

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון
ושני

היכל
שני

מגיד דבריו ליעקב

והוא

לקוטי אמרים

אור תורה

פ"א • פ"ב

מאת

האי סבא קדישא אור עולם מופת הדור

הנאון האלקי החריף

מו"ר דוב בער נ"ע

מ"מ דק"ק מיוזעריטש

אשר רוח ה' הופיע עליו כנודע ומפורסם

הוצאה חדשה עם היספות

הוצאה ששית

חזקתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מפתח כללי :

v הקדמת המו"ל — להוצאה החדשה

ספר לקוטי אמרים

viii מפתח כללי
ix פתח דבר
x לוח המפתחות
א—142 לקוטי אמרים
ב—152 מפתח פסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל, זהר וכו'

ספר אור תורה

ii מפתח
קטע משיחת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע
iii — ע"ד הס' אור תורה
iv הסכמות
v פתח דבר
vi לוח המפתחות
א—230 אור תורה
הוספות לספרי הרב המגיד ממעזריטש א, א—צג, ב
א—קכו מפתחות

LIKUTEI AMORIM • OR TORAH

Copyright © 1972, Second Printing 1974
Third Printing 1980, Fourth Printing 1986
Fifth Printing 2003, Sixth Printing 2004

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway • Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 • FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue • Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 • FAX (718) 778-4148
www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 0-8266-5533-5

Library of Congress Catalog Card No. 79-92253

Printed in the United States of America

הקדמת המו"ל

— להוצאה החדשה הראשונה —

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בקשר אשר בי"ט כסלו הבע"ל ימלאו מאתיים שנה להסתלקות הילולא של הרב המגיד ממעזריטש (י"ט כסלו תקל"ג—תשל"ג).

הננו מו"ל בזה — בהוצאה חדשה עם הוספות — את שני הספרים:
(א) מגיד דבריו ליעקב והוא לקוטי אמרים, (ב) אור תורה (רמזי תורה) —
אשר לכ"ק מורנו ורבנו הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ זי"ע.

* * *

ספרים הנ"ל נכתבו על ידי תלמידיו¹ הק', וכמה מאמרים מהם הובאו,
וגם נתבארו, בדרושי ומאמרי רבותינו נשיאינו הק': רבנו הזקן וכו'.

* * *

הספרים הנ"ל נסדרו כעת מחדש והוגהו על פי השוואה עם הוצאות
הראשונות, וחלק מלקוטי אמרים — גם מכתב"יד.

בפרטיות יותר ע"ד ספרים הנ"ל — ראה ב"פתח דברי" לכל אחד
מספרים הנ"ל.

* * *

נוסח השער (הכללי) "האי סבא... כנודע ומפורסם" — נעתק מ"הקדמת
הרבנים בני המזכר ז"ל" לשו"ע רבנו הזקן.

* * *

בקשר עם הוצאה חדשה זו, השתדלנו ללקט — מספרי וכתבי רבותינו
נשיאינו הק' ותלמידיהם — ענינים השייכים לספרים הנ"ל או לה"מ בכלל,
והם:

(א) ליקוט תורות² ופתגמי הה"מ — שלא באו בספרים הנ"ל, (ב) כ"ללים
שמסר רבינו הה"מ ממעזריטש נ"ע לאדמו"ר הזקן נ"ע, ושאלות ששאל
אדמו"ר הזקן ממנו והתשובות שהשיב לו עליהם³, (ג) הגהות וביאורים⁴

(1) ראה קונטרס תורת החסידות ע' 26.

(2) לפעמים — ביהד עם הביאור.

(3) נדפסו כעת בפעם הראשונה מביכלאך כתבי"ד שבספרית כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) בוך באברויסקי-חאלף; (ב) בוך הורביץ.

באור תורה. ד) אמרות קודש ע"ד הה"מ. ה) מנהגי הה"מ. ו) אגרות קודש מהה"מ. בצירוף אגרות קודש מהבעש"ט ותלמידיו ותלמידי הה"מ — שתוכנן שייך להה"מ. ז) נוסח הסכמת הה"מ לספר (הלכה פסוקה). ח) קטע מבית רבי — ע"ד הה"מ. ט) נוסח המצבה שעל קבר הה"מ. י) הסכמת הרה"ק זכר ר'רמי מברדיטשוב ללקוטי אמרים (ברדיטשוב, תקס"ח). יא) הסכמות לאור תורה הוצאה ראשונה. (כ"ז נלקט וסודר ע"י הרב התמים ר' יהודה ליב שי גראנער).

כן הוספנו: א) בראש כל ספר — לוח המפתחות מהמאמרים ע"פ סדרם בספר. ב) בסופם — מפתח פסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל, זהר, נוסח התפלה — המבוארים בספר זה. ג) הערות וציונים (נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודה לייב שי גראנער והרב התמים ר' אהרן שי חיטריק). ד) פאקסימיליות: 1) שער לקוטי אמרים הוצאה הראשונה (תקמ"א). 2) שער לקוטי אמרים הוצאה שנייה (תקמ"ד). 3) שני עמודים של כתב-יד לקוטי אמרים. 4) שער אור תורה הוצאה ראשונה (תקס"ד). ה) רשימת הספרים מהם נלקטו ההוספות.

מערכת „אוצר החסידים“

עשיק י"ט כסלו ה'תשל"ג, ברוקלין, נ. י.
שנת המאתיים להסתלקות—הילולא של הה"מ ממעזריטש

- 4) לע"ע, רק חלק.
5) הידועות בשם „גניזה החרסנית“. נעתקו כאן מחוברות „התמים“.
6) נעתק מהסי „אגרות קודש“ (שיצא לאור ע"י הרה"ח זכר ר' יואל דיסקין בירוש"ל).

ב"ה

באשר הוצאות הקודמות של הסי „מגיד דבריו ליעקב והוא לקו"א“, ו„אור תורה“ עם הוספות אלו מן השוק, הננו מו"ל בזה הוצאה שלישית.

בהוצאה זו נתקנו אי-איזה מטעויות הדפוס שבהוצאות הקודמות: כן הוספנו א) על גליון העמודים — חלוקת ספר „אור תורה“ לסימנים; ב) בסוף הספר קונטרס מפתחות (נערכו ע"י הרה"ח ר"ע שי שחט. י"ל בפ"ע — ברוקלין, ה'תשל"ט) הכולל: מפתח — א) ענינים, ב) שמות ספרים ואנשים (ובטויים אי רגילים), ג) פסוקי תנ"ך ומחז"ל — הנמצאים בסי הנ"ל ובההוספות: לוח השוואה למקבילות לדרושים שבסי הנ"ל.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ד כסלו, ה'תשמ"ג
ברוקלין, נ. י.

להוצאה חמישית

באשר הוצאות הקודמות של הסי „מגיד דבריו ליעקב והוא לקו"א“, ו„אור תורה“ עם הוספות אלו מן השוק, הננו מו"ל בזה הוצאה רביעית.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ד שבט תשס"ג
ברוקלין, נ. י.

מניד דבריו ליעקב

והוא

לקוטי אמרים

אמרי נועם וצוף דבש מתק שפתיו ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו פה קדוש
יאמר אמרות טהורות טהור גברא בגבורה של תורה אור תורתו של רבי ומאיר
נמצא כתוב הדור שגדולי' נשמעים שמעו דבר המלך מלכא אמר אמרא יאי
ויפה בעתו מדי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו היה הרב הגדול החריף ובקי
בנגלה ובנסתר גאון תפארת ישראל האלקי חסידא ופרישא בוצינא קדישא גולה
עמוקים שמו הטוב נודע למרחקים כבוד מו' דוב בער זללה"ה שהי' מי"מ
דק"ק מעזירטש ושאר קהלות תהילות בישראל וגדול מעלת תהלות בעה"מ
ומהות החיבור הטהור והקדוש הזה יתבאר הכל באר היטב א"יה בהקדמות הספר
הזה ומוטל על כל מעיין בספר הזה לקרוא ההקדמ' מתחיל' ועד סוף וימצא
מרגוע לנפשו

הובא לבית הדפוס בשימת עינא פקיאח על ענין סידור הספר הק' הזה היה
הרבני המופלג בתורה וביראה ובחסידות מו' שלמה במר' אברה' מלויצק
ישלם ד' פעלו ר' מ' ש'

הובא שנית לבית הדפוס עם כמה לקוטים חדשים מהרב המחבר זללה"ה
ע"י הרבני המופלג בתורה וביראה ובחסידות מהו' שלמה במוהרר
אברהם מלויצק ישלם ה' פעלו ותהי משכורתו שלימה

הוצאה חדשה עם הוספות

הוצאה ששית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מפתח

פתח דבר
לוח המפתחות

ספר לקוטי אמרים
התנצלות (מהוצאה הראשונה)
הסכמת הרה"ק וכו' רלו"י מברדיטשוב
הקדמת הספר (מהמו"ל הראשון)
הקדמה שני' ומפתח הספר

לקוטי אמרים
ה, א—עא, ב

הוספה :

מפתח פסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל, זהר
עב, א—עו, ב

LIKUTEI AMORIM

Copyright © 1972

Sixth Printing 2004

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway • Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 • FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue • Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 • FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

פתח דבר

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בקשר אשר בי"ט כסלו הבע"ל ימלאו מאתיים שנה להסתלקות הילולא של הרב המגיד ממעזריטש (י"ט כסלו תקל"ג—תשל"ג).

הננו מו"ל בזה — בהוצאה חדשה עם הוספות — את הספר "מגיד דבריו ליעקב והוא ליקוטי אמרים" — אשר לכ"ק מורנו ורבנו הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ ז"ע.

* * *

נדפס בפעם הראשונה בקארעץ בשנת תקמ"א. אח"כ, בהוצאה שני' — בקארעץ בשנת תקמ"ד. בשער הוצאה זו השני': "הובא שנית לבית הדפוס עם כמה לקוטים חדשים מהרב המחבר זלה"ה".

אחרי זה — נדפס כו"כ פעמים.

בהוצאת ברדיטשוב, תקס"ח — ישנה הסכמה מהרה"ק וכו' רלו"י מברדיטשוב¹.

* * *

הוצאה חדשה זו — נסדרה כעת מחדש — והגהה ע"פ השואה עם הוצאות הראשונות, ועם כתב"ד² אשר הגיע לידינו (צילום).

לתועלת הלומדים ומעיינים — הוספנו ציין סימנים לפני כל מאמר.

* * *

נוסח השער "מגיד דבריו.. פעלו ר' מ' ש" — הועתק משער דהוצאה הראשונה. "הובא שנית.. משכורתו שלימה" — הועתק משער דהוצאה השני'.

* * *

(1) נדפסה בראש ספר לק"א של הוצאה זו.
(2) גוף כתב"ד זה נמצא ברשותו של הרב יעקב שי' היילפרין מעזבון אביו הרה"צ בנשיק וכו' מוה"ר ישראל ארי' ליב זצ"ל היילפרין, האדמו"ר מסאקוליווקא, נכד הבעש"ט הק', נפטר ביום א' ט' אייר תשכ"ב, וכאן המקום להביע תודתנו להרב הנ"ל שהואיל להמציא לנו צילום מכת"י זה, וזכות הרבים תלוי בו.

הוספנו: בראש הספר — א) התנצלות; ב) הסכמת הרה"ק וכו' מברדיטשוב. ג) לוח המפתחות של המאמרים ע"פ סדרם בספר. בסוף הספר — ד) מפתח פסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל, זהר וכו'. ה) פאקסימיליא משער דהוצאה הראשונה, ו) משער דהוצאה השני, ז) משני עמודים של הכתב-יד. הערות וצינונים (נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודה ליב שי' גראנער).

מערכת „אוצר החסידים"

טו כסלו ה'תשל"ג, ברוקלין, נ. י.
שנת המאתיים להסתלקות—הילולא של הה"מ ממעוריטש

מהכתב-יד נמצא רק עד אמצע ד"ה משכני אחריו נרצח (סימן קעג, מג, א). —
פאקסימיליא משני עמודים מהכת"י נדפסו לקמן בסוף הכרך.
3) נשמטה מכל הרפוסים שלאחרי הוצאה הראשונה. צילום — נדפס בהוצאת ירות"ו,
תש"א.

לוח המפתחות

א.ב.	התנצלות
ב.א.	הקדמת הספר
ג.ג.	הקדמה שני' ומפתח הספר
	ארי' לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם
ה.א.	ושמועה טובה מארץ מרחק
ה.א.	האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין
ה.ג.	העושה תפלתו עגולה
ה.ד.	ציפן זהב ונתן על בית אונקלי שלו
ה.ד.	כי תורה חדשה מאתי תצא
ו.א.	והנה איל אחר
ו.ב.	יהי כבוד ה' לעולם
ו.ג.	עיר קטנה ואנשים בה מעט
ו.ג.	ודעה' אמר אני מעורר השחר
ו.ד.	איתא בגמ' גדולים מעשה הצדיקים
ו.ד.	פירש אל תעש תפלתך קבע
ז.א.	כשמתפלל אדם כפשוטו
ז.ב.	במצרים נתגלה עולם המח'
ז.ב.	מה דאיתא בזהר הקב"ה כעס על ישראל
ז.ב.	מה ה' אלקיך שואל ממך
ז.ג.	ישראל נק' שונים
ז.ג.	ורחל באה עם הצאן
ז.ג.	וזהו פי' הפסוק צאינה וראינה
ז.ד.	וזהו פי' הפסוק כי תצא למלחמה
ז.ד.	כל עיר שגגותי' גבוהין מבהכני'ם
ח.א.	איזהו שוטה המאבד מה שנותנין לו
ח.א.	אמור אל הכהנים
ח.א.	פי' הפסוק לדעת בארץ דרכיך
ח.ב.	מ"ש בפסוק ויפן פרעה
ח.ב.	איתא בזהר משכן איהו בלא רכרבנוהי
ח.ג.	לכה דודי נצא השדה
ט.א.	באתי לגני אחותי כלה
ט.א.	עשה לך שתי חצוצרות כסף
ט.ב.	אם באה לארם במחשבתו התפארות
ט.ג.	כשאדם מחדש איזה דבר חכ'
ט.ג.	כל העוסק בתורת עולה
ט.ג.	כשם שנבראו העולמות
ט.ג.	אי' ע"ה גרם שנתגלה מדת עולם האהבה
י.א.	

ט.ד.	אברהם הוליד את יצחק
ט.ד.	צדיק משל ביראת אלקים
ט.ד.	כשיש למלך בן במקום מטונף
י.א.	ובכל תנועה נמצא דבורא ית'
י.א.	כל דיבורי בניא הוא עולם הדיבור
י.ב.	בוהר צריך לשתפא בהילוכא דידי'
י.ב.	בגמ' הצדיקים דומין לאילן
י.ב.	המשל הוא כלי להשכל
י.ג.	כשאדם רוצה להבין איזה דבר
י.ג.	כשלומד דבר שאמר התנא
י.ג.	כשהוא מחשב בדברים רעים
י.ג.	כשיתפלל במקום שיש דביט
י.ד.	ישים כל מחשבתו בכח התיבות
י.א.א.	אין דבר יכול להשתנות
י.א.א.	ולפעמים כאשר מקשר מחשבות חבירו למע'
י.א.ב.	המצוה היא אבר מהשכינה
י.א.ב.	השמיעני את קולך
י.א.ב.	אל ילמד אדם בספר אדם רשע
י.א.ג.	כשצריך לבקש איזה דבר מהבורא
י.א.ג.	וזהו שארז"ל מה תולעת
י.א.ד.	כתיב אשר אני מראה אותך
י.א.ד.	כשמדבר יחשוב ברמו
י.א.ד.	ושב ה"א את שבותך
י.ב.א.	האדם כשידבק עצמו להדיבורים
י.ב.א.	ויאמר אלקים יהי אור
י.ב.ב.	אנכי תרגלתי לאפרים
י.ב.ב.	איתא בוהר ד' בגדי לבן הם
י.ב.ג.	וקרני ראם קרניו
י.ב.ג.	משל לפני תקיעות
י.ב.ד.	שה"ש אשר לשלמה
י.ג.א.	הן גור יגור אפס מאותי
י.ג.ב.	הד והדר לפניו
י.ג.ב.	שלח תשלח את האם
י.ג.ב.	ולפעמים האדם הוא חושב
י.ג.ג.	קול קורא במדבר
י.ג.ד.	הרוצה לקבל עליו עומ"ש
י.ג.ד.	הללו את ה' מן השמים
י.ד.א.	נור אלקיו על ראשו
י.ד.ב.	צאי לך בעקבי הצאן
י.ד.ב.	איתא בוהר תשובה ה' עלאה

י.ד.ג	ארז"ל אלי' לא נענה אלא בתפלת המנחה
י.ד.ג	הרחק משכן רע
י.ד.ד	בן בג בג אומר
י.ד.ד	נשאת ונתת באמונה
ט.ו.ב	טבעו בארץ שערי'
ט.ו.ב	איתא בזהר ויהודה עוד רד
ט.ו.ג	או יחזיק במעוזי
ט.ו.ג	עסקי בתורה בעשר אצבעותי
ט.ו.ד	ויסעו ממרה ויבאו אלימה
ט.ו.ד	אורייתא וקב"ה הכל חד
י.ז.א	בתפלה צריך לשום כל כחו בהדיבורים
י.ז.א	אלו ואלו דברי אלקים חיים
י.ז.ב	הכלילי עינים מיין
י.ז.ג	לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחויה'
י.ח.ד	ואלה שמות בני ישראל
י.ט.ב	ויפגשוהו בהר אלקים
י.ט.ד	כח מעשיו הגיד לעמו
י.ט.ד	אנכי ה' אלקי אביך
כ.א	ושמרתם את החוקה הזאת
כ.ב	הנה זה כלל גדול שסוף כל דבר
כ.ד	אדם לעמל יולד
כ.א.ב	ויאסור יוסף מרכבתו
כ.א.ד	ואת הארץ תסחרו
כ.ב.א	וירכיבוהו במרכבת המשנה
כ.כ.ב	והי' האוכל לפקדון
כ.כ.ד	מילוי הוא שימלא כבודו
כ.כ.ד	כשנפול במח' איזה דבר
כ.ג.א	מ"ש האר"י זלה"ה עיבור ז' חדשים
כ.ג.ב	עיניך בשדה אשר יקצורון
כ.ג.ד	בן פורת יוסף
כ.ד.ב	אלה הדברים אשר דבר משה
כ.ד.ג	על הר גבוה עלי לך
כ.ד.ג	כי תאמר בלבבך רבים הגוים
כ.ה.א	וכל בניך למודי ה'
כ.ה.ב	והנה אמת שהאדם הוא תחלת המח'
כ.ה.ד	בכל קראינו אליו
כ.ו.א	תתן אמת ליעקב
כ.ו.ב	ומל ה"א את לבבך
כ.ו.ג	הנה ארז"ל ע"י תשובה ודונות נעשו כזכית
כ.ו.ד	שבת בכל אות ממנו יש ג' קוין

כ.ו.ד	תקעו בחדש שופר
כ.ז.ב	איתא בזהר אלמלא לא הכה משה את הסלע
כ.ז.ג	ארץ אשר היא דורש אותה
כ.ז.ד	הגיה ונראה ע"פ מה ששמעתי
כ.ז.ה	ואתחנן אל ה'
כ.ח.א	בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי לך
כ.ח.ד	משכו וקחו לכם צאן
כ.ט.ב	ויציאנו ה' ממצרים
כ.ט.ב	איתא במדרש כשבא קין לפני אדה"ר
כ.ט.ד	לכו ונלכה אל בית אלקים
ל.א	ונתת מהודך עליו
ל.א	היתר נדרים פורחין באויר
ל.א	בש"א שברא מאור האש
ל.ג	כשעלה משה למרום
ל.ד	הנה ח"ע נק' ריש דרגין
ל.א.א	בגדון מה שיש נוסחאות שונות
ל.א.ב	במדרש כיצד הי' הדיבור יוצא מפי הקב"ה
ל.ב.ב	תפילין דמארי עלמא
ל.ב.ד	פי' על נסירה
ל.ב.ד	דרך כוכב מיעקב
ל.ג.א	וקם שבט
ל.ג.ב	לעולם ישנה אדם לתלמידו
ל.ג.ד	מציל עני מחזק ממנו
ל.ד.א	אשריכם זורעי על כל מים
ל.ד.א	ויברך את יוסף
ל.ד.א	לא יהי' לו גדלות בזה שמתפלל בכוונה
ל.ד.ב	יחשוב שעולם הדיבור מדבר בו
ל.ד.ב	לא יתפלל על שחסר לגופו
ל.ד.ג	כל המח' בכללן בו' מינים
ל.ד.ג	מ"ו הענין כממזר שגופו דומה לכל אדם
ל.ד.ג	וכל בניך למודי ה'
ל.ד.ד	אלקיכם כהן הוא
ל.ד.ד	צריך האדם לחשוב א"ע כאין
ל.ד.ד	אין אשה אלא ליופי
ל.ה.א	הדיבור שבכל הבריות הוא בעולם הדיבור
ל.ה.א	אשה ריח ניחוח לה'
ל.ה.א	וחלופיהן בגולם
ל.ה.א	אם יש לו התפארות בדביקותו בתפלתו
ל.ה.ב	השכינה נק' ירושלים
ל.ה.ב	עולת תמיד העשוי' בהר סיני

להג	ואמרתם זבח פסח הוא לה'
להד	או ישיר משה
לוג	ביום ההוא אקים את סוכת דוד
לוא	להבין ענין מ"ש בע"ח
לזג	מה טובו אוהליך יעקב
לזד	ראשו כתם פז
לחד	פירוש השמות שניות שכותבין במזחה
לטג	טעם למה אין נזכר בברכות שמ"ע מלכות
מד	איהו ברוך ואיהי ברכה
מד	איתא כשני טיפי מרגליות
מבא	והיינו כי אהרן אותיות נהר
מבא	ויכולו השמים
מבד	אשכול הכופר דודי לי
מגא	משכני אחריך נרוצה
מגב	ותשב באיתן קשתו
מגד	הנושך עקבי סוס
מדא	והדרת פני זקן
מדד	כי אלקים יושיע ציון
מ"א	וידבר ה' אל משה
מ"ג	דרך שלשת ימים נלך במדבר
מ"ג	כי ציד בפיו
מ"ג	אל הוא המשכה
מ"ג	כשאדם מקשר א"ע בהש"י
מוד	אסור להגות את השם באותיותיו
מוד	החודש הזה לכם
מחא	מאשר יקרת בעיני
מחב	כתפוח בעצי היער
מחג	עד אברהם לא היה זקנה
מחד	טעמה כי טוב סחרה
מחד	בפסוק וכי תאמרו מה נאכל
מטג	זהו כלל גדול כשיבא לאדם איזה מצוה
מטד	פי' הפסוק אלקים בשמים ואתה על הארץ
מטד	העושה תפלתו עגולה סכנה
נא	מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו
נא	דרכיך ה' הודיעני
נב	חסד ה' מלאה הארץ
נב	למה מאשור וממצרים
נג	זה הכלל מהמח' של עכירה נברא פנימיות
נג	דע מה למעלה ממך
נד	פי' הפסוק וסרתם ועבדתם

נד	אמירה לגבוה כמסירתו להדיוט
נד	על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה
נד	נגד שמי' אבד שמי'
נא.א	איתא בזהר וירא והנה איל אחר
נא.ב	לא תכירו פנים במשפט
נא.ג	ויברא את האדם בצלמו
נא.ג	ת"ד שעה ראשונה מאכל לודים
נא.ג	עזי וזמרת י"ה
נא.ד.	סבוני כדבורים
נא.ד	כל הבכור אשר יולד בבקרך
נב.א	רצון יראיו יעשה
נב.א	צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה
נב.ב	כלל הדברים שכל מה שרואה ושומע
נב.ד	כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה
נג.א	להגיד כי ישר
נג.א	הוי עיר הדמים
נג.ב	עבירה גורמת שכחה
נג.ב	ארז"ל בים נדמה להם כבחור
נג.ג	לא רגל על לשונו
נג.ד	הבא לטהר מטייעין אותו
נד.א	סוד ב' פתחים בבהכ"נ
נד.א	קהלת שקיהל חכמות הרבה
נד.א	סוד התורה שהיא שמו של הקב"ה
נד.ב	וקוי ה' יחליפו כח
נד.ב	להבין ענין הצמצום
נד.ד	טעם מפני מה משלים החזן במ"ח תיבות של ק"ש
נה.א	ושמרתם את חקותי
נה.א	שיר המעלות בשוב ה'
נה.ד	קרי כתיב
נה.ד	מה שמבואר בזהר מפתחא דכליל שית
נה.ד	ראה ודאה הכל א'
נו.א	כי ארץ הנגב נתחני
נו.א	נחלה בלי מצרים
נו.ב	אור הראשון נגנו לצדיקים לע"ל
נו.ג	מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה
נו.א	צ"ל מפני מה נאמר זהב בתורה
נו.ב	ערום יעשה בדעת
נו.ב	ברבות הטובה רבו אוכלי'
נו.ג	אי' במדרש לגזור י"ס לגזרים
נה.א	טעם למה אמרו ברא כרעא דאבוה

נת.א	לך ה' החסד
נת.א	בגמ' אמר דוד שמרה נפשי
נח.ג	טעם למה כתיב ונטמתם במ
נח.ג	במדרש וכל אשר יקרא לו האדם
נט.א	קדושים תהיו יכול כמוני
ס.א	והנה ידוע כי התורה נק' מגילה עפה
ס.ג	במדרש שבעת ימים יהי' תחת אמו
ס.ד	במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו
סב.א	וירא אלקים את האור כי טוב
סג.ג	אחור וקדם צרתני
סד.ד	בגמ' גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ
סה.ד	במדרש בשכר שאמר אברהם למלאכים
סו.א	במדרש נעימות בימינך נצח
סו.ג	רמו הפסוק וסוכה תהי' לצל יומם
סז.ב	בפ' טוב שם משמן טוב

לקוטים חדשים

סח.ג	צדיק גזור והקב"ה מקיים
סח.ד	ועץ החיים בתוך הגן
סט.א	וביד כל אדם יחתום
סט.ב	כי הוא אמר ויהי
סט.ג	איתא גאולה שלישית תהי' בזכות יעקב
סט.ד	איתא במדרש כשיש דין למטה אין דין למעלה
ע.א	אמר רבב"ח לדידי חזי לי מתי מדבר
ע.ג	והתגדלתי והתקדשתי
ע.ג	פירוש הפסוק וצפונך תמלא בטנם
עא.א	אלף דא"ב הוא נקרא בניקוד פת"ח
עא.ב	גשאל מן הרה"ק בעל המחבר

מגיד דבריו ליעקב

והוא

לקוטי אמרים

התנצלות •

הנה מחמת גודל המהירות שהי' מלאכה זו נחפו מאוד מלאכת הדפוס של הספר הק' הזה מחמת קול השמועה של גזירת אדונינו המלך ושריו יר"ה בנידון הדפוס לא הי' שום פנאי להשיג הסכמת וחרמות של גאוני זמנינו ואחרי ראותינו גודל תשוקת חשקת והפצרת רבים וכן שלימים גדולי עולם ויראי ד' החרידים אל דברי קדשו של הרב הק' בעה"מ זלה"ה וחפצים מאוד שיתפשט אור תורתו בעולם אמרנו בוודאי יסכימו כל ישראל ויברכו ליוצר המאורות אחרי אשר יאותו לאורה זו תורה המורה דרך ד' לעם ד' לכל מבקש האמת לאמתו אחר אשר יכין א"ע להרחיק ממנו גדלות וכבוד המדומה ופניות ויפנה מחשבתו וחיותו לעבודת הבורא יתברך שמו כ"א לפי שיעורו יבין וישכיל בדיעו ושכלו לפי מקומו הראוי לו בספר הק' הזה כמאמר' ז"ל אלמלא לא באתי אלא לדבר זה דיי וגם כן לא ישיג שום אדם גבולינו להדפיסו שנית עד משך ששה שנים רצופים דלא ניחא לי' למיקם בארור משיג וכו' ויבורך מהמבורך עדי עד אבי"ר.

(* נדפסה רק בהוצאה הראשונה (תקמ"א). צילום מזה בהוצאת ירוח"י, תשל"א.

הסכמה

הסכמת כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב הגאון האמיתי איש אלקים רבן של כל בני הגולה נשיא ראש שלומי אמוני ישראל מוהר"ר לוי יצחק נ"י אב"ד דקהלתינו פה ק"ק ברדיטשוב והגליל יע"א.

להיות שה"ה הרבני המופלא מוהר"ר שמואל בהרבני המופלג מוהר"ר משה אברהם והרבני המופלא מו' משה בהרבני המופלא מוה' אברהם עולה על לבם הטוהר להדפיס ספר לקוטי אמרים מכבוד אדמ"ו הרב הגאון המנוח בוציגא קדישא איש אלקים מוהר"ר דוב בער זצוק"ל נשמתו בג"מ אמרתי לפעלי' טבא ישר חילם. ואני גוזר על כל המדפיסים שכל הדפוסים יהיו אסורים להדפיס ספר לקוטי אמרים הנ"ל. משך עשרה שנים מיום דלמטה בלתי רשות מהר"ש ומהר"ם הנ"ל. וכבר ידוע שכל המשיג גבול רעהו קם בארור בו נידוי בו שמתא וכל השומע לדברינו אלה יבא עליו ברכות טוב.

כ"ד המדבר לכבוד התורה יום ה' כ"ג אלול תקס"ח לפ"ק. פה ק"ק ברדיטשוב יצ"ו.

הק' לוי יצחק בהגאון מוהר"ר מאיר זצ"ל

הקדמת הספר

יראת הרומומות ואהבת המלך מלכי המלכים הקב"ה יתברך ויתעלה זכרו לעד לנצח ונצחיים הוא ראוי ונכון שיהיה תקועה בלב ישראל קדושים משרתי עליון שהם עמו ונחלתו נחלת יעקב בלי מצרים כי הם דבוקים בו ית' הבב"ת והוא דבוק בהם כי הם המעט שהם ממעטין ומקטינים א"ע ומאן דאיהו זעיר וכו' ועלינו לשבחו ולפארו ולרוממו ולברכו על התורה תחלה וקדומה אלפים אלוף חכמיה אלוף בינה יתירה נודעת לנו ע"י משה נביאו נאמן ביתו ע"ה ולאורה נטעה ונלכה באור ה' למען היותנו מקושרים בו ית' אהבה עזה ועצומה וזכרו לא יסוף מזרעינו עד סוף כל הדורות ועד בכלל כל השרשים כולם כי הוא מסבב כל עלמין וכו' ותחות כל עלמין כאשר נראה בחוש בכל דור ודור אשר הוא ית' לנו מעיר לעזור ע"י הנביאים ואנשי כנה"ג ותנאים ואמוראים והגאונים וגאוני הזמן ומורה דרך ישכון אור עליון מלמעלה למטה מטה כמאמרם ז"ל אין לך יום שקללתו וכו' אמנם יתרון אור מן החושך ואמת מארץ תצמח ובגודל חשכת גלותינו לא עזבנו אלקינו והאיר אל עבר פנינו אורה זו תורה הקדומה ועלומה וסתומה ומכוסה ומופלא שכיסן עתיק יומין עד עת בא דברו אמרת ה' צרופה על ידי בוצינא קדישא התנא האלקי רשב"י זלה"ה בספר הזהר ח"ה ותיקוני זהר שמוהיר כברק לעיינין

עיני העדה הם החכמים החכמה תחיה בעליה לחיותינו כהיום הזה ע"י האלקי מוהר"ר משה קורדוורא אשר כל סתום לא עממהו והגדיל עצה והפליא תושיה לגלות כל רז דא אור הזהר הנ"ל בביאורו בספר הפרדס ושאר ספרים קדושים ולימד דעת את העם לידע ולהרדיע ולהודיע שהוא הא"ל ית' מרחק ונעלה מאוד ממדת הברואים ומזהיר ומשמר ומרחק מאוד מן ההגשמה ח"ו בחכמה זו כי הם רק שכליים ואורות עליונים וחיות אלהותו ית' כאשר רוח ה' דיבר בו כי חכמת אלקים בקרבו כאשר עלה אר"י ומשבחו בשבח המגיע לכתבים כתבי קודש האלקי ר' יצחק לוריא זלה"ה דמהירין ל' שבילין דרקייע ואון חקר תקן בכתב יושר דברי אמת תורת אמת היתה בפיהו לבאר הכל בפרטות את הכל עשה יפה בעתו עת לכל חפץ ה' בידו הצליח. אמנם כן הרב הקדוש ה"א ר"י זלה"ה בהיותו צריך להרחיב ביאור כל דבר דבר על אופניו בפרטי פרטיות כל עולם ועולם בפ"ע כל מדה ומדה נכונה המסונה בשם פרצופים אשר הם דרשנים נחמדים וארוכים מאוד אשר יכלה הזמן וכו' כאשר מבואר בהקדמת סה"ק עץ חיים שהוא רק ראשי פרקים כמציץ מן החרכים ומגלה טפח ומכסה אלפים אמה לא היה יכול עוד להרחיב הדיבור בהרחקת ובהפשטת הגשמיות ממנו ית' ומה גם שלא היה לו מן הצורך כי גילה זאת רק לתלמידיו הקדושים

כידוע לכל שומע אמרותיו הנעימים למאזן ולא לפים מגדולי עולם ונכנסו דבריו בלבם כאש בוערת ונתלהב נפשם לעבודת הבורא כי התיכור הוא רק כטיפה מן הים מגודל חכמתו אשר יום ליום יביע אומר כמבוע מים חיים בקדושה ובטהרה ובפרישות מן האשה כמה שנים ומי יוכל לספר גודל שבח מעלת קדושת הרב אדומ"ו אשר לא יאומן כי יסופר מופתים נפלאים אשר תפלתו ודיבורו היה נשמעת והקב"ה גזור והוא מבטל ועליו נאמר ותגזור אומר וכו' אשר עינינו ראו ולא זר גודל חשגת מדרגתו גבוה מאוד והיה עניו ושפל ברך והיה יראת ה' תמיד על פניו וכבוד ה' חופף עליו כל היום ולפעמים היה מדבר ואומר משבח הרב המובהק מוהר"ר בעש"ט הנ"ל ושמעתי מפיו הקדוש מה אתה מתמה שהיה לו גילוי אלי' ועוד מדריגות גבוהות מאוד והתחיל לרמוז מהות מדרגות גילוי אלי' וכמה בחי' יש בזה גבוה מעל גבוה. ופ"א שמעתי מפיו הקדוש ממש שהבעש"ט ולה"ה למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים זכר. וגם למד עמו סודות שמות הקדושים ויחודים וגם ספר מעין חכמה למד אותו ואמר לו פי' על כל תיבה וגם הראה לי בספר רזיאל אותיות וכתב מלאכים ואמר שלמד אותו כל זה כי כל מלאך יש לו תמונת אותיות א"ב משונה מחבירו לפי מדתו וערכו ומאיזה עולם הוא והמ"י. וגם הראה לי בספר הנ"ל כמה שמות מלאכים ואמר לי ממש שע"י שמות אלו ידע הבעש"ט בכל חודש ניסן בכל שנה איזה ממונה ממנים על העולם בכדי לידע איך להתנהג עמו ועל ידו. ושאלתי אותו ולמה ברי"ח ניסן והשיב

שהיו כבר ממולאים חכמה ובינה יתירה ולמדו דעת מספרים הקדושים של האלקי מוהר"ק ולה"ה. והנה בעו"ה רבו כמו רבו הדורות מטה מטה ונתמעטו הלבבות וכמעט נשכח חכמה זו רק אצל מעט מזעיר יחידי סגולה וגם מהם שתו בצמא דברי האר"י ולה"ה רק דברים כפשוטן ואחזו ותפסו בו מדה כמדתו טפח הנ"ל ע"מ להטפוח ומטפח ועולה על דעתו דעת עלין ואין אתו יודע עד מה כאמרם ז"ל בס"י ע"ס בלי מה ר"ל שהם רק חיות אלהות כי השליכו אחרי גיוסם ספרים קדמונים הנ"ל עד אשר בחמלת ה' עלינו האיר אור ישראל ה"ה הרב אלקי הקדוש מוהר"ר ישראל בעש"ט ותלמידיו הקדושים אשר נתאבקו בעפר רגליו לשתות בצמא את דבריו דברי אלקים חיים כי הוא גילה מקור יקר תפארת חכמה זו על כל קוץ וקוץ תלי תילין של הליכות עולם העליון והתאחדותה בעולם התחתון בכל תנועה והילוך ודיבור ועובדא כאמרם ז"ל על חנוך שהיה תופר מנעלים ועל כל תפירה היה אומר ליקב"ה כאשר יבא ביאורו בפנים בזה הספר אי"ה כאשר הרבה מדבריו הקדושים הובאו ביתה יוסף בספרים אשר חוברו יחדיו הם דברי קדשו של כבוד הרב הגאון קדישא ופרישא מוהר"ר יעקב יוסף הכהן נ"י והן אמת כי יראתי לגשת אל הקדוש פנימה להעלות על מזבח הדפוס דברי קדשו של אדומ"ו האלקי הקדוש מוהר"ר דוב בער בעהמ"ח וללה"ה כי הם דברים שעומדים ברומו של עולם ומילין לצד עילאה ימלל אשר לאו כל מוחא סביל דא ובדבריו הקדושים רמוזים הבנת כמה מאמרים מע"ח ומכוונת האר"י ולה"ה ומזוהר

מפני שהוא ר"ה למלכים ואמרתי לו
הלא אדומ"ו אמר לי שלימד אותו כל
דבר בודאי ידוע ג"כ לאדומ"ו והשיב
למה לא יהיה זה ידוע לי רק שצריך
לעשות לזה כמה יתודים ומגודל
ענותותו לא רצה לדבר ממדריגות
עצמו כלום ושאלתי אותו למה
אדומ"ו אינו רוצה לגלות מדרגתו
והלא הבעש"ט זלה"ה גילה מדרגתו
והשיב שהוא ג"כ לא גילה רק אפס
קצתו ומגילוי אליהו לא גילה רק
אפשר קודם מותו רק אני השגתי זה
ב"ה בבואי אליו. וכמה מעשיות קצרה
היריעה מהכיל והשם יודע שהאמת
אתי והעד שאני כותב דברי אלה על
ספר חיבור הקדוש הזה וכתבתי כל
זאת למען דעת כל עם ד' שאף
בגלות המר הזה ובארץ טמאה
הזאת לא עזבנו אלקינו ושלת לנו
צדיקים גדולים חקרי לב להחיותינו
כיום הזה ובודאי יש תמיד צדיקים
אשר עליהם כל בית ישראל
נשען ולמען יאמינו בה' ובעבדיו
הקדושים. כלל הדברים שבגלל הדבר
הזה לא מצאתי ידי ורגלי להכניס
א"ע בהדפסת הספר הקדוש הזה אפי'
לכתוב דברים כאלו היה רחוק מאוד
בעיני כי הם חכמות ראמות עד דלא
יכיל למללא בפומא כי הם כהררים
התלויים בשערה ע"ד נודע בשערים
בעלה בשיעורא דלבא והמ"י. וכ"ש
להביא בכתב עט סופר ישר אמרי שפר
ואמר לי שלזה כיון התנא ר' מאיר
אמר כל העוסק בתורה לשמה זוכה
לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל
העולם כולו כדאי הוא לו נקרא וכו'
עד ומרומתו על כל המעשים. והקשו
המפרשים שבתחלה כולל דרך כלל
זוכה וכו' ולבסוף אצל ולא עוד פורט
כל המעלות שמנה והולך אך הענין

מובן שכשהוא עוסק בתורה לשמה
ולא לשום ד"א נמצא הוא מדובק עם
כל חיותו ומדותיו להתורה שהיא
חכמתו ית' וזוכה לחכמת אלקות
ראמות עד מאוד עד דלא יכיל למללא
כנ"ל ובודאי א"א לפורטם ולהביאם
בכתב וזהו זוכה לדברים הרבה היינו
החכמות עליוני כנ"ל בכל תנועה
והילוך ובכל דבר שרואה וכל זה
אינו משיג כ"א הוא עצמו. אמנם יש
עוד מעלות רבות ומשובחות הנראות
ממנו לכל אדם לעד על חכמתו
הצפונה בלבו הנ"ל וזהו ולא עוד אלא
זכו. וכ"ו ראינו בחוש כל המעלות
שמונה התנא היה כולם באדומ"ו זלה"ה
כידוע ומפורסם לכל יודעו ומכירו
מפני שעסק בתורה לשמה ופעם א'
שאל אותי אדומ"ו זלה"ה למה אין
אני כותב מה שאני שומע והשבתי
לו התשובה כנ"ל גם אמרתי כי
ראיתי כותבי כתבים ומקצרים מאוד
מכוונת אדומ"ו ולפעמים אינם מבינים
וכותבים לפי הבנתם ואמר לי אעפ"כ
איך שיהיה נכתב הכל טוב למען
היות למוכרת לעבודת הבורא ב"ה
ואמרתי לו ולמה אדומ"ו רוצה לחושק
לזה כך אמר לי זכי קטן בעיניך
דבר שביקש דוד המלך ע"ה אגורה
באהליך עולמים ר"ל בב' עולמות
ואע"פ כן לא רציתי לכותבן וכ"ש
עתה להעלותן על הדפוס מנעתי זה
כמה זמנים * מחמת כל הטעמים הנ"ל
ומה גם שהם לקוטים מכמה כותבים
שלקטו אחרי האמרים ולא היו
מסודרים יפה בלשון מסודר ומה גם
מחמת חביבתן היו מועתקים כמה
פעמים והיו משובשים מאוד וחסרים
באיזהו מקומן ואם באתי להגיה כחשקי

* בכת"י אין תיבה זו.

מוהר"ר זאב וואלף מק"ק הראדנא
 הגדולה דמדינת ליטא והגהתי ומצאתי
 טעמים מוטעמים מתוקים מדבש אמרי
 נועם אשר זכרתים עוד רק לא היו
 באפשרי לכתבם מחדש ולסדרם בלשון
 מסודר כנ"ל ומן השמים סיעוני
 זורזוני לזה ונחלמה חלום בלילה אחד
 אני ושותפי הרבני ומופלג הישיש
 מוהר"ר שמעון ג"י לורו אותנו
 בדבר זה כי שותפי הנ"ל זרזוני לזה
 והפציר בי זה כמה וברוך ה' אשר
 הפליא לעשות עמנו וזכינו להשלים
 ולגמור את החיבור הטהור והקדוש
 הזה בכי טוב הלא כה דברי ועירא
 דמן חברינא כעבד לפני המלך וש"ב
 של אדומ"ו הרב בעל המחבר זלה"ה

שלמה במוהר"ר אברהם
 מלויצק

ולע"ע מתגורר פה ק"ק
 קארעץ

ורצוני הייתי מוכרח לכותבו הכל
 מתחלה כחדשה והיה קשה עלי הדבר
 הזה מאוד אמנם אחרי ראותי עזרת
 ה' בגבורים בגבורה של תורה אור
 הנדפסים על ידינו אחר השלמת
 הדפסת ספר הזהר ותיקוני זהר וספר
 יצירה עם פי' שושן סודות והוא
 מתלמידי הרמב"ן זלה"ה ה"ה ספר
 תולדות יעקב יוסף וספר בן
 פורת יוסף עם האגרת של הרב
 הבעש"ט זלה"ה חיבוריו הקדושים
 של כבוד הגאון החסיד וקדוש מוהר"ר
 יעקב יוסף כ"ץ הנ"ל אמרתי בודאי
 הוא כהיום עת רצון לזכות עם
 ה' בדברים הקדושים כאלו וראיתי
 מעשה ונוכרתי גדול חשקת ורצון
 אדומ"ו שהיה לזה כפי דברים
 הנאמרים אלי כנ"ל ואזרתי כגבר הלצי
 ואנה ה' לידי כמה כתבים מכמה
 כותבים והעיקר מועתק מכתבת יד
 הרב המופלג וחסיד ועניו הישיש

הקדמה שני ומפתח הספר

ז"ל בזהר אר"ש אלעזר ברי אעביר
 ידך על פומי דלא רגיל בהאי. לרוות
 צמאונם בשים שכלם ועיוני ראשית
 אונם.

תחלת הכל ראוי לדעת שמכה"כ
 ולית אתר פנוי מיני' והוא
 בתוך עלמין וכו' ודבר זה נראה כדאש
 בכל דבר כי בכל מקום יש חיות
 הבורא ב"ה כי בודאי יהיה בדבר
 ההוא טעם או ריח או מראה או

והנה נא הואלתי לדבר. וחילים
 אנבר. ראיתי להקדים. דברי
 דודים על אדני פו ה"ה דברי אדומ"ו
 בעה"מ מיוסדים. כפי שקבלתי
 ממנו דבריו הנחמדים. לרעים ואהובים
 המה היהודים. אשר בה' ובתורתו
 דבקים ואחודים. להיות לחיבור
 הטהור והקדוש הזה כמפתח וכמה
 מאמרים סתומים יפתח. ולא יהיה
 כספר החתום. נעול וסתום. למען דלא
 עייל ונפיק. קול דודי דופק. כמאמרם

אהבה. ר"ל שהוא דבר נאהב או דבר נורא או דבר מפואר וכן שארי מדות וכאשר נפשיט אותה מן הגשמיות ונחשוב רק רוחניות לבד כגון הטעם או הריח וכיוצא בו כנ"ל בעצמו בוודאי נראה בחוש שהוא דבר הבלתי מורגש בידיים ועיני בשר רק שהוא נרגש בהשגה לחיות ונשמת אדם לבד א"כ בוודאי הוא דבר רוחני וחיות הבורא ית' השוכן בדבר המוגשם הזה כנשמה בגוף וכן הוא בכל דבר ובכל תנועה כמ"ש בחו"ה כי כל תנועותיך נקשרת בחפץ הבורא ע"כ. ובכולם הם נצוצי חיות נמשכין מהבורא יתברך שהוא צרו"ר החיים ואו"ר החיים ומקור החיים וח"י החיים וממנו ית' נמשך חיות בכל דבר מרום המעלות עו' למטה בתחתונים. וזהו צימצם שכינתו ית' ששוכן בתחתונים. וכל גיצוץ הוא נלקח מעולם שלו דר"מ דבר של אהבה אהבה שבו הוא נלקח מעולם האהבה ר"ל שבוודאי יש מקור ושורש שממנו נלקח האהבה לכל דבר שיש בו אהבה ונאמר לקרב אל השכל קצת מהות השורש נחשוב ברוחניות שורש האהבה עצמה כנ"ל. נראה בחוש שהוא רק חיות הבורא ית' שנתצמצם כ"י שיהי' מושג בבחי' אהבה כי בוודאי יש חיות ורוחניות שאינו מושג בבחי' אהבה רק בבחינה אחרת כגון בבחינת יראה או התפארות ושארי מדות כי בוודאי כולם הם חיות ורוחניות כנ"ל רק שכ"א אינו מושג כמו חבירו כי נתצמצם בצמצום אחר ר"ל בהשגה אחרת אבל בפנימיותם העצמיית כולם שווים שהם חיות ורוחניות כנ"ל כי כולם נמשכים משורש א' אשר שם אין שום התחלקות כלל וזהו שאמר בת"ו ובה מתחזיק כל דיוקנין עילאין פי' ע"י

צמצום ההשגה הנ"ל כי בחי' נוקבא לגביה דלעיל שמקבלת מן שורש השרשים חמ"י. ולזה נקראין עולמות ר"ל שחיות הבורא הוא מתעלם ונתצמצם בהשגה זו וג"כ נקרא מדות ע"ש שהם משוערים ומושגים בשיעור ומדה זו ולא באחרת ובאמת כ"א כלולה מכולם כי תחלת המחשבה משור"ש השרשי"ם הי' למען חסדו ית' להטיב לברואים והוצרך כ"י לצמצם ולהמשיך למדה זו רק כמין קו וניצוץ והוא החיות והתפארות הבורא כ"י ע"ד ויפח באפיו כל הנופח מעצמותו הוא נופח רוח חיים רק שהיה באפשרי להמשך עד בלי די ע"ד קול גדול ולא יסף אשר אין זה המכוון והוצרך לנצח שיתגלה הד"ו ית' ושיהי' מקורש במדה והשגה זו הגם שהדברים עמוקים מאוד וצריכים ביאור רחב איך הוא בכל עולם כי גבה מעל גבוה שומר. אמנם כן באתי בקצרה רק להעיר אוזן לשמוע בלימוד החיבור הקדוש הזה. נחזור לענינינו כי אין לך דבר שאין לו שורש למעלה כנ"ל וזהו שיש בלשון הקודש מקור פועל ונפעל ר"ל כי המקור הוא שורש הדבר כנ"ל ופועל ר"ל האדם הפועל הוא ממשיך מן המקור ושורש הנ"ל ונפעל הוא הדבר שנמשך מן המקור ושורש הנ"ל ד"מ שמחה יש עולם הנישג במדת השמחה והוא המקור והאדם השמח הוא פועל וממשיך עליו מעולם השמחה הנ"ל בעת הזאת כי מקודם לא היה שמח והשמחה עצמה של האדם הוא הנפעל כנ"ל נמצא כשהאדם הוא נלבב ועיני שכל לו הגם שהניצוץ שרואה לפי הנראה בעיני בשר הוא קטן הכמות אמנם

זאת בודאי יפול עליו יראה גדולה
 ובושה עד מאוד מלפניו יתב"ש השוכן
 אתו בכל תנועותיו כמ"ש בח"ה אל
 תמדה את אדוניך והוא רואה אותך
 כי איך יעשה בכוחו וחיותו ית'
 נגד רצונו ויהיה תמיד דבוק בו
 יתברך דביקות נפלא וידע כי
 בעבודתו ודבקותו לבורא יתברך
 יכול להעלות כל העולמות כי מאחר
 שכל מדה שלו דבורו ומחשבתו יהיה
 דבוק להשורש שממנו נמשך לכל
 הברואים בודאי יהיו כל הברואים
 דבוקים אליו והוא יהיה דבוק להבורא
 יתברך שמו וזהו על עמוד א' העולם
 עומד וצדיק שמו וא"ל שזהו פי'
 המשנה בכל מאודך בכל מדה שמודד
 לך הוי מודה לו במאוד מאוד
 דהוקשה לו רק היל"ל מאוד מהו
 בכל מאודך משמע דיש כמה מאוד
 לכך פי' בכל מדה וכו' רצה לומר
 דהנה מדותיו של אדם לפי הנראה
 הם קטנה הכמות כנ"ל אמנם כשע"כדין
 בהם את הש"י ב"ה מדבקינן
 א"ע אליו ית' ומבחינים בדעתם
 ובמחשבתן איך כ"א דבוקה בשרשה
 כנ"ל אזי כ"א גדולה עד מאוד וזהו
 בכל מדה שמודד לך הוי מודה לו
 במאוד מאוד ר"ל כשתהיה מודה לו
 בדביקות כנזכר לעיל או יהי' כל
 אחד במאוד מאוד וזכור כלל זה ואל
 תשכח או תלך לבטח רגליך בחיבור
 הטהור והקדוש הנה וה' הטוב לא
 ימנע טוב להולכים בתמים א"ס.

כשיפשיט אותה מן הגשמית המלוכש
 בתוכה ויציר בשכלו שהוא רק חיות
 אלקות הנלקח משורש העליון כנ"ל
 אזי בודאי יהי' אורה וחיותה רב
 ועצום עד אין קץ כי ברוחניותה
 וחיותה היא דבוקה למקור. ויראה
 בכל דבר שורשה ומקורה העליון וא"ל
 שז"פ הפסוק שוש אשיש בה' ר"ל
 שוש הוא מקור אשיש בה' ר"ל
 כשאשיש בה' ואהיה זריו ונוכר שהוא
 ניצוץ קדוש ממנו ית' אז בודאי
 אהי' דבוק במקור היינו שורש הנ"ל
 וזהו ג"כ פי' נתון תתן ואל ירע
 לבבך וכו' ר"ל כשתתן ותבין שע"י
 נתינת זו נתעדרר מקור של נתינת
 הצדקה ובודאי אל ירע לבבך
 והמ"י. וכן עז"ז יחשוב האדם תמיד
 במדותיו העצמיות הן מדת אהבה
 או יראה או שאר המדות וכן דיבורו
 וקולו ומחשבתו ויבחין שהחיות
 ורוחניות ובודאי כ"א נלקח משורשו
 ומקורו העליון ר"ל שורש האהבה
 שממנו נמשך לכל הברואים ובכל
 דבר של אהבה וכן שורש היראה
 ושאר מדות וכן שורש עולם הדיבור
 שממנו נמשך דיבורים לכל המדברים
 ולכל הנבראים כי בכלם יש דיבורים
 של הקב"ה כי החיות שלו ית' הוא
 כמו הקול והלבושים שנתצמצם שם
 החיות הוא כמו הדיבור המלביש
 ומצמצם לקול והמ"י וזהו בדבר ה'
 שמים נעשו וכו' וכן יש שורש עולם
 המחשבה כנ"ל וכשיחשוב כן ויבחין

לְקוּסֵי אִמְרִים

א

יפסוק מחשבתו אפילו רגע אחד מהשיי
ובזה משרה את הקב"ה בהם לכך
נכתבו הבארות בתורה כי השרה את
הקב"ה עליהם וזהו וישב יעקב בארץ.
אעפ"י שישב בארצית מגורי אביו פי'
לשון אוגר בקיץ מאסף הקב"ה לתוכה.

ג

או יאמר מגורי אביו דכל מחשבה
הוא עולם שלם והם ניצוצות
הקדושה ואסף אותם אל השרש וזהו
מגורי אביו פי' שאסף את אביו
כביכול וזהו פי' עיני ה' אל צדיקים
פי' כדמיון הבן שעושה מעשה נערות
מביא את השכל של אביו לתוך
המעשים האלו כך הצדיקים עושים
כביכול להקב"ה כדמות שכלם שהוא
ית' חושב מה שהם חושבין אם
חושבין באהבה מביאין את הקב"ה
לעולם האהבה כמיש בזהר מלך אסור
ברהטים ברהיטי מוחין. וזהו פירש
צמצם שכינתו בין שני יבדי ארון פי'
כנפי ריאת השכינה הקב"ה שורה
כמו שהוא מחשב ועין נקרא השכל
והשכל הוא ביד הצדיקים אבל האיד
זוכים למדריגה זו בחשבם שהם עפר
ואינם יכולים לעשות שום מעשה בלי
כחו של הקב"ה ונמצא מה שהוא
עושה עושה זאת הקב"ה דאם לא
הוא ית' אינו יכול לעשות כלום וזהו
ושמועה טובה מארץ מרחק בשביל
שהוא חושב מארץ שהוא ארץ מרחק
א"ע מיצה"ר והו' ושמועה טובה
תדשן עצם ע"ד שארז"ל ישראל
מפרנסין לאביהם שבשמים כדמיון אדם
שהוא שבע מחמת תענוג. כך הקב"ה
מתענג מחמת מעשיהן של ישראל

ה

אר"י לא היה צריך להתחיל התורה
אלא מהחודש הזה לכם כו'.
ולמה גילה להם מעשה בראשית מפני
שאמרו נעשה ונשמע ע"ד שארז"ל
ישראל עלו במחשבה קדימת הרצון
היה בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל
דור צימצם השיי כביכול את בהירותו
כדמיון אב המצמצם את שכלו
ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן
וגם כל מדות מעשה נערות נולדים
בהאב שאהב את מעשה נערות כדי
שיהי' להבן תענוג ומפואר אצלו
ובהקב"ה העבר והעתיד הם שוים אצלו
והיה הקב"ה מתענג ממעשה הצדיקים
וצימצם את עניו צימצם נקרא חכמה
כי החכמה היא מאין תמצא ע"ד
והחכמה מאין תמצא והצמצום הי'
בשביל ישראל וגם האהבה גרמה את
הצמצום. וזהו ואלה תולדות יצחק
יעקב * אברהם הוליד וכו'.

ב

ושמועה טובה מארץ מרחק ע"ד
וישב יעקב בארץ דאיתא
בזהר זכה יתיר יהבין ליה נפשא כי
כשנולד האדם אין בו אלא נפש
הבהמית וכשמנצח את היצה"ר יהבין
ליה רוחא פי' כל עולם המלאכים הם
ברשותו זכה יתיר יהבין ליה נשמתא
מעולם הכסא ר"ל הוא במחשבתו
וכוונתו עושה כסא להקב"ה כשחושב
באהבתו ית' משרה אותו בעולם
אהבה וכן כשחושב ביראתו משרה
אותו בעולם היראה וצריך האדם שלא

* כ"ה בכת"י ובדפוס ראשון.

הי' מדבר בבחשה ולדבר כענין והקב"ה מביט אל המחשבה. והוא אינו חושב כענין ובוה מעלה את המ"ז ומ"ז באה מכח העבירה שעשה ביום באה לו זה בתפילתו להזכיר אותו להעלות אותה להקב"ה וזהו העבירה לפני הציץ לפני הבטת של הש"י לשון מציץ מן החרכים והו סימן לעבירה הדורקין אם עשה ביום העבירה נתגלה בשעת תפילתו מ"ז כדי שיברש ויכלם ומעלה את העבירה ואת ההרהור שהרהר דבר שטות זהו האומר אינו עובר לפני התיבה שאינו רוצה להתפלל שהמתפלל נקרא עובר לפני התיבה שהוא עולה ומעלה עמו את הדיבור בצבועים פי' מחמת המ"ז הנקרא צבועים מפני שהוא מהמדות שנפלו בשבירה והמדות נקרא צבועים שהם גוונים כידוע אף השבירה נקרא אף שהוא אף של הקב"ה בלבנים בסהירות הש"י לא יחא עליו עבירה (אינו מובן קצת).

ה

העושה תפילתו עגולה סכנה ואינו מצוה. תפלתו פי' התדבקותו בהקב"ה עגולה פי' פעמים שדבק בהקב"ה ופעמים אינו כמו גלגל אינו מקושר בהקב"ה אינו מצוה לשון התחברות כמו צוותא. ציפן זהב ונתן על בית אונקלי שלו פירש על בית יד מבחוץ פירש שמחזיק לומדי תורה אך מבחוץ שהכל רואים ויש לו התפארות בזה הרי זה מדות החיצונית פירש רש"י בני אדם ההולכים אחר דעתם חוץ לחכמה.

ו

כי תורה חדשה מאתי תצא דהתורה היא קומה שלימה עור ובשר גידים

תדשן עצם כלומר מדשן ומענג את עצמות של היכל והוא הקב"ה והו פי' נעריצך פי' לשון חזק כביכול אנו מחזיקים אותו ית'.

ד

האומר אינו עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור ויבואר ע"פ מ"ש וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו כי גם בנו נמצא נשי מדין כי הגה התורה היא תמידית בכל דור ודור. וגם היום יש נשי מדין ג"כ כי נשי לשון שכתה מדין לשון דין כי כאשר מתחיל האדם להתפלל מיד כשאומר אדני שפתי תפתח השכינה מתלבשת בו ומדברת הדיבורים וכשיהי' לו האמנה שהשכינה מדברת אלו הדבורים בודאי תפול עליו אימה ויראה וגם הקב"ה כביכול מצמצם א"ע ושורה אצלו כמ"ש מציץ מן החרכים מהאותיות שהן היכלות והוא הולך מהיכל להיכל ובכל היכל דגין אותו אם הוא ראוי ליכנס ואם היה האדם משים אל לבו שדגין אותו בעת שנפל לו מחשבה זרה בודאי הי' מתפלל בכוונה רק שהוא שוכח שדגין אותו והקליפות נק' נוק' שהיא מצפה לקבל חיות מהאדם בעשותו עבירה ח"ו כמו אשה שהיא מקבלת והקדושה נק' ג"כ אשה יראת ה' שהיא מקבלת תענוג בעשיית אדם מצוה א' אך דבקדושה יש ג"כ זכר כי הקב"ה שופע שפע בהאדם כדי שיעשה המצוה אבל הקליפה היא רק מקבלת וזהו כל אשה מי שהוא רק אשה יודעת איש שמחברת א"ע לקדושה והקליפה היא המביאה המ"ז וכשנפול לו המ"ז ראוי הוא להוריק פניו מחמת בושה שהשכינה כנגדו ואלו הי' עומד לפני מלך ב"ו

ועצמות עור נקרא קליפין דאורייתא
 וכשר ע"ד מי שיגיע עצמו טועם טעם
 בשר וגידים ע"ד ויגד להם שא"ל
 דברים הקשים כגידים ועצמות פירש
 עצמיותו של התורה עדיין לא נתגלה
 כי הנה כל התורה מלוקט מאנשים
 צדיקים מאדם ואבות ומשה שהשרה
 שכינתו על מעשיהם. והו תורה שלימה
 אבל בהירות עצמיות לא נתגלה עדיין
 עד שיבא משיח ויבינו בהירות עצמיותו
 והו תורה חדשה מאתי פירש מעצמיותו
 והו שניבא יחזקאל שהוא ראה את
 בנין העתיד ואמר התחינה עצמות
 האלה פירש העצמיות של תורה
 דבמצרים ה' גלות הוצת כי לא ידעו
 שיש אלוה בעולם ובדעת חדרים וכו'
 פירש כל המדות כי כשיודע שהוא
 בנו מניח אהבתו והתפארותו כי אעפ"י
 שיש תענוג מכח זה מניח את התענוג
 ההוא ומדבר עם הבן וגושק אותו
 אעפ"י שזה לו תענוג שאינו יפה בפני
 הבריות. ובשאר גליות היו המדות
 בגלות ע"ד איה גבורתיך שלא ה'
 התגלות הגדולות הגבורות ואח"כ
 מצאו יששם היו ואמרו זהו גבורתי
 ובצאתם מדגלות נתגלו המדות
 וביציאת מצרים ה' הוצאת הדעת
 שנודע שיש אלוה בעולם. והו פירש
 הוציא גוי ואלקים כי כביכול גם הוא
 יצא שהנהגה בעולם אלקותו ית'.

ז

והנה איל אחר איתא בוהר היא
 האיל שנברא בין השמשות ובין
 שנה היה פירש בין השמשות דבר
 הממוצע בין יום ובין לילה דבכל
 דבר יש ד' יסודות אש ומים רוח עפר
 והם דברים נגדיים מים מכבה אש
 רק צריך להיות עוד דבר א' המחברם
 והוא מדת אי"ן כי כאשר מגיע יסוד

המים לבטל את יסוד האש הוא נתבטל
 ממציות שהגיע למדת אי"ן ובאהבה
 ויראה ג"כ כך כי בדבר גשמיות שהוא
 אהב דבר אז אינו ירא ממנו בשעת
 מעשה וכשהוא ירא ממנו אינו אהב
 אותו אמנם בהש"י יש אהבה ויראה
 כאחת כי הוא המחברם וכח הפועל
 בנפעל והאי"ן נקרא חכמה ע"ד החכמה
 מאי"ן תמצא. וחכמה ראשית ראשית
 חכמה יראת ה' וכשנקרא ראשית אזי
 יש לו מספר דאחד משמעותה אחדות
 וזבל ראשון הוא התחלת המספר
 מסתמא יש מדריגה שהיא למעלה מן
 החכמה ויום נקרא בהירות שאדם רואה
 את בהירותו ית' ולילה נקרא חשכת
 שאינו רואה ח"ו בהירותו והמחברם הוא
 אי"ן. והו בין השמשות דבר המחבר בין
 יום ובין לילה והו היתה ענין העקדה
 שהעלה את יצחק לכלול אותו במדת
 אהבה האלקים נסה את אברהם הגבורה
 עלה מכח האהבה ובוודאי הוצרך
 להעלותה במדת אי"ן ובן שנה ה'
 פי' שנה לשון שינוי ר"ל עי"ז יוכל
 להשתנות.

ח

יהי כבוד ה' לעולם כי בהירות
 הקב"ה אין כל העולמות יכולים
 לסובלו אך הוא ית' עושה כמה
 צמצומים כדי שיכלו לסובלו וקשה
 לכאורה הוא זה יותר כבוד שאין
 העולמות יכולים לסובלו אך ישמח ה'
 במעשיו שרוצה לשמוח במעשיו כדמיון
 אב שיש לו בן קטן והבן קטן רוצה
 ליקח מקל לרכוב עליו כמו על הסוס
 אעפ"י שדרך הסוס להנהיג את האדם
 והוא מנהיג אותו מ"מ יש לו תענוג
 בזה ואביו עוזר לו ונותן לו מקל
 לכלאות תאות חבן. כך הם הצדיקים
 רוצים להנהיג את העולם וברא הקב"ה

את העולמות כדי שיתענגו בהנהיגם וכבוד עצמיותו אין אנו משיגים אך כבודו שבעולמות אנו משיגים. לפיכך צמצם א"ע בעולמות כדי שישתעשע בתענוג של הצדיקים שיש להם תענוג מהעולמות וזהו רצון יריאיו יעשה שבא"ס לא שייך הרצון רק יריאיו עושים שהם הצדיקים ע"ד נמלך בנשמותיהם של הצדיקים.

ט

עיר קטנה ואנשים בה מעט עיר לשון אעירה שחר פירש הקב"ה דורש אותנו לשוב אליו משל למלך שהגלה את בנו והי' אחד מהם חכם שהי' לו צער ובוזה נתעוררו רחמיו על כל הבנים מכת החכם כך הצדיקים מעורר רחמים של הקב"ה על כל ישראל וזהו אעירה שחר ובת קול מכרות בכל יום שובו בנים שובבים וזהו הכרוז שבא לכאור"ה התעוררות.

י.

ודהע"ה אמר אני מעורר השחר שחר לשון דרישה אני מעורר שהקב"ה ידרוש את ישראל וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט שאלו היו עושים מצות הי' מצוה גוררת מצוה והי' עובדים את הש"י ובא אליו מלך גדול כמאמר רז"ל רוח דרומית קשה מכולם דיש פיתוי יצה"ר ומפתה את הבריות באהבה רעה ניאוף ח"ו וכיוצא בה ויש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מ"ז נקרא מים רבים גלי ים יורדי הים במצולה שיורדין ממדריגתן כדי שיעלו נקרא ירידה וירידה זו צורך עליה עושי מלאכה במים רבים וזהו פי' המשנה השוכח עיקר שבת דתפלה נקרא שבת

שצריך לעמוד במנוחה ולהביא הדיבורים לעולם התענוג והוא הולך חוץ לתחום לז"א אמר ר' פינחס ב"י פלוג מימך ולא יבלבלו אותו. ונחזור לענין אם יתקשר האדם לרצון הקודם וכל להמשיך משם השתנות שירצה לעשות נס. וזהו ונפלאותיו במצולה פירש כי נפלאותיו אותיות אלף ותי"ו נר"ן זהו שממשיך מא' עד ת' ונר"ן כפוף אליהם וזה הי' במשה רבינו דכתיב וירא ר"ל ראי' היא חכמה בסבלותם ר"ל שרצה לעשות גאולה שלימה להוציא נוקבא ע"י החכמה דחכמה תחי' שמחי' כל השבירה ולזה צריך התקשרות כולם ודתן ואבירים לא רצו להתקשר במשה וידע אלקים שהי' רק ע"י הדעת ולכך לא הי' גאולה שלימה והי' צריך להיות ע"י עשרה מכות וזהו גנוז לצדיקים לעתיד לבא ר"ל כל מי שירצה לקשר א"ע בכורא ית' יקשור עצמו למדת החכמה וזהו ומלט את העיר בחכמתו.

יא

איתא בגמרא גדולים מעשה הצדיקים יותר ממעשה שמים וארץ וכו' פירש כי מעשה שמים וארץ הי' יש מאי"ן וצדיקים עושים מיש אי"ן כי מכל הדברים שעושין אפילו גשמיות כמו אכילה מעלין ניצוצין הקדושות מזה המאכל למעלה וכן מכל דבר נמצא שעושין מיש אין וזהו פירש הפסוק שום תשים עליך מלך פירש מדת מלכות העליונה וע"ז ארז"ל שתהא אימתו עליך.

יב

פירש אל תעש תפילתך קבע ר"ל אל יתפלל אדם על עסקי

השכל שלו דהיינו המוחין נמצא כשלומד בדחילו ורחימו הוא מקשר עצמו לר' שמעון ולומד אצלו.

יד

במצרים נתגלה עולם המחשבה לישראל דהיינו שחשבו בצער ישראל שהם במצרים ומחמת המחשבה שהוא עולם הבינה נפלו כל הקליפות. ברכתא דרב המנוגא סבא קביה יפקח עינו עלך ר"ל כיון שהקביה תושב בו אז האדם בעולם הבינה ושם כל וותרנותא וכל טוב.

טו

מה דאיתא בזהר הקביה כעס על ישראל ותריך אותן פירוש וגירש אותם ואמא היטיב עמהם והכוונה שבגלות אינו מתגלה מדת הוי"ה רק מדת אדניי כמשל הנס שהי' בימי אקתר הי' ע"פ דרך הטבע שאחשוורוש נשא אותה ומכח זה נתלה המן מחמת שאנו בגלות אין אנו ראויים שנתגלה מדת הוי"ה דהיינו שיעשה לנו הנס חוץ לדרך הטבע רק מדת אדניי שהיא בתוך העולמות ומחיה אותם דהיינו נס ע"פ דרך הטבע. הי' דהיינו החכמה מקשר כל העולמות ע"י וא"ו שהוא רחמנות.

טז

מה הי' אלקיך שואל ממך כי אם ליראה את הי' פירש שכתקונים איתא כל האותיות הם פנים כנגד אחר מפני שבושים זה מזה הואיל וכולם מקבלים זה מזה ב' מאל"ף וכן כולם זהו הפירש את הם אותיות מאל"ף ועד תי"ו כמו שהם מתיראים ובושים זה מזה כך אתה צריך לבוש

צרכיו רק יתפלל תמיד בשביל השכינה שתגאל מגלות ח"ש אלא רחמים ותחנונים ר"ל יתפלל תמיד לפני המקום כלומר עבור השכינה הנקרא מקום כידוע וכן הזהר קורא אותן המתפללין בשביל עצמן ולא בשביל השכינה וקוראן כלבים עזי נפש הצועקים הב הב וזהו פירש הפסוק אחת שאלתי מאת הי' אותה אבקש ר"ל בשביל השכינה אני מבקש ומתפלל לפניך לתקן הפגם מה שעשה בעונות ואפילו אם עושין מצוה לא לש"ש דהיינו שעושה עם איזה פנייה נמצא שעושה בזה ר"ל פירוד ח"ו מפני כי אורייתא וקביה כולא חד נמצא אם עושין מצוה כתיקונה נעשה מצוה זו וקביה חד כי הכל קדושה אחת מרוחניות א' אבל אם עושה שלא כתיקונה נמצא שנעשה קליפה סביב למצוה זו שלא תוכל להתאחד עם הקדושה של הקביה ונעשה פירוד בין הקדושה של המצוה זו ובין הקדושה של הקביה. וזאת נקרא קליפה שנעשית קליפה סביב מצוה זו כדי שלא תוכל להתאחד עם קדושתו ית' ד"ל.

יג

כשמתפלל אדם כפשוטו או התיבות אינם חיים רק השם הוא הנותן חיות בתיבות למשל כשאומר ברוך אתה הי' או בברוך אתה אין חיות רק דוקא אח"כ כשמוכיר את השם אבל כשמתפלל ע"פ קבלה או ברוך הוא שם אתה הוא שם וכן כל התיבות שהוא עולם הדבור כשלומד בגמרא א"ר שמעון תיבת שמעון הוא חיות התנא וכן שם כל האדם הוא החיות שלו ושם הוי"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין והדין שאומר הוא

מגשמיות אלא תראה תמיד בפנימיות הדבר ולא בגשמיותה וזה שכתוב וראינה בנות ציון ר"ל למשל יופי של האשה גשמיית שלזה היופי קורא בנות ציון כלומר שהוא רק ציון וסימן ליופי של מעלה ששורה עלי' ניצוץ של יופי מעולם התפארת כ"י ואין אדם רשאי לדבק ביופי זה התחתון אלא אם באה כנגדו פתאום יש לו לדבק ע"י יופי זה ליופי של מעלה וזה שאמר במלך שלמה ר"ל היופי זה של האשה הוא רק ציון וסימן שבמלך שלמה ר"ל בהקב"ה.

כ

וזהו פירש הפסוק כי תצא למלחמה וגו' פירש כי תצא אתה האדם מדביקות הש"י בוודאי תבא למלחמה ר"ל לעולם הפירוד ששם המלחמה כנודע וראית בשביה אשת יפת תואר ר"ל התואר של אשה הגשמיות נקרא שביה לפי שהכל באה מהשכירה שהוא סוד השביה חשקת בה ר"ל פן תהי' חשק שלך רק ביופי הגשמיית זה וי"ש ולקחת לך אינג רשאי להתייחס הלקוחין לך להנאתך ח"ו אלא אם באה כנגדך פתאום תעשה הכל לאשה כמ"ש אשה ריח ניחוח לה' ר"ל להעלות הנצוצות למעלה היינו שתדבק מחשבתך בשורש המדה העליונה כנודע.

כא

כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף נחרב פירש שאדם שיש לו גדלות ועושה זה כביכול שעושה א"ע גבוה מהשכינה כמ"ש אין אלקים כל מזמותי מי אדון לנו והשכינה נקרא אדני' ונקרא בית הכנסת כנודע וזהו גבוה מבהכ"נ לסוף

ולהכלם ולא להרים ראש נגד מדריגות שעליך.

יז

ישראל נקראו שונים א"ת שושנים שמ"ם סתומה הוא רבוע מורה שאין משיגים בה אבל הסמך הוא שמשגיגים והוא עגול הוא מורה שנתגלה במחשבה ומסמכים וזהו עיגולה בגו רבוע שנוכר בזוהר בהקדמה וזהו שונים מ"ם סתומה ממשיך בוא"ו דרך ג' קוי השי"ן לבוין מלכות וגם בינה עד הוד אתפשטת הפי' לנרין.

יח

ורחל באה עם הצאן איתא במדרש כדי לדבק ביופי לכאורה אינו מובן אבל פירש אמיתי רחל העליונה שע"י שראה רחל זו נדבק יעקב ברחל העליונה שכל היופי של רחל זו התחתונה באה מהעליונה וזהו פירש ג"כ ויבא יוסף לעשות מלאכתו וארז"ל דמות דיוקנו של אביו ראה פירש לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד כדאיתא במדרש בגדים שלבשה לו בצפרא לא לבשה לו כרמשא כדי לפתותו ויוסף הצדיק לא הי' חפץ בהתפארות זו אבל חשק והתלהב מהתפארות זו להתפארות עליון שהוא דיוקנא של אביו ת"ת ישראל וזהו פירש ויגס ויצא החוצה ר"ל שנס מהתפארות זו הגשמיות והתלהב לבוס החוצה חוץ לעה"ז והתחבק בת"ת העליון.

יט

וזהו פירש הפסוק צאינה וראינה בנות ציון וגו' פירש צאינה

לקוטי אמרים

ח

זיווג פירש אנו מתמללים להשיי
שיזווג עם הארץ והוה לדעת בארץ
פירש השכינה דרכיך לשון זיווג דביאה
איקרי דרך.

נחרב אדם זה סוד הנק' בפסוק
אפרוחים או בצים ובנים הם סוד עיבור
וקטנות וגדלות ובוה מתורץ הפליאה
בפסוק שפתח באפרוחים וסיים בבנים.

כח

מ"ש בפסוק ויפן פרעה ולא שת
לבו גם לזאת והענין הוא דכתי'
מציון מכלל יופי אלקים יאפיץ דמציון
הושתה העולם לפי שזעא עיקרה של
עולם וחיותה וכל הארצות יונקות ממנה
וכן בשלמה המלך עליו השלום אמר
וידבר אל העצים ואל האבנים שהי'
יודע איזה חלק בארץ הולך לכוש
ונוטע שם פלפלין וכן השאר והוה
בעולם וכן בנפש שישראל הם עיקר
החיות וכל האומות מקבלות מישראל
חיות כל אומה ואומה בפ"ע וז"ש
ויאמר משה אל העם החלצו מאתכם
אנשים לצבא ויצבאו על מדין ר"ל
לברר אנשים שהם כנגד מדין ופרעה
נקרא תנין הרוכץ בתוך יאוריו וכן
פלשתים שיצאו ממצרים נקרא ע"ז
שלהם דגון לשון דג ח"ש יעקב יהי
דן נחש עלי דרך זה קאי על שמשון
לפי שהי' ג"כ מאותו חלק שכל נחשים
יונקים ממנו אך מפני שהי' עדיין
בוה בחי' רע שהתעה לחוה שנאמר
כי תאוו היא לעינים והוא אמר כי
ישרה היא בעיני ע"כ כתוב הנושך
עקבי סוס זגור והוה ג"כ רמז לפרעה
בוה שנהפך המטה לנחש ונחש למטה
לרמו ע"ז שלו ולא שת לכו כו'.

כו

איתא בזוהר משכן איהו בלא
רברבנוהי פירש דמשכן שעשה
משה לא שלטה בו יד אויב שהחזיק
את המשכיל והוה למעלה מהמדות כי

כב

איזהו שוטה המאבד מה שנותנין
לו פירש כי עיקר האדם הוא
הצלם דמות אדם שבו וכדאיתא בזוהר
כשחיה דורסת את האדם בוודאי נדמה
לה כבהמה והלך ממנו דמות אדם
מחמת * העבירות שעשה זאדם בגימט'
מ"ה והוה פירש איזהו שוטה המאבד
מ"ה ר"ל צלם אדם גי' מ"ה שנותנים
לו מעולמות עליונים (ונקרא שוטה
אם איבד זה מחמת שטות כי אין אדם
עושה עבירה אלא אי"כ נכנס בו רוח
שטות).

כג

אמור אל הכהנים בני אהרן וגו'
פי' אמור אל הכהנים
המוכיחים את העם שהם דבוקים במדת
חסד המשפיעים שגם הם משפיעים
שמחזירים את העולם למוטב לכן
נקראו בני אהרן מדת חסד אמור
אליהם לנפש לא יטמא בעמיו ר"ל
בשעה שעומד להוכיח את העולם לא
יהא לו גדלות ואיזה פנייה בוה כי
בוה הוא מאבד ומטמא נשמתו וז"ש
לנפש ר"ל יהא זהיר שלא יאבד ויטמא
את נפשו וז"ש לא יטמא בעמיו ר"ל
בשעה שהוא בתוך עמו ומוכיח אותן.

כד

פירש הפסוק לדעת בארץ דרכיך
לדעת כמו וידע האדם לשון

* בכתי' כאן תיבה שאינה ברוחה:
שעכי, שעכי ?

משל בר"מ לחייט שלקת חתיכה שלימה ותותך לחתיכות קטנות ודקות מי שאינו אומן אומר שהוא קלל אבל מי שמבין שזאת החתיכה על בית יד או על ד"א הוא מכיר ויודע הכל שצריכים לעשות כך לחתיכות קטנות. כך מקודם ה' הוא לבד ית' ואח"כ ברא את העולמות ולא ניכר שוע לפני דל כלומר לפני הדלות לא היתה ניכרת האדנות והוצרך להיות שבירה כדי שיוכר האור והכל נברא מהחכמה ה' בחכמה יסד ארץ ממילא כשאני רוצה להעלות צריך אני גם כן להעלות בחכמה ראשית חכמה יראת ה' וכאשר בא לאדם מחשבות חוץ צריך להביא את עצמו למדת יראה שהוא בוש שיבוש מפני הש"י לאמר הלא הש"י בכאן ואני מחשב דברי שטות ובהגיע למדת יראה מחשב עצמו לאי"ן ואין הוא החכמה ובחכמה אתברירו וזהו המכסה שמים את השכל בעבים בדבר גשמיות המכין לארץ מטר כמו המטר מרטיב את הארץ לצמוח בארץ תבואה כך השכינה כביכול באה למדריגות התחתונים כדי שיעלו דמאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכולי ב' ויש בושח למדריגות התחתונים לעלות אך השכינה באה בתוך המדריגה התחתונה כמו המטר שבא בארץ ומצמיח את התבואה המכין לארץ מטר למדריגות התחתונה מטר לשון מטרוניתא היא השכינה. וזהו לכה דודי המשכיל אומר להשכל נצא השדה השדה נקרא מה שעושה הכנה למאכל כמו השדה שמצמיח התבואה והתבואה אינה ראוי לאכילה עדיין כ"א שמביאים אותה לכפר וממללים אותה כך השכל הוא במדריגה התחתונה בעיבור כמו הולד במעי אמו ואח"כ הוא באה למדת יראה להעלות' וזהו כמו בכפר

משם באים אל כל המדות והם היו דור דיעה כי עבודתו היתה כסא של רגל אחד שעבד אותו ית' בכל עצמיות כמשל אחד שיושב לפני המלך שיש לו בושח גדולה ממנו עד שאין מחשב אם המלך אוהב אותו כדי שיאהבנו אלא מחשב גדולתו כדי שיבוש ממנו וזהו מדריגה שלמעלה מהאבות כי האבות הן המרכבה אברהם נעשה מרכבה להש"י מחמת אהבה ויצחק מחמת יראה כידוע וקודם חטא עגל היו למעלה ממדת אבות ולא היו צריכין לזכותם ואחר החטא רמו לו הקב"ה שיזכיר זכותם ואמר זכור לאברהם אבל משה נשאר במדריגתו והוא עשה את המשכן בהסתכלותו עליו וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה בהר שהביא השראת השכינה עליו בהסתכלותו והחזיק את המשכיל בהדיבור לפיכך לא שלטה בו יד אויב כי א"א להיות שבירה במה שלמעלה מהמדות כנדוע וזהו איהו בלא רברבנהי אבל מקדש שבנה שלמה והוא הביא את כל מדריגות תחתונות ואהבה ויראה הביא אותן להקב"ה כידוע איהו ורברבנהי פירש הוא ית' עם המדות.

כו

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים ע"ד המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר דיש ב' מיני נתינה הא' עשיר שנותן מתנה לחבירו וא' שנותן לעני הפרש ביניהם זה העשיר אין לו בושח לקבל מתנה אבל העני יש לו בושח לקבל המתנה. אך כדי שלא יתבייש העני אם העשיר עושה את עצמו כאלו אין לו כי אם זה שנותן לו אז אין מתבייש וזהו המכסה דאיתא

ואח"כ ואש מתלקחת שהוא התלהבות וזהו דמות הכסא שהוא ית' מכוסה דמות מראה אדם ר"ל כפי שנתעורר בו כך נתעורר למעלה אצלו ית' אם נתעורר בהצדיק אהבה נתעורר בכל העולמות אהבה וכן כל המדות וזהו כשמביא את עצמו בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות ויהא אחדות עמו שהוא ית' אינו חושב רק להטיב על האדם כמ"ש כל העולם לא נברא אלא לשמשיני וכל העולמות עליונים וכל המדות הם ברשותו והוא בהם כמלך בגדוד כמ"ש דוד המלך עליו השלום וחסדיך ירננו ואיתא בזהר הלא לויך ירננו אלא כמו שהצדיק רוצה כך רוצה הקב"ה ואפילו ביאות האמורים באבות היא תורה שלימה דהא כתובים בתורה ואלו נחסר ויבוא גם אל רחל זגוי או ויאהב יעקב את רחל הי' הס"ת פסולה כי עשו הכל בדביקות השי"י והי' להקב"ה תענוג בהם ונעשה מהם תורה ואורייתא וקב"ה כולה חד ואעפ"י שהוא גשמיות גדולה מתענג הקב"ה מהם וזהו שתי חצוצרות כסף שהאדם הוא חצי צורה שהוא רק ד"מ והקב"ה נק' אלופו של עולם אמנם כשמתדבקים יחד נעשה צורה שלימה כסף לשון תאווה שתהא תמיד מתאוה להקב"ה והקב"ה יאהב אותך.

ל

אם באה לאדם במחשבתו התפארות הוא בעולם התפארת ואם באה במחשבתו אהבה הוא בעולם אהבה וכן בשארי המדות של שבעת ימי הבנין ואם הוא חכם להפשיט עצמו מהגשמיות אז הוא מדבק עצמו באותה אהבה עליונה במדת הבורא ית' אע"פ שהאהבה הבאה עכשיו במחשבתו הוא מעניני העוה"ז יכול להפשיט עצמו

שממללים את התבואה כדי להעלות' להביא' לעיר גלינה כמו דורמיטא בכפרים במדות ואח"כ נשכימה לכרמי' שנבוא לשכל גדול.

כח

באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי ע"ד יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק ואלו הי' אפשר שהפרה תשים א"ע בתוך העגל כדי שיהי' לעגל יותר תאוה לינק היתה עושה זאת ובשבת הנשמה יתירה בתוך האדם לפיכך תאב לאכול יותר כי הוא ית' שורה בתוך האדם וזהו באתי לגני ר"ל כשהוא ית' שורה בהאדם אכלתי יערי עם דבשי אפילו היער שאינו ראוי לאכילה כביכול אף זה אכלתי אע"ג דאצלו ית' לא שייך אכילה מ"מ יש תענוג כמו האב שמתענג על אכילת בנו.

כט

עשה לך שתי חצוצרות כסף פירש שתי חצי צורות ע"ד על דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כי האדם הוא רק דל"ת מ"ם והדיבור שורה בו וכשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נעשה אדם. והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם אדם שלא הי' יכול לסבול בהירותו ואדם צריך לפרוש א"ע מכל גשמיות כ"כ עד שיעלה דרך כל העולמות ויהא אחדות עם הקב"ה עד שיבוטל ממציאאות ואז יקרא אדם וזהו על דמות הכסא שהוא ית' מכוסה שם ע"ד וענן ואש מתלקחת וענן כמקודם חשכת שורה על האדם שאין יכול להתפלל בהתלהבות

מדת הבורא ית' ובחסד שעשה למטה
הוא מעורר אתבה ונגדל מאוד כמו
אברהם עליו השלום. וכן יצחק ויעקב
כ"א לפי מדתו.

לה

אברהם הוליד את יצחק פירש
שמדת הרחמנות גולד
כשורה דין על האדם נלד רחמנות
מצד חסד וזהו אלה תולדות יצחק
אברהם הוליד את יצחק פי' אברהם
שהוא חסד הוליד מדת יעקב שהוא
רהמנות את יצחק עם יצחק.

לו

צדיק מושל ביראת אלקים צדיקים
הופכין מדת הדין למדת
הרחמים למשל כשתינוק רוצה
איזה דבר שהתינוק נהנה ממנו אביו
מחמת אהבתו לתינוק יש לו הנאה
כשיהיה אותו הדבר להתינוק שנמצא
התינוק מוליד אהבת אותו דבר באביו
וכן למשל כשיש כאב לאדם ברגלו
גורם הרגל רצון במחשבתו שיצוה
ליד להסיר הכאב כיון שהם אחדות
אחד וכן הצדיק כשהוא דבוק בבורא
ית' כל מה שחסר לו גורם למעלה
כביכול רצון בבורא ית'. וזה המשל
הראשון שייך בענין שארז"ל שמצוה
כשבת באכילה ושתיה ולכאורה קשה
מה הנאה יש לנשמה יתירה באכילה
ושתיה ולפי המשל הזה איש שהנשמה
יתירה יש לה ג"כ תענוג זה כמ"ש
בוהר ע"פ באתי לגני אחותי כלה
כשביל רעותא דילה אכיל ושתי.

לז

כשיש למלך בן במקום מטונף הוא
הולך לאותו מקום מחמת אהבת הבן

מזאת הגשמיות לדבק עצמו בשרש
אתבה העליונה.

לא

כשאדם מחדש איזה דבר חכמה
בתורה הוא נותן מוחין
באותן הדיבורים מפני שהיו המוחין
בתחלה בהעלם מלובשים באותן
הדיבורים ועכשיו הוא מפשיט אותן
מהלבוש ומתגלים ומגדלים וזהו
קישוטי כלה. וכן כשהוא מדבר דברי
תורה בדחילו ורחימו הוא נותן מוחין
באלו הדיבורים.

לב

כל העוסק בתורת עולה כאלו
הקריב עולה מפני שכאשר הוא
מדבר באותן הדיבורים ביראה ובאהבה
הוא נותן חיות חדש באלו הדיבורים
ואעפ"י שנתקלקלה מחמת חטאים אעפ"י
כן הם לבושים דמלכא אבל כשהי'
בית המקדש קיים והיו מקריב קרבן
עולה הי' נתן כח אף בעולם המעשה.

לג

כשם שנבואא העולמות נבראו בשם
הוי"ה אלקים כך כאשר מוכיר
האדם דברי קדושה צריך להיות בדור'
שהם הוי"ה אלקים.

לד

אברהם אבינו עליו השלום גרם
שנתגלה מדת עולם האהבה
של הבורא ית' כי מתחלה היה
בהעלם והוא הי' מעורר אותה מסוד
השיגה שהוא הסתלקות המוחין וכן
כשהאדם משבח ומפאר לבורא ג"כ
נתגלה ונתגדל עולם התפארת שהוא

המחשבה וכשהם מדברים טוב ומדברים המחשבה בזה הדיבור או הם מחברים עולם הדיבור בעולם המחשבה וגורמים טוב וכן כשמדברים רע גורמים רע ח"ו ויש בזה חכמה נפלאה והו' ותבחר לשון ערומים שלא ירגיל עצמו שיצא מפיו דברים רעים ושהם מסטרא דדינא רק ירגיל תמיד א"ע בדברים טובים מסטרא דחסד וכן במחשבתו ויגרום כך.

מ

בזוהר צריך לשתפא בהילוכא דידי' ובישיבה ובהקיץ ודילי' לשכינתא פי' שכל דבר שעושה יעשה הכל לניצוץ השכינה שבתוכו ויעשה הכל עבור השכינה ולא לעצמו.

מא

בגמרא הצדיקים דומין לאילן הנטוע פי' שכמו שזורעין דבר בארץ או ממשיך כל הכוחות שיש בארץ לתוך הזרע ומוציא הפירות כך הצדיקים בעוה"ז ממשיך הנצוצות שמשורש גשמתו בכל דבר שבעולם ומעלה אותן הנצוצות לבורא ית'.

מב

המשל הוא כלי להשכל וכן הדיבור הוא כלי למחשבה וכשהוא מדבר בלי כוונה הוא שבירת הכלים שאין חיות בכלים כשהוא מפשיט עצמו מהגשמיות שהוא הגוף והכלי שלו אז יכול לראות הפנימית הכלי שהוא החיות והאורות של אותיות כשהוא מפשיט עצמו מגשמיות ומלביש עצמו בתוך אז הוא דבוק בבורא יתברך שהוא מלובש בתוך הדיבורים ויראה שלא יפול ממחשבתו ויחזיק עצמו להעלות למעלה.

כדי ליקח אותו משם כך לפעמים נולד מחשבה באדם מחמת שהעולמות יורדים מלמעלה ובאין לאדם ג"כ אותה המחשבה וכשהוא חכם לידע באיזה ענין הוא המחשבה אם באהבה אם ביראה אם בתפארת אעפ"י שהוא מעניני עוה"ז בתאות גופנית הוא יכול להעלות אותה וידע שאותה המחשבה צריך להתתקן בזה השעה אם באהבה אם ביראה אם בתפארת שנתקלקלה מחמת השבירה ועכשיו הוא עת להעלות אותה ולכך ירדה המחשבה מעולמות עליונים ובאה לאדם כדי להעלותה מהשבירה היינו שידבק עצמו בבורא ית' לפי אותה המדה הנ"ל אם באהבה או ביראה או בת"ת ובשאר מדות של ז' ימי הבנין ותמיד יראה במחשבתו איזה מדה נולד בו אם מאהבה או מיראה או מת"ת ויעלה אותה המחשבה למעלה וכן באכילה ושתיה כשנולד בו אהבה אז לוקח התענוג שהי' מאכילה ושתיה זו ומעלה אותו התענוג לבורא ית'. וכן כשנולד בו התפארות יעלה אותו התפארות באותו דבר שמכח זה נולד אותו התפארות וידבק אותו לבורא ית' שבכל דבר נמצא התפשטות הבורא ית' שמלא כל הארץ כבודו ויעלה אותו הפנימיות שיש באותו דבר כ"א לפי מדתו מז' ימי הבנין וידבק הפנימית של אותו דבר בבורא ית'.

לח

ובכל תנועה נמצא הבורא ית' שא"א לעשות שום תנועה ושום דיבור בלי כח הבורא ית' והו' מכה"כ.

מל

כל הדיבורים בני אדם הוא עולם הדיבור ומחשבתו הוא עולם

שמעלה אותן יש שמחה גדולה למעלה
ונולד בו התלהבות גדול ואם הם
דברים של עצבות קשה להעלותן.

מו

ישים כל מחשבתו בכח התיבות שהוא
מדבר עד שיראה האורות של
התיבה האיך מתנוצצים זה בזה ומתוכם
נולדים כמה אורות וזהו אור זרוע
לצדיק ולישרי לב שמחה בסתם
האורות של האותיות הם חדרים של
הש"י שהוא ממשיך את אצילות ולתוכן
צריך להפשיט נשמתו מגופו ותהי'
נשמתו מלוכשת באותן המחשבות
שהוא מדבר ויראה כמה עולמות
העליונים ויש באדם כמה כוחות שלוח
העולם צריך כח זה ולזה העולם כח
זה שעולה נשמתו לכל העולמות שצריך
לעלות ובודקין אותו בכל עולם אם
הוא ראוי לעלות ואם לאו דוחין אותו
לחוץ. ולפעמים שולחין לו מחשבה
זרה מחמת שדוחין אותו ואם הוא
חכם באותה המחשבה יכול לקשר
עצמו יותר בהש"י שהמחשבה הוא
אותיות שהם אברי השכינה רק שנפלו
מכח השבירה ונעשו הצירוף של
האותיות רע בקליפות כמו אדם שנותן
מעדנים מעורבין מין בשאינו מינו
שכל אחד בפני עצמו הוא טוב וכאשר
נתערבו הוא מאוס ורע מאוד כך זה
הוא ג"כ נעשה רע וכשהוא מבין באיזה
ענין המחשבה אם בתאוה הוא מעולם
האהבה נפל אם ביראה רעה הוא
מעולם היראה אם בגאווה הוא מעולם
התפארת וכן בשארי דברים שכולם
משבעת ימי הבנין נפלו וכשהוא מקשר
אותם בהש"י באהבת הבורא וביראת
הבורא הוא מחזיר אותם לשרשם וכן
בשאר מדות כל מחשבה לפי המידה
שנפלה ממנה הוא מקשר אותה לאותה

מג

כשאדם רוצה להבין איזה דבר
ומרבה עצה להבין בדבר או הוא
מעלה אותו לעולם המחשבה וממשיך
לעצמו מהחכמה עליונה.

מד

כשלומד דבר שאמר התנא יחשוב
ששם התנא הוא שם
הגוף והשכל של אותו הדיבורים
שאמר התנא הוא המוחין. וכל התנאים
והאמוראים הם מדות קב"ה ושכינתא.
נמצא שהוא מתקן עולם הדבור ועולם
המחשבה באותו לימוד.

מה

כשהוא מחשב בדברים רעים שהם
מסטרא דדינא או מצמצם
מחשבתו באתן הדברים רעים
זמרחיק עצמו מהתפשטות החסד
עליון של אין סוף ושורין עליו דינים
זכן כשמחשב דברים גשמים הוא
מצמצם לשם מחשבתו שבכל מקום
שהוא מדגב הוא ממשיך עצמו לשם
שהמחשבה היא קומה שלימה. יש
יראה שירא מהדיבורים שיוצאים מפיו
הוא עולם הדיבור המחשבה הוא כמו
ספר שאומר מה שראה בספר כן אומר
מה שרוצה במחשבתו וכמדומה לי שזהו
ששמעתי הפירוש אסתכל קב"ה
באורייתא וברא עלמא שהתורה מתכמה
נפיק ר"ל מה שראה שמחשבתו כבי'
רוצה שיברא זו הדבר ברא.

מו

כשיתפלל במקום שיש דברים
בטלים אם הם דיבורים
של שמחה אזי יכול להעלותן מכוח

ג

המצוה היא אבר מהשכינה וכשהוא עושה בשכל גדול הוא מעלה אותה למדריגה גדולה וגבוהה. כשמדבר ד"ת על השולחן הדברי תורה הם נשמה לאותו מצוה הגשמיות של השולחן וידבר הרבה ד"ת בע"ש בתפילת מנחה וקבלת שבת מעלין כל אותן הדיבורים והמצוות של כל השבוע שאו הוא עליות העולמות. אברהם נתפקחה עינו וראה בשכלו עולם האהבה של הבורא ית' וכן יצחק ויעקב כ"א לפי מדתו וראה בשכלו מדות הבורא ית'. כשנסתם השכל של האדם ואינו יכול להשיג מדות הבורא ית' בשכלו ואח"כ רואה אותן בשכלו או יש לו תענוג יותר התלהבות שהתמידות אינו תענוג כל כך.

גא

השמיעני את קולך וכו' פי' לשון אסיפה ר"ל שמאסף אור הבורא באותן האותיות ורואה אותן מתוך האותיות כמו באספקלריא. ואף על פי שפעמים האדם מעורב בתערובות מחשבות זרות אדרבה בזה הוא יכול יותר לבא לדביקות כמ"ש כיפת הירדן שנתקלקל ריחו נותנין אותו בבית הכסא והוא מתגבר נגד הקליפות וחוזר ריחו כן זה הוא יכול לבוא לדביקות גדול ויתגבר נגד הקליפות ומחשבות זרות.

גב

אל ילמד אדם בספר אדם רשע אפילו יש בו ד"ת כראוי לפי שנתדבק בנשמת אדם שעשה זה הספר.

המדה והקליפות גופלים ממנה ונעשה הצירוף טוב זהו מתיר את החבלים והשקים גופלים השקים דהיינו הקליפות גופלים. ויש להשי"ת בזה הנאה גדולה כמשל הבן מלך שנפל בשביה כשמביאין אותו לפני המלך הוא נהנה מאוד יותר מזה הבן שיש אצלו תמיד.

מח

אין דבר יכול להשתנות מתולדה לתולדה אחרת כמו ביצה שנעשה ממנה אפרוח שצריך מתחילה להתבטל כלל מתולדות ביצה דהיינו מתולדה ראשונה ואח"כ יכול להיות תולדה אחרת ממנה כן כל דבר צריך להיות כן שצריך לבא למדריגת איין ואח"כ יכול להיות דבר אחר וכן בכל הניסים שהם משינוי הטבע צריך מתחילה שיתעלה הדבר בספירת איין ואח"כ משפיע משם באופן שיהיה נס כמ"ש הרמב"ן ז"ל שלכך נתוסף ה' בשרה שהיה צריך להעלותה לה' ראשונה כדי שתלד שרה.

מט

ולפעמים כאשר מקשר מחשבות חבירו למעלה יכול לשנות מחשבות חבירו באופן שהוא רוצה לפעמים יכול להמשיך טובות ע"י הדיבורים שהוא מדבר למשל אם הוא בשביה ידבר מאותו ענין ארבעה צריכין להודות וכו' וכן כשחולה באיזה אבר ידבר באותו ענין בספירות העליונים השייכים לאותו אבר. כשיש כאב לאדם יקשר את עצמו לבורא ית' דהיינו שיקשור עצמו למעלות הבורא ית' ולא ירגיש הכאב.

נג

כשצריך לבקש איזה דבר מהבורא
 ית' יחשוב שגשמתו הוא
 אבר מהשכינה כביכול כטפה מן הים
 ויבקש על השכינה שאותו דבר הוא
 חסר להשכינה ויהי' לו האמנה
 שבודאי הוא פועל מלמעלה להשכינה
 רק אם יהי' דבוק כראוי אל השכינה
 יתמשך גם כן השפע עליו כמשל אדם
 שיש לו שמחה מטפח ביד אפילו
 כשאינו מתכוין לכך מחמת שהשמחה
 מתפשטת באבר כן הוא בענין זה שהוא
 אבר מהשכינה כביכול יתמשך גם כן
 השפע עליו ויחשוב שהוא אינו רק כלי
 ומחשבתו ודיבורו הם עולמות
 שמתפשטים עולם הדיבור שהוא
 השכינה מבקשת מעולם המחשבה על
 הדיבורים האלו וכשימשיך אור הבורא
 ית' במחשבתו ודיבורו יהיה בקשתו
 שיתפשט השפע מעולם המחשבה אל
 עולם הדיבור ויבא ג"כ באותו ענין
 שהוא מדבר שצריך לו ויעשה לו
 בקשתו חתו המצא לנו בבקשתינו
 שיהי' הוא ית' נמצא באותן הבקשות.

נד

וזהו שארז"ל מה תולעת אין כחו
 אלא בפיו לעשות כלי מלת
 כך ישראל עושיין כלי מלות בפיהם
 להלביש השכינה מחמת שהגשמה
 מלובשת בגוף נראה להעולמות עליונים
 קטנים ובאמת הם גדולים במאוד
 והשיפשיט מהגשמיות של הגוף יראה
 בשכלו שהעולמות הם גדולים במאוד.
 יש שם אל"ד שהוא טוב היינו כשיודע
 הפנימית של אותיות (שהאלף מרמו
 חכמה ובינה וה"ל על ג' קווין ודל"ת
 מרמו על השכינה) ויכוין להמשיך
 האור מלמעלה למטה או יועיל.

נה

כת"י אשר אני מראה אותך את
 תבנית המשכן וכו'. כשראה
 מעשה המשכן בעיניו אז הביא אותו
 במחשבתו ובתחלה כשראה אותו
 ברחמינות שהראה לו הש"י בהר אז כח
 הזכרון תפס אותו הציור במחשבתו
 ועכשיו כשרואה אותו במעשה הביא
 אותו פעם ב' במחשבתו ואותו הארה
 רוחנית ממחשבה ראשונה שראה בהר
 נמשך על המשכן.

נו

כשמדבר יחשוב ברמו קול ודיבור
 וידבר ביראה ואהבה
 ויחשוב שזה מדבר עולם הדיבור מפיו
 אז מעלה הדיבורים.

נז

ושב ה' אלקיך את שבותך ע"ד משל
 אב ואם אוהבים את הבן בשוה
 אך אם הבן אינו מתנהג בדרך הישר
 ח"ו אעפ"י שאב אוהב אותו אינו
 מראה לו אהבתו ומכה אותו והאם
 אעפ"י מרחמתו ומנשקתו ומקרבתו
 אל אביו כך עתה בגלות מדת הקב"ה
 כביכול אינם מגולים רק מדת השכינה
 מגולה כמו שהיתה אצל אסתר שאעפ"י
 שהיה נס גדול מ"מ נתלבש הנס
 במדריגה תחתונה דאסתר והנס נעשה
 ע"י שנשאת לאחשוורוש משא"כ אם
 היו זוכין הי' נעשה הנס בפרסום בלי
 התלבשות במדריגה התחתונה והחיות
 ששוכן תמיד בעולמות נק' שכינה
 והיא דוגמת האם שמגלת מדותיה
 אעפ"י שהבן אינו מתנהג כשורה לפיכך
 אין רשאין לומר רק שם אדנ"י שמדת
 אדנ"י היא נגלית ולא שם הוי"ה כי
 שם הוי"ה הוא שם העצם ולא נתגלה
 היום.

נח

האדם כשידבק עצמו להדיבורים
הדיבורים ימליצו בעדו והוא
שלא יהי' כוונתו לשום דבר רק לדבק
עולם הדיבור לעולם המחשבה וזהו
פי' ג' ספרים נפתחים בר"ה ספר הוא
לשון דיבור לשון סיפור של צדיקים
שכוונתם אינו כ"א ליחד עולם הדיבור
לעולם המחשבה נכתבין לאלתר לחיים
שהם מתדבקים לאלתר להיות חיים.
וכינונים שכוונתם ליחד וגם בשביל
שיעשה הקב"ה רצונם תלויים ועומדים
עד יום הכפורים שאז היא התגלות
עולם המחשבה ויש לכל המחשבה עלי'
ונעשה ג"כ מחשבתם. וזהו הכתיבה
שמדבק האדם מחשבתו להקב"ה ונרשם
במחשבתו מה שיארע לו. נחזור לענין
ושב ה' אלקיך פי' הקב"ה ישיב את
אלקיך פי' היא השכינה שהיא
הדיבורים שלך את שבותך ר"ל עם
שבותך כשאתה תשוב.

נמ

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור
איתא בר"מ יהי אור דא חסד
ויהי אור דא גבורה וקשה הלא הציווי
הי' שיהי' חסד ובעשיה כתיב ויהי
לשון גבורה אך תירוץ דרחמנות גולד
מכא דבר רע כשמתנהג עם אדם רע
יש רחמנות עליו ויש ב' רחמנות הא'
כשרואה שרע לו והב' שיש רחמנות
שלא יתנהג עם האדם רע ועדיין מתנהג
עמו טוב אך כשרואין שרע אז הוא
רחמנות יותר גדול מהרחמנות כדי
שלא יתנהג עמו רע כי זה ראה בפניו
זה עדיין אינו רואה וזה שייך אצל
אדם שאינו יודע העתידות אבל הקב"ה
שעבר ועתיד שווין אצלו הוי' לי'
מקודם הרחמנות כמו אח"כ וזהו

הרחמנות נקרא רחמים גדולים וזהו
ויהי מכא הגבורה יהי אור יהי
רחמנות והמשכיל יבין.

ס

אנכי תרגלתי לאפרים קחם על
זרועותי ע"ד משל לאב שאין
בנו קטן יכול לעלות על ידו מגביה
אותו ואח"כ כשמחזיק אותו משעשע
א"ע בזקן של אביו כך האדם אינו
יכול להדבק א"ע בהש"י והש"י מכניס
אהבה ויראה בלבו של האדם שהם
נקראים ידים שהם דמיון ידים שכמו
שבידים נותן אדם לחבירו כך ע"י
מה שעובדים באהבה ויראה כי בלא
דחילו ורחימו לא פרחא לעיל' ומביאים
שפע בכל העולמות וכשמתדבק האדם
להקב"ה באהבה ויראה אז הוא כביכול
ממשיך מדותיו ית' רחום וחנון וכו'
והמדות נקרא דיקנא ושערות ל'
שיעורין כי הם מותרות כי העצמות
אינו צריך כי הוא א"ל אף בלא מדות
רק העולמות צריכים שיהי' הוא ית'
רחום וחנון שאלמלא כן לא הי' קיום
להם לפיכך הם רק צורך העולמות
לפיכך נקראים מותרות.

סא

איתא בזוהר ארבע בגדי לבן הם
ד' אותיות הוי"ה וד' בגדי
זהב הם ד' אותיות שם אדני' פי'
דיש ג' מיני אהבה כמ"ש לא זו
מחבבה עד שקראה בתי לא זו מחבבה
עד שקראה אחותי לא זו מחבבה עד
שקראה אמי ויש עוד אהבה שאינה
מושג' לאדם ר"ל החכמה של אותו
דבר למשל אדם עושה דבר בלי דעת
ובכל דבר צריך להיות הי' מדות והם
אינם מושגים לאדם וז"ש בזוהר

לפני מי אנו שולחין אותך לפני מלך גדול מלך מפואר בכל מיני פאר ראה כמה אנשים ונשים וקטנים ויונקי שדים כולם תלויים בך וכל תפלתינו יעלו ע"י תקיעותיך אלו ויתלבש בזה הקול.

סד

שיר השירים אשר לשלמה ע"ד בעמדם תרפינה כנפיהם כי כשאנו מדברים לפני הש"י באהבה ויראה אנו עושין פעולות גדולות וחנה מדברת על לבה פי' חנן הה' מוצאות הפה כשהם מחווגנים לפני הקב"ה מדברת הם נדברים על לבה כביכול למעלה מעולם המחשבה. וזהו ואתחנן אל ה' וא"ת הם כ"ב אתיות חנן חננתי אל ה' בעת ההיא לאמר דיש כ"ח עתים י"ד טובות וי"ד רעות וזהו בעת ההיא עת שהוא נוקבא דהיינו עת רעה לאמר הבאתי לעולם המחשבה. אמירה הוא לשון מחשבה בלב כנפים נקרא מה שהולכין ממדריגה למדריגה לעבודת הש"י זהו בעמדם ישראל בתפלה תרפנה כנפים שהמלאכים אומרים בלבם שעבודתם אינו כלום נגד עבודת בני אדם כי מלאך הוא גדול כמו שלישי העולם והאדם הוא הקטן וכאשר האדם הוא מדבר באהבה ויראה הלא השכינה משתוקקת לדברים אלו כמו האם המשתוקקת שידבר בנה דבר של שכל כדי שתחשב בפני בעלה כך כשהדיבורים באין למעלה מכח האדם מקושטים בזה הכח נולד התפארת גדול והמלאכים אומרים מי כעמך ישראל גוי אחד ולכך עדיף שיאמר תיבה אחת בתפילה באהבה ביראה כי בזה מעורר שכל המלאכים אומרים שירה להקב"ה. וגם הוא מעורר כל העולמות כשהוא עובד הקב"ה

ארבעה בגדי לכן מלבושי אהבה והם מרומזים באותיות הוי"ה ואיתא בזהר באתר דאית אהבה אית יראה ממילא ר"ל ד' מיני יראה והם נק' בגדי זהב מלבושי היראה.

סב

וקרני ראם קרניו פי' ע"ד שם האחת שפרה ושם השנית פועה שם ה' אחת ראשונה נקרא שפרה לשון משפרת את הולד שמשפרת א"ת האותיות הול"ד שגולדים ופועה הוא לשון דיבור שהשופר מעלה את כל התפילות וכל התפילות עולות ע"י הקול של שופר כי בזה מעוררים את האבות אהבה ויראה כי הם כלולים בהקול איש מי"ם רי"ח ובוה מעוררים האבות.

סג

משל לפני תקיעות למלך גדול מפואר הושיב מדינה של ע' אומות ובחר לו אומה אחת שישבחו אותו וביום גנוסיה הוא יום הולדת המלך אזי שבתו אותו כל היום בשבח והלל ואח"כ ישבו בעצב כי אולי לא בא הדיבור להמלך ואמרו נעורר את הזקנים שלנו שהם יודעים לפאר את המלך והם יעלו הדיבורים להמלך כך הקב"ה ברא את העולם כולו וברא בתוכם את ישראל והיום בר"ה הוא יום הולדת המלך למען התפארת וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר והיום בר"ה יום הולדת המלך שמדת מלכות נולדה בעולם היום כי היום ברא את העולם ע"ד אין מלך בלא עם ואנו מתפללים לפניו תפלת שחרית ואח"כ נשלח אותך בעל תוקע שתעורר את האבות והם יעלו את תפלתנו לפניו ית' ראה

נחרב הבית זהו אפס מאותי שאין שום דבר שאין אני שם.

סו

הוד והוד לפניו פי' לפני הקב"ה כי עצמותו אין יכולים להשיגו.

סז

שלח תשלח את האם והבנים תקח לך רז"ל אמרו על ההוא גיורא דאמר גייריני ע"מ שתלמדיני כל התורה כשאני עומד על רגל אחד דהאדם הוא חלק אלוה ממעל ובא"ס לא שייך חלק דהקב"ה ממלא כל עלמין (נראה בכאן חסר).

סח

ולפעמים האדם הוא חושב מחשבות של הכל ה' הצדיק מבחן שבוחן אותו ומשליך אותו לעולמות רעות כדי שיעלה אותן להשי' וחשב הוא אצל השי' מאוד האדם אעפ"י שהוא בא לדבר רע יקבל הכל בטוב כמו ר' עקיבא שכבתה נרו ואכל ארי את חמורו ואמר על הכל גם זו לטובה ובאמת הביא לתוכו טובה זהו גייריני ע"מ שאלמוד על רגל א' ר"ל שאהי' תמיד במדריגה טובה ואמר לו מה דלך סני לחברך לא תעביד רמו לו כשהייתה אתה במדריגה רעה הוצרך אדם טוב ליפול כדי שיעלה אותך לכך תצרך גם אתה ליפול ור' עקיבא שהי' בן גרים עוקר הרים וטוחנן זה בזה בטברא פי' הרים נק' מדות אבות שהוא הביא את המדות למעלה כי הי' התענוג יותר גדול מפני שהי' בן גרים כמשל הידוע זהו שתוק כך עלה במחשבה שהעלה את הכל לעולם

כל העולמות עובדין אותו ית'. זהו כשהאדם אומר למטה שיר א' מעורר השירים למעלה שירים הרבה אשר לשלמה אשר הוא להקב"ה דהיינו בדור' כי בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא.

סח

הן גור יגור אפס מאותי פי' יש אדם שדבוק בצדיק שהוא רואה שהצדיק עובד השי' יושב ולומד ולפעמים שהצדיק מדבר דברים בטלים וזהו כמשל לבן המלך שהלך בין בני הכפרים ולחפוש אוצר שיש בבן כפר הגנה הי' צריך להלביש א"ע כמו הבן כפר כדי שלא יכירו אותו שהוא בן המלך ומגלין לו כל סודותיו היכן הוא האוצר כך הצדיק מדבר להשי' דברים זהו מקושר להשי' ומקשר את הדיבורים להקב"ה וזהו נק' שהולך בשליחות הקב"ה למצוא שם המדות למשל או שאינו יכול להתפלל ומדבר דברי שחוק ומעורר בעצמו אהבה ואחי' אומר בלבו אם יש תענוג מזה שהוא דברי שטות כמה יש לי להתענג מהקב"ה שהוא תענוג לכל התענוגים ועי'ז הוא מתפלל באהבה ויראה. זהו הן גור יגור כשהוא בגירות ומדבר דברים בטלים אפס מאותי דיש כ"א סוברין שהקב"ה אינו מלובש בכחן והוא מחמת הבהירות עד מאוד כמש"א רז"ל אור גדול שמכסה את הראות ואינו יכול לראות שנתגלה הבהירות עד שאין השכל משיג אבאמת השי' הוא בכאן רק התלבשותו אינו נראה כמו חורבן הבית שהי' חסד גדול כמו שכתב האלשיך ז"ל גטה קו ויאבל זיל וחומה גטה קו על בנין העתיד פי' שלא הי' יכול להתגלות הבהירות הגדול שיתגלה כשיבוא משיח לפיכך

בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך ע"ד משל חותם המסונף אם משימין אותו על השעוה אזי מתסנף גם השעוה כך כשהאדם מלוכלך בעבירה ומדבק א"ע בהקב"ה כביכול נעשה הלכלוך למעלה כשנעשה אחדות עם הש"י בעת תפילתו שמדבר דיבורי ושורה בו הקב"ה וזהו בושנו במעשינו מכח העבירות ונכלמנו להרים פנינו אליך פי' פנימיותו אליך שיהי' אני מדובק בכ' בשביל הלכלוך חו' היא המדה של נושא עון שסובל העון וזהו או ידע בשביל התקשרות מושך עצמו מהעבירות וזהו קול קורא הקול אלה קורא במדבר פי' בהדיבור פנו דרך ה' שיהא הקב"ה שורה בו ישרו בערבה שאם נופלת מחשבה זרה לאדם בתפילתו שבא בהיכל מלך ודחפו אותו וכאשר ישים אל לבו שדחפו אותו ישוב אל הקב"ה באימה גדולה ובבושה רבה והקב"ה הבטיח אותנו אל תירא כי אתך אנכי בכ"מ שאנו שם מביאים את הש"י שם וזהו ישרו בערבה בזה שהמחשבה מעורב בקליפות מסילה נק' דרך שאינו כבושה לאלקינו.

ע

הרצוה לקבל עליו עול מלכות שמים בשלימות יפנה מחשבתו מהרהורים ואפילו כשהוא אוכל ושותה ישים מחשבתו כדי שיהיה חזק לעבודתו ית' צריך להגביר תענוג הרוחני על תאות הגשמי ומוזה יהי' לו יותר כח מרוחנית המאכל מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים שיהי' לך אהבה בתענוגים.

עא

הללו את ה' מן השמים ע"ד לעולם ה' דברך נצב בשמים בדבר

המחשבה וזהו שלח תשלח את האם והבנים תקח לך ר"ל שורש המ"ז תשלח שתדבק א"ע במדת אהבה ויראה.

סמ

קול קורא במדבר פנו דרך ה' ע"ד ושמע קול אלה דמשיעין אותו ואומרין לו הוי צדיק ואל תהי רשע ר"ל דהתחלת היות הנשמה לברוא מקשרים אותה בעולם השבועה שהוא השכינה כדי שתהי' מקיטרת שם וכל הדיבורים שמדברים בעוה"ז נחצב מהדיבור והוא והדיבור הזה הוא ממוצע דיבור אחרון שלמעלה ודיבור ראשון שלמטה וכל הדיבורים שמדברי' באים מזה הדיבור וכל מה שמדבר מעורר זה הדיבור וזהו לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא כי כשמדבר דברים בטלים מגביה את הדיבור בהגם מותרו ועומד בזה ההתקשרות בזה הדיבור וכשהוא רוצה ח"ו לנטות מן הדרך הטוב מתרה בו הדיבור ומי שזוכה ידע ושומע את הקול וזהו גפש כי תחטא אורייתא קא מתמה האיך אפשר שתחטא ושמע קול אלה הי' לו לשמוע קול של השבועה או ראה שרואה מעשים של אחר ונזכר במעשיו דכל מה שאדם [רואה * ישים אל לבו למה הראה לי הקב"ה את זה הלא הכל בהשגחה פרטית אלא אם] רואה דבר עבירה יחשוב מסתמא גם אני עשיתי שמץ מנהו אעפ"י שלא עשה כזה ממש למשל אם הוא רואה את אחד שבא על א"א והוליד ממזר ומוציא ז"ל ע"י מ"ז חמור כמו לילד ממזר וזהו או ראה שרואה דבר עבירה מאדם אחר ומזכיר בו דבר שעשה או ידע ע"ד

* רואה . . . אס : תיבות אלו אינם בכתיב.

כביכול נתחדשו לו ית' מחזין כשישראל עושים רצונו של מקום וזהו נור אלקיו כביכול להקב"ה יש נור מחמת ראשו מחמת שכלו של האדם שפירש את עצמו מתאות עזה"ז כדי לעשות רצונו יתברך.

עד

צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך ע"ד כמדומה שכתוב בספר ח"ה מעשה באדם אחד שלא הי' יכול לגדל בניו ואמרו שאינם מתנהגים בצניעות וע"ד את צנועים חכמה והחכמה תחי' בעליה לכך מביא הצניעות חיות לבניו והצניעות היא מדת יראה שהוא ירא מפני הש"י לחשוב תאות אחרות תאות גשמיות ומכח מדת יראה בא למדת אי"ן כי מחמת זה מחשיב את עצמו לאי"ן ואי"ן נקרא חכמה כמ"ש החכמה מאי"ן תמצא וממילא בא החיות כנ"ל וזהו אמרי נא אחותי את והלא איש ואשתו נקראים בהתקרבותם ובדיבורם באחדות גדול אבל הם היו צנועים מאוד מאוד כמ"ש הוא לא נסתכל בה מימיה וגם יצחק שאלמלא לא כתיב והנה יצחק מצחק לא הי' נראה ביניהם התקרבות כמו בין איש לאשתו כך יהא אדם צנוע באורחותיו ויהא שרוי עמו מדת חכמה הבאה מכח יראה כנ"ל וזהו צאי לך בעקבי הצאן בדרכי אבות והוי צנוע כמותם ורעי את גדיותיך תגדל הבנים שלך.

עה

איתא בזהר תשובה הי' עלאה פי' השכל נקרא הי' עלאה דיש ב' ההי"ן הדיבור נקרא הי' תתאה הי' מוצאות הפה ההמחשבה יש בה גי'כ

ה' שמים נעשו בהדיבור ברא את העולמות וכח הפועל בנפעל נמצא כח הדיבור בשמים וע"י כח הדיבור הזה הוא עומד ויש לו קיום זהו דברך נצב בשמים הדיבור עומד בשמים זהו שאמר הללו א"ת הי' פירוש האותיות שהם מא' ועד ת' ויש באותיות הי' מוצאות הפה שהוא קיום העולם והמשכיל יבין.

עב

נזר אלקיו על ראשו אף על גב דהכתר היא למעלה מראש המלך ובהקב"ה לא שייך זה דהוא ית' א"ס אך הענין הוא דבהירותו אינם יכולים כל העולמות לסבול זא"ל הוא לשון כח זהו לשון אלקים הוא הכח שבעולמות הבהירות שלמעלה מהעולמות נקרא נזר ומי שפירש עצמו מתאות עזה"ז הוא למעלה מהעולמות ולכך נקרא נזר אלקיו שהוא למעלה מהכח שבעולמות שהוא אור הגנוז שראה הקב"ה שאין העולם כדאי ר"ל שאין העולם יכולים לסבול עמד וגנוז דקשה הלא אין דרכו של הקב"ה ליפרע מרשעים קודם שהם חוטאים אך הפי' ע"ד מה שאמרתי לעולמי די פי' דאור א"ס יתברך הוא תמיד מתפשט לכך אמר לעולמו די שיהא כמו כלי המקבל משקה ואינו מניח להתפשט יותר זהו אין העולם כדאי שאין בהם די לקבל אור בזה.

עג

או יאמר כי ישראל הם אותיות לי ראש כמשל א' שיש לו תענוג נקרא זה יש לו ראש מחמת הרחבת הדעת וכן להיפך אין לו דעת מחמת צער וזהו פי' הקב"ה מניח תפילין

עח

בן בג בג אמר הפוך בה פי' ע"ד לעלוקה ב' בנות שקורין הב הב פי' שרוצים לקבל שפע מהקדושה דהענין הוא כי אין דיבור בלא מחשבה כי מקודם הוא חושב מה שידבר והנה כשחושב קודם התפלה מה שידבר ולפני מי ידבר בוודאי יפול עליו יראה ובושה שיהי' ירא מהדיבורים עצמם כשנותן אל לבו שהעולם הדיבור הוא השכינה כביכול מדברת בו והיא כלולה מכל המדות אהבה ויראה והתפארת וכן כולם כידוע ואיך לא יהי' יראה ובושה שמתעורר השכינה וכל המדות כביכול זהו עושי דברו שעושים מדבור מעשה ובמעשה צריך גם כן להיות כלול אצילה בריאה יצירה אך כשמדבר בדעת ובדעת חדרים ימלאון כי הוא משרה בהאותיות האלקות ית' וכשמביא בהם אלקות אזי יש בהם הכל וכשבא לו איזה מחשבה זרה שהם ה' מוצאות שנפלו מהשבירה אזי מראה להעלותן בשרשן ע"י מחשבתו ובינתו כנ"ל שהוא דבוק בהשיתב"ה ובבינה נמתקו כי היא למעלה מהשבירה שהיא נקרא עלמא דחירו משא"כ אם אינו מעלה עתה מ"ז כנ"ל אז הם צועקים ה"ב ר"ל שהי' מוצאות הנ"ל רוצים לקבל שפע מהבינה כנ"ל שנקרא' ב' וזהו הפוך ב"ה ר"ל שיתעלו עד הבינה ויתתקנו מהשבירה ויש להשיתב"ה תענוג גדול מזה יותר מהאותיות שהם תמיד בקדושה וזהו סוד נשמת גרים שעלו ג"כ נצוצות מה שנפלו בקליפות. ולכך הדגיש התנא הזה שהי' גר בדבר הזה.

עט

נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה פי' שצריך לישא

אותיות ה' מוצאות שנקרא ג"כ ה' אך ה' עלאה נק' והתשובה באה מהמחשבה מחמת שמבין גדול עבירה ונגד מי שמרד ומחמת זה עושה תשובה וזהו ה' עלאה בשכל גדול בבינה גדולה.

עו

ארז"ל אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה וקשה הלא מנחה הוא עת דין אך במנחת עני כתיב בנוצתה אע"ג דהיא חיצונית קרבנו חביב הוא לפני הקב"ה דעבירות שלו נעשו לו כזכיות אפילו מעבירה נעשה מצוה דמפני עניותו עושה עבירה נמצא מחמת שהוא מבחוץ דין הקב"ה מרחמו ואוהבו ובמנחה שהוא עת דין וכאשר האדם מדבק הדין בתפלתו וכונתו למעלה להש"י הוא חשוב אצלו יותר ומהדין נעשה אהבה לפיכך נענה בתפילת המנחה פי' תפילת לשון התדבקות והתחברות המנחה שהביא הדין אל החסד.

עז

הרחק משכן רע דהנה היום בזמן הגלות הוא בקל להשיג רוח הקודש יותר מבזמן הבית כמשל המלך כשהוא בבית מלכותו אי אפשר להתקרב אליו כל כך כמו שהוא בדרך שאז יוכל להתקרב אליו כל מי שירצה אפילו בן כפר שאין הגון לבא לפני המלך בבית מלכותו ובדרך בפונדק שלו יכול לבא לפניו ולדבר עמו כך היום בגלות כשאדם מחשב בדביקות השיתב"ה אזי מיד שורה עמו ושוכן אצלו בכך ראוי לאדם שיתרחק עצמו מן התאוות ומ"ז בכדי שלא יפרד ממנו ית' רק יעשה כל מעשיו לשמו ית' וזהו הרחק משכן ר"ל ממי ששוכן אצלך הרחק הרע.

פ

טבעו בארץ שעריה פי' כי הנה בדבר שהוא במדריגות איין לא שייך שבירה כי השבירה שייך בדבר שהוא מדה או כלי נמצא אם אדם מחזיק את עצמו לאיין מחמת דביקותו כבודא ית' כמו השר אפילו הוא גדול שבכל שרי מלוכה בעמדו לפני המלך הוא בעיניו כמו קטן ואינו רוצה שיעשה לו שום כבוד מחמת גדלו ושררותו כמו שעושים לו כשהוא בביתו בפ"ע כי אז עושים לו כבוד ובושים ויראים ממנו אמנם כשהוא לפני המלך הוא וכל מידותיו נתבטלו מפני יראתו ובשתו לפני המלך וזהו טבעו בארץ ר"ל שמחזיק עצמו לארץ לאיין בעיניו שעריה ר"ל המדות וכשאין לו שום מדה אזי אין שייך אצלו שום שבירה וזהו מכל חטאתיכם לפני י"י תטהרו.

פא

איתא בזהר ויתודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן משעה שאמר הקב"ה אתם תהיו לי ממלכת כהנים נאמן הוי יהודה לקבל מלכותא ושאר יסיהרא לאנתרא פי' הצדיק נקרא יהודה שהוא דבוק להשיתב"ה כמו אותיות יהודה שהוא אותיות הוי"ה ד' שהמדריגה התחתונה הנקרא ד' נדבק בהוי"ת' זה נקרא יהודה ח"ש חזייה דקא בדחי טובא אמר תפילין קא מנתנא כי תפילין נקרא דביקות להשיי שמדת האהבה שורה בו וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ר"ל שהוא ית' שורה בך וירא ממך שתהא אתה בחי' היראה זהו עוד רד בחי' מלכות מלשון והוא רודה

וליתן ר"ל שיהי' כל המעשים והמחשבות באמונה ר"ל באחדות הבורא ית' וא"ת יש יצה"ר לזה אמר קבעת עתים לתורה ע"ד בראתי יצה"ר בראתי תבלין תורה והנה י"ל הלא התבלין הם הממתיקים את התבשיל והתבשיל הוא העיקר ובכאן הלא התורה היא העיקר אך הענין הוא ע"ד משרז"ל אי מסר בידיהו יצרא דעבירה אפילו בעיתא בת יומא לא הוה אשתכח דהנה יש ב' מיני תפלות בהתלהבות הא' שהאדם עושה לעצמו הכנה וב' מה שמתפלל בלי שום הכנה רק הזמן הוא גורם כמו בשבתות וי"ט שאז הוא השראת הקדושה בעולם וזהו אפילו בעיתא ר"ל תפלה בת יומא שהזמן גורם לא אשתכח כי יצה"ר נקרא כח התאוה והוא החשק וכמו שהאדם רוצה כך מהפך החשק אם לטוב הוא מתפלל בחשק ובהתלהבות וזה פי' סלז לרוכב בערבות בי' שמו ר"ל הקב"ה נקרא רוכב בערבות במי שמעורב אצלו אהבה ויראה יחד הוא שורה עליו וזהו בי' שמו כידוע ששם י"ה מורה אוי"ר וכ"ז אם הוא מתפלל בהתלהבות משא"כ אם אינו מתפלל בהתלהבות אינו שורה עליו כי אם הוי' הקב"ה שורה עליו הוי' הרוח מפזר עננים רוח נקרא מדת תפארת שהוא מדת יעקב שבו היו כל המדות אהבה ויראה כמ"ש ויאהב יעקב כו'. מה נורא המקום הזה וזהו אלקי אברהם ר"ל הכח השורה באהבה אבר מ"ה ששורה הקב"ה עליו (חסר כאן) נחזור לענין ראשון מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו פי' דהנה כתיב נודע בשערים בעלה ואיתא בזהר כל חד לפום שיעורא דילי' ע"י המדות אוי"ר הקב"ה מקשר א"ע כביכול עם האדם.

ע"ד שאחז"ל אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב פי' התקשרות בו ית' שנקרא אות ברית מרעיבו שבע ר"ל כשאומר בלבו שאינו מקושר כלל הוא שבע אזי הוא מקושר כי הוא משתוקק תמיד להתקשר בו יותר משביעו ר"ל שאומר בלבו שהוא מקושר רעב והברית נקרא אצבע קטן עליון לא כל האצבעות שוות וזהו אפילו באצבע קטנה ר"ל אפילו בשעת זיווג.

פד

ויסעו ממרה ויבאו אלימה פי' ע"ד ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם והנה כתיב ארץ אוכלת יושבי' היא ויאמר לא כי עלה בעלה דאיתא בתיקונים שהקב"ה ברא את העולמות בשביל שיתגלו המדות כי כל המדות שיתגלו כמו האהבה ויראה וכיוצא הם כלולים תחלה במחשבה כי אנו רואים כשבא לפני אדם בנו החביב מתעורר בו אהבה ומקודם הי' לו ג"כ מדת אהבה רק שלא נתגלה עד כעת ובאהבה גם כן כלולים כל המדות כי אנו רואים שמחמת אהבת אדם שונא את שונאיו וכל המדות כידוע ומחמת אהבה מדבר דיבורים של אהבה ואפילו דיבורים אחרים מדברים מחמת אהבה כדמצינו גבי שאול המלך שדברו דברים יתירים עמו כדי להסתכל ביופיו והנה סוף מעשה במחשבה תחלה למשל שאם אני רואה אדם מוליך עצים מיער אני מבין שרוצה לבנות בית וחשב במחשבתו האיך לבנות ואוהב שיהא הבית כך והחדרים כך ושונא שיהא חדרים אחרים שכך מפואר אצלו הבית הזה ומדבר לעבדיו שיבנו הבית הזה נמצא

בכל עבר הנהר והמלי' נקרא יראה עם א"ל עם חסד ואהבה וזהו נאמן הוי יהודה לקבל מלכותא ר"ל כאשר האדם נאמן שהש"י מכה"כ וחושב במחשבת בוראו ית' גופל עליו יראה גדולה שהיא בחי' מלכות ושאר סי'הרא לאנהרא היראה נקרא סי'הרא כמו הלבנה שמקבלת אורה מאור השמש כן שמש ומגן הוי' אלקים.

פב

או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי פי' הנה כתיב מאת ד' היתה זאת דכשישראל עושים רש"מ יש תענוג גדול להשי"ת כ"ה כי הוא ית' מתאוה שנהי' דבוקים בו כמו בחי' האב אל הבן ברא כרעא דאבוה וזהו ואם מך הוא מערכך שאם הוא ית' כביכול מך שהוא במה"ד מערכך ר"ל מכחך הוא בא וזהו מאת י"י היתה זאת כביכול נעשה בחי' נוקבא אבל כשאדם עושה רש"מ עושה מדת שלום לו שהוא מדת התקשרות שמקשר ומייחד כל המדות וזהו או יחזיק במעוזי יעשה וכו' ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וזהו יעשה שלום לי ואח"כ שלום יעשה לי ר"ל שמביא למדריגות תחתונים ההתקשרות אשר עשה לי.

פג

עסקתי בתורה בעשר אצבעותי ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה פי' ד"י אצבעות נק' י' מדות שהם כמו אצבעות שמטלטלים עמהם כל מה שצריך כן ע"י המדות נעשה כל דבר כידוע וזהו עסקתי בתורה ב"י אצבעותי שהם י"ס בחכמה ובינה וכן כולם עם הכל עבדתי את השי"ת ב"ה ולא נהייתי

ישיב להקב"ה יש שטות גדול מזה ארץ אוכלת יושביה ארציות מכלה את היושב בה בקביעות אמנם כלב אמר כי עלה נעלה כי הלא המדות האלו הם אחדות עמו ית' וע"י עלייתה נעלה גם כן. והנה כתיב ותשב בפתח עינים ויראה יהודה ויחשביה לזונה כי כסתה פניה פי' תמר אותיות ת"ם מ"ר המחשבה זרה הוא מר אבל באמת הוא תם ע"ד ראיתי את העבדים על הסוסים סוסים נקרא אותיות של התפלה וכאשר מחשבה זרה רוכבת עליהם וראה אותו האדם תמה מאוד כי עבד רוכב על סוס המלך אבל כשמישים על לבו שהלא המה אותיות קדושים רק הצירוף הוא לא טוב וכשמביא האותיות למחשבה מביא זה לעולם התמורה ונעשה מאלו הצרופים דברים אחרים דברי תורה מדברי שטות וזהו ותשב בפתח עינים באותה פתח שהכל מסתכלים בה להקב"ה ויראה יהודה ויחשבה לזונה זו נאה כי היא אבר מהשכינה אך קשה אם זו אבר מהשכינה מדוע הוא כך מלובש בדברי שטות ואמר כי כסתה פניה כלומר הפנימיות מכוסה וזהו פי' וימלוך באדם בלע בן בעור והבעש"ט אמר על זה שאמרו בזוהר שדנין את האדם בכל היכל והיכל ומגרשין אותו מההיכל פי' כי הדיבורים נקרא היכלות שהשכל שורה בהם והאדם המתפלל הוא הולך מאות לאות ומתיבה לתיבה וכשהוא אינו כדאי מגרשין אותו דהיינו שזורקין לו מחשבה זרה וממילא הוא בחוץ וזהו וימלוך באדם בלע בן בעור אדם נקרא התלהבות האדם שמתפלל בהתלהבות ושולטת עליו מחשבה זרה נקרא בלע לשון כריתה בן כשהוא מבין את זאת המ"ז מה היא בעור מבער אותה שמכחה בא

כלולים כל המדות בזה וכל המדות באים מכח הרצון שרצה לבנות הבית ובהרצון אינו ניכר התחלקות המדות ואפילו הטעם לא נתגלה ברצון כי כשרוצה לבנות הבית אינו יודע מאיזה טעם רק אח"כ מיישב את עצמו מפני מה אבנה בית כדי שאדור בתוכו וכן גם כן ברא הקב"ה וצמצם את עצמו כביכול בהמדות הכל בשביל עולם המעשה ישראל עלה במחשבה ר"ל התפארת עלו לפניו ית' במחשבה כדי שתתגלה התפארתו לבני האדם וכשהאדם עובד את הקב"ה יש להעולמות עליונים גדולה כמשל שר שעובד את המלך וכשעלה לגדולה גם העבד עולה לגדולה כי נעשה חשוב למלך וזהו הדרכים מבקשים תפקידם שהדרכים רוצים שילכו במ עולי רגלים כמשל בן חביב שעושה מעשה נערות יש לאביו תענוג כמו שהיה עושה דבר שכל ואם לא היה עושה כלום לא היה לאב תענוג כלום כך הוא ית' מתענג מכח עלייתם לרגל נמצא התענוג הוא מכח הדרך וזהו פי' ארץ אוכלת יושביה דבכל דבר דובר יש מדותיו של הש"י ב"ה וזהו פי' כל התורה שמותיו של הקב"ה אפילו המעשיות המדברים מאיזה מדה או מאתבה או מיראה זהו ג"כ התלבשות הקב"ה בהם רק האדם צריך לזוהר בכל מחשבה ומחשבה שיעלה אותה הן למדת אהבה אם היא דבר של אהבה או למדת יראה וכל העובדות שיעשו אבל לא ישב בהם בקביעות בלי דביקות כי זה הוא שטות גדול מזה למשל אדם שנסע לעיר אחרת לסחורה וישב ועזב בני ביתו יש שטות גדול כך הקב"ה שלח את האדם והמחשבה הי' שיעלה כל הניצוצות ואם ישב בה ולא יעלה אותה ולא

פו

אורייתא וקב"ה הכל חד הוא יש להקשות הלא הוא ית' א"ס התורה יש לה סוף כי הלא ראה הנביא ב' אלפים כדאיתא בגמרא אך הענין יובן דידוע דכח הפועל בנפעל למשל אדם מדבר דבר חכמה או עושה דבר חכמה נמצא כח הפועל הוא בהכלי שעשה או באיזה דבר שדיבר והתכם העושה הנה הוא יכול לדבר ולעשות עוד חכמות הרבה כך התורה הוא חכמה והיא ממנו ית' וכחו הוא בהתורה וסח הפועל בנפעל זה הכח באמת אין סוף ויש כמה מדריגות בהשכל היינו משכיל ושכל והדבור והכל מקבלים זה מזה והדבור הוא בהזמן וגם בהמחשבה יש זמנים כי היום זאת ולמחר מחשבה אחרת ויש מדה המקשר המשכיל בהשכל והמדה זאת אינה מושגת כי הוא מדת איין והוא ההיול"י כמשל מביצה נתהווה תרנגול ויש שעה שאינו לא ביצה ולא תרנגול ואין שום אדם יכול לכוין את השעה כי אז היא בחינת איין כך כשנעשה מהמשכיל שכל וממחשבה דבור אין יכולין להשיג דבר המחוברם ונקרא אית"ן ובהפוך אתון הוא תני"א כי בהמחשבה הוא נקרא תני"א כי הוא שונה עם המחשבה לשון לימוד ובפני עצמו הוא נקרא אית"ן לשון חזק כי אין מושג וזאת הוא מדת צדיק והאיך כותבין תמונת אות צ' י"נ כי הוא דבר המחבר השכל עם המשכיל והגו"ן הפוכה * כי יש בושה להמדריגה התחתונה וזהו התקשרות מלמעלה למטה והצדיק התחתון מקבל מן המדרי' עליונה ויש ב' ציורים האיך לכתוב

* אולי צ"ל כפופה. כ"ה בשו"ע אדה"ז סי' ל"ו אות ד.

להתלהבות הבורא ית' כידוע ושם עירו כלומר מפני מה נתעורר עירו לשון התעוררות דנהבה שנתן אל דעתו ומשים אל לבו שזהו נתינת הדין ר"ל שדנין אותו וזהו פי' אי"ה סופר את המגדלים דקשה איך המחשבה אין לה בושה לתפוש ולהאחו בתוך התפלה אך התירוף שהוא מביאה למדת גדלות מחמת שרצונה לעלות למעלה להשי"ת וזהו סופר שמנהיר את המגדלים ר"ל המחשבה זרה שע"י בא לבחי' גדלות כנ"ל.

פה

וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם מים המרים נקרא השכל שבמדריגת התחתונים מים התחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא וזהו כמו מי סוטה הנלקח מקרקע המשכן בשבירה ואם לא ניתן מחשבתו נהפך המחשבה זרה אצלו זרע שמכחה מתחזק לעבודתו ית' כידוע דבכל דבר רע יש דבר טוב אבל אם הוא נטמא ר"ל שמחשבתו אינו זכה אזי ח"ו רע לו וזהו ויבואו מרתה שנפלו לדבר רע ולא יכלו לשתות כי מרים הם פי' העם לא היו טובים דאם היו כדאי אדרבה הי' באה להם משם טובה יתירה דכל דין יש בתוכו חסד ואם היו שוברין את הדין הי' בא להם טוב וזהו ויסעו ממרה ויבואו אלימה דאותיות אלימה הוא אותיות אלקים רק הצירוף הוא כך אלימה נקרא דבר שהחסד שבו אינו מושג וזהו אלי הוא החסד שאינו מושג ואלי לשון אל י' החסד הנמשך מהחכמה הי' וזהו פי' הבה לנו עזרת מצר שתהא העזרה באה מכח הצרה.

חדרים ימלאון כל המדות הם באים מכח הדעת רצה לומר מחמת שאני יודע שהוא אוהבי אני אוהב אותו ומחמת שאני יודע שיש גדול ממנו אני נכנע ממנו ומכבדו וכן כיוצא בזה וכל אחד המשיך ממדת הדעת שיהיו הצירופין של הדיבורים כך זה כך שזה ימשך ממדת הדעת מדת אהבה שיהא הביצה מותרת שיהא זה במעשה כך וכשאחד רצה לשנות את הלכה כמו רבי יהושע דאמר אין משגיחין בבית קול התזיר את הדין הזה למדת דעת ומשם המשיך את הדין למדה אחרת והמשיך יבין. פי' אחר א"א דברי אלקים חיים פי' שתורה שבעל פה הם קשויי כלה זה אומר שכך צריך להיות הקישוט זה אומר שזה אינו נאה וכך נאה יותר ויש למלך תענוג שהם חולקים בקישוטיין שכל אחד רוצה לפאר המלך.

פמ

חכלילי עינים מיין פי' דיש ב' מיני אדמי אדמימות א' שהוא גבורות ב' שהוא מיין שהוא שמחה ובאדמימות השניה אדרבה מתמתקים כל אדמימות האחד משל למלך כאשר הוא בשמחה או הוא נותן רשות ליכנס לכניו אף מי שאינו הגון בלאו הכי זהו חכלילי עינים מיין ואז לבן שניים מחלב רצה לומר שגם מי שאינו הגון וקשה כמו שן לשון שן וסלע נעשה לבן יותר מחלב והח' דחכלילי הוא גדול דיש משל על אתון רכרבין לאחד שבנה עיר מוקפת חומה ועשה בחומה מגדלים גבוהים והם בשביל ב' דברים אחד שהוא כלי ומקום להסתכלות הצופה למרחוק והב' ששומרי העיר יושבים שם וכתוב שם הגדולה לאה

הי"ד או הפוכה רצה לומר או אחורי הי"ד לנ"ן או לא כי אי אפשר להשכל לקבל מהמשיך כי אם מהמדריגה התחתונה שלו וזהו התקשרות מלמעלה למטה והצדיק התחתון מקשר מלמטה כי יש צדיק דלעילא וצדיק דלתתא וצדיק דלעילא נקרא התקשרות מלמעלה למטה וצדיק דלתתא נקרא התקשרות מלמטה למעלה והוא צריך להחזיק עצמו לאי"ן כדי שיקשר את הכל כמו משה רבינו עליו השלום שאמר ואם אין מחני כי רצה להעלות את ישראל שעבדו ע"ז והביא את עצמו לאי"ן באמרו מחני ובזאת הכל נתקשר למעלה כאשר אדם מביא את עצמו למדת אי"ן כדאיתא בגמרא אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר שמחמת גשמיות הדברים באים כל העבירות אכילה ושתייה ומשגל אבל כשהאדם מחזיק את עצמו לאי"ן אזי הוא בדול מעבירות ושב בתשובה שלימה.

פז

בתפלה צריך לשום כל כחו בהזכורים וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות ויחשוב שהאותיות מצטרפים ומתחברים זה עם זה והוא תענוג גדול דמה אם בגשמיות הוא תענוג גדול דמה בגשמיות הוא היצירה ואח"כ יבא לאותיות המחשבה ולא ישמיע מה שהוא מדבר וזהו בא לעולם הבריאה ואח"כ הוא בא למדת אי"ן שנתבטל אצלו כל כחותיו הגשמיים והוא עולם האצילות מדת חכמה.

פח

אלו ואלו דברי אלקים חיים בין האוסרים ובין המתירין דבדעת

צא

והנה המלך מצד עצמו לא הי' צריך לדבר אך לצד המקבלים הוא צריך לצמצם את עצמו לקול ומקול לדיבור הגם שהכל הוא אחדות פשוט והכל הוא המלך לבר אך הכלים הם מחולקים והכל הוא מפני המקבלים שאינם יכולין להשיג מחשבות מלך ואח"כ גם הקול לא יוכלו להשיג עד שצמצם גם הקול להמבטים לדבר. והנה האותיות שבמחשבת מלך עלאה איקרי מטעם הנ"ל כד איהו בקסטירא דילי' כנ"ל דהיינו במחשבה וכד נחית דהיינו בדיבור שיוכלו העבדים להשיגו מלך זוטא איקרי כנ"ל. והנה אם הי' למלך עבד חכם שיכול להשיג מחשבות המלך בוודאי הי' צריך לציית מחשבתו. שהרי אנו רואין שהדיבור של המלך נעשה מחשבה להעבד שמחשב תמיד לקיים אותיות ציווי המלך כמ"ש מחשבתו והנה לכאורה יש לתמוה על שמצינו תפילות צדיקים דומה לעתר שמהפכת אפילו מחשבת הש"י ע"ד מי מושל בי צדיק הא"ך יכול להיות הדיבור של הצדיק שיכול לעלות כ"כ עד שיעשה התהוות אחר הלא דיבור הקב"ה נעשה אצלנו בחינת חכמה המחיה אותנו כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו א"כ אין יכול דברי הצדיק להעלות כ"כ להפוך אפילו מחשבות הש"י והתירוץ דידוע דכל התהוות שבעולם הכל נעשה על ידי חכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית ועינינו רואות ושהחכמה מקשרת יחד ומתווכת שלום אפילו בין שני דברים הפכים כמו היסודות שאלולי החכמה שביניהם לא היו יכולין אש ומים לדור יחד ואצפ"כ אנו רואין שהם מורכבים יחד והכל מפני שהחכמה

רצה לומר ה' גדולה שהיא ה' ראשונה דהיינו אותיות שבמחשבה הם גם כן כלים להסתכלות כי ראי' היא חכמה והם גם כן שומרים (דהיינו אם לפעמים נחלשו המוחין כמו באמצע התפלה ומדבר בלא אהבה ויראה והנה על ידי אותיות המחשבה יוכל לחדשם ולדבר שוב בדו"ר כמתחלה והיינו שומרים מדת או"ר) וזהו מיין שהוא שמחה כנ"ל שהוא המחשבה אותיות בשמחה שעלי' מרמוז אות הח' שהוא תבונה שהוא תמונת ר"ז שהוא בן וכת רצה לומר קול ודיבור וכשהבן והבת הם ביחד אז צאינה וראינה וכו' בעטרה שיעטרה לו אמו וזה עטרה שע"ג הח' לכך תמונתה גדולה תהמי'.

צ

לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחו' מלך בקימה ושרים בהשתחו' שנאמר מלכים יראו וקמו ושרים וישתחו'. הנה הגם שיש ע' שרים אך בתורה לא מצינו רק ג' והם שר המשקים ושר האופים ושר הטבחים והם קנה ורשט וורידין קנה שר המשקים ורשט שר האופים וורידין שר הטבחים ובוודאי בהם כלולים כל שאר ע' שרים והנה ידוע שדיבור נק' מדת מלכו. והטעם לפי שעבדי המלך אינם צייתים רק לדיבור המלך שאין יכולים להשיג מחשבתו והדיבור הוא הציית להמחשבה ואמרו בזהר על א' זעירא דויקרא כד מלכא בקסטירא דילי' מלך רבה איקרי וכד נחית לעבדים מלך זוטא איקרא ורמוז בזה כי ידוע דאותיות המחשבה הם גדולים לפי שהם המולכים על אותיות שבדיבור.

ראשית דהיינו שעלה לפניו ית' התענוג מן הצדיקים העתידין להיות ובשבילם נברא העולם וזהו נמלך הקב"ה בנשמותיהן ר"ל עצם התענוג מה שיש לו מן הצדיקים מה שעושין מעשים טובים ובוה ממשיכין תענוג ושפע וחיות בכל העולמות וזהו עצם התענוג שלו כמ"ש במ"א שהתענוג הוא החיות של כל העולמות והיותן כמ"ש כולם בחכמה עשית וד"ל נמצא העולמות הם התענוג ובמה שעושין תענוג לו ית' בזה מקיימין העולמות על ידי מעשים טובים שלהם וזה מה שממשיכין לו ית' תענוג הוא נקרא תענוג העליון דהיינו חכמה עלאה ומה שממשיכין תענוג לעולם זהו חכמה תתאה וזהו בין תרין צדיקים עלמא יתיב דהיינו ב' המשכות הנ"ל המשכח א' לתענוג עליון כנ"ל והב' לתענוג הב' כנ"ל חכמה תתאה נמצא מ"ש בשביל ישראל וכו' ומה שתי' בחוכמתא הכל עולה בקנה א' כי חכמה הוא התענוג וישראל הם העושין התענוג קודש ישראל ראשית ותרין צדיקים הנ"ל הם תמונת תרין אתוון צדיק כפופה ופשוט הכפופה היא נוקבא שנכפפה לקבל מעלמא דדכורא זהו יו"ד דהיינו חכמה כי כשהצדיק רוצה להתפלל ולהמשיך שפע מתחיל משתחוה דהיינו שנכפפה קדם עלמא עלאה בתמונת גרין כפופה אך כל עצמו מתלבש ביראה דהיינו חכמה ראשית חכמה יראת ה' דהיינו שמעלה על לבו וזוכר לפני מי הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ונופל עליו יראה גדולה אימה ובושה וזהו השראת שכינה דהיינו יראה פנימית חכמה בגין דאיהו רב ושליוט ונופל עליו כ"כ יראה עד שהוא בטל ממציאות נגד המלך ונכנס לשער אי"ן שהוא חכמה יו"ד

בינותם וכ"א רואה האי"ן שבחכמה ע"כ הוא אינו מתגבר על חבירו שהוא רואה שהאי"ן הוא חיותו וכתוב חכמות בחוץ תרונה תרין חכמות עלאה ותתאה וזהו חכמות אפילו כשהן בחוץ דהיינו תתאה אעפ"כ תרונה שבחכמה היא העיקר וחכמה הוא המהות כל הדברים וכל השתנות שבעולם א"א בלא חכמה דהיינו האי"ן שעיינו רואת שמביצה אין יכול להיות אפרוח עד שמפסיד הביצה מכל וכל ויכניס רגע אחד בשער האי"ן ואח"כ יכול להיות השתנות מביצה לאפרוח ועל שם כן נקרא חכמה כ"ח מ"ה שהוא האי"ן והוא היולי של כל העולם והוא הפשטת צורה ולובשת ע"כ בה מעשה השתנות וכתוב זה בחכמה וכו' שהש"י מצמצם את עצמו ושורה בחכמה וכתוב בראשית ותי' בחוכמת' שבה ברא כל מה שברא ועל זה נאמר בבבית מנוחה יושבת בחיק המלך והיא סוכנת למלך וכו' ר"ל התענוג והשעשועים שלו בה כביכול עד שצמצם את עצמו כביכול וד"ל (ועוד שמעתי שהוא מהדברים המקטינין את עצמו שהיא י' ע"כ הביאה למדת צמצום) וכל הנ"ל נאמר על חכמה עלאה ואח"כ נמשך ממדריגה למדריגה עד סוף כל המדריגות ובסופם שוב נתגלה בה חכמה דהיינו י' תתאה וזו החכמה מושגת ונראה בעוה"ז דהיינו צורכו של כל דבר מה שנצרך לעולמו ותענוגו וזהו חיותו והיותו של אותו דבר כנ"ל והמבין יבין שכן בפרטות כל עולם בפ"ע שתחלתו הוא חכמתו ואח"כ בסופה נתגלה גם כן חכמה תהו חכמה של עולם התחתון עד סוף כל המדריגות (וזהו למעלה רי"ש חכמה עלאה למטה שי"ר חכמה נתת) וידוע מ"ש בראשית בשביל ישראל שנקראו

אבל בעשירות נקרא ל' דהיינו המשכה שבאה מלמעלה לתמונת נ' שזהו ג"כ תמנת ל' ואח"כ מהלמ"ד לל' מלכות. וזהו הצירוף מלך וזהו הדיבור שהי' לו עליה עד למעלה בשביל השעשועים לעילא כנ"ל. ועי"כ נמשך גם לתתא וידוע שהצדיק נקרא כל וזהו לא הכל בקימה ולא הכל וכו' דהיינו תרין צדיקים הנ"ל לא שניהם בשוה כ"א מלך בקימה דהיינו שיש לו עליה לעילא כנ"ל ושרים בהשתחויה דהיינו המשכה לתתא והשתחויה היא המשכה על כן תיקנו השתחויה לפני הש"י ודו"ק.

צב

ואלה שמות בני ישראל הבאים וגו' איש וביתו באו הנה תכלית הכל היא היראה כי אם אין יראה אין חכמה ספונה וחשובה כלל ותכלית חכמה הוא יראה הגם שצריך לעבוד הש"י באהבה ויראה אין צריך לתפוש רק יראה וממילא תשרה עליו אהבת הבורא ית' כי דרכו של איש וכו' ובוזה הבחינה יבחיץ האדם את עצמו אם יש לו יראה בשלימות ונכון. ממשול אם אחד מן השרים עומד לפני המלך ויעבירו לפניו דבר שהוא הגדולה שבתאות שאם לא הי' עומד לפני המלך הי' מתאוה לתאוה ההוא עכ"ז בעמדו לפני המלך נתרחק ממנו תאות הדבר ההוא ודבר זה הוא מפני שכ"כ גדלה עליו הבושה והאימה מפני המלך עד שאינו רואה את עצמו במדותיו וכולם בטלו ממציאיות נגד יראת המלך כמ"ש רז"ל למה צדיק דומה לפני הקב"ה כנר לפני אבוקה כמו שרגא בטיהרא לא מהני ואינו עושה פעולתו כלל כן מדותיהם אינם עושים שום פעולה

ובזה מקשר היו"ד עם הנו"ן כפופה ונעשה צדיק כפופה אך עדיק הוא בחינה יו"ד תתאה דהיינו יראה ועי"ן מוסיף תענוג להש"י וזהו עצם שעשועים שבשבילה נברא העולם כמו האב שיש לו תענוג כשהבן מבקש ממנו דבר ונותן לו וזהו בראשית ירא בושת והכל אחד התרגום יונתן והמד' הנ"ל והצדיק כיון שנכנס בשער אי"ן כנ"ל או מקשר את עצמו לחכמה עלאה בזה דכיון שהוא עצמו אי"ן והאי"ן אינו מתאוה לשום דבר וזהו ויקח מאבני זכר' דידוע שהאבנים הם האותיות והנה כשהצדיק מתפלל באותיות ומקשר את עצמו עד חכמה עליונה כנזכר דהיינו שהוא כבר נכנס לשער אי"ן ומעלה על לבו שאלמלא כח הש"י שבו אז אפס מוחלט א"כ הכל כח הש"י והדיבור הוא העולם הדיבור של הש"י שבו נברא העולם ועולם הדיבור נמשך מחכמה שהוא תענוג השעשועים של הש"י מה שיש לו מן העולמות וגם עתה הוא מדבר רק בשביל שעשועים הש"י ובוזה מחזיר האותיות לשרשן דהיינו חכמה שממנו נמשכו וזהו ויקח מאבני המקום דהיינו האותיות וישם מראשותיו דהיינו לשרשם רק בשביל תענוג המלך ובוזה נתקשר הצדיק לחכמה עלאה כנ"ל ומתלבש בדיבור שלו ומכוונה הנ"ל ורצונית שלו בזה ממשך שפע ורצון העליון לחכמה וממנה ולמטה עד סוף כל המדרגות וכשנמשך נקרא צדיק פשוטה דהיינו פ' פשוטה שנמשכת כגודע וי' שהוא חכמה שמתקשר בה וכל הנ"ל נקרא מלך פ' פשוטה הוא רצון העליון שנמשך אל ה' שהוא הג' קווין שלמעלה שביחידות נקרא ג' היינו ה' שהוא המשכה ובסופה י' שהוא נותן לד' כמ"ש ג"ד גומל דלים

צג

ויפגשוהו בהר אלקים הנה העוף
הנקרא ראה הוא מעבר
את נקבתו בראי' והסתכלות בלבד
הזוה יצא לנו מופת גדול שבכל דבר
או מקום שאדם מחשב הרי כל חיותו
מצומצם באותו דבר או באותו מקום
לבד ואינו רק שם כי ההסתכלות הוא
כלי להמחשבה ויש על זה כמה
מופתים וממילא אם חיותו מצומצם שם
הרי כל מדותיו וגופו שם כי שדי
גופו בתר עקרא והנה ישראל כשעלו
במחשבה קדומה התענוג והשעשועים
שעתיד לקבל מישראל לפניו ית' הנה
המבין יבין שזה בעצמו עצם הצמצום
שכיון שהתחיל לחשוב תענוג שיקבל
מישראל שהם עתה מוגבלים שיש להם
גבול וכל מקום שהמחשבה שם
החיות מצומצם גם כן עד"ו גם כן
כאן כשעלה במחשבה הוא ית' צמצם
עצמו כביכול ועיי"כ נעשו ישראל
שאלולי הצמצום לא היו יכולין להיות
העולמות האלו ולהיות בתוכם ישראל
שהם עתה אך כשהי' הצמצום או היו
העולמות יכולים לסבול ונעשה הכל
הגם שלכאורה נראה שמה שישראל
עלו במחשבה זו היא מדת אהבה
וחסד ותענוג שאהבם ומחמת אהבתם
ברא את העולמות והצמצום בחי' דין
הנה באמת הפי' דחקת את
הבשר שמחמת אהבה לדבר מצמצם
את עצמו רק לאותו דבר ובאמת אמר
הבעש"ט ז"ל והכהנים הלויים שכל
שפע הבאה היא בב' בחינות דהיינו
אהבה שמחמתה משפיע לעולם התחתון
ובחי' צמצום לעולם היא השפע בעצמו
שירדה מעולם העליון לשרות בעולם
התחתון וכן בצמצום הראשון הי' בחי'
אהבה ובחי' צמצום הכל בפעם א'
בלתי פירוד כלל שאהבה שאהב את

בתאות העולם כי תמיד הם בטלים
ממציאותם מיראת הקב"ה הנה יראה
היא מדריגה תחתונה של המלך שהמלך
עצמו אין לו יראה אך מן המלך
מתנוצץ היראה וחלה על עבדיו אי"כ
בוודאי היראה היא מדריגה תחתונה
של המלך והיא המחבר בין המלך
והעם היראה הדבוקה בו היא חלה
על העבדים שהם עמו והנה אפילו שר
גדול שיש לו כל טוב בביתו אעפ"כ
כאשר בא לפני המלך הוא בטל
ממציאות כנ"ל. וזהו יראו את ה'
קדשו כי אין מחסור ליראיו פי'
אעפ"כ שאין מחסור להם אעפ"כ הם
בטלים ממציאות עם כל אשר להם
מפני יראת הש"י. והנה עיקר המלכות
הוא היראה דעיקר התענוג למלך
במלכותו הוא מה שמתיראים ממנו
ועיי"כ צייתים אותו והנה אלקים עשה
שיראו מלפניו ועיקר בריאת העולמות
הי' בשביל תענוג זה והיא נקרא כלה
ואנחנו עמו המזכירים להיות נושאים
תמיד עלינו יראת הש"י והו' בכל
מקום שגלו שכינה עמהן דהיינו תענוג
יראה של הבורא עמנו תמיד והו'
לכלותם כתיב בדיל כלה דילי' דהיינו
כלתו בשוק של בורסי דומה עליו
כשוק של בושם והו' וירא אלקים
את בני ישראל דהיינו שראה התענוג
שלו וכו' שיראו מלפניו והו' אלקים
בחינה וראה הוא את ישראל רצה
לומר עם ישראל או וידע אלקים
דהיינו שנתקשר באותו התענוג ונתן
לב להוציאם והו' איש וביתו באו
דהיינו כ"א בא עם יראת השם ית'
עליו יראה נקרא בית ע"ד בחכמה
יבנה בית אבא יסד ברתא וע"ש כך
נקרא חכמה תתאה בית.

מקבלים אבל הדיבור בעצמו אחדות פשוט ובוה מיוחד עולם התחתון לעליון ויכול להעלות ממדריגה למדריגה עד ראש כולם ששם הכל אחדות פשוט וזהו שנכתב בתורה סירוב מרע"ה לילך להוציא ב"י ממצרים לא על מגן אלא להשמיצנו דבר הגון שהדין הי' עמו לפי שהוא הי' בחי' אהבה לתוד כמ"ש כי מן המים משיתיהו דהיינו בחי' אהבה ותענוג וז"ש כי כבד פה לפי שדרך הפה לצמצם הקול במבטא כדי להתוך הדיבור והוא לא הי' מבחין הצמצום רק בחי' התענוג לבד וכאן הי' צריך להתגלות אלקותו ית' ע"י בחי' אהבה וצמצום ע"כ אמר לו הש"י הלא אהרן אחיך הלוי דהיינו בחי' צמצום והוא יהי' לך לפה כנ"ל ובאותו עת הי' עדין משה ראוי לכהונה ואהרן ללויה כמשארז"ל וזהו ויפגשוהו בהר הר אהבה כאברהם שקראו הר האלקים בחי' דין והיינו צמצום והיינו כשנפגשו אז היו שניהם כבר כאן וזהו וישק לו שהוא אתדבקתא רוחא ברוחא דהיינו שנעשו שניהם אחדות פשוט.

צד

כח מעשיו הגיד לעמו התורה נקרא כח מעשיו כי באורייתא ברא הקב"ה עלמין והוא כח מעשיו הגיד לשון המשכה לעמו שכשאדם לומד תורה באהבה ויראה אזי ע"י אותיות התורה ממשיך חיות לכל הברואים.

צה

אנכי הי' אלקי אביך אלקי אברהם וכו' לכאורה יש להקשות דהל"ל איפכא מעיקרא האבות וזהו אביך שהוא עמרם אך זה הי' באמת

ישראל הוא בעצמו הצמצום כנ"ל וד"ל והנה ע"י נתיזהו כל העולמות ואלולי זה לא הי' יכול להתגלות אלקותו ית' בעולמות ובלעדי אלקותו לא היו יכולין העולמות להתקיים רגע אחד אך ע"י הצמצום יכולים העולמות לסבול אלקותו ית' וד"ל והנה במצרים נתגלה אלקותו ית' כמו בחידוש העולם כנודע כמ"ש אני ולא נולאך כי הוכרח להיות ע"י עצמו ית' כי לפי שהיו מסובבים בטומאות ובכשפים גדולים שלא הי' יכול להיות כ"א ע"י עצמו כביכול ולא הי' כח בשום מלאך לעשות זה ע"כ היה מופת גדול על חידוש העולם כי הוא המשדד מערכות ברצונו ית' וכיון שהי' צריך להתגלות אלקותו ית' הי' צריך ג"כ להיות ע"י אהבה וצמצום כדי שיוכלו לסבול אותו כמו בחידוש העולם. והנה אע"פ ששם הי' אהבה וצמצום הכל ברגע אי' כנ"ל אעפ"כ בעולם העשיה צריך לזה ב' כלים כי מן דרך העולמות שמה שבעולם העליון היא אחדות פשוט בעולם התחתון נראה בהתחלקות קצת והוא מצד הכלים אבל מצד החיות מה שהוא בעולם העליון הוא גם כאן אחדות פשוט כמו המחשבה שמחשבה בלב בלבד ואח"כ כשרוצה לגלותן ע"י קול ודיבור יש לה כמה כלים נפרדים הי' כנפי ריאה והמבטים והקנה ואח"כ מדיבור לעשיה נראה הפירוד עוד יותר ובאמת האיש הנלבב אינו עושה פירוד גם בעולם התחתון כיון שרואה שכל קומתו וחיותו של עולם התחתון הוא מהעליון שאלולי עולם העליון הי' עולם התחתון אפס מוחלט אי"כ הוא דבוק לעולם העליון וכמו ששם הכל אחדות פשוט בוודאי ג"כ כאן ואינו משגיח על הכלים הנראים נפרדים כי הוא בבחי'

הפעם. והנה זהו ביד ישראל לעשות
 כמשארז"ל אתם אפילו מזידין לפי
 שהכל נעשה בדיבור כמ"ש בדבר ה'
 שמים נעשו ע"כ גם היום נתגלה
 הארה ע"י ישראל מפני שעולם הדיבור
 הוא אצליהם כנודע לכלות בשביל
 כלה דילי' (וגם בשביל שישראל הם
 קודמין לזמן ע"כ בידם לעשות בזמן
 מה שירצו ודווקא ע"י חכמים נתקדש
 החודש לפי שהארה היא חכמה דהיינו
 חיות פנימית כי חכמה הוא החיות
 כמ"ש וחכמה תחי' בעליה) והנה מועד
 הוא לשון קישוט לשון עדים והנה
 אותו הארה שנתגלה בייט נקרא קישוט
 ותכשיט שמקשט אותו היום וזהו
 ושמרתם את החוקה הזאת למועדה
 דהיינו לקשטה בדיבור ע"ד מצוה
 לספר ביציאת מצרים מימים ימימה
 שתראה לקשט בדיבור לדרוש מענינו
 של יום כדי שיתגלה הארה ומקשט
 מימים לימימה שהכוונה מדכר לנוק'
 כי ה"ה שבסוף היא סימן לנוקבא
 וד"ל.

צו

הנה זה כלל גדול שסוף כל דבר
 זהו תכליתו למשל כשאני רואה
 שנתהו כמה דברים ואינו יודע למה
 רק אח"כ כשאני רואה הסוף של
 אותו הדבר יודע אני שהוא תכליתו
 וכל עיקר כוונת ענין ה"י רק בשביל
 הדבר שיעשה לבסוף. למשל שראינו
 במצרים שנתגלה אלקותו ית' בכבודו
 ובעצמו וכן נעשה נוראות על ים
 סוף ואיני יודע על מה עשה ה' ככה
 אך אח"כ כשניתנה התורה מאתו ית'
 אז נודע שהתגלות אלקותו ית' ה"י
 בשביל ישראל שקבלו את התורה מידו
 ית' בעצמו וכן כאשר אני רואה

המשכה מלמעלה למטה דאי' וילך
 איש מבית לוי ולא נזכר שמו לפי
 שהלך בצניעות וכל מעשיו ה"י
 באתכסיא ע"כ לא פרסמו התורה
 חסידותו ואי' עמרם לא טעם טעם חטא
 לפיכך התורה כסהו לפי שהשתל'
 מעלמא דאתכסיא ושמו מוכיח עליו
 ע"מ ר"ם שהי' מעם רם ממדות
 ראשונות וזהו מבית לוי לשון לויית
 חן ששם הוא תמיד בהתחברות תרין
 רעין דלא מתפרשין ויקח את בת לוי
 וזהו שיצא מהם משה שזכה לכינה
 וד"ל.

צו

ושמרתם את החוקה הזאת וכו'
 מימים ימימה לפי דאית
 ימים ואית ימים ר"ל יש ימים שהם
 בחי' זכר ויש ימים שהם בחי' נוקבא
 והם בדרך זה עד"מ כשהש"י ברא את
 האדם לא ברא אלא אדה"ר ונוקבתו
 ומהם יצאו כל העולם נמצאים הם
 בחי' זכר נגד כל העולם וכולם בחי'
 נוקבא אצלם שמקבלים מהם וזה
 בחי' נפש וכן בעולם ושנה והוא
 הזמן למשל ששת ימי בראשית הם
 בחי' זכר שבהם ברא הקב"ה
 הנמצאים וכל שאר הימים הם בחי'
 נוקבא שמקבלים מהם כל יום מיום
 כזה של מעשה בראשית למשל יום
 א' מיום א' של מע"ב ויום ב'
 מיום ב' של מע"ב וכן כולם וכן
 בחי' המועדים למשל חג הפסח הוא
 בחי' נוקבא אל חג הפסח ראשון שבו
 יצאו ישראל ממצרים והוא בחי' זכר
 אל כולם וכן כל המועדים וזה שאמר
 בכל מועד זכר ליציאת מצרים לפי שכל
 מועד הוא בחי' נוקבא למועד של יצ"מ
 ובו נתגלה אותו הארה שנתגלה באותו

כמ"ש הגנה ה' נצב עליו ושם הוי"ה הוא מדה"ר. וע"ד הפשט יאמר ע"ד מ"ש יעקב חבל נחלתו שכל אר"ה הם תחת ידי שרים אבל ישראל הקב"ה מלך עליהם בעצמו כמ"ש יה' הוא מלכם ונצב הוא לשון י"ב נציבין שהוא לשון שררה (נחסר כאן).

צח

אדם לעמל יולד אינו יודע אם לעמל פה כו' כשהוא אומר כו' ועדיין אינו יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כיון שהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד' והגית בו כו' הגה רש"י פי' בפי' ויצא דעקירת הצדיק ויציאתו עושה חושם כו' וגם הצדיק המחזי' את מקומו יצא ממקומו אעפ"כ הניח רישומו במקום ההוא והיינו מ"ש בכתבי האר"י כשנשבר הכלי ויצא הבהירות והאור ממנו אעפ"כ הניח רישומו בכלי המחזי' את הכלי וגם אצל מטי ולא מטי מבואר כן שכשיצא האורות מן הכלים אעפ"כ נשאר רישומו בכלי והנה ידוע שבכל דבר יש חומר וצורה פועל ותכלית פי' למשל שיר השירים פועל הוא שלמה המלך ע"ה התכלית הוא הספר כולו בכלל החומר הם האותיות והצורה הם תמונת האותיות דהיינו כל אות בא בתמונה ידוע כפי שקיבל מהפועל ובענין א' שהפועל הוא הש"י התכלית הוא שנחקר ונעמוד על הדבר דהיינו מהו המציאות שלו כמו למשל שיר השירים כשנעמוד עליו שהוא אהבת הש"י אלינו והוא תפלתו של שה"מ והחומר הם האותיות והצורה הוא השכל שבאותיות המצרפן ועושה מאותיות הצירוף שהוא עתה (המבין יבין שב' הדרכים הם א' אך שהראשון

העולמות וכל הברואים ואיני יודע תכליתם ותענוגם למה בראם אך אח"כ כאשר אני רואה ישראל בעולם יודע אני שהם התכלית של עולם ובשבילם ברא מה שברא כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית. והנה עוד נודע שכל דבר העושה איזה פעולה אוי אותו דבר חומד תמיד לעשות פעולתו כגון דרכים מבקשים ומשתוקקים כו' ר"ל דהיינו שהדרך משתוקק וחומד תמיד שילכו רבים עליו לפי שעקרו וחיותו של הדרך דהיינו דתיותו וטבעו שנתהווה בשביל שילכו בה רבים ע"כ הוא משתוקק תמיד לזה וכן בטבע כ"א מי שהוא בעל רחמים וגומל חסד משתוקק תמיד מתי יבוא לידי איש כזה שאוכל לגמול לו טוב וחסד וכבר נתבאר במ"א כי זה נקרא חפץ חסד הגנה נדע שאבות הן המרכבה פי' ששורה עליהם אלקותו וכו'. ואברהם הוא מדת חסד אהבה ויצחק מדת יראה ויעקב מדת רחמנות ואבות זכו לזה שישרה עליהם מדות הנזכרים כ"א לפי מה שהמשיך על עצמו איזה מדה ובאותו מדה שנתדבק בה להש"י כן ע"י אותו המדה נתדבק בו הש"י ושרתה עליו אותו המדה של הש"י כי למשל אברהם נתדבק להש"י במדת אהבה שאהב את הש"י מאוד ע"כ שרתה עליו מדת אהבה של הש"י ועד"ו יצחק ביראה ויעקב ברחמנות שהמשיך על עצמו וע"כ ה"י יעקב רועה צאן לפי שהם ממשיכים על עצמן רחמניות מהרועה אותן והרועה אותן אינו יכול לסבול צערם ויעקב ה"י רועה להמשיך על עצמו מדה זו ועי"ז מתדבק להש"י במדה זו ושרתה עליו מדה זו דהיינו שנעשה מרכבה לאלקות ושרה עליו הש"י במדה זו

בטלים היינו להיר ורכילות וליצנות וכדומה מה שאסור לדבר והנה עשינו נקראו דברים בטלים לפי שאל יאמר אדם הנה הם אותיות ואעלה אותן לשרשם כנ"ל חלילה לומר כן לפי שיש לאו בדברים בטלים ואל ידאג מהאותיות שהם גשארין בשבירתן כי ידוע מ"ש חז"ל רמו כי לאמר שגטפו ג' טפין מהכלי או אין להקפיד על הנשאר בכלי כי הם הפקר לכך קורא לאותיות ההם דברים בטלים שאין להעלותן והם בטלי' מעצמן כי הם הפקר והו עדיין אינו יודע אם בעמל של שיחה דהיינו דברים בטלים כנ"ל ת"ל והגית בו כו'.

צמ

ויאסור יוסף מרכבתו וכו'. כתיב בנתה לרעי מרחוק כי הנה ב' אהבות יש הא' מחמת גודל האהבה שיש לו אל הבן עושה לו כל הטובות והב' מחמת אהבתו אותו מוכיח אותו ומכה אותו והנה כל מציאות שיש בעולם בודאי הזכרה להיות מחשבתו הקדומה תחלה והנה ב' אהבות הנ"ל היו גם כן במחשבה קדומה באופן זה כי תחלה עלו ישראל במחשבה ר"ל שאע"פ שישראל הם אחרונים לכל הנמצאים בפועל אבל במחשבה הם קדומים לכל וכולם לא נבראו אלא בשביל ישראל דהיינו שיקבל הקב"ה תענוג מהם והו עצם המחשבה אנא אמלוך. והו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית דהיינו שאהבת הבורא לישראל גרמה בריאת העולמות והו אהבה הא' ר"ל שמחמת אהבתו היטיב להם ומשפיע לכל העולמות והנה כאשר עלה במחשבה שיהי' ישראל אך זה לא הי' יכול להיות כך כי

הוא בעשי' לכדו והב' הוא בכללות) ונחזור לענין שתכלית בריאת האדם הוא בכדי שיעלה העולמות לשרשן דהיינו שמחזירן לאי"ן כמקודם וע"י תורה ותפילה ומע"ט ומדבקן להש"י אך באופן שיחזיק א"ע במדריגות אי"ן ומ"ה וזהו מדת מ"ה מתקן כל השבירות דהיינו נפילת העולמות געשו מתוקנים ועולים ע"י האדם שהוא במדריגות מ"ה והנה כשהוא כן הגם שאנחנו רואין שהגוף של האדם אין לו עליה והוא עומד במקומו כאשר בתחלה רק מעשה המצות דהיינו החומר נקשרת בו ע"י עשייתם בהיותו הוא הפועל שלהם והוא מכניס בהם הב' הנותרות דהיינו תכלית וצורה ומעלה אותן אצ"כ להדיבור של המצוה כי אז כשעושה המצוה שורה הדיבור על המצוה הבן. ואז פנימיות העולם יש לו עליה דהיינו הדיבור מה שאדם לומד ומתפלל ומברך על המצוה והדיבור הוא פנימיות הע"כ בקל יש לו עליה להש"י בכוננתו של הפועל והו כשאדם במדריגת אי"ן אז הדיבור יש לו עליה לעולם הדיבור כי בדבר ה' שמים געשו אבל חיצונית העולמות יתקנו אי"ה בביאת הגואל שהש"י יעלם בעצמו ולא ניתנה לאדם להעלות אותם ומ"ש איני יודע אם כעמלה של מלאכה דהיינו שיעלה את העשי' שהוא הגוף לכך נאמר וכו' כלומר שלא על העשי' נאמר כ"א על הדיבור שהוא פנימית כנ"ל והנה אי' מים התחתונים בוכי' ר"ל הדבורי' הפשוטי' לכד מדיבור התורה ותפילה שהאיש הנלבב יכול להעלותן בשמיעתו כמכורא במ"א וכוה שמעלה ניצוצות הקדושה שהם האותיות עושה נחת רוח גדול ליוצרו אבל לכתחלה אסור לומר כי ידוע מ"ש במ"א הדברים

ע"י התרחקות שנתרחק מתחלה ממנו היא גרמה התגלות האהבה והנה אצלו ית' עבר ועויד הכל שזה לפי שהוא קודם הזמן ואפילו מקודם שהיו ישראל הי' גלוי לו כל צדיק וצדיק עם כל מעשיו ותורתו ומתחלה כשעלה ישראל במחשבה הי' כבר שעשועים להשי' מכל צדיק ומעשיו וזהו שמצינו שהקב"ה משתעשע ואומר אליעזר בני אומר פרה וכו' קודם בא ר' אליעזר בעולם כבר הקב"ה קיבל ממנו שעשועים ובאמת מעשה הצדיקים שעושין עתה בפועל הם מכוונים ושונים למחשבת הבורא ית' הקדומה ובמעשים טובים נעשה מרכבה למחשבת הבורא ית' וממשיכה עליו ושורה עליו והנה מחשבת הש"י הנ"ל נקרא אב למעשה הצדיקים שעושים עתה בפועל והוא מסייע להצדיקים ויש להם כח לעשות חוה ויאסור יוסף את מרכבתו ר"ל יוסף הצדיק נעשה מרכבה במע"ט שלו ועל לקראת ישראל אביו דהיינו מחשבה ראשונה כנ"ל ודו"ק.

ק

ואת הארץ תסחרו הנה ב' אהבות יש א' שהאב אהב מעשה בנו החכם ומתפאר במעשה החכמה שעושה או בדבר החכמה שמדבר והב' שאהב את בנו בעצם וכל מה שמדבר לפניו והכל הגון בעיניו בשביל אהבתו והנה באהבת הש"י עלינו אהבה א' הנ"ל כשהצדיק עושה מצות ומעשים טובים הכל בחכמה נפלאה ומעלה גיבוצות הקדושים מה שכדומם צח"מ ואו הש"י אהב מעשיו מאוד וכו' מקשר גם חיצונית העולמות להשי' שהשי' שורה בכל מעשיו זה מתתקן לגמרי אי"ה בביאת משיח בבי' כמ"ש

לא היו יכולין לקבל האור א"ס ב"ה אור צח ומצוחצח והוכרח להיות הצמצום שהוא בחי' דין דהיינו עיכוב השפע ועי"כ יכולין לקבל אח"כ השפע וכן מוכרח תמיד להיות שהעולמות יהיו מקבלים אהבת הבורא דהיינו השפע בבחי' מטי ולא מטי כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע הכל מטעם הנ"ל שלא היו יכולין לסבול אהבה הראשונה ועי' כן נתהוו ישראל וזהו בעצם מדת יעקב לפי שהב' מדות הראשונות הם בחי' אברהם ויצחק ואח"כ נולד יעקב שהוא מדת הרחמנות וזהו אברהם הוליד את יצחק דהיינו שניהם הולידו את יעקב שהוא בא אחר בחי' מדה"ד ועי' נתגלה אהבה ראשונה וזהו כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם דהיינו אהבה ראשונה הנ"ל כי אהבה הנ"ל היא באתכסיא והנה עי' ישראל נתגלה מדת אהבה הפנימיות וזהו ישראל אשר בך אתפאר ר"ל אני מתפאר באותו אהבה הפנימית הנ"ל ונחזור לענין שב' מחשבות הנ"ל דהיינו ישראל והצמצום שניהם גרמו האהבה ראשונה כנ"ל וזהו וללוי אמר תומיך ואוריך כנ"ל לוי לשון לוייה וחיבור ר"ל הצדיק שהקב"ה מתלה אליו והיינו תומיך ואוריך היינו מדת יעקב והצמצום הכל לאיש חסידך שהכל גרמה אהבה הא' כנ"ל וזהו של כ"ד מקומות נקראו סהנים ליום הגם שהלויים המה בבחי' יראה והכל מטעם הנ"ל וכן במשל הנ"ל כשהאב אהב את בנו אהבה עצומה אך הבן קטן ואינו יכול לסבול ולקבל אהבה והאב רוצה לגלות אהבה כנ"ל ומכה אותו ועי"כ מגלה אח"כ מדת רחמנות שהוא התגלות אהבתו כנ"ל וזהו בנת לרעי מרחוק לשון ריעות ואהבה ובנת ר"ל לשון הבינות וגלית האהבה מרחוק ר"ל

ובזמן מה מלאים לו כל תאותיו אבל מי שהוא דבוק בחכמה שהוא למעלה מהזמן ושם החסרון והמלוי הוא בפ"ע בלתי נפרד וד"ל. הגם דאיתא דיוסף זכה למדת התקשרות והשבטים הם איברים חשכינתא המבין יבין דעצם התקשרות הוא חכמה באמת ונמשך מהמחזין וע"כ איתא בזהר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר דלאו אורחי' לגלות לפי שהוא מעלמא דאתכסיא וע"כ זכה יוסף לזה לפי שהוא דבוק לחכמה כנ"ל ע"כ אמר פרעה רק הכסא אגזל ממך דהיינו ההתכסוי לפי שיוסף הי' מעלמא דאתכסיא כנ"ל אך פרעה לא הי' יכול לבוא לזה לפי שהי' דבוק לתאות ע"כ פרעה לשון גילוי שלא הי' יכול לבוא לעלמא דאתכסיא אבל שם יוסף הי' צפנת פענח דמטמירין גלי' לי' וד"ל חזו וירכיבהו במרכבת דיש במשמעות לשון בכור כנ"ל (כי אותיות מבכרת הוא אותיות מרכבת) המשנה דחכמה הוא משנה למלך כנ"ל אברך אב בחכמה רך לשון מלך ריכא ובר ריכא דהוא מחבר המלך והעם דהיינו כת"ר הוא מלכות עולם העליון.

קב

והיה האוכל לפקדון כי הנה ז' שני שבע ח' שני רעב שהיו במצרים הם בסוד נחלה מבוהלת בראשונה בסוד וימלך וימת דאלי"כ מן הראוי שיהא ז' שני הרעב בראשונה בסוד חשיכה שקודמת לאור אך היו בסוד המלכים שמתו הנ"ל שהגדול בא בתחלה ועי"ז באו לידי מיתה כ"א אמר אנא אמלוך והנה מדת מלכות מקבלת ממדריגת תחתונים דהאדם שממנים אותו למלך הוא כמו שאר בני

ומלאה הארץ דעה וכו' וגם בהמות וחיות כולם יהיו יודעים את הש"י לא ירעו וכו' ואהבה הב' הנ"ל הוא כשהצדיק בעצמו מקושר להש"י והש"י אוהבו מאוד אותו בעצמו ואינו עושה מעשיו בחכמה כמו הראשון רק הולך בתמימות גדול ומקושר להש"י לכן הש"י אוהבו וזה נקרא עליית פנימיות העולמות שהצדיק הוא העולם והוא מה שנאמר וא"ת הארץ דהיינו האותיות מא' ועד ת' מה שהם בארציות כעת דהכל נבראו באותיות דהיינו הדיבור של הקב"ה והם ניצוצות הקדושים תסחרו לשון עלי' והוא לשון סיבוב ונגלגל.

קא

וירכיבוהו במרכבת המשנה וכו' הנה כל אדם צריך לראות שלא יהי' בחי' נוקבא לשום דבר דהיינו שלא יהא להוט אחר תאות ול"ז יהי' מקבל תענוג מהם שאז הוא בחי' נוקבא להתאות רק יהי' בחי' נוקבא לעבודת הש"י ואיתא יוסף מדילי' נתנו לו פיו שלא נשק לעבירה ועל פיך ישק וכו' דהיינו שלא הי' נוקבא להתאוה לכך זכה למדריגת חכמה ונעשה בכור כמ"ש נתנה בכורתו ליוסף ובכור נקרא חכמה וע"כ הם אותיות שנית ביחידות ובעשירית ובמאות שהוא משנה למלך המחבר המלך והעם ולפני ב' הוא א' מלך שאין למעלה ממנו דלפני א' מה אתה סופר ואחר אותיות בכ"ר הוא גל"ש שהוא שגל נוקבא אבל מי שהוא בכור בחכמה ממילא הוא אינו דבוק בשום תאוה לפי שהתאוה אינה אלא במי שדבוק בזמן דהיינו שלפעמים בזמן מה חסר ממנו הדבר שמתאוה אליו

הביאם הש"י למצרים כדי שיעלו אותם בני ישראל ממצרים ופקדון לשון יחוד כמו לפקוד את אשתו וזהו והי' האוכל לפקדון דהיינו יחוד לארץ היינו מדרי' תחתונה נקרא ארץ ומתיחדת למדריגה עליונה על ידי העלאת הניצוצות מהשבירה דהיינו העלאת מ"ן וד"ל.

קג

מילוי הוא שימלא כבודו ויתגלה חסדו בעולם ואעפ"כ מילוי הוא דין שהמדה משתוקק תמיד להתדבק למעלה למעלה ולכן הוא דין שצריך להתצמצם וליחד במדריגות התחתונים.

קד

כשנופל במחשבתו איזה דבר או היא כמו הברק וההבהירות נקרא אית"ן ואותיות איתן משמשות לעתיד כי הבינה נקרא לע"ל והזיהרא הנ"ל הוא מפתחא דכליל שית שכולל מדריגות שלפניו ונק' נקודה בהיכלי' כי נקודה היא י' והיכלא הוא ה' הדחילו ורחימו נקראים גופין שהדיבור עולה ע"י וזהו במאי ברא אתינא לקמך ויש להש"י תענוג גדול מזה כמו האב שיש לו תענוג מבנו החכם כמ"ש ישראל מפרנס' כו' וזהו ענין הדין כי מגודל אהבה כביכול הוא בחי' דל"ת דהיינו כביכול מקבל תענוג מבניו והם נק' משפיעין ויש ב' מיני אהבה צדיקים שאינם חוטאים כל ימיהם וזהו ענין אהבה רבה שזו האהבה המביאו ית' לידי צמצום לברוא העולמות ויש אהבה לקיום העולם אף שחטא לפניו ית' כשעושה תשובה אהב אותו ג"כ וזהו אהבת עולם וזהו עולם חסד יבנה וזהו בחי'

רק רצון העבדים הי' למנות אותו למלך ולהיותה מדרגה תחתונה מאוד כזו שצריכה לקבל מעבדי' ע"כ רגלי' יורדות מות ומוזה תוכחת מגולה למי שמתנשא באיזה מדה על שאר אנשים לאמר יהוא חכם יותר מהם או יראה שזהו באמת עצמות המחשבה אלא אמלוך שהוא מקבל תענוג ממדריגת תחתונים ממנו והוא מהשבירה ר"ל שהוא סובר שממשיך עצמו בזה למדריג' גדולה ובאמת ממשיך עצמו בזה למדריגה תחתונה ואין זה שלימות כי כל אדם צריך להמשיך עצמו למדריגה עליונה ממה שהוא עומד עתה וזהו והוי זנב לאריות ואל תהי כו' ובאמת אין שום מציאות בעולם שלא יהא תחלה במחשבה קדומה וגם הגדלות הי' במחשבה הנ"ל וע"כ ארז"ל בשמתא מאן דאית ב'י' ודלית ב'י' כי זה המציאות יורדת להיות בעולם לפי שהי' במחשבה הנ"ל שהי' ב' מחשבות בהאנא אמלוך והב' אין מלך בלא עם והנה מחשבת אלא אמלוך במחשבה קדומה זהו תכלית הענוה כמ"ש בכל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא וכו' כי המלוכה להש"י הוא הקטנה גדולה כמו שכ' במ"א ואיתא בזהר יעקב ידע שבניו יהיו במצרים בגלות וירא יעקב כי יש שבר במצרים כלומר שיש ניצוצי הקדושה שנפלו בשבירה וצריך להעלותן על ידי גלות וזהו שאמר יוסף כי למהי' שלחני ר"ל להחיות ניצוצות הקדושות במצרים וזהו וילקט יוסף את כל הכסף וזהו מ"ש רז"ל בשביל שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול ע"כ הביא רעב בכל הארץ כדי להביא רכוש גדול למצרים הכוונה בזה ניצוצות קדושות המפחדים בכל הארצות

שהם למעלה מהזמן ובאמת הכל הוא בשכליות שנשתלשלו משכל לשכל עד שבא לעולם שבתוך הזמן אשר שם נגלים כל השינויים כן הענין בשנים ובחדשים הנ"ל שבעולם אשר בתוך הזמן נתגלה ובא בזמניו הנ"ל וד"ל.

דל"ת הב' זהו דד שמאבהה אנו יונקים זהו דדיה ירווך כו'. הגה ה' רוכב על עב קל פי' הגה ה' רוכב על אותו אדם שעשה איהו עבירה והיא עבה וחמורה בעיניו אף שהיא קלה בעצם.

קו

עיניך בשדה אשר יקצורוך פי' דכתי' טוב עין הוא יבורך עין נקי חכמה ובאמת ההסתכלות הוא מדריגה תחתונה של חכמה ומי שהוא טוב עין דהיינו חכמה טובה כשהוא מסתכל בדבר מביא ברכה באותו דבר כי כשמסתכל בדבר יודע שהדבר ההוא כאין נגדו ית' דהיינו שהוא באמת אפס ואין בלתו אלקותו ית' השרוי בתוכה דהיינו כח הפועל בנפעל וחולתו הוא אפס ע"ד ונחנו מ"ה אז על ידי ההסתכלות הוזה ממשך חיות לאותו דבר מאלקותו ית' וזהו טוב עין הוא יבורך לאותו דבר וכן להיפך מי שהוא רע עין כשהוא מסתכל על הדבר ההוא ומתמי' עליו דהיינו מה נאה דבר זה ועושה אותו דבר לדבר בפ"ע והוא נרגן מפריד אלוף שע"י הסתכלותו נפסק אותו דבר מהשורש ומהחיות דהיינו אלקותו כידוע שההסתכלות עושה כלי ועי"ז בא עין הרע ר"ל עיקר השבירה הי' מחמת זה שכל א' אמר אנא אמלוך פי' מלת מלכות נקרא בכל דבר ובכל מדה שהוא בפ"ע וזהו נקרא מלוכה של הדבר ונגנרה וכן כל מלך הוא ג"כ ע"ש כך שהוזה מלוכה בפ"ע וגמרה ואין צריך לשום דבר וכן בכל דבר מדת מלוכה של אותו דבר הוא שיהי' דבר בפ"ע ושיהי' נקרא דבר ד"מ מדת חסד כשנקרא אותו מדה מדת

קה

מ"ש האר"י ולה"ה עיבור ז' חדשים ט"ח יב"ח לכאורה קשה הלא שם היא למעלה מהזמן וכן בענין ב' שנים של יניקה וי"ג דגדלות אך באמת שנים המוזכר שם אינו אלא לשון שינוי וחודש לשון חידוש ובשורש הוא הכל אחד דהיינו בשנה יש י"ב חדשים ובחודש ל' יום וביום י"ב שעות ובאמת הכל שורש א' דאנו יכולין להמשיל ולחלק גם יום א' שהוא י"ב שעות ולומר שכל שעה הוא חודש י"ב שעות י"ב חדשים אך שאנו בתוך הזמן אנו עושין שנה של זמן מרובה וחודש של ל' יום והאמת אם היינו מסכימים לקרוא יום הא' בלשון שנה י"ב שעות הם יב"ח הי' שייך זה ובאמת ברגע א' אנו יכולין ג"כ לחלק שנה וחדשים ועכשיו יובן דבאמת בדבר שהוא למעלה מהזמן חלק א' של רגע יש הכל שנה וחודש ויום ולשון שנה הנאמר שם הוא לשון שינויים של שכלים ר"ל כמה שנויים של שכלים יש באותו זמן ומ"ש ז"ח ר"ל ז' שכלים מוכרח להיות בעיבור זה ולעיבור אחר ט' שכלים ולעיבור אחר י"ב זמן לענין שנים הנזכר שם ר"ל כ"כ שינויים של שכלים הי' צריך לז"א עד שבא לכלל גדלות ובאמת בכל השתלשלות העולמות מא"ס עד סוף כל העולמות בוודאי יש להבין איך הוא ההשתלשלות בעולמות עליונים

אז האב זמן רב יש לו יותר חשק ומתאוזה יותר לראות את עצמו עם אביו.

קו

בן פורת יוסף משל לבן מלך שנשבה ליד א' מהעבדים פחזו א' ואהב הוללות ושכרות והנה הבן רוצה שיתקשר מהשרתו עם אביו כדי שיזכר בלב המלך מה עשה אותו הבן התקשר את עצמו בתענוג שאביו המלך עוסק תמיד כמשפט המלך ובוה מקושר מחשבתו עם מחשבת אביו והנה העבד הפותח רצה לילך לשכר עצמו ולמשוך ביין והי' מתיירא שמא יברח השכוי וישב עמו והי' שניהם עוסקין בשכרות והולכים בשמחה אך אין כוונתם שיהי' הבן מלך אע"פ שהלך בשמחה לבית היין לא היתה כוונתו אל חומרית המשתה כי בזה לא יתקשר מחשבתו במחשבת אביו כי אין דרך המלך למשוך ביין רק עיקר מחשבתו היא שמחת זה יבוא לידי תענוג ושמחה ושיתקשר מחשבתו עם מחשבת אביו ויזכר אצל אביו אבל העבד שמחתו בהליכה אל בית היין הי' בשביל חומרית השמחה והנמשל שכן צריך כל אדם להיות תמיד דבוק בתענוג רוחני וגם כשיזדמן לו תענוגים מתענוגי הזמן כמו בשבת זיו"ט יהי' דבוק בתענוג רוחני שבדבר ההוא שהוא החיות של הדבר ולא לחומריות הדבר שעל ידי שהוא דבוק בתענוג רוחני נזכר אצל הש"י שגם הוא ית' דבוק בתענוג רוחני שאין אנו יכולין להשיגו אבל כשהוא דבוק לחומרית הדבר כגון אוכל על דרך משל הנ"ל אדרבה בזה הוא מרוחק מהבורא ית' כנ"ל במשל. והנה כשישראל מתפללים ומתדבקים

חסד הוא נקרא גמרה של הדבר ומלכותה ובאמת לא שייך זה כי אם באלקותו ית' ולא ע"ש דבר כי כולם צריכים לינק משורש אלקות ובלעדיו כולם לאפס ותוהו נחשבו ומתחלה כשהיו נמשכין המדות מעט משורש אלקותו עדיין היה מוטבע בהן מדת אנא אמלוך כמו שהוא בשורש כי בשורש שייך מדה זו כמבואר והם נעלמים בתחלה בהשורש וע"כ גם אח"כ הי' להם בטבע מדת אנא אמלוך ובאמת עכשיו כשכבר נמשכו לא שייך להם מדה זו וע"כ נפסק מהשורש דהיינו שנפסק ויצא החיות שלהם ואח"כ בעת התיקון הי' התיקון ע"י שם מ"ה ע"ד ונחננו מה ופעולת השבירה היתה צורך העולם כ"א הי' כל דבר וכל מדה דבוקה בהשורש והיתה כאין בעיני עצמה לא הי' קיום לכל העולמות דרך משל עולם העשי' אלו הי' דבוקה להבורא תמיד בלי שום עכחה היו בטלים ממציאיותם והיו מתדבקים את עצמם להשורש לאין וכן לא היו עושים שום דבר כי היו מחזיקים א"ע לאיין וגם מחמת גודל היראה והבושה מהשורש היו כולם בטלים ממציאיותם והיו מתדבקים עצמן להשורש לאיין וכן בכל העולמות ע"כ הוכרח להיות השבירה כי עי"ז נעשה שכחה מהשורש ויכול כל אחד להרים ידו לעשות מעשה ואח"כ בתורה ותפילה מתדבקים עצמן להשורש לאיין ע"ד ונחננו מ"ה ובוה מעלים ניצוצות של עולם העשי' וכן בכל עולם עד רום המעלות וגורמין תענוג להש"י כי אינו דומה תענוג תמידי לתענוג זה עד"מ אב שלא ראה את בנו זה זמן רב ואח"כ בא אצלו גורם להאב תענוג גדול יותר שאם הי' אצלו תמיד וגם הבן שלא ראה

עתה שכשיגיע העת אזי יהי לה עלי גמורה ועתה מקבלת חיות עד זמן הוא והיינו יזונו וזהו בן פורת יוסף דהיינו הבן שהוא האותיות שהוא מתפלל כעת שנקרא נ"ל הם פורחים דהיינו שהם מרבים יוסף הוא הוספת הענוג להש"י בן פורת עלי עין כי עין הוא חכמה דהיינו שע"י חכמה הם מרבים תענוג שכולם בחכמה אתברירו כמ"ש לעיל שע"י חכמה נעלה והיינו החכמה תחי' וכו' ומפרש איך בא לידי מ"ז שע"כ הוא מוסיף תענוג בנות הם האותיות של מ"ז כנ"ל צעדה עלי שור לשון ראי' שראו שכעת עת רצון לעלות כאשר ששמעו קול הכרוז כנ"ל לכן צעדו ובאו וימררוהו ורובו וישטמוהו בעלי חצים הם הקליפות של מ"ז שרוצים לבטלו מתפלתו ע"כ אם האיש נלבב יחשוב כנ"ל ותשב באיתן קשתו היינו שתפלתו עלה בתענוג גדול הנקרא איתן כמ"ש איתן זה אברהם ודו"ק.

קח

אלה הדברים אשר דבר משה שהמחשבה אינה מושגת רק לאדם שהוא יודע בדעת מה הוא מחשב וממחשבה יצא לקול וממנו לה' מוצאות הפה וזהו אלה ר"ל א' אלוף בינה ממשיך לג' קווין וזהו לשון מאלה ומשם לה' מוצאות וזהו ה' מאלה (חסר כאן) עשה אדם עבירה שהוא דש בעקביו אינו מתעורר בתשובה לאפוקי אם עבר עבירה חמורה הוא מתעורר תיכף מפני שבמדריגה היותר תחתונה יש שם ניצוץ יותר קדוש וכשבא לאותו המדרג' מושך אותו הניצוץ לשרשו נהר וכשעלה לשרשו וזהו במקום שבע"ת עומדים וכו'.

את עצמן להש"י קלא נפיק צאינה וראינה בנות ציון כנ"ל כלומר מי שאינו ראוי ליחוד זה ולא ניהא לי' יצא וזהו צאינה ומי שראוי לזה וניהא לי' יראה וזהו וראינה וכששומעין הקליפות קול הזה אז רוצים לבטל האדם הזה מתפלתו במחשבות זרות מתענוגי הזמן וגם החיות של תענוג זה מעורר חשק עם חומריות וקליפות התענוג והוא כי החיות הוא ניצוץ קדוש והוא כבן מלך הנ"ל כי הניצוצות חשקם לדבק באביו וע"כ הוא ג"כ בשמחה ואם יהי האיש הזה איש נלבב אזי ידבק את עצמו על ידי זה יותר להש"י במחשבתו שהרי המח' הדבר הוא שנפלה במחשבתו הוא חכמה כי כולם בחכמה כנדוע וכתוב ה' בחכמה דהיינו שכח הבורא שורה בחכמה א"כ לפי זה יש חלק אלקות במחשבות זרות כח הפועל המח' אותו הדבר ותיכף מלביש את עצמו באהבה ויראה מפני ניצוץ הקדוש שבאותו דבר באמרו בלבו כיון שאלולי חלק אלקות המח' את הדבר לא הי' יכול להיות אם כן למה לי לדבק בחומריות הדבר מוטב שאדבק בחיותו והוא מכחות הש"י ולכן מתדבק באהבה ויראת הבורא יתבוך ובהו מעלה ניצוץ שבתוך הדבר הוא וכן באכילה ושאר תענוגים בכונה הנ"ל שמעלה נצוצות מתוכם לכן שניהם רוצים בשמחה הניצוץ הקליפות. ואיתא הבנים יירשו והבנות יזונו פי' האותיות שהוא מתפלל כעת נקרא בנים להש"י הם ירשו והבנות יזונו היינו האותיות מחשבה זרה נקרא בנות על שם בנות ציון יזונו שהם מקבלים עתה חיות מאותו עלי' שנתעלו כעת כי עלי' גמורה אינה יכולה להיות עתה דכתיב עת לכל חפץ אך זה הפעולה נעשה

קט

על הר גבוה עלי לך האבות נקראו
 הרים אך יש ג' מיני אהבות א'
 אהבה מחמת עובדות שרואה א' שעשה
 כלים יפים נאים ומפוארים ואוהבו
 בשביל זה והב' אהבה הבא מחמת
 דיבורו היפה וג' אהבה הבאה מחמת
 חכמתו שהוא חכם גדול ואיתא בינה
 לבא ובה הלב מבין וי"ל הכינה היא
 מהמוחין והם בתלת חללי דמולגלתא
 אך היסודות פי' התקשרות דתרין
 ריעין מתפשטות עד החוזה כנודע לכן
 ההבנה היא בלב כי שם היא מקבלת
 ממדריגה עליונה מקדמת השכל וצדיק
 נקרא ציון כמ"ש רשב"י אנא סימנא
 בעלמא פי' כי הצדיק במעשים טובים
 שלו עושה רושם למעלה וגורם תענוג
 לעולמות עליונים למשל האבות היו
 עושים בבארות ומקלות אותן הפעולות
 שנעשים בתפילין נמצא כשהאבות
 עושים הפעולה הנ"ל עיקר התקשרות
 שלהם הי' בעולם המחשבה עד"מ
 כשראה הבאר נתדבק במקור מים החיים
 בנהר יוצא מעדן נמצא המחשבה היא
 הר גבוה ועובדות הם ציון לזה
 וכשהם מחשבים למעלה יכולים לעשות
 רצון ויכולים לעשות מדבר רע טוב
 כמו שמצינו אצל רשב"י שהי' מדכי
 שוקי טבריא פי' שוקי הם מדריגות
 תחתונים והעלם למעלה.

קי

כי תאמר בלבבך רבים הגוים וכו'.
 הנה כל דבר צריך להיות לו
 שורש למעלה כמ"ש חז"ל כל מה שיש
 ביבשה יש בים וארז"ל אין לך עשב
 למטה כו' וכן ע' נפש היו שורש
 וכללות מכל ישראל ולא לו הע' יש
 ג"כ שורש ומקור והם שבעה רועים

והנה כיון שהיו הם שורש לע' ע"כ
 הענפים הע' כלולים ג"כ בשורשם
 שהם ז' וכל אחד מהו ע"כ צ"ל כלולים
 מי' והנה זה לעומת זה וכו' ובחיצוניות
 יש ג"כ ע' אומות וכללותם הם ז'
 עממין שבא"י ולכן צוה הקב"ה לא
 תחיה כל גשמה שבהחרימם והכניעם
 תחת הקדושה היו כאלו החריים כולם
 כי הם שורש כולם ונודע שכל דבר
 שבעולם כשמביאים אותו לשרשו
 יכולים להעשות בו השתנות ממה שהיה
 מקודם למשל החטה שרוצים לשנותה
 לעשות ממנה כמה חטים מביאים אותה
 לשרשה שהיא כח הצומח שבקרקע
 ולכן לא תצמח אלא בקרקע ולא במקום
 אחר וגם שם לא תצמח עד שירדו
 גשמים וילחלתו ויפסידו צורתה ותבוא
 לבחי' אי"ן שהוא חומר ההיולי שהיא
 בחי' חכמה כנודע והוא שורש הכל
 כמ"ש כולם בחכמה עשית ואו יוכל
 לבוא בה כח הצומח ויצמח ממנה כמה
 חטים וכן האדם כשיביא א"ע לשרשו
 דהיינו לבחי' אי"ן שמקטין א"ע כמו
 החכמה שמקטנת א"ע ואז יהי' בו
 השתנות המדות האהבה והיראה וכיוצא
 בו הכל להשיי לבד כי כשהמדות
 דבוקים לדברים גשמיים הם ענפים
 מפורדים כי מה שאוהב אינו מתיירא
 ממנו ומה שמתיירא אינו אוהבו וכאשר
 הם דבוקים להשיי הם הכל באחדות
 כנודע שבחי' אי"ן הוא המיוחדת הכל
 וא"א לבא למדרגה חכמה עד שהוא
 בבחי' יראה כי אם אין יראה אין
 חכמה כי כאשר יהי' לו יראת הבורא
 בשלימות ממילא תנוח עליו האהבה
 כי דרכו של איש הוא אהבה לחזור
 אחר אשה היא אשה יראת ה'. והו'
 שאמר כי תאמר פי' בלב כי אמירה
 היא בלב בלבבך רבים הגוים האלה
 פי' שיש בלבו כל ע' אומות פי' המדות

אלא מה שיש ברצון השורש כיון שכל מציאותו נמשך מהשורש ורצון הענף מרצון השורש אי"כ א"א להיותם מתנגדים זה לזה כך א"א שיהי' לתחלת המעשה מתנגדים לסוף המעשה שהוא שרשם וכן עד"ז כיון שהאדם הוא תחלת המחשבה לכל העולמות אי"כ הוא שורש להם לכן א"א להיות ברצונם אלא מה שברצונו לבד לכן מצינו אצל ר"ח בן דוסא שהי' מוריד גשם ומפסיקו ברצונו לבד שהי' מגלה רצונו לפני הש"י והטעם הוא כנ"ל ודו"ק.

קיב

והנה אמת שהאדם הוא תחלת המחשבה רק הוא דוקא אם יש לו יראת הבורא בשלימות כי כבר נודע שתחלת המחשבה הי' שאין מלך בלא עם ועלה במחשבה שישראל יהיו לך לעם ובשביל זה נבראו העולמות והנה כשעומדין לפני מלך נתעורר ונופל יראה ופחד על העומד לפניו וז"ש צדיק מושל ביראת אלקים ר"ל ע"י יראת אלקים וז"ש בן חכם ישמח אב דאי' בגמרא גבי ר' יהושע שאמר אין משגיחין בב"ק קב"ה קא חייך ואמר נצחוני בני וסיבת הנצחון הי' לפי שהי' צדיק מושל וכו' ומה שכתוב בן חכם ר"ל שה"א ירא כמש"ל ישמח אב פי' שאז יכול לנצח אביו שהוא קדם לכל העולמות כנ"ל וגורם שמחה כנ"ל אצל ר' יהושע קא חייך וכו' ונחזור לענין הראשון כיון שהאדם הוא שורש הכל כנ"ל לפיכך כשהאדם מדבק א"ע להש"י מאוד גם כל העולמות מתקרבין ומתדבקין לשרשם ויש להם עלי' למעלה ונודע שכל מה שעולה יותר למעלה יש לו יותר שכל ובהירות לכן

האהבה והיראה כנ"ל עדיין הם הכל בחיצוניות התאווה לדברים גשמיים ויראת העונש כי הוא יראה חצוניות וכן כולם זהו ממני פי' הכל הוא בסיבתו שאינו מקושר להש"י בשלימות כנ"ל לא תירא זכור פי' שמהם עצמם תבא לידי זכירות הש"י ואקצר כי מבואר היטב במ"א.

קיא

וכל בניך למודי ה' וכו' כי הנה נודע שכאשר עלה ברצון לברוא העולמות הי' בשביל ישראל כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וקודם עלה ברצונו מה שיהיו ישראל בעולם והשעשועי' והתענוג שיקבל מהם והמליכם אותו ית' עליהם ואח"כ כדי לגמור מחשבה זו ברא כל העולמות בשבילם ונודע שסוף מעשה במחשבה תחלה עד"מ לאדם עלה במחשבתו לבנות לו בית לדור בו ואח"כ בונה ודר בו והנה כל המלאכות שעשה מהתחלה עד גמרו אע"פ שהם קדמו להדירה בבית במעשה אבל במחשבה מחשבת דירתו קדמה לכל ואח"כ כדי להשלים מחשבה התייעץ במחשבתו האיך יעשה כל מלאכות עד שיגמור הבית וידור בו ועד"ז הי' בבריאת העולמות שהאדם שהי' סוף המעשה הי' במחשבה תחלה והנה סוף המעשה אפשר לקרותה בשם שורש המעשה שלפניו כיון שהוא תחלה במחשבה וכדי לגמרה עלה במחשבה כל התחלת המעשה אי"כ היא סיבה להמעשיות שלפניו והם מקבלים ממנו וכמו שבהענף א"א להיות אלא מה שהי' בהשורש בהכרח ואלו היינו יכולין להמשיל שיש אצל השורש רצון היינו אומרים שא"א להיות ברצון הענף

ה' כביכול כאלו מלמד להשיי האין לעשות כר"י וכר"ח ב"ד ודו"ק.

קיג

בכל קראינו אליו אין דבר למטה שאין לו שורש למעלה כידוע אין לך עשב וכו' ושורש כל השרשים הוא רצון הקדמון שעלה ברצונו לברוא את העולמות והנה בכל דבר שנתהווה ע"כ יש בו עשרה דברים כיון שיש עשר שמות שאינם נמחקים ומהם נמשך הכל כידוע כי כח הפועל בנפעל והנה בכל התהוות יש ג' דברים דכיון שנתהווה ונמשך ירד מעולם עליון לעולם תחתון ושפל ע"כ מי הכריח לזה היא מדת אהבה שרוצה זה מפני שאוהב כך והנה אם ה' נמשך כך למטה בלי צמצום לא היו יכולין התחתונים לסבול ע"כ הוצרך מדת הצמצום לצמצם ולהקטין דבר הנמשך ובכל מתנגדים צריך שיהי' דבר המחברם לכן נקראו ישראל סגולתו לשון סגולתא כי הם גורמים שיהי' התחברות ע"י האי"ן והנה ג' דברים האלו נקרא כח הפועל וידי הפועל שבהם נפעל ונמשך כל הדברים וכח הפועל בנפעל והנה בהתחברות אלו הג' בעשר הג"ל נעשה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם פ"י לשון דרישה וחקירה והנה כל דבר שהוא ראשית בין במקום בין במעלה הוא כלול מכל מה שתחתיו והנה נקרא מדה ראשונה א"ל והנה בחדש אלול נפתחין י"ג מכילין דרחמי פ"י שאז רצונם ותאוותם להשפיע וכן איתא בס"י המליך וכו' ואלול בשנה ויד שמאל בנפש לפי שכל דבר שהוא מתאוה נקרא נוקבא גלל כן נקרא אלול אותיות א"ל לפי שבחדש זה ישפיע מדת א"ל

מצינו בחמורו של ר' פנחס בן יאיר שהי' לו שכל להכיר בין מעושר לטבל והענין לפי שר' פנחס בן יאיר הי' מדבק א"ע להשיי בתכלית הדביקות עד שהי' עלי' אפילו לחומריותו והי' מכניס בהם שכל הנ"ל וכן מצינו באברהם ע"ה וירדוף עד דן שהאיך הי' יכול להלחם בפועל נגד ה' מלכים אלא במחשבתו גלחם בם שהביא אותם לדינים כמ"ש ויחלק עליהם לילה נקרא עד לא קבילת דבר וכו' פי' בחי' אהבה נקרא זכר לפי שכל השפעות הם מצד אהבה ובחי' גבורות נוקבא שהוא חשך והנה יש ה' מוצאות הפה והן בעצמם גשמיים ואין בהם חיות כלל והם בחינת חושך רק כשכא ההבל מכניס בהם חיות ומוציאים הדיבור לכן כאשר כתיב לילה בה' מורה שנכנס חיות בה' מוצאות הפה שכשאיך בהן והבל המחי אותם כנ"ל אוי אינם חיים כי כל אחד בפני עצמו גשמי ומפורד אבל כאשר נכנס בהם החיות אוי החיות שבהם אחדות פשוט כי הבל א' מכניס חיות בכלם ונמתקו הדינין ואברהם חלק עליהם הלילה פי' שחלק ה' לילה ונשאר ליל שהוא בחי' דינין ובוה רדפם והכל בשביל שהי' צדיק מושל בכל וגם בשבילו נברא העולם כמשארז"ל א"ת בהבראם אלא באברהם פי' לפי שהי' גלוי לפניו ית' שיהי' אברהם בעולם ובמחשבה זו ברא העולם הרי כאלו אברהם בראו כי לפניו ית' העבר והעתיד הכל שווים וכתוב אברהם אוהבי ובה נברא העולם כמ"ש עולם חסד יבנה. ונחזור לענין כי הכל תלוי בידי אדם א"כ זה שכתוב וכ"ל בני"ך ר"ל מי שהוא על דרך הכל בן שיש אדם שלפעמים עובד מאהבה הנקרא בן ולפעמים אפילו עבד אינו אבל מי שהוא הכל בן הוא למודי

לא היו עדיין שלימות לכל כיון שחסר התכלית נמצא הוא משפיע שלימות לכל וא"כ ודאי שהוא כלול מכולם ולכן נקרא דל"ת על שם הארבעה שנכללים בו ובעשירית הוא מ' ובמאות הוא ת' וזהו אמת א' ריש דרגין ומ' ממוצע ות' בסוף והנה מים מניחין מקום גבוה ויורדין למקום נמוך ומדה זו לקחה מהקדמת הקדוש והוא הבורא ית' שהוא ית' א"ס ועלה ברצונו שיתהו העולמות וישרה שכינתו בהם כנודע דאיהו ממלא כל עלמין ובלעדיו אין להם חיות כלל זה הי' אצלו ית' צמצום כביכול כמו למים הנ"ל.

קמו

ומל' הי' אלקיך את לבבך הנה אנו רואין שמחמת אהבה ושמחה אין נראית הגדלות למשל בעת שיש למלך חדוה ושמחה רבה אזי יכול לבוא לפניו אף מי שלא הי' ראוי לבא להכנס לפניו בלא"ה וכן עבדיו כשיש להם שמחה או אין גדלות המלך ומוראו ניכר עליהם אע"פ שבודאי יש להם מורא ובושה מלפניו אעפ"כ אינה בהתגלות ואינה נראית וניכרית כי השמחה מכסה עלי' והנה לכל דבר צריך להיות שורש והענין ע"ד הי' כבוד הי' לעולם ישמח הי' במעשיו פי' שלכאורה אין העולם כבודו ית' שהוא א"ס ב"ה בב"ת ואין כל העולמות נחשבים כנגדו כלום אך נודע שהויות העולמות הי' ע"י שצמצם א"ע כבי' והניח גדולתו הבכע"ת וצמצם א"ע וברא את העולמות והנה סיבת הצמצום והנחת גדולתו ית' ע"י שצפה במעשיהן של צדיקים והשעשוע שיקבל מהם ובשביל זה ברא העולמות כמבואר במ"א וז"ש ויאמר אלקים יהי אור

והנה ההמשכה נקרא אלי"ו פי' שנמשך מן א"ל לי' ר"ל י' שמות הנ"ל ומשם נמשך למטה וההמשכה נקרא וא"ו בכל מקום וארז"ל י"ג מדות אינן חוזרות ריקם מלמד שנתעטף הקב"ה וכו' אם יעשו בני כסדר הזה וכו' והוא בכל קראינו ר"ל שכשקראו אותו בכל לשון כללות או נעשה אליו ר"ל שנמשך כענין ההמשכה שנרמו בתיבת אליו כנ"ל ודו"ק היטיב.

קיד

תתן אמת ליעקב אמרו רז"ל חותמו של הקב"ה אמת ע"ד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי וכו' דא' הוא ריש אתון ת' בסוף מ' באמצעו וממוצע בין שניהם וא"י בזוהר תלת עלמין אית לי' וכו' הענין באורייתא ברא קב"ה עלמא פי' באותיותיה ויש בהם ג' מדריגות יחידית עשירית מאות א' מאות יחידית מ' עשירית ת' מאות. והנה ג' אלו כלול מכולם כי האלף ודאי כולם נכללים בו כיון שיצאו ממנו והוא ראשית כולם וסוף ג"כ כלול מכולם כי סוף מעשה במחשבה תחלה וא"כ מחשבת הסוף מתהלך בכולם לכן היא כלולה מכולם וגם אין להם שלימות זולת הסוף והממוצע המחברים צ"ל ג"כ כלול משניהם והנה בחוש נראה כי ג' היסודות אש ומים ורוח מתנענים כי האש היא השלהבת העליונה ויסוד העפר הוא מונח במקום א' לפי שהוא מקבל מהם ולזה רמוז רז"ל באשה קראו מושב פי' המקבל נקרא מושב שאין לו תנועה ובאיש קראו מרכב שהיסודות המה מורכבין כ"א כלול מכולם והנה היסוד הד' הוא סוף המעשה במחשבה תחלה והוא התכלית והשלימות וזולתו

בהיכלא ב"ת דגושה כיון שנמשך לשם
הי"ד נעשה וא"ו נעשה מ"ם וממטה
למעלה הוא מ"ל והנה ארז"ל משה
פרש מאשה היה ר"ל שהי' שרשו
למעלה מנוקבא וז"ש ומ"ל ה' אלקיך
לישראל אמר אבל הוא עצמו למעלה
הי' כמבואר במ"א וזהו את לבבך עם
לבב ר"ל ע"י התשובה שהיא בלב
תתהפך ג"כ החומר לצורה כנ"ל ודו"ק
היטיב.

קיז

שבת בכל אות ממנו יש ג' קווין דהנה
כל עולם המשפיע לעולם אחר
הנה המקבל מקבל שפע מהמשפיע
והמשפיע מקבל תענוג מהמקבל ר"ל
שנעשה רצונו כי יותר מה שהעגל
רוצה לינק פרה רוצה להניק ורצון
זה א"א לה לקבל אלא ע"י המקבל
השפע וממלא רצונה ע"ד ישראל
מפרנסים לאביהם כו' ונמצא שיש לכל
אות בחי' משפיע ומקבל וב' בחי' הם
מתנגדים וצריך להיות ממוצע ביניהם
ולכן יש בכל אות ג' קווין והנה הב'
היא הת' בעצמה אלא שלמעלה היא
נקודא בהיכלא ולמטה היא מתהפכת
ומשפעת והמ"י.

קיח

תקעו בחדש שופר הנה בכל דבר
שהוא נשפע מלמעלה למטה
צ"ל בו צמצום שבלעדיו לא היו יכולים
התחתונים לקבל וזהו נקרא ד"י ע"ד
שיבלו שפתותיכם מלומר די כי הנה
מה שהשפעה הולכת ע"י נק' יד
והטעם כי הנה המשפיע הראשון נקרא
י' ע"ש שאיננו מושג ואין יכולין לכות
אותו רק בקטנה מכל אותיות וההשפעה
א"א להיות בלי צמצום כנ"ל וע"ז

שלסאורה קשה שלא נעשה כמאמרו
שאמר יהי וכתוב ויהי וידוע שהוא
בכ"מ לשון צער אך הנה הצמצום נק'
אלקים והצמצום ג"כ צורך לעולמות
שבלעדיו לא היו יכולין לקבל האור
הא"ס ב"ה והיו בטלין ממצואות וז"ש
בראשית ברא אלקים פי' בתחלה הי'
הצמצום שבלעדיו לא הי' יכול להיות
הבריאה מחמת חסרון המקבלין וז"ש
ויאמר אלקים יהי אור ר"ל הצמצום
והאור וזהו ויהי אור ודו"ק ובמ"א
מפורש הענין יותר.

קמז

הנה אמרו רז"ל ע"י תשובה ודונות
נעשה לו כזכיות כי הנה
השב צריך שיהי' נמאס אצלו הדבר
שנכשל בו כי אע"פ שכאשר עדיין
לא חטא אמרו רז"ל אל יאמר אי
אפשי בבשר חזיר כו' מ"מ כשחטא
צריך שיהא נמאס ממש אצלו הדבר
ההוא וזהו נעשים כזכיות שאליהם
אין יצה"ר כך להעבירות לא יהי' לו
יצה"ר והנה השב נעשים לו מדונות
זכיות ומגבורות חסדים מאלקים הוי"ה
כי הנה בכל דבר יש חומר וצורה
הטעם כמו שבשורש כתיב כי שמש
ומגן ה' אלקים כמבואר במ"א וכתוב
עיר קטנה כו'. האיתיות נק' בתים
והקטנה שבכולם הי"ד שהיא חכמה
וכתיב הן ירא' ה' היא חכמה ונודע
שהיראה באה מחמת שפלותו בעיניו
וז"ש ואנשים בה מעט פי' שמחזיקים
א"ע למעט ובא מלך גדול פי' בזוהר
שהוא למ"ד וציוור ל הוא כ"ו וכן מ
גם כן כ"ו אלא שהלמד הוא בהתפשטות
והמ' במספר ארבעים לפי שיש בו
ד' רוחות וכשנכנס שם הי"ד לכל
רוח הם ד' יודין אע"פ שהוא נקודא

ג' קווין מש' לפ' ומש' לר' עליון
ע"ד ומתים לגוטרם את פריו וז"ש
תקעו פי' כמו ויתקע אהלו בחדש
שופר פי' ששופר יתקע בחדש והמ"י.

קיט

איתא בזהר אלמלא לא הכה משה
את הסלע אלא הי' מדבר אליו
לא הי' שכחה וטעם לזה דכלל
מרע"ה כל נסים שנעשו ע"י לא הי'
רק ע"י הדיבור ולא ע"י עובדא וזהו
הרם את מטך ובוה לבד נכנע הים
לאפוקי יהושע כנודע כי משרע"ה הי'
מבחי' הדעת ונמשך אל הדיבור וגם
דורו הי' דור דיעה ועש"ז נקרא דור
המדבר לשון דיבור הנמשך מהדעת
וקבלו את התורה בדיבור ואיתא בגמ'
שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה שבת
ובא הלל ולימד להם שפסח דוחה שבת
ואמר להם עצלות שבכם שלא שמשתם
את שמעי' ואבטליון היא גרמה לכם
השכחה וטעם לזה כי השכחה באה
מחמת הנפילה שנפלו הניצוצות מבחי'
הדעת וע"כ אמר אלו שמשתם שמעי'
שהם היו גרים דהיינו ניצוצות
קדושות שהי' בנפילה והוקמו והורמו
כי בוודאי לא הי' לכם שכחה דהיינו
בחי' נפילה כנ"ל. והנה אע"פ ששכחו
אח"כ הבאת הסכין בשבת כדאיתא
התם אע"פ כשראה מעשה נזכר הלכה
ר"ל שלא היתה הנפילה רק מבחי'
הדיבור הנמשך מן הדעת ונשארה
בעובדא והנה כאשר תמו דור הראשון
של המדבר דהיינו דור דיעה ובא
דור אחר ראה משרע"ה שבחינתם
היא עובדות דווקא שהם באים לרשת
את הארץ כנודע וע"כ הכה את הסלע
ובאמת אמר לו הקב"ה כי אדרבה
צריך הי' להקים ולהרים דור השני

מורה הדי' לשון דלות ולכן נקרא יד
וממטה למעלה הוא די והנה בס"י
אמרו המליך אות פ' בממשלה וצרפן
זה בזה ולכאורה באות א' מה צירוף
שייך אך הענין שבאמת יש שם כל
כ"ב אתון אלא שכולם מתנהגים ע"פ
הוראות אותה האות וטבעה ולכן כאשר
נאמר די נמצא ד' קודם ל' א"כ
מתנהג היו"ד לפי הוראות הדי' שהיא
בראש והוראות הדי' הוא צמצום
והסתלקות לכן שם ד' מורה על
צמצום והסתלקות משא"כ כשאות יו"ד
קודם לדל"ת שמנהג הדי' לפי הוראות
היו"ד שבראש ודו"ק. והנה ג' ידות
יש יד הגדולה יד החזקה יד הרמה
אהבה נקרא יד הגדולה שאין הגדלות
ניכר אלא מכת אהבה שכשמתירא
מלפני המלך אינו בא אצלו ואינו
מכיר גדולתו יד החזקה נקרא בחי'
הצמצום כנ"ל שמחזיק בגד האהבה
וההשפעה ואינו מניחו לירד למטה
רק בהדרגה ואעפ"כ נקרא יד לפי
שבלעדיו לא היו התחתונים יכולים
לקבל א"כ גם הוא צורך ההשפעה
והנה הם מתנגדים וצריך להיות ממוצע
המחברם הוא יד הרמה דאיתא במדרש
הברית התיכון זה יעקב והוא נק' עין
כמ"ש עין יעקב וחכמים נקראו עיני
העדה ואיתא ישראל עלו במחשבה
וחכמה נק' אין לכן היא מחברת ב'
דברים מתנגדים וכן יעקב מחברם ג"כ
לכן נקרא יד הרמה וזהו שאמרו בס"י
המליך אות פ' בממשלה והנה ביחידית
היא פ' וזה צירוף ממטה למעלה חדש
ש' הוא ג' קוין שהוא ההמשכה ע"י
הד' שהוא הצמצום שבכל ההשפעה
כנ"ל ומהיכן נמשך מהח' כנ"ל וכל
מלמטה למעלה הוא מורה הסתלקות
אבל מלמעלה למטה הצירוף הוא
שופר ר"ל שנמשך מריש דרגין ע"י

למודים שהלשון הוא השורש וממנו נמשך לדיבור והלשון נמשך מהמחשבה דהיינו מהחכמה דהיינו כשאדם דורש על אהבו הוא מחמת שנתעורר בו אהבה מחכמה ע"כ חוקר עליו והיינו כמו טיפה הזרעית שבאה מהמוח ליסוד וכששמע איזה טובה על אהבו שדרש עליו טוב אזי הלשון גורם תענוג ובהיפך או נתעורר לו גדול רחמניות נמצא הלשון הוא המחבר הכל לעולם התענוג הוא החכמה וכלם בחכמה איתברירו כן הצדיק צריך דרישה לכל המחשבות שלו ולבררם וזהו מכלל דציון צריך דרישה דהיינו התחברות לחכמה וזהו הלשון הוא עצמו דרישת החכם שהחכם כשנתקשר לחכ' ודורש ומחבר אותיות לחכמה וה' בחכמה יסד ארץ וחכמים נקראים עיני העדה וזהו ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה דהיינו שנקראת ראשית כנודע עד אחרית שנה מדריגה תחתונה כנודע.

קכא

הג"ה ונראה ע"פ מה ששמעתי מבן הרב משם הרב שע"י הניגון יכול להפוך פי' האותיות דהיינו טעמים ובוה הוא המשך לדברים האלה ודו"ק.

קכב

ואתחנן אל ה' ידוע מ"ש בס"י עולם שנה נפש עולם הוא כל העולם כולו נפש הוא כל הברואים שנה היא הזמן והוא יום ליום יביע אומר שיום א' מתפאר לפני יום חבירו בפעולות שעשה בו הצדיק והכל נכלל בדיבור שהכל נברא בדיבור וזהו זא"ת

הזה ע"ש אביהם יקראו בנחלתם דהיינו דור המדבר ובדיבור לבד ה' יוצא מים ובוה היו גם הם מבחי' דור דיעה ומוה נמשך שכחה דהיינו מדיבור אל העובדא ויפה אמרו בזהר שאלו לא הכה את הסלע לא ה' שכחה.

קכ

ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה הענין הוא שכל תיבה של לשה"ק צריך נלקחה למשל דורש היא דרישת החכם ולשון חקירה שחוקר הדבר ואמר ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה דהיינו הצדיק נק' ציון ע"ד שאמר רשב"י אנא סימנא בעלמא דהיינו כל המשכות שנמשך מעולם לעולם הוא הכל ע"י הצדיק אפילו מעולמות העליונים מאד הכל נמשך ע"י הצדיק ואיתא למה תפלתן של צדיקים נמשלה לעתר מה עתר מהפך את התבואה כך תפלתן של צדיקים מהפכין כסא דין לכסא רחמים והענין הוא שמצינו שיאשיהו שלח לשאול נביאות מחולדה הנביאה ואמרו רז"ל למה שלח אצל חולדה ולא שלח אצל ירמיהו הנביא מפני שהנשים רחמניות הן וכו' ולכאורה קשה מה שייך זה לרחמניות שלה הלא הדבר אשר ישים ה' וכו' אך הענין הוא שאע"פ שאותיות הנבואה באה שוה לנביא אעפ"כ הנביא ה' יכול להפוך מכסא דין לכסא רחמים ע"כ האיש שאין טבעו רחמני כמו האשה לא ה' מהפך כי ה' מקנא קנאת ה' צבאות וגם לו חרה מאוד על הרשעים ולא כן האשה שטבעה רחמניות וצריך להבין האיך ה' הצדיק מהפך ע"ד מה שנאמר נה' אלקים נתן לי לשון

ע"ה את השמש אמר זה אלוה וכו' והענין שבכל הדברים יש כח הפועל בנפעל ומי שיש לו כח הראות וחזקה הראי' שלו יכול לראות כח הפועל בכל כלי מעשה ואברהם הי' רואה בשמש הי' לו ההשגה שראה בו כח הפועל והי' עובד לכח ההוא נמצא עבד להש"י אך אח"כ כשראה שהשמש שוקע וגם הלבנה זכוכבים ומזלות כולם שוקעים ולא מהנה אורם כלום הבין שבהם אינו רק מכוחותיו ית' והבין שיש עילת על עילות ומתחלה הי' סובר שהכח ההוא הוא תכלית הידיעה שלא הי' משיג יותר ואח"כ הבין שא"ס לידיעתו ב"ה אמר מה לי לעבוד לכח אשר הוא מלוכש בדבר אחר אעבוד לא"ס ב"ה בעצמו והוא שאמרו רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עע"ז כדור אנוש מוחלין לו דבשבת עונג כתיב והענין הוא שהעונג בא מהטעמים ר"ל מחמת טעמים טובים יש תענוג וכך הוא בשרשו שהעולם התענוג בא מהטעמים כי ד' בחינות טנת"א יש בכל דבר שבעולם רק שבטעמים לא הי' שבירה ולכך מבינים הטעם מכל דבר ושאר בחינות אינם ניכרים בו שזה הדבר באה מהשבירה מהשבירה שלא נתבררו ולפיכך נאמר וחיך יטעם אוכל שהחיך בחי' טעמים כנודע חיך וגרון חו"ב ולפיכך כתיב וקראת לשבת עונג דקריאה לשון הזמנה הוא שמזמין עונג לשבת ומביאו לעולם התענוג ולבחינת טעמים ומתקן ניצוצות הקדושות שיש בזה שהחכמה תחי' בעלי' וחכמה כ"ח מ"ה כמ"ש בזוהר שבמ"ה לא הי' שבירה ואדרבה מ"ה מתקן כל השבירה כי בדבר שהוא מ"ה לא הי' שבירה ולא שייך בו לשון שבירה ולכך החכמה

חנ"ן א"ת הם האתיות העלם לחנ"ן הוא אוצר גדול שבו מתנת חנם בעת ההיא לאמר שהזמן הוא מתפאר בו ע"ד יום ליום יביע אומר שאומר הוא לשון התפארת וזהו וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות וכו' דהזמן שאין בו מצוה הוא בחי' דלי"ת וכשהוא שומר המצוה מתי יגיע הזמן של המצוה היא בחי' צדקה לענין וזהו וצדקה תהי' לנו כי נשמור הוא לשון המתנה לעשות את המצוה הזאת זהו בתורת ה' חפצו כי אורייתא וקב"ה כולא חד הוא וע"כ כשהאדם מקשר א"ע באותיות התורה ממילא יכול לידע מה שבתוך הזמן שתוא עצמו למעלה מזמן וזהו מצות ה' ברה מצות לשון צוותא דהיינו כשהוא מקשר א"ע להש"י ברה ר"ל כבר ולא בשביל לידע מה שבתוך הזמן רק לה' לבדו אזי ממילא מאירת עינים לידע מה שבתוך הזמן וזהו כי אם בתורת ה' חפצו תורה לשון הוראה ולשון ראייה שאינו רוצה לראות רק בה' לבדו ובה יכול לראות ע"י האותיות התורה כי כולה בביתו ביתו הם אותיות כנודע והאדם הוא בבית ע"ד ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכו'.

קכג

בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי' לך אמרו או"ה לכבוד עצמו הוא דורש כו' קשה הלא כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי כו' א"כ מאי אמרו לכבודו הוא דורש ועוד מאי לא יהי' לך אלהים אחרים וכי ח"ו יש אלהים אחרים ודאי זה לא יעלה על לב שום אדם בעל שכל ולפי זה מאי לא יהיה לך וג"ל ע"פ שאמרו רז"ל כשראה אברהם אבינו

המשמר שבת אפי' עע"ז מחלין לו שמעלה כל הניצוצות מהשבירה ע"י שבת וזה תיקון על עבודה זרה ובאמת בע"ז כתיב והאלילים כרת יכרתון דבהאלילים יש אותיות י"ם מהאלהים שמחיה אותם ולכן כתיב והאלילים כרת יכרתון ויכרת אותיות י"ם מאלילים ונשאר אליל והוא כליל יחלוף וזה לא יהי' לך אלהים אחרים דאתה אינך רשאי ואינך צריך לעבוד לשום דבר המלוּבש רק להש"י לבדו לעצם כבודו ית' וזה שאמרו לכבוד עצמו הוא דורש ר"ל שאין כבודו להשגיח בשפלים כיון שאמר כבוד את אביך כמשל הנ"ל ואף עפ"כ צריך לעבוד בזה שלפי כבודו הוא כו' ודו"ק.

קכד

משכּוּ וקחו לכם צאן כו' שבמצרים לא הי' התעוררות מלמטה שהי' בהם גלולי ע"ז לכך הוצרכו התעוררות מלמעלה וז"ש אני ולא אחר וזה שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה משום הבטחת הש"י לאברהם אבינו ע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול ואברהם נקרא יד הגדולה דהיינו אהבה ואהבה גורמת התעוררות מלמע' ואעפ"י שלא הי' התעוררות מלמטה כמ"ש בזהר כלתו בשוק של בורסקי וכו' וז"ש שמי ה' לא נדעתי להם שיהא ניכר היות התפשטות חסדים גדולים בחוש שלא יהא התעוררות מלמטה ואעפ"כ יהי' התעוררות מלמע' אבל שם שדי מורה על הצמצום סוד התפשטות הי"ד בג' קוין דשי"ן לדלי"ת וזה דרך צמצום שאמר לעולם די כמבואר במ"א אבל בים סוף היה התפשטות מגדל הפורח באויר שהוא למ"ד שהוא ציוו אותיות כ"ו דרך

מאי"ן תמצא ולפיכך אם אדם בא למדת מ"ה ר"ל לחכמה ונמצא חכמה בראש וחכמה בסוף ונקרא תעלומות חכמה כנודע וע"י הם מתחברים כי הוא צדיק וצדיק אחיד בשמיא וארעא צדיק יסוד עולם וזוה יבוא השפע לעולם העשי' וזש"ה לא יעשה דבר כ"א גילה סודו לעבדיו הנביאים כי לא יבוא לעולם העשי' אלא ע"י הצדיק שבעולם העשי' ולכן גילה סודו לנביא שהנביא הוא עושה הכל בפועל מעשיות כנ"ל והבן. ולכך אם מזמין התענוג והטעמים בשביל שבת וזהו טועמיה חיים זכו שהחכמה תחי' בעליה ונמצא מעלה הניצוצות קדושות כי זהו תכלית העבודה להעלות ניצוצות קדושות שנפלו בשבירה וכל הדיבורים והמחשבות שהכל הם אותיות ואם הם דברים בטלים הם אותיות מהשבירה וצריך להעלות הכל אל שרשו וזהו השח שיחה בטילה עובר בעשה שצריך לעשות פעולה תיכף ומיד להעלותו אל שרשו וזהו אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד וזהו מלא כל הארץ כבודו שאף בע"ז וכל הגילולים יש ניצוצות קדושות כנודע מי"א סממני הקטורת וכתוב אתה מחיה את כולם וזה עשה הש"י כדי שיהא שכר ועונש ובא ג"כ מהשבירה כנודע אך שהוא סוד לעובדים לבושת ולא לעצם כבודו יתברך שהמינים אומרים שאין כבוד להש"י שישגיח לעולם השפל ובדברים שפלים ויסכר פיהם וכו' כי משל לאב שמטפה שלו נעשה הולד ויש בו כל מדות טובות ומדות שפלות ומגונות ג"כ והכל בא מטיפת האב ואעפ"כ צריך לכבוד את האב ולעבוד אותו בדרך כבוד במדות טובות לבד כן צריך לעבוד לעצם כבודו ית' ולא למה שמלוּבש ולזה אמרו רז"ל כל

קכ

ויוציאנו ימי ממצרים כו' זו גילוי שכינה דבמלך שכולו טוב אין שייך דין אצלו אבל אם עושין כלום לבניו מחמת אהבת בניו עושה דין זהו מ"ש את היד הגדולה אהבה אשר עשה ימי במצרים זהו דינין שבתוך אהבה והו' ביד חזקה שבתוך אהבה ובמורא גדול דיש להקשות למה כתיב גדול דהא מורא הוא דין נוקבא הל"ל הגדולה אך דכאשר היא בבית בעלה אין לה בושת להיותה עמו תמיד ומגלה מדותי כתיב לשון זכר להורות שהיא תמיד עם בעלה והו' גילוי שכינה ר"ל שיש התגלות המדות בשכינה והבן.

קכו

איתא במדרש כשבא קין לפני אדה"ר א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי א"ל כ"כ גדול כח וכו' פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת נודע דיש דיבור למחשבה ומחשבה למחשבה כשנצייר בחי' אלו לבני אדם נפרדים נמצא אדם שעבד לאחד בדאי אם משלם לו אדם אחר בודאי אינו כ"א מתנת חנם כי אינו מחויב בזה וכשעובדין לאדם אין עובדין רק לדבורו כי מחשבתו אינו מושגת והו' מ"ש הקב"ה למשה בא ואראך אצרות של מתנת חנם ר"ל עולם המחשבה חנם בלא מצות שאין מעשה מצות מגיע עד שם ודו"ק. והנ' ארו"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש כו' דאי' מה הי' העולם חסר מנוח' בא שבת בא מנוח' דהעולם נברא בו' ימי המעשה ובדבורו של הש"י דהיינו האותיות התורה ונעשה הכל מאי"ן אבל עדיין

ג' קווין להשי"ן למ"ם פתוחה והו' צירוף משכו שהמ"ם פתוחה מקבלת ע"י השי"ן מכ"ו דהיינו למ"ד שהיא בינה ולכך נקרא שבת הגדול דאיתא בזוהר שיש מעלי שבתא ושבת ושבת הגדול הוא שבת דיומא להורות כי צריך להעלות מתתא לעילא וכאן היה שבת הגדול מתפשטת למטה והו' שאמרו שם בעתיקא תלייא מלתא חשיה למכה מצרים בבכוריהם דמדרי' עילאה נקרא בכור ח"ש רבבה כצמח השדה נתתיך כי ד' מדריגות יש העשירות מאות אלפים רבבות והו' במספר היינו מדריגה תתאה מכל העולמות אבי"ע ומדריגה ראשונה היא רבבה כצמח השדה ותבואי בעדי עדים כלומר מקושטת מאב"י לעשי' ואת ערום ועריה בלי התעוררות דלמטה כו' יש לפרש בענין אחר דאחז"ל ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים וצריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה בזה שמוזו שהוא עושה למטה יתעורר תענוג גדול לעילא ולא יאמר איך אפשר שאני עושה תענוג כביכול לעילא רק בכל עשיות המצות יחשוב שיהי' תענוג גדול לעילא שיביא כל הדברים לעולם התענוג דשם לא הי' השבירה ע"ד החכמה תחי' בעלי' ומחי' אך פן יאמר בלבו שהוא צדיק גדול ויבוא לידי גדלות ע"ז אומר ותבואי רבבה כו' שדים נכונו דאז"ל לא זו מחכבה עד שקראה אמי פי' שהם מפרנסים כו' ואעפ"כ את ערום ועריה כי מי נתן לך את הכח הזה הלא אני הוא וכלל גדול הוא שצריך מלמטה התלהבות גדולה מהתענוג שלו כדי שיבוא לעולם התענוג.

קכו

לכו ונלכה אל בית אלהים וכו' לא
 כאברהם שקראו הר וכו' הר
 הוא המשכה מקום גבהות שנמשך
 מלמטה ממקום השוה ופעולתו שנתרבה
 שטח הקרקע וגם העומד עליו נתוסף
 ראייתו שטח גדול ורואה למרחוק
 שדה הוא מקום מוכן לחרוש ולזרוע
 ונמשך ממנו פירות בית הוא מקום
 שמתקנים בו הפירות וכן בעת בריאת
 העולמות הי' מוכרח להיות ע"י ג'
 אבות תחלה נתעורר אהבה מלמטה
 למעלה ע"ד ישראל עלו במחשבה
 ואח"כ הוכרח להיות צמצום לשיוכלו
 העולמות לסכול ואח"כ הי' המשכה
 לתוך העולמות כנגד מדת יעקב
 ואהבה ראשונה נקרא הר להיותה
 מלמטה למעלה ושדה הי' מדת יצחק
 להיותו גבורות ומבחינתו היתה
 השבירה בכדי להעלות אח"כ כמו שדה
 שזורעין בתוכה תחלה שתוציא פירות
 דלא גלו ישראל אלא בשביל להוסיף
 גרים ואח"כ ע"י שם מ"ה מדת יעקב
 נתתקן כמו שנתתקן הכל בתוך הבית
 וכן בעת שירצה לברר הוא ג"כ בבחי'
 כל הנ"ל כי תחלה נמשך האהבה
 והחשק מהמחשב' ואח"כ מתצמצם מה
 לדבר ומה שלא לדבר ואח"כ מתחבר
 אל ה' מוצאות מדת יעקב והאותיות
 נקרא בתים ע"ד שאמרו בזהר והבית
 בהכנתו ומדת יעקב הוא מקבלת
 גרים שהם מהשבירה כי בו לא הי'
 שבירה וע"כ לא מת הגם שכתב
 בספרים גם בו הי' שבירה לאו מסטרא
 דילי' כי מדתו שם מ"ה המתקן הכל
 ע"כ יאמרו הגרים לכו ונלכ' באור ה'
 היינו אהבה ראשונה ומשם לבית
 אלהי יעקב והמ"י.

לא הי' כח הפועל בנפעל כי זהו
 קיומו כי הקב"ה נקרא מנוחה שאינו
 שייך בו תנועה כי תנועה לא שייך
 כ"א בדבר שהוא בזמן ובמקום אבל
 הקב"ה הוא א"ס ואינו נעתק ממקום
 למקום וגם אינו בגדר זמן וכשעשו
 ע"ר את העגל אם לא עשו את המשכן
 הי' העולם חוזר לתוהו ובהו אבל
 כשעשו המשכן נתקיים העולם ע"י
 מפני שהוא מכוון נגד העולם כמ"ש
 בזהר שהיריעות נגד הרקיעים וזה
 לחשוב מחשבות לעשות ע"ד שאמרנו
 יודע הי' בצלא' לצרף אותיות שנבראו
 בהם כו' ובכל דבר שעש' למשכן הי'
 מחשב באותן האותיות ד"מ כשעש'
 היריעו' הי' מחשב האותיות שבהן
 נבראו שמים וההיקש להשאר אבל
 הקמת המשכן הי' צ"ל ע"י משה דוקא
 דכתיב וראה ועש' כו' כי ע"י שאתה
 מסתכל בזה המשכן שלמעלה מכה
 הרשימו שישאר כך ממנו תתן חיות
 לתחתון בהקמתך אותו כי ההסתכלות
 הוא מדריג' התחתוני' של חכמ' והיא
 עושה כלי כמ"ש באסתכלותא ברא
 קב"ה עלמא ואי' מים עליונים תלויים
 מים התחתונים בוכים אנן בעינן
 למהוי קדם מלכא ר"ל מים העליונים
 באדם התחתון הם התורה והמצות
 שהאדם עושה הם תלויין ומים התחתוני'
 הם העבירות ר"ל בוכין כו' ומעלים
 אותו בתשוב' ונקרא שכת שי"ן ב"ת
 שהעל' את הבת ע"י ג' קוין והו'
 צירוף בת ראש והעולם נברא
 בתשרי ע"כ נכתב הצירוף כנ"ל כמ"ש
 בת"ז והו' עשיתי תשוב' ונתפשרתי
 פי' שעשה פשרה בין מים עליונים
 למים תחתונים ע"כ אמר אדה"ר מזמור
 שיר ליום השבת כו'.

קכח

ונתת מהודך עליו ולא כל הודך מכאן אמרו פני משה כפני חמה וכו' משה זכה לבינה והוא בעלמא דדכורא בעלה דמטרוניתא לכן מלאה לבו לדבר כמו בעל הבית למה הרעותה לפי שמדריגתו ה' למעלה מדיכור והוא מדריגת שמש שיש לו אור משלו וע"כ כל הנסים שנעשו ע"י לא הוצרך לעובדא כלל ולכן בעובדא דעמלק צוה ליהושע שגם בבקיעות הירדן הוא הוצרך לעובדא להביא תחלה הכהנים נושאי הארון ובתוכו ב' לוחות הנתנים ע"י משה והוה כמו הלבנה המקבלת מהשמש בהירות לכן ה' צריך לקבל מהוד שהמלכות נבנית מהוד בשביל ההודא שאומרים עליו שהוא חכם ונבון כו' ע"ד הפסוק ויתן עליו הוד מלכות וזה ונתת מהודך עליו שהוא מדת מלכות ודו"ק.

קכט

היתר נדרים פורחין באוויר ואין להם על מה שיסמכו רא"א יש להם על מה שיסמכו שנאמר כי יפליא ב"פ א' לאסור וא' להיתר דהנה קב"ה סתים וגליא ואורייתא וקוב"ה כולא חד וגם הוא סתים וגליא הנסתרות כנ"ל והנגלות לנו פי' בזהר והנגלות פי' קול ודיבור נגלות לכל וי"ל למה לא נאמר בהנסתרות י"ה כמו בזהנגלות אך באמת מחשבה שהיא ה' עלאה מושגת היא לאדם עצמו ולאחרים אינה מושגת אבל קדמות השכל אינו מושג גם לאדם ע"כ לא כתיב גבי נסתרות רק ה' שהוא לה' אלהינו ובאמת נקודת שתחת ה' של הנסתרות היא נקודת החכמה כי קמץ מורה ל' סתימה ע"ד

וקמץ הכהן קמץ הוא מדריגה ידוע הכהן הוא הכהן הגדול מאחיו והוא חילוף הבכור שהיתה עבודה בבכורות ע"ד קדש לי כל בכור שמרמז לחכמה ראשית חכמה ראשית כל בכור וחכמה אינה מגולה רק מהנקודה ולמטה מפתחא דכליל שית הוא פתח כי הוא ו' נדר הוא בלב כי בלא כוונה אין הנדר חל כי צריך האדם בשבועה ונדר הוא נ' דר כי נ' נתפשט בדירון הם אותיות ובמקום אחר הצירוף ה"ו נרד כי שבולת הוא ב' שבולת הזקן זה קנה חכמה וע"כ החכם מתיר את הנדר משום דאשה יקימנה ואשה יפרנה וזהו היתר נדרים פורחים באוויר דהיינו שאין להם התגלות בתורה ורא"א יש להם התגלות בתורה ואמר כי יפליא ב"פ ע"ד ואאלפך חכמה פלא הראשון הוא נקודת קמץ והוא לאסור פלא השני הוא נקודת פתח והוא היתר ומזה ראי' שהחכם מתיר הנדר.

קל

בש"א שברא מאור האש וכו"א בורא מאורי האש דכמה נהורין כו' דהנה כל דבר יכול לידע מאיזה שורש הוא ע"י החוש שהוא מרגיש אותו עד"מ האור מרגיש אותו ע"י חוש הראות והראי' אותיות יראה ראשית חכמ' יראת ה' חכמים נקראים עיני העדה וחכמה נקרא חומר הראשון לובש צורה ומפשיט דהיינו ע"ד שבע יפול צדיק וקם כשיפול לצדיק א' מחשבות מקדמת השכל הוא מדבק א"ע ויפשיט אותה המחשבה חתו וה' צדיק יבחן כי בידי ישראל יש כח להביא הכל לחכמה אשר הוא שורש ישראל ע"ד אשה מורעת תחלה יולדת

של עולם והנה ח' הוא ו' וז' ות"ג המחברן וזה נרמז בו"ד ו' במקום אלף כו' ע' הוא ג"כ ו' ונ' כפופה המקבלת במקום ז' הנ"ל ולכן הוא בגימטריא שבעים פי' נגד ז' ימי הבנין כ"א כלול מ' אשר שרשם בח' כנודע ואית' בזהר איהו ממלא כל עלמין וזה נקרא כח הפועל בנפעל וכל מה שיוורד כח הפועל יותר למטה בעולמות התחתונים הוא יותר מצומצם אעפ"כ כל מה שיש בים יש ביבשה אלא יותר בצמצום ולכן גם במלת ועד נרמז אחדותו ית' אלא שהוא בהעלם שהוא כח הפועל בנפעל (והנה בחוש נראה שגם במדריגה היותר שפילה יש בה כל המדריגות כדאיתא עדיין לא אכילנא בישראל דתורא נמצא שיש בו אחר אכילה הוספת השכל וכשבן חכם ישמח אב גורם שמחה לאביו שבשמים וזה השמחה באה מחמת תענוג הבן והנה קודם שאכל הבשר נמצא הי' השכל בבשר רק שהי' בהעלם גדול וא"כ בתחלה הי' בדומם וצומח והי' שם גם השכל האנושי והשמחה והתענוג בהעלם ואח"כ נתגלה מדומם לצומח ואח"כ לחי וכו'. והנה אם הי' כל זה באנשים מחולפים עד"מ ראובן ושמעון וכו' הי' לכ"א שם בפ"ע כגון בתחלה בצירוף דומם ואח"כ צומח אע"פ שהכל מציאות אחד מ"מ כל מה שנתקרב יותר אל השורש יש לו צירוף אחר (חסר כאן).

קלב

הנה ח"ע נקרא ריש דריגין וחכמ' תנאה היא המתהפך נעשה שיר זהו פרק שירה ר"ל החכמה שבו שמשורר שהולך לשלימותו ועד"ו היו הלויים משוררים כי הכהנים

זכר הטעם בזהר כי הזכרות שבסוף גובר וישראל נקראו בנים ע"ד קודש ישראל לה' ראשית קדש לי כל בכור ישראל יש להם עליות במחשבה וא"ה נקראים בנות ע"ד בנות ירושלים והבנות יונגו שאין להם עיקר ירושה רק מזון וזה אור זרוע לצדיק שהוא אינו עושה פעולת הברירה כ"א ע"י חכמה ואין לך דבר שאין בו חכמ' בחכמה אתברירו כי ה' בחכמה יסד ארץ ר"ל הקב"ה בחכמה ועי"כ שורה בארציות ובחכמ' עצמה אין בה גוונין רק כשהוא מלובשת בכלים אז יראה גוונין על הכלים ע"כ דעת ב"ש דחא נהורא הוא וב"ה סברי כיון שהוא בכלי ובו יש כמה גוונין ודו"ק.

קלא

כשעלה משה למרום שמע שמלאכים מקלסים בשכמל"ו והורידו לישראל דאיתא משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה וכו' התחילו עבדים הביאו לה בחשאי הנה יש מים עליונים ותחתונים וז"ש אר"ע אל תאמרו מים מים ומים תחתונים בוכים כי הנה יש ב' מיני מעשים הא' הוא לימוד התור' וקיום המצות והב' הוא עניני עוה"ז אשר בהם ג"כ צריך לקיים בכל דרכיך דעהו כמו שאמרו רז"ל על חנוך שהי' תופר מנעלים ועל כל תפירה ותפיר' אמר לשם יחוד קב"ה ושכינת' דהנה כתיב חכמת בחוץ תרונה חכמות ב' חכמות חכמה עלאה וחכמה תתא' ואי' בזהר וע"ד אח"ד בחלופי אתון פי' ע"ד מ"ש התו' על אני והוא כמו אני והוא כי הוא"ו במקום אלף כי וא"ו בגימטר' י"ג כמו אחד וז"ש אם רץ לבך שוב לאחד פי' לא' ר"ל לאלופו

מעל' ונמצא שיש לבהמ"ק של מעלה ג"כ שער לכל שבט כמבוא' בכתבי האר"י זלה"ה וכנגדן היו השתחויות שהן המשכות כנודע לבאים בשערי כתבי האר"י זלה"ה והנה ענין התפל' היא כדי שיוכל כ"א לעלות בשער שלו כי התפלה הוא סולם מוצב ארצ' וראשו מגיע השמימה ויש לכל שער צירופים מיוחדי' לכן יש נוסחאות שונות והנה השער הי"ג הוא למי שאינו מכיר את שבטו ותיקן סדר באיזה שער יבא לחצר המלך לזה מכוון השער הי"ג והוא כנגד תיקון הי"ג שהוא ונקה שהוא מקבל מכל הי"ב תקונים וד"ל והנה האלקי האר"י ז"ל בהיות נהדין ליה שבילין דרקייעא לימד דעת את העם למי שאינו מכיר את שבטו ותיקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות כידוע לבקיאים ואם ישאל השואל לאיזה צורך הם י"ג שערים והלא הי"ג הוא הכולל כולם היה די בזה התשובה כי בזמן שהיו ידועים כל שבט ושבט ונוסח השייך לכל שבט ושבט בודאי הי' יותר טוב ליכנס בשער והטעם כמוס עמדי ונרמו קצת ע"י נעים זמירות ישראל בתפלה לעני כי יעטוף. אמנם בזמן הזה שאינם ידועים השבטים (והראי' שיש כהנים ולוים בנינו והאיך יהי' לכולנו נוסחא אחת) ע"כ יאחו כל איש דרכו של האר"י ז"ל השוה לכל נפש ולכן יהי' לעתיד לבא כירושלים כמפורש ביהזקאל כי יהי' ידוע לכל שבט ושבט יה"ר שנוכה לראות בבנינו בביאת הגואל ב"ב.

קלד

במדרש כיצד היה הדיבור יוצא מפי הקב"ה רשב"י אומר מלמד

עובדים במחשבתם והלויים מגביהים הדבר המקורב עד עולם המחשבה ע"י שירים והנה כח הפועל שבמדריגות התחתונים נקרא רגלין כמ"ש והארץ הדום רגלי וז"ש תופר מנעלים ר"ל שהי' תופר ומחבר ומעלה כח הפועל שבמדריגת התחתונים לשרשן ואמר לשם יהוד קב"ה ושכינתי' כי כח הפועל שבתחתונים נקרא מלך (כי מחשבת אין מלך בלא עם גרמה להויות העולמות ועוד שכת הנ"ל הוא מדריגה התחתונה מהפועל והוא כנוקבא לגבי שמקבל ממנו) והנה משה עלה למרום פי' שהעל' כ"כ עד מרום פי' בינה כי משה זכה לבינה לכן אמרו המלאכים בשכמל"ו כי נעשה יחוד עי"ז כנ"ל והורידו לישראל שגם הם יהיו מעלים דברים תחתונים כמו הם וז"ש הביאו לה בחשאי שצריך להמשיך לה שכל מחכמת אלקות וזה נקרא ת"ת שצריך להעלותה ולהכניס בה חכמת אלקות ולכן נקראים מים תחתוני' בוכים אבל מעשה התורה והמצות שהם בעצמם אלקות כביכול זה נקרא חכמ' עילאה כך נ"ל ששמעתי פעם א' ודו"ק.

קלג

בנדון מה שיש נוסחאות שונות בענין התפלה ונסתפק השואל האיך לנהוג בנפשו בדברי' כאלו אמרתי דברים כאלו א"א לבאר בכתב אמנם זאת כבר נודע שארז"ל י"ג השתחויות שהי' במקדש נגד י"ג שערים ונרמו ביהזקאל לעתיד אי"ה שער ראובן אי' וגו' כי אז יהי' קדושת ירושלים כקדושת המקדש העבר והנה הי"ב שערים הם שער לכל שבט כמבואר וידוע שבהמ"ק מכוון כנגד בהמ"ק של

במעשיו ובמחשבתו להעלות העולמות כיון ששרשם והויותם וחיותם היא מחשבה זו התענוג שמקבל הש"י כ"י ממעש' התחתוני' משא"כ אם לא היה לו אחיזה בהן ולא כח להעלותן) ונדע מחכמי המחקר שכל דבר יכול לעלות לשרשו כמו מעין הנובע מהר יכול להגביה המים עד נגד גובה ההר שיצא ממנו לכן גם אם האדם העושה המצות בהתלהבות שעקרם ושרשם היא רצון הקדמון שרצה כך שיהי' התענוג מהתלהבות ב"א לעשות רצונו לכן אם האדם עובד כך יש למעשיו ומחשבתו עליה עד שרשם שהוא רצון הקדמון כנ"ל כי הוא מקבל מרצון העליון ע"ד כל העולם כגוף להבורא שמקבלים ממנו והנה ע"י דבר זה שיש לו עליה עד רצון הקדמון יש לו סגולה נפלאה והוא שיכול לעשות בו השתנות ד"מ התגלות יש חילוק בין מים ליבשה משא"כ בשרשן ברצון העליון הקדוש שם הכל אחדות פשוט כמבואר במ"א וז"ס הרם את מטך פי' מטה לשן הטיה ור"ל הרם הגביה למעלה לעולם העליון הטיה שבהתגלות שהטה מים לצד א' ויבשה לצד אחד חלוקי' זמ"ו אבל למעלה הכל א' ויביא למידת אי"ן ואח"כ תמשיך משם לעוה"ו יבשה במקום מים וזהו ונטה את ירך יוד"ך שחלופיהן בגולם ר"ל דא יוד"ש רחב"ד מי שאמר וכו' לחומץ וידליק פי' יהי' לו התקשרות תמיד בעולם המחשבה שנקרא מ"י ויכול להביא החומץ לשם וידליק ג"כ כנ"ל והנה למה ארז"ל כי אורייתא וקב"ה כול' חד והוא ית' א"ס אין שייך בו חלקי' כך אין להתור' חלקים וכל חלק מצוה כלול מתרי"ג הטעם כי הנה כל כח הפועל בנפעל הם הכל

שהי' הדבור יוצא מימינו של הקב"ה לשמאלו של ישראל ורבנן אמרו וכי יש שמאל למעלה והלא כתיב ימינך ה' וכו' יעו"ש. הנה ארז"ל כל הדברות נאמרו בדיבור א' וחזר ופרטן בפרטיו וקשה למה אמרם בתחלה בכללו' כיון שאח"כ הוצרך לפרטן איתא בזהר דנברא העולם בב' שהוא לי' ברכה ולא בא' שהוא ארור כתיב הסכת ושמע ישראל היום ר"ת צירוף הוי"ה של חדש אב חציו בישרות וחציו הראשון מהופך ה' קודם ו' כי חציו דין וחציו רחמים ולכן ארז"ל לא היה ימים טובים לישראל כט"ו באב ונקרא אב חציו הא' ארור והב' ברכה והנה מזלו אריה שהוא ימין וכו'. הנה העולם לא נברא רק בשביל שעשוע הקב"ה ותענוג כביכול במעשה המצות שאמר ונעשה רצונו פי' שעיקר התענוג הוא מה שאדם חושב ומתלהב לעשות נחת רוח לפניו יתברך והוא למלאות רצונו כי העבדות עצמו אינו עיקר כי לפעמים אדם לומד מפני טבעו שיש לו חשק ללמוד וג"כ אדם עוסק בסחורה שיש לו חשק לזה רק עיקר התענוג ממעשה המצות הוא ההתלהבות כמ"ש אשה ריח ניחוח לה' וארז"ל שאמרת ונעשה אך ההתלהבות לבד לא הי' לו כלים במה להתלבש וצריך להתלבש בעובדא. והנה האדם העושה הכל רק כדי למלאות רצונו ית' ולעשות נחת רוח לפניו ית' הוא מכניס במעשיו ומשרה בו אלהות כי הנה נודע כי מה שעלה ברצון הקדמון לברוא העולמות הכל הי' בשביל התענוג שיקבל ממעשה בני אדם בהתלהבות לעשות רצונו כנ"ל ומחשבה זו היא עקרא ושרשא דכל עלמין והוא מקור הכל וממנו נתהווה הכל (והטעם כדי שיוכל האדם

ביחד אחדות פשוט רק הגופים מחולקים פי' שהנפעלים רבים ונפרדים אך הכח פועל שבה הוא אחדות ואין בהם חילוק והנה כשאדם עושה מצות בהתלהבות וחשק רצון שלו לקיים רצון הקב"ה יש להם עליה עד רצון הקדמון ושם כל התרי"ג מצות וכל א'תיות התורה אחדות פשוט כדאי' בס"ה שלמעלה מחכמ' א"א לצייר אפילו בקוצא דיר"ד כמבואר במ"א לכן רצון הקב"ה (חסר כאן) והנה כל מקום שיש המשכה מעולם לעולם צריך להיות שם בחי' אהבה ובחי' גבורה כנודע כי יש לשפע עצמה הנשפע ובחי' גבורות לירד מעולם העליון לעולם התחתון אך בחי' אהבה שבו שאוהב להשפיע למטה גוברות על בחי' הגבורות שנקרא הכל ע"ד אהבה וימין כמ"ש הכהנים הלויים אך בזה ההמשכה עצמה שם באמת יש בחי' גבורות כנ"ל לירד למדריגה תחתונה אבל בהשורש שממנה נמשך למטה שם אין רק בחינת אהבה לבד ואין שם בחי' גבורות כלל ולכן אמרו רבנן וכי יש שמאל והלא כתיב ימינך ה' (נ"ל שרצה לרמוז בזה מ"ש בע"ח כי בחו"ב יש שם נוק' והיא לצד שמאל אבל באריך אין) שם שמאל כלל פי' הענין כי כל השפעה הוא מחמת אהבה וחסד כמ"ש האר"י ז"ל ובהמשכה שנמשך מרצון עליון והוא חו"ב שם יש בחי' גבורות ושמאל שלירד מעולם עליון לתחתון הוא לימין בפ"ע ולשמאל בפ"ע ודו"ק עיין בע"ח (והנה ארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם בראשית נמי מאמר הוא והנה כתיב את השמים ואת הארץ את לרבות תולדותיהם והנה ארז"ל כל מ"ב נרמו במאמר ראשון ואח"כ אמר כ"א

בפרוטרוט הענין הוא כי נודע כי קודם שנתהוו העולמות תחלה עלה ברצון הקודם לברוא העולמות והנה זה לא נקרא אפילו בשם אמירה שהיא בלב וזהו מדריגה עליונה מאוד וכו' (ר"ל ברצון הקדמון) היו כלולי' כל העולמות וכל המדריגו' דרך כללות ואח"כ נמשכו דרך פרטות והנה בראשית ג"כ לשון אמיר' כמו ארשת שפתינו אך בלשון תרגום והענין הוא על רצון הקדמון שממנו נמשך הכל ולכן כתיב לשון תרגום שמדריגה עליונה כזה אין בה התגלות אלא התרגום שבה ר"ל שהיא בחי' אחוריים ומלכות מעולם שלמעל' ממנו כי כן הוא בכל המדריגות לכן תרגום יונתן בחוכמתא ודו"ק. והנה הצדיק נקרא ח"י לפי שארז"ל עמוד א' מן הרקיע לארץ וצדיק שמו שכל ההשפעות מעולם העליון לתחתון הכל נשפע ע"י הצדיק והנה כל השפעה יש בה בחי' גבורות כנ"ל לכן גרמו בצדיק המדריגו' שממנה נשפע והוא היו"ד לפי שהחכמה מאי"ן תמצא והקטן שבכל האותיות' הוא הי' שהיא רק נקודה וא"א בפחות מזה וההמשכ' עצמה שהוא נקרא בשם ו' ויש בה ג"כ בחי' גבורות הנקרא בשם ו' כנודע שהוא מורה על גבורות ולכן נקרא ח' פי' ממטה למעל' כי הח' הוא ו"ז ותג על ראשיהם המזכרים שהכל אחדות פשוט כנ"ל ויוד הוא המשפיע כנ"ל פי' מקום שהשפע יורד ממנו והכל נרמו בצדיק ח"י ודו"ק. וזהו (חסר כאן).

קלה

תפילין דמארי עלמא פי' שהתפילין נקרא פאר ר"ל שהקב"ה

הוא נקרא ראשית וקדש בלא וא"ו שמורה על המשכה לכן כנגדה כתיב כי מי גוי ששם ג"כ מרומז חכמה מדת הענוה והקטנה כנ"ל ודו"ק היטיב.

קלו

פ"י על נסירה הוא גורעין ומוסיפין ודורשין כמו ולקח מדם הפר גורעין המ"ם מתיבת מדם ונותנין לתיבת הפר גורעין משום כשהן ד"ו פרוצופין או אינה רק נקודה א' נקודת המלכות אזי גורעין זו הנקודה המ"ם ונותנין לתיבת הפר שהם הגבורות ודורשין ע"ד ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה והמ"י.

קלו

דרך כוכב מיעקב כו' איתא אין מזל לישראל ואי' הכל תלוי במזל אפי' ספר תור' שבהיכל אך הענין שבמדריגת אי"ן שהוא חכמ' היא מזל לישראל לשון יזל והוא טעמים שהם כתרי אתון והוא יו"ד וכשהוא על אתון נקרא רביעי בטעמים זה ומספר את רובע ישראל מספר הוא לשון בהירות לשון סיפור את הוא האותיות מא' ועד תיו זה ומספר את רובע ישראל ומספר א"ת שהוא אותיות ומ"י הוא המספרם ומאירם רובע שהוא טעמים רביעי והכל נעשה ע"י ישראל שהם הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה שהוא מקוצו של יו"ד העליון עד קוצו התחתון שבו ביו"ד מרמז כל העולמות כנודע (עוד שמעתי שנקודה הנ"ל היא הממוצע בין כל הדברים וטעמים היא רביעי ובנקודות ג"כ על אתון הוא חולם והוא מדריגת ישראל ג"כ

מתפאר בישראל וזהו נקרא תפילין כי מי גוי גדול בחד ביתא הנה יש לדקדק שינוי לשון בפסוק שמתחל' אמר אשר לו אלהים קרובים ואח"כ הזכיר שם המיוחד כה' אלהינו וכו' אך הענין אלהים שם משותף אפי' דיין נקרא אלהים וכן כל שרי מעלה נקראי' אלקים והנה שכל האנושי מחייב שיותר יכול האדם להתקרב ולבקש בקשתו משרי מעלה שהם קרובי' במעלה אלינו יותר מהש"י שהוא גבוה מאוד כמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר וכו' וזה היה טעות דור הפלגה אבל האמת אינו כן כי הש"י ממלא כל עלמין וסובב וכו' והוא בתוך כל עלמין וא"כ הוא ית' קרוב אלינו יותר מהשרים שהם רק במ"א ותו לא וז"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים פירוש שרי מעלה שקרובים לתחתונים וכו' כה' אלקינו שהוא גבוה מאוד מהתחתונים ואעפ"כ הוא קרוב אלינו יותר ואי' בת הי' לא"א ובכל שמה הענין דארז"ל בהבראם באברהם שכל העולמות נבראו באבה' מדת אברהם והנה הצדיק נקרא כל והמקבל ממנו נקרא בכ"ל ביי"ת כל וכל העולמות הם כגוף א' שכולם מקבלים ממנו ית' וז"ש בת הי' לאברהם וד"ל. וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקודש פי' זאת היא שכינה ורצה לומר שצריך תחיל' להתלבש בירא' כי זה כשער לה' כמ"ש בס"ה וז"ש בכל קראינו אליו ר"ל אם קוראים אליו בכל שהיא השכינה או הוא קרוב אלינו והנה זהו שהש"י קרוב אלינו זהו מדת ענוה מפני שה' בחכמ' יסד ארץ כולם בחכמ' עשית וחכמ' היא מדת הקטנה כמ"ש והחכמה מאין תמצא לכן הש"י ג"כ ממלא כל עלמין והנה פ' ראשונה קדש לי כל בכור

כשיזדכך המקבל אז א"צ להדרגה
אז יבקע ויחלוק ההדרגה ויומשך
בלתי הדרגה ודו"ק.

קלט

לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך
קצרה גם מעשה ברבי יוסי הי'
מתפלל בתורבה ואמר לו אלי' הי' לך
להתפלל תפלי' קצרה כי הנה כשהרב
רוצ' להבין לתלמידו שכלו הרחב ואין
התלמיד יכול לקבלו אזי הרב מצמצ'
שכלו בדיבורים ואותיו' עד"מ
כשאדם רוצה להריק מכלי אל כלי
ומתיירא שמא ישפוך לחוץ אוי נותן
כלי הנקרא משפך ובוה המשקה ההיא
נתצמצם וע"י מקבלת ההוא ולא
ישפוך דבר חוצה כן הדבר הזה
ששכל הרב מצומצם בדיבורים
ואותיות אלו שאומר לתלמיד ועי"ז
יוכל התלמיד לקבל שכל הרב הרחב
והנה עולם כזה נקרא עולם העקודים
שהשכל עקוד ומצומצם בו והנה
השערות נקרא כמו כן מותרי מוחין
ע"ד הנ"ל כמ"ש במ"א וזהו נודע
בשערים בעלה זרח משעיר למו
לשון שערות. ואיתא בזוהר אית
שערין רכיכין ואית שערין קשישין
דהיינו שערות הראש והזקן והממוצע
שביניהם והמחברם הם שערות הפיאה
שנמשכין מכנגד הראש עד הזקן והנה
י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ג"כ
עד"ז שמשע עצמו לא הי' צריך להם
אך התורה שבע"פ שהיא הנוקבא שבה
הדרשה אינה יכולה לקבל בהירת
התורה שבכתב כ"כ ע"י י"ג מדות
והיינו ק"ו וג"ש כו' (ועוד שמעתי
דהיינו שאומר לתלמידו שכלו הרחב
באותיות נמוכים ומשפיל שכלו
באותיות ההם וכל מה שמרחיב

והוי"ה נקודה חולם ובאתון עצמן
הוא יר"ד וכשהוא בין אתון הוא
מלאפום ותחת אתון הוא חירק) וכשהוא
נקודה בהיכלי' הוא מלאפום דהיינו
י' בתוך וא"ו והבן וזהו דרך כוכב
מיעקב כוכב לשון מזל פי' כשהוא
דורך לימשך הכל הוא מיעקב שפירוש
מחמת ישראל בשבילם וזה שזכר
יעקב ולא ישראל הוא בשביל שיש
ביר"ד ג' קוצין שהם רת"ס העליון
נקרא ישראל לי רא"ש האמצעי נקרא
ישורון לשון שורה שהוא לשון
המשכה והתחתון נקרא יעקב עקב י'
והנה כל דבר שנמשך צ"ל בסוד מטי
ולא מטי שאם הי' מטי לא יוכל
המקבל לקבל לכן צ"ל לא מטי בסוד
כנשר וכו' נוגע ואינו נוגע וצ"ל
הסתלקות במדריגה עליונה ולהמשיך
רק מעט מזעיר כפי כח המקבל ע"כ
כאן אצל דרך שהוא לשון המשכה
זכר יעקב לשון עקב רק כפי כח
המקבלי' ודו"ק.

קלח

וקם שבט לשון מושל הצדיק מושל
ביראת אלהי' זה ג"כ יהי' מישראל'
פי' מחמתם ומחץ וכו' והנה הפיאה הוא
התקשרות שהם המחברים ב' הדברים
דהיינו שערין קשישין עם שערין
רכיכין וע"י נמשך מזה לזה בהדרגה
שנודע שאלולי ההדרגה בכל המדריגו'
אז לא יכול המקבל לקבל וזהו מ"ש
כאן לע"ל כשיזדככו העולמו' ויוכלו
לקבל רוב שפע ואז לא יהי'
להדרגה ואז ומחץ לשון יחץ לשון
חלוקה ובקיעה פאתי מואב דהיינו
שיבקע הדרגות ההמשכה היוצאת מאב
ומצמצמות השפע שלא ישפע בלתי
הדרגה בכדי שיוכל לקבלו אבל

שעולם העליון נקרא קל ועולם התחתון נקרא חומר ע"ד חומר וצורה שהנוקבא חומר והזכר צורה וכן כאן עולם התחתון המקבל נקרא חומר ונחזור לענין עולם העקודים שהשכל עקוד בתוכו והוא ככלי אחד ובו עשר שכלים אך מה שהוא עשר שכלי הוא ע"ד צהבו פניו של רבי שע"י מדת אהבה דהיינו כשהאב רואה את בנו נתגלה בפני האב האהבה וד"ל עכ"ל הרב ואח"כ שמענו שהק"ו הוא שנטולין מעולם העליון ונותנין לעולם התחתון ואעפ"כ נשאר בעולם העליון הדבר ההוא ואין נגרע ממנו הוא מה שמבאר בע"ח שער אח"פ שכל דבר שבקדושה אע"פ שהלך האור ממקום למקום לא נגרע האור ממקום הראשון ודו"ק.

קמ

מציל עני מחזק ממנו ועני וכו' ק' עני למה לי הענין הוא יש ב' מיני עניים א' כמשרז"ל אין עני אלא וכו' וב' כפשוטו הוא אינו תאב בוודאי דיגעתי ומצאתי תאמין וכו' והב' תאב לכן נק' אביון ונודע כי אין בכל דבר רע כח אלא מחמת סיבת האדם כי הכח הוא הקדושה ונפל שם בשבירה וז"ס וידוי בדחילו ורחימו ועי"ז מעלה אותיות החטא וד"ל זהו מחזק ממנו ר"ל שהחזק והכח הוא ממנו מסיבתו והצלתה ע"י התשובה גרמות במלת מציל כי הוא המחבר העליון בין תרין ריעין י"ן ג' בסוד מ' ולא מ' ובסוד דרכו של איש וכו' וז"ס צלם ר"ל המשכה מלמעלה ע"י מגדל הפורח באויר למ"ס סתומה ובהמשכת ממטה למעלה צריך ג"כ צדיק התחתון וז"ס מציל ר"ל שהשב

אותיות ההם משפיל שכלו יותר נמוך שיוכל התלמיד יותר לתפוס שכל הרב באותיות ההם ואח"כ כשנתפס שכל הרב מתגדל הבן או התלמיד בשכל ההוא ויוכל אח"כ להבין שכל הרב בלי אמצעים כ"כ ודו"ק היטב. והנה בודאי לא יתן הרב להבין שכלו הרחב כ"א למי שמוכן לזה דהיינו לתלמידו וכדומה והוא נוקבא לזה ומצורע נקרא סגירא נהורא עלאה דהיינו שהחכמ' פי' שכל העליון מוסגר ממנו והוא צריך לו וע"כ מרים כשהיתה מצורעת כשגל והיתה צריכה להמשכת החכמה התחיל משה בתפילתו א"ל שהוא המדה ראשונה מ"ג מדות דבה היות הראשוני איבן נכללים בין ה"ג מדות כנודע ובהירות היות גדול ואין עולם התחתון יכול לקבלו כ"א ע"י אמצעית וע"כ המדה היא אל ופעם א' שב' היות הנ"ל הם הוי' עליונה והב' הוא הוי"ה שכח הפועל בנפעל דהיינו מה שבעולמות התחתונים ודו"ק וע"כ המדה ראשונה שהיא אלף דהיינו פלא שעולם העליון מופלא מהתחתון ואח"כ נמשך ממנו לרצון עולם התחתון והמשכת וא"ו אל אות כ' נעשה למ"ד ט' הפוכה לפי שיש י"ג מדות ויש ט' מדות כמ"ש פ' שלח והיינו שבעולמות עליוני' יש הרבה בהירות ע"כ הם י"ג ובעולמו' התחתונים מהם שאין בהם כ"כ בהירות הם רק ט' מדות כמשל הרב עם תלמיד אם אין בתלמיד כח לקבל שכל הרב הרחב אזי מצמצם הרב יותר את שכלו ובתלמיד כזה שכל הרב יותר מצומצם וד"ל והנה מרע"ה בתפילתו עשה המשכה במדת ק"ו (וכמ"ש רז"ל ואביה כו' ק"ו לשכינה כו') שהוא מדה ראשונה מ"ג מדות הנק' אל

צריך ליראה ולהתקשרות הבורא
ועיקר התשובה בלב סוד עלמא
דחירות סוד הלמיד ועיזו ניצול מחזק
ממנו.

קמא

אשריכם זורעי על כל מים ר"ל
בין בהרהורי טובים או
בהפוכים הם עולין ומעלין לעבודת
הבורא ית' כנודע ענינו והנה הם
באים מצד הסתכלות הנרמות במלת
שור או מצד גסות החומר הנרמות
במלת והחומר והו משלחי רגל השור
והחומר ר"ל ששולחים ההרגל שע"י
שור וחומר הנ"ל.

קמב

ויברך את יוסף וכו' את הנערים
ופי' בזוהר ברכתא דבנין
וכו' אע"פ שהוא שלם מצדו אין
תענוגו שלם עד שיגמור שלימות בניו
כמשרז"ל יה"ר שיהיו צאצאי מעיך
כמותך משא"כ אם לא היו לו בנים
א"צ לזה והבן החכם מבקש הכל
בשכיל תענוג אביו ואביו בראותו כי
כן נותן לו בשכיל בניו והו והשיב
לב אבות על בנים והו ענין ברכות
שמברכין לאביהם שבשמים.

קמג

לא יהי לו גדלות בזה שמתפלל
בכוונה כי הוא רק כבן כפר
שאין בא לפני המלך בשום פנים
רק כשנאבד בן אצל המלך והוא מביא
אגרת ממנו אזי מניחין אותו בעלי
המשמר ועייל בלא בר ואדרבה
מקריבין אותו לפני המלך כך
כשמביאין ניצוץ קדוש למעלה שהוא
נושא את בן המלך אזי הכל מקרבין
אותו.

קמד

יחשוב שעולם הדיבור מדבר בו
עולם גדול כזה שבו נבראו
כל העולמות כדאי' בהבראם שהוא
בה' מוצאות הפה ועיזו יחשוב
בתפארתו ית'. כל חיות העולמות
הוא מהדיבור והדיבור הוא עולם
היראה וכביכול שכינה מצמצמת את
עצמו ושורה בדיבורו בפיו כדאי'
בספר יצירה קבען בפה ואם הדיבור
כך הוא מה הוא עולם המחשבה
ועוד אורות מצוחצחות אשר א"ס
וחקר, כשיתחיל לחשוב יאמר בלבו
כי זה צמצם א"ע כביכול עולם
המחשבה כמות מדת חו"ב עולם גדול
כזה ראוי לבייש מפניו.

קמה

לא יתפלל על שחטר לגופו רק
יחשוב שהוא חלק אלוה ממעל
ועל שחטר לאותו חלק ע"ז הוא מתפלל
ואם הוא מתפלל כך אע"פ שלא
נעשית בקשתו בעולם העשיה מ"מ
לאותו החלק נעשה בקשתו בעולמות
וזהו אל תבקש גדולה לעצמך
שתהא הגדולה לעצמך כי זה הוא
פניה וזהו נקי' מתפלל לשמה פי'
לשם הדיבור שהדיבור מתאווה
ומשתוקק להיות דבוק במחשבה
וכשמדבר באהבה ויראה הקול
והדיבור משתעשעים זה עם זה
והחכמה משגחת ע"ז ומתענגת כאב
שמתענג מכנו שהמחשבה משתוקקת
לבוא בקול כדי שיבא בדיבור.

קמו

יחשוב שעולם הדיבור מדבר בו
חולתו א"א לדבר כמ"ש

וביראה ושינה רצונו כביכול הבן מעלה באביו התפארות וכל המדות אהבה ויראה וכן למעלה כשאנו עושין מע"ט שיהי' להקב"ה תענוג אנו מגדלין להקב"ה כביכול.

קנ

אלקיכם כהן הוא ר"ל שעובד א"ע כי מחמת כח הניתן במחשבה מעולם המחשבה ובדיבור מעולם הדיבור האדם מחשב ומדבר.

קנא

צריך האדם לחשוב א"ע כאין וישכח א"ע מכל וכל ויבקש הכל בכל תפילתו על השכינה ואזי יכול לבא למעלה מזמן דהיינו לעולם המחשבה ששם הכל שוה חיים ומות ים ויבשה וזהו מ"ש בזהר אל"י דייקא דא בעתיקא תליא שהיו צריכין להפקיר א"ע ולשכוח בצרתן כדי שיבואו לעולם המחשבה ושם הכל שוה משא"כ כשהוא דבוק בגשמיות עה"ז הוא דבוק בהתחלקות טו"ר דהיינו ז' ימי הבנין ואיך יבא למעלה מזמניות ששם אחדות גמור וכן כשחושב א"ע ליש ומבקש צרכיו או אין הקב"ה יכול להתלבש בו שהוא ית' אין סוף ואין כלי יכול לסובלו משא"כ כשחושב א"ע לאין כו'.

קנב

אין אשה אלא ליופי הקב"ה ברא עה"ז ובתוכו האדם בצלמו כדי שישרה בו כמשל בתי שררות בבית הועד שרושמים שזה ביתו של פלוני ולמה עשה כן הלא המלאכים הם שלישי עולם ואורות יפות ומצוחצחות

אדני שפתי תפתח וגם כן מחשבתו א"א להיות כ"א ע"י עולם המחשבה והוא כשופר כי מה שתוקעין בתוכו אותו הקול הוא מוציא ואם יפרוש ממנו התוקע או לא יצא הקול כך בהעדר ח"ו ית' ממנו אינו יכול לדבר ולחשוב.

קמז

כל המחשבות בכללן בו' מינים כנגד ז' ימי הבנין כגון אהבה ויראה וכו' ובכל בחינה יש טוב ורע ח"ו ובשבע רעות מחין ז' עממין לכן כשנפול לו מ"ז יעיין מאיזה בחי' ויאמר מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה וזרקתי אל מקום הטינופות ומזה יכנע עד לעפר ויביא זאת המחשבה למדת אי"ן ואחר כך יחשוב אם אני אוהב הדבר הזה או אני מתענג מזה כמה יש לאהוב הש"י וכן ליראה אותו וליבוש ממנו ולפארו וכו' וכן לנצח המדה הזאת ולהתקשר בהש"י.

קמח

מ"ז הענין כממזר שגופו דומה לכל אדם רק הפנימיות אינו טוב כך בנדון הזה הקול והאותיות קדושים רק המחשבה שבפני' הקב"ה אומר מדוע באתי ואין איש בתיבה.

קמט

וכל בניך למודי ה' ר"ל שמלמדין את ה' האיך לעשות כמ"ש בזהר זכור לאברהם דאחיד לי' בדרועי' ובגופי' וכו' ר"ל כמו שאדם אחוז חבירו בידו ואינו מניחו לעשות רצונו כך משרע"ה אחז אותו באהבה

בזה שהוא מהשכירי שיש לו גדלף וחושב את עצמו ואיך הוא דביקותו בשלימות וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו כ"א השכל וידוע אותי פי' כמ"ש וידע אדם כו' שאז כיון שמדבק עצמו בא"ס ב"ה וא"ס אינו מתחלק לחלקים והמ"י.

קנז

השכינה נק' ירושלים יראה שלם שממנה באים כל היראות כי כולם הם ממה שנפלו בשבירה ואז אינו שלם אבל יראת ה' היא יראה שלימה.

קנח

עולת תמיד העשויה בהר סיני כתיב עולת חדש בחדשו מלבד עולת התמיד שבכל חודש יש צירוף אחר ולפי הצירוף עליות הקרבנות בפרטות מלבד התמיד שהוא ענין כוללת כולם דרך כלל ואי' בס"י המליך או' ו' בהרהור וצר שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימין בנפש ונודע כליות יועצות ונודע פעולתן בגשמיות לבשל הזרע שיהא יורה כחץ וכנגדן ברוחניות ליעץ איך יהיה ענין המחשבה ועי"ז נמשכה כהוגן לכן נק' ווי העמודים ו' לשון המשכה וזה בחי' נ"ה כחכמה וכן במדות נ"ה שלמטה להמשיך המחשבה לידי דיבור וכן במעשה באדם טיפת זרע בחי' המוח וענין צירוף האותיות היא דרך פרטות כשבאו לידי גילוי במחשבה אבל כשעדיין בחי' חכמה הם דרך כללות ולא בחי' גילוי אותיות כי לא ניכר הצירוף שם והכל א' לכן יש כח ביד החכמים לעבר שנים וחדשים וב' בחי' הנ"ל

עד מאוד עכ"ז יש לו יותר תענוג מן האדם כמשל הציפור המדברת לפני המלך אפי' דברי שטות יש למלך יותר תענוג מכל מליצות השרים המשוררים כך האדם החומרי כשמעלה במחשבתו עולמות עליונים נופל עליהם חיל ורעדה מיראתו של הקב"ה ורואה אור גדול מצוחצח וכ"ז נגלה ע"י האדם שבעולם השפל אזי נולד התפארות גדולה בהקב"ה והוא אין אשה דהיינו החומר אלא ליופי' ר"ל שביופי היינו התפארות העליון נתגדל מזה מאוד.

קנג

הדיבור שבכל הבריות הוא בעולי הדיבור וכשמתפלל ויש לו מ"ז אזי הדיבור בגלות שרוכב עליו המ"ז שהוא הקליפה.

קנד

אשה ריח ניחוח לה' ר"ל מי שמתפלל או לומד או עושה מעשה מצוה בהתלהבות נק' אשה ריח ניחוח ואם יתגשם לב האדם לפעמים תקותו להתקשר בתורה ובה זובח יצרו וזהו פי' זאת תורת העולה שהתורה היא העולה על מוקדה כל הלילה וזהו תוקד אש בהתלהבות אפי' שנתגשם ונק' לילה שאינו מאיר נשמתו היטב על המזבח שזובח יצרו.

קנה

וחלופיהן בגולם שכל החילופים והשתנות נעשה ע"י אות יו"ד שהוא גולם כנו' במ"א.

קנו

אם יש לו התפארות בדביקותו בתפלתו יחשוב ויראה לעצמו

זהו גבורה שבחסד מחמת אהבתו את בניו מכה שונאיו וזהו ועבר ה' לנגוף דהיינו היה מדת הרחמנות אהבה העביר על מדתו לנגוף את מצרים והכל מבחי' אהבתו לבניו ונודע שעולם התענוג הוא עלמא דאתכסייא נק' הוא כמ"ש או תתענג על ה' למעל' מהוי' שהוא ת"ת ז"א וזהו מה שכתוב והיה כי וכו' מה העבודה וכו' ואמרתם שבעבודה זו אנו ממשיכין תענוג הנק' הוא להוי' והיינו לשון פסח לשון דילוג שמדלג עולם התענוג ובא לשם הוי' כמו שהי' בעת יציאת מצרים וזהו מ"ש ופסח ה' על הפתח ופי' בזהר פתחא דגופא שרפאם מכאב המילה והיינו תענוג שלישי הנ"ל ודו"ק הטיב.

קס

אז ישיר משה וכו' הנה אי' אילה חסידה שבחיות כד בנהא בען למיכל רהטת להרי חשך ומיית' להון מזונא ומתענגת במה שהן אוכלין יותר מכל התענוגים הנה נודע שכל השפע הנשפע עלינו הוא ע"י מדות ג' קווין חד"ר הנה אם באתגלייא נראה ג' קווין מזה נודע שגם עולם העליון שאינו מושג לנו ג"כ הוא במדת ג' קווין הגם שלפי מיעוט השגתנו אינו נראה התחלקות ג' קווין הנ"ל הוא מחמת גדל הבהירות שבו כמשל השמש שאין יכולים להסתכל מחמת גדל הבהירות שבה והאור היוצא ממנה יכולים להסתכל בו ולהשיגו וליהנות ממנו לסיבת מיעוט בהירותו ואלו הי' באור בהירות כמו בשמש לא היו יכולים להשיגו וליהנות ממנה כי אדרבה מחשיך הי' את העינים כמו משמש כמו כן הקב"ה בעולם

הם הכל מלמעלה למטה וכן הוא בחי' ממטה למעלה ע"י עליות הקרבנות של כללות תמיד ושל ר"ח והנה בתורה ג"כ יש בפרטות תרי"ג מצות ודרך כלל י' דברות וכולם נאמרו בדיבור א' שהוא אנכי וזהו עולת תמיד העשויה בהר סיני.

קנט

ואמרתם זבח פסח הוא לה' דהנה ב' תענוגים יש א' לנצח אויבים וזהו התענוג מה שהוא מנצח והב' להציל את בנו מדבר שאינו טוב לו וזה בא מאהבתו את בנו והנה ביציאת מצרים היו ב' תענוגים כביכול ביחד דהיינו לנגוף את המצרים וגם להציל את ישראל והנה יש עוד תענוג ג' יותר גבוה מב' הנ"ל והוא מ"ש ונגוף ה' את מצרים נגוף ורפוא ודרשו רז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל שרפאם מכאב המילה והתענוג הזה בא מרחמנות האב על הבן והתענוג הזה הוא גבוה יותר מב' תענוגים הנ"ל כי הם באתגלייא וזה באתכסייא (ועוד שהוא לרפאות את בנו מן המכות שכואבים לו כבר) הנה כתיב ויברא את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא וכו' דהיינו שיש צלם א' שהוא למעלה מן הטבע וצלם ב' שהוא בטבע הטבע בגי' אלקים וזהו צלם אלקים שבכתוב והוא בחי' הגוף שתחת הטבע ויקרה מקרה הטבע אבל המחשבה שהיא החיות היא קיימת לעד וע"כ כמה צדיקים שלא שלטה בהם הטבע כגון א"א ע"ה וכיוצא בהם כי היו דבוקים במה שלמעלה מן הטבע ונודע שיציאת מצרים הי' בזכות אברהם דהיינו מחמ' אהבה הגם שהי' גבורות במצרים

מזומת גדול הבהירות שבו אינו מושג ונראה שאין בו אור אלא חשך רק מה שיוצא ממנו כמו הנשמה (והמחשבה) רואים שהיא מחיה את הגוף אבל לא עצמותו וזהו פי' ישת חושך סתרו ומכ"ש שאין נראה התחלקות ג' קווין אבל באמת כל מה שיש ביבשה יש בים ונודע שהקווין נקראים הרים לכן אותן שבעולם העליון נקראים הרי חושך וזהו אילה שהיא השכינה כביכול שהוא עול' הדיבור דהיינו אותיות הדיבור של הקב"ה שבו נברא העולם דהיינו ויאמר יהי אור וכדומה והיא זמתי' העוה"ז רהטת וכו' שעולה היא עד עולם המחשבה לקבל שפע לבאי עולם כמשפט הדיבור שמקבל מן המחשבה ולמעל' הימנו ויש לה תענוג במה שמשפעת ונודע שישראל הם חיות של כל העולמות כולם (לפי שבשבים נבראו כולם ובחשבו ית' שיבראו ישראל בהתלהבות זה נבראו כל העולמות לצורך ישראל והתלהבות זה הוא חיותם ממש א"כ נמצא שישראל חיותם של כל העולמות כולם) כמ"ש חז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות וכו' והדיבור של ישראל הוא עול' הדיבור כביכול המחיה העולם ומחשבתו הוא עולם המחשבה וכן למעלה ממנו ועוה"ז מקבל אותיות הדיבור דרך אמצעות המדות ר"ל לפי שעוה"ז יש בו שטח וגבול צריך לקבל ע"י המדות והנה קדושת שבת במוסף בכתר שאנו מעלין עולם הדיבור בעולם המחשבה ושם הבהירות גדול עד שאין נראה התחלקות לפי זה לא ישאר חיות לעולם הזה התחתון ועוה"ז צורך גבוה כי אין מלך בלא עם ע"כ תיכף שאנו אומרים איה מקום כבודו ואיה גרמו לג'

ראשונות שאין שם התחלקות המדות תכף אח"ז אנו אומרים ממקומו הוא יפן ברחמים דהיינו להשפיע טובו לכאן לפי שאין מלך בלא עם וזהו מה תצעק אלי ופי' בוהר אלי דייקא בעתיקא תלי' וזהו ואתם תחרישון לפי שבפעם ההוא הי' צריך לעשות השתנות הטבע מים יבשה ואז היו ישראל מתחזקים בתפלה ומחזיקים בעולם הדיבור שהוא חיות העולם הזה לפיכך לא הי' יכול לעשות השתנות בעולם הזה ע"כ אמר להם תחרישו ונתעלה אותיות הדיבור חיות העולם עד לעתיקא ושם אין נראה התחלקות המדות ושם ים ויבשה הכל שוין כי הוא רצון עליון ודו"ק.

ואח"כ כששב הים לאיתנו אז ישיר וגו' א"ז דייקא דהיינו שנתקשר אלופו של עולם ב'ו' שהיא מדרגה התתונה, ישיר משה, ולא קודם לכן, ויהושע אמר שמש בגבעון דום ופי' רז"ל דום מלומר שירה, וממילא תעמוד במקומה, לפי שכל חיותה על ידי השירה, וכן בכל הנמצאים כל חיותם מעולם הדיבור דהיינו אותיות, והאותיות חפצים לדבק בשורשם, וזה החיות שלהם, אבל כשצריך לעשות השתנות אז איתיות הדיבור יש להם עלי' למעלה מהמדות, ודום מלומר שירה עזי שיעבור ההשתנות, ואז אומרים שירה, ונודע שאותיות הדיבור היא השכינה, וזהו לסוסי ברכבי פרעה דמית"ך רעיתי, והשכינה נקראת זאת, שהיא עלמא דאתגליא, וזהו שאחר שעבר ההשתנות וחזר הים לאיתנו, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת, דהיינו מה שהיתה השכינה שרה באזתה השעה שהיתה בהשתנות במקומה שר משה

מהצדיק הבע"ת אבל הבע"ת בא לתענוג גדול יותר מהצדיק כי כשהבע"ת עושה תשובה נכונה אזי הגיע לתענוג של הקב"ה מהדרך עצמה כנ"ל במשל וזהו מ"ש שהעונות נמתקים בשרשם דהיינו שמגיעים בהם אל תענוג אחד עם השורש כ"י ונדוע מה שדרשו הדרדקי אלף בינה גומל דלים א"כ לפ"ז הב' והד' הם נקבין שהב' היא מקבלת מן האלף שהאלף היא לשון למוד וכשהוא לומד הוא מבין ע"ד יגעתני מצאתי תאמין נמצא שההבנה היא מקבלת מן הלימוד והיא נוק' אל הלימוד והד' היא נוק' אל הג' שהדלת מקבל מן גימל והנה במשל הנ"ל כשהי' הבן תועה מן הדרך השכל לא הי' חסר תענוג כי הי' מתענג בנו הדרך בחשבו שהיא הדרך הישרה אך בעת ההוא הי' חסר לאב תענוג גדול שיודע בתעות בנו והנמשל מובן שאם ישראל הם ח"ו בחי' דלית אינן חסרים תענוג קצת בחשבם שזה הדרך הישרה ע"ד בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם אבל הקב"ה כ"י אינו בתענוג עמהם ודו"ק ונדוע כי תענוג היא נוקבא שלא יכול להיות בלא דבר שקדמו ולמשל אם הוא חכם ויש לו תענוג מחכמתו נמצא התענוג מקבל מהחכמה. ונחזור לענין כשישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין תענוג למעלה מה שאין כן להיפך ח"ו הגם שהם בעצמם אינם חסרים תענוג כנ"ל וזהו נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים שלמעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים שלמטה ודו"ק והיינו שאין לו תענוג כ"י מה שראוי לאב מן הבן כמ"ש בן חכם ישמח אב ונדוע שהתענוג של מעלה נק' בינה וזהו ביוה"כ שישראל עושין תשובה ומחזירין תכל לשורשו

ובני ישראל אח"כ כשעבר ההשתנות ודו"ק.

קסא

ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת הנה מלת את מיותרת מה באה לרבות הנה נקדים משל א' הלך לדרך ונאבד ממנו הדרך שהוא רוצה והלך בדרך אחר והי' סבור שהוא הדרך הישר ואח"כ נודע לו שהוא תועה מדרך הישרה וביקש ומצא אותה והגיע אל מחוז חפצו והנה האב הרואה את בנו הולך בדרך הישר יש לו תענוג מן דרך עצמה הגם שהבן לא תעה מעולם ואז אין להבן תענוג זהו מחמת הבן שהולך לפי תומו ואינו יודע אם יש דרך עקלתון לתעות בה אבל הרואה אותה וכמה בני אדם תעו בו ובנו לא הי' כאחד מהם אזי יש לו תענוג גדול ואם הבן הלך ג"כ בדרך עקלתון מתחילה ואח"כ מצא דרך הישר שכבר יש לבן תענוג מהדרך עצמה אזי ניתוספה גם לאב תענוג גדול יותר מבחלוקה הא' והנה בחלוק' הב' תענוג האב והבן א' הוא שהוא מדרך עצמה משא"כ בחלוקה הא' שתענוג האב מהדרך עצמה משא"כ כנ"ל וזה אמרנו למעלה כי ביוה"כ נמתקו בשורשם כי נודע שהם עולמות עד אין מספר ואלו אלף שנים יח' לא יגיע עדיין למחוז חפצו וכל התענוג של השיתב"ה הוא במה שהולך האדם בדרך הישר הנה כשהולך בתומו צדיק מתחלה ועד סוף אזי אין לבן תענוג כ"כ מהדרך אלא הקב"ה שהוא אב יש לו תענוג כביכול מהדרך עצמה שהבנים הולכים בדרך הטוב בין מהצדיק שלא עיקם את הדרך בין

ר"ל כמו שאנו רואים בעפר שהוא הגשם היותר עב מכל היסודות נמצא שהחיות הוא האין שבו הוא מצומצם מאוד כך כל העולמות אפי' היותר ויותר רוחניות נתווה ע"י צמצום כי בלעדו א"א להתהוות שום עולם כי הכל הי' אחדות פשוט א"ס ב"ה וידוע שסוף מעשה במחשבה תחלה כי הגשם היותר עב שהוא סוף מעשה ע"כ הי' בתחילת המחשבה נמצא שהי' מקושר שמה סוף מעשה עם תחילת המחשבה אף שהם הפכיים גדולים היו מקושרים בתכלית האחדות הפשוט וזה א"ת בהבראם אלא בה' בראם הי' זוטא העה"ז נברא בה' כי העולם התומרי הי' בתחלת המחשבה ונק' תורה קדומה ושם נכלל כל הדיבורים וכל המחשבות הכל עד אין תכלית ושם אין שייכים קדימה ואיתור כלל כי סוף כל המעשה הי' בתחלה. וזהו הילכו שנים יחדיו בלתי אם נועדו פי' שלכאורה יפלא איך ישרה רוחניות האלקות בגשם היותר עב זהו מחמת שנועדו יחדיו במחשבה קדומה המחיה את הכל לכן יש התקשרות הזה וזהו לא ניכר שרע לפני דל וזהו יוד בראש ויוד בסוף כי יוד תחילתו קוץ וסופו קוץ להורות שסוף כל המעשים והיותר גשמי הוא הי' בתחלת המחשבה ויש לו חיבור ואחדות גמור עם התחלה והקדמות ולכן אלף שהוא פלא נכתב בתמונת יוד בראש ויוד בסוף והקו באמצע המורה על המשכה שנמשך מקדמות לסוף כל המדריגות והסוף הוא ג"כ תמונת יו"ד כמו בראש המדריגות וזהו מים עליונים ומים תחתונים היותר שפלים כגון אלילים יש אלקות המחיה אותם ומכלה אותם ג"כ כמו ארונא דאשתבאי וכו' והחיות שבהם אותיות יל"י ר"ל

ומוסיפין תענוג למעלה וגם הם עצמן מביאין תענוג שלהם שהיא בבחי' דלי"ת עד כעת מביאין אותו לשורשו דהיינו שמתענגין תענוג אחד עם השורש כביכול שמצאו הדרך הנכונה וע"כ כתיב בו בד קודש ילבש שנתחבר הב' עם הד' דהיינו ב' התענוגים של אב והבן ושניהם יש להם תענוג אחד ע"כ יר"כ אסור בתשמיש המטה לפי שאין כאן נוק' ומתענגין כמה שלמעלה מהם ודו"ק ונדוע כי התענוג עליון נק' עלמא דאתכסייא וכן במשל הנ"ל נעלמה ממנו הדרך והי' באתכסייא ואח"כ כשמצא הדרך שנכנס הוא בעלמא דאתכסייא כי הדרך לא זזה ממקומה אך הוא בא אליה בעלמא דאתכסייא ודמטמרינ מתגליין לי' היינו שהוא נכנס אצל ה' ורואה אותה שם והו' מ"ש ביום ההוא אקים ולא פי' מה שמקים דהיינו התענוג העליון כביכול ולהיות עלמא דאתכסייא לא פי' הכתוב רק דרך רמו ואח"כ אומר את סוכת כו' ואת הוא לשון עם והצעת הכתוב כך הוא ביום ההוא אקים עלמא דאתכסייא עם סוכת פי' דהיינו התענוג עליון עם התענוג הבנים יהי' אחד כנ"ל ודו"ק.

קסב

להבין ענין מ"ש בע"ח שקודם התיקון יצאו זו תחת זו לכך נפל' בשבירה ונשברו והתיקון הי' עם מה שיצאו דרך קוים הענין עפ"י פסוק הכל הי' מן העפר דהנה אמרו"ל בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם שהעולמות נבראו בשביל אברהם ומעלתו הי' שאמר אנכי עפר ואפר וזהו קיום הכל או י"ל פי' הכל הי'

הפועל בעצמו ובדרך כללות נק' ג"כ חומר וצורה כי הנה כחומר ביד היוצר כן גם כאן והא' נק' ישראל לשון שררות כי הוא אותיות לי ראש והב' נק' יעקב י' עקב ואמרז"ל אין לך עשב שאין לו מזל וכו' וכן לכל דבר שבהתגלות יש שורש למעלה והנה לכה הפועל ונפעל שבהתגלות יש ע"כ שורש למעלה והוא ענין נקודא בהיכלי' ונ"ל דשמעתי שכח הפועל שבהתגלות נק' יעקב ושרשו למעלה נק' ישראל וצ"ע והנה כל שעשועים וחשקם ושליומתם הוא כשבאים אל שורשם כמו שאנו רואים שחשק ושעשועי התינוק הוא כשבא אל אמו כי גם חשק ושעשועי כח הפועל לבא אל שורשו וזהו תכלית שלימותו ומכ"ש שאם הנפעל הי' לו עלי' אזי היה שלימותו יותר גדול וזה לא יפלא שיבא בנפעל ויהי' לו עלי' לשורש שהרי גם בגשמי' מצינו כן שהחטה כשזרעין אותה יצמח ממנה כמה חיטים וקודם שזרעו (חסר כא).

קסד

ראשו כתם פו אי' ג' כתרין הן כתר תורה וכהונה ומלכות ר"ת כת"ם אי' בס' הזהר תלת עלמין אית ליה אע"פ שהן ד' אעפ"כ בא"ב אין שם רק יחידות עשירות ומאות הגם שיש עוד מספרים שהם אלפים רבבות ע"ז רמז בס"י ואם רץ לבך שוב לא' פי' דכתיב ואאלפך חכמה ואי' הלב מבין וזהו אם רץ לבך היינו בינה להשיג יותר טוב שוב לאחד דהיינו אלף דהיינו אם תשיג יותר יהי' זה כבר במספר אלפים היינו חכמה ושם הוא אחדות והיינו א' (פי' הדברים כי עולם האצילות נק')

יו"ד לי וזהו השם המעלי' נצוצות מהשבירה ועולה מספר ג' שרומז לנ' כפופה שהיא שבויה ולעתיד אי"ה יתקיים והוצאתי את בלעז מפיו שהאלקות יעלה למעלה וישאר אלם והנ' תתפשט מכפיפתה ותהי' פשוט רמז לעלמא דחירות ששם שורש הכל כי בכל יש אלקות המחיה הכל ועיקר החיות הוא מפני שיש לו התחברות עם תחילת המחשבה ועיקר ההתחברות הוא מפני שהוא כאפס בלתי החיות ואין בו אלא החיות והחיות הוא אחד עם תחלת המחשבה אחדות פשוט ואם האדם ירצה לעשות הכנה שישרה עליו אלקות אזי עיקר הכל שיבין וישיג מאוד שאין בו אלא אלקות המחיה אותו ובלתי זה הוא כאפס ממש ואז יש הכנה שיוכל לשרות עליו והשרי' הוא כנשר יעיר קנו וכו' ירחף נוגע ואינו נוגע דהיינו שההכרח בלתי שישג האדם את זה כי אם ישיג אזי הי' בטל ממצואות ממש ואם יש לאדם אפי' נידנדוד קצת מגדלות קצת שמחזיק א"ע למאומה אזי הוא אינו קשור ומחובר עם אלקות כיון שאינו כאפס וק"ל. וזהו ענין כשיצאו זה תחת זה דהיינו שמחזיק א"ע שהוא באיזה מדריגה תחת השורש ובחי' מ"ה הוא הקיום והבן.

קסג

מה טובו אוהליך יעקב אוהל נקרא דירת ארעי משכן נקרא דירת קבע דהנה ידוע כח הפועל שבנפעל רצה לומר שהם ב' בחי' כח הפועל וכח הנפעל [אע"פ שהוא אחדות פשוט ע"ד איהו ממלא כל עלמין ר"ל כח הפועל שבנפעל וסובב כל עלמין ר"ל

הצמצום שהיא השעשועים והתענוג שמקבל ממנו בדבורו עם בנו והנה ארז"ל המסתכל בד' דברים ראוי לו כו' פירוש הגם שכל הד' דברים אלו מרומזי' בתורה כי היא תמימה ושלימה ואורייתא וקב"ה כולא חד כמו שבו ית' אין חלקים והוא אחדות פשוט א"ס ב"ה כך התורה אין בה חלקים אלא כלולה מהכל אך הדי' דברים הנ"ל מכוסים בה בהעלם גדול ולא ניתנו לדיבור כנ"ל ונודע שכל המצות מתרי"ג מצות כלולה מכולם אע"פ שאין אנו רואין במצוה הא' כל השאר אך הענין שבאמת שהתורה לא שייך בה חלקים כי כל חלק ממנה כלול מהכל כנ"ל אך הכללות הוא בהעלם גדול ונודע מ"ש קיים אאע"ה את התורה קודם שניתנה הענין הוא נודע באורייתא ברא הקב"ה עלמא וכמו שקודם בריאת עולמות היה הוא לבדו ית' אור א"ס ב"ה ולא היו יכולים העולמות להתהוות כי לא היו יכולים לסבול האור א"ס ב"ה והוכרח להיות כ"י הצמצום מפאת המקבלים ובצמצום הראשון עדיין לא היו יכולים לסבול העולמות התחתונים לבל כפני הבהירות הגדול עד שהוכרח להיות דרך כלל ד' צמצומים ושהם ד' עולמות אבי"ע הידועים עד שבא לכלל עוה"ז וכל הנ"ל נעשה ע"י התורה ר"ל שבה נברא הכל ע"כ גם בה כתיב אז ראה ויספרה כו' ויאמר לאדם דהיינו קודם שבא לכלל דיבור היה בה ד' צימצומים כי בצמצום הראשון היה הבהירות והשכל עדיין ולא היה הדיבור יכול לסובלו לכן הוצרכה לכולם ונודע בהבראם באברהם דהיינו שכל הנ"ל נעשה מאהבה שהיא גרמה לכל הצימצומים כי אהבה דוחקת כו' וע"כ

חכמה בכללות ועולם הבריאה בינה כו' והנה יע"מ הם כנגד עי"ב זהו אם רץ לבך שהוא בינה בריאה להשיג יותר שהוא חכמה והוא אצילות שוב לאלף ששם בחי' אלפים ואחדות) והנה כשעלה במחשבה לברוא העולמות לא היו יכולים לסבול האור א"ס ב"ה והוכרח להיות צמצום ולפ"ז כל שהוא יותר רחוק מהשורש הבהירות בו יותר בצמצום וכל מה שהוא קרוב להשורש הבהירות בו יותר לפי שהוא יכול לסבול האור יותר וכיוצא בזה במספרים יע"מ א' ע"כ מה שבעולם התחתון הוא א' בהעליון ממנו הוא עשר כי יש בו יותר בהירות וכן במאות וכו' ונודע שכל מה שיש בעולם יש לו שורש בהעליון ממנו כמותו להמשיך לו שפע והיות והוא הפועל שלו כמ"ש אין לך עשב וכו' ונודע שהפועל ונפעל הם אחדות פשוט ואינם נפרדים ואילולי כח הפועל שבנפעל היה אפס ואופס וא"כ לפ"ז היו"ד שהוא בעשירות הוא הפועל של הא' ביחידות וכח היו"ד בא' כי כח הפועל בנפעל והנה הפ' והח' ג"כ כך אי' בס"י המליך אות פ' בממשלה שהוא עלמא דחירות ולפי הנ"ל הח' ג"כ אותה מדריגה אך למעלה בעשירות הוא פ' וכשנמשך ממנה לעולם התחתון בחי' זו נק' ח' ע"כ תמונתה ו"ז בן ובת שהם כלולים בה בבחי' ו"ז ולכן תבונה אותיות בן ובת דהיינו עולמות התחתונים שיונקין ממנה ורומזי' בה בבחי' זו והנה הצמצום הזה שנעשה מפ' ח' להשפיע למטה זה נעשה בשביל שעשועים למשל האב שאוהב את בנו הקטן והוא מצמצם שכלו הרחב ומדבר עם בנו בשביל קטנות ע"ד ועשית שנים כרובים וסיבת

כאלו ילדו וכמו שהמילדת קודם שתלד תשב על המשבר כך מעשה הנ"ל נק' משבר וזה הפ' נשבר פי' הפ' והח' לשון משבר דהיינו משברים א"ע דהיינו שהפ' מצמצמת א"ע לח' שהיא יחידות זהו בשביל להמשיך למדרגה תחתונה חכמה וזהו ראשו כתם פז דהיינו הראשית שהוא הי' וכשנמשך למטה נק' א' ע"ש ואאלפך חכמה פי' שמלמד לאחרים ומשפיע להם וכל ההמשכה ע"י ג' קווים כנדוע זה שיון של ראשו כתם ר"ת תורה כהונה מלכות כהונה הוא חסד שהוא האהבה שבה נבראו כל העולמות ותורה באורייתא ברא קב"ה עלמא ובאורייתא מתקיים עלמא ומלכות הוא שכבר נודע שהמחשבה קדומה שבה נברא העולם היא אין מלך בלא עם ע"י פי"ז הוא שהפ' משפעת דרך כלל ל"ז אעפ"י שבפרטות היא דרך ח' ל"ז היא סוף כל המדרגות ודו"ק.

קסה

פירוש השמות שניות שכותבין במזוזה הנה כל דבר צריך להיות בו פנים ואחור שנאמר אחור וקדם צרתני ולכאורה לשון צורה הוא הפנים באמת דרשו רז"ל ע"ד ד"ו פרצופין נבראו דהיינו שבאחור היה ג"כ צורה והוא הפנים של הנוקב' והנה האדם הוא ריש הנבראים וכמו שבו הוצרך להיות פנים ואחור כן בכל דבר צריך להיות פו"א וכן באותיות צ"ל בחי' פו"א ובאמת יש צרופי' שהם בחינת פנים ויש שהם בחי' אחור והנה בשם הוי"ה ב"ה יש ג"כ פו"א והנה האחור הוא בחי' אחרונה של הפנים והנה בשם הוי"ה ב"ה בחי' אחור שבו הם אותיות של

אברהם שנא' אברהם אוהבי זכה באהבתו לצמצום גדול (כי כמים פנים א"פ וכו') עד שהשיג עצם אלקות שהי' נשכח בדורות שלפניו ואורייתא והקב"ה כולא חד והשיג גם התורה קודם שנתנה דהיינו קודם שנכנסה לדיבור אבל אנו בעולם שנברא ע"י צמצו' כנ"ל ניתנה לנו ג"כ על ידי צימצום הגם שתורת הי' תמימ' וכלולה אפי' מאורות הנעלמי' הנ"ל אבל היא מכוסה בה מאוד מצומצמת ונעל' ודו"ק היטב. ונחזור לענין לד' צמצומים הנ"ל אז ראה שהיא בחי' חכמה והחכמה נק' עיני העדה והיא נק' ראשית חכמה יראת הי' יראה אותיות ראייה ע"כ כתיב במשה וירא ראשית לו הגם שמשה זכה לבינה לבד אעפ"כ היא נק' אספקלרי' דנהרא והראה לו ממנה בחי' ראשית ואח"כ ויספרה שהיא בינה עלמא דחירות מונה מספר ולע"ל כתיב אז תעבורנה הצאן ע"י מונה דהיינו הבינה שיצאו לחירות ואח"כ אמר לי' שהבינה קאי על ח' הנ"ל וגם חקרה מדת יעקב נק' חקר וגם הוא מחכמה נפק לפי שהוא מדת התחברות ואינו יכול להיות בלא חכמה המחברות דברים הנגדיים לפי שנק' אי"ן וכתוב אי"ן חקר וכן גם עין שתכמים נקראים עיני העדה וכתוב עין יעקב ויאמר לאדם שהוא עולם הדיבור והנה הרב שלומד עם התלמיד ומסביר לו בכדי שיוכל לסבול ולהשיג שכל הרב הרחב מצמצם הרב את שכלו הרחב בדיבורי' כאלו שיוכל התלמיד לסובלם (ואם התלמיד אינו מבין עדיין מוסיף לו הרב עוד איזה סברה וזהו הח' הנ"ל שהוא מצמצם ביחידת הפ' כנ"ל ומעשה כזה נק' משבר דהיינו שבוה מלמדו שכל חדש שלא הי' בו והמלמד לכן חבירו מעלה עליו

כתר כמותי ונדוע שכל מי שמתאוה לדבר הוא בחי' נוק' לאותו דבר והיא בחי' ד' וכאשר נמשך לו הדבר ההוא שהוא חסר ממנו אז נעשה בחי' ה' והנה הנכון שיהא כל האדם בחי' נוק' להשי"ת שיתאוה לדביקות הבורא ית' ואז יהי' בחי' ד' וכשנמשך לו איזהו דביקות אזי הוא בחי' ה' תתאה זהו הנכון שיהא תמיד בחי' זו ואם ח"ו נמשך למחשבה אחרת של גשמיות ונתדבק לשם הרי דביקות ונמשך למטה ונעשה תמונת ק' ודו"ק הטיב ואם חוזר בו כנ"ל קושר לו כתר כי הוא נעשה בע"ת כנ"ל (ובא לעלמא דחירותא שמקבל מעלמא דחירות) וע"ז מרומז צירוף הנ"ל ה"כ מרמו לכתר הנ"ל וממנו נמשך עד סוף כל המדריגות שהוא הו' כנדוע וזהו הו' שהוא המשכה להו' שהיא נוק' והוא הצדיק שמחזיק עצמו למדריגה התחתונה ולפעמים מרמו הו' להמשכה שנודע כי כל המחשבה הוא ע"ש צמצום למשוך בהדרגה והוא רחב למעלה וקצר למטה שיוכלו המקבלים לסבול ויש בה בחי' ימין ושמאל שהיא אהבה והצמצום וההמשכה שהיא הממוצעות וזהו תמונת הו' שבראשה יש בה ימין ושמאל וההמשכה היא באמצע ראשה ודו"ק. ואיתא כ"ע כולו ניזון בשביל הנינא בני וחנינא בני די לו זכו' ר"ל שהצדיק מחזיק את עצמו במדריגה תחתונה וע"כ די לו זכו' ובאמת הוא המשפיע ומשביר לכל העולם וע"כ הוא כמו תמונת הו' ר"ל שהוא מאותיות נוקבא ומדריגה השביעית והיא לפעמים מרמות להמשכה כנ"ל דהיינו שהצדיק ממשיך שפע לכל העולמות וזהו הו' ר"ל שהוא הצדיק ואח"כ הו' שהיא המשכה שממנו נמשך

אחריו ונדוע שהמדריגה אחרונה של דבר הוא מספרו ע"כ נרמו בשם זה שהוא בחי' אחר מספר של שם הוי"ה ופירושו כ"ו זו שזו השם הוא מספר של שם הוי"ה שהוא כ"ו גימטריאות פרפראות לחכמה שהוא כמו פרפר קטן ר"ל מדריגה אחרונה וקטנה של שם הוי"ה והנה האב שיש לו בן קטן ואוהבים זה את זה מאוד אך אהבת הבן אל האב אינה כמו אהבת האב אל הבן כי היא אינה אלא מחמת שהוא רגיל עמו ומטיב עמו והנה כשהאב רוצה להשתעשע עם בנו מראה לו פנים ואחר כך מסתיר עצמו ממנו ביד או בדבר אחר ובנו מעביר המכסה ובוה יש תענוג אל האב וניתוסף בו אהבה אל הבן והנה האדם כשהוא רוצה לעבוד ה' ולדבק בו כראוי ואח"כ הולך מחשבתו לדברים אחרים של העוה"ז ובאמת במה שהמחשב' של האדם מחשב שם הוא האדם עצמו ובאמת מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מני' וכ"מ שהוא האדם ימצא שם דביקות הבורא ית' מהמקום אשר הוא שם כי לית אתר פנוי מני' אך הוא שם בהסתר פנים והיא בחי' אחר והיא המדריגה התחתונה ודו"ק בזה כי ידעת כי המחשבה שאינה אצל אלקות ע"כ היא אצל דבר גשמי ונדוע שהגשם היא תחתון מכל המדריגות אך כיון דלית אתר פנוי מני' ובכ"מ הוא אלקות ואם זה האדם הוא נלבב יכול למצוא בזה המחשבה עצמה אשר הוא בה כעת האלקות אשר בה כנדוע במ"א או הוא נק' בעל תשובה ויש בזה תענוג גדול להשי"ת כ"י כמשל האב הנ"ל והנה אין טעם על קוצו ק' למעלה שאם חוזר בו אני קושר לו

שפע לכל העולם ודו"ק היטב וע"כ השם ה' הוא מועיל למחשבה זדה.

קסו

טעם למה אין נזכר בברכות שמונה עשרה מלכות הלא כל הברכות שאין בה שם ומלכות וכו' פי' ע"ד מ"ש בזוהר לית טיבו שרייא אלא באתר דכר ונוקבא כי הנה ד"ד נק' ע"י שהם שני בחי' א' המקבל וא' המשפיע והמשפיע חסר לו התענוג שמקבל המקבל בהשפעתו כמו שאמרו יותר מה שהעגל וכו' והד"ד נעשה כדי להוריד השפע בהדרגה ולא בבת אחת שלא יהיה יכול לקבלו והנה כשהעגל יונק מה שצריך לו אינו בבחינת דלי"ת שאין חסרון לו אבל הפרה היא בחי' דלית שחסר לה התענוג שמקבלת מהמקבל כי רצונה ותענוגה עוד להשפיע רק מחמת חסרון המקבל לקבל יותר היא מצמצמת תענוגה ואינה נשפע ממנה יותר וז"ש בס"ה איהו אביון ואיהי עני לשון תאוה שתאב לדבר לשון חסרון ממש ור"ל כי בעת שעדיין לא נזדככו העולמות ואינם יכולים לקבל השפעתו ית' בשלימות לא נשלמה תאוותו ית' להשפיע בשלימו' ולכן נקרא אביון וז"ש כי עני ואביון אני ר"ל שעבד ד"ה ע"ה בודאי שלא ע"מ לקבל פרס רק כדי שיושל' תאוותו ית' להשפיע בשלימות ויהי' הוא ית' מקבל תענוג ממנו כנ"ל והוא ר"ל דהמע"ה יהי' בחי' משפיע תענוג להש"י לכן אמר כי עני בחי' מקבל ואביון שאני תאב להשפיע לך תענוג כנ"ל וז"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי כי בחי' נוקבא המקבלת נק' אלקים שהוא לשון שררות ואין מלך

בלא עם ומקבל שררותו מעמו ומעבדיו ור"ל שיהא א"ל חי בחי' משפיע יהי' ג"כ בחי' אלקים פי' בחי' מקבל תענוג ממנו וז"ש לית טיבו וכו' כי אין טובה בא ונשפע אלא ע"י משפיע ומקבל שהוא בחי' נוק' והיא מדת הצמצום כמ"ש אשה עיני' צרה באורחים לצמצם שיוכלו לקבלו וזהו כל הברכה שאין בה שם פירוש המשכה ומלכות פירוש צמצום אינה ברכה שאין יכול לסובלה וזהו בברכות הנהנין שהם המשכות ממעלה למטה אבל בחי' ברכות שהן העלאות ממטה למעלה ושם אינו בבחינת צמצום כמו בהמשכה ממעלה למטה למשל החטה זרועה כשהיא באה לשורשו כח הצומח יגדל ממנה כמה גרעינין לכן א"צ למלכות פי' צמצום בחי' אבל מלך עוזר שם ג"כ המשכה מלמעלה נזכר לשון מלכות וזהו הן עם לבדד ישכון כי הנה ד"ד נקרא ע"ש ב' בחי' דלית משפיע ומקבל ואמרו תז"ל הבריה התיכון זה יעקב ר"ל שבשביל שיש התחברות לאלקותו יתברך עם העולמות בשביל התענוג שמקבל מישראל וזהו ל"ב ד"ד ישכון פי' בשבילם יש התחברות לב' בחי' ד"ד משפיע ומקבל וזהו מ"ש רז"ל קראו ליעקב אל ר"ל שההשפעה הבאה מצד החד הנק' אל היא בשביל התענוג שמקבל מיעקב כמ"ש בשביל ישראל נברא העולם והנה הצירוף האמצעי הוא אלב"ם כו' זהו בקדושה אבל באומות הצירוף להיפך וא"ל שבישראל נעשה לא וזהו ובגוים לא יתחשב ע"כ נק' ד"ד ר"ל ב' בחי' דלי"ת א' המקבל וא' המשפיע שמצמצם תענוגו והשפעתו ונעשה בחי' דלית שלא נשלם לו תענוגו לסיבת המקבל כנ"ל וזהו מטי ולא

הצים אל הים הקדמוני שמו מורה שכל המימות נמשכות ממנו למה לו למים ולפי הנ"ל יהי פי שהים הנ"ל שכל המימות נמשכות ממנו מקבל תענוג שיש לו בית קיבול השפעתו וזהו יצאו מים חיים פי חיים לשון פרנסה כ"י ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים הצים אל כו פי שמקבל תענוג במה שיוזכרו המקבלים ויכולים לקבל רוב השפעה כנ"ל והנה כל דבר כלול מב' בחי דבר ונוק' ובודאי צריך דבר א' המחרם כנודע והוא צדיק כנודע שעי מתקשרים כל העולמות והוא נק' טוב כנודע ואי בטה"ז שהט' בעצמו מכונה בשם צדיק שטובה גנוז בגווה ע"כ כתיב במשה כי טוב ותצפנהו ויסתר משה פניו כי לאו אורחי להתגלות וכתיב ואת צנועים חכמה שהחכמה מחברת ב' דברים והוא ההיולי כנודע וע"י נעשה השתנות מדבר זה לדבר אחר והוא את צנועים ולכך כשרוצים לזרוע גרעין ורוצים שישתנה מהויותו מצניעין אותו ומכניס אותו בקרקע כדי שיוכל לבא אל ההיולי שהוא חכמה כנ"ל וע"כ הצדיק המקשר ב' דברים נק' ע"ש ט' שטובה גנוז בגווה ומקבלת מהו' שהיא המשכה כנ"ל (שגם במדה זו צריך להיות חכמה והיא נמשכת מהמה ודוק) והוא מקבל מהב' נקודא בהיכלי וע"כ הצירוף טוב מתתא לעילא ובהיות שם בפני עצמה מעילא לתתא הצירוף ביי"ט כי באמת הוא שבטוב הוא א' אך להיותו נמשך בהדרגה הוא ו' כנ"ל אבל כשהוא שם בפ"ע נק' בש' ביי"ט וז"ס בזוהר לית טיבו שרייא אלא באתר דכר ונוק' ואי בס"ה איהו ברוך ואיהי ברכה פי שהשפיע נק' ברוך והמקבל נק'

מטי הגם שבחי מטי ולא מטי הוא בב' מדריגות אעפ"כ גם במדריגה הא' הוא כן בבחי מטי אך אם יהי מטי לבד דהיינו להשפיעו כל תענוגו דהיינו שישפיע בשלימות בלי צמצום או לא יוכל המקבל לקבל לזה הוא בחי לא מטי (פי אצל המשפיע עצמו בכדי שתודרך נפשו שתוכל לקבל רוב ההשפעה מאלקותו כ"י וכל זה לא בשביל שלימות נפשו רק כדי שיושלם כו' וזהו פי שנשפיע צמאה שתודרך כ"כ שתוכל לקבל רוב השפעה כפי רצונו ית' להשפיע בשלימות ויהי השכל מקבל תענוג ממנו שעי נשלם ונתמלא רצונו וטבעו הטוב להיטב כ"י ע"ד פי ישראל מפרנסין כו' כשהם טובים וראוים ויכולים לקבל השפעתו ית' הם משפיעים תענוג לו ית' משא"כ להיפך ח"ו אוי הוא מוכרח לצמצם השפעתו ותענוגו ממנו כ"י צירוף כזה נק' דודי מלמטה למעלה שהמדריגה התחתונה היא בבחי ד' ונמשך השפע דרך ו' שהוא בהדרגה שיוכל לקבל ומדריגה עליונה בבחי ד' שמוכרחת לצמצם תענוגה הנ"ל והיא מקבלת מי' כנודע וכל הנ"ל נרמו ג"כ ביו"ד במילואו י' ע"ש המשפיע ו' ע"ש ההמשכה הנמשך ממנו ד' ע"ש המשפיע ג"כ בחי ד' כנ"ל (ר"ל ע"ש שמצמצם הן בהשפעתו והן בתענוגו ממנה) ומלמעלה למטה הצירוף הוי"ה שהד' נעשה ה' לאחר שבאה ההמשכה לו כנודע והנה לעת שיוזכרו בעולמות ויוכלו לקבל רוב ההשפעה בלא הדרגה כלל אז לא יהי אחר ה' ראשונה ו' שמורה על המשכה כ"א יהי אחר ה' ג"כ י' כמו לפניו ע"כ כתיב ביום ההוא יהיה ה' אחד ודו"ק כתיב ביום ההוא כו'

כנ"ל משא"כ בברכות י"ח שההמשכה היא מתתא לעילא ושם בשורשו יוכל לקבל שלא בצימצום כ"כ ע"כ א"צ להזכיר מלכות עד בסוף מלך עוזר וכו' ודוק.

קסז

איקו ברוך ואיהי ברכה פי' דיש לשאול הלא כח הצומח הוא תמיד מוטבע בארץ למה אינו מצמחת אף כשאין זורעים בתוכה אך הענין הוא שכח הצומח בקרקע הוא בלתי גבול ותכלית והוא בערך א"ס נגד התהוות הגרעין אך כשזורעין בתוכה הגרעין והוא מתדבק לכח הצומח שהוא שורשו וממנו לוקח ואז גם כח הצומח מצמצם כחו ושורה בגרעין והווה ממנה מה שנתהווה ושניהם באים לאפס ואחר כך מתהווה מאתם ודוק בזה הטיב ותבין מ"ש איהו ברוך וכו' וכבר נודע ענין הצימצום שקודם בריאת העולם הוכרח להיות הסתלקות הבהירות א"ס כ"י מכל וכל עד שהגיע לאפס צריך להבין זה כי באמת שהוא בתוך עלמין ולית אתר פנוי מני' אך מ"ש בספרים מקום פנוי הוא ערך א"ס כי ידוע כי דבר שאין סוף עם דבר שיש לו שטח וגבול הוא דבר והיפוכו ועיין מ"ש מעניין שדבר שנתהוה מדבר זה לדבר אחר צ"ל בין זה לזה באפס דהיינו בבהירות כזה שנק' אפס ודוק היטב מאוד ותבין.

קסח

איתא כשני טיפי מרגליות וכו' כשהי' מספר וכו' הנה כתיב אחור וקדם צרתני ואי' ד"ו פרצופין נבראו חכר מסגי ברישא נמצא

ברכה הגם שנאמר והמלך שלמה ברוך אפשר משתעי קרא כשנתעלה לשורשו או מדה זו היא המשפעת או אפשר לפי שהוא בחי' דכר לעליונה ממנה שמקבל תענוג ממנה כמה שמשפעת לה ע"ד יותר מה שהעגל וכו' והנה כל הנ"ל שהשפעה צ"ל בהדרגה כפי כח המקבלים זהו כשהמדרגה המקבלת עומדת במקומה ונמשך לה שפע במקומה אבל כשנתעלה המדרגה התחתונה לשורשה אזי יכולה לקבל שפע יותר ויותר מכדי יכולתה לקבל למטה במקומה למשל אדם זורע גרעין אחד ונודע שלא יצמח הגרעין להוציא כמה גרעינין עד שיתבטל מציאותו או נתעלה שם בשרשו ויכול לקבלו משורשו יותר משטיחות מציאותה ושם בשורשו נעשה גם הוא שורש לכמה גרעינין בשביל שנתדבק בשורשו וגם שורש כח הצומח תפצו ורצונו להשפיע תמיד הרבה אך בהיות הגרעין למטה במציאותו אינו יכול לקבלו משא"כ כשנתעלה לשורשו כנ"ל ושם א"צ כלל להדרגה כי שם יכול לקבל הרבה יותר משטיחות מציאותו והנה נודע תכלית בריאת העולמות היא להקרא שמו מלך ומחשבה הקדומה זו הביאו לידי צמצום בהירות א"ס כ"י שאין מלך וכו' וע"כ על מידת מלכות נאמר אני ראשון ואני אחרון שהיא ראשונה שהביאה לידי בריאת העולמות והיא אחרונה כנודע לכן בכל הברכות שהמשכתן מלמעלה למטה והדבר בהיותה למטה לא יוכל לקבל רוב השפעתה ע"כ צ"ל צמצום השפעה והתענוג כנ"ל וזה עשה בשביל מדת מלכות שאינה בלא עם והעם יען היותם למטה לא יוכלו לקבל רוב ההשפעה ע"כ צריך צימצום

הי' מקדם פי' מהקדמון שהטביע זה שיותר משהעגל וכו' וע"כ נק' הדבר הזה קדם בכל מקום לפי שמה שהוא דבר ומשפיע הוא נעשה מהקדמון והוא כי מחשבה קדומה היא להיטיב לפי שלעצמו הוא שלם ואינו רק להטיב ורצה והטביע כך כנ"ל וע"כ נק' בחי' פנים כפי מ"ש אצל המשלים זהו בחי' פנים ודו"ק ותמצא מרגוע בכמה ענינים וזהו זכר מטגי ברישא שהיא מחשבה קדומה כנ"ל וזהו אז תתענג על ה' דהיינו עולם התענוג הוא על ה' ודו"ק ולכאורה תמוה כי שם תרין רעין דלא מתפרשין ונדוע מהבעש"ט ז"ל שתענוג תמידי אינו תענוג וע"כ כתיב והשביע בצחצחות נפשך וכו' כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו דהיינו שלא יפסוק התענוג ולכאורה לפ"ז לא יהי' תענוג גדול באיכות ע"ז אמר והשביע בצחצוחי' וכו' פי' שתהי' תמיד צמא מלשון צחה צמא למשל אם אדם צמא ושות' מים יש לו תענוג מהם אבל אם אינו צמא אין לו תענוג ורצה לומר שיהי' לך תענוג כמו אם היית תמיד צמא כמו שלא הי' לך תענוג כלל מעול' אך פי' הפשוט של והשביע בצחצחות נפשך וכו' ור"ל כי צחצחות לשון צחצוח ובהירות וכתוב הן השמים לא זכו בעיניו שמים נקרא משפיע גם כן לא זכו בעיניו לפי שברצון הקדמון הוא מוטבע להיטיב כ"י אך הוכרח לצמצם א"ע מפאת המקבלים כנדוע והנה השמים המשפיעים עתה בצמצום כפי כח המקבלים ע"כ לא זכו בעיניו לשון זיכוד ובהירות שבהם מצומצמים כנ"ל ולעתיד לבא שיודכבו העולמות ויוקלו לקבל הרבה ולא יהי' צמצום גדול כמו עתה ואז יהי' בהירות גדול בכל

שהנקבה נק' אחור והזכר נק' קדם דהיינו פנים וזהו ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם דהיינו שנטע את הגן בעדן דהיינו עם עדן ומהיכן מקדם ודו"ק והענין למה הזכר נק' קדם דהיינו פנים דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ונדוע שנהר הוא לשון המשכה והתקשרות כמו ונהרו אליו כל הגוים וידוע שכל דבר וכל העולם חפצו ורצונו ושלמותו הוא לדבק בשורשו ולינק ממנו וכן הוא מדרך הטבע ונמצא לפ"ז לא היו עולמות התחתונים יכולים לינק שפע כלל מעליונים כי גם עולם עליון רצונו לקבל ולינק תמיד משורשו ואידי דטריד למבלע לא פליט כנדוע אך לסיבה זה הטביע הבורא ית' טבע והוא יותר ממה שעגל רוצה וכו' דהיינו שהתענוג שמקבל המשפיע בהשפעתו הוא יותר מתענוג שיש למקבל השפע ולזה כל עילה מניחה תענוגה בקבלת שפע מעליון ממנה לפי שמקבל יותר תענוג בהשפעתה למטה ממנה כמשל מפרה הנ"ל חהו ונהר יוצא מעדן שהיא המשכה והתקשרות נסתלק מעדן שאין רצונה לקבל משורשו ולדבק בו והוא נגד דרך הטבע כנ"ל לזה פי' קודם ואמר שזהו מקדם פירוש מקדמונו ש"ע שהוא הטביע זה שתהא כל עילה מנחת לקבל משורשה כדי להשפיע למטה כי יותר וכו' ולמה עשה זה הקדמון ולזה פי' ואמר להשקות את הגן שאלולי כן ימנע ח"ו שפע מהתחתונים כנ"ל חהו ויטע ה' וכו' גן בעדן ר"ל עם עדן נטע הגן פי' שעי' שעדן משפיע בו נעשה הגן אך איך נעשה שהעדן ישפיע חוץ לדרך הטבע שכל אלו טבעה לקבל ולדבק בשורשו לזה אמר שזה

שממנו והשפעה נק' מ"ם לכד אך המם
מקבלת מיו"ד ושניהם ביחד נק' מ"י
אבל היא לעצמה נק' מ"ם אך מחמת
שכח הפועל בנפעל ע"כ גם בה צריך
להיות יו"ד אך היו"ד שבה היא
בהעלם נקודה בהיכלי' והיו"ד הנ"ל
היא חכמה וכולם בחכמה עשית ולית
אתר פנוי מני' וכשהיא על אתון
דהיינו בטעמים היא רביע (ואו היא
רביע על בנין) וכשהיא בתוך ההמשכה
הנ"ל היא נקודא בהיכלי' וכשהיא
למטה תחת אתון היא חיריק ודו"ק
וע"כ ג"כ היא בחיריק תחת המם
של מקצה והנה גם הנרין פשוטה
דלעילא גוכל לקרותה ג"כ כפופה
והיינו כשהיא כפופה להשפיע למטה
כי יותר משהעגל כו' אך היא כפופה
מעילא לתתא כדי להניק ע"כ היא
מנחרת והנרין תתאה היא כפופה לגבי
דלעילא לקבל והוא"ו של ויהי
בנסוע מתברם והבריה התיכון כו'
והוא מה שאמרו חז"ל שבעה ספרים
כו' ויהי בנסוע ספר בפ"ע אך הוא
ישלא במקומו ע"ש ודו"ק והנה הב'
גונין הנ"ל כשתחברם יחד הוא מ"ם
סתומה והוא"ו של ויהי בנסוע הוא
פותח סתומים דאמא ונחזור לענין
שיעקב הוא הבריה התיכון הנ"ל
ויעקב כלול מג' אבות כנודע כה אמר
ה' ליעקב אשר פדה את אברהם וזהו
ש' של שמי אך להיות עיקר המשכה
הוא נרין פשוטה שנמשכה ע"כ הצירוף
הוא שמ"ן והיות עיקר המשכה
מן היו"ד תמונת נרין פשוטה עד"ז
יו"ד בראשה וממנה נמשך למטה
ונודע שהמשכה נקרא נהר והנה אי'
בזוהר משה שושבינא דמלכא ואהרן
שושבינא דמטרוניתא (הנהגה בנקבה
כתיב בנין כאוצר לקבל ובודאי גותנין
לה מה שחסר לה ומצינו שחסר לה

העולמות ואז יהי שלימות ברצון
הקדמון כ"י שכאשר העולמות
התחתונים נגובים מהשפע ח"ו כאלו
אין שלימות ברצון העליון כ"י
כנודע ממשל הבנאי שעלה
ברצונו לבנות בית בכמה וכמה
חדרים וכל זמן שלא נשלם
הבנין אין שלימות ברצונו עד
שיוגמר כפי רצונו הגם שהוא
לעצמו שלם אעפ"כ כיון שכבר עלה
ברצונו כך לאיזה סיבה שיהי אין
שלימות ברצונו עד שיוגמר הדבר.
ואי' ענג ר"ת עדן נהר גן כו'
וכשכל הנ"ל נשלם אזי יש שלימות
ברצון הקדמון כ"י וע"כ לפ"ז הוא
באמת עלי' שהוא מדרגה מאוד שיגיע
עד רצונית הקדמון כ"י ודו"ק והנה
עולם כזה דהיינו נהר ההמשכה נק'
שמ"ן הגם שמן הראוי לקרוא אותו
שמ"י כי שמי בקרבו ולפי שתחלת
ההמשכה היא מחשבה שאינו מושגת
ואינה מותפסת אלא בדבר מה והיא
נקודת יו"ד ואת"כ ממנה נמשך למ'
שהיא ד' קצות שהיא מצומצמת כי
הזויות מרמזות לצמצום כי העיגול
מרמז לדבר שוה לכל ולהיותה המ"ם
הנ"ל אחדות פשוט בלתי מתחלק ע"כ
בכל זויות ממנה כלול מי' הנ"ל ע"כ
והיא ד' יודי"ן והיו"ד הנ"ל נק' י"ם
או מ"י כשפותח המ' ונותן השפעה
למטה והנה באמת עולם ההמשכה
הנ"ל הוא יעקב הבריה התיכון מן
הקצה וכו' והיא נק' נרין במילואו
דהיינו ו' שנמשך מן פשוטה ועד נ'
כפופה שהיא נכפפת לגבי דלעילא
בכדי לקבל והעליונה פשוטה שהיא
משפעת וע"כ נון במס"ק קצה ע"ה
הוא ר"ל הן מתחיל ממ"י הנ"ל וזהו
מן הקצה כו' ואף שמן הקצה כתיב
בלא יו"ד הוא מחמת שבאמת העולם

איסקרסי גאים פי צורות וכו' כשעירו המים מתוכה נראה הצורות וכו' והגה אי' בזהר למה נברא החושך שודאי לא היה קדמון ולמה נבראו תחלה ואח"כ הוצרך לברוא האור ותירץ שזה שאמר הכתוב ויתרון האור מן החשך דכתיב להבין משל ומליצה וענין המשל הוא דבר שאינו מושג למקבל צריך להבינו דרך משל והיינו שהוא מרכיב אותו דבר חכמה שרוצה להבינו באותיות המשל ההוא והגה דברי תורה אינם כשאר משלים ח"ו כי תורת ה' תמימה צריך להבין גם המשל והמליצה והיינו שבהירות התורה בעצמו לא היו יכולים לסובלה ע"כ נתלכשה באותיות התורה שהם עתה אבל באמת גם האותיות שהם עתה והגשמיים היא תורה הקדושה רק שבו מצומצמת גם בהירות העליון מה שלא היו יכולים להשיגו בלתי לבוש למשל השמש יש בו בהירות הרבה שלא היה העולם יכולים לסובלה וע"כ הוא בנרתק ולבוש ולבוש הנ"ל מצמצם אור השמש ומקבל מן אור השמש ומבהיק את האור לעולם וממנה מקבלת הירח כנדע והגה הלבוש הנ"ל להיותו דבוק תמיד אל האור ע"כ הוא בטל לגביה ואינו ניכר בפ"ע וזהו כי שמש ומגן ה' אלהים דאי' בזהר וח' אלקים שמא שלים והיינו כי השמש ומגן תרין רעין דלא מתפרשין והם תמיד שלום כנ"ל. והגה הצירוף שלום מתתא לעילא הוא משול והיא הלבוש של התורה היא ג"כ כמו השמש והמגן הנ"ל וע"כ כתיב בה להבין משל ומליצה שגם המשל תורה הקדושה כנ"ל. והגה בבלעם כתיב וישא משלו ויאמר כי כבר נודע שבלע' הי' נגד משה בקדושה והגה הדבורים והאותיות של תורה שיצאו

הדעת כמ"ש רז"ל גשים דעתן קלה ע"כ הוא נותן לה הדעת וידע אדם כו' וזהו ושפתי כהן ישמרו דעת שמור לנקבה ודו"ק).

קסט

והיינו כי אהרן אותיות נהר וא' הנוספת היא יו"ד היינו לפי שחכמה עילאה שהיא יו"ד עילאה אינה מושגת כלל ויו"ד חכמה תתאה וא"ו היא המשכה מחברם והיינו חכמות בחוץ תרונה לפי שחכמה תתאה מתפשטות אפי' בדברים תחתונים ודו"ק והיינו הצירוף של אהרן וזקן זה שקנה חכמה הענין של ב' טיפות וכו' עד"ו דאי' ממה נעשה הלוחות כמין ב' טיפין טל והקרישו ונעשו כמין מרגליות ומהם נעשו הלוחות ונדע שכל מה שהיה הוה ויהיה הכל היה במחשבה הקדומה והיא איסקופה דאתמליא מכולא וכל האותיות והדיבורים והמחשבה הכל היה שם ומה שנעשה בכל הזמן הוא מה שנמשך משם ואם אדם מתפלל או מעלה שאר אותיות לשורשם היינו שאלו אותיות שהוא מדבר יש להם דביקות עם אותן אותיות שהן למעלה כנ"ל וזהו כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקרי זקנו ואמר שמא ח"ו מעלתי בשמן המשתה דהיינו שהי' דואג על שהביא מדריגה תחתונה כזו אל מדריגה העליונה יצאתה ב"ק וכו' מה טל הזה אין היינו לפי שטל מחיה מתים והיינו אפי' מה שהוא במדריגה תחתונה מאוד יש לו תחי' ע"י טל ודו"ק הטיב.

קע

ויכולו השמים וכו' משל לאמבטי מלאה מים והיה ב'

קעב

אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי נודע שהכ"ג ביה"כ ע"י עבודת הדיבור והוידוי שלו מכפר עונות ישראל ועי"ז ה' מלבין לשון של זהרית כי ה' מביא הכל לשרשו ועי"י ה' נעשה הצבע לבן כי כל המראות יכולים לצבוע חוץ מלבן שאינו כ"א כשהיא מתחילת בריתו ע"כ ה' נעשה לבן להראות שהכל כבר נמתק בשורשו וזהו מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו דהיינו שמכל חטאתיכם עצמם הם הועילו כשבא לפני ה' תטהרו והוא ע"ד מ"ש זדונות נעשה לו כוכיות לפי שיש תענוג יותר מי שהי' טמא ובדרך רחוקה ונתקרב וזהו במקום שבעלי תשובה עומדים בו' וזהו לא ניכר שזע לפני דל דהיינו מי שהי' דל תחלו והנה אמרו מה הועילה תפלתו של כה"ג בו' והיינו שהצדיק יכול לעשות השתנות בכל עת שירצה משא"כ כה"ג דוקא ביה"כ וזהו החילוק בין ישראל לא"ה שאינם יכולים לעשות השתנות כ"א להביא ממקום למקום משא"כ בישראל שהם דבוקים בו ית' והם יכולים להביא לשורש השרשים שממנו נתהווה כל והוא ית' מהמת אהבתו אותו משנה בכל עת מרע לטוב אפילו בלא תפילה כי הא דרבי חנינא בן דוסא שגילה רצונו בלבד וזהו רצון יראיו יעשה וזהו אין מזל לישראל דהיינו מדריג' חכמה נקרא אי"ן כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא וממנו כולם בחכמה עשית היא מזל ע"ד יזל מים מדליו לישראל ונקראת ג"כ עין כי החכמים נקראים עיני העדה וזהו אשכול הכופר כי איש שהכל בו והיינו הצדיק בכל פעם הכופר דודי לי וא"צ להמתין

מפי בלעם הי' אצלו בנפילה כנדע ואח"כ כשיצאו ממנו נתדבקו בשרשם תכף ונתעלו מתתא לעילא ע"כ כתיב אצלו וישא משלו שצירוף משל הוא מתתא לעילא כנ"ל ודוק הטיב.

קעא

ונחזור לענין כי משלי התורה אינו כשאר משלים שעיקר חיותו והיותו הוא רק בשביל השכל ודבר חכמה שבו שזולתו לא הי' יכול להתניוק להבינו אבל כשכבר השיג התניוק בעצמו אזי האותיות של המשל אך למותר וא"צ להם כלל והנה המשל הוא לעצמו סכלות וחשך אך בשביל דבר חכמה שבו דברו אותו וזה ויתרון חכמה בו' פי' יתרון חכמה נראה מן הסכלות שהוא מדברי המשל הנ"ל ויתרון האור מן הדברים החשוכים וע"כ נקרא חכמה תתאה לפי שהיא מתפשטת בדברים תחתונים וע"כ כתיב בשלמה ויחכם מכל האדם כנ"ל דהיינו שליפט אותן חכמות שבדברים תחתונים והעלה מזה עבודת הבורא ית' ובוזה העלה אותן החכמות שהי' בהן ודו"ק. והנה כבר נודע שכל דבר צ"ל דבר שלם כי לא תוכל לחלק אותן לחלקים כיון שהכל א' הוא א"ס ב"ה כי ע"כ גם הח"ת הנ"ל בודאי יש בה שלימות ודו"ק בזה הטיב מאוד כי זהו ענין הפרצופין וזה משל לאמבטי מלאה מים שלא היה נראה בהם הצורות כיון שעירו המים מתוכה או נראו הצורות שבה שהם הפרצופין וזהו ויכלו לשון כלי ודו"ק הטיב (ונראה שכוונתו שקדם התיקון לא נראו הפרצופים ודו"ק).

נעשה תענוג גדול כנ"ל נמצא כמעשה האב כן מעשה הבן הכל ע"י צמצום והנה כל מציאות שבעולם בודאי היה במחשבה קדומה והנה מציאות זה היה בענין זה כי מתחלה עלה במחשבה אנא אמלוך ואח"כ כשיער שעורין שאין מלך בלא עם צמצם את כבודו יתברך כדי שיוכלו העולמות לסובלו נמצא מחשבה ראשונה היא אנא אמלוך היה בשביל גדלות ותענוג גדול וזה לא היה יכול להיות כ"א ע"י צמצום ואח"כ היום נתגדל שמו ית' ע"י שאנו מצמצמין א"ע ממעשי הקטנות שכשאנו מדבקים את עצמנו למעשה התחתונים ובתענוגי הזמן אזי כולנו כאין נגדו ית' וכשאנו מואסין בכל תענוגי הזמן נגד אהבת השי' אזי אנו מחכים (אליו) וגורמים לו תענוג כביכול להשי"ת וזהו משכני אחריו נרוצה דהיינו שיראה עצמותו יתברך לנו ואח"כ אחריו נרוצה דהיינו כמו שהיה במחשבה קדומה ודו"ק.

קעד

ותשב באיתן קשתו ויפחו כו' הנה כשאדם מתפלל חלילה לו לשום כל חשקו בשביל אותו דבר גופני שהוא מבקש עליו כי אין לך פני' גדולה מזו כ"א ישים מחשבתו בזה שהרי זמרו יותר משהעגל כו' והיינו שהמשפיע רוצה להשפיע יותר משהנשפע רוצה לקבל ההשפעה כן השי"ת יש לו תענוג גדול כשמשפיע שפע לבריותיו יותר מהברואים הנשפעים ממנו ית' וא"י בתי' שהקשת הוא קרוב ללשון בקשה וזהו ותשב באיתן קשתו דהיינו שאינו מתכוין להנאת גופו כ"א הוא מבקש בשביל

עד יהי"כ הכופר הוא מלשון כפורי זהב שהוא לשון קנוח שמקנח הדבר ההוא ומביא לשורשו ומשתנה ע"י ופירש הכתוב למה הוא כן לפי שבכרמי דהיינו ישראל שנקרא כרם ע"יין הוא חכמה הוא גדי לשון מזל ע"ד גדי וסינוק לא וכו' ודו"ק.

קעג

משכני אחריו נרוצה משל אב כשרואה את בנו משתעשע עם ילדים קטנים בקטנות ההלך האב ומראה א"ע לפני בנו וכשהבן רואה את אביו מניח טעשוע זהו הקטנות ורץ אחר אביו וקורא אותו אבי וכיון שהאב רואה שהבן רץ אחריו אז הולך בכיון לדרכו ואז הבן מרבה בקול לקרא אבי אבי ורץ מהר אחריו עד שמגיעו והנה מתחלה כשהראה האב א"ע לפני הבן היה בשביל שיראה הבן ויניח טעשוע מעשה קטנות * וירץ אחריו ויגיע לו מזה תענוג שבנו חכם ואין ספון וחשוב בעיניו כלום נגד אהבת אביו וכשרואה את הבן שהניח כל מעשה קטנות ורץ אחריו או מסתיר פניו והולך לדרכו בשביל שירבה התינוק למאוס במעשה קטנות וירבה חשק לאהבת אביו ואז יתרבה התענוג אצל אביו וימשוך מזה התענוג רחמנות גדול וגם תענוג לתינוק ג"כ נמצא שהתענוג הגדול שהיה לאביו אח"כ שנמשך מזה ג"כ תענוג להבן לא היה יכול להיות כ"א ע"י צמצום שמצמצם האב את אהבתו והלך לדרכו ואז גם הבן צמצם ג"כ כל מעשה קטנות נגד מעשה אהבת אביו ומזה

* ע"כ נמצא בכת"י.

אב ובן והוא רועה דהיינו ממעשי ידינו הטובים כנ"ל ודו"ק.

קעה

הנושך עקבי סוס וכו' לישועתך וכו' אי' בזהר האותיות נקראים סוס והנקודות רסן והנה השכל שהם הטעמים הם הרוכב על הסוס כי האותיות בעצם הם כגולמים אם לא הנקודת שע"י מתנהגים האותיות והמנהיגים הוא השכל בשביל שהוא רוצה לגלות חכמתו וצורתו והנה האותיות של תורה או שע"י נזכר לעבודת השי"ת הם באים לשרשם ויש להם תענוג אך שאר דיבורים שאינם מזה הענין הם ג"כ אותיות כמו זה הענין אבל הצירופים הם אחרים והשכל שהוא רוכב עליהם הוא שכל שפל ושורה עליו קליפות והאותיות עצמן מתקנאים באותיות של תורה והם המים התחתונים בוכים וכו' וכששמעם איש נלבב וחכם או מעלה ג"כ האותיות ההם מתוך השבירה שמסתכל על צירוף הקדוש שבתוכם מאיזה מדה היא וע"י המדה מדבק להשי"ת ואז מעלה האותיות ההם ומכניס בהם אלהות ועי"ן כשיספרו לפניו איזהו מעשה שיש בה איזה רעת ח"ו כששומע זה מעלה ניצוץ הקדוש כו' ומכניס אלהות בצירוף האותיות הנ"ל או יוכל תכף לתקן הדבר ההוא כי תשועת ה' כהרף עין ולמענו ית' יעשה להעמיד הדבר על תיקונו ואז יתפרדו כל פועלי און דהיינו שכל רעה שהיה שורה על צירוף האותיות מתחלה וזהו יהי דן דהיינו מה שהיה בחי' דלי"ת עתה נעשה גר"ן פשוטה שהיא עלמא דחירות הנושך עקבי סוס דהיינו

איתן דהיינו תענוג גדול שיש להשי"ת מזה שהוא משפיע או ויפחו זרוע ידיו דהיינו כל מעשה ידיו וכל עובדות שלו כשהוא במדריגה זו הם יקרים מפז והנה כשהאב אוהב את בנו אזי תמונת בנו חקוקה על לוח לבו וכשהוא רואה את בנו עושה דבר חכמה או האב מסתכל בו הסתכלותו החקוקה של הבן שבלב האב הוא כולו בבן כי האב משים עינו ולבו בעת ההוא בבן ואינה נראה החקוקה הנ"ל אפי' לאב לתמונה בפ"ע כי כולה בבן אבל אח"כ כשגומר הבן הדבר חכמה או נתרחב הדעת של אביו ויש לו תענוג גדול ומתהנה ומתענג א"ע בחקיקות הבן שחקק בלבו וכעת ההוא יש עליי' לאותה חקיקה שבלב האב ודו"ק והנה החקיקה הנ"ל היא באמת האב עצמו אך היא חקוקה על תמונת הבן והנה כשעלה במחשבה הקדומה שיהיו ישראל בעולם או נחקקו על כסא כבודו ומחמת אהבתם ועש"כ נק' ישראל לי ראש שבידם לעשות ראש על דרך משל כשאדם רואה בצער בנו או אומר אני הולך בלי ראש וכשבנו ממלא כל טוב אזי הוא שלם והנה ישראל שהיא חקיקה הנ"ל לא נגמרה עד בחי' מציאות יעקב דהיינו מציאות שלם בעולם עשי' ולכך אנו נקראים יעקב לשון עקביים וכשאנו עושים מעשים טובים או יש תענוג להשי"ת כ"י ושורה עליו החקיקה הנ"ל ואח"כ יש עליי' לחקיקה הנ"ל כביכול כנ"ל וזה שמפרש אמאי ויפחו זרועי ידיו כנ"ל לפי שמדי אביר יעקב דהיינו ע"י מעשה ידינו הטובים משם רועה אבן ישראל ומפרש התרגום אב ובן דהיינו חקיקה הנ"ל היא בעצם האב בעצמו אך הוא ע"ש תמונת הבן ע"כ נקרא אבן שהוא

עצמו מן הכלל ויש השתנות גמור
 והוא בכללו דבר אחר וכמו כן יהי
 האפס אפס גמור וזהו מ"ש כאן כתר
 לי זעיר ומכלל נשמע שיש כתר אחר
 גדול ממנו ובו כלול הכל בתחלה
 וממנו בא לחכמה ובינה כנודע והנה
 מקובל בידינו שיש באפס הזה תר"ך
 אותיות כמנין כתר ואח"כ ממנו בא
 אל חו"ב וכ"א נוטל חצי מן האורות
 הנ"ל ע"כ נקרא חו"ב שניהם י"ש
 דהיינו להנחיל אוהבי י"ש שהוא חצי
 תר"ך ומהם בא למידות שהם האבות
 ונודע שיעקב הוא המוכחר שבאבות
 לפי שהוא איש תם יושב אוהלים
 שמחבר שני מידות של אברהם ויצחק
 וההתחברות לא יכול להיות כ"א ע"י
 חכמה הנק' ראשית ע"כ יעקב הוא
 המוכחר כל החשיכות והוא מחכמה
 ע"כ נאמר קודש ישראל לה' והוא
 עקרא דאילנא ונודע שהמידות ז"א
 ו"ק הם חצי חו"ב בכמות ולא באיכות
 ע"כ זה שקנה חכמה קני' הוא חצי
 י"ש הנ"ל ודו"ק ומלת זה מרמוז על
 מ"ש צורתו של יעקב חקוקה בכסא
 הכבוד דהיינו המדריגה הז' (וגם בתור'
 אמרו בזהר אורייתא מחכמה נפקא
 ונתנה לישראל שהיא מדתו של יעקב
 ודו"ק) והנה סולם מוצב ארצה וראשו
 מגיע השמימה דהיינו ה' עילאה והו'
 מ"ש זה שקנה חכמה או רמזו בזה
 שדרשו מפני שיבה תקום כמשמעו
 והדרת כו' זה שקנה חכמה ויראת
 כו' זו אשת חבל דהיינו מפני שיבה
 דהיינו חכמה תקום והוא מדרגות
 הקימה דהיינו קימת המחשבה
 והסתלקות והתפשטות' כמש"ל והיא
 מדרגות האפס כנ"ל ואח"כ אמרו
 והדרת וכו' הנה נודע שהסריס אין
 לו זקן ונודע שהזקן הוא מותרו מוחין
 והוא ע"ד משל אב שיש לו בן והאב

אותיות התחתונים שהיו בעקביים
 ויפול רוכבו אחר דהיינו השכל הרע
 שהיה שורה עליהם וכשהוא כן
 לישועתך קויתי ה' כי כבר הוא
 ישועות ה' כנ"ל ודו"ק.

קעו

והדרת פני זקן ודרשו רז"ל זה קנה
 חכמה הנה כתיב כתר לי זעיר
 ואחוזך והוא לשון המתנה דהיינו
 כשאחד רוצה לומר לחבירו דבר אומר
 לו המתן ואומר לך דבר והיינו לפי
 שמחשבתו של אדם מחשבת תמיד בלי
 הפסק בהתפשטות וכשהוא רוצה
 שיפנה חבירו מחשבתו כדי שישמע לו
 מה שאומר לו הוא ויבין הדבר ההוא
 ורוצה שיצמצמם חבירו מחשבתו
 מהתפשטותו עד שיאמר לו דבריו הנה
 כשנעיק היכן הוא המחשבה בעת
 ההוא קודם שאמר לו דבריו ידע
 בודאי שהיא באותה רגע למעלה
 ממקומה כי היא אינו מחשבת כלום
 בעת ההיא והיא מצומצמת מאוד
 למעלה במקום הנקרא אפס עד שאומר
 לו דבריו ואז מתפשטות באותיות
 שאומר לו וכן באדם כשרוצה להפגו'
 מחשבתו שהיא בהתפשטות דבר מה
 ורוצה להפנות מדבר זה מכל וכל
 עד המקום הנקרא אפס ואח"כ נופל
 לו במחשבתו דבר אחר נמצא לפי זה
 שלא יוכל להיות השתנות כ"א שיבא
 בינו לבינו באפס הנ"ל אך כפי ערך
 השתנות כך יהיה האפס הנ"ל כי יש
 דבר שהוא השתנות מדבר ראשון
 בדבר מה אך בכללות הוא דבר אחד
 באמת וכפי ערך זה יהיה האפס שלא
 יהיה הסתלקות מכל וכל לגמרי כי
 באמת הדבר הראשון עם הדבר הזה
 בכללם הם אחד ואין צריך לסלק

שאינו יכול להשיג טוב כ"א ע"י אמצעות מותרי מוחין ולפ"ז מי שאינו בבחי' דכר שאינו משפיע למטה ממנו א"צ למותרי מוחין דהיינו מי שאין לו בן א"צ להבינו חכמתו וכן בגשמיות אין לו זקן לפ"ז נק' הבן זה קנה חכמה ר"ל שיונק החכמה דרך הקנה כנ"ל והנמשל הוא מדרגות ישראל וזהו זקן זה שקנה חכמה ויראת זו אשת חבר ונרמז בזה כל המדרגות ועוד צירוף של זה מדרגה התחתונה ז' וה' עליונה ע"ד צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד שהוא מדרגה התחתונה וצ"ע ודוק הטיב.

קעז

כי אלהים יושיע ציון כו' ע"ד וראו אל אברהם כו' באל שדי כו' ואי' אורייתא והקב"ה כולא חד הוא דהיינו שאין מי שיוכל לסבול עצם אלהותו ית' כ"א ע"י התורה ובאורייתא ברא קב"ה עלמא דהיינו באותיות שאמר יהי אור ויהי אור וזה הי' אצלו ית' צמצם שצמצם עצמו ית' באותיות וברא עלמא וכמו שאדם המדבר אינו נבדל מהאותיות שהוא מדבר רק הגוף הוא נבדל אבל לא חיותו כן כביכול הוא ית' אינו נבדל מהאותיות ואין מי שיוכל לסבול אלוהותו רק ע"י האותיות ובוזה נק' הוא וגרמיה חד והנה כל הנביאים ראו באספקלריא שאינה מאירה ומשה ראה בהמאירה ר"ל שהשיג עצם אלוהותו ית' יותר מכל הנביאים ע"כ ניתנה התורה בכללות ע"י לפי שבעצם אלוהותו אין חלקים שהוא אין סוף אחדות פשוט וכל התורה שמו של הקב"ה דהיינו שיש אצלינו יו"ד שמות שאין נחקקים שהם כנויים להקב"ה למשל שם אל הוא החסד והוא אהבה אלהים יראה

רוצה להבינו דבר חכמה אך הבן אין יכול להבין חכמה שהוא כמות שהיא לעומק המושג וצריך האב להבינו ע"י משל ועי"כ יכול להשיג החכמה בעצמה הנה כשנעיין בזה נודע באמת שהאב עצמו שהוא חכם ומבין נמצא אליו האותיות ההם והשכל שבמשל אך למותר כי הוא מבין החכמה בלתי שום משל אך הבן הוא המכריח לאב אל האותיות והשכל שבמשל ובשביל הבן מרכיב האב הדבר חכמה העליונה עם האותיות ושכל חדשים של משל והחכמה היא גנוזה בתוך המשל ויונק הבן מהאותיות ומשכל דבר משל הג"ל עד שיבין המשל על בוריו ואח"כ אם הבן חכם יוכל להשיג ע"י המשל דבר מהחכמ' הנ"ל הנה לפ"ז האותיות שבמשל הם צנורות שע"י נזלי' מי החכמ' העליונ' הנ"ל והבן וזהו כמאמר הש"י שהשיב למשרע"ה אני אעבי' כל טובי כו' ובכל מקום שנאמ' טוב הוא טוב לגנוז והיינו שא"ל כביכול אני אקר' לפניך הי"ג מדוי' ובתוכ' גנוז שכל העליון שלא תשיג אותם זולת הי"ג מידות ומתוך הי"ג מידות תוכל להשיג הטוב הגנוז שהוא השכל עליון והוא כמשל אב עם בנו כנ"ל וכן הי' וימהר משה וישתחו דהיינו המשכה שע"י מידות המשיך הטוב וד"ל (והמדוי' הם צרכי עולם התחתון שהם מותרי המוחין ובהם גנוז הטוב העליון) ומבואר בספרים שהזקן הגשמי הוא ממותרי המוחין והם י"ג שבילין דהיינו י"ג צנורות (שהם חלולים) שבהם נזלים מותרי מוחין ונודע שכל מה שיש ביבשה יש בים דהיינו כל מה שיש בגשמיות יש ברוחניות והרוחניות הוא המחיה את הגשמיות שכנגדו ונחזור לענינינו שהמותרות הם בשביל הבן שהוא עולם התחתון

ומדת הגבורה וכן כולם אבל עצם אלוהותו והחיות של כל השמות והמידות נקראים בשם הוי"ה ב"ה והנה כל התורה מדברת בשמותיו ית' למשל חלק אחד מדברת ממדות אהבה האיך לאהוב את הבורא ית' ומספר האיך אהבו האבות והלכו עמו בתמימות וסבלו כמה בזיונות בשביל אהבתו ומספר כמה מעשיות שעשו שהוא לכאורה נראה שהי' לצורך עצמן הנה לבד הסוד שבהן לפי פשוטו ג"כ סיפר להראות שגם זה עשו לאהוב את הבורא לפי שנעשה הכל בדחילו ורחימו כדי שימציא להם צרכיהם ויוכלו לעבוד הבורא וגרמו ביה אהבת הבורא וגם כל הניסים שעשה למענם והראה לנו אהבתו אותם וג"כ קיצר בתולדות עשו והאריך בתולדותיהם ומאורעיהם מחמת אהבתו אותם הכל נכלל בשם אל וחלק אחד מדבר מגבורות הבורא ית' וכן מתפארתו ונצחונו וכן כולם והכל יש להם שמות לכן ארו"ל כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה ולכן משרע"ה שהשיג עצם אלוהותו ית' שהיא החיות של כל השמות ושם אין חלוקים והכל אחדות פשוט לכן כל התורה בכללות ניתנה ע"י משא"כ שאר הנביאים שלא השיגו עצם אלוהותו כ"א ע"י המידות והכינוים והכיני הוא פרט על דרך משל כשרואין גבורות אדם קורין לו גבור וכשרואין חסדו נקרא גומל חסד וכן כולם קורין אותו בשם המידה שיש בו בפרט וכן הנביאים כל אחד ע"י איזה מדה שהשיג עצם אלוהותו ע"י אותו מדה בלבד ובאותו מצוה לבד דיבר עמו הקב"ה משא"כ מרע"ה שהשיג ע"י שם הוי"ה ב"ה שהוא חיות וכללות הג"ל ע"ד שהתורה כולו כלליה

ופרטיה וכל מה שתלמיד ותיק כו' ניתן ע"י דו"ק והנה נאמר אצל א"א ע"ה במחזה לשון מראה שרואין את הפרצופין וכמו שהאדם מתחזה לפני המראה כן הפרצוף שבמרא' מתחזה אליו כן כ"י אצל הקב"ה כמו שהאדם מראה א"ע לפניו ית' כן הוא ית' מתראה אליו דהיינו אם הוא מתראה לפניו בקטנות כפי האמת שהוא טיפה סרוחה כך הקב"ה מצמצם א"ע לפניו כדי שיוכל לסובלו אבל כשהוא מתראה בגדלות מהראוי שגם הקב"ה מראה בגדלות מהראוי שגם הקב"ה מראה א"ע לפניו בגדלות וגדלות הבורא אין כל ברי' יכולה לסובלה כ"א ע"י צמצום הרבה כנודע וזהו ועשית שנים כרוכים [שהם אפי' זוטרא כרבייא] דהיינו שתגרום במעשיך וענותותך עד שגם הקב"ה יצמצם א"ע ויראה אליך בקטנות כמו האב שרואה את בנו משחק באגוזים או מחמת אהבתו משחק גם הוא עמו הגם שאצל אביו נראה זה מעשה נערות וקטנות אעפ"כ מחמת אהבתו לבנו שיקבל תענוג ממנו מצמצם את שכלו הגדול ושורה בקטנות שיוכל הקטן לסבול אבל אם הי' מתנהג עמו לפי שכלו לא הי' הבן יוכל לסובלו ולא הי' האב מקבל תענוג ממנו ודו"ק וזהו לעתיד לבא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה ידוע כי שמש ומגן ה' אלהים וזהו לאומת העולם שהם גסי רוח וכתוב אותו לא אוכל לפיכך אינם יכולים לסבול אלוהותו ית' כ"א ע"י כינוי והוא שם אלהים אבל ישראל כתיב בהו כי קטון יעקב ודל וכן דוד הקטן דהיינו שמקטינים א"ע או גם הקב"ה מצמצם א"ע ויכולים להשיג אלוהותו בלי מסך ומגן לכן הצדיקים מתעדינין בה שיכולים לסבול אבל אומות העולם

התקשרות בא מחמת זה היינו חכמה לפי שלא יתקשר האדם אל חברו כ"א ע"י שמקטין א"ע ורואה א"ע כאין נגד חברו על ידי זה מתקשר עם חברו הנה שהחזיקו האבות א"ע במידה זו אעפ"כ כתיב ביעקב יושב אוהלים ב' אוהלים אוהל עליון שהוא החכמה וגם מעולם הזה לא הניח ידו להיות בהסתלקות כמו משה שהי' פרוש מאשה ואפי' עולם הדיבור נאמר בו כבד פה והי' כולו דבוק לחכמה ע"כ השיג עצם אלוהותו שהוא שם הוי"ה ב"ה וזהו וארא אל אברהם בא"ל שד"י בפרט ושמי הוי"ה לא נודעתי שהוא חיות כל המידות בכלל והנה מדת התקשרות נקרא ציון שנמשך המשכה מ' ל'ן' שערים ו'ה' הוא המשכה ו'הצ' הוא גיב' ג' כפופה והגורם למידות התקשרות היא מדת היראה הנקרא אלהים וזהו אלהים יושע ציון שמדת אלהים מביא למדת ציון כג"ל והנה כשהצדיק מתעורר א"ע ביראה או מתעורר יראה ותשובה בלב כל ישראל דכל ישראל עריבים זה בזה דהיינו מעורבים זהו והוא יבנה ערי יהודה ערי לשון התעוררות יהודה כל ישראל נקרא ע"ש יהודה כגודע או יבנה לשון הבנה והיינו אם לפעמים יפול הצדיק ממדריגתו אין זה נפילה כדכתיב שבע יפול צדיק וקם שכל הנפילה שלו אינו אלא בשביל הקימה שיקים עמו עוד נצוצית וזהו כרע שכב כארי דאי' אין ארי נופל כ"א לטרוף טרף וגם הצדיק אין נופל כ"א לצורך קימה שיקים עמו נצוצות והנה הצדיק נק' ציון לשון סימן כמ"ש הרשב"י אנא סימנא בעלמא וזהו אלהים יושע ציון שלא יפול לגמרי כ"א ויבנה ערי יהודה דהיינו להביא הבנה בהתעוררות

שהם בגדלות אינם יכולים לסבול והם נמוקים והנה הגורם הגדול לישראל שיהיו בקטנות הוא מחמת שהם דבוקים ליראת הכורא ית' שהוא חכמה כש"ה הן יראת ה' היא חכמה דהיינו שרואים תמיד כח הפועל שבהם ואלולי כח הפועל שבהם היו אפס ואופס א"כ מה הוא נגד כח הפועל אינו רק אי"ן ע"כ יש לו בושח דהיינו יראה והנה בצדיקים עצמן מצינו חילוק אברהם אמר אנכי עפר ואפר ודוד אמר אנכי תולעת ולא איש שהם מציאות מה אבל משרע"ה אמר ואנחנו מה והי' כאי"ן כמו שאמר הכתוב והאיש משה עניו מאוד וכו'. לכן השיג עצם אלוהותו משא"כ בשאר הנביאים שהיו לפניו ולאחריו וכן כל אחד מהצדיקים כל מה שנתדבק יותר ביראה דהיינו חכמה היתה השגתו יותר ויעקב שהי' המוכרח שבאבות ונתדבק ביראה כמ"ש וירא יעקב כתיב כי בן זקונים הוא לו ות"א כי בר חכים וכו' וכל מה שקרה ליעקב קרה ליוסף נמצא שגם הוא הי' מתדבק לחכמה דהיינו יראה המקטנת בעליה ע"כ אמר לעשו יש לי כל דהיינו שמסתפק במה שיש לו לפי שהוא במדריגות חכמה שהוא מדריגות אי"ן והאי"ן אינו מתאוה לכלום משא"כ עשו שאמר יש לי רב לשון גדלות ע"כ כתיב בו וימלוך וימת שהורידוהו מגדולתו דהיינו מחמת גדלות ולפי שהאבות החזיקו עצמם במידות החכמה שהיא הקטנה ע"כ ניתנה להם מצות מילה שהיא כריתות המותרת דהיינו הערלה אותיות לרעה ומסתפק א"ע במועט שהוא הקטנה חו המדה נק' א"ל שד"י שאמר לעולמו די דהיינו הקטנה הגם שהשם מורה על התקשרות הנה

של יהודה שבדאי בכל יהודי יש התעוררות של אהבה ויראה בכל יום אך לכ"א בא לו אהבה ויראה בכלי שלו דהיינו באיזה אהבה ויראה שהוא דבוק בה אך כשהצדיק נופל לאותה מדה הרעה ובא לו מחשבה למדה הזאת הוא מבין שאותו התעוררות שהי' לו אהבה ויראה לדביקות הבורא עכשיו בא לו באותו כלי מכווער כזה וכיון שנודע לו אז באמת ע"י אותה אהבה ויראה שבא לו גם עתה אינו מדבק עצמו לאותו דבר כ"א מדבק עצמו על ידי זה להבורא ית' ובא למדריגתו ראשונה ומלמד גם לאחרים הדבוקים בחומריות שיתדבקו ע"י אהבה ויראה שלהם הבא להם בכלי שלהם כל אחד להבורא ית' וזהו שמביא הבנה להתעוררות יהודה ודו"ק.

קעה

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה כו' נודע שמצרים הי' הגאולה ע"י התגלות אלהותו בכבודו ובעצמו ית' ע"כ הי' מופת גדול על חידוש העולם שהוא ית' המחי' ונותן חיות דהיינו התורה ע"כ הי' מוכרח להיות ע"י אלהותו ית' בעצמו והנה כל הנ"ל הי' בשביל שיודע שיש אלהים בארץ כי קודם שיצאו ישראל ממצרים שכחו ולא ידעו מהבורא כלל ע"כ הראה הקב"ה המופתים במצרים בכבודו ובעצמו ושינה המערכות לידע ולהודיע שהוא היוצר כו' ואין זולתו וזהו באמת פנימיות וחיות העולמות שבשביל זה נברא העולם וז"ש ביי"מ וידעתם כי אני ה' דהיינו שנתעלה בחי' הדעת והי' כל עבודתו הנ"ל צורך גדול לעולם אך הי' לזה כמה

מניעות א' כי זה לעומת זה עשה אלהים שכמו שבעת הזאת הי' צורך להתגלות אלהותו ית' להודיע שיש אלהים בארץ ויתעלה בחי' הדעת כן הי' הקליפה מתנגדת לזה מאוד והיא נתלבשה בפרעה ע"כ כתיב ויקוצו מפני בני ישראל שלא רצה להזדקק להם כלל והיו משלחים אותם בשמחה רבה כדי שלא יתגלה אלהותו ית' בארץ אך הקב"ה הכביד את לב פרעה למען שיתי אותותי כו' ולמען ספר שמי כו' והמניעה הב' ידוע העולם עומד על עמוד א' וצדיק שמו ר"ל שאלולי הצדיק לא הי' העולם יכול לסבול אלהותו ית' או צח ומצוחצח אך בשביל הצדיק הקב"ה מצמצם א"ע כ"י שיוכלו העולמות לסובלו על דרך משל אב עם בנו הקטן כנ"ל אבל כשהבן גדול אז ג"כ הוא עוסק עמו בגדלות וגדלות הבורא אין מי שיסבלנו ע"כ אין הקב"ה שורה אלא במי שמקטין א"ע ע"כ נק' הצדיק כל לשון כלי כמו אלפים בת יכיל לשון סבלות שהוא סובל אלהותו בתוכו. ולכא אל מדות הקטנות נודע שצריך שיהי' קשור תמיד לחכמה דהיינו לכת הפועל ויחשוב אילולי כח הפועל מה הוא אפס גמור וידע זה תמיד דהיינו שיהיה קשור תמיד בבחי' הדעת דהיינו בחי' הדעת שעיקר הבריאה לא הי' רק בשביל זה דהיינו שימשך כל עצמו רק לכת הפועל ומזה הקב"ה מקבל שעשועים כמו האב שלא ראה את בנו ימים רבים דהיינו שימשך א"ע לאין וכל אדם צריך להבין זה וא"כ יהי' תמיד בבחי' אי"ן והנה משרע"ה הי' בבחי' הדעת הוזה תמיד עד שנמשך הרבה להסתלקות מן העה"ז לגמרי וזהו שארז"ל משה פרוש מאשה הי' ע"כ

כלול בה כנ"ל אך אין נראה ממנה רק פרטיות אבל בהעלם כלול בה הכל כמו שאין אנו רואין רק עוה"ז ואעפ"כ בא לנו הקבלה שיש עולמות לאין קץ כן בכל מצוה אין אנו רואין רק העשי' אבל נעלם בה הכל כנ"ל וזהו רחבה מצותך מאוד שמצוה אחד רחבה היא מאוד וז"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ר"ל אותם העולמות המופלאים והמכוסים שבתורתך וזהו באורייתא ברא הקב"ה עלמא ר"ל התורה כמה שהוא אצלינו אך היא מתלבשות בכל העולמות כפי מה שהיא והיא בעצמה אינה משתנית וזהו שהאבות למדו תורה ונח למד תורה ר"ל שהשיגו התורה כפי מה שהיא הגם שעדיין בעת ההיא לא נתלבשה בלבוש שהיא אצלינו שהיא כנרתק אל התורה עצמ' כו' וזהו לעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתקה דהיינו שישגו אותה כמה שהיא בלי לברש לפי שעכשיו לא היו יכולים לסבול בהירותו בפ"ע ולא כל מוחא סביל דא כ"א הצדיקים המופשטי' מגשמיות יכולים להשיגה כל א' וא' לפי התפשטותו מגשמיו' עד"מ אם הוא מופשט מעולם הזה לבד יכול להשיג כפי מה שהוא בעולם יותר עליון וכן עד אין קץ כל מה שמדבק עצמו אל עולם יותר עליון בו תחפשט השגתו ואינו מצומצם כ"כ וכל מה שיתרחק יותר משורשו שם התורה יותר מצומצמת עד שבא לעוה"ז שבו הכל בצמצו' גמור עד שכמעט שאין לך מצות שאין בה מידות ושעורין וזהו שהקב"ה מצמצם א"ע ושורה בעוה"ז ע"י התורה והמצות שהם כאן בצמצום ושעורין וזהו נודע בשערים בעלה בשעורין דילי' ומי שזוכה ורואה עולמות

כתיב והאיש משה עניו מאוד ונחנו מ"ה וא"כ הי' מן הנמנע לכאורה שיהא ע"י הגאולה כיון שלא הי' לו התקשרות בעוה"ז כלל אך רצון הבורא ית' היה כך בשביל שיתגלה אלהותו ית' בכבודו ובעצמו שהוא באמת משנה הטבע ומשדד המערכת ואין העולם מתנהג עפ"י הטבע כמאמר האפיקורסי' ח"ו רק הכל ברצונו ויכולתו ע"כ הי' זה ע"י משה ואהרן דוקא לפי שהם הכירו וידעו זה מקודם כי על שניהם נאמר ונחנו מה ושניהם דוקא שהם כהן ולוי כנודע במ"א אך הם הי' מוכרחים בזה ע"פ הדיבור כי הי' בבחי' הסתלקות מהעוה"ז כנ"ל וכנגד ב' מניעות הנ"ל אמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום לשון התקשרות וצוותא וזה הי' בע"כ כנ"ל וכנגד מניעה הא' אמר ואל פרעה וכו' ר"ל שע"כ קשרם אל בני ישראל וכולם קשר אל פרעה שלא ירצה לשלוח אותם ולמה פירש ואמר להוציא וכו' שהוא ית' בעצמו יוציאם לשיתגלה אלהותו יתברך וע"כ הוצרך להתקשרות הנ"ל כנ"ל ודו"ק הטיב.

קעט

דרך שלשת ימים נלך במדבר כתיב גל עיני ואביטה וכו' ואי' באורייתא ברא הקב"ה עלמא ולא העה"ז בלבד אלא כל העולמות הכל ברא באותיו התורה והנה זה אי אפשר לומר שבכל חלק א' מהתורה נברא חלק א' מהעולמות כיון שהתורה היא קדומה והוא למעלה מן הזמן והוא אחדות פשוט לא שייך בה חלקים והנה לפ"ו מוכרח שבכל חלק מהתורה כלול בה כל התורה וכל העולמות ג"כ

כשמפשיטה מגשמיותה היא רחבה מאוד וכלולה מהכל וגדולה יותר מעולם ומלואו וז"ש רחבה מצותך כו' שהי' רואה אותה בעולמו' עליוני' וזהו מה שאמר בא דוד ולא פרשה דהיינו שאמר סתם רחבה מצותיך בלי שיעור בא יחזקאל ולא פרשה והנה מגלה כתובה כו' קינים והגה והי דהיינו שראה יסורים של צדיקים בעוה"ז ר"ל שראה אותם עם המצות בעוה"ז שהם כולם מצומצמים בשעורן וראה התענוג שלהם בעוה"ב ר"ל שראה אותן המצות עצמן אבל ראה אותם בעולמות עליונים שהם התענוג גדול בלי צמצום קרובים לשורשם ורחבים וכלולים כנ"ל ואח"כ בא זכרי' ופרשה מגילה עפה כו' לפי שזכרי' הי' בתחילת בית שני שהוא אותיות שבעולם הדיבור והי' חסר הי' דברים כנודע ודו"ק ובדיבור הוא ג"כ מצומצם כנודע שהדיבור צומצם ע"כ ראה אותם בשעורין ונחזור לעניינינו שמצוה צריך לעשותה במעשה ובמחשבה ובדיבור ותענוג (דהיינו שצריך להמשיך עצמו לדביקות גדול עד שמגיע לתענוג) הנה כשניתנה התורה בסיני ניתנה בדיבור וכשאנו רואים כודאי מוכרח להיות שם מחשבה כי הדיבור נמשך מהמחשבה נמצא שהתורה ניתנה בדיבור ובמחשבה אבל המעשה היא בידינו כשאנחנו עושים המצוה במעשה אזי אנו מיחדים מעשה המצוה שהיא עולם עשי' עם הדבור והמחשבה שהם עולם היצירה והבריאה וזה ביום חתונתו זה מתן תורה ולכאורה איזה חתונה היה שם אבל הענין כמ"ש שהיה יחוד באמת שעולם עשיה היה לו עליה ונתייחד לעולם השמייעה [שהיא כלי מוכן לעולם הדיבור

עליונים בעת עשותו המצות דהיינו שמופשט מהגשמיות כל א' לפי מדרגתו יש לו יותר תענוג לפי שכל מה שהוא יותר עליון הוא יותר רחב ואינו בצמצום כמו כאן וזהו שכר מצוה מצוה ר"ל שבשכר המצוה שעושים בעוה"ז השכר הוא באותה מצוה עצמה בעולם עליון ושם יש לו תענוג ממנה לפי שכאן אין לו תענוג ממנה לפי שהיא בצמצום ובלבוש כנ"ל וזה כי שמש ומגן ה' אלהים דהיינו שהשמש הוא בתוך המגן ונרתק לפי שהעולם לא היו יכולים לסבול הבהירות והחום של השמש ע"כ הוא מלוכש בתוך מגן ונרתק וזהו בעוה"ז אבל מי שהוא מופשט מהגשמיות ומקשר א"ע בעולמות עליונים או רואה שה' אלהים הוא שמש ומגן כביכול כנ"ז באורך במ"א וזהו לעתיד לבא נאמר לא יהי' לך השמש לאור יומם והי' לך ה' לאור וכו' ודו"ק. ונחזור לעניינינו שהתורה והמצות שהם מצומצמים בעוה"ז הם בעצמ' מצוים בעולמות עליונים רק ביותר התרחבות באשר שהיא קרובה לשרשה ע"כ צריך כל אדם לכוין בעת עשיות המצוה בדיבור ובמעשה ובמחשבה כי בזה מעלה את המצוה ומפשיט אותה מגשמיותה ומקרב אותה אל שורשה ויחודה בעולמות עליונים והעיקור הוא התענוג בעת עשייתה ונראה זה בחוש כי התענוג הוא המחבר ב' דברים למשל דכר ונוקבא המחברים הוא התענוג ע"כ כל איש שיעשה מצוה בדיבור ובמעשה ובמחשבה ועליון על הכל הוא התענוג הוא המחברם ובוהו הוא מקשר כל העולמות להקב"ה ואין לך כל מצוה שאינו כלולה מכל התורה כנ"ל כי היא אחדות פשוט אך היא מצומצמת אבל

נמצא כלולים בו דצח"מ של העולמות וכולם מתקשרים בהש"י ע"י ועיקר שיקשר א"ע בהש"י ואם אינו מאמין באמונה שלימה שפועל בדיבורו ובהתקשרות בהש"י באמת אינו פועל למעלה כלל וז"ש ויגע בכף ירכו פי' שלוקח ממנו האמונה וכלל גדול הוא האמונה שיש כמה בני אדם שיש להם אהבה ויראה ואין פועלים למעלה כלום מחמת חסרון האמונה שלימה.

קפג

אסור להגות את השם באותיותיו לפי שהאוויר אינו ראוי שיתלבשו בו אותיות קדושים אלו אלא במקדש שהאוויר שם מהשכינה כמ"ש וה' בהיכל קדשו ומטעם זה אסור להרהר בד"ת במקום הטינופת אם לא לאפרושי מאסורא בסוד ומלכותו בכל משלה שמוכיר שם ד"ת בין הקליפות כדי להכניעם.

קפד

החודש הזה לכם וגו' אי' בוזהר בסבא ניסן נקרא אביב שהוא א"ב כסדרן הוא דילכון תשרי אתוון למפרע הוא דילי ויובן ע"פ שנא' כנשר יעיר קנו על גזליו נוגע ואינו נוגע והענין כי הנשר רחמני על בניו ורוצה להשפיע להם ולהגין עליהם אך מחמת שהוא גדול האבר והנוצה ואם יגע בהם ממש לא יהיו יכולים לסובלו ע"כ נוגע ואינו נוגע כך הוא ית' לא היה העולם יכול לסבול בהירות אורו והשפעתו והיו בטלים ממציאות הוצרך לצמצם אורו והנה האותיות כסדרן הוא מורה על השפעתו ית' מעילא לתתא ואתוון מהופכים למפרע מורה על הצמצום

דהיינו לקבל הדיבור עם המעשה ובוזה נתיחד עולם עש"י לעולמות עליונים וזהו דרך שלשת ימים גלך במדבר דהיינו ג' עולמות גלך בקבלת התורה שניתנה בדיבור ודו"ק יפה שעה אחת כו' הנה העוה"ז מהלך ת"ק שנה שבגשמיות צריך לילך ת"ק שנה אבל במחשבה הוא ברגע א' שהוא למעלה מהזמן והתענוג ג"כ שם למעלה מהזמן מה שבגשמיות אלפים שנה שם ברגע א'.

קפ

כי ציד בפיו זה ידוע שגם בעשו היו כמה ניצוצות קדושות שיצאו מהם אח"כ ר"מ ור"ע ושמעיה ואבטליון ושאר גרים. אך עשו היה כובש כל ניצוצות קדושות בפיו וירא להורידם לגיפו פן תכפנו ותשיבנו לטובה וזהו כי ציד בפיו ר"ל כיון שהיו בו בשביה ממש היו רק בפיו לא בפנימיות הגוף ובשביל זה היה יצחק טעה בו כי בשעה שהיה מדבר עמו היה מדבר בניצוצות הקדושות שהיה בפיו וזהו ג"כ פי' יחרוך רמיה צידו.

קפא

אל הוא המשכה מאלופו של עולם לג' קוים ואל בפתח הוא נמשך מהם בחכמה והחכמה מא"ן תמצ"א לכן אל פי' לא ודו"ק.

קפב

כשאדם מקשר א"ע בהש"י אזי כל העולמות שלמטה ממנה מתקשרים בבורא ית' למשל לאדם שיש לו כח ע'י אכילה ומלבושים

קפו

כתפוח בעצי היער כן דודי בין
 הבנים יובן ע"פ מ"ש רז"ל
 מה תפוחה פריו קודם לעליו כן
 ישראל קדמו נעשה לנשמע והנה ארז"ל
 ועלהו לא יבול אפי' שיחתן של ת"ח
 צריכין לימוד ואמרו בס"ה שיש תרי
 גווני חכמה הא' היא ויתרון האור מן
 החושך והיא היתה מדת יתרו שאמרו
 רז"ל שלא הגיח ע"ז שלא עבד ואח"כ
 בא מן החושך אל האור החכמה
 והעיד ואמר עתה ידעתי כי גדול ה'
 מכל אלהים וכן גבי שלמה המלך ע"ה
 נאמר ויחכם מכל בני קדם היה ג"כ
 קצת מחכמה זו ר"ל שנתחכם מחמת
 שלמד תחילה חכמת בני קדם והכיר
 יתרון אור החכמה עילאה מן החושך
 ולכך נקרא חכמת שלמה חכמה תתאה
 מפני שהיא נוק' מקבלת חכמה מדבר
 אחר וזהו החילוק שבין שלמה המלך
 ע"ה ובין משה רבינו ע"ה אף שאותיות
 שלמה הוא אותיות למשה מ"מ משה
 רבינו עליו השלום השיג מתחלה תיכף
 חכמה עילאה חכמת אלקות אשר
 בחכמה ההיא נכלל כל הנבראים
 והנוצרים והנעשים כי אין דבר
 בעולמות נעשה רק מחכמת אלקות כי
 כולם בחכמה עשית ונמצא אותן ת"ח
 אשר השיגו חכמה עילאה הכל נכלל
 בחכמתם לכך אפי' עליהו שהוא שומר
 לפרי ואינה רק טפילה לפרי צריכה
 לימוד כי שורשה מחכמת אלקות מה
 שא"כ ממי שלמד תחילה שארי חכמות
 נמצא עליהם שלהם שהם השיחה שלהם
 שרשה מחכמה חיצונית ואין ללמוד
 אותה וזש"ה כתפוח בעצי היער שפריו
 קודם לעליו שהיא חכמת אלקותו ית'
 ע"כ בצלו חמדתי וישבתי להתעסק
 ולהסתופף בצלו ולשמוע ממנו אפילו
 שיחתו הצריכין לימוד ופשיטא פריו

וגם בענין צרופי היות ב"ה כך הוא
 אם הוא כסדרה מורה על רחמים וז"ש
 ניסן אתון כסדרן הוא דלכון. ר"ל
 בשביל אהבתו אתכם ורחמניות עליכם
 להשפיע להגין עליכם אבל תשרי שהם
 אתון למפרע מורה על צמצום ואע"פ
 שגם זה הוא בשבילכם ולטובתכם
 שתהיו יכולים לסבול הבהירות שלי
 עכ"ז הוא נקרא דילי ר"ל נקרא על
 שמי כי מחמת גודל האור והבהירות
 שלי היא המניעה להשפיע עליכם
 חסדי המרובים וגודל טובי לכן דילי
 אבל ניסן שהוא הבחי' המשפיע הוא
 דילכון וז"ש החודש הזה לכם דייקא
 ולכך הצירוף של חודש הזה הוא
 הוי"ה כסדרה.

קפה

מאשר יקרת בעיני נכבדת כו' ואתן
 אדם תחתך כי הנה המלך
 האוהב את בנו מאוד מחמת גודל
 אהבתו הוא מסתכל בפני בנו ומשגיח
 עליו בעינא פקיחא והנה המסתכל
 באיזה דבר אזי כח הראות הוא מלביש
 אותו דבר ומסבב אותו ידוע שהלבוש
 נקרא כבוד כענין ר"י קרא למאנא
 מכבודותא וזהו מאשר יקרת ר"ל מאחר
 שאתה יקר בעיני וחביב לי אני מסתכל
 בך תמיד כמ"ש עין יעקב וזהו בעיני
 נכבדת ר"ל בכח הראות עיני נתלבשת
 כביכול וזהו שנראית דמות אדם בבת
 עין ע"ד יצרנהו כאישון עינו וזהו
 ישראל עלו במחשבה ולא עוד אלא
 דכתיב צדיק מושל ביראת אלקים
 ועל דמות כו' כמראה אדם כו'
 כביכול ואתן אדם תחתך שהוא ית'
 גזור ואתה מבטלו ע"ד אז תתענג על
 ה' והמ"י.

קפח

טעמה כי טוב סחרה יובן ע"פ מה שאמרו רז"ל ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב שגזרו לצדיקים לע"ל והנה נאמר כי אין מחסור ליראיו דורשי ה' לא יחסרו כל טוב נמצא מי שיש לו מדת היראה אינו חסר מכל טוב והטעם מפני שהוא מושרש במדת היראה הנק' אשת חיל יראת ה' והמדה הנ"ל נקרא אוצר בית ה' כמ"ש יראת ה' היא אוצרו ובאוצר גזוין כל טוב ולכן אין מחסור ליראיו וזהו טעמה פירש החזיקו במדת היראה וטעמו אותה ותזכו לטוב הגנוז שם וזה כי טוב סחרה פי' מסבבת וסוחרת טוב הגנוז בתוכה לא תירא לביתה משלג אי' בזהר דמנה דינין מתערין פי' אי"ק בכ"ר גל"ש והנה בכ"ר הוא שני' לאי"ק נק' בכר לשון ראשון ע"ש ראשית חכמה יראת ה' שהוא ראשון במספר כי הראשון שבכולם לית מחשבה תפיסה בה כלל ואינו בכלל מספר כידוע לכך השני נק' בכר שהוא בכר לאביו וע"כ האותיות שניות ביחידות ובעשיריות ובמאות שהוא משנה למלך המחבר מלך ועם דלפני הב' הוא א' מלך שאין לו תפיסה דלפני א' מה אתה סופר ואחר אותיות בכ"ר גל"ש שהוא שג"ל נוקבא והמ"י.

קפמ

בפסוק וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית כו' וצויתי את ברכתי וכו' וי"ל למה כתיב וכי תאמרו הוה ליה למימר סתם וצויתי את ברכתי וי"ל כי ידוע ע"י שישראל עוסקים בתורה ובמצותיו ית' הם ממשיכים שפע בכל העולמות ויש עוד דבר אחד שישראל יכולים להמשיך והוא

שהוא עיקר התורה מתוק הוא לחכי וכן לפי ענין הנ"ל מסיים הפסוק כן דודי בין הבנים ר"ל כמו שאני התנהגתי עמו כן דודי התנהג עם בני ישראל וזהו בין הבנים שנאמר בנים אתם כו' כי יש שני מיני אהבה שהאב אוהב את הבן הא' מפני שנתחכם מכל האדם בתורה ובחכמה ובמעשים טובים ואחרי שרואה האב מעשים של אחרים ומעשיו הטובים יש להאב תענוג ושמחה ע"ד חכם בני ישמח כו' ובעבור זה אוהבו אהבה עזה וגדולה ויש אהבה אחרת והיא טבעיות שהאב אוהב אותו בעצם אף שאינו רואה מעשים אחרים הגרועים ממנו רק מחמת גודל האהבה והגעגועים שיש לו על בנו הוא משגיח עליו בהשגחה פרטיות ואין מעלים עינו ממנו רק משים עינו עליו להטיב לו ולקרבו ולאוהבו ככל מיני אהבות וקורבות ע"ד שכתוב עיני ה' אל צדיקים וזש"ה כן דודי בין הבנים שהם ישראל שהוא משים עינו עלי ומקרב אותי לעבודתו ית' ואין אהבתו עלי מחמת שרואה מעשה אחרים הגרועים ממני וממעשי אך הוא אוהב אותי בעצם כמו האב האוהב את בנו מכת הטבע ואינה תלויה בדבר ואינה בטילה לעולם וזהו ג"כ ופריו קודם לעליו שאינו משגיח על העלים שהם המעשים רק אוהב בטבע כנ"ל שהוא עיקר הפרי.

קפז

עד אברהם לא הוה זקנה רמו על התגלות דיקנא עילאה קדישא שהתחלה הוא מתיקון א"ל והמדה הנ"ל מתייחסת לאברהם הנק' חסד לאברהם וגם שם אל הוא חסד כמ"ש חסד אל כל היום.

ע"י אמונה כמשרז"ל בזכות האמונה יצאו ישראל ממצרים וגבי אברהם כתיב והאמין בה' ויחשבה לו צדקה שמתחלה לא האמין כי"כ שאמר אנכי הולך ערירי אח"כ האמין אמונה שלימה ואיתא בזה"ה איהו אמת ואיהי אמונה וצ"ל טעם לזה למה נק' כך ולמה ע"י אמונה יכולים לגרום שפע גדול וי"ל עפ"י שאיתא בזה"ה שערי דרישא רכיבין ושערי דדיקנא הן קשין שהוא לאכפאי דינין פי' כי הש"י קידש כל השביעיות כמו שבת ושמיטה וכן בי"ג תקונא דיקנא קידש תיקון הו' שהוא ואמת ובו תלי' ובו נכללין הו' תיקונין עילאין ושם עיקר הכפאות הדינין כי המדה הנ"ל נק' אנפאה דמלכא נהירין פי' למשל כאשר המלך נהירין אנפאה ושמוח וטוב לב והרחמים גוברים אף אם בעת השמחה בא לפניו מי שנתחייב מיתה למלך אך מחמת גודל השמחה והרחמים גדלה הרחמניות ולית דין כלל תמן ולכך נק' אנפאה נהירין זהו עיקר כפיית הדינין וכל השמחה גרם בבוא בן מלך לפני המלך מגודל התענוג ושעשוע נולד לו שמחה יתרה והם ישראל ע"ש בני בכורי ישראל ישראל אשר בכך אתפאר והוא מדת יעקב כמ"ש חתן אמת ליעקב ונמצא שהקב"ה מתענג במדת אמת שהוא אנפאה נהירין הכל בשביל ביאת יעקב לפניו שהוא הבן החביב ולכך נק' מדת יעקב נחלה בלי מצרים פי' שאין שם בחי' דין כלל כי כל בחי' דין נק' מצר שהוא מגביל הדבר ומצמצמו אבל כאשר אנפאה דמלכא נהירין אין שם דין ונק' בלי מצרים והנה כתיב או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי ודרשו חז"ל על התורה ויש לומר שג"כ מורה על ת"ד הנ"ל שהם נק' מעוזי ע"ש שהן קשיין לאכפאה דינין וזהו שאמר

בזה"ה האי מאן דחזי בחלמא דאחיד בדיקנא כו' מפני שהוא אחיד במדות ת"ד שהם כפיין דינא אחזון לי' שלמא ר"ל הדאו לו מן השמים שלום פי' שהוא הכפאת הדינין מפני גודל היחוד שגרם מכח המדות הנ"ל הכלל העולה עיקר הכפאת הדינין הוא תיקון ואמת כנ"ל רק מי יכול לגרום כל הנ"ל ע"י תיקון הנ"ל מי שהוא מאמין באמונה שלימה בהש"ת מפני שידוע האמת שמכ"כ והמשכות שפע ית' בכ"מ נמצא שמדות האמונה נתלבש בתוכו מדת האמת וגורם פעולתו נמצא האמונה נעשה כלי קיבול למדת אמת וזהו ו"ק ח"ש איהו אמת ואיהי אמונה והוא נק' ז' שהוא תיקון הו' כידוע ושניהם שוים במדתם ואז הוא יחוד גמור וזהו מי שיש לו אמונה בשלימות כנ"ל אך גם מי שאינו כ"כ שלם באמונה רק שהוא רגיל לתקן מדת האמונה הנ"ל כמו בשמירת שבת ושביעית יכול הוא ג"כ להמשיך מדת אמת אל אמונה וזהו וכי תאמרו אצל פי' שביעית ד"ל אפי' שלא תהי' במדת אמונה שלימה ובטחון שהרי תאמרו מה נאכל עכ"ז בהיותכם משמרים שביעית שהוא מדת האמונה תוכל לגרום שפע זהו וצויתי את ברכתי אך מפני שאינו אמונה אמיתית אצטרך לצוות את ברכתי ככיכול ולא מאלי' משא"כ אם תהיו מאמינים בשלימות יבא השפע מאלי' ושמעתי שזה ג"כ כוונת אמן שהוא יחוד הוי"ה ואדנ"י ע"ד מה שאמרז"ל משל לגולריין המתגרין במלחמה וגבורים נוצחים כי העונה אמן על הברכה הוא גמר קיום הברכה וסוף הניצוח שזה המברך כוונתו להשפיע שפע עליון בעולם התחתון וזה העונה אמן אחריו אומר אמת הדבר מביא אמת באמונה שהוא עולם

בכל המדות ולהוציא משם גם אותו הניצוץ ולהעלותו אל שרשו כי זה מגמת נפשינו להעלות נפילות השבירה אל שרשם. וכן כשהוא מדבר אל יחשוב שהוא המדבר אלא החיות שבו הוא מהבורא ית' הוא המדבר בו והוא המעלה הדבור אל שרשו ובוה ג"כ בכלל ההשתוות כי כח הדיבור ג"כ אצל חבירו כמו אצלו הכל מאתו ית'. וכן בעת אכילתו יהי מחשבתו להוציא החיות שבו להעלותו למעלה בעבודת הבורא וכן בכל שאר דברים הכל יהי מחשבתו לעשות פרי לקשר א"ע למע'.

התחתון שכן נראה בחוש כשאחד אומר דבר השומע מסופק בזה אם הוא אמת אם לא וכא הג' המכריע ואמר שזה בודאי אמת נתאמת הדבר ע"י אצל השומע ולכך השילוב הוא באמן דברכות הוי"ה אדנ"י כי השפע הוא מעולם העליון לעולם התחתון מעילא לתתא שהוא מאמת לאמונה אבל בעניות אמן דקדיש שהוא עליות עולם התחתון לעליון ולכך השילוב הוא אדנ"י הוי"ה מתתא לעילא.

קצ

קצא

פ"י הפסוק אלקים בשמים ואתה על הארץ על כן יהי דבריך מועטים כי נודע כי ד' עולמות הם שורש המחשבה והמחשבה וקול ודיבור ונודע שהוא ית' ממלא כל עלמין מלגיו כל עלמין ומסבב כל עלמין ולית אתר פנוי מיני' ונמצא כשאדם מאמין בזה יכול לדבר כל הדיבורים אפי' אינם דברי תורה כי ידוע שהדיבורים הם מעולם הדיבור אבל אדם שאין שם לבו לזה רק שחושב שהש"י הוא למעלה בשמים והוא על הארץ אינו רשאי לדבר הרבה דיבורים כי אינו יכול לתקן הדיבורים וע"ד שאמרנו"ל ע"ה אסור לאכול בשר. והוה פ"י הפסוק כי האלקים בשמים וכו' פ"י כשאתה חושב כך ע"כ יהי דבריך מעטים.

קצב

העושה תפלתו עגולה סכנה ואינו מצוה פ"י סכנה שלא ירצץ את מוחו פ"י העושה תפלתו לשון נפתולי שמדבק ומחבר מחשבתו בבורא ית' וכשעושה דביקתו עגולה ר"ל

זהו כלל גדול כשיבא לאדם איזה מצוה כמחשבה אל ימנע מלעשותה משום יוהרא או משום איזה פניי' כי בודאי מתוך שלא לשמה בא לשמה כי גם במעשה טובה יפעול למעלה כלי טוב ובמחשבה נעשה למע' פנימיות הכלי ראשית דבר צריך להיות הבחירה טובה ואחר הבחירה צריך להיות פיו ולבו שווין להאמין באמונה שלימה בלי שום פניי' שמלא כל הארץ סבודו ובכל דבר יש חיותו ית' לפיכך כל אהבה ויראה וכל שאר המדות הוא ממנו ית' אפילו בדברים רעים שבעולם ולכן איך רשאי לאהוב או לירא וכן להתפאר וכן לנצח וכן שאר כל המדות חוץ ממנו ית' כי ראוי לחשוב באותה שעה שהו אמתיירא או אהב מדבר א' ראוי לחשוב מהיכן בא כאן היראה או האהבה או שאר הדברים הלא הכל ממנו ית' שנתן היראה והאהבה אפי' בדברים רעים למשל חיות רעות כי מכל המדות נפלו בעת השבירה ולפיכך אין היראה כ"א ממנו ית' ולמה לי לירא מניצוץ א' ממנו בבחי' רעה זו טוב לי לקשר עצמי ביראה הגדולה וכן באהבה וכן

הולכים בו כל עולם רק לפעמים שאינו דרך הטבע שאינו מגולה לכל ולימות המשיח יתגלה הנתיב ע"ד שנא' ישבו זקנים חקנות יחדיו ואיש משענתו בידו מרוב ימים פי' כי יהיו במדרגות זקנים וכתוב ביששים חכמה ואיש משענתו והיא העמדה ר"ל שיהי' העמדה להם מדרגות זקנה שיתגלה נתיב החכמה וזו יהי' להם העמדה.

קצה

חסד ה' מלאה הארץ ר"ל באמת הוא חסד גדול שה' מלא כל הארץ כלומר בעולם השפל הזה שלכן המינים אומרים שאין הקב"ה משגיח על עולם השפל הזה אבל באמת הוא משגיח עלינו בכל עת והוא חסד גדול שלו שמלך גדול כמוהו ישגיח על עולם השפל הזה וסברת המינים נדחה שלפי סברתם שאין כבודו להשגיח בעולם השפל הזה אבל בשמים הוא משגיח לפי סברתם ששם כבודו ובאמת שאפי' שמים אין כבודו להשגיח לפי גדול רוממותו והו' שאמר הכ' בהשמים חסדך כלומר אפי' מה שמשגיח בשמים נמי רק עפ"י חסדו יתברך.

קצו

למה מאשור וממצרים תבושי ר"ל הוא מוסר לאדם למשל מי שמתענה משבת לשבת ובסוף יום אחרון נפלה לו פני' משבח בני אדם נמצא שאבד כל הטוב הצפון לו מתעניתו ולריק יגיעו והנה אז מתגרים עמו היצ"ט והיצה"ר היצ"ט אומר לו הלא טפש גדול אתה שאבדת כל טוב הגנח לך בשביל פני' השפילה כזו והיצה"ר מתגרה בו ראה טפש שאבדת גופך בתענית כבד כזה בחנם בלא

פעמים היא למטה ופעמים למעלה כדבר העגול ואינו מחובר בתמידות סכנה כלומר כשנופל תחנן הוא פעמים שמחשבתו יוצאת לחוץ לברר ניצוצות מן הקליפות ע"ד עיני ה' צופים טובים ורעים וכן מצינו שנשבה ארון ה' בין הפלשתים כדי לברר הדיבורים שהי' בגלות ולהביא מנחה תהו וישרנה הפרות שאמרו שירה ומהו שירה אמרו שירו לה' שיר חדש ר"ל שהי' כבר אחר הברורין כמ"ש האר"י ז"ל והוא לשון זכר אבל שירת הים לשון נקבה השירה הזאת לפי שאינה נצחיות אבל שירה זו עתידים לאמרו בשעת הגאולה לימות המשיח במהרה בימינו והיא הגאולה הנצחיות לפיכך היא לשון זכר והוא נק' נפילות אפים שאחר ש"ע שמחשבתו יוצא למטה ואז סכנה שלא ירצוף את מוחו פי' שלא יקלקל את שכלו והו' שכתב האר"י ז"ל שצריך אדם לשמור עצמו בשעה שנופל תחנן שהוא בעולם העש"י.

קצג

מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו פי' שמדת רחמנות באה מכח הדעת שמחמת הדעת יודע לרחם ולפי' אין כמדת רחמנות שבירה ע"ד יעקב אבינו לא מת כי הוא בא מכח הדעת והדעת הוא רק חיים והו' דכתיב ובעת חודרים ימלאן ואין בו שבירה.

קצד

דרכיך ה' הודיעני ואורחותיך למדני פי' כי יש דרך ונתיב כי דרך הוא דרך כבושה שכל העולם הולכים בו והוא דרך הטבע והוא העמדה של עולם ונתיב הוא שאין

קצט

פ' הפסוק וסרתם ועבדתם ר"ל
כאשר אדם סר מן הדביקות ח"ו
יבא לידי ועבדתם אלהים אחרים.

ר

אמירה לגבוה כמסירתו להדיוט ר"ל
כשאדם אומר שום דיבור
לגבוה יהיה כמסירתו להדיוט ר"ל
שיהי' במסירת נפש.

רא

על כל נשימה ונשימה תהלל יה
ע"ד ויפח באפיו נשמת חיים
כי כל הגופח מתוכו הוא נופח פי'
מלבו דבכל הבר יש בחי' משה פי'
בינה ע"ד משה זכה לבינה וכשנצטרף
נ' שערי בינה לאותיות משה הרי הוא
אותיות נשמה ונשמותינו הוא מבינה
והחיות יורד בעולמות מטי ולא מטי
כי הגוף אינו יכול לסבול את החיות
ביותר וגם החיות אינו יכול לסבול
שיהא בגוף לפיכך הולך החיות בגוף
מיד חוזר למעלה וזהו ההבל והכל
נרשם בחיות הן מה שחושב או מדבר
ועושה נרשם זאת אל ההבל וכשעולה
החיות למעלה נגלה כל זאת למעלה
כמשל צורף שבוחן כסף וזהב בשיפשוף
אבן כך כל זה נגלה למעלה בשיפשוף
החיות בלב וזהו לרגעים תבחננו ולכן
האדם ראוי ליבוש לחשוב או לעשות
איזה דברי זנות כי בהליכת ההבל
הולך זאת המחשבה או המעשה למעלה
דרך כל העולמות.

רב

נגד שמי' אבד שמי' כי הקב"ה
קודם שברא את העולם כביכול

דבר וזהו למה ממצרים ר"ל מיצה"ד
הנקרא מצרים ומאשור הוא היצ"ט
המאשרו בדרך משניהם תבושי כי
שניהם משחקים ממך ומתגרים בך
כנ"ל.

קצז

זה הכלל מהמחשבה של עבירה נברא
פנימיות דהיינו נשמה של המשחית
ומגוף המעשה של העבירה נברא גוף
של משחית ונברא משחית ממש בגוף
ונשמה ואם לא עשה המעשה של
המחשבה עדיין אז מחמם ר"ל החיצון
הידוע את האדם ההוא בלילה ומשמש
עמה ממש ונברא מזה גוף אל הנשמה
וזהו שאמרו רז"ל אל יהרהר אדם
ביום שלא יבא לידי טומאת קרי בלילה
כי בודאי יבא לידי כך כי הוא ירדוף
אחר אדם זה שיברא גם גוף לנשמה
שנעשה ע"י ביום ע"י המחשבה לפי
זה אין חילוק אם מהרהר בא"א או
בבתולה כי בהרהור זה ג"כ נברא
נשמה למשחית ואח"כ מוכרח לברוא
גוף וזהו פ' הפסוק ברית כרתי לעיני
ומה אתבונן על בתולה ופי' כרתי לשון
חיבור כמ"ש אשר כריתי לי לשון
כרי הצבור ומחוכר במקום א' וז"ש
ברית ר"ל ברית המעור כרתי לעיני
ר"ל חברתי לעיני כי הרהור בא ע"י
הסתכלות העינים באשה נמצא לפ"ז
מה אתבונן על בתולה ר"ל כי אף
ע"י הרהור בתולה נברא נשמה של
משחית ואח"כ מוכרח לברוא הגוף
כנ"ל.

קצח

דע מה למעלה ממך פי' דע כל מה
שלמעלה הכל הוא ממך.

לא הי' נכרת מלכותו דאין מלך בלא עם כי מדרגה גדולה אינו נכרת עד שיש מדרגה קטנה ושכלו וגדלו ועוצם יכולתו לא היו יכולים להשיג כל העולמות לפיכך עשה צמצם אחר צמצום עד שיכולים לסובלו ית' כמשל האב שמצמצם דעתו ושכלו בשביל בנו ועושה מעשה נערות בשביל בנו שיהא לו תענוג ולמה עושה מעשה נערות בשביל שאין בנו משיג את שכלו הגדול כך הוא ית' מצמצם א"ע בשביל שיהיה לנו תענוג ולכן אין רשאים לקרותו רק שם אדניי שאין אנו משיגים רק מדרגה קטנה שבעולמות שנתצמצם והוא מכח שרצה להיות אדון אבל שם הוי"ה שהוא שם העצם אין אנו משיגים וכן כל העולמות עליונים אינם משיגים רק בהתפשטות הגשמיות והתגברות כח הרוחני כמו כ"ג ביה"כ שאז הוא שבת שבתון שקדושת שבת משפיע בכל ר' ימי המעשה ויוה"כ קדושתו למעלה שאין בו אכילה ושתייה ואז יכול להשיג מקצת השכל שלמעלה מהעולמות לפיכך הי' זוכר את השם המפורש שהוא שם העצם ית' והוא נגד שמי' שרצה להיות נגיד ואדון אבד שמי' שהוצרך להעלים שם העצם ע"ד כי יד על כס י"ה וכו' כבר נכתוב רק בשנית בשביל איזה דבר שנתחדש.

רג

איתא בזוהר וירא והנה איל אחר אותו איל נברא ע"ש בין השמשות ובין שנתו הי' וי"ל ע"פ דאמרו"ל בין השמשות לא הכריעו בו חכמים אם כולו מן היום או כולו מן הלילה או חציו מן היום וחציו מן הלילה פי' ד"מ יש בכל דבר ד' יסודות ארמ"ע והנה אש ומים הם נגדיים זה לזה ואיך יכול להיות

נכללים זה בזה ובודאי מוכרח להיות איזה דבר המחברם יחד שלא יבטל המים את האש או להיפך לכך צריך דבר המחברם שלא יתבטלו ממציאיותם והדבר המחברם נק' אי"ן ופי' הענין שידוע שכח הפועל כנפעל והפועל הוא כח אלקות שבדבר הנה והוא אינו כלי לכך בודאי יש כאן אי"ן וכן יש בעבודת אלקות יש אהבה ויש יראה והם מתנגדים זא"ז כי האיך יכול להיות אהבה ויראה ביחד למשל יראת אדם מהנחש אין בוו היראה שום אהבה או כדומה בדבר טוב אין בו אלא אהבה אבל אם הוא אהבת הבורא או יראת הבורא יכול להיות שניהם כאחד ואהבה נק' יום ויראה נק' לילה והדבר המחברם נקרא בין השמשות שלא הכריעו בו חכמים מה הוא ונק' אי"ן ואי"ן הוא החכמה כי חכמה מאין תמצא והחכמה נקרא ראשית כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' וה' בחכמה יסד ארץ ר"ל ה' שורה בחכמה ועי"ז יסד ארץ והוא כח הפועל כנפעל וממנו התחלת המספר כי הוא הנק' ראשית והוא ית' נקרא אחד לשון אחדות שאינו במספר והנה ידוע שיום נק' אהבה ולילה נק' יראה והמחברם הוא מדת אי"ן נק' בין השמשות והעקידה היה שאלקים נסה את אברהם פי' שמדת היראה הנה לה עלי' מתחבר עם האהבה והספי' נק' שנים כמו שפי' בזוהר על ז' שנים וע"ש ההשתנות במדות נק' שנים ואי"ן נק' שנה ראשונה נמצא בשעת העקידה שהי' עליי' יראה ואהבה הוצרך לבא באין והוה בן שנתו הי'.

רד

לא תכירו פנים במשפט פי' משפט נק' רחמים ע"ד שפי' בזוהר

וטעמים ונקודות הם בחי' י"ה היה
לי לישועה להבין האותיות.

רה

סבוני כדבורים וכו' היינו שמסבבים
מחשבות זרות ותחבולה לזו
לגרש המ"ז הוא כדבורים היינו
כשרוצים ליקח הדבש מכוורת מגרשין
הדבורים ע"י עשן שבו ב' גוויין
אוכמא וחיוורא נגד ב' מדות יראה
ואחבה ר"ל שיכנס בלבו הב' מדות
אלו ועי"ז יגרש המחשבות זרות.

רט

כל הבכור אשר יולד בבקרך הזכר
תקדיש לה' אלקיך הבעש"ט
זלה"ה אמר שלא ידאג אדם על מקרה
בלתי טהור שראה קרי בשוגג בלי
שום מחשבה והרהור כי הוא ח"ו היה
חייב מיתה ועי"ז כי יצא ממנו הרע
נפטר ממיתה ובאם לאו הי' מת ח"ו
ואמר רמז לזה יקר בעיני ה' המותה
לחסידי ויקר אותיות קרי הוא טוב
לחסידי היינו שבאה לו שלא מחמת
הרהור הוא טוב שבאם לאו היה אפשר
להיות מת ח"ו א"כ אין לדאוג אלא
אם ראה ע"י מחשבה ח"ו וכשבא לאדם
מחשבה רעה חלילה יראה לטהרה
בהעלותה להתקשרות הבורא ית' והו
כל הבכור אשר יולד היינו מחשבה
רעה [כי הקליפה קדמה לפני לכן
נק' בכור].

רי

שילד לך בבקרך לשון ביקור לשון
מחשבה הזכר ראה שתהי'
בבחי' זכר להיות אתה המשפיע טוב
בעולם ע"י התקשרות הבורא ית'
ולברר להוציא הטוב מן הרע ותקדיש

השוטה רואה פני המלך צהובים סובר
שהיא כך אעפ"י שימרוד בו וזהו לא
תכירו פנים במשפט היינו הפנים של
חסד כי באמת המשפט לאלקים הוא
שיש בו דין רק שהוא ברחמים.

רה

ויברא את האדם בצלמו פי' ד"מ
האב שאחזק את בנו אעפ"י
שהוא רחוק ממנו הרבה מצמצם את
שכלו ומצייר כאלו דמות דיוקנו עומד
לפניו כך כביכול הקב"ה מצמצם א"ע
לפיכך ראה זה הנביא בדמות ארי' זה
בדמות אדם כי היה בחי' שורש ארי'
ונתצמצם הקב"ה כביכול באותו הדמות.

רו

ת"ר שעה ראשונה מאכל לודים שעה
לשון הפרשה כמו אל מנחתו
לא שעה ושעה ראשונה פי' סיבה
ראשונה שאדם מופרש מהשי"ת מאכל
לודים פירש"י אוכלי אדם היינו מי
שיש לו מדת לשון הרע כדאמרינן
לשנא תליתאה שני' מאכל יורשים
שארין עושים מעשים טובים רק סומכין
על זכות אבות שלישיית מאכל פועלין
היינו שעובדים ע"מ לקבל פרס רביעית
מאכל כל אדם היינו שאוכלים מאכל
של אדם הצדיק הנק' כל כההיא דר"ח
בן דוסא שכל אלו נעתקים ומופרשים
מהשי"ת מלעשות עובדות בשלימות.

רי

עזי חזרת י"ה ר"ל כי האותיות
א"א להשיגם כ"א ע"י הטעמים
והנקודות וזהו עזי הוא הנקודות בחי'
גבוהות חזרת היא הנגינות טעמים

רצון הבורא ית' כדי שיבא לעולם התענוג.

לה' אלקיך אלקיך גימט' אדני' ע"ה הרי הוי"ה אדני' והב' שמות אלו הוא היחוד.

ריג

כלל הדברים שכל מה שרואה ושומע וכל המקריות שיקרה לאדם הכל הם באים להתעורר אותו הן דבר אהבה הן דבר יראה והתפארות וניצוח והודיות והתקשרות וממשלות כלליות הם בשני אופנים או שבא לו בתפילה המעשים רעים שעשה כבר באים כנגדו במחשבה שלו כדי לתקנם ולהעלותם והוא כמשל מי שרואה במראה שרואה כנגדו פרצופו כך בא לו במחשבה המעשים שלו או שבאים אותיות מהשכירה וזה צריך להשיג אם הם אותיות מהאהבה ויראה או כיוצא משאר מדות זה בתפילה וגם בכל עת לפעמים מתפחד האדם מדבר מה או מאיזה בריה הכל בא לו כדי להעלותה ולפעמים רואה דבר אהבה או יראה עדימ' אדם שמורגל בליצנות מדאין לו לצנותא דע"ז דהיינו אם רואה פתאום ע"ז יבין שלא בחנם ראה זאת או אם שומע לצנותא הכל כדי לתקן הליצנות וימתיק בשורשו שיעלהו לשורש אהבה ולכך כל מה שאסור יש כנגדו היתר והבן וזה הכלל שכל מעשיו יהי' בדביקות להשי' וישגיח על הכל על כל אשר יראה וישמע וכ"ש שיעשה והוא שני' על שלמה המלך ע"ה וידבר על העצים והאבנים כו' שעל כל מה שראה אמר על כולם טעמים שמגיעים לעבודתו ית' ופשיטא שכל מה שבבית הכל צריך לעבודת השי' הן טהור הן טמא וכל הבריות והכל הוא בעצמו שהנהגתו מלוכש שם דרך משל האדם והאשתו הם גוף א' ובניו הם המקבלים נקרא

ריא

רצון יראיו יעשה ר"ל הרצון של יראיו יעשה אותו הקב"ה כי התפלה נקרא רצון והקב"ה מתאוה לתפילתו של צדיקים והוא רצון ר"ל התפילה של יראיו הקב"ה עושה אותה שנותן בלבו להתפלל על איזה דבר כי איש הירא לא ירצה כלל להתפלל ולבקש איזה דבר כי אין מחסר ליראיו שכל מה שנותן לו הקב"ה הוא אומר די ולכן הקב"ה נותן במחשבתו ובלבו שיתפלל כי הוא ית' מתאוה לתפלתו והוא ואת שועתם ישמע.

ריב

צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה לזה שכל מה שהוא עושה איזה מצוה או לימוד תורה או תפילה יתעורר תענוג גדול למעלה ולא יאמר בלבו איך אפשר שאני אעשה כביכול תענוגים למעלה ע"ז נאמר ונרגן מפריד אלוף כי כביכול נקרא אמונה אמונת אומן ובכל המצות יחשוב שיהיה תענוג גדול לעילא שיביא כל הדברים לעולם התענוג ששם לא היה שבירה ע"ד ההכמה תחי' את בעליה וכו' ומחיה אותה אך אי"כ יאמר אדם בלבו שהוא גדול מאד ויבא לידי גיאות וגדלות ולז"א רבבה כצמח כו' ותבואי וכו' ואת ערום וערי' מי נתן לך הכח הזה אני אני הוא וזה הכלל שצריך להתעורר למטה ההתלהבות דהיינו התענוג שלו ר"ל שיהי' לו תענוג ממש במה שעושה

אל המלך ואינו משגיח על השליח כך כל הדברים שבאים הן אהבה הן יראה ילך למלך הוא הקב"ה ויעלה הכל למעלה הן אם בא לו איזה דבר יראה חיצוניות או היוק ח"ו או נודמנה לו איזה שמחה ותענוג הכל יעלה למעלה למלך עליון ולא יעשה כמו השוטה שהוא מתענג ומשתעשע ואוכל ושותה ושוהא עם השליח השלוח לו מאת המלך ומחמת זה הסיח דעתו ושכח ששלח המלך לקרוא לו ואף אם בא יבא לפני המלך יחר אף המלך בו מאוד ושמתו נהפך לו לתוגה ולא כן החכם אשר עיניו בראשו לאמר מה לי להרבות דברים עם השליח טוב לי לילך להמלך לעשות רצונו לכן צריך האדם להתישב מאוד בעבודות השי"ת על כל חבר ודבר. ואם נפשך לומר איך יכול האדם להעלות במחשבתו כל דבר להיות ממותק בשרשו אך כי הנה תמים תהי' עם ה' אלקיך ותי"ו דתמים רבתי דלכאורה התיו רחוק מאלף ד' מאות מדרגות והאיך יכול להאיר בה האלף אך באמת אמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמי ר"ל ד"מ אם אדם רוצה לעלות כשהוא עומד במדרגה תחתונה אינו יכול להגיע ולהשיג למעלה העליונה רק כשהוא הולך ממעלה למעלה אבל אם הוא עומד שם למעלה יכול להעלות מלמטה ברגע א' וזהו אמירה לגבוה כו' ד"מ קטן צריך לילך יותר מגדול המחשבה ג"כ גדול ממעשה הרבה ולכן א"צ רק שיחשוב במחשבתו ומעלה תיכף לשרשו ולכך התי"ו משתוקק לאלף ויש בו כל הדי' מאות אלפי"ן ולכך התי"ו גדולה שהם מאותיות המחשבה.

ריד

כל התורה כולו שמתיו של הקב"ה שיש בתורה כל המדות עניינו

בניו נוקבא נגדם אף שהאשה היא נוקבא אבל בערכם שהם מקבלים הבנים נקראו נוקבא ונגד הבנים הבית היא הנוקבא וזהו שאמרו רז"ל ביתו זו אשתו ונגד הבית כל כלי תשמישו וכל הדברים שבבית מקטן ועד גדול הכל נקראים נוקבא וזהו צריך הבחנה גדולה שכל מה שדואה בבית הבריות משונים מה שבאים לפעמים הכל הוא הוא בעצמו דהיינו שצריך להנהגתו ומוזה יודע לו כל הצריך לענינו ולעבודתו ובהכל מלובש השגחתו ית' וד"ל. וזה לא בגבורות הסוס יחפץ הוא רמו למדרגות תחתונות שהסוס טפילה לרוכב והמדרגות התחתונות הם טפילים היינו שבא לו פחד מאיזה דבר זה מעורר לו יראה כי באים לו אותיות מהשבירה השייך ליראה ולא בשוקי האיש ירצה שהשוקיים הם מדרגות תחתונות לא מפני שיפחד מפני זה שלח לו הקב"ה רק רוצה ה' את יראיו המיחלים לחסדו להעלות היראה שמיראה באה לו אהבת הבורא ונמשול משל לאיש חיל שבא אל האדם לקרוא אותו אל המלך ובא בכעס גדול ובפחד ומלובש בגדי אימה ופחד והאדם מתירא ממנו ובאמת אינו כלום כי אין לו לאדם לירא ממנו כלל רק מפני שיראת המלכות מלובש בו שבגדיו הוא סימן שחותם המלכות בו אבל בעצמו אינו כלום ואם האדם הוא חכם אינו חש לדבר עמו ואינו מתיירא ממנו ומפחדו ומאימתו רק תיכף הוא ממהר לילך אל המלך עצמו או לפעמים בא איש מהמלך בתנועות מהאהבה ומי שהוא טיפש הוא מתענג ומשתעשע עם השליח מחמת ששומע ממנו דברי אהבה אבל מי שהוא חכם יודע שעיקר זהו רצון המלך ואהבתו ואומר מה לי לדבר ולהתענג עם השליח הלזה אלך לעיקר ושורש התענוג והאהבה והולך

אהבה ויראה והתפארות וניצוח הודיות
והתקשרות וממשלה כלליות ובוזה יכול
לתקן כל מה שפגם אם פגם באהבה
ח"ו כשלומד בתורה ענייני אהבה
בדביקות בדור' ובא לידי תענוג מביא
לעולם התענוג ובא לו חכמה והחכמה
תחי' כו' כנ"ל.

ריו

עבירה גזרמת שכחה מפני שעבירה
גוררת עבירה ושוכח השי"ת
ועושה עוד עבירה. התשובה גזרמת
הזכרון ורמו לדבר שמן זית שהזית
קשה לשכחה והשמן טוב לזכרון וכמו
שהשמן גנוח בתוך הזית כך התשובה
גנוחה בתוך העבירה לפי שהתשובה
היא מצות עשה מתרי"ג מצות אבל
אינו יכול לעשות תשובה אלא אם עשה
עבירה תחילה נמצא שהתשובה גנוחה
בתוך עבירה.

ריח

ארז"ל בים גדמה להם כבחור ובסיני
גדמה להם כזקן ולכאורה
אינו מובן והלא כתיב כי לא ראיתם
כל תמונה וי"ל עפ"י משל האב אוהב
את בנו ומפני גדול האהבה שיש לו
לבנו נחקקה להאב צורת הבן כמו שהי'
עומד לפניו וכשהבן קטן עדיין גדמה
לאביו במחשבתו צורת קטן וכשהוא
גדול גדמה לו צורת גדול במחשבתו
וזה ידוע ישראל עלו במחשבה פי'
שהם תמיד נחקקים במחשבה העליונה
כמו שהבן נחקק במחשבת אביו והנה
כשהבן מתכשר במעשיו וטוב בעיני
אביו המעשים שלו כך הוא חקוק
במחשבת אביו וכשח"ו להיפך החקיקה
גי' כך וזש"ה אם רחץ ה' את צואת
בנות ציון כביכול שהשי"ת רחץ א"ע
מצואת בנות ציון לפי שהיו חקוקים
במחשבתו כביכול ולטובה נאמר

רמו

להגיד כי ישר כו' שיש אדם שבא
לו מחשבות זרות בתפלתו
אבל דחוק א"ע ומבטל אותה כ"פ
בתפלה א' נמצא באדם זה אין הדביקות
עולה כשורה וביושר רק בעקמימות
כי בבדכה א' עולה הדביקות ביושר
ובברכה א' לא אבל זה שמתפלל כל
התפילה בדביקות וזהו להגיד לשון
המשכה כי ישר ה' צורי שילך
המחשבה בדביקות הבורא ביושר ולא
עולתה בו.

רמו

הוי עיר הדמים במדרש הוי מקמי
קרתא דשפך דמא בגוה י"ל
דהנה אמרו רז"ל לא יאכל אדם עד
שיתפלל שנאמר לא תאכלו על הדם
פי' דכתיב כי נפש כל בשד דמו
בנפשו הוא נמצא עיקר האדם הוא ע"ש
דמו שבו ולמה נק' אדם ולא דם אלא
שמדבק א"ע בבורא ית' וממשיך בקרבנו
אלופו של עולם נתחבר האלף אליו
ונק' אדם וזהו לא תאכלו על הדם
ר"ל כשעדיין לא חיבר אלופו של
עולם רק אחר התפילה כשחיבר דמו
לאלופו ש"ע ואז נק' אדם מותר לו
לאכול ולא קודם כנ"ל וזהו הוי עיר
הדמים פי' שהם נקראים דמים שאינם
מחברים אלופו של עולם והי' קשה
למדרש והלא כל העולם קודם התפילה

מהם אומרים איזה דרוש על איזה פסוק או מימרא בהש"ס זה אומר כך פירושו של פסוק או מימרא זה אומר כך אם ח"ו מכוונים לקינתור לאמר הפירוש שאני מפרש יותר טוב מפירושי האחרים בודאי אוי להם ולנפשם מוטב שתהפך השלייתם על פניהם אבל אם כל או"א אינם מתכוונים רק להגדיל תורה ולהאדירה אז אשרי להם ולנשמתם וזה ראה שאין פתחיהן ר"ל פיהם שיהפך נקרא פתח כמו שמרד פתחיו פיך וראה שאין פתחיהן של כל או"א מהם מכוין זה כנגד זה ר"ל שאין כוונתם להיות מתנגדים זה לזה רק אומר דרוש ופירושו לש"ש אמר שראויים שתשרה עליהם שכינה.

רכ

הבא לטהר מסייעין אותו וי"ל כי הנה אנו רואין אדם הבא לטהר א"ע דהיינו שרוצה להתפלל בכונה גדולה לפניו ית' ועשה הכנה גדולה ע"ז ובעמדו להתפלל בתוך עיקר התפילה בא לו מחשבה זרה והיכן הוא הסיוע של זה מלמעלה הלא הוא הכין א"ע לטהר מחשבתו ולזכך תפילתו אך האמת הוא כי אדרבה זו היא הסיוע שלו כמבואר בדרושים הקודמי' שהש"י שולח לאדם זאת המחשבה כדי להעלותה ע"ד מגלגלין זכות ע"י זכאי ואין המחשבה מקריות אלא להעלותה לשרשה כגון שבאה לו מחשבה זרה מאחבה רעה או יראה רע וכיוצא בה והוא מדחה המחשבה רעה ההוא ומרביק א"ע באהבה או ביראה דלעילא ומסיים תפלתו בהתלהבות יותר גדולה ובזה מוציא ניצוצות מהקליפה וזו הסיוע שמסייעין אותו וזהו פי' הפסוק ורחם השמש ובא השמש ר"ל שהאדם צומד

בישראל ישא ה' פניו אליך ר"ל אותו הפנים שלהם החקוקים במחשבתו והנה ידוע כשיצאו ישראל ממצרים היו כעובר הנשמט מרחם אמו וכשבאו על הים היו כנער שגמלתו אמו והיו בהם קצת דיבור אבל לא בשלימות ח"ס שלא היו יכולים לומר שירה מעצמם אלא מה שאמר משה ענו אחריו וזהו פי' שאמר להם משה ואתם תחרישון שלא היו יכולים עדיין לדבר בשלימות רק כנער קטן וזהו פי' בים גדמה להם כנער ר"ל כאשר היו ישראל בעת ההוא כך גדמה במחשבה עליונה צורתם ג"כ כנער ובחור וכאשר באו למרה נמתקו שם וזה פי' כי מרים הם ר"ל ישראל היו עדיין מרים ונמתקו שם וכשבאו אל הר סיני היו משיגים כבר ללמוד ואמרו נעשה ונשמע מעצמם היו משיגים כבר חכמה עילאה והיו אז בסוד זקן זה קנה חכמה וזהו בסיני גדמה להם כזקן ר"ל מצורתם נחלקה במחשבה עליונה בצורת זקן כדרך הבן הנחלק במחשבת אביו כפי גדולתו ושלימותו.

ריט

לא רגל על לשוני פי' כשמדבר דברים בטלים או לשון הרע או הקול וההבל ההוא עולה ומקטרג עליו וכאשר אדם ההוא לומד אח"כ ד"ת והקול וההבל מד"ת ג"כ עולה רק הקול וההבל הראשון דוחה את השני מלעלות ומקטרג עליו זה לא רגל על לשוני ר"ל הצדיק אינו מלשין א"ע אבל הרשע מלשין על עצמו דהיינו דיבור הרע האי מלשין ומקטרג על לשוני של ד"ת שלמד אח"כ. ראה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה אמר ראויים שתשרה עליהם שכינה רמו לכמה ת"ח שיושבים במסיבה וכל א'

הגניבה יקרא בתורה ענין גניבה ולא תעשה שבה בדחילו ורחימו בנקודת וטעמים כראוי בזה יוכל לתקן מה שעיוות.

רכד

וקו' ה' יחליפו כח זכו' ירוצו זכו' דאיתא בסי' אין למעלה מענג ואין למטה מנגע ופי' דענג הוא עולם התענוג היינו החכמה וההשגה הוא עולם התענוג ונאמר ראשית חכמה יראת ה'. ר"ל שיש למדה זו בושה גדולה נגד מה שלמעלה ממנו הואיל שהוא משיג יותר וקרוב למלכות מאד ומגודל ההכנעה אינו מרגיש בתענוג כמשל השר העומד לפני המלך תמיד מגודל הכוונה אינו מרגיש א"ע ואינו משיג בתענוג הגדול לפי שכבודו בטל ממציאאות נגד התענוג הגדול אבל מי שאינו בתמידות אצל המלך מרגיש התענוג יותר כשבא לביתו ומרגיש ומשיג א"ע ומחשב שהוא קרוב למלכות יש לו תענוג אבל מי שהוא בתמידות אצל המלך מגודל הכוונה והתענוג אינו משיג כבודו כלל וזהו סיג לחכמה שתיקה שחכם אינו מדבר לפני מי שגדול ממנו ואדם עומד תמיד לפני המלך מלכו של עולם ולכך אינו ראוי לדבר לפניו וזהו אין למעלה מענג כלומר אין למעלה מן הענג ר"ל שהוא גדול יותר מהתענוג כנ"ל ואין למטה כו' כי הקב"ה הוא סובל כל עלמין וממלא כל עלמין כי הקב"ה כביכול מצמצם אורו אפי' במדרגה הפחותה שבגשמיים נמצא כשתחקור ותבין כל הדברים תשיג עצם כבודו ית' אפילו שם וזהו אין למטה מנגע.

רכה

להבין ענין הצמצום כתיב כנשר יעיר קנו וארזיל נוגע ואינו

להתפלל בהתלהבות חרץ לו השמש ואח"כ פתאום ובא השמש שאבד ההתלהבות שבאה לו מ"ז למה כך לזה אמר טעם אל מקומו שואף לשון ניתק כמו שף מדוכתי' כלומר שהש"י מומן לו זה כדי שיהא אדם זה שואף אל מקומו פי' שיוציא הנצוצות ויחזירם למקומם לשרשם בקדושה וי"ש שואף זורח הוא שם וסוד השבירה מרומן בפסוק הכל הבל ורעות הוא לשון שבירה.

רכא

סוד ב' פתחים בבהכ"נ הנזכר בגמ' ר"ל אהבה ויראה ואח"כ יתפלל כי ידוע כי יראה נק' שעד זה השער לה' שהיא נוק' אשה יראת ה' והאהבה הוא דבר הוא מרומן בפסוק זכר חסדו ר"ל חסד הוא זכר המשפיע.

רכב

קהלת שקיהל חכמות הרבה ר"ל שקיבץ כל החכמות אלקות והקדושה מהשבירה.

רכג

סוד התורה שהיא שמו של הקב"ה ר"ל עשרה שמות שאינם נמחקים שהם עשר ספירות עשר שכליים וכל העשר ספירות הם התורה כולו כיצד למשל ענין של אהבה הכתוב בתורה הוא ספי' חסד וענין של יראה הוא ספי' גבורה וכן כיוצא שאר ספי' נמצא כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה ר"ל ספירותיו וגם עשרה שמות שאינם נמחקים בעצמם בתורה ובתורה יכול האדם לתקן אח אשר עיוות למשל שעבר על לא תגנוב ואתר התשובה והחרטה והשיב את

מחלפים במטי ולא מטי והוה יעלו
 אברים כנשרים דהיינו נוגע ואינו נוגע
 כנ"ל כדי שיהי' לו קיום כנ"ל ירוצו
 ולא ייעפו ודו"ק היטב מ"ש לעיל שכל
 הטוב נעשה ברגע א' מאהבה רבה
 כנ"ל והנה מדרגות התחונות נק' אני
 דא' נמשך לנ' כפופה אך בחכמה יסד
 ארץ והחכמה מקטין עצמו מגודל בושה
 ומושך עצמו לאין מגודל הבושה והואיל
 ומושכת למעלה בזה יכול לסבול
 הארציות אורו ית' ע"ד האמור מטי
 ולא מטי כנ"ל והוה ואני תפילתי לך
 ה' עת רצון שהאהבה הקדומה הנק'
 רצון פשוט שם הוא רק האהבה ושם
 רק טוב פשוט וכל הנסים שבעולם
 משם הם באים ויכול להקדים הדבר
 אף שהי' זמן מופלג יכול להקדים
 הטובה דרך נס כשמביא הדבר לרצון
 הפשוט ושם אין זמן כנ"ל רק טוב
 פשוט וגבי יהושפט כתיב הודו לה'
 ולא כתיב כי טוב ובווהר כתיב שהביא
 הדבר בלא עתו ר"ל קודם הזמן וכתיב
 וירא את האור כי טוב אי' בווהר כי
 טוב לגנוז והוה כשבא לזמן למדות
 צריך לגנוז הטוב דהיינו לצמצם כדי
 שיוכל לסבול ולתלות לזמן ידוע אבל
 ברצון הפשוט הנקרא אפיסה ונקרא
 אהבה רבה שם אין שייך גניזה ולכך
 לא נאמר שם כי טוב ואף שנק' עלמא
 דאתכסיא והוה נגד מדרגות התחונות
 והוה שאמרו בווהר קריעת ים סוף
 ויציאת מצרים בעתיקא תליא.

רכו

טעם מפני מה משלים החזן רמ"ח
 תיבות של ק"ש ולמה לא כ"א
 לעצמו והענין הוא שהדיבורים נקראים
 צבור והחזן הוא מחשבה לשון חזון
 כי הנביאים יונקים מהבינה הנק' עולם

נוגע זה מטי ולא מטי שהבורא ית'
 א"ס ומי יכול לסבול אור א"ס ולכך
 הוא תמיד בכל רגע מטי ולא מטי
 כשמטי לא יכול לסבול ולכך תיכף
 הוא לא מטי זה ענין שהדיבורים
 עולים תמיד למעלה אם הוא דבוק לו
 ית' אף שכאן בעוה"ז היא בזמן כל
 תיבה ואות אעפ"י כן באים לשם ברגע
 א' למעלה מהזמן כי שם אין התחלקות
 הזמן והנה הדחילו ורחימו נקראים
 גדיפין והבן מאוד והוה במאי ברא
 אתינא לקמך שיש להקב"ה כביכול
 תענוג מזה כמו אב שיש לו תענוג מבן
 וחשוב לו התענוג שיש לו מהבן יותר
 מכל התענוגים שלו ע"ד ישראל
 מפרנסין לאביהם שבשמים והוה ענין
 הדדים כי מגודל האהבה הוא בבחי'
 דלי"ת ויש ב' אהבות והוא אהבת
 הצדיקים שאינם חוטאים כל ימיהם
 והוה ענין אהבה רבה שזה האהבה
 מביא לידי צמצום כנ"ל ויש אהבה
 לקיום העולם אף שחוטאים לפניו
 כשעושים תשובה מאהבה אוהב אותם
 והוה עולם חסד יבנה והוה בחי' דלי"ת
 השני והוה בחי' ב' דדים שמאהבה
 שאוהב אותנו אנו יונקים והוה דדיה
 ירווך בכל עת שמזה הדיד אנו יונקים
 תמיד אך כאן באים הטובות לזמן ידוע
 אבל באמת שם למעלה מהזמן כל
 הטובות ברגע א' נעשו אך בעוה"ז
 נתלבשו בזמן זה שראה הנביא כתובה
 פנים ואחור פירוש מה שיהיה לפנים
 או לאחור הכל בפעם אחת כתובה זהו
 דדיה ירווך בכל עת אם בא לאי"ן
 ר"ל כי שם הוא כ"ל ע"ת ר"ל הכל
 ביחד היינו לאהבה רבה כנ"ל והבן
 מאוד והוה ואני תפילתי לך ה' עת
 רצון דהיינו העת והזמן יבא לרצון
 הקדום כנ"ל ויבא כל הטוב בפעם
 א' והוה וקווי ה' יחליפו כה פי'

המחשבה ואתיות המחשבה הם ג"כ דיבור אך נגד הדיבור התחתון הוא מחשבה ונק' עלמא דאתכסיא נגד הדיבור ולכן תלת חללי דגולגלתא היא בחי' המחשבה וזהו שממתינים במה ששומעין מהחזן ומכוונים במחשבה והדיבור של החזן הוא אצלם מחשבה ולכן נק' שליח ציבור ולכן המתפלל ביחידות יכוין לטי' וזין שבאות ג"כ עיי' כוונה ולכן ג' תיבות שומעין מהשיץ ותו לא.

רכז

ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם דכלל הוא בכל המצות מעשיות הענין בהם הוא כך דרך משל ציצית כשהן חוטינן אין בהם חיות ר"ל הקדושה העליונה רק ענין המצוה כשהיא עושה הוא מקשר כל המדריגות עד העשי' המחשבה והדיבור והעובדא מתקשרים זע"ז ושדה על הציצית כל ההלכות ציצית וכל הפרשיות ציצית שבתורה ועד"ז בכל המצות וזהו ושמרתם את חוקותי לשון חקיקה היינו אותיות המחשבה הם נחקקין במוח אשר יעשה אותם בעשיה וחי בהם ר"ל עיי' נמשך החיות העליונים בהם.

רכח

שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים וכו' וי"ל מ"ש בזוהר כי מי בז ליום קטנות שבעה עיני ה' המה משוטטים בארץ דכלל הוא שאותיות שנפלו בשבירה מו' ימי בראשית הם באים לאדם בתפילה מחשבת אהבה ויראה התפארות נצח הוד וכו' וזהו מים התחתונים בוכים

אנן בעי למיקם קדם מלכא ולכך הם באים לפי מדרגותם והם באים דווקא בלא דעת שאמר התיבות כמו בתהלים והמחשבות באים לו מפני שצריך לבוא לקטנות כדי לתקן ענינים לכך צריך להיות בלא דעת זהו כי בז ליום קטנות שבעה עיני ה' משוטטים וכו' וזה אנו צריכים להעלות עד ביאת הגואל ב"ב שהדיבור הוא בגלות ולע"ל לא יהי שום דיבור ומחשבה רק להשיי שיעלו כל השבירות והבן ואל תקשה מה יהיה מן התיבות שאמר בלא דעת אך הכלל הוא אם אדם חושב שהדיבור אינו מדבר כלל אלא השכינה מדברת מתוך גרונו הנק' עולם הדיבור כביכול כידוע והזכרון שזוכר הדברים שהורגל אליהם הוא מעלה הדיבורים ובאמת גלות השכינה ר"ל הדיבור הוא בגלות ותבין מאוד. והוא משל המלך צוה לעבדיו להגביה הר א' גדול מאוד מה שאינו יכול להיות והי' עצה בין עבדיו לחפור ההר ולשברו ולפרדו לחתיכות קטנים וכ"א הגביה מעט לפי כחו ובזה עשו מאמר המלך כך המלך ממ"ה הקב"ה ציווה לנו להגביה ניצוצות קדושה כי זה תכלית העבודה לגרום תענוג גדול להביא מדריגות תחתונים למעלה כאשר מבואר במ"א ולכך היה השבירה כדי שכי"א יוכל להעלות לפי מדרגתו ותבין היטב משל הזה ולזה אמר מי אתה הר הגדול וכו' למישור ודע לך שאותיות התורה יש בהם קדושה ששורה עליו קדושה רוחנית מהאניות ואורייתא וקב"ה כולא חד ולכך אמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים או ימלא שחוק פינו לשון בגדים שחוקים ר"ל הדיבור שהי' עד כעת בגלות פינו ולשונינו רנה דזה תענוג גדול כנ"ל או יאמרו בגוים הגדיל ד' לעשות עם אלה כלומר מה שהיה

והוא חושב השכל מדבר עם עולם
הדיבור נק' דחילו ורחימו ודו"ק.

רכט

קרי' כתיב כתיב הוא האותיות המח'
שנחקקין בכתיבה וקרי' הוא
הדיבור ואפשר שזהו ספר וסיפור
ודו"ק.

רל

מה שמבואר בוזהר מפתחא דכליל
שית סתים פתחא הוא יסוד
אבא דיש ממוצעות בין קדמות השכל
לשכל וזהו מפתחא וסתים פתחא מס
פתוח' נעשה סתום ונק' מ"ם סתומה
ונק' אית"ן ובאמת אית"ן משמשות
לעתיד בפתחות תיבה ובינה נק'
לע"ל ומפתח פותחת התיבה ומשמשות
לעתיד ותבין מאוד ואח"כ נעשה
אית"ן תני"א דהיינו כרייתא.

רלא

ראה ודאה הכל אי' ובגמ' עומדת
בבבל ורואה נבילה בא"י
דצדיק נק' אספקלריא שכל אדם
שרואה בו רואה א"ע כמו במראה
ולכן אמרו במשה שחשדוהו בא"א
בפסוק והביטו אחרי משה דבאמת
שכל צדיק יש לו כללות מכל העולם
ומכל בני האדם וכ"א החלק שלו רואה
בצדיק ולכן חשדוהו בא"א שהם
באמת הי' נואפים ערב רב וראו
חלקם בצדיק וחשדוהו ובאמת חלקם
הוא הרע בטל במציאות אצלו נגד
הטוב שבו זהו ראה נבילה דבר נבל
בארציות של ישראל וזה מפני שהוא
עצמו עומד בבבל לשון בלבול.

בגוים בזה הגדיל את השם כביכול אלה
הם א' קול פשוט ההולך בג' קווין לה'
מוצאות הפה וזהו מי המחשבה ברא
אלה וזהו אלם מאלקים שהמוצאות הם
אלמים אך כשבא היו"ד ר"ל המחשבה
והשכל לה' מוצאות הפה נעשה אלהי"ם
מלא ואאריך בזה אי"ה במ"א הכלל
הוא מהעלאת המחשבה תיכף שבאה לו
המחשבה יהי' לו ברושה גדולה על שנתן
דעתו על דבר זה ומבושה יבוא לאי"ן
וכשהוא אי"ן נמצא המחשבה שלו
הוא עולם המחשבה ודיבורו עולם
הדיבור ויכול להיות העלאה למחשבתו
על ידי זה מה שיבוש מדבריו בעצמו
ששומע שעולם הדיבור מדבר
בו ותפילה לשון דביקות ליראה
את ה' וזהו פי' כי לא מחשבותי
מחשבותיכם ר"ל כשאין אתם סוברים
שמחשבותיכם הוא עולם המחשבה או
ולא דרככם דרכי בוודאי אך כשבא
לאי"ן יש לו השגה כי החכמה מאי"ן
תמצא וישיג שעולם המחשבה והדיבור
מדברים בו ויהי' לו התלהבות מזה
שהוא שושבינא דמטרוניתא כאמור
בוזהר חזי במאי ברא אתינא לקמן זה
שמתגבר א"ע זה הוא עיקר העלאה
למחשבה לשורשו וזהו כמו שמכין
תינוקת של בית רבן ועי"ז בא לבושה
ולאי"ן והחכמה מאין תמצא וגם העלאת
המחשבה הוא יחוד ע"ש מים תחתונים
בוכים מהשבירה וצריך להיות אי"ן
וכדאיתא בגמרא שהי' מגרש בקי
בעת היחוד וזה ענין הקטנות שזורקין
את האדם לקטנות ששולחין לו המח'
כדי שיהי' בקטנות ויבוא לאין ודו"ק
היטיב והגה אף לעתים לא יכול להיות
בדחילו ורחימו חשוב כאלו הוא בדחילו
ורחימו כשהוא חושב המחשבה והדיבור
הוא מעולמות עליונים ומחשבה הוא
השכל נק' אהבה והדיבור נק' יראה

רלב

כי ארץ הנגב נתת ונתת לי את גולות עליות ואת גולות תחתיות דמשה הי' קשור ודבוק לאי"ן ולכך הי' יכול לצרף אחת אל אחת והי' מקים את המשכן ולא אחר שמשה הביא אי"ן לכאן כי שם תלקת מחוקק ספון ר"ל התקיקה והצידופים ספון אך הענין כשעושין בדחילו ורחימו אזי נעשה הדבר מעצמו ע"י שבא לאי"ן כמ"ש במ"א ולכך בשלמה כתיב בהבנתו שנבנה מעצמו ובאי"ן לא שייך שם מיתה כי החכמה תחי' בעליה ואין שייך שם שבירה ולכך מ"ה מתקן כל השבירה והאי"ן אין יכול לקשר עצמו בתענוגים התחתונים ולכך משה הי' פרוש מן האשה ולכך בפטירתו נסתם ממנו מעיינות החכמה מעיין החכמה הוא אי"ן ואז הי' יכול למות ועתניאל בן קנו החזיר בפלפולו שבא ממדריות התחתונים והשיג אי"ן ובוה הי' מחזיר הלכות והי' לו תשוקה גדולה להתקשר שם כמו משה אף שלא בא בוודאי למדריגת מרע"ה אך אעפ"כ השיג מדרגה זו קצת והי' ג"כ מובדל מן האשה וזהו ארץ הנגב אהבה רבה כנ"ל שאין בו טוב הגנוז בתחתונות כנ"ל אלא תורה ופרישות ונתת לי גולות עליות שיגיל בעליות וגולות תחתיות שיבוא תענוג למדרגות תחתונים ודוק היטיב וההכרים ברזרים למבין.

רלג

נחלה בלי מצרים ניתנה ליעקב דהנה בתחלה עלה ברצונו שיהי' צדיקים וקיבל התענוג מהם ברצון הקדום ונעשה עולם התענוג רק שלא הי' עדיין בחי' בריאה כלל מפני

שקיבל התענוג ברצונו הקדום מכל הצדיקים שיהיו אח"כ ר"ל כי שם הי' הכל רק אחדות פשוט ורצונו הי' שיהיו ישראל ושיהי' להם קיום לכך המשיך מדת אי"ן כדי שיהי' תענוג מובדל ר"ל כדי שיומשך אהבה לזה העולם ויהא קיום העולם כי מדת האי"ן הוא המחבר ההיולי בכל הדברים המתנגדים והמתהווים דבר מדבר ד"מ תרגולות מביצה כשבא האי"ן לתוך היש שלו אז נעשה בטל ממציות נגד א"ס ובא אח"כ להתהוות דבר אחר נמצא האי"ן מפסיק ומחבר בין תחלת המחשבה לסוף המעשה וזה ההמשכה מה שבין תחלת המחשבה לסוף המעשה בא מתכמת אלקות שבא לתוכו דהיינו שער האי"ן כנ"ל ולכך נקרא ההמשכה נחלה בלי מצרים הואיל שהוא קרוב לאי"ן זה ניכר בחוש שאדם אוהב בנו קטן יותר מבנו הגדול הואיל והוא קרוב לתענוג שהי' לו בעת הזיווג שזרה עליו עדין מדת התענוג זה ג"כ קרוב אל הרצון העליון דהיינו האי"ן כי משם באה ההמשכה ולכך הוא גבוה וחשוב מאוד ונק' נחלה בלי מצרים לשון אי"ן והדברים עמוקים מאוד ודוק.

רלד

אור הראשון נגנו לצדיקי' לעתיד לבוא צ"ע מה ענין שראה שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנוז לעיל הענין הוא דע שהקב"ה נק' טוב ומטיב וכל טוב בא מלמעלה דרך ההמשכה שאין בו חלק רק טוב אחד רק כשבא לזמן החשבון והמספר נכנס החלק כ"א בכלי שלו לפי המקבלי' ונתלבש בזמן ד"מ מלך שרוצה להיטיב למדינה וכשבא לפרטיות

כמ"ש במ"א עושי מלאכה במים רבים
המה ראו מעשה ה' דאף במעשים
האלו הוא השם וזהו פי' המשנה
השוכח עיקר שבת דתפילה איקרי
שבת שצריך לעמוד במנוחה להביא
הדברים לעולם התענוג הוא הולך
מחוץ לתחום ומחשב מחשבות אחרות
ושוכח וע"ז מביא בגמ' בתינוק
שנשבה בין הנכרים כפי מש"ל לזה
אמר פלוג מימך שלא לבלבלו יותר
ונחזור לענינא שבאם יתקשר האדם
לרצון הקדום יכול להמשיך משם
השתנות מה שירצה לעשות נס וזהו
מש"ה ונפלאותיו במצולה כי פל"א
אות אלף למפרע ואח"כ תי"ו כסדר
וזהו שממשיך מא' ועד תי"ו ואף
הנו"ן כפוף עליהם דהיינו נס וכן
הי' במרע"ה שנא' ויצא משה וירא
בסבלותם שרצה לעשות הגאולה
להיות גאולה שלימה להוציא כל
הנצוצות קדושה ע"י חכמה שהיא
תחי' את בעליה שהיא מחי' כל
השבירות ולכן כתיב וירא דראי' נק'
חכמה ורצה לקשור עצמו לרצונו
הפשוט כנ"ל ולהביא המשכה ע"י
חכמה אך דתן ואביר' לא רצו לקשר
את עצמם במשה ולזה הי' צריך
התקשרות כולם ולכן כתיב וירא וכו'
וידע אלהים שהי' ע"י הדעת ולכן
לא הי' גאולה שלימה ותבין והי'
צריך להעלותן ע"י י' מכות וזהו
גנוז לצדיקים לע"ל כל הצדיקים
שיהי' עתידים לבוא באיזה זמן שיהי'
שישתנו להם לעשות נס ולכן כתיב
ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וארז"ל
כשם שהקב"ה נק' אחד כך אותו יום
נק' אחד ר"ל כמו שהקב"ה נקרא
אחד ואין שני לו כך הי' היום אחד
ר"ל אור ראשון שלא ע"י העלאת מ"ג
רק מרצונו הפשוט והוא נק' ג"כ אחד

מטיב לכאור"א לפי מדריגתו והנה יש
ב' חילוקים בענין הטוב א' הוא
שבא מחמת בקשות עמו ר"ל ע"י
העלאת מ"ג והב' מה שעשה מעצמו
לפי רצונו הפשוט לעשות טוב וזה
שבא ע"י בקשות עמו לא יהי' כ"כ
מרובה מפני שהם אינם יודעין הרצון
של המלך איך הוא בעל טובה ומטיב
לכל וזה ע"י העלאת מ"ג אינם יכולין
להשיג רצונו הפשוט אבל מה שעושה
מעצמו היינו שעושי' מצד כבודו שזהו
כבודו להיטיב טובתו אין שיעור לפי
ענין כבודו דאין לו שיעור והנה
ידוע שהקב"ה ברא את העולם מצד
נדבת טוב שיהי' ניכר מלכותו נמצא
האור הראשון הי' בלי שיעור שהי'
מרצונו הפשוט ולכן אוצר מתנת
חנם גדול מאוד ולכן לא הי' העולם
ראוין להשתמש שלא יוכלו לסבול
גנוז לצדיקים ר"ל שברא העולם
שיהא סדר נכון להנהגתו אך בעת
שמצטרך להשתנות הוא ממשיך מזה
האור הראשון שיצא מרצונו הפשוט
כמו שמצינו בר' פנחס ב"י שא'
לגונאי נהרא אני גוזר עליך שתפלוג
מימך שהי' מקשר עצמו לרצון
הקדום והפשוט שגזרה חכמתו ית'
והמשיך משם ולפיכך אמר אני גוזר
עליך והוא הלך לפדיון שבויים
להעלות ניצוצות קדושה אמר פלוג
מימך.

רלה

מים רבים לא יוכלו לכבות את
האהבה הם מחשבות זרות נקראים
מים רבים הם יורדי הים באניות
שבאו למדריגות יורדים שיורדים
ממדריגתן כדי שיעלו אח"כ ניצוצות
הקדושה וירידה היא צורך עליה

השכל שהוא ההיולי יוד כפי שנראה בחוש באדם שבפתאום נפל לו שכלו ודעתו כששוקל אח"כ בדעתו כמה דברים אשר היו נעלמים ממנו וזה שנפל לו פתאום בא לו המשכה מקדמות השכל וג"כ כאן בבי' דבראשית יש בכוחו כל הדיבורים שאח"כ ולכך הבי' דגושה חזק נק' בזוהר נקודא בהיכליה כי הבי' נק' היכל שכל האותיות בו אך הם בכח היולי ולכך נקודה בתוכה רומז אל יוד היולי גולם חכמה וגולם הוא מם גדולה מ"ם סתומה דלמרבה המשרה ודוק וזהו זהב שכולל ז' מיני זהבים ולכן הוא קודם לכסף.

רלו

פרוש יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת פי' מי שהוא חכם אף שהוא עושה צרכי עצמו הוא עושה בדעת כלומר בדביקות השי"ת ודעת הוא לשון התקשרות ודביקות כמו וידע אדם וכן נאמר דע את אלהי אביך ר"ל התקשר והתדבק עם אלהי אביך בתמידות בכל מעשיך וכסיל יפרוש אולת כלומר אף שהוא פרוש מהעולם ולומד תורה תמיד רק שלומד ומתפלל בלי דביקות הבורא ית' רק להתייחר ולקראתו רבי אולת היא לו.

רלח

ברבות הטובה רבו אוכליה ומה יתרון לבעליו כי אם ראות עיניו דהנה ידוע כי כל מה שאדם רואה השומע אינו במקרה רק בכ"מ יש נצוצות קדושים ואותיות קדושים וחושקים ומתאווים תמיד לשרשם כ"א רוצה וחושק להתדבק מעין כיוצא בו כמו אהבה לאהבה ותתפארת לת"ת

כנ"ל וגנוזו וזהו אוצר מתנת חנם כנ"ל ובדרך זה נבאר בסדר שמיני וישא אהרן את ידו כתיב וידיו קרי ויברכם וירד מעשות החטאת וכו' ואח"כ ויבא אהרן ומשה אל איהל מועד ויברכו וכו' ובוזה הוא מתורץ שהכהן צריך להגביה ימין על שמאל לכך כתיב ידו ומדת אהרן ימין כהן איש חסד וגם נוכל לפרש כל ז' ימי מלואים ע"י משה הי' דמשה זכה לכינה דכתיב ראשו כת"ם פו ר"ת כהונה תורה מלכות והיה ממשיך לו וכתיב ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה ז' ימים שהיו ממשיך לז' ימים וכתיב שמן משחת ה' עליכם ובתחלה ע"י הקרבנות הי' ממשיך לאהרן עצמו ולכך כתיב ידו הוא תורה שבכתב במקום חקיקות האותיות שמחכמה באים האותיות דבמחשבה עיקר האותיות ואח"כ באה לקול ודיבור ידו כתיב הי' לאהרן עצמו לכך כתיב וירד ר"ל שירד מהחכמה שחכמה מאין תמצא וצריך להחזיק עצמו לאין ואח"כ באו משה ואהרן אל אוהל מועד והמשיכו לכל העם.

רלו

צריך להבין מפני מה נאמר זהב בתורה קודם לכסף הא מים קודם לאש וי"ל דהוא זהב כללי שכולל ז' מיני' שאותיות זהב הם ז' ימים היוצאים מה' מוצאות הפה ר"ל שבאו מהדיבור ובי' הוא כלל כל הדיבורים מהתורה מפני שהתורה מתחלת בבי' ומסתמא בבי' ראשונה נכללו כל האותיות התורה שאחריה שאות ראשון הוא הכלל מה שרוצה לדבר אח"כ ומה שיש בפרט יש שורשיהם בכלל ג"כ רק בקדמות

מים וממילא נעשה יבשה והכל בזכות הצדיק שומר הברית וזהו לגזור ים סוף לגזורין ר"ל למולים דהיינו א"ז שמנה ימי מילה וזהו שארז"ל לאיתנו לתנאו התנה הקב"ה שיקרע הים לישראל ולכאורה אינו מוכן עם מי התנה הקב"ה אך הענין הוא בשעת המאמר אמר והתנה שיקרע הים ואם לאו לא יהי נמצאים המים במקום זה כי יתבטלו ממציאות הבריאה כי כל התורה כולה היא עשה ול"ת ובוה יובן שאמרו צדיקים עושים רצונו של מקום ולא אמרו עושים דברו או מאמרו כי הלא רצון השי"ת אינו מושג אך משל בזה אב שאומר בפני בנו איזה דבר הלכ' או איזה חידוש בתורה והבן מגודל חריפתו ופולפולו סותר את דבריו ואומר באופן אחר והנה אף שהבן מתנגד אביו וסותר דבריו עכ"ז יש לאב נחת ותענוג גדול מזה ע"ד חכם בני ישמח לבי כו' וזהו רצון האב יותר משאם הי' שותק ומסכים לדבריו כך הוא הצדיק מושל ביראת אלהים כ"י וזהו עושים רצונו עפ"י שאינם עושים דבריו ומאמרו ובוה יובן מ"ש גבי ר' פנחס ב"י שאמר לגינאי נהרא חלוק לי מימך שאני הולך לדבר מצוה אמר גם אני הולך לעשות רצון קוני א"ל אם אי אתה חולק לי מימך גזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם ולכאורה קשה הלא השיב לו תשובה נכונה ויובן ע"פ מש"ל שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שיעשו רצון הצדיקים אף שאינם בטבעם ומכלל הן אתה שומע לאו וכך א"ל ר"פ אם אין אתה חולק מימך נמצא שאין אתה מקיים תנאך הנאמר בשעת המאמר הרי אתה כלא הי' מעולם וכמו שלא נבראו כן מים ונמצא שלא יעברו

וכיוצא בזה ואם האדם מעלה אותה או שכרו גדול כי עת לכל חפץ וכמ"ש בהגיע תור נערה ונערה כי זאת המחשבה נק' נוק' שרוצת לקבל קדושה עד"מ א' שראה איזה מלחמה וסיפר לאדם צדיק וצדיק זה העלה אותה במחשבתו להשי"ת נמצא זאת המחשבה היתה בין עמקי הקליפות כדמיון הראשון שראה המלחמה בין הגוים וכאשר סיפר לחבירו נעשה מעשי' דיבור ואח"כ באה לידי מחשבה ונמצא רבו אוכליה ר"ל העושים יחוד כי אכילה הוא לשון זיווג ומה יתרון לבעליו כו'.

רלט

א"י במדרש לגזור ים סוף לגזורים לגזורין היינו א"ז שמנה ימי מילה יובן עפ"י שארז"ל הים ראה וינס מאי ראה ארונו של יוסף ראה ובוהר פ"י ראה וינס ויצא החוצה פ"י הצדיק בורר הטוב מהרע למשל אדם אם רואה דבר שאינו הגון במקרה בורר מזה הטוב ועושה יחוד כמ"ש במ"א ורחל היתה יפת תואר ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וכן הי' כאן ביוסף הצדיק ששידלתו בדברים ובגדים שלבשתה לו שחרית כו' והיתה יפת תואר ומתפארת לפניו וכאשר ראה אותה בירר הטוב ממנה והתדבק במחשבתו ובתפארת ישראל דלעיל' זהו שאחז"ל דמות דיוקנ' של אביו ראה וזה וינס ויצא החוצה ולא כתיב תוך ר"ל שנס ויצא מחוץ לעולם החומרי והתדבק בעולם העליון כנ"ל וזכותו גרמה שהים ראה ארונו וינס ג"כ מחוץ לעולם הזה לעולם העליון ושם אין מים וכמ"ש ר"ע כשהגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים

לא חסיד אני שכל מלכי זכר ואני ידי מלוכלכת בדם שפיר ושליא כדי לטהר אשה לבעלה ויובן ע"פ מה שאמרו בזהר כל אשתדלותא דדוד מלכא לחברא אתתא בבעלה זכר והי' ממתיק הדינים ע"י החסדים זהו ידוע שהדינים נקראים ליל וכשהוא ממותק נק' לילה כמו גער גערה וזהו שאומר חצות לילה אקום להודות לך פי' ע"י הודאות ושירים ותשבחות הייתי מושך החסדים וממתיק הדינים והייתי חוצה לילה לשנים ונסתלקו הדינים שהוא ליל ונשאר רק ה' ולא שנסתלקו הדינים לגמרי אלא שנשארו ממותקים והרי הם כמו שנתעלמו מחמת משיכות החסדים כי שרגא בטהרא מאי מהני ובמה הייתי ממתקן ע"י שבחות והודאות כנ"ל והייתי ממתקן בשורש הכ"ב אותיות שהם ה' מוצאות הפה הם ה' אלפי"ן הידועים שהם חסדים גמורים (והם א' דא"דני הממתיק דין דאד"ני) וזהו אקום שהייתי מקיימם ע"י שורשם ה"ח הג"ל וזהו בהבראם בה' בראם וזהו הכל לפי שחסיד אני כמ"ש בזהר לא ע"ה חסיד שחסר לו היו"ד שהוא החכמה אבל להיות שחסיד אני מדובק בחכמה הייתי יכול למתקם בשרשם שהם ה' אלפי"ן כנ"ל שהם בחכמה כנודע ולא חסיד אני שידי מלוכלכת בשפיר ושליא פי' כי זה ידוע שיש חיצונית בכל התורה והמצות והוא שומר לפרי והוא נמשל לשפיר ושליא שאין הולד יכול להתהוות אם לא ע"י חיצוני' כמו שיש חיצונית אל מצות התשובה דהיינו שעושה תשובה מיראת עונש כשרז"ל ופרעה הקריב הקריב את ישראל לתשובה וכי פרעה נתכווין להקריבם לתשובה אלא היה רק כמו הקליפה שומר לפרי ואח"כ מצאו

בך מים לעולם וזהו ג"כ שאמר יהושע לשמש דום וכל זה מי שהוא נק' בן להקב"ה יכול לעשות רצון קונו ואיזהו השומר הברית הנק' צדיק.

רמ

טעם למה אמרו ברא כרעא דאבוה או עובר ירך אמו מפני שהנה"י העליונים נעשין מוחין לתחתונים מהם כנודע ועובר במעי אמו ראשו בין ברכיו פי' כשהוא במעי אמו הוא בחי' נה"י.

רמא

לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו יובן ע"פ משל לאומן העושה מלאכה אצל בעה"ב מה שכר הוא נותן לו הלא אין נותן לו כי אם שכר טרחתו וכי הוא נותן לו כל שוויה המלאכה או למשל מדינה א' שהמליכו עליהם מלך א' הגה שהמלך מטיב עם כל שרי המדינה ומשלם שכר פעולה טובה שלהם כל או"א כפי ערכו אבל זה א"א שיתן לאחד מהם כתר מלכות כמו שפעלו אתו אבל הקב"ה הוא מדה כנגד מדה מי שממליך אותו ית' הוא ממליך אותו על כל העולמות והקב"ה גזור והוא מבטל צדיק מושל ביראת אלקים וצדיקים בוראים עולמות וכל הפעולה שלו הכל אתה נותן לו בשכרו וזהו חסד גדול.

רמב

בגמרא אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני ולא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ג' שעות ואני חצות לילה זכר ועוד

לשונות אף שבכל לשון ולשון מהע' לשונות יש ג"כ קריית שם לכל הנבראים והיצורים והנעשים וקורין לכל דבר ודבר בשמו אבל לא שמו אמיתי הוא כי אינם משיגים שמו האמיתי ושורשו משא"כ בלה"ק כל מה שנקרא שמו כך הוא שם האמיתי ושם העצם משורשו ד"מ שור התחתון נקרא שמו כך ע"ש שורשו למעלה בחיות שיש בו מזה האותיות שהם ג' אותיות שור וכן כולם ולכן אדה"ר שהי' בו חכמה יתירה והשיג וידע שורש כל מין ומין היה יכול לקרותם בשם האמיתי ולזה אמר אדה"ר לזה נאה לקרותו וכו' כלומר מה שאני קורא את שמו כך אינו שם דבר ושם מושאל להכירו רק נאה לקרותו כך כי הוא שם שורשו ודאי ולכך שמו נאה לו וגם שמות בני אדם כמ"ש רז"ל ראשונים קראו בניהם ע"ש המאורע כי יצחק קרא את שם בנו יעקב ע"ש שהיה ידו אווזת בעקב עשו כמ"ש וידו אווזת בעקב עשו ויקרא את שמו יעקב וכן הרבה ג"כ הכוונה ע"ש המאורע ידעו כי שורש נשמות הבן הוא מעין שורש דבר המאורע וקראו שמו כך ועכשיו אף שאנו קוראין שמות בנינו ע"ש אבותינו או קרובים כדאי' במדרש עכ"ז גילה האר"י זל"ה שגם אלו השמות אינם דרך מקרה או רצון האב או האם שקורין לבניהם כך אך הקב"ה הוא הנותן שכל וחכמה ודעת בלב אביו ואמו לקרותו בשם שהוא שורש נשמתו של הבן ומחמת זה האדם מושרש בשמו מאוד מאוד והראיה לזה אם יפנה האדם מכל עסקיו ועסוק בדבר א' וישים עיניו ולבו ומחשבתו ביבר ההוא וכל רעיונו ושכלו ישום שם וכן אם הוא מדבר עם איזה אדם

ישראל את הפרי עצמו ואכלו ועשו תשובה כהוגן ומתוך שלא לשמה וכו' וזהו ידי מלוכלכים פי' שהייתי מסתכל בחיצונית המצות והתורה ויגעתי ומצאתי להוציא מהם הפרי ולטהר אותה מכל חיצוניות וידוע כי התורה והמצות נקרא אשה וזהו לטהר אשה לבעלה להוציא הפנימיות זך ונקי בלי שום סיג וידוע מהזוהר כי הכל במחשבה אתברירא שהוא חכמה ולכן אמר ולא חסיד אני כנ"ל שהוא בחכמה.

רמג

טעם למה כתיב ונטמתם בם חסר אלף כי הלא ידוע הבהמות ושקצים ורמשים הם מסטרא דמסאבא אשר אין בהם קדושה כלל ר"ל שחסר מהם החכמה עילאה הנקרא קודש וידוע כי אלף הוא בחכמה לכן כתיב ונטמתם חסר וגם דרשו רז"ל שמשמטם את הלב כי משכן החכמה הוא בלב כמ"ש חכמי לב.

רמד

במדרש וכל אשר יקרא לו האדם גפש חיה הוא שמו מלמד שהביא הקב"ה כל הבהמות והחיות לאדה"ר לקרוא להם שמות מה שלא היו יכולים המלאכים לקרוא להם שמות וכו' ואמר אדה"ר לזה נאה לקרותו שור ולזה נאה לקרותו אריה וכו' ולכאורה אינו מובן ומה חכמה גדולה היא לקרות שמות שהמלאכים לא היו יכולים לקרות שמות עד שקרא להן אדה"ר שהיה חכמתו יתירה ממה"ש והוא תימא גדולה ועוד מה שאמר לזה נאה לקרותו שור וכו' למה השם שקרא לאו"א שמו נאה לו אך הענין הוא כי כל השבעים

דברים הצריכים לו מאוד בודאי הוא משים כל שכלו ומחשבתו לדבר עם האדם ההוא ואף עם יבואו שאר בני אדם לדבר עמו דברים וגם הם מדברים אליו לנוכח והוא אינו פונה אליהם ואינו שומע דבריהם כי רעיונו ומחשבתו שם בדבר שהוא עוסק גם לפעמי' אווזין אותו בא' מאבריו בכדי להפרישו ולבטלו ממחשבתו ההוא אעפ"כ אינו מרגיש מחמת ששם כל שכלו ומחשבתו שם אכן אם יקראו אותו בשמו תכף הוא נפרד מעסקיו וממחשבתו והכל הוא מטעם הנזכר ששמו הוא שורש נשמתו וזהו ג"כ פירוש ר"מ דייק בשמא שהיה מאיר ומנהיג וכו' והיה יודע שורש נשמתו של כ"א.

רמה

קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתו למעלה מקדושתכם וקשה מהת"י היו להם להדמות להשי"ת והלא נאמר בו כי אש אכלה הוא ואם על מדותיו של הקב"ה נאמר קשה אדרבה והלא מצוה להדמות במדותיו ית' מה הוא רחום וכו' וכן לענין קדושה ויובן עפ"י משארז"ל צדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני אבוקה ואיתא בודקין לאור הנר אבל לא לאור אבוקה ואמרו שם מ"ט האי משוך נהורא והאי מקטף קטופי ועוד האי אורו לפניו והאי אורו לאחוריו והנה ידוע שהקב"ה סובב כל עלמין ולעילא מכולא ותחת כל עלמין וממלא כל עלמין והוא מקומו של כל העולמות ואם היה מאיר בעולמות כדרך האור הפשוט לא היה העולם יכול לסובלו והיו בטלים ממציאותם והוצרך כביכול לצמצם

את אורו להאיר אור לכאור"א כמו שיכול לקבלו ולטובלו דהיינו לכל אור"א לפי כחו ולכל העולמות כולם בכללם ובפרטם וכן לעולם הקטן שהוא אדם בכדי לקבלו וע"י צימצום זה כביכול בכל העולמות ובכל הנבראים ובאדם התחתון הוא בבחי' מטי ולא מטי כי אף לאחר הצמצום אם לא הי' בבחי' מטי ולא מטי היו מתבטלים ממציאותם מחמת שאורו רב וגדול מאוד וגם זה ידוע שמבחי' אחרים של עולם העליון נעשה הימנו פנימיות לעולם שלמטה הימנו וזה שאמר האי מקטיף אקטופי ר"ל שהוא בחי' מטי ולא מטי שהאור והחיות באה לאדם וכן לכל הנבראים ותיכף חזר ומסתלק האור וכן הוא בתמידות וזהו שאמר האי אורו לאחוריו כלומר שבחי' האחוריים דלעילא הם מאירים למטה כנ"ל שמגדל האור הגדול הוכרח להאיר למטה רק בבחי' אחוריים וגם בבחי' צימצום ומטי ולא מטי אבל הצדיקים הנמשלים לנר אורו לפניו פי' הצדיק הוא תמיד דבוק בעבודות הבורא ית' בדביקות גדול ומעלה מ"ג בתמידות כנודע וזהו משוך נהורא של נר שהוא הצדיק תמיד מושך נהורא לעילא תמיד וזהו החילוק בין השכינה לצדיקים שאם הי' באור השכינה התפשטות גמור בדרך אור הפשוט או אם היתה אורו לפניו כלומר שהי' מאיר בבחי' הפנימיות לא הי' יכולים לסובלו וז"ש קדושים תהיו יכול כמוני כלומר תהיו סבורים להדמות כמדותי כמ"ש וכו' תדבק ואפשר יעלו על דעתכם להדמות אף במדה זו אלי שהוא מאיר בבחי' מטי ולא מטי ולא התפשטות גמור וכמו שהוא ית' אורו לאחוריו כן תהיו סבורים להדמות אלי זה אינו כי אדרבה הוא לכם פחיתות וגריעות

רק בכס דייקא ר"ל כאשר אתם בחיים
לא תהיו חשובים כמתים ח"ו.

רמו

או י"ל באופן אחר פי' מאמר ז"ל
קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל
כי קדוש אני וכו' הנה אמרו בגמ' דוד
אסיק שמעתתא אליבא דהלכתא שאלו
לא אסיק שמעתתא ויש לתת טעם לזה
למה הי' כך והלא אמרו אלו ואלו
דברי אלהים חיים אך ודאי האמת הוא
שאלו ואלו וכו' רק שכל אחד הי'
מדבר ופסק ההלכה כפי מדרגתו ושורש
גשמתו וידוע שדוד המלך ע"ה הי'
שורש גשמתו ממדת המלכות וידוע
שהמל' מקבלת מכל הו"ק פעמים כך
ופעמים כך ופעמי' נוטה לב' הקצוות
וכתיב אחרי רבים להטות פי' איך
שיהי' ההסכמה אם לחסד אם לדין או
רחמים הממוצע איך שיהי' אזי נק' זה
אחרי רבים להטות כידוע שכל מדה
שהיא גוברת הי' נק' רבים מפני ששאר
הנגדיים הם נכללים בזו המדה הגוברת
והם בטילים ממציאיותם כי שרגא
בטיהרא וכו' נמצא המדה הגוברת הוא
הרבים ואף שמדות הנגדיות ג"כ דברי
אלהים חיים עכ"ז נתבטלו ברוב וע"כ
דהמע"ה שהי' ממדות המל' ושם הוא
כלליות כולם וגמר הדברים כי הוא
נק' עצרת כנישין בה"כ כונסת כל
המדות העליוני' לכן הי' דוד יכול
לכווין ההלכה ולאסוקי שמעתת' אליבא
דהלכתא ולכך נק' המד' הזאת הלכה
כי שם נגמר הליכו' העול' אם לחסד
אם לרחמי' וכו' ועוד שהמל' נקראת
תורה שבע"פ שהיא נדרשת בי"ג מדות
כידוע וכמו שהסכימו הרוב למעלה
דהיינו המדה שהיתה גוברת כך היתה
ההלכה וכוון האמת כפי שנגמר שם

בעבודתי כי תמיד אתם צריכים להיות
בבחי' התפשטות אור שלכם למעלה
כמו הנר שהוא משוך נהורא אבל
בחי' מטי ולא מטי אל שמים ואל הארץ
יביט זהו אינו עבודה שלימה ולא
קדושה גמורה אלא הו' קדושים בבחי'
נר הצדיקים בבחי' התפשטות
התדבקות בעבודתו ומה שאני משתמש
במדות הללו מפני שקדושותי למעלה
מקדושתכם ואני עושה כל אלו
הצימצומים ובחי' מטי מפני שקדושותי
למעלה ולא תהיו יכולים לסובלו ולא
יהי' קיום לכל העולמות כנ"ל ולא כן
אתם רק תהיו קדושים בהויה אחת
ותמידות כנ"ל.

רמו

במדרש קדושים תהיו שלא יהא בכס
מות כו' ויובן עפ"י דכתיב
לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה
ויובן במ"ש בזוהר כל צלותא או מלה
דאורייתא דלא נפקי בדחילו ורחימו
מעומקא דליבא כו' ומי שח"ו מוציא
ד"ת או תפלה מפיו בלא דו"ר שהוא
מחשבה זכה וטהורה ובינת הלב הוא
בחי' קרוי מת שאין לו חלק בבחי'
שם י"ה שהם חכמה ובינה כידוע
וכתיב לא המתים יהללו יה וזה שביקש
דהמע"ה לא אמות כי אחיה פי' כל זמן
שאני בחיים לא אהי' ח"ו חשוב כמת
אלא אהי' מן אותן המטהרים מחשבותם
ורעיונם ומדברים מעמקי הלב ואו
ואספר לשון ספירה ובהירות ואנהיר
מעשי י"ה שהם חכמה ובינה שמשם
באות כל השפעות ומהם אספר ואנהיר
כל העולמות וז"ש כאן קדושים תהיו
פי' כשאתם תמשיכו המוחין הנק' קודש
כידוע או תהיו קדושים בבחי' שם
י"ה ולא יהי' בכס מות ולא אמר תמותו

מדת היראה הנקרא צמצום למשל אדם שהוא ירא מחבירו ובוש ממנו הוא מקטין עצמו ומצמצם א"ע ואעפ"כ לא הי' יכולים לקבלה עד שהוצרך לכללה במדת רחמים הנוטה לב' הקצוות למשל עשיר המרחם על העני נמצא הרחמים ממוצע בין העשיר והעני שהוא בין חסד לדין וזהו קיום העולם וז"ש רז"ל בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאה בירחא תליתאי ביום תליתאי לעם תליתאי. ויובן מן הנ"ל שהתורה היא עקרה מג' קצוות הנ"ל וישראל ג"כ יש להם ג' מדות הנ"ל ביישנים רחמנים גומלי חסדים וירחא תליתאי ויומא תליתאי ג"כ מכווין לדבר א' גם כהנים ליום וישראלים הם ג' מדות הנ"ל כידוע ונחזור לענין שאות י' היא חיות כל האותיות וחיות הבינה היא אות י' בכללות ר"ל כל א' כלול מ' וזהו הק' מקדוש ובינה נקרא דלת כי היא בחי' דלית ר"ל מקבלת היא ד' מקדוש ואות י' כשהוא מתפשט ומתארך נעשה ו' היא ו' מקדוש ואות ש' מקדוש הוא ג' קווין חג"ת אורייתא תליתאי ונעשה קדוש וז"ש קדושים תהיו יכול כמוני פי' שלא יעלה ע"ד להתנהג במדותי. כשם שאני משפיע ומחיה את התחתונים ומזריח עליהם אור תורתי בכדי שיתקדשו בקדושתי יכול גם אתם תרצו להתפשט למטה ולהשפיע אל החיצונים שהוא ענייני עיה"ז ח"ו אתבה זרה או יראה זרה או בושה בד"ת או בעבודת השם וכיוצא בזה לכך אמר ת"ל כי קדוש אני מה שאני נק' קדוש מחמת המדו' שלי שאני משפיע בכס מפני שקדושתי למעלה מקדושתכ' כלומר מפני שקדושתי למעלה לכך אני צריך להתנהג בכל המדות בכדי להשפיע לכם קדושה וז"ש קדושתי

בשורש נשמתו ולכך היה ראוי למלוכה שהמלוכה היא ההנהגת העולם כעין הליכות העולם דלעילא משא"כ שאול שלא היה מדרגתו מהמדה הזאת אף שהוא אומר משורש נשמתו דברי אלהים חיים עכ"ז לא היה יכול לכווין האמת איך נגמרו הדבר אחרים רבים ולכך ג"כ לא נמשכה מלכותו.

רמח

והנה ידוע כי התורה נקרא מגילה עפה שהיא יותר גדולה מכל העולמות והוצרך השי"ת לצמצם התורה בכדי שיוכל להזריח אור התורה בהעולמות והנה בכל דבר יש בו חומר וצורה ואפי' בתורה יש בה חומר וצורה חומר הם האותיות והצורה הוא הגקודות שהם חיות האותיות מפני שהנקודה הוא תמונת יו"ד שהיא חכמה והחכמה תחי' וכו' וכולם בחכמה עשית ומה גם שא"א לכתוב אות א' בלתי כתיבת תחילה נקודה א' ואף שבאות יו"ד יש ג"כ כמה נקודות כשמתחלק לנקודות קטנות עכ"ז בכללות נקרא יו"ד נקודה וחיות ומה גם שאות יו"ד הוא דבר ממוצע בין האותיות יחידות לעשירות וכמו שיש למעלה דבר א' הממוצע כמו בטעמים נקודה אחת פעמים נקראת רבוע מהטעמים ופעמים אותה צורת נקודה עצמה נקרא חולם שהוא מן הנקודות וכן אות י' עצמו הוא דבר ממוצע בין היחידות לעשירית וזהו אל"ף בי"ת אלף בינה אלף הוא חכמה שהוא החיות ובינה הוא האותיות והנה התורה אם היתה נוטה לא' מהקצוות כמו למדת החסד היתה מתפשטת ביותר כמדת החסד ואהבה ולא היה יכולים לקבלה ולכך הוצרך השי"ת לצמצם התורה שיהא

מנוחה ולא הי' עולם שלם וכשבא שבת
 בא מנוחה וזה קיום העולם שהוא עתה
 בשלימות ולכך מתחלה לא נאמר השם
 שלם עד השבת וזה הי' במחשבה
 תחילה במלת בראשית וכן
 בראשית בשביל ישראל שנק'
 ראשית נמצא היו ישראל במחשבה
 תחילה ואחור במעשה גם כי הקב"ה
 ברא את העולם יש מאי"ן והצדיקי'
 עושים במעשיהם אי"ן מיש כמו
 הקרבנות שהבהמה היא יש מעשי גשמי
 והצדיקים מקרבין אל הקדושה ונעשה
 אי"ן רוחני נמצא בתחילה היה אי"ן
 ולבסוף אי"ן זהו אני אותיות אי"ן
 שמאני שהוא עשי' נעשה אי"ן וכ"ז
 יכולים הצדיקים לעשות אחר שלימות
 הבריאה והיצירה והעשי' כנ"ל זהו
 אחר שבא שבת ובא המנוחה ולא הי'
 העולם חסר אבל קודם שבת לא היה
 יכולים לפעול מעשיהם שהם מגמתם
 לעשות מיש אי"ן ואו אף היש לא
 נגמר בשלימותו חה שאמר מיום
 השמיני והלאה ירצה לקרבן לה' כנ"ל
 וכן במילה כי כל מעשי המצות הם
 על הכוונה הנ"ל [כאן חסר]

רנ

במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו
 ראה חסידותו של אהרן בשעה
 שיצק משה שמן המשחה על ראשו אמר
 שמא ח"ו מעלתי יצאתה ב"ק ואמר
 כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן
 וכו' כטל חרמון וכו' כשם שטל אין
 בו מעילה וכו' הי' אומר הנועדים על
 הי' וי"ל ע"פ פסוק ויפרח מטה אהרן
 ויצץ ציץ והנה נאמר באהרן ברית
 מלח עולם הוא לו כתיב הוא והקרי
 היא והנה ידוע שאהרן הוא שושבינא
 דמטרוניתא והוא המקשר העולמות ע"י

למעלה מקדושתכם אבל לא כן אתם
 אלא קדושים תהיו לשון הוזה שתי' **תמיד**
 קדושה בכם במה שתהיו דבוקים
 בעבודתי ואו יושפע לכם שפע קדושה
 ולא שתשפיעו הקדושה למטה בחיצונים
 ח"ו רק בעצמיכם תהיו קדושים כנ"ל.

רמט

במדרש שבעת ימי' יהיה תחת אמו
 ומיום השמיני וכו' וזש"ה
 אדם ובהמה תושיע ה' משל למלך
 שנכנסו לגיונותיו למדינה אמר אני
 גוזר שכל הליגיונות לא יראו פני עד
 שיראו תחילה המטרוניתא כך אמר
 הקב"ה והיה שבעת ימים וכו' ואין
 שבעת ימים בלא שבת ואח"כ ירצה
 לקרבן וכן באדם ביום השמיני ימול
 וכו' ע"ש וי"ל ע"פ משארז"ל סוף
 מעשה תחילת המחשבה וזהו משל למי
 שמחשב בלבו לבנות לו בית או לעשות
 לו בגד הנה המחשבה היא בכללות
 שרצונו שיהי' לו בית גמור ושלם או
 בגד גמור ושלם ואח"כ חושב שצריך
 לו בעלי מלאכות ושאר דברים ואח"כ
 כשבא לפעול המעשה הנה הוא בהיפך
 מתחילה הוא מכין צרכי הבנין כמו
 העצים והאבנים ובע"מ ואח"כ גשם
 הבנין זהו כלל ופרט ופרט וכלל כי
 במחשבה הכלל קודם לפרט ובמעשה
 הפרט קודם לכלל וזהו מתחילה יו"ד
 ר"ל הי' הוא הכלל וממנו נמשך לדי'
 שהוא הפרט והי' תתאה בעצמו צורתה
 ד"ו פרט וכלל נמצא מה שהי' במחשבה
 תחלה דהיינו בהעלם יו"ד כנ"ל שהוא
 כלל ופרט זהו סוף המעשה הי' תתאה
 הגק' עשי' והיא ד"ו פרט וכלל נמצא
 נגמרה המחשבה בשלימות והנה ידוע
 שהי' תתאה נק' שבת זהו בראשי'
 אותיות שבת שמתחילה הי' עולם חסר

עבודת הקרבנות והקטורת שהוא לשון קשר וזהו פי' ברית מלח לשון עירוב כמו המלחיים ופי' שכרת לו ברית שע"י עבודתו ומעשיו יקשר ויער"ב עולם שהם כלל העולמות בא"ס שנקר' הוא שהוא יהי' הממוצע והמחבר והמקשר העולמות זב"ז והנה אמרו בזוהר אית חסד ואית חסד שהוא רב חסד ונוצר חסד דהיינו נוצר חסד הוא חסד שעושה השי"ת ע"י הצדיקים וזהו א"ל נוצר חסד פי' הקב"ה נוצר חסד בשביל הצדיקים הנקראים אלפים שהם אלף חכמה אלף בינה והנה החילוק שיש בין חסד לחסד הנ"ל כי הרב חסד שהקב"ה עושה למענו בשביל קיום העולם כדרכו להטיב לברואיו הוא חסד גדול ורב מאוד להגדיל חסדו עם בריותיו שהוא מצמצם שכינתו ומאיר בעולמות כפי כח המקבלים כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע והאור הוא מטי ולא מטי שאל"כ העולמות היו מתבטלים ממציאותם מחמת בהירות האורות והיו לאין וזהו עולם חסד יבנה והחסד הבאה ע"י התעוררות הצדיקים נאמר בו בראשית בשביל ישראל הנק' ראשית והם הצדיקים הנק' ישראל כידוע והנה נאמר ישראל אשר בך אתפאר ונאמר ותפארתו עבור על פשע פי' ישראל הם הצדיקים ע"י מעשיהם הטובים ודביקותם בהשי"ת הוא תפארתו ית' ומעביר בשבילם פשעי הדור ומוריד החסד והשפע בעולמות כי ע"י נהפך פשע לשפע והנה נאמר כי נער ישראל ואהבהו ונאמר כי קטן יעקב פי' כי עיקרי תפארתו שמתפאר בישראל אם הוא מחזיק במדות הענוה ומקטין א"ע נקטן ונער דכתיב כמים פנים אל פנים וכו' ואם הוא מקטין א"ע ואינו חושב א"ע לכלום אז גם הקב"ה כביכול מצמצם

שכינתו ושורה עליו משל לאב שיש לו בן קטן ואהוב מאוד והנה כשרוצה האב להשתעשע עם בנו הקטן והאהוב והחביב בכדי להיות לו לנחת הנה האב לא ידבר עמו כפי שכלו הגדול והרחב מפני שהבן לא יוכל לקבלו ולהבינו אלא מחמת גודל אהבה עזה שיש לבנו חביבו מצמצם שכלו הגדול והרחב עד אין קץ ומדבר עם בנו כפי שכלו הקצר והקטן וזה יכול הבן להשיג ומשיב לאביו כפי שכלו ויש נחת לאביו מזה וזהו שהוא מרומז בתיקונים רקיע וניצוץ פי' לפי ששכל האב הוא דומ' לרקיע שהוא שכל המתפשט ורחב עד מאוד וכשהוא מצמצם שכלו כפי שכלו של בן הקטן חביב נעשה מרקיע ניצוץ לכך בנקוד' קמץ הניצוץ תחת הרקיע וכל זה הוא אם אדם מקטין א"ע כנ"ל אבל אם במה הוא נחשב ומחשב א"ע למה ואין לו מדת הענוה וא"כ כמים פא"פ גם הקב"ה כ"י אינו מצמצם שכינתו ומחמת רוב בהירות האור הוא מתבטל אף שהוא צדיק הוא דומה כנר בפני אבוקה ומתבטל אורו ואינו מועיל במעשיו כלום והנה אמרו"ל שנכרתו י"ג בריתות בי"ג תקוני דיקנא שאינן חוזרות ריקם והנה י"ל טעם למה נכרתו י"ג בריתות כי הנה ידוע שברית הנק' צדיק הוא המקיים את העולם והוא המחב' עולם נוק' הנק' עולם והנה הי"ג מדות שהקב"ה מנהיג בהם את העול' הם הי"ג תקוני דיקנא כנודע והם נקראו מחברים שמחברים את העולמות והם ממוצעים בין א"ס להעולמות ומחברים ומורידים את השפע לכך כל מדה ומדה נק' ברית שהוא המחבר ומה גם שמבואר בכתבים והדרת פני זקן וא"כ כשיש לו הי"ג ת"ד א"כ יש לו הדרת פנים והוא מדות יסוד עולם המחבר הכל והנה

לו שיש לו לצפנה ממנו וזהו צפונות
 כי בהתקרבו יותר אל הש"י ובהתדבקו
 יותר למעלה נחשך אורו כידוע שאפי'
 אור צח כו' ואו הוא נחשב בעצמו
 לאי"ן בראותו ובהשיגו רוממות הש"י
 ואח"כ מחמת ענוה גדולה שאינו נחשב
 לכולם ומקטין ומטמין א"ע וזהו צפונות
 עי"ו זוכה ועולה ומשיג למדרגת ומדת
 מערבית שהוא מדת אהרן ברית מלח
 שמערב עולם עליון בתחתון כנ"ל ואו
 אח"כ כשיגיע למדרגה זו דרומית יהי'
 לו דירה בקודש דרומית מזרחית
 וממילא יזרח עליו אור הגדול צח
 ומצוחצח והנה כתיב ברית מלח עולם
 הוא והקרי היא כי למעלה הוא בעולם
 גדול לכך כתיב הוא לשון נסתר אבל
 למטה כשהיא באה תוך הקרי שהוא
 הדיבור ושם הוא התגלות לכן נק'
 היא וז"ש המדרש מהשמן המשחה
 שנמשח אהרן ירדו על זקנו והי'
 תלויים על זקנו כמין שני מרגליות
 וכשהוא מספר עולות בעיקרי זקנו פי'
 למשל אדם שהוא מלא חכמה ואין
 שום אדם מכיר חכמו שבקרבו רק
 ע"י הדיבור נתגלה החכמה אשר בתוכו
 והנה שמן הוא חכמה כנודע רק שהיתה
 בעולם אך כשהוא מספר דהיינו כשבאה
 אל הדיבור נתגלית חכמה שלו וזהו
 עלו בעקרו זקנו שהם הי"ג ת"ד
 המחברים העולמות כנ"ל שהי' ג"כ
 מדת אהרן ברית מלח עולם כנ"ל
 והנה כאשר נצרף הקרי עם הכתיב יחד
 יהי' הוא היא שהוא הוי"ה ושני אלפין
 וזהו כולם בחכמה עשית פי' ההוי"ה
 המהווה את כל העולמות והמרומז
 בהוא והיא וגם שני אלפין שהם אלף
 חכמה אלף בינה וזהו בחכמה עשית.

חסר.

באורייתא ברא הקב"ה עלמא והנה
 צריך שיהי' בתורה כל הי"ג ת"ד והנה
 הם הי"ג מדות שהתורה נדרש' בהם
 והנה יש בי"ג מדו' דבר הלמד מעניינו
 שהוא להדמות בדרכי ה' מה הוא רחום
 כו' ודבר הלמד מסופו הוא כי הלא
 כתיב מי הקדמני ואשלם כי הכל מאתו
 ית' ואף גם הרהור תשובה שעושה
 האדם תשובה תחילת התעוררת הוא
 מלמעלה כמ"ש בזוהר שהקב"ה מכריז
 בכל יום ויום שובו בנים שוכבים רק
 מי הוא השומע הכרוז אך הנה ידוע
 שמדבור השי"ת נברא מלאך והמלאך
 הנברא הוא הנכנס בלב איש הישראל
 ומכניס לו הרהורי תשובה בלבו וזהו
 דבר הלמד מסופו אף שתחילתו לא
 למד כל' ממדותיו אעפ"כ לומד הוא
 בסופו ומקיים המצות תשובה כתיקונה
 ונחזור לענין ראשון שעיקר אם הצדיק
 מחזיק במדות הענוה ונחשב לאין וזהו
 א"ל והחכמה מאין תמצא פי' כשהוא
 נחשב בעצמו לאין ומקטין א"ע עד
 מאוד נמצא גם הקב"ה מצמצם שכינתו
 ושורה עליו ואו בודאי ישיג לחכמה
 וזהו א"ל הרמוז במשנה עלה בכבש ופנה
 לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית
 פי' עלה בכבש כשהצדיק במעשים
 הטובים עושה עליות העולמות בכבש
 לשון דרך כבושה וסלולה לעלות למעלה
 אחר תחלות עלייתו תהא שיבא לו
 לקרן שהוא מדות המל' אשר ממנה
 יוכל לבא למדרגה עליונה הנק' דרומית
 לשון דירה שהוא ישוב ולא מדבר
 אמנם כשהי' עדין במדרגה תחתונה
 זאת אז יהא נדמה בעיניו שכבר
 בא לאיזה מדרגה זריחת אור עליון
 וזהו מזרחית ובאמת הוא אינו כי זה
 הוא רק השער שהצדיקים יבואו בו
 אכן אם יעלה יותר אז יהי' מזרחית
 צפונות ר"ל זריחות האור שהי' נדמה

רנא

וירא אלקים את האור כי טוב
 אמרו"ל כי טוב לגנוז והיכן גנוז
 אותו יובן ע"פ מ"ש בראשית ת"י
 בחוכמא ואמרו בזהר ובתיקונים
 בראשית נקודא בהיכלא שהוא הנקודה
 שבתוך ב' מבראשית שהנקודה הוא
 יו"ד שהוא חכמה שבו נברא העולם
 כדמרגמינן בחוכמא והנה ידוע אות
 ב' מורה על מדת המל' כמ"ש בית
 בת י' והנה בציור אות ב' יש ג'
 קוויין המורים על ג' עולמות ב"ע
 כמ"ש בזהר תלת עלמין אית לי'
 להקב"ה כי האצילות אינו נחשב עמם
 מפני שאצילות לשון אצלו נמצא כי
 ג' קוי אות ב' מורים על ג' עולמות
 ב"ע והנקודה שבתוכם היא היו"ד
 המאיר לכל ג' הקוים נמצא הרי הוא
 כמו שיש כאן ג' יודי"ן שהם מספרם
 למ"ד ועם אות הב' נעשה ל"ב וזהו
 שהמל' נקראת ב' ונק' לב שמאות
 ב' נעשה לב והנה ידוע שאות למ"ד
 תמונתה מספר שם הוי"ה כ"ו כזה ל'
 וזהו האור שנברא ביום ראשון וראה
 הקדוש ברוך הוא שאין העולם כדאי
 ר"ל שהיתה הארה גדולה מאוד מאור
 עד אין קץ ולא היו יכולים התחתונים
 לקבלו והיו בטלים במציאותם לכך
 גנוז הקב"ה לאותו האור דהיינו שנעשה
 מתמונת הל' אות ט' כזה ט' שהוא
 ג"כ גי' כ"ו מספר שם הוי"ה רק שאות
 הו" מה שהי' בתמונת למ"ד הי' ו'
 על ב' עתה נגנוז בתוכי וז"ש בזהר
 אות ט' טובו גנוז בגווי' ר"ל שמאות
 הל' נעשה ט' שנכפף אות ו' שהי'
 למעלה באות למ"ד נכפף ונגנוז בתוך
 הט' ונעשה כמו ו' תוך הב' ונעשה
 צירוף טוב וזהו טובי' גנוז בגווי'
 וזהו מה רב טובך אשר צפנת כו' וטובה
 גדולה עשה הקב"ה בכדי שיוכלו

העולמות לקבלו ולכך נק' צדיק טוב
 וזהו שאמרו גנוז לצדיקים לצדיק
 וצדק לשניהם כאחד טובים שהצדיק
 נק' טוב וצדק שהוא המל' הנק' מלוי
 מ"ה חוה גי' בטוב ב' טוב ב' היא
 המל' כנ"ל נמצאו שניהם נק' טוב.

רנב

ונחזור לענין כי אות יו"ד נק'
 נקודה בהיכלא שבו נברא
 העולם כי כולם בחכמה עשית כי מאות
 י' נתהווה כל ההיות כי אות יו"ד
 מלאה גרמו בה כל שם הוי"ה כידוע
 ומד' אותיות הוי"ה נתהווה כל העולמות
 כי אין דבר בעולם שלא נתהווה ממנו
 ושמו מורה על כך וממנו נתהווה הכ"ב
 אתווי'ן וכל הדיבורים וזש"ה כי הגדלת
 על כל שמך אמרתך ר"ל כיון שבכל
 דיבור ואמירה מוכרח להיות שם הוי"ה
 להתלבש בתוכו כי ממנו נתהווה
 והוצרך הקב"ה כביכול לצמצם אור
 שם הוי"ה בתוך כל הדיבורים ואמירות
 נמצא כביכול גראה ונדמה שהאמירה
 גדולה יותר וזהו כי הגדלת ונאמר
 בו לקרב הדבר אל השכל האיך כל
 דיבור מוכרח להיות בו שם הוי"ה כי
 הלא ידוע כי אות י' היא חכמה והוא
 מחשבה והנה על המחשבה מוכרח הוא
 שיש עליו שכל עליון יותר גבוה
 שהמחשבה מקבלת ממנו כגזר
 בדרושים הקודמים ולקרב אל השכל
 יותר נאמר כי הנה ידוע שהמחשבה
 טבעה היא עיונית למשל האדם מחשב
 מחשבות תמיד ומחשבתו מתפזרת בכל
 מקום ובכל דבר שהאדם רואה אותו
 הוא מחשב בו ואף שאינו רואה אותה
 כעת הוא מחשב בו מאחר שכבר ראהו
 או מחשב באיזה דבר יהי' מה שיהי'
 כללו של דבר שאין מחשבת האדם
 פנויה רק מתנעת ומתפרדות ממחשבה

מחשבתו ויוכר לכל מחשבתו מתוך מעשיו כמ"ש הרמב"ן ז"ל מתוך מעשי האדם ניכר תכונתו והנה עשה המאציל העליון סדר האצילות כך מתחילה נאצל השכל העליון המצמצם את המחשבה שהוא רומז לקוצו של יו"ד וממנה באה אל המחשבה הכלליות שהוא התענוג הנ"ל שהוא יו"ד בעצמו שהוא המוחין כידוע וזהו המחשבה הבאה אל האדם דרך כלליות עכ"ל מחשב קצת ואח"כ כאשר נתצמצם המחשבה הוא מחשב בפרטיות באותיות כנ"ל אך נקי פרטיות רק בערך המחשבה הא' השכל הראשון אך בערך ציורי האותיות הוא רק בכח ולא בפועל כי גמר הציור היא בה' ראשונה שהוא הבינה וזהו ויצר ה' אלקים נקודת צירי כמ"ש בווהר ובתיקונים וכאן במחשבה הוא התחלת התגלות האותיות שהם הה' מוצאות וז"ש בהבראם בה' בראם דהיינו אפי' בראשית הבריאה שהוא חכמה שהוא יו"ד שם ג"כ נתגלה קצת הה' אך כאשר הוא בה' ראשונה שם נתגלה צורת האותיות ואח"כ מתפשט מהה"ר ההכל והקול היוצא מן השופר שהוא ה"ר וזהו שגרמו בפסוק שם האחת ה' אחת שפרה שמשפרת את הולד והוא שופר שמשם יוצא הקול ושם השנית ה' שנית פועה לשון דיבור ששם בה' שני' הוא הדיבור כידוע ונחזור לענין שמה"ר נתפשט ונתארך הקול שהוא ו' דרך הקנה שהוא שית עיזקין ונכנס בכנפי ריאה ששם ה' אונות ג"כ ה' שהם המניפים על הלב כמ"ש בווהר שלא יתוקד עלמא בדינוי דצדק שהוא הלב והלב מבין ומצרף האותיות וזש"ה אמרת ה' צרופה לשון צירוף אותיות היוצאים מה' מוצאות וזהו צרופה צירוף ה' ומשם באים אל הפה גמצא כי כאן נגמר ונתגלו

למחשבה בתמידיות כי כך טבעה והנה אם צריך האדם לחשב בדבר אחד ההכרחי לו הנה צריך האדם שהוא לצמצם מחשבתו בצמצום גדול שלא יחשוב שום מחשבה אחרת וזלת ההכרחי לו כי אם לא כן יבולבל מחשבתו ולא יגמור מחשבה ההכרחי לו למשל האדם המעיין ומחשב בהלכה ומחשב זמן רב ואח"כ בא לו השכל והבנה ולמה הוא כך מפני שמתחילה עדיין לא צמצם מחשבתו היטיב ואח"כ כאשר בא אליו השכל העליון ואפשר לומר שהוא הקוף של יו"ד העליון שהוא המצמצם את היר"ד שהיא המח' שלא תפנה אנה ואנה ואז תיכף כאשר בא השכל ההוא מיד נתגלה לו קצת בדרך כללות הדרך אשר ילך בה ואשר יבין מתוכה פרטיות הדברים אשר נתקשה בהם ועדיין אינו יכול לסדר דבר דבור על אופניו והנה ידוע כי בבוא אל האדם ההתגלות ההוא יש לאדם תענוג גדול ושמחה גדולה מאד וזהו מורה שבא בעולם עליון גבוה מאוד עולם התענוג רוחני מאוד ואח"כ מחשב האדם בפרטיות לסדר הדברים ולישבן כל או"א על מקומו והנה אז הוא התגלות יותר אל האדם כי מתחילה לא הי' מחשב בשום ציור אות רק נתגלה לו התענוג של הדבר דרך כלל אח"כ מחשב באותיות שבאים מה' מוצאות וזהו ה' ראשונה שבשם ולכך נקראת ה' שהאותיות הם בבינה שהיא ה' ראשונה והנה ב' התגלות אלו עדיין אינם התגלות גמור כי התגלות הזה אינם אלא אל האדם עצמו כי התגלות הראשון היתה רק בכללות כנ"ל והתגלות השני' יותר בפרטיות כנ"ל אך שניהם המה במח' ואינם מושגים לזולתו והנה הוא מן ההכרח שיוציא מכה אל הפועל ויגמור

וְלִימוּד הַתּוֹרָה שִׁיחַ בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמוֹ
 בְּכַדֵּי הַלְעָלוֹת כֹּל הַדִּיבּוּרִים וְהַאֲוִתוֹת
 אֶל שׁוֹרֶשׁ כֶּשֶׁם שְׁנִיתָנוּ מְעִילָא לְתַתָּא
 בְּשַׁעַת בְּרִיאַת עוֹלָמוֹת וּיצִירוֹת הָאָדָם
 הַכֹּל נִוצְרוּ וְנִבְרָאוּ ע"י צִיּוֹר אוֹתוֹת
 וְאַח"כּ צְרוּפֵי הָאוֹתוֹת שֶׁהֵם הַדִּיבּוּרִים
 כְּמִשְׁרׁז"ל יוֹדֵעַ הֵי' בְּצִלְאֵל לְצַרְפָּ
 אוֹתוֹת כִּי כְּשָׂאָדָם מִתְפַּלֵּל אוֹ לומֵד
 תּוֹרָה הַכֹּל הֵם צְרוּפֵי אוֹתוֹת כִּי
 הַתְּפִילּוֹת תִּקְנוּם אֲנָשִׁי כְּנֶה"ג ע"ד
 הָאֵמֶת הֵנָּה הַצִּירוּפִים שֶׁלֹּמֶטָה מְעוֹרְרִים
 וּמִתְחַבְּרִים עִם הַצִּירוּפִים הָעֲלִיוֹנִים
 אֲשֶׁר כּוֹלֵם הֵם אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים מְאֹד
 עַד אֵין קֶץ וְתַכְלִית וְכוֹלֵם נִתְהוּוּ ע"י
 שֵׁם הַיְיָ ב"ה וּבְתוֹכָם נִתְלַבֵּשׁ שֵׁם
 הַיְיָ כְּנוֹז"ל וּבּוֹדָאֵי אִם הָאָדָם מִתְפַּלֵּל
 אוֹ לומֵד תּוֹרָה בְּדוֹר שֶׁהֵם אֵהְבָה
 וִירָאָה שֶׁהֵם ב' אוֹתוֹת מִשֵּׁם הַיְיָ
 י"ה וְקוֹל הַדִּיבּוּר הֵם אוֹתוֹת ו"ה
 מֵהַיְיָ וְכוּונָתוֹ לִשְׁשׁ הַלְעָלוֹתָם אֶל
 שׁוֹרֶשׁם לְהַקְדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה בּוֹדָאֵי
 הַדִּיבּוּרִים שֶׁלּוֹ הֵם מִתְחַבְּרִים לְעִילָא
 וּמָה גַם כִּי יוֹדֵעַ שְׁבַכְל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר
 וּבְכָל אוֹת וְאוֹת נִכְלָלוּ כֹּל שִׁיתָן רְבוּא
 אַתּוּן דְּאוֹרֵייתָא שֶׁהֵם נִגְדַּ שְׁתִּין רְבוּא
 נִשְׁמוֹתֵיהֶן דִּישְׂרָאֵל וְכוּונָתוֹ רְצוּיָה
 לְעִילָא לְעִילָא לְעִשׂוֹת יַחֲוּדִים וְזִיוּוּגִים
 וּבִשְׁם כֹּל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שׁוֹרֶשׁ הַשְּׁשִׁים
 רְבוּא וְהֵם רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה בְּרֵאשִׁית
 בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל הַנֶּקֶד רֵאשִׁית וּבְאוֹרֵייתָא
 בְּרֵא הַקְּבִ"ה עֲלֵמָא וְנִמְצָא אָדָם הַלּוֹמֵד
 וְכוּונָתוֹ לְהַנְי"ל אִף שְׁאִינוּ לּוֹמֵד כֹּל
 הַתּוֹרָה כֹּאחַת אַעפ"כּ יִכּוֹל הוּא לְעוֹרֵר
 וְלִקְשֵׁר' כֹּל הָעוֹלָמוֹת וּמִשֵּׁם יִכּוֹל לְבְרוּא
 עוֹלָמוֹת כְּמִבּוּאָר בּוֹזְהָר כִּי כֹּל ש"ר
 אוֹתוֹת הַתּוֹרָה נִכְלָלִים זְב"ז א"כ בְּמָה
 שֶׁהוּא לּוֹמֵד בֵּין מַעַט וּבֵין הַרְבֵּה
 נִכְלָלָה כֹּל הַתּוֹרָה וְכֹל הַנִּשְׁמוֹת ב"י
 וְאַפְשֵׁר שְׁלוֹה רְמוֹז רז"ל כֶּשֶׁם שְׁנִתְּנָה
 בְּשִׁשִּׁים רִיבּוּא כֶּךָ נִטִּילָתָה בְּשִׁשִּׁים

הַד' אוֹתוֹת הַיְיָ וְנִגְמַר הַדִּיבּוּר
 וְנִיכָר הֵיטֵב מִחֲשַׁבְתּוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה מִתּוֹךְ
 הַדִּיבּוּר וְלִכְךָ נֶקֶד הַדִּיבּוּר מִלְכוֹת מִשֵּׁל
 לְמֶלֶךְ שֶׁהַכֹּל עֲבָדוֹ וְרוֹצִים לְקַבֵּל עוֹל
 מִלְכוּתוֹ וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ
 רַק כֹּאשֶׁר רְצוֹן הַמֶּלֶךְ עֲדִיין הוּא בְּרְצוֹנוֹ
 אוֹ בְּמִחֲשַׁבְתּוֹ אוֹ אִפִּי' אִם הַמֶּלֶךְ מִשְׁמִיעַ
 קוֹל וְיוֹצֵא מִפִּיו הַהֶבֶל וְהַקּוֹל עִכ"ז
 אֵינוֹ נּוֹדֵעַ וְנִיכָר מָה הוּא רְצוֹן הַמֶּלֶךְ
 וְצוּוּי כִּי כֹאשֶׁר הוּא רַק בְּרְצוֹנוֹ הוּא
 בְּלִתי מוֹשֵׁג וּמוֹרֶגֶשׁ כֹּלֵל וְכֹלֵל רַק
 מְכוּסָה וּמוֹפְלָא וְנִעְלָמָת מַעִין כֹּל וְאַף
 אַחֵר אֲשֶׁר בָּא הַרְצוֹן אֶל מִחֲשַׁבְתּוֹ הַגֵּם
 שֵׁישׁ בְּמִחֲשַׁבָּה ג"כ פְּרִטוֹת קֶצֶת עִכ"ז
 הוּא גִנּוּז וְטָמִיר וְאַף כֹּאשֶׁר מִשְׁמִיעַ
 קוֹלוֹ וְיוֹצֵא הַהֶבֶל וְהַקּוֹל ג"כ אֵינוֹ
 מוֹשֵׁג וְנִיכָר כִּי הַקּוֹל הוּא גּוֹלְמָא קִלָּא
 בְּעֵלְמָא נִמְצָא כִּי עֲדִיין לֹא נִקְרָא הַמֶּלֶךְ
 בְּשֵׁם מִלְכוּת כִּי עֲבָדוֹ וְעַמּוֹ אֵינָם
 מְכִירִים וְיוֹדְעִים רְצוֹנוֹ וְצוּוּי שֶׁלּוֹ
 וּבְמָה לְעַבְדוֹ וְסֹדֵר עֲבוֹדָתוֹ וְעִשְׂיִית
 רְצוֹנוֹ וְאֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עִם וְע"כ עֲדִיין
 לֹא נִקְרָא שְׁמוֹ מֶלֶךְ אֶךְ כֹּאשֶׁר יוֹצֵא
 הַדִּיבּוּר מִפִּי הַמֶּלֶךְ אוֹ הַכֹּל יוֹדְעִים
 מֵהִיר' רְצוֹנוֹ וְצוּוּי עֲבוֹדָתוֹ וְנִתְגַּלָּה לְכֹל
 עַמּוֹ רְצוֹנוֹ וְאוֹ נֶקֶד מֶלֶךְ וּמִלְכוּתוֹ
 שְׁלִימָה אוֹ לְפַעֲמִים רְצוֹנוֹ נִיכָר מִתּוֹךְ
 עִשְׂיִיתוֹ שֶׁהוּא ג"כ מֵדַת הַדִּיבּוּר וּמֵדַת
 הַמֶּלֶךְ נֶקֶד נִמְצָא הַיּוֹצֵא מִכֹּל הַנִּי"ל
 שְׁמֵן הַהֶכְרַח שִׁיתְפַּשֵּׁט וְיִתְלַבֵּשׁ בְּכֹל
 דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שֵׁם בֵּן ד' אוֹתוֹת הַיְיָ
 וְזֶהוּ כִּי הַגְּדֵלָת עַל כֹּל שְׁמֶךָ אִמְרַתְךָ
 כְּנ"ל.

רנג

וְעַפ"ז יוֹכֵן ג"כ הַפְּסוּק הַנִּסְתָּרוֹת
 לְה' אֲלֵקִינוּ וְהַנְּגִלוֹת לְנוּ
 וְלִבְנֵינוּ עַד עוֹלָם כִּי הֵנָּה נִתְבָּאָר כִּי
 הָעֵיקָר מֵהַעֲבוּדָה שְׁבֻלָב הִיא הַתְּפִילָּה

ע"פ שאמרו בגמ' א' מהמדות שדורשין בה התורה והוא גורעין ומוסיפין ודורשין מדם הפר דם מהפר יקבלנו והנה זה הוא דמיון הנסירה שגורעין ונוסרין מתיבה זו ומוסיפין על תיבה אחרת וכמו כן היתה כוונת הנסירה באדה"ר ומ"ש גורעין ומוסיפין ודורשין רמו על האדם התחתון ומה גם אם הוא בע"ת וידוע כי א' מדרכי התשובה הוא שינוי מעשה והוא עיקר התשובה יותר מכל התעניות והסיגופים ולזה אמרו גורעין ומוסיפין פי' שיראה הבע"ת שיהי' במעשיו ג"כ מדת נסירה דהיינו שיראה לגרוע מענייני עוה"ז ומתאות הגשמי' והמותרות וכל שאר צרכי הרשות רק יספיק א"ע בכדי חיותו ויראה להוסיף גם כן במעשה עבודת הבורא ית' כמ"ש רז"ל אם היה רגיל לקרות פרק א' או דף א' ילמוד ב' פרקים וכיוצא בשאר יראה להוסיף בכל עבודת הקודש בכונה ובהתלהבות בדו"ר בעשיית המצות ובתפילתו ולימודו ומ"ש ומוסיפין ודורשין רמוזו שלא די לו מה שהוא מוסיף על עבודתו כנ"ל אלא גם ודורשין לשון דרש דרש משה ודרשת וחקרת שצריך האדם לדרוש ולחקור היטב ולבדוק א"ע בחורין ובסדקין שלא ימצא בו שמץ מה ונידנוד עבירה בא' מרמ"ח אבריו שפגם בהם ח"ו ולא תיקן אותו נקרא הוא ב"מ ואו גם עבודתו מחוללת כי כל אשר מום בו לא יקרב ופשיטא שצריך לדרוש ולחקור ולעיין בעשיית המצות ובלימודו שלא יהיה ח"ו בהם שום פגם או מחשבה זרה ח"ו ואצ"ל שצריך לדרוש ולחקור אם ימצא בו ח"ו איזה מדה ממדות הרעות כמבואר בספרי מוסר שהם הם המונעים כללות התשובה וזה צריך דרישה ופשפוש בתמידות ויראה לבער אותם ולעזבם

ריבוא ר"ל כשם שנתינתה פי' הבריאה היתה ע"י אותיות התורה שהם ס"ר כך נטילתה פי' האדם הרוצה להעלות הדיבורים והאותיות למעלה כי נטילה לשון העלאה כמו וינטלם וינשאם וכמו נטילת ידים יהיה ג"כ דוקא ע"י ששים רבוא אותיות פי' שיהא כוונתו בשם כל ישראל ובוזה הוא מנטלם ומנשאם ומעלה אותו לעילא אותיות אל אותיות וצירופים אל צירופים ובודאי מתחברים יחד ונעשו כל הדברים היוצאים מפיו קדושה גמורה חלק אלוך ממעל כי כל דבר הוא חוזר אל שרשו ויכול האדם לבנות ולחדש עולמות כנ"ל ולכן נק' ת"ח בונים ונאמר בחכמה יבנה בית ונחזור לענין הנסתרות לה' אלקינו רצה לומר אם האדם עובד את הש"י ע"י הנסתרות שהם אהבה ויראה שהם חכמה ובינה שמרמזים לי"ה שבשם הנה בודאי הוא מקשר ומחבר ומיחד הכח אלקות שבכל דיבור כנ"ל לשרשו שהוא שם הוי"ה ב"ה שממנו נמשך הכל והוא המהוה הכל והוה לה' אלקינו. והנגלות ר"ל קול ודיבור שהם נגלים ר"ל אם אינו מתפלל בדו"ר כנ"ל ובחכמה עליונה כנ"ל רק פשוט אם רצונו וכונתו ג"כ לשם שמים יגרום שהשפעה יהיה רק בזה העולם התחתון והוה לנו ולבנינו מפני שהי' רק בדיבור שהוא עולם העשי' ולא בעולמות העליונים כנ"ל.

רנד

אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפיך יובן ע"פ שאמרו רז"ל אדה"ר דו פרצופים נברא ואח"כ נסרו הקב"ה והנה יש לדקדק הלא באורייתא ברא קב"ה עלמא וגם האדם שהוא עולם קטן והיכן מרמוז הנסירה בתורה וי"ל

המתפשט דמיון המים המתפשטים לכן
 ו' יש לו רק ראש א' שהוא מדת
 החסד והאהבה שבו דוגמת העשיר
 העושה חסד עם הדל מפני שהוא חס
 דל' ומחמת זה נכנסת ובאה לו מדת
 אהבה ומחמת אהבה משפיע לעני
 נמצא העשיר משפיע לעני במדת
 אהבה לבד לכך נקרא טיפה א' בלבד
 אבל המקבל שהוא העני מוכרח שיהי'
 לו טפיים שהוא הצירי שהם יראה
 ואהבה כלומר יראה יש לו שהוא
 בוש מהעשיר שמקבל ממנו וידוע
 שהבושה באה מחמת יראה כנ"ל וגם
 מדת אהבה יש לו שנהנה ממנו ונאמר
 כמים פנים אל פנים ולכך אות הוי"ן
 אית לי' תרין רישין א' מלפניו וא'
 מאחוריו שלפניו מורה על מדת אהבה
 ושל אחוריו מורה על מדת יראה שהוא
 מצמצם א"ע ובוש מהשפיע ולכך הראש
 הב' מאחוריו וזהו אחר וקדם צרתני
 רומז על התרין רישין שהם אחר
 וקדם יראה ואהבה ואמר בתחילה
 אחר ואח"כ קדם מפני שהיראה היא
 ראשית ואמר צרתני מלשון ויצר אותם
 בחרט שהוא לשון צרור וקשור שהשפע
 באה לו בין תרין רישין שהם שני
 טיפים כנ"ל ולשון צירי ג"כ כנ"ל והנה
 אי' בכתבים תמונת אות הקו"ף כאשר
 מחלקים אותו לאותיות מחולקות הוא
 אות כ' מלמעלה והרגל שלו הוא אות
 ז' או אות ו' ואמרו בגמ' מ"ט מהדרא
 תגא דקוף לגבי ריש אמר הקב"ה
 לרשע אם תחזור בתשובה אני עושה
 כתר לראשך והנה תחילת הפסוק מרמו
 על בע"ת בענין הנסירה כנ"ל וגם
 מרומז אל אות הוי"ן והנה כאשר ניתן
 כתר על ראש הוי"ן שהוא אות כ'
 שהוא כתר נעשה אות קוף שנעשה
 קדוש כמשארז"ל וזהו שמסיים הפסוק
 ותשת עלי כפוך שהוא לשון כפוף

מכל וכל ואדרבה יראה להוסיף על
 מדות טובות וישרות ולהדבק במדותיו
 יתברך מה הוא רחום כו' גם אמרו
 בגמ' ציון דורש אין לה מכלל דבעי
 דרישה רמזו ג"כ אל האדם שהוא נק'
 עולם קטן והוא דמיון וציון וסימן אל
 דברים עליונים לעילא לעילא ואם ח"ו
 נמצא פגם בו פוגם בעולמות עליונים
 וזהו שמתמה הכתוב ציון ר"ל מי
 שנעשה ונברא לעוה"ז רק לציון לסימן
 כנ"ל. ועוד שנברא לציון ולגדור
 ולתקן דברים עליונים דורש אין לה
 בתמי' ואמרו ז"ל מכלל דבעי דרישה
 ואמרו לשון מכלל ולא מכאן דבעי
 דרישה להורות דבר כללי כל ימי
 האדם וכל עתיו ורגעיו בעי דרישה
 ולא סגי בדרישה זמנית אלא תמידית
 ומה גם שיהי' ממש דמיון הציון
 שנעשה לשימור שלא יטמאו נושא
 טהרות שהוא קורא פרוש מן הטומאה
 כך צריך האדם ובפרט הבע"ת לא די
 שידרוש א"ע כנ"ל אלא גם את אחרים
 יזהיר ויקרא פרוש מן הטומאה ויקיים
 ורבים השיב מעון כו' ואם תוציא יקר
 מזולל כו' ובודאי יהי' עבודתו רצויה
 ומקובלת תשובתו. ונחזור לענין אחר
 וקדם צרתני הנה ארז"ל אין טיפה
 יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים
 כנגדה ואמרו בתיקונים שהטיפה של
 מעלה וב' טיפים של מטה הם סגולתא
 והנה ידוע שמאות היו"ד נתארך
 ונתפשט אות הוי"ו שמאות היו"ד שעל
 ראש הוי"ו בא השפע ונתארך ונתפשט
 ע"י הוא"ו והנה טפיים דלמטה המה
 תמונת צירי והנה כאשר מתארך השפע
 עוד יותר מהוא"ו ולמטה באה ההארכה
 וההתפשטות הנ"ל בין שני טיפי הצירי
 ונעשה תמונת אות זיי"ן. והנה אות ו'
 הי' לו רק ראש א' שהוא היא שעל
 גביו מפני שהוא המשפיע שהוא חסד

כידוע שיום השבת משפיע לו ימי המעשה הגם שהיא רק כללות האורות עכ"ז מחמת שהיא בלי צמצום אורו רב מאוד עד אין קץ ואעפ"כ יכולים התחתונים לקבל מפני שהוא כללות האורות כנ"ל הנה היוצא מכל הנ"ל שהמשפיע נק' ר' והמקבל נק' ז' שהוא ב' רישין כנ"ל שהם אהבה ויראה והתג שעל הו' ז' שבח' מורה על הקשר אמין וחזק שהמקבל מתקשר א"ע ומתדבק אל המשפיע העליון וכשנתחבר אות ו"ז נעשה מספרם אחד כי נעשה אחדות גמור ונעשה אות ח' שהוא מורה על חכמה עליונה שכל השפע באה ממנו כנודע וזהו שאמר עם ז'ו יצרתי לי כי ידוע כאשר ישראל עושים רצונו ש"מ גורמים שפע בכל העולמות העליונים לכן אמר עם זו יצרתי שהוא לשון קישור וחיבור אות ו' עם ז' ונעשים אחד וז"ש לי שמקשרים אות ז' עם ו' שהוא המשפיע ונעשית ח' ובאה להם השפע הגדול מחכמה כנ"ל וזהו שאמר תהלתי יספרו כי ידוע שהדרגא תתאה נק' תהלה ולכן אמר תהלתי יספרו ר"ל יאירו ויבהירו בה כל האורות העליונים שמחכמה ולמטה כל אורות הספירות והשפעתם כנ"ל.

רנו

בגמרא גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנא' שובה ישראל עדה' אלקיך ויובן על פי מ"ש בס"י עולם שנה נפש שיש בכל הנבראים עולם שנה נפש וגם בהאדם יש ג"כ כנ"ל והנה מוכרח שיש ג"כ באדם ימים כמ"ש ואברהם זקן בא בימים והנה אית תרי גווני יומי דהיינו יום אחד מורה כשהאדם עוסק בעבודת השם שהוא אור הנק'

כלומר הכף שהוא כתר ונעשה קדוש שהוא אות קוף כנ"ל.

רנה

ועפ"ז יובן פי' הפסוק עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו כי הנה ידוע מ"ש בכתבים על פסוק מדת ימי מה היא אך כדי לקרב אל הפשוט נאמר כי הנה אמרו בזהוהר על פסוק כי ששת ימים עשה ה' בששת ימים לא נאמר אלא כי ששת ימים וכו' שהם הו"ק הנקראים ששה ימים ועל ידיהם בא השפע לתחתונים ויום השביעי מקבלת מהם וכוללת כולם ועיקרית כל הימים כי היא נק' נקודה האמצעית כידוע אך מפני שהיא המקבלת נקראת זיין מפני שמוכרח להיות בהמקבל אהבה ויראה תרין רישין כנ"ל והו"ק המשפיעים נקראים חסדים לבד כמדת המים המתפשטים כנ"ל והנה כתיב ויקרא לאור יום פי' שראה המאציל העליון שאין התחתונים יכולים לקבל האור הגדול והבהירות של הו"ק מפני שהוא אור א"ס לכן הגביל את האור וצמצמו אור כל אחד ואחד ביומו בכדי שיוכלו לקבלו ויהיה קיום העולמות וזהו ויקרא לאור יום ויקרא לשון קריאה והזמנה ר"ל שהזמין והכין לכל אור יום א' שהוא הוא ההגבלה והצמצום ולכן קראו הכתוב ג"כ מד"ת ימי מפני שיש להם מדה ושיעור והגבלה להם כנ"ל ואפשר לומר שיום השביעי אין בו צמצום והגבלה ואף שבו נכללים אור שבעת הימים ע"כ כיון דלית לי' מגרמי' כלום רק שהוא מקבל א"צ לצמצם אורו ולכן ארו"ל כל המענג את יום השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים ובשביל זה יום השבת יוכל להשפיע לעליונים ותחתונים

יום ויום הב' הוא כשהאדם עוסק בדברי הרשות שהם צרכיו אך מי שהוא צדיק מקיים בכל דרכיו דעהו ר"ל שהצדיק עושה חולין שהם דברי דרשות על טהרת קודש שכל מעשיו לש"ש ומעלה אותם אל הקדושה וזהו ואברהם זקן זה קנה חכמה מפני שבא בימים פי' שעשה שני הימים קודש שניה' כא' קדושים לכך זכה למדרגה עליונה ואפשר לומר שזהו רמו הפסוק ימים יוצרו ולא א' בהם הקרי לו בו' ר"ל ימים אשר יוצרו באדם ומיעוט ימים שנים והנה מהב' ימים אין להקב"ה רק א' מהם כנ"ל ח"ש ולי מה יקרו רעין א"ל מה עצמו ראשיהם שהוא מדבר ממדת צדיקים ולכן ולי מה יקרו רעין וכו' שעשית ב' הימים שניהם קודש כמ"ש והמלך דוד זקן בא בימים וכן שארי הצדיקים העושים כך מה עצמו ראשיהם וכו' וא"ל שגם זה רמזו בגמ' למאיר ובא קרא יום ר"ל שהצדיק מאיר גם את יום הב' וקורא אותו יום ומקדשו ואפשר שז"ש אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת וכו' אבל הלל הזקן מדה אחרת וכו' שכל מעשיו הי' לש"ש שנא' ברוך ה' יום יום והנה דחקו המפרשים במאי פליגי וע"פ הנ"ל יובן כי הנה יש לדקדק למה קורא אותם כאן זקנים שמאי הזקן הלל הזקן אבל זה רמזו כי שניהם באו בימים דהיינו בב' הימים כמו אברהם ודוד וכו' למדת הזקנה אך זה החילוק שביניהם שמאי היה מהדר שתהי' אכילתו לשם מצות קדושת שבת כיצד מצא בהמה נאה אומר זו לשבת ואח"כ שאף שאוכלה בחול כונתו היה לשם מצוה כאשר מצא אחרת נאה ממנה נמצא שגם הוא עבד עבודת הבורא ית'

בב' הימים שכל אכילתו היתה לשום מצוה ומסתמא גם שארי עבודות הרשות הי' מכניסם לעשותם מדבר הרשות מצוה ולכך נק' זקן כמדת אברהם אבל הלל אמר אדרבה שזה יותר טוב להעלות החולין אל טהרת הקודש ובוה יעשה ב' הימים קודש אבל מי שיתנהג כמו שמאי שעשה מרשות מצוה נמצא שהכל הוא נחשב ליום א' וז"ש שכל מעשיו היה לש"ש ר"ל אפי' דברי הרשות היה לש"ש להכניסם בקדושה לכך אמר ברוך ה' יום יום בשני הימים צריך האדם לעבדו ולברכו ולגדל ולקדש שמו הגדול ית' וזהו מעלה גדולה ויתירה שמעלה הכל אל הקדושה כנ"ל ופשיטא שזכה למדת הזקנה ונחזור לענין גדולה תשובה כו' שנא' שובה ישראל עד ה' אלקיך והנה י"ל למה דרשו זה על הפסוק הנאמר בנביא' והלא בתורה נאמר ג"כ ושבת עד ה' אלקיך והי' להם לדרוש זה על פסוק הנאמר בתורה וי"ל ע"פ משארו"ל שצורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד שהוא ת"ת ישראל שנא' ישראל אשר בד אתפאר והנה אמרו העושה תשובה מאהבה זדונות נעשו לו זכויות וא"ל שזהו רמו הפסוק נושא עון ועובר על פשע ר"ל מי שעושה תשובה מאהבה נמצא שהוא נושא עון פי' שהוא מנשא ומנטל ומגביהו למעלה למעלה שנעשה ממנו זכויות ממילא גורם ומעורר האהבה העליונה שהוא חסד וידוע שמדת הת"ת הוא נוטה כלפי חסד ובעשותו תשובה מאהבה ונושא העון לזכויות מעורר מאוד התגברות החסד ואהבה עזה והתפארות גדולה לת"ת ישראל וזהו ותפארתו עבוד על פשע נמצא ממילא מעבירין על כל פשעיו ודבר זה בא על ידי

רנז

במדרש בשכר שאמר אברהם למלאכים
 והשענו תחת העץ זכו בניו
 למצות סוכה וי"ל ע"פ שנאמר ועץ
 החיים בתוך הגן והנה עץ החיים נק'
 שם הוי"ה כידוע ואומרו בתוך הגן
 פי' שהוא מתלבש בתוכיות ובפנימית
 הגין פרשיות שבתורה כנוכר בדרושים
 הקודמים ששם הוי"ה הוא מתפשט
 ומתלבש בתוך כל הדיבורים ואמירות
 והנה יש להוי"ה ב"ה כמה וכמה
 לבושים ומסכים עד אין קץ כי מתחלה
 הוא מתלבש בה' מוצאות הפה ואח"כ
 נהוו ממנו האותיות ואח"כ הצירופים
 שמהם נעשו התיבות ואח"כ הסיפורים
 ואמרו בזהר מאן דאית ליה עיינין ר"ל
 עיני השכל הוא מסתכל בפנימית
 הדבר אבל מאן דלית ליה עיינין הוא
 מסתכל בלבושי מלכא ובסיפורי
 הגשמיים בפרטן והנה ידוע שאברהם
 למד דעת לכל באי עולם וא"ל שזה
 רמו להם כי בדמות אנשים נדמו לו
 ואמר להם בעשותכם איזה מצוה או
 איזה דבר שבקדושה יהיה כוונתכם
 לפנימית הדבר ולא אל דברי פרטן
 ולבושן ולזה א' והשענו על מה שתחת
 העץ שהוא החיות וההוי' המהוה
 והמחי' לכל ההיות אשר ע"כ נק' עץ
 החיים כי מלת עץ הוא לשון גוף של
 האדם כמ"ש לא תשחית את עצה כי
 האדם עץ השדה וכו' ואדם הוא שם
 מ"ה ואעפ"כ אינו נק' פנימית ממש
 כי עיקר פנימיות והחיות הוא שם
 הוי"ה וזהו מרומז במלת החיים שכתוב
 אחר תיבת עץ ושניהם יחד נק' עץ
 החיים ולזה הזהיר והכריז ואמר והשענו
 תחת העץ כלומר אל תסתכלו בכל
 הלבושין כ"א על מה שתחת העץ כנ"ל
 והנה ידוע בעשיות המצות יש בחי'

הבע"ת יותר מן הצדיק דמעיקרא כי
 ע"י הצדיק מעיקרא יש למעלה תענוג
 תמידי וע"י הבע"ת מחמת שהתענוג
 בא אחר היאוש והוי כמציאות אבידה
 גדולה ויש מזה תענוג גדול עד מאוד
 ומה גם שהבע"ת צריך להתחזק עצמו
 יותר ויותר בעבודת הבורא כמ"ש
 רז"ל א"ת ויעתר אלא ויעתר מלמד
 שחתר חתירה וכו' וא"כ הוא עושה
 התפארו' גדולה למעלה וזהו שאמר
 עד ה' אלדיך עד לשון עדי וקישוט
 פי' שובה מאהבה שהיא עדי וקישוט
 והתפארו' למדת ת"ת ישראל החקוק
 צורתו בכסא הכבוד ולכך דרשו דוקא
 על הפסוק שבנביאים מפני שכאן
 נאמר שובה ישראל שהוא רמו להג"ל
 לעשות עדי וקישוט לת"ת ישראל
 משא"כ בפסוק שבתורה לא כתיב
 ישראל וכ"ז אם עושה תשובה מאהבה
 כנ"ל לכך אמר נמי גדולה תשובה
 כי ידוע שגדולה נתייחסה למדת חסד
 שהיא אהבה ואפשר שמלת כסא
 הכבוד רומז אל משארז"ל תשובה היא
 אותיות תשוב ה' פי' שהוא משיב
 ה' אחרונה של שם הוי"ה ה' למקומה
 ויהי השם מלא והנה אמרו למה
 נמשלה תפלה לעתר שמהפכין מדת
 הדין לרחמים וידוע כי שם אלדים
 הוא דין והנה הבע"ת כשהוא משיב
 ה' אל ההוי"ה כביכול שמהפך אות
 ה"ה מתיבת אלקים שהוא עיקר הדין
 של אלקים כמ"ש בכתבים בכוונת בני
 אלים הוא מהפך אל הוי"ה שהוא רחמים
 גמורים ונמצא כאשר תקח אות ה'
 מאלקים נשאר אלים שמספרו פא'
 שהוא גי' כסא ונשאר גם הוא רחמים
 וגם כבוד שגורם שיתמלא השם ויגבר
 הרחמים בעולם.

התורה הנק' ראשית חכמה והנה התורה נתחלקה למדת חריג שהם אהבה ויראה שהם עשה ולית וגם בכל שארי סיפורי תורה כולם תלויים בני' מדות הללו כי הברכות ודברים הטובים וסיפורם של האבות והשבטים ושארי סיפורי קדושים הם ממדות אהבה ודברים הרעים והקללות וסיפורי או"ה ושמותיהם כגון בלק בלעם ועשו וכיוצא הם ממדות הגבורה שהוא יראה דין כידוע ולכן כל הנבראים בעוה"ז כלול' מחו"ג רק מי ששרשו מימין גובר בו מדת החסד ומי ששרשו משמאל גובר בו מדת הגבורה והדין ולכן יש בהמות וחיות ועופות שהם ממדת החסד הותרו לאכול ובהמות שנאסרו מפני ששרשם ממדת הגבורה והדין והנה גם שמות של אומות כמו עשו ועמלק בלק ובלעם שרשם למעלה בקדושה ולכן אם נחסר אות מהם בתורה פסולה שלמעלה הם קדושה גמורה אך מפני שהם בשמאל כנ"ל שהוא דין ברדתם למטה נתהוו מהם סיגים שהם התוכא דדהבא שהם קליפות גמורות והנה בישראל נאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית נמצא ישראל הם שורש כל הנבראים ובודאי הם כלולים מחו"ג וא"ל ששמות אישי ישראל כולם שרשם בשמות הוי"ה ב"ה הנכתבים בס"ת כי לכן אחר בריאת האדם שהוא תכלית הבריאה ותחלת המחשבה ישראל הנק' ראשית נכתב שם מלא על עולם אלא כי נגמר תכלית הבריאה וזהו למשל הכותב ס"ת וכתבה כולה ולא הטיל בה שמות הוי"ה ואחר שגמר כל הס"ת האותיות והתיבות כתב אח"כ כל שמות הוי"ת של התורה וגם כאן בבריאת העולם לא הי' נכון לקרות מתחלה שם מלא בהיות שלא נגמר הבריאה בשלימות ולא היה העולם

אדם דיבור מעשה כמ"ש בספרים ואפשר שגם לזה רמז להם ואמר להם ממני תראו וכן תעשו כי אברהם בעשותו עמהם גמ"ח קיים כל בחי' המצוה וכוונתו היתה לכל בחי' והנה האדם דיבור מעשה נראה להם לעינים ולא היה צריך להזהירם וכבר ידעת כי המעשה הוא ענף הדיבור והדיבור הוא ענף האדם וגם האדם הוא ענף המחשבה חשב מ"ה והנה המחשבה הי' סתומה ואינה נראית להם בחוש והזהיר עליה וא' והשענו תחת העץ ר"ל פנימית העץ כמ"ש כי הדיבור והכוונה הם דמיון גוף ונשמה והנה המחשבה נק' עיונית מפני שהוא פנימית לפני ולפנים והסתכלות העיונית נק' סכ"י כמ"ש אבי יסכה שסכתה ברוח הקודש ומה גם שכוונת א"א ע"ה היתה להמשיך במצוה זו בחי' אור המקיפין שהוא לשון והשענו תחת העץ שהוא לשון מקיף וסכך והכל ע"י המחשבה הנק' סכ"י.

רנח

במדרש נעימות בימינך נצח אלו ישראל שהיו עומדין בדין ברי"ה וביוה"כ משל למלך שהיה דן כל בני המדינה ולא הי' ידוע מי זכה ונוצח המשפט מי שהוא יוצא מלפני המלך ובידו זמורה יודעים שהוא נצח וזכה כך ישראל לוקחים ג' מינים בימינם ואתרוג בשמאלם יודעין שנצחו את הדין והנה יש לדקדק על אומרו בימינם ובשמאלם מה הוא הנמשל וגם קשה אם היו או"ה מצוים ליקח ד' מינים גם הם היו לוקחין ומאי רבותיהו דישראל וי"ל ע"פ הידוע דבאורייתא ברא הקב"ה עלמא כי בראשית מתרגמינן בחוכמא שהוא

השינה בעיניו אדרבה הישן אינו רואה ועוד אומרו כשהיינו שמחים לא היינו רואים שינה פשיטא בשעה שהיו שמחים לא הי' רואים וכך הי' לומר בימי שמחת בית השואבה לא היינו רואים שינה וי"ל ע"פ הירושלמי למה נקראת בית השואבה שהיו שואבין משם רוח הקודש ר"ל מתוך שמחה של מצוה והדביקות שהיו להם זכו לרוה"ק והנה צריך לתת טעם לזה הגם והי' כנגד המנגן וגו' צריך להבין למה הוא כך וי"ל למשל השמחה באה אל האדם מתמת שהי' לו איזה תענוג גדול או שנתבשר בשורה טובה והי' לו תענוג גדול מזה או שראה איזה דבר שיש לו תענוג גדול מדבר שהוא באה לו השמחה נמצא מצינו שהשמחה נמשכת והוא עליון עד מאוד הנק' קדש בלא מעולם התענוג שהוא רוחני בלתי מושג וא"ו ומשם נמשך למדריגת קדוש שהוא התפשטות הקודש בוא"ו ומשם יורד ממדריגה למדריגה עד שבא לאדם רוח הקודש והנה אי' בזה על פסוק מה יש לך בבית שאין השראת השכינה והברכה שורה אלא על איזה דבר שיהי' כלי המקבל ההשפעה ההוא ואמרו רצה הקב"ה לזכות את ישראל הרבה להם כו' ר"ל כי המצות בעצם הם תרי"ג אבל כאשר מקיים האדם בכל דרכיך דעהו יכול לקיים הרבה פעמים תרי"ג עד קץ כי כל מעשיו הם לש"ש נמצא מקיים בכל עת ורגע מצות בוראו ית' שמו כמו שאמרו על הליל הוקן על אכילתו הי' אומר אגמול חסד עם אכסניא כו' וז"ש לפיכך הרבה להם תורה ומצות כי בדבר שאין בו קצבה נופל בו לשון ריבוי משא"כ אם הם כ"א תרי"ג מה שייך לומר הרבה להם וכי בשביל שהם תרי"ג קרא אותן מרובין אבל לפי הנ"ל אי"ש כי המקיים

מלא אבל אחר שנברא אדם והי' העולם מלא נכתב שם מלא א"כ נמצא שכל שמות בני ישראל שרשם הם משמות היות עצמן כנ"ל והנה ידוע שד' מינים הם ד' אותיות הוי"ה ובלקחו איש הישראלי בידו הוא מעורר שרשם כמו שתיקנו הקדמונים בתפילה קודם נטילת לולב אותיות שמך המיוחד והיו לאחדים בידו וכו' שהוא מעורר שורשו שהוא שם הוי' וא"כ אף אם הי' א' מאריה לוקח ד' מינים לא הי' עושה שום פעולה והתעוררות בלקיחתו כי אלו ד' מינים אין הם שורשם כי הם ד' אותיות הוי"ה אשר אין להם אחיזה ושורש בו אבל ישראל מעוררים בהם דברים גדולים בלקיחתן ועושים יחודים למעלה וזהו אומרו שלוקחים בימינם ובשמאלם ר"ל שמראים בזה הג' שורש נשמותיהם ושמותם כלולי' מחו"ג כנ"ל רק מפני שרשם משמות היות עצמן שהם רחמים גמורים נתגבר החסדים על הגבורות והדינים ונצחו הדין וזהו נעימות בימינך נצח כי שמותיהן נאין להם והן נאין לשמותן משא"כ או"ה שהם רחוקים מזה השורש ומה לתבן את הבר אף אם היו מצוים ועושים מעשיהם כעורים ושמותן כעורים ולכך ניתנו ד' מינים אלו לישראל ושיהיו לוקחין בימינם ובשמאלם נ"ל.

רנט

רמז הפסוק וסוכה תהי' לצל יומם מחורב וגו' מזרם וממטר ר"ל עפ"י מ"ש בגמ' תניא א"ר יהושע בן תנניא כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו כיצד כו' הנה יש לדקדק על לשון לא ראינו שינה בעינינו וכי הישן רואה

שהוא כלול מכל הוי"ק שהם כלולים מחו"ג שהם אש ומים לשון חורב ומטר כי כן גם הצל אשר עשו שהוא השמחה של מצוה היתה ג"כ כלולה מאהבה ויראה הנק' חו"ג ע"כ הי' להם למחסה ג"כ מחורב מזרם וממטר כי ידוע שיש שני מיני יצה"ר המחטיא את האדם ח"ו א' המבטלו מלקיים מצות עשה הוא דמיון המים שטבעם קר ולח כך הוא נותן באדם קרירות וחולשת וכבידות הגוף ועצלות שהי' נמנע מלקיים מצות בורא והיצה"ר הב' הוא המחמם ומלהב את האדם ר"ל דמיון האש לעבור על ל"ת וז"ש כי בעשותם כל אלה דהיינו שיעשו המצוה בשלימות בדחילו ורחימו שהם חו"ג ויגרמו בזה להמשיך החסד העליון שהוא יומם כלול מחו"ג שהם כל הוי"ק כנ"ל וישאבו רוה"ק שהוא הסוכה תהי' להם למחסה ולמסתור מב' מיני היצה"ר הנק' חורב ומטר שהם אש ומים כנ"ל.

רם

בפ' טוב שם משמן טוב י"ל ע"פ שארז"ל לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני בהוי' ונק' אני באדניי וי"ל טעם לזה למה נקרא באדנות וי"ל כי ידוע כי שם אדניי היא מדת המלכות והנה אין מלך בלא עם ואין אדון בלא עבדים נמצא ששם אדניי הוא נקרא מחמת שאנחנו עמו ועבדיו והואיל שנק' שם אדניי מצדנו לכן הורשה לנו לקרוא שם אדניי וכמו כן שארי כנויים מטעם הנ"ל אבל שם הוי' הוא שם בעצם המהווה כל הויות אשר קודם בריאות העולם הי' הוא ושמו מיוחד בכתר לכן אינו נק' ככתיבתו והנה נקדים לזה מ"ש במדרש על הפסוק ביום השמיני עצרת תהי' לכם

בכל דרכיך דעהו אין קץ למצוותיו כנ"ל ומ"ש לזכות את ישראל ר"ל בעשייתן לש"ש הם מזדככים החומרי' שלהם ויהיו יכולים להתדבק ולהתחבר בקדושה כי מצוה הוא לשון צוותא והתחברות וא"ל שלזה רמזו ואמרו מצוה גוררת מצוה פי' בעשותו המצוה גוררת וגורמת התחברות והתדבקות כנ"ל ועבירה גוררת עבירה כי עבירה לשון פירוד מבוראו ח"ו. ונחזור לענין שבלתי אפשר להמשיך ההשפעה מלמעלה אם לא ע"י כלי המקבל וצ"ל הטעם למה הוא כך מפני שהקדושה העליונה בהירה ומאירה מאד וא"א לסובלה וע"י עשיות המצות שהוא כלי המקבל מתלבשות בתוכה האור העליון ויוכל האדם לסובלו ולקבלו כדמיון אור השמש ששמו הבורא ית' בתוך גרתקו בכדי שיוכלו בראי עולם לסובלו וא"ל שנהו רמז הפסוק וסוכה תהי' לצל יומם אם הוא מדבר במקיימי מצות סוכה או הוא כפשוטו וסוכה מצות הסוכה תהי' להם למגן ולצל המציל מפני האור העליון שיוכלו לקבלו כנ"ל שהי' להם המצוה הזאת כנרתיק וצל בכדי שיוכלו לסבול האור וז"ש יומם כידוע שהחסד המתפשט ומשפיע נק' יומם כמו יומם יצוה ה' חסדו ויהי' להם הסוכה לצל ולקבל בתוכו ההשפעה ואם הוא מדבר באותן השמחים בשמחת ב"ה יהי' פירושו כך וסוכה ר"ל רוח הקודש הנק' סכי' תהי' להם מחמת שעשו מתחלה צל ונרתק להשתלשל בתוכו קודש העליון שהוא העולם התענוג בתוך השמחה של מצוה שהוא קודש המתפשט אשר משם שואבים רוה"ק מעילא לתתא ע"י וא"ו המתארך שהוא חסד המתפשט עם כולם יומם דכולהו וזהו שסיים מחורב למחסה ולמסתור מזרם וממטר ר"ל

להן אך עכ"ז מפני שהוצרכה לכל אלה לסתום פי המקטרגים נק' בערכם מלא חפנים עמל מפני שעדיין לא נתקיים בהן הברכה הן עם לבדד ישכון וזהו ובגוים לא יתחשב ובבוא החג הקדוש הזה ש"ע הם שמחו לבדם ואז השמחה שלימה בתכלית השלימות ומה שהמשיל שמחתה לסעודה קטנה לא שהסעודה שהיא ההשפעה והמוזון העליון קטנה היא משל החג אדרבה השפעתה גדולה יותר מכל הו' ימים אלא נק' קטנה ע"ש ישראל המקבלים שהם דמיון בת האהובה כלומר ישראל נקראין קטנים כמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא ונאמר כי נער ישראל ואהבהו ונמשיל משל מי שהוא בתכלית השפלות והקטנות והנה בפתע פתאום מינהו המלך לשררה גדולה ונשא את כסאו מעל כל השרים והנה לאיש כזה השמחה והתענוג רבה היא עליו מאוד מאוד עד אין קץ לשמחתו ממש מאשפה הרימו וגידלו על כל השרים ולא כן אם הו' המלך מרומם ומגדל א' מהשרים על כולם לא הו' לו השמחה גדולה כ"כ מפני שהוא כבר הורגל בגדלות והנמשל מובן שכך אמר הקב"ה עשו סעודה ר"ל השפעה רבה וגדולה שיהיו לבני שמחה ותענוג גדול כמו השמחה הבאה לקטן ושפל הערך בבוא לו גדולה פתאומית שאין שמחה בעולם יותר מזה וזהו כדי שאהנה אני ובתי כו' כי לה' הישועה אם על עמך ברכתך ומה גם כי ישראל בעצם הם קטנים שמקטינים א"ע וכתוב כמים פא"פ א"כ גם הקב"ה כביכול מצמצם שכינתו והשפעתו בתוכם ויכולין לקבל השפע הרב והעצום משא"כ מי שהוא בגבהות וגדלות אינו נהנה מן הקדושה עליונה כנו' בדרושים הקודמים. ונתחורר לענין

משל למלך שעשה סעודה לכל בני המדינה ז' ימים והו' לו בת יחידה וחביבה ואמרה למלך לכולם עשית סעודה ונהנו ממך כו' אמר לה המלך חייך כו' ואמר המלך לעבדיו עשו לי ולבתי סעודה קטנה כו' גם אמרו במדרש טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל כף נחת זה שמיני עצרת ממלא חפנים עמל אלו ז' ימי החג והנה יש לתמוה למה קורא אותן חפנים עמל הלא ימים קדושים הם הניתנים לישראל לשמוח בהן כמ"ש זמן שמחתנו וגם י"ל למה אמר עשו סעודה קטנה וכי כלום חסר בבית המלך כמ"ש אם הו' עושה בשביל בתו האהובה סעודה גדולה היתה נהנה יותר ויותר והנה כפי פשוטו הוא כידוע מאמרם ז"ל ע"פ הן עם לבדד ישכון ובגוים וגו' כשהאומות שמחים ישראל שמחים עמהם ואינו מתחשב להם וכשישראל שמחים הם לבדם שמחים כי הנה ידוע שכל עניני מצות החג כמו ע' פרים וניסוך המים הם מרומזים נגד ע' אומות כמ"ש בזהר על הפסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שלא יקטרגו ויפרידו הדביקות והאהבה שבין ישראל לאביהן שבשמים לכך ישראל עושין מצות חג הקדוש ומשפיעין לע' אומות כנ"ל והנה הגם שישראל משפיעין לאו"ה מ"מ השמחה גדולה היא לישראל שכל האומות הם נכנעין וכפופין להשפעתן וכל הע' שרים שותין מתמצית א"י וממילא באה מתחלה לישראל השפעה גדולה עד אין קץ שהם נעשין צינור לכל העולם ולכן נקראו זמן שמחתנו הגם שמצוה לשמוח בכל הרגלים אך עתה השמחה יתירה ומכופלת א' בשביל השפעה הגדולה הבאה להם ועוד שכל האומות נכנעין תחת ידם וכפיפין

שכל עניני מצות החג היה להשפיע לע' אומות וגם הו' הקפות של ימי החג שהוא הקפה כלולב ובמיניו הוא ג"כ רמו אל האו"ה הגם שד' מינים אלו מרומזים אל ד' אותיות הוי"ה עכ"ז הם רק הארות משם וענפים מהאילן גופא כי שורשם הם צמחים שהם תחת המזלות כמשרו"ל אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע המכה ואומר לו גדל וידוע שכוכבים ומזלות הם תחת ע' שרים והם ג"כ נקראין ענפי האילן כידוע מס"ה נמצא כי כל הקפות החג הוא לתועלת הע' שרים כי הם שורשן ולכן הם גדילין וצומחין ע"י הכוכבים ומזלות ומ"ש המכה אותו ואומר לו גדל פי' כי כל דבר ודבר התחתון יש לו חשק ותאה לעלות ולהתדבק בשורשו העליון והנה בהראות הכוכב או המזל באיזה שעות ידועים לתועלת הצומח ובהראותו אל הצומח רוצה הצומח וחושק להתדבק בו לעלות לשורשו ובוה גדול והולך והרי הוא כמכה אותו ואומר לו גדל אבל בש"ע שהקפות בשביל תועלת ישראל שהם אחזים ומשורשים בגוף האילן שהם שמות הוי"ה בעצם לכן ההקפות של ש"ע הם בס"ת עצמו שהוא עצרת תהי' לכם לכם דייקא ולא לאו"ה שאין להם אחיזה בזה החג כלל ועיקר ומה שנק' זה החג שמיני וארו"ל שמיני רגל בפ"ע וא"כ למה נק' שמיני כאלו הוא נמנה עם ימי החג והוא שמיני להם והלא הוא רגל בפ"ע ויותר עליון מהם וי"ל ע"פ מ"ש בזוהר ע"פ כולם בחכמה עשית כולם במחשבה אתברירא וכדי לקרב זה אל השכל נמשיל משל נאה למלך שעלה ברצונו לבנות לו בית הנה בתחילה הו' הרצון סתום מאוד מאוד בלי שום דבר פרטי ואח"כ כאשר בא הרצון

אל המחשבה נתגלה הרצון בכללותו איך יהי' מדת ארכו ורחבו ומספר חדריו ופתחיו וחלונותיו בתכלית השלימות והנה הג' שיש בזה ג"כ פרטית רק מפני שהוא רק במחשבה נק' כללות וזהו כלל הראשון ואח"כ כאשר התחיל להכין צרכי הבית כמו עצים ואבנים וסיד ובע"מ זה נק' פרטים אבל עכ"ז בכל פרט ופרט יש ג"כ כלל קטן למשל כאשר התחיל להכין עצים לצורך הבית עדיין לא הו' הפרט שלם וכאשר הכין די סיפוקו נשלם הפרט וזהו כלל קטן שבפרט וזהו שאמרו כ"א כלול מי' כי הגם שהיא ספירה פרטית יש בה כללות וכאשר גמר כל הפרטות ובנה הבית וגמרו זהו נק' כללא בתראה וזה הכלל האחרון הוא העיקר כי הוא המלמד ומורה ומגלה סתימות הכלל הראשון וגם כל הפרטות בו בהתגלות וזהו כלל ופרט וכלל והנה בתחלה עלה ברצונו ית"ש ואח"כ במחשבה אתברירו בכלל ואח"כ ע"י הו"ק ו' ימי הבנין געשה הכל בפרטיות ובשביעי' גכללה ונתגלה כל הכלל של המחשבה קדומה וכל הפרטית כגודע ולכן הו' הוא קודש שבו נתגלה עולם התענוג נמצא בוודאי שעולם התענוג בעצמו שם יש יותר תענוג ושמחה שבו כללות הרצון העליון והוא הוא השמיני מפני שהוא העליון על השבעה כנ"ל [וא"ל שידוע כי חכמה נקרא שמן ואפשר שלכך נק' שמיני מלשון שמן והיו"ד יתירה מורה על החכמה הנק' יר"ד] ולכן נק' ש"ע כי עצרת היא מל' מעולם החכמה ממש שהוא השמיני כנ"ל והנה ידוע שהמלכות נק' שם וזהו טוב שם ר"ל מל' משמן ר"ל כאשר אבא יסד ברתא שהוא עולם הטוב והתענוג העליון או טוב השם כנ"ל.

לקוטים חדשים

רסא

צדיק גזר והקביה מקיים שנאמר ותגזור אומר ויקם לך ראוי לדעת מהו ותגזור אומר ה"ל ותגזור ויקם לך אך הענין כי הקדמונים הקשו למה תקנו להתפלל הלא גלוי לפני הש"י ב"ה כל שאלותיו של אדם והתירוץ הוא דהנה האר"י זלה"ה כי שאין לומר פיוטים שאינם ע"ד האמת רק מה שיסדו אנשי כנה"ג והקלירי שהם ע"ד האמת ר"ל בזה דהנה איתא בזהר א"ס ב"ה לית ב"י שום תמונת אות כלל ואפי' קוצו של יו"ד וכו' וא"כ איך אנו קורין אותו בשמות וכנוים ומתפללים אליו באותיות ותיבות אך הענין כמו שמתרץ אליהו בעצמו ואתקרי רחום וחנון בגין דישתמודעין ליה ר"ל כשאנו רוצים שירחם עלינו הוא כביכול מצמצם אלקותו ית"ש בתיבות רחום ר"ל באורות וכלים של אותיות אלו כידוע לי"ח וכן כל השמות וכנויים והנה אנשי כנה"ג ידעו איזה המשכות חיות אלקות הנצרכים בכל עת ערב ובוקר וצהרים לכן תקנו כל כך שמות וכנויים ותיבות ואותיות לפי הנצרך כיד ה' עליהם השכיל וכן הקלירי ולכן הוא ע"ד האמת ר"ל הכל במדה רק לפי הצורך וזהו שאמרו חז"ל הגדול הגבור והנורא אלמלא משה אמרינהו ואנשי כנה"ג יסדוניהו וכו' ר"ל שהתיבות האלו הם בוודאי לצורך המשכות חיות להעולמות משא"כ התיבות וצירופים שאדם בודה מלבו הם אינם ע"ד האמת ר"ל כי מי יודע אם צורך המשכת החיות לעולמות הם דרך תיבות אלו והמ"י אך אמנם צ"ל האיך תלוי המשכת החיות לעולמות ע"י אמירתנו ותפלותינו אך הענין הוא

כי מבשרי אחזה אלוה כי האדם הוא מלא חיות והבל והוא בפנימיותו בהתפשטות גדול אמנם כשרוצה לדבר הוא מצמצם ההבל דרך הקנה לה' מוצאות הפה לאיזה מוצא שרוצה ועי"ז נרגש הדיבור וקולו והבטאתו כי חיותו הבלו וקולו הוא מצומצם בדיבור ההוא נמצא כשהצדיק עומד להתפלל לפני הבורא ית"ש בודאי הוא מדבק ומקשר מחשבתו וחיותו בא"ס ב"ה שהוא אחד הפשוט בלי שום תמונה וכנ"ל וכשמתחיל לדבר הוא ממשיך חיות הבורא ב"ה בדבורו ותיבותיו שמוציא מפיו שהוא מקושר מאוד בחיותו והבלו המתצמצם בחיתוך אותיות אלו שמדבר ונראה כאלו כביכול הבלו וחיותו המקושר בא"ס ית' הוא מחתך ומצמצם בחיתוך אותיות אלו וזהו ותגזור אומר לשון לגזור ים סוף לגזרים ר"ל כשאתה מחתך באומר שלך בא"ס כביכול ומכניס ומצמצם בהם ויקם לך ולכן הוא ו' בניקוד פת"ח כי הוא נמשך מהחכמה כשיש חכמת הבורא בקרבו כי הו' הוא המשכה והפת"ח הוא חכמה.

רסב

ועץ החיים בתוך הגן ר"ל כי הנה איתא כשאדם לומד או מתפלל יחשוב בעצמו כאלו הוא בגן עדן אשר אין שם לא קנאה ולא תאוה ולא גאוה ובוזה הוא ניצול מן הפניות אך צריך להבין כי איך יחשוב זאת והוא יודע בעצמו שהוא בזה העולם בין אנשים ידועים אך הענין הוא כשאדם לומד או מתפלל בדחילו ורחימו ומדבק ומקשר מחשבתו בבורא ית"ש ומחשב שמכה"כ ולית אתר פנוי מניה והכל

או מדבר הוא מצמצם כל חיותו בדבר
ההוא והדבר ההוא הוא מגביל אותו
ומסבב אותו כמו הכתיבה ממש שאדם
מגביל ומסבב בדיו שחור עד שנראה
מעט לבנונית בתוך הדיו ולפי ההגבלה
והסיבוב של הדיו שמסבב על הלבנוני
של הנייר הוא נראה תמונת האות ולכן
מכל תנועה ומכל עשי' הוא נעשה
חקיקה בפנימיותו ועצמותו של האדם
זהו ותהי עונתם חקוקה על עצמותם
ולכן אמז'ל מלפפתו והולכת אחריו
ר"ל שמכניס כל חיותו בתארה ההוא
ובדמות אשה זה ולכן מלפפתו והולכת
אחריו כי הוא מסטרא אחרא והניצוץ
הקדוש שבתוך האדם פונה ממנה ורוצה
לדבק בקדושה זהו הרשעים מלאים
חרטות אמנם אם עושה עשי' או תנועה
או הילוך של מצוה הוא מוגבל ומסובב
במצוה ההוא והמצוה היא מדובק
בהש"י ב"ה כי הוא דיבור של הש"י
ומצותיו נמצא הוא מקושר להש"י
דרך מצוה זו וזהו צדק לפניו יהלוך
וכ'.

רסד

כ' הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד
דהנה איתא במדרש שמים ירופפו
שלא הי' עדיין קיום חיוזוק לבריאת
העולם עד שנתנה תורה הטעם לזה הוא
כי ב' מאמרות נברא העולם שני
ויאמר וכו' והנה אמירה הוא בלב
בסוד המחשבה הי' עדיין אמנם אח"כ
במתן תורה או הי' בסוד הדיבור שנא'
וידבר אלקים וכו' שניתנו עשרת
הדברות נגד עשרה מאמרות או נתחזק
העולם כי הכל נעשה בשלימות במח'
ודיבור וזהו א"ל שש אנכי על אמרתך
ר"ל אנכי של י' הדברות על אמרתך
היינו עשרה מאמרות שנעשה שמחה

מלא מחיות הבורא ב"ה נמצא כל מה
שרואה הוא רואה רק חיות הבורא
ב"ה הנמשך בו ד"מ אם רואה בני
אדם הוא רואה תבניתם ושומע קולם
ודיבורו וחכמתו הוא הכל חיות הנמשך
בו וכן כל דבר שרואה ושומע כי בכל
דבר יש תבנית ותועלת למה שהוא
מסוגל או מראה או ריח וזהו הכל חיות
הבורא ית"ש ונמצא כשאדם לומד או
מתפלל בדו"ר בודאי הוא זריז ונשכר
בוה מאוד מחמת שהוא מקושר מאוד
במחשבתו בהבורא ית' ב"ה אינו רואה
ואינו שומע כי אם חיות הבורא ב"ה
שבכל דבר כי הכל ממנו ית"ש רק
שהוא מלוכש בכלים מכלים שונים
כביכול ואיך אפשר שיבוא על מחשבתו
שום פניה לתאות העולם כשאינו
רואה לפניו רק חיות הבורא ותענוג
רחמי שבכל דבר ואפשר לזה רמזו
חז"ל אין בו לא אכילה ולא שתיה
רק צדיקים יושבים ועטרותיהן
בראשיהן ונהנים מזיו השכינה ר"ל
כשחושבין בבורא ית"ש שהוא מסבב
כל עלמין וזהו ועטרותיהן בראשיהן
או הם נהנים מזיו השכינה ר"ל שהם
מתעדנים מן התענוג הרוחני חיות
הבורא השוכן בכ"מ והוא ע"ד אמרם ז"ל
עולמך תראה בחיך כי גם בזה העולם
יש להשיג תענוג גן עדן וזהו ועץ
החיים ר"ל עצה של חיים שתהי' דבק
תמיד בחיים הוא בתוך הגן ר"ל
שיחשוב כנ"ל ויהי' בתוך הגן.

רסג

וביד כל אדם יחתום צריך להבין
הדבר האיך הוא אך הענין
הוא כי הנה חיות האדם הוא בפנימיותו
בהתפשטות גדול והנה כשעושה איזה
דבר או כל תנועה שעושה או הולך

זה נעשה אחר התיקון דוקא כידוע) וכ"א מב' המדות יש להם אור וכלי והי' שייך בהם שבירה אמנם המדה הג' הוא נעשית ממילא מבין שניהם ולכן הוא נקרא בשם מ"ה ח"ש מ"ה נורא וכו' ולכן אחז"ל יעקב אבינו לא מת וזהו נחלת יעקב נחלה בלי מצרים ולכן הגאולה הג' שיהי' ב"ב יהי' גאולה שלימה.

רסו

איתא במדרש כשיש דין למטה אין דין למעלה שנאמר ויגבה ה' צבאות במשפט הענין הוא דרך משל הגה המלך כשעבדיו הם בחזרת פנים ממנו ואינם חרדים על דבריו גם הוא מהם בהחזרת פנים מלהטיב להם ח"ו כי הוא בכעס עליהם. אמנם אח"כ כשעבדיו מיישבים א"ע בחכמה ובינה יתירה נודעת להם שראוי ונכון לקבל עול מלכותו ומקבלים על עצמן בהכנעה ואימה ופחד ורוצים בגזרותיו ומחזירין פניהם אליו או גם המלך מחזיר פניו אליהם להטיב להם והכעס שהי' למלך בתחילה והי' ככותל המפסיק בינו לבינם הוא כאלו נסר ונלקח ואיננו וזהו בחצוצרות קול שופר הריעו לפני המלך ה' ר"ל ע"י חצוצרות וקול שופר נעשה לב בני ישראל נשבר ומחזירים פניהם בהכנעה ואימה להבורא ית' ומקבלים עול מלכותו עליהם ועי"ז תכון מלכותו מאוד כי לכן נק' כ"י בשם מלכות כי ע"י נשלמה מלכותו כביכול ואז גם הש"י ב"ה הוא מחזיר פניו לישראל וזהו הריעו שהיא ל' התחברות וריעות לפני המלך ה' ר"ל לפני מלכות ה' ר"ל התו"ה פא"פ וזהו ג"כ פי' המדרש

בכל העולמות שנתחזקו בסוד הדיבור ג"כ וזהו כי הוא אמר ויהי ר"ל שבעשרה מאמרות נתהוו כולם הוא צוה ר"ל בעשרת הדברות או ויעמוד שנתחזקו כולם כנ"ל.

רסה

איתא גאולה שלישית תהי' בזכות יעקב שני' וזכרמים גדולים אקבצך ותהי' גאולה שלימה שאין אחריה גלות עוד הטעם לזה הוא כי הנה איתא האבות הן הן המרכבה ר"ל כי המשכות חיות הבורא ב"ה מתחלת בריאות העולמות הי' דרך ג' קוים חד"ר כי כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולמות להטיב לברואיו הי' מצד החסד שרצה להטיב ולהמשיך טובו ואח"כ צמצם א"ע כביכול להמשיך דרך קו כמ"ש בס' עה"ח והנה ג' מדות אלו הם מתחלת הבריאה עד סוף כל המדרגות עד שנתלבשו גם בזה העולם ממש בגופם של האבות וכן כל שאר המדות פרטי פרטיות היו נמשכים עד למטה בגופים בזה העולם וזהו שאמרנו בזהוהר בר"מ תנאין ואמוראין מארי מדות דקב"ה נחזור לעניינינו הנה אברהם הוא מדת החסד יצחק מדת הגבורה יעקב מדת התפארת והנה מדת החסד היא מדה גמורה שרצה להמשיך טובו וחיותו לנבראים וכן מדת הגבורה היא ג"כ מדה גמורה היינו שצמצם א"ע כביכול שיהי' רק במדה ובמשקל כפי הצורך בכדי שיוכלו לסבול ועי"כ ממילא נמשך רק דרך קו כביכול שהוא התפארת של הבורא ב"ה שעיי"כ יהנו מטובו ויכירו גדולתו ית' נמצא מדת התפארת אינה מדה גמורה בפני עצמו רק שהיא ממוצעת נעשית מבין שני המדות (נ"ל

הדברים על אמתתם והנה היסח הדעת הגדול הוה הוא כמעט מעין מיתה או שינה שהוא ג"כ א' מס' ממיתה כי נתעלה כל חיותו עד למעלה ועי"ז בא לו אח"כ מוחין חדשים בסוד חדשים לבקרים וכו' וז"ס צינון הירכיים קדם הלידה שהוא במדרגה התחתונה כאילו אינו ואינו משיג כמעט שום דבר כי נתעלה שכלו עד למעלה עד שהוליד בשכלו והבין הדברים על אמיתתם כענין השינה כנ"ל ועי"ז נתמתקו הדינין שהי' בתחלה הדבורים מצומצמים מאוד לפניו שלא הבין בהרחבה כלל רק הי' עמה בבחי' אב"א ואח"כ ע"י היסח דעתו עד למעלה עם תוכן כוונות הדברים נתרחבו לו הדיבורים והבין אותם על בוריים ונעשה עמהם בבחי' פא"פ והנה זה הענין הוא ג"כ בדיבורי התפלה כי בתחלה כשעומד להתפלל יש לו עדיין מוחין דקטנות ואינו מתפלל אז בדביקות או הוא רק בבחי' אב"א אמנם אח"כ כשמסיח דעתו מכל וכל ונותן לבו לפני מי הוא עומד ומהות הדיבורים והצירופים והשמות והאורות שבתוכם ומתדבק עמהם דביקות נפלא עד מאוד או נעשה עם הדיבורים פב"פ ונתרחבו לו הדיבורים עד מאוד ונתמתקו הדינין היינו מה שהיה מצומצמים לפניו בתחלה נעשה לו בהרחבה גדולה בסוד נפשט מהגשמיות וזהו לדידי חזו לי מתי מדבר ר"ל מי שממית עצמו בדיבורי התפלה כנ"ל והו' גנו אפרקדן ר"ל ע"י שהסיוח דעתם מאד כעין השינה כנ"ל ועי"כ נפרק הדין ונמתק כנ"ל והו' דמו כמאן דמבושם כמ"ש בזהר כמאן דארח ריחא והמשכיל יבין כי כן הוא בכל העולמות.

הנ"ל כשיש דין למטה אין דין למעלה ר"ל כשמקבלים למטה עול מלכותו עליהם ומחזירין פניהם כנ"ל או אין דין למעלה כי הוא ג"כ פא"פ והמ"י שהוא כן בכל העולמות.

רסז

אמר רבב"ח לדידי חזי לי מתי מדבר והו' גנו אפרקדן וכו' הענין הוא דאיתא בגמ' הרוצה לחיות ימות א"ע ואיתא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל וצריך להבין מה ענין מיתה לכאן אך הענין מובן דרך משל מלמד שלומד עם תלמידו כשהתלמיד אינו מבין מה שהרב מלמדו או הוא עם הדיבורים של הרב בחי' אחור באחור כי הוא אינו מוצא קורת רוח בדברים אלו מפני שאינן מתיישבן על לבו והרב עם דבריו ג"כ בהחזרת פנים כי הוא מבין ויודע שאינן מתיישבין על לב שומעיה' אמנם אח"כ כשהתלמיד גותן לבו ומשים שכלו בשלימות לדברים האלו ומבין דברי הרב מאוד או נעשה שמחה ואהבה ואחזה ביניהם והם בבחי' פא"פ אך צריך להבין זה מהיכן בא דבר זה שמתחלה לא ידע מאי קאמר הרב ואח"כ הבין תוכן כוונת הדברים אך הענין הוא כי מתחילה לא העמיק בשכלו בדברים אלו רק הבין הדברים כפשטן במעט הבנתו אמנם אח"כ לקח תוכן הענין והסיח דעתו מכל וכל והעמיק בשכלו מאוד עד סוף דקות עיונו וחכמתו עד אשר אם יקרא אותו אדם לא יענהו וכמעט אינו רואה אפי' מה שנגד עיניו כי הסיח דעתו מאוד עם תוכן דבר זה עד אשר בא לתכלית

רסח

והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וגו'. הנה ראוי לדעת כי הנה בחי' קודש הוא בחכמה וגדול הוא בכינה דאיהו מלך גדול ואח"כ דעת א"כ הל"ל והתקדשתי והתגדלתי ונודעתי וכו' אך הענין הוא דרך משל הרב כשלומד עם התלמיד אמנם חכמת הרב גדולה מאוד ודעת התלמיד קצרה מהבין לכך צריך להלביש חכמתו הגדולה בתוך משלים ומליצות דיבורים עד כדי שיבין התלמיד על נכון והנה משלי הרב ומליצותיו ודיבורו עם חכמתו המתלבש בתוכם הם געשים אצל התלמיד חכמה וכינה כי ממנו יבין וישכיל איך לנהוג ואיך לעשות שום דבר אמנם התלמיד כששומע שומע תחלה המשלים והמליצות והדיבורים שהם לבושין לחכמת הרב ואח"כ על ידם מבין גם חכמת הרב המתלבש בתוכם וידע הדבר על בוריו והו' והתגדלתי ואח"כ והתקדשתי ואח"כ ונודעתי והו' ד"מ בכל העולמות להבין איך יסוד אבא מתלבש תוך יסוד אימא והמ"י.

רסט

פירוש הפסוק וצפונך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרים לעוליהם אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך הענין הוא דאיתא בוהר ע"פ ראיתי דמעת העשוקים וכו' שבעון הוצאת ז"ל בנים מתים כשהם קטנים הטעם הוא דאיתא בכתבי האר"י טעם על מצות כיבוד אחיו הגדול הוא כי כח ההולדה שיש אצל האב הוא נותן להאם בסוד רחוא דשביק בגויה אשר ממנו נולדו הבנים אמנם

כל כח ההוא נכלל בבן הנולד ראשון רק התמצית מהכח ההוא מותר הבן הראשון אצל אב ואם שיהי' בהם כח ההולדה להולד עוד בנים אחרים וכן מ"א בוא"ו וע"כ מחוייבים הבנים לכבד את אחיהם הגדול מהם כי מכחו נולדו יעו"ש והנה הוצאות ז"ל בא מהסתכלות על נשים כשאחז"ל המהרהר ביום בא לידי קרי בלילה כמ"ש בוהר דלילית אתחברת בהדי הטעם הוא שכשמסתכל ומהרהר אינו מהרהר רק על תמונת האשה ויופיה ורוצה רק למלאות תאוותו עמה ונמצא גרנן מפריד אלוף ר"ל שמפריד במחשבתו חיות האשה ותמונתה ויופיה מן השרש שאינו זוכר שזה הוא חיות הבורא ית"ש רק חושב למלאות תאוותו הארציות והחומריות ועי"כ געשית תמונת האשה והיא אצלו כמו קליפה כשנדבק ברעיוניו שהוא רק כח ולא גוף ממש ונפרד מהבורא ית"ש כנ"ל ולכן כשמוציא ז"ל ע"י תמונה ההיא בחלום הוא כמו שמתחבר בלילית ממש כנ"ל וע"י זה הוא מוליד רוחין ושדין ר"ל והנה תמצית אותן רוחין שמוליד נשאר בכח האב להוליד עוד בנים כנ"ל נמצא שיש להם חלק בבנים שמוליד ועי"כ מתים והו' וראית דמעת העשוקים וכו' אמנם מי שהוא צדיק ומדבק מחשבתו תמיד בבורא ית"ש וידע שמכ"כ ובכ"מ חיותו ית"ש ויראת הבורא תמיד על פניו אינו מסתכל ומהרהר לשום דבר תאוה ח"ו ואף אם יארע לפעמים שיבא לנגדו פתאים אשת יפת תואר הוא נותן לב תיכף להבין שזהו נמשך ממדת אהבה או ממדת התתפארות ושזאת הוא חיות הבורא הנמשך בה ויהי' תיכף זריז ונוכר לדבק א"ע בהש"י ב"ה באהבת הבורא והתפארות הבורא כמו שנוכר

לקוטי אמרים

עא

דלה ואתעבידת ה ולכן הג' בניקוד
חיר"ק דאיה ג"כ נקודה למטה.

רעג

דלת איה בניקוד פת"ח ע"ד פיה
פתחה בחכמה אבא יסד ברתא
והמשכיל יבין.

ערד

נשאל מן הרב הקדוש בעל המחבר
זלה"ה בענין הדרוש שאמר
על פסוק שיר השירים אשר לשלמה
כפי מה שנכתב לעיל באריכות והוא
רק אפס קצהו ובמעט כוונת תוכן
דבריו שאמר הוא בעצמו אמנם הענין
הוא בקיצור גדול שכשאישי הישראלי
עומד להתפלל בדו"ר או ממילא
אומרים שירה בכל העולמות כל
המלאכים והשרפים ושאר כיתות כי
הם כולם כלולים בו והו שיר השירים
ר"ל שיר א' ששר איש הישראלי למטה
ממילא נעשה השירים בכל העולמות
כשהוא אומר במסירת נפשו וכל לבו
וכוחו וכונתו והו אשר לשלמה למלך
שהשלום שלו ר"ל כשיודע לפני מי
הוא מתפלל והנה לכאורה קשה ע"ז
מפסוק בעמדם תרפנה כנפיהם ודרשו
חו"ל בעמדם ישראל בעמידה או
תרפנה כנפיהם ר"ל שאין להם רשות
או לומר שירה והשיב הוא זלה"ה
שבדאי בעת עמדם ישראל להתפלל
וכל העולמות נכללים בהם והם מוסרים
נפשם ומדבקין עצמן מאוד באחדות
הפשו' או בודאי כל העולמות גתייחדו
ביחוד ונכללין כולם כאחד כמו נקודה
א' כמ"ש בווהר על פסוק אל תראוני
שאני שחרחורת וע"ש. אמנם אחר
התפלה שנתעלו כל העולמות כולם
כאחד ונתדבקו בהבורא יתברך שמו

לעיל כמה פעמים באריכות כמו שהוא
למוד בכל דבר שרואה רק לראות
ולהבין חיות הבורא ב"ה הנמשך בו
ועי"ז הוא דבוק מאוד בהש"י ב"ה
תמיד נמצא גם בלילה אינו בא לידי
טומאה ח"ו ואדרבה נשמתו בוקע כל
המסכים ועולה לקבל סבר אנפי עתיק
יומין כמו שכתוב בווהר והו וצפונך
ר"ל ע"י ההסתכלות תמלא בטנם של
לילין ר"ל ישבעו בנים והניחו יתרו
לעולליהם ר"ל הניח תמצית המותר
לילדים קטנים הנולדים אחרי כן כנ"ל
אמנם אני אמר דוד המלך ע"ה על
עצמו בצדק ר"ל בלילה הנקרא צדק
כדאיתא בווהר אחזה פניך בשביל
שאשבעה בהקיץ תמונתך ר"ל שגם
בהקיץ אני שבע מתמונת הבורא ית"ש.

ער

אלף דא"ב הוא נקרא בניקוד פת"ח
הטעם הוא לפי שהוא ראשית
ע"ד ואאלפך חכמה הגם שיש עוד
אל"ף קדומה בניקוד קמ"ץ כי הקמ"ץ
הוא קודם הפת"ח אמנם אלף זה הוא
בלתי מושג כלל ע"ד דאיתא בספר
יצירה קמוץ פיך מלדבר ולכן האלף
הוא בניקוד פת"ח.

רעא

בית הוא בניקוד צירי ע"ד דאיתא
בווהר וייצר בתרין יודי"ן צר
צורה גו צורה וע"ד ב' בראשית נקודה
גו היכלא.

ערב

גימל הוא בניקוד חיר"ק כמו בתמונ'
הג' עצמו כזה ג שהטיפה
דאיה נקודה נמשכת עד לתתא דרך
המשכה דאיהו ו לתת לד' דאיהו בחינ'

אז גורמים שנמשך שפע וחיות לכל
 העולמות וידוע שע"י צירופי אותיות
 נתהוו כל העולמות כמ"ש בדבר ה'
 שמים נעשו וכו' ולעולם הדיבורים
 ההם עומדים בעולמות מתחלת הבריאה
 ומאירים בהם ונותנים בהם חיות
 בסוד כימי השמים על הארץ וזהו
 לעולם ה' דברך נצב בשמים והנה
 ע"י התפלות ישראל נמשך שפע
 וחיות חדשים לאותיות וצירופים
 ודיבורים הנ"ל שבכל העולמות והנה
 נתחדשו הדיבורים בחיות חדשה
 ובבהירות יתירה מאז ומקדם וזהו
 ענין השירה שלהם ואפשר לומר שלכן
 תקנו לומר פרק שירה בכל יום תיכף
 אחר כל התפלה והמשכיל יבין.

מפתח

לפפוקי תנ"ך, ש"ם זהר, נופח התפלה ועוד

— המכוארים בספר לקוטי אמרים —

•

סימן

בראשית

נט	ויאמר אלקים יהי אור	א. ג
רנא	וירא אלקים את האור כי טוב	א. ד
רה	ויברא את האדם בצלמו	א. כז
קע	ויכולו השמים	ב. א
רסב	ועץ הזיית בתוך הגן	ב. ט
ז	זהנה איל אחר	כב. ג
לה	אברהם הוליד את יצחק	כה. יט
קפ	כי ציד בפיו	כה. כח
יח	ורחל באה עם הצאן	כט. ט
קב	והיה האוכל לפקדון	מא. לו
קא	וירכיבוהו במרכבת המשנה	מא. מג
ק	ואת הארץ תסחרו	מב. לד
צט	ויאסור יוסף מרכבתו	מו. כט
קמב	ויברך את יוסף	מח. טו
פט	חכלילי עינים מיין	מט. יב
קעה	הנורשך עקבי סוס	מט. יז
קז	בן פורת יוסף	מט. כב
קעד	ותשב באיתן קשתו	מט. כד

שמות

צב	ואלה שמות בניי	א. א
צה	אנכי ה' אלקי אביך	ג. ו
צג	ויפגשו בהר אלקים	ד. כז
קעה	וידבר כו' ויצוום אל בניי	ו. יג
כה	ויפן פרעה ולא שת לבו	ז. כג
קעט	דרך שלשת ימים	ח. כג
קפד	החודש הזה לכם	יב. ב
קכד	משכו וקחו לכם צאן	יב. כא
קנט	ואמרתם זבח פסח הוא לה'	יב. כז
צו	ושמרתם את הזזקה	יג. י
קס	אז ישיר משה	טו. א

עב

טימן		
רו	עזי חזרת י"ה	טו, ב
רלו	זהב זכסף	כה, ג
נה	אשר אני מראה אתך	כה, ט

ויקרא

קנד	אשה ריח גיחוח לה'	א, ט
רמג	ונטמתם במ	יא, מג
רכו	ושמרתם את חקותי	יח, ה
קעו	והדרת פני זקן	יט, לב
כג	אמור אל הבהנים	כא, א
קפט	וכי תאמרו מה נאכל	כה, כ

במדבר

עב	נור אלקיו על ראשו	ו, ז
כט	עשה לך שתי חצוצרות כסף	י, ב
קסג	מה טובו אוהליך יעקב	כד, ה
קלו	דרך כוכב מיעקב	כד, יז
קלח	וקם שבט	כד, יז
קכח	ונתת מהודך עליו	כד, כ
קנח	עולת תמיד העשויה	כה, ו
פד—פה	ויסעו ממרה	לג, ט

דברים

קח	אלה הדברים אשר דבר משה	א, א
רד	לא תכירו פנים במשפט	א, יז
קכב	ואתחנן אל ה'	ג, כג
קיג	בכל קראינו אליו	ד, ז
קי	כי תאמר בלבבך	ז, יז
טז	מה ה' אלקיך שואל מעמך	י, יב
קכ	ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה	יא, יב
קצט	וסרתם ועבדתם	יא, טז
רט—רי	כל הבכור אשר יולד	טו, יט
כ	כי תצא למלחמה	כא, י
סז	שלח תשלח את האם	כב, ז
קכה	ויוציאנו ה' ממצרים	כו, ח
רנג	הנסתרות לה' אלקינו	כט, כח
נו	ושב ה' אלקיך את שבותך	ל, ג
קטו	ומל ה' אלקיך	ל, ו
סב	וקרני דאם קרניו	לג, יז

סימן

יהושע

טו, יט כי ארץ הנגב נתתני

שמזאל-ב

לג ג צדיק מושל ביראת אלקים

ישעיה

ד, ו וסוכה תהי' לצל יומם

כז, ה או יחזיק במעוזי

לב, כ אשריכם זורעי על כל מים

מ, ג קול קורא במדבר

מ, ט על הר גבוה עלי לך

מ, לא וקוי ה' יחליפו כח

מג, ד מאשר יקרת בעיני נכבדת

מג, כא עם זו יצרת לי

נא, ד כי תורה חדשה מאתי תצא

גד, יג וכל בניך לימודי ה'

גד, טו הן גור יגור

קיא, קמט

ירמיה

ב, לו וממצרים תבדשי

יחזקאל

כד, ו אוי עיר הדמים

לח, כג והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי

הושע

יא, ג ואנכי תרגלתי לאפרים

עמוס

ט, יא ביום ההוא אקים את סוכת דוד

מיכה

ד, ב לכו ונלכה אל בית האלקים

ז, כ תתן אמת ליעקב

תהלים

טו, ג לא רגל על לשונו

יז, יד וצפונך תמלא בטנם

כה, ד דרכיך ה' הדיעני

ריט

רסט

קצד

טימן			
קצה	לג, ה	חסד ה' מלאה הארץ	
רסד	לג, ט	כי הוא אמר ויהי	
קמ	לה, י	מציל עני מחזק	
ט—י	גז, ט	אעירה שחר	
רמא	סב, יג	לך ה' החסד	
כד	סז, ג	לדעת בארץ דרכיך	
קעז	סט, לו	כי אלקים יושיע ציון	
קיח	פא, ד	תקעו בחדש שופר	
רטו	צב, טז	להגיד כי ישר ה'	
סו	צו, ו	הוד והדר לפניו	
ח	קד, לא	יהי כבוד ה' לעולם	
צד	קיא, ו	כח מעשיו הגיד לעמו	
רח	קיה, יב	סבוגי כדבורים	
רכח	קכו, א	שיר המעלות	
רנד	קלט, ה	אחור וקדם צרתני	
ריא	קמה, יט	רצון יראיו יעשה	
עא	קמת, א	הללו את ה' מן השמים	

משלי

צא	א, כ	חכמות בחוץ תרונה
רלו	יג, טז	ערום יעשה בדעת
ב	כה, כה	ושמועה טובה
קפח	לא, יח	טעמה כי טוב סחרה

איוב

צח	ה, ז	אדם לעמל יולד
רסג	לז, ז	וביד כל אדם יחתום

שיר השירים

סד, עדר	א, א	שה'ש אשר לשלמה
קעג	א, ד	משכני אחריך נרוצה
עד	א, ח	צאי לך בעקבי הצאן
קעב	א, יד	אשכול הכופר
קפו	ב, ג	כתפוח בעצי היער
יט	ב, יא	צאינה וראינה בנות ציון
גא	ב, יד	השמיעני את קולך
כח	ה, א	באתי לגני אחותי כלה
קסד	ה, יא	ראשו כתם פז
כו	ז, יב	לכה דודי נצא השדה
רלה	ח, ז	מים רבים לא יוכלו לכבת

מפתח פסוקים, מאחז"ל ללק"א

עד

סימן

רות

ב. ט עיניך בשדה אשר יקצורון

קו

איכה

ב. ט טבעו בארץ שעריה

פ

קהלת

א. א קהלת

רכב

ה. א כי האלקים בשמים

קצא

ה. י ברבות הטובה רבו אוכליה

רלח

ז. א טוב שם משמן טוב

רס

ט. יד עיר קטנה ואנשים בה מעט

ט

תלמוד בבלי

ברכות

ה. א אמר דוד שמרה נפשי

רמב

ה. א תפילין דמארי עלמא

קלה

ו. ב אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה

עו

ה. א סוד ב' פתחים בבהכנ"ס

רכא

יד. ב הרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים

ע

לג. א מי שאין בו דעת

קצג

נד. ב בית שמאי אומרים שברא מאור האש

קל

שבת

י. א שעה ראשונה מאכל לודים

רו

יא. א כל עיר שגגותיה גבוהין

כא

ל. ב א"ת שושנים

יז

לא. א נשאת ונתת באמונה

עט

קד. א הבא לטהר מסייעין אותו

רכ

קית. א נחלה בלי מצרים

רלג

פסחים

ג. ב לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה

קלט

עירובין

יג. ב אלו ואלו דא"ח

פח

כא. א התורה נק' מגילה עפה

רמח

יומא

מח. א גורעין ומוספין ודורשין

קלו

סימן			
רנו	גדולה תשובה	פ. א	
קטז	ע"י תשובה זדונות נעשה לו כזכיות	פ. ב	
	תענית		
צ	לא הכל בקימה	י. ב	
	מגילה		
ג	האומר אינו עובר לפני התיבה	כ. ב	
ד, קצב	העושה תפילתו עגולה	כ. ב	
ה	ציפן זהב	כ. ב	
	חגיגה		
כב	איזהו שוטה המאבד מה שנותנין לו	ד. א	
קכט	היתר נדרים פורחין באויר	י. א	
רלד	אור הראשון נגנז לצדיקים	י. ב	
	כתובות		
יא	גדולים מעשה הצדיקים	ה. א	
קנב	אין אשה אלא ליופי	נט. ב	
פג	עסקתי בתורה בעשר אצבעותי	קד. א	
	גיטין		
רמ	עובר ירך אמו	כג. ב	
	קידושין		
קכג	בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי לך	לא. א	
מא	הצדיקים דומין לאילן	מ. ב	
	סוטה		
רסא	צדיק גוזר והקב"ה מקיים	י. ב	
	בבא מציעא		
קפו	עד אברהם לא הוה זקנה	פז. א	
	בבא בתרא		
ריט	ראה שאין פתחיהן מכוונים	ס. א	
רסז	אמר רבב"ח לדידי חזי לי	עג. ב	
	סנהדרין		
קנ	אלקיכם כהן הוא	לט. א	
קפג	אסור להגות את השם באותיותיו	צ. א	

סימן

הוריות

קסח יב, א איתא כשני טיפין מרגליות

אבות

עז א, ז הרחק משכן רע
 רב א, יג נגד שמי' אבד שמי'
 קצח ב, א דע מה למעלה ממך
 יב ב, יג אל תעש תפילתך קבע
 קנה ה, ז וחלופיהן בגולם
 עח ה, כב בן בג בג אומר הפוך בה

חולין

רלא סג, ב ראה ודאה הכל אחד

מנחות

לב קי, א כל העוסק בתורת עולה

תנחומא

רנו וירא ד בשכר שאמר אברהם למלאכים
 רסה סוף פ' נשא גאולה שלישית תהי' בזכות יעקב

מדרש רבה

רא בראשית יד, ט על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה
 קבו כב, יג כשבא קין לפני אדה"ר
 ריח שמות כג, ח בים נדמה להם כבחור
 רמו לח, ב קדושים שלא יהא בכם מות
 רמה—רמו ויקרא כד, ט קדושים תהיו יכול כמוני
 רמט כו, י במדרש שבעת ימים יהיה תחת אמו
 רג במדבר יח, ט במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו
 קלא דברים ב, לו כשעלה משה למרום
 רסו ה, ה כשיש דין למטה אין דין למעלה
 א שה"ש א אר"י לא היה צריך להתחיל התורה אלא
 א מהחודש הזה לכם
 קלד " " כיצד היה הדיבור יוצא מפי הקב"ה

ילקוט שמעוני

רלט בשלח רמו רמא לגזור ים סוף לגזרים
 רנח אמור רמו תרגא נעימות בימינך נצח
 רמד ח"ב רמו קעח וכל אשר יקרא לו האדם

סימן

זהר

חלק א

ג. ב מפתחא דכליל שית
 קכ. ב אותו איל נברא ע"ש בין השמשות
 קעח. א מה תולעת אין כחו אלא בפיו

חלק ב

פה. א ויהודא עוד רד עם אל
 פו. א כל התורה כולו שמותיו של הקב"ה
 קסב. א איהו ברוך ואיהי ברכה
 קפט. ב הקב"ה כעס על ישראל
 רמא. א משכן איהו בלא רברבנוהי

חלק ג

יו. א תשובה ה' עלאה
 עג. א אורייתא וקב"ה
 קי. ב צריך לשתפא בהילוכא דידיה
 רל. ב ארבע בגדי לבן

תיקוני זהר

תיקון כא אלמלא לא הכה משה את הסלע

עץ חיים

שער ט פרק ג שקודם התיקון יצאו זו תחת זו
 שער י פרק ג מילוי הוא דין
 שער יט פרק א מ"ש האריז"ל עיבור ז' חדשים

מחשבה

כשאדם רוצה להבין איזה דבר
 כשלומד דבר שאמר התנא
 כשהוא מחשב בדברים רעים
 ולפעמים כאשר מקשר מחשבות הבירי
 ולפעמים האדם הוא חושב מחשבות
 מחשבה זרה הענין כממזר
 כשנופל במחשבתו איזה דבר או היא כמו הברק

תפילה

כשמתפלל אדם כפשוטו או התיבות אינם חיים

סימן	
מו	כשיתפלל במקום שיש דברים בטלים
מז	ישים כל מחשבתו בכח התיבות
פז	בתפלה צריך לשים כל כחו בהדיבורים
קלג	מה שיש נוסחאות שונות בענין התפלה
קמה	לא יתפלל על שחסר לגופו
קמג	לא יהי' לו גדלות בזה שמתפלל בכוונה
קני	אם יש לו התפארות בדביקותו בתפלתו
קסו	טעם למה אין נזכר בברכות שמו"ע מלכות
רכו	טעם מפני מה משלים החזן רמ"ח תיבות של ק"ש

שונות

יד	במצרים נתגלה עולם המחשבה לישראל
טז	' היינו חכמה
ל	אם בא לאדם במחשבתו התפארות
לא	כשאדם מחדש איזה דבר חכמה בתורה
לג	כשם שנבראו העולמות נבראו בשם
	אברהם אבינו ע"ה גרם שנתגלה מדת עולם האהבה
לד	של הבורא ית'
לו	כשיש למלך בן במקום מטונף הוא הולך לאותו מקום
לח	ובכל תנועה נמצא הבורא
לט	כל הדיבורים בני אדם הוא עולם הדיבור
מב	המשל הוא כלי לשכל
מח	אין דבר יכול להשתנות מתולדה לתולדה אחרת
ג	המצוה הוא אבר מהשכינה
	אל ילמוד אדם בספר אדם רשע אפילו יש בו ד"ת
נב	כראוי
נג	כשצריך לבקש איזה דבר מהבורא ית'
נו	כשמדבר יחשוב ברמז קול ודיבור
נח	האדם כשידביק עצמו להדיבורים
סג	משל לפני תקיעות
עג	ישראל הם אותיות לי ראש
צז	כלל גדול שסוף כל דבר זהו תכליתו
קיב	שהאדם הוא תחלת המחשבה
קיו	שבת בכל אות ממנו יש ג' קוין
קכא	שע"י הניגון יכול להפוך פי' האותיות
קלב	ה"ע נקרא ריש דרגין
קלו	נסירה
קמז	כל המחשבות בכללן בוי' מינים כנגד ז' ימי הבנין

סימן	
קמד, קמו	יחשוב שעולם הדיבור מדבר בו
קנא	צריך האדם לחשוב א"ע כאין
קנג	הדיבור שבכל הבריות הוא מעולם הדיבור
קנז	השכינה נק' ירושלים
קסה	פי' השמות שניות שכותבין במזוזה
קסט	אהרן אותיות נהר וא' הנוספת הוא יר"ד
קעא	משלי התורה אינן כשאר משלים
קפא	אל הוא המשכה מאלופו של עולם
	כשאדם מקשר א"ע בהש"י אזי כל העולמות שלמטה
קפב	ממנה מקשרים בבורא ית'
קצ	זהו כלל גדול כשיבא לאדם איזה מצוה במחשבה
קצז	זה הכלל מהמחשבה של עבירה
ר	אמירה לגבה כמסירתו להדיוט
ריב	צריך לכל אדם להיות לו אמונה גדולה
ריג	שכל מה שרואה ושומע — באים לעורר אותו
ריז	עבירה גורמת שכחה
רכה	להבין ענין הצמצום
רכט	קרי כתיב
רמ	ברא כרעא דאבוה
ער	אלף דא"ב הוא נקרא בניקוד פתח
רעא	בית הוא בניקוד צירי
ערב	גימל הוא בניקוד חירק
רעג	דלית איהי בניקוד פתח

שער
שני

קיבוץ
שלשלת האור

היכל
שני

אור תורה

הדור אתם ראו לקוטים יקרים מזהב ומפז נחמדי אשר היה טמורי ומעין כל מכוסים מהרב הגדול האלקי המנוח מוהרר דוב בער זלה"ה אשר בכל קצוי ארץ אור תורתו היה זורח לאורו הלכו רבים וכן שלמים אולי יזכו לטעום מנופת צוף אמרתו וכבר באו מקצת דבריו בדפוס בספר לקוטי אמרי' והארץ האיר' מכבוד תורתו וכע' זכינו פעם שנית לאור אמריו אשר היו גנוזים בחותמא דגושפנקא דמלכא מאן מלכא רבנן ה"ה הרב המפורסם בוצינא קדישא מוהרר ישעיהו מימ דק"ק דונוויץ' הוי' משתעשע באמרות האלו הנעימים ובא העת שיגלו דברים האלה בין החיים ראינו לקבלו בדפוס על נייר יפה ובאותו גאות ומשובחת חה שמו אשר יקראו לו ספר אור תורה כי בספ' הזה יתגל' המא' שבתורה ונביא' וכתובי' והקב"ה יתן שהמאמר הלזה יחזור אותנו למוטב אכ"ר:

הוצאה חדשה עם הוספות

הוצאה ששית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מפתח

iii	קמע משיחת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — ע"ד הספר אור תורה
iv	הסכמות (מהוצאה הראשונה)
v	פתח דבר
vii	לוח המפתחות
א—230	אור תורה

OR TORAH

Copyright © 1972

Sixth Printing 2004

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway • Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 • FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue • Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 • FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

קטע משיחת *

כ"ק אאמו"ר (מתוריי"צ) נ"ע

— וכו' (גם) ע"ד הספר אור תורה —

עס איז שווער מגלה צו זיין, נאָר מען קען ניט מעלים זיין, ובפרט מצד אהבת ישראל, אהבת השם, און ווי עס איז מקובל ביי חסידים, אָו אַ מקובל־דיקער וואָרט איז פּועל, דערפאַר וויל איך דאָס מגלה זיין:

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק פלעגט אָפט אַריינקוקן אין די דריי ספרים: כתר שם טוב, אור תורה און תניא.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק פלעגט ניט וועלען מ'זאָל דערפון וויסען. דערפאַר זיינען די דריי ספרים געלעגען ביי אים אין שופלאָד פון זיין טיש. אין שופלאָד זיינען געלעגען פּערשידענע צדקה געלדער, זיינען די דריי ספרים אויך דאָרט געלעגען, און ער פלעגט אין זיי אַריינקוקן פאַר יהידות און פאַר די דריי תפלות, און פאַר קשהמ"ט. וויפיעל ער האָט אין זיי געלערענט, צי אַ עמוד, צי עטליכע שורות אָדער אַ ענין ווייס איך ניט, נאָר ער פלעגט עפענען די דריי ספרים און עפעס לערנען אין זיי.

עס איז נויטיג זנכון הדבר, אָו חסידים זאָלען האָבען ביי זיך די דריי ספרים און, איבער טעמים ידועים, ניט איינבינדען זיי בכרך אחד. לערנען אין זיי כמה שירצה, אָבער עס זאָל זיין געלערענט, אַלע טאָג, לכל הפחות אין שבתות וימים טובים און בזמנים ידועים.

* חג הגאולה יביג תמוז תשי"ט (נדפסה בסה"מ השי"ת ע' 265).

הסכמות וחרמות מנאונים

הסכמת הרב המאר הגדול החסיד המפורסם המקובל
האלקן קדוש יאמר לו מופרד אשר צבי מ' מ דאוסט'

להיות בלוי וילוש מעלת דברי קדשו של רשכנ'ה ה'ה'ה'ה'ה'
האלוקי בולגית קליטת מו' **דוב בעד ק'מ דק'ק**
מעוררטיש יסבר ילא לו מוניטין בעולם

בלקוט' אמרים אשר לכר נלפט בעלם
ועתה זכינו
אשר יס' ח' ד' בולגית קליטת החסיד המפורסם מ' **ישעי'**
מ'מ דה' **דינוויין** והיבא הדברים הללו לבית הדפוס

פ'ה ה'ק **קארעץ** ע'י התורני המופלא מוכרר'
אברהם מדפיס דפס והנה הוא מתירא שלא

יבאו אחרים וישיגו גבולו ויקבעו אותו שנית בדפוס
ויגרמו לו היזק ויהיה ח'ו זו תורהו זו שכרה לכן ראוי לגזור
בלטוחא לרבנן על מי שירצה לקבעו בדפוס שנית מסך עשרה שני'
מיס דלמטה אן ע'י עצמו אן ע'י גירי דילי' והסומע לדבריו אלא
יסכנו בטח ודאט' ה'ד המדבר לכבוד התורה יוס' ג' כ'ג אדר שנת
בך בך ישר אל גפ'ה' סקטון אשר צבי גא' ע'ה'מטס
מו' **דוד זל'ג**

הסכמת הרב המאר הגאון הגדול החסיד מוהרר מרר'כ

אבי' דק' קארעץ

דנה ראיתי אשר חכמים וגידו מעלת דברו זה הספר הקלוש
אשר יחורו נלך ולמאר וכל קראו אור זה תורת אמת
והנה אינו כראוי לספר מעלת דברו הספר וליתן הסכמת אך לרוב
הפגרות ה'ה' הרבני מ' **אברהם** מדפיס דפס אשר הפליר בי
להסכים עם החכמים אשר קדמוני וגורו בלטוחא
דרבנן על פי שירצה להקיג גבולו ולקבעו בדפוס שנית וכרחתי
לנשכר ראשי וליתן הסכמת לגזור ג'כ בלטוחא דרבנן על פי שירל'
לאשיג גבולו אן ע'י עצמו או גירי דילי' מסך עשרה שנים מיס
דלמט' ועל השומ' חבא ברבת טוב יוס' ג' כ'ג אדר שנת **תקס"ד**
גפ'ק: סקטון **מרדכי** בהרב הגאון מוכרר'
פינחס זל'ג

פאקסימיליא מהסכמות לדפוס ראשון של אור תורה (קארעץ, תקס"ד)

פתח דבר

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בקשר אשר בי"ט כסלו הבע"ל ימלאו מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של הרב המגיד ממעזריטש (י"ט כסלו תקל"ג-תשל"ג).

הננו מו"ל בזה — בהוצאה חדשה עם הוספות — את הספר אור תורה (רמזי תורה) — אשר לכ"ק מורנו ורבנו הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ זי"ע.

* * *

כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" כותב באחד ממאמריו¹ (בנוגע למאמר ד"ה עולת תמיד²): "וז"ל האו"ת מהמגיד נ"ע, וי"א שהוא מכי"ק אאדמו"ר³ נ"ע ואינו ברור".

ועל פי הנ"ל אולי מקום לומר שעוד מאמרים ב"אור תורה" הם מכי"ק כ"ק אדמו"ר הזקן⁴.

* * *

נדפס בפעם הראשונה בקארעץ בשנת תקס"ד, ואחרי זה — כו"כ פעמים.

מעבר לשער דהוצאה הראשונה — באות שתי הסכמות שנשמטו בכל שאר הדפוסים עד עתה, והדפסנום בהוצאה זו (בראש הספר).

* * *

נוסח השער "אור תורה הדור..אכ"ר" — הועתק משער דהוצאה הראשונה.

* * *

הוספנו: בראש הספר — א) קטע משיחת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — ע"ד הספר אור תורה. ב) לוח המפתחות מהמאמרים ע"פ סדרם בספר. בסופו — ג) פאקסימיליא משער דהוצאה הראשונה. ד) מפתח פסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל זהר וכו'. ה) ציונים והערות (נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודה ליב שי' גראנער, והרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

מערכת, "אוצר החסידים"

טו כסלו ה'תשל"ג, ברוקלין, נ. י.
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של הה"מ ממעזריטש

(1) ד"ה עולת תמיד (אוה"ת פנחס ע' איתנו)

(2) נ. א.

(3) רבנו הזקן.

(4) משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לוח המפתחות

בראשית

א. א	לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם
א. א	במדרש בראשית ברא וגו' הה"ד ויקם עדות ביעקב
ב. ב	בראשית נמי מאמר הוא
ב. ד	ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור
ב. ג	בתורתו של ר' מאיר ה' כתוב כתנות אור
ב. ג	נעשה אדם בצלמנו
ב. ד	יש לתמוה מ"ש בתורה והנה טוב מאוד כמה פעמים
ב. ד	ויברא אלקים את האדם בצלמו
ג. ג	כל האומר ויכלו בשבת
ד. א	זה ספר תולדות אדם
ד. א	איתא במדרש כשבא קין לפני אדה"ר
ד. ב	במדרש וכל אשר יקרא לו האדם

נח

ה. ב	ענין סמיכת הפרשה ונח מצא חן בעיני ה'
ה. א	עשה לך תיבת עצי גפר
ה. ב	צוהר תעשה לתיבה

לך לך

ז. ג	ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך
ז. ד	אני אל שדי

וירא

ח. א	במדרש בשכר שאמר אברהם למלאכים והשענו
ח. ב	בזוה"ק אברהם אברהם אית פסיק טעמא בגווי'
ח. ג	אית אברם אינו מוליד
ט. ד	וירא את המקום מרחוק
ט. ד	ויאמר יצחק אל אברהם אביו
ט. ד	איתא בזוהר ע"פ וירא והנה איל אחר

חיי שרה

י. א	בת היה לאברהם אבינו ובכל שמה
י. א	במדרש ואברהם זקן בא בימים

תולדות

במדרש ואלה תולדות יצחק בן אברהם
 אברהם הוליד את יצחק
 ואלה תולדות יצחק בן אברהם
 ויאהב יצחק את עשו
 בפסוק ויגדל האיש וילך הלוך וגדול

ויצא

ביאור הפסוק ויצא יעקב מבאר שבע
 והי' ה' לי לאלקים
 וישא יעקב רגליו
 ורחל באה עם הצאן
 ורחל היתה יפת תואר
 ותקרא את שמו גד

וישלח

במדרש ויהי לי שור וחמור
 הטעם למה בתחילה נקרא פניאל ביוד ואח"כ פנואל
 ואת הארץ תסחרו
 וימלוך וימת

וישב

רמז הפסוק וישב יעקב בארץ מגורי אביו
 ואביו שמר את הדבר
 ותשב בפתח עינים
 חותמך ופתילך ומטך אשר בידך

מקץ

וירכיבהו במרכבת המשנה
 והי' האכל לפקדון לארץ
 ויכר יוסף את אחיו

ויגש

ויגש אליו יהודה
 ויאסור יוסף מרכבתו

ויהי

ויברך את יוסף
 אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי
 במדרש האלקים הרועה אותי
 חכלילי עינים מיין ולבן שינים מחלב
 הנושך עקבי סוס
 בן פורת יוסף
 ותשב באיתן קשתו

שמות

כג, א	ואלה שמות בני ישראל
כג, ג	ואלה שמות בני ישראל
כג, ג	ואלה שמות בני ישראל
כד, א	אנכי אלקי אביך
כד, א	ויפגשוו בהר אלקים
כד, ד	שם האח"ת שפרה
כד, ד	דרך שלשת ימים גלך
כה, ד	וידע אלקים

וארא

סמיכת הפרשה ומאז באתי אל פרעה — וידבר אלקים

כה, ג	אל משה
כו, א	בא-ל שדי שאמרתי לעולמי די
כו, ג	ואני ערל שפתים
כו, ג	וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוום
כז, א	ויפן פרעה ולא שת לבו גם לזאת
כז, ג	במדרש לכן נשבעתי
כז, ד	דרך שלשת ימים גלך במדבר

בא

כט, ג	למען שתי אתותי
ל, א	החודש הזה לכם
ל, א	משכו וקחו לכם
ל, ג	ואמרתם זבח פסח הוא
ל, ד	ושמרתם את החקה הזאת
לא, ב	כל מקום שנאמר והיה אינו אלא שמחה

בשלח

לא, ג	מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו
לא, ג	וישב הים לפנות בוקר לאיתנו
לא, ד	אז ישיר משה
לב, ג	עזי זמרת יה
לב, ג	ויאמר אם שמוע תשמע
לב, ד	היה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל

יתרו

לג, א	וישמע יתרו את אשר עשה ה' למשה
לג, ג	במדרש ביום הזה באו מדבר סיני
לד, א	ואתם תהיו לי ממלכת כהנים
לד, א	בשעה שאמר הקב"ה למשה אנכי ולא יהי לך

וירד ה' על הר סיני
זכור ושמור בדבור א' נאמרו

לד, ד
לד, ד

משפטים

ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך

לה, א

תרומה

המשך פסוקים ויקחו לי תרומה

לה, ג

תצווה

ואתה תצווה את בני ויקחו אליך שמן זית זך

לה, ג

כי תשא

זכור לאברהם

לו, ג

בפסוק וחנתי את אשר אחון

לו, ג

כי לא יראני האדם וחי

לו, ב

ויקרא

בוהר ונפש כי תחטא

לו, ג

צו

צו את אהרן ואת בניו לאמר

לה, א

חזה התנופה ושוק התרומה

לה, ב

אחרי

ושמרתם את חוקותי

לה, ג

קדושים

במדרש קדושים תהיו יכול כמוני

לה, ג

במדרש קדושים תהיו יכול כמוני

לט, ב

מפני שיבה תקום

מ, ב

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן

מא, א

הוכח תוכיח את עמיתך

מא, ב

והדרת פני זקן

מא, ב

אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן

מב, א

במדרש שבעת ימים יהי תחת אמו

מב, א

בסוכות תשבו שבעת ימים

מב, ד

בחר

וכי תאמרו מה נאכל

מב, ג

בחקותי

אם בחקותי תלכו

מג, א

ונתנה הארץ יבולה

מד, ג

מד. ג
מד. ד

והפרתי אתכם
ואם המר ימירנו

נשא

מד. ג
מה. א
מה. ב

נזר אלקיו על ראשו
בגמרא כתיב אשר לא ישא סנים
שלשים ומאה משקלה

בהעלותך

מה. ג
מה. ג
מה. ד
מו. א
מו. ב
מו. ב

בהעלותך את הנרות
איש איש כי יהי טמא לנפש
עשה לך שתי חצוצרות
ויהנבא במחנה
והאיש משה עניו מאד
ואביה ירק ירק

שלח

מו. א
מו. ד

למה שלח משה מרגלים לתור את הארץ
מקושש לש"ש נתכוון

קרח

מו. ג

במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו

חקת

מו. ג
מו. ד

זאת התורה אדם כי ימות באוהל
איתא בזוהר אלמלא לא הכה משה את הסלע

בלק

מה. א
מה. ג
מט. א
מט. ב
מט. ג
מט. ד

הן עם לבדד ישכון
ואיתא בספרא דצניעותא
וירא את ישראל שוכן לשבטיו
מה טובו אוהליך יעקב
דרך כוכב מיעקב
ומחץ פאתי מואב

פינחס

ג. א
ג. א
ג. ב

ונתת מהודך עליו
עולת תמיד העשוי' בהר סיני
אשה ריח ניחוח לה'

מסעי

ג. ג

ויסעו ממרה ויבואו אלימה

דברים

גא. א
גא. א

אלה הדברים אשר דבר משה
לא תכירו פנים במשפט

אוכל בכס"ף תשבירנ"י
 ואתחנן

ואתחנן אל ה'
 בכל קראינו אליו
 ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו

עקב
 שמלתך לא בלתה מעליך
 מה ה' אלקיך שואל מעמך
 ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה
 מפני מה לא נאמר בפרשת והי' אם שמוע ובכל
 מאודיכם
 ולדבקה בו

ראה
 יש לתמוה מ"ש בתורה והנה טוב מאוד כ"פ במעשה
 בראשית
 דא"ה ורא"ה
 כל הבכור אשר יולד בבקרך

שופטים
 שופטים ושוטרים
 שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך

כי תצא
 כי תצא למלחמה על אויביך
 שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך
 כי תבנה בית חדש
 כי תחבוט זיתך

כי תבא
 המשך הפסוקים והיה כי תבוא אל הארץ
 השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך
 והי' אם שכח תשכח

נצבים
 איתא בזוהר הנסתרות לה' אלקינו הם אהבה ויראה
 ושב ה' אלקיך את שבותך
 ומל ה' אלקיך את לבבך

האזינו
 במדרש כי שם ה' אקרא

ס. א

ברכה

סא, א מימינו אש דת למו
 סא, ב וקרני ראם קרניו

שיר השירים

סא, א שיר השירים אשר לשלמה
 סא, ג משכני אחריך נרוצה
 סא, ד איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים
 סב, א צאי לך בעקבי הצאן
 סב, ב אשכול הכופר דודי לי
 סב, ג כתפוח בעצי היער
 סג, א סמכוני באשיות
 סג, א דומה דודי לצבי
 סג, א השמיעני את קולך
 סג, א צאנה וראנה בנות ציון
 סג, ג כחוט השני שפתותיך
 סג, ד באתי לגני
 סג, ד ראשו כתם פז
 סד, ד לכה דודי נצא השדה

תהלים

סה, א אודה ה' בכל לבי
 סו, א לא רגל על לשוני
 סו, א שויתי ה' לנגדי תמיד
 סו, ב וצפונך תמלא בטנם
 סו, ד יום ליום יביע אומר
 סח, ב ישגבך שם אלוך יעקב
 סח, ב דרכיך ה' הודיעני
 סח, ב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם
 סח, ג והבוטח בה' חסד יסובבנהו
 סח, ד מה רב טובך
 סח, ד חסד ה' מלאה הארץ
 סח, ד הדבר ה' שמים נעשו
 סח, ד גדלו לה' אתי
 סט, א עיני ה' אל צדיקים
 סט, ב דברי פיו און ומרמה
 סט, ד כתיב שלח אורך ואמתך
 סט, ד כי לא במותו יקח הכל
 ע, א ולרשע אמר אלקים
 ע, א אל תבוא במשפט עמנו
 ע, א גדול ה' ומהלל מאוד בעיר אלקינו

ע ד	כל הנשמה תהלל י"ה
ע ד	ביום דרכך ושבילך במים רבים
עא, א	עולם חסד יבנה
עא, ב	הללו את ה' מן השמים
עא, ב	ה' צדיק יבחן
עא, ג	כוש תריץ ידיו לאלקים
עא ד	יזכור לעולם בריתו
עא ד	יהי כבוד ה' לעולם
עב, א	מנחל בדרך ישתה
עב, א	יהי כבוד ה' לעולם
עב, ב	רוממו ה' אלקינו
עב, ב	הללו את ה' מן השמים
עב, ב	הלוך ילך ובכה
עב, ג	כח מעשיו הגיד לעמו
עב, ג	תקעו בחודש שופר
עג, ב	חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך
עג, ב	אענך בסתר רעם
עג, ג	כי אלקים יושיע ציון
עד, ד	להשתבח בתהלתך
עד, ד	רצון יראיו יעשה
עה, א	הורינו ה' דרכך
עה, ב	גבורי כח עושי דברו
עה, ג	הללי נפשי את ה'
עה, ג	להגיד בבוקר חסדך
עה, ג	צדיק כתמר יפרח
עו, ג	להגיד כי ישר ה' צורי
עו, ד	רמו הפסוק החד והדר לפניו
עו, ד	זה השער לה'
עח, א	כתיב הרים כדונג נמסו
עח, ב	רמו הפסוק תקעו בחודש שופר
עט, ב	אחור וקדם צרתני
פ, ג	אלקים ברוב חסדיך
פ, ג	ה' צילך על יד ימינך
פ, ג	הללו עבדי ה'
פ, ג	מן המצר קראתי י"ה
פ, ד	ולתבונתו אין מספר
פ, ד	מאויבי תחכמני
פ, ד	ברוך הגבר אשר יבטח בה'
פ, ד	הכפירים שואגים לטרף
פא, א	וכיראתך עברתך

בפסוק שש אנכי על אמרתיך
 פא, א לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו
 פא, ב לגוזר ים סוף לגזרים
 פא, ד שיר המעלות בשוב ה'
 פב, ג ואני תפילתי לך ה' עת רצון
 פב, ד להגיד בבוקר חסדיך ואמונתך בלילות
 פב, ד סבוגי כדבורים

פסוקים מלוקטים

נשא לבבינו אל כפים
 פב, ג הטוב כי לא כלו רחמיך
 פג, ב לך אכול בשמחה לחמך
 פג, ב נקבה תסובב גבר
 פג, ב וחנה מדברת על לבה
 פג, ג ופדויי ה' ישובון
 פג, ג רני עקרה לא ילדה
 פג, ד רני ושמחי בת ציון
 פד, א אודך ה' כי אנפת בי
 פד, א כי רחץ ה' את צואת בנות ציון
 פד, ב ושבת וראיתי דמעת העשוקים
 פד, ב או יחזיק במעוזי
 פד, ג אמר עצל ארי בחוץ
 פד, ג טבעו בארץ שערי'
 פד, ד ועינינו מאירות כשמש וכירח
 פה, א דרך הנשר בשמים
 פה, א שרפים עומדים ממעל לו
 פה, ב שש כנפים לאחד
 פה, ג אנכי תרגלתי לאפרים
 פה, ג כי חלה וגם ילדה ציון את בניה
 פה, ד אנכי תרגלתי לאפרים
 פו, א הן גור יגור אפס מאותי
 פו, ב ושמועה טובה מארץ מרחק
 פו, ג ושמועה טובה תדשן עצם
 פו, ג עיר קטנה ואנשים בה מעט
 פו, ג עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו
 פו, ד חכמות בחוץ תרונה
 פז, ב קול קורא במדבר
 פז, ד כי תורה חדשה מאתי
 פח, א עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
 פח, א מי עלה שמים וירד למטה
 פח, ב החכם עיניו בראשו

צדיק מושל ביראת אלקי'ם
 הושיענו ונושעה כי תהילתינו אתה
 אל יתהלל חכם בחכמתו
 פירוש הפסוק לדעת בארץ דרכך
 אדם לעמל יולד
 הנה ה' רוכב על עב קל
 על הר גבוה עלי לך
 תתן אמת ליעקב
 ויוציאנו ה' ממצרים
 הילוכך תהא בנחת
 לכו ונלכה אל הר ה'
 אשריכם זורעי על כל מים
 ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת
 והי' בית עשו לקש
 טעמה כי טוב סחרה
 פירוש הפסוק כי שבע יפול צדיק וקם
 איש אזור עור אזור במתניו
 עד מתי עצל תשכב
 שרפים עומדים ממעל לו
 צדיק מושל ביראת אלקים
 לשמרך מאשה זרה
 לך אל נמלך עצל
 ופרוס סוכת שלום
 הוא אמר ויהי
 והחכמה מאין תמצא
 כע"ס בחיק כסילים ינוח
 בדעתו תהומות נבקעו
 והחכמה תחי' את בעלי'
 טוב עבד נקלה ממתכבד וחסר לחם
 אלקי' אברהם אלקי' יצחק
 עקב ענוה יראת ה'
 ותפארתך עובר על פשע
 זכרתי לך חסד נעורריך
 ורב חסד
 כי שמש ומגן ה' אלקים
 דדי' ירווך בכל עת
 כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם
 עוז בידך וגבורה בימינך
 פירוש הפסוק אלקים בשמים ואתה על הארץ
 רמו הפסוק וסוכה תהי לצל יומם

פ.ח. ב
 פ.ח. ג
 פ.ח. ג
 פ.ח. ד
 פ.ח. ד
 פ.ט. ב
 פ.ט. ב
 פ.ט. ג
 פ.ט. ד
 פ.ט. ד
 צ. ב
 צ. ג
 צ. ג
 צ.א. ב
 צ.א. ב
 צ.א. ג
 צ.א. ג
 צ.א. ג
 צ.א. ד
 צ.א. ד
 צ.ב. א
 צ.ב. א
 צ.ב. א
 צ.ב. ב
 צ.ב. ב
 צ.ב. ב
 צ.ב. ב
 צ.ב. ב
 צ.ב. ג
 צ.ב. ג
 צ.ב. ג
 צ.ב. ג
 צ.ב. ד
 צ.ב. ד
 צ.ב. ד
 צ.ב. ד
 צ.ג. א
 צ.ג. ב
 צ.ג. ב

צד, א	רמו הפסוק טוב שם טוב משמן טוב
צה, ב	רצה והחליצנו
צוה, ג	שונא מתנות יחי'
צה, ג	ברבות הטובה רבו אוכלי'
צה, ג	ערום יעשה בדעת
צה, ד	כי ארץ הנגב
צה, ד	קהלת שקיהל חכמות הרבה
צה, ד	השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה
צו, א	ידע מה בחשוכא
צו, א	הוי עיר הדמים
צו, ב	אין כאלקינו הוא בעולם העשי'
צו, ב	סוד כי חפץ חסד הוא
צו, ג	עיניך בשדה אשר יקצרון
צו, ד	דע את אלקי אביך
צו, ד	וחנה מדברת על לבה
צו, ד	כנפים נקראים מה שהולכים ממדריגה למדריגה
צו, א	ומועדים לשמחה
צו, א	וקוי ה' יחליפו כח
צו, ב	להגיד בבוקר חסדיך ואמונתך בלילות
צו, ב	וכל בניך למודי ה'

על אנדות חז"ל

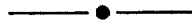
צו, ג	למה היו הראשונים מתפללין ונענים
צו, ג	כשנפלת לו מחשבה זרה בתפילתו
צו, ג	אלקיכם כהן הוא
צו, ד	אין אשה אלא ליופי
צה, א	יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם
צה, א	נגד שמא אבד שמי'
צה, ב	אליהו חי לעולם
צה, ב	חומר בקודש מבתרומה
צה, ג	תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו
צה, ג	כל מקום שאתה מוצא גדולתו
צט, א	עסקתי בתורה בכל עשר אצבעות
צט, א	אלו ואלו דברי אלקים חיים
צט, ב	אליהו לא נענה כ"א בתפלת המנחה
צט, ב	הרחק משכן רע
צט, ג	הפוך בה
צט, ג	נשאת ונתת באמונה
צט, ד	אמרו רז"ל בים נדמה להם כבחור
ק, ב	מ"ט שערי בינה

ק. ג	גדול הנהגה מיגיע כמו יותר מי"ש
ק. ד	האומר איני עובר לפני התיבה
קא. ב	העושה תפילתו עגולה
קא. ב	כל האומר ויכולו בשבת
קא. ג	סייג לחכמה שתיקה
קא. ד	וחיי צער תחי'
קא. ד	התורה חסה על ממונם של ישראל
קב. א	חלצה במנעל שאין לו עקב חליצתו פסולה
קב. א	אם אין אני לי מי לי
קב. א	איזה גבור הכובש את יצרו
קב. ג	חותמו של הקב"ה אמ"ת
קב. ג	ג' ספרים נפתחין בר"ה
קב. ד	העוסק בתורה לשמה
קב. ד	כל העוסק בתורת עולה
קב. ד	כל עיר שגגותי' גבוהים מבה"כ
קג. א	איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו
קג. א	לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחוי'
קד. ב	בגמ' פעם אחת חל י"ד להיות בשבת
קד. ד	כל הלן ז' לילות בלא חלום נקרא ר"ע
קד. ד	אל יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה
קה. א	אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב
קה. א	אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו
קה. ב	אם אני כאן הכל כאן
קה. ג	היתר נדרים פורחין באויר
קה. ד	ב"ש אומרים שברא מאור האש
קה. ד	כשעלה משה למרום שמע שמלאכים מקלסין
קה. ג	הנה אמרו רז"ל בע"מ גבה"ע
קה. ג	תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו
קה. א	לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה
קה. ג	עד אברהם לא הי' זקנה
קה. ג	מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז
קת. א	פירוש המשנה השונה ומפסיק ממשנתו
קת. א	הולך ואינו עושה
קת. א	יפה שעה אחת בעוה"ב
קת. א	אסור להגות השם באותיות
קת. א	הפורש עצמו מן הציבור
קת. ב	כל ימי עני רעים
קת. ב	אמרו רז"ל למה שלח יאשיהו המלך לחלודה
קת. ב	הנביאה
קת. ג	אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש

קת. ד	מעשה בגר אחד שבא לפני שמאי
קת. ד	מפני מה ניתנה התורה לישראל
קט. א	כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה
קט. א	עשה רצונו כרצונך
קט. ב	ת"ר שעה ראשונה מאכל לודים
קט. ג	גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ
קי. ג	אשריך כלים שנכנסת בטומאה
קי. ג	איזהו חכם הרואה את הנולד
קי. ד	כיצד מרקדין לפני הכלה
קי. ד	ארבעה אבות נזיקין
קי. ד	מפני מה יש צדיק וטוב לו
קי. ד	רבי אומר איזהו דרך ישרה
קיא. א	כל הלומד את בן חבירו תורה
קיא. א	פתח בכד וסיים בחבית
קיא. א	סריס אין לו זקן
	אלמלא לא שמרו ישראל אלא ב' שבתות מיד היו
	נגאלין
קיא. ב	בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו
קיא. ג	יהי ביתך בית וועד לחכמים
קיא. ג	יהי ביתך פתוח לרוחה
קיא. ג	נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות
קיא. ג	הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה
קיא. ד	גדולים צדיקים שמהפכים מדה"ד לרחמים
קיא. ד	אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי'
קיא. ד	כ"מ שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה
קיא. ד	עושים רצונו של מקום
קיב. א	כל תיבה הצריכה למ"ד בתחילתה
קיב. א	בת הי' לא"א ובכל שמה
קיב. א	סיג לחכמה שתיקה
קיב. א	העושה תפילתו עגולה
קיב. ב	דע מה למעלה ממך
קיב. ב	הלואי שיהי' מורא שמים עליכם כמורא ב"ו
קיב. ב	אמרו רז"ל אין נושאים נשים במועד
קיב. ג	זכור ושמור בדבור אחד נאמרו
	אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל
	פרס
קיג. א	המוכיח לחבירו זוכה להדבק בהקב"ה
קיג. ג	זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע
קיג. ד	הבנים יוצאים בקשרים ובני מלכים בזגין

זה הכלל כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את

קיד, א	הרבים י"ח
קיד, ג	אמר הקב"ה לוו עלי ואני פורע
קטו, א	איזהו חכם הלומד מכל אדם
קטו, א	אהבה דוחקת הבשר
קטו, א	מאשר יקרו בעיני נכבדת
קטו, ב	הבא לטהר מסייעין אותו
קטו, ג	כל שמעשיו מרובים מחכמתו
קטו, ד	מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו
קטו, ד	גדולים מעשה הצדיקים ממע"ב
קטו, ד	הרבה עשו כרשבי"י ולא עלתה בידם
קטו, ד	אל תעש תפילתך קבע
קטו, ד	שום תשים עליך מלך

בראשית

במדרש

א

הוליד אברהם את יצחק ועדיין היה מתמוטט שיצא ממנו עשו. ואחר כך כאשר בא יעקב נתבסס העולם שהיה מטתו שלימה. ויש לומר מה ענין התמוטטות העולם. ויובן עפ"י הקדמה ידועה כי מתחיל עולם חסד יבנה ונא' בה' בראם באב"רהם שהוא נקרא חסד לאברהם. וידוע שמדת החסד דרכו להתפשט ביותר. שהוא כמים המוגרים והנה האור העליון שהשפיע הקדוש ברוך הוא בעולמות היה רב ובהיר במאד מאד עד אין קץ וסוף לכן היה העולם מתמוטט כלומר מחמת רוב הבהירות ואור הגדול המתפשט בתוכו היה בטל במציאות שלא היה יכול לקבל גודל הבהירות ומה שהמדרש נותן טעם מפני שיצא ממנו ישמעאל כלומר שלא היה הדבר בשלימות לקיום העולם ואף שזכות אברהם גדול ורב שמדתו מדת חסד. עכ"ז מחמת שיצא ממנו ישמעאל לא היתה מדתו מספקת לקיום העולם ואחר כך כשנולד יצחק שהיתה מדתו מדת גבורה פחד יצחק. וידוע שמדת גבורה הוא המגביל ומצמצם ההשפעה שלא ירד יותר מדאי. והנה בוודאי הצמצום הוא קיום העולם שמחמתו לא יתבטל העולם. אך מפני שיצא ממנו עשו היה הצמצום יותר מכדי צרכו ולא נתפשט שפע האור כי אם מעט מזעיר וגם היה העולם מתמוטט כלומר שאינו בשלימות כי לא היה יכול להתקיים במעט השפע והחסד מחמת גודל הצמצום והנה בבוא יעקב

לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם ולמה גלה להם מעשה בראשית בשביל ישראל שאמרו נעשה ונשמע על דרך ישראל עלה במחשבה קדימת הרצון היה בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל דור ודור וצמצם כביכול בהירתו. כמשל אב מצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן. וגם כל המדות מעשה נערות גולדים בהאב. שאוהב את מעשה נערות כדי שיהיה להבן תענוג ומפואר אצלו ובהקדוש ברוך הוא העבר והעתיד שוים והיה הוא ית' מתענג ממעשה הצדיקים. וצמצם א"ע. והצמצם נקרא חכמה כי החכמה הוא האי"ן על דרך והחכמה מאי"ן תמצא והצמצם הוא בשביל ישראל. וגם האהבה גרמה את הצמצם וזהו ואלה תולדות יצחק אברהם.

ב במדרש בראשית ברא וגו' הדא הוא דכתיב ויקם עדות ביעקב. מהו העדות אלו שמים וארץ שנאמר העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ שנבראו בשביל יעקב. כמד"א בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית שנאמר ישראל ראשית תבואתה ע"כ. ויובן עפ"י מה דאיתא במדרש מתחילה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם היה העולם מתמוטט שלא היה לו על מה לסמוך. ברא הקדוש ברוך הוא את אברהם. ועדיין היה מתמוטט שיצא ממנו ישמעאל

לומר אשר פדה את אברהם. והנה יש לדקדק באמרו שהיה העולם מתמוטט א"כ אחר פטירת האבות האין היה קיום לעולם. הגם שאין זה קושיא שאין דור שאין בו כאברהם וכו' אך עכ"ז זהו העולם בכללותו. אבל העולם קטן שהוא האדם איך יתקיים אך באמת שבכל אדם הישראלי יש בו אברהם יצחק יעקב. כי אמרו רז"ל שהם ביישנים רחמנים גומלי חסדים שהם מדות אברהם יצחק יעקב וזהו אפשר לומר שרמזו רז"ל לעולם יאמר האדם מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק יעקב. ולמה לא אמרו שביקש האדם ויאמר מתי יהיו מדותי שוים למדות אברהם וכו'. כי המדות המה עיקרים וזולתם אי"א לעבוד בעבודת השם יתברך ולשמור מצותיו וללמוד תורתו כידוע שצריך שיהיו בדחילו ולחימו. וע"פ הנזכר יובן כי באמת כל ג' מדות אלו כבר ישנו באדם שהוא עולם הקטן כנזכר כי זולתם לא היה לו קיום רק יחכה ויצפה ויבקש לאמר מתי יגיעו וכו' כלומר שיפעל במדותיו אשר הם בו יפעול בהם עבודת הבורא ויעלו מדותיו לקדושה כמ"ש רז"ל איזה חסיד המתחסד עם קונו. ושתהא יראתו על פניו ושיתגדל ויתגבר על ידי מעשיו קדושה העליונה וכיוצא בזה ולא יהיה בו שורש פורה ח"ו איזה מחשבה זרה או פניה בעבודתו. ולכן אמרו לעולם יאמר אדם מתי יגיעו מעשי כו' כי המדות המה מוכנים כבר. ונחזור לענין ויקם עדות ביעקב יהיה פי' כך. ויקם הש"י עשה קיום והויה לעדות שהם השמים והארץ ליעקב בשביל יעקב כנזכר. ומ"ש רז"ל הקדוש ב"ה מקומו של עולם הוא גם כן פי' הוויותו וקיומו של עולם. כי הוא לעילא מכל עלמין.

שנאמר בו יושב אהלים שאחו בבי' הקצוות בחו"ג והוא מדת הרחמים המתייחס לת"ת והוא שנאמר עליו תתן אמת ליעקב. כי אותיות אמ"ת מורים על חג"ת כי א"ת מורים על חו"ג ב' קצוות האותיות כי אות א' הוא קצה הראשון ואות ת' הוא קצה האחרון. ואות מ"ם מורה על ת"ת עמודא דאמצעיתא כך אות המ' הוא באמצע הכ"ב אתון וכן מצינו ביעקב שנאמר בו מדת יראה ואהבה מתחלה מדת יראה שנאמר וירא יעקב ויאמר מה נ"ורא וגומר כי יראה הוא מראשית ואחר כך נאמר בו ויאהב יעקב את רח"ל. הנה הגם שרחל היתה צדקת ושרשה הוא רחל העליונה עכ"ז תיבת א"ת הוא מיותר לכאורה. אך אפשר לומר כי מלת א"ת הוא מורה על הנזכר שיעקב היה אוחו בבי' הקצוות כנו' הרמזים בבי' אותיות א"ת ועם מ' שבו נעשה אמ"ת וזהו ויאהב יעקב א"ת שאחו במדת חג"ת שהם אמת. גם תיבת א"ת הם כ"ב אתון דאורייתא מא' עד ת' שנברא בהם העולם ועל ידי יעקב נתבסס נמצא כאלו על ידי יעקב נברא העולם מחדש כי עד הנה היה מתמוטט כנזכר וז"ס מ"ש יעקב אשר פדה את אברהם כנזכר ומ"ש אשר פד"ה את אברהם ולא אמר אשר פדה את יצחק ומה גם כי חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו. אך מיתוק מדת יצחק מפורשת בתורה ואין צריך לאומרו שנאמר ביעקב וישבע יעקב בפחד אביו יצחק כי מי הוא הנשבע בחיי המלך הוא אוהב את המלך נמצא שמצינו שמתק מדת פחד יצחק במדת אהבה והכריע ביניהם אבל זאת לא מצינו שהגביל מדת החסד כדי שיהיה קיום העולם כנזכר לכך הוצרך

ותחות כל עלמין. ובאמצעות כל עלמין. ומסבב ומהווה ומקיים כל עלמין אף כאן ויקם לשום מקום וקיום לעדות שהם שמים וארץ וזהו קיום לעולם בכללות וא"ת האדם שהוא העולם קטן במה יתקיים. לכך אמר כמד"א בראשית בשביל ישראל הנקרא ראשית. וידוע כי ראשית הוא החכמה שהוא רחמים גמורים ומלת ישראל מורה על חו"ג כמ"ש בספר הזוהר שהם אותיות שי"ר א"ל אם כן יש לישראל ג' מדות אלו ביישנים רחמנים גמלנים ובוזה יהיה להם תקומה כנזכר.

ועפ"ז יובן פי' הפסוק ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. כי תיבת ויהי הוא מיותר כי לא נא' בשום מאמר מהברואים כן. ועוד אומרו ויהי ערב ויהי בוקר. למה הקדים ערב לבוקר. והלא כבר נאמר ויהי אור והל"ל ויהי בוקר ויהי ערב וא"ת שהחושך קודם לבריאת עולם כמו שכתוב וחושך על פני תהום זה אינו כי בזה החושך אינו גופל לשון ויהי שמשמעושה שנתהוה עתה על ידי מאמר וד"ל. שאין להרחיב השאלות במה שלפנים ולאחור וכו' וע"פ הנזכר מובן כי הנה הגם שהיה האור כבר. עכ"ז לא היה יכול להתהוות לקיום העולם מפני גודל בהירתו והיו בטלים במציאות כנזכר ואין לך חושך גדול מזה. אך אחר הצמצום נתהווה האור והבוקר האמיתי שהוא לקיום העולם. נמצא שעיקר האור נתהווה מן הצמצום שהוא כעין נרתק השמש שהוא מאפיל השמש וממעט אור שיוכלו לסרבולו כן הוא כאן שמחמת קדימת הצמצום נתהווה האור לכן יצדק בו ויהי ערב ויהי בוקר כי מן הערב שהוא הצמצום נעשה ונתהווה הבוקר. ומה גם שהאור הראשון באמת נקרא חושך כמ"ש

בזוהר ונתיקונים אפילו כ"ע חשוך הוא קדם עילת העילת. ואפשר שזהו רמז הפסוק ויאמר אלקים יהי אור כלומר ויאמר השיי מכח מדת אלקים שהוא מדת גבורה המצמצם האור מחמת זה יהי אור המתקיים. וגם אמרו רז"ל כ"מ שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער. וז"ש ויהי אור ר"ל מכח הצמצום שהוא נראה כמו צער לעולם מפני שהוא כמו מסך ומאפיל האור הגדול ולעולם הוא נראה צער. ואדרבא ממנו נעשה האור האמיתי וקיום העולם כמו ויתרון האור מן החושך. לכן נאמר ויהי אור כנזכר.

בראשית נמי מאמר הוא. וקשה

לכתוב ויאמר. ושמעתי פי' ע"ז כי הנה ידוע בספרי המקובלים כי ראשית הכל נאצלו האותיות ואחר כך באותיות ברא הקדוש ברוך הוא כל העולמות וזה סוד בראשית ברא אלקים א"ת פי' האותיות מא' עד ת' נמצא כי הבריאה ראשונה דהיינו האותיות בוודאי נאצלו במחשבה לבד בלא אמירה. כי אמירה הוא באותיות בה' מוצאות הפה. ועדיין לא האציל את האותיות. על כן האציל את האותיות במחשבה לבד בלא אמירה. לכן א"א לכתוב אמירה כי לא היתה על ידי מאמר ולכן התרגום הוא בחוכמתא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ד איתא בר"מ יהי אור דא חסד ויהי אור דא גבורה וקשה הלא הצווי היה שיהיה חסד ובמעשה כתוב ויהי לשון גבורה. אך התירוץ הוא. כי הרחמנות נולד מכח דבר רע כשמתנהג עם אדם רע יש רחמנות עליו ויש ב' מינים האחד כשראה שרע לו. והב' שיש לו רחמנות כדי

שלא יתנהג עם האדם רע ועדיין מתנהג עמו טוב. אך כשרואים שרע לו או הרחמנות עליו יותר גדול. מהרחמנות כדי שלא יתנהג עמו רע כי זה רואה בפניו וזה עדיין אינו רואה וזה שייך אצל אדם שאינו יודע עתידות אבל הקב"ה שעבר ועתיד שוים אצלו היה מקודם הרחמנות כמו אחר כך. וזהו הרחמנות נקרא רחמים גדולים מיתרת הרחמנות וזהו ויהי מכה הגבורה יהי אור רחמנות.

ה בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור בא' על דרך שאנו קוראים אף שאינו כתוב כך כמו ישגלנה ישכבנה והוא מחמת כשהוא בא בדבור הוא בא בכושה. כי הכתיבה הוא בלב כמ"ש כתבם על לוח לבך וכשהוא בכינה אין בו ברשת או כתיב ישגלנה וכשהוא בדבור או הוא התחלקות בא בו הכושה. ובתורתו של ר' מאיר היה אור' בא' והוא ה' מאיר עיני חכמים בהלכה והוא החכמה כי בכל המדות יש ראש תוך סוף והוא היה תחלת החכמה לכך כתיב בתורתו אור' בא' כי אף הכתנות שהוא הלבוש שלו היה גם כן מאיר.

ו נעשה אדם בצלמנו וגו' פי' עד"מ אדם שיש לו בן. אף שהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו עכ"ז נחקקה הצורה של הבן במחשבה של האב אך מי שלא היה לו בן מעולם לא יכול לומר שיהא נחקק במחשבתו צורת הבן שיהיה לו אחר כך כי עדיין לא ראה אותו ולא הכיר צורתו. וזהו דרך בני אדם. אבל אצל השם יתברך שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל היה נחקק צורתם במחשבה כמ"ש רז"ל ישראל עלה במחשבה כי אצלו יתברך העבר והעתיד א'.

וזהו שכתוב נעשה אדם אלו ישראל הנקרא אדם בצלמנו פי' באותו צלם וצורה שהי' נחקק במחשבה וזהו כדמו'תינו רצה לומר באותו דמיון שהיה במחשבה קדומה עתה נעשה אותו.

י ש לתמוה מ"ש בתורה והנה טוב ז מאוד כמה פעמים במעשה בראשית. ובמשנה תורה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע מהיכן בא הרע אבל אין הפי' כמו שאנו אומרים רע ממש אלא הרע הוא ג"כ טוב רק שהוא מדרגה תחתונה מהטוב גמור וזהו רמוז בווהר מלעיל ומלרע. וזהו כשפועלים טוב או הרע ג"כ נעשה טוב. אבל כשחוטאים ח"ו או נעשה רע ממש למשל המכבד שמכבדין בו את הבית שנעשה לפנות הבית והוא טוב קצת אבל הוא במדרגה תחתונה ועכ"פ טוב הוא וכשצריך להכות בו את התינוק כשהוא חוטא אוי המכבד נעשה רע גמור ומכין בו את התינוק.

ח ויברא אלקים את האדם בצלמו. פי' עד"מ האב שאוהב את בנו אף שהוא רחוק ממנו הרבה מצמצם את שכלו ומצייר כאלו דמות דיוקנו עומד לפניו. כך כביכול הקב"ה מצמצם את עצמו לפיכך ראה זה הנביא בדמות ארי' וזה בדמות אדם כי היה משורש ארי' ונתצמצם הקב"ה כביכול באותו דמות.

ט ענין אחר ויברא אלהים את האדם ט בצלמו. הנה מחמת שהאדם אוהב את בנו ומשתעשע בו לכן כשבנו מדבר האב מצמצם מחשבתו בבנו מחמת אהבתו אותו. ועד"ז אצל הקב"ה כי עבר ועתיד הכל שוים אצלו. לכן מתחילה קודם הויות כל העולמות

לבוש למשל השמש יש בו בהירות הרבה שלא היה העולם יכולין לסובלו ע"כ הוא בנרתיק ולבוש ולבוש הנזכר מצמצם אור השמש ומקבל מן האור השמש ומבהי' את האור לעולם וממנו מקבלת הירח כנודע. והנה הלבוש הנזכר להיותו תמיד דבוק אל האור ע"כ בטיל לגבי' (זה נקרא שמש וירח) ואינו ניכר בפ"ע. וזהו כי שמש ומגן ה' אלהים דאיתא בזהר ה' אלהים שמה שלים והיינו כי השמש ומגן הם תרין רעין דלא מתפרשין והם תמיד שלום כנזכר והנה הצירוף של"ם מתת' לעילא הוא מש"ל והוא הלבוש של התורה הוא ג"כ כמו השמש והמגן הנזכר וע"כ כתיב בה להבין מש"ל ומליצה. כי גם מש"ל התורה היא תורה הקדושה כנזכר. והנה בכלעם כתיב וישא משלו ויאמר כי כבר נודע שבלעם היה בקליפה נגד משה בקדושה להבדיל. והנה הדבורים והאותיות של תורה שיצאו מפי בלעם היו אצלו בנפילה כנודע ואח"כ כשיצאו ממנו נתדבקו בשורשם תיכף ונתעלו מתתא לעילא ע"כ כתיב אצלו וישא משלו כי צירוף מש"ל הוא מתתא לעילא כנזכר והבן היטב. ונחזור אל הענין כי משלי התורה אינם כשאר משלים כי עיקר חיותו והווייתו הוא רק בשביל השכל והחכמה שבו. שזולתו לא היה התינוק יכול להשיגה אבל כשכבר השיג התינוק בעצמו או האותיות של המשל אך למותר ואינו צריך להם כלל (כמשל התינוק שאינו יכול להבין הפשוט של התורה וצריך להבינו בדברים חיצוניים וכיון שהבין התינוק שוב אין צריך לדברים חיצוניים) והנה המשל הוא לעצמו סכלות וחושך. אך בשביל דבר חכמה שהיה בו דברו

היה לו תענוג ושעשועים ממעשה ידיו ודבורו. ובשבילם ברא העולמות שכביכול עשו לו רצון לברוא את העולמות כדי להשתעשע בהם. וזהו שכתוב בע"ח כשעלה ברצונו לברוא וכו' נמצא היו כל העולמות ברצון ואח"כ נמשך ממנו לשאר ספירות עד שנבראו העולמות. וז"ש ויברא אלהים את האדם בצלמו דהיינו שכביכול צמצם א"ע בצלם של ישראל ואח"כ ברא את האדם בזה הצמצום. ויכלו השמים והארץ וגו'. משל לאמבטי והיה ב' אתקרסים נאים פי' צורות וכו' כשעירו המים מתוכו נראו הצורות וכו'. והנה איתא בזהר זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אד"ם דהיינו כי אדם אינו נקרא אדם שלם עד שיהיו זכר ונק' והיינו על שניהם כא' אומר ויקרא שמם אדם. אך בהיות הנוק' דבוקה להזכר כמ"ש רז"ל ד"ו פרצופים נבראו ע"כ בטלה היא לגבי דכר ונק' כולה על שמ"י. ואיתא בזהר למה נברא החושך שבודאי לא היה קדמון ולמה נברא תחלה ואח"כ הוצרך לברוא את האור. ותירוץ שזהו שאמר הכתוב ויתרון האור מן החושך כי איתא להבין משל ומליצה. וענין המשל הוא דבר שאינו מושג להמקבל. צריך להבינו דרך משל והיינו אם מרכיב אותו דבר חכמה שרוצה להבינו באותיות המשל ההוא. והנה דברי תורה אינם כשאר משלים ח"ו כי תורת יי תמימה. צריך להבין גם המשל והמליצה והיינו כי בהירות התורה בעצמה לא היו יכולים לסובלו וע"כ נתלבשה באותיות התורה שהם עתה אבל באמת גם האותיות שהם עתה הגשמיות הוא תורה קדושה רק שבו מצומצם גם בהירות העליון מה שלא היו יכולין להשיגו בלתי

אותו. וזהו ויתרון החכמה וגו' פי' יתרון החכמה נראה מן הסכלות שהוא מדברי משל כנזכר. כיתרון האור מן הדברים החשוכים (אפשר שהכוונה על מראה הלכנה שהיא מראה לטושה וחשובה בעצם. אך מקבלת בהירות מן השמש) וע"כ נקרא חכמה תחאה לפי שהיא מתפשטת בדברים תחתונים וע"כ כתיב בשלמה ויחכם מכל האדם וגו' דהיינו שליקט אותם חכמות שבדברים תחתונים. והעלה מזה עבודת הבורא ית'. ובזה העלה אותן החכמות שהיה בהם והבן. והנה כבר נודע כי כל דבר צריך להיות דבר שלם. כי לא תוכל לחלק אותן לחלקים. כיון שהכל א' הוא א"ס ב"ה כביכול ע"כ גם החכמה תתאה הנוכר בוודאי יש בה שלימות ודוק בזה היטב מאד כי זהו ענין הפרצופים. וזהו ענין משל לאמבטי מלאה מים שלא היה נראה בהם הצורות (שהם הפרצופים) כיון שעירוי המים שבה או נראו הצורות שבה שהם הפרצופים וזהו ויכלו לשון כלי ודוק היטב ונראה כוונתו שקודם התיקון לא נראו הפרצופים והבן.

יא כל האומר ויכלו בשבת כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. ע"ד מה היה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה. וגם ויכל אלהים ביום השביעי. כי כלל גדול הוא אם רואה אדם דבר ציור ובנין ואחר הראות הזה נשאר הרשימו חקוק בלבו וכל הבנין. וזהו נקרא רשימו בכ"מ. ובחי' הרשימו נקרא מל' נוקבא לגבי בנין ממש ובוודאי כאן ברשימו יש כח הדבר ג"כ כי כח הפועל בנפעל וכן להיפך. וזהו פי' אדם וחוה ד"ו פרצופים נבראו כי באמת בשעה שרואה הדבר בעצמו אינו ניכר הנוקבא

כלל. אך אחר שילך מזה המקום נשאר רק הרשימו בעצמה. ואח"כ אפילו כשרואה עוד. אף עפ"כ נשאר וניכר הרשימו לבחי' מיוחדת. וזהו ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם דהיינו שנסתלק (נ"א שנחלק) הזכר וניכר הנוקבא דהיינו הרשימו פרצוף בעצמו. וזה פי' אסורה נא ואראה את המראה וגו' כי משה ראה את הנוק' והבין שזה הדמיון מאספקלריא המאירה דהיינו כנזכר ועיקר הראות הוא המראה הגדול הזה. אמר אסורה נא להסיר עצמו מזה המראה שהוא הרשימו לבוא לבחי' דכר. וזה הראה לו בנבואה ראשונה. וזכה מזה האספקלריא המאירה. וזהו וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה בהר. כי משה ראה בהר החיות והרוחניות מהמשכן עם כל פרטיותיו. וכשראה נשאר הרשימו אצלו. וכשעשה המשכן בזה הרשימו היה כח הפועל בנפעל וישרה הרשימו עם הבחי' הראשונה על המשכן. כי ברשימו כלול הדבר ג"כ כנזכר. והנה כשעלה ברצון המאציל א"ס ב"ה לברוא את העולם. נצטייר כל בנין העולם וזהו סוף מעשה במחשבה תחילה. וזהו החיות של העולם. כי כח הפועל בנפעל. על דרך משל כמו שהאומן מצייר תחילה כל הבנין ואח"כ עושה אותו ובוה נותן חיות אל הבנין שיהיה קיים. אך הבנין שבציור נק' מנוחה. שלא היה במעשה מלאכה. ונקרא עולם התענוג. ובינה ציירה ציורין כנודע. וזהו החיות של העולם וכשלא היה העולם בשלימות לא היה החיות שורה עליו. והשלום לא שריא אלא באתר שלים. וזהו מה היה העולם חסר מנוחה. וזהו ויכל אלהים ביום השביעי וגו'. עיי' לקמן סימן ת"ס אשר ברא אלהים

לעשות מה שהיה מצמצם כדי לעשות
שהיה עשיה גשמיות.

יב זה ספר תולדות אדם. בלשון קושיא
הוא. וכי זה הוא ס"ת האיך שנולד
אדם והלא הם סיפורי דברים בעלמא
אך התירוף הוא ביום ברוא אלהים
את האדם. אלהים הוא לשון אדנות.
כי אין מלך בלא עם. וממילא כשברא
ית' את האדם נעשה הוא ית' מלך
כביכול. וזהו ביום ברוא אלהים את
האדם. כשברא את האדם או נק'
באדנות וזהו אלהיו עמו. עם ישראל
הוא אלהי כביכול ותרועת מלך בו.
ע"ד בעשרה שכינתא מקדמא ואתיא
ותרועת מלך בו. פי' כשהם מחברים
א"ע אף על פי שאינם מתפללין עדיין.
מלך דהיינו מלך מלכי המלכים בו
שורה עליהם.

יג איתא במדרש כשבא קין לפני אדה"ר.
א"ל מה נעשה בדינך אמר לו
עשיתי תשובה ונתפשרתי א"ל כל כך
גדול כח התשובה. פתח ואמר מזמור
שיר ליום השבת. הנה נודע כי יש
דבור ומחשבה ומחשבה למחשבה
כשנצטייר דברים אלו לבני אדם דהיינו
נפרדים אדם שעבד לא' בוודאי אם
רבו משלם לו אינו מתנת חנם כי
אינו מחויב בזה. וכשעובדין לאדם
אין עובדין רק לדבורו. וזהו מ"ש
הקב"ה למשה בא ואראך אוצרות של
מתנת חנם. פי' חנם בלא מצות שאין
מעשה מצות מגיע עד שם. ואמרו רז"ל
כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד
ע"ז כדור אנוש מוחלין לו וקשה למה
כך ונראה דאיתא מה היה העול' חסר
מנוחה באה שבת באה מנוחה העולם
נברא בו ימי המעשה. ובדיבורו של
הש"י דהיינו אותיות התורה. ונעשה
הכל מאין. אבל עדיין לא היה כח

הפועל בנפעל כי זהו קיומו. וקב"ה
נק' מנוחה שאין בו תנועה. כי תנועה
לא שייך כי אם בדבר שהוא בזמן
ובמקום. אבל קב"ה הא א"ס ב"ה.
ואינו נעתק ממקום למקום. וגם אינו
בגדר הזמן. וכשעשו ערב רב את העגל
אם לא שעשו המשכן היה העולם
חוזר לתוהו ובוהו אבל כשעשו המשכן
נתקיים העולם על ידם מפני שהיה
מכון כנגד העולם כמ"ש בזהר
שהיריעות נגד הרקיעים. וזהו לחשוב
מחשבות לעשות ע"ד מ"ש רז"ל יודע
היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו
בהם שמים וארץ. וההיקש על השאר.
אבל הקמת המשכן היה צריך להיות
ע"י משה דווקא. כתיב וראה ועשה
וגו' פי' ע"י שאתה מסתכל בזה המשכן
של מעלה. מכח הרשימו שישאר בכ
ממנו תתן חיות למשכן התחתון
בהקמתך כי ההסתכלות הוא מדריגה
תחתונה של חכמה והיא עושה כלים.
כמ"ש בזהר באסתכלותא ברא קב"ה
עלמא ואיתא מים עליונים תלויים
ומים התחתונים בוכים. אנן בעינן
למהוי קדם מלכא והכל צריך להיות
באדם וב' מים אלו באדם הם כך
מים העליונים הם תורה ומצות שאדם
עושה והם תלויים ומים התחתונים הם
העבירות ר"ל בוכים וכו' ומעלים
אותם בתשובה ונק' שבת שהעלה
את הבת דהיינו לג' קוים וזהו צירוף
בראשית בת ראשי והעולם נברא
בתשרי ע"כ נכתב הצירוף כמ"ש וזהו
מ"ש בסימן עשיתי תשובה ונתפשרתי.
פי' שעשה פשרה בין מים עליונים
לתחתונים. אמר אדה"ר מזמור שיר
ליום השבת.

במדרש וכל אשר יקרא לו האדם י'
נפש חיה הוא שמו. מלמד
שהביא הקב"ה כל בהמות וחיות

אבותינו או קרובינו כמ"ש במדרש. עכ"ז גילה לנו האר"י זלה"ה שגם אלו השמות אינם דרך מקרה או רצון האב ואם לקרותו כך. אך הקב"ה הוא הנותן שכל חכמה ודעת בלב אביו ואמו לקרותו בשם שהוא משורש נשמתו של הבן, ומחמת זה האדם משורש בשמו מאוד מאוד. והראיה לזה אם יפנה האדם מכל עסקיו ויעסוק בדבר אחד. וישים עיניו ולבו ומחשבתו בדבר ההוא. וכל רעיונו ושכלו ישים שם, וכן אם הוא מדבר עם איזה אדם דברים הצריכים לו מאוד. בוודאי הוא משים כל שכלו ומחשבתו לדבר עם האדם. ואף אם יבואו שאר בני אדם לדבר עמו לנוכח. אינו פונה אליהם ואינו שומע דבריהם. מחמת שרעיונו ומחשבתו שם בדבר ההוא שהיה עוסק בו. גם לפעמים אוחזים בא' מאיבריו כדי להפרישו ולבטלו ממחשבה ההוא. ועכ"ז אינו מרגיש כנוכח. אכן אם יקראו אותו בשמו תיכף הוא נפרד מעסקיו וממחשבתו. והכל הוא מטעם הנזכר כי שמו הוא שורש נשמתו. ועפ"י מובן מ"ש בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות אור בא' וי"ל למה אמרו בתורתו של ר' מאיר הוה ליה למימר תורה שכתב ר"מ כתנות אור בא'. ועוד אם הוא כפשוטו האיך החליף ר"מ ע' בא' הלוא היה ראוי לראות בספר עזרא שממנו היו מגיהים כל הספקות וחסרות ויתרות ובלא זה קשה על ר"מ שכל התורה ראוי לכתוב ע"י שעפעפיו יישירו נגדו. והאיך כתב א' במקום ע' ומה גם שפשט התיבה נשתנה וי"ל עפ"י מ"ש רז"ל לא ר' מאיר שמו. אלא ר' נהוראי שמו. ולמה נקרא ר' מאיר שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה. ויש אומרים שהיה

לאדה"ר שיקרא להם שמות מה שלא יוכלו המלאכים לקרוא להם שמות זכו' ואמר אדה"ר לזה נאה לקרותו שור ולזה נאה לקרותו אריה זכו'. ולכאורה אינו מובן. וכי מה חכמה גדולה היא לקרות להם שמות. ועוד שהמלאכים לא יכלו לקרות להם שמות עד שקרא להם אדם שהיה חכמתו יתירה ממלאכי השרת. כדאיתא שם במדרש. ועוד מה שאמר לזה נאה לקרותו זכו' למה השם שקרא לכל אחד ואחד שמו נאה לו. אך הענין הוא כי כל הע' לשונות אעפ"י שבכל לשון ולשון מע' לשונות יש ג"כ קריית שם לכל הנבראים והנוצרים והנעשים וקורים לכל דבר בשמו עכ"ז אינו שם העצם לדבר ההוא. רק שם הדבר בעלמא כדי להכיר בין דבר לחבירו. אבל לא שמו האמת הוא כי אינם משיגים שמו האמיתי ושורשו. משא"כ בלה"ק כל מה שנקרא שמו כך הוא שמו האמיתי שם העצם משורשו עד"מ שו"ר התחתון נקרא שמו כך ע"ש שורשו למעלה שהם ג' אותיות שו"ר. וכן כולם עד"ו. ולכן אדה"ר שהיה בו חכמה יתירה. והשיג וידע השורש של כל מין ומין. היה יכול לקרותם בשם האמיתי ולזה אמר אדה"ר לזה נאה לקרותו זכו' כלומר מה שאני קורא שמו כך אינו שם דבר ושם מושאל בכדי להכירו רק נאה לקרותו כך. כי הוא שם שורשו וודאי ולכך שמו נאה לו. וגם בשמות בני אדם. כמ"ש רז"ל ראשונים קראו בניהם ע"ש המאורע כמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו ע"כ קרא שמו יעקב וכן הרבה ג"כ הכוונה כך כי ע"ש המאורע ידעו כי שורש נשמת הבן הוא מעין שורש דבר המאורע וקרא שמו כך. ועכשיו אף שאנו קוראים שמות בנינו ע"ש

תורתו שהיא הקדושה בלי סיג ועירוב. גם בזה אפשר לומר כוונת רז"ל שאמרו ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. ויש לומר שהיה לו למימר בסדר מתחילה קולפין הקליפה וזורקין ואחר כך נאכל המאכל. וי"ל כי באמת ר"מ לא זרק הקליפה בשעת אכילה. דהיינו בשעה שלמד תורה מפי אחר. ואף שהיה תורתו של אחר מעורב ברע. אף על פי כן למד ממנו ולא היה לו פחד מחמת הסיגים כי כבר נתברר ונזדכך מאוד. וכבר זרק הקליפה כשלמד מתחילת תורתו בכתנות אור כנזכר לכן היה יכול לברר גם כן מתורתו של אחר הטוב מן הרע וזהו תוכו אכל. גם אפשר לומר כי מ"ש רז"ל ר"מ דייק בשמא. אפשר לו כמו באדה"ר וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו ואחר שהביא הקב"ה כל בהמות וחיות וכו' אמר לזה נאה לקרותו וכו' כי מכח גודל החכמה יתירה שהיה בו. היה יודע שורש כל נברא מאין נברא מאיזה שורש הוא. והי' קורא שמו בשורשו. מה שלא היו יכולין המלאכים להשיג ולקרות שמות כאלו כמ"ש שם במדרש. וכן הענין גבי ר"מ כי מגודל חכמתו הי' יודע שורש נשמות של כל אחד ואחד מהיכן שורשו אם טוב וכו'. והו' מדייק בשמא.

נקרא ר' נהוראי וכו' ופי' שהיה שורש נשמתו מהשכל הקדום שהחכמה מקבלת הימנו והיה יכול להאיר ולהנהיר. עיני חכמים שהיה שורשם מחכמה. והוא היה מעולם המשפיע לחכמה. והיתה תורתו שלמד ר"מ זך בלי סיג ושמרים המעורבים שהם הקושיות והאיבעיות כידוע בספר הזוהר שהם מסטרא דכתנות עור שהם הקליפות רק תורתו היתה זכה משורש נשמתו. כמ"ש עליו עפעפיו יישירו נגדו. ואף שנאמר בו מראה מ"ט פנים טהור וכו' הכוונה היה בכל זה להראות לחכמים. שיש לנטות לכאן ולכאן מצד הסברא. והמבין יבין וישכיל ויברור הטוב והאמת והישר. אבל האמת שהיתה תורתו בלי שום סיג ועירוב וכלי שום ספק ולכך לא אמרו עליו שהיה מראה לחכמים כי אם שהיה מראה להם שיש דעת נוטה לבי הפנים. ולכן אמרו עליו שלא יכלו לעמוד על סוף דעתו שהיא מדריגה התחתונה לא היו יכולים להשיגו ולעמוד בו כמ"ש על תחילת דעתו. וז"ש בתורתו של ר"מ והוא כמ"ש רז"ל מתחילה נקרא תורת ה' ואחר שעמל האדם נקרא תורתו ופי' בתורתו בלמודו שלמד ר"מ היה כתוב כלומר נחקקו בו הדברים כנתינתו מסיני חקוק וחרות על לוח לבו כתנות אור ר"ל

גח

טו ענין סמיכת הפרשה. ונח מצא חן בעיני ה'. אלה תולדות נח. נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח. וי"ל הלא אמרו רז"ל ע"פ כי נחמתי כי עשיתים ונח מצא חן בעיני ה' מלמד שאף נח לא היה כדאי להנצל אלא שמצא חן. ואם כן לפי' האיך קורא אותו הכתוב

אחר כך צדיק תמים אם כן הי' כדאי. ואפילו למ"ד בדרותיו הי' צדיק לגנאי. מ"מ הכתוב מעיד עליו שהיה צדיק תמים. ועוד מה ענין מציאות חן. ועוד למה אצל מציאות חן נאמר שם הוי' ואחר כך אמר את האלקים התהלך נת. ועוד מהו ענין ההפסק באמרו אלה תולדות נח בשביל דרשת רז"ל שעיקר תולדותיהם של צדיקים מע"ט שלהם ואפשר לומר עפ"י מ"ש רז"ל ע"פ ויאמר ה' אל נח בא אל התיבה וגו' כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מכאן שאומרים מקצת שבחו בפניו וכולו שלא בפניו אבל מ"מ קשה למה שינה הכתוב ולא קראו תמים כי הלא באמת הי' תמים. גם אמרו יש דורשין לשבת בדורותיו היה צדיק. ואלו הי' בדורו של צדיקים וכו' ויש דורשין לגנאי. לפי דורו היה צדיק. וכדי להבין זה. נקדים מ"ש בוותר ע"פ דור הולך ודור בא. אין לך דור שאין בו צדיק כמרע"ה. ר"ל שמשא היה כלול מכל הדור שהוא ס' רבוא. כמ"ש רז"ל אשה אחת ילדה במצרים ס"ד בכרס א'. ולכן נאמר דור הולך ודור בא. ולא נאמר דור הולכים וכו' כי זה קאי על הצדיק שבדור. וכמ"ש רז"ל עד שלא שקעה שמשא וכו' כמ"ש וצדיק יסוד עולם. וידוע שמדת היסוד יש בו כח לעלות למעלה. ולהוריד ולהמשיך השפע מעילא לתתא מפני שהוא כולל הכל כידוע וכן הוא הצדיק התחתון שהוא כמו צנור המשפיע לכל הדור. כמ"ש רז"ל כל העולם לא ניזון אלא בשביל חנינא בני. ר"ל שר"ח השפיע ועל ידו בא השפע לכולם. כמו דרך השביל שהוא מעביר הכל דרך שם כן ר"ח בעצמו היה כמו השביל בענין ההשפעה. וכמו כן הוא כמו סולם שנאמר עולים

ויורדים בו. כי כמו שיש לו כח להוריד השפע ולהשפיע. כן יוכל להעלות את כל דורו למעלה. וכבר אמרנו בסימן על מ"ש רז"ל זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע לא זכה וכו' ולמה המדה כך. ונתבאר הטעם בסי' הנוכר ע"ש ויובן עפ"י הנוכר כי כל הרהורי תשובה שהרשעים מהרהרים בתשובה בכל יום. הכל הוא ע"י הצדיק כמ"ש רז"ל בת קול מכרזת שובו בנים שובבים. אך מי הוא השומע זה. לכן נבין מתחילה מהו ענין הב"ק. כי הנה ידוע כשאדם מוציא קול. נשמע כנגדו קול כמותו. וזהו פי' בת קול. וא"כ כאשר יש ב"ק מוכרח הוא שיש קול העצם שהוא כביכול הקב"ה בעצמו מכרזו שובו בנים וכו'. וידוע מ"ש רז"ל כל דבור ודבור היוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך. והמלאכים הנבראים ע"י הדבורים באמצעות הצדיק המה המעוררים את כל הדור להתעוררות התשובה וז"ש והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. כלו' בו ממש באמצעות הצדיק. ועי"כ הצדיק מעורר את דורו מפני שהם כלולים בו ומהרהרים בתשובה. ויוכל הצדיק להעלותם. כמו בדור של אע"ה אע"פ שהיו עובדים ע"ז עכ"ז היה יכול להעלותם ולהחזירם למוטב כמ"ש ואת הנפש אשר עשו בחרן. אבל דורו של נח היו רשעים ביותר כמ"ש רק רע כל היום. לכן לא היה בו כח להעלותם. ומה גם שגם נח בעצמו לא היה יכול להתחזק ולעלות למדרגות יותר עליונים מחמת' וזהו דמיון אדם המושך בחבל משא כבדה ממטה למעלה וכשהמשא כבדה ממנו ביותר. אז האדם עצמו נרתע לאחוריו. וכמעט שאיגו נופל כך היה נח עם דורו לכך היה צריך סעד לתומכו. ונאמר בו את

כמ"ש בראש הפ' את האלקים וכי ואפשר שלזה רמזו ואמרו מקצת שבחו ר"ל בערך שאר הצדיקים ההולכים לפניו מתייחס אליו רק מקצת שבחו. וכולו ר"ל הן השבח שלו. הן השבח הבא מחמת סיוע הוא שלא בפניו כנזכר. ועכ"ז נוכל ללמוד מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו. מפני שקוריהו הכתוב רק צדיק. הגם שבפניו הוא כל השבח שלו. וענין מציאות החן. הנה גבי יוסף גא' ג"כ מציא' חן מפני שהיה יוסף ג"כ מבחי' זו צדיק יסוד עולם. והנה ידוע כי שם חן הוא בה' תתאה. הנקרא עולם ר"ל מלכות ואפשר לומר כי הצדיקים הללו גרמו במעשיהם הטובים והמציאו מעילא לתתא את חן לה' תתאה כי השם הנזכר הוא השם הכללי הכולל כל הד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ולשון מצא כמו המפנק והשפיע כמו אם את כל דגי הים יאסף ומצא להם ולכן הצדיקים הללו זנו ופרנסו את העולם. כי נח זן לאשר אתו בתיבה וביוסף נאמר הוא המשביר וגו' ויכלכל יוסף וגו' שהמציאו והשפיעו מתחילה שם ז"ן אל ה' תתאה על דרך שנאמר ותתן טרף לביתה ואחר כך כאשר השיג' יותר שהיא אלף בינ' שהוא אלף שבין הב' וזין של השם נעשה שם ח"ן. וגבי נח שנאמר בו ח"ן כמה פעמים. כי גם שמא גרים שאותיותיו הם ח"ן בהיפוך אתוון. להורות על גודל הטרחא והיגיעה שלו. עד שהמציא מדה הנזכר מפני מניעת דורו כנזכר. אכן ביוסף שלא היה לו שום עיכוב ומניעה. נאמן בו פעם א' ח"ן שבניקל הי' לו להמציא שם זה. ולא כן נח אף שהיה לו סיוע מלמעלה עכ"ז הוצרך גם הוא להתחזק ביותר. והנה ידוע כי מדת צדיק יסוד עולם. שהוא

אלקים התהלך נח שהיה צריך עזר גדול מחמתם כנזכר. והיה הקב"ה כביכול בעצמו אוחזו ומחזקו להעלותו. אבל אברהם היה כחו יפה. וגם דורו לא היו רעים כ"כ. לכך לא היה צריך סיוע וכל העליות שעלה והתדבקותו והתקרבותו הכל הי' מעצמו. וא"כ לפ"ז מ"ד לשבח ומ"ד לגנאי פי' כי באמת נח היה צדיק תמים. ומ"ד לשבח הוא כפשוטו כמ"ש אם היה בדור צדיקים. ומ"ד לגנאי לפי דורו פי' לפי דורו שהיו רעים ביותר. עשה נח כל יכולת צדקתו בתמימות אבל אם היה בדורו של אאע"ה. לא היה צדקתו של עכשיו נחשב לכלום. אבל באמת אם היה בדור כשר יכול היה לפעול ולעלו' כמו אברהם כי המניעה לא היתה מחמתו. כ"א כעבור דורו. והיה יכולת בידו לעלות ולהתהלך לפניו כמו אברהם בלי סיוע. נמצא היוצא מזה. שנה היה צדיק תמים מדתו. אך מפני מניעת הדור הוצרך לסיוע להיות תמים. שלא ירתע לאחוריו כנזכר. וא"כ מדתו שהיה תמים לא נתייחסה אליו לשבח כי הלא הוא בעצמו לא היה יכול להתחזק לולא סיוע העליון רק שבחו המתייחס אליו הוא מדת צדיק. שהיה בהתעוררות מעצמו וז"ש בצחות לשונם מקצת שבחו בפניו. כלומר מקצת שבחו דייקא ר"ל קצת שבחו המתייחס אליו. היה רק מדת צדיק שהיה בהתעוררותו מעצמו. והו כל שבחו באמת. כי לא היה לו לשבח יותר במדת תמים. כי זהו לא שבחו"ו רק מחמת סיוע כנזכר. ולכן נאמר כאן כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. ר"ל בנו המדה שהולך הצדיק לפניו כמו אברהם בלא סיוע אתה אינך כי אם צדיק לבד ומה שאתה תמים הוא מחמת סיוע שלי

ברך את אברהם בכ"ל. ר"ל מדת צדיק הנקרא כל היה תמים ושלים בבי הקצוות חו"ג שהם אהבה ויראה וזהו בכ"ל ב' כל. ומה שכתוב בעיני ה' יובן כי במקום א' נאמר עין ה' אל יראו ובמקום אחר נאמר עיני ה' אל צדיקים ואיך יתקיימו ב' הכתובים ועפ"י הנוכח יובן. כי הנה ידוע כי עינים נקרא חו"ג נמצא אפשר לומר מ"ש גבי צדיקים עיני מפני כי הצדיק הוא התמים והשלים בבי הקצוות אהבה ויראה לכך גשפע עליו גם כן כל השפע מעיני ה' שהם חו"ג כנוכח שזהו עיקר קיום העולם על ידי הצדיק הנקרא יסוד עולם אבל שם כתוב ליראיו. דהיינו מי שאין מדתו רק יראה לבד. לכך נאמר שם עי"ן ומה שנאמר גבי נח ונח מצא חן בעיני ה'. אף על פי שאמרו לעיל את האלהים התהלך שהיה תמים רק במדת יראה עכ"ז מחמת מציאות החן מצא והמציא כל השפע מבי עיניו וזהו בעיני ה'. ומ"ש כאן שם הויה כי ידוע ששם חן המתייחס אל נח בעצם הוא יוצא משם הויה ב"ה כזה י' פעם א' ה' ב' פעמים ו' ג' פעמים ה' ד' פעמים. ס"ה גי' חן שהוא אותיות נח שזה השם מורה על ריבוי השפע שנתפשטה מעילא לתתא דהיינו מ"י שהוא חכמה עד ה' תתא שנכללה מכל ד' אותיות הויה. ועפ"י יובן הפסוק טוב עין הוא יבורך כי מלחמו נתן לדל ואמרו רבותינו ז"ל אל תקרא יבורך אלא יברך. והנה יש לדקדק כי לפום ריהטא הכתוב מדבר בצדיק הנקרא טוב. ואם כן למה נאמר בו רק עין א' לבדו צ"ל שמדבר כאן באותו צדיק האוחז במדת יראה לבד לכך כתיב עי"ן. אך קשה אם כן מסתמא לא נשפע לצדיק ההוא רק שפע מעין

עולה וממשיך השפע מעילא לתתא למדה הנקרא עולם. והנה השפע הוא כידוע שהם המוחין ולבושין שהם הג' אהי"ה הידועים שהם גי' תנ"א שהוא ר"ת אלה תולדות נח כמבואר בכוננת גשמת. ואפשר לומר שלכן הפסיק באלו ג' תיבות. אלה תולדות נח אל הרמז הנוכח. וסמיכת הפרשה אפשר שהוא מעין סמיכת גאולה לתפלה שהוא מרמז לסוד הנוכח וזה אפשר גם כן פי' את האלהים התהלך נח ר"ל כל מגמתו וכוננתו היתה לייחד ולקשר מדה העליונה ולהשפיע בדרגא תתא הנקרא אלהים וזהו את האלהים שהוא ה' תתא כידוע. התהלך נח ר"ל כל הלכו וכוננתו היה להשפיע במדריגה הנקרא אלהים כנוכח. או אפשר לומר כי הנה ידוע כי שם הויה הוא רחמים גמורים ומטה כלפי חסד שהוא מדת אהבה ושם אלהים הוא גבורה שהוא יראה. וא"ל כי אף שהיה נח צדיק תמים. עכ"ז לא היה כ"א במדריגת יראה צדיק תמים ושלים ביראה. לכך נאמר בו את האלהים התהלך נח. ושם נאמר צדיק תמים במדריגה הזאת אך מדת אהבה עדיין לא השיג ולכן כאשר נאמר שם הויה בפסוק כי אותך ראיתי צדיק לא נאמר שם תמים כי לא השיג מדה זו בשלימות. וז"ש שם ויאמר ה' שהוא הויה. כי בערך הויה שהוא אהבה לא היה כדאי שלא השיגו בשלימות רק מחמת מציאות חן. אבל אברהם נאמר בו חסד לאברהם. אברהם אוהבי וגו' שהשיג גם מדת אהבה בשלימות נאמר בו התהלך לפני והיה תמים. כי היה תמים ושלים בשתי מדות. ואפשר שזהו רמזו וה' ברך את אברהם בכל זה אמרו רז"ל הוא ובית דינו שזוהא שם הויה ואדני אהבה ויראה.

א' שהוא גבורה כמדתו. אם כן איך דרשו רבותינו ז"ל אל תקרא יבורך אלא יברך האיך יכול הוא להשפיע לזולתו בהיות שאין בו רק מדת גבורה שטבעה להיות מוגבלת ומצומצמת בלי התפשטות אלא ע"כ צריך לומר שמדבר בצדיק שהוא דוגמת נח שבאמת הוא שלם רק במדת יראה. אך מחמת מציאות החן השפיעו לו הו"ג שלם כנזכר ויכול הוא גם כן להשפיע לזולתו בהיותו כלול משניהם. וז"ש כי מלחמו נתן לדל כלומר נתן טעם למה שאומר טוב עין יבורך אף על פי שאין מדתו רק יראה יכול הוא לברך ולהשפיע כל מלחמו נתן לדל ר"ל על ידי החן שהמציא והוריד והשפיע שפע ומזון לדרגא תתאה הנקרא דל לכן יבורך ויברך. ואם תאמר לפי הנזכר למה לא השפיע נח לזולתו ולא הציל את דורו זה כבר נתבאר מפני שהיו רשעים ביותר ולא היו ראויים ומוכנים להיות כלי המקבל שפע כנזכר. ואע"פ דגבי אברהם ומרע"ה נמי כתיב מציאות חן. והלא היו שלימים במדתם. לא קשה לפי שבהם נאמר בלשון תפלה כמ"ש אם מצאתי חן בעיניך מגודל ענותנותם לא היו מחזיקים את עצמם לצדיקים תמימים.

יז **עשה** לך תיבת עצי גפר. שכל תיבה שמוציא ומלל בעולמות נשמות ואלהות זהו תלת עלמין אית לי' הנזכר בוהר ולחפש בכל תיבה לשמוע מה שאומר כי השכינה מדברת מתוך

גרונו והוא שושבינא דמטרוניתא כמ"ש בספר הוהר זז"ש שנים ושלישים תעשיה. צוהר תעשה לתיבה. שתהא יוצאה בבהירות ולהאיר בכל העולמות לעשות נחת רוח ליוצרו וכו' כמ"ש בסימן א' וע"ש.

צוהר תעשה לתיבה בשם ריבש"ט יח זלה"ה שתהא התיבה מצהיר על דרך כי יש בכל אות עולמות ונשמות ואלוהות ועולים ומתקשרים ומתייחדים זה בזה עם אלוהות. ואח"כ מתייחדים ומתקשרים יחד האותיות ונעשים תיבה ומתייחדים יחודים אמיתי' באלוהות וצריך האדם לכלול נשמתו בכל בחי' ובחי' מהנו'. ואז מתייחדים כל העולמות כא' ועולים ונעשים שמחה ותענוג גדול עד אין שיעור. וזהו תחתים שנים ושלישים וגומר דהיינו עולמות ונשמות ואלוהות תלת עלמין אית ליה וצריך לשמוע כל מה שאומר שהשכינה עולם הדבור מדברת והוא שושבינה. צוהר שתצא בבהיר' ולעשות נחת ליוצרו וצריך אמונה לכל זה הנזכר שהשכינה נקרא אמונה אומן ובלא אמונה נקרא ח"ו מפריד אלר"ף. ואל אמה תכלנה יט מלמעלה היינו אמא. או יש לומר אחר שיצא התיבה מפיו אין צריך לזכור אותה להלן שהענין שלא יראה שהולכת למקום גבוה שאין יכול לראות כשמש וזהו תכלנה מלמעלה. ודע במה אתה יכול לעשות כן. בא אתה וכל ביתך אל התיבה. בכל גופך וכחותיך תבא אל התיבה. ויחשוב שמחה בהדבור כשהוא מדבר.

לך לך

כ ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך וגו' פי' כי יש י' בראש וי' בסוף והיא חכמה עילאה וחכמה תתאה והחילוק הוא בזה כי חכמה עילאה היא באה ממקור העליון. על דרך משל כשהוא רוצה לעשות איזה כלי הוא עושה רשימו תחילה איך לעשות כדי שלא ישכח מחשבתו ואחר כך הוא עושה אותה ומתחילה היה דבר זה בחכמתו ואחר כך מצייר אותו בשכלו ואחר כך הוציא אותו מכח אל הפועל. וחכמה תתאה היתה קודם בעולם ואחר כך נסתלקה הימנו. וכשראה דבר זה לפניו או נזכר אותה, וזהו ראה מעשה ונזכר הלכה. כי ה' בחכמה יסד ארץ א"כ החכמה הוא בארץ פירש בדברים גשמיים. ומי שהוא חכם כשראה מעשה לפניו הוא בא אל החכמה שבה וזהו טוד היבום כי מתחילה היה אחיו ועכשיו נעשה אביו כי מחמת הדעת הוא בא למדריגת חכמה וזה הוא אב וכן בדבר זה מחמת הדעת שנותן בדבר זה הוא בא אל החכמה. וזהו חכמת שלמה ואמר ואמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני בי הוא היה רוצה לבא אל החכמה כי אורייתא מחכמה נפקת והוא היה חכם והיה רוצה לבא אל הטעם מדבר זה. כי פרה אדומה מטהרת טמאים ומטמא טהורים. פי' כשראה דבר מגונה היה מעלה אותו אל שורשו ויש עתים שהוא (נ"א שהיה) בא במדריגת תחתונים אף שהוא אינו רוצה הוא כדי להוציא משם על דרך דרכו של איש לחזור אחר אשה וזהו פי' הפסוק כי אברהם היה עתה בנסיון והוא במדריגת התחתונים אל ארץ מצרים.

כא ויאמר ה' אל אברם א"ב הוא חכמה ר"ם הוא רוממות והוא י' בראש. לך לך מארצך והוא מארץ עליון. וממולדתך ומבית אביך. ביתו זו אשתו והוא בינה. אל הארץ אשר אראך. והוא חכמה תתאה כדי שאעשך שם לגוי גדול. פי' אם הוא מעלה מדריגה התחתונה או ניתוסף בו גרים. אגלי אל שדי התהלך לפני והיה תמים. אמרו רז"ל אברהם אע"ה קיים כל התורה כולה. ויש להבין איך קיים כל התורה כולה. ונבאר זה הענין כי ידוע כי כלל הוא שכל תרי"ג מצות הם ענפי התורה והתורה הוא כלל המצות. וכל חלק מהתורה היא מצוה וקודם מתן תורה לא היה לאברהם אבינו ע"ה רק מצות מילה והיה בזה המצוה החיות שכלול בכל התורה כולה דרך צמצום ואחר כך בנתינת התורה היה התפשטות על כמה ענפים וקודם לזה לא היה רק דרך צמצום כל החיות וכל החלקים בתוכה ולפיכך כאשר קיים מצות מילה הבין מזה כל הענפים השייכים להתורה. וכיון כוננת כולם ולכן נקרא קיים כל התורה וכן אנו רואים בתינוק שבילדותו הוא תמיד בכעס גדול על כל מה שעושים לו הן דבר גדול או דבר קטן כי יש שס"ה מצות ל"ת ובקטנותיהם כולם מצומצמים במצוה זו (נ"א במדה זו) כמו ע"ז ששקול' ככל העובר על התורה כולה. וע"כ כשנתגלה ניכר הענפים איך הם מתחלקים בכל ל"ת ול"ת לפיכך אמר אל שדי שאמר לעולמו די. שהוא מדת הצמצום כנזכר וזהו כי הכינוי מיסוד ברית קודש הוא שדי.

וירא

אדם שהוא נוטריקון אדם דבור מעשה. כמ"ש בפע"ח בהושענא רבא. ואפשר שגם לזה רמז להם. ואמר להם ממני תראו וכן תעשו. כי אברהם אע"ה בעשותו עמהם ג"ת. קיים כל בחי' המצוה. וכוונתו היתה לכל בחינתו והנה האדם דבור מעשה גראה להם לעינים ולא היה צריך להזהירם. וכבר ידעת כי המעשה הוא ענף הדבור וגם האדם הוא ענף המחשבה. חש"ב מ"ה אותיות מחשב"ה. והנה המחשבה היא סתומה ואינה נראית להם בחוש. והזהיר עלי' ואמר והשענו תחת העץ ר"ל על פנימיות העץ כנזכר כי הדבור והכוונה הם דמיון גוף ונשמה. והנה המחשבה נקרא עיונית. מפני שהיא פנימיות לפני ולפנים. וההסתכלות עיונית נקרא סכ"י כמ"ש אבי יסכ"ה. ודרשו רז"ל שסכה ברוה"ק. ומה גם שכוונת אברהם אע"ה היה להמשיך במצוה זו בחי' אורות המקיפים. שהוא לשון והשענו תחת העץ. שהוא לשון מקיף וסכך. והכל ע"י המחשבה הנקרא סכ"י.

כג בְּזוֹהַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם אֵיךְ פָּסִיק טַעְמָא בְּגוּי' מִשֶּׁה מִשֶּׁה לֵית פָּסִיק טַעְמָא בְּגוּי'. כי הקדוש ברוך הוא ברא בהדבור את כל העולמות. והדבור מקבל מהמחשבה נמצא הוא במחשבה כל העולמות וכשדיבר הקדוש ברוך הוא עם הנביא. פי' שהביא א"ע להמחשבה שהוא נכלל שם. וחלקו כביכול דיבר עמו. לפיכך ראה הנביא בדמות אדם. כי היה משורש אדם ונתצמצם כביכול הקדוש ברוך הוא באותו דמות. וזהו ובי"ד הנביאים אדמה. י"ד היינו כח כי המחשבה מקבלת מהמשכיל וזהו י"ד. יוד היא

כב במדרש בשכר שאמ' אברה' למלאכי' והשענו תח' העץ. זכו בניו למצות סוכ' וי"ל עפ"י שני' ועץ החי' בתוך הגן. והנה עץ חי' נקר' שם הוי"ה כידוע. ואמרו בתוך הגן. פי' שהוא מתלבש בתוכו' ובפנימיו' הג"ן פרשיות שבתורה כנזכר בס"י ששם הוי' הוא המתלבש ומתפשט בכל הדבורי' ואמירו'. והנה יש לשם הוי' ב"ה כמה וכמ' לבושים ומסכים עד אין קץ. כי מתחילה הוא מתלבש בתוך הה' מוצאות הפה. ואח"כ נתהוו ממנו האותי'. ואח"כ הצירופים שמהם נעשים תיבות ואח"כ הספורים ואמרו בוהר מאן דאית ליה עיינין. פי' עיני השכל. הוא מסתכל בפנימיו' הדברי'. אבל מאן דלית לי' עיינין. הוא מסתכל בלבושא דמלכ'. ובסיפורי הגשמיות בפרט. והנה ידוע שאברהם למד לכל באי עולם. ואפשר לומ' שזה רמז להם כי בדמות אנשים גדמו לו ואמר להם בעשותכם איזה מצוה או איזה דבר שבקדושה יהי' כוונתכם אל פנימיו' הדבר ולא אל דברי פשטן ולבושם ולזה אמר והשענו תחת העץ שהוא החי' והוי' המהוה ומחי' לכל החי' אשר ע"כ נקרא עץ החי' כי מלת עץ הוא לשון גוף של אדם נמ"ש לא תשחי' את עצה וגו' כי האדם עץ השד' ואדם הוא שם מ"ה ועכ"ז אינו נקרא פנימיות ממש. כי עיקר הפנימיות והחיות הוא שם הוי"ה ב"ה. וזהו מרומז במלת החיים שכתב אחר תיב' עץ ושניהם יחד נקרא עץ החיים. ולזה הזהיר ואמר והשענו תחת העץ. ר"ל אל תסתכלו בכל הלבושים כ"א על מה שתחת העץ כנזכר והנה ידוע כי במעשיות המצו' יש בחי'

חכמה שבאה ממדריגה תחתונה שנמשך מבחי' דל"ת באותו כח נדמה אליו ית'. וזהו אברהם אברהם. אברהם שלמעלה המחשבה. ואברהם שלמטה הדבור. ואית פסקי טעמי בגווי'. פי' כי הטעם הוא מסבב את כל דבר. ממילא כל דבר נמצא בין ב' דברים הוי הפסק הטעם. אבל מרע"ה היה פרוש מן האשה פירוש מכל דבר נוקבא. והיה תמיד בדביקות המחשבה להקדוש ברוך הוא.

כד איתא אברם אינו מוליד אברהם מוליד. שרי אין לה ולד. שרה יש לה ולד. ויש לתת טעם לזה. ויובן עפ"י שנאמר כי ביה"ה צור עולמים. ואמרו רז"ל עוה"ב נברא ביוד. ועוה"ז נברא בה' נמצא לפ"ז ג"ל כפשוטו שהולדת גופם הגשמיים לא היו יכולים להוליד עד עתה מפני שלא היה בשמותם אות ה' שממנו נברא העוה"ז והוא עיקר קיום העוה"ז כמ"ש בהבראם. בה' בראם שהם אותיות אברהם. והסימן הוא ה"א לכם זרע. שאות ה' גורם הולדת הזרע כמ"ש בזוהר ובכוונת פסח. אבל הולדת הנשמות שהם נפשות המתייחסות לעוה"ב הנברא ביו"ד ואות יוד ה' בשרי לכך היו יכולים להוליד נשמת גרים. אך ג"ל כי הלא נאמר כולם בחכמה עשית. ואמרו בזוהר כולת בחכמה אתברירו. שהוא אות י' הנקרא חכמה ומחשבה. אבל בהכרח שגם בריאות עוה"ז הוא באות יוד. וכדי להבין כל זה נאמר הגם שבאמת נברא הכל ביו"ד שהוא י' מאמרות. אך מפני שהיוד שהוא המחשבה נקרא עיונית והוא דוגמת הבעל מלאכה אימן העושה איזה כלי. הנה הוא משים כל מחשבתו ועיונו בציוור ובתמונת הכלי ההוא. והנה כח הפועל בנפעל נמצא

בהכרח שהיה כח המחשבה ועיונית שם בציוורו ותמונתו. ומקודם עשיית הכלי היתה המחשבה סתומה וגולמת. ר"ל שהיה העיון במחשבתו לעשות הכלי. אך שהיה בסיתום גדול. ואח"כ כשעשה הכלי במעשה נתגלה המחשבה שלו. ועכ"ז כח המחשבה מעורב בתוכה. נמצא כי בתחילה היתה הכלי במחשבה. ואח"כ המחשבה בתוך הכלי. וזהו הרמז שם שר"י שהוא לשון ש"ר לשון הבטה כמ"ש אשורנו ולא עתה לרמז על אות י' שהיא עיונית לשון ש"ר כנזכר. שהיא החכמה והמחשבה. אשר נעשו כל הנבראים ע"י והנה אמרו רז"ל כל מה שיש למטה יש למעלה. מה למטה בנין אף למעלה בנין. למטה עבדים. למעלה עבדים. למטה שרפים וכו' ויש לדקדק איך יהיה זה שיהיו שרים עליונים לתחתונים ותחתונים לעליונים. והלוא העולמות העליונים המה המשפיעים והתחתונים המה המקבלים. והם דוגמת העשיר המשפיע לעני. ואיך ישתווה העני עם העשיר. אך לפי הנזכר יובן כי באמת העולמות העליונים המה זכרים המשפיעים. לפי ששם עיקר החכמה והמחשבה הנזכר הנקרא יוד כנזכר שהם י' מאמרות. אך אח"כ נחלק אות היוד ונעשים ב' ההי"ן ה' למעלה וה' למטה ולא שנעקר אות היוד לגמרי. כי הלוא ב' מאמרות נבראו כנזכר. אך מפני העוה"ז הנברא בה' היה בתחילה בהעלם סתום בתוך המחשבה. כמו הכלי שהיה תחילה סתומה במחשבת האומן. כן היה אות ה' שהוא הדבור הנקרא ה' מוצאות הפה היתה סתומה בתוך היוד ואח"כ בעשות הכלי שהיא עוה"ז בהבראם באברהם נתגלית הה' תתאה שהוא הדבור כנודע. ועכ"ז כח היוד בתוכה

שהוא יוד של מילוי הי' מורה ע"ז. והה' עילאה ג"כ במילוי יוד נשארית למעלה. וזהו שם שר"ה בה' ר"ל כח הפועל בנפעל דהיינו הפועל שהוא העיוני לשון ש"ר כנזכר הוא בנפעל שהוא בתוך הה' המקבל. אך עכ"ז קשה איך יכול להיות שוים הפועל והנפעל. ומה גם שגם עוה"ב שהוא המשפיע. שהוא מרומז בשם שר"ה למה נקרא עונה בלשון נקבה בה'. אך הנה ידוע מ"ש רז"ל יותר משהעגל רוצה לינק וכו'. הוא דמיון האב המלמד את בנו חביבו כל מה שהבן מצליח ומתחכם בלימודו. יש להאב שמחה ותענוג גדול ביותר. והנה הגם שהאב הוא המשפיע העיקר שלמדו עיקר החכמה. עכ"ז בערך התענוג המגיע לאב מבנו האב הוא המקבל בערך הזה. והנמשל מובן מאליו. וז"ש בזהר ישראל מפרנסים לעילא. ר"ל בקיומם התורה והמצות מוסיפים כח בפמליא של מעלה נמצא כי כך שם שר"ה. אעפ"י שהיא עיקרית יוד המשפיע עכ"ז הוא עתה לשון נקבה בערך התענוג והשמחה המקבלת ממעשה התחתונים. והגם שעולם השמחה והתענוג הוא רוחני מאוד מאוד. ביותר עליון מעולם המחשבה והחכמה עכ"ז התענוג והשמחה המגיע לאב מחכ' בנו בהכרח הוא שהוא היותר קטן מהחכמה בהיות שהוא מסתעף מחכמת בנו. שהוא חכמה תתאה. לכך אפשר שלזה רמזו חד אמר בעלה אתעטר בה. והיא לא אתעטרת בבעלה. ר"ל בעלה שהוא דמיון הבן. שעיקר חכמתו ממנו אתעטר בה ר"ל שנעשית מהחכמה עטרה לראשה. חכמה עילאה שקיבל. געשה עטרה לו אבל אינה הגם שהיא מקבלת ג"כ שמחה ותענוג. אך בהיותה מסתעף ב' מחכמה תתאה

אינה קרוי' עטרה כי עיקר היוד שהוא חכמה הוא למעלה רק שבמקצת הוא נוקב' כנזכר. כמו כל עילת ועילת בערך. שהוא מקבל מעילת העליון נקרא נוקבא. ובערך שהוא משפיע לתחתון נקרא דכר. ומ"ש ח"א אינה מרתה דבעלה יובן עפ"י מ"ש בכתבי האר"י זלה"ה שכל מדריגה תחתונה שבעולם העליון געשה חב"ד בעולם התחתון ממנו. כדי לקרב הדבר אל השכל נמשיל משל להרב המלמד לתלמידו הנה חכמת הרב גדולה היא מאוד עד אין קץ. ומה גם שהיא סתומה ונעלמת במחשבתו. ובודאי בלתי יכולת התלמי' להשיגו. אלא מה הוא השג' התלמי' הדבור שהוא שומע מפי הרב ועכ"ז אם לא משים עיונו ומחשבתו לדברי הרב לא יקבל אפילו דברים כהווייתן נמצא כי הדברים היוצאים מפי הרב הוא מדריגה תחתונה כנודע נכנסת בתוך המחשבה של התלמיד שהוא המוחין שלו. וזהו בתחילת הלימוד התלמיד אינו מקבל רק דברים כהווייתן. אך כאשר מתחכם התלמיד יותר יכול הרב להבינו התכת הדברים והמשך הדברים ופשט הבנתם. אבל הפנימיות שהוא חכמה הנעלמה אין כח לא בתלמיד להשיגו ולא בהרב להבינו אך זאת פעולת הרב בתלמידו שמניח בו רושם חכמתו הסתומה ומחמת שחכ הפועל בנפעל הרושם הוא מתרחב ומתפשט מעט מעט ומגדולתו מדעתו נמצא שיש ג' מדריגות בהבנת התלמיד א' הוא הדברים כהווייתן והב' הוא הבנת הדברים כפשטן והג' הוא הפנימיות ואפשר שג' מדריגות הנזכר נקרא נר"נ. וזהו ידוע כי החכמה נקרא קודש ואפשר לומר שהדבורים נקרא נפש החכמה. והבנתם נקרא רוח

ולכך אמר מרת"ה שהוא לשון כמו הרב בערך התלמיד כנוכר.

כה וירא את המקום מרחוק. איתא בזהר שראה את יעקב. פי' כי זהו אכזריות גדולה שישחט את בנו. ונתרחק ממנו מדת יעקב שהוא רחמנות. ויצחק בא להתלהבות גדולה עד שיפשוט צווארו בשביל אהבת השם יתברך. וזהו העקידה אברהם נתכלל ביצחק פי' במדת יראה. ויצחק באהבה כנוכר.

כו ויאמר יצחק אל אברהם אביו. ויאמר אבי ויאמר הנני בני כי אברהם הוא חסד. ויצחק הוא גבורה. ולכך אמר יצחק לאברהם. הלא אבי אתה והיינו מדת החסד. והיכן הוא הרחמנות שלך. והשיבו אברהם הנני בני. פי' עתה הנני במדת בני פי' באכזריות.

כז איתא בזהר ע"פ וירא והנה איל אחר וגומר אותו איל נברא בע"ש בין השמשות. ובן שנתו היה וי"ל עפ"י מ"ש רז"ל בה"ש לא הכריעו בו חכמים. אם כולו מן היום. או כולו מן הלילה או חציו מן היום וחציו מן הלילה. פי' עדי"מ יש בכל דבר ד' יסודות ארמ"ע והנה אש ומים הם נגדיים זה לזה. ואיך יכול להי' נכללים זה בזה. רק צריך לדעת שיש דבר המחברם. שלא יבטל ויכבה האש ממים. או להיפך. לכך צריך להיות דבר המחברם. שלא יתבטלו מציאות הוי' ההוא. והדבר הזה המחברם נקרא אין. וטעמו של דבר. כי כח הפועל בפועל. והפועל אינו כלי. לכך יש כאן אין. וכן יש בעובדא אלוהות. יש אהבה ויש יראה והם נגדיים זה עם זה כי איך יכול להיות אהבה ויראה כאחת. למשל יראת האדם מהנחש אין בו

החכמה והחכמה הפנימיות נקרא נשמת החכמה ואפשר לומר שהמדריגה האמצעית נקרא רוח הקודש שהוא דבר ממוצע בין גפש לנשמה. וזהו מ"ש כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה. ולא אמר שמע לאשתך כמו שהתחיל אשר תאמר. לכן דרשו לקול רוח הקודש. לרמוז אל הנזכר לדבר הממוצע שהוא רוח והוא גם כן נקרא קול שבתוך הדבור פי' כי הלוא הקול הוא גולמא קלא בעלמא. והדבור הוא המגלה. כי הדבור הוא הפרט הנעשה פי' של הכלל ונדמה זו למשל אם לא היה הקול מצורף עם הדבור. הנה לא היה הדבור נשמע. וגם אם לא היה הדבור. הוא גולמא בלתי מושג. וזהו הכלל שצריך לפרט. ופרט הצריך לכלל זהו החלוקה שאמרנו. כי הפרט שצריך לכלל שפירשנו. שאם לא היה הכלל מצורף עם הדבור. לא היה הדבור נשמע (וגם אם לא היה הדבור. הוא גולמא בלתי מושג. וזהו הכלל שצריך לפרט) ר"ל לא היה הדבור מובן לשון כי שומע יוסף. אף זה אם לא הקול מצורף עם הדבור לא היה מובן ומושג מפני שהקול הוא חיות הדבור והוא רוח הקודש וזה שאמר שמע בקולה כלומר הוי מקבל ממנה הבנת הדברים שהוא הקול המצורף עם הדבור הנקרא רוח הקודש כנוכר. וזהו החילוף שבין המדרגות דהיינו המדה הא' המשיל הקבל' למוחין גמורים. שהוא חכמה כנוכר. שהיא עטרה בראשה כנוכר והמדה הב' המשיל הקבלה רק למדרגת אמצעי כנוכר. לכן אינה נקרא עטרת בעלה בעצם רק מרתה דבעלה. כי מכל מקום אף על פי פי שאינם מוחין גמורים עכ"ו מקבל נוקב' דוגמת התלמיד המקבל מהרב מדריגה האמצעי כנוכר.

מכבה האש. רוח מפזר עפר. רק צריך להיות עוד דבר המחברם. והוא מדת אי"ן כשמגיע יסוד המים לבטל יסוד אש. נתבטל המים ממציאות שהגיע למדת אי"ן. ובאהבה ויראה גם כן כך כי בדבר גשמיות כשאוהב דבר אז אין ירא ממנו בשעת מעשה וכשהוא ירא ממנו אז אינו אוהב אותו. אמנם בהקדוש ברוך הוא יש אהבה ויראה כאחת. כי הוא המחברם וכח הפועל בנפעל. למשל אומן עושי כלי. יש כחו הכלי והכח אינו כלי. והאין נקרא חכמה ע"ד והחכמי מאין תמצא. והחכמה נקרא ראשית ראשית חכמה וכו'. וכשנקרא ראשון או יש לו מספר כי אחד משמעות שלו הוא אחדות אבל ראשון הוא התחלת המספר. ומסתמא יש מדריגה שהיא למעלה מן החכמה. ויום נקרא בהירות שאדם רואה את בהירתו. והמחברם הוא האי"ן. וזהו בה"ש דבר המחבר יום ולילה. וזהו היתה העקידה. שהעלה את יצחק לכלול אותו במדת אהבה והאלקים נסה את אברהם הגבורות יש להם עלי' מכת מדת אהבה ובוודאי הוצרך להעלותו למדת אי"ן וכן שנתו היה פי' שנה לשון שינ"ה. דהא כתיב ה' בחכמה. הוא ית' שורה בהחכמה. והחכמה מדריגה קטנה ממנו ית'. והיא אצלו ית' רק היולי תחלת המחשבה.

היראה שום אהבה. או כדומה בדבר טוב אין בו אלא אהבה אבל אם הוא אהבת הבורא או יראת הבורא. יכול להיות שניהם כא'. ואהבה נקרא יום. ויראה נקרא לילה. והדבר המחברם נקרא בין השמשות שלא הכריעו בו חכמים מה הוא ונקרא אין. ואין הוא החכמה כי החכמה מאי"ן תמצא. והחכמה נקרא ראשית כמד"א ראשית חכמה וה' בחכמה יסד ארץ. נמצא מוכח מזה מה שאנו קורין כאן אי"ן אין בזה שום תמונה. ואפ"ה אין לו קריאת עצם אלוהות כי אי"ן נקרא ראשית והוי מספר. והוא ית' נקרא אחד. אבל לגבי הקב"ה נקרא זה האין ההיולי. דהיינו תחלת המחשבה. ויום נקרא אהבה ולילה נקרא יראה כידוע. והמחברם שהיא בה"ש נקרא מדת אי"ן. והעקידה שאלקים ניסה את אברהם פי' שמדת היראה היה עליו עם מדת אהבה. ויש שבעה שנים. פירוש שבעה השתנויות במדות הנקרא שנים. ואי"ן נקרא שנה ראשונה. נמצא כי בשעת העקדה שהיה עליו יראה ואהבה. הוצרך לבא במדת אי"ן וזהו מ"ש איל בעל שנתו. והנה איל אחר. איתא בזהרר הוא האיל שנברא בין השמשות וכן שנה היה פי' בה"ש נקרא דבר הממוצע בין יום ובין לילה. כי בכל דבר יש ד' יסודות ארמ"ע. והם דברים מתנגדים. מים

חיי שרה

כט בת היה לאברהם אבינו ובכל שמה. פיי כי עולם חסד יבנה וחסד הוא לאברהם. ולזה חסד הוצרך כדי להיטיב לברואיו ולהציל הנוקבא וזאת הנוקבא נקראת בכ"ל ר"ל בית של כל. במדרש ואברהם זקן בא בימים. הדא ל הוא דכתיב עטרת תפארת

וגו' בדרך צדקה תמצא לפי שנאמר באברהם למען יצוה וגומר ושמרו דרך ה' לעשות צדקה וגו'. לכך נאמר ואברהם זקן בא בימים. ולא עוד אלא שהקב"ה ברכו שנא' וה' ברך את אברהם בכל. ואפשר לומר ע"פ מ"ש רז"ל בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם ויש לדקדק אם נאמר שבזכות אברהם נברא העולם. אם כן האיך היה קיום לעולם קודם למדת אברהם. והלוא הוא היה עשר דורות אחר בריאת העולם ויובן ע"פ מ"ש רז"ל ע"פ ויתן לו מעשר מכל. ואמרו רז"ל שהמעשר נתן אברהם לשם. אבל לפי פשוטו של הכתוב משמע ששם נתן לאברהם המעשר. כמ"ש ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. ויתן לו מעשר מכל. אבל צריך להבין מהו ענין המעשר שנתן שם לאברהם כי בשלמא לפי דרשת רז"ל אתי שפיר שנתן לו אברהם מעשר מכל השבי. אבל אם הוא כפשוטו ממה נתן שם המעשר ומהו מכל ואפשר לומר כי כבר בארנו ענין הוספת אות ה' שניתוסף לאברהם שהיא ה' מוצאות הפה. ולכך אברם אינו מוליד ואברהם מוליד ועי' לעיל ביאור על ענין זה. וא"ל גם כן שזהו פי' ויתן לו מעשר מכל רצה לומר שנתן לו הוספת אות ה' שהוא המעשר מן מכל כי כל גי' נ' וה' היא מעשר מן חמשים. והשפיע לו ממדת כ"ל אל הדבור ונתן לו ה' מוצאות הפה. והו עיקר קיום העולם. ועיקר עבודת השם יתברך להעלות הדבורים והאותיות אל הקדושה. וז"ש כח מעשיו הגיד לעמו כלומר כח מעשיו שהוא הדבור שנעשה בו העולם כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו. באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא בכ"ב אתון אותו

הכח הגיד לעמו. פי' המשיך לעמו. ר"ל אות ה' שהוא ה' מוצאות הפה שיהיה בהם גם כן כח להעלות הדבורים כנזכר. ונחזור לענין בהבראם וידוע כי מדת החסד והאהבה מתייחסת לאברהם כמ"ש חסד לאברהם זרע אברהם אוהבי והנה נאמר אברהם אברהם כפל שמו. כי באמת יש ב' גווני אברהם. הא' היא אברהם התחתון אשר היה בעולם הזה. והב' היא אברהם האמיתי בעולם העליון. כי יש מדה א' למעלה הנקרא אברהם. ר"ל צירוף אותיות אברהם. המה שורש למדת החסד והאהבה. ומפני שאברהם התחתון הי' מתנהג בחסידות כלומר והיתה מדתו חסד ואהבה. המשיך על עצמו אברהם העליון. ואפשר שזהו רמזו רז"ל מי שנכפל שמו בידוע שהוא בעולם הזה ובעולם הבא רמזו אל הנזכר שהיא ש"ם העליון והתחתון. ואפי' בדורות הללו אם אדם מדתו חסד ואהבה ומתגבר תמיד המדה הזאת. נקרא שמו אברהם ע"ש העליון. וכן כיוצא בזה. נמצא לפ"ז לא קשה מידי מ"ש בה' ברא"ם באברהם רצה לומר באברהם העליון שבזה המדה נברא העולם שנאמר עולם חסד יבנה. ולכך נאמר בהבראם כי מדות העליוני' אינם זמנים. כי היה זהו ויהיה. ובאותו מדה אברהם. ברא השם יתברך שמים וארץ. וא"ל שזהו פי' הפסוק ואברהם זקן. כלומר אותו מדה הנקרא אברהם העליון שהוא זקן. מפני שהמדה ההיא הוא מאז ואינה זמניית ועוד שמדת האחד שורשו הוא בעתיק. כמ"ש ועתיק יומין וגו', ושער רישי' כתלג חיוור. לכך נקרא זקן אותו החסד הנקרא אברהם העליון שהוא זקן בא בימים פי' בא והתלבש באברהם התחתון שהוא נקרא ימים

הנתיוסף בשמו שהוא מעשר מכ"ל והנה ידוע כי במדת כ"ל יש ב' ההי"ן שהם כללות חו"ג. וא"ל שהה' הראשונה שנתן לו שם היה החסד שנתן לו כמדתו שהיה איש חסד. ומה גם שהוא בעצמו המשיך המדה ההוא כמ"ש ואברהם זקן בא בימים. וכאן ברכו השם יתברך בעצמו והוסיף לו ה' שני' הה"ג כנודע כי בעקידת יצחק נתייחדו החסד עם הג'. והוא מרומז בשם בכ"ל ר"ל ב' ההי"ן שהם ב' מעשרות מן כל וחומש הוא ה"א לרמז שנכללו ונתערבו יחד ההי"ח והה"ג ונמתקו והו' הברכה וו"ש בת היה לו. שהוא הה"ג כנוצר ובכל שמ"ה ר"ל שם ה' הנקרא בת כידוע.

ר"ל שהוא זמני. ומחמת גודל החסדים שעשה אברהם התחתון. זכה והמשיך המדה העליונה אליו והתלבש בתוכו והו' שאמרו הדא הוא דכתיב עטרת תפארת וגו' בדרך צדקה תמצא. כי ידוע שעיקר החסד הוא הצדקה והו' חסד האמיתי ר"ל ח"ס ד' והו' בדרך צדקה תמצא. כי מזה זכה להמציא ולהמשיך אברהם הוקן שיבוא בימים ויהיה עטרה אליו כנוצר. ומ"ש ולא עוד אלא שברכו ה' שנאמר וה' ברך את אברהם בכל יובן ע"פ מ"ש רז"ל וה' ברך וגו' בכל שהיה לו בת ובכל שמה. והנה יש לדקדק מה מודיענו בזה ששמה בכל. ומהו ענין הברכה שברכו בזה. וא"ל כי הנה בארנו לעיל. ויתן לו מעשר מכל שהוא הה'

תולדות

שגם הבן אוהב את האב. ויש אהבה גדולה מזו אחרת שרואה את בנו הולך בדרך הישר. ומצדיק מעשיו וחכם בכל החכמות כמ"ש חכם בני ישמח לבי גם אני. או יש להאב תענוג גדול מזה ומזה נתהוה השמחה. כי השמחה באה מהתענוג. שאין אדם שמח כ"א יש לו תענוג מאיזה דבר באה לו השמחה ומחמת גודל התענוג והשמחה שיש לו מן הבן נתוספה ונולדה להאב עוד אהבה יותר גדולה אל הבן. הנה זה המשל שייך לבני אדם. כי קודם לידת הבן או אף אחר לידתו עדיין אינו יודע מה טיבו ומה יהיה מעשה הבן ע"כ אין להאב עדיין אהבה כ"כ שהוא הב' הנזכר רק אהבה הא' שהוא מחמת טבעו. אבל אצל

לא במדרש ואלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק. הה"ד עטרת זקנים בני בניו. ותפארת בניו אבותם לא ניצול אברהם מכבשן האש אלא בזכותו של יעקב וכו' מוכן עפ"ז הפסוק כמים פנים אל פנים וגו'. והנה נמשיל לזה עדי"מ ראובן שאוהב לשמעון אהבה עזה. ומחמת ששמעון רואה שראובן אוהב אותו ביותר. נתעורר אצל שמעון ג"כ אהבת ראובן. נמצא כי אהבת ראובן שאוהב לשמעון נקרא אב. ואהבת שמעון שאוהב לראובן נקרא תולדה מפני שנולדה אהבת שמעון מכח אהבת ראובן. והנה יש אהבת אב לבנו בשני ענינים. הא' האב אוהב לבנו מחמת הטבעו' וזה האב גורם

הש"י ב"ה נאמר ישראל אשר בך אתפאר. כי אצלו ית' העבר והעתיד הכל בשוה. לפי שהוא קודם הזמן. קודם שהיו ישראל היה גלוי לפניו ית' כל צדיק וצדיק עם כל מעשיו ותורתו ומתחילה תיכף כשעלה ישראל במחשבה לפניו. היה כבר שעשוע ותענוג כביכול לפניו ית' מכל צדיק וצדיק ומעשיו. והגם ראייה לזה מה שמצינו שהקב"ה משתעשע בתורתו של הצדיק כמ"ש רז"ל כשעלה משה למרום. מצא להקב"ה שאומר אלעזר בני אומר פרה וכו'. קודם ביאת ר"א כמה מאות שנים. וכן מ"ש רז"ל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ג"כ כך הוא. הקב"ה אמר למשה כך וכך עתיד תלמיד פלוני בדורו לחדש כי תורת הצדיק ומעשיו הוא השעשוע ותענוג לפניו ית' נמצא כי זה התענוג והשמחה ואהבה נולדה לו להאב מכח בנו וזהו מ"ש בווהר הק' ישראל מתפרנסים וכו'. כמשל האב שיש לו תענוג מבנו חביבו. אזי מגודל התענוג והשמחה אומר האב. כדרך הבריות אומרים בלשון זה אני נעשה מהתענוג הזה בריא ושמן. כך מגודל התענוג והשעשוע שיש להקב"ה כביכול כמו שמפרנסים אותו וזהו ואהי' אצלו אמן והנה רש"י ז"ל פירש כי התורה נתגדלה בחיקו של הקב"ה אלפים שנה וכו'. אבל פשט הכתוב משמע שהתורה נעשה אומן להקב"ה וקשה הדבר לאומרו. והלוא הקב"ה קדמון לכל הקדומים אבל לפי דרכנו יתורץ שהתורה משבחת א"ע שהיתה אומן להקב"ה כביכול דהיינו גודל התענוג והשעשוע שהיה לו ית' מן התורה דהיינו מתורת כל צדיק וצדיק ומעשיו הטובים שהם המצות הכתובים בתורה זה נעשה לו ית' כביכול אומן ופרנסה

וכו' וזהו ואהי' אצלו אמן. וידוע כי שם אהי' מורה על העתיד והכי פי' ואהיה כלומר אע"פ שהתורה עתידה ליתנה לישראל ועדיק לא ניתנה וא"כ מהו השעשועים. לכך אמר אצלו. היינו אצלו ית' כביכול הכל שוה העבר והעתיד, והכל גלוי לפניו ית' לכך הייתי אליו אומן ושעשוע כנוכר. ונחזור לענין שיש אהבה שהוא אב ויש אהבה שהוא תולדה והנה האדם שמתעורר לעבודתו ית' מחמת שרואה אהבת הבורא עליו שבראו ויצרו ומקיימו ומחיהו ונותן לו די סיפוקו ומחמת זה נתעורר לו אהבת הבורא ב"ה ועובדהו. וז"ש מי הקדימני ואשלם לו הגם שזה ג"כ עבודה מיקרי עכ"ז הוא מיקרי צדיק לעצמו אבל אינו כמו מדת הצדיק להשפיע לזולתו וע"י הצדיק אמר הכתוב אחות לנו קטנה ושדים אין לה. וידוע שזה אומרים המלאכים שנק' חברים לישראל וכאשר ישראל הם במדה זו שאין להם אהבה רק מחמת אתערותא דלעילא אומרים אחות לנו קטנה. כלומר אחות לשון דביקות והתחברות ר"ל אע"פ שהם דבקים ומחוברים בהש"י אעפ"כ קטנה היא המדה הזאת מפני שאין להם רק מחמת אתערותא דלעילא והם מיקרי צדיקים לעצמן אבל אינו צדיקים להשפיע לעילא לגרום שעשוע ותענוג ושמחה לעליונים, וזהו ושדים אין לה כלומר שדי"ם להניק ולהשפיע לזולתם מה נעשה לאחותינו להביאם אל המדה השלימה הנז' ובוזה יתורץ ויובן גם המדרש שהתחלנו. ואלה תולדות יצחק וגו' אברהם הוליד את יצחק פי' הכתוב מספר בשבחים שהגיעו למעלת השלימות שהם ב' מיני אהבה בהם. וזהו ואלה תולדות יצחק בן אברהם ר"ל שיצחק הוא לשון צחוק ושמחה

הוליד ר"ל שגרם והוסיף לאברהם תענוג ושמחה ואהבה מגדל צדקתו כי מתחילה לא היה לאברהם רק אהבה הראשונה שהוא הולדת אברהם ויצחק שהוא אהבה הנקרא אברהם ואח"כ עלה למעלה וגרם תולדה לאברהם, וי"ש עטרת זקנים בני בני ר"ל כי כמו שזה הפ' מדבר בתחילה משבח תולדות יצחק ואח"כ מתולדות אברהם אע"פ שהולדת יצחק שניה להולדת אברהם מאוחרת ממנו אף על פי כן מזכיר הכתוב תחילה הולדת יצחק לאברהם מפני שהוא המעלה היותר שלימה שאין למעלה הימנה ולכך מזכיר תחילה אע"פ שהוא מאוחרת כן הפ' הנה עטרת זקנים בני בני שהוא המעלה היותר גדולה ומ"ש עטרת זקנים בני בני ר"ל הגדיל התענוג והשמחה שהבן גורם לאב הוא נקרא בני בני כי מתחילה הוליד האב את הבן ואח"כ הוליד וגרם לאב התענוג הרי התענוג הבן ונעשה התענוג עטרה לראש הזקן שהוא כמו אבי אביו להתענוג ההוא ואח"כ אמר ותפארת בני אבותם שהיא אינו כ"כ רק יש לו אהבה ראשונה מחמת התעוררות והולדת אביו.

לכ אברהם הוליד את יצחק פי' כי מדת הרחמנות והחסד נולד כששורה דין על האדם נולד הרחמנות מצד החסד זהו ואלה תולדות יצחק אברהם הוליד את יצחק פירוש אברהם שהוא חסד הוליד מדת יעקב שהוא הרחמנות את יצחק.

לג ואלה תולדות יצחק בן אברהם כי אליה האל"ף הוא החכמה כמו ואאלפך חכמה. והלמ"ד הוא המחשבה וע"י ה' מוצאות הפה הם תולדות אצל יצחק בן אברהם פי' אחר ואלה תולדות הוא בריא"ת עוה"ז ע"י יצחק

בן אברהם היינו ע"י התכללות אהבה ויראה.

ויאהב יצחק את עשו פי' יצחק הוא לשון צחוק ושמחה והוא התענוג ותענוג תמידי אינו תענוג לכן ויאהב יצחק את עשו התענוג אוהב ההתרחקות לכן בא עשו ליצחק וזהו ועשה לי מטעמים ר"ל כי יתרבה התענוג וזהו גדולה תשובה שזדונות נעשו לו כזכיות אם הוא מאהבה ר"ל כל מה שהוא חפץ לעלות וכפי חפצו וחשקו כך מרבה התענוג לכן בזה הזדונות בא לו תענוג לכן הם כזכיות וזהו מרחוק ה' נראה לי אם אני מרחוק אז הוי' נראה לי כי שלום לרחוק ע"י ריחוק"ק.

בפסוק ויגדל האיש וילך הלך לו וגדול עד כי גדל מאוד. והנה יש לדקדק למה קורא אותו בפ' זה אי"ש והלא בכל הפרשה קורא אותו יצחק וכאן קראוהו אי"ש. ועוד מהו כפל הגדלות. וכפל ההליכה וא"ל עפ"י מ"ש בגמ' הללו אמרו אשרי ילדתינו שלא ביישה את זקנתינו והללו אמרו אשרי זקנתינו שכפרה על ילדתינו ואלו אמרים אשרי מי שלא חטא וכו' הנה ר"ל אומרם זקנתינו שכיפרה כו' הלשון משמע שאותן היו הבעלי תשובה שעשו תשובה בימי זקנותם א"כ מאי אשרי הלוא דהמע"ה אמר אשרי האיש ואמרו רז"ל אשרי מי שחזר בתשובה כשהוא איש ואמרו בגמ' מפני שיבה תקום וגו' ועוד אמרו שכיפרה ילדתינו דיו להפקיע א"ע מעת תשובתם והלאה ועוד אלו ואלו אמרים אשרי מי שלא חטא א"כ בדבר הזה מביישים לאותם ששבו בימי זקנותם ועוד מה שמסיימין ומי שחטא ימחול לו והלוא כבר אמרו אמרו זקנתינו כיפרה על ילדתינו

זקנותינו מיירי נמי באותן ששבו מאהבה ובוה וודאי כיפרה ילדותם ואף ששבו בימי השיבה עכ"ז גדולה תשובתם שעשו מאהבה ומכח זה גדל' ההתלהבות שלהם ודבקתם מפני הטעמים הנזכרים ובוה בוודאי כיפרה להם מכל וכל ואין בהם רושם חטא כי אדרבא נעשה זכיות מהם. וז"ש אשרי מי שלא חטא כי אלו זאלו מזהירין ומוכיחין לשארי בע"ת ששבו ועליהם אמרו אשרי מי שלא חטא וגם היו צריכין מחילה וכפרה כי הרי הזדונות נעשו להם כשגגות והשוגג צריך כפרה וז"ש ומי שחטא ימחול לו ומ"ש אשרי ילדותינו שלא ביישה זקנותינו אינו מובן כי הלוא אמרנו שזה מדבר מצדיקים גמורים מתחילתם א"כ מה"ת שיבושו מפני הילדות שלהם והלוא כולם שוים לטובה אך י"ל כי אותן הצדיקים הלכו ונתגדלו ממדריגה למדריגה עד רום המעלות עד שהגיעו לעולם החכמה ולשער אי"ן כמ"ש והחכמה מא"ן תמצא חכמ"ה כ"ח מ"ה כמ"ש ונחנו מ"ה וחכמה נקרא זקנה זה קנה חכמה ונקרא מ"ה ונק' אי"ן והרי הרי הלכו ונתגדלו מעט מעט ממדריגה למדריגה ואף בהיותם במדריגה הא' שהיא תחתונה לעלייתם היו תיכף בגלות ולא היה להם קטנות כלל שהרי קוראים אותן צדיקים מתחילתן. עכ"ז כאשר עלו למדריגה היותר עליונה נק' הגדלות הא' ילדות וקטנות נגד ערך הגדלות עולם שלמעל' הימנו כמ"ש בכתבי האר"י זלה"ה שפנימיות עולם התחתון נעשה חיצון לעולם העליון ממנו וז"ש אשרי ילדותינו כלומר אע"פ שבערך זקנותינו נק' הגדלות הא' ילדות וקטנות עכ"ז לא ביישה זקנותינו כי המקום התחתון היתה גדלות גמור וא"ל שזה ג"כ פי

ואיזה מחילה הם צריכים ואפשר לומר פשוט דאפליגו בגמרא ח"א במקום שהצדיקים גמורים עומדים אין בע"ת יכולים לעמוד וח"א במקום שבע"ת עומדים וכו' וי"ל מר אמר חדא וכו' ולא פליגי כי הלוא ידוע מ"ש רז"ל השב מאהבה זדונות וכו' והשב מיראה זדונות נעשו כשגגות מ"ד שצדיקים גדולים יותר מבע"ת מדבר מאותם ששבו מיראה כי בוודאי זכיות צדיק מנעוריו מרובים הם יותר מבע"ת ומ"ד שבע"ת הם יותר גדולים מדבר באותן ששבו מאהבה שזדונות נעשו לו כזכיות ובוודאי לזה יש יותר זכיות משל צדיק גמור כי הוא הרבה לחטוא בעודו רשע מסתמא היו לו יותר זדונות הרבה ועתה כשעשה תשובה מאהבה נהפכו לו לזכיות ועוד הזכיות שעושה אחר התשובה נמצא כי יש לו יותר זכיות מן הצדיק ושמעתי טעם א' שהבע"ת יותר גדול מפני שכבר הכיר חימום והתלהבות עונות וכשעושה תשובה ועוסק בתורה ובמצות עושה הכל בהתלהבות וחשק גדול מפני שידוע היטב ההתלהבות משא"כ הצדיק שלא הכיר זה מעולם ועוד אמר מורי ורבי הטעם מפני שאצל הצדיק נעשו מעשים טובים ולימוד תורה הרגל ואינו עושה כל כך בהתלהבות אבל הבע"ת אצלו הוא דבר חדש ועוד אם לא יעשה הכל בדביקות יפול ממדריגתו לכך מן ההכרח הוא לו לעבוד בוראו ית' בהתלהבות גדולה. וא"כ לפי טעמים הנזכר גם השב מיראה הכיר התלהבות אך עכ"ז ידוע הוא כי עיקר התלהבות הוא מגודל האהבה משא"כ העובד מיראה אע"פ שיש לו אש ההתלהבות אינו כ"כ גדולה כמו הצדיק העובד מאהבה. ועפ"ז י"ל ג"כ הללו אומרים אשרי

שעות ביום ואח"ז הוא נפרד והולך בטל באמרו שכבר יצא ידי חובתו יותר מכדי צרכו כפליים וכ"ז בא מחמת שאינו מורגל בעבודת הבורא ב"ה ומה גם שלפעמים בא מחמת זה לידי גבהות ובנקל יכול ח"י ליפול ממדרגתו לבירא עמיקא אבל לא כן הצדיק מתחלתו שהוא מורגל ודש בעבודת הבורא וההרגל נעשה טבע ומה שהוא עושה מצות ומע"ט נדמה לו למעט כי רצונו להיות דבוק תמיד בקדושה בלי הפסק ולעלות למדרגות עליונות ואף אם יוצא לדבר הרשות לעניני צרכי עצמו הוא תמיד דבוק בהשי"ת נמצא כי אין הפסק לעבודתו ואין זמן וקץ וגבול לעבודתו כי היא תמידית וכל העבודה שטרה ויגע הבע"ת עד שיעשה איזה דבר העבודה עושה זה הצדיק בכל עת ורגע ולא עוד אפשר שהבע"ת יהיה לו איזה פני' כמו גבהות וכיוצא אבל זה כל מעשיו לש"ש ואינו מחזיק טובה לעצמו ואין לו גבהות כלל מזה כי העבודה נעשית לו טבעית ואי לא עבד יחלש ואפשר שלזה רמזו רז"ל באמרם זבל פרדותיו ולא אמרו זבל בהמותיו כי היה לו מקנה צאן ומקנה בקר אך רמזו בזה כי הנה הפסוק הנזכר מדבר בענין הצדיק מתחלתו כמ"ש וילך האיש וגו' כנו' וז"ש זבל פרדותיו ר"ל לא מיבעיא בעת שהצדיק ההוא עוסק בדברי קדושה הוא דבוק בו ית' אלא אפילו אם הוא נפרד מדברי עסק הקדושה ויוצא לדבר הרשות לעשות מלאכה או מו"מ אינו מפריד מחשבתו ודבקותו כמו שהיה דבוק בעת לימודו או עסק קדושה וז"ש זבל שהוא לשון מדור ובית כמ"ש יזבלני אישי כלומר אע"פ שהוא יוצא מעסק הקדושה למדור אחר שהוא עולם העשיה עולם הפירוד

המשך הפסוק ויגדל האיש ר"ל תיכף שנעשה איש שהוא בן י"ג שנה מיד ויגדל היה בגדלות וילך הלך כפול ההליכה שלא היה עומד במדריגה א' מימיו רק הלך תמיד הליכה אחר הליכה מעולם לעולם וזהו הלך וגדול עד שהגיע להגדלות גמור למדריגת החכמה ושער אי"ן וזהו עד מא"ד שהוא אותיות א"ד"ם שהוא גי' מ"ה כמו ונחגו מ"ה ובמדת מ"ה יכול לתקן כל השבירה ויכול לעלות לעילא לעילא עד רום המעלות ואפשר לומר שלזה רמזו רז"ל שאמרו על זה הפסוק ויגדל האיש וגו' עד שהיו אמרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך הנה אף שהוא משל עכ"ז אינו מובן וכי בשופטינו עסקינן המואסים כסף וזהב ובוחרים זבל לחלקם אף אם הזהב שוה יותר ועוד אמרם ולא כסף וזהב משמע שאינם רוצים כלל בכסף וזהב והוא כעין גוזמא וא"ל כי החילוק בין העובד הש"י מנעוריו ובין מי שהכיר את בוראו ושב אליו בימי הזקנה והשיבה כי מה שעושה הבע"ת עטר' לראשו עושה הצדיק עקב לסנדלו. כי הבע"ת אינו מורגל לעשות מצות ומעשים טובים ובעשותו איזה פעם הוא מחשב ומדמה בעצמו שאין עובד כמותו מחמת שבקושי וטורח גדול עושה אותם כי לא ניסה בזה ומכח זה הוא חושב שעושה יותר מן המוטל עליו ואינו זוכר זה ששב לעת זקנתו וכמעט הזמן אין סיפוק לתקן והוא אינו מרגיש בזה והולך לאט בעבודתו ואינו שם על לבו כי כמעט הזמן אשר יהיה עוד אין די לתקן אשר עוות ברבות השנים אשר עברו ולו אלף שנים יחיה אין מספיק רק הוא מדמה עצמו לצדיק מעיקרו ואם הוא עוסק בתורה ותפלה איזה

עכ"ז הוא דבוק במחשבתו ביחודים הקדושים אפילו בעמדו במדור התחתון שם ביתו בעליונים כי הוא צדיק המשמח אלקים הנק' יצחק לשון צחוק ושמחה שגורם במעשיו הטובים ובכוונתו הקדושה תענוג ושמחה לכל העולמות העליונים ולכך אמרו זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך זהו מדבר במי שעוסק בתורה ובמצות בקביעות עתים ואח"כ הולך בטל וזה גורם לו מפני שרואה לפעמים הצדיק גמור ג"כ בטל מן התורה אבל אינו יודע כי אע"פ שהוא בטל עכ"ז לא יפרד מחשבתו מן הקדושה וזה הרואה מדמה א"ע אליו והולך בטל מכל וכל ממש ואף אם חזר אח"כ ללימודו או לעסוק בדברי קדושה הוא מלא סיגים ופסולת ממחשבות זרות שנכנסו בו בהיותו בטל וזה נקרא כספו וזהבו של אבימלך כלומר אף שהוא עוסק בדברי קדושה של אבי"מל"ך אביו שבשמים ומלך עולם ר"ל שהתורה ומצות ספונים וחשובים אצלו ית' כמו כסף וזהב אצל מלך ב"ז גם שהתורה נק' כסף וזהב כי עיקרה אהבה ויראה הנקרא כסף וזהב וגם אליו נדמה שהוא לומד בדו"ר אבל כ"ז לא יועיל לו כי כל עסקיו מעורב בסיגים ומחשבה זרה ופני' כנוצר ומה גם שבא לו מזה ח"ו גבהות וגדלות ופשיטא כאשר רוצה ליכנס בפרדס החכמה ברזין דאורייתא מדמה בעצמו שהוא כבן המלך המחפש

בגנוי אוצרות אביו כמ"ש הרד"ק זלה"ה על אבימלך בן גדעון שקרא עצמו אבימלך לאמר אבי"מל"ך ולו יאתה המלוכה והרג כל אחיו כך דמיון זה הסכל הלומד עם פניות כנוצר ובוודאי יפול ממדריגתו לארץ תחתיות ולזה רמזו זבל פרדותיו וכו' ולא כספו וזהבו וכו' אלא להתרחק מדברים סכליים ושטות כאלו וכיוצא בזה ולילך בדרכי הישרים ומן השמים סייעהו אמן כ"י רק אין יראת אלקים במקום הזה ויש לו לדקדק היה לו לומר רק אין אהבת אלקים במקום הזה כי הלא לא היה להם רק אהבה רעה שהוא גיאוף, אך כל דבר צריך להעלות ביראה כי אברהם הוליד את יצחק פי' עם יצחק הוליד את יעקב פי' מדת רחמנות כי יש רחמנות מחמת יראה שמתנהג עם אדם לא טוב ומרחמים עליו ויש רחמנות כמו אב על הבן אע"פ שמתנהג עמו טוב אע"פ כ' יש לו רחמנות על בנו ונחזור לענין ראשון למשל כשיש לאדם אהבה רעה וכשנותן אל לבו יראה מהש"י אז אין לו תאוה עוד וזהו רק אין יראת אלקים שאלו היה להם יראה היו יכולים להעלות את האהבה רעה כי בבוא לאדם מחשבה רעה צריך לירא ולשים אל לבו כי המחשבה של אדם הוא מרכבה לה' ית' ע"ד האבות הן הן המרכבה כידוע והוא שליח להעלות המחשבה כידוע וצריך שיהיה ציר נאמן ונפש אדוניו ישיב כביכול את ה' הוא משיב.

ויצא

לח

ב'אור הפסוק ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה יובן עפ"י הקדמה ידועה שהתורה היא קדומה ואינה בתוך הזמן והנה מה שייך סיפור המעשה בדבר הקדום לזמן אלא בוודאי שסיפור המעשה הזאת היא ההצהר תמיד וגם באדם הנקרא עולם קטן יש בו גם כן סיפור המעשה ההוא הנה כתיב כולם בחכמה עשית כי כל השפע הכל נשפע מן החכמה וכבר בארנו ענין הצמצום שהיה לתיקון העולם וקיומו לולי הצמצום לא היו יכולים לקבל הבהירות ולסובלו מגודל בהירותו והיו בטלים במציאות. והנה ידוע שמדת יראה היא המצמצמת ומגבלת והכל על ידי החכמה המתלבש בתוכה ומה גם שנאמר ראשית חכמה יראת ה' כי הנה ידוע שהחכמה היא יוד הקטנה מכל האותיות מפני שהיא מקטנת את עצמו ומצמצמת א"ע מפני שהיא ראשית הכל וקרובה לעילת כל העלות כמ"ש בזהר ובתיקונים אפילו כ"ע שהוא אור צח ומצוחצח חשכין קמיה וכי' ולא חשכין ממש ח"ו כי אורו רב וגדול עד אין קץ אך מחמת שהוא קרוב לא"ס מגודל היראה והבושה הם מקטינים ומחשכין א"ע כי הבושה גורם היראה והצמצום כי היראה באה מחמת שפלותו בעיני עצמו ומה גם שמן ההכרח לצמצם בכדי שיוכלו התחתונים לקבלו ונמשיל לזה עד"מ הרב הלומד עם התלמיד ואם התלמיד הוא חרד אל דברי הרב ומשים לבו אל דבריו יוכל הרב לפתוח ולגלות לו דלתות שערי חכמה הגם שאינו יכול ללמדו כל חכמתו הגדולה והעצומה עכ"ז מחמת שהתלמיד הוא תלמיד חבר יכול להשיג כמעט עד

קרוב לחכמת הרב אבל אם התלמיד הוא קצר הבנה והשגה מוכרח הרב להקטין חכמתו ולצמצם חכמתו הגדולה וללמוד עמו כפי ערך התלמיד כי אם היה מרבה ללמדו או לגלות לו דברים עמוקים ונעלמים היה התלמיד מתבלבל ומתבטל ואף המעט שהיה יכול להשיג לא היה משיג לכן צריך להקטין חכמתו עד קרוב להשגת התלמיד וז"ש וזרח משעיר למו ואמרו רז"ל אין בין מים העליונים לתחתונים אלא כמלא נימא פ"י בין יוד עילאה ליוד תתאה ר"ל כי ידוע כי אות יוד היא תלת יודין קוץ עליון ותחתון וגוף היוד ראש תוך סוף. והנה בארנו כי יש שכל זך ובהיר עליון מאוד המשפיע אל החכמה י"א ארנו שם כמה טעמים ע"ש ועוד כי החכמה נקרא ראש מוכרח הוא שאינו קדמון כי הקדמון אינו במספר וראשית הוא בתוך המספר ולראשית יש שני אבל הקדמון נקרא אחד ואין שני לו ואם כן התלת יודיין שבאות יוד מורים עד"ו הקוץ העליון הוא השכל המשפיע לחכמה. וגוף היוד היא חכמה בעצם וקוץ התחתון שהוא יוד תתאה היא הבחינה שהרב מקטין חכמתו בכדי להשפיע לתלמיד וזו הבחינה נקרא יעקב י' עקב י' בסוף וזהו אין בין מים למים וכי' שהוא בין יוד תתאה וכי' ר"ל מחמת שהרב מוכרח להקטין ולצמצם חכמתו עד קרוב ממש להשגת חכמת התלמיד בכדי שיוכל לקבלו נמצא אין בין חכמת הרב לחכמת התלמיד אלא כמלא נימא וזהו אין בין מים עליונים וכי' אין בין יוד ליו"ד כנוכר וזהו זרח משעיר למו כלומר הוריחה שמאיר וזרח אור העליון אל התחתון היא

משעיר כמלא שעיר כמו ב' דברים התלויים בשער אחד והשער מחברם ומלת למ"ו ר"ל למ"ו ופירושו נת' בסמ"ן והו' שישדו הקדמונים בנוסח תפילת שבת הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע ונ"ל כי מתחילה דמו הזריחה לפתיחת הדלת ושערים ואחר כך לחלונות וארובה הוא חלק רביעי מהדלת וגם מה זה ענין הבקיעה שאמר ובוקע חלוני רקיע ועפ"י הנו' יובן כי מתחלה אמר הפותח דלתות וכו' הוא מדבר בענין הזריחה והשפעה לעולמות היותר עליונים כי העולמות היותר גבוהים יכולים לקבל האור הבהירות יותר כדמיון התלמיד חבר הלומד ומקבל מהרב שהרב יכול לגלות לו ולפתוח לו פתחים ושערים גדולים מחמתו והוא יכול לסובלו ולהשיג ובוקע חלוני רקיע זה מדבר ממדריגה תחתונה מעולם התחתון שהוא כדמיון התלמיד הב' הנו' לעיל שאינו יכול להשיג תלמודי חכמת הרב אם לא שיצמצם ויקטין הרב חכמתו שיהיה כמעט שוה בערך השגת התלמיד והנה יש איזה תלמיד שאף על פי שהרב מצמצם א"ע ומדבר עמו כפי ערך כח השגתו אעפ"כ אינו יכול להשיגו ולקבלו והנה מוכרח הרב להוסיף לו דבור על דבריו ואותיות על אותיות ולהמליץ לו כי מן הצורך להרב לחנכו וללמדו לפי דרכו ולהוסיף טעמים ומשלים וסברות קלים כדי שע"ז יבין קצת ומקבל ממנו המעט כדמיון המבקע עץ עבה וקשה ואינו יכול לבקוע ולעשות פעולתו בעץ ההוא הוא מוסיף ומביא עוד עץ דק ותוקע בו ובזה יוכל לגמור פעולתו והו' ובוקע חלוני רקיע ר"ל אף שהוא זריחה קטנה כמו ערך חלון נגד ערך פתח ושער אעפ"כ

מן ההכרח לצמצם ולבקעו בכדי שיוכלו לקבלו וההזריחה וההשפעה נקרא רקיע כנודע שהוא ו' רקיע שהוא דבר המתפשט וזהו ויצא יעקב י' עקב שהוא י' תתאה הנקרא משכיל וחכמה תתאה המקבל מחכמה עילאה ושכל העלין זה יוצא מבאר שבע ר"ל מקבל מעולמות עליונים מעיין הנובע ושבע מכל טוב וחסד ורחמים ח"ש ויצא יעקב יציאת צדיק עושה רושם רמזו להנזכר.

והיה ה' לי לאלהים, ר"ל בכל דרכיך לט דעהו הן טוב הן רע כאשר יארע לו ח"ו איזה רע יחשוב כי בודאי הוא לכפר עונו אך הצדיק אף על דרך הטוב יש לו לדאוג כי אולי מנכין לו מזכותיו. וזהו והיה ה' לי לאלהים שהוא הו"ה מדת רחמים אולי הוא מדת הדין שנקרא אלהים וצריך אני להוסיף זכיות בתמידות.

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני מ קדם ר"ל רגליו לשון הדרכה שנשא רגליו היינו הדרכתו וילך ארצה בני קדם שהלך מארציות שלו כלומר הגשמיות שלו אל עבודת השם יתברך חלק אלקות אל בני קדם ר"ל מדת הצדיקים הפונים לדבקות קדמות של עולם.

ורחל באה עם הצאן איתא במדרש מא כדי לדבק ביופי' ולכאורה אינו מובן אבל הפירוש האמיתי רחל העליונה שעל ידי שיראה רחל זו ידבק יעקב ברחל עליונה שכל היופי של רחל זו התחתונה באה מן העליונה וזהו פי' גם כן ויבא יוסף לעשות מלאכתו ואמרו רז"ל שראה דיוקנו של אביו פי' לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד וכו' כנ"ל במדרש בגדים שלבשה בצפרא לא לבשה ברמשא כדי לפתותו יוסף

הצדיק לא היה חפץ בהתפארו' זו אבל היה חפץ והתלהב מהתפארת זו לתפארת העליון שהוא דיוקנא של אבי תפארת ישראל וזהו וינס ויצא החוצה שנס מהתפארת זו הגשמיות והתלהב לנוס החוצה חוץ לעולם הזה והתדבק בתפארת העליון.

מב ורחל היתה יפת תואר וגו' ויאהב יעקב את רחל זה היה בעבור שיש ליעקב מדת התפארת כל מה שהיה רואה דבר נאה אמר אם לגשמי זה נאה מכ"ש אם היה בזה הדבר הלול ושבח לה'.

מג ותקרא את שמו גד הענין דאיתא ובו תדבקון הדבק במדותיו ור"ל מדה נקרא לבוש ע"ד ולבש הכהן מד"ו בד למשל כשהאב אוהב את בנו או מצמצם את שכלו הגדול בשכל הקטנות לדבר עם בנו הקטן נמצא כי האהבה שיש להאב עם בנו היא צמצמה את שכלו ונעשה לה לבוש וכן עדין כל המדות הם לבושין ובאמת גם חכמה נקרא לבוש ומדה לא"ס ב"ה אך החילוק שבין החכמה לשאר המדות הוא זה כי כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לבד ממנו הוא דכר ונוקבא ובאמת גם הוא ית' משפיע חיות לכל העולמות ומקבל תענוג מהם על דרך ישראל מפרנסים וכו' וכמ"ש בן חכם ישמה אב ר"ל כשאנו חכמים יש להקדוש ברוך הוא תענוג מזה אך החילוק שבין הקדוש ברוך הוא לנבראים הוא זה כי הקב"ה בתחילה הוא בחי' דכר כי משפיע חיות וחכמה לכל העולמות ואחר כך הוא בחי' נוק' שהוא מקבל תענוג מהם והנבראים הם להיפך כי מתחילה הם מקבלים חיות ממנו ית' ואח"כ משפיעים תענוג ושמחה לו ית'

וזהו בת תחילה סי' יפה לבנים בלבד ולא לו ית' וכן כל המדות בתחילה הם מקבלים ואח"כ הם משפיעים למה שלמטה מהם או עושיין תענוג למעלה והחילוק בין חכמה לשאר המדות כי שאר המדות לפי שהם בזמן אין מקבלים ומשפיעים בפעם א' משא"כ החכמה שהוא חומר הראשון שהוא פושט הצורה ולובש דהיינו שאינה עומדת על מקום א' ותמיד בלי הפסק נותנת למה שלמטה ממנה ומקבלת שפע ממה שלמעלה ממנה בלי הפסק כהרף עין בלי זמן ואין יכולים לעמוד עלי' למשל האותיות המחשבה נובעים תמיד מקדמות השכל דהיינו חכמה בלי הפסק וכל דגע באות אמתיות אחרים מקדמות השכל מה שהוא פושטם ונותנם למחשבה ולובש אחרות ונותנם בלי הפסק ועלי' עצמה אינם יכולים לעמוד והנה ישראל נקרא קודש כמ"ש קודש ישראל ראשית צריכין תמיד להיות דבקים במדה זו וזהו עני המתפרנס מן הצדקה צריך ליתן צדקה והיינו שיהיו תמיד משפיעים ומקבלים בפעם א' כמו מדה זו וזה היה באמת כוונת לאה אמנם כתיב ותרא לאה כי עמדה מלדת והיתה צריכה לקשר עצמה למדה זו מה עשתה נתנה שפחתה לבעלה ובאמת השפחה מקבלת מגבירתה תמיד וכאן היתה לאה משפעת לשפחתה ומקבלת תענוג ממנה בפעם א' כשנולד הבן היה ותקרא שמו ג"ד ר"ל גומל דלים דהיינו שהיא גומלת בצד א' דהיינו משפעת ובחי' דל"ת בצד א' שהיא רוצה לקבל תענוג וזהו נקרא מו"ל על דרך יז"ל מים מדליו כי המדה הזאת נוטלת תמיד.

וישלה

מד

במדרש ויהי לי שור וחמור שור זה יוסף וחמור זה יששכר וגו' עוד אמרו שור זה משיח ב"י שנאמר בכור שורו הדר לו וחמור זה משיח בן דוד שנאמר עני וחוכב על החמור"ר הנה אמרו רז"ל על פסוק ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' שנולד שטנו של עשו שנאמר והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש והנה אמרו רז"ל אש בלא להבה אינו הולך למרחוק ואפשר שזה רומז עפ"י מ"ש רז"ל איזה גבור הכובש את יצרו הא' הוא המחממו לעבירה ח"ו והב' המבטל מלקיים מ"ע וכנגדו ברא הקב"ה תבלין שהוא התורה והמצות כמ"ש רז"ל אם פגע בך וכו' משכחו לבהמ"ד ויעסוק בתורה בדחילו ורחימו וכוזה יכול הוא לכבוש את שניהם ואומרם אם ברזל הוא מתפוצץ ואם אבן הוא וכו' לא דברו אלא מסוג יצה"ר המבטל מ"ע שהוא מכביד את איברי האדם וגופו כברזל וכאבן ומרשלו מלקיים מ"ע ונגד זה היצר הרע אמרו רז"ל יתגבר כארי לעשות רצון אביו שבשמים היפך שמכבידו ומרשלו רק יעשה רצון בוראו הוא מ"ע בגבורה ובהתלהבות גדולה ובמקו' אחר אמרו רז"ל עצל ונשכר ר"ל שצריך אדם להיות עצל מלעבור ח"ו על ל"ת כמ"ש אמר עצל ארי ברחובות כלומר יצר הרע הנמשל לארי וזה האדם נמשל לבן שיש לו געגועים ואהבה יתירה אל אביו ואינו רוצה לזוז מפני אביו אפילו פסיעה א' לחוץ כך האדם הצדיק הוא תמיד במחשבות קדושות ואינו בטל אפי' רגע א' ופשיטא שהוא עצל בזה מלעבור עבירה ח"ו כי איך יעבור ח"ו הלא עבירה

כשמה כן הוא שהוא עובר מאת פני אביו שבשמים והוא אינו יכול להתפרד ולעזוב את אביו אף רגע כמימרא ועצל כזה וודאי נשכר והנה ידוע כי העובד מאהבה יש לו התלהבות והעובד מיראה אין לו התלהבות כ"כ רק שהוא בוש ועובד את הבורא והנה צריך לכל דבר להמתיקו בשורשו כידוע והיה ראוי להגביר התלהבות נגד התלהבות היצר הרע ומדת היראה נגד עצלות הבא מיצר הרע הב' ולעיל אמרו בהיפך אך כי יש מדת המכריע בין ב' המדות והוא דמיון האש בלא להבה שהיא ממוצע בין להבה שהוא התלהבות ובין העצלות שהיא חומרי' וכבודות והנה כל מגמת יעקב היתה להכניע קליפת עשו שהוא היצר הרע וז"ש ויהי לי שור ר"ל הגם שאף נגד מדתו שהוא מדת אש השורף את הקש לא תוכל לעמוד בוודאי כי זאת המדה היא עקרית המכניע שני סוגי היצר הרע ומה גם יש לי חמור"ר זה חומריות ועצלות מלעבור על ל"ת זה יששכר ר"ל לעצל כזה בוודאי יש שכר עצל ונשכר כמ"ש רז"ל היושב בטל ואינו עובר עבירה מקבל שכר כעושה מצוה וזהו יש שכר כלומר אעפ"י שאינו עושה מצוה בפועל רק שהמניע ועצלות הוא מחמת דבקותו בהשם יתברך ב"ה אף על פי כן מקבל שכר ומכ"ש אם הוא עושה מצוה כמאמרם ובפרט כשהוא עושה בהתלהבות גדולה עושה פעולה בעליות העולמות כמ"ש רז"ל ישראל מפרגסים וכו' וזהו כי ה' אש אוכלה ר"ל האש התלהבות מצדיק התחתון הוא אכילה ופרנסה למעלה וזהו אש אוכלה וזה ההתלהבות נקרא שרפים או אפשר לפרש עפ"י שאמרו

רז"ל ויקרא לו אל אלקי ישראל קראו ליעקב אל ולכאורה קשה הדבר לאומרו שקרא ליעקב התחתון אל וא"ל כפשוטו כי אל הוא לשון חזק כמו יש לאל ידי כך קרא שמו אל שהוא היכולת כמ"ש צדיק מושל ביראת אלקים וכמו שמצינו לר' חנינא בן דוסא שברצונו הוריד מטר לארץ וברצונו מנע המטר וזהו מושל כי מושל בעולמות העליונים וכמ"ש רז"ל הקדוש ב"ה גזור והצדיק מבטל ופשיטא שעושה עליות בעולמות בתפלתו ודברו כי אם הדבור של אדם צדיק זך ונקי בלי שום סיג ופני' כדרכו של צדיק ממילא בלי שום תחבולה יכול להעלות דבורו לעילא כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ומתרגמינן רוח ממלאא וכל הנופח מתוכו ומעצמותו נופח שהוא ההבל הנקרא רוח חיים שהוא בבחי' מטי ולא מטי כאשר בארנו במ"א באריכות וזה סוד כל הנשמה תהלה י"ה על כל נשימה ונשמה שהוא בבחי' מטי ולא מטי נמצא כי כאשר מוציא הצדיק ההבל הקדוש מפיו ודבורו הו"ך תיכף בלי שום טרחא ויגיעה מתדבק ההבל שלו בהבל דלעילא ודבורו אל דבור דלעילא ומעלה העולמות ועושה שעשוע ותענוג גדול לעילא שבריה קטנה כמותו מושל ומנענע ומעורר כל העולמות העליונים ומעורר הרצון העליון וכשהוא מעורר הרצון נעשה מאותיות רצון צנו"ר ונעשה הוא עצמו דוגמת צנו"ר להוריד השפע על ידו וזהו צדיק באמונתו יחיה כלומר זהו אמונתו של צדיק הדבור וההבל שמוציא מפיו וא"צ לאומנות אחרת כי בזה הוא עושה אמונתו שהוא הפעולה שלו שמעלה דבריו לעילא ועולם הדבור נקרא אמונה כמ"ש בזה"ק איהו אמת ואיהי אמונה כנזכר לעיל

וכתיב ה' דברך נצב בשמים נצב לשון העמדה וקיום כי בדבר ה' שמים נעשו ויש להם קיום והעמדה גם כן בדבריו ית' וזהו ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה חו"ש צדיק באמונתו יחיה כלומר זהו אמונתו של צדיק להעלות למעלה ולהוריד השפע כדמיון הצנו"ר כנזכר והנה אמרו כמה טעמים למה שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם והא' היא בכדי שיוכר אלוקותו ואדנותו ית' להברואים כי אין מלך בלא עם לכן כל השמות לבד משם הוי"ה ב"ה נקרא כינויים מטעם הנזכר כי הכנויים אינם שמותיו ית' בעצם כ"א על ידי הברואים נקרא כן כדמיון שם מלך ואדון שאינו נקרא כן אלא אם כן יש לו עם ועבדים ולכן נקרא הכנויים לפעמים בלשון רבים כמו אלקים קדושים וכיוצא מטעם הנזכר וכמו כן שם אל מורה שהוא בעל היכולת והנה שם אל הוא הראשון מי"ג ת"ד וכמו כן יש י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן מקל וחומר שהוא נגד שם אל ויש בו כח להעלות אפילו דברים חומריים וכ"ש דברים קלים כמ"ש במ"א על המשנה חומר בקודש מבתרומה וכו' שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה כלומר האדם הצדיק לא מבעי שמעלה אותן האותיות שהם של קדושה מה שהוא עוסק בהם אלא אפילו מעלה עמהם אותן האותיות של חומריות שהם מן מחשבה זרה וזהו מטבילין כלים בתוך כלים פי' האותיות הנקראים כלים בתוך האותיות הקדושים וזהו גם כן פי' מק"ו ר"ל אם יכולת ייד הצדיק להעלות החומריות מכ"ש שיכול להעלות אותיות הקדושים שהם קלים להעלות ולהתדבק בשורשם וכמו שיש כח במדה זו להעלות הכל כן יש בה כח להוריד השפע כמו הצנו"ר

כנוכר זאת המדה נק' ד"י כי השפעת השפע א"א להורידה בלעדי הצמצום הנק' די כמ"ש במ"א באריכות כי השפע הא' נקרא יו"ד ע"ש שאינו מושג ואין יכולים לכנותו רק בקטנה מכל האותיות ובהשפעה א"א להיות בלתי צמצום כי מגודל בהירותו לא היו יכולים התחתונים לקבלו וזה הצמצום נקרא דל"ת לשון דלי"ת ונצרף אות יוד שהוא השפעה עם אות הד' שהוא הצמצום ונעשה י"ד ד"י וזהו יד הגדולה שהוא חסד שם א"ל תהו כשהוא מלמעלה למטה נק' י"ד וכשהוא מלמטה למעלה נק' ד"י שאות ד' הוא מתחילה וזהו עד שיבלו שפתותיכם מלומר ד"י וזהו שם שד"י כי על ידי ג' קווים שהם ג' קווי הש' יורד השפע למטה וזהו ד"י ואף על פי שזהו נק' יד החזקה עכ"ז הוא חסד גדול שמתחסד הקדוש ברוך הוא עם בריותיו וצמצם בהירתו הגדול בכדי שיוכלו לקבלו ולכן נקרא אל שד"י א"ל הוא חסד כמ"ש חסד א"ל וגו' זהו חסד שאמר לעולמו ד"י כנוכר ורז"ל קצרו הדבר ואמרו בכללות שאמר לעולמו ד"י ובאמת כל העולמות וכל גבראים ע"י מדה זו שהוא הצמצום נבראו ויש להם קיום ונחזור לענין שהקדוש ברוך הוא קראו ליעקב אל הגם שזה אינו מדת יעקב כידוע אך מפני שיעקב הוא הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה שהוא קודם במחשבה ואחור למעשה כמ"ש רז"ל בשביל ישראל שנקראו ראשית כו' וזהו אחור וקדם צרתני ומחמת כן יש כח בידו להברית מן הקצה אל הקצה מראשית השפע שהוא חכמה עד המדרגה תחתונה וזה ידוע שהחכ' שהוא יוד נקרא עיוני שהוא לשון שור לשון הבטה כמו אשורנו ולא

עתה וא"ל שזהו פי' המדרש ויהי לי שו"ר כלומר שיש בידי כח להעלות ולהוריד השפע מחכמה הנקרא יו"ד עיוני כנוכר ואמר זה יוסף הצדיק שהוא הצדיק משכיל על דבר ומשביר לכל הארץ וזהו כוונת משיח בן יוסף שנאמר בכור שורו וכו' וחמור זה משיח בן דוד שנאמר עני ורוכב על החמור. (חפ"ח)

הטעם למה בתחילה נקרא פניאל ביד ואח"כ פנואל ב' והענין כי ידוע שמדת יעקב וישראל הוא מדת רחמנות והנה במדת רחמנות יש ב' המשכות למשל כשא' הוא עושר באיזה מדה שיהיה ורואה למי שהוא עני בזו המדה ונתעורר לו מדת רחמנות שמרחם על העני הנה מתחילה קודם שמרחם עליו נעשה המשכה א' במדת רחמנות שיתן לבו להסתכל על העני כמ"ש וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים ופי' רש"י ז"ל נתן לב עליהם ולא העלים עינו זו היא המשכה ראשונה וכיון שנתן העשיר לבעל העני זה נקרא אצל העני עלי' לשורשו להתמתק כי כיון שבידו להיטיב עמו ונק' שורשו כי שם טובו גנוז והנה המשכה זו אין לה עוד התגלות כי היא עדיין בלב העשיר ואח"כ נעשה המשכה שני' והוא ההטבה בעצמה והנה נקרא ישראל שהוא נעלם יותר והמשכה א' נק' יעקב ובאמת ההמשכה עצמה נקרא יוסף וזהו תולדות יעקב יוסף אך ההטבה עצמה לאחר שנתגלה נק' יעקב והנה ההטבה מאיזה מדה שתהיה שורשה היא חכמה כי החכמה תחי' בעלי' והיא השפעה הזרעית הנמשכת ליוסף דהיינו מחשבה הנוכר ואח"כ כשנתגלה המדה ההוא מעשיר לעני או נק' יעקב. וזהו לא ע"ל בלי ו' שנית דהיינו ב' המשכות הנוכר וזהו

מה

מתחילה כשגבר יעקב שרו של עשו עדיין לא היה התגלות כי לא היה עדיין התגלות כ"א שרו של עשו דהיינו פריו ממעל כתיב פניאל ב"ד ב"ד בנעלם, ואח"כ כתיב ויזרח לו השמש כאשר עבר דהיינו שעבר המשכה שנית להתגלות והיה לו כח שיגביר ידו על עשו ג"כ קרא המקום פנואל ב"ד שכבר נמשך בהתגלות. **ואת הארץ תסחרו הנה ב' אהבות** מו **יש א' שהאב אוהב מעשה בנו החכם ומתפאר במעשה החכמה שעשה או בדבר חכמה שמדבר והב' שאוהב את בנו בעצם וכל מה שמדבר לפניו הכל הגון לפניו בשביל אהבתו אותו והנה באהבת הש"י אלינו אהבה אל הנו' כשהצדיק עושה מעשים טובים ומצות הכל בחכמה נפלאה ומעלה נקרא מה שבדומם צומח חי מדבר ואו הש"י אוהב מעשיו מאד ובוה מקשר חיצוניות העולמות להש"י ב"ה וב"ש שהש"י שורה בכל מעשיו וזה יתקן**

אי"ה בביאת משיח לגמרי בב"א כמ"ש ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' וגם בהמות וחיות כולם ידעו את הש"י לא ירעו וגו' ואהבה ב' הנוכח הוא כשהצדיק עצמו מקושר להש"י הש"י אוהבו מאד אותו בעצמו ואינו עושה מעשה בחכמה כמו הראשון רק ועלך בתמימות גדול ומקשר להש"י ב"ה וב"ש לכן הש"י אוהבו וזהו עליית פנימיות העולמות שהצדיק הוא פנימי העולמות וזהו מ"ש ואת הארץ דהיינו האותיות מה שהם בארציות וא"ת הוא האותיות שהם מא' עד ת' מה שהם מונחים כעת בארציות כי הכל נבראו באותיות דהיינו הדבור של הקב"ה הם ניצוצי הקדושה, תסחרו לשון עלול שהוא לשון סבוב וגלגול. **וימלוך** וימת ר"ל לפי שרצה להיות מלך ואמר שהוא יש לכן וימת ר"ל נופל ממדריגתו וימלוך תחתיו הד"ר מלשון הדור גאה וזהו מ"ה החדש ובוה היה התיקון

וישב

מח **רמזי הפ' וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תולדות וגו' וא"ל כי ידוע שעיקר כוונת בריאת אדם בעוה"ז הוא שיקים מצות בוראו ית' ולעבוד עבודתו כמ"ש לעבדה ולשמרה ואמרו רז"ל לעבדה זו מ"ע ולשמרה זו מצות ל"ת וזהו תכלית בואו לעוה"ז כמשל המלך שנאבד אבן טוב מטבעתו ולקמן בע"ה יתבאר המשל הזה באריכות. והנה הצדיק באמונתו עושה השליחות שנשתלח לעוה"ז לעבדה ולשמרה וזהו וישב אין וישב**

אלא לשון עכבה ר"ל כל ימי עיכובו בעוה"ז הוא בדביקות הש"י ואף שהוא בארציות וחומריות עוה"ז עכ"ז הוא במגורי אביו ר"ל ביראת אביו שבשמים ואפילו הוא בין הרשעים אינו לומד ממעשיהם וזהו בארץ כנען כמ"ש כנען בידו מאוני מרמה ואעפ"כ מחזיק בתומו וכוונתו רק להרבות תולדות שהוא מצות ומעשים טובים והם עיקר תולדותיו של הצדיק, וזהו אלה תולדות יעקב יוסף כלומר להוסיף בכל יום שעשוע ותענוג ונחת רוח ליוצרו ועד

כאן הוא מדת הצדיק אבל הרשע המועל בשליחותו והולך בשרירות לבו מתחילה ועד סופו וזהו בן שבע עשרה שנה כלומר כל ימי היותו בעוה"ז אין כוונתו ומחשבתו רק לתאוות הגשמיים למלאות כריסו ולרעות את עצמו כמ"ש רז"ל נקוד על א"ת שלא הלכו אלא לרעות את עצמן בצאן לשון יציאה כלומר שיצא מרשות אביו שבשמים מכל וכל ופרק עול תורה ומצות מעליו והוא נער ר"ל כל ימיו הוא בקטנות ושטות ומעשה נערות את בני בלהה שהוא רגיל עם זוללים וסובאים וזהו בני בלהה כי אותיות אחה"ע מתחלפים והוא כמו בלע"ה שהם בני זוללים, ובני זלפ"ה לשון זילוף יין שהם הסובאים ומחמת זה גרמה לו ששכח מכל וכל את בוראו ותכלית יצירתו והשליחות שנשלח לעוה"ז וזהו נש"י לשון שכחה אביו שבשמים ואח"כ חזר ומדבר בשכר הצדיק ויבא יוסף שהוא הצדיק שכוונתו להוסיף תמיד כנזכר את דבתם רעה אל אביהם שרשעים שבדורו הוא ג"כ רואה מעשיהם ונאנח על הרע אשר געשה ועומד בפרץ ומוכיחם על פניהם ומחזירם למוטב ומעלה אותם אל הקדושה וזהו אל אביהם ולכך ישראל דלעילא אהב את יוסף כי בן זקונים הוא כתרגומו ארי בר חכים הוא ועשה לו כתונת פסים א"ל שרומז לחלוקא דרבנן.

מט ואביו שמר את הדבר פי' המחשבה
שומר את הדבור והוא יחוד.
ותשב בפתח עינים ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה פי' תמ"ר נקרא ת"ם מ"ר המחשבה זרה היא מר אבל באמת היא תמה ע"ד ראיתי עבדים רוכבים על סוסים סוסים נקרא האותיות של תפלה והמחשבה

זרה רוכבת עליו ירחם אדם מאוד כי העבד רוכב על סוס המלך אבל כשנותן על לבו שזה מהאותיות הקדושים רק הצירוף הוא דבר שטות וכשמביא את האותיות למחשבה בא זה לעולם התמורה ונעשה מאלו הצרופים דברים אחרים מדברי שטות דברי תורה וזהו ותשב בפתח עינים באותו פתח שהכל מסתכלים בה להקב"ה ויראה יהודה ויחשבה לזונה פי' זו גאה שהוא אבר מהשכינה אך כי כסתה פני' פנימיותה הוא מקוסה וזהו פי' וימלוך באדום בלע בן בעור פי' ריב"ש זלה"ה אמר על מה דאיתא בזוה"ק שדנין אותו בכל היכל והיכל ומגרשין אותו מהיכל כשאינו ראוי זהו פירושו ההיכלות נקרא הדבורים שהשכל שורה בהן והוא הולך מאות לאות ומתיבה לתיבה וכשהוא אינו כדאי מגרשין אותו פי' שזרקין לו מחשבה זרה וממילא הוא בחוץ וזהו וימלוך באדום אדום נק' התלהבות וכשאדם מתפלל בהתלהבות ושולט עליו מחשבה זרה נק' בלע לשון כריתה ב"ן שמבין זאת המחשבה זרה מה היא בעור מבער אותה שמכחה בא אל התלהבות יתירה להבורא ית', ושם עיר"ו ומפני מה נתעורר עליו עירו לשון התעוררות דנהבה שנותן על דעתו שיתן דין על זה וזה פי' א"י סופר את המגדלים דקשה איך המחשבה אין לה בושה לתפוס בתפלה ולבלבל אותה אך התירוץ הוא שבאה למדת גדלות מכח שרוצה לעלות להקב"ה ומה סופ"ר המגדלים שמנהיר את המגדלים עם המ"ז שהיא בבחי' (ג"א בא לידי בחי') גדלות כדלעיל.
חורתמך ופתילך ומטך אשר בידך נא חורתמך זה מלכות ופתילך אלו הסנהדרין ומטך זה מלך המשיח וא"ל ע"פ מ"ש רז"ל הקב"ה קראו

ליעקב אל וכבר ידעת שהוא לשון יכולת מפני שיעקב הוא בריח התיכון מראשית החכמה עד מדריגה תחתונה וזה אחר וקדם צרתני שהוא ראשון במחשבה ואחרון למעשה כנ"ל לעיל במ"א והוא ממשיך השפע מחכמה שהוא י' שהוא עיוני וזהו נקרא עי"ן יעקב וזהו לשון טביעת עין כי החכמה שהיא נטבעה ונתלבשה בתוך העין ולכך נקרא עי"ן והנה אמרו בזה"ק קב"ה לעילא מכל עלמין ומתוך כל עלמין וממלא כל עלמין ומסבב כל עלמין והנה אפליגו בגמרא ח"א עולם מן הצדדין נברא וחד אמר מאמציעותו נברא ונ"ל כי אלו ואלו דברי אלקים חיים כביכול ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כי הם מדברים מבריאת העולם וקיומו עיקר האור א"ס המאיר מן הצדדין ומתוקי כי מלא כל הארץ כבודו ואלו ואלו דברי אלקים חיים המחייב כל העולמות ר"ל שכ"א מהמ"ד מדברים מדברי אלקים חיים וקיום העולם וכן א"ל בכל הפלוגתות שקיימא לן אלו ואלו וכו' הוא פירושו כך שכ"א אמר לפי מדתו ומדריגתו שדעא חיות העולם וקיומו ומ"ש רז"ל הלכה כפלוגי הוא לשון הליכות עולם וקיומו ומ"ש רז"ל א"ת הליכות אלא הלכות והנה כתיב וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען וביארנו לעיל הרמז ועוד נ"ל שהכתוב ביאר הטעם וישב יעקב בארץ וכי מה היה ליעקב לירד ממדריגתו העליונה מאוד ולישב בארץ בארציות לכך אמר מגורי אביו ר"ל מגורי לשון אסיפה וכניסה כמו אוג"ר בקייץ פי' כי כל כוונת הצדיק בעוה"ז לאגור ולאסוף הניצוצות הקדושים ולהכניסם ולהעלותם לעילא וזהו מגורי אביו משל למלך שנאבד לו אבן טוב מתוך טבעתו והנה עמדו בפני המלך

בפעם ההוא הרבה מעבדיו ושריו הפרתמים והפחות וסגנים ואנשי מלחמתו עד אין מספר עכ"ז לא רצה המלך לצוות להם שיחפשו אחרי האבן טוב רק צוה לבנו חביבו שיחפוש וימצא האבידה ויחזירנה לאביו המלך הגם שהיה המלך בטוח מכל א' מהשריו ועבדיו שכאשר ימצאנה יחזירנה לו בשלימות אעפ"כ לא היה ברצונו שהם יחפשו כי רצה לזכות את בנו חביבו וכדי שיקרא המציאה על בנו ולא עוד אלא שרימו לבנו בכמה רמזים מקום מציאתה כי מתחילה היתה אבידה מדעת המלך וידע את מקומה ועשה הכל רק למען לזכות את בנו חביבו וכדי שייגיע גם המלך מזה גודל שעשוע ותענוג והתפארות מבנו לאמר ראו כי שום אדם בעולם לא היה יכול לחפש ולמצוא זולת בנו חביבו והנמשל מובן כי תכלית בריאת העולמות היה כדי לברר נצוצים ע"י אומה ישראלית כמ"ש רז"ל בשביל ישראל שנקראו ראשית שעל ידם יבוררו והש"י מרמו להם בכמה רמזים שימצאו אבידה ויחזרו לבעלים לאביהם שבשמים ולא צוה כן למלאכים ושרפים ואופנים. והאבידה ההוא מדעת היתה כמ"ש רז"ל בונה עולמות ומחריבן וזהו מגורי אביו וא"ל שלזה רמו גם אומרו בארץ כנען ר"ל העוה"ז נקרא ארץ כנען ר"ל ארץ סוחרים כי הנשמה נשתלחה בעוה"ז לקנות לה סחורה וקנינה דווקא בעוה"ז כי מי שטרח בע"ש וכו'. ונחזור אל הענין כי הנה אמרו בזה"ק חותמך ופתילך ומטך הם צדיק ותרין סמכי קשוט כי מדת הצדיק הוא התקשרות כמו חותם המקשר ב' דברים כאחד שלא יתפרדו זה מזה כן מדת הצדיק המקשר עולמות ומוריד השפע מראשית החכמה עד דרגא תתאה וזהו הצדיק

מושל ביראת אלקים שהוא המשפיע למדריגה תתאה וכביכול גדול ממליך וכו' וזהו היתה כוונת תמ"ר ומדריגה הנז' נקרא תמ"ר ופתילך שהוא הטלית היא אור מקיף כידוע ומטך כמ"ש ומטה עוֹזך ישלח ה' מציון פי' כמ"ש והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו ואמרו רז"ל שהיו עולים ביעקב ויורדים ביעקב עולים למעלה ורואים אותו כי צורתו חקוקה בכסא הכבוד ויורדים למטה ורואים צורת יעקב התחתון ר"ל שראו השפע שנשפע ע"ש הצדיק מעילא לתתא שהוא ע"י בהירת אור צורת העליון שהוא דמות צדיק התחתון וזהו מציון שהוא צורה העליונה הנק' ציון וסימן לצורת הצדיק התחתון הגם שבאמת הוא להיפך שיעקר הצדיק היא העליון והתחתון נקרא רק ציון אבל מפני שהכתוב מדבר עם הצדיק התחתון מכנה הכתוב אותו לעיקר והעליון מכנה אותו לציון מפני כי הצדיק מושל ביראת אלקים ומטה הוא לשון הטי' והרכנה והורדת אור השפע שהוא עוֹזו של הצדיק ישלח ה' מציון שלמעלה שהוא צורת הצדיק דלעילא כנז' ועוד אמרו כד רחימתין הוה עזיזא אפותיא דספסירא וכו' גם אמרו אהבה דוחקת את הבשר. (חסר) **נב** ובגפן שלשה שריגים גפן הוא מדת התקשרות כדאיתא בז"ה ג'

שריגים הוא כולל ג' אבות אהבה ויראה והתפארות וביוסף כשהסיתה אותו אשת פוטיפר אמר וחטאתי לאלקים שאחזו במדת יראה והתפארות וזהו נראה דמות דיוקנו של אביו שאשת פוטיפר היתה מקשטת עצמה לפניו ובגדים שלבשה שחרית לא לבשה ערבית כדאיתא בגמרא והוא הזכיר עצמו בתפארת הבורא ית' וזהו מדת יעקב כידוע וזהו וינס ויצא החוצה הביא א"ע למעלה מן העולמות שבעולם הזה יש יפה אבל כשמביאים את הדבר הזה למעלה מן העולמות אין אשה יפה כי התפארת מלבוש לו ית' אין לזה התחברות והאדם שאין לו תאוות אשה היא מכוער אצלו כי היא רק זרע, ויש שהתפארת בריאה ויש התפארת אצילות התפארת בריאה הוא מגדולת עבד ניכר גדולת רבו כדאיתא בספרי גודל צבא השמים אין להם חקר ואם העבדים כך מה הוא ית' מעצמותו והתפארת אצילות נקרא בהירות צחצוחת חדה ותענוג וחיות וכל הנבראים אינם יכולים לסבול הבהירות ההוא וזהו שרפים העובדים בהתלהבות והם באים למדריגה הנזכר עומדים ממעל לו נקרא המשכה והם מבינים הבהירות של מעלה מהמשכה שמשך חיים בהעולמות והם העובדים בהתפארות אצילות.

מקץ

נג וירכיבהו במרכבת המשנה וגו' הנה כל אדם צריך לראות שלא יהיה בחי' נוקבא לשום דבר דהיינו שלא יהיה להוט אחר תאוות ולא יהיה מקבל תענוג מהם שאו הוא בבחי' נוק' להתאוה רק יהיה בבחי' נוק' להש"י, ואי' יוסף מדלי' נתנו לו פיו, שלא נשיק לעבירה ועל פיך ישק כל

המלך והעם דהיינו כתר הוא מלכות מעולם העליון.

והיה האכל לפקדון לארץ וגו' כי הנה ז' שני השבע זז' שני רעב שהיה במצרים הם סוד גחלה מבוהלת בראשונה בסוד וימלוך וימת דאל"כ מן הראוי שיהיה ז' שני רעב בראשונה בסוד חשכה קודמת לאורה אך היו בסוד ז' מלכים דמיתו שהגדלות בא מתחלה ועי"ז באו לידי מיתה כל אחד אומר אני אמלוך והנה מדת מלכות מקבלת ממדריגת תחתונים כי האדם שממנים אותו למלך הוא כמו שאר אדם רק רצון העבדים היה למנותו מלך ולהיותה מדריגה תחתונה מאד כזו שצריכה לקבל מעבדים על כן רגליה יורדת מות וזוהו תוכחה מגולה למי שמתנשא באיזה מדה על שאר אנשים לאמר שהוא חכם יותר מהם או שהוא ירא יותר מהם שזוהו באמת עצמות המחשבה אני אמלוך שהוא מקבל תענוג ממדריגה תחתונה ממנו והוא מן השבירה ר"ל שסובר שממשיך עצמו בזה למדריגה עליונה ובאמת הוא ממשיך עצמו למדריגה תחתונה ואין זה שלימות כי כל אדם צריך להמשיך עצמו למדריגה עליונה שהוא עומד עתה וזהו דעי זגב לאריות וכי' וד"ל. ובאמת אין שום מציאות בעולם שלא יהיה במחשבה קדומה וגם הגדלות היה במחשבה הנזכר ועל כן אמרו רז"ל בשמתא מאן דאית ביה ובשמתא מאן דלית ביה כי זה המציאות יורדת להיות בטולם לפי שהיה במחשבה הנזכר אך מאן דאית ביה צריך להעלותה אל שורשה שהיא המחשבה הנזכר שהיה בה ב' מחשבות אחד אנא אמלוך והב' אין מלך בלא עם והנה מחשבת אנא אמלוך במחשבה קדומה

עמי וסר' דהיינו שלא היה נוק' להתאוה לכך זכה למדריגת חכמה ונעשה בכור כמ"ש גיתנה בכורתו ליוסף ובכור נקרא חכמה ועל כן הם אותיות שניות ביחידות ובעשירות ובמאות שהוא משנה למלך המחבר המלך והעם כי לפני ב' הוא אלף מלך שאין לו תפיסה כי לפני א' מה אתה סופר ואחר אותיות בכ"ר הוא גל"ש שהוא אותיות שג"ל נוק' אבל מי שהוא דבוק בחכמה ממילא אינו דבוק בשום תאוה לפי שהתאוה אינה אלא במי שהוא דבוק בזמן דהיינו שלפעמים בזמן מה חסר ממנו הדבר שמתאוה אליו ובזמן מה ממלאים לו כל תאוותיו אבל מי שהוא דבוק בחכמה שהוא למעלה מן הזמן ושם החסרון והמילוי הוא בפ"א בלתי נפרד וד"ל. הגם דאיתא שיוסף זכה למדת התקשרות והשבטים הם איברים דשכינתא והמבין יבין שעצם התקשרות הוא חכמה באמת ונמשך מן המוחין ועל כן איתא בזוהר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר דלאו אורחא לגלות לפי שהוא מעלמא דאתכסיא ועל כן זכה יוסף לזה לפי שהוא דבוק לחכמה כנזכר ועל כן אמר פרעה ליוסף רק הכסא אגדל ממך רק הכסא דהיינו ההתכסות לפי שיוסף היה מעלמא דאתכסיא כנזכר אף פרעה לא היה יכול לבוא לזה לפי שהוא דבוק בתאוות על כן פרעה לשון גילוי שלא היה יכול לבא לעלמא דאתכסיא אבל שם יוסף צפנת פענח ותרגום דמטמרין גליין ליה זהו וירכיבהו במרכבת המשנה כי יש במשמעות לשון בכור כנזכר (כי אותיות מרכב"ת הוא אותיות מבכר"ת) המשנה כי חכמה הוא משנה כנזכר. אבר"ך א"ב בחכמה ר"ך לשון מלך ריכא בר ריכא כי הוא מחבר

י"ב מזלות אך בלא יוסף הם י"א כי יוסף הוא הנקודה המקבל חיות מחי' לכל החיות וידוע מ"ש בגמרא הקדוש ברוך הוא נדמה להם ככחור והענין כי נאמר נדמה להם ככחור והענין כי העשיר אינו מרחם על העני כ"א ע"י שמצייר בעצמו מדריגת עני ויורד לסוף מדריגתו וידוע שהקדוש ברוך הוא למעלה מן הזמן וישראל כשהם טובים הם ג"כ למעלה מן הזמן ואם ח"ו הם למטה מן הזמן מצייר הקדוש ברוך הוא במחשבה הבנים שהם למטה מן הזמן ואם כן איך הקדוש ברוך הוא שהוא למעלה מן הזמן מרחם עלינו שהוא למטה מן הזמן אך לפי משל הנז' יובן כי הקדוש ברוך הוא במחשבתו הבנים אשר הם למטה מן הזמן ויורד לסוף מדריגתם ולזה נדמה להם כזקן. ח"ס י"ג ת"ד וזהו סריס אין לו זקן וזהו שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן כי סריס אין לו זקן וכאשר הוא בחתימת זקן וזהו חנוך ה' וצדיק ואלהינו מרחם כי מרחם הוא אם יורד לסוף מדריגתם והוא בחי' צמצום וזהו אלהינו אבל חנוך הוא מתנת חנם בלא ירידת מדריגה זה הוא השם היפך הצמצום.

זהו תכלית הענוה כמ"ש רבינו ז"ל בכל מקום שאתה מוצא גדולתו וכו' כמ"ש ואיתא בזהר יעקב ידע שיהיו בניו בגלות מצרים וזהו וירא יעקב כי יש שבר במצרים כלומר שיש ניצוצי קדושה במצרים שנפלו בשבירה וזהו כי יש שבר וצריך להעלותם על ידי גלות וזה שכתוב כי למחיה שלחני ר"ל להחיות ניצוצות אלו וזהו וילקט יוסף את כל הכסף וזהו מ"ש רז"ל בשביל שהבטיח הקדוש ברוך הוא לאע"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול על כן הביא רעב בכל הארץ כדי להביא רכוש גדול למצרים הכוונה בזה ניצוצי הקדושה שהיו בכל הארצות הביאם הש"י למצרים כדי שיעלו בני ישראל ממצרים ופקדון לשון יחוד כמו לפקוד את אשתו וזהו והיה האוכל לפקדון לארץ דהיינו יחוד לארץ דהיינו מדריגה תחתונה נקרא ארץ ומתייחדת למדריגה עליונה ע"י העלאת הניצוצות מן השבירה דהיינו העלאת מיין נוקבין וד"ל.

נה **ויכר** יוסף את אחיו והם לא הכירוהו מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן פי' כי ההתקשרות הוא יוסף ויוסף הוא נמנה בין אחיו בין י"ב שבטים והם י"ב גבולי אלכסון

ויגש

נו **ויגש** אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו' הנה אמרו רז"ל אין הגשה אלא לשון תפלה ונ"ל לזה רמז הפ' ויגש אליו יהודה נאמר איש ישראל הנקרא ע"ש איש יהודה בעומד להתפלל לפני השי"ת ככה יתנהג ר"ל

שיהיה כל כוונת תפלתו להשפיע בשכינת עוזו וז"ש רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש היינו כובד של רישא דכל רישין אף שמבקש בקשת צרכי עצמו יהיה כוונתו שלא יחסר הדבר לעילא ח"ו כי

הא' ר"ל שמחמת אהבתו היטיב להם ומשפיע לכל העולמות אך זה לא היה יכול להיות כך כי לא היו יכולים לקבל אחר כך האור א"ס ב"ה אור צח ומצוחצח והוכרח להיות הצמצום שהוא בחי' דין דהיינו עיכוב השפע ועי"כ יכולים לקבל אחר כך השפע וכן תמיד מוכרח להיות שהעולמות מקבלים אהבת הבורא ב"ה היינו השפע בבחי' מטי ולא מטי כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע והכל מטעם הנו' שלא היו יכולים לסבול אהבה הא' ועי"כ נתהוו ישראל והוא בעצם מדת יעקב לפי שהב' מדות הראשונים הם בחי' אברהם יצחק ואחר כך נולד יעקב שהוא מדת רחמנות וזהו אברהם הוליד את יצחק דהיינו שניהם הולידו את יעקב שהוא מדת רחמים שבא אחר מדה"ד והיא התגלות אהבה ראשונה וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם דהיינו אהבה א' הנו' כי אהבה הנו' הוא באתכסיא והנה ע"י שנתגלה מדת אהבה יכול להיות ישראל אשר בכך אתפאר כי בפנימיות יכול להתפאר באותה אהבה שהוא באתכסיא ונחזור לענין כי ב' מחשבות הנו' דהיינו אהבה א' והצמצום שניהם גרמו האהבה הנו' וזהו וללוי אמר תומיך ואוריך וגו' לוי לשון לוי וחבור והוא קאי על הצדיק שהקדוש ברוך הוא מתלווה אליו תומיך ואוריך הוא האהבה א' והצמצום הכל לאיש חסידך שהכל גרמה אהבה כנו' וזהו שבכ"ד מקומות נקראו כהנים ליום הגם שהלויים המה בבחי' יראה והכל מטעם הנו' וכן במשל כשהאב אהב את בנו אהבה עצומה אך הבן קטן ואינו יכול לסבול האהבה ולקבל אותה והאב רוצה לגלות האהבה מכה אותו ועי"כ מגלה אחר כך מדת רחמנות. שהיא התגלות אהבתו כנו'

הנשמה היא חלק אלוה ממעל והיא אבר מאיברי השכינה וזהו עיקר הבקשה שימולא ויושפע לעילא ובודאי בזה תפלתו רצוי' ואין שטן מקטרג עליו ולא כאותן דעבדין לגרמיהו דצווחין הב הב כדאיתא בספר הוהר הקדוש גם ידוע שהדבור נקרא יהודה כי המחשבה הנקרא י"ה מיהודה ממשיך לקול הנקרא ו' וה"ו משפיע לד' ונעשה ה' וזהו פי' ויגש לתפלה ויאמר עשה הבקשה למענך כי הרי אני חלק אלוה ממעל וזהו בי אדוני ואז אל יחר אפך שלא יקטרגו עלי כיון שכל כוונתי הוא להשפיע לעילא לחלק הבורא שהוא בי וזהו בי אדוני כי כמוך כפרעה ר"ל פרע"ה הוא לשון התגלות הוא כמוך שהוא הפנימיות ומה גם שעולם הדבור הוא המדבר בו וזהו ידבר נא עבדך דבר שהיא המדה הזאת הנקרא דבר והיא עולם הדבור.

וַיֵּאסֹר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ כְּתִיב בְּנֵתָה לְרַעֲי מִרְחֹק כִּי הִנֵּה ב' אהבות יש אהבה אחד מחמת גודל האהבה שיש לו אל הבן עושה לו כל הטובות והב' מחמת אהבתו אותו מוכיח אותו ומכה אותו והנה כל מציאות שיש בעולם בודאי הוכרח להיות במחשבתו קדומה והנה ב' אהבות הנו' היו כבר במחשבה קדומה באופן זה כי תחילה עלו ישראל במח' ר"ל שאף על פי שישאל הם אחרונים לכל הנמצאים בפועל אבל במחשבה הם קדומים לכל וכולם לא נבראו אלא בשביל ישראל שנקראו ראשית דהיינו שיקבל הקדוש ברוך הוא תענוג מהם וזהו עצם המחשבה אנא אמלוך וזהו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית דהיינו שאהבת הבורא לישראל גרמה לבריאת העולם וזו היא האהבה

קודם בא ר' אלעזר לעולם כבר הקדוש ברוך הוא מקבל שעשוע ממנו ובאמת מעשה הצדיקים שעושים עתה הם שוה (נ"א ממשכים) למחשבת הבורא ית' וממשיכה עליו ושורה עליו והנה מחשבת הש"י הנז' נקרא אב למעשה הצדיקים שעושים עתה בפועל ועי"כ נתהוו הצדיקים למרכבה ויש להם כח לעשות וזהו ויאסר יוסף מרכבתו ר"ל יוסף הצדיק נעשה מרכבה במע"ט שלו ויעל לקראת ישראל אביו דהיינו מחשבה הראשונה בנוכר.

וזהו בנתה לרעי מרחוק לשון רעות ואהבה ובנתה הוא הבינות וגליות האהבה מרחוק ר"ל על ידי התרחקות שהוא רחוק מתחלה ממנו היא גרמה התגלות האהבה והנה אצלו ית' העבר והעתיד הכל בשוה לפי שהוא קודם ולמעלה מן הזמן וקודם שהיו ישראל היה גלוי לו כל צדיק וצדיק עם מעשיו ותורתו מתחילה כשעלה ישראל במחשבתו היה כבר שעשועים להש"י מכל צדיק ומעשיו וזהו שמצינו שהקדוש ברוך הוא משתעשע ואומר אלעזר בני אומר פרה בת שתים וכו'

ויחי

אפרים שפרה ורבה מחמת מצותיו כנו' ויש עוד מדריגה שנקרא מנשה שהוא לשון שכחה ע"ד כי נשני מבית אבי ששוכח בהקב"ה והאדם יתן אל לבו הלא לא עבדתי את ה' כ"א בדחילו ורחימו ויראה היא מה שתפול עליו יראה ולא מה שמעורר א"ע ליראה כי זה הוא רק העלאת מ"נ רק היראה העיקרית שתפול חיל ורעדה ומחמת פחד אינו יודע היכן הוא והמוחין נזדככו ויורדין דמע' אבל כשאינו כך אע"פ שנראה לו שהוא עובד ואוהב את הש"י בודאי היא אינו כלום כי זה השער לה' יראה היא שער לאהבה ואם אינו בשער זה הנקרא יראה איך אפשר לבוא לאהבה ע"ד נודע בשערים בעלה כשהאדם עם השכינה פי' עם היראה מחבר אליו הקב"ה דרכו של איש לחזור אחר אשה הקב"ה מחזיר אחר מי שיש בו יראה אשה ואז נקרא עם ה' כי חלק ה' עמו

נח ויברך את יוסף ויאמר וגו' המלאך הגואל וגו' יברך את הנערים פי' בזהוה ברכתא דבנין אע"פ שהוא שלם מצדו מצד בנין אין תענוגו שלם עד שיגמור שלימותו כמ"ש רז"ל יה"ר שיהיו צאצאי מעיך כמותך משא"כ אם לא היו לו בנין אין צריך לזה והבן החכם מבקש הכל בשביל תענוג אביו ואביו בראותו כי כן נותן לו בשביל (נ"א בשכל) בניו וזהו והשיב לב אבות על בנים וגו' וזהו ענין ברכות שמברכין ישראל לאביהם שבשמים.

נט אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי כי יש ב' מיני מדריגות הא' מחמת תורה ותפלה מחזיק יותר לעבודת ה' ב' אע"פ שעובד בלא שכל אע"כ מתאוה יותר, כמשל א' שנסע הרבה מילין לעיר אע"פ שמסיתין אותו שלא יסע לעיר ההוא אומר הלא נסעתי כך הרבה איך אניח באמצע הצדיק נקי כל שהכל הולך על ידיו ונקרא

אבל מי שהוא עובד ואינו אפילו עבד ומכ"ש שאינו במדריגה זו שתפול עליו היראה ואין עובד את ה' רק מצות אנשים מלומדה והוא טובר שהוא אוהב את ה' ואין זה רק שמתה הוללות ע"כ ישוב אל ה' ויעבוד בחשק גדול יותר וזהו נקרא מנשה כי מחמת ששכח את ה' עובד אותו יותר וראובן ג"כ פי' כמו אפרים דלעיל ע"ד חזי במאי ברא אתינא לגבך, ושמעון פי' ש"ם עי"ן.

במדברש האלקים הרועה אותי וגו' ר' יוחנן וריש לקיש ר' יוחנן אמר לרועה העומד ומביט בצאן ההולכים לפניו ור"ל אמר לגשיא שהוא הולך וקנים הולכים לפניו ע"ד דר"י אנו צריכין לכבודו וע"ד דר"ל הוא צריך לכבודינו וא"ל ע"פ מ"ש רז"ל ישראל מפרנסים וס' ולכאורה אינו מובן איזה פרנסה שייך למעלה ונ"ל ע"ד משל ישראל אשר בכך אתפאר שיש להש"י התפארות ממעשה הצדיקים ומתורתו וכמ"ש חכם בני וגו' וגורם נחת ושמחה לעילא וידוע כי השמחה באה מחמת תענוג ונחת שהיה לו ואחר התענוג באה השמחה והנה התענוג והנחת הוא המשפיע כמשל אדם אוכל איזה אכילה ושבע ממנה הנה בחוש נראה שהשובע באה לאדם מכח החיות והרוחניות שבתוך המאכל ולא מהמאכל הגשמי רק מהתענוג ועידון שבתוך המאכל שהוא רוחני ועוד יש ראייה כי כאשר בא אל האדם איזה תענוג שיש לו נחת ממנו הוא שבע ואינו תאב לאכול א"כ רואים אנו בחוש שהתענוג משביע כך הוא כביכול הצדיקים גורמים שמחה ותענוג לעילא ונקרא זה כבי' כעין פרנסה. ונקדים לזה מ"ש הקבצו ושמעו בני יעקב וגו' למה קורא אותם

תחילה בני יעקב ואח"כ אומר ושמעו אל ישראל אביכם וא"ל כי הנה ידוע כי כל ההשפעה באה מהחכמה שהוא י' והנה באות יוד יש ראש תוך סוף שהוא קוצא דלעילא וקוצא דלתתא וגוף היוד שהם ג' יודין וא"ל כי הקוצא דלעילא רומז לישראל לי ראש וקוצא תתאה רומז ליעקב י' עקב ר"ל דרגא תתאה וגוף היוד רומז לשם ישורון כי אין שורה בפחות מג' והם ג' שמות ישראל ישורון יעקב המתחילין באות י' ויעקב הוא הנקרא בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה וכתוב כולם בחכמה עשית כי כל החיות והויות העולמות כולם נמשכו מחכמה עילאה הנקרא ראשית וא"ל שזהו הקוץ העליון הנק' לי ראש הוא ראשית חכמה וישורון הוא הגוף של ה' שהוא המשכה מעילא לתתא ויעקב הוא י' תתאה שהוא הסתכלות כנודע שהסתכלות הוא מדריגה תחתונה שבחכמה וזהו נקרא עין יעקב ועין נקרא חכמה כמו עיני העדה והנה נמשל זה דמיון אב המלמד את בנו הנה הבן מקבל חכמת האב ומה שמשיג הכל היא מכח הדבורים של האב כי חכמת האב גדולה היא עד מאוד ונעלמת בהעלם גדול רק מה שמשיג הבן הוא מכח שהאב מצמצם חכמתו ומקטינה כפי ערך השגת הבן ומלבישה בהדבורים וגם הבן כאשר הוא שם מחשבתו ורעיונו אל הדבורים מקבל משם כי שם נעשה אחדות א' והו' שנאמר פתח פיך ויאירו דבריך פי' כי החכמה מאירה בתוך הדבור ומכח זה ג"כ יאירו לזולתו שיוכל התלמיד להשיגו ואז יש להאב תענוג כמשל התינוק המבקש איזה דבר מאביו וכאשר האב עושה רצון התינוק ונותן לו אותו דבר יש להאב תענוג מזה

זהו צדיק מושל וגוי כי רצונו ית' ורצון הצדיק נעשה א' ומה שהצדיק רוצה זהו רצונו ית' ויכול להפוך מדת הדין לרחמים וזה"ש רז"ל אי בעו צדיקים הו מיברי עלמא כי הלא בדבר ה' שמים נעשו וכתוב ויפח באפיו נשמת חיים ומתרגמינין רוח ממלא והנה בהש"י לא שייך לומר חלקים כי הוא א"ס ובא"ס לא שייך לומר רק חלק הדבור לבד נפח באפו וא"כ בהדבור הוא נכלל הכל נמצא לפ"ז אם בעו צדיקים הו מיברי עלמא כי דבורו של הצדיק היא זכה ונקי' בלי שום מסך המבדיל לא כמו ח"ו הנרגן מפריד אלוף אלופו ש"ע רק הדבור של הצדיק הוא מדובק ומקושר לשורשו והרי הוא ממש כמו הדבור של הש"י אשר ממנו שמים נעשו ומה גם כי רצון הצדיק הוא רצונו ית' כנוכר והנה ידוע כי הדבור נמשך מהלב לכנפי ריאה ומשם יוצא הקול ומשם נעשה הדבור והנה הבנת הלב ע"כ שמקבלת מדבר אחר שהוא המח' כי עי"ז נק' הלב מבין המבין דבר מתוך דבר פי' שמקבל מדבר אחר ההבנה שהוא המחשבה ונעשה גבון והיא המחשבה הטהורה היא חוקקת בהבנה והקול הוא החוקק בהדיבור נמצא כי מלובשים חקיקות זה בזה וזה נקרא לבנת הספיר כי ספיר הוא לשון זוהר ובהירות שהוא הסתכלות המחשבה הנקרא עין כמו ברק המבהיק ומבהיר פתאום כך המחשבה חקקתו ומאירה להבנת הלב והוא כמו עין המבהיק ומביט שהוא פתאום כהרף עין וזהו חקיקה עליונה ועוד כי ספיר הוא לשון ספורת דברים והוא המחוקק התחתון שהוא הקול החוקק הדבור וז"ש לא יסור שבט מיהודה וגו' פי' כי איש הישראלי הצדיק הנקרא ע"ש

איש יהודה לא יסור שבט ומושל ממנו כי הצדיק מושל ביראת אלקים וגו' ומחוקק מבין רגליו שהוא ב' מחוקקים ולבנת הספיר כנו' שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר שהוא מדת הצדיק עלמא דאתכסיא כידוע והנה הצדיק המבטל גזירותיו של הקב"ה יש לו ית' נחת מזה ותענוג גדול כמ"ש רז"ל ר' יהושע אומר אין משגיחין בבת קול וקב"ה מאי אמר קא חייך ואמר נצחוני בני כו' וזהו הפי' המדרש הגו' האלקים הרועה אותי כו' אלו ואלו דברי אלקים חיים ולא פליגי ר' יוחנן אמר לרועה שהוא מביט בצאנו. הוא מדבר בהשפעה מעילא לתתא כי בודאי אנו צריכין לכבודו ית' וריש לקיש אמר לנשיא שזקנים הולכים לפניו הוא מדבר בעיקר תכלית הבריאה שיעשה נחת ורצון לעילא כמ"ש רז"ל ישראל מתפרנסים וכו' וכזה הערך צריך הוא לכבודינו כי יש לו מזה נחת ותענוג כשעושה רצונו וכביכול הוא צריך לכבודינו.

חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב סא
 פי' כי יש ב' מיני אדמימות א' הוא גבורה ב' שהוא מיין שהוא שמחה ובאדמימות הב' אדרבא נמתקין כל האדמימות הא' משל למלך כאשר הוא בשמחה או רשות ליכנס לפניו אף מי שאינו ראוי והגון בלאו הכי וזהו חכלילי עינים מיין ואו ולבן שנים מחלב כי גם מי שאינו הגון זקשה כמו שן לשון שן סלע יעשה לבן יותר מחלב. ומה שאות ח' מחכלילי הוא גדול כי יש משל על אותיות הגדולים לא' שבנה עיר מוקפת חומה ועשה תוכה מגדלים גבוהים והם בשביל ב' דברים א' שהוא כלי ומקום להסתכלות הצופה למרחוק והב' ששומרי העיר יושבים שם וכתוב שם

הגדולה לאה דהיינו ה' גדולה שהיא ה' ראשונה דהיינו אותיות של המחשבה והם ג"כ כלים להסתכלות דהיינו חכמה ששורה עליהם והם ג"כ שומרים דהיינו אם לפעמים נחלשו המוחין ותמו באמצע התפלה אהבה ויראה הנה ע"י אותיות המחשבה יכול לחדשה ולדבר שוב בדו"ר כבתחילה והיינו שומרים והנה כאן משתעי קרא מיין שהוא שמחה כנו' הוא המחשבה ובלא"ה אות הח' הוא תבונה תמונת גו"ן שהוא בן וכת הם ביחד (ג"א נאמר ביחד) אז צאנה וראנה וגו' בעטרה שעטרה לו אמו זהו עטרה שעל הח' ע"כ הח' שבכאן גדולה.

בן הנושך עקבי סוס וגו' לישועתך סב
 קויתי וגו' אי' בוהר הקדוש כי האותיות נקרא סוס והנקודות נק' רסן. והנה השכל שהם הטעמים הוא הרוכב על הסוס כי האותיות הם בעצם כגולמים אלא הנקודות שע"י מתנהגים האותיות והמנהיגם הוא השכל בשביל שהוא רוצה לגלות חכמתו וצורתו והנה אותיות התורה או אותיות שע"י נזכר לעבודת השי' הם באים לשרשם ויש להם תענוג אך שאר דבורים שאינם מזה הענין הם ג"כ אותיות כמו זה הענין אבל הצרופים הם אחרים והשכל שהוא רוכב עליהם הוא שכל שפל ושורים עליו קליפות האותיות עצמם ומתקנאים באותיות של התורה והם המים התחתונים בזכים וכו' וכששומע איש גלבב וחכם או מעלה ג"כ האותיות ההם מתוך השבירה שמסתכל על צירוף הקדוש שבתוכם מאיזה מדה היא וע"י המדה מדבק א"ע להשי' ואז מעלה האותיות ההם ומכניס בהם אלוקות ועי"ז כשיספרו לפניו איזה מעשה שיש בה איזה רעה ח"ו כששומע זה מעלה ניצוץ הקדוש

כנו' ואז מכניס אלוהות בצירוף אותיות הנו' אז יכול להתתקן הדבר ההוא כי תשועת ה' כהרף עין ולמעט ית' יעשה להעמיד הדבר על תיקונו ואז יתפרדו כל פועלי און דהיינו שכל הרע שהיה מתחילה שורה על צירוף האותיות ותו דהיינו מה שהיה בחי' דלת עתה נעשה נון פשוטה שהוא עלמא דחירות הנושך עקבי סוס דהיינו אותיות התחתונים שהיו בעקבים ויפול רוכבו אחור דהיינו השכל הרע שהיה שורה עליהם וכשהוא כן לישועתך קויתי ה' כי כבר הוא ישועת ה' כנוכר זהבן.

בן פורת יוסף משל לבן מלך שנשבה סג
 ליד א' מעבדים פוחו ואוהב הוללות ושיכרות. והיה הבן רוצה שיוקשר מחשבתו עם מחשבת אביו כדי שיזכור בלב המלך מה עשה התקשר בתענוג שאביו בוודאי עוסק תמיד בתענוג כמשפט המלך וכזו מקושר מחשבתו עם מחשבת אביו והנה הפוחו רצה לילך לשכר עצמו ולמשוך בין וירא שמא יברח השבוי ולקחוו עמו ושניהם עוסקים בשכרות והולכים בשמחה אך אין כוונתם שיה כי הבן מלך אע"פ שהלך לבית היין אין כוונתו בחומריות המשתה כי בזה לא יתקשר מחשבתו עם מחשבת אביו כי אין דרך המלך למשוך ביין רק עיקר מחשבתו היה שמחמת זה יסוא לידי תענוג ושמחה ותתקשר מחשבתו במחשבת אביו ויזכר אצל אביו והעבד עיקר מחשבתו בחומריות המשתה והנמשול לבן אדם צריך להיות תמיד דבוק בתענוג רוחניות וגם כשיזדמן לו תענוג מתענוגי עוה"ז. יהיה ג"כ דבוק בתענוג רוחני' שמדבר ההוא שהוא החיות של הדבר ההוא. ובזה נזכר אצל השי' ב"ה כי הוא ית'

דבוק תמיד בתענוג רוחני שאין אנו יכולים להשיג שבדבר שהוא חיותו של הדבר מלא חומריות. אבל כשהוא דבוק לחומריות הדבר כגון אוכל מעדנים. אדרבא הוא מרוחק מהבורא ית' כנוכר לעיל במשל. והנה כישראל מתפללים ומתחבקים א"ע להש"י קלא נפיק צאנה וראנה בנות ציון דהיינו מי ששייך לו הדביקות והיחוד וניחא ליה וזהו וראינה ומי שאין הדביקות ניחא ליה יצא וחוץ צאנה וכששומעים הקליפות הקול הזה. אזי רוצים לבטל האדם מתפלתו במחשבה זרה ובתענוג הזמן וגם החיות של התענוג ההוא רץ ג"כ עם החומריות וקליפת התענוג ההוא. כי החיות הוא ניצוץ קדוש. והוא כן המלך כנוכר. כי הניצוץ חשקו לדבק באביו. וע"כ גם הוא (רק) [רק] לדבקו בשמחה. כי אם יהיה האיש נלבב היה מדבק עי"ז יותר בהש"י. בחשבו שהרי המח' אותו דבר הנופל במחשבתו הוא חכמה. כי כולם בחכמה עשית. וכתיב ה' בחכמה דהיינו כח הבורא שורה בחכמה. א"כ לפ"ז יש אלוהות במחשבה זרה כח הפועל המח' אותו הדבר ותיכף מלביש עצמו באהבה ויראה מפני ניצוץ הקדוש שבדבר ההוא. באמרו בלבו כיון שלולי חלק אלוהות המח' את הדבר לא היה יכול להיות. וא"כ למה לי לדבק בחומריות הדבר. אדבק בחיותו והוא כח מכחות הש"י לכן מתלבש (נ"א מדבק) א"ע באהבה ויראת ה' ית' ובזה מעלה הניצוץ שמדבר ההוא וכן באכילה ובשאר תענוגים. בכונה הנזכר מעלה הניצוץ שבתוכם. לכן שניהם הניצוץ והקליפה רצים בשמחה. ואיתא הבנים יירשו והבנות יזונו

פי' האותיות שהוא מתפלל הם נקראו בנים להקב"ה הם יירשו והבנות יזונו. דהיינו אותיות של מחשבה זרה. ונק' בנות ע"ש בנות ציון יזונו שמקבלים עתה חיות מאותו עליה שניתנו לה כעת. כי עלי' גמורה אינה יכולה להיות עתה דכתיב ועת לכל חפץ אך זה הפעולה נעשה עתה כשיגיע העת נעשה לה עליה גמורה תיכף ועתה מקבלת חיות עד העת ההוא והיינו יזונו. וזהו בן פורת יוסף דהיינו הבן הם האותיות שהוא מתפלל כעת ונק' בנים שהם פורתים ר"ל מרבים יוסף הוא תוספות תענוג בהש"י בן פורת עלי עי"ן כי עי"ן הוא חכמה. דהיינו ע"י חכמה מרבין תענוג כי כולם בחכמה אתברירו כמ"ש לעיל שע"י חכמה מעלה ניצוצות. והיינו והחכמה תחי' וגו'. ומפרש איך שע"י מחשבה זרה מוסיף תענוג. בנות הם אותיות של מחשבה זרה כנוכר צעדה עלי שורר לשון ראי' שראו שכעת הוא עת רצון לעלות כאשר ששמעו קול הברוה. לכן צעדו וברו. וישטמו בעלי חצים. היינו הקליפות של מחשבה זרה איש הנלבב יחשוב כנוכר ותשב באיתן קשתו. דהיינו שתפלתו עולה בתענוג גדול הנקרא אית"ן כמ"ש אית"ן זה אברהם.

ותשב באיתן קשתו. ויפזו זרועי ידיו. הנה כשאדם מתפלל חלילה לו לשום כל חשקו בשביל אותו דבר גופני שהוא מבקש עליו. כי אין לך פני' גדולה מזו כ"א ישום מחשבתו בזה. הרי אמרו יותר משהעגל וכו'. והיינו כי המשפיע רוצה להשפיע יותר ממה שהנשפע רוצה לקבל כן הש"י יש לו תענוג

גדול כשהוא משפיע שפע לבריותיו יותר מן הברואים הנשפעים ממנו ית' ואיתא בזהר. דקש"ת הוא קרוב ללשון בקשה וזהו ותשב באיתן קשתו דהיינו שאינו מבקש ומתכוין להנאת גופו. כ"א הוא מבקש בשביל איתן דהיינו תענוג גדול שיש להשי' מזה שהוא משפיע או ויפזו זרועי ידיו דהיינו כל מעשה ידיו וכל עובדות שלו כשהוא במדריגה כזה. הם יקרים מפ"ו והנה כשהאב אוהב את בנו או תמונת בנו חקוקה על לוח לבו. וכשהוא רואה את בנו שעושה דבר חכמה או האב מסתכל בו. ובעת הסתכלותו בו. החקיקה של הבן שבלב אביו הוא כולה בבן. כי האב משים בעת ההוא עיניו ולבו בבן. אינה נראית החקיקה הנזכר אפי' לאב לתמונה בפ"ע כי כולה בבן אבל אח"כ כשיגמיר הבן דבר חכמה או נתרחב הדעת של האב ויש לו תענוג גדול. ומהנה ומתענג בחקיקת הבן שחקק בלבו. ובעת ההיא יש עליה לאותה חקיקה שבלב האב וד"ל. והנה החקיקה הנז' היא באמת האב עצמו. אך היא חקוקה על תמונת הבן. והנה

כשעלה במחשבה הקדומה. שיהיו ישראל בעולם ואז נחקקו על כסא כבודו ית' מחמת אהבתו אותם וע"ש כך נקרא ישראל לי ראש שבידם לעשות ראש. עד"מ כשאדם רואה בצער בנו. אז אומר אני הולך בלי ראש וכשבנו הוא ממולא כל טוב אזי הוא שלם. והנה ישראל שהיא חקיקה הנז' לא נגמרה עד בחי' מציאת יעקב דהיינו מציאות שלם בעולם העשיה ולכך אנו נקראים יעקב לשון עקבי"ם וכשאנו עושים מעשים טובים. אזי יש תענוג להשי' ב"ה כביכול ושורה עליו החקיקה הנזכר. ואח"כ יש עליה להחקיקה הנזכר כביכול כנו' וזהו שמפ' אמאי ויפזו זרועי ידיו כנוכ' לפי שמדיד אביר יעקב. דהיינו שמעשה ידינו הטובים. משם רועה אבן ישראל. ומפרש התרגום אב ובן. דהיינו החקיקה הנזכר הוא בעצם האב בעצמו. אך הוא ע"ש תמונת הבן. ע"כ נקרא אב"ן אב ובן. והיא רועה דהיינו ניזון ממעשה ידינו הטובים כנוכר לעיל. והבן זה מאוד.

שמות

סה ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה כו' איש וביתו באי. הנה לכאורה קשה. הוה ליה למימר איש וביתו לבסוף. אחר הזכרת שמות השבטים וא"ל על פי מ"ש בזהר הקדוש כולא אורייתא שמותיו דקב"ה אינן. ואפילו שמות בני אדם למעלה הם שמות כגון ראובן ר"ל צירוף אותיות של ראובן הם שם קדוש לעילא ראובן תחתון שנקרא שמו בצירוף זה. מפני ששורש נשמתו הוא מהצירוף זה שלמעלה וכיוצא בזה שאר שמות. ואפילו שמות ערלים כמו עשו ופרעה למעלה הם בקדושה כמו שכתוב בדרושים הקודמים. וא"ל שלזה רמז הפ' ואלה שמות וגו' כלומר

שלא תאמר שזהו סיפור דברים איך באו למצרים. רק כולם הם שמות. וא"ת והלא בני ישראל הם קחשיב הכתוב שמותן בפרטות. כי היאך יתכן לכנוי שמות בני אדם לשמות הקדושים דלעילא לזה אמר איש וביתו באו. כלומר איש הוא שם צירוף דלעילא וביתו הוא התחתון. מפני שהצירוף שלמעלה מתלבש באדם התחתון. אשר נקרא שמו כשם הצירוף לכן נקרא האדם התחתון ב"ת בערך העליון שהוא העיקרי, והתחתון אינו נקרא רק בית לשורש נשמתו.

10

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בשם ר' ישראל ב"ש זלה"ה על פי מ"ש שמו את ירושלים לעיים כלומר כשבא לאדם איזה יראה או איזה שלימות במעשה המצוה. באה לו מדה גבוהה כי מזה בא בעו"ה גלות לעולם בשביל שמו את יראה שלם שלהם לעיים לשון גל גבוה וגדול. ואם עושה איזה עבודה כמו תורה ותפלה וכיוצא עושה אותה לנבל וכונן כלומר בלא דחילו ורחימו רק כמו מנגן על נבל. וזה גורם ח"ו שהעבודה שלו הכל הולך אל הקליפות וזהו נתנו את נבל"ת עבדיך לעוף השמים שהם הקליפות הנקראים כך ומי גרם זה מחמת שעשה עבודה לנבל. וא"ל שזה רמז כאן. ואלה שמות ר"ל גם הגרות והשממון. וזהו הבאים מצרימה ר"ל במיצר הגלות ומפרש ראובן וגו' ר"ל כאשר עשה איזה עבודה אומר ראו מה בין בני ישראל לשאר בני אדם. שאני עובד עבודתי בשלימות וראוי הוא שהש"י ישמ"ע בקולי. וילו"ה אלי. וזהו שמעון ולוי וכן שאר השמות.

10

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים וגו'. איש וביתו באו. הנה

תחילת הכל היא היראה כי אם אין יראה אין חכמה חשובה כלל. ותכלית חכמה הוא יראה. הגם שצריך לעבוד השם יתברך באהבה ויראה אין צריך לחפש רק יראה וממילא תשרה עליו אהבת הבורא ית'. כי דרך איש לחזור וכו'. ובוזה הבחינה יבחין אדם עצמו אם יש לו יראה בשלימות. ונבין זה ממשל אם א' עומד לפני המלך ויעברו לפניו דבר שהיא אצלו הגדולה שבתאוות שאם לא היה עומד לפני המלך היה מתאוה מאוד לדבר ההוא. עכ"ז בעמדו לפני המלך נתרחק ממנו תאות הדבר ההוא וכ"ז הוא מפני שכל כך גדלה עליו הבושה והאימה מפני המלך עד שאינו רואה אף במדותיו וכולם בטלו ממציאיות נגד יראת המלך. כמ"ש רז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני האבוקה. כמו שרגא בטיהרא למאי מהני ואינו עושה פעולתו כלל. כן מדותיהם אינם עושים שום פעולה בתאוות העולם כי תמיד הם בטלים ממציאיות מיראת הקדוש ברוך הוא. והנה היראה היא מדריגה תחתונה של המלך. והיא המתחברת בין המלך והעם היראה הדבוקה בו הוא חלה על עבדים שהם עמו. והנה אפי' שר גדול שיש לו כל טוב בביתו. אף על פי כן כאשר בא לפני המלך הוא בטל ממציאיות כנזכר. וזהו יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו פי' אף על פי שאין מחסור להם. אף על פי כן הם בטלים ממציאיות עם כל אשר להם מפני יראת השם ית'. והנה עיקר המלכות היא היראה. כי עיקר התענוג למלך במלכותו הוא מה שמתיראים ממנו ועי"כ צייתים אותו. והנה האלקים עשה שייראו מלפניו. ועיקר בריאת העולמות היה בשביל

תענוג זה. והיא נקרא כלה ואנחנו עמו מחויבים להיות נושאים עלינו תמיד יראת השם יתברך ברוך הוא וזהו מה שכתוב בכל מקום שגלו שכינה עמהם. דהיינו יראת הבורא עמנו תמיד. וזהו לכלותם כלה דליה. וזהו כלתו של שוק של בורסי דומה עליו כשוק של בושם. וזהו וירא אלקים את בני ישראל. דהיינו שראה התענוג שלו שייראו מלפניו כגו' וזהו אלקים הוא בחי' יראה הוא עם בני ישראל. אז וידע אלקים דהיינו שנתקשר באותו התענוג ונתן לב להוציאם. וזהו איש וביתו באו. דהיינו כ"א בא עם יראת הבורא עליו. ויראה נקרא בית על דרך בחכמה יבנה בית. אבא יסד ביתא וע"ש כך נקרא חכמה תתאה.

סח

אנכי אלקי אביך אלקי אברהם וגו'.
לכאורה הוה ליה למימר איפכא מעיקרא אבות ואחר כך אביך שהוא עמרם. אך זה היה באמת המשכה מלמעלה למטה דאיתא וילך איש מבית לוי ולא נזכר שמו לפי שהלך בצניעות וכל מעשיו היה באתכסיא. על כן לא פרסמה תורה חסידותו. מפי הקבלה למדנו שלא טעם טעם חטא כדאיתא בש"ס. אבל התורה כסהו לפי שהי' מעלמא דאתכסיא ושמו מוכיח עליו ע"ם ר"ם שהיה ממדות ראשונות. וזהו מבית לוי לשון לזית חן ששם הוא לוי תמיד בהתחברות תרין רעין דלא מתפרשין. ויקח את בת לוי וזהו שיצא משה משם שזכה לבינה וד"ל.

סט

ויפגשו בהר אלקים. הנה העוף הנקרא ראה הוא מעבר את נוקבא שלו בראייה והסתכלות לבד וזוהו יצא לנו מופת שבכל מקום שהמחשבה של אדם מחשב. שם הוא

כל חיות האדם מצומצם ואינו רק שם. כי ההסתכלות הוא כלי אל המחשבה ויש על זה כמה מפתים. שבאיזה מקום או דבר שאדם מחשב. הרי כל חיותו מצומצם באותו מקום או דבר לבד. וממילא אם חיותו מצומצם שם הרי כל מדותיו וגופו ג"כ שם כי שדי נופא בחר עיקרא והנה כשעלה ישראל במחשבה קדומה. דהיינו שעלה התענוג והשעשועי' שעתידי לקבל מישראל לפניו ית' הנה המבין יבין שזה בעצמו עצם הצמצום. שכיון שהתחיל לחשוב תענוג שיקבל מישראל. שהם עתה מגובלים שיש להם גבול. וכל מקום שהמחשבה שם החיות גם כן מצומצם. וכן עד"ז כאן כשעלה במחשבה כנוצר הוא ית' בעצמו נתצמצם כביכול. ועי"כ נעשו ישראל. שאולי הצמצום לא היה יכול להיות עולמות אלו ולהיות בתוכם ישראל שהם עתה. אך כשהיה הצמצום או העולמות יכולים לסובלו ונעשו כולם. הגם שלכאורה נראה שמה שישראל עלה במחשבה. זו היא מדת אהבה וחסד ותענוג שאהבם ומחמת אהבתם ברא כל העולמות. והצמצום הוא בחי' דין הנה באמת זהו הפי' אהבה דוחקת הבשר שמחמת אהבה לדבר מצמצם את עצמו רק לאותו דבר. ובאמת אמר ריב"ש זלה"ה. והכהנים הלויים שכל שפע הבאה הוא בב' בחי'. דהיינו אהבה וצמצום. שמחמתם משפיע לעולם התחתון. ובחי' צמצום אותו השפע היורד מעולם עליון לשרות בעולם התחתון. וכן בצמצום הראשון היה בחי' אהבה ובחי' צמצום הכל בפעם א' בלי פירוד כלל שאהבה שאהב את ישראל הוא בעצמו הצמצום כנוצר וד"ל. והנה עיי' נתהו כל

כמו עולם העליון וכמו ששם הכל הוא אחדות פשוט ישים לכאן לאחדותו גם כן. ואינו משגיח על הכלים הנראים מופרדים. כי הוא בבחי' המקבלים. אבל הדבור בעצמו הוא אחדות פשוט. ובוה מיוחד עולם התחתון לעליון ויכול להעלות ממדריגה למדריגה עד ראש כולם. ששם הכל אחדות פשוט. וזה שנכתב בתורה סירוב מרע"ה לילך להוציא ב"י ממצרים. לא על מגן אלא להשמיענו דבר הגון. שבדין הוא עמו לפי שהוא היה בחי' אהבה לחוד, כמ"ש כי מן המי"ם משיתיהו דהיינו בחי' אהבה ותענוג. וז"ש כי כבוד פה וגו'. לפי שדרך הפה לצמצם הקול במבטא כדי לחתוך הדבור והוא לא היה מבחי' צמצום. רק מבחי' תענוג לבד. וכאן היה צריך להתגלות אלוהותו ית'. בחי' אהבה וצמצום. ע"כ אמר לו השם ית' הלא אהרן אחיך הלוי. דהיינו בחי' צמצום. והיה הוא לך לפה כנוכר ובאותו העת היה עדין משה ראוי לכהונה ואהרן ללוי כמ"ש רז"ל ויפגשהו בהר אלקי. ה"ר הוא אהבה כאברהם שקראו הר האלקי בחי' דין הצמצום. והיינו כשנפגשו היו כבר שניהם כאן וזהו וישק לו אתדבקו רוחא ברוחא. דהיינו שנעשו שניהם באחדות פשוט.

שם האח"ת שפרה. ר"ל ה' אחת ע היינו ה' ראשונה שפרה בינה שהוא סוד תשובה שמשפרת הוולד ומסתמא היה תחלה מלוכלך בעוונות. וע"י התשובה שעושה משפרת אותו הבינה ושם ה' שנית פועה לשון דבור כי ה' עולם הדבור וגם נקראת הבינה שפרה שהוא סוד השופר כנודע.

עא דרך שלשת ימים נלך במדבר. כתיב גל עיני ואביטה וגו' ואי

העולמות. ואלולי זה לא היה יכול להתגלות אלוהותו יתברך בעצמו ובלעדי אלוהותו ית' לא היו יכולים כל העולמות להתקיים אפי' רגע א'. אך ע"י הצמצום יכולים לסבול אלוהותו ית' ור"ל. והנה במצרים נתגלה אלוהותו ית' כמו שהי' בחידוש העולם כנודע כמ"ש אני ולא מלאך. כי הוכרח להיות ע"י עצמו ית'. לפי שהיה מסובבים בטומאות ובכשפים. שלא היה יכול להיות כ"א ע"י עצמו ית' כנוכר. ולא היה כח בשום מלאך לעשות זה. על כן היה מופת גדול על חידוש העולמות. כי הוא המשדר המערכות כרצונו ית'. וכיון שהיה צריך להתגלות אלוהותו ית'. היה צריך גם כן להיות ע"י אהבה וצמצום כדי שיוכלו לסבול אותו כמו בחידוש העולם. והנה אעפ"י ששם היה אהבה וצמצום הכל ברגע א' אף על פי כן העולם עשי' צריך לזה ב' כלים. כי כן הוא דרך העולמות שמה שבעולם העליון הוא אחדות פשוט כמו המחשבה. ובעולם התחתון ממנו נראה יותר פירוד. והוא מצד הכלים. אבל מצד החיות שהוא מעולם העליון. הוא גם עתה אחדות פשוט כמו המחשבה. שהמחשבה הוא בלב בלבד ואחר כך כשרוצה לגלותה ע"י קול ודבור. יש לה כמה כלים נפרדים ה' כנפי ריאה והמבטים והקנה. ואחר כך מזכירה לעשי' נראה הפירוד עוד יותר. ובאמת האיש הנילבב אינו עושה פירוד גם בעולם התחתון כיון שרואה שכל קומתו וחיותו של עולם התחתון הוא מעולם העליון ואלולי העולם העליון היה העולם התחתון אפס מוחלט וכן אם יסתלק השפעת עולם העליון אפילו רגע א' היה חוזר התחתון לאפס מוחלט א"כ הוא

השגתו ואינו מצומצם כל כך. וכל מה שמתרחק יותר משורשו שם התורה יותר מצומצמת עד שבא לעולם הזה שבו הכל בצמצום גמור. עד שכמעט שאין לך מצוה שאין בה מדות ושיעורין וזהו שהקב"ה מצמצם עצמו ושורה בעולם הזה על ידי התורה והמצוות שהם כאן בצמצום ושיעורים. וזהו גודע בשערים בעלה בשיעורין דילי. ומי שזוכה ורואה עולמות עליונים בעת עשותו המצוות דהיינו שהוא מופשט מהגשמיות כ"א לפי מדריגתו יש לו יותר תענוג לפי כל מה שהוא יותר עליון הוא יותר רחב ואינו בצמצום כמו כאן. וזהו שכר מצוה. ר"ל שהשכל של המצוה שעושים בעוה"ז הוא באותה מצוה עצמה בעולם העליון ושם יש לו תענוג ממנה לפי שכאן אין לו תענוג ממנה מפני שהוא בצמצום ובלבוש כנז'. וזהו כי שמש ומגן ה' אלקים היינו כי השמש מסבב אותו יסוד המים וזהו למגן ולנרתק לשמש לפי שהעולם לא היו יכולין לסבול הבהירות והחום של השמש. על כן היה לו יסוד של מים למגן ולנרתק וזהו בעוה"ז אבל מי שהוא מופשט מהגשמיות ומקשר עצמו לעולמות עליונים או רואה שם שה' אלקים הוא כביכול שמש ומגן כנזכר לעיל באורך וזהו לע"ל נאמר לא יהיה לך השמש לאור יומם והיה ה' לך לאור וגו' וד"ל. ונחזור אל הענין שהתורה והמצוות שהם מצומצמים בעולם הזה הם בעצמם מצוים בעולמות עליונים רק ביותר התרחבות באשר שהיא קרובה לשורשה. ע"כ צריך כ"א לכוון בעת עשיית המצוה במעשה ודבור ומחשבה כי בזה מעלה את המצוות ומפשיט אותם מגשמיותם ומקרב

באורייתא ברא קב"ה עלמא. ולא העוה"ז בלבד אלא כל העולמות הכל ברא באותיות התורה. והנה זה אי אפשר שבכל חלק מן התורה נברא חלק א' מן העולמות. כיון שהתורה קדומה והיא למעלה מן הזמן והוא אחדות פשוט ולא שייך בה חלקים. והנה לפי זה מוכרח שבכל חלק מהתורה כלול בו כל התורה וכל העולמות וכן כלול בהן כנז'. אך אין נראה ממנה רק פרטות אבל בהעלם כלול בה הכל. כמו שאין אנו רואים רק עולם הזה. ואף על פי כן באה לנו הקבלה שיש עולמות לאין קץ. וכן בכל מצוה אין אנו רואים רק העשייה אבל נעלם בה הכל כנזכר. וזהו רחבה מצותך שמצוה א' רחבה היא מאד וד"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ר"ל אותן העולמות המופלאים ומכוסים בתורתך. וזהו באורייתא ברא קב"ה עלמא התורה כמו שהיא אצלינו אך היא מתלבשת בכל העולמות כפי מה שהוא והיא בעצמה אינה משתנית וזה שהאבות למדו תורה ונתן למד תורה היינו שהשיגו התורה כפי מה שהוא הגם שעדיין לא נתלבשו בעת ההוא בלבוש שהוא אצלינו שהוא כנרתיק אל התורה עצמה כביכול. וזהו לע"ל יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה דהיינו שישגו אות' כמו שהי' בלי לבוש לפי שעכשיו לא היו יכולים לסבול בהירתה בפ"ע ולא כל מוחא סביל דא. כי אם הצדיקים המופשטים מגשמיות יכולים להשיגה כ"א וא' לפי התפשטותו מגשמיות. עד"מ אם הוא מופשט מעוה"ז בלבד יכול להשיג כפי מה שהיא בעולם יותר עליון וכן עד אין קץ כל מה שמדבק עצמו אל עולם יותר עליון כן תתפשט

הענין כי המצוה צריך לעשותה בדבור ומעשה ומחשבה ותענוג (דהיינו שצריך להמשיך עצמו לדביקות עד שמגיע לתענוג) הנה כשניתנה תורה בסיני ניתנה בדבור וכמו שאנו רואים ובוודאי מוכרח להיות שם מחשבה כי הדבור נמשך מן המחשבה. נמצא שהתורה ניתנה בדבור ובמחשבה. אבל המעשה הוא בידנו כשאנחנו עושים המצות במעשה או אנו מייחדים מעשה המצוה שהיא עולם העשיה עם הדבור והמחשבה שהם עולם היצירה והבריאה. וזהו ביום חתונתו זה מתן תורה. ולכאורה איזה חתונה היה שם. אבל הענין הוא כמ"ש שהיה יחוד באמת כי עולם העשיה היה לו עליי ונתייחדו לעולם השמיעה (כשהיא כלי מוכן לעולם הדבור דהיינו לקבל הדבור) עם המעשה וכוה ניחד עולם העשיה לעולמות עליונים. וזהו שלשת ימים נלך במדבר. דהיינו שלשת עולמות נלך בקבלות התורה שניתנה בדבור כנוי והבן.

עב וידע אלקי פי רש"י נתן לב להתבונן. פי' שהביא כביכול את המחשבה להגלות. והוא נקרא עלמא דחירות ויתפרדו כל פועלי און ולפיכך יצאו קודם זמנם. כי גפלו כל הקליפות.

אותם אל שורשם ומייחד בעולמות עליונים והבן. והעיקר הוא התענוג בעת עשייתה ונראה זה בחוש כי התענוג הוא המחבר ב' דברים. למשל דבר ונוקבא המחברם הוא התענוג ע"כ כל איש שיעשה המצוה בדבור ובמעשה ובמחשבה ועליון על הכל הוא התענוג המחברם. וכוה הוא מקשר כל העולמות להקב"ה. ואין לך כל מצוה שאינה כלולה מכל התורה כנזכר כי היא אחרות פשוט אך שהיא מצומצמת אבל כשמפשיטה מגשמותה היא רחבה מאוד וכלולה מהכל וגדולה יותר מעולם ומלואה. וז"ש רחבה מצותך מאוד שהיה רואה אותה בעולמות עליונים וזהו מ"ש רז"ל בא דוד ולא פירשה היינו שאמר טתם רחבה מצותך בלי שיעור. בא יחזקאל ולא פירשה והנה מגילה עפה כתובה קינים והגה והוי וגו' היינו שראה יסורים של צדיקים בעוה"ז. ר"ל אותן המצות עצמן. אבל ראה אותן בעולמות עליונים שהם התענוג הגדול בלי צמצום קרובים לשורשם ורחבים וכולים כנזכר ואחר כך בא זכרי' ופירשה מגילה עפה וגו' לפי שזכרי' היה בתחילת בית שני שהוא אותיות שבעולם הדבור. והיה חסר ה' דברים כנודע וד"ל. ובדבור הוא גם כן מצומצם כנודע שהדבור מצומצם על כן ראה אותה בשיעורין. ונחזור אל

וארא

עג סמיכת הפרשה ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה וגו' וידבר אלקי אל משה ויאמר אליו אני ה' וא"ל ע"פ מ"ש בסימן שהוצרך הקב"ה לצמצם בהירתו ואורו בכריאת העולמות בכדי שיוכלו לקבלו ולא יתבטלו ממציאות כנוי שם. ואף שמדת צמצום נקרא דין המגביל שפע

החסד אשר טבעו להתפשט. והדין מגבילו כמו המים שבתוך הכלי שהכלי מגביל את המים ואינו מניחו להתפשט. והנה לפי הנראה שהצמצום הוא דין. אבל עכ"ז הוא חסד כי בכל דבר ודבר שבכל העולמות מוכרח להיות הטוב שהוא החסד מעורב בהם כי עולם חסד יבנה. ואף שהוא דין מ"מ אם לא היה צומצ' היה העולמות בטלים. וידוע כי מהד"ד נקרא אלקים בתומו מעורב חסד שהוא שם א"ל שבתוכו כמד"א חסד אל וגו' וז"ש כי שמש ומגן ה' אלקים וגו' וידוע כי שם הוי' נקרא שמש וז"ש בני שמש ומגן הוא דמיון כמו ה' אלקים ר"ל כשם שא"א להסתכל בשמש מגודל אור בהירתו אם לא ע"י מגן ומסך המבדיל שהוא המגן בעד אור השמש שיוכלו להנות מאורו. כך היא שם הוי"ה ב"ה שאורו רב מאוד מגודל אור בהירתו אור החסד והרחמים שבו. אם לא היה לאורו הגדול מסך המבדיל לא היו העולם יכולים לקבלו לכך הוצרך לצמצמו ולהגבילו בשם אלקים שהוא המגן כנזכר. וזהו שאמרו רז"ל לע"ל יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה והרשעים מתלהטים והצדיקים מתרפאים רמזו אל הנזכר פי' שלע"ל יוציא שם הוי' מנרתיקה שהוא שם אלקים שעתה הוא מלובש בתוכו כי אז יהיה כח הצדיקים רב מאור ויקוים בהם והיו עינין רואות את מוריך. ויוכלו לקבל בהירתו ורחמיו הגחולים וחסדיו המרובים ומתרפאים בהם. אבל לא נן הרשעים אלא מתלהטים כמ"ש הנביא ה' כגבור יצא כלומר ה' אע"פ שהוא רחמים גמורים עכ"ז כשיצא מנרתיקו ולבושו ינקם כגבור כמו מדה"ד ויפרע מן האומות. ולכך

פרעה הרשע אמר מי ה' כלומר שלא רצה בזה השם ולא האמין שנתגלה שם הוי"ה ובאמת לבסוף נתגלה שם הוי"ה ב"ה כאמור וה' הכה כל בכור וגו' וכן יהיה לע"ל בב"א. שנאמר כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות וגו' ר"ל אגלה מה שהיה געלם ומופלא שם הוי"ה ב"ה ואז אראנו ונתגלה וזהו מרומז בפ' שאמר משה. ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמ"ך שהוא שם הוי"ה ב"ה. הרע לעם הזה כי פרעה לא השגיח ולא שת לבו לזה השם באמרו שהוא עדיין מלובש כנזכר. ולכך אמר הכתוב אח"ז וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' ר"ל הוא אינו יודע מנפלאות אשר אעשה בקרבן. כי אוציא חמה מנרתיקה וילהט אותם כנזכר. כי אף עתה אני ה' רק שהוא מלובש כנזכר. וז"ש בפ' שלפניו עתה תראה שם הוי"ה בהתגלות ויקבלו הרשעים פורענותם הכה ורפוא. כמ"ש רז"ל הכל למצרים ורפוא לישראל כי בהתגלות שם הוי"ה צדיקים מתרפאים כנזכר וזה שאתה רואה שהוא מלובש עתה הכל הוא מפני קיום העולם. וז"ש וארא אל האבות באל שדי' ושמי ה' לא נודעתי להם. כי ידוע שמדת הצמצום נקרא שדי שאמר לעולמו די. ר"ל שהגביל מדת החסד מלהתפשט יותר מדאי. ועכ"ז אף שהוא בחי' דין נקרא אל שדי' שמעורב בו החסד הנקרא אל זהו גופא חסד כי יוכלו ע"י הצמצום לקבל אורם ושמי ה' שהוא שם הוי"ה לא נודעתי להם. ר"ל לא היה יכול להתגלות בימיהם והיה מלובש בתוך שם אלקים שהוא דין והצמצום אינו ה' היה הוה יהי' ויכולת בידו להתגלות ולפרוע מהם.

עוד נ"ל אומרו. וידבר אלקים וגו' אני ה' ר"ל שזאת המדה הנק' אלקים שהיא דין הוא בעצמו מדת רחמים שהוא שם הוי"ה ב"ה וז"ש אני ה' כי היה בלתי אפשרי להשפיע לישראל אם לא ע"י מדת אלקים שהוא הצמצום. וז"ש וגאלתי אתכם מעבודתכם כלומר מהעבודה גופא שהוא מדה"ד תבא להם הגאולה וז"ש רז"ל קושי השיעבוד השלים ת' שנה של גירות בארץ לא להם רמזו אל הנוכר שמכח מדה"ד בא להם הבהירות כי שמש ומגן ה' כנוכר. ולא עוד אלא שזכו בזה לנביאות פב"פ כמ"ש רז"ל ראתה שפחה על הים וכו' מפני שהיו יכולים לסבול הבהירות. וזהו תחילתו דין וקשה וסופו רך. וא"ל שלכך אמר מי ה' מפני שאחזת פרעה היה בב' אותיות מי של אלקים כמ"ש בכתבי האר"י זלה"ה ולא היה משיג יותר רק ב' אותיות מ"י של אלקים. ולכך אמר מ"י ה' כלומר הוי"ה מלוכש עדין בתוך אלקים. וגם עפ"ז יתורץ מ"ש בס' הפליאה משה גי' אל שדי שבו נשתמש. ותנה קשה והלא מפורש בקרא וארא אל האבות באל שדי ושמי ה' וגו'. אבל למרע"ה נתגלה שם הוי"ה ב"ה. ולמה אמר שמשה נשתמש באל שדי. וע"פ הנוכר יובן כי מ"ש שד"י שאמר לעולמו די ונ"ל למה אמר שדי ולא נקרא די לבד. ונ"ל ע"פ מ"ש רז"ל שהקב"ה ברא את העולם במדת אברהם כמ"ש בהבראם וראה שאין העולם יכול להתקיים ושיתף עמו מדת יצחק ועדיין לא היה מתקיים עד שבא יעקב וכו' כמבואר במ"א בארוכה והנה בהכרח הוא אף שבא יעקב היו צריכין גם למדת אברהם ויצחק. והנה ידוע כי בריאת העול' היה

במדת החסד ואהבה כמ"ש עולם חסד יבנה וכן בכל מעשה האדם ובכל דבר שבעולם צריך להיות מדת החסד אך אין בירה בלא מנהיג וצריך להיות אימת המלך מדת יראה פחד יצחק ויעקב הוא המכריע והממוצע ביניהם וכולל שניהם. ומה גם כי בכל א' מהג' מדות כלולים שלשתן כמו למשל אדם שאוהב איזה דבר הוא שונא התנגדותו ויש בו בכוללות. ולכן נאמר אברהם הוליד את יצחק וכן ביראה כלול אהבה ולכן באלהי"ם שהיא דין יש א"ל שהוא חסד כי אין לך כל דבר בעולם שאין בו התכללות טוב בנסתר ומב' המדות אברהם ויצחק יצא יעקב ויעקב הוא הכוללם ופדה אותם כמ"ש במ"א כן בעבודת הש"י. צריך לעבוד שיתעורר לו אהבת הבורא ויראתו אימת המלך ובכדי שהבורא ית' יתפאר בנו. ויהיה זאת לנחת לפניו ית'. וזה נקרא טעמי המצות. והנה אי' בס' הזוהר אות ש' קאי אחד כרעא. ר"ל כי תמונת אות הש' היא ש' שורקת. כלומר הג' יודין שעל הג' קווים הם דוגמת שורק. כי האור הבהירות והשפע בא מהחכמה י' דרך ג' קווים שהם תמונת ג' ווי"ם המתפשטים מג' יודי"ן שעל ראשיהם. ואלו הג' קוין קיימי אהאי כרעא דיעקב קאים ב' שהוא רגל התחתון של הש' וכו' מתחבר ומתצמצם להשפיע בד' לשון וד"ל. כדי שתסבול זה הבהירות וזהו אות הד' שבשם שד"י ואור החכמה מתגלה בסוף. וזהו אות י' שבשם שד"י וזהו צירוף שד"י. ובזה אמר לעולמו ד"י שהיה מלוכש ומעוטף בו שם הוי"ה ב"ה וזהו וארא אל האבות שהם ג' קוין הנוכר. בא"ל שדי ושמי ה' לא נודעתי

העולם העבודה די הוא. ושמי ה' הוא שם העצם ית' לא נודעתי פי' נתבררתי שיעבדו אותו מחיות עצמותו ית' שאינם סובלים את העבודה ההיא. אבל מרע"ה עבד מחמת עצמותו ית' ואבאר עוד ע"ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. כי הקב"ה ברא את העולם כדי שיהיה לו תענוג מן הצדיקים. ומקודם לא היה עדיין שום שעשועים לפניו ית' וזהו שעשועיים יום יום. מחמת ב' מיני מדות טובות ורעות הוא שעשועיים. שאם היו תמיד עובדים לא היו שעשועיים. כי התענוג תמידי אינו תענוג כידוע וזהו בעבר הנהר ישבו אבותיכם ר"ל במדריגות התחתונים. ולמה הי' זה בשביל להעלות מדריגות תחתונים מי הוא זה תרת. ואקח אביכם אברהם מעבר הנהר. שהיה עמו שעשועיים. ואתן לו את יצחק. וגם עם יצחק היה שעשועיים. ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו שאל"כ היה תענוג תמידות. ואי קשה למה לא כתב ואתן לאברהם את ישמעאל כי ישמעאל לא נקרא בן אברהם כ"א בן האמה שהוא היה הכנה ללדת יצחק כי הזוג של אברהם ושרה היה מנוכך שלא יכול להוליד בגשמי' רק ברוחניות כי נפשות הולידו בזיווגם ולכך נתנה שרה לאברהם את הגר להוליד את ישמעאל. וזהו אהבה גשמיות נולדה בעולם והיה יכולים להוליד בגשמיות ואח"כ היו במצרים עובדי ע"ז ולא היה תענוג יצאו ממצרים והיה שעשועיים. נחזור לראשון מה כסא של ג' רגלים. פי' הג' מדות. כי בחטא של עגל פגמו בהמדות אהבה ויראה והתפארות שפארו את העגל. ונטלו גאותו ית' כביכול. אמר ואעשה אותך לגוי גדול

עד ב

עד ב

להם וגו'. אבל אמרו רז"ל גדול מה שנאמר במשה יותר וכו'. כי אברהם אמר ואנכי עפר ואפר. ומשה אמר ונחננו מ"ה כי הגיע למדת אי"ן ולכן האבות הוכרחו לקבל בהירות שם הוי"ה ב"ה על ידי צמצום שם שדי כנוכר. אבל משה הגיע למדת מ"ה ואי"ן ונאמר בו והאיש משה עניו מאוד מכל האדם וכו' שהיה בו מדת ענוה גדולה מאוד. שהיה מצמצם עצמו בברשה ובהכנעה גדולה מאוד לפני הבורא ית' עד שלא ידע אם ישנו בעולם אם לא מגודל ענותנותו כנוכר ומכח המדה הזאת היה יכול לקבלו הבהירות שם הוי' בעצם אספקלריא המאירה. ומ"ש שהיה משתמש באל שדי לא ירצה לומר כפשוטו שהיה מקבל ע"י אל שדי זה אינו כי הוא לא היה צריך לקבל הבהירות כי היה יכול לסובלו. אלא ירצה לומר שהוא נתנית טעם לזה למה שזכה מרע"ה יותר מכל הנביאים והאבות לקבל אור שם עצם הוי' ית' ב"ה וב"ש מפני שהיה משתמש בא"ל שדי' כלומר מדריגתו גופא היה כמו מדת א"ל שדי' המצמצם אור הוי' כנוכר כן היה מדת משה שהוא מדת ענוה יתירה וצמצום לפניו ית' ולכן זכה לקבל בהירות שם העצם הוי' ית' מפני שהיה בעצמו כמו א"ל שדי' והבן זה.

באל שדי שאמרתי לעולמי די. ע"ד שכל מה שאנו מפארים אותו ית' דאיהי סביל כל עלמין ונותן בהכל חיות כ"ז הוא כאין נגדו כמשל א' שמשבח את שמשון הגבור שנשא חוט השערה ועדיין אין המשל דומה לנמשל כי העולמות יש להם שיעור והוא ית' א"ס. אך שהעולם אינם משיגים יותר וזהו לעולמי די לפי

שהוא עבד מחמת עצמותו שמכה"כ והוא חושב את ית' תמיד. ומיד בחושבו נתבטלו תאוותיו הגשמיות וזה כסא של רגל א'. שהוא עבודה מחמת אחדותו ית' פשיטא שאין יכול לעמוד. שלא יבא למדריגה הזאת ויחשוב האיך יזמין לו הקדוש ברוך הוא פרנסתו. כי בזה הוא מצמצם פרנסתו ית'.

עו ואני ערל שפתים. מפני שהיה במדרגה גדולה כמ"ש שלא היה יכול לצמצם עצמו בחי' דבור.

עו וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בני ישראל וגו'. הנה נודע כי במצרים היה הגאולה ע"י התגלות אלוהותו בכבודו ובעצמו ית' ע"כ ה' מופת גדול על חידוש העולם. והיינו שבחידוש העולם נתגלה חיצוניות העולמות ע"י אלוהותו ית' בכבודו ובעצמו. ויציאת מצרים היה הכוונה לשיתגלה פנימיות העולמות דהיינו חיות העולמות. והיינו התורה הקדושה. ע"כ היה מוכרח להיות ע"י אלוהותו ית' בעצמו. והנה כל הנזכר הוא בשביל שיוודעו כי יש אלקים בארץ כי עד שיצאו ישראל ממצרים שכחו ולא ידעו מהבורא כלל. ע"כ הראה הקב"ה המופתים במצרים בכבודו ובעצמו ושינה המערכות לידע ולהודיע שהוא היוצר ואין זולתו. וזהו באמת פנימיות וחיות העולמות כי בשביל זה נברא העולם. וז"ש ביציאת מצרים וידעתם כי אני ה'. דהיינו שנתעלה בחי' הדעת. והי' כל העבודות הנו' צורך גדול לעולם אך היה לזה כמה מניעות א' כי גם זה לעומת זה עשה אלקים כי כמו בעת הזאת היה צריך להתגלות אלוהותו ית' כנזכר שיתעלה בחי' הדעת. וכן היה קליפה

מתנגדת לזה מאוד. והיא נתלבשת בפרעה ע"כ כתיב ויקצו מפני בני ישראל שלא רצה להזדקק להם כלל. והיו משלחין אותם בשמחה רבה כדי שלא יתגלה אלוהותו ית' בארץ אך הקב"ה הכביד את לב פרעה כאמור למען שתי אתותי אלה בקרבו. ולמען תספר וגו'. והמניעה הב' כי הנה ידוע שהעולם עומד על עמוד א' וצדיק שמו. ר"ל לפי שאלולי הצדיק לא היה העולם יכול לסבול אלוהותו ית'. אור צח אור מצוחצח. אך בשביל הצדיק הקב"ה מצמצם א"ע כביכול כדי שיוכלו העולמות לסבולו. עד"מ האב עם בנו הקטן כנזכר במ"א. אבל כשהבן גדול או גם הוא עוסק עמו בגדלות וגדלות הבורא אין מי שיסבלנו. ע"כ אין הקב"ה שורה אלא במי שמקטין א"ע. ע"כ הצדי' נקרא כ"ל לשון כלי כמו אלפים בת יכ"ל. שהוא לשון סבלות שסובל אלוהותו בתוכו. ולבוא למדת הקטנות נודע שצריך שיהיה קשור תמיד לחכמה. דהיינו לכח הפועל. שאלולי כח הפועל מה הוא אפס גמור ויהיה ידוע זה תמיד (דהיינו שיהיה בבחי' הדעת שעיקר הבריאה היה רק בשביל זה דהיינו שימשוך אדם עצמו רק לכח הפועל. ומזה מקבל הקב"ה שעשועים. כמו האב שלא ראה בנו ימים רבים. והיינו שימשוך א"ע לאין) וזהו כל אדם צריך להבין זה וא"כ יהיה תמיד בבחי' אין. והנה מרע"ה היה בבחי' הדעת הזה תמיד. עד שנמשך הרבה להסתלקות מעוה"ז לגמרי. וזהו מ"ש רז"ל משה פרוש מאשה היה. ע"כ כתיב והאיש משה היה עניו מאוד מכל האדם. ונחנו מה. וא"כ היה מן הנמנע לכאורה שיהיה הגאולה ממצרים על ידו כיון שלא היה לו

ומקבלים חיות כל אומה בפ"ע. וזהו שאמר משה החלצו מאתכם לצבא. ויהיו על מדין דהיינו שצוה לברור אנשים דווקא אותם שמדין יונקים מהם. ואז יוכלו בנקל לנקום מהם והנה פרעה נקרא התנין הגדול. וכן פלשתים שיצאו ממצרים היה ע"ז שלהן דגון מלשון דג וז"ש יהי דן נחש וגו' וקאי על שמשון שהיה מחלק שפלשתים יונקים ממנו. אך שהיה עדין בזה בחי' רע שהנחש התעה לחוה. ותרא כי טוב וגו'. וכי תארה היא לעינים. וכאן בשמשון נאמר אותה קח לי כי הוא ישרה בעיני. ע"כ כתיב הנושך עקבי סוס וגו'. וזהו שהראה הקב"ה לפרעה שהמטה נהפך לנחש דהיינו כנגד ע"ז שלו כנוכר. ואז אמר פרעה תבן אתה מכניס וכי' כי היא בחי' שלו. וזה היה באמת רק בשביל הנס האחרון שנהפך הנחש למטה. דהיינו שהוחזר החיות שלהם לשורשו. ויבלע מטה אהרן את מטותם והבן. ופרעה הבין. וזה היה לו למופת גדול. שיפול ביד ישראל. ואף עפ"כ לא שת לבו גם לזאת והבן.

אז יאמר הענין הוא דכתיב מציון **צח** מכלל יופי אלקים הופיע. כי מציון הושתת העולם. לפי שהיא עיקרה של עולם וחיותו וכל הארצות יונקים ממנה. ולכן בשלמה המעי"ה נאמר וידבר על העצים שהיה יודע איזה חלק בארץ הולך לכוש. ונטע שם פלפלין וכן השאר דברים וזה הוא בעולם. וכן בנפש ישראל הם עיקר החיות וכל האומות יונקים ומקבלים מישראל כל אומה ואומה בפ"ע. וז"ש ויאמר משה אל העם החלצו מאתכם. אנשים לצבא ויצבאו על מדין. ר"ל לברר אנשים שהם

התקשרות בעוה"ז כלל: אך רצון הבורא ית' היה כך. בשביל שיתגלה אלוהותו ית' בכבודו ובעצמו שהוא באמת משנה הטבע ומשדד המערכות ואין העולם מתנהג ע"פ הטבע כמאמר האפקורסים ח"ו רק הכל כרצונו ית' ויכלתו. ע"כ היה זה ע"י משה ואהרן דווקא שהם הכירו וידעו מקודם כי על שניהם כתיב ונחגו מה ושניהם דווקא שהם כהן ולוי כנוכר במ"א. אך הם היו מוכרחים בזה ע"פ הדבור. כי הם היו בבחי' הסתלקות מעוה"ז כנוכר. וכנגד ב' מניעות הנוכר. אמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצווים לשון צוותא להתקשרות וזה היה בע"כ כנוכר. וכנגד מניעה הא' אמר ואל פרעה וגו' ר"ל שע"כ השם בה' קשרים אל בית ישראל וכולם קשר אל פרעה שלא ירצה לשולחם. ולמה כך. ופ"י ואמר להוציא וגו' שהוא ית' בעצמו יוציאם לשיתגלה אלוהותו ית' וע"כ צריך להתקשרות הנוכר והבן. ויפן פרעה ולא שת לבו גם לזאת. ולכאורה קשה והלא במופת הראשון שנהפך המטה לנחש לא עשו לו כלום. אך הענין הוא דכתיב מציון מכלל יופי אלקים הופיע. דהיינו שמציון הושתת העולם לפי שהוא עיקרה של עולם והיא החיות של כל העולם. וע"כ יש בה חלק מכל המדינות ובאות כל מדינה ומדינה ומקבלת חיות ויונקת מאותו חלק שיש לה בציון. וכן בשלמה נאמר וידבר על העצים וגו' שהיה יודע איזה חלק בארץ הולך לכוש ונטע פלפלין וכן שאר המזדמנים. וזה בארצות ובמקום דהיינו בעולם. המקבלים כולם חיות מציון. וכן בנפשות ישראל הם העיקר ולא א"ה יש להם חלק בישראל שממנו יונקים

כנגד מדין ופרעה נקרא תנין. הרובץ בתוך יאוריו וכן פלשתים שיצאו ממצרים נקרא ע"ז שלהם דגון לשון דג. וז"ש יעקב אע"ה יהי דן נחש עלי דרך. זה קאי על שמשון לפי שהיה ג"כ מאתו חלק שכל שרשים (ג"א כל נחשים) יונקים. אך מפני שהיה עדיין בזה בחי' רע שהתעה לחוזה שנאמר וכי תאחה הוא לעינים והוא אמר כי ישרה היא בעיני. ע"כ כתיב הנושך עקבי סוס ג"ל שזה רמז לפרעה בזה שנתהפך המטה לנחש ומנחש למטה לרמזו ע"ז שלו ולא שת לבו וגו'.

עט במדרש לכן נשבעתי וגו'. אלמלא

לא נתקשר הקב"ה בשבוע' לא היו נגאלין. שנאמר לקחת לו גוי מקרב גוי. ר' ברכיה אמר בזרוע עמך וגו' ר"ל אמר בשמו גאלן מן גוי עד נראים גחולים ע"ב אותיות. הנה אמרו רז"ל הנשבע צריך לנקוט חפץ בידו והנה כשנשבע הקב"ה היכן מצינו שהיה נקיט חפץ בידו. אך נאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו ודרשו רז"ל בימינו זו תורה ובזרוע עוזו זו התפילין. ולפ"ז אתי שפיר דת"ק סבר שכשנשבע הקב"ה נשבע בנקיטת חפץ. אך החילוק ביניהם הוא שת"ק סבר שנשבע בימינו זו התורה. כי כולא שמהן דקב"ה. ור' ברכי' סבר שנשבע בחפילין שנאמר גאלת בזרוע עמך וגו' ואתי ר"ל למימר בשמו גאלן כלומר מה אנו צריכים לשאול באיזה חפץ נשבע. הלא מצינו מקרא מפורש שנאמר אשר נשאתי את ידי. פי' הנשיאת יד הוא. כדאיתא בספר יצירה שעל יד יש ע"ב שמות. וכן שמות מהם ברא הקב"ה עלמא ונשאר על היד ע' שמהן שמהם השפע באה לעולם. א"כ הנשיאת יד

בעצמה היא הנקיטת חפץ. וא"ל שגם ר' ברכיה שאמר גאלת בזרוע עמך ג"כ כיון לנשיאת יד זו. ומר אמר חדא וכו' אלא שר' ברכי' קורא אותה ע"ש מקומה שהוא הזרוע. ור"ל קורא אותה ע"ש השמות הכתובים על היד. ומה גם שעיקר ע"ב שמהן הם בחג"ת שהם ג' וזין של ויסע ויבא ויט. וחג"ת הם נקראים זרועות וזהו נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו. והמכריע ביניהם זהו גאלת בזרוע עמך וגו'.

ד"ר שלשת ימים נלך במדבר. כתיב גל עיני ואביטה וגומר ואיתא באורייתא ברא קב"ה עלמא ולא העוה"ז בלבד אלא כל העולמות הכל ברא באותיות התורה. והנה זה אי אפשר שבכל חלק מן התורה נברא חלק א' מן העולמות. כיון שהתורה קדומה והוא למעלה מן הזמן והוא אחדות פשוט ולא שייך בה חלקים. והנה לפי זה מוכרח שבכל חלק מן התורה כלל בו כל התורה וכל העולמות וכן כלול בה כנוצר אך אין נראה ממנה רק פרטות אבל בהעלם כלול בה הכל. כמו שאין אנו רואים רק עולם הזה ואף על פי כן באה לנו הקבלה שיש עולמות לאין קץ. וכן בכל מצוה אין אנו רואים רק העשיי' אבל נעלם בה הכל כנוצר. וזהו רחבה מצותך שמצוה אחת היא רחבה עד מאוד. וז"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ר"ל איתן העולמות המופלאים ומכו' בתורתך. וזהו באורייתא ברא קב"ה עלמא. ר"ל התורה כמו שהיא אצלינו. אך הוא מתלבשת בכל העולמות כפי מה שהוא אך היא עצמה אינה משתנית. וזהו שהאבות למדו תורה ונח למד תורה. ר"ל שהשיגו התורה כפי מה שהיא. הגם שעדיין בעת ההיא לא נתלבשה

בלבוש שהוא אצלינו. שהוא כנרתק אל התורה עצמה כביכול. וזהו לע"ל יוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה דהיינו ששיגו אותה כמו שהיא בלי לבוש. לפי שעכשיו לא היו יכולים לסבול בהירתה בפ"ע ולא כל מוחא סביל דא. כ"א הצדיקים המופשטים מגשמיות יכולים להשיגה כאו"א לפי התפשטותן מגשמיות עד"מ אם הוא מופשט מעוה"ז לבד יכול להשיג כפי מה שהוא בעולם יותר עליון. וכן עד אין קץ כל מה שמדבק עצמו אל עולם יותר עליון. כן תתפשט השגתו ואינו מצומצם כל כך וכל מה שמתרחק יותר משורשו שם התורה יותר מצומצמת עד שבא לעוה"ז. שבו הכל בצמצום גמור. עד שכמעט שאין לך מצוה שאין בה מדות ושעורין. וזהו שהקדוש ברוך הוא מצמצם עצמו ושורה בעולם הזה. על ידי תורה ומצות שהם כאן בצמצום ושעורים וזהו נודע בשערים בעלה בשעורין דיליה. ומי שהוא זוכה ורואה עולמות עליונים בעת עשותו המצות. דהיינו שהוא מופשט מהגשמיות כ"א לפי מדריגתו יש לו יותר תענוג. לפי שכל מה שהוא יותר עליון הוא יותר רחב. ואינו בצמצום כמו כאן. וזהו שכר מצוה מצוה. ר"ל שבשכר המצוה שעושים בעוה"ז השכר הוא באותה המצוה בעצמה בעולם העליון. ושם יש לו תענוג ממנה לפי שכאן אין לו תענוג ממנה לפי שהיא בצמצום ולבוש כנוצר. וזהו כי שמש ומגן ה' אלקים היינו כי השמש מסבב אותו יסוד מים וזהו למגן ולנרתיק לשמש לפי שהעולם לא היו יכולין לסבול הבהירות והחום של השמש. ע"כ היה לו יסוד של מים למגן ונרתק וזהו בעולם הזה. אבל מי שהוא מופשט

מגשמיות ומקשר א"ע לעולמות עליונים. או רואה שכביכול שם ה' אלקים הוא שמש ומגן כנוצר לעיל באורך. וזהו לע"ל לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם. והיה ה' לך לאור וגו' וד"ל. ונחזור אל הענין כי התורה והמצות שהם מצומצמים בעוה"ז הם בעצמם מצויים בעולמות עליונים רק ביותר התרחבות באשר שהיא קרובה לשורשה. על כן צריך כ"א לכוין בעת עשיית המצוה בדבור ובמעשה ובמחשבה כי בזה מעלה את המצות ומפשיט אותה מגשמיותה ומקרב אותה אל שורשה ומייחדה בעולמות עליונים והעיקר הוא התענוג בעת עשייתה והבן. נראה זה בחוש כי התענוג הוא המחבר ב' דברים למשל דבר ונוקבא המחברם הוא התענוג. ע"כ כל איש שיעש' המצוה בדבור ובמחשב' ובמעשה ועליון על הכל הוא התענוג המחברם ובוה הוא מקשר כל העולמות להקב"ה. ואין לך כל מצוה שאינה כלולה מכל התורה כנוצר כי היא אחדות פשוט. אך היא מצומצמת אבל כשמפשיטה מגשמיותה היא רחבה מאוד וכלולה מהכל. וגדולה יותר מעולם ומלואה. וז"ש רחבה מצותך מאוד. שהיה רואה אותה בעולמות עליונים. וזהו מ"ש רז"ל בא דוד ולא פירשה. דהיינו שאמר סתם רחבה מצותך בלי שיעור בא יחזקאל ולא פירשה. והיה מגילה כתובה קינים והגי והוי וגו'. דהיינו שראה יסורים של צדיקים בעוה"ז. ר"ל אותן המצות עצמן אבל ראה אותן בעולמות עליונים שהם התענוג גדול בלי צמצום קרובים לשורשם ורחבים כנוצר ואחר כן בא זכר'י ופירשה. מגילה עפה וגומר. לפי שזכר'י היה בתחילת בית שני שהוא

אותיות שבעולם הדיבור. והיה חסר ה' דברים כנודע וד"ל. ובדיבור הוא גם כן מצומצם כנודע שהדיבור מצומצם על כן ראה אותה בשיעורין. ונחזור להענין כי המצוה צריך שיעשו אותה בדבור ובמחשבה ובמעשה ותענוג (דהיינו שצריך להמשיך עצמו לדביקות עד שמגיע לתענוג) הנה כשניתנה התורה בסיני ניתנה בדבור. וכמו שאנו רואים בוודאי מוכרח להיות שם מחשבה כי הדבור נמשך מן המחשבה נמצא שהתורה ניתנה בדבור ובמחשבה. אבל המעשה היא בידינו. כשאנחנו

עושים המצות במעשה או אנו מיחדים מעשה המצוה שהיא עולם העשייה עם הדבור והמחשבה שהם עולם היצירה והבריאה וזהו ביום חתונתו זה מת"ן תורה ולכאורה איזה חתונה הי' שם. אבל הענין הוא כמ"ש שהיה יחוד באמת. כי עולם העשייה היה לו עלי' ונתייחדו לעולם השמיעה שהיא כלי מוכן לעולם הדבור דהיינו לקבל הדבור עם המעשה. ובוה נתייחד עולם העשייה לעולמות עליונים. וזהו שלשת ימים נלך במדבר דהיינו שלשת עולמות נלך בקבלת התורה שניתנה בדבור כנוכר והבן.

כא

פא למען שתי אותות כו'. לפי שהקדוש ברוך הוא היה רוצה לברר כל הניצוצות ממצרים מן השבירה. ומהו ענין בירור הניצוצות היינו כל הדברים הבטלים של פרעה ושל מצרים שהם אותיות. כי מה לי אותיות של דברים בטלים ומה לי אותיות של התורה. רק החילוק הוא שאותיות של דברים בטלים הם מהשבירה. ורצה הקדוש ברוך הוא לבררם דהיינו בזה יהיה הבירור שהכניס הדבורים והאותיות אלו בהתורה ועשה מהם צירוף אחר של קדושה וזהו הבירור שלהם. וזהו סוד א' מספורי התורה. לבד שארי סודות הנרמזים בספורים עד אין קץ ומספר בכל אות ואות. כי קב"ה ואורייתא וישראל חד הוא. ונחזור לענין שאם לא הביא על מצרים עוד אלו ג' מכות היו חסרים כמה ספורים שלא היה נכתב בתורה ולא היו מתבררים כל הניצוצו'. וזהו

רמז בפ' למען שתי אותות אלה ר"ל אותיות של השבירה צריך אני לבררם ע"י התורה. לכן הוא מן ההכרח לשלוח עליהם עוד ג' מכות בכדי להכניסם באותיות צירופים שבתורה כנ"ל והבן. לא היה צריך **פב** להתחיל התורה אלא מהחדש הזה לכם. ולמה גלה להם מעשה בראשית. בשביל ישראל שאמרו נעשה ונשמע על דרך ישראל עלה במחשבה. קדימת הרצון היה בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל דור ודור. וצמצם כביכול בהירתו כמשל אב מצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן. וגם כל המדות מעשה נערות נולדים בהאב שאוהב את מעשה נערות כדי שיהיה להבן תענוג ומפואר אצלו ובהקב"ה העבר והעתיד שווים. והיה הוא ית' מתענג ממעשה הצדיקים וצמצם א"ע והצמצום נקרא חכמה. כי החכמה

הוא האין. על דרך והחכמה מאין תמצא הצמצום הוא בשביל ישראל. וגם האהבה גרמה את הצמצום. וזהו ואלה תולדות יצחק אברהם וגומר. **החודש הזה לכם איתא בסבא דמשפטים.** ניסן קרוי אביב שהוא א"ב כסדרן הוא דילכון תשרי אותיות למפרע הוא דילי. ויובן ע"פ שנאמר כנשר יעיר קנו וגו' מרחף נוגע ואינו נוגע והענין כי הנשר רחמני על בניו. ורוצה להשפיע להם ולהגן עליהם אך מחמת שהוא גדול האבר והנוצה ואם יגע בהם לא יוכלו לסובלו. ע"כ הוא נוגע ואינו נוגע. כך הוא ית' לא היה העולם יכולים לסבול בהירות אורו והשפעתו והיו בטלים ממצייאות הוצרך לצמצם אורו. והנה האותיות הם מורים על השפעתו ית' מעילא לתתא ואתון מהופכים למפרע הם מורים על הצמצום. וגם בענין צירופי הוי"ה ית' כך הוא. אם הוא כסדרן מורה על רחמים. וז"ש ניסן אתון כסדרן הוא דילכון. ר"ל בשביל אהבתו אתכם ורחמנותו עליכם להשפיע ולהגן עליכם. אבל תשרי שהם אתון למפרע מורה על הצמצום. ואף על פי שגם הוא בשבילכם ולטובתכם שתהיו יכולים לסבול הבהירות שלי. עכ"ז הוא נקרא דילי. ר"ל נקרא על שמי כי מחמת גודל האור והבהירות שלי. הוא המניע' להשפיע עליכם חסדי המרובי' וגודל טובו לכן הם דילי' אבל ניסן שהוא בחי' המשפיע הוא דילכון. וז"ש החודש הזה לכם לכ"ם דייקא ולכן הצירוף של החודש הזה הוי' הוי' כסדרא.

פג

פדא

התעוררות מלמעלה ולכך כתיב אני ה' אני ולא אחר וז"ש וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' במצרים. משום שהכטיח לאברהם ואחר כן יצאו ברכוש גדול. ואברהם נקרא יד הגדולה דהיינו אהבה ואהבה היה גורם לזה התעוררות כדאיתא בזוהר כלתי בשוק של בורסי דומה עלי כשוק של בושם. וזהו שנאמר ושמי ה' לא נודעתי להם. שהוא ניכר היום התפשטות חסדים גדולים בתוש שלא היה התעוררות מלמטה ואף על פי כן היה התעוררות מלמעלה. אבל שם שדי מורה על צמצום ההתפשטות בג' קווי' ש' לדי'. וזה היה דרך צמצום שאמר לעולמו די אבל כאן היה התפשטות ממגדל הפורה באויר שהוא ל' שהוא כ"ו דרך ג' קווי' ש' לסי' סתומה שהוא ג"כ כ"ו ולכך כתיב משכ"ו שהמ' פתוחה מ"ש כ"ו. ולכך נקרא שבת הגדול. דאיתא בזוהר שיש מעלי שבתא. ושבתא ושבת הגדול שבת דיומא להורות שבכל מקום צריך להעלות מתתא לעילא. וכאן היה שבת הגדול נתפשט למטה ולא קשה קושיית הפוסקים וז"ש בזוהר יומין עילאין שס"ו יומין תתאין שס"ה וגם אי' שם בעתיקא תליא מילתא וז"ש למכה מצרים בכבוריהם. כי מדריגה עליונה נקרא בכור. וזהו שנאמר רבבה כצמח השדה נתתיך כי די מדריגות יש עשירית מאות אלפים רבבות וזהו במספר מדריגה תתאה מכל העולמות אבי"ע ומדריגה רבב' היא רבבה כצמח השדה. ותבא בעדי עדיים בעולי' התקשטות מאבי"ע לעשייה זאת ערום ועריה.

אן יאמר דאי' ישראל מפרנסים פדב לאביהם שבשמים. וצריך לכל

משכו וקחו לכם צאן. כי במצרים לא היה התעוררות מלמטה שהיה בהם גילולי ע"ז ולכך הוצרך

ורפוא ודרשו רז"ל נגוף את מצרים
 ורפוא לישראל שרפאם מכאב המילה.
 ותענוג הזה בא מרחמנות האב על
 בנו. והוא גבוה מב' הנוכר. כי הם
 באתגליא זה באתכסיא (יעוד שהוא
 לרפאות את בנו מן המכות שכאבים
 לו כבר) והנז' כתיב ויברא אלקים
 את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא
 את האדם. דהיינו שיש צלם א' שהוא
 למעלה מן הטבע. וצלם ב' שהוא
 מן הטבע והטבע גי' אלקים וזהו צלם
 אלקים שבכתוב והוא בחי' הגוף
 שתחת הטבע ונקרא מקרה הטבע.
 אבל המחשבה שהיא החיות היא קיימת
 לעד. על כן כמה צדיקים שלא שלטה
 בהם הטבע. כגון אברהם אבינו וכיצא
 בהם שהיו דבוקים במה שלמעלה
 מן הטבע ונדע כי יציאת מצרים היה
 בזכות אברהם דהיינו מחמת אהבה
 הגם שהיו גבורות במצרים. וזה גבורה
 שבחסד מחמת אהבתו את בניו מכה
 שונאיהם. וזהו ועבר ה' לנגוף דהיינו
 הוי"ה מדת רחמנות ואתבה העביר
 על מדתו לנגוף את מצרים והכל
 מבחי' אהבתו לבניו. ונדע כי עולם
 התענוג הוא עולם דאתכסיא נקרא
 הוא כמ"ש או תתענג על ה' למעלה
 מהוי"ה ב"ה (שהוא חכמה תתאה וז"א
 שהוא מוחין) וז"ש והיה כי ישאלך
 וגו' מה העבודה וגו' ואמרתם
 שבעבוד' אנו ממשיכין תענוג הנקרא
 הוא להוי"ה והיינו פסח לשון דלוג
 שמדלג עולם התענוג וז"א לשם הוי"ה
 ב"ה כמו שהי' בעת יציאת מצרים.
 וזהו מ"ש ופסח ה' על הפתח. ופי'
 בזהר פתח דגופא. שרפאם מכאב
 המילה והיינו תענוג הג' הנו' ודו"ק.
ושמרתם את החקה הזאת למועדה
 מימים ימימה. לפי דאית
 ימיים ואית ימימה ר"ל יש ימים

אדם להיות לו אמונה גדולה לזה
 כשהוא עושה מצוה או בלימוד תורה
 ותפלה שמדת שהוא עושה למטה
 יתעורר תענוג גדול לעילא. ולא יאמר
 איך אפשר שאני אעשה תענוג גדול
 לעילא. ע"ז נאמר ונגרן מפריד אלף.
 כי כנסת ישראל נקרא אמונת אומן.
 ובכל עשיית המצות יחשוב שיהיה
 תענוג גדול לעילא כביכול שיביא
 כל הדברים לעולם התענוג ששם
 לא היה שבירה ע"ד והחכמה תחי'
 וגו' ומחי' אותו. אך א"כ יאמר אדם
 בלבו שהוא גדול מאוד ויבא לגדלות
 ח"ו ולזה אמר רבבה כצמח וגו'
 ותבואי בעדי עדיים בג' התקשטות.
 שדים נכונו דאי' לא זו מחבבה עד
 שקראא אמי פי' שהם מפרנסים
 כנוכר ואף על פי כן ואת ערום
 ועריה. מי נתן לך הכח הזה אני הוא.
 וכלל גדול שצריך להתעורר מלמטה
 ההתלהבות דהיינו התענוג שלו כדי
 שיבא לעולם התענוג. ואם יתגשם
 לב האדם לפעמים תקנתו להתקשר
 בתורה הקדושה וזוה זוכה יצרו. וזהו
 פי' זאת תורת העולה מתורה תהיה
 עליי' על מוקדה כל הלילה שיהא
 תוקף אש ההתלהבות אף בלילה
 שנתגשם ונקרא לילה שאינו מאיר
 לגשמתו היטב על המזבח שבזה הוא
 זוכה את יצרו.

פח ואמרתם זבח פסח הוא וגו'. כי
 הנה יש ב' תענוגים. א'
 לנצח אויבים וזהו התענוג מהי' שהוא
 בנצח. והב' להציל את בנו מדבר
 שאינו טוב לו. וזה בא מאהבתו את
 בנו. והנה ביציאת מצרים היו כביכול
 ב' תענוגים ביחד. דהיינו לנגף את
 מצרים ולהציל את ישראל. והנה יש
 עוד תענוג ג' שהוא גבוה מב' הנוכר
 והוא מ"ש ונגף ה' את מצרים נגוף

שהם בחי' זכר. ויש ימים שהם בחי' נוקבא והם בדרך זה. עד"מ כשהשיי ברא את האדם לא ברא אלא אדה"ר ונוקבתו ומהם יצאו כל העולם. נמצא הם אדם ונקבתו הם בחי' זכר נגד כל העולם וכולם בחי' נוק' אצלם כי מקבלים מהם. וזהו בחי' נפש וכן בעולם שנה וזאת הזמן למשל שז' ימי בראשית הם בחי' זכר שבהם ברא הקב"ה כל הנמצאים וכל שאר הימים הם בחי' נוק' שמקבלים מהם כל יום מיום ראשון למשל יום א' מיום א' של מעשה בראשית ויום ב' מיום ב' של מעשה בראשית וכן כולם עד"מ. וכן בכל המועדים למשל חג הפסח הוא בחי' נוק' אל חג הפסח הא' שבו יצאו בני ישראל ממצרים והוא בחי' זכר אצל כלם וכן בכל המועדים וזהו שאומרים בכל המועדים זכר ליציאת מצרים. לפי שכל מועד הוא נוקבא למועד של יציאת מצרים. ובו נתגלה אותו הארה שנתגלה אותו הפעם. והנה זהו ביד ישראל לעשות כמ"ש רז"ל אתם אפילו מזידיים לפי שהכל נעשה בדבור. כמ"ש בדבר ה' שמי' נעשו ע"כ גם היום נתגלה אותה הארה על ידי ישראל. מפני שעולם הדבור הוא אצליהם כנודע לכלתם בשביל כלה דיליה וגם בשביל שישאל הם קודמין לזמן ע"כ בידם לעשות בזמן מה שירצו. ודווקא ע"י חכמה נתקדש החודש. לפי שהארה הוא חכמה דהיינו חיות פנימיות

והחכמה הוא החיות כמ"ש והחכמה תחיה בעלי. והנה מועד"ה לשון קישוט ותכשיט לשון עדיי עדיי"ם והנה אותה הארה שנתגלה ביי"ט נקרא קישוט ותכשיט שמקשט אותו היום. וזהו ושמרת את החקה הזאת למועד"ה היינו לקשטה בדבור. ע"ד מצוה לספר ביציאת מצרים מימים ימימה שתראה לקשטה בדבור לדרוש מענינו של יום כדי שיתגלה הארה וקשוט מימ"ם לימימה הכוונה להמשיך מדכ' ונוקבא כי ה' בסוף הוא נוק'.

כל מקום שנאמר והיה אינו אלא פז שמחה פי' כי כשהבן קטן ועושה מעשה קטנות האב יש לו תענוג גדול ממנו ואע"פ שמעשיו הם בשכל קטן אף על פי כן יש לו תענוג ממנו יותר מבנו הגדול. נמצא כי כשהאב מקבל תענוג מזה הבן הקטן וממעשיו. משתלשל האב עצמו במדריגה תחתונה והוא למטה מן הבן וממעשיו. והבן הוא יותר מקיף מן האב פי' כשמתחיל הבן קטן לבכות או מבקש האב ממנו שידום. נמצא כי הצירוף של שם הוי"ה ב"ה והיה פי' וזה מרמז על הבן ובת שהם למעלה מ"ה שהם אב ואם. הקב"ה שנוטל הבן בהשכל ומקבל תענוג ממנו. וזהו אינה אלא שמחה ר"ל תענוג פירוש מחמת תענוג האב הוא למטה מן הבן וממעשיו.

בשלה

פח מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. פי' כי הש"י לפעמים עושה נס בשביל עצמו כמו למעני למעני אעשה ופעמים עושה בזכות צדיק והנה ידוע ישראל שבאותו הדור אינם ראויים לנס שלא היה להם זכות. וצעקו אל ה' שיעשה למענו למען פרסום גדולתו ואלוהותו ית'. ואמר הש"י מה תצעק אלי. דהיינו צעקת' הוא שאעשה למעני. דבר אל בני ישראל ויסעו בזכות אברהם כמה שנ' במדרש. כי באברהם נאמר וישכם אברהם בבוקר וכאן נאמר לפנות בוקר א"כ אין להם אלא ליסע. כי הגם שאין להם זכות מפאת עצמן יש להם זכות אביהם אברהם ואינם צריכים לצעוק שאעשה למעני.

פט וישב הים לפנות בוקר לאיתנו. ודרשו רז"ל לתנאי שהתנה הקדוש ברוך הוא שיקרע הים שהתנה הקדוש ברוך הוא שיקרע הים לישראל ולכאורה אינו מובן עם מי התנה הקדוש ברוך הוא אך הענין הוא בשעה שאמר המאמר התנה שיקרע הים. ואם לאו לא היו נמצאי' הימים ולא נבראו במקום הזה כי יתבטלו ממציאות הבריאה כי כל התורה כולה היא עשה ול"ת. וזוהו יובן מ"ש רז"ל צדיקים עושים רצונו של מקום. ולא אמרו עושים דברו או מאמרו. כי הלוא רצון השם יתברך אינו מושג. אך המשל בזה אב שאומר בפני בנו איזה דבר הלכה או איזה חידוש בתורה. והבן מגודל חריפתו ופולפולו סותר את דבריו והנה אף שהבן מתנגד לאביו וסותר את דבריו. ע"כ יש לאב נחת ותענוג גדול ושמחה גדולה מזה ע"ד חכם בני וגו' וזהו

רצון הטוב מן האב יותר משהי' שותק ומסכים לדבריו. כך הוא הצדיק מושל ביראת אלקים כביכול. וזהו עושים רצונו אף על פי שאינם עושים דברו ומאמרו ובוהו יובן מ"ש רבי פנחס בן יאיר לגינאי נהרא פלוג מימין שאני הולך לדבר מצוה. אמר לו גם אני הולך לעשות רצון קוני א"ל אם אין אתה חולק מימין גזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם. ולכאורה קשה הלא השיב לו תשובה נמונה. ויובן עם מ"ש לעיל שהתנה הקב"ה עם מ"ב שיעשו רצון הצדיקים אף שאינם בטבעם. ומכלל הן אתה שומע לאו. וכך א"ל ר' פנחס בן יאיר אם אין אתה חולק מימין נמצא שאין אתה מקיים תנאך הנאמר בשעת המאמר. והרי אתה כלא היה מעולם וכמו שלא נבראו כאן מים ונמצא שלא יעברו בך מים לעולם וזהו גם כן מ"ש יהושע לשמש דום וכל זה מי שהוא נקרא בן להקדוש ברוך הוא יכול לעשות רצון קונו. ואיזה זה השומר בריתו הנקרא צדיק יסוד עולם. והבן זה היטיב.

אז ישיר משה וגו' הנה אמרו רז"ל. צ איילה חסידה שבחיות וכו'. כד בנהא בעיין למיכל רהט' להרי חשך ומיית' להון מזונא ומתענגה במה שהם אוכלים יותר מכל התענוגים הנה נודע כי כל ההשפעה הבאה אלינו הוא ע"י ג' קווין חסד דין רחמים. הנה אם באתגלייא נראה ג' קווין נודע מזה שגם בעולם עליון שאין אנו משיגים ג"כ הוא במדת ג' קווים הגם שלפי מיעוט השגתינו אינו נראה התחלקות הג' קווים הנזכר היא מחמת גדול הבהירות שבה

כמשל השמש שאין יכולים להסתכל בה מחמת גודל הבהירות שבה והאור היוצא ממנה יכולים להסתכל בו ולהשיגו ולהנות ממנו לטיבת מיעוט בהירתו ואלו היה באור בהירות כשמש לא היו יכולין להשיגו וליהנות ממנו. כי אדרבא היה מחשיך את העינים כמו השמש כמו כן גם בעולם העליון מחמת גודל הבהירות שבו אינו מושג. ונראה שאין בו אור אלא חשך רק מה שיוצא ממנו כמו הנשמה (והמחשבה) אנו רואים שמחיה את הגוף אבל לא עצמותה. וזהו פי' ישת חשך סתרו ומכ"ש שאין נראה התחלקות ג' קווים אבל באמת כל מה שיש ביבשה יש בים. ונודע שהקווים נק' הרי"ם. לכך אותן הקווין שבעולם העליון נק' הרי חשך. וזהו אילה שהיא שכינה כביכול שהוא עולם הדבור. דהיינו אותיות הדבור של הקב"ה שבו נברא העולם דהיינו ויאמר יהי אור וכדומה והוא המחיה עוה"ז וד"ש רהטת זכו ר"ל שעולה היא על עולם המחשבה לקבל שפע לבאי עולם. כמשפט הדבור שמקבל מן המחשבה ולמעלה הימנו ויש לה תענוג במה שמשפעת. ונודע כי ישראל הם חיות של כל העולמות (פי' שבשבים נבראו מולם ובחשבו ית' שיבראו ישראל בהתלהבות זה נבראו כל העולמות לצורך ישראל והתלהבות זה הוא חיותם ממש א"כ נמצא שישראל הם חיותם של כל העולמות) כמ"ש רז"ל כשם שא"א לעולם בלי רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל ודבור של כל ישראל הוא עולם הדבור כביכול המחי' כל העולמות. ומחשבתן הוא עולם המחשבה וכן למעלה ממנו ועוה"ז מקבל אותיות הדבור דרך אמצעות

המדור הנזכר. לפי שעוה"ז יש בו שטח וגבול צריך לקבל ע"י המדות. והנה קדושת שבת במוסף בכתר שאנו מעלים עולם הדבור בעולם המחשבה ושם הבהירות גדול עד שאין נראה התחלקות המדות. ולפי זה לא ישאר חיות בעוה"ז. ועוה"ז הוא צורך גבוה כי אין מלך בלא עם ע"כ תיכף אנו אומרים אי"ה מקום סבדו וכו'. ואי"ה מרמז לג' ראשונות שאין שם התחלקות המדות ותיכף אח"ז אנו אומרים ממקומו הוא יפן וכו' דהיינו להשפיע טובו לכאן לפי שאין מלך בלא עם. וזה מה תצדק אלי. אלי דייקא דבעתיקא תליא מלתא. וזה ואתם תחרישון לפי שבעת ההוא היה צריך לעשות השתנות הטבע מים ליבשה ואו היו ישראל מתחזקים בתפלה ומתחזקים בעולם הדבור שהיא חיו' העוה"ז לפיכך לא הוא יכול לעשות השתנות בעוה"ז ע"כ אמר להם תחרישו ונתעלו אותיות הדבור חיות העולם עד עתיקא ששם אין נראה התחלקות המדות ושם ים ויבשה הכל שווין כי הוא רצון עליון והבן. ואח"כ כששב הים לאיתנו או ישיר וגו'. איז דייקא דהיינו שנתקשר אלופי' ש"ע בז' שהוא מדריגה תחתונה ישיר משה ולא מקודם לכן ולכן יהושוע אמר שמש בגבעון דום. ופי' רז"ל דום מלומר שירה וממילא תעמוד במקומה לפי שכל חיותה ע"י השירה וכן בכל הגמצאים כל חיותם מעולם הדבור דהיינו אותיות והאותיות חפצים לדבק בשורשם והוא החיות שלהם אבל כשצריך לעשות השתנות או אותיות הדבור יש להם עליי' למעלה מן המדות ודום מלומר שירה עד שיעבור השתנות ואז אומרים שירה. ונודע כי אותיות היא

שכינה וזהו לססתי ברכבי פרעה
דמיתך רעיתי ועיין בסי' השכינה
נק' זאת שהיא עלמא דאתגלייא וזהו
שאתר ההשתנות וחזר הים לאיתנו
או ישיר וגו' כל השירה הזאת דהיינו
מה שהיתה השכינה שרה באותו שעה
שהיתה בהשתנות. במקומה שר משה
ובני ישראל אח"כ כשעבר השתנות
והבן.

צא עזי זמרת יה וגו'. כי האותיות א"א
להשיגם כ"א ע"י הטעמים
והנקודות וזהו עזי הוא הנקודות בחי'
גבורה וזמרת הוא הנגינה הטעמים
וטעמים ונקודות הם בחי' מ"ה היה
לי לישוע' להבין האותיות כנו'.

צב ויאמר אם שמוע תשמע בקול ה'
אלקיך. יש לדקדק מהו ענין
הכפל שמוע תשמע. וי"ל עד"מ הרב
הלומד עם התלמיד א"א להרב לומר
לו כל שכלו רק הרב מצמצם לו
שכלו ואומר לו איזה סברות כדי
שיוכל להבין ונעשה דבור של הרב
שהוא מדריגה תחתונה גבי הרב נעשה
זה הדבור פנימית שכל אצל התלמיד
וע"כ בלי קול לא משתעי וע"כ מלובש
כאן גם הקול. ובקול מלובשים
האותיות של המחשבה והנה השכל
והאותיות אלו הם תריין ריעין דלא
מתפרשין ומלובש כאן גם השכל וזה
ה' בצאתך משעיר כי כל אלו
הצמצומי נק' שעיר כל חד כפום
שיעורא דילי' ויוצא כל ד' אותיות
הוי"ה המרומזין כאן וכשהשכל יוציא
כתיב חכמת אדם תאיר פניו פתח פיך
ויאירו דבריך ויכפון הדינין וזהו
בצעדך משדה אדום ונכפפין תחתיו
והנה האבות הן הן המרכבה כי האבות
כשהיו שומעים הדבור של הקב"ה
או נתלבש בהם הדבור בתוך לבם.
כמו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

וחו אלק"י אברהם אלק"י יצחק
ואלק"י יעקב ונתייחד השם עליהם
וז"ש והיה אם שמוע תשמע. פי'
כשתשמע השם הוי"ה ב"ה שהוא
אותיות והיה או תזכו לשמוע בקול
ה' אלקיך. (חסר כאן).

צג והיה כאשר ירים משה ידו וגבר
ישראל זה סוד נטילת ידים.
וסוד שאו ידיכם קודש. ומה
שמגביהים הידים נגד הראש והמוחין
פי' כי כשהבנאי בנה בית גרוע מאוד.
ואין מקום טוב בבית אשר בנה אין
תקומה אלא לסתור כל הבית ולחזור
ולבנות כטוב בעיניו וקודם שיבנה
פעם ב' צריך ליקח כל הבית כולו
במחשבה שלו דהיינו בשכלו הזך.
ולהבין איך לבנות להיות טוב מאוד.
לאפוקי אם אין הבית גרוע אלא
במקום אחד. או הבנאי אינו לוקח
כל הבית בשכלו רק המקום הגרוע
לתקן כראוי. כן אם יש לאדם אהבה
גרועה מאוד נמצא מלובשה באותיות
גרועים. לכן צריך לתקן לאהבה זו
אותיות אחרים ולקח במוחין ובשכלו
איך לעבוד להבורא ית' באהבה זו.
אבל אם לא יש רק קלקול באהבתו
מצד מה אזי אין צריך ליקח בשכלו
רק הקלקול מועט בזה הוי נטילת
ידים לשון הגבהת ידים בשכלו וכן
ביראה ולקח הוי ידים וזהו כאשר
ירים משה ידו וגבר ישראל כי משה
מרומז ע"ז ועיין בע"ח ותראה פי'
ע"ז אהבה ויראה נק' ידים כי מדרך
האוהב דבר שכלי וכירר בשכלו
לאהוב אותה המעשה תיכף גמור אותה
המעשה בידים. ונק' הידים הפועל
ושכל מעשיו נגמרים בידים וכן כל
גמולת חסד ביד הוא. ולעולם הכח
יותר ביד ימין ולכך נקרא יד ימין
חסד ואהבה ויד הגדולה ואם הוא

יראה שא"א לגמור המעשה ביד ימין לבד ואו הוא עוזר ביד שמאל ומחזיק המעשה ומצמצם עצמו להעובדא לכן נק' גבורה ר"ל שמגביר הכח ונק' יראה שיראה להמניע מהעובדא מכח חלישות העובדא והוא שורש הצמצום ונקרא יד חזקה.

יתרו

צד וישמע יתרו את אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו. וי"ל מ"ש למשה. והלא עיקר הנס היה לישראל. ועוד אם השמוע' היה נסים ונפלאות והאותות עיקר חסר מן הספר. ומהו אשר עשה וי"ל ע"פ הלצה כי ידוע שפרעה ויועציו לא היו מאמינים בשם הוי"ה ב"ה. רק היה להם אחיזה בשם אלקים באותיות מ"י מאלקים כמ"ש בכתבי האר"י ולה"ה. והנה משל לבן כפר שלא ראה את המלך מימיו ולא השיג מימיו נימוס המלכות ומהותו. רק ששמע שיש מלך בעולם ושהוא שליט ומושל בכל המדינות וממליך מלכים על מדינות פרטיות ומושיב שררות שונות בכל מדינות מלכותו. ויהי היום הלך הבן כפר לשוט ממדינה למדינה. ופגע בשררה אחד מהשרים קטנים מלובש בבגדי רקמה וזהב ואדרכמונים ואמר בלבו בוודאי זה המלך ואח"כ שאל לאחרים ואמרו לו שהוא שר א' מהשרים קטנים ועליו יש כמה וכמה שררות גדולות שונים ומשונים וכולם הם עבדי המלך ואו הכיר יותר גדולת המלך. ואח"ז פגע עוד שר יותר גדול ונכבד עד שטעה בכ"א וא' לאמר זהו המלך עד שפגע השר הגדול מכל השררות אשר בכל המדינות וראה כבודו הגדול מאוד.

ואו נגמר בלבו שזהו בוודאי המלך בעצמו. ואח"ז נודע לו שגם זה השר הוא תח' המלך וכל הממשל' והכבוד שביד השר ההוא. הכל הוא ברשיון המלך שהמלך נתן לו הגדולה והכבוד ומינה אותו לשר חשוב כמוהו. אז הכיר הבן כפר בעצמו מהות המלך עצמו ואת נימוסיו וממשלתו ואמר בלבו אם עשה המלך איש אחד זולתו לשר גדול כזה והגיע לכל הכבוד. מסתמא גדולת המלך אין לה שיעור וקץ ותכלית כי אם היה לו שיעור לא היה עושה לאיש אחר כבוד כמוהו. והגמשל מוכן מאליו שפרעה ויועציו תחלה טעו וכפרו בשם המיוחד הנז' שגם יתרו היה א' מיועציו והנה נא' במשה ראה נתתיך אלקים לפרעה. ובישראל נאמר אלקים אתם. נמצא שהקב"ה עשה אלקים למשה ולישראל. ולפיכך מתחילה טעו וכפרו שאמרו בלבם האי דרגא דלהון עביד ית כל מופתיא. ובפרט פרעה ויועציו שהיה להם אחיזה במדת אלקים אבל עכשיו וישמע יתרו אשר עשה אלקים למשה ולישראל פי' שעשה ומינה אותם להיות אלקים אמר בלבו בוודאי לא זה הוא שם המלך בעצם שאם כן לא היה ממנה אחר תחתיו ואו הכיר ונתגייר. והבן זה היטב מאוד.

צה במדרש ביום הזה באו מדבר סיני
מכאן אמרו בג' דברים
ניתנה תורה. באש שנא' והר סיני
עשן כולו. במים שנאמר אף שמים
נטפו מים. במדבר שנאמר במדבר
סיני. ומה ג' דברים הללו הם בחנם.
כך התורה ניתנה חנם לאדם. שנאמר
הוי כל צמא לכו למים ולהבין זה
ונדקדק תחילה בפסוק ויהי ביום
השלישי בהיות הבקר והלוא בוקר
הוא תחלת היום. והוא ליה למימר
תחלה בהיות הבקר ואח"כ ביום
השלישי. ויובן ע"פ הקדמה הידוע
שכל דבר שבעולמות נתהו ע"י
החכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית
וצריך לפר' הטעם למה דווקא ע"י
החכמה. כי הנה ידוע כי כל דבר
ודבר מעורב בו ד' יסודות והנה הד'
יסודות הם נגדיים זה לזה. והאיך
יכול להתהוות הבריאה וכל היצורים
והנעשים מדברים שהם נגדיים להיות
אחד. והענין כי כאשר החכמה נכנס
לתוכה עשה את הכל לאין כמ"ש
והחכמה מאין תמצא פי' והחכמה
שהוא נקרא יש אמיתי עושה את
כל האורות אין כי הם מתבטלים
מחמת בהירות אור החכמה. כי שרגא
בטיהרא וכו' ואחר שעושה את הכל
לאין או יכולות להתהוות ברי' א'
מהד' יסודות וזה והחכמה מאיין
תמצא פי' כי מכח שהחכמה עושה
הכל לאיין תמצא ר"ל יוכל להמציא
בריה מד' יסודות. ואע"פ שאמרנו
שבהכנסת החכמה נתבטלו הד' יסודות
עכ"ז יש בכל בריה רשימו של הד'
יסודות כי הוצרכו להתבטל לפי
שעה. בכדי שיוכל להתהוות הבריאה
מ"מ נשא' הרשימו ואז נעשה מאיין
י"ש פי' מכח האיין שנעשו מתחלה
ע"י החכמה נעשה אח"כ י"ש. וזה

מ"ש רז"ל תחילת המחשבה הוא סוף
המעשה. כי מתחילת המחשבה שהוא
החכמה נק' י"ש. ואח"כ בסוף המעשה
ג"כ נתהוה י"ש נמצא כי החכמה
היא עושה הכל. וז"ש כולם בחכמה
עשית. כי מכח החכמה שעושה הכל
לאין תמצא את הכל כנו' ולבאר הענין
יותר נאמר כי החכמה נק' כ"ח מ"ה
שהוא מ"ה החדש שלא היה בו שום
שבירה והדברים עמוקים המה וא"א
לפרשם. והנה מ"ה החדש הוא בח'
יסוד שיש בו כח לעלות עד הדעת
ולהשפיע מן המוחין עליונים
לתחתונים. כמ"ש בכוונת הלולב והוא
המחבר את הכל כמ"ש כי כל בשמים
ובארץ ומתרגמינין דאחיד בשמיא
וארעא בשמיא הוא הת"ת נקרא יעקב
שהוא המחבר ומכריע בין חו"ג לכך
נק' יעקב בריית התיכון. ברוח הוא
אותיות חבור כי יעקב בחר לו יה
וכן ויברח יעקב הכל הוא לשון חבור.
שהוא המחבר בנשיקין העליונים
קדישין. וכן יוסף שהוא מדת הצדיק
נאמר בו ועל פיך ישק וגו' וזהו מ"ש
ואלה תולדות יעקב. ואמרו רז"ל שהיה
דומה לו. ומה שאירע לזה וכו'. נמצא
כי כ"ח מ"ה שהוא צדיק יסוד עולם
הוא המחבר הכל ומהוה אותם וידוע
כי היסוד נק' בוקר. והגם שהבוקר
הוא מכונה למדת החסד כמ"ש וישכם
אברהם בבוקר עכ"ז ביסוד נתגלו
החסדים כמ"ש בכוונות והמרחם כי
לא תמו חסדיך. לכך אמר בתחלה
ביום השלישי שהוא מדת יעקב ואח"כ
אמר בהיות הבקר שהוא מדת יוסף
סיומא דגופא בכדי שיוכל לקבל את
התורה אשר ניתנה במים ובאש שהם
חו"ג והוא המכרי' והממצע ביניהם
ונתהוה החיבו' אח"כ במדבר פי' כל
השפ' ניתנה בעולם הדבור שהוא

מדריגה תתא' ונעשה קומה שלימה. **צו** ואתם תהיו לי ממלכת כהנים שתמליכו שרים שלמעלה. פי' על דרך מי גרם שאהי' שמש לפסילים אתם פי' בשביל שהיו עובדים ע"ז של בבל. המשיכו כל המרכבה לבבל כמו שראה יחזקאל כי חיות כל העולמות בידיהם וכל מה שעושים ממשיכים את ה' לזה ואם הם עובדים את ה' מאמרות שבהם נברא העולם. תחת שלטנותו ית' וכל זה זכו בשביל קבלת התורה שירדו למצרים לברר את ה' מאמרות שבהם נברא העולם. ומאמר הוא לשון רך שהיו עדיין אינם בחזק כי שמא לא יקבלו את התורה. וכשתן להם ה' דברות נתחזקו. וזהו דיבור בלשון קשה שנתחזקו העולמות.

צו בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה אנכי ולא יהיה לך. אמרו אוה"ע לכבו' עצמו הוא דור' וכו' קשה הלוא כל מה שברא הקדוש ב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו כו'. אם כן מה אמרו לכבודו הו' דורש ועוד מהו לא יהיה לך אלקים אחרים. וכי יש ח"ו אלקים אחרים וזה לא יעלה ח"ו על לב שום אדם בעל שכל. ולפי"ז מהו לא יהיה לך וי"ל ע"פ מ"ש רז"ל כשראה אאע"ה את השמש אמר זה אלוה וכו' והענין כי בכל הדברים יש כח הפועל בנפעל. ומי שיש לו כח הראית וחזקה הראיה שלו יכול לראות בכל כלי מעשה כח הפועל ואברהם אע"ה היה רואה בשמש והיה לו השגה שראה בו כח הפועל והיה עובד להכח שהוא נמצא כי עבד להשם ב"ה. אך אח"כ כשראה שהשמש שוקע וגם הלכנה וכוכבים ומזלות כולם שוקעים ולא מהני אורם

כלום. הבין שבהם אינו רק כח מכותותיו ית' והבין שיש עילת על כל העלות. ומתחילה היה סובר שהכח ההוא הוא תכלית הידועה ולא היה משיג יותר ואחר כן הבין שא"ס לידיעתו ב"ה. אמר מה לי לעבוד לכה אשר הוא מלובש בדבר אחר. אעבוד לא"ס ב"ה בעצמו. וזהו מ"ש רז"ל כל השומר שבת כהלכתו. אפילו עובד ע"ז כדור אנש מוחלין לו. כי בשבת עונג כתיב ב"י. והענין הוא כי עונג בא מן הטעמים. וכך הוא שורשו שהעולם התענוג בא מן הטעמים. וד' בחי' טנת"א יש בכל דבר שבעולם רק שבטעמים לא היה שבירה ולכן מביני' הטעם מכל דבר ושאר בחי' אינם ניכרים בו. כי זה הדבר בא מהשבירה. כי הדבר גשמי בא מעבירות מה שנפלו ולא נתברר. לכך נאמר חיד אוכל יטעם שבחיד בחי' הטעמים. כנודע שחיד וגרון הם חו"ב ולפיכך אמרו וקראת לשבת עונג כי הקריאה הוא לשון הזמנה שמומן עונג לשבת מביאו לעולם התענוג ולכחי' טעמים ויתקן ניצוצין קדישין שיש בזה כי החכמה תחי' בעלי' החכמה היא בהירה. כמ"ש בזהר שבמ"ה לא היה שבירה ואדרבא מ"ה מתקן כל השבירה כל דבר שהוא מ"ה לא שייך בו שבירה. ולכן החכמה מאי"ן תמצא ולפיכך אם אדם בא למדת מ"ה הוא בא להחכמה. ונמצא חכמה בראש וחכמה בסוף. ונקרא תעלומות חכמה כנודע וע"י הם מתחברים כי הוא צדיק וצדי' אחיד בשמיא וארעא. צדיק יסוד עולם. ובזה יביא השפע לעולם העשייה ח"ש כי לא יעשה דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים כי לא בא לעולם העשיי' אלא ע"י צדיק שבעולם העשייה ולכן גילה סודו לנביא כי

הנביא עושה הכל בפועל מעשיות כנוכר והבן ולכך אם מזמן התענוג בשביל שבת ועושה א"ע כמו שאינו יבא לתענוג ולטעמי' זהו טועמי' חיים זכו. כי החכמה תחי' בעלי' ונמצא מעלה ניצוצות קדושות כי זהו תכלית העבודה להעלות ניצוצות קדושות שיפלו בשבירה כל הדיבורים והמחשבות כי הם הכל אותיות ואם הם מדברים בטלים הם אותיו' מהשבירה וצריך להעלות הכל אל שורשו. וזהו השח שיחה בטילה עובר בעשה. כי צריך לעשות פעולה תיכף ומיד להעלותו אל שורשו וזהו שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד. וזהו ומלאה הארץ דעה את ה' את היינו אותיות מא' עד ת' דהיינו אותיות דבור ומחשבה דעה ל' התקשרות והנה הקב"ה מכה"כ. כי אף בעוה"ז ובכל הגלגולי' יש ניצוצות קדושות מי"א סמני הקטורת וכתוב ואתה מחיה את כולם. וזה עשה הש"י שיהיה בבחי' ארצי שכר ועונש. ובא גם כן מהשבירה כנודע אך שהוא סוד לעובדים לבושת ולא לעצם כבודו ית' והמינים אומרים שאין כבוד להש"י שישגיח בעולם השפל ודברים שפלים ויסכר פי דוברי שקר משל לאב שמטיפה שלו נעשה הוולד ויש בו כל מדות שפלות ומגונות והכל בא מהטיפה ואף על פי כן צריך לכבד את האב ולעבוד אותו בדרך כבוד ג"כ. אף שמכה"כ אעפ"כ צריך לעבוד לעצם כבודו ית' ולא למה שמלוכש בו ולזה אמרו רז"ל כל המשמר שבת כהלכתו וכו' מוחלין לו שמעלה הניצוצות מהשבירה וזהו תיקון של ע"ז ובאמת בע"ז כתיב והאלילים כרות יכרתון. כי באלילים יש אותיות י"מ מאלקים וזה שמחי' אותם ובע"ז כתיב והאלילים

כליל יחלוף ויכרת אותיות י"ם מאלילים ישאר אליל והוא כליל יחלוף. וזהו לא יהיה לך אלקים אחרים וכו' כי אתה אינך צריך ואינך רשאי לעבוד לשום דבר המלוכש רק להשם ב"ה לבד ולעצם כבודו ית'. וזה"ש בשעה שאמר אנכי ולא יהיה לך ואמרו לכבוד עצמו הוא דורש כי אין כבוד להשגיה בשפלות וח"ו יאמרו שיש רשות אחר. אבל בשעה שאמר כבד את אביך וגו' כמשל הנו' ואף על פי כן צריך לעבוד בזה שלפי כבודו הוא כולו ודי למבין.

וירד ה' על הר סיני פי' כי זהו צח
ירידה אצלו ית' כי הוא א"ס. וכנגדו אין העולמות יכולין לסבלו וזהו שיחשוב באהבת ולתת להם התורה וזהו ירידה אצלו ית' וזהו נק' עקודי"ם שהשכל של המלך עקוד רחמנות כמו האב על בנו אע"פ שיש לבן המלך כל טוב. רק דבר קטן חסר לו מרחם עליו המלך. וזה בא מחמת אהבה רבה. כי הרחמנות שעל הבן כפר הוא מחמת אהבת עולם שיש לעני בן כפר רע מכל העולם לכך מרחם עליו המלך ויש עוד רחמנות שיש למלך על עצמו שיש לו צער מחמת בנו והחילוק בין הרחמנות א' להב' שהרחמנות שעל הבן היא תמידית שהוא על עצמו אמנם על הבן כפר אם לא הלך וכו'. (חסר כאן).

זכור ושמור בדבור א' נאמרו אי' צט
בס' הזוהר זכור לדכורא שמור לנוק' פי' כי הזכירה הוא דבר חדש מה שלא נא' מקודם כמו ויזכור את רחל שלא נאמר שום אמירה ודבור קודם לזה. אבל גבי שרה נאמר וה' פקד את שרה כי כבר נאמר מקודם שיהיה בן לשרה שנאמר אבל שרה אשתך וגו' לכך נאמר עתה

וה' פקד ר"ל פקד הדבר שנאמר מקודם וכן נאמר זכור את אשר עשה לך עמלק. ובפעם ב' גבי שאול נאמר פקד פקדתי כיון שכבר כתוב בתורה הדבר ההוא. נמצא כי הפקידה והשמירה מקבלים מן דבר אחר הנאמר מקודם לכן. ולכן נק' נוקבא וכן בתפלה שאחר העקידה ופקדנו בפקודת כו' כתוב במשנת חסידים בפקודת נוקבא כוונתו אל הנו' והנה נאמר בדברות הראשונות זכור ובמשנה תורה שמור להזכיר מה שכבר נאמר בדברות הראשונות והשמירה מקבלת מהזכירה כנו'. כי הנה הכלל הוא כל מ"ב בקומתן נבראו ויצאו דכר ונוקבא כחדא ואח"כ סידר הקדוש ברוך הוא ונסר לנוקבא להיות לפניו וכן כיוצא בזה עיקרן של דברים נאמר הכל בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה סידר הדברים כמו גורעין ומוסיפין ודורשין ומסדרין הדברים כן בוודאי בזכור כלל השמירה רק במשנה תורה הנקרא משנה למלך שהיא נוקבא יצאה השמירה לחוץ ונתגלה. וז"ש בדבור א' נאמרו כי בכלל זכור נכלל בוודאי השמור שהרי מקבלת ממנו וכן נקרא אהבה ויראה דכר ונוקבא כי עיקר היראה שירגיש האדם יראת הבורא ית' והו' ע"כ בהשפעת הבורא ית' מחמת אהבה שיש להשי' אל האדם ומשפיע לו השפע ורוח טהרה

והבהירות שירגיש האדם קדושתו ואימתו ית' נמצא כי היראה מקבלת מאהבה ובוודאי באדם הוא להיפך כי מתחילה מקבל היראה כי בוא"ת יבא אל הקודש ואח"כ הוא בא למדריגת אהבה אבל בהשי' הוא להיפך כנוכר. ונחזור אל הענין כי הנה אמרו רז"ל שמור דלאו לאו ודעשה עשה נמצא ע"כ האי שמור הוא דבר המקבל משני דברים ומהיכן שהוא מקבל כן הוא נקרא כמוהו וא"כ הוא נוקבא משא"כ זכור כ"מ שהוא הוא עשה מפני שאין צריך לקבל כי הוא דבר בפ"ע. ועוד כי שמור"ר הוא לשון שמירה. וא"כ צריך הוא לשמור איזה דבר זולתו וא"כ הוא מקבל. ואמרו רז"ל זכרהו על היין. נמצא ע"כ הזכור הוא מדריגה עליונה יותר מן היין כי זכור נאמר בפרש' קדש לי כל בכור. והנה מדריגת היין הוא שממנו בא הדבור. כמו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא. וזכור הוא יותר עליון. כי ממחשבה בא עיקר הדבור (על דרך אבא יסד ברתא) והנה כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה כמ"ש בזהר כללן מדבור. ואצ"ל שמור ולכן אמרו זכור ושמור בדבור א' נאמרו במקום שהוא דבור א' והנוקבא כלולה בו ולא נזכרה כמו שמש וירח עמד זבולה ונקרא בשם הזכר והבן זה היטב.

משפטים

ק ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך כי יש באדם ג' זמנים בשנים שלו. א' שני נערות שהולך אחר תאוות. ב' שנים אמצעים של אדם שאין בהם כ"כ תאוות עוה"ז. ג' שני הזקנה שאין לו תאוות כלל. והטעם לזה לפי שג' שותפין יש באדם אב ואם הקדוש ברוך הוא ודבר זה הוא

הסוד שאיש יש לו תאוות אשה לפי שיש בו חלק האם שהיא נוק' ואשה יש לה תאוות איש לפי שיש לה חלק אב שהוא דכר. וזהו פי' הפסוק ובחטא יחמתני אמי פי' החלק של אמי שיש לי הביאני לידי מעשה זו. ונחזור לענין ראשון לפי שיש באדם ג' שותפין הגז' ולכן בשני הנערות יש לאדם תאוות רבות מצד חלק האם שיש בו. ובשנים אמצעיים אין בו תאוות כ"כ לפי שכבר כלה חלק האם שבו אבל עכ"ז יש לו עוד תאוות מצד חלק האב שבו אבל בימי הזקנה אין לו תאוות כלל. לפי שהוא חלק הקדוש ברוך הוא נמצא כי מה שאדם פרוש מתאוות בימי הזקנ' אין זה רבותא. אבל אם אדם פרוש מתאוות מימי

הבחרות בזמן שיש בו עדיין חלק אב ואם. זו היא מעלה גדולה וזהו פי' הפסוק ראשית בכורי אדמתך ר"ל בימי הבחרות תביא בית ה' אלקיך. לא תבשל גד"י הוא אותיות גי"ד. בחלב אמו ר"ל ע"י חלק הא"ם שבו פי' מתאוות (ואף שאין המשך לדברים אלו עכ"ז אכתוב הלשון ששמעתי זו היא) וגם בזה הוא סוד בשר בחלב כנזכר לפי שהגיד אין בו רק בשר. וזהו ג"כ שברית הלשון וברית המעורר הם סוד אחד. לפי שבשניהם אין בהם רק בשר. וז"ס מה שנוכר כמה פעמים לשון ברית בבשרכם לפי שאין בבריתות הנזכר רק בשר (אבל הסוד האמיתי המרומז בפסוק הנזכר זה אינו זוכר).

תרומה

קא המשך פסוקים ויקחו לי תרומה. הגנה אמרו רז"ל לי לשמי. רצה לומר שיתרומם ויתגדל שמי ע"י וזהו דווקא מאת כל איש שהוא כל איש פי' שכולו נקרא איש. וזהו אשר ידבנו לבו שלבו זך וברור לאביו שבשמים הוא נקרא כל איש כמ"ש רז"ל צדיקים נקראו אשכולת

ג"כ פי' שכולו איש כי סתם בני אדם אין נקראים אדם רק הנשמה אבל הגוף נקרא בשר אדם אבל זה שנוזכך גופו ולבו כא' לעבודתו ית' נקרא כל איש ולכך נקרא אשכולות. וז"ש ויקחו אליך ר"ל ביחד עמך ירוממו את תרו"מתי כמ"ש גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו והבן כל זה היטב מאוד.

תצוה

קב ואתה תצוה את ב"י ויקחו אליך שמן זית זך. ע"ד יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ. המשכן היה חיות של

כל העולמות. ויוכנ עד"מ הנשמה הוא חיות הגוף. והנשמה בעצמה אין לה תמונה רק אנו מכנים אותה בשם הגוף זו חיר"ת היד או הרגל ואפילו

בצלאל שעשה המשכן שהוא חיות העולמות הוצרך לידע האיך להכניס החיות בהעולמות והוצרך לידע האותיות שנבראו בהם העולמות. וכל מה שיש בעולמות היה במשכן. ואי בעשרה מאמרות נברא העולם ופריך והלא ט' הוי"ק. ומשני בראשית נמי מאמר הוא. וקשה למה לא כתוב ויאמר. אך המאמר הזה אינו מושג רק המדריגה תחתונה שלו מושג וזהו התרגום שתרגום של דבור הוא ארש"ת. והדבר ההוא הוא היולי של כל המאמרים שכל המאמרים ממנו באו ובמשכן היה ג"כ צריך להיות זאת וזאת היתה המנורה שמשה רע"ה נתקשה בה ולא היתה יכולה ליעשות ע"י אדם כ"א מאליה שעליה העדות שהשכינה שורה בישראל. וזהו נקרא שמן זית שהבהירות בעצמו שורה עליה כמו האור על השמן וכל שאר המאמרים נקרא זית שהשמן אגור בתוכו ולכן לא כתוב בפי זאת וידבר ה' אל משה או ויאמר כי זה פי של שמן זית והדבור שלו אינו מושג אפילו ויאמר לשון מחשבה לא שייך. א"ו יאמר הנה בתרומה כתיב דבר אל ב"י וכאן כתיב תצו את ב"י א"ל כי שם גבי תרומה אמר דבר שהוא לשון הנהגה כלומר הנהג אותם. איך יקחו את תרומתי כמ"ש גדלו לה' אתי. וכאן הוא לשון צווי מלשון צוותא וחיבור שתחברם אליך מכל וכל. ואז בהתחברותם אליך בוודאי יזכו וישיגו לחכמה עילאה שהוא נקרא שמ"ן ויבינו רזי דאורייתא שניתנו עפ"י ד"ב אתון וזהו א"ת בני ישראל כלומר כל האותיות מא' עד ת'.

קב

ובהיות שיש אתון זעירין ואתון רברבין רמז עוד פעם ב' אותיות התורה במלת זי"ת. כי אות ז' הוא צורת י"ו ועם אות י' מוית הוא אותיות יו"י צורת א' שבחכמה כידוע עוד במלת זי"ת מרומז כל האותיות מא' עד ת'. כי זי"ת הוא גי' תי"ז הוא אותיות תיו וא' יותר הוא רמז לאות אל"ף נמצא שהוא אותיות מא' עד תיו. ועוד רמז פעם ג' כ"ב אותיות ועם ה' אותיות מנצפך הם כ"ז אותיות וזהו ז"ך. וזה הפעם הג' הוא רמז לאותיות שבתוך המחשבה כי גם במחשבה יש אותיות כמבואר לעיל. רק שיהי המחשב' זכה בלי שמרים ותערובת מחשבה זרה. אז בוודאי יהיה להם כתית למאור העליון. גם אמרו רז"ל מנצפך צופים אמרו. ופריך והא אין גביא רשאי לחדש דבר ומשני שכחום וחזרום ויסדום. והנה אמרו רז"ל כל הנביאים נתגבאו בכה יתר עליהם מרע"ה שנתגבא בזה הדבר והטעם לזה מפני שאמרו רז"ל לית מלתא בכתובים ובנביאים דלא רמזין באורייתא א"כ כל דברי הנביאים והכתובים כבר נאמר זה מקודם ברמז בתורה והנביא הוא אומר הרמז בהתגלות אבל גבואת מרע"ה היתה חדשה שלא נשמע מעולם לכן נאמר זה הדבר ר"ל ראה זה דבר חדש. א"כ לפ"ז מוכח שבוודאי גם אותיות הכפולים שהם מנצפך ג"כ נאמרו למשה אלא ששכחו ולזה הרמז אמר. ויקחו אליך שמן. שהוא התורה הנקרא שמ"ן יתייחסו אליך כל הו"ך אותיות ולא שהצופים חדשו הדבר וזהו אליך שמן זית ז"ך.

כי תשא

הדבורים מתתא לעילא אל שורשם דהיינו כשאדם מדבק ומחבר דבור עם דבור וקול עם קול והבל עם הבל ומחשבה עם מחשבה שהם ד' אותיות הוי' כידוע. ואם האדם עושה כן כל דבוריו פרחין לעילא אל שורשם ובוה הוא גורם שהדבורים באים לפניו ית' ומסתכל בהם. ובוה הוא נענה בתפלתו כי ההסתכלות הוא כעין השפעה מעילא לתתא. כי כאשר הש"י משפיע הוא קיום העולמות כולם כי למעלה אין שם שהות וזמן כי ברגע אחד באה ההשפעה מהמעין העליון הנובע תמיד ודרכו להיטיב ולהשפיע לבריותיו רק כשיהיה המקבל ראוי לקבל ואם הוא מתפלל או לומד תורה בענין הזה הוא נעשה כצנור אל המעין העליון הממשיך ומשפיע שפע טובה לו ולכל העולם כגלו. והנה מלת אש"ר יש לפרש בלשון שבת והלל. כמו באשרי כי אש"ר בנינו ויש לפרשו ג"כ בלשון הסתכלות כמו אש"רנו ולא עתה. ובוה יובן פי' הפסוק וחנותי את אש"ר אחון למי שמשבח ומהלל אותי בא"ת שהם כ"ב אותיות מא' עד ת'. ובאופן אם יגרום בדבורו ובתפלתו ובלמודו את אש"ר שיעלה הדבורים לעילא אל שורשם ויגרום אש"ר השני שהוא הסתכלות ובוודאי אז אחון אותו. כי ההסתכלות הוא עניי' התפלה והשאלה כנו' ושמעתי מפי הרב המופלא מוה"ר גרשון מלויצק. עפי"ז יובן ג"כ מ"ש רז"ל כי במדה שאדם מודד מודדין לו. וגם אמרו רז"ל הדבק במדותיו של הקב"ה מה הוא רחום וכו'. וכדי לקרב אל השכל נמשיל משל למעין הנובע במקום גבוה ורחוק משדותיו של אדם. והנה הרוצה להשקות שדותיו

זכור לאברהם כו'. אי' בזהר אחיד ליה בדרועו וגופא דמלכא כי הצדיק הוא מקושר להש"י שכל מקום שחושב שם הוא. וכשחושב בהש"י. אז הוא מקושר להש"י. ואם חושב בעולמות אז הוא מקושר להעולמות נמצא מקשר העולמות עם הקב"ה. וזהו פי' עיני ה' אל צדיקים עין נקרא השגחה שהשגח' שלו מסורה ביד הצדיקים ועל ידיהם הוא משגיח על העולמות וזהו פי' עיניך בשדה אשר יקצורו ר"ל עינים של האי צדקת וכשהית' משגחת על השדה היה כביכול הוא ית' משגיח על זה השדה. והיתה הברכה שורה בו ע"ד זכאין מארי מתניתין דאנפוי אנפי שכינתא איהו מלגאו ואינהו מלבר וזהו אחיד ליה בדרועו וגופו פי' שהי' מקושר בו ית' ובישראל. לפיכך לא היה יכול לעשות להם רע. לכך אמר הניחה לי וכי תופס אני בך ובאמת כביכול היה תופס בו ית' כנ"ל.

קד בפסוק וחנותי את אשר אחון וגו'. יובן ע"פ מ"ש בזהר הקדוש שהוא מלה דלא נפיק בדחילו ורחימו לא פרחת לעילא. פי' כי דבור וקול הם כנגד זו"ג. שהם ו"ה של שם הוי"ה ב"ה ואם יצאו בלא דחילו ורחימו שהם או"א י"ה של השם הוא עושה פירוד ובפרט שכל כוונתו בתפלה ובלמוד הוא כדי להעלות הדבורים אל שורש' מתתא לעילא כי כמו שתחילת בריאת העולמות היה בכ"ב אותיות התורה כמ"ש בזהר באורייתא ברא קב"ה עלמא. שהם ד"ב אותיות התורה ומהם הוה ההשפעה וקיום העולמות ולכל הנבראים מעילא לתתא. כן צריך האדם להעלות

קד

קד

מן המעיין ההוא צריך להכין צינור רחב שיעברו המים בתוכו בהשפעה ופשיטא שצריך האדם להשגיח ולעיין שלא יהיה בצינור איזה סדק או נקב. או איזה דבר מה שיהיה שהוא מונע מרוצ' המים כי אם יתעצל ולא ישים עיניו תמיד על זה להשגיח בהשגחה פרטי' יהיה כל היגיעה לריק כי לא יגיעו המים לשדותיו כלל. ומה גם אפשר ילקלל ויחסר את המעיין הנובע להריק ממנו מים אל מקומות מאוסים ובוזים. בורות נשברים מקום הטינופת. והנה זהו חסרון ופגם גדול אל המעיין אשר מימיו מים זכים וצלולים מים חיים מאוד מאוד בתכלית הזכות. וירוק אותם ממקומם ויפנה אותם למקומות מאוסים והנה אף אם יעיין האדם בדרכו הצינור והנה לא נמצא בו נקב וסדק ולא שום דבר המעכב מוגרת המים עכ"ז צריך אדם להזהר מאוד בהנחת הצינור. שיקרב וידבק הצינור אל המעיין בהתדבקות וקירוב גמור. כדי שיעברו המים בתוכו בתמידות בהרווחה גדולה ולא יפסיק את הצינור מהמעיין אפילו כחוט השערה כ"א לא יעשה כן יהיה לתוהו וריק עמלו. והנה הנמשל מובן מאליו. כי הנה מדותיו של הקב"ה הם י"ג ת"ד שהם המעיין הנובע. המשפיע שפע רחמים לכל העולמות. והנה האדם המתדבק במדותיו ית'. צריך להזהר מאוד ראשית דבר הצינור שהוא האדם בעצמו שהוא נעשה צנור להשפיע ע"י לכל העולמות לכן יראה לבדוק עצמו בחורין ובסדקין שלא יהיה ח"ו מעורב במדה ההוא בעשותה שום מחשבה זרה ולא שום פני' בעולם. שאם ח"ו לא יהיה נזהר בזה לא די שאינו עושה שום פעולה והשפעה בעולמות עליונים ולא

בתחתונים. אלא אף גם קרוב הוא ג"כ לפגום ח"ו במדות העליונים שיושפעו למקום אחר ויתן כח להסי'א בעירובו רע בטוב אשר הוא מערב במעשה הטובה ופשיטא שצריך להזהר מאוד שידבק מחשבתו בעשיית המצוה במחשבות קדושות בלי הפסק כדמיון הצינור אשר הוא קרוב ומדובק להמעיין ובוודאי אם יהיה נזהר בכל זה יהיה הוא בעצמו צינור ויגרום השפעה מתתא לעילא ויוסיף כח בפמליא של מעלה ויעורר הרחמים והרצון העליון. וישפע ע"י לכל העולמות וזהו אמרם ז"ל במדה שאדם מודד. פי' כשהוא מתדבק במדות ר"ל שאינו מרחיק ממדותיו רק תמיד מחשבתו זכה וברורה וקשורה לעילא וימדוד מדה המחזקת אשר יכילו מימיו אשר אין בה שום סדק ונקב ושום מניעה כנו'. או מודדין לו באותה המדה עצמה כי יורק ויושפע ע"י כל טוב וכל ההשפעות לכל העולמות.

כי לא יראני האדם וחי. רומז לד' קן יסודות הגשמיים בסוד מן האדמה נברא האדם והבן ואלו הד' יסודות אין להם כח שיזכו לראות כבוד אלקים העצם הקב"ה. רק היסודות הרוחניים שהם כמוסים בנשמה שהיא ג"כ רמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים והיא חלק אלוה ממעל. והוא סוד ח"י ותו וח"י ר"ל רק חלק חי יש לו כח זה לראות כבוד אלקים העצם והבן. ודע כי עיקר השגת הנשמה שהיא משגת רוחניות העליון הוא בחי' החשק שיש בדבר העשייה וכל חשק הוא עיקר מכה הטעם. וכל טעם הוא בלתי מושג. וכל דבר שהוא בלתי מושג היא חלק ממש מהקב"ה. והו זובח לאלקים יחרם בלתי לה' לבדו. פי' אלקים הוא סוד כלי התיצון שהוא

אני שורה שם להחיות דבר זה. וזהו מן המצר קראתי י"ה והבן. אבל אם יתלהב האדם א"ע בחשק גדול לכל אות ואות שהוא גשמי והתלבשות או יזכה שאסיר אני מכל אות בגדי אלמנותה שכסתה פניה כי בכל אות ואות מכוסה שם חיות רוחני שהוא פני ר"ל פנימית ותראה שהיא צדקה והבן. וזהו ואחלצהו ל' חלוץ הנעל ר"ל שיחלוץ הלבוש השחור של כל אות ואכבדהו אני מראה לו אותיות רוחני' שהם כבוד אלקים ואם ארך ימים מבחי' א"ס. אשביעהו ואראהו בישועתי שיזכה לראות ברוחני ממש וזהו הראנו ה' חסדך הוא פנימית וישעך תתן לנ"ו גי' אלקים שיהיה לה עליי' נפשנו הוא מלכות חיצונית חכתה לה' להיות לה עלייה לפנימיות וזהו לה'. ורוח הקודש גילה לנו אם יהיה זמן זה שיהיה חשק גדול לבני אדם לידע את השם ולדבק בו או ירצה החשק הזה כעולה וככל הכוונות וזהו כי בי חשק ואו יהיה הגאולה בב"א. וזהו עמו אנכי בצרה. אע"פ שלא ידעו שום כוונה. רק שיהיה להם צער ע"ז להיות להם השגה ויעבד בחשק. או אחלצהו מגלות המר ואראהו בישועתי שיהיה להם השגה ומלאה הארץ דעה והכל בשביל החשק. וזהו כי בשמחה תצאו והבן.

דין וכל דין הוא סוד מיתה וכל מיתה רומז מגושם. וכל מגושם הוא דבר המושג. ואסור לנו לזבוח ולהאמין במגושם בסוד אלקי מסכ"ה לא תעשו לכם והבן. רק שצריכין אנו להאמין ברוחני וזהו בלתי לה' ר"ל דבר זה שהוא בלתי מושג הוא מכח הרוחניות שהוא ממש חלק אלוה ממעל. זה אמונה. וזהו לה' לברו. בלי שום התלבשות רק רוחני דרוחניות וזה פ"י הפסוק כי בי חשק. ר"ל עיקר העבודה של ב"א הוא החשק. שהוא בחי' החלק שיש בו ממש וז"ש בתיקונים כ"י ב"י גי' מ"ב שהוא מעלה כל העולמות וכל עולם הוא סוד בחי' מלכות. שנקרא עולם והוא דין משם אדני' וצריכין אנו להעלות הדינים לבחי' רחמים וחסדים שהוא שם הוי"ה ב"ה. רק ע"י שם מ"ב והבן. וזהו כי ידע שמ"י ר"ל שם י' שיעלה מלכות שהוא נקרא ש"ם היא ספירה עשירית ושתהיה היא במעלה העליונה. וכל מעלה הוא רוחני. וכל רוחני הוא סוד דעה וזהו כי ידע ר"ל לבחי' דעה שהוא רוחני יעלה שמי שהוא דין והבן. ואגב יפורש שאר הפסוק עמו אנכי בצרה ר"ל באמת בכל התלבשות שם אנכי. ואע"פ שכל התלבשות הוא סוד צרה וצרה רומז מגושם שהוא דין אעפ"כ

ויקרא

כי כל מה שאדם רואה ישים אל לבו. כי לא לחנם הראה לו הקב"ה את זאת והלא הכל הוא בהשגחה פרטית. ואם רואה דבר עבירה יחשוב שגם הוא עשה זאת. ואע"פ שיודע שלא עשה

בזוהר ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה אורייתא תוהא על בר נש. ושמעה קול אלה הלא היה לו לשמוע קול השבועה כו' או ראה מעשה של אדם אחר ונזכר המעשים שלו.

זאת במעשה. הרהר בלבו לעשותה וידוע כי המחשבה חמורה ממעשה. וזהו או ראה או ידע ע"ד אלקי"נו בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך עד"מ חותם המטונף. אם משימים אותו על שעה גם השעוה גתלכלכה. כך כשאדם מטונף בעבירות. ומדבק עצמו להש"י בעת תפלתו. שמדבר דבורים ושורה בהם אלוהית. נעשה כביכול לכלוך למעלה ופוגם מאוד

בעת יחודו ודבוקו עם הש"י בעת התפלה וזהו בושנו במעשינו מגודל העונות. ונכלמנו להרים פנינו אליך פי' פנימיותינו אליך ר"ל שאהי' דבוק בך כי ידעתי שאני מטונף ומלוכלך. וזהו המדה של נושא עון. שהקדוש ברוך הוא סובל העון. וז"ש או ידע כי ידע הוא לשון התקשרות. רצה לומר בשביל התקשרות הבורא מונע א"ע מעבירות.

צו

קח צו את אהרן ואת בניו לאמר. פירש"י אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס וכו'. וי"ל אם הוא כפשוטו מה הוא הזירוז להקריב ב' תמידין ומה חסרון כיס זה לכל ישראל להקריב ב' תמידין בכל יום. והלא המוספין הרבה יותר מתמידין והיה לומר שם צו וזירוז. ועוד מהו מיד ולדורות והלא תמידין עתידין ליבטל בחורבן הבית. וי"ל ע"פ מ"ש רז"ל כל העוסק בתורה כאלו הקריב כל הקרבנות שנאמר זאת תורת העולה. ואפשר לומר ע"פ רמז כל הפרשה זו. צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה. פי' זירוז מיד ולדורות כי התורה לא תבטל לעולם כי לא תשכח מפי זרעו לכך זרום שיעסקו בתורה. שהיא העולה למעלה מכל הקרבנות. וקאמר והדר מפרש על איזו תורה זרום. ואמר היא העולה על מוקדה ר"ל שהיא בהתלהבות ובהתדבקות הבורא יתברך ולא שיהיה ח"ו מן השפה ולחוץ כי כל מלה דלא

נפקית בדחילו ורחימו לא פרכת לעילא. ואינה קרויה עולה. ומ"ש על המזבח. הוא האדם הנקרא מזבח כמ"ש רז"ל ע"פ ויצר את האדם עפר מן האדמה מהיכן נברא ממקום כפרתו מן מזבח אדמה. ואמר כל הלילה ר"ל כל ימי חיי האדם בעוה"ז שהיא דומה ללילה. עד הבוקר יהיה אש היא התורה הנקראת אש תוקד בו בהתלהבות גדול ובדביקות הבורא יתברך ובסוף הפ' אש תמיד וגו' לא תכבה אפילו רגע אחד רק יקיים והגית בו יומם ולילה. וזהו באמת צריך זירוז גדול מיד ולדורות כי לא תבטל כנזכר. וע"ז אמר ר"ש ביותר צריך לזרוז. כי רשבי"י לטעמיה. דאמר אם יעסוק האדם בזרע בשעת הזריעה וכו' תורתו אימתי נעשית אלא יעסוק בתורה וכו'. וזהו ודאי חסרון כיס גדול שיבטל מכל מלאכת העוה"ז ויהיה תורתו אומנתו.

קט חזוה התנופה ושוק התרומה פי' כי לכך נקרא חזו משום שהראיה שהוא חכמה נמשך עד החזו ומשם

הוי ירכין רק שהחזה הוא דבר חיצוני לכך הוא תרגום של ר'איה. ובאמת כל האיברים שייכים לדיבור ופעמים הידים מראין ובר כמו קורץ בעיניו ומראה באצבעותיו וכו' אבל השוקיים הם השייכים לעובדא. שצריך להרים

רגליו לילך לכן אמר חזה התנופה כלומר תנ"ו פ"ה כמ"ש ושמחמחשבה בא הדיבור אבא יסד ברתא. וזהו נקרא אש שחורה על גבי אש לבנה ועל זה בא הדיבור.

אחרי

קי ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. כי הכלל הוא בכל המצות מעשיות הענין בהם הוא כד"מ ציצית כשהם חוטין אין בהם חיות ר"ל הקדושה העליונה רק ענין המצוה שכשהוא עושה הוא מקשר כל המדרגות עד העשיה דהיינו המחשבה והדיבור

והעובדא מתקשרים זה עם זה ושורה על הציצית כל ההלכות ציצית וכל הפרשיות ציציות שבתורה. ועל דרך זה בכל המצות. וזהו ושמתם את חקתי הוא לשון חקיקה היינו אותיות המחשבה הם נחקקין במוח. אשר יעשה אותם בעשיית חיי בהם ר"ל החיות העליונות בהם וד"ל.

קדושים

קיא במדרש קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני קדושותי למעל' מקדושתכם וקשה מהיכי תיתי היה לנו להדמות להשי' והלא נאמר בו ה' אלהיך אש אוכלה הוא. וא"ת על מדותיו של הקדוש ברוך הוא נאמר קשה אדרבא והלא מצוה להדמות למדותיו ית' מה הוא רחום וכו' וכן לענין קדושה ויובן על פי מ"ש רז"ל צדיקים דומין לפני השכינה כנר לפני האבוקה. ואיתא בודקין לאור הנר אבל לא לאור האבוקה מ"ט האי משיך נהורי' והאי מיקטיף קטיפי זה אורו לפניו

וזה אורו לאחריו וזה ידוע שהקדוש ברוך הוא סובל כל עלמין ולעילא מכולא ותחת כל עלמין וממלא כל עלמין והוא מקומו של כל העולמות. ואם הי' מאיר בעולמות כדרך האור הפשוט לא היה העולם יכול לסבלו והיה נתבטל ממציאיות והוצרך כביכול לצמצם אורו להאיר לכל אחד ואחד כפי כחו ולכל העולמות כולם בכללן ובפרטן. וכן לעולם הקטן שהוא האדם בכדי שיוכלו לקבלו. וע"י צמצום הוא כביכול בכל העולמות ובכל הנבראי' ובאד' התחתון בבחי' מטי ולא מטי בכדי שאף אחר הצמצום אם לא היה

בבחי' מטי ולא מטי היו מתבטלים ממציאותם מחמת שאורו כביכול רב וגדול מאוד וגם זה ידוע שבחי' אחוריים של עולם העליון נעשה הימנו פנימיות לעולם שלמטה ממנו. וז"ש האי מיקטיף איקטופי ר"ל שהוא בחי' מטי ולא מטי שהאור והחיות באה לאדם וכן לכל הנבראים ותיכף חוזר ומסתלק האור. וכן הוא בתמידות. וז"ש האי אורו לאחוריו כלומר כי בחי' האחוריים דלעילא הם בחי' פנים למטה כנזכר. כי מגדול האור הגדול הוכרח להאיר למטה רק בבחי' אחוריים. וגם זה הוא בבחי' צמצום מטי ולא מטי. אבל הצדיקים הנמשלים לנר אורו לפניו. פי' כי הצדיק הוא תמיד דבוק בעבודת הבורא ית' בדביקות גדול ומעלה מ"נ בתמידות כידוע. וזהו משיך נהורי' של נר שהוא הצדיק תמיד משיך נהורי' לעילא וזהו החילוק בין השכינה לצדיקים שאם היה באור השכינה התפשטות גמור בדרך אור פשוט. או אם היתה אורו לפניו. כלומר שהיה מאיר בבחי' הפנימיות לא היו יכולים לסבלו. וז"ש קדושים תהיו. יכול תהיו סבורים להדמות כמדותיו ית' כמ"ש ובו תדבקון. ואפשר יעלה על דעתכם להדמות אליו אף במדה זו שהוא מאיר בבחי' מטי ולא מטי ולא התפשטות גמור וכמו שהוא אורו לאחוריו. כן תהיו סבורים גם אתם להדמות אליו. זה אינו כי אדרבא הוא לכם פחיתות וגריעות בעבודתו ית'. כי תמיד אתם צריכים להיות בבחי' התפשטות אור שלכם למעלה. כמו הנר שהוא משיך נהורי' אבל לא בבחי' מטי ולא מטי. כמ"ש אל השמים ואל הארץ יביט זהו אינו עבודה שלימה ולא קדושה גמורה אלא היו קדושים בבחי' נר הצדיקים ר"ל בבחי'

התפשטות והתדבקות בעבודתו ית' כנזכר. ומה שאני משתמש במדות הללו מפני שקדושתו למעלה מקדושתכם. ואני עושה כל אלו הצימצומים ובחי' מטי ולא מטי מפני שקדושתו למעלה. ולא תהיו יכולים לסבלו. ולא היה קיום לכל העולמות כנזכר. ולא כן אתם רק תהיו קדושים בהוי"ה אחת ותמידות כנזכר.

במדרש קדושים תהיו יכול כמוני **ק"ב**
ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם. פי' ע"פ דאיתא בגמרא ישנו עם אחד חד אמר ישנים מן המצות. וחד אמר אלהיהם של אלו ישן הוא. ונ"ל על דרך משל. אדם שיש לו בן כל זמן שהוא בקטנות. פי' המוחין שלו הוא בקטנות שיש לו שכל רק לדברים קטנים יש לו להאב רק תענוג מעט ממנו. וכשיגדל ויש לו מוחין דגדלות או יש לו יותר תענוג גדול ממנו. ואם כשיגדל נסתלק ממנו המוחין דגדלות עד שבא לקטנות. על דרך זקני עם הארץ כ"ז שמוקיגין וכו'. וכאשר אביו רואה זה או מסתלק ממנו התענוג מעט מעט. וזהו ישנו עם אחד ישינים מן המצות. פי' הסתלקות המוחין והשכל. או גם אלהיהם של אלו ישן הוא. ר"ל כי אז הוא הסתלקות התענוג אב למעלה וזהו פי' שקדושתו למעלה על דרך ישראל מפרנסין וכו'. ונקרא קדוש הכל הוא מקדושתכם שהם המביאים לו תענוג והקדושה דוגמת משל האב מהבן.

עוד במדרש קדושים תהיו שלא יהיה **ק"ג**
בהם מות. ויובן ע"פ פי' הפסוק לא אמות כי אחיה ואספר מעשה ית'. וקשה פשיטא אם לא אמות יחיה בוודאי. ויובן כמ"ש הוזהר. כל צלותא ומלה דאורייתא דלא נפקא בדחילו ורחימו בעומקא דליבא וכו'. ומי שח"ו

הם נכללו בזו המדה הגוברת והם בטלים במציאותן כי שרגא בטיהרא וכו'. נמצא כי המדה הגוברת היא הרבים. ואע"פ שהמדות הנגדיים הם גם כן דברי אלהים חיים עכ"ז נתבטלו ברוב וע"כ דוד המע"ה שהיה ממדת המלכות ושם הוא כללות כולם וגמר הדברים. כי היא נקרא עצרת כנישין בית הכנסת כונסת כל המדות העליונים לכן היה יכול דהע"ה לכוון ההלכה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא. ולכך נקרא המדה הזאת הלכ"ה כי שם נגמר הליכות עולם אם לחסד אם לרחמים וכו' ועוד שהמלכות נקרא תורה שבעל פה שהיא נדרשת בייג מדות כידוע וכמו שהסכימו הרוב למעלה דהיינו המדה שהיתה גוברת כך היתה הלכה וכיוון האמת כפי שנגמר שם בשורש נשמתו. ולכך היה ראוי למלוכה כי המלוכה היא הנהגת העולם כעין הליכות עולם דלעילם משא"כ שאל שלא היתה מדריגתו מן המדה הזאת אף ע"פ שהוא אומר משורש נשמתו דברי אלקים חיים עכ"ז לא היה יכול לכוון האמת איך נגמר הדבר אחרי רבים. ולכך גם כן לא נמשכה מלכותו. והנה ידוע כי התורה נקרא מגילה עפה שהיא יותר גדולה מכל העולמות. והוצרך השם ית' לצמצם התורה בכדי שיוכל להוריה אור תורתו בכל העולמות. והנה בכל דבר יש בו חומר וצורה. ואפי' בתורה החומר הם האותיות והצורה הם הנקודות שהם חיות האותיות. ולמה הנקודה היא חיות מפני שהנקודה היא תמונת י' שהיא חכמה והחכמה תחי' וכו' וכולם בחכמה עשית. ומה גם שאי אפשר לכתוב אות אחת בלתי כתיבת תחלה נקודה אחת. ואף על פי שבאות י' יש גם כן כמה נקודות

מוציא דברי תורה או תפילה מפיו בלא דחילו ורחימו שהוא מתשבה זכה וטהורה ובינת הלב הוא בחייו קרוא מת שאין לו חלק בחיים שם י"ה שהיא החכמה ובינה כידוע. וכתוב לא המתים יהללויה. וזהו שביקש דוד המלך עליו השלום לא אמות כי אחיה. פי' כ"ז שאני בחיים לא אהיה ח"ו חשוב כמת אלא אהיה מן אותם המטהרים מחשבותם ורעיונם ומדברים מעמקי הלב ואז אפשר ואספ"ר הוא לשון ספי"ר ובהירות ואנהיר ואספר מעשה י"ה שהם חכמה ובינה שמשם באות כל ההשפעות. ומהם אנהיר ואספר לכל העולמות. וז"ש קדושים תהיו. פי' כשאתם תמשיכו המוחין הנקראים קוד"ש כידוע או תהיו קדושים בבחי' שם י"ה. ולא יהיה בכם מות. ולא אמר לא תמותו רק בכ"ם דייקא כאשר אתם בחיים ולא תהיו חשובים כמתים ח"ו. או יש לומר באופן אחר עפ"י פי' מאמרם ז"ל קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני. הנה אמרו גם כן בגמרא דוד אסיק שמעתתא אליבא דהילכתא שאל לא אסיק וכו'. ויש לתת טעם לזה למה היה כך והלא אמרו אלו ואלו דברי אלהים חיים. אך וודאי שאמת הוא שאלו ואלו וכו' רק שכל א' היה מדבר ופסק ההלכה כפי מדריגות שורש נשמתו וידוע שדהמע"ה הי' נשמתו משורש מדת המלכות. וידוע שהמלכות מקבלת מכל הי' קצוות פעמים כך ופעמים כך ופעמים גוטה לשני הקצוות. וכתוב אחרי רבים להטות. פי' איך שיהיה ההסכמה אם לחסד אם לדין או לרחמים הממוצע. איך שיהיה אזי נקרא זה אחרי רבים להטות כידוע שכל מדה שהיא גוברת היא נקרא רבים מפני ששאר הנגדיים

קיד

כשמתחלק לנקודות קטנות עכ"ז בכללות נקרא י"ד נקודה חיות. ומה גם שאות י"ד הוא ממוצע בין אותיות יחידות לעשירות. וכמו שיש למעלה דבר א' הממוצע. כמו בטעמים נקודה א'. פעמים נקרא רביעי מהטעמים. ופעמים אותה צורת נקודה עצמה נקראת חולם שהיא מן הנקודות. וכן אות י' עצמה היא דבר ממוצע בין יחידות לעשירות. וזהו א"ב אלף בינה. אל"ף היא חכמה שהיא החיות. ובינה היא תאוותיות. והנה התורה אם היתה נוטה לאחד מן הקצוות כמו למדת חסד היתה מתפשטת ביותר כמדת חסד ואהבה ולא היו יכולים לקבלה. לכך הוצרך השם יתברך לצמצם התורה שיהיה מדת היראה הנקרא צמצום. עדי"מ אדם שהוא ירא מחבירו ובוש ממנו מקטין עצמו ומצמצם את עצמו. ועכ"ז לא היו יכולים לקבלה עד שהוצרך לכוללה במדת הרחמים הנוטה לב' הקצוות. למשל עשיר המרחם על העני. נמצא כי הרחמים היא ממוצע בין העשיר ובין העני שהוא בין חסד לדין. וזהו קיום העולם. ח"ש ר"ל בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאי. בירחא תליתאי. ביום תליתאי. לעם תליתאי. ויובן עם הגו'. שהתורה עיקרה היא מהג' קצוות הגו' וישראל גם כן יש להם ג' מדות אלו. ביישנים רחמנים גומלי חסדים וירחא תליתאי ועם תליתאי ויום תליתאי. הכל מכוון לדבר א' כנזכר. גם כהנים ליום וישראלים. הם ג' מדות הנזכר בידוע ונחזור לענין שאות י' היא חיות כל האותיות וחיות הבינה. ואות י' בכללות היא ק' מקוד"ש. ובינה נק' ד' והיא ד' מקוד"ש. ואות י' כשהוא מתפשט ומתארך נעשה ר'. והיא ו' מקוד"ש. ואות ש' מקוד"ש הוא ג' קיום חג"ת.

אורייתא תליתאי כנזכר. ומעשה קדוש. ח"ש קדושים תהיו יכול כמוני. פי' שלא יעלה על דעת להתנהג. כשם שאני משפיע ומחיה את התחתונים. ומזריח עליהם אור תורתני. בכדי שיתקדשו בקדושתני. יכול גם אתם תרצו להתפשט למטה. ולהשפיע אל חיצונים. שהוא עניני העוה"ז ח"ו. אהבה זרה או יראה זרה. או בושה בדברי תורה. או בעבודת השם יתברך וכיוצא בזה לכך אמר ת"ל כי קדוש אני. ר"ל מה שאני קדוש מחמת המדות שלי שאני משפיע בכם. מפני שקדושתני למעלה מקדושתכם. כלומר מפני שקדושתני למעלה. לכך אני צריך להתנהג בכל המדות בכדי להשפיע לכם קדושה. ח"ש קדושתני למעלה מקדושתכם. אבל לא כן אתם. אלא קדושים תהי"ו. לשון תהי"ו תמיד קדושה בכם. כמה שתהיו דבוקים בעבודתו. ואז יושפע לכם שפע קדושה. ולא שתשפיעו הקדושה למטה בחיצוניות חס ושלום רק בעצמיכם תהיו קדושים כנזכר.

מפני שיבה תקום. כלל הדברים כל מה שאדם רואה ושומע וכל המציאות שיקרא לאדם הכל באים להתעורר אותו הן דבר אהב' ויראה והתפארות וניצוח והודיה והתקשרות וממשלה כלליות. והם בב' אופנים. או כשבא לו בתפילה המעשה הרע שעשה כבר באה עתה כנגדו במחשב'. כדי להעלותם. כמשל אשה שרואה במראה שרואה כנגדה פרצופה. כך בא לו במחשבתו המעשים שלו. או שבאו להצדיק אותיות השבירה. וזה צריך לידע אם מאהבה ויראה וכו'. וזהו בתפילה וגם כל עת כשמתפאר האדם בדבר מה הכל בא לו כדי להעלות כי לפעמים רואה אהבה ויראה וכו' קטו

לאהבה. אבל הענין שאם יאמר האדם אכון בכיוון לבא לידי אהבה כדי להעלות. לזה כתיב אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. וזהו מ"ש רז"ל המקשה לדעת הוא בנידוי. דהיינו מרוחק מהש"י. הוא סובר שהוא מקורב. ובאמת הוא מרוחק. משל לאיש חיל שבא לאדם לקרוא אותו אל המלך. ובא בכעס ובפחד בבגדיו שמלובש במורא ופחד ומתיירא מאיש חיל זה ובאמת הוא אינו כלום אין לו לירא ממנו אלא שיראת המלך מלובש בו שבגדיו הם חזותם המלך אבל הוא בעצמו אינו כלום. ומי שהוא חכם אינו חש לדבר עמו ואינו מתיירא ממנו מפחדו ואימתו רק ירוץ תיכף למלך וממנו אינו מתיירא כלל ולפעמים בא איש מהמלך בתנועת אהבה וכיון שבא לשוטה התחיל עמו לשחק. ומי שהוא טפש הוא מתענג ומשתעשע עם השליח מחמת ששומע ממנו דבר אהבה. אבל מי שהוא חכם יודע שהעיקר הוא רצון המלך ואומר מה לי לדבר ולהתענג עם השליח הלוה מוטב שאלך לעיקר ושורש התענוג והאהבה והולך אל המלך ואינו משגיח על השליח. כך כל הדברים הבאים לו הן אהבה הן יראה וכו' ילך למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ויעלה הכל למעלה. הן אם באה לו איזה דבר יראה חיצונית או היזק ח"ו. או נודמנה לו איזה שמחה ותענוג הכל יעלה למלך עליון. ולא יעשה כמו השוטה הנז'. שהוא מתענג ומשתעשע ואוכל ושותה ושוהה עם השליח השלוח לו מאת המלך. ומחמת זה הסיח דעתו ושכח ששלח המלך לקרוא לו ואף אם אחר כך בא יבא אל המלך יחר אף המלך בו מאוד ושמחתו נהפכה לו לתוגה. ולא כן החכם אשר עיניו בראשו לאמר

עד"מ אדם שמורגל בליצנות מראין לו ליצנותא דע"ז דהיינו אם רואה בפתע פתאום ע"ז יבין שלא בחנם ראה זה או שמע רק להעלות ולתקן הליצנות מראין לו ליצנותא דע"ז לתקן וימתוק בשורשו שיעלה לשורש אהבה. ולכך כל מה שאסר יש כנגדו היתר וכל מעשיו יהיו בדביקות להש"י. וישגיח על כל אשר יראה וישמע ויעשה. וז"ש הכתוב וידבר אל העצים ר"ל שעל מה שראה אמר על כולם טעמים הנוגעים אל עבודת הש"י. ופשיטא שכל הבריות הן טמא הן טהור הכל צריך לעבודתו ית'. והכל הוא בעצמו שהנהגתו מלובשת בהם עד"מ האדם ואשתו הם גוף אחד. ובניהם המקבלים נקרא נוקבא כנגדם. אף על פי שהאשה היא נוק'. אבל בערכם הם הבנים נקראים נוק'. ונגד הבנים הבית הוא נוק'. וזהו שאמרו רז"ל ביתו זו אשתו. ונגד הבית כל כלי הבית וכל הדברים שבבית הם נקראים נוק'. וזה צריך הבחנה גדולה שכל מה שרואה בבית הבריות משונים מה ששכיחים לפעמים הכל הוא בעצמו דהיינו שצריך להנהגתו. ומזה יוודע הצריך לענינו ולעבודתו ובהכל היא מלובש השגחתו ית' וזהו לא בגבורת הסוס יחפץ. שהסוס טפילה להרוכב והמדריגה תחתונה היא טפל דהיינו שבא לו פחד איזה דבר. והי לעורר לו יראה באים לו אותיו מהשבירה מה ששייך ליראה. ולא בשוקי וגו' ששוקיים הם מדריגות תחתונות. ר"ל לפעמים בא לו פחד מאיזה דבר שבאים לו אותיות מהשבירה ששייך ליראה לעורר לו יראה לא מפני שיפחד מפני זה שלח לו הקדוש ברוך הוא. רק רוצה ה' את יראיו. את המיחלים לחסדו להעלות ליראה שממנו בא

של מצוה וזהו תקום ג"י תקמ"ו. עיין
בכוונות ודוק ועיין.

הוכח תוכיח את עמיתך. פי' כשתוכיח
את האדם. אל תוכיח אותו
לנוכח פן יתבייש. אלא תוכיח אדם
אחר שהוא נקי וצדיק מן העבירה
ההוא. וכאשר תוכיח אדם אחר בפניו.
או ירגיש אותו האדם שאתה רוצה
להוכיחו שהוא בעל העבירה בעצם.
נמצא שאינו מתבייש בתוכחתך. ופי'
הפ' כך הוא. הוכח ר"ל כשאתה רוצה
להוכיח אדם מן העבירה כך תעשה
תוכיח את עמיתך בתורה ובמ"ט כמותך
אדם כשר כמותך והאדם הצריך
לתוכחה ירגיש בעצמו. ובוזה לא תשא
עליו חטא. ר"ל שלא יתבייש בעל
עבירה בתוכחה זו.

והדרת פני זקן. ודרו"ל זה קנה
חכמה. הגה כתיב כתר לי
זעיר ואחווך. וכת"ר לשון המתנה
דהיינו כשאדם רוצה לומר לחבירו
דבר. אומר לו המתין ואומר לך דבר.
לפי שמחשבתו של אדם היא מחשבת
תמיד בלי הפסק בהתפשטות וכשהוא
רוצה שיפנה חבירו מחשבתו. כדי
שישמענו מה שאומר לו והוא מבין
הדבר ההוא. רוצה שיצמצם חבירו
מחשבתו והתפשטותה עד שיאמר לו
דבריו. הגה כשנעיין היכן היא
המחשבה בעת ההיא קודם שאמר לו
דבריו. נדע בוודאי שהוא באותו רגע
למעלה ממקומה. כי היא אינה מחשבת
כלום בעת ההוא. והיא מצומצמת מאד
למעלה ממקום הנקרא אפס עד שיאמר
לו דבריו ואז מתפשטת באותיות שאמר
לו. וכן באדם כשרוצה לפנות מחשבתו
שהיא בהתפשט דבר מה. ורוצה
לפנותה מדבר זה מכל וכל. עד מקום
הנקרא אפס. ואח"כ נופל במחשבתו
דבר א'. נמצא לפ"ז שלא להיות

מה לי להרבות דברים עם השליח טוב
לי לילך אל המלך לעשות רצונו. ואם
אינו עושה כן. באמת להבל יגיעו
וצריך האדם מאוד להתיישב בעבודת
השם יתברך על כל דבר. ואם גפושך
לומר האיך יכול האדם להעלות
במחשבתו כל דבר להיות מתוקן
בשורשו. כתיב תמים תהיה עם ה'
כתיב ת' גדולה שלכאורה הת' רחוק
מן הא' ת' מדריגות ואיך יכול להיות
בו א'. אך באמת אמירה לגבוה
כמסירה להדיוט. עד"מ אם רוצה
לעלות כשהוא עומד במדריגה התחתונה
אינו יכול להגיע למעלה עליונה רק
כשהוא הולך ממעלה למעלה אבל אם
הוא עומד שם תיכף ממעלה התחתונה
דהוי אמירה לגבוה וכו' עד"מ קטן
צריך לילך יותר. וגדול אינו צריך
כ"כ והמחשבה הוא ג"כ גדול ומעשה
אינו צריך רק המחשבה. ועומד שם
תיכף ולכן ת' משתוקקת לא' ויש בו
ת' אלפין.

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן. א'
שצריך שיהא קימה קודם הזקנה.
דהיינו שיראה שלא יאבד אף יום א'
ח"ו. כי עולם שנה נפש מתקשרים
זה בזה. וכשיש פגם ח"ו בשנה. גם
עולם ונפש אינם שלמים ח"ו וזהו תלת
עלמין הגז' בזהר. וזהו מפני שיבה
תקום שיהיה לך תקומה שלא תפול
ח"ו רק תמיד תעלה למדריגה וזהו
פני זקן כמו לפני זקן. וזהו ראשית
בכורי אדמתך תביא בית ה' וגו' לא
תבשל גדי וגו'. גד"י אותיות גי"ד
בחלב אמו כלומר אפי' תאוות תשמיש
יהיה הכל לשם שמים כי התאוה
שבזכר הוא מכח הנוקבא שבזכר כי
הכל בזכר ונוק' נאצלו. ואף בזכר
כלול ז"נ וזהו לא תבשל גד"י בחלב
אמו. רק יהיה לעולם כוונתו לתענוג

קטז

ויראת מאלקיך וגו'. זהו אשת חבר. דהיינו מפני שיבה דהיינו חכמה תקום. והיא מדרגת הקימה. דהיינו קימת המחשבה והסתלקות מהתפשטותה כמ"ש לעיל והיא מדריגת האפס כנו'. ואח"כ אמרו והדרת וכו'. הנה נודע כי הסריס אין לו זקן. ונודע שהזקן הוא מותרי מוחין. והוא ע"ד משל אב שיש לו בן והאב רוצה להבינו דבר חכמה. אך הבן אינו יכול להשיג החכמה ההיא במה שהיא לעומק המושג וצריך האב להבינו ע"י משל ועי"כ יכול להשיג החכמה בעצמה הנה כשנעיין בזה נדע באמת שהאב עצמו שהוא חכם ומבין נמצא אליו האותיות ההם והשכל שבמשל אך למותר כי הוא מבין החכמה בלתי משל. אך הבן הוא מכריח אל האב אל האותיות והשכל שבמשל ובשביל הבן מרכיב האב הדבר חכמה עליונה עם אותיות ושכל חדשים של משל והחכמה היא גנוזה בתוך המשל ויונק הבן מאותיות. ויש לכל דבר משל. עד שיבין המשל על בוריו ואח"כ אם הבן חכם יכול להשיג ע"י המשל לדבר מהחכמה הנזכר. הנה לפ"ז האותיות שבמשל הם צינורות שעל ידם נזלים מי החכמה עליונה כנזכר. וזהו כמאמר משה והשיב לו הקב"ה אני אעביר כל טובי וגו' ובכ"מ שנאמר טו"ב הוא טו"ב לגנוז. והיינו שאמר לו כביכול אני אקרא לפניך י"ג מדות ובתוכם גנוז השכל העליון שלא תשיג אותם הי"ג מדות ומתוך הי"ג מדות תוכל להשיג הטוב הגנוז שהוא השכל העליון והוא כמשל האב עם בנו כנזכר. וכן היה ויקוד משה וישתחו דהיינו המשכה ע"י מדות המשיך הטוב וד"ל (והמדות הם צרכי עולם התחתון שהם מותרי המוחין ובהם גנוז הטוב העליון)

השתנות כ"א יהיה ביני לביני באפס הג'. אך כפי ערך ההשתנות כך יהיה האפס הג'. כי יש דבר שהוא השתנות מדבר ראשון בדבר מה. אך בכלל' הוא אחד באמת וכפי ערך זה יהיה האפס שלא יהי' הסתלקות מכל וכל לגמרי כי באמת הדבר הראשון עם הדבר הזה בכללם הם א'. ואין צריך לסלק עצמו מן הכלל לגמרי ויש השתנות גמור והיא כמו דבר אחר. כמו כן יהיה אפס גמור. וזהו מ"ש כתר לי זעיר. ומכלל נשמע שיש כתר אחר גדול ממנו ובו כלול הכל בתחלה. וממנו בא לחכמה ובינה כנודע. והנה מקובל בידינו שיש באפס הנה תר"ך אורות כמנין כתר. ואח"כ ממנו בא אל חו"ב. וכ"א נוטל חצי מן האורות הגז'. ע"כ נק' חו"ב שניהם י"ש דהיינו להנחיל אוהבי י"ש שהוא חצי תר"ך אורות הנזכר. ומהם בא למדות שהם אבות. ונודע שיעקב הוא המובחר שבאבות לפי שהוא איש תם יושב אהלים שמחבר ב' מדות של אברהם ויצחק והתחברות לא יכול להיות כ"א ע"י חכמה הנק' ראשית ע"כ יעקב הוא המובחר מכל החשיבות והוא מחכמה ע"כ נאמר קודש ישראל לה'. והוא עיקרא דאילנא ונודע כי המדות הם חיצים של חו"ב בכמות ולא באיכות. ע"כ זה שקנה חכמה חכמה של קנ"ה והוא חצי י"ש הנזכר והבן. ומלת זה מרומז על מ"ש צורתו של יעקב חקוקה בכה"כ דהיינו המדריגה ה' (וגם בתורה אמרו בזהר אורייתא מחכמה נפקא וניתנה לישראל שהיא מדתו של יעקב והבן) והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה דהיינו ה' עילאה. וזהו מ"ש זה שקנה חכמ"ת. או רמוז בזה שדרשו מפני שיבה תקום כמשמעו. והדרת וגו' זה שקנה.

דכר שאינו משפיע למטה ממנו אינו צריך למותר המוחין דהיינו מי שאין לו בן אינו צריך להבינו חכמתו וכן בגשמיות אין לו זקן. ולפי"ז נקרא הבן זה שקנה חכמה. ובגמשל הוא מדריגת ישראל. וזהו זקן זה שקנה חכמה וירא"ת זו אשת חבר. ונרמז בזה כל המדריגות ועוד הצירוף של זה המדריגה התחתונה ז' וה' עליה ע"ש צורת יעקב א' חקוקה בכה"כ שהיא מדריגה תחתונה וצריך עיון.

ומבואר בספרים שהזקן הגשמי הוא ממותרי המוחין והם י"ג שבילין דהיינו י"ג צינורות (שהם חלולים) שבהם נחלים מותר המוחין. ונדע מה שיש ביבשה יש בים דהיינו כל מה שיש בגשמיות יש ברוחניות והרוחניות הוא המחיה את הגשמיות שכנגדו ינחזור אל הענין שהמותרים הם בשביל הבן שהוא הנמשל עולם התחתון. שאינו יכול להשיג טוב כ"א ע"י אמצעות מותר המוחין ולפי"ז מי שאינו בבחי'

אמור

בלבו לבנות לו בית או לעשות לו בגד. הנה המחשבה היא בכללות שרצונו להיות לו בית גמור ושלם או הבגד שלם וגמור. ואח"כ כשבא לפעול המעשה הנה הוא בהיפך מתחלה הוא מכין צרכי הבנין כמו עצים ואבנים ואח"כ נשלם הבנין וזהו כלל ופרט וכלל. כי במחשבה כלל קודם לפרט. ובמעשה פרט קודם לכלל. וזהו מתחלה ו"ד כלל ופרט ואח"כ ה' ד"ו הוא פרט וכלל וזהו ו' של ש"ם ואח"כ ה' תתאה ד"ו פרט וכלל. נמצא כי מה שהיה במחשבה תחילה דהיינו בהעלם יו"ד שהוא כלל ופרט זהו סוף המעשה ה' תתאה הנקרא עשיה וזהו ד"ו נמצא פרט וכלל. ונגמרה המחשבה בשלימות. והנה ידוע כי ה' תתאה נק' שבת בראשית אותיות יר"א שב"ת. כי מתחילה היה העולם חסר מנוחה ולא היה עולם שלם וכשבא שבת בא מנוחה. וזהו קיום העולם שהוא עתה בשלימות. ולכך מתחלה לא נאמר השם שלם. עד השבת כנז'

קט אמור אל הכהנים בני אהרן וגו'. פי' אמור אל הכהנים למוכיחים את העולם. שהם דבקים במדת החסד המשפיע. שגם הם משפיעים שמחזירים את העולם למוטב לכן נק' בני אהרן מדת החסד. אמור אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. פי' בשעה שעומד להוכיח את העולם. לא יהיה לו גדלות ואיזה פני' בזה כי הוא מאבד ומטמא נשמתו וז"ש לנפש ר"ל יהא זריז וזהיר שלא יטמא ויאבד את נפשו. בעמיו בשעה שהוא עומד בתוך עמיו ומוכיח אותם. **קכ במדרש** שבעת ימים יהיה תחת אמו ומיום השמיני וגו' וזשיה אדם ובהמה תושיע ה'. משל למלך שנכנסו לגיונותיו למדינה. אמר אני גוזר שכל הלגיונות לא יראו פני עד שיראו תחלה פני המטרוניתא כך אמר הקב"ה והיה שבעת ימים וגו' ואין שבעת ימים בלא שבת. ואח"כ ירצה לקרבן. וכן באדם ביום השמיני ימול ע"כ. וי"ל ע"פ מ"ש רז"ל סוף המעשה תחלת המחשבה. וזהו משל למי שמחשב

אחר שבא שבת נברא המנוחה ולא היה העולם חסר אבל קודם שבת לא היו יכולים לפעול מעשיהם אין מיש ואז אף הי"ש לא נגמר בשלימות וז"ש מיום השמיני וגו' וכן במילה וכו' כי כל מעשה המצות הן כנו' על כוונה הנז' (חסר).

קכא בסוכות תשבו שבעת ימים. לפי הפשט היה צריך לכתוב בהיפך שבעת ימים תשבו בסוכות. אך כך פירושו אתם בני אדם תראו שבסוכות תשבו אתם במעשיכם. כי הז' ימים עליונים היינו הז' אושפיזין עילאין.

וזה היה במחשבה תחילה. במלת בראשי"ת וכן בראשי"ת בשביל ישראל שנקראו ראשית. נמצא כי היו ישראל תחלה במחשבה ואחור במעשה כנו'. גם הקב"ה ברא את העולם יש מאין והצדיקים עושים במעשיהם אי"ן מי"ש. כמו מעשה הקרבנות שהבהמה הוא יש מעשה גשמי והצדיקים מקרבין אותה אל הקדושה ונעשה אין רוחני נמצא כי מתחילה היה אי"ן ולבסוף אי"ן. וזהו אנ"י אותיות אי"ן כי מאנ"י שהוא עשייה נעשה אי"ן וכ"ז יכולים הצדיקים לעשות אחר שלימות הבריאה ויצירה והעשייה כנו' וזהו

בהר

ושמטה. וכן בי"ב תיקוני דיקנא קידש תיקון הו' שהוא ואמת. ובו תלוי ובו כלולין הו' תיקונים עילאין. ושם עיקר הכפאת הדינין. כי המדה הנז' נקרא אנפאה דמלכא נהירין. פי' למשל באשר המלך נהירין אנפאהו. ושמח וטוב לב והרחמים גוברין. ואף אם בעת השמחה בא לפניו מי שנתחייב מיתה למלך. אך מפני גודל השמחה והרחמים גדלה הרחמנות ולית דין כלל תמן. ולכך נקרא אנפאה נהירין. וזהו עיקר כפיית הדינין. וכל השמחה גרם בבוא בן המלך לפני המלך. מגודל התענוג והשעשוע נגדל לו שמחה יתירה והם ישראל ע"ש בני בכורי ישראל אשר בכך נאמר תתן אמ"ת ליעקב. ור"ל שהקב"ה מתענג במדת אמת שהיא אנפאה נהירין. הכל בשביל ביאת יעקב לפניו שהוא הבן החביב. ולכך נק' מדת

קכב וכלי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וכו' וצויתי את ברכתי וגו' ויש לדקדק למה כתיב וכו' תאמרו. הוי ליה למימר סתם וצויתי את ברכתי. וי"ל כי ידוע שכ"ז שישאל עוסקים בתורה ובמצותיו ית' הם ממשיכים שפע בכל העולמות. ויש עוד דבר אחד שישאל יכולים להמשיך. והוא ע"י אמונה כמ"ש רז"ל בזכות האמונה יצאו ישראל ממצרים. וגבי אברהם כתיב והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. כי מתחלה לא האמין כ"כ שאמר אנכי הולך ערירי. ואח"כ האמין אמונה שלימה ואיתא בזהר איהו אמת ואיהו אמונה. וצריך לדעת הטעם לזה למה נקרא כך. ולמה ע"י אמונה יכולים לגרום שפע גדול. וי"ל ע"פ מה שאיתא בזהר שערי דרישא רכיכין. ושערי דדיקנא הם קשין שהוא לאכפאי דינא. פי' כי הש"י קידש כל השביעית כמו שבת

יעקב נחלה בלי מצרים. פי' שאין שם בחי' דין כלל לכן נק' בלי מצרים. והנה כתיב או יחזיק במעווי יעשה שלום לי. ודרשו רז"ל על התורה ונ"ל שג"כ מורה על ת"ד הנז' שהם נק' מעווי ע"ש שהם קשים לאכפאה דינין וזהו שאמרו בזוהר האי מאן דחלם דאחיד בדיקנא וכו' מפני שהוא אחוז במדת ת"ד שהם כפיון דינין. אחזיון שלמא ליה. ר"ל הראוהו מן השמים שלום פי' שהוא הכפאת הדינין. מפני גודל היחוד שגרם מכה מדות הנזכרים. כלל העולה מכל הנז'. שעיקר הכפאת הדינין הוא תיקון ואמת כנוכר. רק מי יכול לגרום כל הנז'. ע"י תיקון הנזכר. מי שהוא מאמין באמונה שלימה שהוא כן. וע"י אמונה נתלבש בתוכו האמת. וגורם פעולתו כנז'. נמצא כי האמונה נעשה כלי קבול למדת אמת וז"ש איהו אמת ואיהי אמונה. והוא נקרא ז' שהוא תיקון הו' כידוע. ושניהם שוים במדתם. ואז הוא יחוד גמור. וזהו מי שיש לו אמונה שלימה כנז'. אך מי שאינו כ"כ שלם באמונה. רק שהוא רגיל תמיד לתקן מדת האמונה כנוכר כמו בשמירת שבת

ושביעית יכול הוא ג"כ להמשיך מדת אמ"ת אל האמונה וזהו וכי תאמרו וגו' אפילו שלא תהיה במדת אמונה שלימה שהרי תאמרו מה נאמר עכ"ז בהיותכם משמרים שביעית שהיא מדת אמונה תוכלו לגרום שפע וצויתי את ברכתי וגו' אך מפני שאינה האמונה האמיתיות איצטריך לצוות את ברכתי כביכול ולא מאליו. משא"כ אם תהיו מאמינים בשלימות. יבוא השפע מאליו ושמעתי שזהו ג"כ כוונת אמ"ן שהוא יחוד הוי"ה ואדני". עד"מ מה שאמרו רז"ל לגיליירון המתגברין במלחמה וגיבורין נוצחין כי העונים אמן על הברכה הוא גמר קיום וסוף הניצוח. כי המברך כוונתו להשפיע שפע עליון בעולם התחתון וזה העונה אמן אחריו אומר אמת הדבר נמצא שהוא מביא מדת אמת באמונה שהוא עולם התחתון ולכך השילוב הוא בברכות יאהדונהי הוי"ה קודמת לאדני" כי השפע הוא מעולם העליון לתחתון מעילא לתתא שהיא מאמת לאמונה. אבל העניות אמן של קדוש הוא עליית התחתון בעליון. לכך השילוב א"ו ד"ה נ"ו י"ה מתתא לעילא.

בחקותי

קכג אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. י"ל פי' לפי פשוטו דאיתא ר' חנינא בן דוסא הוה אויל באורחא אתי מיטרא. אמר כל העולם בנחת חנינא בצער פסיק מיטרא נמצא כי בשביל הצדיק פסיק מיטרא אבל אם בחקותי תלכו תהיו כולכם צדיקים ואז לא יועיל תפילת צדיק היחיד נגד הרבים ויהיה הגשם בעתו ושמעתי מקשים על האי לישנא. שאמר כל

העולם בנחת היה לו למימר בקיצור חנינא בצער. ועוד ח"ו הוא היה מצטער עצמו על נחת העולם. וי"ל עפ"י מ"ש רז"ל בכל יום ב"ק יוצא ואומר כל העולם כולו גיזון בשביל חנינא בני. וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש וכו'. נמצא שהיה ר"ח ב"ד הצינור המשפיע שפעו לכל העולם וזהו לשון בשביל חנינא בני. שהוא לשון דרך מעבר כשביל זה

שהוא מעבר לכל כן היה הוא מעבר להשפעת העולם. וכך אמר כל העולם בנחת. פי' כי הנחת בא להם ע"י השפעתו. ואיך יהיה ההשפעה אם אני בצער לא יהיה נחת שלם. אולי ח"ו לא יהיה גשמי ברכה ונדבה מחמת צער שלי ואף שאמרו שהיה די לו בקב חרובין. אם כן כל ימיו היה בצער דוחק מזונות. זה לא קשה. שלא אמרו שלא היה מצוי לו כ"א קב חרובין רק אמרו די לו בקב חרובין. כי מדת הצדיקים שהיו מספיקין עצמן במועט ולא היה לו צער כלל מחמת זה. אבל כאן היה לו צער ממש. שלא יהיה יכול להשפיע שפע שלימה. וזה היה לו הצער שלו מפני השחתת העולם. וזה היה עיקר תפילתו. שיפסקו הגשמים עכשיו. וכבואו לביתו יהיה בנחת להתפלל שירדו כמו שהיו באמת וי"ל שז"ס מ"ש ונתתי גשמיכם בעתם. למה כתיב גשמיכם ולא כתיב מטר כמו ונתתי מטר ארצכם הנותן מטר בעתו וכמוהו רבי' ועוד מהו בעת"ם כי אם לא יהיו בעתם אינו סימן ברכה ח"ו. והלא מצינו בימי יואל שיצא רוב ניסן ולא ירדו גשמים ואח"כ ירדו והיו גשמי ברכה עד מאוד כמ"ש רז"ל בא יבוא ברנה וגר' קנה זרת שבולת זרתי וי"ל ע"פ רמז המשנה חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים וכו' כי הלא נודע שעיקר עבודת הכורא יתברך הוא הדבקות והתלהבות בעבודתו ית' ובלמוד תורתו שיהיה בדחילו ורחימו. ומחמת זה יכול הוא לדבק בהש"י כביכול מפני שההבל הדיבורים מתדבק בהבל העליון והקול בקול העליון והדבור בדבור העליון וכן המחשבה וכמ"ש רז"ל השכינה מדברת מתוך גרונו של משה. מחמת גודל

קדושתו ודביקותו בהש"י היה ממש מתחבר עם שרשו והרי הוא כמו הקדוש ברוך הוא היה מדבר דבורו של משה. ועי"כ נודרך חומריותו ונעשה איש האלהים. וכמ"ש של בעליך שהוא החומרי וזהו אפשר רמו המשנה חומר בקודש. כלומר אם תרצה לזכך חומרך שיהיה כקודש העליון שהוא המחשבה העליונה אי אפשר אם לא מבתרומה פי' שצריך שתרים תמיד עיניך ולבך ותטהר מחשבותיך ורעיוניך במחשבת הש"י ודבקות גמור והתלהבות. וזה ידוע שכמקום שהאדם מחשב שם הוא גם כן במקום ההוא. וא"כ כשתתמיד ותרגיל עבודתך בכך בוודאי תרום ותעלה במקום המחשבה העליונה אל שרשה ואז גם חומר שלך תודרך כקודש העליון כנוכר. והנה ידוע שהאותיות נקרא כלים והנקודות הם חיות ונשמות הכלים. והנה האדם כשמחשב איזה מחשבה יהיה מה שיהיה הוא מחשב אותיות וכבר ידעת שאם באה לאדם איזה מחשבה זרה בלימודו או בתפילתו היא אינה מקרית כי יש עת לכל חפץ. וכמ"ש ובהגיע תור נערה ונערה שהוא הניצוץ הנתנה בעמקי הקליפות הנק' נערה שמנוצרת מכל ורוצה להתדבק בשרשה והגיע עת זמן להעלות בקדושה הנה אז צריך האדם להתעורר מאוד מאוד כי לא לחנם באה זאת המחשבה אם לא להעלותה ואם לא עכשיו אימתה. כי אפשר שלא יהיה עוד עת ותור הנערה ההוא כי עפ"י רוב המחשבה באה מענין הרומה לענין התפלה והברכה או מענין הלמוד שהוא עוסק. והוא עדי"מ בן חביב האומר לפני אביו דבר הלכה והנה אביו מקשה אותו קושיות שונות ומתעהו מדרך הפשט והנה אין ח"ו כוונת האב לסתור דברי

בנו ולהטעותו שישאר מבוכה מתרעה אך אדרבא האב לחודי קא מכון שיעשה הבן דבר נגדיות נגד הקליפות הקושיות ויתרץ וידרוך בדרך האמת והישר בפשט ההלכה וזהו רצון האב ושמתו כמ"ש חכם בני וגו'. והגמשל הוא מובן כי כאשר באה מחשבה זרה, צריך להתעורר מאוד ולהעלותה בקודש עם אותן מחשבות קדושות שמכוון ומיוחד ועם הדיבורים שהוא מדבר. ח"ש מטבילין כלים בתוך כלים כלומר כלים הם האותיות של המחשבות זרות, יטבול ויטהר בתוך כלים שהם אותיות הקדושים ועי"ז יתברר הכל לקודש העליון כנוכר. וזהו אם בחקותי תלכו ואמרו רז"ל זה לימד תורה ואמר לשון תלכו כלומר שתלכו תמיד ולא עומדין במקום אחד במדריגה אחד אלא שתלכו תמיד הלוך העולה למעלה למעלה בדבקות והתלהבות עד שתגיעו למדריגה עליונה לדבק מחשבותיכם למעלה בכל העולמות כמו מי שעולה מעולם לעולם כענין ד' שנכנסו לפרדס מרוב הדבקות והמחשבות טהורות זכות, ואז ונתתי גשמיכם בעתם כלומר שגם הגשמים והחומרים שלכם יזדככו וגם הניצוץ יעלה בעתו ר"ל בעת הצורך שיוכל לעלות ידמן לכם המחשבה זרה בכדי לזכות אתכם בהעלות הניצוץ ולא כמו שארי בני אדם שבאה להם המחשבה זרה מחמת מחשבותיהם שלא מטוהרה מדברים גשמיים ולא כן אתם ההולכים בחקותי כנוכר ואם תבוא לכם מחשבה זרה תוכלו להעלותה אל הקדושה, או יש לומר אף בעשיית המצוות לפי שאינו דומה העושה מצוה ויודע טעמה ושרשה הוא עושה אותה בהתלהבות וחשק גדול ובין העושה מצוה שהוא חוקה שאין טעמה מפורש בתורה אף

שהוא עושה אותה מחמת ציווי וגזירות הבורא ית', עכ"ז אינו עושה אותה כ"כ בהתלהבות וזהו אם גם בחקותי תלכו שאף שאינכם יודעים הטעם תלכו תמיד בעשיותם בדבקות ובהתלהבות ובוודאי אין צריך לומר גם את מצוותי שיש להם טעם פשיטא תשמורו כנוכר, אז ונתתי גשמיכם, ויובן עפ"י משל למלך שיש לו עבדים והנה כאשר המלך מצוה איזה ציווי לעבדיו העבד עושה אותו הציווי אעפ"י שאינו יודע טעמו ושרשו ומה גם כי העבד אינו רשאי לשאול מאת המלך טעם הציווי, רק שהוא מחויב לעשות חוק וגזירת המלך אבל לא כן מדת הבן הגם שמגודל אהבת הבן אל האב הוא עושה ומקיים חוקי המלך וגזירותיו אף שאינו יודע טעמם ושורשם אעפ"כ מדת הבן לשאול מאת האב טעם הציווי וגם הוא רצון המלך שישאל בנו וידע טעם של כל דבר ושורשו למשל המלך מצוה את בנו לעשות עיר מבצר או בדבר טכסיסי מלחמה, והנה הבן שואל את אביו אפשר כך יהיה טוב המבצר או כך וכך יערכו המלחמה ואביו מגלה לו טעם הציווי, ואין רע בעיני אביו על שאלתו ואדרבא רצון אביו שיגלה לבנו חכמתו כי גם הוא ימלך כמותו, וצריך לו להתחכם בחכמתו והרשות להבן לזופש בכל גנוי אביו ואוצרותיו ואז ניתוסף אהבת אביו על בנו בראותו כי אביו מלמדו להועיל וממילא עושה גם הציוויים שלא נודע לו הטעמים כי הוא עושה מאהבה אבל העבד שלא נתגלה לו שום טעם אעפ"י שהוא מקיים הכל הוא מיראת המלך לבד אבל לא מהתלהבות ואהבת המלך. ח"ש אם בחקותי תלכו, אפ"י החוקים שאין בהם טעם תלכו בהם בהתלהבות

קכד

ואת מצוותי שאתם יודעים הטעמים תשמרם ר"ל תדקדקו לעשותם כמאמר זה מורה שיהיה בכם גם מדת היראה כי העושה מאהבה מגודל התלהבות שלו לפעמים אינו מרגיש לדקדק כ"כ אבל הירא שומר הדבר מאוד לעשותה כמאמרה השניהם כאחד טובים מדת יראה ואהבה אז ונתתי גשמיתם וכו' בנוזכר.

קכה

ונתנה הארץ יבולה. לשון יוב"ל עלמא דחירות, וכתוב יבולה לשון נוק' כי הם נפלו לעלמא דנוק', ובסוד יבום מעלה אותם מארצם יבולה וזהו כשירוד הוא בנוקבא, וכשנתתקן בא עלמא דחירות.

קכו

והפריתי אתכם, והכהנים הלויים שכל המלכות הם בבחי' דין לגבי ירידה, אך גודל האהבה או רחמנות מביא שיצטרך לצמצם ולהתפשט בעוה"ז, וידבר ה' בהר סיני, שיש עולם שנה גפש העולם הם האותיות הנקרא בתים ושנה הוא הזמן ובאמת הנפש יכול להשתמש בבית

מה שירצה, ולכך כתיב אחריו אחריו רבים להטות ור' יהושע אומר אין משגיחין שהם משמשין באותיות התו' כפי מה שירצה וכלל כל טוב שבא לעולם צריך להיות עולם שנה גפש, ובעת מתן תורה היה משה נפש, והזמן היה ב' אלפים תורה וכו' היה ע"ד משה ומשה מפתחא דכליל שית כולהון ונישלם ממספר השם, והעולם שוכן מרום בעולם הר סיני וזהו וידבר ה' בהר סיני אל משה דהיינו הכנה בעולם שנה גפש, והכל מביא אהבה עד"מ האב מביא שכלו הגדול לשכל קטן של בנו, ומביא גדלות לקטנות וזהו ופניתי אליכם והפריתי אתכם וגו', וזהו מים קרים על נפש עיפה כי משה הוסיף יום א' מדעתו.

ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש היינו אהבת הגרועים שנפלו למטה בסוד שבירת הכלים ועלו אותו למעלה, ויקח אותה אהבה לעבוד את ה', וזהו והי"ה לשון שמחה הוא ותמורתו יהיה קודש.

נשא

קכח

נזר אלקיו על ראשו אף על פי שהכתר הוא למעלה מראש המלך ובהקדוש ברוך הוא לא שייך זה שהוא ית' אין סוף, אך כי בהירתו אין יכולים כל העולמות לסבולו, וא"ל הוא לשון כח וזה הכח שבהעולמות והבהירות שלמעלה מן העולמות הוא נקרא נז"ר ומי שפירש את עצמו מתאוות העולם הזה הוא בא למעלה מן העולמות לכך נקרא נזר אלקיו שהוא למעלה מהכח שבהעולמות שהוא אור הגנוז שדאה הקדוש ברוך הוא שאין העולם יכולים לסבול עמד וגנוז.

קכט

והא אין דרכו של הקדוש ברוך הוא לפרוע לרשעים קודם שחטאו, אך הפי' הוא ע"ד שאמרתו לעולמי די, פי' כי אור א"ס תמיד מתפשט לכך אמר לעולמו די שיהיה כמו כלי שמקבל משקה ואינו מניח להתפשט כך העולם אינו מניחו כביכול להתפשט יותר וזהו אין העולם כדא"י שאין בהם ד"י לקבל האור כזה או יאמר כי ישראל אותיות ל"י רא"ש כמשל א' שיש לו תענוג נקרא זה יש לו ראש מכח הרחבת הדעת, וז"ו להיפך אין לו ראש ודעת מחמת צער, וזהו פי' הקדוש ברוך

הוא מניח תפילין כביכול נתחדשו לו מוחין יתברך כשישראל עושין רצונו וזהו נזר אלקיו על ראשו כביכול הקדוש ברוך הוא יש לו נזר מחמת ראשו. מכח שכלו של אדם שפירש עצמו מתאוות עוה"ז כדי לעשות רצונו ית'.

קל בגמרא כתיב אשר לא ישא פנים וכתוב ישא ה' פניו אליך אומר הקדוש ברוך הוא האיך לא אשא פנים לישראל שכתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים עד כזית ועד כביצה י"ל ע"פ מ"ש רז"ל צורת יעקב אבינו עליו השלום חקוקה בכסא הכבוד והנה לכאורה נ"ל פי' נושא פנים לישראל ר"ל שהוא נושא פנים של ישראל ומגביה פניהם שהם נשמותיהם תמיד כמו שהם חקוקים לפניו כמו האב שיש לו בן חביב ואהוב מאוד ומחמת אהבה עזה שיש לו על הבן הוא תמיד מסתכל בצורת הבן ואף אם אין הבן לפניו הוא מצייר ומחוקק צורת הבן ומסתכל בצורתו כאלו הוא לפניו. וזהו מ"ש רז"ל על הים נדמה להם כבחור על הר סיני נדמה להם כזקן ולכאורה קשה הלא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה וגו'. ועפ"י הנזכר יובן על הים שעדיין לא הכירו כבודו ית'. ועדיין היו במדת הקטנות היו נדמה להם פי' היה מדמה צורתם בפניו ית' כאלו היה בחור שהוא מדת הנערות והקטנות אעפ"כ היה נושא פניהם וחוקק צורתם בפניו מגודל אהבה כנזכר כמאמר הכתוב כי נער ישראל ואוהבהו ר"ל אע"פ שהם בבחי' נערות גם נאמר ממצרים קראתיו לבני כשבאו להר סיני לקבל את התורה כבר נזדככו ונתחכמו עד שראוים לקבל את התורה ואז יצאו

ממדת קטנות למדת גדלות ונדמ"ה להם פי' את צורתם בפניו כזקן יושב בישיבה שהוא חכם בכל מיני חכמה וגדול בכל מיני גדלות (וזהו מ"ש רז"ל היינו פני כרוב היינו פני אדם ומשני אפי רברבי ואפי זוטרי ולזה רמזו הכרובים לאפי זוטרי כאשר הם בקטנות ואפי רברבי כאשר הם בגדלות) ונחזור לענין שהקב"ה נושא פני ישראל ומגביהם ומסתכל בהם מגודל אהבתם והנה נאמר כמים הפנים אל פנים. והנה היה מוכרח שיהי' טבע כל איש ישראל להיות דבוק בעבודת הש"י ולא לזוז אהבתו מתוך מחשבתו ורעיונו ולהיות בפיו תמיד שבחו והילולו ית' ולברכו בתמידות כי כן מדת האהוב את המלך תמיד מזכיר שמו ומשבחו ומברכו ולא כן העובד את המלך מחמת יראה וגם בוהר ובתיקונים אמרו ברכה מסטרא דחסד קדושה מסטרא וכו' הרי אמרו שברכה מצד האהבה וכמאמר הכתוב ואברכה שמך לעולם ועד כי בברכה זו שהוא מסטרא דחסד שהיא האהבה כנזכר מעוררים האהבה העליונה. שהקדוש ברוך הוא נושא פניהם ומסתכל בהם והם גורמים זה כי כמים פא"פ כנזכר וז"ש והם מדקדקים וכו' ר"ל בני ישראל מביאים א"ע לידי חיובי ברכות שלא חייבתי אותם בתורה. זה מורה גדול אהבתם אלי וא"כ איך לא אשא פנים וכו' הלא כתיב כמים פא"פ כנזכר.

שלשים ומאה משקלה הרי הם ק"ל קלא
הק' היא שבת והל' הוא שבת
עליון. והם ב' נוקבין לחבר עם כ"י
או עם כ"י עליון או עם כ"י תחתון
וזהו שרצו הנשיאים לתקן.

בהעלותך

קלב

בהעלותך את הנרות ע"ד כי נר מצוה המצוה הוא כנר שבו שורה אור. כך הפנימיות הוא אהבה ויראה. וזהו בהעלותך א"ע את הנרות פי' עם המצות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ע"ד וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי וגו' פי' ע"י כל המצות תחשוב אנכי ולא יהיה לך פי' אהבה ויראה של אנכי הוא אהבה אשר הוצאתיך מארץ מצרים מכל צרות ולא יהיה לך אלהים אחרים פי' שלא תלך אחר תאוות שהוא אל אחר על פני פי' על פנימיות שהפנימיות הוא הקב"ה וראוי וזהו אל מול פני המנורה הפנימיות. יאירו שבעת הנרות שבעת ימי הבגין אהבה ויראה ותפארת וכו'.

קלג

איש איש כי יהיה טמא לנפש וגו' פי' איש איש אדם שכבר בא פעם אחד לעולם. ועכשיו בא פעם ב' כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם. ר"ל שהוא רחוק מדרך הישר והכל בא מכח לכם. פי' שהולך בדרך הישר בעיניו אחר תאוות לבו והנאות גשמיו' לבד ואינו זוכה כלל מעבודתו ית' רק כוונתו לכם ר"ל להנאת עצמו ואינו עושה ימי החול שלו כמו י"ט שדרשו רז"ל חציו לה' וחציו לכם כ"א למלאות כרסו או יש אדם שעושה איזה מצוה ג"כ שלא לשמה רק מיראת עונש. או שיחיו בניו ז"ש או לדורותיכם שכוונתו שיצאו ממנו דורות הגם שאמרו רז"ל הנותן סלע לצדקה ע"מ שיחיו בניו הרי זה צדיק גמור זהו אם עושה הצדקה בכל עת בהתמדה. וכמו שפירש"י ז"ל שם אם הוא רגיל בכך הוא צדיק גמור לאפוקי מי שהלך שובב ולפעמים עושה איזה מצוה או

לומד תורה וגם זה הוא כדי שיחיו בניו אדם כזה צריך תשובה גמורה וחרטה וז"ש ועשה פס"ח פי' מה תקנתו ועשה פ"ה ס"ח יעשה תשובה גמורה ויתפלל ויתחנן על חטאיו ונפשו בחודש השני פי' זה האדם שנתחדש ובא לעולם בפעם ב'.

עשה לך שתי חצוצרות כסף. פי' ב' קלד חצוצרות ע"ד על דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כי האדם הוא רק ד' מ' דיבור"ר מלכות שורה בו. וכשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נעשה אד"ם והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהיה אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו. והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיות עד שיעלה דרך כל העולמות. ויהיה אחדות עם הקב"ה עד שיבוטל ממציאיות. ואז יקרא אדם וזהו על דמות הכס"א. שהוא ית' מכוסה שם ע"ד וענן ואש מתלקחת וענן פי' מקודם החשכות שורה באדם שאינו יכול להתפלל בהתלהבות. ואח"כ ואש מתלקחת שבא להתלהבות. וזהו דמות הכסא שהוא ית' מכוסה כמו מרא"ה אדם כמו שנתעורר בו כך נתעורר אצלו ית' אם נתעורר בצדיק אהבה נתעורר למעלה אהבה וכן כל המדות וזהו כשמביא א"ע בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות ויהיה אחדות עם ית' כמו שהוא ית' אינו חושב רק את האדם שכל מה שחושב אינו אלא בשביל האדם. ע"ד כל העולם כולו לא נברא אלא לשמשני (הגה"ה כל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שיקבלו את התורה) וכל העולמות וכל המלאכים הם ברשותו והוא בהם כמלך בגדוד וכמ"ש

ר"ת משה מת יהושע מכניס (זה המאמר אינו ממורינו ולה"ה).

קלו והאיש משה עניו מאוד מכל האדם. פ"י כי ב' מדריגות יש בעונה. א' שמחשבתו כולו למעלה אפילו בדברים תחתונים ומובדל מן החומר לגמרי. ב' אינו מובדל מן החומר כ"כ וזהו משה משה לא פסיק טעמא. יעקב יעקב פסיק טעמא. כי אית משה לעילא ומשה לתתא. יעקב לעילא יעקב לתתא. לפיכך במשה לא פסיק טעמא. כי כולו אחד הן למעלה הן למטה היה אחד. שכולו היה למעלה. והיה מובדל מן החומר אפי' בדברים תחתונים. ופשיטא בדברים העליונים. ואעפ"כ היה מחויק א"ע במדת ענוה אפילו בדברים עליונים. מכל אדם אשר על פני האדמה האדם הוא המחשבה אשר כולו ע"פ האדמה. ר"ל אפי' מן אותו אדם שכולו למטה. היה משה חושב א"ע שפל ממנו.

קלו ואב"ה ירק ירק וגו' הלא תכלם ז' ימים. ק"ו לשכינה י"ד יום וקשה למה לא נכתב בתורה מה שהשיב הקב"ה למשה. ק"ו לשכינה י"ד יום. מה השיב לו מדרך הראיות ותירץ כי ב"ג מדות התורה נדרשת והא' הוא ק"ו והוא כנגד המדה א"ל. ומשה אמר א"ל נא רפא וגו'. לכך השיב הקב"ה וגו'.

דוד המע"ה וחסידיו ירננו ואיתא בזהר לויך ירננו הוה ליה למיכתב. אך כמו שהוא רצה כך רצה הקב"ה. ואפי' זיווג האבות היא תורה שלימה. ואילו נחסר ויבוא גם אל רחל ויאהב יעקב את רחל היה הס"ת פסולה. שהכניסו הקב"ה בהם. והיה להקב"ה תענוג בהם. ואורייתא וקב"ה חד. ואע"פ שהוא גשמיות גדולה נתענג הקב"ה בהם. וזהו שתי חצוצרות כסף. שהאדם הוא חצי צורה שהוא רק ד"ם. ואל"ף לבד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה אמנם כשיתדבקו יחד נעשה צורה שלימה. כס"ף לשון תאוה שתהא אתה מתאוה להקב"ה. והקב"ה יאהב אותך. עד"מ האב שאוהב את הבן והבן אוהב את האב שהם גוף אחד שיש להם געגועים וע"ז וכ"א בעצמו אינו בשלימות ואינו רק חצי צורה. ושניהם ביחד הוי צורה שלימה והנמשל מובן.

קלה ויתנבא במחנה. מה היה נבואתם. משה מת יהושע מכניס לארץ. וקשה מנלן. ויש לומר כי הוה ליה ליכתוב ותקרא שמו משה. כי ממים משיתזו. וילא ליכתוב כי מ"ן ה"מים. ויתירה ג' של מ"ן וה' של המים. אך לא רצתה לומר כך כי ר"ת ממי"ם הוא מש"ה מ"ת י"הושע מ"כניס. וזהו ויתנבאו במחנה. ר"ל כשנמחוק ג"ה. דהיינו הנ' פשוטה של מ"ן וה' של ה"מים. ממילא ישאר ממי"ם והוא

שלח

קלח למה שלח משה מרגלים לתור את הארץ. הלא א"ל הקב"ה אני נותן להם מקום לטעות. שהיה רוצה להביא אותם בנסיון. כי משה היה רוצה לעבור לא"י. והיה רוצה להעלות כדי שיוכל לבוא לא"י כי משה היה בבחי' הדעת. ואוירא דא"י מתכים. והיה הדעת מגולה שם ביותר. ואינם

יכולים לסבלו. והיה רוצה לעלות במדריגה יותר גבוהה לפיכך היה רוצה להביאם בנסיון. שם שמים ועיין בזהר.

מקושש לש"ש נתכוון. כמו שכתוב קלט בזהר מענין זה. והוא א"ל ב' מדות מלכות ותפארת. הנקראים שם שמים ועיין בזהר.

קרח

מאוד להגדיל חסדו עם בריותיו. שהוא מצמצם שכינתו. ומאיר בעולמות כפי כח המקבלים כנשר יעיר קנו נוגע ואינו נוגע והאור הוא מטי ולא מטי. שאם לא כן היו העולמות מתבטלים ממציאיותם מחמת בהירות האורות. והיה לאי"ן וזהו עולם חסד יבנה והחסד הבא ע"י התעוררות הצדיקים נאמר בו בראשית בשביל ישראל הנק' ראשית והם הצדיקים הנקרא ישראל כנודע והנה נאמר ישראל אשר בכך אתפאר. ונאמר ותפארתי עובר על פשע פי' ישראל שהם הצדיקים ע"י מעשיהם הטובים ודבקתם בהש"י הוא תפארתו ית' ומעביר בשבילם פשעי הדור ומורידים החסד והשפע בעולמות כי פש"ע נהפך לשפ"ע ע"י רק נאמר כי נער ישראל ואוהבהו ונא' כי קטן יעקב. פי' כי עיקר התפארות שמתפאר בישראל אם הוא מחזיק א"ע במדת ענוה ומקטין עצמו כקטן ונער דכתיב כמים פנים אל פנים וגו' ואם הוא מקטין א"ע ואינו חושב עצמו לכלום או כביכול גם הש"י מצמצם שכינתו ושורה עליו. משל לאב שיש לו בן קטן ואהוב מאוד והנה כשרוצה האב להשתעשע עם בנו הקטן החביב בכדי להיות לו נחת. הנה האב לא ידבר עמו כפי שכלו הגדול והרחב מפני שהבן לא

במדרש ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. ראה חסידותו של אהרן. בשעה שיצק משה שמן המשחה על ראשו. אמר שמא ח"ו מעלתי בשמן המשחה. יצאת בת קול ואמר כשמן הטוב היורד על זקן אהרן כטל חרמון. כשם שטל אין בו מעילה וכו'. הוי נאמר הנועדים על ד'. וי"ל עפ"י פסוק ויפרח מטה אהרן ויצץ ציץ. והנה נאמר באהרן ברית מלח עולם היא לו הו"א כתיב והקרי הי"א. והנה ידוע שאהרן שושבינא דמטרוניתא והוא המקשר עולמות ע"י עבודת הקרבנות מהקטורת שהוא לשון קש"ר. וזהו פי' ברית מל"ח. לשון עירוב כמו המלחים. ופי' שכרת לו ברית שע"י עבודת הקרבנות יקשר ויערב העולם. שהם כלל העולמות בא"ס. שהוא יהיה הממוצע והמחבר והמקשר העולמות זה בזה. והנה אמרו בזהר אית חסד ואית חסד. אית חסד שהוא רב חסד ונוצר חסד. דהיינו רב חסד הוא חסד שעושה הש"י ע"י הצדיקים וזהו אל נוצר חסד לאלפים. פי' הקב"ה נוצר חסד בשביל הצדיקים הנק' אלפיים שהם אלף חכמה אלף בינה. והנה החילוק שיש בין חסד לחסד הנו' הוא כי הרב חסד שהקב"ה עושה למענו בשביל קיום העולם כדרכו להטיב לברואיו. הוא חסד גדול ורב

כי הלא כתיב מי הקדימני ואשלם לו. כי הכל הוא מאתו. ית' ואף גם הרהורי תשובה שעשה אדם תשובה. תחלת התעוררות-הוא מלמעלה. כמ"ש בזוהר שהקב"ה מכריז בכל יום שובו בנים שובבים. רק מי הוא השומע הכרוז הזה. ידוע שמהדיבור של הש"י נברא מלאך. והמלאך הוא הנכנס בלב איש הישראלי ומכניס לו הרהורי תשובה. וזה אפשר לומר דבר הלמד מסופו פי' אף שתחילתו לא למד כלום ממדותיו. אעפ"כ לומד הוא בסופו. ומקיים המצוות תשובה כתיקונה ונחזור לענין ראשון שעיקר הוא אם הצדיק מחזיק במדת ענוה ונחשב לאינו. וזה אפשר לפרש. החכמה מאין תמצא פי' כשהוא מקטין א"ע לאי"ן עד מאוד. גם הקב"ה מצמצם שכינתו ושורה עליו. ובוודאי ישיג לחכמה. וזה א"ל הרמז במשנה. עלה בכבש ובא לו לקרן דרומית מזרחית. פי' עלה בכבש כי כשהצדיק במעשיו הטובים עושה עליות העולמות בכב"ש לשון דרך כבושה וסלולה לעלות למעלה אמר תחלת עלייתו תהא שיבוא לו לקרן שהוא מדת המלכות. כי בזאת יבא אהרן אל הקודש פנימה מעלה מעלה. עד מדריגת העליונים. ואמר דרומית פי' דרומית לשון דירה שהוא יישוב ולא מדבר. והנה כשהוא עדיין במדריגה זאת הוא מזרחית. פי' שהוא מדמה בעצמו שיש לו איזה אור מלמעלה. אבל אינו כן כי זהו רק שער שהצדיקים יבואו בו. אכן אם יעלה יותר יהיה מזרחית צפונית זריחות האור שהיה נדמה לו שיש לו נצמנה ממנו. וזהו צפונית כי בהתקרבו יותר אל הש"י והתדבקותו יותר למעלה נחשך אורו כידוע שאפילו כתר וכו'. ואז הוא נחשב בעצמו לאין

יכול לקבלו ולהבינו. אלא מחמת גודל אהבה מצמצם שכלו הגדול עד אין קץ ומדבר עם בנו כפי שכלו הקצר והקטן. וזה יכול הבן להשיגו. ומשיב לאביו כפי שכלו ויש לאביו נחת גדול מזה וזהו א"ל שהוא מרומז בתיקונים רקיע וניצוץ פי' לפי שכלו של אב הוא דומה לרקיע שהוא שכל המתפשט ורחב עד מאוד וכשהוא מצמצם שכלו כפי שכל בן הקטן נעשה מרקיע ניצוץ. לכך בגודת קמץ הניצוץ תחת הרקיע. וכ"ז הוא אם האדם מקטין א"ע בנוכח. אבל אם במה הוא נחשב ומחשיב א"ע למה ואין לו מדת ענוה וא"כ כמים פא"פ גם הקב"ה כביכול אינו מצמצם שכינתו. ומחמת רוב בהירות האור הוא מתבטל אף שהוא צדיק הוא דומה כנר בפני האבוקה ומתבטל אורו ואינו מועיל במעשיו כלום. והנה אמרו רז"ל שנכרתו י"ג בריתות בי"ג תיקוני דיקנא שאין חזרות ריקם. וי"ל טעם למה נכרתו י"ג בריתות כי הנה ידוע שהברית הנק' צדיק הוא המקיים את העולם. הוא המחבר העולם נוק' הנק' עולם. והנה הי"ג מדות שהקב"ה מנהיג בהם את העולם הם הי"ג ת"ד כנודע והם נק' מחברים שמחברים את העולמות והם הממוצעים בין הא"ס להעולמות ומחברים ומורידים השפע. לכך כל מדה נק' ברית מפני שהוא המחבר. ומה גם כמבואר בכתבי האר"י זלה"ה. הדרת פנים זקן. וא"כ כשיש לו מדת הי"ג ת"ד א"כ יש לו הדרת פנים והוא מדת יסוד עולם המחבר הכל. והנה באורייתא ברא קב"ה עלמא. וצריך שיהיה בתורה כל הי"ג ת"ד והם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. ויש בי"ג מדות דבר הלמד מענינו שהוא להדמות לדרכי ה' מה הוא רחום וכו'. ודבר הלמד מסופו הוא

בראותו ובהשיגו רוממות הש"י ואח"כ מחמת ענוה גדולה שאינו נחשב אלא למ"ה זוכה ועולה יותר עד שהאור הצפון והחשוך ממנו. ישיג למדת מערבי"ת שהוא מדת אהרן ברית מל"ח שמערב העולמות כנוז. ואז אח"כ כשיגיע למדריגה זו דרומית יש לו דירה בקודש. דרומית מזרחית וממילא יזרח עליו אור הגדול צח ומצוחצח. והנה כתיב ברית מלח עולם הוא והקרי הי"א. כי למעלה הוא בהעלם גדול לכך כתיב הו"א לשון נסתר אבל למטה כאשר בא תוך הקרי שהוא הדיבור ושם הוא התגלות לכן נק' הי"א. כמ"ש במדרש מהשמן שנמשך אהרן ירדו על זקנו והיו תולים בזקנו כמין ב' מרגליות וכשהוא מספר עולות

בעקרי זקנו. פי' למשל אדם שהוא מלא חכמה. ואין שום אדם מכיר חכמה שבקרבו רק ע"י הדיבור נתגלית החכמה שבתוכו. והנה שמן הוא חכמה כנודע. רק שהיתה בהעלם. אך כשהוא מספר דהיינו כשבאה אל הדיבור נתגלית החכמה שלו. וזהו עלו בעיקרי זקנו שהם הי"ג ת"ד המחברים העולמות כנוכר שהיא ג"כ מדת אהרן ברית מלח עולם כנוכ'. והנה כאשר נצרף הכתיב עם הקרי יחד הו"א הי"א. הוא הו"י"ה וב' אלפי"ן וזהו כולם בחכמה עשית. פירוש ההו"י"ה המהוה כל העולמות מרמו בהו"א והי"א וגם שני אלפי"ן שהם אלף חכמה אלף בינה. וזהו בחכמה עשית.

חקת

קמא זאת התורה אדם כי ימות באוהל. ודרשו רז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו. פי' כי כשאדם מדבר אז אינו יכול להבין בהבנתו מה ואם הוא מבין דבר על בוריו אזי אינו יכול לדבר כראוי. ואז הוא הדיבור מת. ולהיפך הו"י הבינה מת כביכול. כי הדבר שאינו מושל מחמת זולתו הו"י מת. וזה ידוע כי לכל דבר שבעולם צריך י' מדות. ואם אין הניצחון שמנצח את המניעות ממנו. אז אין הדבר נגמר לפועל. וכן להבנה צריך י' מדות והעיקר הם הנה"י. ומי נק' הבינה כי מה שאני מבין שואל מ"י זאת. ואם אינו מבין לא שייך לשאול מ"י. לכן מ"י מרמו על אימא. לכן מי שרוצה ללמוד תורה צריך

ללמוד בקול ודיבור. לכן צריך להמית את המ"י דהיינו נה"י דההבנה. **איתא** בזוהר אלמלא לא הכה משה את הסלע אלא מדבר אליו לא היה שכחה. וטעם לזה הוא. כי כלל הוא שמרע"ה כל הניסים שנעשו על ידו. לא היו רק ע"י הדיבור. ולא היה שייך לעובדין כידוע הרם את מטך. ובוה לבד נכנע הים לאפוקי יהושע"ע. כי נודע שמרע"ה היה מבחי' הדעת ונמשך אל הדיבור. וגם דורו היה דור דעה. וע"ש זה נק' דור המדב"ר. לשון דיבור הנמשך מן הדעת. ויקבלו את התורה בדיבור. ואיתא בגמרא שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת. ובא הליל ולמד להם שפסח דוחה את השבת. ואמר להם עצלות

תמו דור הראשון של דור המדבר
 דהיינו דור דעה. ובא דור אחר. ראה
 מרע"ה שבחינתם הוא עובדא דזוקא.
 שהם באים לרשת את הארץ כגודע.
 וע"כ הכה את הסלע. ובאמת אמר לו
 הקב"ה. כי אדרבא היה צריך להקים
 ולהרים דור הב' הזה. ע"ש אביהם
 יקראו בנחלתם דהיינו דור המדבר.
 וכדיבור לבד היה יוצא מים. ובוה
 היו גם הם מבחי' דור דעה. ומוה נמשך
 שכתה דהיינו מהדיבור אל העובדא
 ויפה אמרו בזה. שאלו לא הכה משה
 את הסלע לא היה שכתה.

שבכם שלא שמשתם שמעיה ואבטליון
 היא גרמה לכם השכחה. והטעם לזה
 כי השכחה באה הנפילה שנפלו
 הניצוצין מבחי' הדעת. וע"כ אמר אלו
 שמשתם וכו' שהם היו גרים דהיינו
 " ניצוצות קדושות שהיו בנפילה.
 והוקמו והורמו. כי בודאי לא לכל היה
 שכחה דהיינו בחי' נפילה כנו'. והנה אף
 ע"פ ששכתו אח"כ הבאת סכין בשבת
 וכו' כדאיתא התם. אעפ"כ כשראה
 מעשה נזכר הלכה כדאיתא התם. דהיינו
 שלא נתגלה רק מבחי' הדיבור הנמשך
 מהדעת ונשאר בעובדא. והנה כאשר

בלק

אעפ"כ גם במדריגה א' היא בבחי'
 מטי אך אם יהיה מטי לבד דהיינו
 שהגיע למשפיע כל תענוגו. דהיינו
 שישפיע בשלימות בלי צמצום או לא
 יוכל המקבל לקבל. וזהו הוא בחי'
 לא מטי (פי' אצל המשפיע) בכדי
 שתזדכך נפשו. שתוכל לקבל רוב
 ההשפעה מאלוה"תו כביכול וכל זה לא
 בשביל שלימות נפשו. רק כדי שישלים
 וכו' פי' שנפשו צמאה שתזדכך כ"כ
 שתוכל לקבל רוב ההשפעה כפי רצונו
 ית' להשפיע בשלימות. ויהיה שפל
 מקבל תענוג ממנו שע"י נשלם
 ונתמלא רצונו כי טבע הטוב להטיב
 ועד"ו פי' ישראל מפרנסין וכו' כי
 כשהם טובים וראוים לקבל השפעתו
 ית'. הם משפיעים תענוג לו ית'.
 משא"כ להיפך ח"ו אזי הוא מוכרח
 לצמצם השפעתו ותענוגו ממנו כביכול.
 וצירוף כזה נק' דוד"י (נ"א הוה"י)
 מלמטה למעלה שהמדריגה התחתונה

הן עם לבדד ישכון. ד"ד נק' ע"ש ב'
 דלת"ן כנוכר במ"א. ואמרו רז"ל
 הבריה התיכון זה יעקב. ר"ל שבשבילו
 יש התחברות לאלהות עם העולמות.
 בשביל התענוג שיקבל מישראל וזהו
 ל"ב ד"ד ישכון. פי' בשבילם יש
 התחברות לב' בחי' דל"ת משפיע
 ומקבל. וזהו מ"ש רז"ל קרא ליעקב
 א"ל. ר"ל כי ההשפעה הבאה מצד
 החסד הנק' א"ל. היא בשביל התענוג
 שמקבל מיעקב. כמ"ש בשביל ישראל
 נברא העולם. והנה הצירוף האמצעי
 הוא א"ל ב"ם וכו' זהו בקדושה. אבל
 באומות הצירוף להיפך. וא"ל
 שבישראל נעשה ל"א. וזהו ובגוים
 ל"א יתחשב. וע"כ נק' ד"ד ב' בחי'
 דל"ת א' מהמקבל וא' מהמשפיע
 שמצמצם תענוגו בהשפעתו. ונעשה
 בחי' דל"ת. שלא נשלם לו תענוגו
 לסבת המקבל. זה מטי ולא מטי. הוא
 שבחי' מטי ולא מטי הוא בב' מדריגות.

קמג

נעשה השתנות מדבר זה לדבר אחר. והוא את צנועים חכמה. ולכך כשרוצים לזרוע גרעין. ורוצים שישתנה מהותו. מצניעים אותו ומכניסים אותו בקרקע כדי שיוכל לבוא אל היולי שהיא חכמה כנוצר. וע"כ הצדיק המקשר ב' דברים גקר' ע"ש ט' שטובי' גנוז בגוי' ומקבלת מהוא' שהוא המשכה כנו' (כי גם במדה זו צריך להיות חכמה והיא נמשכת מהמוח) והוא' מקבל מהב' נקודה בהיכליה וע"כ הצירוף הוא טו"ב מתתא לעילא ובהיות שם בפ"ע מעילא לתתא נק' בשם ב"ט וז"ש בזוהר לית טיבו שריא אלא באתר דכר ונוקבא כי הוא המחברם. ואיתא בספר הזוהר איתו ברו"ך ואיהי ברכה. פי' שהמשפיע נק' ברו"ך והמקבלת נקרא ברכ"ה. הגם שנאמר והמלך שלמה ברו"ך אפשר משתעי קרא כשנתעלה לשורשה. או מדה זו היא המשפעת. או אפשר לפי שהיא בחי' דכר עליונה ממנו שמקבל תענוג ממנה במה שמשפיע לה. עד יותר ממ"ה שהעגל זכו' והנה כל הנו' שהשפעה צריך להיו' בהדרגה כפי כח המקבלים זהו כשהמדרג' המקבלת עומדת במקומה. אבל כשנתעלה המדריגה התחתונה לשורשה אזי יכולה לקבל שפע יותר. ויותר מכדי יכלתה לקבל למטה ממקומה למשל אדם זרוע גרעין א' ונודע שלא יצמח הגרעין להוציא כמה גרעינין עד שיתבטל ממציאיותו. או שם בשרשו יכול לקבל משרשו יותר משטחת מציאיותו. ושם בשרשו נעשה גם הוא שורש לכמה גרעינין. בשביל שנתדבק בשרשו וגם כח הצומח חפצו ורצונו להשפיע תמיד הרבה. אך בהיות הגרעין למטה במציאותו אינו יכול לקבלו. משא"כ כשנתעלה

נק' דל"ת שהוא בחי' דל"ת. ונמשך לה שפע דרך ו' שהיא בהדרגה שיוכל לקבל. ומדריגה עליונה ג"כ בחי' דל"ת שמוכרחת לצמצם תענוגה כנו' והיא מקבלת מיו"ד כנודע. וכל הנו' ברמז ג"כ עם המילוי י' ע"ש המשפיע ו' ע"ש המשכה שנמשך ממנה ד' ע"ש המשפיע ג"כ בבחי' דל"ת כנו' (נ"ל ע"ש שמצמצם הן בהשפעתו והן בתענוגה ממנה) ומלמעלה למטה הצירוף הוי"ה. כי הד' נעשה ה' לאחר שבאה המשכה לו כנודע. והנה לעתיד לבוא שינדככו העולמות ויוכלו לקבל רוב ההשפעה בלא ההדרגה כלל. אז לא יהיה אחר ה' ראשונה ו' שמורה על המשכה כ"א יהיה אחר ה' ג"כ יו"ד כמו שהוא לפניו ע"כ כתיב ביום ההוא יהיה ה' אחד. כתיב ביום ההוא יצאו מים חיים וגו' חציים אל הים הקדמוני שמו מורה שכל המימות נמשכין ממנו. למה לו למים ולפי הנו' יהיה פירושו שהי"ם ר"ל שכל המימות נמשכין ממנו. מקבל תענוג כביכול כשיש לו בית קיבול השפעתו וזה יצאו מים חיים פי' שחיי חיים מתפרנסים כביכול ע"ד ישראל מפרנסים וכו'. חציים אל הים פי' שמקבל תענוג כמה שיודככו המקבלים ויכולים לקבל רוב ההשפעה כנו' והנה לפי"ז כל דבר מב' בחי' דכר ונוק' ובוודאי צריך דבר א' המחברם כנודע. שע"י מתקשרים כל העולמות והוא נקרא טוב כנודע. ואיתא בספרא דצניעותא כי הט' בעצמה מכונה בשם צדיק כי טובי' גנוז בגוי' ע"כ כתיב במשה כי טוב הוא ותצפנהו. ויסתר משה פניו. כי לאו אורחיה להתגלות. וכתיב ואת צנועים חכמה כי החכמה מדברת ב' דברים והוא ההיולי כנודע. וע"י

לשורשו כנו' ושם אין צריך כלל להדרגה כי שם יכול לקבל הרבה יותר משטיחתו ומציאותו והנה נודע כי תכלית בריאות העולמות היה לקרוא שמו מלך ומחשבה הקדומה זו הביאה לידי מעשה צמצום בהירות א"ס כביכול. לפי שאין מלך בלא עם. וע"כ כל מדת מלכות כתיב אני ראשון ואני אחרון שהיא ראשונה שהביאה לידי בריאת עולמות. והיא אחרונה כנודע. לכן בכל הברכות שהשכתן מלמעלה למטה והדבר בהיותה למטה לא יכול לקבל רוב ההשפעה ע"כ צריך להיות צמצום השפעה והתענוג כנו'. וזה עשה בשביל מדת מלכות שאינה בלא עם והעם יען היותם למטה לא יוכלו לקבל רוב ההשפעה על כן צריך צמצום כנו' משא"כ בעמידת י"ח שההמשכה היא מתתא לעילא ושם בשורשו יכול לקבלו שלא תצמצם כ"כ. ע"כ אינו צריך להזכיר מלכות עד הסוף מלך עוזר וכו' והבן.

קמד וירא את ישראל שוכן לשבטיו ודרשו רז"ל ראה פתחיהן שאינם מכוונים זה כנגד זה. אמר ראויים אלו שתשרה עליהם שכינה. הוא רמו לכמה תלמידי חכמים שיושבים במטיבה אחת. וכ"א אומר דרוש על איזה פסוק או על איזה מימרא דהש"ס. זה אומר כך פירושו וזה אומר כך פירושו ואם ח"ו מתכוונים לקינטר לאמר פי' שלי יותר טוב מפי' האחרים בוודאי אוי להם ולנפשם מוטב שתהפוך שלייתם על פניהם. אבל אם כ"א מתכוון רק להגדיל תורה ולהאדירה אז אשרי להם ולנשמתם. וזהו ראה שאין פתחיהן ר"ל פיהם כי הפה נקרא פת"ת. כמו שמור פתח"י פ"ך וראה שאין פתחיהן של כל א' וא'

מכוונים זה כנגד זה. ר"ל שאין כוונתם להיות מתנגדים זל"ז. רק כל א' אומר דרוש ופי' שלו לש"ש אמר ראויים אלו שתשרה עליהם שכינה.

קמה מ"ה טובו אהליך יעקב וגו'. אה"ל נקרא דירת עראי משכ"ן נקרא דירת קבע. אחר יודע כח הפועל שבנפעל. ר"ל שהם ב' בחי' כח הפועל וכח הנפעל (אעפ"י שהוא אחדות פשוט) על דרך איהו ממלא כל עלמין ר"ל כח הפועל שבנפעל וסובב כל עלמין ר"ל הפועל בעצמו ובדרך נק' ג"כ חומר וצורה כי הנה כחומר ביד היוצר כן גם כאן והא' נקרא ישראל לשון שררות ל"י רא"ש והב' נקרא יעקב י' עק"ב ואמרו רז"ל אין לך עשב שאין לו מזל וכו' וכן לכל דבר שבהתגלות יש לו שורש למעלה הנה לכה הכועל והנפעל שבהתגלות יש ע"כ שורש למעלה והוא ענין נקודה בהיכלי' (ונ"ל ששמעתי שכח הפועל שבהתגלות נקרא יעקב ושורשו למעלה נקרא ישראל וצ"ע) והנה כל שעשועים וחשקם ושלמותם הוא כשבאים אל שרשם כמו שאנו רואים חשק ושעשוע התינוק כשבא אל אמו כי גם חשק ושעשוע הפועל לבוא אל שורשו. וזהו תכלית שלימותו. ומכ"ש שאז גם הנפעל היה לו עליה אל שורשו אזי היה שלימותו יותר גדול וזה לא יפלא שהנפעל יהיה לו עליה לשורשו כי הרי גם בגשמיות מצינו כן כי החטה כשורעין אותה יצמת ממנה כמה חטים וקודם שזרעוהו. (חסר). א"ו יאמר מה טובו אהליך יעקב פי' קמו כי אה"ל הם אותיות לא"ה ואין שבירה אלא באותיות אבל לא במחשבה. רק במחשבה שצריך לאותיות פי' כי כל מוצא קודם שמנענע אותו צריך להיות תחילה

ובשבילם. וזה שזכר יעקב ולא ישראל הוא בשביל שיש ביו"ד ג' קוצין שהם ראש תוך סוף. העליון נקרא ישראל ל"י רא"ש האמצעי נק' ישורין לשון שורה שהוא לשון המשכה. והתחתון נק' יעקב עק"ב י' הנה כל דבר שנמשך. צריך להיות בסוד מטי ולא מטי. שאם היה מטי לא היה יכול המקבל לקבל לכן צריך להיות לא מטי כנשר החופף וכו' נוגע ואינו נוגע. וצריך להיות הסתלקות במדריגה עליונה. רק מעט מועיר כפי כח המקבל. על כן כאן אצל דרך שהוא לשון המשכה זכר מיעקב לשון עק"ב. רק כפי כח המקבלים והבן. וגם שבט הוא לשון מושל. הוא הצדיק מושל ביראת אלהים. זה יהיה מישראל פי' מחמתם כנוכר.

קמח ומחץ פאתי מואב וגו' הנה הפאה הוא התקשרות. שהם המחברים ב' דברים דהיינו שערין קשישין עם שערין רכיכין. ועי"כ נמשך מזה לזה בהדרגה. כי נודע שאלולי הדרגה בכל המדריגות. אז לא יכול המקבל לקבל. וזהו מ"ש כאן לע"ל כשיזדככו העולמות ויוכלו לקבל רוב שפע ואז לא יהיה צריך להדרגה או ומחץ לשון יח"ץ. שהוא לשון חלוקה ובקיעה. פאתי מואב דהיינו שיבקע הדרגת המשכה היוצאת מאב ומצומצמת השפע. שלא ישפע בלתי הדרגה בכדי שיוכלו לקבל. אבל כשיזדכך המקבל. אז א"צ להדרגה א יבקע ויחלק והדרגה זיומשך בלתי הדרגה.

במחשבה והוא בהעלם מאוד כי אין יכולים לדבר רק האותיות שהיו תחילה במחשבה ואנו רואים שהוא מדבר זה ומחשבתו מדבר אחר רק מחשבתו של כל מוצא הוא בהעלם מאוד.

דרך כוכב מיעקב וגו'. איתא אין מול קמז לישראל. ואיתא הכל תלוי במול אפי' ס"ת שבהיכל. אך הענין הוא. כי בוודאי כי במדריגת אי"ן שהיא חכמה היא מול לישראל. והוא מלשון יו"ל והיא טעמים שהם כתרי אתון והוא יו"ד. וכשהיא על אתון נקרא רביע"י בטעמי' וזהו ומספר את רובע ישראל. ומספ"ר הוא ל' ספיר"א"ת הוא אותיות מא' עד ת' וזהו ומספר את רובע ישראל. ומספ"ר א"ת שהוא אותיות ומי הוא המספרם ומאירם רובע שהוא טעם רביעי. והכל נעשה ע"י ישראל. שהם הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה שהוא מקוצו של יו"ד העליון עד קוצו התחתון שביו"ד מרומו כל העולמות כנודע (עוד שמעתי שהנקודה הנזכר היא הממוצע בין כל הדברים. בטעמים הוא רביע"י. ובנקודות גם כן על אתון היא חול"ם. והיא מדריגת ישראל ג"כ והו"י"ה נקודה חול"ם. ובאתון עצמן היא יו"ד. וכשהוא בין אתון היא מלאפ"ם. ותחת אתון היא חיר"ק) וכשהיא נקודה בהיכליה הוא מלאפ"ם דהיינו יו"ד בתוך וא"ו והבן. וזהו דרך כוכב מיעקב. כוכ"ב לשון מול. פירוש כשהוא דורך למשוך. הכל הוא מיעקב. פי' מחמת ישראל

פינחס

קמט

ונתת מהודך עליו ודרשו רז"ל מהודך
 ולא כל הודך. מכאן אמרו פני
 משה כפני חמה וכו' משה זכה לבינה.
 והיא בעלמא דדכורא בעלה
 דמטרוניתא. לכן מלאה לבו כמו
 בעולם הבא לומר למה הרעותה. לפי
 שמדריגתו היה למעלה מהדיבור. והוא
 מדריגת שמש שיש לו אור. וע"כ כל
 הניסים שנעשו על ידו. לא הוצרך
 לעבודה כלל. ולכן בעובדא דעמלק
 ציוה ליהושע וגם בבקיע' הירדן
 הוצרך לעובדא. להביא תחלה הכהנים
 נושאי הארון ובתוכו ב' לוחות הנק'
 ע"י משה. וזהו כמו הלבנה המקבלת
 מן השמש בהירות לבן. והיה צריך
 לקבל מהוד. כי המלכות נבנית מהוד.
 בשביל הודאות שאומרים עליו שהוא
 חכם ונבון הוא ראוי למלוכה ע"ד
 הפסוק ויתנו עליו הוד מלכות וניצוח
 הוא בא מחמת בריאות שבריא יותר
 הוא מנצח. וזה בא ממדת יעקב. וזה
 באה ממדת גבורה וזהו ונתת מהודך
 עליו. שהיא מדת מלכות.

קנ

עולת תמיד העשויה בהר סיני. כתיב
 עולת חודש בחדשו מלבד עולת
 התמיד. כי בכל חודש יש צירוף אחד.
 ולפי הצירוף עליית הקרבנות בפרטות
 מלבד התמיד שהוא ענין כללות כולם
 דרך כלל. ואיתא בספר יצירה. המליך
 אות ו' בהרהור. וצר שור בעולם ואייר
 בשנה וכוליא ימין בנפש ונודע כי
 כליות יועצות ונודע פעולתן בגשמיות.
 למשל הזרע שיהיה יורה כחץ וכנגדו
 ברוחניות ליעץ איך יהיה ענין
 המחשבה. וע"י נמשך המחשבה כהוגן.
 לכן נק' ווי העמודים ו' לשון המשכה.
 וזהו בחי' נ"ה כחכמה. וכן במדת נ"ה
 שלמטה להמשיך המחשבה לידי דיבור

כן במעשה באדם טיפת זרע בחי' מח.
 וענין צירוף האותיות הוא דרך פרטיות.
 כשבאו לידי גילוי במחשבה אבל
 כשעדיין בחי' חכמה הם דרך כללות
 ולא בבחי' גילוי האותיות ולא ניכר
 הצירוף שם והכל א'. ולכן יש כח
 ביד החכמים לעבר השנים וחדשים.
 וב' בחי' הנז' הם הכל מלמעלה למטה.
 וכן היא בחי' בחי' ממטה למעלה ע"י
 הקרבנות של כללות תמיד ושל ר"ח.
 והנה בתורה יש ג"כ בפרטות תרי"ג
 מצות. ובדרך כלל עשר הדברות.
 וכולם נאמרו בדיבור אחד שהוא אנכי.
 וזהו עולת תמיד העשויה בהר סיני.

קנא

אשה ריח ניחוח לה' ר"ל מי שמתפלל
 או לומד או עושה מצוה
 בהתלהבות נק' אשה והוא ריח ניחוח.
 ואם יתגשם לב האדם לפעמים תקנתו
 להתקשר בתורה. ובוה זובח יצרו.
 וזהו פי' זאת תורת העולה וגו'. כי
 התורה היא העולה על מוקדה כל
 הלילה. וזהו תוקד אש בהתלהבותו
 אפילו כשנתגשם ונקרא לילה שאינו
 מאיר נשמתו היטיב על המזבח ר"ל
 שזובח את יצרו וחילופיהם בגולם.
 שכל החילופים והשתנות נעשה ע"י י'
 שהוא גולם. אם מתגדל בחכמתו אם
 חכמתו הוא מא"ס. אין להתגדל בזה.
 ואם אינה מא"ס. אזי ישמיע לחכמתו.
 ויראה לו חסרונה בזה שהוא מן
 השבירה וזהו אל יתהלל חכם וגו'
 וידוע אותי כמו וידע אדם. שאו כיוון
 שמבדק בא"ס. וא"ס אינו מתחלק
 לחלקים. השכינה נק' ירושלים ירא"ה
 של"ם. שממנה באים כל היראות כי
 כולם הם ממה שנפלו מהשבירה. ואז
 אינה שלם. אבל יראת ה' היא שלימה.

קנא

מסעי

קנב

לפני בני אדם וכשאדם עובד את הקב"ה יש להעולמות עליה. כמשל שר שעובד את המלך. וכשעולה לגדולה גם העבד עולה לגדולה כי נעשה חשוב למלך וזהו פי' דרכים מבקשים תפקידים שהדרכים רוצים שילכו בהם בני אדם עולי רגלים. כמשל בן החביב שעושה מעשה גערות יש להאב תענוג כמו אם היה עושה דבר שכל. ואם לא היה עושה כלום לא היה לאב תענוג כלום. כך הוא ית' מתענג מכת עלייתם לרגל. נמצא התענוג הוא מכת הדרך וזהו פי' ארץ אוכלת יושביה. שבכל דבר יש הי' מדות. וזהו פי' כל התורה שעשוע של הקדוש ב"ה אפי' המעשיות מדברים מאיזה המדה מאהבה או מיראה. וזהו התלבשות הקדוש ברוך הוא. רק האדם צריך ליהנה בכל מחשבה ומחשבה שיעלו אותם. הן למדת אהבה אם הוא מדבר של אהבה או למדת יראה. אבל לא ישב בתוכה בקביעות. כי זהו שטות גדול כמשל אדם שנוסע לעיר לסתורה. וישב שם ועזב את בני ביתו. וכי יש שטות גדול מזה. כך הקב"ה שלח את האדם להמחשבה שיעלה אותה. ואם ישב בה ולא ישוב אותה להקב"ה. היש שטות גדול מזה. וזהו ארץ ארציות אוכלת מכלה את היושב בה בקביעות. אמנם כלב אמר כי עלה נעלה. כי הלא המדות האלו הם אחדות עמו ית' והוא ית' יעלה בוודאי ג"כ נעלה. וזהו ויסעו ממרה ויבואו אלימה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. מים המרים נק' השכל שבמדריגות התחתונות מים התחתונים בוכים אנא בעי למיהוי קדם מלכא. וזהו כי

ויסעו ממרה ויבואו אלימה. פי' ע"ד וילכו שלשת ימים ולא מצאו מים. ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. ארץ אוכלת יושביה היא. ויאמרו כי עלה נעלה. למשל דאיתא בתיקונים שהקב"ה ברא העולמות בשביל התגלות המדות. למשל אהבה ויראה כלולים בהמחשבה. רק האהבה היה מקודם ישינה. וכשבא לפני האדם בן החביב נתעורר בתוכו אהבה ובאהבה כלולים כל המדות מחמת אהבת אדם שונא את שונאו וכל המדות כידוע ומחמת אהבה מדברים דיבורים של אהבה ואפי' דיבורים אחרים מדברים עמו מחמת אהבה. כמו גבי שאול שדיברו עמו מכח יפיו וסוף מעשה במחשבה תחילה למשל אם אני רואה שאדם מוליך עצים מן היער אני מבין שרוצה לבנות בית. כך הקב"ה ברא כל העולמות בשביל עולם המעשה. ולמשל אדם רוצה לבנות בית מחשב במחשבתו איך לבנות הבית ואוהב שיהיה בבית כך וכך חדרים. ושונא שיהיה נבנה בחדרים אחרים. שכן מפואר אצלו הבית הזה ומדבר לעבדיו שיעשו הבית נמצא שכזה כלולים כל המדות וכל המדות באים מכח הרצון. שרוצה לבנות הבית וברצון אינו ניכר התחלקות המדות. ואפי' הטעם לא נתגלה בהרצון. כי כשרוצה לבנות הבית אינו יודע בשביל מה ומאיזה טעם. רק אח"כ מיישב את עצמו מפני מה אבנה בית זה כדי שאדור בתוכו. וכל זה ברצון הקב"ה וצימצם את עצמו בהמדות והכל בשביל עולם המעשה. ישראל עלה במחשבה. התפארת עלה לפניו יתברך במחשבה כדי שתתגלה תפארתו

במי סוטה שלקח מקרקע המשכן שנתמשכן בשבירה ואם לא טמא הוא נהפך המחשבה זרה אצלו לזרע שמכחה נתחזק לעבודתו ית' כידוע שבכל דברים רעים יש דבר טוב. אבל אם הוא טמא ח"ו. אזי רע לו וזהו ויבואו מרתה שנפלו לדבר רע. ולא יכלו לשותת. שהאהבה שבגבורה לא נתגלה להם כי מרים הם פי' העם לא היו טובים שאם היו טובים היה אדרבא משם בא להם טובה יתירה

שבכל דין יש בתוכו חסד. ואם היו שוברין הדין היו באים להטוב. וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימ"ה. כי אלימ"ה הוא אותיות אלהי"ם רק הצירוף הוא כך. אלי מ"ה נקרא דבר שאינו מושג והחסד שבדין אינו מושג וזהו אל"י הוא חסד. ומ"ה לשון אינו מושג ואל"י לשון אל החסד הנמשך מהחכמה וזהו פי' הבה לנו עזרת מצר שתהא עזרה בא מכח הצרה.

דברים

קנא אלה הדברים אשר דבר משה וגו'. כי המחשבה אינה מושגת רק לאדם עצמו שהוא יודע בדעת מה שהוא מחשב ומחשבה יצא לקול. וממנו לה' מוצאות וזהו אל"ה אלף בינה ונמשך לג' קיים וזהו ל' מאלה. ומשם לה' מוצאות וזהו ה' מאלה. קנא לא תכירו פנים במשפט וגו'. פי' משפט נקרא רחמים. עד"מ

השוטה רואה פני המלך צהובים סובר שהוא אוהב אותו. אעפ"י שימרוד בו וזהו לא תכירו פנים במשפט הפנים של חסד כי המשפט לאלהי"ם הוא. שיש בו דין רק שהוא ברחמים.

אוכל בכס"ף תשבירנ"י פי' בשעה קנה שאתה נכסוף לאכול תשבר תאוות האוכל.

ואתחנן

קניא ואתחנן אל ה'. ידוע מ"ש בספר יצירה עולם שנה נפש. עולם הוא כל העולמות כולם. נפש כל הברואים. שנה הוא הזמן והוא יום ליום יביע אומר שיום א' מתפאר לפני יום חבירו בפעולות שעשה בו הצדיק. ובדיבור צריך להיות כלל כי הכל נברא בהדיבור. וזהו ואתחנן.

א"ת האותיות שהעלם לחנ"ן. הוא אוצר גדול שבו מתנת חנם. בעת ההוא לאמר שהזמן הוא מתפאר בו על דרך יום ליום יביע אומר. כי אומ"ר הוא לשון התפארות. וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות וגו'. כי הזמן שאין בו מצוה הוא בבחי' דל"ת וכשהוא שומר מצוה מתי יגיע הזמן

של המצוה הוא בבחי' צדקה לעני וצדקה תהיה לנו כי נשמריר הוא לשון המתנה. לעשות את המצוה הזאת לשון יחיד שנתקשרו במשה ומשה היה במדריגת לכן הוא בלשון יחיד. **בכל** קראינו אליו אין לך דבר למטה שאין לו שורש למעלה כידוע שאין לך עשב למטה וכו'. ושורש כל השרשים הוא רצון הקדמון שעלה ברצונו לברוא את העולמות והנה בכל דבר שנתהוה ע"כ יש בו עשרה דברים כיון שיש עשרה שמות שאינן נמחקין ומהם נמשך הכל כידוע כי כח הפועל בנפעל והנה בכל ההתהוות יש ג' דברים כיון שנתהוה ונמשך וירד מעולם העליון לעולם התחתון והשפל ע"כ מי הכריח לזה היא מדת אהבה שרוצה זה מפני שאוהב כך והנה אם היה נמשך כך למטה בלי צמצום לא היו יכולים התחתונים לסבול ע"כ הוצרך מדת הצמצום לצמצם ולהקטין דבר הנמשך ובכל דברים מתנגדים צריך שיהיה דבר המחברם לכן נק' ישראל עם סגולתו לשון סגולת"א והם גורמים שיהיה התחברות שע"י האי"ן כנו' והנה ב' דברי' אלו נק' פועל כח וידי הפועל שבהם נפעלו ונמשך כל הדברים וכח הפועל בנפעל והנה בהתחברו' אלו הב' דברים הנו' בעשב הנו' הם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. פי' לשון דרישה וחקירה. והנה כל דבר שהיא ראשית בין

קנו

במקום ובין במעלה הוא כלול מכל מה שתחתיו. והנה מדה ראשונה נק' א"ל. והנה בחודש אלול נפתחין י"ג מכילין דרחמי פי' כי אז רצונם וחפצם ותאוותם להשפיע ולכן איתא בס"י המליך אות יו"ד ויד כהה שמאל בנפש לפי שכל דבר שהוא מתאוה לדבר אחר נקרא מקום גלל כן נקרא אלול. אותיות א"ל לפי שבחודש הזה משפיע א"ל והנה ההמשכה נק' אליו פי' שנמשך מן א"ל יו"ד שהוא מורה כנגד יוד שמות הנזכרים ומשם נמשך למטה והמשכה נקרא וא"ו בכ"מ. ואמרו רז"ל י"ג מדות אינם חוזרים ריקם מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא וכו' אם יעשו כסדר הזה וכו' פי' כשקראו אותו בכל לשון כללות אז אל"ף פי' המשכה גרמו כתיבת אליו ודו"ק היטיב (פי' שכיוון אל מדת אל).

וּמִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לֹא אֱלֹהִים קְרוּבִים קנו
אליו וגו' ר"ל אשר השר שלו
שהוא בוודאי מהמלך לבדו למטה ממנו
ויש לו להיות קרוב אצלם אפי"ה
אינם כך קרובים אליהם כה' אלקינו
בכל קראינו אליו. ר"ל להמלך עצמו
ובכ"ל ר"ל ע"י בית ההתלהבות שהוא
מכח האש אוכלה הוא כלומר שהוא
נחת רוח לפניו ית' שהוא לשון
אכילה וזהו אשה ריח נוחות לה' פי'
האש הוא נחת רוח לפני ה' כנוכר.

עקב

קנט

שמתך לא בלתה מעליך פירש"י ז"ל שהיה הענן מנהצן ואף קטנים שבהם כי כשהיו גדלים היה גדל לבושם עמהם כי יש פעם שאדם רוצה להתפלל בהתלהבות ואינו יכול שאיבריו כבדים עליו. ור' ישראל בע"ש זלה"ה אמר שדהע"ה התפלל ע"ז אל תשליכני לעת זקנה שאיבריו כבדים עליו כזקן. וזהו פ"י כי ימלאו העבים גשם על הארץ יריקו. ואם נתגשם הגוף על הארץ פירוש ארציות שדבר זה הוא מגיע לריק אם יפול עץ. נקרא מחשבה זרה שנותנת עצה לאדם האיך לדבק את עצמו בהקב"ה אל צפון לדבק עצמו במדת יראה או לדרום לדבק את עצמו במדת אהבה מקום שיפול שם יהא לזה הדבר עליה אך זה הדבר שהגוף נתגשם זהו דבר רע. וזהו בא מחמת שיש באדם ר' יסודות אש רוח מים עפר ואש הוא דבר קל המתנענע וגם מים ורוח הם קלים ומנענעים רק יסוד עפר הוא אינו מתנענע וכשכא האדם ליסוד העפר אזי הוא בעת זקנה ואינו יכול להתפלל וז"ש ענן ואש מתלקחת ענן נקרא החשכות שאינו יכול להתפלל ואח"כ כשמתחיל להתפלל בכח אזי נקרא הענן שהוא החשכות ובא לאש מתלקחת פירוש להתלהב כמשל בן הקטן שצועק אל אביו והולך אביו להלאה כדי שיגדל האהבה אח"כ ור' ישראל בע"ש זלה"ה אמר משל לזה אחד הולך במסיבה שקורין שווינדיל טרעפ כשהוא למטה רואה את האור שלמעלה ואח"כ כשהולך להלאה והולך בצד אינו רואה כך כשהאדם מתחיל להתפלל הוא בהתלהבות. ואח"כ אינו יכול להתפלל כ"כ בהתלהבות וזהו

שהי' הענן מנהצם. שעל ידי חשכות נתלבנו. כי בשומו אל לבו. שעושה בזה עבירה שאינו מתפלל בכונה שלא שם מורא של הקדוש ברוך הוא נגד פניו ועי"ז מתחיל להתפלל בחשק ובהתלהבות ושמלתך פי' בכל מצוה עושים מלבוש להקב"ה. וכשעושים המצוה בפני' אזי קורעין אותו אבל שמלתך לא בלתה מעליך. מכחך שלא היה לך פני'. וקטניהם כשהיו גדלים. ה' גדל לבושם עמם. דיבור נק' לברש. וכל הדיבורים שדיברו כשהיו גדלים היה גדל עמם פירוש שכל הדיבורים שדיברו כשהיו בשכל דקטנות. כשהיו גדלים כשהיו באים לשכל דגדלות היה גדל עמם פי' היו מביאים שכל דקטנות אל שכל דגדלות. מ"ה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ד' אלהיך. יובן עדי"מ ר"ל ליראה את ד' אלהיך. פי שיהיה היראה שלך כמו היראה של ד' אלהיך. כלומר כי יראת סתם בני אדם הוא יראת העונש. וזה אינו כלום. אבל יראת הש"י על האדם הוא יראת החטא שהקב"ה ירא תמיד כביכול פן יחטא האדם. מרוב רחמנותו עליו כמו אב על הבן שיראת האב תמיד על בנו. שלא יצא לתרבות רעה ח"ו. או שלא יחלה. כך יראת הקב"ה על האדם כביכול מגודל רחמנותו. וז"ש מה ה' אלקי"ך שואל מעמך. שתהא יראה שלך ג"כ מיראת החטא. כמו יראת ה' אלהיך שיהא שוה לו. ונמשיל ע"ז אב שהזהיר את בנו שלא ילך יחף פן תשב קוץ ברגליו. ולא השגיח הבן הקטן המחוסר דעת עדיין. והלך יחף וישב לו קוץ ברגליו. אף שלא היה כאב גדול מזה.

קס

אך האב היה ירא שלא ינפח רגל הבן. מה עשה האב לקח מרצע וקרע הבשר שסביבות הקוץ והסיר הקוץ מרגלו. והנה בלקחו הקוץ היה להתינוק יסורים קשים וצוות בקול מר. אך האב הוא יודע שהיסורים ההם הם רפואה לו. לא השגיח על צעקת התינוק. והסיר הקוץ בכח ובפעם אחר רצה התינוק עוד לילך יחף. וגער בו אביו וגזם עליו ואמר לו הלא אתה זוכר הכאב והייסורים קשים שהיו לך בהסרת הקוץ מרגליך. לכן הזהר שלא תלך עוד יחף. פן תבוא לידי יסורים בהסרת הקוץ. והנה אין האב מגזם על התינוק שיתחוב לו קוץ ברגלו כי על זה החשש אין התינוק מרגיש. כי עיקר הצער היה להתינוק בשעת הסרת הקוץ. לכן מגזם את התינוק בזה הדבר שיודע צערו ואף שעיקר יראת ודאגת האב הוא מתחבת הקוץ. אעפ"י אינו מגזם לבנו הקטן בדעת רק בהסרת הקוץ בכדי שירגיש ויזהר מלילך עוד יחף. אבל באמת האב אין לו יראה ודאגה מהסרת הקוץ. כי אדרבה יודע הוא שזה רפואה לו. נמצא כי יראת האב והבן אינם שווים כנוכר. והנמשל מובן. כי יראת האדם הוא מהעונש ולא יראת החטא בעצם. אבל הקדוש ברוך הוא כביכול. ירא ומצטער פן יחטא האדם. אבל מהעונש אדם שאחריו מזה אינו ירא. כי אדרבא זהו רחמנותו ורפואתו ית'. כי מענישו בכדי לטהרו מעונו. וזה שאמר מה ה' אלקיך שואל מעמך. שתהיה יראתך כיראתו ית' כנוכר.

או יאמר מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך פי' כי בזוהר מביא שכל האותיות הם פנים נגד אחר מפני שבונים זה מזה. הואיל שכולם מקבלים מא' וכן כולם.

וזהו פירוש א"ת כ"ב אותיות מא' עד ת'. כמו שהם מתייראים ובושים. כך אתה צריך לבוש ולהכלם. ולא להרים ראש נגד מדריגת שעליך. או יאמר מה ה' אלהיך שואל מעמך. קסב אלהיך לשון כח. כמו ואת אלי הארץ לקח. פי' בשלומד או מתפלל יצא ממנו התיבה בכל כחו. כמו טיפת הזרע שיוצא מכל איבריו. ואז כחו מלוכש בהטיפה ההיא. כן בהתיבה יהיה מלוכש כל כחו. על דרך בא אתה וכל ביתך אל התיבה. כי אורייתא וקב"ה חד הוא. אלא שהקב"ה מלוכש בתורה. ואם מוציא התיבה בכל כחו. אז גם כחו מלוכש בהתיבה שהיא אורייתא. וכחו היא הנשמה המתפשטת בכל הגוף והנשמה היא חלק אלו"ה ממעל. ובוזה הוא דביקות גמור החלק לשרשו. כי נשמת הצדיקים הם איברי השכינה כביכול. וזהו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וזהו א"ת ה' אלהיך. רצה לומר עם שם הוי"ה שהוא קב"ה יהיה אלהיך כוחך שהיא שכינתיה. מה ה' אלהיך שואל מעמך. קסג ר"ל כי אהבה שהיא למעלה ממדריגת היראה זה נותנים לו מן השמים. אך מעמך יהיה היראה. דהיינו יראה הרוממות א"ס ב"ה.

ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה קסד תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. הענין הוא כי כל תיבה של לשון הקודש. צריך לחקור על שורש שלה מאיזה עולם נלקחה. למשל דור"ש הוא דרישת החכם ולשון חקירה שחוקר הדבר. ואמרו רז"ל ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה. דהיינו הצדיק נק' ציון על דרך שאמר רשב"י ע"ה אנא סימנא בעלמא דהיינו כל המשכות שגמשך מעולם לעולם. הכל הוא על

קסא

ידי צדיק. אפי' מעולמות העליונים מאוד. הכל נמשך על ידי הצדיק. ואיתא בגמרא למה נמשלו תפלתן של צדיקים לעתר. מה עתר מהפך את התבואה. כך תפלתן מהפכים כסא דין לרחמים. והענין הוא כי מצינו יאשיהו המלך שלח לשאול הנביאות מחולדה הנביאה. ואמרו רז"ל מה ששלח אצל חולדה ולא אצל ירמיה הנביא מפני שהנשים רחמניות הן וכו'. ולכאורה קשה מה שייך זה לרחמנות שלה הלוא הדבר אשר ישים ה' וגו'. אך הענין הוא כי אע"פ שאותיות הנבואה היא באה שוה לנביא. אף על פי כן היה הנביא יכול להפך מדין לרחמים. ע"כ האיש שאין טבעו רחמני כמו האשה. לא היה מהפך. כי היה מקנא קנאת ה' צבאות. וגם לו חרה מאוד על הרשעים ולא כן האשה שטבעה רחמים. וצריך להבין איך היה הצדיק מהפך. על דרך מ"ש וה' אלהיים נתן לי לשון לימודים כי הלשון הוא הדורש. וממנו נמשך לדיבור. והלשון נמשך מהמחשבה דהיינו מן החכמה. דהיינו כשאדם דורש על אוהבו הוא מחמת שנתעורר בו אהבה מהחכמה ע"כ חוקר עליו. דהיינו טפת הזרעית. שבא ממנו ליסוד. וכשהוגד לו על אוהבו שדורש עליו טוב. אזי הלשון גורם תענוג. ואם הוגד לו עליו רעה ח"ו. אז נתעורר לו גודל רחמנות. נמצא כי הלשון הוא המחבר הכל לעולם התענוג חכמה. וכולם בחכמה אתברירו. וכן הצדיק צריך דרישה לכל המחשבות שלו לבררם. וזה מכלל דציון בעי דרישה דהיינו התחברות לחכמה. וזהו הלשון הוא עצמו דרישת חכם. כי החכם שמתקשר לחכמה. דורש ומחבר אותיות לחכמה. וה' בחכמה יסד ארץ. וחכמים

נקראו עיני העדה. וזהו ארץ וגו' בה מראשית השנה דהיינו חכמה שנקרא ראשית עד אחרית מדריגה תחתונה. או יאמר ארץ אשר ה' אלהיך וגו' קסה תמיד עיני ה'. הנה בספר הזוהר הקשה. כתיב הנה עין ה' אל יראיו לשון יחיד. וכתיב עיני ה' אל צדיקים לשון רבים. ולפי פשוטו יש לומר כי הנה חכמים נקראו עיני העדה. וכתיב חכמות בחוץ תרונה ב' חכמות חכמה עילא' וחכמ' תתא'. והנה יש יראה פנימיות ויראה חיצונית. החיצונית מחמת גדלו נופל יראה על הרזאים אותו. וזהו היראה היא חיצונית כי אינו מכיר פנימיות רק חיצונית שראה גדלו. ויראה זו אינה נקרא בושה. כיון שאינו מכיר ערכו ופנימיותו אינו מתבייש לפניו. שאומר אפשר בפנימיותו הוא גדול הערך ממנו. ויראה פנימיות פני שיכיר פנימיותו וחשיבותו. ומכיר ג"כ שהוא כאין לנגדו בחשיבות (עד"מ בחכמות ומעלות ומדות ובשכליות) לכן מתבייש מלפניו. כמ"ש אצל משה רבינו ע"ה ויראו מגשת אליו פני' שהיו מכירין אותו מקודם ועכשיו ראו הארה שעליו. והכירו יתרונו עליהם במעלה וחשיבות לכן נתביישו לפניו מגשת אליו. וזהו נקרא יראה בושת. וזה לא שייך אלא א"כ מכיר פנימיותו וחשיבותו ויתרונו עליו. ולכן נרמז במלת בראשית שתרגום יונתן בחוכמתא יר"א בוש"ת. כי הב' יראת הנוז'. הם נגד חכמ' עילא' וחכמה תתא' שהיא מלכות ושם הירא' מחמת גדלות כנו' והבן. והנה כדי להיות ירא בושת צריך להכיר ולהשיג אלוהותו ית'. וזה א"א אלא על ידי צמצום שמצמצם את עצמו כביכול שיכולים להשיגם כנודע בס"י

זה הצמצום גם כן אי אפשר. אלא על ידי שיקטין האדם את עצמו. כי כמים פא"פ כנודע בס"י ולכן גבי משה שהיה עניו מכל האדם יראה מילתא זוטרתא הוי לגבי' ועוד כיוון שהי' עניו מאוד ובעיניו הכל גדולים וחשובים ממנו והיה מתבייש לפני הכל וכ"ש לפני הש"י והנה צמצום הנו' אי אפשר אלא ע"י אהבה כנודע בס"י. ולכן זה היראה בושט פנימיות מאהבה ולמעלה ממנו בחכמה עילא' והנה אמרו רז"ל עמוד אחד מן הארץ לרקיע וצדיק שמו. ובו צריך להיות ב' יראת הנו'. ו"ש עיני ה' אל צדיקים ר"ל ב' חכמות חכמ' עילא' וחכמה תתא'. שהם ב' יראת שבצדיק יש ב' יראת הנו' אבל ביראיו כתיב יראה א' לבד שהיא יראה החיצונית. שגם היא נקרא יראה או אפשר להיפך כי הגה נודע מחכמי המחקר כי למטה על הארץ שם יש חמימות והשמש שמכה על הארץ וחוזרת הארה למעלה עד שליש החלל אבל למעלה משליש שם יש קרירות וכן הוא בנידון דידן ביראה התחתונ' יש שם ג"כ התגלות יראה עליונה משא"כ ביראה עליונה שאין שם אלא היא בלבד ודו"ק וזה הדרך מוסכם יותר בזה. ו"ש ארץ פי' חכמה תתאה עיני ה' אלהיך בה פי' שם יש ב' עינין חכמ' עילאה וחכמה תתא' כנזכר מראשית השנה פירוש חכמה עילא' ועד אחרית שנה פי' חכמה תתאה. כולם הם בארץ שהיא מדריגה תחתונה ולכן כתיב מרשי"ת חסר א'. כי חכמ' עילא' המתגלה בחכמ' תתאה כמשל הנו' אין בה אל"ף המורה עליה והבן.

קסו מפני מה לא נאמר בפרשת והיה אם שמוע ובכל מאודיכם ונ"ל פשוט

כי אין אדם עובד עבודה אלא בשביל הוספת התענוג. עד"מ העבד עובד עבוד' קשה לפי שמצפה להוספת תענוג במשלם שנתו. ואיתא בספר נגיד ומצוה. מאודיך הוא לשון מאו"ד כלומר בכל מה שהיא חשוב יותר בעיניך מאוד מאוד. נמצא אדם שעובד בזה להש"י. אין חשובים בעיניו כל התענוגים שבעולם הזה. והראי' שעובד בזה להש"י. אך הוא מצפה לתוספת תענוג שבעולם הבא אבל אדם שאינו עובד להשם יתברך בכל מה שחשוב בעיניו בעולם הזה. בוודאי שיש לו תענוג גדול מדבר העולם הזה. או ישלם לו הקב"ה המעט שעשה בעוה"ז כי זה חשוב בעיניו. וזהו והיה אם שמוע וגו' לעבדו בכל לבבכם וגו' אבל לא תרצו לעבוד אותו בכל מאודכם. נמצא אתם מראין בעצמיכם שחשוב בעיניכם דברי ארציות שבעולם הזה או ונתתי מטר ארצכם שהוא גם כן דברי ארציו' שבעולם הזה. ונ"ל כי בזה מובן מה שאמרו רז"ל כאן כשעושיין רצונו של מקום וס"י וע"ש בתוספות.

קסז ולדבקה בו ואמרו רבותינו ז"ל וכי אפשר לדבק עצמו בהקדוש ברוך הוא. והלא אש אוכלה הוא אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום ע"כ. פי' כי לעבד את ה' בהתלהבות וזהו דביקות גמור בו יתברך זה א"א להיות תמיד. רק מטי ולא מטי כדרך אש. כי כמו אש שאם מגפחין אותו תחלה הוא נכבה. ואחר כך גדל המדורה. והאש גופה יורד מעלה ומטה ומתנענע כן ההתלהבות הוא מטי ולא מטי כי תענוג תמידית אינו תענוג. וזהו שמקשה בגמ' הלא אש אוכלה הוא ר"ל ההתלהבות נמנע ממך וזהו במטי ולא מטי וכי אפשר

לדבקו בו ית'. ותירץ הדבק במדותיו. פירוש בלבושי באותיותיו ר"ל כי זה אפשר תמיד להיות במחשבתו לחשוב באותיות התורה. והתורה לכושו ית' ואפילו כשמדבר עם בני אדם לא יחשוב רק באותיות הדברים ההם. והם ג"כ מכ"ב אותיות התורה מה הוא רחום פי' כי רחום אותיות חומ"ר ר"ל כי הקב"ה א"א לרחם על חומר עכור והאיך יכול להיות במחשבה הדק מן הדק חומר עב עכור רק אם יצמצם את עצמו ית' להיות במחשבתו חומר או מרחם עליו. ומהיכן בא הצמצום הלז. זה בא אם אדם הוא רחום. או הוא פועל שהקדוש ב"ה מלביש עצמו בלבושים. ומצמצם את עצמו כביכול. וגם כן מרחם עלינו. וזהו מה הוא רחום. וזה הוא מביא רחמנות. או יאמר ולדבקה בו הדבק במדותיו. קסח ר"ל מה הקב"ה משפיע אף אתה תהיה משפיע איש זכר. דהיינו שלא ע"מ לקבל פרס דהיינו כבוד או כיוצא. כי אם עובד ע"מ לקבל פרס. הוא כמו נקבה שמקבלת. וזהו כל העולם גיזון בשביל חנינא בני. שהוא משפיע ואינו מקבל כגזכר.

ראה

קסט יש לתמוה מ"ש בתורה והנה טוב מאוד כמה פעמים במעשה בראשית ובמשנה תורה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע. מהיכן בא הרע. אבל אין הפי' כמו שאנו אומרים רע ממש. אלא הרע הוא ג"כ טוב. רק שהוא מדריגה תחתונ' מהטוב גמור וזהו רמז בזהר מלעיל ומלרע. וזהו כשפועלים טוב. אז הרע נעשה גם כן טוב. אבל כשחוטאים ח"ו או נעשה רע ממש. למשל המכבד שמכבדין בו את הבית שנעשה לפנות הבית. והוא טוב קצת. אבל היא מדריג' תחתונה ועכ"פ טוב היא. וכשצריך להכות בו את התינוק כשהוא חוטא אזי המכבד נעשה רע גמור. ומכין בו את התינוק. קע דא"ה וראיה הכל לשון אחד הוא כמו דעי למזרח. ובגמרא רואה נבלות בא"י ועומד בבבל. כי הצדיק נקרא אספקלריא. שכל אדם שרואה

בו ראה את עצמו. כמו שרואה במראה ולכך אמרו במשה חשדוהו בא"א. שהם היו באמת נואפים ערב רב. וראו חלקם בצדיק וחשדוהו ובאמת חלקם הוא הרע. והוא בטל במציאות אצלו נגד הטוב שבו. וזהו ראה נבל"ה דבר נב"ל ובושת בארצות של ישראל. וזהו מפני שעומד בבב"ל שהיא לשון בלבול וד"ל.

כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך ר' ישראל ב"ש ע"ה אמר שלא ידאג אדם על מקרה בלתי טהור שראה קרי בשוגג. רק על המחשבה שלא טהור. ולא על הוצאת הקרי. כי יצא ממנו הרע. שבאם לאו (לא) היה מת. וי"ל רמז לזה יקר בעיני ה' המותה לחסידיו יקר הם אותיות קרי. הוא טוב לחסידיו. היינו כשכאה לו שלא מחמת הרהור הוא טוב. כי באם לאו (לא) היה אפשר להיות מות זכו. א"כ

שיולד לך ח"ו. הזכר ר"ל ראה שיהא בחי' זכר להיות אתה המשפיע טוב בעולם על ידי התקשרות הבורא ולברר ולהוציא הט"ו מן הרע ותקדיש לה' אלהיך גי' אדני ע"ה הרי הוי' אדני שהב' שמות אלו הוא היחוד.

אין לו לדאג אלא על שלא טיהר את המחשבה. וכשבא לאדם ח"ו מחשבה רעה. יראה לטהרה בהעלותה להתקשרות הבורא ית'. וזהו כל הבכור אשר יולד הינו מחשבה רעה (סוד הקליפה קדמה לפרי. לכן נקרא בכור)

שופטים

ותמיד חושב במחשבות חכמות הנהגתם ובמלחמות כי בתחבולות יעשה מלחמה. ולא הסיר ממחשבתו זאת החכמ' אפי' רגע אחד. ויהי היום והנה בא איש מארץ רחוקה איש עני מדוכה ומעונה ומצורע ומנוגע שפל הערך צועק חמס אחורי פלטרין המלך על א' כיוצא בו שהעביר עליו את הדרך. והנה כשמוע המלך צעקת האיש ההוא. ביטל אותו ממחשבתו הבהירה והזכה. והנה המלך שלח את עבדיו אליו. לידע מה זה ועל מה זה. ולא השגיח האיש על עבדי המלך. רק הולך וצועק אהה הושיעה אדוני המלך. והוצרך המלך לפנות מכל מחשבתו הגדולה והרמה. אשר תמיד מתקן תקנות בכל עת ורגע תקנות גדולות ועצומות. עד אין סוף וקץ ותכלית והוצרך המלך להודק למשפט האיש הצועק חמס. אשר אין שוה החמס והוא אף שוה פרוטה. אך כי כן מדת ונימוס המלכות. כקטן כגדול ישמע למען ידעו כי יש שופטים בארץ. והנה אין זה נקרא אלא ירידה גדולה להמלך. שהוכרח לפנות מתקנות המדינות וממחשבתו הטהורה והזכה. לשמוע צעקת הכסיל אשר אין בו שוה פרוטה. ומה גם שאינו כדאי וראוי המנוגע הזה שיביט המלך בפניו. ומכ"ש לבוא בארמון המלך לפניו ולסדר טענותיו בפני המלך הגדול והאדיר.

קעב

שופטים ושופטים. איתא במדרש אמר הקב"ה כשאתם שומרים את המשפט ואת הדין אני גבוה שנאמר ויגבה ה' צבאות במשפט. ואני משרה שכינתי ביניכם שנאמר והאל הקדוש נקדש בצדקה. ואני גואל אחכם שנאמר כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות. ויובן ע"פ מ"ש רז"ל אם יש דין למטה אין דין למעלה. ואם ח"ו אין דין למטה יש דין למעלה. וגבי סדום נאמר ארדה נא ואראה. והנה נתקשו בה כל המפרשי' הקדמונים. מהו לשון ארדה. והלא הכל גלוי לפניו ית' אך ע"פ הנו' יובן כי הלא בסדום לא היה הדין נעשה למטה. והוצרך בהם הקדוש ברוך הוא לעשות דין ומשפט מלמעלה וזאת המדה נקרא ירידה. משל למלך בשר ודם שהוא מולך על כמה וכמה מדינות קרובות ורחוקות וכל המדינות כולם מתנהגים אחר ציווי המלך ואימתו מוטלת עליהם וסרים למשמעתו תמיד ברצון המלך. וגלל כן גם המלך שם עינו ולבו על המדינות לשמרם בכל מיני שימור מכל נזק צר ואויב. כדי שיהיו פנוים למשמעתו ולכן פנה המלך את עצמו מכל עסקיו ותענוגיו ועידונו וישם פניו להיטיב אל המדינות. וכל מחשבות המלך ורעיונו כל הימים היה בתקנות המדינות והצטרכותם ובשמירתם.

ובוודאי זה נקרא ירידה. והנמשל מובן מאליו כשאין דין למטה עושה הקדוש ברוך הוא דין למעלה. ומוכרח להסתכל בעניני גשמיות וקטנות של עולם השפל הזה. הגם שהוא ית' משגיח בעינא פקיחא על כל הנבראים והיצורים והנעשים. עכ"ז זאת ההשגחה הבא על ידי צעקת האדם השפל התחתון נראה ח"ו כביכול כאלו מכריחו להשגית. וזה נקרא ירידה ולכך נאמר גבי סדום ארד"ה. אבל כשיש דין למטה אין דין למעלה. ואינו מוכרח לירד. פי' להסתכל בעניני קטנות וגשמות. נמצא הקדוש ברוך הוא כביכול גבוה. וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט פי' כאשר יש משפט למטה. אז ויגבה וכו' כנוכח. ומ"ש אני משרה שכינתי ביניכם. יובן ע"פ מ"ש בוותר ובתיקונים. כד קראו ישראל לקב"ה וכו' בכל פקודי וכו'. אם שכינתי לאו איהי תמן לא נחית לתמן. הדא הוא דכתיב בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ותרגום אונקלוס בכל אתר דאשרי שכינתא תמן וכו' זהו שהקב"ה נקרא משפט שהוא הזעיר. שנאמר ה' במשפט יעמיד ארץ. וז"ש אם אתם משמרים את המשפט אצליכם. שהוא הקדוש ברוך הוא. אם כן בוודאי אשרי שכינתי ביניכם. כי אלולי שכינתי תמן לא הוה נחית לתמן. כי נאמר זה השער לה' וגו'. בזאת יבוא אהרן אל הקודש. שאי אפשר לבוא אל הקודש כי אם על ידי זאת. וכמ"ש בואת יתהלל המתהלל וכמוהו רבים. ואפשר לומר שזהו גם כן כוונת הפסוק קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. והנה זה הפסוק לא

רישי' סיפא ולא סיפא רישיה. כי מתחלה אמר לכל קוראיו ואח"כ אומר דווקא לכל אשר יקראוהו באמת. וע"פ הנזכר יובן וגם יש רמז לזה בוותר. כי ידוע שז"א נקרא אמ"ת שנאמר תתן אמת ליעקב ואפשר שכך המשך הפסוק קרוב ה' לכל קוראיו. היא מדת המלכות ונקרא קרוב"ב שהיא מדריגה הקרובה אלינו. והוא התחלת כניסת הכל כמו אדני שפתי תפתח. ומה גם שההוי"ה של קרוב ה' לכל קוראיו נקודה בניקוד צבאות. שהיא בכתר המלכות. וזהו קרוב לכל קוראיו כי בזאת יבוא אל הקודש פנימה. והדר מפרש סיפא דקרא ואיזה קריאה אני אומר לך. לכל אשר יקראוהו באמת דווקא פי' הקדוש ברוך הוא הנקרא אמת. ובוה מיחד קב"ה ושכינתיה ובוודאי יהיה קרוב ה' לכל קוראיו. אבל כשקורא ח"ו בלא אמת. זהו גרגן מפריד אלוף ח"ו רק יקראוהו באמת. ר"ל עם אמת כנוכח וגם זהו שסיים המדרש ואני גואל אתכם. כמ"ש בוותר ובתיקונים. האי זימנא דנפקין ישראל מגלותא. יתחברון תרין שמהן כחדא בהאי או ישיר. א"ז ח' אתון הווי"ה אדנ"י. דבהאי זימנא יהיה עת רצון. אז תקרא וה' יענה וגו'. וא"כ כשאתם משמרים את המשפט בוודאי גם השכינה שרוי' ביניכם חיבורא דתרין שמהן. ויקיים בכם ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. שהם גם כן תרין שמהן משפט וצדקה. וז"ש כי קרובה ישועתי וגו'.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל קצג שעריך. פירוש אהבה ויראה תתן בכל שעריך. בכל מחשבות שלך. לשון נודע בשערים בעלה.

כי תצא

קעז כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. פי' כי תצא אתה האדם מדביקות הש"י. בוודאי תבוא למלחמה ר"ל בעולם הפירוד ששם המלחמה כנודע. וראית בשביה אשת יפת תואר. ר"ל התואר של הגשמיות אשה. ונק' שביה לפי שהכל באה מהשבירה שהיא סוד השביה. ותשקת בה. ר"ל פן תהיה חשק שלך רק ביופי הגשמיות הוזה. וז"ש ולקחת לך. אינך רשאי להתייחס הליקוחין לך להנאתך זה אינך רשאי לעשות. אלא תעלה הכל לאש"ה. כמ"ש אש"ה רית נוחות לה'. רצה לומר להעלות ניצוצות למעלה.

קעה שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. כי ר' ישראל ב"ש זלה"ה אמר על הגמרא גירני ע"מ שתלמדני תורה כשאני עומד על רגל אחד. כי האדם הוא חלק אלה"י ממעל. ובא"ס לא שייך חלק והקדוש ברוך הוא ממלא כל עלמין ממילא. ולפעמים בא האדם לעולמות שפלים ומאוסים וחושב מחשבות של הבל ה' צדיק יבחן שבוחן אותו ומשליך אותו לעולמות רעות כדי שיעלה אותם להקדוש ברוך הוא וחשוב אצלו יתברך מאוד והאדם אע"פ שהוא בא לדבר רע יקבל הכל בטוב כמו ר"ע שנכבה גרו ואכל ארי את חמורו ואמר על הכל גם זו לטוב' והאמת הביא לתוכן טובה וזהו גירני ע"מ שתלמדני כל התורה כשאני עומד על רגל אחד שאהיה תמיד במדריגה טובה וא"ל מה דעלך סני לחברך לא תעביד רמז לו כשהייתה אתה במדריגה רעה הוצרך אדם טוב ליפול למטה כדי שיעלה את אחר ור"ע שהיה בן גרים עוקר הרים וטוחנן זה בזה פי' הרי"ם נקרא מדות אבות והוא הביא את המדות

למעלה כי היה תענוג יותר גדול שהוא היה בן גרים כמשל הידוע וזהו שתוק כך עלה במחשבה שהביא את הכל לעולם המחשבה וזהו שלח תשלח את האם. אע"פ שאין השכינה חופפת עליך ואת הבנים תקח לך שיהיו בך המדות אהבה ויראה.

קעו כי תבנה בית חדש וגו' פי' אדם האומר פי' חדש על איזה ענין בתורה ועשית מעקה לגגך ר"ל דאלו לפי הפשט היה צריך לכתוב ועשית מעקה לגגו והיה קאי על הבית אשר בנה ולפי פירושו הנזכר אתי שפיר וכך פירושו ועשית מעקה לגגך. רצה לומר מחיצה לגגך רצה לומר לגדלות שלך שלא יהיה לך פניה בזה שלא יגבה לבך בזה שאמרת תורה חדשה שלא שמעם און מעולם כי לא לך הגדלות כי הכל מאתו ית' כי יפול הנופל ממנו ראוי הוא ליפול וכו' כי ידעת שהשבירה כבר היה בשביל גדלות שכ"א אמר אנא אמלוך וד"ל.

קעז כי תחבוט זיתך לא תפאר אחרריך כי זית שמן קשה לשכחה הקליפה הוא העבירה הקשה לשכחה לשכח להשם יתברך אבל כשעושה מצות תשוב' אזי הוא מוציא מצוה של תשובה מתוך העבירה שהיתה אסורה שם וצריך לשוב מאהבה כי כשעושה העבירה מסתמא עושה מחמת תאוה כי כשעושה באונס לא מיקרי עבירה והתאוה הוא מכח התענוג והתענוג הוא דבר גדול מאוד או תתענג על ה' כנודע פירושו רק כשנפל בעבירה כנזכר לכך צריך לשוב מאהבה וזהו כי תחבוט זיתך לא תפאר אחרריך אם תוציא שמן מהזית פירוש מהעבירה תעשה מצות תשוב' לא תפאר שלא יהי' לך גאווה בזה.

כי תבא

קצח

אפי' מדבר שהוא ארציות גמור שהוא הדומם שהוא גשמי יותר מצומח. ולא הזכיר כאן הניצוצות שבתוך בע"ח מפני שבקל יוכל להעלותם אל הקדוש' כמ"ש בכתבי האר"י זלה"ה והדר אמר לא תימא שאיני מזהירך רק בדברים גשמיים שהם דומם צומח חי. אלא אפילו בדברים הרוחניים. שהם דברי תורה וז"ש אשר ה' אלהיך נותן לך שהתור' ניתנה במתנה. ומה גם שאמרו רבותינו ז"ל מה שאנו מברכין בא"י נותן התורה כי השם יתברך נותן התורה לאיש הישראלי בתמידות שמוצא בכל עת ועת טעמים חדשים לכך אמר אשר ה' נותן לך ולא תימא מאחר שאני עוסק בתורת ה' ובמצותיו שהם קדושה גמורה אף בלי כוונה הם מעצמם קדושים אל תאמר כן. אלא אדרבא דווקא בדבר שבקדוש' יהיה כוונתך רצוי' ומחשבתך זכה ודיבורך שלום כי חיים הם למוצאתיהם שיהיה ניכר בכל דיבור ודיבור היוצא מפיך כל אות ואות ונקודיו וטעמיו שבו וז"ש ושמת בטנא. כי טנא ר"ת טעמים נקודות אותיות. ולא הזכיר כאן תגין. מפני שאינם במבטא ולשון ושמת הוא מלשון ושמו' האמור בתרומת הדשן שדרשו רז"ל ושמו בנחת ושמו שלא יפזר ושלא יזרוק כך הוא כאן ושמת בטנא בנחת ושלא יפזר ויזרוק התיבה בלי כוונה רק בנחת ובמתן שיהיה ניכר המבטא והטעמים והנקודות היטיב כי הם המנהיגים את האותיות וחיותם כידוע. וכאשר תתנהג כך והלכת אל המקום ר"ל שתהיה הולך ממדריגה למדריג' למעל' עד אל המקום וגו' ותעלה הכל אל הקדושה

המשך הפסוקים והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך ולקחת מראשית וגו' אשר תביא מארצך וגו' ושמת בטנא והלכת אל המקום וגו' וא"ל ע"פ רמז כי הפסוקים האלו מורים ומלמדים את האדם הנהגתו בעולם הזה כדי שיוכה בהם לעולם הבא כי הנה ידוע שעולם הבא נקרא ארץ ונק' ירושה ונחלה. כמ"ש צדיקים לעולם יירשו ארץ ונאמר להנחיל אוהב"י יש זהו אומרו והיה כי תבוא אל הארץ פירוש ב"י לשון כאש"ר ר"ל כאשר תרצו לבוא אל הארץ העליונה אשר ה' אלהיך נותן לך כי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וירשית לירושה ירושת עולמות בכדי שלא יצטרך להתגלגל רק וישבת בה ישיבה עולמית ונצחית ככה תתנהג ותזכה ולקחת מראשית וגו' רצה לומר ראשית לקיחתך מעיני העולם הזה יהיה מראשית שהיא החכמה שנאמר ראשית חכמ' וגו' פירוש שכל עניני עולם הזה מעורב בה ניצוץ קדוש שהוא החכמ' כידוע כמ"ש כולם בחכמ' עשית לכן כל לקיחתך ועשייתך הן באכילה שלך והן בשארי עשיות יהיה הכל עיקר השגחתך ומגמתך על הראשית שבו שהיא החכמה הקדושה שבו ולכן אמר מראשית ולא כל ראשית כי כולו גשמיות הוא רק שיש בו קצת קדושה שהיא ראשית כנזכר ויהיה כל כוונתך להעלות הניצוצים אל שורשם למקום קדושה עליונה כי זהו עיקר עבודת האדם בעולם הזה וז"ש מראשית כל פרי האדמה שהם הניצוצות שבתוך הצומח ולא מיבעי שתראה לברר מתוך הצומח אלא אפילו אשר תביא מארצך פירוש

וזהו אשר יבחר ה' אלהיך כי זהו בחירת השם יתברך ונחת רוח ועשיית רצונו ועיקר עבודתו ובוודאי ישרה שכינתו עליך וזהו לשכן שמו שם. כמה שכתוב בכל מקום אשר אזכיר את שמי ותרגמו באתר דשכינתי תמן אבוא אליך וברכתיך ותזכה לחיי עד ונצחיות וזהו שפתח הכתוב בלשון והייה שהוא לשון שמחה כי עיקר העבוד שתהי' בשמח' ובטוב לב ובהתלהבות גדול וזאת נקרא שמח של מצוה כי העובד מאהבה שמח תמיד בעבודתו וגם תגרום להעלות הניצוצות כנזכר מכל דבר גשמי וגם להם תהי' שמח גדולה בזה כמ"ש בכתבי האר"י זלה"ה כי כאשר האדם מעלה הניצוצות הם שמחים ומשבחים ומודים ומזמרים להשם יתברך ואומרים ארוממך ה' כי דליתנו וגו'.

קטט* השקיפה ממעון קדשיך מן השמים

ובדרך וגו'. והנה במקום אחר נאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים והנה ג"ל השינוי לשון. למה נאמר כאן ממעון קדשיך. ושם נאמר אוצרו. ואפשר לומר כי ידוע שיש שמים ושמי שמים. ומסתמא שמי שמים יותר גבוהים ועליונים משמים. ואפשר לומר שהשמים נקרא קודש. ושמי השמים נקראים קודש הקדשים. ולכך אמר כאן השקיפה ממעון קדשיך. רצה לומר ההשקפ' ממעון קדשיך. שהוא קודש לבד. וההשפעה והברכה יהי' מן השמים. שהוא מורה על שמי השמים שהוא קודש קדשים. והנה שם נאמר את השמים לבד מורה שההשפעה והברכה יבוא להם מן השמים לבד שהוא מקום יותר תחתון משמי השמים. ויש להקשות למה הוא כך. והלוא אדרבא

שם נאמר והי' אם שמוע תשמע בקול ה' וגו'. לשמור ולעשות את מצות וגומר. וכאן אינה רק מצוה אחת הבאת ביכורים. ולמה הוא כך. ואפשר לומר כי אמרו רבותינו ז"ל חביבה מצוה בשעתה. שהרי כל בעלי אומניות אינם עומדים בפני ת"ח. ובפניהם צריכים לעמוד והנה ידוע כי הו"ק מחסד עד היסוד נקראים אומנים כי כל אחד פועל ביומו והנה גבי קיום כל המצות נאמר אוצרו הטוב והנה מלת אוצר הוא דבר גנוז וכנוס לאוצר. ואמרו רז"ל אור הנברא כיום הראשון וכו' וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא. ואמרו בזהר ובתיקונים. שגנו לצדיק וצדק שהם יסוד ומלכות. נמצא כי האוצר הגנוז הוא ביסוד. שהוא האומן האחרון. ובוה יתורצו כל הדקדוקים גבי קיום כל המצות אף שהם מרובים. קיום כל התורה. ובכללם תלמוד תורה שהוא כנגד כולם. אף על פי כן אינם עומדין בפני ת"ח. שהוא הלמד ולימד וקיים כל התורה. אינם עומדין בפניהם. כלומר אינם להתעסק בהשפעות ולהריק ברכתם. כי די להם בהשפעת אוצר הגנוז האומן האחרון. מפני שאינה מצו' בשעתה. אבל כאן בהבאת הביכורים. שהיא מצוה בשעת'. ר"ל שהשפע בא למדריגת המלכות הנקרא מצו' בשעת'. על דרך שנאמר ודבר בעתו מה טוב. ודבר בעתו רצה לומר בזמן שהיא בשעת'. שהשפע בא אל הדבר שהיא המלכות עולם הדיבור. בא להם על ידי מ"ה טוב. מכל הו"ק הנקרא מ"ה. ע"י מדת הצדיק הנקרא טוב. כי כל הנחלים הולכים אל הי"ם. וזהו כל בעלי אומניות עומדים. שהם הו"ק כולם. שהוא הת"ת הכולל ו"ק. ונקרא שמי"ם כידוע ומה גם שאף ההשקפ'

יהי ממעון קדשו שאפשר לומר שהוא המקום הקודש הנקרא אוצרו הטוב. כי מלת מעון הוא לשון דירה וכנוס. וגם אוצר הוא לשון דירה. כמו בית האוצר. אבל ההשפעה גופה יבוא ממקום עליון מן השמים. שהוא שמי השמים הכולל ו"ק שהוא הת"ת והיסוד נקרא שמים ונק' מעון קדשיך ונק' אוצרו הטוב. כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב. והגם שגוף וברית חשבינן כחד. עכ"ז סיומא דגופא מיקרי. לכך נאמר בו את השמים שהוא תחת השמים העליונים שהוא הת"ת הנקרא שמי השמים כנוכר. או אפשר לומר בהיפך שכך פירוש של מעון קדשך. ונקרא אוצרו הטוב מן השמים כלומר השפע והברכה יבוא ממקום מעון שהוא קדשיך מן השמים ר"ל שהוא יותר קדוש מן השמים א"כ לפי"ז מעון הוא שמי השמים שהוא עליון והשמים מקבלין ממנו וגם שם גנוז כל המצות שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים. יהי גם כן פירושו אוצרו הטוב הוא מקום עליון וגבוה שהשמים מקבלין ממנו ומלת א"ת רומז למדת המלכות. הנקרא א"ת כידוע כי העולמות התחתונים המקבלים מעליונים אינם מקבלים רק מדת מלכות שבעליונים. והיא נעשה ג' ראשונות בתחתונים לכך נאמר שם א"ת וכאן שנאמר ממעון קדשיך אין צריך לכתוב א"ת. מפני ששניהם מרמזים על מקום אחד שהוא שמי השמים שכל ההשפעה באה להם לשמים ואם תקשה הלא כאן מצוה אחד ושם כל התורה והמצות אבל מפני שחביבה מצוה בשעת' לכך הם שוים כנוכר והנה נאמר על מאמר רז"ל עמד וגנוז לצדיקים לע"ל היכן היא הגנוזה ההיא ויובן עפ"י מ"ש בראשית ברא ומתרגם

בחוכמתא ברא ואמרו בזהר ובתיקונים ב' ראשית נקודה בהיכלי' שהי' הנקודה שבתוך אות הב' מן בראשית כי הנקודה שהיא יו"ד היא חכמה ובה נברא העולם כדמתרגמינן בחוכמתא והנה ידוע שאות ב' מורה על מדת המלכות כמ"ש בתיקונים בי"ת ב"ת י' והנה בציור אות ב' יש ג' קוים המורים על ג' עולמות בי"ע. כמ"ש בזהר ג' עלמין אית לי' לקב"ה כי האצ"י נבדלת מבי"ע ואינה נחשבת עמם מפני כי אצ"י לשון אצ"ו נמצא כי ג' קוי אות הב' מורים על תלת עולמות בי"ע. והנקודה שבתוכה היא הי' המאיר לכל הג' קוים נמצא הרי היא כמו שיש כאן ג' יודין אשר מספרם למ"ד. ועם אות הב' נעשה ל"ב. וזהו שהמלכות נק' ל"ב. כי מאות ב' נעשה ל"ב וידוע כי אות ל' תמונתה מספר כ"ו שם הוי"ה כזה ל'. וזהו האור שנברא ביום ראשון וראה הקדוש ב"ה שאין העולם כדאי וכו'. ומה גם שהיתה הארה גדולה מאוד מאוד. עד אין קץ ולא היו יכולים התחתונים לקבלו והיו בטלים ממציאותם לכך גנוז הקדוש ברוך הוא לאותו אור. דהיינו שנעשה מתמונת הלי' אות ט' כזה ט'. שהיא גם כן גי' כ"ו מספר שם הוי"ה רק שאות י' שהיה בתמונת הלי' ר' ע"ג כ'. עתה גנוז בתוכה וז"ש בזהר אות ט' טובי' גנוז בגוי' ר"ל כי מאות הלי' נעשה אות ט'. שנכסף אות ו' שהיא למעלה באות למ"ד. נכסף ונגנו בתוך האות הטי'. ונמצא כי עתה הב' נעשה טוב וזהו טובי' גנוז בגוי' וזהו מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וטוב' גדולה עשה הקדוש ברוך הוא בכדי שיוכלו כל העולמות לקבלו לכך הצדיק נקרא טוב וזהו מאמרם ז"ל גנוז לצדיקים. לצדיק וצדק ושניהם

כאחד טובים כי הצדיק נק' טו"ב. וצדק שהיא המלכות הנקרא מילוי מ"ה חו"ה גי' בטו"ב. והב' היא מלכות כנזכר נמצא כי שניהם נקרא טו"ב ונחזור לענין כי אות י' נק' נקודה בהיכלי'. שבו נכרא העולם כי כולם בחכמ' עשית כי מן אות י' נתהוו כל ההוויות כי אות יו"ד מליאה בה נרמו כל שם הוי"ה כידוע ומד' אותיות הוי"ה נתהוו כל העולמות כי אין דבר בעולם שלא נתהוו ממנו ושמו מורה על כך וממנו נתהוו כל הכ"ב אותיות וכל הדיבורים. וז"ש כי הגדלת על שמך אמרתך ר"ל כיון שבכל דיבור ואמירה מוכרח להיות ששם הוי"ה מתלבש בתוכה כי ממנו נתהוו והוצרך הקדוש ברוך הוא לצמצם אור של הוי"ה בתוך כל הדיבורים ואמירות נמצא כביכול נראה ונדמה האמירה וזהו כי הגדלת וגו' ונאמר בו לקרב הדבר אל השכל האיך כל דיבור מוכרח להיות בו שם הוי"ה כי הלוא ידוע כי אות יו"ד היא חכמה והוא מחשבה והנה על המחשבה מוכרח הוא שיש עליו שכל עליון יותר גבוה שהמחשבה מקבלת ממנו כנו' במ"א. ולקרב אל השכל יותר נאמר. כי הנה ידוע שהמח' טבעה היא עיונית למשל האדם מחשב מחשבות תמיד. ומחשבתו מתפרדת בכל אתר. בכל דבר שהאדם רואה מאתו הוא מחשבתו. ואף שאינו רואה בעת ההיא הוא מחשב בו מאחר שכבר ראהו. או מחשב באיזה דבר יהיה מה שיהיה. כללו של דבר שאין מחשבת האדם פנויה רק מתנועעת ומפרדת ממחשבה למחשבה בתמידות כי כך טבעה והנה אם צריך האדם לחשוב בדבר א' ההכרחי לו. הנה צריך האדם ההוא לצמצם מחשבתו בצמצום גדול. שלא יחשוב מחשבה אחרת זולת

ההכרחי לו. שאל"כ יבולבל מחשבתו. ולא יגמור מחשבה ההכרחי לו. למשל האדם המחשב ומעיין בהלכה. ומחשב זמן רב. ואח"כ בא לו השכל והבנה. ולמה הוא כך מפני שמתחילה עדיין לא צימצם מחשבתו היטב. ואח"כ כאשר בא אליו השכל העליון. ואפשר לומר שהוא הקוץ של י' העליון. שהיא מצמצם את הי' שהיא המחשבה שלא תפנה אנה ואנה. ואז תיכף כאשר בא השכל ההוא מיד נתגלה לו קצת בדרך כללות הדרך אשר ילך בה ואשר יבין מתוכה פרטיות הדברים אשר נתקשה בהם. ועדיין אינו יכול לסדר דבר דבר על אופנו. והנה ידוע כי כבוא אל האדם ההתגלות ההוא יש לאדם תענוג גדול ושמת' גדול' מאוד. וזה מורה שבא בעולם עליון גבוה מאוד עולם התענוג שהוא רוחני מאוד. וזהו למשל אדם שיושב בבית אפל וחושך מאוד והאדם יודע שיש בבית הזה הרבה חפצים הצריכין לו רק שאינו יכול להשיגם וליקח אותם שאינו יודע מקום המונחים שם והוא מחשב ומצטער תמיד שאינו יכול ללקטם וללוקחם והנה כאשר הביא אחד אור בבית האפל הזה. יש להאדם ההוא שמחה ותענוג גדול לאין קץ אף שאינו נהנה ברגע אחת ההוא מן החפצים המבוקשים לו מ"מ אין שיעור לתענוג ההוא מפני שידע שיוכל אח"כ למלאות תאוותו ומבוקשתו כן הוא בהנמשל הנזכר כי מתחילה הי' לו התגלות קצת ואח"כ האדם מחשב בפרטיות לסדר הדברים וליישב כל אחד ואחד על מקומו והנה או הוא התגלות יותר אל האדם כי מתחילה לא היה מחשב בשום ציור אות רק נתגלה לו הדרך והאור ההוא ועכשיו הוא מחשב בציור אותיות והנה הכ"ב

אתון ידוע הוא שהם באים מה' מוצאות הפה נמצא כי מתגלה אות ה' ראשונה של הוי"ה. כי לכך נקרא ה' כי האותיות הם בבינה שהוא ה' ראשונה. והנה ב' התגלות אלו עדיין אינם בהתגלות. כי התגלותם אינם אלא אל האדם עצמו. כי התגלות הראשון היתה אפס קצוה בכללות בנוכר. והתגלות הב' הוא יותר בהתפשטות כנו'. אך שניהם הם במחשבה ואינם מושגים לזולתו. והנה מן המוכרח שיוציא מכה אל הפועל ויגמור מחשבתו. ויוכל להבין לכל מחשבתו מתוך מעשיו. כמ"ש הרמב"ן זלה"ה. מתוך מעשה האדם ניכרת תבונתו. והנה עשה המאציל העליון סדר האצילו' כך מתחילה נאצל השכל העליון המצמצם את המחשבה. שהוא רומז לקצוה של י'. וממנה בא אל המחשבה. שהיא ה' בעצמה. שהיא המוחין כידוע וזו היא המחשבה הא' שבאה אל האדם דרך כללות. ואחר זה כאשר נתצמצם המחשבה. הוא מחשב בפרטיות באותיות בנוכר. אך גק' פרטית בערך המחשבה הא' השכל הא'. אך בערך ציורי האותיות הוא רק בכח ולא בפועל כי גמר בציור הוא בה' הא' שהיא הבינה. כמ"ש ויצר ה' אלהים נקודת ציר"י. כמה שכתוב בזוהר ובתיקונים וכאן במחשבה הוא התחלת התגלות האותיות שהם ה' מוצאות הפה. וז"ש בהבראם בה' בראם דהיינו אפילו בראשית הבריאה. שהיא חכמה שהיא יו"ד. שם גם כן נתגלה קצת הה'. אך כאשר הוא בה' ראשונה שם נתגלו צורת האותיות רק שהם אינם כי אם אותיות לבדם בלתי שום צירוף ואחר כך מתפשט מהה' ראשונה ההבל והקול היוצא מהשופר שהיא הה' ראשונה והו' שנרמז בפסוק

שם האחת שפרה שמשפרת את הולד. והיא שופר שמשם יוצא הקול. ושם ה' שנית פוע"ה שהוא לשון דיבור ששם בה' שניה הוא הדיבור. ונחזור אל הענין שמהה' ראשו' נתפשט ונתארך הקול דרך הקנה שהוא שית עיוקאין שהוא ו'. ונכנס בכנפי ריאה ששם ה' אונוה. גם כן ה' שהם המניפים על הלב. כמ"ש בזוהר שלא יתקד עלמא בדינוי דצדק שהוא הלב והלב מכין ומצרף האותיות. וז"ש אמרת ה' צרופ"ה. ר"ל לשון צירוף האותיות היוצאים מה' מוצאות והו' צרופ"ה צירוף ה'. ומשם באים אל הפה נמצא כי כאן נגמר ונתגלה הד' אותיות הוי"ה ונגמר הדיבור וניכר היטיב מחשבתו הראשונה מתוך הדיבור לכן נקרא הדיבור מלכות משל למלך שכל עבדיו רוצים לקבל עליהם עול מלכות ולעבוד עבודתו ולעשות רצונו רק כאשר רצון המלך עדיין הוא ברצונו או במחשבתו. או אפילו אם המלך משמיע קול. ויוצא מפיו ההבל והקול עכ"ז אינם יודעים מהו רצונו וציוויו. כי כאשר הוא רק ברצונו הוא בלתי מושג ומורגש כלל מכוסה ומופלא ונעלמת מעין כל. ואף אחר אשר בא הרצון אל מחשבתו הגם שיש במחשבה פרטיות. עכ"ז הוא גנוז וטמיר ואף כאשר משמיע קולו ויוצא ההבל והקול גם כן אינו מושג וניכר. כי הקול הוא גולמי קלא בעלמא נמצא כי עדיין לא נקרא המלך בשם מלכות כי עבדיו ועמו אינם יודעים ומכירים רצונו וציוויו שלו ובמה יודע לעבדיו סדר עבודתו ועשיית רצונו ואין מלך בלא עם על כן לא נקרא עדיין שמו מלך אך כאשר יוצא הדיבור מפיו המלך אז הכל יודעים רצונו וציווי עבודתו ניכר מתוך עשייתו. שהיא גם

ראשית הבריאה. כמד"א בראשית בשביל ישראל הנקרא ראשית ובאורייתא ברא קב"ה עלמא. ונמצא האדם הלומד וכוונתו אל הנזכר אף שאינו לומד כל התורה כאחת אעפ"כ יכול הוא לעורר ולקשר כל העולמות. וממנו יכול לברוא עולמות. כמבואר בזוהר כי כל ס' רבוא אותיות נכללין זה מזה. אם כן במה שהוא לומד אם מעט אם רב נכללה כל התורה וכל נשמות בני ישראל ואפשר שלזה רמזו ז"ל. כשם שנתנתה בששים רבוא כך נטילתה בששים רבוא. ר"ל כמו שנתנתה פירוש הבריאה היתה על ידי אותיות התורה שהם ששים רבוא. כך נטילתה פירוש האדם הרוצה להעלות הדיבורים והאותיות למעלה. כי נטי"לה הוא לשון העלאה כמו וינט"לם וינשאם. וכמו נטי"לת ידים. יהי גם כן על ידי ששים רבוא אותיות. פירוש כוונתו יהי בשם כל ישראל. ובוה הוא מנטלם ומנשאם ומעלה אותם למעלה אותיות אל אותיות וצירופים אל צירופים. ובוודאי מתחברים יחד. ונעשו כל הדברים היוצאים מפיו קדושה גמורה. חלק אלו"ה ממעל. כי הדיבור חוזר אל שורשו ויכול האדם לבנות ולחדש עולמות כנוכר ולכן נקראו תלמידי חכמים בוני"ם. ונאמר בחכמה יבנה בית. ונחזור לענין הנסתרות להי' אלהינו וגו' פירוש הנסתרות הם יראה ואהבה שהם חכמה ובינה שהם אותיות י"ה מהשם הנזכר. אם האדם לומד ומתפלל בדחילו ורחימו שהם הם הנסתרות. הוא עושה דבר גדול עד מאוד. שהוא מחבר ומקשר דיבוריו שהם חלק אלו"ה ממעל. שבכל דיבור מלוכש שם הוי"ה שהוא שורש כל הדברים. והמהוה כל הוי"ות. יכול

כן מדת הדיבור ומדת המלכות אז נקרא מלך נמצא היוצא מהנו' שמן ההכרח שיתפשט ויתלבש בכל דיבור ודיבור שם בן ד' אותיות הוי"ה. וזהו כי הגדלת על שמך אמרתיך וגומר. ועפ"י הנזכר יובן גם כן הפסוק הנסתרות להי' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם. כי הנה נת' לעיל. כי העיקר מהעבודה שבלב. היא התפילה ולימוד תורה שיהי' בדחילו ורחימו בכדי להעלות כל הדבורים והאותיות אל שורשם כשם שניתנו מעילא לתתא בשעת בריאת העולמות ויצירת האדם. הכל נוצרו ונבראו על ידי ציור האותיות. ואחר כך צירופי האותיות שהם הדיבורים כמ"ש רז"ל יודע הי' בצלאל לצרף האותיות שבהם וכו'. כי כשהאדם מתפלל או לומד תורה. הכל הם צירופי אותיות כי התפלות תקנו אנשי כנסת הגדולה על דרך האמת. והנה בוודאי הצירופים שלמטה הם מעוררים ומתחברים עם הצירופים העליונים אשר כולם הם אורות עליונים מאוד עד אין קץ ותכלית. וכולם נתהוו על ידי שם הוי"ה ב"ה ובתוכם נתלבש שם הוי"ה ב"ה כנוכר. ובוודאי אם אדם מתפלל או לומד תורה בדחילו ורחימו. שהם אהבה ויראה שהם ב' אותיות י"ה משם הוי"ה. והקול והדיבור הם אותיות ו"ה משם הוי"ה. וכל כוונתו לשם שמים להעלותם אל שורשם. אל הקדושה העליונה בוודאי הדיבורים שלו מתחברים לעילא. ומה גם כי ידוע שבכל דיבור ודיבור ובכל אות ואות נכללין כל ס' רבוא אתוון דאורייתא שהם נגד ס' רבוא נשמותיהן של ישראל. וכוונתו רצויה לעילא לעשות יחודים וזיווגים ובשם כל ישראל שהם שורש הששים רבוא. והם

הוא לקשר וליחד כל העולמות העליונים כנוכר. משא"כ הנגלות שהם רק קול ודיבור שהוא נגלה לכל כשהוא מדבר ומשמיע קולו. אבל האהבה והיראה הם בלב האדם הם נקראים נסתרות שאינם נגלים לבני אדם וכך הוא המשך הפסוק הנסתרות הנזכרים. מחמת כח הנסתרות הוא גורם להעלות לה' שהוא הוי"ה. ומעל' לשם פנימיות הדיבור שהוא כח וחלק אלוה ממעל. וז"ש אלהינו פי' חלק אל"ה שהוא בתוך הדיבור. מעלה אותו אל ה' שהוא הוי"ה ששם הוא שרשו כנוכר. והנגלות פי' דיבורים שהם בלא נסתרות. דהיינו בלא דחילו ורחימו אבל עכ"ז אם כונתו לשם שמים. רק שאינו מתפלל בדחילו ורחימו אינו

יגרום רק ההשפעה בזה העולם התחתון לו ולבניו. וז"ש לנו ולבנינו. מפני שהוא רק בדיבור שהוא עולם העשיי. ולא בעולמות העליונים שהם עולם הבא שהם י"ה אהבה וירא' כנוכר. על כן לא יהי' שכתו רק בעולם העשיי והיינו לנו ולבנינו.

קפ והיה אם שכוח תשכח וגו'. פירוש כי כל מה שבעולם הוא בהשגחתו ית' ומכלם בא היראה לאדם. ר"ל שיזכור בהשם יתברך מחמת כל דבר ודבר. נמצא כי גם השכחה באה מהשם יתברך כי אין דבר מבלעדי ה'. וצריך שגם מהשכחה יבוא יראה לאדם. אך הגורם שישכח גם השכחה. וזהו מדריגה פחותה מאוד וזהו אם שכוח תשכח.

נצבים

קפא איתא בזהר הנסתרות לה' אלהינו הם אהבה וירא'. והנגלות הם תורה ומצות. פירוש דאיתא בכל דרכיך דעהו. והוא עד"מ אם רואה עץ ואבן או שום דבר מה שיש בעולם הגשמי כי בדבר ה' שמים נעשו. וכח הפועל בנפעל. ומהיכן נברא הדיבור כי הלוא אנו רואים שאין הדיבור קדמון. כי נברא מן הקול כי הקול ממשיך הדיבור. והדיבור נחלק לה' חלקים ה' מוצאות הפה והקול נמשך ג"כ מן ה' כנפי ריאה. אף על פי שיש בריאה הורדא לבד כנפי ריאה יש בפה גם כן עוד מוצא אחד פירוש דהיינו שבכל הה' מוצאות. יש בהם א' מתחילה. שהוא חכמה בראש אבל הוא נעלם כי אלף הוא אותיות פל"א.

וזהו פירוש הפסוק בראשית. כי העולם נברא בדיבור. והדיבור מן הקול והקול מן המחשבה. וזהו בראשית וגו' כ"ב אתון שברא בהם השמים. וכ"ב אתון שברא בהם הארץ והוי הדיבור כמו המלך שמצוה לעבדיו לעשות שום דבר והם עושים. והעבדים הם עם המלכות אחדות. כי מפני מה הוא מלך והלוא הוא כמו הם אלא שהם נמנו לו למלך עליהם נמצא הוי אצלם המלכות נמצא כשרואים שום דבר מקשר את עצמו לדיבור שיש בתוכו ומן הדיבור עוד יותר ויותר לרום המעלות וכתוב שמש ומגן ה' אלהים כי אלהים גי' הטב"ע והוא כמו שמש בנרתיקה כי שם הוי"ה באלהים ר"ל בטבע נמצא כשאדם

מדבק עצמו מכל הגשמות אל הרוחניות שבתוכו הוא מקשר את עצמו תמיד לשם הוי"ה. זהו הנסתרות ר"ל כשאני מקשר את עצמי לאהבה ולירא' כי זה נקרא חכמ' ובינה. כי בחכמה הנקרא ראשית חכמ' יראת ה' יכול להעלות לה' דהיינו שם הוי"ה אלהינו היינו הטבע גשמיות הדבר. והנגלות דהיינו ר"ה תורה ומצות. הוא עושה פעולה להיפך. שיביא השפע מלמעלה למטה. וזהו לנו ולבנינו.

קפב ושב ה' אלהיך את שבותך. עד"מ אב ואם אוהבים את הבן בשוה רק אם הבן אינו מתנהג בדרך הישר ח"ו. אזי אף על פי שהאב אוהב אותו אינו מראה לו אהבתו ומכה אותו והאם אף על פי כן מרחמתו ומנשקתו ומקרבתו אל אביו כן עתה בגלות מדות הקדוש ברוך הוא כביכול אינו מגולים. רק מדות השכינה מגולים כמו שהיתה אצל אסתר. שאף על פי שהי' נס גדול מכל מקום נתלבש הנס במדריגה התחתונה והחיות שבעולמות לאחשורוש. משא"כ כשהיו זוכים היה נעשה הנס בפרסום בלי התלבשות במדריגה התחתונ' והחיות שבעולמות נק' השכינה והיא כמשל האם שמגלות מדותיה אף על פי שהבן אינו מתנהג כשורה לפיכך אין אנו רשאים לומר רק בשם אדני' כי הוא מגולה היום ולא בשם הוי"ה שהוא שם העצם והעצמיות כביכול לא נתגלה היום.

קפג ומל ה' אלהיך את לבבך. הנה אנו רואים שמחמת אהב' ושמח' אין

גרא' הגדלות. למשל בעת שיש למלך חדוה ושמח' רבה. אזי יכול לבוא לפניו אף מי שלא הי' ראוי לכנוס לפניו בלאו הכי. וכן עבדיו כשיש להם שמח'. אזי אין גדלות המלך ומוראו ניכר עליהם. אע"פ שיש בוודאי להם מורא ובוש' מלפניו אף על פי כן אינה בהתגלות ואינ' ניכרת ונראית. כי השמח' מכסה עליה והנה לכל דבר צריך להיות שורש. והענין עד"מ יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו פי' שלכאורה אין העולם כבודו יתברך שהוא אין סוף בלתי בעל תכלית. ואין כל העולמות נחשבים לנגדו כלום. אך נודע שהויות העולמות הי' על ידי שצימצם את עצמו. והניח גדולתו הבלתי בעל תכלית. וצימצם את עצמו וברא העולמות. והנה סיבת הצמצום והנחת גדולתו ית' היה על ידי שצפה במעשיהם של צדיקים והשעשועים שיקבל מהם כמבואר בספר יצירה. וז"ש ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. שלכאורה קשה שלא נעש' כמאמרו שאמר יהי וכתוב ויהי. וגם שהוא בכל מקום לשון צער. אך הנה הצמצום נקרא אלהי"ם. והצמצום גם כן צריך לעולמות שבלעדו לא הי' יכול להיות הבריאה מחמת חסרון המקבלים והיו בטלים ממציאיות מחמת אור אין סוף ב"ה וז"ש בראשית ברא אלהי"ם. פי' בתחל' היה אלהים כנוכר. וז"ש אלהי"ם פירוש צמצם גם כן יהי אור שהוא צורך לו. ועד"ו יהי אור ובספר יצירה מפורש הענין יותר.

מלבד עצמו מכל הגשמות אל הרוחניות שבתוכו הוא מקשר את עצמו תמיד לשם הוי"ה. זהו הנסתרות ר"ל כשאני מקשר את עצמי לאהבה ולירא' כי זה נקרא חכמ' ובינה. כי בחכמה הנקרא ראשית חכמ' יראת ה' יכול להעלות לה' דהיינו שם הוי"ה אלהינו היינו הטבע גשמיות הדבר. והנגלות דהיינו ר"ה תורה ומצות. הוא עושה פעולה להיפך. שיביא השפע מלמעלה למטה. וזהו לנו ולבנינו.

קפב ושב ה' אלהיך את שבותך. עד"מ אב ואם אוהבים את הבן בשוה רק אם הבן אינו מתנהג בדרך הישר ח"ו. אזי אף על פי שהאב אוהב אותו אינו מראה לו אהבתו ומכה אותו והאם אף על פי כן מרחמתו ומנשקתו ומקרבתו אל אביו כן עתה בגלות מדות הקדוש ברוך הוא כביכול אינו מגולים. רק מדות השכינה מגולים כמו שהיתה אצל אסתר. שאף על פי שהי' נס גדול מכל מקום נתלבש הנס במדריגה התחתונה והחיות שבעולמות לאחשורוש. משא"כ כשהיו זוכים היה נעשה הנס בפרסום בלי התלבשות במדריגה התחתונ' והחיות שבעולמות נק' השכינה והיא כמשל האם שמגלות מדותיה אף על פי שהבן אינו מתנהג כשורה לפיכך אין אנו רשאים לומר רק בשם אדני' כי הוא מגולה היום ולא בשם הוי"ה שהוא שם העצם והעצמיות כביכול לא נתגלה היום.

קפג ומל ה' אלהיך את לבבך. הנה אנו רואים שמחמת אהב' ושמח' אין

האזינו

קפד

להמשיך על עצמו יראת הבורא ית' שהיא יראה הרוממות ולא יראת העונש כי זו יראה חיצונית רק שזאת היראה האמיתית אינה באה אל האדם בנקל כ"א אחר טורח גדול והתאמצות והתקשרות גדול' בתמידות במחשבתו אל הבורא ית' בלי הפסק רגע ובזה יזכה להיכנס בהשער הראשון שהוא היראה כמ"ש זה השער לה' וגו' ונאמר בנא' יבוא אהרן וידוע שהיא מדת ירא' והיא נקרא ראשית. כמ"ש ראשית חכמ' יראת ה' גם נקרא מפתחות החיצונית כידוע. וזאת המדה להשיג ולכנס אל השער ההיא צריך טירחא ויגיעה גדול'. אבל כאשר כבר השיג האדם ירא' הרוממות בנקל יוכל להשיג מדת האהב' כי אהב' נקרא מפתחות הפנימיות. וזהו מחוש מעניני העולם הזה. הרוצה לבוא אל המלך פנימה. משכבר עבר בשער החצר החיצונה בנקל יכול לכנס אל שערים פנימיים בהיות שרואים השוערים ושומרי הפנימיות שכבר הניחו אותו לכנס שומרי שער החיצונים. ועוד מבואר הטעם במקום אחר כי דרכו של איש לחזור אחר אשה וד"ל וע"ש באריכות. ועוד כי הבא לטהר מסייעין אותו. וז"ש ומשה עלה אל האלהים ואח"כ נאמר ואל משה אמר עלה אל ה' ויש לומר למה בתחיל' נאמר שם אלהים. ואחר כך שם הוי"ה וע"פ הנזכר יובן כי ידוע כי שם אלהים הוא דין שהוא שם אדוני' דינא דמלכותא דינא שהיא מדת הירא' הנקרא אלהים. עלה אליה והשיגה מעצמו מגודל השתדלותו והתאמצו' והתקשרות שהי' בו כנזכר ואחר שכבר השיג מדה זו נאמר לו ואל משה אמר

במדרש כי שם ה' אקרא משה הזכיר את השם אחר כ"א תיבות מהיכן למד מן המלאכים שמוכירים את השם אחר שלש תיבות שנאמר קדוש קדוש קדוש ה' וגו' אמר משה דיי חלק שביעית מן המלאכים וי"ל ע"פ שיש לדקדק למה אמר כי שם ה' אקרא ולא אמר כי ה' אקרא והנה פשט הכתוב הוא עפ"י מ"ש רז"ל זה שמי לעולם וגו' לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי"ה ונקרא באדני' ולכן אמר כי שם ה' כלומר שאני קורא אותו באדני' ומה גם ששם אדני' שהוא המלכות נקרא ש"ם כנזכר בכונת קריאת שמע וגם זה הוא פשט הכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד כי בעולם הזה כביכול אינו אחד ושמו שנכתב כך נקרא כך אע"פ שהוא אחדות גמור אעפ"כ נראה כמו שאינו אחד אבל לע"ל בכ"א שיהי' נקרא ככתבו יהי' אחד והנה נקדים הפסוק יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי למה אמר אצל מטר לקחי וגבי טל אמרתי ואפשר לומר כי הנה ידוע כי עבודת הבורא ית' המוטל על האדם הנה הוא בב' אופנים באהבה וביראה והנה מצינו גם במלאכים ב' מדות הללו שנאמר והחיות רצוא ושוב כמו שפ"י רש"י ז"ל רצוא שהם רצים להתקרב ולראות את השכינה אשר למעלה מראשיהם ומחמת היראה הם שבים ומתחכאים ויש לומר כי רצוא ושוב רומזים אל ב' מדות אהב' וירא' כי מלת רצוא הוא אהבה ושוב הוא ירא' ובו"ש ממנו והיוצא מזה שצריך האדם לעבוד עבודת הבורא בשלימות דהיינו יראה ואהבה והנה תחילת עבודתו צריך

שהם עדיין לא השיגו כ"א מדת הירא' שהוא הנקרא שם ה'. וכך אמר להם כי שם ה' אקרא לבד מפני שאין אתם משיגים יותר הבו הזמינו והכינו עצמיכם שתתנו גודל ר"ל שתגיעו ותשיגו אל מדריגה יותר עליונ'. שהיא אהב' כנוכר. שהיא כעין גדלות נגד מדת הירא' וגם אהב' נק' גדולה ואז יהי' מדריגתכם שוות עמי ואז יהי' נקרא אלהינו והנה ידוע כי זאת המד' שהיא המלכות נקרא שביעית שהיא שביעית לו' קצוות מחד עד המלכות. והנה אמרו רז"ל שהמלאכים שואלים בשעת הקדושה. שעלת' למעל' ממקום אצילותא. שואלים איה מקום כבודו. הנה מזה מוכרח שהמלאכים משיגים מדת החסד שהוא אהב' שאם לא כן מה הם שואלים איה וכו' דילמא היא במקום אצילותה שהיא בין תרין דרועין דמלכא אלא ש"מ שהם משיגים עד חג"ת. ויודעים שאינה שם כי עלתה למעל' נמצא שהם משיגים עד חג"ת. ואפשר לומר שיותר אינם משיגים. דהיינו ג' ראשונות חב"ד ואפשר לומר שלכן אומרים בתחילה ג' קדושות נגד ג' ראשונות ואח"כ מזכירים השם אבל ישראל היו בעת ההיא במדריגה תתא'. שהיא שביעית לחסד הגם שמשא היה במדריג' עליונ'. אעפ"כ אמר בערך מדריגתם דיי שאהיה חלק שביעית מהמלאכים כנוכר. ולכן הזכיר את השם אחר כ"א תיבות שהוא חלק שביעית. ואמר להם הבו גודל ר"ל תנו גדלות שתעלה למעל' ממדריגתה. ואז יהיה נקרא אלהינו.

עלה אל ה' שהוא הוי"ה שהוא אהב' כנו' באה לו בנקל. ואפשר שלזה רמז משה באמרו יערוף כמטר לקחי ר"ל מדת הירא' מעצמו בלי שום עזר והשתדלותי וז"ש לקחי פי' שלקחתי מדת הירא' מעצמי בלי שום עזר כמ"ש עלה אל אלהים ור"ל עלה מעצמו. זאת המד' השגתי בקושי ובטורח גדול שהוא לשון עריפ"ה ומה גם שמטר הוא טורח לעולם כמ"ש בגמרא אי לאו דצריכו ליה עלמא בעינא רחמי ומבטלינא ליה גם אמרו רז"ל רויא לאילנא אפשר שרמזו לזה כי האדם נקרא אילן כמו שכתוב האדם עץ השדה וזהו רויא לאילנא ר"ל להיות שיוכל האדם להשיג ראשית העבודה שהיא הירא' בכדי שיהי' נקרא האדם אילן הקדוש צריך לו יגיעה וטירחא שהיא לשון רזי"א פי' מטר שוטף וחזק וקשה אבל המדה הב' שהיא אהב' באה לי בלי שום יגיעה וטירחא כטל הזה שאינו קשה רק הוא נחת לכל העולם. וז"ש כטל אמרתי. ר"ל כאשר השגתי מדת אהב' נאמר בה אמיר"ה ואל משה אמ"ר לשון רכה כטל. ונחזור לענין כי שם ה' אקרא. שהוא רומז לאדנות שהיא מדת הירא' כנוכר ואמר אחר זה הבו גודל לאלהינו והנה בזוהר הקשה על אמירת משה לישראל בכמה מקומות ה' אלהיך ולמה לא אמר ה' אלהינו ותירץ בהיות מדריגת משה הית' למעל' לכך אמר אלהיך. והנה לפ"ז יש לדקדק למה אמר כאן גודל לאלהינו אך י"ל שבאמת מדריגתו הית' גבוה מאוד רק שזה אמר לישראל

ברכה

קפה מימינו אש דת למו. משל לרופא המקיז דם. אע"פ שעשה לו רעה לפי שעה. אך אחר כך יבוא לו טוב מזה ואיתא יזכור לו יום המית'. אע"פ שהוא ירא' רעה מכל מקום יבוא לו אחר כך טובה מזה. כי בשביל זה שיזכור לו יום המית' ישוב אל הבורא ית' ויזכור אח"כ למדת אהבה וליראת בושת שהאהב' מקבלת ממנו. על דרך שהוהב משובח מן הכסף כי זהב הוא לשון ירא'. כי שרשה מגבורות. ע"ד מצפון. עד"מ אחד ברח מן המלך ופגשו בו גזלנים. ומכה יראתם חזר אל המלך. אע"פ שנראה בעיניו שהגזלנים הם רעה לו. עכ"ז בא לו טובה שחזר אל המלך.

זהו מימינו. פי' מחמת אש נתפשטו הגבורות. (חסר תשלום ענין).

קפז וקרני ראם קרניו. פירוש על דרך שם האחת שפר"ה ושם השנית פוע"ה שם ה' אחת ה' ראשונ' בקר' שפר"ה לשון שופ"ר שמשפרת את האותיו' הולד שנולדים. ופוע"ה הוא לשון דיבור, שהשופר מעלה את כל התפילות וכל התפילות עולים על ידי הקול של השופר. כי בזה מעוררים את האבות אהב' וירא' ותפארת. כי הם כלולים בקול אש מים רוח. זהו וקרני ר"ל הקרן מה שתוקעין שופר. רא"ם ר"ת רוח אש מים ובוה מעוררים את האבות.

סליק ביאור התורה בדרך מוסר.

שיר השירים

קפו שה"ש אשר לשלמה. על דרך משבטלו הסנהדרין בטל השיר בבית המשתאות. ע"ד בעמדם תרפינה כנפיהם כי כשאנו מדברים להשם יתברך באהב' וירא' אנו עושים פעולות גדולות. וזנה מדברת על לבה פי' וח"ן התי' מוצאות הפה. כשהם מחונכים לפני הקדוש ברוך הוא מדבר"ת הם נדברים על לבה. כביכול למעלי בעולם המחשבה. וזהו ואתחנן אל ה'. וא"ת הם כ"ב אותיות. חנ"ן חננתי אל ה' בעת ההיא לאמר שיש כ"ח עתים. י"ד לטובה וי"ד לרעה. וזהו בע"ת ההיא. ע"ת שהיא נוקבא.

דהיינו עת רעה לאמור הבאתי לעולם המחשבה אמי"ר הוא לשון מחשבה בלב. כנפים נקרא מה שהולכים מדרגה לדרג' בעבודת השם יתברך. והמלאכים אומרים בלבם שעבודתם אינו כלום נגד עבודת בני אדם. כי כל מלאך הוא גדול כשליש עולם. והאדם הוא קטן והאדם יתן אל לבו לדבר באהב' וירא'. כי הלוא השכינה משתוקקת לדברים אלו. כאם המשתוקקת שידבר בנה דברי שכל. כדי שתתחבב לפני בעלה. כך כשהדיבורים באים למעלה מלובשים בכח האדם. מקושטים בזה הכח. נולד

התפארות גדול למעל'. והמלאכים
אומרים מי כעמך ישראל גוי אחד
בארץ. ולכן עדיף שיאמר אפילו תיבה
אחת באהב' ויראה. כי בזה מעורר
שכל המלאכים אומרים שירה להקדוש
ברוך הוא. וגם הוא מעורר כל העולמות
כשהוא עובד את הקב"ה. כל העולמות
עובדים את הקדוש ברוך הוא והוא
שיר השירים. כשאדם אומר שירה
אחת. מעורר למעלה השירים דהיינו
שירים הרבה. אימתי אשר לשלמה ר"ל
כשהוא ברצון מלך שהשלום שלו.
דהיינו בדחילו ורחימו. כי בלא דחילו
ורחימו לא פרתח לעילא.

קפח

משכני אחריו נרוצה. משל אב
כשרואה את בנו משתעשע
עם ילדים קטנים בקטנותו והלך האב
ומראה את עצמו לפני בנו וכשרואה
הבן את אביו מניח השעשוע הקטנות
ורץ אחר אביו וקורא אותו אבי וכיון
שרואה האב שהבן רץ אחריו והלך
בכיוון לדרכו והבן מרבה לקרוא אבי
אבי בקול. ורץ מהר אחריו עד שמגיעו
והנה מתחילה כשמרא' האב את עצמו
לפני בנו ה' בשביל הבן שיניח
מעשה שיעשועי הקטנות וירץ אחריו
ויגיע לו מזה תענוג שבנו חכם ואין
סיפוק חשוב בעיניו כלום נגד אהבת
אביו וכשרואה את הבן שהניח כל
מעשה נערוה ורץ אחריו או מסתיר
פניו והולך לדרכו בשביל שירבה
התינוק למאס במעשה הקטנות וירבה
חשק לאהבת אביו ואז יתרבה התענוג
אצל אביו וימשוך מזה התענוג רחמנות
גדול ותענוג גם להבן נמצא כי
התענוג הגדול שהיה לאביו אח"כ
שנמשך מזה גם כן תענוג להבן לא
היה יכול להיות כ"א ע"י צמצום
שצמצם האב את אהבתו והלך לדרכו
ואז גם הבן צמצם כל מעשיו נגד

אהבת אביו ומזה נעשה תענוג גדול
כנוכר נמצא כמעשה האב כן מעשה
הבן הכל ע"י צמצום והנה כל מציאות
שבעולם בוודאי ה' במחשבה קדומה
והנה מציאת זה היה בענין זה כי
מתחילה עלה במחשבה אנא אמלוך
ואח"כ כששער שיעורים שאין מלך
בלא עם צמצם את כבודו יתברך כדי
שיוכלו העולמות לסובלו. נמצא כי
מחשב' ראשון' היא אנא אמלוך. ה'
בשביל גדולתו ותענוג גדול וזה לא
הי' יכול להיות כי אם ע"י צמצום.
וגם בנו יש צמצום. שאנו מניחין
תענוגי הזמן ומואסין בהם נגד אהבת
הש"י. וכזה אנו מרכיב תענוג להש"י.
ואח"כ היום נתגדל שמו של השם
יתברך ע"י שאנו מצמצמין את
עצמינו. ורואים ומבינים שכשאנו
מדבקים את עצמינו למעשה התחתונים
ובתענוג הזמן. אזי כולנו כאין נגדו
ית' וכשאנו מואסים בכל תענוגי הזמן
נגד אהבת הש"י אז אנו מחכים אליו
וגורמים לו תענוג כביכול. והוא משכני
אחריו נרוצ' דהיינו שיראה עצמותו
ית' לנו ואחר כך אחריו נרוצה. דהיינו
כמו שהי' במחשב' קדומה והבן היטיב.
א"כ ה' תרעה איכה תרביץ בצהרים. קפח
איתא בגמרא איכה תרע' זה
גלות ראשון. איכ' תרביץ בצהרים
זה גלות שני פי' כי יש ב' מיני
עבירות. א' שאירע לאדם שעבר על
דברי הקב"ה והב' שיש לו גאווה כמה
שעובד להקב"ה. ונאמר כי העבירה
האחד כשבא לו התעוררות תשובה
עושה תשובה. אבל כשיש לו גאווה אף
שבא לו התעוררות תשובה מתגאה
יותר. וזה הדבר מונע את האדם מכל
עבודת ה' ית'. וזה מובן ע"פ משל
גשמי. ואינו ראוי לכתבו אך מגנות
המשל. יובן גנות הנמשל. מה שהעולם

אומרים שאשה אחת הית' לה ביצה ואמרה מזה הביצה תעשה עשירה כידוע ומכח זה שברה הביצה וכו'. כך האדם בתחילת לימודו אומר בלבו שיהיה למדן גדול וחסיד גדול. ומפני זה יש לו גאווה אובד התדבקות בקצת הירא' שיש לו דאין אני והוא יכולים לדור במחיצה אחת (ממהו' יחיאל מיכל גר"ו שמעתי שר"ל אם האדם מחזיק עצמו שהוא אנ"י. כלומר דבר יש אינו יכול לדור עם הקב"ה שנקרא הו"א. ור"ל שא"א לאדם להיות דבוק בו ית'. אם לא שמחזיק את עצמו לאי"ן. ע"כ ממהו' יחיאל מיכל גר"ו) וזהו איכ' תרע' זה חורבן בית ראשון. דהיינו המד' הראשונ'. איכ' תרביץ בצהרים זה חורבן בית שני דהיינו המד' הב' כשמחזיק את עצמו ברור בצהרים.

קצ צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. על דרך מעשה באדם אחד שלא הוחזק אצלו בנים ואמרו שזה. הוא בשביל שאינו מתנהג בצניעות הטעם הוא ע"ד ואת צנועים חכמה והחכמ' תחיה את בעליה. לכך מביא חיות על בניו והצניעות הוא מדת יראה. שבוש לפני הקדוש ברוך הוא לחשוב תאוות אחרות ומכח יראה זו בא למדת אי"ן מחמת ירא' מחשב עצמו לאי"ן ואי"ן נקרא חכמה. כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא וממילא בא החיות כנוכר זהו אמרי נא אחותי את והלוא איש ואשתו ניכרים בהתקרבותם בתנועתם ובדיבורם. אך שהיו צנועים הוא לא הסתכל בה מימיו. וגם יצחק גם כן. ואפשר שאילמלא לא כתיב והנה יצחק מצחק לא היה התקרבות (נ"א לא הי' גרא' ביניהם התקרבות כמו) בין איש לאשתו. כך ירא אדם צנוע באורחותיו

ויהא שריו עמו מדת חכמ' מכח יראה כנוכר. וזהו צאי לך בעקבי הצאן בדריכת האבות שתהא צנוע כמותם ורעי את גדיותיך את הבנים שלך.

קצא אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי וגו'. הנה נודע כי הכה"ג ביום הכיפורים ע"י עבודת הדיבור והיודי שלו מכפר עוונות ישראל. ועי"ז מלבין לשון זהודית. כי הי' מביא הכל לשרשו. ועי"י היה נעשה הצבע לבן. כי כל המראות יכולים לצבוע חוץ מלבן שאינו כ"א מתחילת ברייתו. ע"כ היה לבן להראות שהכל כבר נמתק בשורשו. וזהו מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. דהיינו שכל חטאתיכם עצמם הם הועילו כשבא לפני ה' תטהרו. ע"ד מ"ש רז"ל וזונות נעשו לו כזכות. לפי שיש יותר תענוג מי שהי' טמא ורחוק. ואח"כ נתקרב ונטהר וזהו במקום שבעלי תשובה עומדין וכו'. וזהו לא ניכר שוע לפני דל. דהיינו מי שהיה דל. והנה אמרו מה הועילה תפילתו של כה"ג וכו'. והיינו שהצדיק יכול לעשות השתנות בכל עת שירצה. משא"כ כהן גדול דווקא ביוה"כ. זהו החילוק בין ישראל לאומות העולם. שאינם יכולים לעשות השתנות. כ"א להביא ממקום למקום. משא"כ בישראל שהם דבוקים בו ית' והם יכולים להביא לשורש השרשים. שממנו נתהוו כל. והוא ית' מחמת אהבתו משנה בכל עת מרע לטוב אפי' בלא תפילה. כי הא דרבי חנינא בן דוסא שגילה רצונו בלבד. זה רצון יראיו יעשה. וזהו אי"ן מזל לישראל. דהיינו מדריגת חכמה נקרא אי"ן. כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא וממנו נתהוו הכל. כי כולם בחכמה עשית. והיא נקראת מז"ל.

חכמה עילאה הכל נכלל בחכמתם לכך אפי' עליהו שהוא שומר לפרי ואינה רק טפילה לפרי צריכה לימוד כי שורשה מחמת אלהות. משא"כ מי שלמד תחילה שאר חכמות. נמצא העלים שלהם שהם השיחה שלהם שרשם מחכמ' חיצונית ואין ללמוד אותה. וז"ש כתפוח בעצי היער שפריו קודם לעליו. שהיא חכמה אלהות'ית. ע"כ בצילו חמדתי וישבתי להתעסק ולהסתופף בצילו ולשמוע ממנו אפי' שיחתו הצריכים לימוד. ופשיטא פרו שהוא עיקר התורה מתוק היא לחכי. וכן לפי הענין הנ"ל מסיים הפסוק. כן דודי בין הבנים. ר"ל כמו שאני התנהגתי עמו כן דודי התנהג עם בני ישראל וזהו בין הבנים שנאמר בנים אתם וגומר כי יש ב' מיני אהבה שהאב אוהב את בנו. הא' מפני שנתחכם מכל האדם בתורה ובחכמה ובמע"ט. ואחרי שרואה האב מעשה אחרים ומעשים הטובים של בנו יש להאב תענוג ושמחה. ע"ד חכם בני ישמח לבי וגומר ובעבור זה אוהב אותו אהבה עזה וגדולה. ויש אהב' אחרת. היא טבעית שהאב אוהבו בעצם. אף שאינו רואה מעשים אחרים הגרועים ממנו. רק משים עינו עליו להיטיב לו ולקרבו ולאהבה אותו בכל אהבות וקרבות. ע"ד מ"ש עיני ה' אל צדיקים. וז"ש כן דודי התנהג בין הבנים שהם ישראל כנוכר. שהוא משים עינו עליהם ומקרב אותם לעבודתו ית'. ומאהבני לפניו ית' ואין אהבתו עלי מחמת שרואה מעשים אחרים גרועים ממני וממעשי אך הוא אוהב אותי בעצם. כמו האב האוהב את בנו מכח הטבע. ואינו תלויה בדבר. ואינה בטילה לעולם וזהו גם כן פרו קודם לעלו שאינו

ע"ד יז"ל מים מדליו לישראל. ונקרא גם כן אי"ן (נ"א עי"ן) כי החכמים נקראים עיני העדה. וזהו אשכול הכופר כי איש שהכל בו דהיינו צדיק בכל פעם הכופר דודי לי. ואין צריך על יה"כ. והכופר הוא מלשון כפורי זהב. שהוא לשון קינות. שמקנה הדבר ההוא ומביא אל שורשו ומשתנה על ידו. ופירש הכתוב למה הוא כן לפי שבכרם עי"ן גדי. דהיינו ישראל שנקרא כר"ם. עי"ן הוא החכמה ג"די הוא המזל ע"ד גד גדי וסינוק לא.

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. יובן ע"פ מ"ש רז"ל מה התפוח פרו קודם לעליו כן ישראל קדמו נעשה לנשמע. והנה אמרו רז"ל ועליהו לא יבול. אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד. ואמרו בספר הזוהר שיש ב' גווני חכמה. א' היא מ"ש ויתרון האור מן החושך. והיא מדת חכמת יתרו שלא הניח ע"ן שלא עכד. ואח"כ בא מן החושך אל אור החכמה. והכיר ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלהים וכן גבי שלמה המלך ע"ה נאמר ויחכם מכל האדם מכל בני קדם ה' גם כן קצת מחכמה זו ר"ל שנתחכם מחמת שלמד מתחילה חכמות בני קדם והכיר יתרון אור החכמה עילאה מן החושך. ולכך נקרא חכמת שלמה חכמה תתאה מפי שהיא גוקבא מקבלת חכמ' מן דבר אחר וזהו החילוק שבין שלמה המלך ע"ה ובין משה רע"ה. אעפ"י שאותיות שלמ"ה הוא אותיות למש"ה. מ"מ מרע"ה השיג תיכף חכמה עילאה חכמת אלהות אשר בחכמה ההיא נכלל כל הנבראים והיצורים והנעשים כי אין דבר שבעולמות רק מחמת אלהות כי כולם בחכמה עשית ונמצא אותן תלמידי חכמים אשר השיגו

קצב

שימצא צדיק שישרה עליו. על דרך ברבות הטובה רבו אוכליה ומה יתרון לבעליו כ"א ראות עיניו. כי כל הדברים מתלבשות בהם מדותיו של הש"י כידוע וצריך להעלות הכל אל השם יתברך. למשל אחד הולך לעיר וראה שם מלחמה. או שאר דבר מעשיות. וכשחושב זאת יש לדבר זה עליה. כי בחכמ' אתברירו. ואח"כ כשמספר זאת בפני אדם צדיק. בא הדבר זה לדיבור. והצדיק הזה שמקושר תמיד עם הקדוש ברוך הוא מעלה הדבר כשנפלת לו המחשבה בתפילתו כידוע וזה הדבר הוא אבר מהשכינה. וזה ברבות הטוב'. כשמעלים דבר להקדוש ברוך הוא. זה מעלה הדיבור וזה המעשה כידוע. ומה יתרון לבעליו. למי שנסע לעיר הזאת וראה את הדבר הזה או שראה מעשה זה. וזהו כ"א ראות עיניו אבל העליה הוא בא על ידי הצדיק. ולפעמים שיהי' זמן מרובה קודם שיבוא אל הצדיק. שיעלה אותה אל ה'. וזהו מדוך אל דוך שהולך המחשבה לעיר הזאת כמה פרסאות להצדיק. וזהו צאנה וראנ' כשאתה יוצא מהקדוש ברוך הוא. וראנ' אתה רואה בנות נקראים הניצוצות של מטה ציון שהם סימן למלך שלמה פי' להקב"ה כי כל מה שרואה אדכר בהקדוש ברוך הוא. אפילו כשרואה בהמה חושקת לדבר. ידוע שיש בה חשק דהיינו אהבה. ותזכור באהבת הקדוש ברוך הוא. אלו יאמר כי יש ב' מיני אהבה. אחד קצו מחמת שדיבר דיבורים ונתעורר בו אהבה. ויש שמכח האהב' נתבטל הדיבור ממציאיות. וזהו צאנ' כשאתה יוצא מן הגוף. וראנה ר"ל אלא תראה תמיד בפנימיות הדבר ולא בגשמיותם. וז"ש וראנה בנות ציון ר"ל למשל

משגיח על העלים שהם המעשים רק אוהב בטבע כנוכח שהוא עיקר הפרי. סמכוני באשיות. פי' דאיתא בזוהר תרי אשות פי' ב' והתלהבות. כי יש אהבה למשל העשיר אוהב את העני בלי שום טוב' שקדם לו. והעני כשמבין שהעשיר אוהב אותו מקרב את עצמו אליו וכשרואה העשיר שמקרב את עצמו. או אוהב אותו יותר ואהבה ראשונ' נקרא אהב' ובה. שזו האהב' אין לה שיעור. ואהב' הב' נקרא אהבת עולם. ע"ד אמרתי לעולמי די שזו האהב' יש לה גבול ומקודם שהקריב את עצמו אל העשיר היתה נקראת חולת אהב' כי הי' לו בוש מפינו. ומחמת רחמנות העשיר אליו נעשה זו האהב' בהתקרבות אליו. וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם שרחמנות פודה את האהבה.

דומה דודי לצבי. מה צבי רץ ומחזיר לאחוריו וכו' דוד"י הוא התענוג מלשון ד"ד. כמו ד"ד שהוא משפיע ומקבל והב' דלת"ן רומז על ב' בחי' נוקבין. ועל ידי אמצעי שהוא הו' היינו ו' קצוות. והוא דו"ד.

השמיעני את קולך. פי' לשון אסיפה. ר"ל שמאסף אור הכורא ית' באותו האותיות. ורואה אותו מתוך האותיות כמו באספקלריא. ואף על פי שלפעמים האדם מעורב בתערובות מחשבות זרות. אדרכא בזה הוא יותר יכול לבוא לדביקותו ית'. כמו החלבנה שנתקלקל ריחו. נותנין אותו בבית הכסא. והוא מתגבר נגד הקליפות וחוזר ריחו. כן זה הוא יכול להיות לבא לדביקות גדול. בהתגברו נגד הקליפות והמחשבות זרות.

צאנה וראנ' בנות ציון במלך שלמה על דרך מ"ש בתיקונים הקב"ה הולך מדוך אל דוך ומאתר לאתר.

קצו

קצו

קצה

קצו

יופי של אשה הגשמיות. שלזה היופי הוא קורא בנות ציון. כלומר שהוא רק ציון וסי' אליה וסי' אל היופי של מעלה. ואין אדם רשאי לדבק ביופי זו התחתון. אלא ידבק ע"י היופי זה ביופי של מעלה. וז"ש במלך שלמה ר"ל היופי של זה האשה הוא רק ציון וסימן שבמלך שלמה. ר"ל הקדוש ברוך הוא. בעטרה הדיבורים נקראים עטרה שמשבבים את השכל וכשמדבר בכל כחו אזי הוא כלו בהדיבור. וכשהולך להלא' יבוא לאותיות המחשב' ואח"כ למעל' מהאזותיות כולו לרוח כי נתבטל כח החומר ואין לו כח רק מהרוח אחר כך לאורות מצותצחות הכל בלי שום זוהמא והכל אם יש לו זכיה. **קצח** כחוט השני שפתותיך ומדברך נאו'. הענין חוט השני. כשהלבין הי' סימן שנתכפר להם העוונות. כי ידוע שכל דבר בשורשו הוא לבן וחוט הנוכח כעת הי' צבוע שני. אבל תחילת תולדתו הי' לבן. וכשעל' לשרשו ששם הוא מקום החסדים עולם שכולו חסד. וכל זה הי' בזמן המקדש אבל עכשיו כשחרב המקדש בעו"ה. שיח שפתותינו שהיא התפילה במקום קרבן כידוע. משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניתא. כי משה הוריד לנו את התורה מלמעלה למטה. ואהרן הי' מקריב קרבנות מלמט' למעל' וכן הוא ענין התפיל'. שמעלין התפיל' למעל' בעולם המחשב'. והדיבור הוא המטרוניתא למלכא ששם הוא מקום מיתוק הדיגין כידוע בינה דמינה דיגין מתערין כי שם הוא המיתוק ועולים שם כל הדיגין להתמתק. וידוע כי כל אור אע"פ שמסתלק מניח שם רישומו במקומו לפיכך מתערין שם דיגין ונחזור אל הענין ששם הוא מיתוק הדיגין. וזהו כחוט השני הסימן

שהיה בחוט השני אפשר לידע בשפתיים וזהו שפתותיך אימתי ומדברך נאו' כשהדיבורים נאים כי כל מילי דלא אתאמרי בדחילו ורחימו לא פרחת לעילא.

קצט **באתי** לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי. על דרך יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק. ואלו הי' אפשר שהפר' תדבק את עצמו בעגל היה בוודאי להעגל יותר תאוה ובשבת הנשמ' יתיר' בא' לו לאדם ולפיכך תאב לאכול יותר כי הוא יתברך שורה בתוך האדם וזהו באתי לגני אחותי כשהוא יתברך שורה בתוך האדם אכלתי יערי עם דבשי. אפילו היער שאינו ראוי לאכילה אני אוכל אף על פי שאצלו יתברך לא שייך אכילה מכל מקום נתענג כמו האב באכילת בנו.

ר **ראשו** כתם פז וגו'. איתא ג' כתרים ר הן. כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות שהם ר"ת כת"ם ואיתא בספר הזוהר תלת עלמין אית ליה שהם ארבע. אעפ"כ בא"ב יש יחידות עשירות ומאות הגם שיש עוד מספרים שהם אלפים רבבות ע"ז רמז בספר יצירה ואם רץ לבך שוב לאחד. פי' דכתיב ואאלפ"ך חכמה. ואיתא הלב מבין וזהו אם רץ לבך להשיג יותר טוב שוב לאחד דהיינו אל"ף דהיינו אם תשיג יותר יהיה זה כבר במספר אלפיים ואז שוב לאלף שהוא אחד והוא אל"ף (פי' הדברים כי עולם האצילות נקרא חכמה בכללות עולם הבריאה הוא בינה וכו' והנה יחידות עשירות מאות. הם כנגד עשיה יצירה בריאה. וזה אם רץ לבך שהוא בינה בריאה להשיג יותר שהוא חכמה אצ"י שוב לאלף ששם בחי' אלפים) והנה

המסתכל בד' דברים ראוי לו וכו' פי' הגם שכל הד' דברים אלו מרומזים בתורה כי היא תמימה ושלמה ואורייתא וקב"ה כולא חד כמו שבו ית' אין חלקים והוא אחדות פשוט אין סוף ב"ה כביכול כך התורה אין בה חלקים אלא כלולה מהכל. אך הד' דברים הגו' מכוסים בה בהעלם גדול ולא ניתנו לדיבור כי נודע שכל מצוה כלולה מתרי"ג מצות אע"פ שאין אנו רואים במצוה אחת כל השאר. אך הענין כי באמת שהתורה לא שייך בה חלקים. כי כל חלק ממנה כלול מהכל כגו'. אך הכללות הוא בהעלם גדול. ונודע מ"ש רז"ל קיים אברהם אע"ה את התורה קודם שניתנה והענין כי נודע באורייתא ברא קב"ה עלמא. וכמו שקודם בריאות העולמות היה הוא לבדו ית' אור אין סוף ב"ה ולא היו יכולין העולמות התחתונים לקבל מפני הבהירות הגדול. עד שהוכרח להיות דרך כלל ד' צמצומים שהם ד' עולמות אבי"ע הידועים עד שבא לכלל עיה"ו. הכל הגו' נעשה ע"י התורה. שבה נברא הכל ע"כ גם בה כתיב או ראה ויספרה וגו' ויאמר לאדם דהיינו שקודם שבא לכלל הדיבור. היה בה ארבע צמצומים כי בצמצום הראשון היה הבהירות והשכל עדיין גדול ולא היה הדיבור יכול לסובלה לכן הוצרכה לכולם ונודע בהברא"ם באברה"ם דהיינו שכל הגו' נעשה מאהבה שהיא גרמה לכל הצמצום כי אהבה דוחקת וכו' וע"כ אברהם שנאמר עליו אברהם אוהבי. זכה באהבתו לצמצום גדול (פי' כי כמים הפנים אל פנים וכו' עד שהשיג עצם אלוה"ת כביכול. שנשכח לפניו מקודם) ואורייתא וקב"ה כולא חד. והשיג גם התורה קודם שניתנה. דהיינו קודם

כשעלה במחשבה לברוא העולמות לא היו יכולים לסבול האור אין סוף ב"ה והוכרח להיות צמצום ולפי שהוא יותר רחוק מהשורש הבהירות בו יותר מצומצם וכ"ז שהוא קרוב להשורש הבהירות בו יותר לפי שהיה יכול לסבול יותר וכיוצא בזה במספרים יחידות עשירות מאות אלפים ע"כ מה שבעולם התחתון הוא א'. בהעולם העליון ממנו הוא עשר כי יש בו יותר בהירות וכן במאות ובאלפים ונודע שהפועל והנפעל הם אחדות פשוט ואינם נפרדים ואלולי כח הפועל שבנפעל היה אפס ואפס. וא"כ לפ"ו היו"ד שהוא א' בעשירות היא הפועל של הא' ביחידות וכח היו"ד בא'. כי כח הפועל בנפעל כי נודע שכל מה שיש בעולמות יש לו שורש בעולם העליון ממנו כמותו והמשיך לו שפע וחיות. והוא הפועל שלו כמ"ש רז"ל אין לך עשב וכו'. והנה הפ"א והח"י"ת הם ג"כ כן. ואיתא בספר יצירה המליך אות פ' בממשלה שהיא עלמא דחירות ולפי הנזכר יש בח' ג"כ אותה מדרגה אך למעלה בעשירות הוא פ' וכשנמשך ממנה לעולם התחתון בחינה זה נקרא ח' ע"כ תמונתה וא"ו וזי"ן ות"ג המחברים בן ובת שהם כלולים בה בבחי' וא"ו וזי"ן הבן ובת תבונה אותיות ב"ן וב"ת דהיינו עולמות התחתונים שיונקים ממנה רומזים בה בחי' זו והנה הצמצום הזה שנעשה מפ' ח' להשפיע למטה זה נעשה בשביל שעשועים למשל האב שאוהב את בנו הקטן והוא מצמצם שכלו הרחב ומדבר עם בנו בשכל קטנות ע"ד ועשית שנים כרובים וסיבת הצמצום הוא השעשועים והתענוג שמקבל ממנו בדיבורו עם בנו והנה אמרו רז"ל

שנכנסה לדיבור. אבל אנחנו בעולם שנברא ע"י הצמצום הנז'. ניתנה לנו ג"כ ע"י הצמצום. הגם שתורת ה' תמימה וכלולה מאורות הנעלמים הנזכר. אבל היא מכוסה בה מאוד מצומצם ונעלם. והבן זה מאד.

ונחזור לד' צמצומים הנזכרים. או ראה שהיא בחינת חכמה. וחכמה נקראת עיני העדה. והיא נקראת ראשית חכמה יראת ה'. ירא"ה אותיות ראי"ה. ע"כ במשה כתיב ויר"א ראשית לו. הגם שמשה זכה לבינה לבד אעפ"כ היא נקראת אספקלריא דנהרא. והראה לו ממנה בחינת ראשית. ואח"כ ויספר"ה שהיא בינה עלמא דחירות. מונה מספ"ר. ולע"ל כתיב או תעבורנה הצאן ע"י מונ"ה. דהיינו הבינה שיצאו לחירות. ואח"כ אל"ל שהבינה קאי על חק הנזכר וגם חקרה מדת יעקב נקרא חק"ר. וגם הוא מחכמה נפיק. לפי שהיא מדת התחברות. ואינו יכול להיות בלא חכמה. המחברת דברים המתנגדים לפי שנקרא אי"ן וכתוב אי"ן חק"ר. וכן ג"כ נקרא עי"ן שחכמים נק' עיני העדה וכתוב עי"ן יעקב. אח"כ ויאמר לאדם שהוא עולם הדיבור. והנה הרב שלומד עם התלמיד ומסביר לו בכדי שיוכל לסבול ולתפוש שכל הרב הרחב מצמצם הרב את שכלו הרחב בדיבורים כדי שיכול התלמיד לסובלם (ואם התלמיד אינו מבין עדיין מוסיף לו הרב עוד איזה סברא) וזהו הח' הנזכר שהוא מצומצם ביחידות מאות הפ"א כנזכר ומעשה כזה נקרא משבר דהיינו שבוה מלמדו שכל חדש שלא היה בו. והמלמד לבן חבירו מעלה עליו כאלו ילדו וכמו שהילדות קודם שתלד יושבת על המשבר. כך מעשה הנזכר נקרא משבר וזהו הפ"ח גשבר. פי'

הפ"א והח' גשבר לשון משבר דהיינו משבירים א"ע דהיינו שהפ' מצמצמת א"ע להח' שהיא יחידית זהו בשביל כזה וזהו ראשו כתם פז. דהיינו הרא"ש שהוא הראשית (נ"א הר') וכשנמשך למטה נקרא אל"ף ע"ש אאלפ"ך חכמה. פירוש שמלמד לאחרים ומשפיע להם. וכל ההמשכה ע"י ג' קוים כנודע. וזהו שי"ן של רא"ש כת"ם ר"ת כהונ"ה תור"ה מלכו"ת. כהונה היא חסד שהיא אהבה שבה נברא כל העולמות. ותורה באורייתא ברא קב"ה עלמא ובאורייתא מקיים עלמא. ומלכות היא כי כבר נודע שהמחשבה קדומה שבה נברא העולם. הוא משום אין מל"ך בלא עם כ"ז הוא שהפ' משפעת דרך כלל לו' (אף ע"פ שבפרטות דרך ח') שהיא סוף כל המדריגות והבן זה מאד.

לכה דודי נצא השדה גלינה בכפרים. רא ע"ד המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר. כי יש ב' מיני גתניה הא' העשיר שנותן לחבירו מתנה. וא' שנותן לעני. וההפרש שבניהם הוא זה העשיר אין לו בוש' לקבל המתנה. אבל העני יש לו בוש' לקבל המתנה. אך כדי שלא יתבייש העני. אם העשיר עוש' עצמו כאלו אין לו כ"א זה שנותן לו. אין זה בוש' וזהו המכס' שמים בעבים. דאיתא בר"מ חייט שלקח חתיכות שלימה וחותך לחתיכות קטנות מי שאינו אומן אומר שהוא מקלקל. אך מי שמבין שזה התתיכ' על בית יד. או על דבר אחר. הוא מכיר ויודע הכל. נמצא כשרוצ' לתפור צריך ג"כ אומן. כך קודם הבריאי' הי' הוא לבדו ית'. ואח"כ ברא את העולמות כדי שיכירו גדלו. ולא ניכר שוע לפני דל. קודם הדלות לא היה ניכרת האדנות והוצרך להיות שבירה.

השכינ' באה בתוך מדריגות התחתונות כמו מטר שבא בארץ ומצמיח את התבואה. המכין לארץ למדריגות התחתונות מט"ר לשון מטרונית"א היא השכינה. והו לכה דודי. המשכיל אומר להשכל נצא השדה. השד"ה נקרא מה שעוש' הכנה למאכל. כמו השד' שמצמיח את התבואה. והתבואה אינה ראוי' לאכילה עדיין כ"א כשמביאין אותה לכפר ומוללין אותה כך השכל הוא במדריגות התחתונות בעיבור כמו הולד במעי אמו. וא"כ הוא בא למדת יראה להעלות והו כמו בכפר שמוללין את התבואה כדי להביאה לעיר. נלינה כמו דורמיטא בכפרים במדת יראה ואח"כ נשכימה לכרמים שנבוא לשכל גדול.

כדי שיוכר האור והכל נברא מהחכמה ה' בחכמה יסד ארץ ממילא ג"כ אם אני רוצה להעלות בחכמה ראשית חכמה יראת ה'. וכשבא לו לאדם מחשבת חול. צריך להביא א"ע למדת יראה שהיא בושה שיבוש לפני הקב"ה. כי הלוא הוא ית' שוכן בכאן ואני רק חושב בדברי שטות. ובהגיעו למדת יראה מחשב א"ע לאי"ן ואין הוא מהחכמ' ובחכמה אתברירו והו המכס' שמים בעבים. מכס' את השכל בדברים גשמיים. המכין לארץ מטר כמו המטר מרה את הארץ לצמוח תבואה כך השכינה כביכול באה למדריגות תחתונות כדי שיעלה דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכלא בי' ויש בושה אל המדריג' התחתונ' לעלות. אך

סליק ביאור שיר השירים בדרך מוסר.

תהלים

שירה כי אם פעם אחת בשבוע ויש שאומרים פעם אחת ביוכל ומה שאומרים אומרים בקיצור יש שאומרים קדוש ויש שאומרים ברוך ויש שאומרים פסוק אחד. כמ"ש רז"ל על מלאכים ידועים שאומרים כ"א פסוק אחד מן מזמור הודו לה' כי טוב וגו' וכיוצא והנה לאיש הישראלי הורשה לומר כולם בכל עת וזמן. ולהאריך בכל מיני קלוסין ושירות ותשבחות ולהבין זה נמשיל משל אחד למלך שבאו כל עבדיו ושירו לומר שבח לפניו ולקלוסו והנה לכל אחד ואחד יש זמן ושיעור לקלוסו. לפי ערכו וחשיבותו וכל זה הוא כאשר יש רצון לפני המלך אבל

רב קפיטל ט אודה ה' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך. הנה נ"ל על פשט הכתוב. כי בשלמא מ"ש אודה ה' בכל לבי ניחא. אבל סיפא דקרא אספרה כל נפלאותיך. קשה הלוא כתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו וא"כ איך אמר אספרה כל נפלאותיך. ואפשר לומר ע"פ מ"ש בווהר והאלהים נסה את אברהם. אמרו נס"ה לשון נ"ס רוממות ועליה כמו הרימו נ"ס ויש לדקדק מהו הלשון את אברהם. הוי לי' למימר נסה אברהם. ויובן ע"פ הקדמה הידועה כי מדת אברהם הוא חסד כמ"ש חסד לאברהם ואמרו רז"ל כי יש מלאכים שאין אומרים

אם פני המלך ח"ו בכעס אזי יראים לקלסו כל עיקר. כמ"ש מה לקלס המלך בעת הזעם ומחמת חשש זה שהם מסופקים אולי ח"ו המלך בכעס או פן ואולי יכעוס בשביל איזה דבר לכן דרכם לקצר בכל היכולת. ותיכף לצאת מאת פניו והנה בבוא בן המלך חביבו ואהבו לקלס את המלך הנה הבן אינו חש לכל כי אם אף אם המלך בכעס כאשר רואה בנו חביבו נכנס השמחה והתענוג לאביו והנה אמרנו כי בבוא השמחה נסתלק הכעס והזעם וצריך להבין זה האריך נסתלק הכעס. ולאיוה מקום נסתלק הכעס הגם שהוא כך טבעית מ"מ צריך להבין ענינו ונ"ל כי כאשר השמחה והאהבה גוברת גורמת להכעס והזעם שיעלה למעלה אל שרשו ושם הוא נמתק. כידוע שהדינים אינם נמתקין אלא בשרשם וזהו פירוש הפסוק והאלהים נסה את אברהם ר"ל אלהים שהוא הדינים. נס"ה נתעלו ונסתלקו למעלה ונמתקו ולמה את אברהם כלומר מכח האהבה והחסד שהוא אברהם. שהוא נמשל לבן המלך כנוצר. ונחזור לענין המשל הנזכר. שאמרנו שהבן מקלס בלי שיעור. כי הנה יש חיוב על הבן לקלס את אביו עד אין קץ ושיעור. מחמת ב' ענינים. א' שהוא אביו ומלכו החיוב מוטל עליו להודות ולהלל ביותר ומה גם שאין לו חשש כנוצר. ועוד על זה גופא יש להודות ולהלל לאביו המלך. שנותן לו רשות כזה לקלסו בלי שיעור. מה שלא ניתן רשות לשום שר וטפסר. כי על מה שנותנים איזה יתרון מלעילא שייך לומר בו לשון הודיה. כמ"ש בלדת יהודה הפעם אודה וגו'. ואפשר שיהיה פי' הפסוק כך אודה ה' בכל לבי כלומר לבד השבח והקילוס

שאני מחויב לשבחו ולקלסו כמצות האב על הבן לבד מזה אודה לו על כי ה' בכל לבי כל אהבתו תקוע בלבי. וזהו מורה שגם אהבתו תקוע בלבו כי כמים פנים אל פנים ומחמת זה ניתן לי רשות לספר כל נפלאותיך. אבל מי ימלל וגו' לכן יהיה אספריה. ר"ל המעט מה שיש יכולת בידי להודות ולספר יהיה נחשב כאלו ספרתי כל נפלאותיך כי אין המניעה ממני רק שבלתי אפשר לסיים שבחתי דמריה עלמא. ולספר כל נפלאותיו כי אין להם שיעור וקץ לכן מה שאני מספר כלומר המעט שיש לו מספר היה נחשב כאלו הם כל נפלאותיו כי החיוב מוטל עלי לספר שבחו בלי שיעור מחמת ב' טעמים הנזכרים או נ"ל באופן אחר כי הנה יש לדקדק למה אמר אודה ה' בכל לבי הלוא אמרו רז"ל על פסוק וסעדו לבכם. גבי מלאכים נאמר לבכם שאין היצירה שולט בהם וגבי אנשים נאמר לבכם וא"כ למה לא נאמר אודה ה' בכל לבבי כמ"ש אודה ה' בכל לבבי בסוד ישרים ועדה וכמו ואהבת את ה' בכל לבבך. ועוד מהו הלשון אספריה כל נפלאותיך ולא אמר אגידה כל תהילתיך כמ"ש ופי יגיד תהילתיך. ויש לומר ע"פ מ"ש רז"ל. שאין המלאכים אומרים שירה עד שישאל אומרים שירה. שנאמר קדמו שרים וגו' וצריך להבין מהו ענין ההמתנה. שממתינים המלאכים עד שיתחילו ישראל. ויש לפרש עפ"י הקדמה הידוע שישראל עלו במחשבה תחילה להבראות. אע"פ שנברא האדם אחר מעשה בראשית היה קודם במחשבה שנאמר אחר וקדם צרתני. והנה ידוע כי במחשבה יש כל הכ"ב איתיות וה' מוצאות הפה. ומשם שורש

מבין ומצרף האותיות וז"ס מ"ש אמרת
 ה' צרופה וגו' ומשם בא אל הפה.
 ושם נגמר הדיבור ונתגלו ד' אותיות
 הוי"ה וז"ש אודה ה' בכל לבי ר"ל
 אני אודה לו בתמידות וא"ת מאין בא
 לי התעוררות לכך אמר בכל לבי ר"ל
 ששם הוי"ה שנצטרף בתוך לבי.
 ונתלבש בתוך אותיות הדיבור כנזכר.
 זהו הגורם התעוררות שלי. ומה גם
 שבנקל אני יכול לכוון דיבורי מפני
 שהוא בכל לבי. כמ"ש רז"ל על דוד
 המלך ע"ה. ע"פ ולבי חלל בקרבי.
 ואפשר לומר שזהו פירוש הפסוק
 עורה כבודי וגו' אעירה שחר. ואמרו
 רז"ל אני מעורר השחר ואין השחר
 מעורר אותי ור"ל כי מדת רוב בני
 אדם בתחילת תפילתו אין מחשבתו
 וכוונתו כל כך זכה ונקיה. אך אחר כך
 מחמת הפצרת רבוי עתר התפילה
 כוונתו מזדככת נמצא כי התפילה
 הנקראת שחר היא מעוררת אותם
 ומגברת היציט על היצה"ר. להפיל
 תחינתו לפני בוראו יתברך בכל לבבו.
 אבל אני שלבי חלל בקרבי. אינני
 צריך לכל זה. כי אדרבא אני מעורר
 השחר שהיא התפילה. באשר ה' בכל
 לבי כנזכר ששם הוי"ה הוא מתלבש
 בכל דיבורי ולכך אמר ג"כ פתח
 דבריך יאירו לשון התלהבות לבת אש.
 כמ"ש רז"ל והיו הדברים שמחים
 כנתינתם מסיני. והיה האש מלהט
 סביבותיהם ואפשר לומר שגם שם
 רמזו שהיו עוסקים בתורה בהתלהבות
 גדול בדחילו ורחימו והיו הדיבורים
 והאותיות היוצאים מהבל פיהם
 מתלהבים ומתנוצצים ופרחין לעילא
 לעילא להתדבק בשרשם. גם אלו
 סלקין לעילא ואלו נחתין לתתא.
 כנתינה מסיני. שהשפיע הבורא והאיר
 אורות הכ"ב אתוק. שבהם מלובש שם

כל האותיות כי אין האדם מוציא דיבור
 מפיו אם לא יחשוב תחילה. וכאשר
 מוציא איזה דיבור בלי מחשבה.
 הדיבור הוא מחוסר חכמה ושכל. כמ"ש
 לעיל באריכות. נמצא כי המחשבה
 הוא שורש כל העולמות שנתגלו ע"י
 הדיבור והוא עד"מ כאשר האדם כותב
 איזה אותיות. הנה קודם כתיבת ציור
 האות הוא מתחילו ביו"ד כי זאת
 הנקודה קטנה מציאות בכל האותיות.
 וגם מקודם שכותב האות הוא חוקק
 תמונת האות (ונאמר ומחוקק מבין
 רגליו) וזאת החקיקה נקראת מחשבה.
 כמו מחשבה הקדומה למוצא האות
 והדיבור כי כאשר המחשבה מעורב
 באות ודיבור ניכר האות והדיבור
 נמצא כי הישראל הנקראים ראשית
 הם שורש כל העולמות ומלאכים
 ושופים ואופנים. וזהו מ"ש בווהר
 מאתערותא דלתתא אתער עובדא
 לעילא. כי העליונים אין להם
 התעוררות אם לא ע"י ישראל שהם
 שורש כולם ופשיטא שאינם יכולים
 להוציא שום דיבור בלתי ישראל שהם
 שורש כולם. כי הם עיקר המחשבה
 כנזכר. נמצא כי כאשר ישראל מתחילין
 לומר שירה יש להם למלאכים כח
 לומר ג"כ שירה. וז"ש שיר השירים.
 ר"ל שיר של ישראל גורם שירים
 הרבה של העליונים. אך כל זה הוא
 התעוררות מכח ישראל אבל התעוררות
 ישראל עצמן מהיכן באה ויובן עפ"י
 מ"ש כבר שכל דיבור ואמירה מוכרח
 להיות שם הוי"ה מלובש בתוכו. ואות
 יו"ד משם הוי"ה נקרא נקודה בהיכלי.
 ע"ש שהיא מתלבשת בתוך כולם.
 ואפילו בכל אות ואות. ומן היו"ד
 נתגלה ונתפשטה בה' ראשונה. ומן
 הה' נתארך ונתפשט הקול שהוא ו'
 שית עזקין דקנה. ונכנסין בלב. והלב

שהוא גורם לשמחה כנוכר. ואפשר לומר המשך הפסוק כך אודה ה' בכל לבי כנוכר. מכח שם הוי"ה המצרף אותיות בתוך לבי ומתלבש בתוכם. ועוד כי הכל בכל לבי בלי שום פניה. כי לבי חלל בקרבי. רק כוונתי ומחשבתי. מה שאני מודה ומשבח. הכל בשביל אספריה שהוא לשון בהירות. כמו אבן הספיר. כלומר כוונתי בכל העולמות העליונים הנעלמים ומכוסים בלתי מושגים וזהו כל נפלאותיך ר"ל העולמות המופלאים ומכוסים ונעלמים. כמו כי יפלא. שהוא לשון העלם ומכוסה ומובדל. ואח"כ אמר הפסוק שלאחריו אשמחה ואעלצה בך. ר"ל שאל יפול על לב האדם הרוא' אותי שמח ועלץ בעבודת בוראי יתברך שמחה יתירה וגדולה עד מאוד. לא יעלה על לבו שאני שמח מפאת עצמי. כדרך העבד המקרב דורון למלך והנה בראות העבד שנתקבל קרבנו לרצון. יש לו תענוג ושמחה גדולה מזה יותר ויותר מתענוג המלך כי אין לו תענוג והנאה כי אם בהקרבת הדורן. ואף גם זה בעצם אין חשוב בעיני הדורן לכלום רק מה שעשה רצון המלך לבד. אבל העבד יש לו הרבה שמחות הא' שהוא רואה שנחשב בעיני המלך שנתקבל קרבנו לרצון. ועוד יודע הוא תשלום השכר מאת המלך. וגם בשילום יש ב' מיני שמחות א' הקפת רצון המלך. והב' המשאת שהוא נושא מאת פני המלך. לא כן עמדי כי העבודה כזה אינה שלימה. והשמחה היא אינה עקרית כלל וכלל. אך מה שאני שמח הכל הוא וז"ש אשמחה ואעלצה ב"ך לעשות נחת ורצון יוצרי. ולהאיר ב"ך כ"ב אתון. ולספר ולהאיר בכל העולמות העליונים כי מה לי לתלות בי השבח כי ממך הכל ומידך נתנו.

הוי"ה ב"ה. והאיר כל העולמות מאורם כך היה זה הענין ח"ש כמזמוטי חתן וכלה. שנעשה ע"י זיווגים ויהודים עד אין קץ ובפרט שהיו עוסקיו ברזין דאורייתא. ר"ז גימטריא או"ר. והיה נראה כמו אש. אעפ"י שלא היה שם אש ממש. רק בהירות אור וניצוצין אתון דפרחין. כי מי שענינו פקוחות ויש לו עיני השכל יוכל לראות כל זה כמ"ש בווהר בכמה מקומות. ובזה גרמו שמחה ותענוג לעולמות העליונים והגבוהים. עולם התענוג והשמחה המשפיע לעולם החכמה. ובזה נתרבה חכמתם בחידושי רזין דאורייתא וגם אליהם הגיע התענוג והשמחה. שהיו שמחים שמחה של מצוה הגורם השראת השכינה כידוע ואפשר לומר שזה רמז הפסוק יין המשמח אלהים ואנשים. כי י"ן גי' סוד. והוא רמז להנוכר. גם אש הוא צירוף אות א' ואות ש'. כי אות ש' הוא צירוף ג' קוים. המורה על קוי אמ"ר. אשר הם יסודות בה' מוצאות ואות א' הוא המתחבר לג' קוי השי"ן. ונעשה צירוף א"ש. כי באמת המוצאות הם רק ד' רק אות א' הוא החזור על כל המוצאות ומתחבר עמהם כי בלתי אפשר להוציא שום מוצא אות אחת. זולת הרגש אות א'. וזהו עושה פלא ר"ל עולם העשיה שהוא הד' מציאות הדיבור. הכל הוא ע"י פלא' אותיות אל"ף. שהיא עיקר המלכות פה כנוכר. ונחזור אל הענין כי האדם העוסק בתורה ובתפילה בענין הזה. גורם שמחה ותענוג לכל העולמות העליונים. עולם התענוג והשמחה שהם גבוהים ונעלמים ומכוסים מאוד בלתי מושגים. כדמיון השמחה והתענוג הבאה אל האדם מחמת התענוג שהיה לו. נמצא כי התענוג הוא רוחני מאוד

וז"ש אומרה שמך עליון כלומר מה שאני משבח ומזמר לפניך הכל הוא ממך כי התקנת בפי ובלשוני כלי הזמר והשיר והשבח מכה שמך עליון המלוכש בתוך ה' מוצאות דיבורי בנוכר.

רד לא רגל על לשונו. פי' כשמדבר דברים בטלים או לשון הרע או הקול וההבל ההוא עולה ומקטרג. וכאשר אדם הזה לומד אח"כ דברי תורה והקול וההבל מדברי תורה עולה ג"כ רק שהקול וההבל הראשון דוחה את ה' מלעלות ומקטרג עליו. וזהו לא רגל על לשונו. ר"ל הצדיק אין מלשין על עצמו אבל הרשע מלשין למעלה על עצמו דהיינו הדיבור הרע הראשון הוא מלשין ומקטרג על לשונו ר"ל על דברי תורה שלומד אח"כ.

רה שויתי ה' לנגדי תמיד. שויתי לשון השתוות בכל דבר המאורע הכל שוה אצלו. בין בענין שמשבחין אותו בני אדם או מבזין אותו וכן בכל שארי דברים וכן בכל האכילות בין שאוכל מעדנים ובין שאוכל שאר דברים הכל שוה בעיניו שהוסר היצה"ר ממנו מכל וכל. וכל דבר המאורע אומר הלוא זה הוא מאתו יתברך ואם בעיניו הגון וכל כוונתו לשם שמים אבל מצד עצמות אין חילוק וזהו מדריגה גדולה מאוד וכן האדם צריך לעבוד להש"י בכל כחו. שהכל הוא צורך גבוה שהש"י רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים והכוונה כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם בני אדם ואז אינו יכול ללמוד וצריך להיות דבוק בהש"י וליחד יחודים וכן כשאדם הולך בדרך ואינו יכול להתפלל וללמוד כדרכו וצריך לעבדו באופנים אחרים אל יצטער עצמו בזה.

כי הש"י צריך שיעבדוהו בכל האופנים פעמים באופן זה ופעמים בזה לכך הזדמן לפניו לילך בדרך או לדבר עם בני אדם בכדי לעבוד אותו באופן ה'. כלל גדול גול על ה' מעשיך ויכונן מחשבותיך שכל דבר שיזדמן יחשוב שהוא מאתו יתברך וגם שיבקש מהש"י שיזדמן לו תמיד מה שהש"י יודע שהוא לטובתו ולא מה שנראה לאדם טובה על פי שכלו כי אפשר מה שבעיניו טוב הוא רע לו. רק ישליך הכל כל עניניו וצרכיו עליו ית'. כמ"ש השלך על ה' יתבך וגו'. אמרו על רבי ישראל ב"ש זלה"ה. **רה** שזכה לכל הארה שהי' לו הכל מחמת המקוואות. שהי' תמיד בטבילות ומקוואות יותר בתמידות טוב יותר מהתענית. כי התענית מחליש הגוף מעבודת הש"י ועוד יותר טוב שהכח שהוא מניח בתענית יתן הכח ההוא בלימוד תורה ובתפילה שיתפלל בכל כחו וכוונתו ובוה יבוא למדריגה פעמים האדם כשיכור מחמת שמחת התורה שבווער בלבו אהבה גדולה ויגע בעצמו. פעמים יכול לומר התפילה במהירות גדולה. מחמת שבווער בלבו אהבת הש"י מאוד. והתיבות יוצאים מפיו מעצמם.

רו וצפונך תמלא בטנם כי יש למנוע מלהסתכל בדברים הגשמיים בעינים ומכ"ש להסתכל בנשים ביפים שהוא מסתכל בעבור חמדתו ונמצא כי בנו הראיה אובד את עצמו והוי כעובד העבודה זרה ומזה הדבר בא לו ח"ו עבירה בלילה ונותן כח בקליפה ח"ו ונתעברו ממנו וזהו וצפונך מה שאתה צופה בעבוריך דהיינו על אשה ביפיה או על דברים גשמיים וזהו נקרא צפונך שאינו מסתכל אלא בגשמותו ובעבור גשמותו ובוו הראיה

נותן כח בהם. ועוד אם יעשה זה קודם שילד בן יהיה זה הבן שורשו בכוחם. ע"ד מ"ש האר"י זלה"ה כבוד את אביך לרבות אחיך הגדול. והטעם כי את הגדול הוא ענף הגדול שבאילן. ובענף עצמו יוצא עוד ענף אחד נמצא כי זה הענף הקטן יש לו יניקה מן הענף הראשון כן האח הקטן יש לו יניקה מן האח הגדול. ולפי"ז אם נותן כח מעקרא בקליפ' ואחר כך נולד לו בן. אז בזה הבן הוי כמו הענף הקטן הנזכר שעיקר הכח הוא בהם והבן הוא כמו יתרו"ן והניחו יתרים לעולליהם אלא כך יש להתנהג בהסתכלות אם הסתכל בפתע פתאום על אשה יפה יחשוב במחשבתו מנין לה זה. והלוא אם היתה מתה לא הי' לה זה הפנים. רק היתה בתכלית הכיעור. ואם כן מנין לה זה. ע"כ בא זה מכח אל"ה המתפשט בה זה נותן לה כח אדמימות ויפיות הפנים. נמצא כי שורש היופי הוא כח אל"ה. ומה לי למשוך אחר החלק טוב לי להתדבק בשרשא ועיקרא דכל עלמין ששם כל היופים. וכן כשמסתכל בשאר גשמיות כמו בכלי וכיוצא יחשוב מנין בא להכלי הנזי והצורה. ע"כ החומר הוא הפסולת והנזי והצורה הוא הרוחני והחיוני מזה הכלי והוא גם כן חלק אלוה ממעל. כי כל החיות מכל הדברים הגשמים הם חלק אל"ה ממעל. וכן כשאוכל יחשוב שהטעם והמתיקות של הדבר מאכל ההוא בא מכח החיוני. והמתיקות הוא ג"כ חיות ובדומם יש גם כן חיות כי אנו רואים שיש לדומם ההוא קיום והעמדה. נמצא כי יש בכל מקום חיות אל"ה ממעל ואם מסתכל כך. נמצא כי מסתכל במחשבה ואין הסתכלות שלו. אלא הסתכלות בעבור א"ס ב"ה וזה טוב לבטל ההרהור.

ואזי אם יחשוב כל היום. וזהו כלל כי מה שחושבין ביום זו המחשבה סליק על רעיוניה בשינה וחלום ובוזה יזכה לראות בחלום החיוני של הגשמי ההוא גופא. כי ביום אינו רואה אלא הגשמי. ובמחשבתו חושב שהרוחני מלוכש בהגשמי. אבל בחלום רוא' הרוחני ערום בלי לבוש. והטעם כי החלום הוא מלשון עתים חלי"ם והוי לשון חזק. והענין כי ביום החיוני של אדם הוא חלש שהוא מקושא [מכוסה] בגוף הגשמי לכן אינו רוא' החיוני של הדברים הגשמיים אבל בלילה החיוני של אדם מתפשטות מתוך הגוף או החיוני הוא חזק. לכן יכול לראות החיוני גופא ומהו יכול האדם לבוא למדריגת הנבואה. ולכן כתיב בכל הנביאים בחלום אדבר בו. אבל מרע"ה הי' רואה בהקיץ חיוני של כל גשמי. וז"ש דהמע"ה אני בצדק אחזה פניך גופא בלילה. כי אחז"ה מלשון חזיו"ן לילה. ומה טעם כי אשבעה בהקיץ תמונתך. תמונה מרומז על הצורה כל' כשאני מסתכל בדבר גשמי אין אני מסתכל על גשמיותו לבד אלא אני מסתכל שהתמונה דהיינו הצורה והחיוני שלך הוא והוא מלוכש בגשמי ההוא וזהו החכם עיניו בראשו ר"ל על הראש של הדבר ההוא דהיינו על הרוחניות והחיות וזהו רא"ש דברך אמת. וזהו המתנשא לכל לראש. ופירוש בזהוה רישא דכל רישין שכל מה שאדם רואה אם זכר יזכור בשם הוי"ה דהיינו אהב"ה ואם נקבה יזכור בשם אדנ"י ב"ה. דהיינו יראה כדפרישית במקום אחר.

יום ליום יביע אומר. כמשל מלך רז ששלח אנשי חיל למלחמה עם כמה שרי אלפים ושרי מאות. ואחר

- כך כשמגנבחים את המלחמה מפארים כ"א את שר שלו. זה אומר שר שלי עשה כך חכמה וניצוח וזה אומר כך וכר'. כך השמש והירח וכל הברואים נבראים לצורך האדם לשמש אותו וכשהיום הולך מתפאו בו זה הצדיק עשה כך טוב כי זה הצדיק כך זה יום ליום יביע אומ"ר. שהוא לשון התפארו"ת. ולילה ללילה יחזה דעת. רחא אפילו כשהוא בא בחשכות כגון מחשבה זרה בעת התפיל' הוא מעל' אותו בזכרו כי האותיות הם אותיות קדושים ומקנאים את עצמן בהאותיות הקדושים. ותקנא רחל באחותה ורחל נקרא האותיות אשר במדריגת תחתונות כרחל לפני גוזה גאלמה. והם האותיות שבמדריגת תחתונות. ולאה נקרא האותיות אשר במחשבה והם מתקנאים כשרואים את בהירות האותיות הקדושים. בעמדם תרפינ' כנפיהם ישראל כשמתפללים בעמידה המלאכי' תרפנה כנפיהם כנף נקרא מה שעובדים להקב"ה כשפורחים ממדרגה למדרגה. וכשאישי הישראלי עומד בתפילה והאותיות באים למעלה. וחשוב אצלו יתברך מאוד יותר מכל מיני שירות המלאכים הם מתרפים כי אומרים בעצמם שעבודתם כאין לפני עבודת בשר ודם. וכשאותיות שבקליפ' רואים זאת הם מתקנאים ובאים המחשב' הזאת בתפילה כדי שיעלה אותם להקדוש ברוך הוא והמלך שבנו בשביה כשנודע לו הוא הולך בזריות ולוקח אותו כך כשמביא את המחשבה זרה לבחי' דעת והדעת הוא מדתו ית'. יש להמחשב' זרה עליה אל הקב"ה ואז כשבא המחשב' זר' למעל' יש להקב"ה יותר תענוג מן האותיות שבקדושה. כי זהו תענוג תמידית וגם על זה יש מדת רחמנות.
- ישגבך שם אלוהי יעקב.** ולא אלהי אברהם ויצחק. מכאן שבעל הקורה יכנס בעובי הקורה. פירוש כי האהבה ניקח מן הטעם מחמת שטעם הדבר ההוא טוב לכך הוא אוהב אותו הדבר וירא' ניקח מחמת שמבין מהות הדבר ירא להפרד מהדבר. או שמבין גדולת הרב. לכך ירא ממנו אבל ההתפארות שהוא החשק הוא בא כפי הרצון והמתעורר. ואף על פי שבעל הרצון יכול להיות רצון למעל' מזה החשק. אפילו הכי מלביש הרצון בהתעבות החשק התחתון הזה. וזהו בעל הקורה. כי הקורה הוא הרצון. כמו קורה שהוא תחילת הבנין ובעל הרצון יכנס בעובי הרצון והוא השעשועים של א"ס ב"ה שמשתעשע בנשמו' הצדיקי'.
- דרכיך ה' הודיעני ואורחותיך.** פירוש כי יש דרך ונתיב. כי דרך הוא כבושה שכל העולם הולכים בה. והוא דרך הטבע והוא העמדה של עולם ונתיב הוא שאין הולכים בה כל אדם רק לפעמים שהוא אינו דרך הטבע שאינו מגולה לכל ובימות המשיח יתגלה הנתיב ע"ד שנאמר עוד ישבו זקנים וזקנות וכל איש משענתו בידו מרוב ימים פירוש כי יהי' במדריגת זקנה ונתיב בישושים חכמ' ואיש משענתו הוא העמדה ר"ל שיהיו העמדי' להם מדריגת זקנה. שיתגלה הנתיב החכמ' וזו יהיה להם העמדה.
- סוד ה' ליראו ובריתו להודיעם.** פירוש הפסוק כך הוא. כי ידוע מהו אוצר המלך כי בודאי כסף וזהב אינו נקרא אוצר של מלך כי מה נחשב לו אלא אוצר של המלך הוא דהיינו אוצר נקרא שאין שום דבר חשוב ממנו ומהו אוצר של המלך הוא

- היראה שכל המדינות יראים ממנו והוא התענוג שלו שאין לו תענוג יותר גדול מזה. וזהו פי' הפסוק יראת ה' היא אוצרו שהירא' היא עיקר האוצר. ופי' יראת ה' היא הירא' הרוממות. ולא יראת העונש כי יראה הרוממות הוא שהוא ירא מפני המלך מפני הבושה כי יש לו בושת גדול להתקרב אל המלך מפני גדולת המלך. שהוא מלך גדול ונורא ומחמת זה אוהב את המלך ביותר. שאף שהמלך גדול ונורא מאוד. אעפ"כ משגיח על כל בני המדינה להספיק צרכם רק שהוא בוש להתקרב אליו. מפני גדולתו ורוממותו. אבל יראת עונש אינו כן. כי היראה הזאת גורמת להתרחק מן המלך רק מה חילוק יש שהוא ירא מן המלך מחמת העונש או יראת מה שהוא ירא מן הדוב או מן שאר חיות כי כמו שיראת הדוב גורם לו להתרחק ממנו כי ירא לנפשו שלא ימיתנו. כן יראת העונש מן הש"י גורם התרחקות ממנו כי ירא לגשת אליו פן יענישוהו. ונחזור לענין פי' הפסוק סוד ה' ליראיו. ר"ל (כאן חסר איזה ענין) האוצר של הקדוש ברוך הוא כי האוצר הוא בסוד והיכן הוא האוצר ליראיו. ר"ל באנשים שיראים מן הקדוש ברוך הוא הוא הירא' כנוכר. ובריתו להודיעם. מלת להודיעם לשון התקשרות לשון והאדם יד"ע את חוה. פירוש להתקשרם ולהתחברם אל הקב"ה.
- ריב והבוטח** בה' חסד יסובבנהו. וכשהוא להיפך שהוא מתיירא תמיד ממדת הדין ומהעונש אז הוא מתדבק את עצמו בדינים וה"ו שלא יבוא לו רעה כמו שנאמר ומגורתם אביא להם שבכל מקום שאדם חושב שם הוא מתדבק ואם מחשב בדין הוא מתדבק
- בדין. וכשהוא בוטח בחסד שם ידבק נשמתו והחסד יסובבנו. ותמיד יטמין את עצמו בהשם יתברך.
- ריג מה** רב טובך אשר צפנת ליראיך. פי' מה שהי' הצפון הטוב ר"ל שצמצום הטוב והוא ליראיך כי הצמצום שורש היראה. יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו. ר"ל כמו אי"ן מדת אין מחסור ליראיו וביראה תזכו למדת אי"ן.
- רטו חסד** ה' מלאה הארץ. ר"ל באמת הוא חסד גדול. שהי' מלאה הארץ. כלומר בעולם השפל הזה וסברת המינים נדחה כי לפי סברתם שאין כבודו להשגיח בעולם השפל הזה. אבל בהשמים הוא משגיח לפי סברתם כי שם כבודו ובאמת שאפילו בשמים אין כבודו להשגיח לפי רוממותו יתברך. וזש"ה ה' בהשמים חסדך כלומר אפילו מה שמשגיח בהשמים נמי רק עפ"י חסדו אבל לא עפ"י כבודו יתברך.
- רטז בדבר** ה' שמים נעשו. כי בדיבור מרומז שם אדנ"י והאדם בכל דבריו צריך שיהיה במחשבתו שם הוי"ה ב"ה ומיוחד הוי"ה בדיבור דהיינו יחוד קב"ה ושכינתו' וזהו בדבר ה' דהיינו אם בדיבור של אדם הוא הוי"ה דהיינו שהשם הוי"ה ב"ה במחשבתו אז שמים נעשו כי בדבריו בורא שמים.
- ריז גדלו** לה' אתי. על דרך באשר דבר מלך שלטון מי יאמר לו מה תעשה. כי המלכות הוא הדיבור והמחשבה היא מדריגה יתירה על הדיבור. ע"ד לב מלכים ביד ה'. וכשעולם הדיבור יש לו עליה שנכלל בעולם המחשבה. אזי אינו נראה כלל

פנימית והוא כנגד עין ימין וזהו עיני
ה' ב' עינים אל צדיקים כי הצדיקים
יש להם ב' יראות הנזכרים. אבל עין
ה' אל יראיו היינו שאין להם אלא
חיצונית. וזהו עין אחד וזהו הנרמז
בווהר בראשית ירא בושת. קאי
איראה פנימית שהיא כנגד עין ימין.

רכא דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל
להיטיב. פי' דברי פיו של יצר
הרע חדל להשכיל להיטיב פי' כי
בוודאי שאין היצר הרע מפתה את
האדם שלא ילמוד כלל. כי ידוע לו
שאין שומע לו האדם לזה. כי כאשר
לא ילמוד כלל לא יהי' נחשב בעיני
הבריות ואינו נקרא למדן אך היצה"ר
מפתה אותו שלא ילמוד איזה דבר
שיבוא לו יראת שמים מזה. כמו ספרי
מוסר או ש"ע לידע הדין על בוריו
אך מפתה אותו שיעסוק תמיד רק
בגמרא עם כל המפרשים. וזהו חדל
היצר הרע להאדם להשכיל להיטיב.
ר"ל שהוא מונעהו מלעסוק במ בלימוד
זה שיבוא להאדם טובה מלימודו
דהיינו יראת שמי'.

רכב און יאמר דברי פיו און ומרמה חדל
להשכיל להיטיב. פירוש כי יש
ב' מיני אדם. א' שהוא רשע גמור.
שיודע רבונו ומתכוון למרוד בו. והב'
הוא שהיצר הרע סגר עיניו ומדמה
לו בעיניו שהוא צדיק גמור וגם בעיני
הבריות נראה שהוא צדיק גמור.
ובאמת אף שהוא לומד בתמידות
ומתפלל ומסגף א"ע לריק יגיעו כי
אין לו דביקות בבורא יתברך. ואמונה
שלימה כראוי להיות דבק בכל עת
בו יתברך. ואין יודע איך עיקר
העבודה כמו שראוי ללמוד ולהתפלל
ולעשות מצוה לשמה והחילוק שביניהם
הוא זה כי הרשע גמור אפשר שתהי'

רק עולם המחשבה נראה יותר גדול
כביכול וזהו גדלו הדבור אומר זה
שתגדלו אתי פירוש עמי. או יאמר
ע"ד משל מלך שיש לו בן חביבי
והולך בבגדים גאים ובא לפני המלך
ואם נתלכלך הבגד שלו אזי המלך
בעצמו מקנח ואין לו בושה בפני
הבריות כי אוהב אותו מאוד ואהבה
מדריגה יתירה מאוד על בושה. ואעפ"י
שהוא בדבר זה עבד להבן ואינו ראוי
להיות עבד. אעפ"י עושה זאת כי
עבדות נעלה למדריגה יתירה באהבה
ואם אחר מלכלך בגדיו לפני המלך
חייב מיתה כך כשאחד מגנה מדתו
של צדיק שמקושר תמיד בהקב"ה
נקרא כופר באלהי ישראל כי ניטל
התפארת של המלך.

ריט עיני ה' אל צדיקים. וכתיב עי"ן
ה' אל יראיו כי העינים נקראים
אהב' וירא' כי חוש הראות מסתכל
ע"י העינים כך הוא יתברך משגיח
ע"י מעשה הצדיקים על העולמות.
ועיקר המעשה הוא ע"י אהב' וירא'.
כי אורייתא בלא דחילו ורחימו לא
יכול לסלקא לעילא הצדיק נקרא מי
שיש לו אהב' וירא' לכך כתיב ב'
עינים אבל הירא לחוד כתיב ביה
עי"ן.

רכ און יאמר עיני ה' אל צדיקים. פירוש
כי יש ג' יראות א' יראת עונש.
ב' יראת גדולת הבורא ג' יראת הבושה
דהיינו שיודע בעצמו שאינו כלום
והוא אי"ן ואפס כנגד הבורא יתברך
ויראת גדולת הבורא יתברך היא למטה
מאהבת הבורא אבל יראת הבושה הוא
למעל' מאהב'. ואלו הב' יראות
המעולות הם נגד העינים יראת גדולת
הבורא הוא כנגד עין שמאל ירא'
חיצונית ויראת הבוש' הוא יראה

ריח

ריט

רכ

לו תעלה למכתו כשיבוא לו התעוררות
 התשובה ושב אל ה' בכל לבו ויבקש
 מהשם יתברך שיורוהו דרך ישכון אור
 אבל הב' אין לו שום תקנה. כי טח
 עיניו מראות את הבורא יתברך
 וגדולתו ועבודתו וצדיק הוא בעיני
 עצמו ואיך ישוב בתשוב' ומזה הטעם
 כשיצר הרע מפתה את האדם לעבירה
 עפ"י רוב מרא' לו כאילו עשה מצוה
 כדי שלא ישוב לעולם וזהו הרמו דברי
 פיו און ומרמה שהיצר הרע מראה
 את האדם בעבירה שגראה לו שעש'
 מצוה ולמה חדל להשכיל להיטיב
 שיחדול מלשוב לעולם כנוכר וגדולה
 מזו און יחשוב על משכבו. ר"ל עוד
 גם בזה מרמה אותו. כשהאדם נופל
 למשכב הוא מתפלל להשם יתברך
 שירפאהו מחוליו בזכות תורתו
 ומצותיו שעשה. ואינו יודע שמוכיר
 עונותיו שהכל הוא פיתוי יצר הרע
 כנוכר. מציל עני מחוק ממנו ועני
 ואביון מגדלו. קשה עני עני למה לי.
 והענין כי יש ב' מיני עניים א' כמו
 שאמרו רז"ל אין עני אלא מתורה
 ומצות והב' הוא פשוטו והא' אינו
 תואב בוודאי. כי יגעתי ומצאתי וכו'
 והב' תואב לכן נקרא אביון. ונדע
 כי אין בכל אחד כח אלא בסיבת
 האדם. כי כח הוא בקדושה. ושם נפל
 בשבירה. וז"ס הוידי בדחילו ורחימו
 מעלה אותיות החטא וד"ל. וזהו מחוק
 ממנו ר"ל שהחזיק והכח הוא מסיבתו.
 והצלתו ע"י התשובה נרמזת במלת
 מציל כי צדיק הוא המחבר העליון
 בין תרין רעין יו"ד ונו"ן בסוד מטי
 ולא מטי ובסוד דרכו של איש וכו'.
 וז"ס צל"ם ר"ל המשכה מלמעלה על
 ידי מגדול הפורח באויר למ' סתומה.
 ובהמשכת ממטה למעלה צריך גם כן
 צדיק התחתון. וז"ס מציל ר"ל שהשב

רכג

צריך לירא' ולהתקשרות הבורא ועיקר
 התשובה הוא בלב סוד עלמא דחירות
 סוד הלמ"ד. ועי"ז ניצול מחוק ממנו.
 כת"ב שלח אורך ואמתך המה ינחוני
 רכד וגו'. כי כיון שהשכינה שמלא
 כל הארץ כבודו מוליכות מחשבות
 מתתא לעילא ובכח הגדול ההוא ילך
 במחשבות ויבקעו הרקיעים במחשבתו
 כאלו הם פתוחות לפניו ויכניסם לעולם
 היצירה ואחר כך לעולם הבריאה ואחר
 כך לעולם האצילות ויהיה יורד
 במחשבתו למטה ואח"כ יעלה למעלה.
 ויהי' עולה ויורד במחשבתו כמה
 פעמים. כי הירידה הוא צורך העליה
 כי מכח הירידה שירד אחר כך
 כשיעלה יעלה במקום גבוה יותר מאוד
 כמו אדם שרוצה לזרוק אבן וכשיעלה
 במחשבתו בעולם עשיה או יצירה
 יכוון שמדבר שם באותו עולם ודיבורו
 יוצא מפיו באותו עולם ויכוון שיש
 בזה העולם הש"י לנגדו בעשר ספירות
 שהוא אין סוף גדולתו ית' וכל מקום
 שילך למעלה יכוון שהוא עולה ומתקרב
 אל השם יתברך במקום גבוה כמ"ש
 בזהר אינו דומה רגלי דמלאכ לרישא
 דמלאכ. וגם כל היום אפילו שלא
 בשעת התפילה יעלה עצמו במחשבתו
 למעלה וצריך כח גדול למה שיוכל
 לדבק מחשבתו למעל' ויחזיק עצמו
 בכל כחו וכוונתו ומתחילה אעפ"י
 שיוכל לעלות מאוד. עכ"ז לא יעלה
 במהירות רק בהדרגה. תחילה אל
 עולם העשי' ואח"כ ליצירה ואח"כ
 לבריאה ואח"כ לאצילות.

כ" לא במותו יקח הכל. פירוש אדם
 שיש לו מאה אלף ועדיין מאסף
 ממון ומתאוה עוד יותר ואם נגזר
 עליו שיהיו לו ר' אלף ותיכף ימות
 בוודאי לא ירצה הסך ממון ההוא ולא
 המיתה. וזהו לא במותו יקח הכל ר"ל

בעיר פי' בגוף של אלהינו שהשכינה שורה בו.

רכט

או יאמר גדול ה' ומהלל מאוד בעיר אלהינו הר קדשו וא"ל עפ"י מ"ש ישראל אשר בך אתפאר. שיש להש"י התפארות גדול ושעשוע ממעשה הצדיק ועם תורתו יתפילתו ואמרו רז"ל בראתי יצה"ר בראתי תבלין זו התורה. ר"ל מאוד גדולה אהבתך וחיבתך אלינו אתה בראת היצה"ר ואתה בראת התורה ואתה נותן בנו כח לכבוש היצה"ר ולמתקו ע"י התורה כמו תבלין לקדרה נמצא כי הכל הוא ממך ומשלך ומכחך פעלנו. ואעפ"כ יש לך תענוג גדול מזה. ואתה מתפאר בנו כאלו עשינו הדבר מעוצם ידינו וכזה ניכר אהבה עזה וחיבה יתירה גודע לנו שנק' בנים למקום משל לכן חביב אצל אביו שבא אורח אחד לתהות את הבן בקנקנו והנה לא יכול להבין כלל ההלכה ההיא מתוך גודל עמקה וחרిפתה. והנה מתוך גודל חיבת האב עליו לא הי' יכול לסבול צער בנו חביבו שהוא מתקשה מאוד ואינו יכול להבין מה עשה אביו פתח לי' פתחא בתאי ההלכה והרא' לו את הדרך אשר ילך בה ואשר יצא ואשר יבוא בשיקול וטריא כמעט אשר הגיד לו כל תוכיות ההלכה והנה כא האורח לשאול אותה ההלכה ולתהותה בפני אביו. והתחיל לומר ההלכה והאורח שואל אותו כמה שאלות ומקש' כמי קושיות והוא משיב דבר על אופנו והוא מותיב והוא מפרק בשכל זך ובהיר ואביו רוא' ושמח ומתענג ומתפאר מזה. אע"פ שמכחו עשה כל החיל הזה. עכ"ז יש לו תענוג גדול והנה בראות האורח שיש לאביו תענוג מזה רצה האורח להוסיף תענוג

עבור מיתתו לא יקח לא ירצה ליקח אפילו מה שבעולם.

רכו

ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וגו' ואתה שנאת מוסר וגו'. אם ראית גנב ותירץ עמו ועם מנאפים חלקך כי הנה יש בתורה מצות הנקראים משפטים. שאפילו לא נאמרו היו ראויים להאמר. ויש מצות הנקראים חוקים. וזהו מה לך לספר חוקי לספ"ר לשון בהירות שיש גותנים טעמים. ובודאים מלכם טעמי מצות החוקים. ולפי דעתם השפלה והקלושה הוא נותן בהירות ואור לתורה. ח"ש ואתה שנאת מוסר אפי' מוסר ר"ל אפילו אותן המצות הנקראים משפטים אתה עובר עליהם. ומה לך לספר חוקי. וזהו מ"ש אם ראית גנב ותירץ עמו שהיא עבירה של משפטים. ואין אתה מפשפש במעשיך שתשוב מעבירות שבידיך ולא עוד אלא עם מנאפים חלקך אפילו מה שהוא חלקיך דהיינו אשתך המותרת לך אם אין אתה מתקדש את עצמך לקיים מצוותך ית' רק למלאות תאוותיך הרי אתה מנאף עם חלקיך וזהו עם מנאפים חלקיך ואח"כ מה לך לספר חוקי. אל תבוא במשפט עמנו. פי' דכל הדנים את ישראל דנים כביכול אותו יתברך. כי הוא אחדות עמנו. כי לא יצדק לפניך כל חי. המלאך נקרא כ"ל ח"י. שהוא הכל חיות והאיך ידין אותך.

רכו

גדול ה' ומהלל מאוד בעיר אלהינו. פי' ע"ד משל אדם שיש לו הרחבת לב יש לו יותר שכל וח"ו להיפך אם יש לו צער נתבלבלה דעתו. כך כביכול כשאנחנו עושים מעשים הגונים נתרחב עולם השכל ית'. ע"ד ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים וזהו אימתי יתברך גדול

רכח

לאביו והתגבר על הבן והוסיף לשאול אותו ולהקשות קושיות חדשות וחזקות ועצומות והבן ההוא בהיותו בוטח על אביו התעורר מעצמו והתחכם ותירץ כל הקושיות. וי"ש רז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו ואמרו רז"ל שטן לשם שמים נתכוון והנמשל מובן כי בראותו שהצדיק כובשו ויש להש"י תענוג מזה הוא מתגבר עליו בכל יום והוא כובשו ומתגבר על יצרו ח"ש רז"ל הקב"ה קראו ליעקב א"ל. א"ל הוא לשון חזק וגבורה כמו ואת אילי הארץ לקח. וזהו קראו א"ל כי הצדיק נקרא גבור הכובש את יצרו. ואמרו רז"ל לעתיד לצדיקים נדמה להם היצ"ר כהר גדול. ואו יהי ניכר גלוי ומפורסם לכל גבורות של הצדיקים שכבשו הר גדול כזה. ואפשר לעתיד יקראו הכל שם הצדיקים בשם א"ל. שזהו רמו הפסוק כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א"ל. וידוע כי ישראל הוא שם הצדיק. ח"ש כעת יאמר לישראל שהוא הצדיק. יאמר לו מה פעל א"ל כמו אדם השואל בשלום חבירו. אתה פלוני מה אתה פועל ומה שלומך כך יאמר לצדיקים מה פעל אתה א"ל והמשך הפסוק הוא כך גדול ה' ומהולל מאוד כלומר עלינו לגדלו ולהללו על כל טוב אשר הוא גומל אותנו כי כל הגדלות והתפארות שיש לו יתברך מעבודתנו הכל הוא בעי"ר לשון התעוררות אלהינו שהוא המעורר אותנו ונותן לנו כח לעבדו ולהתגבר כמ"ש רז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו וכו' ואעפ"כ יש לו יתברך תענוג והתפארת ומשלם לנו שכר גדול כאלו עשינו הכל מעצמינו אבל באמת העבודה האמיתית היא צריכה שיהי מחמת התעוררות עצמינו שאנחנו חלק

אלויה ממעל וזהו בעי"ר פי בהתעוררות צד חלק אלוהות שבתוכינו וזהו אלהינו.

כל הנשמה תהלל יה. על כל נשימה רל ונשימה תהלל יה. ע"ד ויפח באפיו נשמת חיים וגו'. כל נפח מתוכו נפוח פי' מלבו שבכל דבר יש מש"ה פי' בכינה כשנצטרף גרין שערי בינה לאותיות מש"ה או הוא אותיות נשמ"ה ונשמתינו מבינה והחיות יורדות בעולמות מטי ולא מטי כי הגוף אינו יכול לסבול שיהא בו החיות ביותר וגם החיות אינו יכול לסבול שיהא בגוף לפיכך הולך החיות בגוף ומיד חוזר למעלה וזהו ההבל. וההבל נרשם בהחיות הן מה שחושב או מדבר ועושה נרשם זאת על ההבל וכשעולה למעלה החיות נגלה כל זאת למעלה כמשל צורף שבוחן כסף בשפשוף אבן כך נגלה ב"י למעלה כשפשוף החיות בלב וזהו לרגעים תבחננו והאדם ראוי לכוש לחשוב או לעשות דבר שטות. כי בהליכת ההבל הולך זאת המחשבה או המעשה דרך כל העולמות.

ב"ם דרכך ושבילך במים רבים. פי' רלא כי יש אהבת אשה ובאהבת אשה יש כמה אהבות. כמו אמנון שרצה שתבשל לו תמר את הלביבות. וכן שאר האהבות וזהו האהבה נקרא י"ם. שר"ת יסוד ומלכות. וזהו האהבה היא האהבה הכוללות ויש אהבה שבאה מחמת מדות כדאיתא בזהר מחמת רצועה דאלקי בורח אל הש"י וזהו אהבה מחמת יראה וכן אהבה מחמת התפארות. וזהו נקרא מ"ם. פי' מים שזהו ג"כ אהבה ודרך נקרא דרך כבושה וזהו כים דרכך היא הדרך הכבושה ושכיל נקרא דרך שאינו כבושה הוא במים רבים הוא הבאה

מחמת מדות אחרות. ועקבותיך לא נודעו. עק"ב נקרא מדריגות התחתונות ולפעמים יש להם עליה כגון מחשבה וזה כשבאה בתפילה כידוע. חה פי' הוראת שעה היתה. שעה הוא מלשון ואל ישעה בדברי שקר פי' שהיתה בזה עת שצריך להעלות את הזכר הזה כמו אליהו בהר הכרמל שהקריב בעת איסור הבמות שהי' צריך להעלות את כל הדור שהיו עובדי עבודה זרה. רק צריך שלא יחשוב במחשבה וזה בכיון וזהו ועקבותיך לא נודעו שיהיו בלי כוונה.

הללו את יי מן השמים. ע"ד לעולם ה' דברך נצב בשמים. ע"ד בדבר ה' שמים נעשו. בהחבור ברא את העולמות. וכח הפועל בנפעל נמצא כח הדבור הוא בשמי' וזהו דברך נצב בשמים הדבור נצב בשמים ועם זה הדבור מחזיק את השמים. ואמר מהו הדבור. וזהו הללו את ה'. פי' האותיות שהם מא' ועד ת' ויש באותיות ה' מוצאות. וזהו ה' של השמים. וגם אתם הללו בדבורים שיש בהם כ"ב אותיות וה' מוצאות. והכל הוא שהחבור הוא קיום העולם כמו כח השמים ה' הדבור של הקב"ה מן השמים. ר"ל מכח השמים.

ה' צדיק יבחן שבוחן אותו כמו שניסה את אברהם. שהביא אותו למצרים. כדי שיעשה שביל כשיהיו ישראל במצרים יביא על מצרים עשר מכות כמשל אומן שצריך לעשות בעצמו רשימה על ציור וע"פ אותו הציור שעושה הרשימה יכול אפילו מי שאינו אומן לגמור את החקיקה ואח"כ לחלק הכלי כדי שתבוא התפארות אל הכלי צריך ג"כ אומן לעשות בעצמו. כך התחלה היה על ידי אברהם אבינו ע"ה והגמר הי' ע"י ישראל. וסוף הדבר הי' ע"י משה רבינו ע"ה. משל

למלך שאבד חותם שלו. וחותם של המלך הוא הפסד גדול כי מי שימצא אותו יוכל לחתום מטבעות וגם בזיון היא שחותם המלך מונח בעפר והמלך מצטער שאבד חותמו ושרי מלוכה מצטערין כי נאבד חותם מלכיהם ובני המלך מצטערין על חותם אביהם והלכו לחפש אחריו ומחמת גדל זריזותם עברו עליו ולא מצאו אותו והלך בן כפר אחד ומצא אותו והבן כפר אינו יודע חשיבות החותם ומעתה יש לכולם שמחה המלך ושריו ובניו וגם

עולם חסד יבנה. פי' שכל המדות שהם מחסד ולהלאה הם מכח העולם. כי אם לא היה העולם מי אוהב או מי ירא. וזהו זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה מכח העולם הם באים אבל חכם ומבין ויודע היה הוא יתברך אפילו קודם שנברא העולם ונמצא כי הצדיקים מחמת אהבה שאהב אותם ה' ומתפאר בהם ברא את העולם כי באצילות ית' העבר והעתיד שוים נמצא הצדיק כשהוא לומד ומתפלל יש שעשוע להקב"ה כביכול ברא בשותפות עם הקב"ה שהוא ראה זאת מתחילה ומחמת זה ברא את העולמות.

משל למלך שהיו לו כ' בנים ונפלו לשביה ואח"כ עמדו הבנים ויעצו עצות בעצמם לילך אצל אביהם אחד הרהר בעצמו שאצל אביו יהיה לו תענוגים גדולים ולכך רצה לילך אצלו וכשיש לו תענוג אזי לא תאב לילך אצלו ואחד הרהר בעצמו כלום חסר בבית המלך כ"א אני שאני בנו אני רוצה לשוב אל אבי כדי שיהי' לאבי תענוג בשלימות. ואף על פי שיש לו תענוגים אחרים אעפ"כ תאב לילך אצל אביו כדי שיהי' לאביו תענוג. והנמשל מובן.

רלג

רלד א

רלד ב

רלכ א

רלכ ב

הבן כפר שמח שנמצא חותם המלך
אעפ"י שאינו יודע החשיבות וטבעו של
החותם אף עפ"כ יש לו שמחה.
הנמשל ארוכה מארץ מדה.

רלה כוש תריץ ידיו לאלהים. ע"ד בעשרה
מאמרות נברא העולם. ואמירה
הוא לשון נקבה. שיש תורה שבכתב
ותורה שבע"פ היא נתונה בידינו.
ותשלך אמת ארצה. שהיא מלובשת
בהארץ ותורה שבכתב נקרא תורת
חסד על לשונה. שהיא למעלה מהלשון
ומקודם קבלת התורה שבכתב היו
הי' מאמרות בבחי' יראה שהיא נוק'.
אמירה לשון נוק'. אך בקבלת התורה
ניתנו הי' דיבורים שהם כללות תורה
שבכתב ונתחזק הי' מאמרות וזהו ארץ
יראה ושקטה מתחילה יראה ולבטוף
שקטה מתחילה יראה שמא לא יקבלו
ישראל את התורה ותורה שבע"פ היא
באה מחמת התורה שבכתב כי מפני
מה ברא הקב"ה את העולם כדי
שיקבלו ישראל את התורה היראה
הוא באה מכה אהבה כי כשהוא ית'
שורה באדם אזי הוא בוש לפניו
דהיינו אהבה ואהבה בלא יראה הוי
ענפים מתפרדין. אפילו אהבת ה'
ונרגן מפריד אלוף שאם הוא מאמין
שהוא יתברך שורה אצלו הי' ראוי
לבוש לפניו כי הוא טבעית שראוי
לבוש לפני הגדול כזה והיראה הוא
נולד מחמת התחברות העבד עם רבו
נולד היראה אצל העבד. כך השכינה
היא אצלינו רק התגלותה הוא ע"י
השראת הקב"ה ואהבה בלא יראה היא
הוצאות זרע לבטלה והיא מה שנפל
מהשבירה. וזהו כו"ש ששם היה אהבה
רע' ניאוף ע"ד מצרים אחיהם של
כושים רק שאם הי' להם יראה היו
יכולים לעלות אל ה' שהי' להם
בושה לעשות דברי שטות אך כשיבוא

משיח ב"ב יהי' לו יראה. וזהו כוש
אהבה רעה תרוץ ידיו יבוא מדותיו
לאלהים פי' ליראה.

יזכור לעולם בריתו. ברית נקרא רלו
אבר המוליד. ומסתמא כלולים
בו כל האיברים כי הלוא הוא מוליד
אדם ברמ"ח איברים. כך הצדיק נקרא
ברית כי הוא מביא חיות בכל העולמות
ומסתמא כלולים בו כל העולמות
ונקרא אית"ן. וכתורה שבע"פ נקרא
תני"א בהיפוך אתון וזהו משכיל
לאית"ן מי הוא משכיל את הצדיק
האורח"י הוא אברהם אבינו ע"ה
מחמת אהבה משכיל אותו כמשל בן
המלך שעושה מעשה נערות יש להאב
תענוג ונושק אותו כך יעבוד אדם
את הקב"ה שלא ע"מ לקבל פרס שאז
הוא בבחי' בן. ויש לו יתברך תענוג
שאם יעבוד ע"מ לקבל פרס יביא
עצמו לבחי' עבד וכל מה שאדם
עושה אינו נחשב לעבודה אצלו יתברך
כי כולא קמי' כלא חשוב ואם יעשה
העבד מעשה נערות אזי לא יהי' אהוב
למלך כלל וזהו יזכור לעולם בריתו
הוא יתברך יזכור להעולמות מחמת
בריתו דהיינו מחמת הצדיק הנקרא
ברית בנוכר.

רלו ידלי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.
כי בהירות הקב"ה אין כל
העולמות יכולים לסבול אך הוא יתברך
עשה כמה צמצומים כדי שיוכל
העולם לסבול ולכאורה קשה הלא
זה יותר כבוד מה שאין העולמות
יכולים לסבול. ישמח ה' במעשיו
שרוצה לשמוח במעשיו. כמשל אב
שיש לו בן קטן ורוצה ליקח מקל
לרכוב עליו כמו סוס. אעפ"י שדרך
הסוס להנהיג את האדם והוא מנהיג
אותו מ"מ יש לו תענוג מזה. ואביו
עוזרו ונותן לו מקל למלאות תאוה

הבן כך הצדיקים רוצים שינהיגו את העולמות וברא הקב"ה את העולמות כדי שיתנהגו בו בהנהיגם וכבוד עצמותו יתברך אין אנו משיגים. אך הכבוד שבעולמות אנו משיגים לפיכך צימצם א"ע בעולמות כדי שישתעשע בהתענוג של הצדיקים שיש להם תענוג מהעולמות וזהו רצון יראיו יעשה כי באין סוף לא שייך רצון אך הרצון יראיו עושים שהם הצדיקים ע"ד במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים.

מנחל כדרך ישתה וגו'. כי מתחילה הייתה המחשבה בהתפשטות בלי גבול ואח"כ כשעלה בידו אהבה על בנו הוא מצמצם במחשבה לחשוב רק אותה אהבה והוא מנצח כל המחשבות והוא נקרא דר"ך. ומה שאמרו שיש לכל המדות שורש השורש הוא שעלה במחשבתו על בנו שכנו יהי' כך. וכך יאהב אותו וכך ירא מפניו וכך ינצח את כל השונאים ויתן הודיות ויתקשר עמו וימלוך אותו ומפני כן האב אהב אותו ומניח כל המחשבות ואינו חושב רק דבר זה ואהבת בנו נקרא אהבת עולם ואהבת אביו נקרא אהבה רבה. וזהו ג"ש בחוני המעגל כבן המתחטא לפני אביו מה שהוצרך לגשמים והי' מעלה הגבורה בשרשה ונמתקת וזהו לפני הי' תטהרו. וזהו כשהו"א שותה מדרך שבא לו מנחל אזי נמשך לו מאהבה צילאה ומרים ראשו ונעשה לו מוחין והוא הנה"י דפ"א דמוחין דצל"ם.

רלה

רלט

רוממו הי' אלהינו. פי' משל לאב עם בנו קטן. דהיינו כשהבן עדיין קטן מאוד ואינו יכול לדבר או אביו מצמצם שכלו ומשחק עם התינוק בעבודה של שטות אף שהאב יודע בעצמו שהוא שטות אך בשביל אהבת בנו מצמצם שכלו ואף שהם מעשה שטות. וכשהתחיל התינוק לדבר אביו ג"כ צריך לצמצם שכלו ולדבר עם התינוק כפי שכלו ואף שהם דברי שטות. אך כשהגדיל ונעשה בר שכל אז אביו עוסק עמו בלימוד דברי חכמה. ויש לו להאב מזה שמחה ותענוג גדול שאין למעלה ממנו. נמצא שגדלותו ושכלותו של הבן מרומם ומתענג האב מזה. וזהו פי' רוממו הי' אלהינו ר"ל על ידי מעשים טובים שלכם שעל ידי זה הקב"ה שהוא אב מתרומם.

הללו את הי' מן השמים. א"ת הוא מלכות וכתוב בדבר הי' שמים נעשו דוד נקרא מלכות שהיא עשיה ויש עשי' דעשיה היינו מלכות דמלכות שהם כי דלת"ן ועל ידי ו' שהוא לשון המשכה מן ד' לד'.

הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע. ר"ל אדם ההולך ממדריגה אל מדריגה. ועוד חפץ להשיג יותר הוא ממש כמו אין סוף שאין לו סוף. כך זה האדם יש בו מדה להשיג הזרע המושפע מאין סוף. אבל זה והאיש האומר יש לי די בזה שאני יכול ללמוד זה אינו משיג רק קש ותבן שהם הקליפות וזהו פי' הפסוק הלוך ילך ובכה. ר"ל שרוצה לילך ממדריגה למדריגה וכל מה שהוא משיג כבר אינו שוה לו זה נושא משך הזרע מא"ס המשפיע עליו אבל מי שאומר בא יבוא לכל המעלות והוא ברנה תמיד לאמר שלום עליך נפשי כי

רמ

רמא

רמב

למדתי תורה הרבה ואיני צריך יותר נושא אלמותיו דהיינו קש ותבן. כח מעשיו הגיד לעמו התורה נקראת כח מעשיו. כי באורייתא ברא קב"ה עלמא. והוא הכח של מעשיו יתברך וזה הגי"ד לשון המשכה לעמו כי כשאדם לומד תורה באהבה ויראה אוי על ידי אותיות התורה ממשיך חיות לכל הברואים.

רמז **תקעו** בחודש שופר. הנה בכל דבר שהוא משפיע מלמעלה למטה. צריך להיות בו צימצום שבלעדיו לא היו יכולים התחתונים לקבל וזהו נקרא ד"י עד שיבלו שפתותיכם מלומר ד"י כי הנה מה שהשפעה הולכות על ידו נקרא י"ד והטעם כי הנה המשפיע הראשון נקרא יו"ד על שם שאינו מושג ואין יכולים לכנות רק בקטנה מכל אותיות. וההשפעה אי אפשר בלי צמצום כנוכר. וע"ז מורה הדי' לשון דל"ת. ולכן נקרא י"ד וממטה למעלה הוא ד"י. כי הנה בספר יצירה אמר המליך אות ה' בממשלה וצרפה וכו'. קשה באות א' מה צירוף שייך. אך הענין כי באמת יש שם כל הכ"ב אותיות אלא שכולם מתנהגים עפ"י הוראת אותה האות וטבעה ולכן כאשר נאמר ד"י ד' קודם ל"י א"כ מתנהג היו"ד כפי הוראת הדי' שהיא בראש והוראת הדי' הוא צמצום והסתלקות לכן שם ד"י מורה על צמצום והסתלקות. משא"כ כשאות יו"ד קודם לדי' שמתנהג הדי' לפי הוראת היו"ד שבראש והנה ג' ידות נמצאו בכתבי האר"י וז"ל יד הגדולה יד החזקה יד הרמה אהבה נקרא יד הגדולה שאין הגדלות ניכר אלא מכח אהבה כי כשמתירא מלפני המלך אינו בא אצלו ואינו מכיר גדולותו. יד החזקה נקרא בחינת הצמצום כנוכר שמתחזק נגד

האהבה והשפעה ואינו מניחו לירד למטה רק בהדרגה ואף עפ"כ נקרא י"ד לפי שבלעדו לא היו יכולים התחתונים לקבל א"כ גם הוא צורך ההשפעה. והנה הם מתנגדים וצריך להיות ממוצע המחברם והוא י"ד הרמה ואיתא במדרש רבה הבריח התיכון הוא יעקב. והוא נקרא עין יעקב וחכמים נקראים עיני העדה ואיתא ישראל עלה במחשבה וחכמה נקרא עי"ן (נ"א אי"ן) לכן היא מחברת ב' דברים מתנגדים וכן יעקב מחבר ג"כ לכן נקרא יד הרמה ואיתא בספר יצירה המליך אות פ' בממשלה והנה ביחידות הוא ח' וזה צירוף ממטה למעלה חד"ש. כי הש' הוא ג' קוים שע"י נמשך מריש דרגין. ד' הוא הצימצום שבכל ההשפעה כנוכר וח' ג"כ כנוכר אבל מלמעלה למטה הצירוף הוא שפ"ר. וכבר כתבתי במקום אחר שכל ממטה למעלה מורה הסתלקות שנמשך מריש דרגין ע"י ג' קוים לפ' ומשם לר' עלמין. ע"ד מ"ש ומאתים לנוטרים את פדיו וז"ש תקעו פי' כמו ויתקע יעקב בחודש שופר פי' ששופר יתקע בחודש.

רמה **אז** יאמר תקעו בחודש שופר ואיתא רמה בגמרא איוהו חג שהחודש מתכסה בו זה ר"ה. פי' כי הקב"ה הוא קדמון והתורה היא מוקדמת והמצות הם כענפים. ואיתא בזוהר שהמצות הם עיטין איך יהי' לאדם התקשרות עם הבורא יתברך. כי אי אפשר לדבק בהקב"ה אלא על ידי התורה והמצות. ויש במצות ג' בחינות מעשה ודיבור ומחשבה. עד"מ מצות ציצית ותפילין. הפרשה שלהם בתורה הוא דיבור והכוונה היא המחשבה והמצות גופא מעשה וע"כ אמרו רז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין מעיד עדות שקר

בעצמו כי איך יוכל להיות המחשבה להתלבש בדיבור. על מה ישרה המחשבה והדיבור אם לא על המעשה אבל כשקורא ק"ש בתפילין נעשה הדיבור מלבוש להמחשבה והמעשה מלביש להדיבור וע"כ תיקנו חז"ל קריאת הפרשת מועדות כולם ע"ד כוונה הנזכר ודיבור ומעשה הם בזמנם אבל המחשבה אינה בזמן. אעפ"י שגם היא בזמן מכל מקום עולם העליון נגד עולם התחתון אינו בזמן למשל כשאדם הוא בעל ההשגה הוא יכול להבין דבר ברגע אחד וכשרוצה לומר צריך לומר כמה שעות. זהו יפה שעה אחת קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז. ולכאורה הוא גוזמא אבל באמת מה שיכול להיות בעוה"ב בשעה אחת צריך להיות בעוה"ז כמה אלפים שנה כמה שאדם רואה בחלום ברגע אחד מה שאם הי' רוצה לעשות זה היה צריך שנה ויותר והתורה והמצוות נקראים יש"ן והעבירות נקראים חד"ש כמ"ש חדשים מקרוב באו דהיינו העבירות באים לאדם מפני שסובר שהוא כבר קרוב להש"י וזהו לא שערום אבותיכם דהיינו אהבה ויראה נקראים אבות כגודע והאיך בא האדם לידי אהבה וירא' כשאינו משער בעצמו לאמור כך וכך עבדתי כבר את הבורא ית' והמחשב' נקראת שפר"ה שמשפרת את הדיבור והתשובה נקראת ג"כ שפר"ה משפרת דעד האידנא לא הוי שפיר והיינו שעל החרטה והתשובה בלב שלום מעלה העבירות עד מקום הלב שהיא המחשבה. ושם מתבררת ומתלבנית וזהו תקעו בחודש. דהיינו העבירות בשופר דהיינו תשובה שפר"ה כנזכר. ומפרש מהו חודש דהיינו בכסא ליום חגיגו. דהיינו כסא אש של התלהבות שצריך להיות לכל אחד

להש"י ומפרש בגמרא איזה חג שהחודש מתכסה בו פ"י שהתלהבות של התשובה מכסה (נ"א מכבה) ההתלהבות של העבירות וזהו אש שלמעלה אוכלת אש וזה ראש השנה שבו התעוררות תשובה בעולם.

חשבת' דרכי ואשיבה רגלי אל רמו
 עדותיך. הנה כאשר האדם חפץ לעשות איזה מצוה כמו קימת חצות לילה וכיוצא היצר הרע אינו מניחו לעשות כי מכביד עליו איבריו ומפיל שינה על עיניו אך אם האדם ערום וצרכיו או הוא מחשב לעשות חפצו וצרכיו ואז מניח לו היצר הרע לקום בזריזות ממטתו וכיוצא בזה וזהו חשבת' דרכי פ"י כשרציתי לעשות מצוה חשבת' מקודם לעשות דרכי בכדי שלא יהיה לי מניעה מיצר הרע ואחר כך ואשיבה רגלי אל עדותיך.

אענך בסתר רעם וגו'. יש ב' מיני רמו אהבה. א' אח ואחות. והב' אהבת איש ואשתו ויש חילוק ביניהם. כי אהבת אח ואחות הוא בגילוי נושקים זה את זה ואינם בושים אבל אהבת איש ואשתו היא בסתר. אבל איזה אהבה גדולה כודאי אהבת איש ואשתו שיש בה הולדה. משא"כ באהבת אח ואחות גם יכול להיות שאחד עני ואחד עשיר כן יש בעבודת אלוהות יש מצוה שהוא בגילוי אהבה גלויה. ויש שהם בסתר כמ"ש בזוהר שיוציא שערות מתפילין. גם ביוה"כ ב' שעירים כדי שלא יהי' ניכרית כמ"ש שכל שהיא בסתר יש בה הולדה נמצא אחד שעושה מעשה לצורכי עולם ונולד בזה עבודת השם ית'. עוסק במשא ובמתן אוכל ושותה והוא עובד בזה להשם ית' זו נקרא אהב' שיש בה הולדה. וזהו אענך ר"ל כשאת' בסתר רעם.

רמח

הבורא. וגרמו בזה אהבת הבורא וגב כל הנסים שעשה למענם והראה לנו אהבתו אותם. וגם כן קיצר בתולדות עשו. והאריך בתולדותיהם ומאורעיה' ומחמת אהבתו אותם הכל נכלל בשם א"ל כזכר. וחלק אחד מדבר מגבורות הבורא ית' וכן בתפארתו ונצחוננו וכן כולם והכל יש להם שמות לכן אמרו רז"ל כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא. ולכן משה רבינו ע"ה שהשיג עצם אלהותו יתברך שהוא החיות של כל השמות ושם אין חילוקים והכל אחדות פשוט לכן כל התורה בכללותיה ניתנה על ידו משא"כ שאר הנביאים שלא השיגו עצם אלהותו ית' כ"א על ידי המדות והכינוים והכינוי הוא פרט. ע"ד כשרואים גבורות אדם קורין אותו גיבור וכשרואים חסדו נקרא גומל חסד. וכן כולם קורין אותו בשם המדה שיש בו בפרט וכן הנביאים כל אחד על ידי איזה מידה שהשיג עצם אלהותו יתברך ע"י אותה מדה לבד ובאותו מצוה לבד דיבר עמו הקב"ה משא"כ משה רבינו ע"ה שהשיג על ידי שם הוי"ה שהוא חיות וכללות הכל. על כן התורה כולה כללים ופרטים. וכל מה שתלמיד ותיק עתיד וכו' ניתן על ידו וד"ל. והנה נאמר אצל אברהם אע"ה. במחז"ה לשון מראה שרואה הפרצופים וכמו שהאדם מתחזה לפני המרא'. כן הפרצוף שבמרא' מתחזה אליו. כן כביכול אצל הקדוש ב"ה. כמו שהאדם מרא' את עצמו לפניו יתברך כן הוא יתברך מתראה אליו דהיינו אם הוא מתרא' לפניו באמת טיפה סרוח' כך הקב"ה מצמצם את עצמו לפניו כדי שיוכל לסבלו אבל כשהוא מתראה בגדלות מן הראוי שגם הקדוש ברוך הוא מראה את עצמו

כי אלהים יושיע ציון וגו'. וארא אל אברהם וגו' באל שדי ואיתא אורייתא וקב"ה כולא חד הוא דהיינו מי שאינו יכול לסבול עצם אלהותו יתברך כ"א ע"י התורה ובאורייתא ברא קב"ה עלמא דהיינו באותיות שאמר יהי אור ויהי אור. וזה היה אצלו יתברך צמצום שצימצם עצמו יתברך באותיות וברא עלמא וכמו שהאדם המדבר אינו נבדל מהאותיות שהוא מדבר רק הגוף הוא נבדל אבל לא חיותו כן כביכול אצלו ית' אינו נבדל מן האותיות ואין מי שיוכל אלהותו ית' כי אם האותיות וזה נקרא איהו וגרמוי חד והנה כל הנביאים ראו באספקלריא שאינה מאירה ומשה ראה בהמאירה. ר"ל שהשיג עצם אלהותו ית' יותר מכל הנביאים ע"כ ניתנה התורה בכללות על ידו לפי שבעצם אלהותו אין חלקים שהיא אין סוף אחדות פשוט. וכל התורה שמו של הקדוש ברוך הוא דהיינו שיש אצלנו עשר שמות שאינם נמחקין שהם כינוי' להקב"ה למשל שם א"ל הוא אהבה ומדת חסד. אלהי"ם יראה ומדת גבורה וכן כולם על דרך זה. אבל עצם אלהותו והחיות של כל השמות והמדות נקרא בשם הוי"ה ב"ה. והנה כל התורה מדברת בשמו של הקדוש ברוך הוא. למשל חלק אחד מדברת ממדת אהבה איך לאהוב את הבורא ית'. ומספר איך אהבו אותו האבות והלכו עמו בתמימות וסבלו כמה בזיונות בשביל אהבתו ומספר כמה מעשיות שעשו שהוא לכאורה נראה שהיה לצורך עצמן הנה לבד הסוד שבהן. לפי פשוטו גם כן סיפר להראות שגם בזה היו אוהבים להבורא יתברך לפי שנעשה הכל בדחילו ורחימו. כדי שימצא להם צרכיהם ויוכלו לעבוד

לפניו בגדלות וגדולת הכורא ית' אין כל בריה יכולה לסבלו כ"א על ידי צמצום הרב' כנודע וזהו ועשית שנים כרובים (שהם אפי ווטר' כרביא) דהיינו שתגרום ע"י מעשיך וענוותנותיך עד שגם הקב"ה כביכול יצמצם את עצמו ויראה אליך בקטנות כמו האב שרואה את בנו משחק באגוזים או מחמת אהבתו משחק הוא גם כן עמו הגם שאצל האב נרא' זה מעשה גערות וקטנות אעפ"כ מחמת אהבתו לבנו שיקבל תענוג מצמצם את שכלו הגדול ושורה בקטנות שיוכל הקטן לסבול אבל אם הי' מתנהג עמו לפי שכלו לא הי' הבן יכול לסבלו ולא הי' האב מקבל תענוג ממנו וד"ל. וזהו לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה כי ידוע כי שמש ומגן ה' אלהים וזהו לא ישב בקרב ביתי עושה רמיה שהם גסי הרוח וכתוב אותו לא אוכל לפיכך אינם יכולים לסבול אלהותו ית' כ"א ע"י כינויים והוא שם אלהיים אבל ישראל כתיב סהו כי קטן יעקב ודל וכן דוד הקטן דהיינו שמקטינים א"ע. או גם הקדוש ב"ה מצמצם א"ע ויכולים להשיג אלהותו ית' בלי מסך ומגן לכן צדיקים מתעדיין בה שיכולים לסבול אבל אומות העולם שהם בגדלות אינם יכולים לסבול והם נימוקים. והנה הגורם הגדול לישראל שיהיו בקטנות הוא מחמת שהם דבוקים ביראת הכורא ית' שהוא חכמה כמ"ש הן יראת ה' היא חכמ' דהיינו שרואים תמיד כח הפועל שבהם ואלולי כח הפועל היו אפס ואפס. א"כ מה הוא גגד כח הפועל אינו רק אי"ן על כן יש לו בושח דהיינו יראה והנה בצדיקים עצמם מצינו חילוק אברהם אמר ואנכי עפר ואפר ודוד אמר אנכי תולעת

שהם מציאות מה אבל מרע"ה אמר ונחנו מה והיה כעני בעיני עצמו כמו שכתוב והאיש משה עניו מאוד וגו'. לכן נתגלה אליו עצם אלהותו ית' משא"כ כל הנבראים לפניו ולאחריו וכן כ"א מהצדיקים כל מה שנתדבקו יותר ביראה דהיינו חכמ' היתה השגתו יותר ויעקב שהיה המובחר שבאבות ונתדבק בירא' כמ"ש וירא יעקב וגו' כתיב כי בן זקוני"ם ותרגום אונקלוס ארי בר חכיי"ם וכל מה שקרה ליעקב קרה ליוסף. נמצא שגם הוא היה מתדבק לחכמה. דהיינו ירא' המקטנת בעלי'. על כן אמר יש לי כל דהיינו שמסתפק במה שיש לו. לפי שהוא במדריגת החכמ' שהוא מדריגת אי"ן. והאי"ן אינו מתאו' לכלום משא"כ עשו שאמר יש לי רב לשון גדלות. ע"כ נאמר בו וימלוך וימת. ורצ' לומר שהורידהו מגדולתו. דהיינו מחמת גדלות ולפי שהאבות החזיקו את עצמן במדת החכמ' שהיא קטנה ע"כ ניתנה להם מצות מילה שהוא כריתת המותרות דהיינו הערל"ה אותיות לרע"ה ומסתפק א"ע במיעוט שהיא הקטנ' ונו המדה נקרא א"ל שד"י שאמר לעולמו די דהיינו הקטנה. הגם שהשם מורה על התקשרות. הנה התקשרות בא מחמת אי"ן דהיינו חכמ' לפי שלא יתקשר האדם אל חבירו כ"א על ידי שמקטין את עצמו ורואה את עצמו כאי"ן נגד חבירו. ועי"ז מתקשר עם חבירו. והנה הגם שהחזיקו האבות עצמן במדה זו. אעפ"כ כתיב ביעקב יושב אוהלי"ם ב' אוהלים אוהל עליון שהיא חכמה וגם מעוה"ז לא הניח את ידו להיות בהסתלקות כמו משה רבינו ע"ה שהי' פרוש מאשה ואפי' עולם הדיבור נאמר בו כבוד פה והיה כולו דבוק לחכמ'.

על כן השיג עצם אלוהותו יתברך שהוא שם הוי"ה ב"ה. וזהו וארא אל האבות באל שדיי בפרט. ושמי ה' לא נודעתי שהוא חיות כל המדות בכלל. והנה מדת התקשרות נקרא ציון שנמשך המשכה מיר"ד לנ' שערים. והוא"ו הוא המשכ'. והצ' הוא גם כן יר"ד גו"ן כפופה. והגורם למדת התקשרות הוא מדת הירא' הנקרא אלהים וזהו אלהים יושע ציון כי מדת אלהים מביא למדת ציון כנוכר והנה כשהצדיק מתעורר את עצמו ביראה או מתעורר ירא' ותשוב' בלב כל ישראל שכל ישראל ערבים זה בזה. דהיינו מעורבים וזהו והוא יבנה עיר"ו לשון התעוררות יהוד' וכל ישראל נקראים ע"ש יהודה כנודע. או יבנה לשון הבנה דהיינו אם לפעמים יפול הצדיק ממדריגתו אין זה נפיל' כדכתיב שבע יפול צדיק וקם שכל הנפילה שלו אינה רק בשביל הקימה שיקים עמו עוד ניצוצות. וזהו כרע שכב כארי וגו'. דאיתא אין ארי נופל כ"א לטרוף טרף כי אין הצדיק נופל כ"א לצורך קימה. שיקים עמו ניצוצות. והנה הצדיק נקרא ציון לשון סימן כמ"ש רשב"י ע"ה אנא סימנא בעלמא. וזהו אלהים יושע ציון שלא יפול לגמרי כ"א ויבנה ערי יהוד' דהיינו להביא הבנה בהתעוררות של יהוד' כי בוודאי בכל יהודה יש התעוררות אהבה וירא' בכל יום אך לכל אחד בא לו אהב' וירא' בכלי שלו דהיינו באיזה אהב' וירא' שהוא דבוק בה. אך כשהצדיק נופל לאותה מדה שאותו האיש דבוק בה או הוא מבין שאותו התעוררות שהי' לו אהבה וירא' לדביקות הבורא עכשיו בא לו באותו כלי שהוא דבוק בה עתה וכיון שנודע לו זה או באמת ע"י אותה אהב' וירא' שבא לו גם עתה אינו מדבק עצמו לאותו דבר

כ"א מדבק עצמו על ידי זה להבורא יתברך ובא למדריגתו הראשונה ומלמד גם לאחרים הדבוקים בחומריות שיתדבקו ע"י אהב' ויראה הבא להם בכלי שלהם כנוכר להבורא יתברך וזהו שמביא הבנה להתעוררת יהודה. **להשתבח** בתהלתך. קשה להשתבח לשון מדבר בעדו ויתורץ עפ"י מ"ש רז"ל עתידין ישראל שיאמר לפניהם קדוש. ובוודאי בעת ההיא ישבחו ישראל להקדוש ברוך הוא בשבח יותר מעולה וזהו תהלתך עתה יהי' בקהל חסידים. וזהו וקבצינו וגו' להשתבח בתהלתך. שישבחו אותנו בתהילתיך ואז יהי' שבחך יותר מעולה וזהו ונושע' כי תהלתינו אתה פי' הושעינו ונושע' שנינו כי תהילתינו לעתיד אתה היום משבחים אותך בזה. וע"כ יהיה שבחך לעתיד יותר מעולה נושעה לכן נושעה שנינו.

רצון יראיו יעשה. לא ירצה לומר רמט כפשוטו שהקדוש ברוך הוא ממלא רצון הצדיק והירא כי רצון הוא לשון תאוה שרצונו של אדם תאב לדבר מה. וזה לא ירצה לומר גבי צדיק וירא שהוא תאב לגשמיות אך כי התפילה נקרא רצון כמ"ש ואני תפילתי וגו' עת רצון. והנה הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ושולח הקב"ה בעצמו לצדיק הרצון כדי שיתפלל. ע"ד לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון ואז תפילתו מקובלת כמו שאמר רבי חנינא בן דוסא אם שגורה תפילתי בפי וכו' וזהו רצון יראיו יעש' ר"ל שזו התפילה יעשה * ויקובל וכל זה בא לו כי הקב"ה שולח לו מענה לשון. הוא מחמת שהוא צדיק וירא מתחילה לכך שלח לו הרצון. (שהיא) שתהא כראוי

* ברפוס ראשון יר"ד צרו"י עיי"ן קמוצה.

רנא

ומקובלת כנזכר. או יאמר רצון יראיו יעשה ר"ל כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשלים רצון יראיו. דהיינו שיהיה להם יראה רוממות הוצרך אין סוף ב"ה להשתלשל ולגלות עצמו כביכול אליו. זה יעשה.

רנב

הורינו ה' דרכך וגו'. הנה ידוע כי דרך נק' דרך כבושה. ואורח נקרא שאינו כבוש'. ויכולים לפעמים לתעות לילך מתוכ' למקום סכנה. משא"כ בדרך כבושה שאין מקום לתעות מתוכה. כן באדם יש ב' ענינים אלו יש לאדם דרך כבושה בעבודת הבורא יתברך. שאם ילך תמיד בזה הדרך בוודאי לא יתעה מתוכ'. דהיינו אדם שפירש א"ע מכל הענינים ואינו עוסק רק בתורה יומם ולילה ואינו מדבר רק דברים ההכרחים ולא יותר ויש גם כן דרך אחר שאינה כבוש' ונקרא אורח. דהיינו אדם שמדבר לפעמים עם בני אדם אך הדיבורים הם לשם שמים דהיינו שמדבר אלה הדברים שיבוא מהם איזה מוסר. או אהבת ה'. או יראת ה' וכיוצא או אדם שיודע להעלו' דיבורים למעל' בקדוש'. כידוע מכמה בני אדם. נמצא כי בוודאי מותר לדבר בדיבורים אלו. אך סכנה יש בדברים אלו כי אולי יתעה מן הדרך הטוב ויתחיל לדבר דברים בטלים גם כן כדרך המון עם. ועל זה צריך האדם להתפלל ולבקש מאתו יתברך שיסייע אותו כשירצ' לילך בזה האורח כי בלתי סיוע מאתו יתברך כביכול יכול האדם לתעות באותו דרך הנזכר. לכך צריך לחגור מתניו בתפילה. שלא יבא לידי מכשול עבירה ח"ו. זהו פירוש הפסוק הורינו ה' דרכך. ר"ל הורינו שאדע הדרך הכבושה ואז אהיה יכול לילך בה כעצמי ונחני באורח מישור פי' באורח

שאוכל לתעות בה. בקשתי שתניחני בסיוע ועזר וסעד. שאלך במישור ולא בעקלתון כי זולת העזר שלך ח"ו אוכל לתעות כנזכר. וזהו רמז הפסוק בכל דרכיך דעהו וגו' פי' בכל דרכים הכבושים צריך האדם בעצמו לידע היטיב איך ילך ויתנהג בהם. וזהו יכול האדם לידע ולהתנהג והוא פי' הוא ית' יישר אורחותיך אפילו אותן הדרכים שאינם כבושים יישר לפניך ויהיה לך לסיוע ולעזר שלא תתעה. עוד נראה לי באופן אחר. כי זה ידוע שיצה"ר ויצ"ט מתלחמים תמיד באדם. ושניהם נקראים אורחים היצר הרע נקרא אורח כמ"ש ויבוא אורח אל האיש והיצ"ט כ"ש שנקרא אורח כי אינו מצוי כל כך אצל אדם. כי אין הכל שומעין לו ומה גם שאינו בא אל האדם עד לאחר י"ג שנה וכך הוא המשך הפסוק בכל דרכיך דעהו כפשוטו בכל המעשים אשר אתה עוש'. אפי' דברים שהם צרכי האדם הגשמיות בכלם דעהו יהיה כוונתך לשם שמים נמצא כי בזה יוכל האדם לעשות פשרה בין היצ"ט והיצה"ר כי שניהם נהנים ממעשיו כי הוא אוכל ושותה ומתענג ובשאר דברים גשמיים ברצון היצה"ר וגם עושה רצון היצ"ט כי כל מעשיו הם לשם שמים וז"ש והוא יישר אורחותיך ר"ל כשתקיים תחילת הפסוק בכל דרכיך דעהו אז המדה הזאת בעצמו יישר אורחותיך ר"ל יפשר בין ב' האורחים שבך כי שניהם יתרצו בזה כנזכר. גבורי כח עושי דברו וגו'. פירוש רנב שצריך האדם להיות במדרגה זו שדיבורו יהיה לו עשייה ר"ל כשהוא בא אל הדיבור צריך לו לילך דרך ז' מדריגות כי תחילה צריך להיות בכינה לחשוב איך לדבר ואח"כ צריך

לילך דרך אהבה ויראה ואח"כ דרך התפארות כשהוא רוצה שיהי' תיבה שלימה או נצטרפו האותיות. זאו מתפארים בעיניו לדברם כך. ואח"כ דרך הניצוח שמנצח האותיות האחרים הרוצים לצאת בניענוע הה' מוצאות מנצח אותם ומשתיקם ומדבר הדבר שצריך לו ואח"כ דרך הוד ואח"כ דרך היסוד דהיינו שמחשבתו דבוק לדיבורו. הוא נקרא יסוד שהיא דביקות המחשב' בדיבור ואח"כ בא דרך הפה הוא מלכות והיא מדריגה התחתונה וצריך האדם להיות במדריגה זו שיהי' דיבורו נחשב לו למעשה ודי למכין בזה היטיב.

רנד הללי נפשי את ה' אהללה ה' בחיי וגו'. פירוש הגוף אומר הללי נפשי את ה'. וא"ת מה תועלת יהיה מזה להגוף לכן אמר אהללה ה' בחיי ר"ל לעת התחיה. או גם אני הגוף אהללה ה'.

רנה להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות. ר"ל כוונת הפסוק עפ"י מ"ש רז"ל תפילות אבות תיקנום. ונ"ל שזה אמרו ז"ל דרך רמז. כי ידוע שהאבות המה חג"ת כי אברהם הית' מדתו חסד שהיה גומל חסד ואותה את הבריות ומקרבן לאמונת הקב"ה ולעבודתו כי מדת חסד הוא אהבה כידוע ומתוך שהיה דבוק במדה הזאת הכיר והשיג את בוראו שיש מנהיג ואלויה בעולם. והנה יצחק הגם שקיבל מאברהם אביו שיש אלויה בעולם עכ"ז רצה לידע ולהשיג מעצמו ידיעת הבורא. כמ"ש דע את אלהי אביך ולא יהיה אצלו רק בקבלה לבד מצות אנשים מלומדה. לכן התדבק את עצמו במדת היראה ומכח זה הכיר והשיג הש"י בעצמו לבד ממה שהיה לו קבלה מאביו. והנה יעקב ראה בעיני

השכל כי מן ההכרח שיש בהנהגת העולם מדה הממוצעת והמכריע בין חסד וגבורה. כי אלולי כן לא היה העולם מתקיים אם היה נוטה לאחד מב' הקצוות הנזכרים לכן התדבק במדת הת"ת שהוא רחמים המכריע בין חסד וגבורה ומתוך זאת המדה שהשיג והכיר יותר מאבותיו הוא בחיר שבאבות כי בזה העולם מתנהג בתמידות. כמ"ש רז"ל ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים בדין שיתף עמו מדת רחמים. וידוע שיש באדם הנקרא עולם קטן כל המדות הללו ובאלו המדות האדם מתנהג רק שיש אהבה קדושה ואהבה זרה ח"ו. וכן הירא' והתפארות שהם זרים ח"ו. ואם ח"ו האדם מתנהג במדות הזרות הוא בוודאי פוגם בחג"ת הקדושים אבל אם באה לאדם כמחשבתו אהבה וירא' והתפארות זרה והוא מתגבר ומעלה מחשבתו ממקום הזרות אל מקום הקדושה ומוציא ומברר בזה הניצוצית הקדושים שבתוך הקליפות ומעלה אותם אל הקדושה מחמת שהוא מתדבק ומחבר עצמו בעבודת בוראו ובתורתו הקדושה ומחשבתו זכה ונקיה בלי שום סיג ותמיד עיניו ולבו בלי הפסק רגע וחשקו וחפצו להתדבק בקדושה עליונה ולהתחבר במדותיו יתברך בוודאי אדם כזה מעלה כל הניצוצות ומבררם ומעלה אותם אל שורשם שהם המדות העליונות ובוודאי זהו אמרם ז"ל שמוסיף כח בקדוש' בפמליא של מעל' והנה האדם כזה בוודאי הוא מתקן מדת חג"ת. ולזה רמזו רז"ל תפילות אבות תיקנום פי' תפילות הוא לשון התחברות כמ"ש בתיקונים יש טפל בט' ויש תפל בת' וכו' דהיינו כשאדם מתחבר ומתדבק עצמו עם בוראו ומחשבתו זכה וקדוש' תמיד כנזכר.

בוה מעל' כל המחשבות זרות אל שורשם כנזכר ובוה הוא מתקן אבות שהם חג"ת. שמוסיף כח למעל' כנזכר וזה נ"ל המשך הפסוק להגיד בבוקר חסדך ר"ל מי שיתנהג במדת החסד שהוא מדת הבוקר. הוא מגי"ד לשון המשכ'. כמו הגד"ה ממשכת הלב. ר"ל שאם יתנהג במדת החסד יומשך השפע לכל העולם בעבורו ור"ל כשיחזיק במדת אברהם הנקרא בוק"ר יומשך ע"י החסד שהיא מדה המשפעת שפע טוב בלי קץ ותכלית כמדת המים שהם חסדים. וזהו כפל הלשון בבוק"ר חסדי"ך שהוא לכאורה כפול. כי הלא בוקר הוא מדת החסד. אך לפי הנזכר יובן כי כך הוא הפי' להגיד פי' להמשיך השפע שהוא חסדי"ך וע"י מה ימשוך ע"י בוקר. פי' מדת בוקר שהוא מתנהג בו. ר"ל ע"י החסד שהאדם עושה הוא ממשיך חסד עליון אל העולמות כי הוא געשה הצינור המשפיע כי הוא מעורר מדת נוצר חסד. שהוא בהיפוך אתון צנו"ר נוצ"ר וסוף הפסוק ואמונתך בלילות פי' כי ידוע שמדת אמ"ת הוא מדת יעקב. ומדת לילה הוא מדת פחד יצחק. ומדת אמונה בה גם כן קיום העולם. כמ"ש וצדיק באמונתו יחיה. ואמרו רז"ל בא חבקוק והעמידה על אחת ואם כן יכול הוא לירד ההשפעה אע"פ שהוא אוהו בלילות שהוא פחד יצחק ואם כן מוסב גם כן תחילת הפסוק להגיד שהוא לשון המשכה גם על סוף הפסוק ואמונתך בלילות כנזכר.

והואיל ואתא לידן נימא ביה מילתא בטעמא. מהו הטעם שמדת

החסד גורם ההשפעה וגם מה טעם שכל הנאצלים והנבראים והיצורים הנעשים כולם בא להם ההשפעה ממה שלמעל' הימנו. במדת מטי ולא מטי ולמה כך

היא המדה אך כי הנה ידוע שיש למדות העליונות תשוקה גדולה ותאוה להשפיע לשל מטה הימנו. כמ"ש רז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינוק וכו'. והנה איתא בזהר שמלת חס"ד הוא אותיות ח"ס ד' פי' שהוא חס על דל ומשפיע לו. והנה נמשיל משל לעשיר שהוא חונן דלים ומשפיע להם. הנה העשיר הוא במעלה עליונה בעושר הון ועתיק והוא עוסק תמיד בעסקיו ברוב עשרו וברוב גדולתו כי הוא נכבד מכל בני עירו. והנה איך תמצא שהעשיר ההוא יהי' חונן דלים שפילי הערך כנגד הערך העשיר אך מפני שיש בהעשיר מדת חסד שהוא ח"ס על ד"ל וזאת המדה גורמות לו שהוא פונה מכל עסקיו הגדולים והנכבדים ונותן עיניו ולבו על חסרון העני. מחמת שהוא חס עליו ביותר ומשגיח על העני מאוד להשלים די מחסורו אשר יחסר לו נמצא כי העשיר צריך להשפיל ולהקטין את עצמו ממחשבתו שהיתה תמיד בגדלות בדברים גדולים ונכבדים והוצרך להקטין עצמו במדת העני שהוא מדת הקטנות. כי תמיד בכל מקום שהאדם מחשב במחשבתו שם הוא. אם במדת גדלות שם הוא בגדלות. ואם בקטנות הוא מחשב שם הוא בקטנות נמצא כי העשיר הוצרך להשפיל א"ע לתוך הקטנות והכל מחמת מדת החסד שבו ותשוקתו וחסקו תמיד להשפיע לזולתו ובלי ההשגחה אי אפשר להשפיע לכך הוא מוכרח להשפיל ולהשגיח כי לולא זאת לא הי' המקבל מושפע ממנו. והנה ידוע כי מדת נוקבא נקרא עניה ודלה דלית לה מגרמה כלום ומדת המשפיע הוא דכר שהוא חסד מדת העשיר המשפיע לעני והנה מדת החסד חשקו תמיד להשפיע כמאמרם ז"ל יותר

כמה פעמים בתפילה אחת נמצא כי באדם הוה אין הדביקות עולה כשורה וביושר רק בעקמימו' כי בברכה האחת עולה הדביקות ביושר ובברכה האחרת לא אבל זה שמתפלל כל התפילה בדביקות וביושר וזהו להגי'ד פי' לשון המשכה כי ישר ה' צורי שילך ההמשכה בדביקות הבורא ביושר ולא שום עולתה בו.

רמז הפסוק הוד והדר לפניו עזו רנח וחדוה במקומו הנה לכאורה ג'ל דהוה ליה למימר להיפך הדר והוד. ר"ל שעל ההדר שלפניו גותנים לו הודיה. וא"ל ע"פ מ"ש רז"ל שהקב"ה משתעשע ומתענג בתורתו של צדיקים אף קודם בריאת הצדיקים בעולם כבר תורתם חקוקה שם למעלה והקב"ה אומר בשם אומר' כמ"ש אליעזר בני פרה בת שתים והנה אפשר לומר שכללות התור' ופשוט' נק' הוד כמ"ש אשר תנה הודך על השמים והראי' לזה שפשט התורה נק' הוד'. שאל"כ אלא שפנימיות התורה נק' הוד' א"כ קשה מה הוא תשובה שהשיב מרע"ה למלאכים כלום יש אשה ביניכם או גניבה או גזיל' וכו' ואם הוד' זהו בפנימיות התורה וסודותיה. א"כ לא היה משיב כלום. אלא ודאי מוכרח שזה קאי על פשטי התור' והדר' הוא נק' פנימיות התורה וסודותיה הלוא כי כאשר האדם משיג הפנימיות יודע לדרוש על כל אות ואות וקוץ וקוץ תילי תילים אלא שלא על חנם נכתבו ב"ה הוא מהדר ומעטר התורה כידוע. והנה התור' נקראת עוז' כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואפשר לומר שזה רומז הפסוק הוד והדר כלומר לימוד הצדיקים הן חידוש פשט התורה הן חידוש מה שהוא מחדש בפנימיות הכל נאמר מקודם בריאות הצדיק

ממה שהעגל וכו' והנה אי אפשר להשפיע אלא שיעיף וישגיח על חסרונו של המקבל הנה הוא מוכרח לידע ולהשגיח במה שלמטה הימנו נמצא כי אצלו נחשב לירידה שיוורד מגדולה שלו ומעיף בתחתון ממנו בחסרונו וזהו פי' מטי ולא מטי. ר"ל כשהוא מטי להמקבל השפע מלמעל' הוא מוכרח שירד המשפיע ממעלתו של גדלות לקטנות של תחתון כנוכח נמצא כי הוא לא מטי אצל העליון כנוכח.

רנו צדיק כתמר יפרח וגו'. כי הנה יש ב' מיני צדיקים ושניהם צדיקים גמורים. אך החילוק ביניהם האחד הוא תמיד בדביקות הש"י ועושה עבודתו המוטלת עליו והוא צדיק רק לעצמו ולא לזולתו כלומר שאינו משפיע מצדקתו לאחרים וזה הוא הנמשל לארז. שאמרו רז"ל שאינו עושה פירות שהוא רק צדיק בפ"ע ואינו עושה פירות שיחזיר לאחרים למוטב וירכו ויפרו צדיקים בעולם. זה אינו עושה אלא לעצמו ישגה ומרבה שכרו. אבל הצדיק הב' הוא נמשל לתמר העושה פירות. וזהו כתמר יפרח. כלומר שהוא מוציא יקר מזולל ומפריח ומרבה הטוב בעולם וזהו מ"ש רז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים וכו' ר"ל שזה הצדיק הב' הנזכר הוא נקרא בעל תשובה. פי' שהוא בעל ואדון אל התשוב' כי הוא החזירם למוטב. ורבים השיב מעון וגרם תשובה בעולם שכרו כפולה הרבה יותר מן הצדיק הראשון הנזכר אף שגם הוא צדיק גמור.

רנז להגי'ד כי ישר ה' צורי. כי יש אדם שבאה לו מחשבה זרה בתפילה אבל דוחק את עצמו ומבטל אותה וכן

בעולם וזהו לפניו. רק שע"י הצדיק נתגלה ונמשך אור למט' (אך באופן שילמוד בדחילו ורחימו המרימו בעז וחדוה שהם יראה ואהבה) גם חדוה ר"ל כי הלומד בהתלהבות ושמח גדולה בדביקות הש"י או בוודאי יכוון הדברים באמיתתם. הן דברים החקוקים ונרשמים צירוף אותיות תורתו למעל' וזהו שאמר במקומו גם בזה יובן פסוק אשרי אדם עז לו בך מסילות בלבכם. ואפשר לומר שכך פירושו אשרי אדם עז לו כלומר התורה המתיחסת לו ר"ל שהוא חידש דבר בתורה וכיון לאמיתתו כמו הדברים החקוקים למעל' וזהו בך (ומ"ש מסילות בלבכם היא מ"ש רז"ל דכבישין לי' שבילין דאורייתא בלביה ר"ל שלומדים ע"ד האמת שהם ע"פ האמת דל"ב נתיבות חכמה שהם נקראים שבילין ומ"ש בלבכם ר"ל שלומד בב' הלבבות בדחילו ורחימו) ובזה מתורץ שהי' לו לומר איפכא הדר והוד שהם מורים נצח והוד כידוע אך הלוא ידוע כי אלו ב' המדות נקראים לימודי ה' והכתוב מדבר בלימודי הצדיק התחתון כנוצר ולכך נאמר קודם הו"ד ר"ל השעשוע שהקב"ה משתעשע בתורתו של הצדיק וזהו ההוד אע"פ שעדיין לא בא ההדר שהוא לימודי ה' ממש. ועוד ג"ל מפני שההוד הוא הפשט וחיצוניות התור' וההדר הוא הפנימיות ומי שיש לו מפתחות החיצוניות הוא יכול לכנוס ולהשיג הפנימיות. אבל לא להיפך והנה מהרש"א זלה"ה בחידושי אגרות כתב שההוד נקרא פנימיות התור' ומתרץ הקושיא הנזכר לעיל מה שהשיב משה רבינו ע"ה למלאכים כלום יש אשה וכו' פי' הוא שכך אמר משה רבינו ע"ה אתם המלאכים אינכם

יכולים לקיים אלא פנימיות התור' לבד. אבל אנחנו יכולים לקיים שניהם. וא"כ לפי פירושו זלה"ה שהפנימיות נקרא הוד ואפשר לומר ג"כ הפסוק על דרך זה כמ"ש בזוהר אשר תנה הודך וגו' דא הוא רזא דנהרו עמיקא וכו' ודא הוא אשר כמד"א אהיה אשרי אהיה ע"ש ותבין היטיב והנה התור' נקראת עז"ו ולמעל' נקראת אוז"ן (ואפשר לומר שמה שאמרו רז"ל שלמה המלך ע"ה עשה אזנים לתורה ר"ל שהשיג בחכמתו התור' העליונ') והנה צריך לתת טעם למה התור' נקראת למעל' אוז"ן ולמט' נקראת עז"ו אך כי בתורה כתיב חצבה עמודיה שבעה והם ז' ימי הבנין ותיב כולם בחכמה עשית נמצא כי מוכרח הוא שבכל אחד מהם מעורב חכמ'. דאל"כ לא היו יכולים ב' דברים מתנגדים להיות אחד אם לא ע"י חכמה שהוא עשה את הכלי לאי"ן והחכמ' הוא אי"ן כמ"ש והחכ' מאי"ן תמצא. והחכמה הוא יו"ד. לכך כ"א מהם כלול מי'. וזהו הכלל שאמר בכתבי האר"י זלה"ה שכל אחד כלול מי'. והוא מטעם הנזכר נמצא כי ז' ימי הבנין כל אחד כלול מי'. והוא ז' פעמים י'. נעשה ע' מעוז' אבל למעל' שם הוא א' במקום ע'. כי שם הוא חשבון גדול י' מי' עד אלף. וזהו מורה על אלף וזהו מור' אות א' שבאוז"ן. ואת ז' נשאר למט' כמו למעל'. ואת ו' למעל' הוא אות גו"ן פשוט' המורה על ההמשכה והתפשטות מעילא לתתא. אבל צריך גם טעם לזה. למה נשתנית למטה ויובן עפ"י מ"ש רז"ל יצאת בת קול ואמרה הלכ' כרבי אליעזר. אמר רבי יהושע אין משגיחין בבת קול וכו'. אשכחן לאליהו וכו'. א"ל חייך

נצחוני בני זכו' והנה אם הבת קול
 אמר הלכה כר"א. א"כ מסתמא התור'
 אמיתית כך הוא וכך הוא הצירוף
 למעל'. א"כ איך אמר רבי יהושע אין
 משגיחין זכו'. גם צריך להבין כל
 שקלי וטריא של הש"ס שהיא התור'
 שבע"פ מהיכן שורש שקלי וטריא.
 הלוא אורייתא דלעילא לא שייך בה
 שקלי וטריא. אך האמת הוא כי לעילא
 לא יש שום שקלי וטריא. רק דברים
 כהויתן כפי ההלכ'. אך מסיטרא דילן
 דהיינו כאשר באה לתתא תוך ז'
 עמודים שלה. שהם ז' ימי הבנין שם
 שייך שקלי וטריא הנוטים לחד ולדין.
 וכיצא שאר המדות. ותחילת שקלי
 וטריא הנזכר הוא מאהי"ה אשר
 אהי"ה. שהוא לשון דעת הנוט' לכאן
 ולכאן וזוה יובן מ"ש בספר הזוהר
 קב"ה אמליך באורייתא. ולכאור' קשה
 וכי שייך למעל' איז' עצ' ח"ו. אלא
 אמלי"ך הוא שקלי וטריא להפוך
 הסברות מה שהוא מתנגד לאורייתא
 דלעילא. אבל כבר ביארנו במקום
 אחר שהיא ע"ד צדיק מושל ביראת
 אלהי"ם מחמת גודל דביקות הצדיק
 בבורא יתברך. רצון הצדיק היא רצונו
 יתברך. כמו הנסים שמצינו הצדיקים
 עושים חוץ לטבע. מפני שהם גוזרים
 והקב"ה מקיים דבריהם וכן על דרך
 זה הוא כאן. מאחר שהיו כל כך
 דבוקים בו יתברך אמר רבי יהושע
 אי"ן משגיחין בבת קול כי כבר
 נשתנה (נ"א ניתג') התור' לישראל.
 כלומר שהוא מסטרא דילן. ונאמר בה
 אחרי רבים להטות. א"כ אם אנו
 צריכים לנטות לדעות. בוודאי התורה
 מסיטרא דילן ויש בה שקלי וטריא
 ואנו הרוב ויש יכולת להפוך הצירוף
 דלעילא שיהי' הלכה כמותינו. וזהו
 אל תקרי הליכות אלא הלכות. כלומר

שהיו יכולת ביד התחתונים להפוך
 הליכות עולם דלעילא שיהי' הלכה
 כמו שפסקו הם וז"ש נצחוני בני זכו'
 להפוך הצירוף כמותם. וקא חייך שיש
 לו מזה שעשועים ותענוג גדול כביכול.
 וזהו רמו הפסוק אשרי אדם עוז לו בך.
 שהיא התור' מסטרא דילן כנוכר. לו
 בך כלומר התור' שהיא לו שחידשה
 מחמת דביקותו. יכול להפוך שכמו
 כן יהי' הצירוף למעל'. (ואפשר לומר
 שלזה רזמו מלת ב"ך מפני שיש כ"ב
 אתון באורייתא ויש יכולת בידם
 להפוך אתון של הצירוף כמו לעשות
 מכ"ב ב"ך) וזהו שמפרש בסיפא דקרא
 מסילות בלבבם. ר"ל מי יכלו לעשות
 כל אלה מי שיש לו מסילות. שבילין
 דאורייתא הליכות עולם כבישין ליה
 בלביה. וגם מתדבק ומתחבר מדביקות
 גדול בדחילו ורחימו וזהו בלבבם וזה
 האדם שיש לו עוז בך. שיכול להפוך
 הצירוף כנוכר וא"ל שלזה רמזו בגמרא
 סרס המקרא ודרשהו ר"ל מכח מדרש
 הצדיקי' התחתוני' גם המקרא דלעילא
 מתהפך כנוכר.

זוה השער לה' וגו'. בזאת יבוא אהרן
 אל הקודש. שאי אפשר לבוא אל
 הקודש. כי אם על ידי זאת. וכמ"ש
 בזאת יתהלל המתהלל וגו' וכמוהו
 רבים. ואפשר לומר שזהו ג"כ כוונת
 הפסוק קרוב ה' לכל קוראיו לכל
 אשר יקראהו באמת. והנה זה הפסוק
 לא רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה.
 כי מתחילה אמר לכל קוראיו ואח"כ
 אמר דווקא לכל אשר יקראהו באמת.
 ועפ"י הנזכר יובן וגם יש רמז לזה
 בזוהר. כי ידוע כי ז"א נקרא אמ"ת
 שנאמר תתן אמת ליעקב ואפשר שכך
 הוא המשך הפסוק. קרוב ה' לכל
 קוראיו. היא מדת המלכות נוק'. קרו"ב
 שהיא המדריג' הקרוב אלינו והיא

רנט

התחלת כניסת הכל. כמו אדני שפתי תפתח. ומה גם שהוי"ה של קרוב ה' נקודה בניקוד צבאו"ת. שהיא בכתר מלכות. וזהו קרוב לכל קוראיו. כי בזאת יבוא אהרן אל הקודש פנימה. והדר מפרש סיפא דקרא. ואיזה קריאה אני אומר לך. לכל אשר יקראוהו באמ"ת דוקא פי' הקב"ה נקרא אמ"ת ובוזה מייחד קב"ה ושכינתיה. ובוודאי יהי' קרוב ה' לכל (ה') קוראיו אבל כשקורא ח"ו בלא אמ"ת זהו נרגן מפריד אלוף ח"ו. רק יקראוהו באמת ר"ל עם אמ"ת כנוצר וגם זהו שסיים המדרש ואני גואל אתכם כדאיתא בזוהר ובתיקונים. האי זימנא דנפקין ישראל מגלותא. יתחברון תרין שמהן כחדא בהאי א"ו. אז ישיר וגו'. א"ו ח' אתון הוי"ה ואדני. דבהאי זימנא יהיה עת רצון. אז תקרא וה' יענה וגו'. וא"כ כשאתם משמרים את המשפט. בוודאי גם השכינה שרויה ביניכם חיבורא דתרין שמהן. ויקיים בכם ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. שהם גם כן ב' שמהן משפט וצדקה. וזה שאמר קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות.

ס **כתיב** הרים כדונג נמסו וגו' ובפסוק של אחריו כתיב יחד הרים ירננו. כיצד יתקיימו שני מקראות הללו. ואפשר לומר כי ידוע מ"ש רז"ל אין הרים אלא האבות. וגם אמרו רז"ל האבות הן הן המרכבה. ויש להבין איך הוא שהאבות התחתונים יהיו המרכבה אך ידוע כי אברהם הוא מדת אהב'. שהוא מדת החסד. ויצחק מדתו יראה ויעקב ת"ת המכריע. ואמרו רז"ל ג' סימנים בישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים. שהם ג' מדות של האבות מתתא לעילא. רחמני"ם הוא מדת

יעקב. ביי"שנים מדת יצחק. כי הירא מחברו הוא בוש ממנו. וגומלי חסדים הוא מדת אברהם שהוא אהבה חסד והנה זה לעומת זה עשה אלהי"ם. כי כמו כן יש בטומא' ג' מדות הנזכרים. הנקראים אבות הטומא'. אך ההפרש שביניהם כי בקדוש' כל הג' מדות כלולים זה בזה. למשל האוהב את חברו מרחם עליו. לפעמים שלא יוכל למלאות חפץ חברו הוא בוש ממנו נמצא כי שלשתן כלולים זה בזה. והם כמו אחד שכן בקדושה הוא אחדות גמור. אבל בטומא' הג' מדות הם נפרדים. יתפרדו כל פועלי און שהוא אהבה זרה דבר אחד. ויראה מדבר אחר ומרחם על דבר אחר וז"ש הרים כדונג נמסו. ר"ל הרים של טומאה. ולכן לא נאמר כאן יח"ד. לפי שאין להם אחדות רק פירוד כנוצר. אבל בפסוק יב' המדבר בהרי אבות הקדושה שהם אחדות גמור. לכן נאמר יח"ד הרים ירננו ופי' הפסוק יתפרדו כל וגו' רומז אל הנזכר. כי המדות רעות אשר באדם ח"ו נקראים פועלי און שהם המביאים אותו לידי און עצמו שהיא עבירה ממש. והמדות הנורות אין להם יחוד וחיבור יחד. לכך אמר ויתפרדו כל פועלי און כי הם נפרדים ואין להם אחדות ולכך אמר פועלי און. ולא אמר עושה און לרמוז כי אף הפועלים של און אין להם אחדות כנוצר.

רמז הפסוק תקעו בחודש שופר בכסא **רסא** ליום חגיגו. אפשר שרומז על כל בני ישראל המתפללים בראש השנה. והנה מנהג המון העם להתפלל התפילות של עמידה מלה במלה ובכוונה גדולה כל אחד ואחד לפי השגתו. ועיניו ולבו רק אל הרבה ואל התפילה. ולא אל דבר אחר איזה

טועים ומבוכים בזה. הגם שבאמת העמיד' היא העיקרית שהיא כמדבר לפני המלך בעולם האצילות עצמו אכן מי שאין לו מפתחות חדרים החיצונים האיך יכול לכנוס בחדרים הפנימים כי לכן תקנו הקדמונים מתחיל' העולמות על הסדר כידוע. שהם גגד ד' עולמות אבי"ע מתתא לעילא. ופשיטא ביום הדין הגדול והנורא הזה קודם שיבוא לתפילת העמיד' צריך שיהיה בכסא ליום חגיגו. פי' צריך לכסות ולמתיק את יום הדין הגדול שהוא ראש השנ' הנקרא יו"ם. כמ"ש ויהי היר"ם ויבוא גם השטן. זה ראש השנ' שהדין מתגבר בו ורבו המקטרגים והם המונעים ומבדילים מלהתפלל התפילות ויזכרו עונותיו של אדם ח"ו. ומה יועיל כלל הכוונות בתפילות העמידה כי לכן תקנו תחילה סדר הקרבנו' שמכפרין. כמ"ש רז"ל כל העוסק בתורת עול' וחטאת כאלו הקריבם וכיוצא בזה שאר הקרבנות. ואחר זה תקנו לומר פסוקי דזמרא לזמר הקליפות ולהכניעם שהוא מלשון לא תזמר' כידוע ומכל שכן ביום ר"ה שצריך לזוהר בהם מאוד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק המקטריגים ולראות שיהי' לו מליצים טובים. ועוד תקנו לומר מתחילה זמירות שירות ותשבחות להעביר פנים של זעם. משל למלך שבחר יום אחד מוגבל לעיין ולהשגיח במעשה בני המדינ' והעמיד המלך מליצים ומקטריגי' כנימוס המלכות. והנה כאשר שמעו בני המדינ' את הדין הגדול והנורא אימה חשיכ' גדול' נפלה עליהם ולא קמה בהם עוד רוח ויצעקו צעקה גדול' לאמר אוי לנו מיום הדין ומיום התוכח' וביותר שפני המלך זועמה עלינו כי הרבינו לפשוע

מחשבה זרה ח"ו. מפני שהתפילות של ר"ה הם חדשים אצלו ואידי דחביבי ליה יהיב דעתיה. ומה גם מפני פחד הדין והתעוררות התפילות שהם ממריכין הלבבות. ומוזה נתעורר להם הכוונ' אבל לא כן התפילות שלפני עמיד'. כמו פסוקי דזמרא ויוצר אור שבהם הורגלו כל השנה והם לפניהם דיוטגמא ישינה ולא יהבי דעתם עליהו. כאשר דשו בה כל השנ' במרוצ'. כאשר הולך על גבי גחלים ובלי כוונ' כלל. ולזה הזהיר ואמר תקעו בחודש שופר. כלומר על זה איני צריך להזהיר אתכם על עיקר העמיד'. כי בוודאי תכונו בה. כי זה כבר תקעו ונגמר בלבם שצריכין כוונ' גדול'. חדא מפני שהוא חדש. תפילה של פרוקים דיוטגמא חדשה החביב' ועוד שהוא שופר כמ"ש רז"ל שופר כיון דלזכרון הוא כלפני ולפנים דמי. ובוודאי התעוררו מעצמיכם לכוון בכונה עצומה בכדי שיעלה זכרוניכם לפניו לטוב' כי מי הוא הכסיל הבער חסר לב אשר הוא יודע כי היום יעמוד במשפט הגדול והנורא לפניו יתברך ויחשה וישתוק ולא יתחנן על נפשו ונפש בניו ובני ביתו אשר הם תלויים בו ולפי מעשיו ידונו הם. כי בוודאי יעש' כל יכולתו בכל כחו ויתפלל ביתר שאת ויתר עוז בכדי שישפרו ויתנאו דבריו לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וזהו חוד"ש שופר. אבל בזה אני מזהיר אתכם בשארי התפילות ותחנונים וקרבנות ופסוקי דזמרא וק"ש וברכותיה. שאתם דשים אותם בעקב והם עומדים ברזומו של עולם. כל אחד ואחד בפני עצמו הוא שלם ועליון ונישא מאוד ואתם אומרים נואש לתפילות אלו. כי עיקר מגמותיכם לתפלת העמידה. אבל אתם

ולא עשינו ציוויו ומרדנו בו ומי יכול לעמוד מפני זעמו. ובוודאי מפני זעם המלך נסתם פי המליצים הטובים עלינו ויתגברו המקטריגים והתייעצו בני המדינה לאמר סמא דמלתא מתחיל להשתדל להעביר זעם המלך. מה עשו בחרו איש אחד חכם מאוד ונכון הדבר ויוכל לכלכל דבר והיה האיש ההוא בדחן מאוד וכאשר האיש ההוא בא אל המלך התחיל לדבר בפניו דברי משל ומליצה ובדברי חשק ובשמחה גדול' ובדברי שבחים וגדולתו ורוממותו של המלך ובמלתא דבדיחותא כאלו אינו מכלל בני המדינה ואינו בכלל הנידונים ולא זו משם עד שבא ממשל למשל ומשמחה לשמח' עד שהעביר זעם המלך ולא עוד אלא שגרם שמחה ותענוג גדול למלך. וז"ש בזה דוד מלכא בדיחא דמלכא הוה. שהיה משמחו במלתא דבדיחותא בשירות ותשבחות ומזמורים שהי' מזמר בהם הקליפות ובוה העביר פנים של זעם והכעס מהמלך. ובראות המקטריגים כי המלך גתרצה ברצון ושמחה נסתמו דבריהם וברחו להם ומליצי הטובים נתגברו ויוצא לאור משפטם. ולכן תקנו קודם עמידה קרבנות ופסוקי דזמרא ושאר שבחים וברכות לטעם הנוכר לכן צריך להזהר בהם מאוד. לאמר בכוונה ובהתלהבות ושמח' גדולה להראות שאנו בטוחים בחסדו שיוציא לאור משפטינו הטוב בעינינו (נ"א בעיניו) יעשה וז"ש בכסא ליום חגיגו. כי אף שהוא יום הדין עם כל זה נקרא ח"ג שהוא ר"ת ח"סד ג"בורה ר"ל גבורה ממותקת ע"י החסד. וזה בכ"סא שהחסדים ימתיקו הגבורות ע"ד שנאמר כסי"ת כל חטאתם סלה ולא נאמר העבר"ת חטאתם כמ"ש גם ה' העביר" חטאתך

וגו' אך מפני שהם ימי דין אין להעבירם מכל וכל רק למתקם כידוע. אחר וקדם צרתני ותשת עלי כפיד. יובן עפ"י מ"ש רז"ל אדם הראשון דו פרצופים נבראו ואח"כ נסרו הקב"ה. והנה יש להקשות הלוא הקב"ה באורייתא ברא עלמא. וגם האדם שהוא עולם קטן והיכן מרומו הנסירה בתורה. ונראה לתרץ עפ"י מ"ש בגמרא. אחד מהמדות שדורשין בה את התורה והוא גורעין ומוסיפין ודורשין כמו מ"דס ה"פר דם מ"הפר יקבלנו. והנה זה הוא דמיון הנסירה שגורעין ונוסרין מתיבה זו. ומוסיפין על תיבה אחרת וכמו כן היתה הנסירה באדה"ר וד"ל. ומ"ש גורעין ומוסיפין ודורשין רמזו על האדם התחתון. ומה גם אם הוא בעל תשובה. וידוע כי אחת מבעלי תשובה הוא שינוי מעשה והיא עיקר התשובה יותר מכל התענית והסיגופים ולזה אמרו גורעין ומוסיפין פי' שיראה הבעל תשובה שיהיה במעשיו ג"כ מדת נסירה דהיינו שיראה לגרוע מעניני עוה"ז ומתאוות הגשמיות ומותרות וכל שאר צרכי הרשות רק יספיק עצמו בכדי חיותו ויראה להוסיף במעש' עבודת הבורא יתברך. כמ"ש רז"ל אם היה רגיל לקרות פרק אחד או דף אחד ילמוד ב' פרקים זכו' וכיוצא בשאר המצות ויראה להוסיף בכל עבודת הקודש בכוונה ובהתלהבות בדחילו ורחימו ובעשיית המצות ובתפילתו ולימודו ומ"ש ומוסיפין ודורשין רמזו שלא די לו מה שהוא מוסיף על עבודתו אלא גם ודורשין לשון דר"ש דר"ש משה. ודר"שת וחקרת ר"ל שצריך לדרוש ולחקור היטיב ולבדוק את עצמו בחורין ובסדקין שלא ימצא בו שמץ מה ונדנד עבירה באחד מרמ"ח

אין טפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים כנגד' ואיתא בתיקונים שהטיפה שלמעל' וב' טיפים שלמטה הם סגולת"א והנה ידוע כי מאות ה' בתארך ונתפשט אות ה' כי מאות ה' שעל ראש ה' בא השפע ונתארך ונתפשט ע"י ה' והנה למטה המה תמונת ציר"י. והנה כאשר מתארך השפע עוד יותר מן ה' ולמט' באה ההארכה וההתפשטות הנזכר בין ב' טיפי הציר"י ונעשה תמונת אות זי"ן. והנה אות זי"ן היה לו רק ראש אחד שהוא ה' שעל גביו מפני שה' שעל גביו הוא המשפיע שהוא חסד המתפשט דמיון המים המתפשטים כן הוי"ן יש לו רק ראש אחד שהוא מדת החסד והאהבה שבו דוגמת העשיר (המשפיע לעני במדת אהבה). העושה חסד עם ה"דל מפני שהוא ח"ס על ד"ל ומחמת זה נכנסת ובאה לו מדת אהבה ומחמת אהב' משפיע לעני נמצא כי העשיר משפיע לעני במדת אהבה לבד לכן נקרא טיפה אחת לבד אבל המקבל שהוא עני מוכרח שיהי' לו טיפיים שהוא הציר"י שהם יראה ואהבה כלומר יראה יש לו שהוא בוש מהעשיר שמקבל ממנו וידוע שהבושה בא מחמת יראה כנזכר במקום אחר. וגם מדת אהבה יש לו שנהנה ממנו וגם נאמר כמים פא"פ וגו' ולכך אות הו' אית ליה תרין רישין אחד מלפניו ואחד מאחוריו שלפניו מורה על מדת אהב' ושל אחוריו על מדת ירא' שהוא מצמצם את עצמו ובוש מהמשפיע ולכך הראש הב' הוא מאחוריו וזהו אחר וקדם צרתני רומז על ב' רישין הנזכרים שהם אחר וקדם יראה ואהב' ואמר בתחילה אחר ואח"כ קדם מפני שהירא' הוא ראשית ואמר צרת"ני מלשון ויצ"ר אותם בחרט שהוא לשון

איבריו שפגם בהם ח"ו ולא תיקן אותו נקרא הוא בעל מום ואז גם עבודתו מחוללת כי כל אשר מום בו לא יקרב ופשיטא שצריך לדרוש ולחקור ולעיין בעשיית המצוה ובלימודו שלא יהי' בהם ח"ו ואין צריך לומר שצריך לדרוש ולחקור אם ימצא בו ח"ו איזה מדה ממדות רעות כמבואר בספרי מוסר שהם הם המונעים כללות התשובה ולזה צריך דרישה ופישפש בתמידות ויראה לבער אותם ולעזוב מכל וכל ואדרבה יראה להוסיף על מדות טובות וישרות ולהדבק במדותיו יתברך מה הוא רחום וכו' גם אמרו בגמרא ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה רמזו ג"כ אל האדם שהוא נקרא עולם קטן. והוא דמיון וציו"ן אל דברים עליונים לעילא לעילא ואם ח"ו נמצא בו פגם פוגם בעולמות העליונים וקמתמה הכתוב ציו"ן מי שנעש' ונברא לעוה"ז רק לציו"ן וסימן כנזכר ועוד שנברא לציון ולגזור ולתקן דברים עליונים דורש אין לה בתמיה ואמרו רז"ל מכלל דבעי דרישה. ואמרו לשון מ"כלל ולא אמרו מכא"ן דבעי דרישה להורות דבר כללי כל ימי האדם וכל עתיו ורגעיו בעי דרישה ולא סגי בדרישה זמנית אלא דרישה תמידית ומה שיהיה ממש דמיון הציו"ן שנעש' לשמור שלא יטמאו נושא טהרות שהוא קורא פרוש מן הטומאה כך צריך האדם ובפרט הבעל תשובה לא די שידרוש את עצמו כנזכר. אלא גם את אחרים יזהיר ויקרא פרוש מן הטומאה ויקיים ורבים השיב מעון וגו'. ואם תוציא יקר מזולל וגו'. ובוודאי יהי' עבודתו רצויה ומקובלת תשובתו. ונתחור לענין אחר וקדם צרתני. הנה אמרו רז"ל

צרוך וקשור שהשפע בא לו בין תרין רישין שהם ב' טיפין כנוכר ולשון צירי ג"כ כנוכר. והנה איתא בכתבי האר"י זלה"ה כי תמונת אות ק' כאשר מחלקים אותו לאותיות מחולקות הוא אות כ' מלמעל' והרגל שלו הוא אות זי"ן או אות וא"ו ואמרו בגמרא מ"ט מהדרגא תגא דקדו"ף לגבי רי"ש. אמר הקב"ה לרשע אם תחזור בתשובה אני עושה לך כתר לראשך. והנה תחילת הפסוק מרמו על בעל תשובה בענין הנסירה כנוכר וגם מרמו על אות זי"ן. והנה כאשר ניתן כתר על ראש הזי"ן שהוא אות כ' שהוא כתר נעשה אות ק' שנעש' אותו קדו"ש כמ"ש רז"ל וזהו שסיים הפסוק ותשת עלי כפי"ך הוא לשון כפיך * כלומר הכיף שהיא כתר ונעשה קדוש שהיא אות קוף כנוכר.

ועפ"י יובן פי' הפסוק עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו. כי הנה ידוע מ"ש בכתבי האר"י זלה"ה על פסוק מדת ימי מה הוא אך כדי לקרב אל הפשוט נאמר כי הנה אמרו בזהר על פסוק כי ששת ימים עשה ה' בששת ימים לא נאמר אלא כי ששת וגו'. שהם ה' קצוות הנקראים ששת ימים וע"י בא השפע לתחתונים ויום השביעי מקבלת מהם וכוללת כולם כל הימים. כי היא נקראת נקודה אמצעית כנדוע אך מפני שהיא המקבלת נקראת זי"ן מפני שמוכרח להיות בהמקבל אהבה ויראה ב' רישין כנוכר. והו' קצוות המשפיעים נקראים חסדים לבד כמדת המים המתפשטים כנוכר והנה כתיב ויקרא אלהים לאור יום פי' שראה המאציל העליון שאין התחתונים יכולים לקבל האור הגדול * בדפוס ראשון כ"ף קמוצה פ"א סגולה.

והבהירות של הו' קצוות מפני שהוא אור אין סוף לכן הגביל את האור וצמצמו אור כל אחד ואחד ביזמו בכדי שיוכלו לקבלו ויהי קיום העולמות זהו ויקרא לאור יום ויקרא"א לשון קרי"אה והזמנה. ר"ל שהזמין והכין לכל אור יום אחד. שהוא ההגבלה והצמצום ולכן קראו הכתוב ג"כ מד"ת ימי מפני שיש להם מדה ושיעור והגבלה כנוכר. ואפשר לומר שיום הו' אין בו צמצום והגבלה אע"פ שבו נכלליון אור שבעת הימים עכ"ז כיון שהוא מקבל אינו צריך לצמצם אורו ולכן אמרו רז"ל כל המענג את השב' נותנין לו נחלה בלי מצרים ובשביל זה יום השבת יוכל להשפיע לעליונים ותחתונים. כי ידוע שיום שבת משפיע לו ימי המעשה הגם שהוא רק כללות האורות עכ"ז מחמת שהוא בלי צמצום אורו רב מאוד עד אין קץ ואף עפ"כ יכולים התחתונים לקבלו מפני שהוא כללות האורות כנוכר הנה היוצא מכל הנזכר שהמשפיע נק' וא"ו והמקבל נקרא זי"ן שהוא ב' רישין כנוכר שהם אהבה ויראה שזה מורה על קשר אמיץ וחזק שהמקבל מתקשר עצמו ומתדבק אל המשפיע העליון בכל צדדיו מתרין סטרין שאל"כ לא היה יכול לקבלו. והנה אם תחבר אות וא"ו וזי"ן. נעשה מספרם אח"ד. כי נעשו אחדות גמור ונעשה אות ח' שהוא מורה על חכמה עליונ' שכל השפע באה ממנה כנדוע וז"ש עם ז"ו יצרת"י לי שהוא לשון קישור וחיבור אות ו' וז' ונעשים אח"ד ל"י ר"ל שמקשרין אות ז' עם ו' שהוא המשפיע ונעשים ח' ובאה להם השפעה גדולה מחכמה כנוכר. וז"ש תהילתי יספרו כי ידוע שהמדריגה התחתונה נקראת תהיל"ה

- לכן אמר תהילת־י יספר־י ר"ל יאירו ויבהיקו בה כל האורות העליונים מן החכמה ולתתא כל אורות הספירות והשפעתם כנוכר.
- רסג **אלהים** ברוב חסדיך. שעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות הבין בחכמתו שאין הברואים יכולים לקבל בהיותו כך. לכן צמצם כל המדריגות וזהו פי' הפסוק מה שהי' אלהים משום ברוב חסדיך.
- רסד ה' צילך על יד ימינך. כי הצל בא ברוב אור השמש. ואם אין השמש זורחת ליכא צל כן מחמת רוב בהירות התענוג בא אור מקיף ולפי התעוררות לתתא כן התעוררות לעילא והוי כמו הצל כי הצל מתנענע כמו תנועות האדם וכל התעוררות דלעילא על ידי אהבה לבנים וזהו על יד ימינך והוא על דרך אברהם אהבי.
- רסה **הללו עבדי ה'** שעומדים בבית ה' פי' כי יש ב' כיתי אנשים שבאים להתאכסן לאדם חשוב כת אחת שאומרים שהם עצמם ג"כ אנשים חשובים וכשבאים לאותו אדם חשוב אומרים שאדם זה נתכבד מאוד בבואם אצלו. אבל הכת הב' הם אצל עצמן כאי"ן. וכשבאים אצל אדם חשוב הוי להו זכיה גדולה במה שזכו שיבואו ויעמדו בחצירו כן הדבר הזה יש אנשים שלומדים מעט ואומרים שהוא יתברך נתכבד מהם וזה בא מכח מה שאומרים שהם חשובין אצל עצמן ואין מדרך הטבע להכניע את עצמן אבל יש כת הצנועים אשר מיזגם ויסודם כעפר המודש לכל ומשפיל את עצמו במה שזכו לעמוד בחצרות השם יתברך.
- רסו **מן המצר** קראתי י"ה ענני במרחב י"ה. פי' כי כשהתנוק אוחו בזקן האב או מחמת האהבה שיש לאב עם
- התינוק מוחל לו ואינו מקפיד. ועל דרך זה כשאנו מתפללין להש"י שירחם עלינו צריך לשלשל עצמו למדריגתו ולהתלבש בהתלבשות ממדריגה למדריג' תחילה מן המיצר ואח"כ התלבשות במרחב. רצה לומר בהתרחבות.
- רסז **ולתבונתו** אין מספ"ר הוא לשון ספ"ר והארה ותבונה הוא עולם התענוג ותענוג תמידית אינו תענוג. ולכן היה הצמצום משום תענוג. וזהו אין מספר.
- רסח **מאויבי תחכמי ר"ל** שהיה התפשטות והסתלקות וזה ההסתלקות היה כמו אויב לי שהוא אור חוזר אבל מזה תחכמי החכמה באה וזהו ישת חושך סתרו ר"ל מזה ההסתלקות שהוא חושך בא סתרו וזה יתרון לאור מן החושך ועוד יתרון לאדם אשר עושה עצמו כחושך ישת חושך סתרו אם הוא עושה את עצמו כחושך שם סתרו וזהו מלא כל הארץ כבודו זה האדם אשר שפל בארץ שם כבודו.
- רסט **ברוך הגבר** אשר יבטח בה. ר"ל כי אין לבטוח בה' על אכילה ודברים גשמיים כי דילמא לא יתן לו ה'. אבל רשאי לבטוח בעבודתו. שבוודאי יתן לו ה' כח לעשות המצוה ואין לבטוח שכחו יהי' על ידי אכילה. אלא סתם בוודאי יתן לו ה' כח לעבודתו יתברך ואין מעצור להושיע דווקא על ידי אכילה וזהו והי' ה' מבטחו ולא על ידי אכילה.
- רסז **הכפירים** שואגים לטרף וגו'. פי' ער כי הקב"ה ברא את העולם ואיתא בזהר בגין דיתקרי רחום וגו' ואיתא בכתבי האר"י זלה"ה מפני מה מחויב האדם לכבד את אחיו הגדול. כי עיקר הזרעית בו הוא וממה שנשאר נולדו שאר האחין והוא להם כמו אב

אם כך הוא בדבר גשמיות ק"ו בדבר רוחניות. כי כל המחשבות שבעולם באים ממחשבתו הקדומה יתברך והמחשבה היתה בגין דיתקרי רחום וגו' ונמצא כי נמשך הרחמנות בכל ויש למעל' מארי דחסד ומארי דדינים והדינים אין להם פה לקטרג כי אין רצון המלך בדין רק ברחמניות אך כי הם נבראו בשביל זה וזה דומה כמי שצוה אותו המלך לעשות ז'בר המכעיס ואין לו ברירה כי מחויב לעשות ועושה שלא ברצון כך המקטריגים מחויבים התמנותם אך הם רוצים ג"כ שלא יציית להם וזהו הכפירים שואגים לטרף הם המקטריגים ושואגים הם צועקים לטרוף ולמה ברא אותו הש"י לטרוף מוטב היה ולבקש מאל אכלם פי' ממדת החסד החיות שלהם. תורה השמש פי' מדת הרחמניות נקרא שמי"ש יאספו הם נאספים ממציאותם כי נבראו הדינים שהוא יתברך אהב את זאת נמצא כי יש בגבורה מדת אהבה אבל כשאדם מגביר האהבה מבטל הדין ממציאות.

רעא וכיראתך עברתך ר"ל שתהיה היראה מהשם יתברך תמיד כמו בשעה שבאה לו לאדם איזה צרה ואו יש לו יראה גדולה כן תהיה לו הירא' תמיד וכן הפי' להיפך הירא' בשעת צרה ח"ו לא יהיה רק יראה שראוי להיות לאדם תמיד מהשם יתברך.

ערב בפסוק שש אנכי על אמרתיך כמוצא שלל רב ויש להקשות למה מדמהו לשלל רב ויש לומר משל לאדם ההולך בדרך ומצא אוצר רב עד אין מספר והנה האדם לוקח מן האוצר ממון רב ועצום כל אשר יוכל שאת והיה לו שמחה גדול' וברצותו

ללכת משם ראה שנשאר הרבה מן האוצר הון רב ליקח עד אין מספר מפני שלא היה יכול לקבל מחמת שאין לו כלים לקבל בתוכם והיה לו צער מזה. וז"ש שש אנכי על אמרתיך. מה שלמדתי וקבלתי. אבל בגמר למודי אף שלמדתי תורה הרבה אין אני מחזיק טובה לעצמי כי יודע אני חסרוני ומכיר בעצמי חיסרון ידיעת התורה מה שחסרתי שלא למדתי וקבלתי ממנו אלא כטיפה מן הים דוגמת זה המוצא שלל רב.

לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש רעג כמעשהו ויש לדקדק אם הוא משלם לאיש כמעשהו מהו החסד כמו שמקשה הגמרא ואפשר לומר ע"פ מה שאמר התנא אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין על מנת שלא לקבל פרס והוא על דרך משל לעבד אצל האדון. ואם העבד עובד את אדוניו כראוי משלם לו שכרו משלם אבל זאת לא יעלה על לב שום עבד שאף אם יעבוד האדון עצמו עבודת העבד שישלם שכר לעבדו עבור זה חתו כאלו משמש את הרב כלומר העבד המשמש עם הרב שיעבוד עבודת עצמו ועוד שישלם לו שכר עבור זה וזהו פתיות גדולות ועל כל פנים אם הוא העבד עושה כן ומשמש עם הרב יהי' על כל פנים על מנת שלא לקבל פרס ודי לו שאינו עובד את הרב בעצמו והנה ידוע שהאדם מעורב טוב ורע. ולבד זה כי הגוף הוא מסטרא דמסאבא חלקי' דיצר הרע כמו שכתוב בחטא יחמתני אמי והנשמ' הוא חלק אלוה ממעל והנה החלק הטוב והנשמה הוא העובד עבודת הש"י וזהו המשמש את הרב. כי החלק אלו"ה בעצמו הוא עובד לאלו"ה. והעבד המשמש את הרב

שיעבוד העבוד' המוטל על העבד ואע"פ שזה נקרא עבודה גרוע שאין העבד עובד כלום על כל פנים לא תהיה זאת במחשבתו ובדעתו לקבל שכר על זה אבל הקב"ה ברחמיו ובחסדיו הוא משלם לעבדו אע"פ שאינם עובדים אותו רק מאתו יתברך הוא עבודתו וזהו לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש אע"פ שאין האיש עושה כלום מפאת עצמו אע"כ משלם כמעשהו כמו שהיה העבד עושה בעצמו וזהו חסד גדול. או יובן ע"פ מה שאמרו רז"ל אשרי האיש אשרי אדם שהוא מתגבר על יצרו כשהוא איש והנה אמרו רז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עזרו לא הי' יכול לו נמצא כי כל התגברות האדם על היצירה"ר הוא בעזרתו יתברך וזהו שנאמר ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש"ש ר"ל לזה אדם המתגבר על יצרו שהגיבור הוא נקרא אי"ש כידוע ואתה תשלם לאיש כמעשהו כאלו היה מתגבר בעצמו בלתי עזרתך וזהו חסד גדול. או יובן ע"פ משל לאומן העושה מלאכה אצל בעל הבית מה שכר הוא גותן לו הלוא אין גותן לו רק שכר טרחתו וכי הוא גותן לו כל שווי המלאכה דהיינו אם עושה לו בגדו וכי הוא גותן לו כל הבגד בשכרו או למשל מדינה אחת המליכו עליהם מלך אחד הנה שהמלך מיטיב עם כל בני המדינה ועם ומשלם להם שכר פעולה טובה לכל אחד ואחד לפי ערכו אבל זה אי אפשר שיתן לכל אחד ואחד כתר מלכות כמו שפעלו אתו אבל הקב"ה הוא משל' מדה כנגד מד' שהם המליכו יתברך והוא יתברך ממליך אותו על כל העולמות והקב"ה גזור והוא מבטל כמ"ש צדיק מושל ביראת אלהים

עדר

ערה

וצדיקים בוראים עולמות ומחיים מתים ופוקדים עקרות וזהו השילום שכר בעולם הזה וזהו כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כלומר אתה גותן להם השכר משלם כל מה ששוא המלאכ' עצמה וכל הפעול' שלו הכל אתה גותן לו בשכרו וזהו חסד גדול.

לגזור ים סוף לגורים לגזרין או רעו שמונת ימי המיל' יובן ע"פ מ"ש רז"ל הים ראה ויגס מה ראה ארונו של יוסף ראה ובזוהר איתא ראה ויגס החוצה פי' הצדיק בורר הטוב מהרע למשל אם ראה דבר שאינו הגון במקרה בורר מזה הטוב ועושה יחוד כמו שכתבתי במקום אחר על פסוק ורחל היתה יפת תואר ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וכן היה כאן ביסוף הצדיק ששידלתי בדברים ובגדים שלבשה לו שחרית וכו' והיתה יפת תואר וכאשר ראו אותה בירר הטוב ממנ' והתדבק במחשבתו בתפארת ישראל דלעילא וזהו מ"ש רז"ל דמות דיוקנו של אביו וכו' וזהו ויגס ויצא החוצה ולא כתיב חוץ שנס ויצא מחוץ לעולם וזוהר והתדבק בעולם העליון כנוצר וזכותו גרמה שהים ראה גם כן ארונו ויגס גם כן מחוץ לעולם הזה לעולם העליון ושם אין מים וכמו שאמר ר"ע כשתגיעו לאבני שייש אל תאמרו מים מים וממילא נעשה יבשה והכל בזכות הצדיק השומר ברית קודש וזהו לגזור ים סוף לגזוריין ר"ל למולין או שמונת ימי המילה.

שיר המעלות בשוב ה' את שיבת רעוא ציון היינו כחולמים וגו'. ויש לפרש ע"פ מ"ש בזוהר כי מי בו ליום קטנות שבעה עיני ה' משוטטת בכל הארץ כי הכלל הוא שהאותיות שנפלו מהשבירה מז' ימי בראשית

הם באים לאדם בתפילה מחשבת אהב' ירא' התפארות ניצוח הודיה וכו' וזהו מים התחתונים בוכים אנן בעינן למיקם קדם מלכא ולכך באים לפי מדריגתו והם באים דווקא בלא דעת שאומר התיבות כמו בתהילים והמחשבות באים לו מפני שצריך לבא לקטנות כדי לתקן עניינם לכך צריך להיות בלא דעת וזהו כי מי בו ליום קטנות ז' עיני ה' המה משוטטים וגו' וזהו אנו צריכין להעלות עד ביאת הגואל במהרה בימינו כי הדיבור הוא בגלות ולעתידי לבוא לא יהי שום דיבור ומחשבה רק להשם יתברך כי יעלו כל השבירות ותבין ואל תקשה מה ענין זה עם התיבות שאומר בלא דעת אך הכלל הוא אם אדם חושב שהדיבור אינו מדבר כלל אלא השכינ' מדברת מתוך בינה הנקרא עולם הדיבור והזכרון שזוכר הדברים שהורגל עליהם הוא מעלה הדיבורים ובאמת הוא גלות השכינ' הדיבור הוא בגלות והבן זה מאוד. למשל המלך ציוה לעבדיו להגביה הר אחד גדול מאוד מה שאינו יכול להיות והיה עצה בין עבדיו לחפור ההר ולשברו ולפרדו לחתיכות קטנים וכ"א הגביה מעט לפי כחו ובוהו עשו מאמר המלך. כך המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ציוה לנו להגביה ניצוצי קדושה כי זהו תכלית העבודה שיביא תענוג גדול שיביא מדריגות תחתונות למעלה כאשר מבואר לעיל בכמה מקומות. ולכך היתה השבירה כדי שכל אחד יכול להעלות לפי מדריגתו ותבין היטיב משל זה. ולזה אמר הכתוב הר הגדול למישור ודע לך כי אותיות התורה יש בהם קדוש'. מפני ששורה עליו קדוש' רוחני מאותיות. ואורייתא וקב"ה כולא חד. אבל אותיות מן

המחשב' אע"פ שהם גם כן אותיות רק שהמה חיצוניות ושיוכל לקרבא לגבי מלכא ולכך אמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. או ימלא שחו"ק פינו. לשון בגדים שוחק"ם. פינו ולשונו ריני. כי זהו תענוג גדול כנוכר. או יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה כלומר מה שהיה בגוים. בזה הגדיל את השם כביכול אל"ה הם א' קול פשוט ההולך בג' קוים לה' מוצאות הפה וזהו מ"י מחשב' ברא אל"ה וזהו אל"ה מאלה"ם שהמוציא הם אל מ"ם אך כשבא ה' המחשב' והשכל אל ה' מוצאות הפה. נעשה אלה"ם מלא ואאריך בזה אי"ה במקום אחר. הכלל הוא מהעלאת המחשב' תיכף כשבא לו המחשבה יהי' לו בושה גדול' על שנתן דעתו על דבר זה ומן הבושה יבוא לאי"ן וכשהוא אי"ן נמצא המחשבה שלו הוא עולם המחשב'. ודיבורו הוא עולם הדיבור. ודיבור יכול להיות העלאה למחשבתו ע"י דיבור אחר שיבוש מדבריו בעצמו ששומע שעולם הדיבור מדבר בו. ותפילה הוא לשון דביקות ליראה את ה' וזהו פי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין אתם סוכרים שמחשבותיכם הוא עולם המחשב'. ולא דרכיכם דרכי בוודאי. אך כשבא לאי"ן יש לו השגה כי החכמ' מאי"ן תמצא וישיג שעולם המחשב' והדיבור מדברים בו ויהי' לו התלהבות מזה שהיא שושבינא דמטרוניתא כמ"ש בזהר חזי במאי ברא אתינא לגבך. וזה שמתגבר א"ע זה הוא העלאה למחשב' לשורשו וזהו חידוש גדול שמכין תינוקות של בית רבן שמוה בא לבושה ולא"ן והחכמ' מאי"ן תמצא וגם העלאת המח' הוא יחוד. ע"ש מים תחתונים בוכים מהשבירה

וצריך להיות אי"ן כמ"ש בגמרא שהיה מגרש בקי כנוזר. וזה ציו"ה מה חילוק בין ראשונה ואחרונה. וזהו ענין הקטנות שזורקין את האדם לקטנות ששולחים לו המחשב' כדי שיהיה בקטנות ויבוא לאי"ן ודו"ק היטיב והנה אף לעת שלא יכול להיות בדחילו ורחימו חשוב כאלו היא בדחילו ורחימו כשהוא חושב המחשב' והדיבור הם מעולם ה' ומחשבה הוא השכל נקרא אהב' והדיבור נקרא יראה. והוא חושב שהשכל מדבר עם עולם הדיבור נוקבא. הוי דחילו ורחימו והבן. קרי וכתיב. כתיב האותיות המחשב' שנחקקים בכתיבה וקרי הוא הדיבור. ואפשר שזהו ספר וסיפור.

רעזב

רעח

ואני תפילתי לך ה' עת רצון כי האהב' הקדומה הנקרא רצון הפשוט שם הוא רק אהבה ושם הוא רק טוב פשוט וכל הנסים שבעולם משם הם באים. ויכול להקדים הדבר אע"פ שהיה זמן מופלג יכול להקדים הטובה דרך נס. כשמביא הדבר לרצון הפשוט. ושם אין זמן כנוזר רק טוב פשוט. וגבי יהושפט כתיב הודו לה' כי לעולם חסדו. ולא כתיב כי טוב ובזוהר כתוב שהביא הדבר בלא עתו קודם הזמן וכתיב וירא את האור כי טוב. איתא בזוהר

טוב לגנוז וזהו כשבא זמן למדות צריך לגנוז הטוב דהיינו לצמצם. אבל ברצון הפשוט הנק' אפ"ס ונקרא אהבת עולם שם אין שייך גניזה. אבל הוא בדרך גניזה וצמצום כדי שיוכל לסבול ולתלות לזמן ידוע. ולכך לא נאמר שם כי טוב אע"פ שנקרא עלמא דאתכסיא זהו נגד המדריגות התחתונות וזה שאמר בזוהר קריעת ים סוף ויציאת מצרים בעתיקא תליא דהיינו נס.

להגיד בבוקר חסדיך ואמונתך רעט
בלילות פי' נשארם
בבהירות ר"ל בדביקות חסדיך.
ואמונתך בלילות פי' כשארם לפעמים נופל ממדריגה והוא בחשיכה בענין הדביקות. או עכ"פ יהי' לאדם זה האמונה הידוע. וזכור כי בוקר ויום הנזכר בפסוק הוא לשון בהירות וערב ולילה הנזכר בפסוק הוא לשון עבירה.
סבנלי כדבורים וגו'. היינו שמסבין רפ
מחשבות זרות ותחבולה לזו לגרש המחשבה זרה הוא כדבורים. היינו כשרוצים ליקח הדבש מהכוורת מגרשין הדבורים על ידי עשן. שבו ב' גוונים אוכמא וחזורא. נגד ב' מדות אהב' ויראה ר"ל שיכנוס בלבו הב' מדות אלו. ועל ידי זה יגרש המחשבות זרות.

סליק דברי תוכחה מן תהלים

פסוקים מלוקטים

רפא נשא לבבינו אל כפים אל כשמים עוה"ב מביא שפע בעולם הבא.
פי' שבשביל מה שעושים המצוה וכפיים נקראים המצות שהם גורמין הזאת מעוררים. אם בשביל עוה"ז השפע הנתנה כמו היד שמושיט וראוי מביא שפע בעולם הזה. ואם בשביל

תענוג. כמשל הצפור המדברת כמבואר במקום אחר. כך הש"י מניח שירה של כל העולמות לאין קץ. וכל המלכים חשים לשמוע את דברי האדם. ויאמר בלבו מה אני נבזה ושפל שאביא תענוג של הקב"ה בכל העולמות ואל יאמר שמחמת שפלותו אין להקב"ה תענוג, אלא אדרבא הוא יתברך שוכן את דכא ושפל רוח. והתענוג הוא דבר גדול אז תתענג על ה' וצריך לעשות בשביל זה המצות וזהו נשא לבבינו. פי' מחשבותינו אל כפיים פי' להמצות. שהמצות יהיו לשם אל שבשמים כי דוד המלך ע"ה אמר כי חסד ה' מלאה הארץ זהו חסד גדול שיהא ה' מלא בארצות דבר גשם כזה ויתלבש בו רוחני כזה. ומשה רבינו ע"ה אמר אשר מ"י פי' מ"י נקרא השכל שאינו מושג וזהו מ"י פי' מדת מ"י הוא א"ל לשון חסד. בשמים שהמדה הזאת היא בהירות גדול מאוד שאפילו שמים אינם סובלים אותו רק מחמת חסד וזהו פי' הקב"ה מנענע בראשו כמשל אחד שמנענע את הכלי שיקבל יותר וזהו שכתב בפרקי היכלות שכשהקב"ה שורה על הכסא נופל על החיות אש חרשו"ת פי' כשהקב"ה שורה על הדיבורים אוי נופל על חיותו של אדם אש חרשו"ת פי' יראה גדולה כמו הזרש המשביר. כשפותחין בדבר הלכ' געשו הכל כחרשים. שאינם מבינים מה שמדבר. כך נופלת עליו ירא' ואינו יודע היכן הוא ואינו רואה ואינו שומע. כי נתבטל כח הגשמיות. וזהו פירוש אשרי למלך שמקלסין אותו בביתו כך שיהא הגוף ביתו של הקב"ה דצריך להתפלל בכל כחו עד שיופשט מהגשמיות ויושכח מעצמו רק הכל בהשם יתברך

כל עשת מחשבותיו יהא בו ולא יהא זוכר כלל כמה הוא מתפלל בכוונ' דאם כן הוא זוכר בעצמו וכ"ז הוא ברגע אחת כבריקת ראה דהיא באה למעל' מהזמניות.

הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם **רפב** כי לא תמו חסדיך מעולם. והוא ליה למכתב בהיפך אך יש לומר כי טוב נקרא טובה הגנוזה בדבר רע כדאיתא כי טוב לגנוז. כי הירח מקבל אור מהשמש הנקרא טוב. שגנוז בתוך אור הלבנ' וחסד נק' מה שנמשך ממנו לבני אדם. אך המשכ' מלמעל' למט' הוא על ידי רחמנות שיש לו רחמנות על המדריגה התחתונ' ורחמנות הוא נחלה בלי מצרים. וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך להמשיך למטה. והמרחם כי לא תמו חסדיך פי' המשכה מהעולם להעולם. **לך** אכול בשמחה לחמך. על דרך **רפג** משל אם גותנת לינק לתינוק שלה הוא מכח רחמניות. אבל יש בן שעובד וגותן לאמו לאכול. כך כביכול ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים. ואע"פ שלא שייך אצלו יתברך מכל מקום כמשל אחד שיש לו תענוג הוא שבע. כך כביכול או תתענג על ה'. כביכול למעל' מהשם ומביאים את התענוג בו יתברך כביכול וזהו לך אכול בשמח' לחמך. שהכל בא מעולם השמח'. ואתה תהיה במדריגה שתהא אתה גורם השמח'. **נקב"ה** תסובב גבר. פי' כי הטבעיות **רפד** להיות שכל אחד מישראל יעשו רצון הבורא יתברך כמו האיברים שעושים רצון השכל. אם השכל חושב לילך למקום פלוני הולכים הרגלים וכל האיברים. כן הוא יתברך השכל שלנו השלם ואנחנו האיברים שלו יתברך כביכול. וראוי לעשות רצונו. אך זה

החומר הוא המעכב את האדם מן העבודה אך קשה והלא החומר ג"כ ממנו יתברך למה הוא מעכב אך שהוא גשם גדול ולא ראה אור מימיו וסובר שאין שום אור. אך כשיבוא משיח צדיקנו בב"א אפי' הגוף יבוא למדריג' גדול'. שלא יעכב את העבודה ואדרבא יעבוד את ד' יותר כמשל בן המלך כשצר לו בורח אל אביו. וכשצר לו מאוד בורח יותר כך הגוף הוא בחשכות גדול. וכשיראה מאורות אוי ירוץ מאוד והצורה נקרא גבר והחומר נקרא נקבה וזהו הגוף שהוא נקב"ה תסובב גבר הוא הצורה ויעבוד יותר.

רפח

והנה מדברת על לבה. פי' שהוא רוצה לעשות דבר שלא עפ"י טבע ולא רצתה להתפלל בדיבור. כי בדבר ה' שמים נעשו והם עולמות התחתונים. וכשרוצים לעשות דבר שכנגד העולמות צריך לעשות זאת הדבר במחשבה כי שם הכל אחדות אחד גמור מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק לפיכך וקולה לא ישמע רק שפתיה נעות שרצתה להביא זאת לעוה"ז. ושפתיים הם מדרגות תחתונות של ה' מוצאות.

רפו

ופדויי ה' ישובו. על דרך שיתין אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב. פי' שיתא הם ששה מדריגות שנין שהם משתנין הוי עלמא כך מתנהג עלמא וחד כשבאו הכל לאחדות. חרוב נתבטל העולם ממציאיותו וצדיקים מה הם עושים הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים. פי' על דרך הקב"ה הרא' למשה אוצר הגדול ומתנות חנם שמו. שהרא' לו בהירות גדול שאין מחמת עובדא יכולים לבא לה. שעולם המעש' נתבטל שם

ממציאיות כמשל מלך שיש לו עבדים הרב' ועובדים אותו יש אחד שאוהב אותו המלך. ואינו מניח אותו המלך לילך אפילו רגע אחת ואינו יכול לעשות שום עובדא להמלך וכשעובדים עובדים אותו בתמימות אומר בלבו אהיה לזה העובד אוהב נאמן ואפילו כשהוא חוטא גדול כשבא לאהבה זאת נתקבל בתשובה כמשל אב עם בן. אעפ"י שעושה דברי שטות נרצה האב מחמת אהבתו וזהו פי' כנפים כנשרים כי הנשר מחמת רוב עפיתו בגובה מאוד עד שיגיע ליסוד האש גשרפו כנפיו. ואח"כ תחזרים לגדל הכנפיים כך הצדיקים מחמת מעשיהם הטובים באים לבהירות הגדול עד שאין משיגים ונופלים ממדריגה עד שעושים עוד מעשים טובים ומתדבקים עוד בו יתברך. וזהו פי' ופדויי ה' ישובו העושים תשובה הם פודים את ה' ובאו ציון ברנה ציון נקרא מה שנתעלם כביכול הקב"ה באהבת ישראל בצלם תמונתם כידוע על דרך במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים כידוע. ובא לציון ברנה בשמחה גדולה.

רני עקרה לא ילדה. על דרך מה רפז שכתוב בספר בעשרה מאמרות

יבעליך בניך. פי' הבנים יהיו לך לבעל פי' לפירושו על דרך ישראל עלה במחשבה שקודם הבריאה עלה לפניו יתברך התענוג ממעשה הצדיקים כידוע ומחמת זה ברא שמחמת שעולה לפניו תענוג הצדיקים נעשה רצונו לברוא את העולמות היה הוא יתברך כביכול נקבה להצדיקים. והם היו לו זכר כביכול. ודוק והבן היטיב את זה ועכשיו כשאנו עושים מצות אנו מקבלים ממנו ית' שכל והוי הוא ית' זכר. ואין [ואנו] לו נוקבא. ומולידים את המצוה. וחי' אם עושה אדם

- עבירה. נעשה נוקבא ואל זר ומוליד ח"ו עבירה. וזהו לא יהי' לך אל זר שלא יהיה בעלך אך לפעמים אפילו אם אדם עושה עבירות ואח"כ עושה תשובה הוא מעלה את העבירות כידוע ויש לו יתברך תענוג אפילו מהעבירות וזה רני עקרה שאין לה מצות. אף ע"פ שלא ילדה מצות. כי רבים בני שוממה מבני בעולה מן העבירות נעשו מצות רבות.
- רפח** רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוךך. ב"ת נקרא הגוף. כי ב"ת נקרא עי"ר. ועי"ר נקרא הגוף. וזהו הבנים ירשו והבנות יזונו. כי ב"ן נקרא הנשמה שהיא מבקשת מהש"י להאכיל להגוף וזהו הבן יירש עלמא דכסופא והבנות פ"י הגוף יזונו שהם להם לאכול וזהו שמחי ב"ת פ"י הגוף של הצדיק הנני בא ושכנתי בתוךך בתוך הגוף.
- רפט** אודך ה' כי אנפת בי. ע"ד משל אדם אוהב את בנו הקטן ומכה אותו מחמת אהבה והתינוק מתחיל לבכות וכשמתחיל לבכות אביו מצטער ומנשק אותו וזהו כי אנפת כי האף הוא בי שאני סובר שזה מחמת האף ובאמת אתה עושה מחמת האהבה ישוב ירך כשידך פ"י מכתך כביכול חזרות אצלך כנוכר תנחמני אתה מנחם אותי.
- רצ** או יאמר על דרך ג' דברים ניתנו ע"י יסורים. עוה"ב כי כשהאדם הוצרך להעלות דבר צריך לילך למקום שהוא אפילו אם המקום הוא מלוכלך כמשל מלך שנפל חותמו למקום רקק צריך לילך לרקק להעלות את החותם כדי שיאהב אותו המלך וזה ידוע כי הוא יתברך עובד את עצמו. וזהו תשיב ירך אתה בעצמך תשיב ירך
- פ"י מדותיך ואתה מנחם אותי שאני אוהב אליך עי"ו.
- רצא** כי רחץ ה' את צואת בנות ציון. כמשל שרוחצין את ארמון המלך כדי לשרות המלך בו והוא ירחץ את צואת פ"י עם הצואה כמשל בן הקטן אע"פ שמלכלך את עצמו בטיט ובצואה יש לאביו תענוג מפני שהוא בנו כך השי"ת משתעשע את עצמו בילד שעשועים אפילו עבירות נעשו להם כזכיות כשעושים תשובה. ויש לו תענוג אפילו מהעבירות כשעושים תשובה. ישמע מהיכלו קולי. הי"כל נקרא הדיבור וצריך להתפלל רק בשביל שמביא את הדיבור לו ית' וכשמתפלל כך מניחין אותו כל המשמרות על דרך משל חותם המלך שנושא אותו בן כפר. אעפ"י שאינו הגון לבוא לפני המלך מניחין אותו כל המשמרות שהמלך יש לו געגועין על החותם וממהרין אותו אל המלך כדי שיהי' אל המלך תענוג מהר כך הקב"ה מגעגע אחר הדיבור וזהו ישמע מהי"כלו קולי דהיינו מחמת הדיבור.
- רצג** ושבתי וראיתי דמעת העשוקים ואין להם מנחם ואיתא בזה"פ משפטים מהיכן שב מתרמוד פ"י תרמוד נקרא אהבה רעה וזהו ויבן את תרמוד כמדבר שהבין את המחשבה זרה הבאה לו בעת שהוא מדבר דיבורים של תפילות כדי להעלות אותם וזהו נקרא עשוקים שהם עשוקים בקליפות. ופרח על גשר ר"ל על מדת רחמים שריחם את עצמו על המדריגות התחתונים וזהו פ"י מפני מה עיניהם של תרמודים תרוטות ר"ל השכל שבמדריגות התחתונות טרוטות אלא מפני שדרים בין החולות על דרך אשר שמתו חול גבול לים על דרך זכו נמשלו לכוכבים פ"י כוכב

נקרא כשהש"י שוכן בצירוף כ"ו גי' הוי"ה על כ"ב אותיות הדיבור לא זכו נמשלו לחו"ל לשון חולין. רצד א"ו יחזיק במעוזי שלום יעשה לי יעשה שלום לי על דרך מאת ה' היתה זאת. כי כשאדם עושה רצונו יתברך. נולד התפארות גדול למעלה להמעשים שאנו עושים. והוא יתברך מתאהב שנהיה דבוקים בו יתברך. והוא בבחי' אב ואנו בבחינת בן ברא כרעא דאבוהי. והוא כביכול בבחינת אביו. וזהו פי' ואם מך הוא מערכך שאם הוא יתברך מך בבחינת דין הוא מערכך מכוחך זה בא וזהו מאת ה' היתה זאת כביכול. ממנו יתברך נעשה זאת נוקבא שהוא מדת הרהמנות נמצא שהוא יתברך בא במדות אע"פ שהוא למעלה מן המדות. אבל כשאדם עושה הטוב בעיני הבור' כביכול עושה מדת שלום לו יתברך. ומדת שלום הוא מדת התקשרות וזהו או יחזיק במעוזי. על דרך ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים כביכול מחזיקים אותו יתברך. וזהו יעשה שלום לי שמקשר יתברך כביכול ואח"כ יעשה שלום לי שמביא אל מדריגות התחונות ההתקשרות שעשיתי לו.

רצה אמר עצל ארי בחוף וגו'. על דרך לא יניח ידו תחת טיבורו כי יש ב' מיני מדריגות הא' כמו רשב"י ע"ה. דהוי אדכי שוקי דטבריא שהי' מעלה כל המדריגות התחונות להקדוש ברוך הוא כמשל בן המלך ששלח אותו אביו בכפרים לבקש אוצרו שנאבד ממילא הבן מדבר עם כל בני הכפרים הבזוים. אע"פ שאין זה כבודו מכל מקום עושה זאת כדי שאולי ידבר הבן כפר מן האוצר כן צריך להניח את עצמו למדריגות

תחונות כדי שיעלה אותם את האהבה והיראה רעה ושאר כל המדות כידוע אך עלותם הוא כך דרבי ישראל ב"ש זללה"ה אמר צוהר תעשה לתיבה שיהיה האותיות מצהירים תחתיים שניים תעשה את התיבה כמ"ש בס"י א' וע"ש.

רצו טבעו בארץ שעריה. כי בדבר אי"ן לא שייך שבירה נמצא אם האדם מחזיק את עצמו לאי"ן. מחזק דביקות בהקב"ה כמשל המלך עמד בבית ושר גדול אשר המלוכה שלו עמד אצל הפתח כעני ובעל הבית לא חלק כבוד להשר. והשר לא הקפיד ואם היה בפני עצמו בבית היה חולק לו כבוד והיה בוש לפניו אך נתבטל ממצאיות המדות הגדלות שלו והירא' מלפניו במדת של המלך כך בהתדבקות האדם עם המלך מלכי המלכים הקב"ה יתבטלו מדות שלו שלא יש יראה ואהבה רק אותו יתברך ולא יפאר רק אותו וזהו למה הצדיקים דומין לפני השכינה כנר לפני האבוקה. הצדיק נקרא מי שמקושר תמיד בהקב"ה נמצא כשעומד תמיד לפניו אינו מחשב עצמו לכלום כמשל נר לפני האבוקה וכשאינו מקושר אוי יש לו תאוות. ועינינו מאירות כשמש וכירח השמש

רצו אינו מקבל משום דבר. והירח היא מקבלת האור מן השמש. אך בזה יש לה יותר תענוג כי השמש אין לה תענוג. כי תענוג תמידית אינו תענוג. אבל הירח יש לה תענוג בהגיע לה אור והתענוג היא המדריגה גדולה. אז תתענג על ה' כמשל עני אחד שמשתכר מאה זהובים יש לו יותר תענוג מהמלך. והאדם צריך לאחוז בשניהם כמו משה רבינו ע"ה שהי' במדריגות שמש שלא היה מקבל והיה אחוז את עצמו שהוא מקבל וכשבא

	לאדם התלהבות צריך לאחוז במדת היראה.	
רחץ	דרך הנשר בשמים. פי' כשאחד מדבר דברי שכל יש בזה תענוג והתענוג הוא דבר גדול. או תתענג על ה'. רק שנופל בקליפות והניצוצות רוצים להדבק בשכל. וזהו דרך הנשר נשר לשון נפילה בשמים בשכל. כי לא מחשבותי מחשבותיכם על דרך עינה בדרך כחי. כי יש אדם שהולך תמיד בדרך ה' ואינו מגיע אצלו ית' מפני שעושים מעשים טובים בלא דחילו ורחימו אבל כשעושה בדחילו ורחימו אז הוא נעשה אחדות עמו ית'. ע"ד הדבק במדותיו ואז הוא כביכול משנה רצונו ית' שמה שהוא רוצה הקב"ה רוצה. וזהו צדיק מושל ביראת אלקים כמו חתיכת שאור שמחמיץ כל העיסה כך הוא משנה רצונו כי הוא אחדות עמו ית'. וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם מפני מה לא מחשבותי מחשבותיכם כי לא דרכיכם דרכי כי אין אתם מתנהגים בדרכי. שרפים עומדים ממעל לו. פי' הם העובדים את הש"י בהתלהבות.	
רצט	ממה הם עומדים במדריגה הזאת מכח שהם חושבים תמיד ממעל הכל מה שנעשה ממעל לו ר"ל כמו שמתנהג בו כך מתנהג למעל'. על דרך דע מה למעלה ממך אם נתעורר הצדיק באהבה נתעורר כביכול הקב"ה באהבה ואם ביראה וכו' תהו אפתח בכינור חידתי שהקב"ה שמים ושמי השמים לא יכללוהו וצמצם שכינתו בתוך האדם. ואמרו חכמי המחקר. שכשעושים כינור קטן במשקל שוה עם הגדול כשמנגנים בקטן נשמע קולו בגדול והש"י ברא את האדם בצלמו והוי כנור קטן ומעורר בכל מעשיו את זשכינה ולפיכך צריך שיעשה הכל	
שא	לשם שמים כדי שלא לעורר אותה לבטלה ח"ו.	ש
ש	שש כנפים לאחד. בשש מדריגות עובדים להקב"ה בשמים יכסה פניו. כי עיקר עבודת ה' באהבה ויראה ואיתא שהקב"ה ברא את האדם כדי שיעשה מלבוש לעולם העליון ויש שעובדים להקב"ה באהבה ויראה פנימיות שמבינים שהקב"ה רב ושליט ואוהב אותנו והוא נעשה מלבוש לפנימיות של הכל וזהו בשמים באהבה ויראה. יכסה עושה כיסוי פניו פי' פנימיות. ויש שעובדים מצד אמונה. כי מאמינים שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו. עושה מלבוש לעולם האמונה. וזהו יכסה רגליו כי רגלים נקראים אמונה כמו על רגל עומדים והרגל מעמיד כל הגוף כך האמונה מעמיד כל העבודה שאם לא יאמין בהקב"ה עבודתו לאו עבודה וכן נקראת האמונה מזה הטעם רגלים כי הוא חיזוק כל דבר וזהו בשמים יכסה עושה כיסוי לרגליו לעולם האמונה ובשמים יעופף בזה האהבה והירא' מעופף ממדריגה למדריג'. או יאמר שרפים עומדים. כמו נחשים	שב
	השרפים. עומדים ברשעתם ממעל לו כשאנו אומרים אדני שפתי תפתח פי' השכינה עולם הדיבור שאם אינה מתלבשת בפה אין הפה יכול לדבר אבל הרשע אומר שפתינו אתנו שהוא בעצמו מדבר ונרגן מפריד אלוף שמפריד את עצמו מאלופו של עולם דיבורו מעולם הדיבור. ומחשבתו הוא מעולם המחשבה. וזהו ממעל עולמות העליונים אומר לו שהוא בעצמו. ע"ד ביום ברוא ה' אלהי"ם ארץ ושמים. פי' אפילו בארציות יש אהבה ויראה שזהו הוי"ה אלהי"ם כי אפילו הגנב יש לו אהבה ויראה אהבת ממון	

ויראה שלא יהי' לו מה לאכול לכך עושה העבירה זאת. וכן בכל הדברים כידוע וזהו בשמים באהבה ויראה של קליפות יכסה פניו שאין לו מלך מלכי המלכים הקב"ה ויכסה רגליו שאין לו אמונה שאילו היה מאמינים בהקב"ה שהקב"ה לפניו לא היו חוטאים ובשמים יעופף לקליפות רחמנא ליצלן או יאמר ממעל לו ע"ד אז תענוג על ה' בתענוג הוא כביכול למעלה מהש"י.

שג **אנכי** תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי. כי מכל דבר צריך לעבוד את הקב"ה. אם יש להאדם תענוג מדבר יזכור באהבת הקב"ה ואם ביראה יזכור ביראת הבורא יתברך, ועבודת ה' היא תמידית ולכן נתן לו הקב"ה שתהי' הדבר הזה אצלו למשל אדם שיש לו בן ואוהב אותו מוכיר מחמת זה את עצמו באהבת הבורא יתברך נותן לו הקב"ה את הבן תמיד כדי שיזכור באהבתו יתברך וזהו אנכי תרגלתי. פי' גידלתי אותו קחם על זרועותי זרועות נקראים אהבה ויראה ולא ידעו כי רפאתים. אך צריך שלא יתן דעתו בשביל רפואתו שלא יהי' לאדם פניה שבשביל כך יקח אהבה ויראה מהילד כדי שיגדל התינוק וזהו ולא ידעו כי רפאתי צריך שלא יתן דעתו בשביל רפואתו.

דש **כי** חלה וגם ילדה ציון את בניה. פי' עד"מ אדם שנושא אשה בשביל אהבת נשים וכשיש לו ממנה בנים יש לו תענוג מהבנים ואחד שנושא אשה בשביל אהבת בנים וזהו נקרא אהבה מוקדמת שמצייר את מחשבתו בתמונת בנו שיוולד לו שכך יהיה תמונתו ומצייר איך יהי' מדבר דברי שכל נמצא מצייר מחשבתו בתמונה. אעפ"י שאין לו תמונה נמצא

מחמת ההשתתפות מחשבתו עם בנו שיוולד לאחר זמן נולד בתוכו אהבה. כך היה להשי"ת תענוג מתחילה מישראל ילד שעשועים שמשתעשעים בכל דור ודור מחמת מעשיהם ודיבורם. וזהו פי' ישראל עלה במחשבה ומחמת זה רצה הקב"ה לברוא את העולמות. נמצא נהוהו כל העולמות ברצון. וז"ש בעץ החיים כשעלה ברצונו יתברך. ואח"כ נשתלשל למטה במדות בו' ימים וזהו ויברא אלהים את האדם בצלמ"ו. באותו צלם שנתעלם כביכול המחשבה בצלם שלנו. והוא באמת אין לו תמונה כמשל הנזכר והטבעית הוא כשהוא יתברך מתעלם כביכול בהצלם בשבילי שאני. וזהו פי' אסורה נא ואראה את המרא' הגדול הזה. שיש פנים הנראים ופנים שאינם נראים פנים הנראים נקראים אהבה ויראה שזה יש ג"כ בהאדם ופנים שאינם נראים הוא מה שמחייב אהבה ויראה. ומפנים הנראים יכול לבוא לפנים שאינם נראים. וזהו פירוש ילדה ציון את בניה. ציון נקרא הצלם וכשיש לנו תענוג גם אל הצל"ם הוא תענוג כביכול וזה נקרא הולדה וזהו ציון ילדה א"ת בניה פי' עם בניה וזהו פי' מ"ש במקום אחר שבהמחשבה שצמצמה כביכול המחשבה א"ע בדמות אברהם.

שה **אנכי** תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי. עד"מ האב שאין בנו הקטן יכול לעלות על ידיו מגביה אותו ואח"כ כשמחזיק אותו משתעשע בזקן שלו כך האדם אינו יכול להתדבק בהשי"ת. והשי"ת מניח אהבה ויראה ללבו של אדם שהם נקראים ידים כמו ביד נותן אדם לחבירו כך על ידי מה שעובדים את הקב"ה באהבה ויראה כי בלא דחילו ורחימו לא

פרחת לעילא מביאים שפע בכל העולמות וכשמדבק האדם ע"י מדותיו אהבה ויראה להשי"ת אזי הוא כביכול ממשיך מדותיו יתברך רחום וחנון וגו' והמדות נקראים דיקנא ושערות כי הם מותרות כי העצמיות אינו צריך לשום מדה כי הוא א"ל אף בלא המדות רק העולמו' צריכין שיהי' רחום וחנון וכו' שאלמלא כן לא היה להם קיום לפיכך הם רק לצורך העולמות שהם לא עצמיות לכן נקראים מותרות.

הן גור יגור אפס מאותי. פי' בי פעמים יש אדם שדבוק בצדיק כשרואה שעובד את הקב"ה שיושב ולומד ולפעמים שצדיק מדבר דברים בטלים והוא כמשל בן מלך שהוא הולך בין בני הכפרים לחפש אחר אוצר שיש אצל בן כפר. צריך להלביש את עצמו כבן כפר כדי שלא יכירו שהוא בן מלך ומגלין לו כל הסודות והיכן הוא האוצר. כך הצדיק מדבר דברים בטלים. והוא מקושר להקב"ה מקשר את הדיבורים להקב"ה והוא נקרא גירות שהולך בשליחות הקב"ה למצוא שם המדות למשל אחד אינו יכול להתפלל ומדבר דברי שחוק ומעורר בעצמו אהבה ואומר בלבו אם יש לו תענוג מזה שהוא דברי שטות כמה יש להתענג מהקב"ה שהוא תענוג לכל התענוגים. ועי"ז יתפלל באהבה ויראה וזהו הן גור יגור כשהוא בגירות דהיינו שמדבר דיבורים בטלים. אפס מאותי כי יש בני אדם שסוברים שהקב"ה אינו מלוכב בכאן והוא מחמת הבהירות מאוד כמשל אור גדול שמכהה הראות. ואינו יכול לראות שנתגלה הבהירות עד שאין השכל משיג. ובאמת הקב"ה הוא בכאן רק התלבשות אינו נראה

כמו החורבן שהיה חסד גדול כמו שכתב האלשיך זלה"ה נטה קו ויאבל חיל וחומה נטה קו על בנין העתיד פי' שלא היו יכולים לסבול התגלות הבהירות הגדול שיתגלה כשיבוא משיח בב"א. לפיכך נחרב הבית וזהו אפס מאותי שאין מה בעולם שאין אני. ע"ד הוד והדר לפניו. פי' לפני הקב"ה כי עצמותו אין יכולים להשיג.

ושמועה טובה מארץ מרחק. על דרך שו' וישב יעקב בארץ וגו' דאיתא בזוהר זכי יהבין ליה נפשא זכי יתיר יהבין ליה רוחא וכו'. כי כשנולד האדם אין בו אלא נפש הבהמיות וכשמנצח את היצה"ר יהבין ליה נפשא פי' כל עולם עשיה הוא ברשותו וזכי מלשון ניצוח כמו זכיתי שתאמר יציאת מצרים. זכה יתיר יהבין ליה רוחא פי' כל עולם המלאכים הוא ברשותו ע"ד עושה מלאכיו רוחות זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מעולם הכסא הוא במחשבתו עושה כסא להקדוש ברוך הוא כשחושב באהבתו ישרה אותו בעולם האהב'. וכן בירא' משרה אותו בעולם הירא'. וצריך האדם שלא יפסוק את מחשבתו אפי' רגע אחד מהש"י. ובוזה משרה הקב"ה בהם. ולכך נכתבו הבארות בתורה כי השרה הקב"ה עליהם. וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו אע"פ שישב בארציות. מגורי אביו פי' אוגר בקיץ שהאסיף הקב"ה על זה או יאמר מגורי פי' כי כל עולם המחשבה הוא עולם שלם והם ניצוצות הקב"ה. ואסף אותם אל השורש. וזהו מגורי אביו פי' שאסף את אביו כביכול. וזהו פי' עיני ה' אל צדיקים פי' כמשל בן הקטן שעשה מעשה נערות מביא את השכל של אביו לתוך המעשים האלו. כי מגודל האהבת האב

אל בנו מצמצם האב את שכלו ורואה ומתבונן במעשה בנו. כך הצדיקים כביכול עושים להקב"ה קדמות השכל. שהוא יתברך חושב מה שהם חושבים אם חושבים באהבה מביאים את הקב"ה בעולם האהבה. והוא יתברך אינו דמות הגוף. כמו השכל שאינו בעל תמונה. וזהו פי' צמצם שכינתו בין ב' בדי ארון. פי' כנפי ריאה השכינה שהקב"ה שורה כמו שהוא מחשב ועי' נקרא השכל. והשכל שלו ביד הצדיקים. אבל איך זוכים למדריגה זו. בחשבו שהוא עפר ואינו יכול לעשות שום מעשה בלי כח של הקב"ה. נמצא מה שהוא עושה עושה זאת הקב"ה שאם לא היה הוא יתברך לא הי' יכול לעשות כלום וזהו ושמועה טובה מארץ. פי' בשביל שהוא חושב שהוא ארץ. מרחק ר"ל מרחיק א"ע מהיצר הרע.

שח ושמועה טובה תדשן עצם. על דרך ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. כמו אדם ששבע מחמת תענוג כך הקב"ה מתענג ממעשיהם של ישראל. תדשן פי' מתענג את העצמיות של הכל. וזהו פי' נעריצך. פירוש לשון חזק. כביכול או מחזקים אותו יתברך.

שט עיר קטנה ואנשים בה מעט. עיר לשון אעיר"ה שחר. פי' כי הקב"ה דורש אותנו לשוב אליו. משל למלך שהגלה את בניו אחד מהם היה חכם שכל צערו היה רק על אביו שיש לו צער ממה שגלו ממנו ולא על צערו. ובוזה נתעוררו רחמיו על כל הבנים מכח האחד החכם. כן הצדיק מעורר רחמיו יתברך על כל ישראל אמן.

עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו. כי לכך יצר את נשמתו של אדם

כחומר. ולא ברא את האדם כאחד המלאכים בשביל השעשועים שהקב"ה משתעשע בנשמתו של צדיקים. על דרך משל מלך בשר ודם יש לו ציפור אחת שמדברת. ובשעה שמדברת יש לו שמחה גדולה יותר אבל השכליות שמדברים כל השרים היושבים ראשונה במלכות. מפני שזה הוא חידוש גדול וצמצם עצמו לשמוע אותו בשביל אהבתו. זהו עם זו יצרתי לי פי' צרור וחתום בחומר לי כדי לעשות שעשוע. וכל המלאכים רואים זידוש גדול כזה. ואומרים ה' אדונינו זה אדיר שמך בכל הארץ. ומי כעמך וגו'. זהו תהילתי יספר"ו לשון ספ"ד שהדברים מאירים. אחד מספר לחברו חבירו לחבירו. ולכך ישראל מאירים בכל העולמות שעושין שעשועים גדולים ועושין רצון ושמחה לפני יתברך להפיס כעסו.

חכמות בחוץ תרונה. פי' אעפ"י שהם ב' חכמ' עילא' ותתאי וזו היא חכמות אפילו כשהם בחוץ. דהיינו חכמ' תתאי. אע"פ כן תרונה. שחכמ' אקרי כ"ח מ"ה והוא האי"ן. והוא היולי של כל העולמות ועליו נאמר בברית מנוחה יושבת בחיק המלך. והיא סוכנ"ת למלך לשון תענוג. וזה הוא למעלה רי"ש ולמט' שי"ר חכמ' נקרא צורכי של כל דבר מה שנצרך לעולם וזהו תענוג וחיותו מה שאנו ממשיכין לו יתברך תענוג נקרא חכמ' עילאי ומה שאנו ממשיכין תענוג לעולם נקרא חכמה תתאה. וזהו בין תרין צדיקים עלמא יתיב דהיינו ב' המשכות המשכ' אחת לתענוג עליון. והב' בתענוג הב' חכמ' תתאה. וזהו תמונת ב' צדי"ן צד"י פשוטה וצד"י כפופה. כי כשהצדיק רוצה להתפלל. מתחילה משתחה וכפוף קדם

שיא

נותן לדלית כמ"ש ג"ד גמול דלית
 אבל בעשירי נקרא למ"ד. דהיינו
 המשכה שבאה מלמעלה לתמונת גו"ן
 וזהו תמונת למ"ד ואח"כ מהלמ"ד אל
 המ' מלכות וזה הציור מל"ך וזהו
 הדיבור שהי' לו עליה עד למעלה
 בשביל השעשועים לעילא כנוכר ועיי"כ
 נמשך גם לתתאי וידוע שהצדיק נקרא
 כ"ל וזהו לא הכל בקימה ולא הכל
 וכו'. דהיינו תרין צדיקים לא שניהם
 שוים כ"א מלך בקימה שיש לו עליה
 לעילא ושרים בהשתחויה דהיינו
 המשכה לתתא כדאיתא בהשתחויה
 הוא המשכ' על כן תקנו השתחוי'
 לפני השם יתברך.

או יאמר חכמות בחוץ תרונה. כי רבי
 יהושע אומר אין משגיחין בבת
 קול וקב"ה קא מחיך נצחוני בני כי
 החכמה נקרא עיני העדה ומקשרים
 את עצמם לחכמה ואומרים סברות
 יש להקב"ה שמחה. דהיינו מחכמה בא
 לבינה דהיינו התענוג וזה שקורין
 אותו מלך עלוב וזהו הניצוח שמביאים
 אותו למדריגה שאחר זו ואף שאין
 הדין כך להיות השתנות מביאין
 צירופים ע"ד או תתענג וזה שקורא
 אותו על ה' ומנהיגים כל העולמות
 בצירופים אחרים והקב"ה משתעשע
 בזה שמביאין צירופים ממדריגה
 עליונה לתחתונה וזהו חכמות בחוץ
 תרונה. כלומר שמביאים צירופים
 מחכמה למטה וזה שמחה ורנה ע"ד
 הכהנים הלויים.

או יאמר חכמות בחוץ תרונה. פי' שיג
 אימתי חכמתו חשובה כשהוא
 עוסק בחכמתו בחוץ דהיינו הקליפות
 פירוש שמעלה משם ניצוצות חכמה
 זו תרונה או.

קול קורא במדבר פנו דרך ה' על שיד
 דרך ושמע' קול אלה על דרך

עלמא עילא' ונופל עליו ירא' גדול'
 ואימה ובוש'. וזהו השראת שכינ'.
 דהיינו ירא' פני חכמ'. בגין דאיהו רב
 ושליט. ונופל עליו כל כך יראה עד
 שיהי' בטל ממצאיות נגד המלך. ונכנס
 לשער אי"ן. שהוא חכמ' יו"ד בזה
 מקשר היוד עם הנו"ן. ונעשה צד"י
 כפופה. אך עדיין הוא בחכמ' תתאי
 דהיינו יראה. ועיי"ן מוסיף תענוג
 להשי' כביכול. וזהו עצם השעשועים
 כמו האב שיש לו תענוג כשהבן
 מבקש להאב והאב נותן לו. וזהו
 בראשית יר"א בוש"ת. והצדיק כיון
 שנכנס לשער אי"ן או מקשר את עצמו
 לחכמה עילאי כיון שהוא עצמו אי"ן
 והאי"ן אינו מתאוה לשום דבר. וזהו
 פי' ויקח מאבני המקום כיון שנכנס
 לשער אי"ן ומעלה אל לבו אלמלא
 כח השי"ת בו אזי הוא אפס מחלט.
 אי"כ הכל הוא כח השי"ת. והדיבור הוא
 עולם הדיבור של השי"ת שבו נברא
 העולם ועולם הדיבור נמשך מחכמה.
 דהיינו התענוג והשעשועים של השי"ת
 שיש לו מן העולמות. וגם עתה הוא
 מדבר בשביל שעשוע של השי"ת
 ובוה מחזיר את האותיות לשורשם.
 דהיינו חכמה שממנו נמשכו וזהו ויקח
 מאבני המקום וישם מראשותיו. דהיינו
 לשורשם רק בשביל תענוג המלך.
 ובוה נתקשר המלך בחכמה עילאה
 ומלביש בדיבור שלו ובכוונ' הנזכר
 רצונית שלו ובוה ממשיך שפע מרצון
 עליון לחכמה וממנה למטה עד סוף
 כל המדריגות. וכשנמשך נקרא צד"י
 פשוטה. גו"ן פשוטה שנמשכה כנודע.
 ויר"ד שהיא חכמה נתקשרה בה וכל
 הנזכר נקרא מל"ך ד' פשוטה רצון
 עליון שנמשך עד הלי'. הוא ג' קוים
 שלמעלה שביחד נקרא גימ"ל דהיינו
 ו' שהוא המשכה ובסופ' יו"ד שהוא

קודם התפילה זהו בושנו במעשינו
מכה העבירות ונכלמנו להרים פנינו
אליך פי פנימיות אליך שיהא אני
מדובק בך בשביל לכלוך העבירות
וזהו המדה של נושא עין שסובל העין
וזהו או יד"ע בשביל התקשרות הבורא
מונע את עצמו מעבירות זהו קול
קורא במדבר פי' בהדיבור פנו דרך
ה' שיהא השם ית' שורה בו ישונו
בערבה כשנפלת לאדם מחשבה זרה
בתפלתו שבא בהיכל המלך ודחפו
אותו משם וכשמישים אל לבו שדחפו
אתו וישוב להקב"ה באימה גדולה
ובושי גדולה זו קב"ה מבטיח אותו
אל תירא כי אתך אני בכל מקום
שאני שם מביאים הקב"ה שם וזהו
ישרו בערב' בזה שהמחשב' מעורב
בקליפות מסיל"ה נקרא דרך שאינו
כבושה לאלהינו.

כי תורה חדשה מאתי. כי הנה ידוע שטו
באורייתא ברא קב"ה עלמא. והנה
יש בעולם עור בשר גידין עצמות.
ומוכרח שיש גם כן בתורה כל זה.
כי בהכרח שיהיה בפועל מה שיש
בנפעל כי כח הפועל בנפעל. והנה
התורה הוא קימה שלימה. עור ובשר.
גידין ועצמות. עור' נקרא קליפות
דאורייתא. בשר' נקרא מי שמיגע
עצמו על התור' טועם בה טעם בשר.
גידין' ע"ש ויג"ד להם דברים הקשים
כגידין. ועצמות התורה עצמה לא
נתגלה עדיין כי הנה כל התור' מלוקט
מאנשים צדיקים מאדם ועד נח אבות
משה שהושרו השכינה במעשיהם. וזהו
תורה שלימה. אבל בהירות עצמות
לא נתגלה עדיין עד שיבוא משיח
צדיקנו בב"א. ויבינו את הבהירות
עצמו וזהו תורה חדשה מאתי פי'
מעצמות. וזה שראה יחזקאל. שהוא
ראה את בנין העתיד התחייה העצמות

שמשביעין אותו הוי צדיק ואל תהי
רשע שעה א' בעולם כי בהתחלת
היות הנשמה לברוא מקשרים אותה
בשכינה שהיא עולם השבועה והשבועה
היא שתהא מקושרת שם וכל הדיבורים
שמדברים בעוה"ז נחצב מהדיבור
שלמעלה והדיבור הזה ממוצע דיבור
אחרון שלמעלה ודיבור ראשון שלמטה
וכל הדיבורים שמדברים באים מזה
הדיבור וכל מה שמדבר מעורר זה
הדיבור (נ"א מעורבים בזה"ה הדיבור)
וזהו לא תשא את שם אלהיך לשוא
פירוש כשמדבר דברים בטלים מגביה
זה הדיבור בחנם והוא מותרה ועימו
בזה התקשרות בזה הדיבור וכשהוא
רוצה לנטות מדרך הטוב מתרה בו
הדיבור וגם מי שזוכה שומע שמתרה
בו וקול זהו גפש כי תחטא אורייתא
קא מתמה האיך אפשר שתחטא ושמוע'
קול אלה הלוא היה לשמוע קול
השבועה או ראה מעשה של אחרים
ונזכר במעשיו כי כל מה שאדם רואה
ישים אל לבו למה הראה לו הקב"ה
הלוא הכל בהשגחה פרטית ואם רואה
דבר עבירה מסתמא גם אני עשיתי
זאת אע"פ שלא עשיתי זאת במעשה
מכל מקום בענין אחר עשיתי זאת
למשל אחד עובר עבירה והולד ממזר
ומחשבה זרה חמור כמו וולד ממזר
וזהו או ראה שרואה דבר אחד ונזכר
דבר שעשה או ידע על דרך אלהיים
בושנו במעשנו ונכלמנו להרים פנינו
אליך על דרך משל חותם המטונף
אם ישים אותו על שעה או נתנף
גם השעה כך כשהאדם מלוכלך
בעבירה ומתדבק את עצמו להשם
יתברך כביכול נעשה הלכלוך בהשם
ית' כביכול כשנעש' אחדות עם השם
יתברך בעת תפלתו שמדבר דיבורים
ושויה בהם הקב"ה לכן צריך תשובה

וגם לשון צירוף הוא שיודע לצרף את כל הדיבורים המעשי' והגשמיות להשי'ת. וזהו תורה לשמה ולא במעשה לבד. נמצא זה הכלל מה שאדם רואה או שומע או מדבר יקח להשי'ת ירא' ואהב' או שיודע הצירופים והכינוים כנוכר זהו פירוש תורה לשמה. כשמה שהוא מורית לאדם ירא' ואהבה וכו' וגם בשבילה זהו לשם ה' פירוש לשם השכינ' שיעלה כל הדיבורים כנוכר ולא למעשה בלבד כי זה גרם כמו זהו אורייתא שמתיו של הקדוש ברוך הוא.

והחכם עיניו בראשו. פירוש כל מה שהוא רואה בעיניו הוא מסתכל בראשו. פי' בשרשו כי כל ז'בר מה שיש בעולם הכל יש להם שורש בעולם העליון כנודע. נמצא מזה ההסתכלות עליהם הוא מקשר ומיחד הבורא ית' עליו והוא כבורא ית' להורות כי מלא כל הארץ כבודו ו'ב ושליט שרשא דכל עלמין. וזהו ראשית חכמ' יראת ה' יראה מכח בושה. להעלות מכל המדות והתנועות להשי'ת כנוכר. בגין דאיהו רב ושליט ואם לאו ח'ז' הוא נרגן מפריד אלוף. אלופו של עולם. וגם כל התנועות צריך שיהיה עושה אותם בירא' ובבושה כי הוא עושה ממש בכחו יתברך מחשבה מעולם המושב'. הדיבור מעולם הדיבור. כי בצלם אלהים נעש' לכן צריך שיהיה לו יראה ובוש' שהוא מעורר את העולם העליון ממש כנוכר.

צדיק משל ביראת אלהי'ם. צדיקים שיט הופכים מדה'ד לרחמים למשל כשתינוק רוצה איזה דבר שהתינוק נהנה ממנו אביו מחמת אהבתו לתינוק יש לו הנא' כשיהי' אותו הדבר לתינוק שנמצא כי התינוק מוליד

פירוש העצמיות של התורה. ויאמר אלהים אתה ידעת. ר"ל אם התקשרות יהי' ממך אז יהיה מושג ומובן העצמיות. והסוד הוא למה באמת אינו מובן עת' העצמיות של התורה. ולמה הוא כך אך לפי שאין עתה התור' אלא רק מה שנלקח מבני אדם. קצת תורה נלקחה מלבן. ר"ל מהסיפורים שלו. וקצת מסיפורי בלעם וקצת מסיפורי שאר בני אדם הכתובים בתורה. אך לעתיד יהיה התקשרות הקב"ה בתור' ועתידין אנו להשיג גם העצמיות וז"ש כי מאתי תצא תורה ולא כמו שהוא עתה שהתורה אינה רק הסיפורים כנוכר.

עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. הוי ליה למימר בני אך מי שיש לו עבד הוא מפאר את העבד במלבושים נאים ופאר התפארות לאדון ובוה נתלהב לב העבד לאהוב את רבו כי מפאר אותו.

גוי עלה שמים וירד למט'. ולהעלות הירא' והאהבה במחשבתו שהם נקראים שמי' מי אסף רוח בחפניו פי' מי שיאסוף כל הדיבורים למעל' במדות. מי צרר מים בשמלה. מי צרר מים התורה בשמלה במלבוש. על דרך שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד מי הקים כל אפסי ארץ. כל הנצוצין של ארציות זה מה שהוא מה שמו ומה שם בנו כי תדע פירוש כשיודע שכל מה הוא משמו כנודע מאתב' וירא' ובכל הכנויים שכל הדיבורי' והמחשבו' הכל מהשכינ' ומה שכל זה הוא משם. פי' שכל המדות ירא' ואהב' וכו'. וכל החכמות הכל מהשי'ת והם כמו הבן כביכול נמצא כשיודע כל זה הוא מעלה אותם להקב"ה. לזה אומר אמרת ה' צרופה. לא לחנם כי מהדיבור העליון כנוכר.

שיח

שיח

ואין סוף לא יתחלף לא היה מתגאה
אבל הוא מראה שהוא מהשבירה
בחינת כלי ולזה אמר כי אם השכל
וידוע אותי שהוא לשון התקשרות
כמו משכיל לאיתן כמ"ש בסבא
דמשפטים ור"ל שיתקשר אתי.
פירוש הפסוק לדעת בארץ דרכך. שכב
לשון זיווג כי ביאה אקרי
דרך.

אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל
תורה וכו' ועדיין איני יודע
אם לעמל שיחה וכו'. תלמוד לומר
והגית בו יומם ולילה וגו'. הנה רש"י
ז"ל פירוש בפרשה ויצא שעקירתו
של הצדיק ויציאתו עושה רושם.
פירוש הגם אם הצדיק המחיה את
מקומו אעפ"י שיצא ממקומו הניח
רשימו במקום הזה והיינו כמ"ש בכתבי
האר"י זלה"ה כשנשבר הכלי ויצא
הבהירות והאור ממנו אעפ"כ הניח
הרשימו המחיה אותה. וגם אצל מטי
ולא מטי מבואר כן וכן כשיצא האורות
מן הכלים אעפ"כ הניחו הרשימו
בהכלים ואיתא בספר יצירה בכל
דבר יש חומר וצורה פועל ותכלית
פ"י למשל שיר השירים. פועל הוא
שלמה המלך ע"ה. התכלית הוא הספר
כולו בכלל. החומר הם האותיות.
והצורה הם תמונת האותיות דהיינו
כל אות בא בתמונה ידוע כפי שקבל
מהפועל. או בענין אחר שהפועל הוא
השי"ת. והתכלית הוא שנחזור ונעמוד
על הדבר דהיינו מהו המציאות שלו.
כמו למשל שיר השירים כשנעמוד
עליו שהוא אהבת ה' אלינו והוא
תכליתו של שיר השירים. והחומר הם
האותיות. והצורה הוא השכל שבאותיות
המצרפן ועושיהו מאותיות הצירוף
שהוא עתה והמבין יבין שהב' דרכים
הם אחד אך שהראשון הוא בעשיה

אהבת אותו דבר באביו. וכן למשל
כשיש כאב לאדם ברגליו גורם הרגל
רצון במחשבתו שיצוה ליד להסיר
הכאב. כיון שהם אחדות אחד וכן
הצדיק כשהוא דבוק בבורא יתברך
כל מה שחסר לו גורם למעלה כביכול
רצון בבורא יתברך וזה המשל הא'
שיך לענין מה שאמר רז"ל
שהמצוה בשבת אכיל' ושתי' ולכאורה
קשה מה הנא' יש לנש' יתיר'
באכילה ושתי' אבל לפי משל הזה
אתי שפיר שהנשמי' יתיר' יש לה גם
כן תענוג מזה. כמו שכתב בזהר באתי
לגני אחותי כלה בשביל רעותא דילה
אכיל ושתי'.

שכ הושיענו ונושעה כי תהילתינו אתה.
פ"י אנו מתפללים להשי"ת
הושיענו דהיינו שתגאל אותנו מן
הגלות ובשביל אנו שנינו במה מפרש
ואמר כי תהילתינו אתה ר"ל כי
תהילה שישבחו או אותנו דהיינו
בקדושה את"ה היא תהילתיך. וזהו
את"ה ובוודאי יהיה אז תהילתיך יותר
מעולה. נמצא שנושעה שנינו אז
כשתגאל אותנו וזהו פירוש כשאנו
נגאלין שאז יהי' תהילתינו בקהל
חסידים דהיינו תהילה שמשבחים אתה
(נ"א עתה) בקדושה יהי' אז עלינו
אותו תהילה.

שכא אל יתהלל חכם בחכמתו. דאיתא
ברעיא מהימנא משל לבאר מים
חיים נובע לי' גומות וכו'. נמצא שכל
המדות אין להם סוף. אך מה
שנשתלשל אחד מאחד ואנו תופסין
זהו בחינת הכלי שזה מאציל וזה
נאצל ובערך הכלי נקרא מדה. אך
בערך העצם הוא אין סוף נמצא אם
אדם אומר שהוא חכם בעצמו ומתגאה
הוי חיסרון כי זה וודאי יש סוף ואם
היה לו שכל שחכמתו הוא מאין סוף

מ"ש במקום אחר שהדברים בטלים הם לשון הרע ורכילות וליצנות וכדומה מה שאסור לדבר והנה ע"ש כך נקראים דברים בטלים לפי שאל יאמר אדם הנה הם אותיות אלך ואעלה אותם לשורשם כנוכר חלילה לומר כן לפי שיש לאו בדברים בטלים ואל ידאג מהאותיות שהם גשורים בשבירתן כי ידוע מ"ש רז"ל לאחר שנטפו ג' טיפין מהכלי או אין להקפיד על הנשאר בכלי כי הם הפקר לכך קורא להאותיות ההם דברים בטלים כי אין להעלותם והם בטלים מעצמן. כי הם הפקר וזהו עדיין איני יודע אם בעמל של שיחה דהיינו דברים בטלים שהם אלו הנזכרים תלמוד לומר והגית בו וגו' כנוכר.

הנה ה' רוכב על עב קל. פירוש ה' שכד רוכב על אותו אדם שכשעושה איזה עבירה אליו היא עבה וחמורה אף שהיא קלה בעצם.

על הר גבוה עלי לך. האבות נקראים הרי"ם אך יש ג' מיני אהבות. א' אהבה שבאה מחמת עובדות שרואה אחד שעשה כלים יפים ומפוארים ואוהבו בשביל זה. ואהבה ב' הבאה מכח דיבורו היפה. והג' אהבה מחמת חכמתו שהוא חכם ובינה ליבא ובה הלב מבין וקשה הא בינה הוא מהמוחזן והם בתלת חללי דגולגלתא אך היסודות פירוש התקשרות דתרין ריעין דלא מתפרשין מתפשטין עד החכמה כנודע לכן ההבנה הוא בלב כי שם היא מקבלת ממדריגה עליונה מקדמות השכל וצדיק נקרא ציו"ן כמ"ש רשב"י ע"ה אנא סימנא בעלמא פירוש כי הצדיק במעשים טובים שלו עושה רושם למעלה וגורם תענוג בעולמות עליונים למשל האבות היו עושים בבארות ומקלות

לבדו והב' הוא בכללות. ונחזור לענין שתכלית בריאת האדם היא בכדי שנעלה העולמות לשורשן דהיינו שמחזירים לאי"ן כמקודם על ידי תורה ותפילה ומעשים טובים ומדבקן להשי"ת אך באופן שנחזיק א"ע ג"כ אי"ן ומ"ה וזהו מדת מ"ה מתקן כי השבירות דהיינו נפילת העולמות נעשו מתוקנים ועולים על ידי האדם כשהוא במדריגת מ"ה והנה כשהוא כן הגם שאנחנו רואים שהגוף של האדם אין לו עליה והוא עומד במקומו כאשר בתחילה רק מעשה מצות דהיינו החומר נתקשר בו ע"י עשייתם בהיותו הפועל שלהם והוא מכניס בהם הב' הנותרות דהיינו תכלית וצורה אך הוא מעלה אותן אח"כ להדיבור של מצוה או כשעושה המצוה שורה הדיבור על המצוה והבן אך פנימיות העולמות יש לו עליה דהיינו הדיבור מה שהאדם לומד או מתפלל והדיבור הוא פנימיות וע"כ הדיבור בקל יש לו עליה להשי"ת בהיותו בכוננת הפועל של הדיבור כנוכר וזו פשיטא כשאדם במדריגת אי"ן כנוכר או הדיבור הוא בעולם הדיבור כי בדבר ה' שמים נעשו אבל חיצוניות העולמות יתוקנו אי"ה בביאת גואל ב"ב שהש"י יעלה בעצמו ולא להאדם להעלות כזה וז"ש איני יודע אם בעמל של מלאכה דהיינו שיעלה את העשייה שהוא הגוף לכך הביא לימוד שלא על העשייה נאמר כ"א בדיבור שהוא פנימיות כנוכר והנה ידוע שמים התחתונים בוכים שזה קאי על אותיות הדיבור מה שהוא לבד מדיבור התורה ותפילה שהאיש הנלכב יכול להעלותם בשמועתם כמבואר במקום אחר ובה שמעלה ניצוצות הקדושה שהם האותיות עושה נחת רוח ליוצרו וידוע

לכל כיון שחסר התכלית. נמצא הוא משפיע שלימות לכל וא"כ וודאי שהוא כלול מכולם ולכן נקרא ד' ע"ש הארבעה שנכללין בו ובעשירות הוא מ' ובמאות הוא ת' וזהו אמ"ת א' ריש דרגין ומ' ות'. והנה המים מניחין מקום גבוה ויורדין למקום נמוך ומדתם הללו נלקחה מהקדמות שקודם היות הנה הוא יתברך אין סוף לבדו ועלה ברצונו שנתהוה העולמות וישרה שכינתו בהם כנודע דאיהו ממלא כל עלמין ובלעדו אין להם חיות כלל זה היה אצלו יתברך צמצום כמו למים.

ויוציאנו ה' ממצרים. זו גילוי שכינה שכו כי למלך שכולו טוב איך (נ"א אי"ן) שייך דין אצלו אבל אם עושים כלום לבניו עושה דין וזהו מ"ש את היד הגדולה אהבה אשר עשה ה' במצרים זהו דינם שבתוך האהבה וזהו ביד חזקה שבתוך אהבה ובמורא גדול למה כתיב גדול דהא די"ן נוקבא והוה ליה למימר גדולה אך כי כאשר היא בבית בעלה אינה בושא להיות תמיד עמו ולכך כתיב לשון זכר להורות שהיא תמיד עם בעלה וזהו גילוי שכינה שיש התגלות בשכינה.

הילוּכך תהא בנחת עונג קרא לשבת שכו כדת נפש משיבת. משל למלך שהי' לו ב' בנים והיה אותם מאוד ושלחם אל מדינת הים ללמוד דרך ארץ ונתן להם הון רב על הדרך ובאו עליהם ליסטים וגזלו מאתם כל אשר היה בידם. ובאו אל מדינה אחת שהפרנסה שם מצויה וכל משא ומתן יכולים לעשות שם בריות גדול על חד תלת אך לא היה להם במה להתעסק שם והיו חוטבין עצים והיה להם למשל שכר לכ"א ה' זהובים ליום וצורך יציאתם היה ג"כ עשרה זהובים

אותם הפעולות שנעשים בתפילין נמצא כי כשאבות עושים הפעולה הנזכר עיקר התקשרות שלהם היה בעולם המחשבה על דרך משל כשראה הבאר נזכר (נ"א ניכר) במקור מים חיים בנהר יוצא מעדן נמצא כי המחשבה היא הר גבוה והעובדות הם ציון לזה וגם יותר למעלה יכולים לעשות רצון ויכולים לעשות מדבר רע טוב כמו שמצינו אצל רשב"י ע"ה שהי' מדכי שוקי דטבריא פירוש שוקי הם מדריגות תחתונות והעלם למעלה.

שכו תתן אמת ליעקב אמרו חז"ל חותמו של הקב"ה אמ"ת ע"ד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי וגו' כך א' ריש אתון ת' בסוף מ' באמצע וממוצע בין שניהם ואיתא בוהר תלת עלמין אית ליה פי' הענין באורייתא ברא הקב"ה פירוש באותיות ויש בהם ג' מדריגות יחידות עשירית מאות א' מאותיות יחידות מ' מאותיות עשירית ת' מאותיות מאות והנה ב' אלו כ"א כלול מכולם כי הא' הראשון כולם נכללין בו שיצאו ממנו והוא ראשית כולם והסוף ג"כ כלול מכולם כי סוף מעשה במחשבה תחילה וא"כ מחשבת הסוף התהלכה בכולם לכן היא כלולה מכולם וגם אין להם שלימות זולת הסוף והממוצעות המחברם צריך להיות כלול משניהם והנה בחוש נראה כי ג' היסודות אש רוח מים מתנענעים כי האש הוא השלהבת העליונה ויסוד העפר הוא מונח במקום אחד לפי שהוא מקבל מהם ולזה רמזו רז"ל באשה קראו מושב פירוש המקבל נקרא מוש"ב שאין לו תנועה ובאיש קראו מרכ"ב שהיסודות המה מורכבים כ"א כלול מכולם והנה היסוד הד' הוא סוף מעשה במחשבה תחילה. והוא התכלית והשלימות וחולתו לא היה עדיין שלימות

עולם המעשה לסגל מצות ומעשים טובים אך כשבא לעולם הזה נשכח ממנו מה שלמד בעולם הבא ואחר כך כשהחכים הבין כי תאוות עה"ז אינו כלום נגד תענוג עה"ב מה שהיתה רגילה להתענג בהיותה תחת כסא הכבוד ומכח זה עזב תענוגי עולם הזה ואוכל רק כדי חיותו והוגה בתורת ה' תמיד ועוסק במצות ובמע"ט ועולה ממדריגה למדריגה ואח"כ אפילו כשאירע לפעמים שהוא נופל ממנה הוא עובד להשי"ת במדריגה הקטנה כי הוא בקי בכל דרכי עבודה אף כשהוא בעולם הקטנות כי השי"ת מנסה אותו בכל דרכיו ובכולם עמד והולך ממדריגה למדריגה עד שהוא בא למדריגה עליונה יותר משהיה לו קודם (חסר).

לכו ונלכה אל הר ה' וגו' לא כאברהם שכת שקראו הר זכו' הר הוא המשכה מקום גבוהות שנמשך מלמטה ממקום השוה ופעולתו שנתרבה שטח הקרקע וגם העומד עליו ניתוסף ראיתו שטח גדול ורואה למרחוק שדה הוא מקום מוכן לחרוש ולזרוע ונמשך ממנו פירות בית הוא מקום שמתקנים בו הפירות וכן בעת בריאות העולמות היה מוכרח להיות על ידי ג' אבות תחילה נתעורר אהבה מלמטה למעלה על דרך ישראל עלה במחשבה תחילה ואח"כ הוצרך להיות צמצום שיוכלו העולמות לסבול ואח"כ היה המשכה לתוך העולמות כנגד מדת יעקב ואהבה ראשונה נקראת ה"ר להיותה ממטה למעלה ושד"ה הוא מדת יצחק להיותו גבורות ומבחינתו היתה השבירה בכדי להעלות כמו השדה שזורעין בתוכה תחילה שתוציא אח"כ פירות על דרך לא גלו ישראל אלא בשביל להוסיף גרים. ואח"כ על ידי שם מ"ה מדת יעקב

ליום והנה אחד מהם היה חכם והיה חושב מה יהי' התכלית והסוף כאשר אוציא כל שכרי על אכילתי במה אבוא אל אבי המלך מה עשה היה מקמץ ומספיק את עצמו בזהוב אחד ליום והיה יותר מקמץ עד שהרויח הרבה והיה לו סך גדול ולא עוד אלא שגם נעשה סוחר גדול בקי בכל משא ומתן בעולם וקיבץ הון רב ועתיק ואחיו הב' היה כסיל ואכל כל שכרו שהרויח ולא היה בידו מאומה. והנה אחיו החכם בראתו שאין לאחיו מאומה היה חס עליו ונתן לו סך רב משלו שיעסוק גם הוא במשא ומתן והלך הכסיל כדרכו והתחיל במשא ומתן גדול שלא בהדרגה ומתוך שלא הורגל בשום משא ומתן תיכף במו"מ הראשון הפסיד הכל והנה גם החכם לפעמים היה מפסיד במשא ומתן גדול אך החכם להיותו בקי בכל משא ומתן בעולם כשראה שאינו מועיל מו"מ הגדול התחיל במו"מ הקטן כי היה יודע בטוב העולם אבל לא כן הכסיל. והנה החכם הנוכח כשהתחיל פעם ב' במו"מ הקטן הלך במדרגה כמו בראשונה והרויח הון רב ואז עסק במו"מ גדול כמו בראשונה ויותר נתעשר כפלים מכמו שהיה ובא אצל אביו עם הון עתיק ואבנים טובות ומרגליות והיה לאביו שמחה גדולה עד מאוד א' שהביא הון רב ועוד יותר מזה שנתחכם בכל חכמות ובכל מו"מ אבל הבן הכסיל בא בעירום ובחוסר כל כי כאשר הפסיד במשא ומתן הגדול לא הרויח מאז והלאה אף פרוטה אחת כי לא היה בקי להתעסק מעט בהדרגה וכשבא לפני המלך גירש אותו מפניו ואמר לו ריקה היה לך ללמוד ממעשה אחיך החכם והנמשל הנשמה היא בן המלך ושלת אותה לעוה"ז

בדרך הישר יש לו תענוג מהדרך עצמה הגם שהבן לא תעה מעולם ואז אין להבן תענוג וזהו מחמת הבן ההולך לפי תומו ואינו יודע אם יש דרך עקלתון לתעות בה אבל האב הרואה אותה וכמה בני אדם תעו בה ובנו לא היה כאחד מהם אז יש לו תענוג גדול. ואם הבן הלך ג"כ בדרך עקלתון בתחילה ואח"כ מצא הדרך הישר שכבר יש להבן תענוג מן הדרך עצמה או ניתוספה גם להאב תענוג גדול יותר מבחלוקה הא' והנה בחלוקה הב' תענוג האב והבן אחד הוא שהוא מדרך עצמה מה שאין כן בחלוקה הא' שתענוג האב מדרך עצמה משא"כ הבן. וזהו שאמרנו למעלה כי ביום הכיפורים עוונות נמתקין בשורשם כי נודע שהם עולמות עד אין מספר ואלו אלף שנים יחיה לא יגיע עדיין למחוז חפצו וכל התענוג הוא מה שהוא הולך בדרך הישר אבל אימתי התענוג הזה לבן אם תחילה עיקם הדרך אבל כשהוא הולך בתומו שהוא צדיק מתחילה ועד סוף אזי אין לבן תענוג כל כך מהדרך אלא הקב"ה שהוא אבי יש לו תענוג כביכול מהדרך עצמה שהבנים הולכים בדרך הישר בין מן הצדיק שלא עיקם הדרך ובין מהבעל תשובה אבל אעפ"י שהבעל תשובה יש לו תענוג יותר כנוכר. והנה כשהבעל תשובה עושה תשובה גכונה אזי הגיע לתענוג של הקב"ה מן הדרך עצמה כנוכר וזהו מ"ש שהעוונות נמתקין בשורשם דהיינו שמגיע בהם אל התענוג הא' עם השורש כביכול ונודע מה שדרשו הדרדקי אלוף בינה גומל דלים אכן לפי זה הב' והד' הם נוקבין כי הב' היא מקבלת מן הא' שהיא אל"ף לשון לימוד וכשהוא לומד הוא מבין ע"ד יגעתי ימצאתי

נתתקן כמו שנתתקן הכל בתוך הבית וכן בעת שירצה לברר הוא ג"כ בבחינת כל הנזכר כי תחילה נמשך אהבה והחשק מהמחשבה ואח"כ מתצמצם מה לדבר ומה שלא לדבר ואח"כ מתחבר אל הה' מוצאות הפה מדת יעקב והאותיות נקראים בתים ע"ד והבית בהבנתו ומדת יעקב אינה מקבלת גרים שהם מהשבירה ובו לא היה שבירה ולא מיתה הגם שכתוב בספרים שגם בו היה שבירה לאו מסטרא דייליה כי מדתו שם מ"ה המתקן הכל על כן יאמרו הגרים גלכה אל ה"ר ה' דהיינו אהבה הראשונה ומאהבה הא' אל בית אלהי יעקב. **של** **אשריכם** זורעים על כל מים ו"ל בין הרהורים טובים או בהפוכים הם עולים ומעלים לעבודת הבורא ית' כנודע ענינו והנה הם באים מצד הסתכלות הנרמו במלת שור' או מצד גסות החומר הנרמות במלת והחמו"ר או יאמר כי נודע אש ומים הם סוד חיימום לדבר מצוה והכל גכלל במים וזהו זה לעומת זה וגו' מים מתוקים מים ארורים חסר כי מן המים משיתיהו שהיה למעלה מן המים בסוד מים מרומז מש"ה מלגאו. **שלב** **ביום** הוא אקים את סוכת דוד הנופלת הנה מלת א"ת מיוחדת. והנה נקדים משל אחד הלך בדרך ונאבד ממנו הדרך והולך בדרך אחר והיה סבור שהוא הדרך הישר ואח"כ נודע לו שהוא תועה מדרך הישר וביקש אותה ומוצאה הנה בעת מציאותו אותה היו לו תענוג גדול מן הדרך שמצא הדרך הישר משא"כ קודם תעותו ואע"פ שהלך בדרך הישר לא היה לו תענוג מן הדרך עצמה רק אחר כך בהגיעו אל מקום חפצו והנה האב הרואה את בנו הולך

של
של
של

תאמין נמצא כי הבינה היא מקבלת מן הלימוד והיא נוקבא אל הלימוד והד' היא נוק' אל הג' כי הדל מקבל מן הגומל והנה במשל הנו' בשהיה הבן תועה מדרך השכל לא היה חסר תענוג כי ה' מתענג בזה הדרך בחשבו שהיא הדרך הישרה אך לא כל כך תענוג כהאב כנוכר אך בעת ההוא ה' חסר להאב תענוג גדול בידעו בתעות בנו והנמשל מובן כי אף שישראל הם ח'ו בבחינת דלים ואינם חסרים תענוג קצת בחשבם שזו הדרך הישרה ע"ד בכל מקום שגלו ישראל שכינה גלתה עמהם אבל הקב"ה כביכול אינו בתענוג עמהם והבן ונדע כי תענוג היא נוקבא שלא יכול להיות תענוג בלא דבר שקדמו ולמשל אם הוא חכם ויש לו תענוג מחכמתו נמצא התענוג מקבל מהחכמה ונחזור לענין כשישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין תענוג למעלה משאי"כ להיפוך ח'ו הגם שהם בעצמם אינם חסרים תענוג כנוכר וזהו נשבע הקב"ה שלא יכנוס בירושלים שלמעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים שלמטה היינו שאין לו תענוג מהם כביכול מה שראוי לאב מהבן כמ"ש בן חכם ישמח אב ונדע כי התענוג שלמעלה נקרא בינה וזהו ביוה"כ שישראל עושים תשובה ומחזירים הכל לשורשו ומוסיפין תענוג למעלה וגם הם עצמם מביאים תענוג שלהם שהיו בבחינת דל"ת עד עת מביאים אותו לשורשו דהיינו שמתענגין תענוג אחד עם השורש כביכול שמצאו הדרך הנכונה וע"כ בו בד קודש ילכש שנתחבר הב' עם הד'. דהיינו ב' התענוגים של האב עם הבן ושניהם יש להם תענוג אחד ע"כ ביוה"כ אסור בתשמיש המטה לפי שאין כאן חסר ומתענגים במה שלמעלה מהם והבן

ונדע כי התענוג העליון נקרא עלמא דאתכסיא וכן במשל הנוכר שנעלמה ממנו הדרך והי' באתכסיא ואח"כ כשמצא הדרך היינו שהוא נכנס אצלה ורואה אותה שם וי"ש ביום ההוא אקים ולא פירש מה שיקים דהיינו התענוג העליון כביכול ולהיותה עלמא דאתכסיא לא פירש הכתוב רק דרך רמז ואח"כ אומר את סוכת וגו' וא"ת הוא ע"ם והצעת הכתוב כך הוא ביום ההוא אקים עלמא דאתכסיא עם סוכות פי' דהיינו התענוג העליון עם התענוג הבנים יהיו אחד כנוכר.

והיה בית עשו לקש. הנה אמרו שלג
 רז"ל כל מקום שנאמר והי"ה הוא לשון שמחה ולכאורה זו שיהיה בית עשו לקש והלוא אין בה ניצוצות כלל כמו בדבר מאכל אך לזה הקש ראוי כשתשרפנו ונעשה אפר ותשפוך האפר בשדה. אז יגדיל צמחים שיהיו ניצוצות קדושה בוודאי מהם נמצא כי מקש נעשה גם כן ניצוצות קדושה כשהאדם אוכל מהם.

טעמה כי טוב סחורה וגו'. יובן ע"פ שלג
 מה שאמרו רז"ל וירא אלהים את האור כי טוב לגונו לצדיקים לעתיד לבוא והנה נאמר כי אין מחסור ליראיו וגו' ודורשי ה' וגו'. נמצא כי מי שיש לו מדת יראה אינו חסר מכל טוב והטעם מפני שהוא מושרש במדת יראה הנקרא אשת חיל יראת ה' והמדה הנזכרת נקראת אוצר בית ה' ושם הוא גנוז הטוב. ולכן אין מחסור ליראיו וזהו טעמה פירוש החזיקו במדת יראה ותזכו לטובה הגנוז שם וזהו כי טוב סחרה פירוש מסכבת וסחרת כי טוב הגנוז בתוכה. לא תירא לביתה משלג אי"ק בכ"ר גל"ש וכו'. והנה בכ"ר הוא שני לאי"ק ונקרא בכ"ר לשון ראשון. על שם

ראשית חכמה שהוא ראשון במספר והראשון שבכולם אינו בכלל מספר כידוע לכך הב' נקרא בכ"ר. וע"כ הם אותיות שניות ביחידות ובעשירות ובמאות שהוא משנה למלך המחבר המלך והעם כי לפני הב' היא א'. מלך שאין לו תפיסה. כי לפני א' מה אתה סופר. ואחר אותיו בכ"ר הם אותיו גל"ש שהוא שג"ל נוקב' והבן. פירוש הפסוק כי שבע יפול צדיק וקם ר"ל כי האדם צריך לילך בכל הו' מדות של השבירה ולהעלות משם ניצוצות ומחמת זה יש לאדם זה עליה גדולה וזהו שכתוב וקם רמז הפסוק וללו"י אמר. אדם שהוא דבוק בהשם יתברך אמ"ר פירוש השם יתברך אומר לו התורה ואינו צריך ליגע הרבה בעצמו.

שלז **שלח** **שלט** **שמו** **שמב** **שמג**

איש אזור עור אזור במתניו. ע"פ מ"ש רז"ל בתורתו של רבי מאיר היה כתוב כתנות או"ר באל"ף לפי שרבי מאיר היה מאיר עיני חכמים בהלכה. ולא היה בתורתו בחינת עו"ר כידוע ובאליהו לא היה גם כן בחינת עו"ר כי היה זך ומזוכך וזהו אזור עור וכו'. ר"ל שלא היה לו רק הגורה של עור אבל בגוף לא היה בחינת עור רק בחינת אור זך ובהיר.

עד מתי עצל תשכב. ר"ל שיש כמה בני אדם שיושבים ושונים כל היום מעוטפים בטלית ותפילין אך הוא רק מצות אנשים מלומדה ואינו יודע עיקר העבדות חזק כמעט גרוע מבעל עבירה כי בעל העבירה פתאום יכול לבוא לו התעוררות גדולה ויעשה תשובה גמורה ויתחרט על העבירות שעבר ויעבוד להשי"ת בעבודה גמורה ובהתלהבות גדולה אבל זה האדם אשר הוא צדיק בעיניו ודומה לו כאלו עשה כל העבודה המוטלת עליו חזק האדם לא יכול לבוא לעולם לידי מדרגה גדולה וטובה כי הוא חושב שעבודתו הוא בשלימות ובאמת הוא רחוק מאתו יתברך ומעבודתו כרחוק מזרח ממערב. חסר הסיוע.

שפ"ם עומדים ממעל לו. פי' הם הצדיקים שבויער בלבם אהבת הבורא יתברך הוא מחמת שממעל לו ע"ד דע מה למעלה ממך תדע כי האדם הוא חלק אלוה ממעל וכשהוא מדבק מחשבתו למעלה יכול לידע מה שנעשה למעלה כי כל הדברים הנעשים למעלה עוברים במחשבתו כמ"ש רשב"י ע"ה אנא סימנא בעלמא פירוש כל המדות שמתעוררים למעלה הם מתעוררים למטה בצדיק וזהו פירוש שרפים עומדים ממעל לו בשתים יכסה פניו פירוש בשתים באהבה ויראה והם ב' כנפים שמגביהים המצות למעלה יכסה פניו פירוש עושה מלבושים לפנימיות והוא מדרגות גדולות כי הוא יודע פנימיות של כל הדברים ויש מדרגה אחת שאינו יודע בפנימיות רק הוא עושה דבר מחמת האמונה והוא מדרגה קטנה והוא מדרגת רגלים כי הם העמדה של הדבר אם כן כשהוא עושה מצות הוא עושה מלבוש לבחינת הרגלים שהם נ"ה ויש מדרגה אחרת והיא בחינת עיבור שאין לו האמונה ברובה רק הוא משתוקק לזה והוא פירוש בשתים יעופף. מלא כל **שמב** הארץ כבודו פירוש לשון לבוש כמו ותחת כבודו יוקד וגו' ור"ל שהשי"ת כביכול מלובש אפי' בכל הגשמיות והוא מלא כל הארץ כבודו אפי' בגשמיות כבוד ה' לבושו והבן.

צדיק מושל ביראת אלהים. פירוש שמג מושל במלכות כי האדם שהוא

צדיק נקרא כביכול בעלה דמטרוניתא וז"ס משה איש האלהים וד"ל. שדמ לשמרך מאשה זרה. פירוש הקליפה נקראת אשה זרה שהם מצפים ליניק מאדם שיעשה עבירה וייהיה להם חיות ממנה לכך נקראת אשה זרה שהיא מקבלת חיות ממנה וכתיב אשה יראת ה' שהיא הקדושה שמצפה גם כן לאדם כביכול שתקבל ממנו חיות מן המצות שיעשה. והחילוק שבין זו לזו כי בקדושה יש דכר ונוקבא כי הקדושה גותן לו כח לעשות מצות ומצפ' לקבל הארה ממנו אבל הקליפה היא מקבלת ואינה נותנת. שמה לך אל נמלה עצל וגו'. אוגר בקיץ לחמה וגו'. רמו הוא אל האדם כמו שנמלה אין לה מושל ושוטר כן יש ב' מיני אדם. א' הוא רשע כל ימיו כמו הנמלה שאין לה שום היכר גדלות הבורא ית' והמין הב' הוא אשר הולך בדרכי השי"ת אך לפעמים נופל ממדריגתו והחילוק אשר ביניהם הוא זה הא' חושך ולא אור כל ימיו הב' כאשר יתחזק ויכיר חסרונו יגביר היצר טוב על היצר הרע כפלים מבתחילה והמשל הוא לשדה פעמים היא כחושה ואינה עושה פירות כל כך מניחין אותה בורה כדי שיתחזק כוחה וזהו פירוש אוגר בקיץ קי"ץ הוא לשון בורר כמו קי"ץ למזבח זה האדם שהוא אוגר ר"ל מאסף בקיץ בזה עצמו שהוא בטל ובור מעבודת הבורא ית' כדי שיתחזק אחר כך הוא בן משכיל.

שמו ופרוס סוכת שלום. הכוונה הוא אם יש לאדם תענוג מהאב וחסף האב להיות לבנו תענוג יותר אזי אין הבן יכול לקבל זה התענוג כן בשבת התענוג מתפשט אזי אנו מתפללים שנוכל לקבל התענוג דהיינו צמצום שיצמצם עצמו שיתפשט ברוחב ולא שירד ועיין הכוונה במשנת חסידים. הוא אמר ויהי אמ"ר הוא לשון לבוש שמו כמו בצע אמר"תו ויהי כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צרה. ר"ל האין סוף רצה להלביש את עצמו כדי שנקבל טובו היה צריך ויהי צמצום ואח"כ פירוש מלבוש לבושי מדע.

והחכמה מאין תמצא. ר"ל מי שעשה עצמו כאי"ן הוא דבוק באי"ן העליון. והאי"ן משפיע לי"ש והוא חכמה וזהו חכם מ"ה הוא אומר. ר"ל מה הוא ר"ל שאינו בעיניו לכלום ומה משיג החכמה.

כע"ס בחיק כסילים ינוח. הטעם דהכ' שמת מרמו על הכתר. והע' היא מרמו על אם הבנים לכן היא גי' ע' שהוא כולל כל הז' מדות. והס' הם ששה מדות. ומדת חכמה ליכא שאם הוא כועס מסתמא הוא אומר שהוא י"ש. אבל החכמה מאי"ן תמצא.

בדעתו תהומות נבקעו. ר"ל כי שנה ההבנה הוא מה שמבין דבר מתוך דבר ודעת הוא אחר השכל וההבנה כי כבר יודיע כדת מה לעשות ובוזה הדעת נגלים הב' מוחין שלמעלה והב' מוחין נקראים תהומות ובוזה נבקעו ר"ל נתגלו. וזהו בד"עו תהומות נבקעו כנוכר.

והחכמה תחיה את בעליה. כי אין שנה להשיג החכמה אלא אם כן עשה עצמו כאי"ן מוחלט ואז הקב"ה שולח לו חיות מכה החכמ' שהוא כנגד חיה והחכמ' נקרא י"ש ובמה יש התחברו י"ש באי"ן. ע"כ יש איזה ממוצע ביניהם ואיזה התקשרות נעלים. וזהו הצירוף של אר"ץ הא' הוא מרומז על אי"ן. והר' על ריש דרגין והתחברות הוא ע"י צדיק.

- שנב טוב עבד נקלה ממתכבד וחסר לחם. פי' כי אין סימן לעבודת השם רק אם יודע בעצמו כי נקלה הוא בפני עצמו או הוא במדריגה ואז עבד לו יתברך המתכבד בפני עצמו וחסר לחם דהיינו השפע.
- שנג אלהי' אברהם אלהי' יצחק ואלהי יעקב בוי"ו כידוע. האב מתפאר בבן. בחינה א' מתפאר האב במה שהבן יש לו אהבה כל כך להאב וזהו אלהי' אברהם שהיה עובד את השי"ת באהבה יותר מכל חיים ובחינה אחרת יש שהאב מתפאר שהבן יש לו יראה ממנו ויש לו שכל גדול בזה הירא' וזהו הן יראת ה' היא חכמה. וזהו אלהי' יצחק שעבודתו להבורא היה בזה המדריגה ויש בחינה פשוטה שהבן עובד להאב באהבה ויראה ובכל מה שיבוא לידו. והעיקר שהאב יתפאר בו. וזהו ואלהי יעקב. ר"ל זה זה נכלל ביעקב האל הגדול הגבור והנורא וכו' השבחה הוא בשכל.
- שנד עקב ענוה יראת ה'. ר"ל ענוה הוא עקב של יראת ה' כי היא אחר היראה הרוממות כי אינה יכולה להיות בתמידות רק כל דבר שבקדושה אחר שמסתלק נשאר שם רושם והוא רשימו נמצא כי הענוה אחר היראה.
- שנה ותפארתך עובר על פשע. ר"ל כי כמו שהתינוק אשר אותו בוקן האב אף על פי שאין זה דרך ארץ אפי' הכי יש להאב התפארות מזה הדבר בעצמו וידוע כי אין סוף ב"ה כולו טוב ומחשבות הקדושה הוא בטוב רק כשמוחל עונות בישראל אזי במחשבתו הקדושה מתלבש מחשבתו בזה העוון ומוחל לו. אף על פי שאין זה דרך ארץ מהבן שבעבורו יתלבש האב בזה המחשבה אפילו הכי תפארתך ר"ל התפארות הוא אצלך עובר על
- פשע כשאתה מתלבש מחשבתך בפשע ונושא עוון פירוש העוון הוא נושא כביכול.
- שנו זכרתי לך חסד נעורייך. פי' אעשה לך האהבות רעות שיהיו בכחינת זכר. ר"ל שתלמוד אהבת רוחני מאהבת וחשקת הגשמיים נמצא כי זה משפיע בזה ר"ל אהבת רעות משפיע ברוחניות.
- שנו ורב חסד. מכה גודל האהבה נתגדל הצמצום לכן כתוב בכתבי האר"י זלה"ה ששם הוא גבורה כי הצמצום הוא גבורה.
- שנח כי שמש ומגן ה' אלהים. כי מחמת גודל אהבתו יתברך לבריאות העולמות. וראה שאין העולם יכול לקבל בהירתו. או מחמת אהבה צמצם עצמו כביכול כדי שיוכלו לקבל בהירתו. כדאיתא בגמרא כד הוי רחימנא עוה אפותיא דספסירא שכיבנא. נמצא כי מחמת אהבה בא צמצום והצמצום הוא שורש של אלהים וזהו פירוש הפסוק כמו שמש ומגן ה' אלהים שאין מקבלים אור השמש אלא ע"י מסך ומגן. כך ה' אלהים לא היו יכולים לקבל בהירות הוי"ה אלא ע"י אלהים ה' אלהים הוא אהבה ויראה אלא שאהבה מעוטף ביראה.
- שנט דדיה ירווך בכל עת. כי עשה לה שנים דדים במקום בינה פירוש כי מבינה התחלקות המדות והם ז' ימי הבנין ויש י"ד עתים טובים וי"ד עתים רעים. וכשהוא רוצה להמתיק עתים הרעים יביא הכל אל הבינה ושם נמתק כי שם יתפרדו כל פועלי און וזהו פירוש דדיה ירווך בכל עת כי בבינה הוא אחדות.
- שס כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם וגו'. כי רחמנות פודה את האהבה כנוכר. וא"ת לרבות שגם

את יצחק פודה וז"ש בתיקונים כולהו אסיין אתי לגבי האי חולה עד דייתי רעיא מהימנא וייתי לה תפוח וארחת בה ואתסיאת פי' על דרך כי תפוח ג' גוונין אית ליה. לבן אודם וירוק רמז לג' מדות אהבה ויראה ורחמנות ורעיא מהימנא נקרא השכל. כי מה שאנו אוהבים אותו יתברך מפני שאנו מאמינים בו יתברך והאמונה הוא מכה השכל שאנו מבינים שיש מנהיג ומנהיג את העולם לכך נקרא השכל רעיא מהימנא שזן את האמונה וכשבא השכל בא מכחו אהבה ויראה ורחמנות ואתסיאת כנוכר.

שם עליה וזהו נקרא יום הכפורים ונחזור לענין ראשון שמואל משח לשאול לא נמשך מלכותו כי אין לו התגלות בעולם הזה כמבואר ואינו מלך רק לעצמו לכך כתיב ויתן עוז למלכו ועל דוד נמשך מלכותו שהוא מעולם הדיבור שיש לו התגלות בעוה"ז כתיב וירם קרן משיחו וזהו עוז בידך וגבורה בימינך פירוש כי בדיבור הוא גבורה מה שמחתך האותיות ודו"ק.

פירוש הפסוק אלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים. פירוש כי נודע כי ד' עולמות הם שורש המעשה והמחשבה והקול ודיבור ונודע כי הוא יתברך ממלא עלמין מלגאו כל עלמין ומסבב כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה ונמצא כי כשאדם מאמין בזה יכול לדבר כל הדיבורים אפילו אינם דברי תורה כי ידוע שהדיבורים הם מעולם הדיבור אבל אדם שאין שם לבו ע"ז רק שחושב שהשי"ת הוא למעלה בשמים והוא על הארץ אינו רשאי לדבר דיבורים הרבה כי אינו יכול לתקן הדיבורים ועל דרך שאמרו רז"ל עם הארץ אסור לאכול בשר וזהו פירוש הפסוק כי האלקי"ם בשמים פירוש כשאתה חושב כך יהיו דבריך מעטים כנוכר (שם ס"ג בהיפוך ג"ס ששם זה בגדלות).

רמז הפסוק וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו' מזרם וממטר. נראה לפרש עפ"י מ"ש בגמרא תניא אמר רבי יהושע בן חנניא כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו וכו'. הנה יש לדקדק על הלשון לא ראינו וכו' וכי הישן רואה שינה בעיניו אדרבא הישן אינו רואה ועוד אומרו כשהיינו שמחים לא ראינו וכו' פשיטא בשעה שהיו שמחים לא

שסא

עון בידך וגבורה בימינך. ופירושו יראה. כן כשאדם בעצמו עובד לעצמו עובד למחשבה שלו מה שנגמר במחשבה שלו אבל אחרים עובדים לדיבורו של אדם. וזהו פירוש ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו. דאיתא רמא קרני ולא רמה פכי פי' כי שמואל משח ב' מלכים שאול ודוד אך שאול לא נמשך מלכותו לפי ששואל נחבא אל הכלים ואין לו התגלות בזה העולם כי הוא גבוה משכמו ולמעלה והיינו נחבא אל הכלים אל הדיבור שהוא התגלות והוא למעלה מן הדיבור ועל כן חמל על אנג אף שמן הדין להכרית אבל זה הוא לפי זה העולם אבל רחמניות שאול הוא למעלה מזה העולם אך אנג לא היה ראוי לזה כי הוא מעלמא דפרודא ואיתא בגמרא דשביה קשה מכולם ולכן הותר לעמון ומואב לבוא בקהל. כי כבר עלה סנחריב ובלבל וכו'. והענין הוא כן במה שיש בהירות יותר צריך להיות יותר באתכסיא כמו ויתרון האור מן החושך פי' מה שיש יתרון לאור הוא מן החושך וזהו נקרא חסדים גדולים ואפילו מי שהוא רע יכול להיות לו

לזכות את ישראל ר"ל בעשייתם לשם שמים הם מזדככים החומרים שלהם ויהיו יכולים להתדבק ולהתחבר בקדושה כי מצוה הוא לשון צוותא והתחברות ואפשר לומר שלזה רמזו מצוה גוררת מצוה פירוש בעשותו המצוה גורמת התחברות והתדבקות כנוכר ועבירה גוררת עבירה כי עבירה הוא לשון פירוד מבוראו ח"ו ונחזור אל הענין שבלתי יכולת להמשיך השפעה מלמעלה אם לא על ידי כלי המקבל וצריך לידע הטעם למה הוא כך. מפני שהקדושה העליונה בהירה ומאירה מאוד ואי אפשר לסובלה ועל ידי עשיית המצוה שהיא כלי המקבל מתלבשות בתוכה האור העליון ויכול האדם לסובלו ולקבלו כדמיון אור השמש ששמו בורא יתברך בתוך גרתיקו בכדי שיוכלו ברואי עולם לסבול אותו ואפשר לומר שזהו רמז הפסוק וסוכה תהי' לצל יומם אם הוא מדבר בקיומו המצות הסוכה או הוא כפשוטו וסוכה ר"ל מצות סוכה תהי' להם למגן ולצל המוצל מפני האור העליון שיוכלו לקבלו כנוכר שיהי' להם המצוה הזאת כנרתיק וצל בכדי שיוכלו לסבול האור וזהו שכתב יומ"ם כידוע שהחסד המתפשט ומשפיע נקרא יומ"ם כמו יומם יצוה ה' חסדו ויהי' להם הסוכה לצל ולקבל בתוכו ההשפעה ואם הוא מדבר באותן השמחים בשמחת בית השואבה פירוש הפסוק כך הוא וסוכה פירוש רוח הקודש הנקרא סכי"ה תהי' להם מחמת שעשו תחילה הצל ונרתיק להשתלשל בתוכו קודש העליון שהוא עולם התענוג מתוך השמחה של מצוה שהוא קודש המתפשט בו כנוכר אשר משם שואבים רוח הקודש מעילא לתתא על ידי ו' המתארך שהוא חסד המתפשט עם כולם

היו רואים והוא ליה למימר בימי שמחת בית השואבה ויש לתרץ עפ"י הירושלמי שאמרו למה נקרא בית השואבה שהיו שואבים משם רוח הקודש ר"ל מתוך שמחה של מצוה והדביקות שהיה להם זכו לרוח הקודש והנה צריך לתת טעם לזה הגם שנאמר כמנגן המנגן וגו' גם זה צריך להבין למה הוא כך. וי"ל למשל השמחה באה לאדם מחמת שהיה לו איזה תענוג גדול או בשורה טובה או שראה איזה דבר שיש לו תענוג גדול מהדבר ההוא באה לו השמחה נמצא מצינו שהשמחה נמשכת מעולם התענוג שהוא רוחני בלתי מושג והוא עליון עד מאד הנקרא קד"ש בלא ו' ומשם נמשך מדריגות קודש שהוא התפשטות הקודש בו ומשם יורד ממדריגה למדריגה עד שבא אל האדם רוח הקודש והנה אמרו רז"ל על פסוק מה יש לכי בבית וגו'. שאין השראת שכונה וברכה שורה אלא על איזה דבר שיהיה כלי המקבל השפעה ההוא ואמרו רז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל הרבה להם וכו' ר"ל כי מצות בעצם המה תרי"ג אבל כאשר יקיים האדם בכל דרכיך דעהו יוכל לקיים הרבה והרבה פעמים תרי"ג עד אין קץ כי כל מעשיו הם לשם שמים נמצא שהוא מקיים בכל עת ובכל רגע מצות בוראו כמו שאמרו על הלל הזקן על אכילתו היה אומר אגמול חסד עם אכסניא וכו'. וז"ש לפיכך הרבה להם תורה ומצות כי בדבר שאין לו קצבה נופל בו לשון ריבוי. משא"כ אם לא היו כי אם תרי"ג מה שייך לומר לשון הרבה וכי בשביל שהם תרי"ג קורא אותם מרובים אבל לפי הנזכר אתי שפיר כי המקיים בכל דרכיך דעהו אין קץ למצותיו כנוכר ומ"ש

יומא דכלהו וזהו שסיים למחסה למסתור מחורב מזרם וממטר שהוא כלול מכל ה' קצוות שהם כלולים מחסד וגבורה שהם אש ומים לשון חורב ומטר כי כן גם הצל אשר עשו שהוא בשמחה של מצוה היתה גם כן כלולה מאהבה ויראה הנקראים חסד וגבורה על כן היה להם למחסה גם כן מחורב מזרם וממטר כי הנה ידוע שיש ב' מיני יצר הרע המחטיא את האדם חס ושלוש א' המבטלו מלקיים מצות עשה וא' לעבור על מצות לית והנה היצר הרע המבטלו ממצות עשה הוא דמיון המים אשר טבעם קר ולח כך הוא נותן באדם קרירות וחלישות וכבדות הגוף ועצלות כדי שיהיה נמנע מלקיים מצות בוראו ויצר הרע הב' הוא המחמם ומלהב את האדם ר"ל דמיון האש לעבור על לא תעשה וז"ש כי בעשותו כל אלה דהיינו שיעשה המצוה בשלימות בדחילו ורחימו שהם חסד וגבורה ויגרמו בזה להמשיך החסד העליון שהוא יומ"ם כלול מחסד וגבורה שהם כל ה' קצוות כנזכר וישאבו רוח הקודש שהיא הסוכ"ה תהי' להם למחסה ולמסתור מב' מיני היצר הרע הנקראים חורב ומטר שהם אש ומים כנזכר.

שסד רמז הפסוק טוב שם טוב משמן טוב. ויש לומר על דרך הלצה כי מלת ש"ם מורה בתרי גווגי יש שם לשבח כמו ויצא שם דוד ויש שם לגנאי כמו אנשי השם כי מי שהוא נצחן או בעל מחלוקת יש לו שם שהוא נצחן או בעל מחלוקת וידוע כי שמן טבעו נח ונחת והשקט וגם הוא גורם נחת והשקט כדמיון אדם שיכור שרפואתו לסוך אותו בשמן להשקיטו משכרותו. וז"ש טוב שם טוב. ר"ל איזה שם הוא טוב ושבח לאדם כשהוא

נמשך משמן ר"ל שהוא איש נח ושקט כמו שמן כנזכר אבל לא טוב השם מחמת שהוא נצחן ובעל מחלוקת ואמר טו"ב פעם ב' משמן טו"ב. להורות שמלת טו"ב גם כן הוא נמשך משמן כי שמ"ן בא"ת ב"ש ב"ט והתארכות ה' הוא ו' ונעשה אותיות טו"ב או י"ל עפ"י מ"ש רז"ל לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי"ה ונקרא באדני. ויש לתת טעם לזה למה נקרא באדנות. ויש לומר כי הנה ידוע כי שם אדני"י הוא מדת המלכות ואין מלך בלא עם ואין אדון בלא עבדים נמצא כי שם אדני"י הוא נקרא מחמת שאנחנו עמו ועבדיו והואיל שנקרא שם אדני"י מצידנו לכן הורשה לנו לקרוא שם אדני"י וכמו כן שאר כינויים מטעם הנזכר אבל שם הוי"ה הוא שם העצם המהוה כל היות אשר קודם בריאת העולם ה' הוא ושמו אחד מיוחד בכתר. לכן אינו נקרא ככתיבתו והנה נקדים לזה מ"ש במדרש על פסוק ביום השמיני עצרת תהי' לכם משל למלך שעשה סעודה לכל בני המדינה ז' ימים והיה לו בת יחידה וחביבה ואמרה אל המלך לכולם עשית סעודה ונהנה ממך וכו' אמר לה המלך חייך וכו' ואמר לעבדיו עשו לי ולבתי סעודה קטנה וכו' גם אמרו במדרש טוב מלא כף נחת זה השמיני עצרת ממלא חפנים עמל אלו ז' ימי החג והנה יש לתמוה למה קורא אותה מלא חפנים עמל והלוא ימים קדושים הם הניתנים לישראל לשמוח בהם כמו שאנו אומרים זמן שמחתינו וגם יש לדקדק למה אמר עשו סעודה קטנה וכי כלום חסר מבית המלך מכל שכן אם היה עושה בשביל בתו האהובה סעודה גדולה והיתה נהנית יותר ויותר והנה כפי פשוטו הוא כידוע מאמרם

שסה

ישראל ואהבהו ונמשיל משל מי שהוא בתכלית השפלות והקטנות והנה בפתע פתאום מינוהו המלך שררה גדולה ורמה וישא את כסאו מעל כל השרים והנה לאיש כזה השמחה והתענוג רבה היא עליו מאוד מאוד עד אין קץ לשמחתו ממש מאשפות הרימו וגדלו על כל השרים. ולא כן אם הי' המלך מגדל ומרומם אחד מן השרים על כולם לא הי' לו השמחה גדולה כל כך מפני שהוא כבר הורגל בגדלות והנמשל מוכן מאיליו שכך אמר הקב"ה עשו סעודה ר"ל השפעה רבה וגדולה שיהי' לפני שמחה ותענוג גדול כמו התענוג הבאה לקטן ושפל הערך בבואו לגדולה פתאומית כנזכר וזהו כדי שאהנה אני ובתי וכו'. בי לה' הישועה אם על עמך ברכתיך סלה, ומה גם כשישראל בעצמם הם קטנים שמקטינים את עצמן וכתביב כמים פנים אל פנים, אם כן גם הקב"ה כביכול מצמצם שכינתו והשפעתו בתוכם ויכולים לקבל כל ההשפעה הרב והעצום משא"כ מי שהוא בגדלות אינו נהנה מקדושה עליונה כנזכר בדרושים הקודמים.

ונחזור אל הענין שכל מצות החג הוא כדי להשפיע לעי' שרים וגם הו' הקפות של ימי החג שהוא הקפה בלולב ומיניו הוא גם כן רמז אל האומות העולם הגם שד' מינים אלו מרומזים אל ד' אותיות הוי"ה עם כל זה הם אינם רק הארות משם וענפים מהאילן גופא כי שורשם הם צמחים שהם תחת המזלות כמ"ש רז"ל אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע המכה אותו ואומר לו גדל וידוע שהכוכבים ומזלות הם תחת עי' שרים והם נקראים ג"כ ענפי אילן כידוע מספר הזוהר נמצא כי כל הקפות

זלה"ה על פסוק הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב כשהאומות שמחים ישראל שמחים עמהם ואינו מתחשב להם וכשישראל שמחים הם לבדם שמחים כי הנה ידוע שכל עניני החג כמו ע' פרים וגסוך המים הם מרומזים נגד ע' אומות כמ"ש בזוהר על פסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שלא יקטרגו ויפרידו הדביקות והאהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים לכך ישראל עושים מצות חג הקדוש ומשפיעים לעי' אומות כנזכר. והנה הגם שישראל משפיעים לאומות העולם מכל מקום השמחה גדולה היא לישראל שכל האומות הם נכנעים וכפופים להשפעתם וכל העי' שרים שותים מתמצית ארץ ישראל וממילא באה מתחילה לישראל השפעה גדולה עד אין קץ שהם געשים צינור לכל העולם ולכן נקרא זמן שמחתנו הגם שמצוה לשמות בכל הרגלים אך עתה השמחה יתירה מכופלת א' בשביל ההשפעה גדולה הבאה להם ועוד שכל האומות נכנעים תחת ידם וכפופים להם. אך עם כל זה מפני שהוצרכה לכל אלה כדי לסתום פי המקטריגים נקרא בערכם מלא חפנים עמל מפני שעדיין לא נתקיים בהם הברכה. ובגוים לא יתחשב הן עם לבדד ישכון ובבוא חג הקדוש הזה שמיני עצרת הם שמחים לבדם ואו השמחה היא שלמה בתכלית השלימות ומה שהמשיל שמחתה לסעודה קטנה לא מפני שהסעודה שהיא ההשפעה והמוזן העליון קטנה היא משל החג אלא אדרבא השפעתה גדולה וגדולה יותר מכל הו' ימים, אלא נקראת קטנה בערך ישראל המקבלים שהם דמיון הבת האהובה כלומר ישראל נקראים קטנים כמו שכתוב כי קטן יעקב ונאמר כי נער

החג הוא לתועלת הע' שרים כי הם שורשם ולכן הם גדלים וצומחין על ידי המזלות וכוכבים ומ"ש המכה אותו ואומר לו גדל פי' כי הנה ידוע כי כל דבר התחתון יש לו חשק ותאוה לעלות ולהתדבק בשורשו העליון והנה בהראות הכוכב או המזל באיזה שעות ידועים לתועלת הצומח ובהראותו אל הצומח רוצה הצומח וחושק להתדבק בו לעלות לשורשו ובוה הוא גדל והולך והרי הוא כמכה אותו ואומר לו גדל אבל בשמיני עצרת שההקפות הם בשביל תועלת ישראל שהם אחוים ומשורשים בגוף האילן שהם שמות הוי"ה בעצמם לכן ההקפות של שמיני עצרת הם בספר תורה עצמה שהיא כולה שמהא דקב"ה אך מחמת ששמות ההוי"ת נקראים באדנו"ת לכך נקרא החג עצר"ת שהוא לשון מלכו"ת שהוא שם אדני' וזהו שסיים ביום השמיני עצרת תהיה לכ"ם לכ"ם דייקא ולא לאומות העולם שאין להם אחיזה בזה החג כלל ועיקר ומה שנקרא זה החג שמיני' ואמרו רז"ל שמיני רגל בפני עצמו וא"כ למה נקרא שמיני' כאלו הוא נמנה עם ימי החג והוא שמיני להם והלוא הוא בפני עצמו ויותר עליו מהם. ויש לתרץ ע"פ מ"ש בזהר על פסוק כולם בחכמה עשית כולם במחשבה אתברירו וכדי לקרב זה אל השכל נמשיל משל למלך שעלה ברצונו לבנות לו בית הנה בתחילה היה הרצון סתום מאוד בלי שום דבר פרטי ואח"כ כאשר בא הרצון אל המחשבה נתגלה הרצון בכללות איך יהי' מדת ארכו ורחבו ומספר חדריו ופתחיו וחלונות בתכלית השלימות והנה הגם שיש בזה פרטות רק מפני שהוא רק במחשבה נקרא כללות וזהו כלל הראשון ואח"כ כאשר התחיל להכין

צרכי הבנין כמו עצים ואבנים וסיד ובעל מלאכה זה נקרא פרטים אבל עם כל זה בכל פרט ופרט יש גם כן כלל קטן שבפרט ודמיון לזה אמרו כל אחד כלול מי' הגם שהוא ספירות פרטיות עם כל זה יש בה כללות וכאשר גמר כל הפרטות ובנה הבית זהו נקרא כללא בתראה וזה הכלל האחרון הוא העיקר כי הוא המלמד ומורה ומגלה סתימות הכלל הראשון וגם כל הפרטיות בו בהתגלות וזהו כלל ופרט וכלל והנה בתחילה עלה ברצונו יתברך ואח"כ במחשבה אתברירו בכלל ואח"כ על ידי הוי' קצוות וי' ימי הבנין נעשה הכל בפרטיות ובשביעית נכללה נתגלה כל הכלל של המח' קדומה וכל הפרטיות כנודע ולכן הוי' הוא קודש שבו נתגלה עולם התענוג ונמצא כי בוודאי שעולם התענוג בעצמו שם יש יותר תענוג ושמחה שבו כללות הרצון העליון והוא הוא השמיני מפני שהוא עליון אל השבעה (א"ל שידוע כי החכמה נקרא שמ"ן ואפשר כי לכך נקרא שמיני' שהוא מלשון שמ"ן והי"ד יתירה מורה על החכמה הנקרא יו"ד) ולכן נקרא שמיני' עצרת כי עצרת שהיא מדת המלכות היא מעולם החכמה ממש שהוא השמיני כנוכר והנה ידוע שהמלי' נקראת ש"ם וזהו טוב ש"ם משמ"ן כאשר אבא יסד ברתא שהוא עולם הטוב והתענוג העליון או טוב השם בנוכר.

רצוה והחליצנו וכו' פי' כי יש שסו לפעמים שאנו לוקחים יראת הבורא יתברך מכה שאנו רואים שכל העולמות יראים ממנו ואוהבים אותו נמצא כי אנו לוקחים מדתנו מהברואים אבל בשבת קודש אנו לוקחים המדות מהבורא יתברך לבד ואז אנו נחלצים

- מהברואים ודבוקים בהבורא יתברך. שסו **שונא** מתנות יחיה פי' כי הנה הנשמות באים לעולם הזה כדי דלא ליכלו נהמא דכסופא במתנה והנה כשאדם בעולם הזה אוהב מתנות או יכול הוא למות וליקח גם שם במתנה אבל מי שהוא שונא מתנות יחיה. שסח **ברבות הטובה רבו אוכליה ומה יתרון לבעליו כי אם דאות עיניו על דרך משל למי שראה מלחמה ובא וסיפר לאחד וזהו שסיפרו לו באה לו המחשבה הזאת והעלה את המחשבה לשורשה ועשה זיווג יחוד לשון אכיל"ה כי כל המחשבות זרות אינם במקרה רק בכל דבר שבקדושה רוצה המחשבה להתדבק מעין כיוצא בה כמו אהבה לאהבה התפארות לת"ת וכיוצא ואם האדם מעלה אותה או שכרו גדול כי עת לכל חפץ וכמ"ש ובהגיע תור נערה ונערה ועיקר לעיל כי זאת המח' נקרא נוקבא שרוצה לקבל מהקדושה נמצא כי זאת המחשבה היתה בין עמקי הקליפות כדמיון הראשון שראה המלחמה בין הגוים וכאשר סיפר לחבירו עשה מעשה דיבור ואח"כ באה לידי מחשבה ונמצא רבו אוכליה ר"ל העושים יחוד זה ומה יתרון לבעליו וגו'.**
- שסט **ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת פי' מי שהוא חכם אף על פי שהוא עושה צרכי עצמו הוא עושה הכל בדעת כלומר בדביקות השי"ת ודע"ת הוא לשון התקשרות ודביקות כמו ויד"ע אדם וכן נאמר ד"ע את אלקי אביך ר"ל התקשר והתדבק עם אלקי אביך בתמידות בכל מעשיך וכסיל יפרוש כלומר אף על פי שהוא פרוש מהעולם ולומד תמיד רק שלומד או מתפלל בלי דביקות והתקשרות אולת היא לו.**
- כי ארץ הנגב נתתני ונתת לי את שע גולת עליות ואת גולת תחתיות כי משה היה קשור ודבוק לאי"ן ולכך היה יכול לצרף אחת אל אחת והיה מקים את המשכן ולא אחר כי משה הכיא אי"ן לכאן כי שם חלקת מחוקק ספון כי החקיקה והצרופים ספון אך כשהענין בדחילו ורחימו נעשה מעצמו על ידי שבא לאי"ן כמ"ש במקום אחר ולכך בשלמה כתיב בהבנותו שנבנה מעצמו ובאי"ן לא יכול למות כי החכמה תחיה את בעליה ואין שייך בו שבירה ולכך מ"ה מתקן כל השבירה ואין יכול לקשר עצמו בתענוגים התחתונים ולכך משה הי' פרוש מן האשה ולכך בפטירתו נסתם ממנו מעינות החכמה מעי"ן החכמה הוא אי"ן ועתניאל בן קנו החזיר בפלפולו שבא ממדריגות התחתונים להשיג אי"ן ובזה הי' מחזיר ההלכות והי' לו חשקה גדולה להתקשר שם במשה אף שלא בא בוודאי למדריגת משה אך השיג שם והי' לו תשוקה גדולה לזה והי' גם כן מובדל מן האשה וזהו ארץ הנגב אהבה ובה כנזכר שאין בו טוב הגנוז בתחתונים כנזכר אלא תורה ופרישות ונתת לי גולת עליות שיגיל בעליות וגולת תחתיות שיביא תענוג למדריגות תחתונות והבן היטיב והדברים ברורים למבין.
- שעא **קהלת שקיהל חכמות הרבה ר"ל שצא שקיבץ כל החכמות אלוהות והקדושה מהשבירה וסוד השבירה הוא מרומז בספוק הכל הבל ורעות הוא לשון שבירה.**
- שעב **השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה ר"ל שופטינו הם היצ"ט והיצה"ר כמ"ש רז"ל צדיקים יצ"ט שופטן ורשעים יצה"ר שופטן**

והם הב' מלאכים המלויים לאדם וכשאדם מטיב מעשיו מלאך הרע עונה אמן בעל כרחו כידוע ואז שניהם הם השופטים אותו ומנהיגים אותו וכן היה במעמד הר סיני כי אז פסקה זוהמתן והיו ב' השופטים שניהם כאחד טובים ואנו מתפללים עתה השיבה שופטינו כבראשונה.

המדרש דשפכי פירוש לשון תפילה כמו אשפוך שיחו עכ"ז דמים בגוה פירוש שהיו מתפללין שלא בכונה והיו כאילו לא התפללו.

שעה אין כאלקינו הוא בעולם עשיה שהוא כמו ספר שבוודאי אי אפשר לטעות מי כאלקינו הוא בעולם היצירה שאפשר חלילה לטעות כמו אחר שטעה שראה מטטרו"ן וכו' אך אני איני טועה כי מי כאלקינו נודה לאלקינו הוא בעולם הבריאה ששם אי אפשר לטעות מפני שקרובה לאצילות. ובאצילות אומר לנוכח אתה הוא אלקינ"ו.

שעו ווד כי חפץ חסד הוא האמור במדות דאריך אנפין ובזעיר אנפין נאמר ורב חסד ובמקום אחר נקרא זעיר אנפין חסד סתם כמ"ש חסד לאברהם ויש לומר משל על זה יש אדם שהוא מכניס אורח והוא נקרא בעל חסד דהיינו כשרואה אורח מכניסו לתוך ביתו ועושה עמו חסד אבל אין לו התלהבות וחשקות תמיד להכניס אורחים ולעשות עמם חסד ולחזור אחר זה אלא אם נודמן לו אורח עושה עמו חסד ויש שאינו נפסק מרצונו הזה שהוא חושק תמיד בלי הפסק לעשות חסד עם בני אדם ומחזיר תמיד אחר זה כמו אברהם אבינו ע"ה שהי' מצטער מאוד כשלא הי' לו אורחים לעשות עמם חסד והמדה זו היא באריך אנפין שנקרא רצו"ן כי רצונו תמיד לעשות חסד לכן כתיב במדותיו כי חפץ חסד הוא רצונו תמיד לעשות חסד ובזעיר אנפין הוא מדה סתם שאין לו ורצו"ן זה כמו באריך אנפין אך בשעה שאריך אנפין מאיר בזעיר אנפין נקרא אז זעיר אנפין ורב חסד כי אז קיבל מאריך אנפין חסדים הרבה לכן בייג מדות

שענ ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שריא ר"ל הקב"ה מקושר עם זה האדם שעושה את עצמו למ"ה ר"ל ללא כלום ולא עוד אלא אפילו בחשוכא כלומר אפילו כשהוא בין עניים הנק' חשוכי"ם הוא משפיל את עצמו מגודל הענוה עם זה האדם הקב"ה מקושר ואם תאמר שאפשר שאדם הזה באמת הוא נמי שפל הערך כמוהו ואם כן מה רבותיה בענוותנותיה לזה אמר ונהורא עמיה שריא ר"ל שהוא אדם גדול מאוד ואעפ"כ הוא משפיל עצמו.

שעד הרי עיר הדמים במדרש הוי מקמי קרתא דשופכי דמים בגוה ויש לפרש כי הגה אמרו רז"ל לא יאכל אדם עד שיתפלל שנאמר לא תאכלו על הדם פירוש דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא נמצא כי עיקר האדם הוא על שם הדם שבו ולמה נקרא אד"ם ולא נקרא ד"ם רק כשמזיב את עצמו בבורא יתברך וממשיך בקרבו אלופ"ו של עולם נתחבר האלף אליו ואז נקרא אד"ם וזהו לא תאכלו על הד"ם ר"ל כשעדיין לא חיבר אליו אלופו של עולם רק אחר התפילה כשחיבר דמו לאלופו של עולם ואז נקרא אד"ם אז מותר לו לאכול ולא קודם כנזכר וזהו הוי עיר הדמים פי' שהם נקראים דמי"ם שאינם מחברים אלופו של עולם והנה קשה למדרש והלוא כל העולם קודם תפילה נקראים ד"ם ומה זה הרי ומתרץ

שקיבל זעיר אנפין מאריך אנפין נאמר ורב חסד.

שעו עיניך בשדה אשר יקצורון כי עיניך נקרא חכמ"ה ובאמת ההסתכלות הוא מדריגה תחתונה של החכמה ומי שהוא טוב עיניו היינו עיני החכמה כשהוא מסתכל בדבר מביא ברכה באותו דבר לפי שהוא יודע שהדבר ההוא כאין נגדו יתברך דהיינו שהוא באמת אפס ואיני בלתי אלקותו ית' השרוי בתוכו דהיינו כח הפועל בנפעל אז על ידי הסתכלות הוזה ממשך חיות יותר לאותו דבר מאלקותו יתברך וזהו טוב עיניו הוא יברך אותו דבר וכן להיפך ח"ו מי שהוא רע עיניו כשהוא מסתכל על הדבר אומר מה נאה דבר זה ועושה אותו הדבר לדבר בפני עצמו והוא ח"ו נרגן מפריד אלוף שעל ידי הסתכלותו נפרד אותו הדבר מהשורש ומחיות אלקות שבו כי הסתכלות עושה כלי ועיקר השבירה היתה מחמת זה שכל אחד אומר אני אמלוך פירוש כי מדת מלכות נקרא בכל דבר שהוא בפני עצמו לגמרי ואינו צריך שוב לשום דבר ובאמת לא שייך זה כי אם באלקותו יתברך בלבד ולא על שום דבר כי כולם צריכים ליניק מהשורש אלקותו ומתחילה כשנמשכין המדות משורש אלקות' ה' מוטבע בהם מדת אני אמלוך כמו שהוא בשורש, כי בשורש שייך מדה זו והם היו נעלמים תחילה בהשורש ועל כן גם אח"כ היה להם בטבע מדת אני אמלוך ובאמת כשכבר נמשכו לא שייך להם מדה זו ועל כן נפסקו מהשורש ויצא החיות שלהם ובעת התיקון היה על ידי מ"ה על דרך ונחנו מה ופעולת השבירה היה על דרך משל אם היה דביקות בהם תמיד בלי שכחה רק תמיד היו דבוקים

בהבורא יתברך היו כולם בטלים ממציאיות על כן הוכרח להיות השבירה ועיניו נעשה שכחה מהשורש ואח"כ בתורה ותפילה מדבקים את עצמן להשורש לאין ומעלים ניצוצות מהשבירה וגורמים תענוג גדול אל השי"ר כי אינו דומה תענוג תמידי לתענוג זה.

דע את אלקי אביך שתהיה מקושר שעה אליו בהתפשטות הגשמיות ומתחילה נופלת עליו יראה שירא לעצמו שימות מיד ואם יקבל על עצמו אף מיתה אזי תפול עליו יראה העיקרית וזהו כבוד נאצל כי העבודה הפשוטה הוא כבוד נברא פי' כבוד נברא הוא מחמת שרואה כל הנבראים שבעולם ומחמת זה מכיר כבודו יתברך ועובד אותו כי מכת גדולת העבד ניכר גדולת רבו. והוא נקרא עבד להשי"י שעובד אותו מחמת עבדיו אבל בשביל כבוד נאצל יבוא למדריגת בן כמו הבן שאוהב את אביו אע"פ שלא עשה לו שום טובה ונאצל הוא לשון הפרשה שנפרש ממנו השגת ידיעת השי"ת כלל וכל מה שיש יותר העלמה והעבודה יותר חשוב אצלו ובשביל זה אוהב אותו.

וחנה מדברת על לבה פירוש וכן שפט ה' מוצאות הפה כשהם מחונכי' לפני הקב"ה מדברת ר"ל הם נדברים על לבה כביכול למעלה מעולם המח' וזהו ואתחנן אל ה' ר"ל וא"ת הם כ"ב אותיות חנין חנינות אל ה' בעת ההיא לאמר, שיש כ"ח עתים י"ד טובות וי"ד רעות וזהו בעת ההיא שהיא נוקבא דהיינו עת רעה לאמר רצה לומר הביאותם לעולם המחשבה אמירה היא מחשבה.

כנפים נקראים מה שהולכים ממדרי' שפ למדריגה לעבודת השי"ת

והמלאכים אומרים בלכם שעבודתם אינם כלום נגד עבודת בני אדם, כי המלאך הוא גדול כמו שלישי עולם והאדם הוא הקטן וכאשר האדם יתן אל לבו דבר באהבה ויראה הלא השכינה משתוקקת לדברים אלו כמו האם המשתוקקת שידבר בנה דבר של שכל כדי שתתחשב לפני בעלה כך כשהדיבורים באים למעלה בכח האדם מקושרים בזה הכח נולד התפארות גדול והמלאכים אומרים מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ולכך עדיף שיאמר תיבה אחת באהבה ויראה כי בזה מעורר שכל המלאכים אומרים שירה להקב"ה וגם הוא מעורר כל העולמות כשהוא עובד להקב"ה כל העולמות עובדים אותו יתברך והוא כשאדם אומר למטה שיר אחד מעורר למעלה השירים דהיינו שירים הרבה אשר לשלמה ר"ל כאשר הוא להקב"ה דהיינו בדחילו ורחימו כי בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא.

שפא ומועדים לשמחה פי' מי שאינו הולך במלבושים נאים ופעם אחת לובש מלבוש יפה מאוד או יש לו שמחה גדולה וכן הוא ביום טוב שאז כל העולמות לובשים מלבושים יקרים רוחניים והשכליים לכן השמחה מתרבה בהם.

שפכ וקוי ה' יחליפו כח וגו' וירצו ולא ייגעו וגו'. דאיתא בספר יצירה אין למעלה מעונג ואין למטה מנגע ואפשר לומר כי עונג הוא עולם התענוג והשגה נקרא גם הוא עולם התענוג שנאמר ראשית חכמה יראת ה' שיש למדה זו בושה גדולה נגד מה שלמעלה ממנו הואיל שהוא קרוב יותר למלכות מאוד ומגודל התענוג

אינו מרגיש התענוג למשל השר העומד לפני המלך תמיד מגודל הברוש והתענוג אינו משיג כבודו כלל וזהו סייג לחכמה שתיקה כי חכם אינו מדבר לפני מי שהוא גדול ממנו ואדם עומד תמיד לפני המלך מלכו של עולם ולכך אינו ראוי לדבר לפניו וזהו אי"ן למעלה מעונג כלומר אי"ן הוא למעלה מן העונג. ואי"ן למטה וכו' כי הקב"ה הוא סובל כל עלמין וסובב כל עלמין והוא בתוך כל עלמין וממלא כל עלמין כי הקב"ה נביכול מצמצם אורו אפילו במדריגה הפחותה שבגשמיות נמצא כשתחקור ותבין כל הדברים ישיג עצם כבודו ית' והוא אין למטה מנגע.

להגיד בבוקר חסדיך ואמונתך שפג בלילות פי' כשאדם בבהירות ר"ל בדביקות חסדיך ואמונתך בלילות פירוש כשאדם לפעמים נופל ממדריגה והוא בחשיכה בענין הדביקות אז עכ"פ יהי' לאדם זה האמונה הירוע וזכור כי בוקר ויום הנזכר בפסוק הוא לשון בהירות וערב ולילה הנזכר בפסוק הוא לשון עבירה.

שפד וכל בניך למודי ה' על דרך תפילתו של חוני המעגל שהיתה משנית כביכול רצון הבורא יתברך וכן משה רע"ה כדאיתא בזוהר זכור לאברהם ליצחק וליעקב אחיד ליה בדרועיה וגופי' פי' במשל אחד שלוקח את חבריו אצל היד ואינו מניח אותו לילך ומשנה רצונו כך כביכול אחז אותו באהבה ויראה ומשנה רצונו יתברך וכן רבי יהושע אמר אין משגיחין בבת קול ואמר הקדוש ברוך הוא נצחוני בני וזהו בניך למודי ה' שלומדים כביכול את השי"ת.

על אנרות חז"ל

זו על ידי זה כי המדריגה הזאת אין מחמת עובדא יכולים לבוא לה וצריך לאחזו את עצמו לאי"ן שכשהוא חושב את עצמו ליש אז אין הקב"ה מתלבש בו יתברך שהוא יתברך אין סוף ואין כלי יכולה לסובלו אבל כשהוא חושב שהוא אי"ן ושוכח בעצמו שאינו מבקש על עצמו כלום רק על השכינה שאם הוא מבקש על עצמו הוא דבוק בגשמיות ובזמניות אבל כששוכח בעצמו ואינו דבוק כלל בתאוות עוה"ז אז הוא יכול לבוא למעלה מזמניות דהיינו לעולם המחשבה ששם הכל שוה חיים ומות ים ויבשה וזהו פי' בזהרר מה תצעק אלי דבר אל בני וגו' אלי דייקא דהא האי מילתא בעתיקא תליא והיו צריכים להפקיר את עצמן ולשכוח בצרתם כדי שיבואו לעולם המחשבה ושם הכל שוה והיו יכולים לילך אפילו בים אבל אם אדם דבוק בתאוות עוה"ז אינו יכול להפשיט עצמו מהגשמיות שכשהוא מתאוה לאיזה דבר נמצא הוא בהתחלקות טוב ורע וזהו בז' ימי הבנין והאיך יבוא למעלה מזמניות ששם הכל שוה אחדות פשוט דהיינו בינה וזהו שלהבת י"ה חכמה ובינה ואז כשיש זיווג אהבה ויראה גולד תנועה באיברים בידים שאהבה ויראה עליונים דהיינו חכמה ובינה מתגלים בידים שהג' חסד וגבורה ולפעמים גולד השתנות בקול.

אין אשה אלא ליופי, פירוש דהקב"ה שפח ברא את הגשמי הזה וברא בתוכו את האדם בצלמו כדי שישרה בו כמשל בית השרים בבית הוועד שרושמים מבחוץ שזה ביתו של פלוני

שפה למה היו הראשונים מתפללין ונענים מפני שהיו מתפללים בשם פי' כמו שהשושכין רוצה להביא את הכלה לפני החתן כך החתן רוצה שיביאו את הכלה לפניו וזהו שהיו מתפללים בשם, שמה שהם רוצים הי' רוצה.

שפו כשנופלת לו מחשבה זרה בתפילתו אזי יתבושש עד מאוד כי דחפו אותו מהיכל המלך וישוב לתוך ההיכל בבושה רבה ובהכנעה רבה ועוד כי מחשבה זרה היא עבירה כמו מוליד ממזר על דרך רחילא בתר רחילא אזלא כי כמו שהמחשבה הוא דבר ונוקבא כך הקול והדיבור הם דבר ונוקבא ואם יש לו מחשבה זרה ומדבר דברי קודש הוי כמו ממזר שיש לו צורה כמו אדם הפשוט רק הפנימיות הוא רע, כך הקול והדיבור הוא באותיות קדושות רק המחשבה היא רעה שחושב דבר אחר ומוליד ממזר דיבור קודש ועוד יחשוב כי הקב"ה אומר מדוע באתי בהתיבה ואין איש בהתיבה כי מחשבתו משוטטת בדברים אחרים.

שפזא אלקיכם כהן הוא, פי' דאין עובדים את השי"ת אלא בכח שנתן ובמחשבה ובדיבור זאת היא עולם המחשבה ועולם הדיבור נמצא כי מחמתו עובדים אותו וזהו הקב"ה כהן הוא שעובד בעצמו כביכול את עצמו כי קביר למשה משה יקרא השכל ולפעמים אין יכול אדם לעבוד את השי"ת מחמת שנסתלק השכל במאי טביל כלומר מה תקנה יש לו אמר ליה בגורא פירוש בהתלהבות שנופל על האדם התלהבות גדולה שאפילו אדם פשוט יכול לבוא למדרי

שפזב

ולמה עשה זאת הלוא כל המלאכים הם בשליש עולם ואורות מצוחצחות פי' עולמות יפים מאוד איך שיפה את הדבר הזה מאד כמשל הציפור המדברת לפני המלך אף על פי שמדבר דברי שטות יש למלך יותר תענוג מכל הדברים שמדברים דברי שכל כך כשהחומר העכור כשמעלה במחשבתו את כל העולמות נופלת עליהם חיל ורעדה מחמת יראתם של השי"ת ורואים אור גדול מצוחצח וכל זה נתגלה מחמת האדם השפל שבעולם ונולד התפארות גדול מאוד וזהו אין אשה פירוש הגוף נקרא אשה שמחמת הגוף נולד יופי גדול.

שפט י'הי רצון שיהא מורא שמים עליכם וכו'. אמרו לו עד כאן ותו לא אמר להו הלואי תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם פירוש כי יש ב' מיני יראה א' שמתירא בפני המלך שלא יעניש אותו והב' שיש לו בושה לעשות דבר בפני המלך והם סברו שבירך אותם כמורא כשר ודם מחמת יראת עונש לכך אמרו ותו לא אמר להם הלואי שלא יראני אדם שזהו מחמת בושה.

שצ נגד שמא אבד שמיה, שהקב"ה קודם שברא את העולם הי' סביכול לא ניכר מלכותו כי אין מלך בלא עם כי המדריגה עליונה לא ניכרת עד שיש מדריגה קטנה ושכלו וגדלו ועצם יכולתו אינם יכולים להשיג כל העולמות רק עשה צמצום אחר צמצום עד שיכולים לסובלו יתברך ועל ידי זה נקרא אדון בשביל שיש לו עם וכל זה שיש לו עם הוא מכח שצמצם את עצמו כביכול כמשל האב שצמצם את דעתו בשביל בנו ועשה מעשה נערות בשביל שאין הבן משיג את שכלו הגדול כך הוא יתברך צמצם

את עצמו בשביל שיהא לנו תענוג, לכך אין אנו רשאים לומר רק בשם אדוני כי אין אנו משיגים רק השכל שבעולמות שבצמצום והוא מכח שרצה להיות אדון אבל הוי"ה ב"ה שם העצם יתברך אין אנו משיגים וכל העולמות אינם יכולים להשיג רק בהתפשטות הגשמיות והתגברות כח רוחני כמו כהן גדול ביוה"כ שאז הוא שבת שבתו כי קדושת שבת משפיע בכל העולמות וששה ימי המעשה ויוה"כ קדושתו למעלה שאין בו אכילה ושתייה ויכול להשיג מקצת השכל שלמעלה מהעולמות לפיכך הזכיר את השם המפורש שהוא שם העצם יתברך וזהו נגד שמיה שרצה להיות נגיד ואדון אבד שמיה הוצרך לצמצם שם העצם ית' על דרך כי יד על כס י"ה.

שצא אליהו חי לעולם, אעפ"י שהוא מורכב מד' יסודות והם בזמניות אך השורש של הד' הם אחדות וכשממשיך האחדות בהם הם מתגדלים ובאים למעלה מזמניות ובאים לאחדות פשוט ויכול להיות לעולם, וזהו פירוש יפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה שהאדם כשרוצה לילך מהלך ת"ק שנה צריך לילך הרבה ובחלום יכול לילך ברגע אחד מפני שהוא למעלה מהזמניות והתענוג שיש לו ברגע אחד שם שהוא למעלה מהזמניות אין יכול כאן עולם הזה לסבול כי הוא בזמן והיה הזמן בטל ממציאות כי הזמן הוא בריאה ואינו יכול לקבל מה שלמעלה מן הזמן.

שצב חומר בקודש מבתרומה, התורה שבע"פ מוכיח את האדם כאם את בניה ואומרת כמה אהב אתכם הקב"ה כמשל מי שיש לו בן אהוב

לא זכו בעיניו שמי"ם נק' האדם החסיד ר"ל שם מים והשכל נקרא מי"ם לא זכו בעיניו אין מחזיק את עצמו ליש בעיניו שהם תמיד לפני הקב"ה ורואים בגדולתו ית' לפיכך אין מחזיקים את עצמן לכולם כמשל מי שיש לו ב' אלפים מחזיק עצמו לעשיר לפני מי שיש לו ד' אלפים אבל לפני המלך אינו מחשיב עצמו לכולם ומחמת זה יכול לזכות לכמה מדריגות בני החיות יורד בעולמות מטי ולא מטי כי אין הגוף יכול לסבול החיות ולכך קודם המיתה כשרואה את השכינה ונתרבה חיותו מיד הוא מת כי אינו יכול לסבול אבל מי שהוא עניו אוי הוא למעלה מן המדות וזהו ידע מה בחשוכא הקדוש ב"ה מקשר את עצמו עם מי שמחזיק למ"ה בחשוכא אפי' בין הרשעים ונתורא עמיה שריא הוא אור זרוע לצדיק האור שלמעלה מן המדות עמו שריא כי מחזיק עצמו לאי"ן ואינו כלל מהמדות לפיכך הוא יתברך שורה בו שוכן את דכא ושפלי שפלים וגם זה הוא מחמת ענותנותיה. שהרי הוא גדול וגורא והאדם הוא שפל וחוטא אך כי זהו יותר עונה שאף על פי כן שורה עם האדם ולכך נתן את התורה על הר סיני קטן שבהרים פי' בשביל מדריגה קטנה שבמדות שאם נתן בשביל מדריגה גדולה לא ייתה הקטנה יכולה לקבלה, וכל כך למה בשביל שלא חשבה הקטנה את עצמה שבשבילה יתנו התורה וזהו עדיף מהגדולים שחשבו שבשבילים יתנו התורה ומשה רבינו ע"ה זי' פרוש מן האשה פירוש מן החומריות שלא היה משגיח על המדריגות התחתונות ושלמטה ממנו רק להקב"ה והיה מחשב עצמו לאי"ן כאור הנר לפני האבוקה שמי שאינו רואה אלא

אף על פי שרחוק ממנו מצייר מחשבתו בתמונתו אף על פי שהמחשבה הוא רוחניות נתהווה בתמונת גוף כך הוא יתברך אפילו הגופים שלא הם תמיד במחשבתו וזהו חומר בקודש האין בא החומריות בו ית' מבתרומה מכה המדריגה התחתונה וכמה יש לו לרחם עליו ית' שכל מה שאני מגשם את עצמי מביא כביכול כך למעלה וכשאתה מוליך את המלך ומוליך אותו למקום מלוכלך אזי הוא מורד במלכות חס ושלום.

שצד תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל וגו' דאיתא בכתבי האר"י זלה"ה תפילין נקראים מוחי"ן פירוש מוחי"ן נקרא תענוג והתלהבות ממה שאנו דבוקים לו ית' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כביכול אתה נקרא בשם הוי"ה ית' שאתה נעשה אחדות עמו ית' והתענוג הזה נקרא תפילין שלנו והתענוג שלו ית' שנתענג מחמת שאנו דבוקים לו ית' נקרא תפילין שלו מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ כשהם דבוקים לו ית' נעשים אחדות ושבאים למעלה ממספר. והמספר הוא בידם כמה דאיתא במדרש אימתי ר"ה אמר הקב"ה אני ואתם נלכו לב"ד של מטה כשהם עושים רצונו של מקום הזמן הוא בידם לעשות כמו שרוצים שהם למעלה מהזמן והוא ית' דבוק בנו רק המניע הוא מכוחנו על דרך שובו אלי ואשובה אליכם שהוא ית' שורה בהמחשבה וכשאדם חושב בדברי שטות ח"ו דוחף אותו ית' ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד השכל אינו יכול לשרות בהאדם כי שכן עליו הענן כי החשכות שורה בו.

שצד כל מקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענותנותו. ע"ד הן שמים

אור הגר סוכר שזה אור גדול אבל כשרואה אור השמש אומר שאין אור זה כלום כנגד אור השמש.

שצה עסקתי בתורה בכל עשר אצבעות ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה שלי. עשר אצבעות נקראים הי' שכליים גבדלים כמו עם אצבע מטלטלין מה שצריך כך עם המדות נעשים כל דבר כידוע זהו עסקתי בתורה בכל י' אצבעות הם חכמה ובינה וכו' אהבה ויראה וכו' עם הכל עבדתי את השם יתברך ולא נהנתי וכו' על דרך אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב פירוש התקשרות בו יתברך מרעיבו כשאומר בלבו שאינו מקושר אזי הוא שבע פי' מקושר משביעו דהיינו שאומר שהוא מקושר הוא רעב והברית נקרא אצבע קטנה מלשון לא כל האצבעות שוים וזהו פירוש אפילו באצבע קטנה פי' בשעת הזיווג.

שצו אלו ואלו דברי אלקים חיים, פי' בין האוסרים ובין המתירים כי בדעת חזירים ימלאן כל המדות הם באים מכח הדעת מכח שאם נודע שזה אוהבו אני אוהב אותו ומכח שאני יודע שיש גדול לפני אני בוש ונכנע ממנו וכל אחד המשין ממדת דעת שיהיו הצירופים של הדיבורים נך וזה המשין כך שזה המשין מהדעת מדת אהבה שיהי' הביצה מותרת וזה המשין מהדעת מדת יראה והביצה אסורה וכשאחד הי' רוצה לשנות הלכה כמו רבי יהושע שאמר אין משגיחין בבת קול החזיר את הדין הזה למדת דעת ומשם המשין הדין למדה אחרת. **או** יאמר אלו ואלו דברי אלקים חיים ויובן על דרך משל מלך שלמה כשנפל ממלכותו כי הי' מלך והדיוט ואם היו מכירים אותו אומרים

זה לזה נעשה לו מלבושים נאים של משי וזה אומר אין נאה לו כך אלה כזה נאים והמלך נהנה אפי' מזה האיש שאינו אומר כל כך נאים רק באים בתוכו גדולתו ותפארתו מחמת שחולקי' על כבודו זה אומר כך כבוד נעשה לו וזה אומר כך ויש לו כבוד מחמת החלוקה כך התורה שבעל פה הפלפול הוא קישוטי כלה שיש להקדוש ברוך הוא תענוג אפילו מזה שאומר שלא כהלכה מחמת שחולק על כבודו ית' זה אומר אסור הוא כבוד שלו וזה אומר מותר הוא כבוד שלו יתברך. **אליהו** לא נענה כי אם בתפילת

שצח

המנחה, והלא עת דין הוא אך גבי מנחת עני כתיב בנוצתה אף על פי שהוא חיצוניות חביב אצלו ית' דעבירות נעשו לו כזכות אפי' מכח עבירה נעשה מצוה כי מפני עניונו עשה העבירה נמצא מכח שהוא בבחי' דיין אוהב אותו הקב"ה ובמנחה שהיא עת דין וכאשר האדם מדבק הדין בתפילתו ובכוונתו למעלה חביב אצלו ית' מאוד כי הדין נעשה אהבה לפיכך נענה בתפילת המנחה פירוש התדבקות המנחה שמביא הדין לחסד. **הרחק** משכן רע, כי היום הוא בקל להשיג רוח הקודש יותר מזמן הבית, כמשל המלך שיצא מביתו לדרך אזי אפילו בן כפר שאינו הגון לבוא לפני המלך בהיותו בבית מלכותו ובדרך יכול לדבר עם המלך ולהביא אותו אצלו בפונדקי שלו כך האדם מיד כשחושב בדביקות הש"י אזי שורה עמו וכשיזדמן לו איזה תאוה אל יעשה אותו או איזה מחשבה זרה אל יפנה אליה שלא יפרוד ממנו ית' ויעשה הכל לשמו ית' וזהו הרחק משכן רע מכח השכן הגדול השורה אצלך הרחק הרע.

שצט

שצז

ת הפוך בה פי' ע"ד לעלוקה שתי בנות הב פי' שרוצין לקבל השפע מן הקדושה ואת תהפוך שיכוא ב"ה פי' כי אין דיבור בלא מחשבה כי הנה האדם חושב מקודם מה שרוצה לדבר אך בלא דעת גפש לא טוב ר"ל כשלומד או מתפלל רק מהשפה ולחוץ מצות אנשים מלומדה אינו כלום אך כשחושב לפני מי הוא מדבר שצריך לירא מהדיבורים ואינו יכול לירא מהדיבורים אם לא בנותנו אל לבו שהעולם הדיבור מדבר בו שכל המדות כלולים בה אהבה ויראה והתפארות וניצוח והודיה וכ"ו וזהו הדיבור הוא מדריגת מלכות השכינה זה עולם הדיבור וירא מזה הדיבור שמעורר את השכינה וזהו עושה דברו שעושים מהדיבור מעשה ובמעשה צ"ל יצירה בריאה אצילות אמנם כשמדבר בדעת ובדעת חדרים ימלאון הוא ית' שורה בהאותיות הוי"ה ית' וכשמביא את אלקו"ת בהם אזי יש בהם הכל וכשבאה לו מחשבה זרה אזי יביא אותם בבינה והם צועקים הב הב פי' כי זו ה' היא ה' מוצאות הפה שהיתה השבירה מהדיבור והם רוצים לקבל מהב' מתבינה אבל אתה תהפך שיהיו ב"ה שיהיו ה' מוצאות מהשבירה למעלה מתבינה כביכול כי הבינה נקרא עלמא דחירות אפי' עבד הבא לשם נעשה בן חורין ושם נתתקנו הה' מוצאות של השבירה ויש לו יתברך תענוג יותר מאותן האותיות של השבירה מן האותיות של הקדושה שהם היו תמיד אצלו והם היו גרים והרגישו באותן ניצוצות שהיו בקליפות והתענוג אח"כ כשבאו לקדושה.

תא נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה פי' כשנשאת ונתת באמונה היתה שהיית מחשב בהשי"ת

בכל עת ובכל רגע לא הפסקת מחשבותיך ממנו יתברך ואם תאמר יש יצר הרע קבעת עתים לתורה על דרך בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין ואם תאמר שהתבלין הם ממתיקין את התבשיל והתבשיל הוא העיקר והא התורה עיקר אמנם הפי' על דרך שפעם אחד לא היה היצר הרע אפילו ביעתא בת יומא לא משתכח כי יש ב' מיני תפילות בהתלהבות הא' שאדם עושה לעצמו הכנה וא' מה שמתפלל בלי שום הכנה רק הזמן הוא גורם וזהו ביעת"א לשון תפיל"ה בת יומא שהזמן גורם לא אשתכח כי היצר הרע נקרא כח התאוה והוא החשק וכמו שאדם רוצה מהפך החשק אם לטוב מתפלל בחשק ובהתלהבות וזהו פי' סולו לרוכב בערבות ב"ה שמו הקב"ה שורה בערבות במי שמעורב אצלו אהבה ויראה ביחד וזהו ב"ה שמו כי שם י"ה מורה על דחילו ורחימו זה כאשר מתפלל בהתלהבות אמנם בלא התלהבות אע"פ שמתפלל בכוונה לא בי אם היה מתפלל בכוונה היה הקב"ה שורה והי' הרוח מפור את העננים ר"ח נקרא מדת התפארות שזהו מדת יעקב שבו היו כל המדות אהבה ויראה והתפארות ויאה"ב יעקב וגו' מה גורא המקום וזהו אלה"י אברהם הכח השורה באתבה אב"ר מ"ה ששורה הקב"ה עליו נחזור לראשון מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו פי' ע"ד נודע בשערים בעלה כל חד כפום שעורין דילי' על ידי המדות אהבה ויראה הקדוש ברוך הוא מקשר את עצמו כביכול עם האדם.

תב אמרו רז"ל ביים נדמה להם בבחור ובסיני נדמה להם כזקן ולכא"י אינו מוכן הא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה ויש לומר עפ"י משל האב אהב את בנו ומפני גודל האהבה שיש

א' יאמר בים נדמה להם כבחור. תג
 ובסיני נדמה להם כזקן. כי ודאי
 הוא כמו שנדמה אין הוא כך בעצמותו
 אפילו חלק מרובא אך כמשל בן הקטן
 אביו נהנה מרמיזותיו וקריצותיו כך
 הם לא יכלו עדיין לדבר ולא השיגו
 וסברו שזהו גבורתו שיכול לקרוע את
 הים ובאמת אצלו יתברך לא נלום
 הוא שיכול לברוא ולהחריב עד אין
 סוף אעפ"כ היה לו יתברך תענוג כמו
 מתינוק בחור שאינו מבין שכל גדול
 של אביו ויש תענוג לאב ממעשה
 גערות של הקטן ולכך נדמה להם
 כבחור שסברו שהוא ית' בחור כבי'
 שיש לו תענוג ממעשה גערות ואח"כ
 התחילו לדבר רק בלא דעת כמו
 התינוק מה שאומרים לו אומר כך
 משה רבינו ע"ה אמר השירה והם
 עונים אחריו ואח"כ בשעת מתן תורה
 ה' להם שכל כזקן להשיג את השם
 יתברך והי' לו תענוג כמו זקן ולכך
 נדמה להם כזקן.

מ"ט שערי בינה נמסרו למשה חוץ תד
 מאחד. איתא בזוהר מה שמו
 של השער הזה איתין פי' על דרך
 נודע בשערים בעלה כל חד כפרם
 שיעורין דיליה ויש ז' מדות חצבה
 עמודיה שבעה אהבה ויראה והתפארות
 ונצח יהוד ויסוד ומלכות וכל אחד
 כלול מכולם ומשל כשאוהב את אחד
 שונא את שונאיו וזהו יראה ומפאר
 אותו ומנצח את שונאיו ומקושר לו
 וסיום הדבר נקרא מלכות מדריגה
 תחתונה ועיקר המדות הם ה' כי
 התקשרות באה מכת המדות הנזכרים
 שמקושר לאהבה וליראה ואלו החמש
 הם כלולים מעשר כנוכר אלו שבע
 הנזכרים וג' עליונות למשל אהבת
 הקב"ה ממה הוא באה כשאני יודע
 אני אהב אותו ומזה אני יודע שאני

לכנו נחקה להאב צורת הבן כמו
 שהוא עומד וכשהבן עדיין קטן נדמה
 לאביו במחשבתו צורת קטן וכשהוא
 גדול נדמה לו צורת גדול במחשבתו
 זה ידוע כי ישראל עלו במחשבה פי'
 שהם תמיד נחקקין במחשבה עליונה
 כמו שהבן נחקק במחשבת אביו והנה
 כשהבן מתבשר במעשיו וטוב בעיני
 אביו המעשים שלו כך הוא חקוק
 במחשבת אביו וכן ח"ו להיפוך החקיקה
 גם כן ח"ש אם רחץ ה' את צואת
 בנות ציון פי' כי השי"ת רחץ את
 עצמו מצואת בנות ציון לפי שהיו
 חקוקים במחשבתו כביכול ולטובה
 נאמר ישא ה' פניו אליך ר"ל אותו
 הפנים שלהם החקוקים במחשבתו והנה
 ידוע כי כשיצאו ישראל ממצרים היו
 כעובר הנשמט מרחם אמו וכשבאו על
 הים היו כנער שגמלתו אמו והי' בהם
 קצת דיבור אבל לא בשלימות ח"ס
 שלא היו יכולים לומר שירה מעצמם
 אלא מה שאמר להם משה ענו אחריו
 וזהו פי' שאמר להם משה ואתם
 תחרישון שלא היו עדיין יכולים לדבר
 בשלימות רק כנער קטן וזהו פי' בים
 נדמה להם כנער ר"ל כאשר היו ישראל
 בעת ההיא כך נדמה במחשבה עליונה
 צורתם גם כן כנער ובחור וכאשר באו
 למרה נמתקו שם וזהו פי' הפסוק כי
 מרים הם ר"ל כי ישראל היו עדיין
 מרים ונמתקו שם וכשבאו להר סיני
 היו משיגים כבר ללמוד ואמרו נעשה
 ונשמע ומעצמם היו משיגים כבר חכ'
 עילאה והיו אז בסוד זקן זה קנה חכ'
 וזהו ובסיני נדמה להם כזקן ר"ל כי
 צורתם נחקה במחשבה עליונה בצורת
 זקן כדרך הבן שנחקק במחשבת אביו
 כפי גדולתו ושלימותו וזהו פי' שיחת
 לו לא בניו כמו שכתב בזוהר לא עבדין
 ליה חבילו עבדין לגרמיהון.

מבין שיש בורא יתברך ומזה אני מבין שצמצם את מחשבתי שלא לחשוב בשום דבר אך בזה וזה המדה נקרא אי"ן שדוחה מחשבות אחרות וזהו מדת התכמה וכתיב ראשית חכמה וכשנקרא ראשית עדיין אינו אחדות שהרי ראשון הוא מלשון מספר כי אח"ד הוא לשון אחדות מסתמא יש מדריגה שהוא אי"ן וכנגדו הוי זה י"ש וזהו חמשים שערי בינה שכולם הם שער לעבודת הקב"ה ושער אי"תן לא נתגלה לו אי"תן נקרא מדת אי"ן והצירוף הוא אי"ן ת' לשון זהו התענוג לא נתגלה לו כי הוא היה תמיד דבוק להקב"ה והי' הדבר אצלו תמידיות ולא תענוג מקרי נידוע אבל יתרו שהי' מקודם כומר לע"ז ואח"כ עבד להקב"ה והי' בא להתענוג כמשל בן המלך שהי' בשביה ואח"כ בא אל המלך יש להמלך תענוג ולכן כתיב ביה אי"תן מושביך וזהו עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלקים שהעלה כל המדריגות התחתונות אל הקדוש ברוך הוא וזהו פירוש המדרש שבע שבתות תמימות שיהי' בשלימות.

תה גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מיראת שמים. כי יש פעם שצדיק עובד את הקב"ה מביא תענוג גדול בעולם כי מה שמעורר בעצמו כביכול מתעורר בהקב"ה אם אהבה נגלה בהקב"ה ג"כ אהבה כמשל האב אינו מגלה מדות שלו אלא כי אם בשבא אצלו בן החביב אזי מראה אהבתו אזי כל העולמות מתענגים נמצא זה שעושה התענוג הזה יגיע כפיו יותר מיראת שמים כי הנה בנו יש אהבה ויראה והתפארות על הקב"ה ובהקב"ה כבי' יש גם כן אהבה שאוהב אותנו ויראה שלא נפרד ממנו כאב שירא שלא ילך הבן ממנו והתפארות שמפאר אותנו

וזהו יותר מיראת שמים מן המורא שהקב"ה ירא מעורר אותו שלא יחטא כמו בנח את האלקים התהלך אבל אברהם אשר התהלכתי לפניו ומעורר בעצמו יראה כביכול מעורר בהקב"ה יראה כמשל האב שהבן אינו רוצה להפרד ממנו וירא שלא יפרד האב ממנו האב גם כן ירא שלא יפרד ממנו זהו פירוש הבן יקר לי כשהבן יקר לי שעושה הכל לשמי אפרי"ם שמפרה מדותיו כביכול אם ילד שעשועים שאפילו כשהוא בשכל דילדות אני משתעשע בו מדי דברי בו שהשכינה אנו בכל מעשינו מעוררים את השכינה והשכינה את עולם האופנים ואופנים את עולם הכסא ועולם הכסא את הקב"ה לכך הצדיק שעובד את הקב"ה מאהבה מביא את הקב"ה בעולם אהבה ובעולם אהבה יש אלף אלפים ורובא רבבות עולמות וכולם מתעוררים ועובדים את השי"ת אפילו בלי הכנה וזהו עולם האהבה אינו מתעורר ופעמים שהצדיק אינו מעורר אותו אך כשהוא מדובק בקליפה ואין בו אלו התעוררות ולכן יאחו במדת יראה כדי לפרוד מן הקליפה ואז יעבוד את השי"ת בשלימות.

האומר איני עובר לפני התיבה חו בצבועים אף בלכנים לא יעבור כי למה נפלה מחשבה זרה לאדם יבואר על דרך וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרגו נשי מדיין נקרא גם כן בנו כי התורה היא תמידית בכל דור דור וכהיום יש נשי מדין גם כן נשי לשון שכחה. מדיין לשון דיין כי כשמתחיל להתפלל מיד כשאומר אדג"י שפתי תפתח השכינה מתלבשת בו ומדברת בו הדברים האלו וכשיהי' לו אמונה שהשכינה מדברת

זאת יפול עליו יראה וגם הקב"ה מצמצם את עצמו ושורה אצלו כמי ש מציץ מן החרכים והאותיות הם היכלות והוא הולך מהיכל להיכל ובכל היכל דנים אותו אם ראוי לכנוס ואם היה אדם משים על לב שדנים אותו בעת שנפלו לו מחשבה זרה בוודאי ה' מתפלל בכוונה רק שהוא שוכח שדנים אותו והקליפה נקראת אשה שהיא מצפה לקבל חיותה מן האדם בעשיות עבירות ח"ו כמו שהיא מקבלת והקדושה נקראת גם כן אשה יראת ה' שהיא מקבלת תענוג בעשיות המצוה של האדם אך כי בקדושה יש ג"כ זכר שהשי"ת שופע בהאדם כדי שיעשה מצוה אבל הקליפה היא רק מקבלת וזהו וכל אשה מי שהיא רק אשה יודעת איש שמתחברת להקדושה והקליפה היא המביאה את המחשבה זרה וכשנופלת לו המחשבה זרה ראוי להזריק פניו מחמת בוששה שהשיינה כנגדו אילו היה לפני מלך בשר ודם ה' מדבר בבושה ולדבר כענין הקב"ה מביט על המחשבה והוא אינו חושב הענין ובוזה הוא מעלה את המחשבה זרה והמחשבה זרה באה מכח עבירה שעשה ביום באה לו זו בתפילתו ולהעלותו להקב"ה וזהו העביר לפני הציץ לפני הבטחה לפני הקב"ה מלשון מציץ מן החרכים. וזהו סימן לעבירה הדרוקן אם עשה עבירה ביום נתגלה לו בשעת תפילתו מחשבה זרה כדי שיבוש ויעלה את העבירה או ההרהור שהירהר דבר שטות וזהו האומר איני עובר לפני התיבה שאינו רוצה להתפלל והמתפלל נקרא עובר לפני התיבה שהוא עולה ומעלה עמו את הדיבור בצבועים מפני המחשבה זרה הנקרא צבועים מפני שהוא מהמדות שנפלו בשבירה והמדות נקראים צבועים כידוע

א"ף העבירות נקראים א"ף של הקב"ה בלבניים בבהירות של הקב"ה לא יעבור לא יהא עליו לעבירה.

העושה תפילתו עגולה טכנה ואינו מצוה. תפילתו פי' התדבקות בהקב"ה. עגולה פעמים שהוא דבוק בהקב"ה ופעמים אינו כמו גלגל שמתגלגל סכנה ואינו מצוה מצויה הוא לשון התחברות כמו צו"תא ורצה לומר מסתמא אינו מקושר בהקב"ה ציפן זהב ונתנן על בית אונקלי שלו פירוש על בית יד מבחוץ פירוש שמחזיק לומדי תורה אך מבחוץ שהכל רואים ויש לו התפארות בזה הרי זה מדה החיצונית פירש"י בני אדם ההולכים אחר דעתם חוץ ממדת חכמים.

כל האומר ויכולו בשבת כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ע"ד מה היה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה. וגם ויכל אלקים ביום השביעי. כי כלל גדול הוא אם רואה אדם דבר ציור ובנין ואחר הראות הזה נשאר הרשימו חקוק בלבו וכל הבנין וזהו נקרא רשימו בכל מקום ובחינת הרשימו נקרא מלכות נוקבא לגבי בנין ממש ובוודאי כאן ברשימו יש כח הדבר גם כן כי כח הפועל בנפעל וכן להיפוך וזה פירוש אדם וזהו דו פרצופים נבראו כי באמת בשעה שרואה הדבר בעצמו אינו ניכר הנוקבא כלל אך אחר שילך מזה המקום נשאר רק הרשימו בעצמה ואח"כ אפילו כשרואה עוד אעפ"כ נשאר וניכר הרשימו לבחינה מיוחדת וזהו ויפל ה' אלקים תרדימה על האדם דהיינו שנסתלק (ג"א שנחלק) הזכר וניכר הנוקבא דהיינו הרשימו פרצוף בעצמו וז"ס אסורה גא ואראה את המראה וגו' כי משה ראה את הנוקבא והבין

- זוהו הדמיון מאספקלריא המאירה דהיינו כנזכר ועיקר הראות הוא המראה הגדול הזה אמר אסור"ה נא להסיר עצמו מזה המראה שהוא הרשימו לבוא לבחינת דבר זה הראה לו בנבואה ראשונה וזכה מזה לאספקלריא המאירה וזהו וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר כי משה ראה בהר החיות והרוחניות מהמשכן עם כל פרטיותיו וכשראה נשאר הרשימו אצלו וכשעשה המשכן בזה הרשימו היה כח הפועל בנפעל וישרה הרשימו עם הבחינה ראשונה על המשכן כי ברשימו כלול הדבר גם כן כנזכר והנה כשעלה ברצון המאציל אין סוף ב"ה לברוא את העולם נצטייר כל בנין העולם. וזהו סוף מעשה במח' תחילה. וזהו החיות של העולם כי כח הפועל בנפעל עד"מ כמו שהאומן מצייר תחילה כל הבנין ואח"כ עושה אותו ובוה נותן חיות אל הבנין שיהי' קיים אך הבנין שבציור נקרא מנוחה שלא היה במעשה ומלאכה ונקרא עולם התענוג וביני"ה ציירה ציורין כנודע וזהו החיות של העולם וכשלא הי' העולם בשלימות לא היה החיות שורה עליו והשלום לא שריא אלא באתר שלים. וזהו מה היה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה ונתן כח הפועל בנפעל באה מנוחה שהיא שביטה והיה שלום באה מנוחה וזהו ויכל אלקים ביום השביעי וגו'.
- תי' סייג לחכמה שתיקה. כי כשהיא בשתיקה יכול הוא לדבק א"ע בעולם המחשבה שהוא חכמה ועיקר הדביקות יכול להשיג כשיתחזק א"ע תמיד לעלות לעולמות עליונים ויפרוש מחשבתו מאלו השפלים ואם ראה שיש מחיצות מבדילות יסגף את עצמו אבל העיקר היא המחשבה יחזק תמיד
- לעלות למעלה ואמרו רז"ל אור זו מעשיהם של צדיקים וכו' פירוש כי אדם החכם יכול לאכול דברים טובים ושאר תענוגים ומכל מקום יכול הוא לסגף את עצמו בהם וכן לראות בכל מקום שירצה ולא יסתכל חוץ לדי' אמות לראות תמיד בשם בן ד' שיש באותו דבר בסוד שויתי ה' לנגדי תמיד וכמ"ש רז"ל אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו כי עיקר כל דבר שבעולם הוא הרוחניות שבו הבא מהשם יתברך שנותן בו טעם ומקיימו וכן בדיבור כנזכר.
- והיי' צער תחיה. ר"ל אל תקרי תחיה אלא תחיה פירוש בכל דבר יראה שיכוון להחיות הניצוצין שהם נתונים בתוך הקליפות שנפלו שם והם בצער גדול שם תראה להחיות"ן ולהוציאם ולהעלותם.
- התורה חסה על ממונם של ישראל ולמה כך כי זה כלל גדול שכל דבר שאדם לובש או אוכל או משתמש בכלי הוא נהנה מהחיות שיש באותו דבר כי לולי אותו הרוחני' לא היה שום קיום לאותו דבר ויש שם ניצוצות קדושות השייכים לשורש נשמתו (ושמעתי כי זהו הטעם שיש אדם שאוהב דבר זה ויש אדם ששונא דבר זה ואוהב דבר אחר) וכשהוא משתמש באותו כלי או אוכל מאכל אפילו שצורך גופא הוא מתקן הניצוצין כי אח"כ עובד בכח הזה שבא לגופו מאותו מלבוש או מאכל או שאר דברים ובוה הכח עובד להשי"ת גמצאו מתוקנים ולכך פעמים שיאכד הדבר ההוא ממנו שכבר כלה לתקן כל הניצוצין שהיו באותו הדבר השייכין לשורש נשמתו או לוקח ממנו השי"ת אותו הכלי ונותן לאחר ששייכין הניצו'

והוי ליה למימר מי נקרא גבור הכובש
 וכו' ועוד יש לדקדק שמלשון הפסוק
 משמע איפכא שהכתוב אומר טוב ארך
 אפים מגבור משמע מי שהוא מאריך
 אף דהיינו הכובש את יצרו חשוב
 יותר מגבור ויש לומר כי יש ב' מיני
 צדיקים א' שאינו מניח את יצרו
 לקרב אליו כלל קודם בואו מרחקו
 מעליו ויש צדיק ב' שמניח אותו לבוא
 אך כובשו שלא להסיתו לעבירה למשל
 כשיצה"ר מסיתו לחמדה אומר ליצה"ר
 אעשה כדברך שאלך אחר חמדה אך
 אחר חמדה של מצוה והולך ולומד
 תורה בחשק גדול ובחמדה גדולה וכן
 בכל דבר שמסיתו למדה רעה הוא
 לוקח אותה מדה לעבודת השי"ת אך
 מי מהם יותר משובח הצדיק הב' יותר
 משובח והוא ע"ד השכל למשל אדם
 שישן בחנות לשמור הסחורה ולא היה
 הדלת בבריח חזק ושמע באמצע הלילה
 שגנב אחד בא ועושה תחבולות לפתוח
 הדלת וכאשר שמע זה היה ירא לנפשו
 והתחיל לצעוק בקול גדול לבני ביתו
 שיבואו כי ירא מהגנב וברח הגנב
 ומעשה כזה אירע לאיש אחר ואותו
 אחר כששמע שגנב בא שתק כמו
 שאינו שומע וכשבא הגנב לחנות
 בפנים תפס אותו זאסרו בגחושתיים
 אבל לא היה רוצה לצעוק כדי שיברח
 הגנב כי אמר בדעתו לכשיברח הגנב
 שמא יבוא בלילה זה או בלילה אחר
 ושמא אהיה נרדם בשינה ולא אשמע
 ויעשה הגנב זה מה שלבו חפץ אך
 אעשה לו דבר שלא יוסיף לגנוב עוד
 כי בוודאי יפול עליו פחד שלא יתפסו
 אותו ויענש ביסורים קשים כבראשונה
 והנמשל מובן מאיליו וזהו פירוש
 האמור איזה גבור הכובש את יצרו.
 כלומר איזה מב' צדיקים הללו נקרא
 גבור. הכובש את יצרו ולא זה שאינו

שיש באותו הכלי לשורש אחר ואמר
 ר' ישראל ב"ש זלה"ה שאוכלים בני
 אדם ויושבין על בני אדם ומשתמשין
 בבני אדם היינו בניצוצין שיש באותן
 הדברים לכך צריך אדם לחוס על כליו
 ועל כל דבר שיש לו דהיינו מצד
 הניצוצין שיש שם כדי לחוס על ניצוצי
 הקדושות.

תיד חלצה כמנעל שאין לו עקב חליצתו
 פסולה, פירוש ע"ד עקב ענה
 יראת ה' שיראת ה' עקב לענוה וזהו
 פירוש חלצה לשון ה"חלצו מאתכם
 אנשים אם הוא עומד להתפלל במנע"ל
 הגוף נקרא מנעול שאין לו עקב בלי
 יראה כלומר התפילה היא בלא עקב
 שהוא יראה חליצתו פסולה ר"ל
 תפילתו פסולה.

תטו אם אין אני לי מי לי וכו' כי צריך
 בתפילה להיות כמו מופשט
 מהגשמיות ואיני מרגיש במציאתי
 בעוה"ז כלומר כשאני אבוא למדריגה
 שלא אדע וארגיש כלל אם אני בעוה"ז
 או לאו בוודאי אין לי שום פחד ממח'
 זרה כי אז איזה מחשבה זרה יקרב
 אלי בהיותי מופשט מזה העולם וזהו
 מי לי ר"ל איזה מחשבה זרה יבוא לי
 אבל כשאני לעצמי ר"ל כשאני חושב
 עצמי לדבר יש במציאות זה העולם
 או אדרבא איני נחשב לכלום וז"ש
 מה אני ר"ל מה אני חשוב ומה
 עבודתי חשובה לפניו ית' כי אז
 יבלבלו אותי מחשבות זרות והריני
 כמו שאיני בעוה"ז כי עיקר בריאת
 האדם לעבודה והרי אין אני יכול
 לעבוד עבודתי מחמת מחשבות זרות
 המבלבלים אותי.

תטז איזה גבור הכובש את יצרו. יש
 לדקדק איזה משמע שמדבר
 מב' בני אדם ושואל איזה מהם גבור

מניחו לקרב אצלו כלל שנאמר טוב ארך אפים מגבור ר"ל זה שמאריך אף דהיינו היצה"ר נקרא א"ף שהיצה"ר תמיד אצלו ועכ"ז הוא כובש אותו זהו טוב ומשובח יותר מצדיק האי שאינו מניחו לקרב אצלו כנוכר, ומושל ברוחו ר"ל מי שהוא מושל על היצה"ר וכובש אותו הוא יותר משובח מלוכד עיר כי מי שהוא לוכד עיר בוודאי מגרש את האנשים מתחילה ואחר כך בא לעיר אבל זה אינו מגרש את היצר הרע רק כובשו כנוכר.

חיו חותמו של הקב"ה אמ"ת, כי אותי אמת הם ראשון ואחרון ואמצעי של הכ"ב אותיות והוא סוד לרמז שהקב"ה מלא כל עלמין מגו כל עלמין ומבחוץ של כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה.

חיה ג' ספרים נפתחין בר"ה וכו' צדיקים גמורים הם שכל דיבורם בדברי קדושה בתפילה ובתורה ליחד הדיבור בעולם המחשבה שבכל תפילה וד"ת צריך להאמין שמייחד בוודאי עולם הדיבור בעולם המחשבה אם היא בכוונה ואע"פ שמתפלל ואין נותנים לו בקשתו מה שהוא מתפלל עכ"ז באתערותא דלתתא שהוא מיחד עולם הדיבור בעולם המחשבה בזה הוא גורם למעלה ג"כ בזה ואלו בני אדם שכל כוונתם ליחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה הם צדיקים גמורים וי"ש ר"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ר"ל שיחשוב מה שחסר לו וכן בשלומו לא יפסוק דהיינו כשמתפלל בכוונה או הקב"ה מתפאר בעולם הדיבור ובא ההתפארות בכל העולמות ונופל עליו ג"כ התפארות ויזהר שלא יחשוב מהדביקות שיש לו לחשוב בהתפארות שלו איך הוא מתפלל

בכוונה גדולה, בינונים הם אותן בני אדם שבתפילתם מכוונים גם לזה שיעשה הקב"ה בקשתם מה שהם צריכים צורכי עוה"ז הם תלוין ועומדין עד יוה"כ ר"ל תלוי ועומד על המחשבה יוה"כ ר"ל אחרי כוונת הלב אם כוונתם לשם שמים בבקשת צורכי עוה"ז כדי שיהיו פנוים לעבודתו יתברך או גם הם נכתבין לחיים כי גם בכוונתם נתייחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה, וג' ספרים רצה לומר דיבורים.

העוסק בתורה לשמה פירוש לשם חט ה', זוכה לדברים הרבה פי'

ממילא נתרבה אליו הדיבור בחכמת התורה כשאדם מדבר דיבור טוב חכ והדיבור הוא החיות של האדם והחיות הוא ממנו יתברך או הדיבור סלקא לעילא ומתעורר הדיבור העליון ומשפיע עליו יותר חיות מלמעלה אבל כשהוא מדבר דיבור רע אזי יוצא ממנו החיות ולעילא ג"כ לא סלקא או קרוב הדבר להיות נפסק ממנו כל החיות לגמרי חה ג"כ מה שאומרים בלשון אשכנז (ער האט אויס גירעט).

כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב חכא עולה מפני כי כאשר הוא מדבר באותן הדיבורים ביראה ואהבה או הוא נותן חיות חדש באלו הדיבורים אע"פ שנתקלקלו מחמת חטאים הם לבושיין דמלכא אבל כשהיה המקדש קיים והיה מקריב קרבן עולה היה נותן כח אף בעולם המעשה.

כל עיר שגגותיה גבוהים מבה"כ חכב לסוף נחרב פירוש האדם שיש לו גדלות וגבוהות העושה בזה כביכול שעושה את עצמו גבוה מהשכינה כמ"ש אין אלקים כל מזימותיו ואומרים מי אדוין לנו השכינה נקראת אדניי

ונקראת ג"כ בה"כ וזהו גבוהות מבה"כ לסוף נחרב אדם זה (וא"ל תיבת נחר"ב רומות נ' חר"ב ר"ל מזה הנזכר הנקרא נ' ונקרא חר"ב נוקמת נקם ברית, כי מזאת המדה באה לו החרב והחורבן כמו שכתב והארץ מתקוממת לו).
תכד לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחוויה. מלך בקימה ושרים בהשתחוויה הנה הגם שיש ע' שרים אך בתורה לא מצינו רק ג' והם שר המשקין והאופים והטבחים והם קנה וושט וורידין, קנה שר המשקין, וושט שר האופים, וורידין שר הטבחים, ובוודאי בהם כלולים כל השאר ע' שרים והנה ידוע שדיבור נקרא מדת המלכות הטעם לפי שעבדי המלך אינם צייתים יק לדיבור המלך שאינם יכולים להשיג מחשבתו והדיבור הוא ציית להמחשבה ואיתא בזוהר כד מלכא בקסטירא מלכא רבא איקרי וכד נחית לעבדוי מלכא ווטא איקרי ורמז בזה כי ידוע שאותיו המחשבה הם גדולים לפי שהם מולכים על אותיות הדיבור והנה המלך מצד עצמו אינו צריך לאותיות הדיבור אך מצד המקבלים הוא צריך לצמצם את עצמו לקול ומקול לדיבור הגם שהכל הוא אחדות פשוט והכל הוא המלך לבד אך הכלים הם מחולקים והכל

הוא מפני המקבלים שאינם יכולים להשיג מחשבת המלך ואח"כ גם הקול אינם יכולים להשיג עד שצמצם גם הקול להמביטים לדיבור והנה האותיות שבמחשבה מלך עילאה אקרי מטעם הנזכר וזהו כד איהו בקסטירא דילי' וכי' דהיינו במחשבה וכד נחית דהיינו אל הדיבור שיוכלו העבדים להשיגו מלך זוטא איקרי והנה אם היה למלך עבד חכם שיכול להשיג מחשבת המלך בוודאי הי' צריך לציית מחשבתו וקל וחומר הוא שאנו רואים שהדיבור של המלך נעשה מחשבה אל העבד שמחשב תמיד לקיים אותיות ציווי המלך מכ"ש מחשבתו והנה יש תימא על שמצינו תפלת הצדיקים דומה לעתר שמתהפכת ע"י מחשבת הש"י ע"ד מי מושל בי [כי] צדיק האיך יכול להיות הדיבור של הצדיק שיוכל לעלות כל כך עד שיעשה התהוות אחר והלוא דיבור של הקב"ה נעשה אצלנו בחינת חכמה המחיי' אותנו כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ואם כן איך יכול דיבור הצדיק לעלות כל כך להפוך אפילו מחשבת השי"ת והתירוץ עדין כי ידוע שכל התהוות שבעולם הכל נעשה ע"י חכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית ועינינו רואים שהחכמה מקשרת יחד ומתווכחת שלום אפילו בין ב' דברים הפכיים כמו היסודות שאלו לא היה חכמה שביניהם לא היו יכולים אש זמים לדור יחד ואעפ"כ אנו רואים שהם מורכבים יחד והכל מפני שהחכמה ביניהם וכל אחד רואה האיין שבחכמה ע"כ אינו מתגבר על חבירו כי הוא ראה שהאיין הוא חיותו וכתוב חכמות בחוץ תרונה תרין חכמות עילאה ותת' וזהו חכמות אפילו כשהם בחוץ דהיינו חכמה תתאה אעפ"כ תרונה כי חכמה איקרי חכמה המהווה כל דבר וכל

תכג

תכד

מן הצדיקים מה שהם עושים מעשים טובים ובוה ממשיכין תענוג ושפע וחיות בכל העולמות והו עצם התענוג שלו כנוכר במקום אחר שהתענוג הוא החיות של כל העולמות והויתן כמ"ש כולם בחכמה עשית וד"ל, נמצא כי העולמות הם התענוג ובמה שעושים תענוג שלו יתברך בזה מקיימין כל העולמות ע"י מעשים טובים שלהם כי הכל הוא אחדות פשוט והו ישראל מפרנסים וכו', שהם ממשיכין לו תענוג נמצא כי הצדיק ממשיך ב' תענוגים א' להשי"ת וזה מה שממשיכין לו תענוג הוא נקרא תענוג עליון דהיינו חכמה עילאה ומה שממשיכין תענוג לעולם זהו חכמה תתאה וז"ש בין תרין צדיקים עלמא יתיב דהיינו ב' ההמשכות המשכה אחת לתענוג עליון כנוכר והב' לתענוג הב' כנוכר חכמה תתאה נמצא מ"ש בשביל ישראל ומה שתרגום יונתן בחוכמתא הכל אחד כי חכמה הוא התענוג וישראל הם העושים התענוג קודש ישראל ראשית ותרין צדיקים הנזכרים הם תמונת ב' אתון צ' כפופה ופשוטה הכפופה היא נוקבה שנכפפה לקבל מעלמא דדכורא והיו"ד היינו חכ' כי נשהצדיק רוצה להתפלל ולהמשיך שפע מתחילה משתחוה דהיינו שנכפף קדם עלמא עילאה כתמונת ג' כפופה אך כל עצמו מתלבש ביראה דהיינו חכמה ראשית חכמה יראת ה' דהיינו שמעלה על לבו וזוכר לפני מי הוא עומד לפני מלך מ"ה הקב"ה ונופל עליו יראה פנימיות חכמה בגין דאיהו רב ושליט ונופל עליו יראה גדולה אימה ובושה והו השראת השכינה דהיינו יראה פנימיות חכמה בגין דאיהו רב ושליט ונופל עליו כ"כ יראה עד שיהיה בטל ממציאות נגד המלך ונכנס לשער איין

ההשתנות שבעולם א"א בלי חכמה דהיינו איין ועינינו רואות כי מביצה אינה יכולה להיות אפרוח עד שיפסיד הביצה מכל וכל ויכנס ברגע אחד בשער האיין אה"כ יכול להיות ההשתנות מביצה לאפרוח ועל שם כך נקרא חכמה כ"ח מ"ה שהוא האיין והוא ההיולי של כל העולם והוא הפרושטת צורה ולובשת ע"כ בה געשה ההשתנות וכתוב ה' בחכמה יסד ארץ והיינו שהשי"ת מצמצם א"ע ושורה בחכמה וכתוב בראשית ותרגום יונתן בחוכמתא כי ה' ברא עלמא וכל מה שברא ועליה נאמר בברית מנוחה יושבת בחיק המלך, והיא סוכנת למלך וכו', והוא התענוג והשעשוע שלו בה כביכול ע"ד שצימצם א"ע כביכול (ועוד שמעתי שהיא מדברים המקטינים א"ע שהיא י' על כן הביאה למדת צמצום) וכל הנזכר נאמר על חכמה עילאה ואח"כ נמשך ממדריגה למדריגה עד סוף כל המדריגות ובסופם שוב נתגלה בה חכמה דהיינו י' תתאה וזו החכמה מושגת ונראית בעוה"ז דהיינו צורכי של כל דבר מה שצריך לעולמו ותענוגי חיותו והווייתו של אותו דבר כנוכר והמבין יבין שכן הוא בפרטות כל עולם בפ"ע שתחילתו הוא חכמתו ואח"כ בסופה נתגלה גם כן חכמה וזהו חכמה של עולם התחתון והו השעשועים והתענוג של עולם להיות שורה בתחתון עד סוף כל המדריגות (וזהו למעלה רי"ש חכמה עילאה ולמטה שיר ת"ת), וזהו מ"ש בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית דהיינו שעלה לפניו יתברך התענוג מה שיש לו מן הצדיקים העתידים להיות ובשבילם נברא העולם וזהו מ"ש רז"ל גמלך הקב"ה בנשמותיהם של צדיקים וברא את העולם ועצם התענוג מה שיש לו

שהוא חכמה יו"ד ובוה מקשר היו"ד עם הנו"ן ונעשה צדיק כפופה אך עדין הוא בחכמה תתאה דהיינו יראה ועי"ז מוסיף תענוג להשי"ת וזהו עצם השעשועים שבשבילה נברא העולם כמו האב שיש לו תענוג כשהבן מבקש ממנו דבר והוא נותן לו וזהו בראשי"ת יר"א בוש"ת והכל אחד התרגום יונתן והמד' הנזכר והצדיק כיון שנכנס אל אי"ן כנזכר אזי מקשר את עצמו לחכמה עילאה בזה כי כיון שהוא עצמו אי"ן ואי"ן אינו מתאוה לשום דבר וז"ש ויקח מאבני המקום וגו' כי ידוע שהאבנים הם האותיות והנה כשהצדיק מתפלל באותיות ומקשר את עצמו עד חכמה עילאה כנזכר דהיינו כשהוא כבר נכנס לשער אי"ן ומעלה על לבו שאלמלא כח השי"ת שבו או היה אפס מוחלט אם כן הלא הוא כח השי"ת והדיבור הוא עולם הדיבור של השי"ת שבו נברא העולם ועולם הדיבור נמשך מחכמה שהוא התענוג והשעשועים של השי"ת מה שיש לו מן העולמות וגם עתה הוא מדבר רק בשביל שעשוע השי"ת ובוה הוא מחזיר האותיות לשורשם דהיינו חכמה שממנו נמשכין וזהו ויקח מאבני המקום דהיינו האותיות וישם מראשותיו דהיינו לשורשם רק בשביל תענוג המלך דהיינו שהדיבור שלו יש לו עלייה וזהו עצם התענוג של השי"ת כדמיון מי שלא ראה את בנו זמן רב ואחר זה רואה אותו יש לו תענוג גדול כן יש לו יתברך תענוג מן האותיות של הדיבור וד"ל, ובוה נתקשר הצדיק לחכמה עילאה כנזכר ומלביש בדיבור שלו ומכוונה הנזכר רצונות שלו ובוה ממשיך שפע מרצון עליון לחכמה וממנו למטה עד סוף כל המדרגות וכשנמשך נקרא צדיק פשוטה דהיינו ג' פשוטה שנמשכת

כנודע ויו"ד שהוא חכמה שמתקשר בה וכל הנזכר נקרא מל"ך ד' פשוטה הוא רצון העליון שנמשך על הלמ"ד שהיא ג' קוים שלמעלה שביחידות נקרא ג"מל היינו וא"ו שהיא המשכה, ובסופו יו"ד שהוא נותן לדל"ת כמ"ש רז"ל ג"ד שגומ"ל דל"ם אבל בעשירות נקרא למ"ד דהיינו המשכה שבא מלמע' לתמונת נו"ן וזהו תמונת למ"ד ואח"כ מהלמ"ד למ"ם מלכות וזהו הצירוף מל"ך וזהו הדיבור שיש לו עליה עד למעלה בשביל השעשועים לעילא כנזכר וע"כ נמשך גם לתתא וידוע כי הצדיק נקרא כ"ל וזהו לא הכ"ל בקימה וכו' ולא הכ"ל דהיינו תרין צדיקים לא שניהם בשוה כי אם מלך בקימה דהיינו שיש לו עליה לעיל כנזכר ושרים בהשתחויה דהיינו המשכה לתתא כי השתחויה הוא המשכה ועל כן תקנו השתחויה לפני השי"ת.

בגמרא פעם אחת חל י"ד להיות תכה בשבת ושכחו אם פסח דוחה שבת פי' כי יש כ"ח עתים י"ד דקדושה וי"ד דקליפה נמצא כי ביום שבת שהוא יום קדושה וצריך שמחה גדולה ובמה משמחו במה שמחשב בעולמות עליונים בכל המדות בעולם התענוג שהם י"ד עתים דקדושה ולפעמים או אינו יכול לדבק עצמו בי"ד עתים דקדושה שמחזיק את עצמו בכל כחו ואינו יכול נמצא שאין לו שמחה ואיתא בשלחן ערוך אדם שיש לו תענוג מסיפורים מותר לו לספר בשבת מפני שהם שמחה ותענוג לו אלא שהם מצד הקליפה והם י"ד עתים דקליפה ועכ"ז מותר וזו שאלה נשאלה בגמרא חל י"ד פירוש י"ד עתים הרעים להיות בשבת פירוש אדם אחד היה צריך לשמוח להתענג בי"ד עתים האלו שלא היה יכול לשמוח

לב המלך היו נותנים לך כי כן דתי המלך ונימוס להיות עושים רצון איש ואיש ואם תאמר מחמת כאב צרעתך שאלת דבר זה שוטה שבעולם היה לך לבקש מאת המלך שיצוה להרופאים לרפאות אותך מצרעתך כלום חסרים מבית המלך רופאים מומחים וכל מיני סמני רפואות עד אין קץ והנה הגיע הדבר הזה בפני המלך שכך ביקש האיש הסכל והמלך שחכמתו גדולה עד מאוד אמר לעבדיו מאחר שאיש זה הוא כסיל בשבילו ישתנה נימוסי המלך דתו זה אי אפשר רק ינתן לו כמו אשר בחר כי הסכל הלזה בחר בדבר מאוס אם כן בוודאי זה עיקר תענוגו ועדונו ע"כ לא יותן לו יותר משאלונו ובקשתו והנמשל מובן.

כל הלן ז' לילות בלא חלום נקרא תכו ר"ע, שנאמר שבע ילין בל יפקד וגו', נ"ל ע"פ רמז לילות נקרא כאשר האדם ח"ו מתרשל ומתעצל בעבודת השי"ת כמו כסיל בחושך הולך ושבע הם הז' מדות שהאדם צריך להתגבר בהם כמו האהבה והיראה וכו' בעבודת השי"ת חלום הוא לשון התגברות ובריאות כמו ותחלימיני ותחיניי זהו שבע ילין כלומר שהוא לן בהמדות כמו באישון לילה חושך ואפילה ואינו מתגבר בהם זהו בלא חלום בל יפקד נקרא רע וב"ל יפקד לשון חיבור שאינו מחבר את עצמו למדות טובות רק מתרשל נקרא רע. אל יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך וכו' הנה האדם כאשר הוא מורגל בתענוגים בתמידות אינו מרגיש כל כך התענוג כי הוא תמיד באותו התענוג אבל כשפורש את עצמו מן התענוג ואח"כ בא לידו איזה תענוג הוא מתענג יותר

את עצמו ביי"ד דקדושה ושכחו אם מותר לדבר ביי"ד אלו והיה שם הלל הבב"לי פי' שהיה בלול מב' מדות ואמר להם פסח דוחה שבת ר"ל פי"ה ס"ח ומפני מה התירו באמת לספר סיפורים בשבת ואפשר לומר משל נפלא על זה משל למלך שהיו לו מדינות הרבה ועבדים לאין מספר וציוה המלך לעשות יום מוגבל משתה ושמחה לכל שריו ועבדיו ולכל מי שירצה לבוא אל המשתה להתענג בתענוגי ומעדני המלך יותן לכל רצונו ושאלתו כל אשר תשאל ותאוה נפשו כדי שלא יחסר לשום אדם שום תענוג ועידון בעולם ככל אשר הוא חפץ ושואל תיכף ינתן לו כאות נפשו והנה היו הרבה מה ששאל זה לא שאל זה איזה מהם ביקשו שיתנו לו כלים גאים וחשובים שהמלך משתמש בהם ואיזה מהם ביקש שיתנו לו כל מעדני מלך מכל מיני מאכל או כיוצא ואחד הוסיף לשאול שיתנו לו פרס מגנזי המלך והב ודרכמונים ואיזה מהם ביקש שיתנו לו שולטנות ושררות על קצת ערי המלך והכל ניתן לכל אחד ואחד חפצו ובקשתו והיה שם איש סכל וחסר לב והוא היה איש צרוע מוטל באשפה מהמת צערותו * ובהגיע אליו השאלה לשאול ולבקש תאוותו וחפצו וצרכיו מבית המלך ביקש שיצוה המלך שיתן לו ב' משפלות של זבל לח וקר בכדי שיתכסה מהם ויתקרר מצרעתו וגערו בו עבדי המלך ואמרו לו שוטה וחסר לב מה זאת אשר שאלת ובחרת מכל תענוגים והלוא אם היית שואל ביום חפצים טובים או מיני תענוגים שבעולם וכל מחמדי

* כ"ה בדפוס ראשון. בשאר הדפוסים: צרעתו.

ממה שהיה לו מקודם בתמידות כי כל מה שהוא מרוחק מן התענוג הוא יותר מקורב אצלו למשל אדם שהוא רואה אבן טוב והוא למעלה גבוה מאוד ורוצה ליקח אותה ואינו יכול כי אם שיעלה במדריגות והגה יש מדריגה שקורין אותה (שווינדל טרעפ) הגה כאשר הוא במדריגה תחתונה הוא רואה אותה ובאם עולה יותר כמדומה לו שנתרחק ממנה כיון שאינו רואה והמדריגה הנזכרת אינה הולכת בשוה רק מדרום למערב וממערב לצפון עד כמה מדריגות עולה עד שבא אצל האבן טוב ואם הי' נחסר אפי' מדריגה אחת לא הי' יכול לעלות כי אי אפשר לו לקפוץ כי אם לעלות מעט מעט ממדריגה למדריגה עד שיעלה לשם אבל מי שהוא כסיל מיד כשאינו רואה אותה פורש ממנה והנמשל אדם צדיק להיותו תמיד בדביקות ולפעמים בטל ממנו הדביקות אל יפחד שנתרחק ממנו כי אפשר מחמת זה יבוא למדריגה גבוהה ומעולה ממנה כי הירידה הוא צורך העלייה והתרחקות היא צורך התקרבות ומכח השכחה יבוא לידי זכרון כמשל הנזכר וזהו אל יפטר אדם מחבירו כלומר מחיבורו ודביקותו ואל יתיאש לומר שנתרחק מהדביקות אלא יאחו צדיק דרכו ויוסיף אמוץ לעלות במדריגה כי אין לו לעלות למעלה אם לא ע"י הנהגת הליכה מעולם לעולם כי דב"ר לשון הנהגה אע"פ שדומה לו שכבר נתרחק מהאבן טוב ואינו רואה ושכחו כי אדרבא אפשר שמתוך כך רצה לומר מתוך השכחה וההתרחקות יעלה למדריגה יותר עליונה ומתוך השכחה יבוא לזכרון כנזכר.

תכח אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב, פירוש כי ידוע כי איהו סובב כל עלמין וכשיהיו

כולם חייבים ויבואו למדריגה היותר פחותה ותחתונה שם קרוב יותר אל השי"ת ויעמיד עליהם מלך כהמן. אש"ר המלך שמקלסין אותו בביתו תכט פי' צריך לשום חיות באותיות עד שיפשוט מהגשמיות וישכח עצמו מכל וכל רק כל מחשבותיו יהיו להשם ית' ולא יזכור כלל כמה הוא מתפלל בכוונה וכולם ברגע אחד כי הוא למעלה מזמניות והוא רק כמו ברק בעלמא וזהו בבית כך ר"ל בביתו של הקב"ה ואוי לבנים שגלו מעל שולחן תל אביהם כי יכולים לעבוד להקב"ה בכל דבר אפילו באכילה שהוא אוכל ויש לו תענוג ויביא התענוג להשי"ת למי שהוא תענוג וגם בשינה נסתלקו המוחין ובאים למעלה ואחר כך מתגבר מזה ואפילו כשעושה צרכיו יהיו לשם שמים להפריד רע מטוב, והכל נקרא אכילה כמו אכלה ומחתה פיה וזהו אוי לבנים שגלו מעל שולחן אביהם וגם כששומע דברים בטלים יבחון מאיזה מדה הם אם מאהבה או מיראה וכן כיוצא בזה אמנם לא יתן אל לבו שהוא עובד הרבה וזהו ממכניסי שב"ת שמו של הקב"ה בטבריא אפילו בדברים בטלים ושפלים הנקראים טיבורא עושים לשם שמים וממוציאי שבת אפילו בדברים גבוהים כמו ציפורי אין מחזיקין את עצמן שעובדים את השם יתברך.

אם אני כאן הכל כאן, קשה וכי זה תלא הוא ענוותנותו של הלל אך הענין הוא למשל פרוטה אף על פי שדינר חשוב ממנה אף על פי כן יש לה ערך כנגדה ודינר יש לה ערך כנגד דינר זהב אבל פרוטה אין לה ערך כנגד דינר זהב אך כולם אין להם ערך כנגד מרגניתא דלית בה טימא וידוע כי בשמחת בית השואבה שואבין את דוח

שיבולת ועל שם כך נקרא שמחת בית השואב"ה וזהו אם אני השפל בא כאן לשאוב רוח הקודש הכל ראויים להיות כאן כי כולם חשובין ממני אם אין אני כאן שאיני ראוי לזה מי כאן כי כולם כאין נגדו יתברך כמשל הנזכר אם אין אני לי מי לי ר"ל אם אין אני לי רצה לומר שהוא מופשט מהגשמיות מי לי אין מחשבה זרה באה לי ואם אני לעצמי מה אני אזי יש מחשבות זרות רבים.

חלב

היתר גדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמוכו דבי אלעזר אומר יש להם על מה שיסמוכו שנאמר כי יפליא ב' פעמים א' לאיסור ואחד להיתר, קב"ה סתים וגליא ואורייתא וקב"ה כולא חד וגם היא סתום וגליא הנסתרות לה' וגו' והנגלות לנו וגו' ופירש בזהר והנגלות קול ודיבור נגלות לכל וקשה למה לא נאמר בהנסתרות ו'ה כמו בזה"נגלות ו"ה אך באמת מחשבה שהיא ה' עילאה מושגת היא לאדם עצמו ולאחרים אינה מושגת אבל קדמות השכל אינה מושגת לאדם ע"כ לא כתיב גבי נסתרות רק ה' שהוא לה' אלקינו ובאמת נקודת פת"ח שתחת הה' של ה"נסתרות היא נקודת החכמה כי קמ"ץ מורה לשון סתימה ע"ד וקמץ הכהן קמ"ץ מדריגה ידוע הכהן הוא הכהן הגדול מאחיו והוא חילוף הבכור שהיתה עבודה בבכורות על דרך קדש לי כל בכור שמרמו לחכמה ראשית חכמה ראשית כל בכורי וחכמה אינה מגולה רק מהנקודה ולמטה מפתח"א דכליל שית הוא פת"ח כי הוא ו' ונדר הוא בלב כי בלא כוונה אין הנדר חל כי האדם בשבועה ונדר"ר הוא ג' ד"ר כי ג' מתפשט בדירין הם אותיות ובמקום אחר הצירוף הוא נר"ד בי

חלב

ב"ש אומרים שברא מאור האש, וב"ה חלד אומרים מאורי האש דכמה נהורין וכו' כל דבר יכול לידע מאיזה שורש הוא על ידי החוש שהוא מרגיש אותו עד"מ האור מרגיש אותו ע"י חוש הראות, והראי"ה אותיות ירא"ה ראשית חכמה יראת ה' חכמים נקראים עיני העדה והחכמה נקרא חומר הראשון לובש צורה ומפשיט דהיינו ע"ד שבע יפול צדיק וקם בשיפול לצדיק אחת מז' מחשבות מקדמות השכל הוא מדבק את עצמו ויפשוט אותה מחשבה וזהו ה' צדיק יבחן אשה מזרעת תחילה יולדת זכר מטעם בזהר שהזכרות שבסוף גובר ישראל נקראים בנים ע"ד קודש ישראל לה' ראשית קדש לי כל בכור ישראל יש להם עלייה במחשבה ואומות העולם נקראים בגו"ת על דרך בגו"ת ירושלים והבנות יזונו שאין להם עיקר ירושה רק מזון וזהו אור זרוע לצדיק שהוא אינו יכול לעשות פעולה הבחורה כ"א ע"י חכמה ואין לך דבר שאין בו חכמה בחכמה אתברירו ה' בחכמה יסד ארץ פי' הקב"ה בחכמה ועי"כ שורה בארציות ובחכמה עצמה אין בה גוון רק שהיא מלובשת בכלים או נראה הגוונים על הכלים על כן דעת ב"ש דחדא נהורא ובית הלל סברי כיון

יש בה כל המדריגות כי הנה איתא בגמרא דא"ל דלא אכלית בשרא דתורא נמצא שיש בו אחר אכילה הוספת השכל וכשבן חכם ישמח האב גורם שמחה לאביו שבשמים וזו השמחה באה מחמת תענוג והנה קודם שאכל הבשר נמצא היה השכל בבשר רק שהיה בהעלם גדול וא"כ בתחילה היה בדומם וצומח והיה שם גם השכל האנושי והשמחה והתענוג בהעלם ואח"כ נתגלה מדומם לצומח ואח"כ להי וכו' והנה אם היה כל זה באנשים מחולפים עד"מ ראובן שמעון וכו' היה לכל אחד שם בפני עצמו כגון מתחילה בצירוף דומם ואח"כ צומח וכו' אע"פ שהכל מציאות א' מכל מקום כל מה שנתקרב יותר אל השורש שלו יש לו צירוף אחר. חסר) והנה חכמה עילאה נקרא ריש דרגין וחכמה תתאה היא כחותם המתהפך ונעשה שי"ר זהו חכמות שמשורש שהולך לשלימותו ועד"ז היו הלויים משוררים כי הכהנים עובדים במחשבתם והלויים מגביהים הדבר המקורב עד עולם המחשבה ע"י קולם הנקרא גם כן שירים והנה כח הפועל במדריגות תחתונים נקרא רגליי כמ"ש והארץ הדום רגלי וז"ש תופר מנעלים היה ר"ל שהיה כח הפועל שבתחתונים ומעלה כח הפועל בדברים התחתונים לשרשו ואמר לשם יחוד קב"ה ושכינתיה כי כח הפועל שבתחתונים נקרא מלכות (כי מחשבת אין מלך בלא עם גרמה להויות העולמות ועוד כי כח הנזכר היא מדריגה תחתונה מהפועל והיא כנוקבא לגביה שמקבלת ממנו) והנה משה עלה למרום פי' שהעלה כל כך עד למרום פירוש בינה כי משה זכה לבינה לכך אמרו המלאכים בשכמל"ז כי מה שבתחתונים

שהוא בכלי ובו יש כבר גוונים והבן זה מאד.

תלה כשעלה משה למרום שמע שמלאכים מקלסין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד והורידו לישראל ואמרו רז"ל משל לבת מלך וכו' התחילו וכו' הביאו לה בחשאי הנה יש ב' מיני מים עליונים ותחתונים וכן איתא אמר רבי עקיבא וכו' אל תאמרו מים מים וכו' ומים התחתונים בוכים וכו' הנה יש ב' מיני חיבורים עובדות ומחשבות א' מה שנוגע לעבודת הבורא יתברך וקיום מצוותיו ולימודי תורתו והב' בדברים בעלמא אמרו רז"ל על חנוך בן ירד, תופר מנעלים היו ועל כל תפירה ותפירה היה מיחד קב"ה ושכינתיה וכתוב חכמות בחוץ תרונה חכמות ב' חכמה עילאה ותתאה ואיתא בזהר וע"ד הוא אח"ד בחילופי אתון פי' על דרך מ"ש התוספות במסכת סוכה על אנ"י וה"ו כמו אני והו"א כי הוא"ו במקום אל"ף כי וא"ו גימ' י"ג כמו אח"ד וכו' וז"ש בספר יצירה אם רץ לבך מדביקות הבורא שוב לאחד פי' לאח"ד הנזכר לאלופו של עולם והנה ח' הוא ו' ח' ותג המחברם וזה נרמז בוע"ד ו' במקום א' כנזכר ע' הוא ג"כ ו' ונ' כפופה המקבל במקום ו' הנזכר והכל גי' שבעים פירוש נגד ו' ימי הבנין כל אחד כלול מ' הנרמזים בח' כנודע ונודע כי איהו ממלא כל עלמין וזה נקרא כח הפועל בנפעל וכל מה שיורד כח הפועל יותר למטה בעולמות התחתונים הוא יותר מצומצם ואף על פי כן כל מה שיש בים יש ביבשה אלא שהוא יותר בצמצום ולכן גם במילת וע"ד נרמז אחדותו ית' אלא שהוא בהעלם שהו' כח הפועל הנזכר (והוא בחוש נראה שגם במדריגה היותר שפילה

קרובים אליו ואח"כ הזכיר שם המיוחד
 כה' אלהינו וגו' אך הענין הוא כי
 אלהים הוא שם משותף אפילו דיין
 נקרא אלהים וכן כל שרי מעלה
 נקראים כן והנה שכל האנושי
 מחייב שיותר יוכל האדם להתקרב
 ולבקש בקשתו משרי מעלה שהם
 קרובים במעלה אלינו יותר מהשם
 יתברך שהוא גבוה מאוד כי
 גבוה מעל גבוה שומר זהה הי' טעות
 דור הפלגה אבל האמת אינו כן כי
 הש"י הוא ממלא כל עלמין וסובב כל
 עלמין ואיהו בתוך עלמין וכו' וא"כ
 הוא יתברך קרוב אלינו יותר מכל
 השרים שהם רק במקומם ותו לא
 וז"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלהים
 קרובים פירוש שרי מעלה שקרובים
 לתחתונים כנוכר. כה' אלהינו שהוא
 גבוה מאוד מהתחתונים אעפ"כ הוא
 קרוב אלינו יותר ואיתא בת היה
 לאברהם ובכל שמה והענין כי אמרו
 רז"ל בהברא"ם באברה"ם שכל
 העולמות נבראו באהבה מדת אברהם
 והנה הצדיק נקרא כ"ל והמקבל ממנו
 נקרא בכ"ל ב"ת כ"ל וכל העולמות
 הם כגוף נגדו יתברך לפי שכולם
 מקבלים ממנו יתברך ח"ש בת היה
 לאברהם אבינו ור"ל וכתוב בזאת
 יבוא אהרן אל הקודש פירוש זא"ת היא
 השכינה ור"ל כי תחילה צריך להתלבש
 ביראה כי זה השער לה'. כמ"ש בספר
 הזוהר וז"ש בכ"ל קראינו אליו ר"ל
 אנו קוראים אליו בכ"ל שהיא השכינה
 או הוא קרוב אלינו והנה זה שהש"י
 קרוב אלינו זהו מדת הענוה מפני כי
 ה' בחכמה יסד ארץ. כולם בחכמה
 עשית והחכמה היא מדת הקטנה כמ"ש
 והחכמה מאי"ן תמצא לכן השי"ת
 ג"כ ממלא כל עלמין והנה פרשה
 ראשונה קדש לי כל בכור היא נקראת

נקרא מלכות כנוכר והורידו לישראל
 שגם הם יהיו מעלים דברים תחתונים
 כמותו ומ"ש בחשאי פי' שכל אלוהות
 כי כשכוונתו כך לשם שמים זה נקרא
 חכמה תתאה שצריך להעלותה ולהכניס
 בהם אלוהות וכן נקראים מים תחתונים
 שבוכים (אבל מעשה התורה והמצות
 שהם בעצמם אלוהות כביכול זה נקרא
 חכמה עילאה) כך נ"ל ששמעתי פעם
 אחת.

תלו

הנה אמרו רז"ל בעשרה מאמרות
 נברא העולם. בראשית נמי מאמר
 הוא והנה בבראשית כתיב א"ת השמים
 וא"ת הארץ את לרבות תולדותיהם
 והנה אמרו רז"ל כי מעשה בראשית
 נרמז במאמר ראשון ואח"כ נאמר כל
 אחד בפרוטרוט והענין כי נודע כי
 קודם שנתהו העולמות תחילה עלה
 ברצון הקדום לברוא כל העולמות והנה
 זה לא נקרא אפילו בשם אמירה שהוא
 בלב וזהו מדריגה עליונה מאוד ובו
 (ר"ל ברצון הקדמון) היו כלולים כל
 העולמות וכל המדריגות דרך כללות
 ואח"כ נמשכו דרך פרטות והנה
 בראשית ג"כ לשון אמירה כמו ארש"ת
 שפתי אך הוא בלשון תרגום והענין
 כי על רצון הקדמון שממנו נמשך הכל
 ולכן כתיב בלשון תרגום כי מדריגה
 עליונה כזו אין בה התגלות אלא
 בחינת תרגום שבה (והיא חכמה שהיא
 בחינת אחוריים ומלכות עולם שלמעלה
 ממנה כי כן הוא בכל המדריגות וצ"ע)
 לכן כתיב בתרגום יונתן בחוכמתא
 ודו"ק.

תלו

תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו
 ישראל אשר בך אתפאר.
 ר"ל שהקב"ה מתפאר בישראל וזהו
 תלו נקרא תפילין כי מי גוי גדול בחד
 ביתא הנה יש לדקדק שינוי לשון
 בפסוק שמתחילה אמר אשר לו אלהים

ראשית וקודש בלא וא"ו שמורה על ההמשכה לכן כנגדה כתיב כי מי גוי גדול ששם ג"כ מרומי חכמה מדת הענה והקטנה כנוכר. והבן היטב. **חלט לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה.** גם מעשה דרבי יוסי שהתפלל בחורבה וא"ל אליהו היה לך להתפלל תפלה קצרה דהיינו כשהרב רוצה להבין לתלמידו שכלו הרחב ואין התלמיד יכול לקבלו או הרב מצמצם שכלו בדיבורים ואותיות עד"מ כשאדם רוצה להריק מכלי אל כלי ומתיירא שמה יספוך לחוץ אוי גותן כלי הנקרא משפך ובוה המשקה היא מצומצמת ועל ידה מקבלת הכלי ההוא ולא ירשף דבר החוצה וכן הוא הדבר הזה ששכל הרב מצומצם בדיבורים ואותיות אלו שאומר לתלמיד ועי"ז יוכל התלמיד לקבל שכל הרב הרחב והנה עולם כזה נקרא עולם העקודים שהשכל עקור ומצומצם בו והנה השערות נקראים כמו כן מותרי מוחין ע"ד הנזכר כמ"ש במקום אחר והיו נודע בשערי"ם בעלה זרחה משעיר"ר למו שהוא לשון שערות ואיתא בזוהר אית שערין קשישין ואית שערין רכיכין דהיינו שערות הראש והזקן והממוצע שביניהם והמחברים הם הפאה שנמשכין כנגד הראש ועד הזקן והנה י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם הם ג"כ עדי"ז כי משה עצמו לא היה צריך להם אך התורה שבע"פ שהיא הנקבא שבה הדרשא אינה יכולה לקבל בהירות התורה שבכתב כ"א ע"י י"ג מדות ק"ו וג"ש וכו' ועוד שמעתי דהיינו שאומר לתלמידיו שכלו הרחב באותיות נמוכים ומשפיל שכלו מעט מעט באותיות ההם וכל מה שמרחיב האותיות ההם משפיל שכלו יותר נמוך שיוכל התלמיד יותר לתפוס שכל הרב

באותיות ההם ואח"כ כשנתפס שכל הרב מתגדל הבן או התלמיד בשכל ההוא ויוכל אח"כ להבין שכל הרב בלי ממוצע כל כך והבן היטב. והנה בוודאי לא יתן הרב שכלו הרחב כ"א למי שמוכן לזה דהיינו לתלמידו וכדומה הוא נוקבא לזה ומצודע נקרא סגירו נהורא עילאה. דהיינו שחכמה פירוש שכל העליון מוסגר ממנו והוא צריך לו וע"כ מרים כשהיתה מצורעת כשגל והיתה צריכה להמשכת החכמה התחיל משה בתפילתו א"ל שהוא מדה ראשונה מי"ג מדות כי ב' הויות הראשונים אינם בגללים בין הי"ג מדות כנודע ובהירות הויה גדול ואין עולם התחתון יכול לקבלו כ"א ע"י אמצעות וע"כ המדה הא' הוא א"ל ופעם אחרת שמעתי כי ב' הויות הנזכרים הא' הוא הויה עליונה והב' הוא הויה שבה הפועל בנפעל דהיינו מה שבעלמות התחתונים ודו"ק וע"כ המדה הראשונה היא א"ל שהוא אל"ף והיינו פליא שהעולם עליון מפלא מהתחתון ואח"כ נמשך ממנו לרצון עולם התחתון והמשכת ר' אל אות ב' נעשה ל' והיא תמונת ט' להיפך. לפי שיש י"ג מדות ויש ט' מדות כמ"ש בפרשה בשלח. והיינו שבעלמות עליונים ששם הרבה בהירות ע"כ הם י"ג ובעולמות תחתונים מהם שאין בהם כ"כ בהירות הם רק ט' מדות כמשל הרב עט הוגלמיו ר"ל אם אין בתלמיד כזו לקבל שכל הרב הרחב או מצמצם הרב יותר ובתלמיד כזה שכל הרב יותר מצומצם וד"ל והנה משה בתפילתו נעשה המשכה השיבה כמדתו קל וחומי (כמ"ש רז"ל ואניה ירוק ק"ו לשכינת) שהיא מדה הראשונה מי"ג מדות הנקראת א"ל וזהו קל וחומי שעולם עליון נקרא ק"ל

ועולם התחתון נקרא חומ"ר ע"ד חומר וצורה שהנקבא נקראת חומ"ר והדכר נקרא צור"ה וכן כאן עולם התחתון המקבל נקרא חומ"ר ונחזור לענין עולם העקודים שהשכל עקוד בתוכו והוא בכלי אחד ובו עשר שכליים אך מה שהוא עשר שכליים הוא ע"ד צהבו פניו של רבי שע"י מרת אהבה דהיינו כשהאב רואה את בנו או נתגלה בפני האב אהבה עד כאן לשון הרב זלה"ה ואח"כ שמענו הקל וחומר הוא נוטלין מעולם העליון ונותנין לעולם התחתון ואעפ"כ נשאר בעולם העליון הדבר שהוא ואין נגרע ממנו הוא מ"ש בע"ח בשער אח"פ שכל דבר שבקדושה אעפ"י שהולך האור ממקום למקום לא נגרע האור ממקום הראשון והבן זה היטב מאוד.

חמ ע"ד אברהם לא היה זקנה רמז על התגלות דיקנא עילאה קדישא שהתחלתה היא מתיקון א"ל. הזמדה הנזכרת מייחסת לאברהם הנקרא חסד לאברהם וגם שם א"ל הוא חסד כמ"ש חסד א"ל כל היום וגו'.

חמא מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנאמר עזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בה ואם לחשך אדם וכו' ויש לדקדק מה ענין מותר דקאמר הוי ליה למימר מצוה או חיוב הואיל דנפקי מקרא כמו שאר מצות וחיובא דרבנן דאסמכוהו אקרא כמו חייב אדם להקביל פני רבו וכיוצא ועוד קשה על לשון הפסוק הלא עזבי התורה הם הרשעים והשומרים הם הצדיקים והוי ליה למימר בתריווייהו חד לישנא וי"ל כי באמת הכתוב מדבר כי הנה יש ב' גוני צדיקים יש צדיק שהוא עוסק בתורה וגמילות חסדים וקיים כל התורה אך הוא צדיק לעצמו ולא לאחרים להחזירם למוטב ואעפ"י

שזו היא אחת ממצות התורה שנאמר הוכח תוכיח וגו'. עכ"ז מגודל רכות טבעם ומזגם הטוב אין יכול לומר לזולתו לא עשית כהוגן וכשורה ויש צדיקים העומדים בפרץ מתגרים תמיד בעושי עולה ומוכיחים ומחפרים אותם בתמידות על מעשיהם המכוערים כמ"ש במתקוממין אתקוטט וגו' והנה לכת צדיקים הב' הכל שונאים אותם כמ"ש רז"ל האי צורבא מרבנן דרחמי ליה בני מתא וכו' ומחמת זה שונאים אותם ביותר בהיותם שרואים שכת הראשונה הם צדיקים גמורים ושותקים מסתמא אינם רשעים כי"כ כמו שמתויקים אותם הכת הב' ומכח זה מריבים ומתגרים הכת הב' עם הכת הא' מדוע אתם מחשים הלא אתם צדיקים וקנאים ושלימים ולמה לא תקנאו קנאת ה' וזהו פירוש יתגרו בה רז"ל הכת הב' מתגרים עם הכת הא' לשם שמים שיעמדו ג"כ בפרץ עמהם להלחם נגד אויבי ה' והנה הכת הא' מחמת רכות טבעם אינם רואים טוב לרשעים ומהפכים בזכותם ומשיכים אולי לא ה' כך כאשר מרננים עליהם או זכות אחד או מזכירים מדות טובות שיש לרשעים הנזכרים וזהו יהללו רשע רז"ל מחמת טבעם מהפכים בזכותם ועוד אומרים אי אפשר להעמיד הדת על תילה ועוד הנח לישראל מוטב וכו' ומחמת כל אלו הטענות נמנעים לו מלהוכיח אבל עכ"ז אע"פ שהם צדיקים הכתוב קורא אותם עזבי תור"ה הוא לשון זוראה ומוטר והכת הב' נקראים שומרי תורה וזהו עזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בה רז"ל מתגרים בה רז"ל מתגרים עם הכת הא' הנקראים עזבי תורה נמצא לפי פירוש הנוכח אינו מפורש בקרא

תמו שמצהו להתגרות ברשעים כי מ"ש יתגרו בם קאי שמתגרים עם הצדיקים הראשונים הנזכרים ולכן לא אמרו בלשון חיוב או מצוה כי אינו מפורש בקרא אך ההיתר ממילא משתמע מדקאמר עובי תורה יהללו רשע כנוכר מחמת התיגרא שנפלה בין ב' כתות הצדיקים אם כן מוכרח הוא שמותר להתגרות ברשעים כנוכר מהרב הגאון מורינו נר"ו.

תמו הפורש עצמו מן הציבור. ג"ל דרך הלצה פירושו יש אדם שפורש מן השי"ת בשביל תאוות ממון ורודף תמיד יום יום לאסוף ממון הרבה ומחמת זה מבטל תורה ותפלה חתו הנקרא כסיל בחושך הולך ושטות עצמו בידו כי הגה הוא רוצה לאסוף ממון שצריך להיות סיוע מאתו יתברך ואיך הוא פורש א"ע מהשי"ת וזהו הפורש מן הציבור ר"ל לאסוף ולצבור ממון רב.

תמו כל ימי עני רעים. פירוש עפ"י מ"ש רז"ל אין עני אלא מן הדעת וכך פירושו כל ימי עני שהוא בדעתו כנוכר רעים ר"ל שאין תפילתו ולימודו נחשבה כלל לפניו יתברך כי בוודאי הם בלא דחילו ורחימו ולא פרחת לעילא ופריך והא איכא שבתות וימים טובים ר"ל שבוודאי בימים הללו בא לכל אדם התעוררות מלמעלה ובוודאי מתפלל בהם ככוונה ותירוח שינוי ווסת ר"ל אעפ"י שמתפלל עתה ככוונה ורואה א"ע שמתפלל ככוונה ומחמת זה באה לו גאווה וגדלות בלבו ורואה א"ע שעלה עתה במדריגה עליונה לכן אף עתה הם רעים לפי ששינוי ווסת הוא תחילת חולי מעים ר"ל שאין היצוה"י מתגרה אלא מתוך אכילה ושתיה ומחמת זה באה לו הגאות וד"ל.

תמו אמרו רז"ל למה שלח יאשיהו המלך לחולדה הנביאה. לדרוש אודות

חמבפ"ר"ש המשנה השונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה גאה אילן זה ומה נאה ניר זה ומפסיק פירוש מפסיק את עצמו מהשם יתברך מחמת משנתו ואומר בלבו על עצמו מה נאה אילן זה ע"ד האדם עץ השדה ומה נאה ניר זה ע"ד נירו לכם ניר וזהו פירוש המשנה ההולך בדרך יחידי וכו' ר"ל שלומד תורה ואפילו הכי הוא יחידי שאינו דבוק בהש"י כי אדרבא בא לו התפארות גדול בשביל לימודו כנוכר מעלה עליו הכתוב וכו'.

תמו חמג הולך ואינו עושה. פי' הולך במדריגת העולמות ככוונת התפילה ואינו עושה שום פעולה ומופת בתפילתו לפי ששכר הילוכו בידו ר"ל שמתפאר בזה עושה ואינו הולך. ר"ל עושה תמיד מצות ועוסק בתורה ואינו הולך במדריגה למדריגה בשביל ששכר מעשה בידו הוא ג"כ כנוכר.

תמו תמדיפה שעה אחת בעוה"ב. הגה מהלך ת"ק שנה בגשמיות אבל במחשבה שהוא למעלה מהזמן מה שבגשמיות שם למעלה מהזמן הוא ברגע אחת א"ל חמה אלפיים שנה הוא המלכא מאלופרוי של עולם אל ג' קוים שהוא כ"ל ואל בפתח הוא גמשך מהם בחכמה החכמה מאיין תמצא לכן פירושו לא שהוא אין כנוכר.

הספר הנמצא ולמה לא שלח אל ירמיהו ותצו זיל מפני שהנשים רחמניות הן ולכאורה אינו מובן כלל האיך שיין גבי נבואה רחמניות והלוא הנביא אינו יכול לדבר יותר וזלת מה שאמרו לו מפני השנית ושמעתי בשם מוריניו ורבינו דרש גדול על זה אך אינני זוכר (ועיין בפרשה עקב תירוץ נכון על זה) ועיקר הטעם הוא זה כי בוודאי הי' כח בדברו לשון הנבואה היה לו יכולת להפך מרגונות לרחמנות והכוונה כי באמת הנביא לא היה משנה ח"ו הדיבורים ששמע מפני הקב"ה אך הדבר היה תלוי בניגון הנביא באיזה ניגון הי' מדבר הנבואה וזו לישראל וידוע כי הניגון הם טעמים שהם מחכמה ועיקר הנבואה תלוי בטעמים והראיה כי רובא דרובא הטעמים של איזה פסוק מהפכים פירוש הפסוק ממשוטנו נמצא כי זה היה תלוי בדיבור הנביא אם הי' מדבר לישראל בטעמים חזקים או היתה הנבואה כעין רוגז ואם היו בטעמים אחרים היו כעין רחמנות ומה גם כי הנביא הי' מעורר בזה רחמנות העליון ע"י טעמים של רחמים ולכן שלח לחלודה לפי שהנשים רחמניות הם ויכולה להפך הנבואה ממתד רגונות לרחמנות וז"ס אדני' הי' גתן לי לשון לימודים רצה לומר שהנבואה היא בלשוני דהיינו על ידי ניגון טעמים.

תנ **אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש.** פי' אל תתפלל בשביל דבר שחסר לך כי לא יקובל תפילתך אלא כאשר תרצה להתפלל תתפלל על הכבידות שיש בראש כי הדבר שחסר לך החיסרון יש בשכינה כביכול כי האדם הוא חלק אלוה ממעל והחיסרון שיש בחלק יש בכ"ל והכ"ל מרגיש החיסרון של החלק אם כן תהי' תפלתך

על החיסרון של הכל והבן זה היטב. **מעשה** בגר אחד שבא לפני שמאי. וא"ל גירני ע"מ שתלמדני כל התורה כשאני עומד על רגל אחד דחפו באמת הבנין וכו' ויש לפרש עפ"י מ"ש רז"ל לא הגלה הקב"ה את ישראל אלא להוסיף עליהם גרים כי הצדיק רוצה להיות במדריגה שלו תמיד כי הוא רוצה להיות תמיד בפני אדוניו לשורתו אך מפני מה הוא נופל לפעמים ממדריגתו כדי לברר ניצוצין שנפלו בקליפות כמשל המלך ששלח את בנו להביא אליו אוצר שנאבד לו וצויה להביאה ממדינת אחרת א"כ מוכרח הבן להחליף מלבשויו כדי שלא יכירוהו וכן עשה והביא לו את האוצר ואז הוא עובד יותר למלך בזה מקודם שהי' עומד לפני המלך והם נקראים גרים כידוע וזהו הפירוש שאמר הגר שילמוד את כל התורה כשהוא עומד על רגל אחד ר"ל על מדריגה והעמדה אחת דחפיהו באמת הבנין הוא ז' מי הבנין כי בכל אחד יש בוקר וערב הוא בטוב ורע א"כ צריך הצדיק לירד ממדריגתו לפעמים בכדי לברר ניצוצות אלו שנפלו בקליפות והלל א"ל מה דעלך סני לחברך לא תעביד פי' אלו לא נפל הצדיק ממדריג' שלו לא היה עליה לחברך נמי לא תעביד.

תנב **מפני מה ניתנה התורה לישראל מפני שהם עזים.** ויש לדקדק מפני מה יגרעו ישראל משאר ע' אומות שהקשה מפני מה ניתנה התורה לישראל ועוד הלוא חזר הקב"ה על כל ע' אומות ולא רצו לקבלה ותירץ הרב מ"ה יחיאל מיכל נר"ו דהכי פירושו מפני מה וכו' ר"ל הלוא בלאו הכי הי' להם לישראל לקיים כל התורה כמו שקיימו אבותיהם שקיים אברהם אע"ה אפילו עירוב תבשילין וכמו כל

תנא

תנב

האבות ועוד הלא מצד השכל חייב אדם לקיים כל התורה מפני שהתורה הוא קיום ובריות הגשמה וכמו שקיום הגוף הוא המאכל וכיוצא שאר בריות הגוף לא היה צריך הקב"ה ליתן תורה והנהגה על זה איך ומה קיום בריות הגוף מפני שהוא מצד השכל א"כ גם התורה לא היה מן הצורך ליתן להם כי היו מקיימין ג"כ לקיום הגשמה ולזה אמר מפני שהם עזים ר"ל שהומר הגוף ויצה"ר הם מסך מבדיל לכן הוצרך הש"י לתת להם תורה בפירוט וע"י לימודה יקיימו כל התורה כיא (ועוד ג"ל פשוט מ"ש שהם עזים הוא מדת עזות שעומדים בגד היצה"ר המפתחו לדבר עבירה לעבור על דברי תורה והם עומדים וכושבים את יצרם כמ"ש במדרש או יהודי או צלוב זה ידוע כי עיקר עבודת הבורא הוא לכבוש היצה"ר ואמרו רז"ל אינו דומה מצווה ועושה כו' לכן ניתן להם התורה ואו הם מצווים ומצוי היצה"ר להתגרות בהם לבטלם הם עזים כמדתם וכושבים יצרם ואו שכרם יהיה משלם מה שאין כן אם לא הי' גותן להם התורה או אין היצה"ר מצוי בהם וגם אם היה גותן התורה לשאר אומות לא היו יכולים לקיימו כי אין בהם מדת עזות הטובה וד"ל).

תנ כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה. פי' כי כמו ששמה תורה שהוא לשון מורה דרך אשר ילך בה ואדם זוכה לדברים הרבה ר"ל כמו שהתורה היא א"ס כי ארדייתא וקב"ה חד הוא כן זוכה לדברי עמקיות התורה תמיד בלי הפסק.

תנ עשה רצונו כרצונו. פירוש שתלך בדרכי ה'. ותזכה למשול כביכול ברצון הבורא יתברך כמ"ש צדיק מושל ביראת אלהים ותעשה רצונו כרצונו

דהיינו רצון הבורא כרצונו כנוכר. ת"ר שעה ראשונה מאכל לחדים שניה מאכל ליסטים שלישית מאכל יורשים רביעית מאכל פועלים חמישית מאכל כל אדם ששית מאכל תיח וז"ל ע"פ רמז והלצה שרמזו על אכילת אדם שיש כמה מיני סוגי אכילות שונות זו מזו המוכרח שכולם הוא אכילת הצדיק שהוא אוכל לשובע ונמש ומספיק אי"ע במוטע ולא עוד אלא שכל העולם ניוח בזמנו כרבי הנינו בן דוסא וכיוצא והב' שאין כח זכותו כל כך לזון אחרים רק הוא בעצמו ניוח מפירות מעשיו בעולם הזה הגרוע מה הוא מין הג' שגם הוא ניוח בזכות מעשיו אבל עבודתו גרוע שהוא עובד ע"מ לקבל פרס בעוה"ז הדי' הוא גרוע יותר שאין לו זכות כלל מפאת עצמו רק שהוא ניוח בזכות אבותיו והה' הוא גרוע עוד יותר שאין לו זכות עצמו ולא זכות אבות רק הוא ניוח בזכות הצדיקים שבדורו והוא גרוע מן הראשונים כי לא די שאין לו זכות כמה להתפרנס אלא שגם בעבורו יוגרע כח שפע הצדיקים שבדורו כמ"ש בגמרא דייך דמגינת אכולא כרכא דמחוזא חסוג הו' הוא גרוע מכולם שהוא חוטא גדול ובעבור חטאיו נמנע השפע מכל העולם כמ"ש זבוכי מות יביע וגר חוטא אחד יאבד טובות הרבה כמו בעלי לשון הרע כמ"ש רז"ל מיעוטן בגול ורובן בלשון הרע והוא נרגן מפריד אלוף אלושו של עולם ומנוע השפע ורבו הרעות רחמנא ליצולן ואפשר שזהו הרמז שרמזו בברייתא הנזכרת שעה הא' פי' שעה מלשון הסריה שסר מצרכי השיית שעה ראשונה כלומר סרה הגרוע מכולם הוא בעלי לשון הרע וכיוצא שמונע השפע מכל וכל ומאבד

תנה

שקנה חכמה מפני שבא בימי"ם פירוש שעשה ב' הימים קודש שניהם כאחד קדושים לכך זכה למדרגה עליונה ואפשר לומר שזהו רמז הפסוק ימים יוצרו ול"א אחד בהם הקרי ל"ו בו' ר"ל ימים אשר יוצרו באדם ומיעוט ימי"ם שנים והנה מהב' ימים אין להקב"ה רק אחד מהם כנזכר וז"ש ולי מה יקרו רעיון א"ל עצמו ראשיהם שהוא מדבר ממדות הצדיקים ולכן ולי מה יקרו רעיון שעשית ב' הימים שניהם קדוש כמ"ש והמלך דוד זקן בא בימי"ם וכן שאר הצדיקים העושים כך מה עצמו ראשיהם וגו' ואפשר שגם זה רמזו בגמרא למאיר ובא קרא יום ר"ל שהצדיק מאיר גם את יום הב' וקורא אותו יום ומקדשו ואפשר שז"ש בגמרא אמרו על שמאי הזקן שכל ימים היה אוכל לכבוד שבת וכו' אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שכל מעשיו היו לשם מצותם שגאמר ברוך ה' יום יום והנה דחקו המפרשים במאי פליגי וע"פ הנזכר יובן כי הנה י"ל למה קורא אותם כאן זקנים שמאי הזקן והלל הזקן אבל זה רמזו כי שניהם באים בימים דהיינו בב' הימים כמו אברהם ודוד וכו' למדת הזקנה אך זהו החילוק שביניהם שמאי היה מהדר שתהיה אכילתו לשם קדושת שבת כיצד מצא בהמה נאה ואמר זו לשבת ואח"כ מצא וכו' שאע"פ שאוכלה בחול כונתו ה' לשם מצוה כאשר מצא אחרת נאה ממנה נמצא כי גם הוא עבד את הבורא יתברך בב' הימים כי כל אכילתו ה' לשם מצוה ומסתמא גם שאר מצות עובדות הרשות ה' מכניסם לעשותם מדבר הרשות מצוה לכך נקרא זקן כמדת אברהם אבל הלל ואמר אירבא שזה יותר טוב להעלות החולין אל טהרות הקודש

טובות הרבה וגורם צרות רבות בעולם והוא כמו הלודים שאוכלים בשר אדם וגם נקראים שעה. הב' הוא הניזון בזכות הצדיקים שבדורו ואף שאינו מונע השפע שלא הרשיע כל כך מ"מ ממנו שפע הצדיקים וזהו מאכל לטטים. ג' הוא האוכל בזכות אבותיו וזהו מאכל יורשים הד' הוא העובד ע"מ לקבל פרס וזהו מאכל פועלים ר"ל שעובדים ע"מ ליקח שכר פעולתם בעוה"ז. ה' הוא מאכל כל אדם ר"ל הוא מדת אדם בינוני שהוא צדיק לעצמו ואוכל מפירות מעשיו ואינו מפרנס לאחרים כי זכותו אין כ"כ גדול אבל מאכל ת"ח הנקראים בנים המקיימים בזכותם כל העולם ותנו שעה ששית ר"ל שהוא תמיד שעה בה' אלהיו ושמה בחלקו והוא לשון ששית"ו ו"ש דורשי ה' לא יחסרו כל טוב. פי' למה דורשי ה' לא יחסרו. כי הכל הוא טוב בעיניו ומספיק א"ע במועט ובזכותו ניזון כל העולם כולו כנזכר.

תנו גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך ויובן ע"פ מ"ש בספר יצירה עולם שנה נפש פירוש שיש בכל הנבראים עולם שנה נפש וגם בהאדם יש עולם שנה נפש ג"כ והנה מוכרח שיש ג"כ באדם ימים כמ"ש ואברהם זקן בא בימים והנה אית תרי גונוי יומי דהיינו יום א' מורה כשהאדם עוסק בעבודת השי"ת שהוא א"ר הנקרא יום ב' הוא לשעוסק בדברי השטות שהם צרכיו אך מי שהוא צדיק מקיים בכל דרכיו דעתו ר"ל שהצדיק עושה תולין שהם דברי הרשות על טהרת הקודש שכל מעשיו הם לשם שמים ומעלה הכל אותם אל הקדושה וזהו ואברהם זקן וגו' זה

ובזה יעשה ב' הימים קודש אבל מי שינהיג כמו שמאי שעשה מרשות מצוה נמצא כי הכל הוא נחשב ליום אחד וז"ש שכל מעשיו היו לשם שמים רצה לומר אפילו דברי הרשות היו לשם שמים להכניסם בקדושה לכך אמר ברוך ה' יר"ם יו"ם ר"ל ב' הימים צריך האדם לעובדו ולברכו לגדל ולקדש שמו הגדול יתברך וזהו מעלה גדולה ויתירה שמעלה הכל אל הקדושה כנזכר ופשיטא שזכה למדת הזקנה ונחזור לענין גדולה תשובה וכו' שנאמר שובה וגו' ויש לדקדק למה דרשו זה על פסוק הנאמר בנביאים והלוא בתורה נאמר ג"כ ושבת ע"ד ה' אלהיך והוי ליה לדרוש זה על פסוק הנאמר בתורה וי"ל ע"פ מ"ש רז"ל צורתו של יעקב אבי"ה חקוקה בכסא הכבוד שהיא תפארת ישראל שנאמר ישראל אשר בך אתפאר והנה אמרו רז"ל העושה תשובה זדונות געשו כזכיות ואפשר לומר שזה רמז הפסוק נושא עון ועובר על פשע ר"ל מי שעושה תשובה נמצא שהוא נושא עון פירוש שהוא מנשא ומנטל ומגביה למעלה למעלה שנעשו ממנו זכיות ממילא גורם ומעורר האהבה עליונה שהוא החסד וידוע כי מדת הת"ת הוא מטה כלפי חסד ובעשותו תשובה מאהבה ונושא העון לזכיות מעורר מאוד התגברות החסד ואהבה עזה ותפארת גדולה ותפארת ישראל וכתוב ותפארתו עובר על פשע נמצא ממילא מעבירין על כל פשעיו ומה שזה הדבר גורם דווקא הבעל תשובה ולא הצדיק מעיקרא הוא משל למלך שהי' לו ב' בנים האחד הוא בתמידות אצל אביו ולא זו ממנו והב' לא הקביל פני המלך אביו כ"א לפרקים פעם אחת בשבוע ומה גם אחר שנתרחק

מאביו הלך שובב ושכח מכל גדולת אביו ורוממותו וגדל האהבה הגיעו עיניו שהי' לאביו עליו ולא שם אל לבו כל זה ומרד במלך ופורק א"ע מעול יראת המלך ואדנותו וילך בדרכי לבו ויתחבר אל אנשים פתוחים וריקים אנשי בליעל וליסטים ויהי כשמוע המלך ויחר וירע לו מאוד והנה היה ביד המלך לשלוח גייס אחריו ולתפוס ולעונשו ולשלם לו כפרי מעלליו אך מחמת גדול רחמי האב על הבן הנוצי הדבר רק כאשר בא פעם על זכרונו המו מעיו עליו ונתעורר רחמנותו ואומר עליו אי לזה מאיזה שלוח גלה ונתרחק ממקום חיותו אי לבן שעל שלחן אב אינו ויהי היום ונתחרט הבן השובב וניכר גדול האהבה שיתיה בינו ובין אביו ושם אל לבו לשוב אל אביו להתגפל ולהתתנן לו ולהשתטח לפני הדום רגלי אביו ולבקש ממנו וכך עשה ובא אל אביו בתחנונים ובפיוסים גדולים וברצוים לאמור אנוכי חטאתי הסכלתי עשו ואחר שובי נחמתי וכו' והנה המלך כאשר ראה אותו מתחנן ומתגפל כך ומבקש ממנו נתמלא עליו רחמים ומה גם שהוא הי' כמעט מיאש ממנו וכעת שראה המלך שעוב דרכו הסורר ולבו השובב וחזר למוטב מחמת אהבת אביו המלך נתמלא המלך שמחה גדולה ותענוג גדול והתפארות גדולה עד אין קץ וגיתוסף בהמלך רחמים על רחמנותו ואהבה על אהבתו ויותר מאהבה שאהב את הבן הא' שהי' תמיד אצלו מפני שהי' מורגל עמו ולא הי' האהבה כ"כ מוחש ולא כן זה הב' שבא אל המלך ממנו השמחה והאהבה פתאומיות וראה זה דבר חדש הוא ומחמת זה העביר על כל פשעיו ומרדיו וגידלו המלך ויגשאוהו מכל בניו. וכן הנמשל כי

- הרשע העובר עבירות הוא כמו שעבר מאת פני המלך מ"ה הקב"ה כי העבירה כמשמעה ובשובו עושה התפארות גדולה למעלה ח"ש ע"ד ה' אלהיך כי ע"ד לשון עדי וקישוט פיר' תשובה מאהבה כדי שיהי' עדיי וקישוט והתפארות למדת תפארת ישראל החקיק צורתו בכסא הכבוד ולכך דרשו רז"ל דווקא על הפסוק שבב"איים מפני שכאן נאמר שובה ישראל שהוא רומז על הנוכח לעשות עדי וקישוט לתפאר' ישראל משא"כ בפסוק שבתורה לא כתיב ישראל וכ"ז אם עושה תשובה מאהבה כנוכח לכך אמר נמי גדולה תשובה כי ידוע שמדת גדולה נתיחסה למדת חסד שהוא אהבה ואפשר כי מלת כסא הכבוד רומז אל מ"ש רז"ל תשוב"ה היא אותיות תשר"ב ה' פי' שהוא משיב ה' אחרונה של שם הוי"ה למקומה ויהי' השם מלא והנה אמרו רז"ל למה נמשלה התפילה לעתר מפני שמהפכת מדת הדין למה"ר וידוע כי שם אלהיים הוא דין והנה הבעל תשובה כשהוא משיב ה' אל הוי"ה כביכול שמהפך אות ה' מתיבת אלהיים שהוא עיקר הדין של אלהיים כמ"ש בכתבי האר"י ולה"ה ככוננת בני אליים הוא מהפך אל הוי"ה שהוא רחמים גמורים ונמצא תקוה את ה' מאלהיים נשאר אליים שמספרו פ"א שהוא גימטריא כס"א ונשאר גם הוא רחמים וגם כבוד שגורם שיתמלא השם ויגבר הרחמים בעולם.
- תנו אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטרה.** והוא תיקון שבירת הכלים.
- תנח איזוהו חכם הרואה את הגולד.** ר"ל כמו שהבנאי קודם בנווהו את הבנין מחשב מחשב' לדחות המניעות
- מהמעשה ואם בהמעשה יש צמצום היה צריך להיות הצמצום במחשבה כדי לגמור הדבר בתיקונו ע"ד סוף מעשה במחשבה תחילה והבנאי אם רוצה לעשות הבנין יש לו תחילה ציור במחשב' גוף הבנין ולא הפסולת דהיינו הזוים מהמעצד ובהמעשה בא ממילא הפסולת אע"פ שזה אינה עיקר במחשבה רק הבנין גופא והבנ.
- כיצד מרקדין לפני הכלה היינו כיצד תנט יכולים לרקד לפני השכינה כי הלוא מכה"כ.**
- ארבעה אבות נויקין השור והבור חס המבעה וההבער השויר לשון הבטה.** כמו אשורנו ולא עתה והוא לשון הסתכלות וזה הראיה מויק לבני אדם והבור' לשון שדה בור' שאינה חרושה וזרועה והוא שאינו לומד תורה אלא הולך בטל המבע"ה הוא שן ר"ל האכילה גסה וההבער זה הכעס שהוא הרתחת האש.
- מפני מה יש צדיק וטוב לו וצדיק ורע לו.** פי' מפני מה יש צדיק שצריך עבודה גדולה לשבור רוע מדותיו ויש צדיק שאינו צריך עבודה גדולה ומשני צדיק בן צדיק יש להבן כמה טבעים שזה אל האב.
- רבי אומר איזוהו דרך ישרה שיבור חסב לו האדם וכו'.** פירוש איזוהו דרך ישרה מאיזה מדות ימנע עצמו ממנה שיבור' לשון ריקות ועל זה אמר כל שהוא תפארת לעושיה ר"ל שעושה המצוה כסתור ואין אדם יודע ממנה אבל אם הוא סוכר במחשבתו שעובד את השם ואצלו הוא התפארות וכ"ש שתפארת לו מן האדם ר"ל שעושה המצוה לקבל התפארות מן האדם ר"ל שיאמרו עליו שזה ירא אלהים מכל זה ימנע את עצמו ואם תעשה זה אז ותוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאו

אין אתה יודע שכתן של מצות איא תעשה שיהיה נתח רוח לבורא יתברך בלי שום תשלום גמול מלקבל התפארות שאם תרצה לקבל התפארות תדקדק במצוה אם היא קלה שאם היא חמורה תקבל התפארות ותעשה אותה ואם היא קלה לא תעשה אותה.

חסג

כל הלומד את בן חבירו תורה מעלה עליו כאלו ילדו. פירוש א"ב הוא אלף פ"א העליון משפיע לביית והוא נקודה בהיכלית וכן אותיות ר"ב הרי"ש הוא ריש דרגין משפיע לביית לכן הם שוים.

חסד

פתח בכד וסיים בחבית. פירוש כי יש ב' מיני כלים קטנים וגדולים כי הכלי הם האותיות ובהמחשבה הם כלים קטנים ובהאבה הם כלים גדולים והענין הוא כי הא"ך יש שייכות לכלי העובדא עם המחשבה כי הוא דבר רוחני אך בכל כלי יש כ"ב אותיות נמצא כי יש להמחשבה חיבור עם העובדא ע"י האותיות ההם כי גם המחשבה מחשב ע"י אותיות והם האותיות של העובדא ואלו האותיות הם מועטים אבל באהבה יש ג"כ אותיות כי במה הוא אהב הוא באותיות. והאותיות של העובדא גם כן והוי כלים גדולים וזהו פתח בכד כלים קטנים וסיים בחביות באהבה בכלים גדולים וזהו ויותר יעקב לבדו ואמר רז"ל שכח פחים קטנים ור"ל יעקב לבדו בלי מוחין פחים קטנים היינו כלים קטנים והם המוחין ועל כן ויקרא שמו ישראל והם עם המוחין.

חסה

סריס אין לו זקן. כי חכמי הרופאים כותבין. כי השערות הם ממותרי המוחין ויש נקבים בראש ונקבים בשערות ודרך שם יוצאים הרוח והמותרות המוחין לכך נקרא אור חתר ולכן מי שיש לו אהבה לאשה

או לאבילה ולא לדבר רוחני וחיוני וחלק אלוי"ה שבהם אלא לדבר גשמי שבהם וכן יראה גרוע והתפארות גרוע וכדומה זה הוי שבתי הכלים ולכן צריך תיקון לסלק האהבה הרע ונהיות לו אהבה לעבודת הבורא יתברך וללמוד קל וחומר מה אם אהבתי דבר גרוע מאוד מכ"ש לאהוב את הבורא יתברך ובוה יש התקשרות להבורא יתברך הפך מה שהי' לו התקשרות עם האשה וזהו סוד סריס מי שאין לו התקשרות ואינו חתר ממה שהי' לו התקשרות הגרוע וזה אין לו בחינת זקן וז"ס יוסף מסלסל בשעריו הי' ר"ל יוסף היה לו התקשרות עם הבורא ית' לכן היה לו בחינת מסלסל בשעריו וז"ש ניצוזה הקדושה שצריכין אנו להעלות דהיינו להיות לנו אהבה ויראה והתמארות וכו' להבורא יתברך וזה מוציא אותם למעלה צירופי האותיות פ"י כי האותיות הם בשבירה ור"ל וצריכין אנו לצרף וללכך ולהאיר אותם האותיות.

חסו

אלמלא לא שמרו ישראל אלא ב' שבתות מיד היו נגאלין פ"י ע"ד מ"ש רז"ל ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים פ"י כי הקב"ה מקבל תענוג מעבודתנו שאנו ממליכין אותו עלינו ע"ד והאם רוכצת על האפרוחים וע"ד הגמרא יותר ממה שהעגל רוצה לינק זכו' נמצא כי האם כשמניקה את בנה האם מקבלת תענוג במה שמשפעת לבנה ובן המקבל השפע ממנה האם נוקבא אצל הבן. והבן נוקבא אצל האם במה שמקבל שפע ממנה ור"ל. נמצא כי יש כאן ב' נוקבין הקב"ה כביכול הוי כמו נוקבא בזה התענוג שמשפיע לבניו ואנו נוקבין אצל האם שמקבלין השפע ממנה וזהו אלו שמרו ישראל את הב' שבתות ר"ל אלו שמרו

- הרבה למעלה בזה הדיבור ע"י הרצון הבנאי מתחבר הבנאי עם הבית. **העב**
- גדולים צדיקים** שמהפכים מדת הדין לרחמים פ"י כי הטבע אין לו שינוי והוא דין והגס הוא רחמים וכשאורו של הנס מתחיל להתגלות או בטל כולו במציאות אבל הצדיק אינו רוצה להטריח את בוראו בנס אבל יאמר כי הנס הוא דרך הטבע כי ראוי להיות כך וזהו שמהפכין מדת הדין ר"ל הטבע למדת הרחמים על מדת הרחמים שזה מדת הטבע ודו"ק.
- העב** אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו. פ"י כי כשאדם מדבר או אינו יכול להבין בהבנתו מה ואם הוא מבין דבר על בוריו אזי אינו יכול לדבר כראוי ואז הוא הדיבור מת ולהיפך והי הבינה מת כביכול כי הדבר שאינו מושל מחמת זולתו הוא מת וזה ידוע כי לכל דבר שבכולם צריך י' מדות ואם אין הנצחון שמנצח את המניעות ממנו אז אין הדבר נגמר לפרוע וכן הבנה צריך י' מדות והעיקר הם הנה"י ומי נקרא הבינה כי מה שאני מבין אני שואל מ"י זאת ואם אינו מבין לא שייך לשאול מ"י לכן מ"י מרמז על אימא. לכן מי שרוצה ללמוד תורה צריך ללמוד בקול ודיבור לכן צריך להמית את המ"י דהיינו נה"י דההבנה.
- העד** כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו היינו יציאת מצרים וקריעת ים סוף וכדומה. שם אתה מוצא ענוותנותו דהיינו שהשי"ת עשה עצמו כמ"ה ללחום עם פרעה אע"פ שהוא גשמי. **העה**
- עושים רצונו של מקום** ר"ל שעושים ומתפכים הרצון של מקום לטוב כי על ידי התעוררות דלתתא מביאין הי"ש באי"ן ומתפכין שם באי"ן
- עבודתנו ובתפילתנו כדי שהקב"ה יקבל תענוג וזהו כ"י שבתות מ"ד נגאלו פי' היר"ד שישפ"ע לדל"ת היו נגאלין וד"ל.
- חסו** בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו פ"י ג' שנים כי ג' אהבות יש זו למעלה מזו הא' היא משום שעשה עמו טובות הב' שעשה כבר עמו טובה מיום תולדו עד וגדלו והג' בלא טובות גשמיות אלא מפני שהוא אל גדול וגורא ובהר בגשמיות לעבוד אותו ולשרתו.
- חסו** יה' ביתך בית וועד לחכמים. כי יש ב' בתים מה שמקבל קנין עולם בתוכו כמו בית מושב וזהב' הוא אותיות קדושות שהשכל של אדם מתלבש בתוך אותיות הדיבור וחכמה הוא הבית הב'.
- חסו** יה' ביתך פתוח לרוחה פ"י שיהיה במדה שהוא חומר עולה לכל דבר ואפילו הכי יהיו עניים בני ביתך רצה לומר שיכבוש אותם והוא במדרגת צדיק.
- הע** נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות. פ"י כי כשהצדיק באהבתו ויראתו והתפארותו להקב"ה או יוכל להמשיך עמו כל האנשים אשר הם קדושים בקדושתו גם כן כי כל מין מדבק במינו כמו מים במים נעשה אחדות אבל מי שהוא מינו אלא שהזמירות מעכב שאין יכול לעלות עמו או עיקר החיוני שהוא מהקדושה נמשך עם הצדיק כי הוא ממינו ושאר לבושים של רשע שאינם ממינו נתפרד ונעשה גל של עצמות כי כבר הוציא הניצוצות ממנו ואין לו חיות וזהו נתן עיניו בו לשון בהירתו להעלותו והלה נמנע.
- העא** הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה. פ"י כי הדיבור היוצא מפה הוא דבר מועט אבל עושים

דהיינו כשיבוא פעם שנית בי"ש וישרנה הפרות שאמרו שירה מאי שירה שירו לה' שיר חדש והוא לשון זכר אבל שירת הים הוא לשון נקבה לפי שאינה נצחיות אבל שירה זו עתיד לאומרה בעת הגאולה והוא גאולה נצחיות לפיכך הוא לשון זכר והוא נקרא תחנון שאחר שמונה עשרה שמחשבתו יוצא למטה (נ"א והנוקבא נקראת תחנה אחר י"ח יוצא מחשבתו למטה) ואז סכנה שלא ירצץ את מוחו שלא יקלקל את שכלו ח"ש הר"ן הקדוש שצריך האדם להשמר עצמו בשעה שהוא נופל תחנה שהוא בא בעולם העשיה דו"ק.

תעו	<p>כל תיבה הצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה הכתוב ה' בסופה. פי' כי הלמיד והה' הם נקבות אלא שהלמד הוא בית ראשון והה' היא בית שני.</p>
תעו	<p>בת היה לאברהם אבינו ובכל שמה. פי' כי עולם חסד יבנה וחסד הוא לאברהם ולזה החסד הוצרך כדי להיטיב לברואיו ולהאציל הנוקבא וזאת הנוקבא נקראת בכ"ל ר"ל בית של כ"ל.</p>
תעו	<p>ס"ג לחכמה שתיקה מעשר סיג לעושר. פי' סיג לחכמה הוא גדר כשהוא שותק או הוא לא מטי אל החכמה ואל הבינה או הוא מטי למדריגה שלמעלה מן החכמה א"כ הוא מקבל ממה שלמעלה ממנו וכשהוא משפיע או אינו מקבל כי איידי דטריד לפלוט לא בלע וזהו פי' סיג לחכמ' שתיק' כי כשהשכל מסתלק למעלה א"כ הוא בא למעלה למעלה לשורשו או נתחוק השכל וזהו מעשר סיג לעושר כי אין הברכה מצויה בדבר שיש בו מספר א"כ כשהוא נותן מעשר או מביא את המספר למעלה אל הקדושה ואז בא אל האחדות ואז יכול הברכה לשרות.</p>
תעט	<p>העושה תפילתו עגולה סכנה ואינה מצוה. פי' רש"י כשנופל תחנון סכנה שלא ירצץ מוחו פי' העושה תפילתו על שם נפתלת"י שמדבק מחשבתו בבורא ית' וכשעושה תפילתו עגולה פי' פעמים הוא למעלה פעמים הוא למטה כדבר עגול ואינו תמידות סכנה פי' שכשנופל תחילה היא פעמים שמחשבתו יוצא לחוץ לברר ניצוצות מן הקליפות ע"ד עיני ה' צופות רעים וטובים וכן מצונו שנשבה הארון בין הפלשתים כדי לברר הדיבורים שהיו בגלות להביא מנחה לה' על דרך</p>
תפ	<p>דע מה למעלה ממך. פי' דע כל מה שלמעלה הכל הוא ממך. וסרתם ועבדתם ר"ל כאשר האדם סר מן הדביקות ח"ו יבוא לידי ועבדתם אלהים אחרים.</p>
תפב	<p>הלואי שיהיה מורא שמים עליכם כמורא ב"ו זכר. הלואי היא לשון חיבור ודמיון דבר לדבר כלומר תדמו מורא שמים למורא בשר ודם למשל כשישן ובא רבו והקיץ אותו בידו מעט הוא נרתע ונודעזע לפניו ומכ"ש כשהשי"ת מקיצו משנתו שהוא בחצות הלילה כידוע.</p>
תפג	<p>אמרו רז"ל אין נושאים נשים במרעד לפי שאין מערבין שמחה בשמחה. אפשר לזמר שרמזו רז"ל על פי פשוטו להזהיר את האדם על ענינו בעולם הזה כי הנה ידוע כי הגוף נקרא נוקבא והזהירו שלא יהיה עסק האדם במרע"ד ימי חייו חיי הכל שהם חרצים וקצובים לו זמן מועט בימי מועד הנזכר לא יחזור בהם אחר תענוג הגוף למלאות תאוותו גשמיות וזהו לשון נשיא"ה שמנשא ומגדל את הגוף בגבהו ברחבו ובעוביו לפי שאין</p>

מערבין שמחה בשמחה ר"ל שמחה והוללת של תענוגי החומריים בשמחת הרוחני שהיא עבודת הבורא יתברך והווי וודאי נקרא עירוב שמערכ טוב ורע ופשיטא בימי החג שהם נקראים מועד ממש ועוד מועד לשון ער"י וקישוט כי ימי מועד ניתנו לכל איש ישראל לעורר במצות חגיגות ושמחת המועד שהם דברים עליונים לעשות תכשיטין ועידודים ולגרום תענוג ושמחה אל העולמות העליונים שישפיעו אל התחתונים וז"ש ברגלים יראה כל זכורך שאו יהי' כל אדם במועד לראות וליראות כל זכורך את פני ה' ר"ל כל תאוותו ושמחתו יהיה לגדל ולנשא מדריגת הדכורא שהיא הנשמה וכל העליוני המשפיע' שהם דבורים ולא ייערב בהם שמחת נשים כנוכר ואם תאמר והלאו כל ימי האדם הוא מוהר על כך וא"כ למה יצאו ימי מועד מן הכלל ואמרו לשון מועד דמשתמע ימי מועד ממש אבל האמת הוא שכל ימי מועד האדם הוא באזהרה זו רק ביותר צריך לזרז על ימות הרגל כמ"ש רז"ל סיקבא דשתא ריגלא.

תפד

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו איתא בס' הוהרה זכור לדכורא שמור לנוקבא פי' כי הזכירה היא דבור חדש מה שלא נאמר מקודם כמו ויזכור אלהים את רחל שלא נאמר שום אמירה ודיבור מקודם לזה אבל גבי שרה נאמרו וה' פקד את שרה כי כבר נאמרה מקודם שיהי' בן לשרה שנאמר אבל שרה אשתך וגו' לכן נאמרו עתה וה' פקד ר"ל פקד הוי"ו שנאמר מקודם וכן נאמר זכ"ר את אשר עשה לך עמלק ובפעם ב' גבי שאול נאמר פקודי פקדתי כיון שכבר כותב בוטרה הדבר הוא נמצא כי הפקידה והשמירה מקבלים מן דבר אחר שנאמר מקודם

לכן נקראים נוקבא וכן בתפילה שאחר העקידה ופקדינו בפקודת הרחמים וכו' כתיב במשנת חסידים בפקודת נוקבא כוונתו אל הנזכר והנה נאמר בדברות הראשונות זכ"ר ובמשנה תור' שמור' להזכיר מה שכבר נאמר בדברות הראשונות והשמירה מקבלת מהזכירה כנוכר כי הנה הכלל הוא כל מעשה בראשית בקומתן נבראו ויצאו דבר ונוקבא כחדא ואח"כ סידר הקב"ה וגסר לנוקבא להיות לפניו וכן כיוצא בזה עיקרן של הדברים נאמרו הכל בתורה שבכתב ובתור' שבע"פ סידר הדברים כמו גורעין ומוסיפין ודורשין ומסדרין הדברים כן בוודאי בזכור כלל השמירה רק במשנ' תור' הנקרא משנ' למלך שהיא נוקבא יצא השמירה לתוך ונתגלה וז"ש בדבור אחד נאמרו כי בכלל זכור נכלל בוודאי השמור שהרי מקבלת ממנו וכן נקראים אהב' וירא' דבר ונוקבא כי עיקר הירא' הוא שירגיש האדם יראת הבורא יתברך והווי ע"כ בהשפעת הבורא יתברך מנזמת אוהב' שיש להשי"ת אל האדם ומשפיע לו השפע ורוח טהר' והבהירות שירגיש האדם קדושתו ואימתו יתברך נמצא כי הירא' מקבלת מאהב' ובחזאי באדם הוא להיפך שמתחיל מקבל הירא' כי בוא"ת יבוא אל הקודש ואח"כ הוא בא למדריגת אהב' אבל בהשי"ת הוא להיפך כנוכר ונזוזר אל הענין כי הנה אמרו רז"ל שמור דלאו לאו ודעשה עשה נמצא ע"כ ואי שמור הוא דבר המקבל משני דבויים ומזיכין שהוא מקבל כן הוא נקרא כמוהו ואם כן הוא נוקבא משא"כ זכור בכל מקום שהוא עשה מפני שאין צריך לקבל שהוא דבר בפ"ע ועוד כי שמור הוא לשון שמירה ואם כן צריך הוא לשמור איזה דבר וזלתי

ואם כן הוא מקבל ואמרו רז"ל זכרהו על היין נמצא ע"כ הזכור הוא מדריגה יותר עליון מיין כי זכור נאמר בפרש' קדש לי כל בכור והנה מדריגת היין הוא שפמנו בא הדיבור כמו אנברו חמרא לדרדקי כי היכי דלימרו מילי חכור הוא יותר עליון כי ממשב' בא עיקר הדיבור. (ע"ד אבא יסד ברתא) והנה כתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמור כמ"ש בוהר כללן מהדיבור וא"צ לומר שמור ולכן אמרו זכור ושמור בדבור אחד נאמרו במקום שהוא דיבור אחד והנוקבא כללה בו ולא נזכרה כמו שמש וירח עמד וזולה ונקרא בשם הזכור והבן זה היטיב מאוד.

תפה אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס וכו'. יובן עפ"י משל הנה האדם המרויח בממונו בתמידות בלי הפסק שעה אחת זה הוא מרגיש חסרונו תמיד בעת שאינו מרויח כי הרגילו תמיד להרזיח משאי"ב אדם שאינו מרויח אלא לזמן קצוב מומן לזמן זה אינו מרגיש כך בחסרונו אף על פי שהמעות בטלות אצלו והנמשל אדם שהוא תמיד דבוק במחשבתו בעבודת השי"ת בלי הפסק רגע וגם עבודתו בלי שום פניה בעולם רק לעשות נחת רוח לירצרו וכל מגמתו ועידונו ותענוגו לעסוק בתורת ה' ובעבודתו ולהסתכל בפנימיות כל דבר שבקדושה בלי הפסק ובשבח השי"ת ובתהילותיו ובוודאי זה האדם יעשה יחודים גדולים והעלאת עולמות עד אין סוף עדי"מ אם משבחים איוה אדם ומספאיים אותו יש לו תענוג גדול עד מאוד. ומתרוםם בעצמו ומתעלה כמ"ש וישא יעקב רגליו שנתבשר בשורה טובה וכו'. וכן האדם מגודל התענוג הוא מתרוםם ומתעלה מחמת

השבחים והנחת רוח שעשה לו ואם כך הוא הטבע בגוף החומרי והגשמי מכ"ש בדבר רחמי שהוא מתעלה ומתרוםם עד אין סוף ואין קץ מחמת הנחת גדול שעושה אדם הצדיק ועולה מעולם לעולם ומייחדם ויכול לראות ממש בחוש עין השכל כל האורות העליונים ופשיטא שהעובד כזה מגיע לו גם כן תענוג גדול בכל רגע ורגע בלי הפסק כי שורש נשמתו דבוק למעלה נמצא כי זה האדם המרגיש בחסרונו אם יפסיק אפילו רגע אחד ומפני שהוא מרגיש לכך אינו מפריד את עצמו אפילו רגע אחד מעבודתו יתברך וזה המשמש על מנת שלא לקבל פרס פירוש פר"ס הוא לשון חתיכה שהיא דבר המוגבל וכן לקבל הוא לשון גבול כמו מקבילות הלולאות רק משמש בלי גבול ושיעור כ"א בתמידות בלי הפסק זהו נקרא עובד ה' האמיתי אבל המשמש על מנת לקבל פרס כמו זה המרויח מומן לזמן ואינו מרגיש בחסרונו ובהבלות הזמן וחס ושלום יפריד מעט מעט מעבודתו אף על פי שהוא גם כן נקרא עובד את הרב עם כל זה אין עבודתו אמיתי. והמרכיח לחבירו זוכה להדבק בהקדושה תפן ברוך הוא שנאמר מכיח רעמו אחרי ולא עוד אלא שנוציא חן וכו'. אל כי הגה יש ב' מיני צדקות א' הוא הצדקה הגשמיות והוא מה שהעושר משפיע לעני ונותן לו צדקה הגשמיות שמחיה את נפשו ואת נפש בניו ובני ביתו ויש צדקה יותר מעולה והוא המתוויר חבירו למוטב דחיינו המוכיחו רק שצריך לזה שני תנאים א' שיהיה כלי המקבל דהיינו שיכנסו באזני המקבל תוכחה לאפוקי מי שאינו שומע לקול המוכיחו ואין רוצה לקבל ההשפעה והב' שהמוכיח צריך להיות

דוגמת ציגור לשפוך ההשפעה אל הכלי. דהיינו שהיה עשיר בדעת כמדת הצדיק העליון המשפיע לעני כידוע ואו יכול להשפיע אל העני בדעת ולהחזירו למוטב וידוע כי מדת הצדיק הוא מדת יוסף וכתב אלה תולדות יעקב יוסף וח"ש מוכיח רעהו דהיינו שיכול להוכיחו ולהחזירו למוטב מחמת שיש לו מדת הצדיק שהוא יוסף כנזכר והראיה שזימן לו הקדוש ברוך הוא להוכיח אותו האדם המקבל בתוכה לכן נקרא רעהו הגם היותו עני בדעת עם כל זה דומה הוא מי שרוצה לקבל דברי חבירות שרוצה לשמוע וללמוד ולקבל כל מה שמוכיחים אותו ולכן נקרא רעהו להצדיק המוכיחו נמצא שזה מוכיח ההמשכה לאדם שהוא זוכה להיות אחר"י כלומר דבוק להשם יתברך כמו מדת יוסף שהוא תחת מדת יעקב ת"ת והוא אחרי ד"ל ולא עוד אלא שמצא חן שהוא גם כן מדת יוסף. ועיין בפרשת נח.

תפז

זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם וקשה למה יהיה המדה כך ועוד חלק חבירו מאין הוא והלוא רשע הוא ורשע לגבי צדיק חבירו קרית ליה. ועוד למה יתן החלק לזה הצדיק והלוא הרבה צדיקים יש ועוד מאין יש לרשע חלק בגן עדן וגם בספיא מאין יש לצדיק חלק בגיהנם וי"ל דאיתא בכתבי האר"י זלה"ה שהרשע אם מרבה לחטוא ר"ל יכול הוא להחטיא את הצדיק כי אי לרשע או לשכיניו ואף על פי שאינו יכול להחטיאו בפועל מביא את הצדיק לידי הרחוק עבירה וכן הצדיק במעשיו הטובים ובעבודתו יכול הוא להעלות את נפש הרשע ואם לא יכול להעלותו

מחמת שנשתרש בחטא עם כל זה מביאו לידי הרחוק תשובה. ולכן אמרו הרשעים מלאים חרטות זו הרחוק תשובה רק מחמת שנשתרשו בחטאם חוזרים לסורם ואיתא המקדש את האשה על מנת שאני צדיק וכו' שמה הרחוק בתשובה נמצא אף על פי שהוא רשע גמור נעשה צדיק גמור בהרחוק תשובה וי"ש זכה פירוש הצדיק על ידי מעשיו נוטל חלקו וחלק חבירו פירוש הרשע שהרחיק בתשובה ונעשה צדיק כמהו באותו רגע והוא חבירו דקאמר וגם תיכף כשהרחיק בתשובה גמור לו ליתן לו חלק בגן עדן ועכשיו שחזר לסורו ליתן חלקו להצדיק שהביאו לידי הרחוק תשובה ומשלו ניתן לו לכן היא מדה ומדה שיונתן לו ולא לאחר וכן הוא להיפך הרשע על ידי חטאיו הביא את הצדיק לידי הרחוק עבירה ונעשה הצדיק חבירו של הרשע ונגזר עליו להיות לו חלק בגיהנם ואחר כך חזר הצדיק לתמותו והחזיק בצדקו נוטל הרשע חלקו בגיהנם שהביאו לידי הרחוק עבירה. וכפעלו ישולם לו וכך היא המדה.

הבנים יוצאים בקשרים ובני מלכים תפז
בוגין וכל אדם אלא שדיברו חכמים בהנה ויש לפרש דרך רמז עפ"י מה שאמרו רז"ל הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם והרבה עשו כרבי ישמעאל וכו' והנה הצדיקים אשר תורתם אומנתם והוא מוכרח להמציא טרף לביתו ומוכרח לבטל מלימודו ולחזור בשוקים וברחובות הנה מה עושה הצדיק הנזכר טרם צאתו לשוק הוא מתפלל ומתחנן לפניו ית' ומקשר נשמתו במחשבה קדושה שלא ילכד במצודת היצר הרע בצאתו והנה ידוע כי מי שיש לו נשמה שהיא מן הבינה נקרא בן ויש אדם שלא זכה

אלא לחלק נפש בלבד שהיא מדת המלכות וזה נקרא בן מלך וזה אפשר רמזו במשנה הבנים דהיינו אותם שיש להם נשמה יכולים לצאת בקשרים ר"ל שיקשור נשמתו בשורשו הנקרא מחשבה כידוע ויכול לצאת כנוכר. עדי"מ מי שרוצה לירד לבור עמוק מאוד מקשר את עצמו מלמעלה כי מתיירא שלא יוכל לחזור ולעלות מן הבור לכן מקשר את עצמו מלמעלה בחבל ארוך ודרך החבל יכול לחזור ולעלות אבל מי שהוא רק מבני מלאכים דהיינו שאין לו רק נפש או אפילו רוח אך עדיין אין לו חלק נשמה לא יסמוך על קישור מחשבתו מפני שלא השיג עדיין מדריגת מחשבה ואולי לא יהיה הקשר אמיץ וחזק ויפול בעמקי הבור ע"כ זה צריך לצאת בזגין שהם המשמיעים קול ר"ל קול ודיבור בדברי תורה שהם מדריגת שורשו כידוע ותגין עליו שלא ילכד חס ושלום וכל אדם פירוש זה קאי על הסיפא וכל אדם לא יסמוך על זה שיקשור מחשבתו כי אולי עדיין לא השיג למדריגת נשמה אלא מה שדיברו חכמים הבנים יוצאים בקשרים לא דיברו אלא בהוה ר"ל בהוה להם שהם היו חכמים והשיגו למדריגת חכמה שהוא נשמה לנשמה ומכל שכן שהיה להם נשמה אבל כל אדם לא יסמוך על זה אלא יצא בוגים הנזכר.

תפט ז"ה הכלל כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתו ויש לדקדק מה שינוי הלשון שאינו מחויב ולא אמר מי שאינו חייב בדבר או הוי ליה למימר בסיפא כרישא אינו מוציא את הרבים ידי חובתו ויש לתרץ עפ"י הקדמה כי כאשר הרשע מרבה לחטוא הוא גורם בעוונותיו שיבוא לידי צדיק והרהור מעבירה מעין אותה

עבירה שעבר הרשע וגם זה יודע שאין הדין נתמתק אלא בשורשו ומחמת זה יכול הצדיק לגרום להעלות גם נפש הרשע מן החטא כי הצדיק כשבא לידו הרהור עבירה תיכף מתחרט וחוזר בתשובה ומעלה ומברר את הטוב מתוך הרע וגם את הרע ממתק בהעלותו אל שורשו והוה שאמר רז"ל כל שאינו מחויב בדבר ר"ל כל שלא נתחייב בדבר עבירה דהיינו שלא בא לו הרהור עבירה זו שעשה הרשע אינו יכול להוציא את הרבים ידי חובתו דהיינו הרשעים הנזכרים מפני שלא בא לו הרהור אינו יודע מעין איזה עבירה עבר הרשע שיהיה יכול למתקו ולהוציא הרשע מחובתו אבל מי שמחויב בדבר כלומר שנתחייב בדבר עם הרשע שגרום לו התרהור כנוכר יכול להוציא ידי חובתו ולכן אמרו שמחויב ולא אמרו שחייב כי לא מחמתו באה לו התרהור כ"א על ידי הרשע אבל גבי הרשעים אמרו ידי חובתו"ן שהם חייבים בנפשותם ולא אחרים מחייבין אותם או יש לומר מי שאינו מחויב בדבר פירוש שנתחייב האדם בגלגל ראשון ובא בגלגל הזה כדי לתקן את המעוות וכמ"ש כמה תנאין ואמראים היו יודעין מאיזה גלגול הוא בא ואיזה דבר הוא צריך לתקן כמ"ש תיתי לי דקיימתי מצות ציצית זה אמר תיתי לי דלא מסגינא ד"א בלא תורה ותפילין וכיוצא בזה. והנה הצדיק היודע על איזה דבר עבירה נתגלגל ויודע שבגלגול הראשון היה חוטא ומחטיא את הרבים והנה הוא צריך לתקן את הדבר ולזכות את הרבים ולהוכיחם להתחרט למוטב שישובו בתשובה שלימה ויש כל מי שאינו מחויב בדבר כבר כלומר בגלגול

תצ

אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני. הצב ולא חסיד אני שכל מלכי מורח ומערב ישנים עד שלשה שעות ואני חצות לילה אקום ולא חסיד אני שכל מלכי וכו' ואני ידי מלוכלכות בשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה ויובן על פי מה שכתוב בזהר כל אשתדליותא דדוד מלכא לחברא אתתא לבעלה והי' ממתיק הדינים ע"י החסידים וזהו ידוע כי הדינים נקראים ליל' וכשהוא ממותק נקרא ליל'ה כמו נע"ר ונערה"ה וזהו שגאמר חצות לילה אקום להודות פירוש על ידי הודאות ושריים ותשבחות הייתי מרש' החסידים וממתיק הדינים והייתי חוצה הלילה לשנים ונסתלקו הדינים שהוא ליל' וגשאר רק ה' ולא שנסתלקו הדינים לגמרי אלא שגשאר ממותקים והרי הם כמו שנתעלמו מחמת משיכת החסידים. כי שרגא בטיהרא מאי מהני ובמה הייתי ממתקם על ידי שבחות והודאות כנוכר והייתי ממתקם בשרשם דהיינו בכ"ב אהון שהם ה' מוצאות הפה והתחלות. ה' מוצאות הם ה' אלפי"ן הידועים. (והם א' מאדג"י הממתיק דין מאדג"י) שהם חסידים גמורים וזהו אקו"ם שהייתי קיומא על ידי שורשם ה' הנזכר וזהו בהבראם בה' בראם וזהו הכל לפי שחסיד אני כמו שכתוב בזהר ולא עם הארץ חסיד לפי שחסר לו יו"ד שהיא החכמה אבל בהיות שחסיד אני מדובק בחכמה הייתי יכול למתקם בשרשם שהם ה' אלפי"ן כנוכר שהם בחכמה כנודע ומה שכתוב ולא חסיד אני וכו' שידי מלוכלכות בשפיר ובשליא פירוש כי הלוא ידוע שיש חיצוניות ובכל התורה והמצות שהוא שומר לפרי והוא נמשל לשפיר תשליא שאין תולד יכול להתעזות אם לא על ידי החיצוניות

הא' או שהוא באמת מגלגול הא' רק שאינו ידוע פרט החטא שנתגלגל עליו ואינו ידוע שהוא מחויב לזכות ולתקן את הרבים זה אינו מוציא הרבים ידי חובתן. כלומר אינו ידוע שיועיל תיקונו שהוא רוצה לתקן ולזכות את הרבים כי אפשר שנתגלגל בשביל דבר אחר אבל מי שידוע בשביל איזה חטא הוא נתגלגל וידוע שהוא מחויב בדבר זה מכבר הוא יכול להוציא את הרבים מחובתן כנוכר.

תצא

אמר הקדוש ברוך הוא לזו עלי ואני פורע. וקשה למה המדה כך ולא יודמן הקדוש ברוך הוא לעני שיהיה לו על סעודות שבת ולא יצטרך ללות וי"ל על פי הלצה כי ידוע שאין הברכה שורה אלא על איזה דבר אף שהוא מועט מתברך כמו אסוך שמן דאלישע אבל אין הברכה שורה על דבר ריקן אם לא שיעשה הקדוש ברוך הוא גם מפורסם כי היינו יש מאין והנה אין רוצים להנות ממעשה נסים כמו שמצינו כמה חנאים ואמוראים וזה שכתבו לזו עלי כי זה מדבר בעני בעת שבתו ריקן ואין כל בבית אפי' דבר מועט שתשרה עליו הברכה בכדי שלא יהיה הנס מפורסם וניכר לו כל כך ואם ירצה הקב"ה לעשות לו גם מפורסם אפשר שלא ירצה להנות לזה אמר לו עלי וכו' כמ"ש בגמרא המודר הנאה מחבירו פורע את חובו אי"כ מצינו שפריעת חוב אינו הנאה אי"כ לא יחוש העני וילזה ויענג את השבת ואף על פי שהקב"ה יפרע את חובו אין זה מיקרי הנאה ממעשה נסים כנוכר (ואף על גב דבגמרא מוקי לה באותו החוב שאין המלוה תובע אלא הלוה שאם ירצה לא ישלם למלוה גם הכא המלוה לעני כזה מסתמא ג"כ מלוה לו ע"מ שלא לתובעו).

כמו שיש חיצוניות אל מצות התשובה דהיינו שעושה תשובה מיראת עונש כמו שאמר רבותינו ז"ל ע"פ ופרעה הקריב שהקריב את ישראל לתשובה וכי פרעה נתכוון להקריבם לתשובה אלא היה רק כמו הקליפה שומר לפרי ואחר כך מצאו ישראל הפרי עצמו ואכלו ועשו תשובה כהוגן ומתוך שלא לשמה וכי. וזו ידי מלוכלכות פירוש שהייתי מסתכל בחיצוניות המצות והתורה ויגעתי ומצאתי להוציא מהם פרי ולטהר אותה מכל החיצוניות וידוע כי התורה המצוה נקרא אשה וזהו אשה לבעלה ולהוציא הפנימיות זך ונקי בלי שום סיג וידוע מהוזהר כי הכל במחשבה אתברירו שהוא חכמה כנודע ולכן אמר ולא חסיד אני כנזכר שהוא בחכמה כנזכר.

תצג א' וזו חכם הלומד מכל אדם. שגאמר מכל מלמדי השכלתי ודקדק הרב מה' מיכל נר"י למה לא אמר הלומד מכל מלמד כלשון הכתוב מכל מלמדי ותינו"ך כי התנא בא להוסיף כי לא תורה בלבד יש ללמוד ממלמדיו אלא אפילו שאר מדות והנהגות טובות דהיינו איזה הנהגה ישרה או מדה טובה באדם אפי' מעם הארץ או מרשע יתן בדעתו מנהג זה וילמדנו ממנו. וזהו איזה חכם הלומד מכל אדם איזה מדה טובה והנהגה ישרה בעבודת הבורא יתברך.

תצד אהבה דוחקת הבשר. רצה לומר אהבת השם דוחקת ומוככת את הבשר שהוא הגוף (עוד יש לומר שאהבה דוחקת וממחקת את הבשר שהוא דין כי הבשר בא מסטרא דרינא כידוע).

תצה מאשר יקרו בעיני נכבדת וגומר אתן אדם תחתיו. יובן כפשוטה עדי"מ למלך שיש לו בן אהוב וחביב

זיקר בעיני המלך עד מאוד והנה שריו ועבדיו רוצים ליתן הימנון למלך בשבח וקילוס והילול והודיה אך מחמת גודל אימת המלך לא היו להם פתוח פה כי גורא הוא מאוד מה עשו אמרו בלבם הלא זו ידוע כי עיקר תענוג המלך ושמחתו הוא כבוד בנו חביבו וידידו לכך תחילת כל השבח התחילו לשבח מעשה בנו לפני המלך ובה יגרמו שמחה ותענוג להמלך ויהיו יכולים אח"כ לפתוח פיהם בשבח של המלך כן כביכול המלאכים אומרים לפניו ברוך ה' אלהי ישראל וכמיש ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. וזהו מאשר יקרו בעיני רצה לומר מפני שהכל יודעים שאתה יקר ואהוב וחביב בעיני נכבדת עוד יש לומר כי הנה המלך האהוב את בנו מאוד מחמת גודל אהבתו הוא מסתכל תמיד בפני בנו ומשגיח עליו בעינא פקוחא והנה המסתכל באיזה דבר אזי כח הראות הוא מלביש אותו דבר ומסבב אותו כח הראות היא וידוע שלבריש נקרא כבוד כי הא דרבי יוחנן קרא למאני' מכבודותיה וזהו מאשר יקר רצה לומר מאחר שאתה יקר וחביב לי אני מסתכל בך תמיד כמו שכתוב עי"ן יעקב וזהו בעיני נכבדת רצה לומר בכח הראות עיני נתלבשת כביכול ולא עוד אלא כדכתיב צדיק משל ביראת אלהים וכי' אלמלא כתוב א"א לאמרנו כמו שכתוב ועל דמות הכסא כמראה אדם כביכול ואתן אדם תחתיו שהוא יתברך גזור ואתה מבטלו.

תצו הבא לטהר מסייעין אותו. ויש לומר כי הנה אנו רואים אדם הבא לטהר א"ע דהיינו שרוצה להתפלל בכונה לפניו יתברך ועושה הכנה גדולה לזה ובעומדו להתפלל בתוך

- עיקר כוונתו באמצע התפילה באה לו מחשבה וזה הדין הוא הסיוע לזה מלמע' אך האמת הוא כי אדרבא זהו הסיוע שלו כמבאר בדרושים הקודמים שהשם יתברך שולח זאת לאדם בכדי להעלותה ע"ד מגלגלין זכות על ידי זכאי ואין המחשבה היא עיקרית אלא להעלותה לשורשה כגון שבא לו מח' זרה מאהבה רעה או מיראה רעה וכן כיוצא בזה והוא מדחה המחשבה הרעה ההיא ומדבק א"ע באהבה או ביראה דלעילא ומסיים תפילתו בהתלהבות יותר גדולה ובוה מוציא גיחות מהקליפה וזהו הסיוע שמסייעין אותו וזהו פירוש הפסוק ורחם השמש רצה לומר שהאדם עומד להתפלל בהתלהבות ורחם לו השמש ואחד כך פתאום באמצע התפילה ובא השמש שאבד ההתלהבות שבא לו מחשבה זרה ולמה הוא כך לזה אמר הטעם אל מקומו שואף רצה לומר שואף הוא לשון גיחוק כמו ש"ף מדוכתיה רצה לומר השם יתברך מומן לו זה כדי שיהי' אדם זה שואף אל מקומו פירוש שיוציא הניצוצות ויחזירם למקומם לשורשם בקדושה. וזהו שאמר שואף ורחם הוא שם. **חצב** כל שמעשיו מרובים מהכמתו. רצה לומר שיש לו הרבה מעשים מחמת חכמתו רצה לומר בשביל חכם ועושה אפילו דברים גשמיים לכבודו יתברך חכמתו מתקיימת ר"ל מתקיימת עלמות שניתוסף להקדוש ברוך הוא וכל שאין וכו' שאין בו חכמה זו רק שהוא לומד בסתם אחרי שהוא מבין מה שלומד אין חכמתו מתקיימת כי אפילו חכמת התורה שהוא לומד אם הוא בלא דחילו ורחימו אינו כלום כמ"ש בזהר כל מלה בלא דחילו ורחימו לא סלקית.
- חצט** מ' שאין בו דעת אסור לרדם עליו. פי' כי מדת רחמנות באה מן הדעת כי מכה הדעת יודע לרדם ולפיכך אין במדת רחמנות שבירה כי הוא בא מכה הדעת והדעת הוא רק חיים והוא דכתיב ובדעת חדרים ימלאן ואין בו שבירה ואף על פי שכתוב במדת רחמנות ויחמול על מיטב הצאן ריחם עליהם אבל במדת רחמנות עצמו אין בו שבירה כנזכר.
- חק** גדולים מעשה הצדיקים ממעשה בראשית. ר"ל כי מעשה בראשית הי' י"ש מאיין וצדיקים עושים מיש אין כי מכל הדברים שעושים אפילו מגשמיות דהיינו אכילה מעלים הניצוצות הקדושה מזה האכילה מלמעלה וכן מכל דבר נמצא שעושים מיש איין וד"ל האמרו רז"ל גדול נס האחרון וכו' וד"ל.
- חקא** הרבה עשו כרשבי' ולא עלתה בידם. הכוונה שהיו רוצים לעשות סיגופים כדי שיבואו למדריגת רשבי' ולכך לא עלתה בידם ולא יטוון בעבודתו כן רק לעשות נחת רוח ליוצרו ולא שיבואו למדריג' וכשהוא רואה שעבודתו גדולה משל חבירו לא יתגאה ח"ו כדאיתא באותיות דר"ע ואל יאמר בלבו אני גדול מחבירי.
- חקב** אל תעש תפילתך קבע. פירוש שלא תתפלל לצורך עסקין אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ר"ל בשביל השכינה הנקראת מקרים וכן הוא בספר הזהר שהם נקראים כלבים עזי נפש שצוחין הב הב וכו' וזה שכתוב אחת שאלתי וגומר אתה אבקש רצה לומר בשביל השכינה כנזכר.
- חקג** שום תשים עליך מלך. פי' מדת מלכות ופירשו רז"ל איך שתאה אימתו עליך ר"ל זהו מדת יראה.

אגדות חז"ל בדרך מוסר. סליק דברי תוכחות על

הוספות

לספרי הרב המגיד ממעזריטש

מפתח:

ב	תורות ופתגמים הרב המגיד ממעזריטש
יז	כללים ושאלות
כ	הגהות וביאורים באור תורה
לב	אמרות קודש — ע"ד הה"מ
74	מנהגי הרב המגיד
78	אגרות קודש
112	נוסח ההסכמה בספר הלכת פסוקה
נז	קטע מבית רבי — ע"ד הה"מ
114	נוסח המצבה
נח	רשימת הספרים — מהם נלקטו ההוספות
נט	פאקסימיליא משער הוצאה הא' של לקוטי אמרים
ס	פאקסימיליא משער הוצאה הב' של לקוטי אמרים
סא	פאקסימיליא מעמוד אחד מכתב-יד של לקוטי אמרים
סב	פאקסימיליא מעמוד אחד מכתב-יד של לקוטי אמרים
סג	פאקסימיליא משער הוצאה הראשונה של אור תורה
סד	מפתח פסוקי תנ"ך, מאמחז"ל, זהר וכו' לאור תורה
עד	הערות וציונים ללקוטי אמרים
עה	ציונים והערות לאור תורה

תורות * ופתגמי הרב המגיד ממעזריטש

— נלקטו מספרי רבותינו נשיאינו הק' ותלמידיהם —
(שלא נדפסו בספר לקוטי אמרים ואור תורה)

א

לך לך

עוד פי' אדמו"ר ג"ע הפסוק אני הנה בריתי אתך ששמע ממורו הה"מ ג"ע, שקודם שנימול אברהם היו יורדים נשמות עליונות גם לעכו"מ וכשנימול אברהם אין יורדי' להם נשמות גבוהות כ"א לישראל (וא"כ זהו פי' אני הנה בריתי אתך ר"ל בריתי הוא השפעת נשמות עליונות יהי' אתך לבד דוקא). והענין הוא כי האבות הן המרכבה ובחי' מדת אברהם הוא שיהי' מרכבה לבחי' החסד דאצי' כידוע ולכן קודם שנימול אברהם הערלה שהיא קי"ב הי' מכסה על אבר ההשפעה הי' השפעת החסד שלמעלה נמשך לכולם בשהו אף לעו"כ כדכתיב ואתה מחי' את כולם מלכותך מל' כ"ע (ור"ל כמו שהשפעת החיצוני' דחיות העולמות הוא לכולם בשהו מבחי' מל' כ"ע כמו"כ גם אצ"ר הנשמות שהוא המשכה פנימי' הנמשך מבחי' אבר היסוד כו' שמשפיע למל' הי' נמשך גם כן לכולם בשהו כיון שהערלה הי' מדובק ממש ליסוד עולם כו') והיו או הקליפו' גבוהי' במדריגה (וכמ"ש אם תגביהי כנשר שבחי' זו נמשך ממקום גבוה דקמי' כחשיכה כאורה וכמ"ש ברבות בראשית ר"פ בראשית וז"ל ועדיין א"י באיה מהן חפץ) ולכן ג"כ לא הי' מהן או גרים כי לא הי' יכול לאכפיי' לסט"א שהי' גבוה במדריגתה ומה שהיו מקבלי' מלמעלה הי' נשאר אצלם אבל כשנימול אברהם אזי נפרדה הערלה מן הברית ולא יכלו עוד הקליפות לינק מיסוד מקור הנשמות כידוע מענין נשמת כל חי כו' וירד השפע מבחי' יסוד לישראל לבד וכל הנשמות הגבוהות יהיו רק לישראל וקבלות ויניקות של העכו"מ יהי' בבחי' השתלשלו' השפע מישראל אליהם (וע' באגה"ת פ"ה שישראל מקבלים משם הוי' משא"כ עכו"מ מקבלי' מצירופי' אחרוני' דשם אלקים כו' הו"ש במדרש ע"פ אני אל שדי כו' דייה לערלה כו' ע"כ ר"ל שעד עתה ירדו לעכו"מ נשמות גבוהות משא"כ מכאן הילך כנ"ל) ולכן והיית לאב המון גוים שלכך התחילו להתגייר ולאכפיי' לסט"א מפני שעיי"ז נפלו ממדריגתם שלא יומשך להם נשמות געלות כו' ועיי"ז יבואו לאכפיי' כו' המתגיירי' מעו"כ יומשך להם נשמות דהא בהא תליא, וכנז' ג"כ בכונת המילה שכל שמונת ימים משגולד אין יורדין עליו מחי' כדי שלא תקבל הערלה ונסתמו המחוי' למעלה כל הח' ימים כ"א לאחר שחזתכי' הערלה או יורדים ומתגלים החסדים המחוי' *.

(*) תורות ופתגמי הרב המגיד : אחרים — גם בתוספת הביאור.

(1*) אהיית לך כרך ד (ע' 1426).

ב

וִירָא

שמעתי ממורי ע"ה ע"פ ואנכי עפר ואפר שאמר אברהם אבינו ע"ה על הארת נשמתו המאירה בגופו מאור חסד עליון והיא מדתו מדת אהבה רבה (נ"א שבה הי') שהי' אוהב את הקב"ה אהבה גדולה ועליונה כ"כ עד שנעשה מרכבה להקב"ה וסד"א בחי' חסד ואהבה שלמעלה בספירות העליונות היא מעין וסוג מהות מדת אהבה רבה של א"א ע"ה רק שהיא גדולה ונפלאה ממנה למעלה מעלה עד אין קץ והכלית מצד עצמן כי אור א"ס ב"ה מאיר ומלוכב בתוכם ממש ואיהו וגרמוהי חד. משא"כ בנשמת האדם המלוכשת בחומר שיש למדותיה קץ וגבול. אבל מ"מ סד"א שמדותיה הן מעין וסוג מדות העליונות ולז"א ואנכי עפר ואפר דכמו שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף שהיה מורכב מד' יסודות ארמ"ע וג' יסודות אמ"ר חלפו והלכו להם וכלו בעשן המתהווה מהרכבתן כנודע ויסוד הד' שהיה בעץ שהוא העפר שבו היורד למטה ואין האש שולטת בו הוא הנשאר קיים והוא האפר והנה כל מהות העץ וממשו וחומריו וצורתו באורך ורוחב ועובי שהיה נראה לעין קודם שנשרף ויקרו היה מיסוד העפר שבו רק שאמ"ר כלולים בו כי העפר הוא חומרי יותר מכולן ויש לו אורך ורוחב ועובי משא"כ באש ורוח וגם המים הם מעט מזעיר בעץ וכל ארכו ורוחבו ועוביו הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר שהוא האפר הנשאר אחרי שנפרדו ממנו אמ"ר והנה כמו שהאפר אין לו דמיון וערך אל מהות העץ הגדול באורך ורוחב ועובי קודם שנשרף לא בכמותו ולא באיכותו אף שהוא [הוא] מהותו ועצמותו וממנו נתהווה כך עד"מ אמר אאע"ה על מדתו מדת החסד והאהבה המאירה בו ומלוכשת בגופו דאף שהיא [היא] מדת האהבה וחסד העליון שבאצילות המאיר בנשמתו שהיתה מרכבה עליונה אעפ"כ בדרתה למטה להתלבש בגופו ע"י השתלשלות העולמות ממדרגה למדרגה על ידי צמצומים רבים אין דמיון וערך מהות אור האהבה המאיר בו אל מהות אור אהבה וחסד עליון שבאצילות אלא כערך ודמיון מהות העפר שנעשה אפר אל מהותו ואיכותו כשהיה עץ נחמד למראה וטוב למאכל עד"מ ויותר מזה להבדיל באלפים הבדלות רק שדברה תורה כלשון בני אדם במשל ומליצה¹.

ג

ויפול אברהם על פניו ויצחק, ויאמר בלבו הלבן מאה שנים יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד — ומשה רבינו מסביר להם להילדים — כי כל הפירושים² אמת הם, ואין מקרא יוצא מדי פשוטו, ואם תאמרו איך

(1) אנה"ק סי' טו. וראה סה"מ תש"ג ע' 23.

(2) ראה בראשית רבה פמ"ו, ה.

אפשר הדבר אשר אברהם יהי' מסתפק במאמר השם, תדעו אשר זהו מצד הגוף ואשר גם גוף קדוש בשר הוא.⁴

ד

חיי שרה

ואברהם זקן בא בימים והוי' ברך את אברהם בכל, ואיתא בזהר⁵ בא בימים באיגון יומין עילאין, דימים יוצרו ולו אחד בהם כתיב דהכוונה של הימים הוא אשר ולו אחד בהם להמשיך בחינת אחד בהימים ע"י עסק התורה ועבודה, ואזי הימים הם לבושים, וה' ברך, הברכה היא את אברהם, הטפל לאברהם זרעו עד סוף כל הדורות, בכל, יחזית יחזיע דשמע וברוך שם.⁶

(3) קובץ מכתבים תהלים (ע' 11), מועתק בזה דברי הה"מ בענין הגיל .
... בעת שהיא ששמעתי את השיר והזמרה דאמירת מזמורי תהלים [של האנשים פשוטים, כפי שהראה הבעש"ט לתלמידיו החבריא קדישא] — מספר כ"ק מורנו הרב המגיד לכ"ק רבנו הזקן — הי' לי כעין שפיכת הנפש וגעגועים גדולים באהבה בתענוגים אשר כמוהו לא זכיתי עדיין עד אז, והפאנטאפעל שלי היו רטובים מזיעה ודמעות של תשובה פנימית מעומקא דלבא.

... כ"ק רבנו הזקן מספר להוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק צמח צדק, אשר כ"ק מורנו ורבו הרב המגיד אמר לו, אשר זמן רב הי' בצער גדול על אשר הרהר אז אחרי רבו, ועשה כמה תיקונים לתקן דבר זה ולא יכול להרגיע את עצמו מדוע הרהר אחרי רבו.

באחד הלילות ראה מחזה נעלה ונשגב — מה המחזה לא סיפר אז כ"ק רבנו הזקן לכ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק צמח צדק, כי אם בשבוע שקודם הסתלקותו⁷ סיפר לו —

בהלכי חזרה — מספר כ"ק מורנו הרב המגיד לכ"ק רבנו הזקן — בהיכלות דגן עדן עברתי דרך היכל אחד אשר תינוקות של בית רבן יושבים ולומדים חומש, ומשה רבינו יושב בראש השלחן,

כל התינוקות אשר בהיכל ההוא למדו פרשת לך, ואחד התינוקות אמר בקול רם הכתוב ויפול אברהם . . . בשר הוא [כבפנים].

אז — מספר כ"ק רבנו הזקן לכ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק צמח צדק — כשמוע כ"ק מורי ורבי אשר מצד הגוף יכולים להיות כמה מחשבות והרהורים הבאים בדרך ממילא ומאיליו, הגה זה הרגיע את רוחו של כ"ק מורי ורבי נ"ע.

(4) של רבנו הזקן — כ"ד טבת תקע"ג.

(5) ח"א קכט, א.

(6) סה"מ תשי"ט ע' 92 ואילך, עיי"ש.

ה

ויצא

להבין בתוס' ביאר ענין... מ"ש ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב ללבן שלחני למקומי ולמה לא בקש קודם לכן וגם מ"ש בשם הה"מ ג"ע (הנבא באור המאיר) דמשי"ה רדף לבן אחר יעקב לפי שיעקב אבינו השאיר אחריו אתיות התורה שעדיין לא הוציא אותם מלבן ולזאת רדף לבן אחר יעקב ליתן לו את האתיות שנשארו אצלו וניתוסף פרשה א' בתורה באלו האתיות עכ"ל דלכאורה תמה איך יעקב נשתהה כ' שנה אצל לבן בשביל לברר ניצוצי' ולמה השאיר הניצוצות אלו ולא ביררם עד שהוכרח להיות העלתם ע"י שרדף לבן אחריו. ויובן כ"ז בהקדים פ"י ברכה ראשונה דשמו"ע שאר' אלקי אברהם וכ"י הגדול הגבור כ"י דלכאורה יפלא למה מקדימים השבח דאלקי אברהם קודם השבח דהגדול שהוא שבח עצמו משא"כ ענין אלקי אברהם שאברהם קיבל אלהותו ית' ואינו שבח עצמו ולמה מקדימים זה. אך הענין דהנה פ"י גדולה זהו עצם מדת החסד דאצי' שנק' גדולה ומדת הגבורה נק' גבו' אבל פ"י הגדול הגבור אינו עצם המדה לבד כ"א מה שאאי"ס ב"ה מתלבש במדה עד שנק' גדול לפי שמתלבש במדת הגדולה כמו שנק' חכם מי שעוסק בחכ' והו' ענין חיותו וגרמוהי חד פ"י גרמוהי הם בחי' הכלים חו"ג כו' והו' בחי' הגדולה והגבורה ואע"פ שהן אלהותו ית' שהרי איהו וגרמוהי חד מ"מ אינו ערוך לגבי היחוד דאיהו חיותו שהוא האור המתלבש בהכלי ועל זה נק' הגדול הגבור כו' ולכן גדולה וגבורה לשון נקבה מטעם שהכלים הם בחי' מקבלים לבד שהרי ית' לא מכל אינון מדות איהו כלל ולא כמו המדות באדם שהן עצמיות ומהות הנפש, משא"כ למעלה אבל הגדול הגבור לשון זכר הוא על היות התלבשות או"א"ס ב"ה ממש בהכלי והנה כדי שיהי' התלבשות זו הוא ע"י אתעדל"ת מבחי' האבות הן הן המרכבה כי הנה כתיב עולם חסד יבנה יבנה לשון הוה שצ"ל תמיד בנין והמשכה שיתהוה מדת החסד משום דהרי הוא ית' לאו מכל אינון מדות איהו כלל כנ"ל ובנין זה והמשכה זו ידוע שצ"ל תחילה יסוד אר"א שעיי"ז נמשך ההמשכה במדות. ופ"י או"א"ס הם בחי' חו"ב אין ויש תרין ריעין דלא מתפרשין כי התחדשות מאין ליש צ"ל תמיד וההעלאות מ"ן ליחוד זהו ע"י היות המרכבה פני אר"י פני שור כו' שנמשכי' ומתהווים ממדות עליונות הגדולה והגבורה כו' ובביטולם מעלים מ"ן לעורר יחוד או"א"ס שיהי' עיי"ז התהוות המדות הגדולה והגבורה כו' וזהו שנק' מרכבה שנושאים בחי' אדם שעל הכסא שהוא חו"ב ומדות עליונות להמשיך בו אור מבחי' כי לא אדם הוא. והו' שכתוב לך הוי' הגדולה כו' עד וצבא השמים לך משתחיים ואח"כ אשר בחרת באברם כו' להיות האבות הן הן המרכבה שעיי"ז יומשך בחי' עליונה יותר מההמשכה שע"י מרכבה דפני אר"י כו' שממשיכים רק יחוד חיצוני' דאו"א להיות התהוות מאין ליש ע"י מדת הגדולה כו' משא"כ ע"י ביטול האבות שנשמתן מאצי' היו מרכבה בביטול תמידית הפוך הגוף ונה"ב לביטול זה המשיכו יחוד פנימי' דאר"א עד שעיי"ז נמשך בחי' הגדול הגבור כו' שזהו בחי' התלבשות או"א"ס במדות

ונעשה ע"י יחוד אריא בפנימי' משאיכ ע"י המלאכים נמשך להיות המדה בעצם הגדולה והגבורה כו' זהו שמקדימים לומר אלקי אברהם כו' ועי"ז יהי' בחי' הגדול כו' שלמעלה מבחי' הגדולה, והנה כדי שיומשך בכל אריא מבחי' מדות האבות א"א להיות כ"א ע"י השכטים שהם בחי' שבת המשכה מאצ"י לבי"ע ועי"ז יוכלו להמשיך אחי"כ מהאבות כו' אך כדי שיהי' אתעדלית צ"ל אתעדל"ע חתו ענין וישכם לבן כו' כמבואר כ"ז בפנים בדברי רז"ל ולהיות כי בחי' זו דוישכם לבן הוא אתעדל"ע הנמשך מצ"ע שלא ע"י אתעדלית כ"א אדרבה שזו המעורר בחי' אתעדלית משי"ה לא בירר יעקב עצמו בחי' המשכה זו כי אינה נמשכת ע"י אתעדלית כ"א לבן רדף אחריו שהוא בחי' אתעדל"ע המעורר אתעדלית וא"ש דברי הה"ק המגיד נ"ע ע"פ הקדמת רבינו ז"ל *.

ו

וישלח

וישלח יעקב מלאכים, נאגט רש"י מלאכים ממש, דעם ממש פון די מלאכים האָט יעקב געשיקט צו עשו"ן, אָבער די רוחניות פון די מלאכים איז געבליבן מיט יעקב'.

ו א

שמות

כשנסעו הרב ר' שמעלקי ואחיו הרב ר' פנחס למעזריטש אמר להם הרב המגיד ממעזריטש ע"פ ויאמר משה אל האלקים הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת לי להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה פ"י שמשא אמר להשי"ת איך אלך אל בני ישראל שהם גדולי מדע שהם יאמרו לי מה שמו של השי"ת ע"י ידיעתם והכרתם בשם השי"ת וא"כ מה אמר אליהם ואין לדבר בפני גדולי המדע כהם, ואמר לו השי"ת אהיה אשר אהיה כי אהיה בגימט' כ"א ואהיה אשר אהיה היינו כ"א פעמים אהיה מספר תמא מספר אמת היינו אמת תאמר להם כי הויה אמת והכל כזב אפילו ברום המעלות וד"ל ואת האמת לא ידעו עד הנה ולא השיגו (ביחיל ישן) *.

ז

בשלח

כמ"ש הה"מ ז"ל סוס ורוכבו כו' כמו שהאדם הרוכב על הסוס הוא למעלה והסוס למטה אעפ"כ אין האדם הרוכב יכול בעצמו לילך על הר גבה בלי הסוס והסוס מביא את האדם הרוכב למקום שאין האדם בעצמו יכול להגיע

6* אה"ת ויצא כרך ה (תחסט, א), וראה לקו"ש כרך א ע' 80.
7* סה"ש התשי"ג ע' 155, וראה לקו"ש כרך ה' ע' 304 ואילך. לקו"ש לפ' וישלח, תשל"ג.
7* גנוי ונסחרות, אור נערב (ע' כא).

שם, לכן האותיות נק' סוסימ' כי האף שהם למטה והשכל ומדות רוכב על האותיות ומנהיגן אעפ"כ נתעלים השכל המדות דוקא ע"י אותיות*.

ח

יתרו

וכמו שפי' המגיד נ"ע במ"ש גבי עשרת הדברות וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דהיינו שהקב"ה חיבר וקשר את עשרת הדברות אל בחי' לאמר היינו עשרה מאמרות שנאמר בששת ימי בראשית, וכמ"ש בזה ויקרא (ד"א ע"ב) איך עשרת הדברות מכוונים נגד עשרה מאמרות**.

ח א

ויקהל

ראו קרא ה' בשם בצלאל,

הרה"מ נ"ע אמר בצל א"ל היית וידעת כו' חיבת וידעת (שלכאורה היא מיותרת כו') היינו (דברים ד') וידעת היום והשבות אל לבבך.

ולכאורה הוא פלא מה ענין וידעת זה למע' דוידעת היום והשבות אל לבבך כו'... ועם זה יובן מאמ' הרה"מ נ"ע בצל א"ל היית וידעת היינו וידעת היום והשבות אל לבבך כי בחי' וידעת כו' והשבות כו' יש להם שייכות עם המשכן כי זהו עשיית המשכן בכ"י בגפש כו' וד"ל***.

ט

צו

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דהגם שהאש יורד מלמעלה באתערותא דלעילא, מצוה להביא מן ההדיוט, כי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, רוח מלמטה אייתי רוח מלעילא, ואמשיך רוח מלעילא ולעילא, ומצוה עשה להבעיר אש על המזבח, מזבח הוא אדם כי יקריב מכם, וההקרבה עצמה אינה מספקת, וצריכים להבעיר אש הקרבן אשר מכם, ואש זה לא תכבה, שהיא מכבה את ה"לא"*

* הנחות הרי"ם ז"ל (ע' א').

(7**) לקו"ת חקת (נו, סע"ג), וראה לקו"ש כרך א ע' 148.

(7***) פלא הרמון שמות (ע' שכה), וראה אוה"ת ויקהל (ע' ארג וא"לך).

(8) היום יום כי אדר שני, ושם: רבינו הוקן סיפר: מהתורות שאמר מורי (הרב

המגיד) לפני ביתירות, היתה תורה על הפסוק אש תמיד... [כג"ל].

את התורה הזאת אמר מורי לפני עשר פעמים — כזו לחקקה בעשר כחות נמשי —

ויאמר לי: אתה תלמידי הנך נצרך להאש תמיד, לפי שעליך הוסל לכבות לא (של המנגנים)

גדול. אתה תכבה את הלא והשיית יהפוך את הלא להן (ראה שם כא אדר שני). — וראה

לקו"ש כרך א' ע' 217.

י
אמור

וספרתם לכם, וספרתם הוא מלשון ספירות ובהירות. וספרתם לכם, צריכים לעשות שיהי' הלכם בהיר".

יא
בהעלתך

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, ופרש"י חנם מן המצות דהיינו שנמשך השפע ממקום גבוה שלמעלה מאתעדל"ת אשר אין מגיע לשם העלאת מ"ן ממעשה המצות (וע' בוהר פרשת בהר דק"ח ע"א ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים כו' ובשביעית יצא לחפשי חנם ע"ש). והנה כתיב חנון ורחום הוי' וכתיב הוי' רחום וחנון, והענין שיש בחי' מדת הרחמים הגמשכת משם הוי' וע"ז אמר הוי' רחום וחנון כו' אך יש בחי' רחמים שלמעלה משם הוי' שהם בחי' רחמים גדולים, וע"ז נאמר חנון ורחום הוי' שהקדים בחי' חנון ורחום להיות הוי' (וכמ"ש במ"א ע"פ אשירה להוי' ע"ש)".

יב
ואתחנן

ואהבת את ה' אלקיך, ומורנו המגיד ממעוריש נ"ע הקשה דהלא אהבה היא מדה שבלב, ואיך שייך בזה ענין הציווי, אלא שפי' ואהבת שהוא מלשון הבטחה דסופך לבוא לידי אהבה, והוא ע"י הקדמת שמע ישראל כו' אחד, דשמע ישראל אז א' איד דערהערט אז הוי' וזאס למעלה מהטבע דאס איז אלקינו כחנו וחיותנו, ועי"ז הוא בא באהבה להוי' באמירת ואהבת כו'".

הקשה רבינו [הזקן] נ"ע דהגם שבהתבוננות שייך ענין הציווי אבל אינו מוכרח עדיין, ורז"ל אמרו דלעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ והו"ע השימת לב שהיא מביאה את ההתבוננות בדבר בפועל לפי ענין ההשגה... וזהו שפי'

9) היום יום י' אייר, ושם: יום ב' דהה"ש תרכ"א בסעודה סיפור הצ"צ: יום ב' דהה"ש תקנ"ה בסעודה אמר אאזמור (רבינו הזקן): ביום ב' דהה"ש תקנ"ה בסעודה אמר כ"ק מור"ר (המגיד ממעוריש) וספרתם... בהיר, וישען כ"ק אאזמור על זרועות קדשו וישורר את הניגון של ד' בבות בדבקות גדולה, אח"כ הגבי' את ראשו הק' ויאמר — בניגון של שאלה: ובמה מספרים את הלכם? ותוך כזי דיבור אמר — בניגון של תשובה: בשבע שבתות תמיות, בבירור שבע המדות, שכל מדה ומדה תהי' כלולה משבע ושבע המדות עצמם יהיו שבע שבתות, ושבת אינה צריכה בירור.

10) נוסף בלקי"ת ואתחנן (ג, ג), הבא כחצאי עיגול — הנהות הצ"צ שם.
11) סה"מ: תרצ"ט (ע' 8), תשי"ט (ע' 40), וראה ג"כ דיה להבין מצות האהבה — להגמת צדק (נוסח בהוספה לספר טעמי המצות שלו), והתריס, תר"א (ע' 10), ובכ"מ.

רבינו נ"ע את תירוצו של הרב המגיד ממעזריטש נ"ע שהציווי הוא על ההתבוננות דעיקר ההתבוננות הוא השימת לב שמשלים את ההתבוננות להיות גילוי המדה בפועל דבר מכוון להשגה היא*.

יג

עקב

דהנה כתיב הגדול הגבור והנורא בתוספת ו' בפ' עקב יו"ד י"ז. ואמר הה"מ נ"ע הטעם מפני שבתפארת קו האמצעי הוא השלימות האמיתי לכך נוסף בו ו' המשכה ממקום גבוה מאד נעלה (הג"ה כי הוא"ו יש שפירשו שהוא בכתר כמ"ש בספר מגן דוד וכן נז' בפרדס בשער האותיות באות ו' וא"כ הוא ענין הקו וחוט הנמשך מאור א"ס. ועמ"ש בבה"ז פ' חיי שרה גבי קרובה"ה דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין דלשם מבואר שיש בוי"א תארה מאור א"ס מה שאין בחו"ב והיינו בכדי להיות התכללות חו"ג וזהו ענין עמודא דאמצעייתא בריח התיכון המבריה כו' נחלה בלי מצרים כו' כמ"ש מזה בהנהגות לד"ה בחדש השלישי לצאת בני"מ מא"צ. ועמ"ש במ"א בענין ז"א בעתיקא אחיד ותליא ואו"א במולא אתכלילן. ועמ"ש מענין הנורא אל עליון בלק"ת פ' ואתחנן סד"ה וידעת היום. ועמ"ש ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויקרא ונתת לי את אמת דא וא"ו דא איקרי אות אמת. ואי תימא שאר אתון לאו אינון אמת אין אלא אות דא אות אמת אקרי. והיינו מפני שמבריה מן הקצה אל הקצה ומחבר חו"ג. ולכן גם אות שיי"ן נק' וקשוט אנת. בזהר ר"פ בראשית. כי ציור השי"ן היא ג' ווי"ן שהוא כללות חג"ת וכמ"ש בזהר ויחי דף רכ"ד ע"א. והנה אמת ה' א חותמו של הקב"ה ע"ש אני ראשון ואני אחרון כו' ברבות וישלח פ' פ"א ובחי' הוא"ו זהו אות אמת שנמשכה מבחי' אני ראשון להיות גילוי זה למטה מבריה מן הקצה אל הקצה וגם כי ההכרעה בין חו"ג הוא כדי שיהי גילוי אמת הוי' לעולם כי מצד ההסד לכד היה גמשך השפע גם למקום היש ע"ד שממית בידים תתפש כו' בידים היינו חו"ג. ועמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה בענין משפט וצדקה כיעקב אתה עשית. נמצא זה שיהי' ואמת ה' לעולם זהו ע"י ההכרעה בין חו"ג וזהו דודי צח ואדום ועמ"ש

(11) סה"מ תש"א ע' 116.

מועקת בזה הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם :

והנשה הרב המגיד : ראה ג"כ סד"ה שופר של ר"ה תרתי"ן.

והוי"ן : בס' שני המאורות (למהרי"א הלוי עפשטיין מהאמיל למיך רבנו הוקן) ח"ב ס"ב כתב וז"ל : שמעתי פא"פ מאדמו"ר נ"ע בזה"ל כך קבלתי מהה"מ דמעזריטש וכך קבל הוא ז"ל מהבעש"ט שמצות ואהבת היא לתקוע מחשבתו ודעתו (ובלי"א אמר בזה"ל מע ז"ל ז"ך ארי"ן ט"ן) בדברים המעוררים את האהבה ומה שיבא מזה אין זה מעיקר המצוה [ודאה שם ס"ג ואיך].

והנשה כו' אבל אינו מוכרח כו' השיחה לב : אולי הפי' : דמהתבוננות אינו מוכרח שתבוא האהבה. והחירון שהוא ע"ד שארו"ל דלעולם ילמד כו' שהו"ע השימת לב, וכן צ"ל גם בהתבוננות זו ואו מוכרח כו'. — ראה סוף המאמר ובד"ה מצות אהבה (נפס בהוספה לסי' ה"ך מצותיך).

מענין ונתתם לי אות אמת בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ביאר ע"פ וידעת היום. ולכן נאמר וזכרתי את בריתי יעקוב מלא ו' לרמוז על הגאולה עכ"ה) משא"כ בגדולה וגבורה שאין בהם תכלית השלימות. והיינו כי תכלית השלימות הוא בהתכללות כל המדרגות שונות ההפכיים והיו יחד דק"ש באמרו הוי' אחד שאר"ל אמליכתיה למעלה ולמטה ולארבע רוחות שהוא ביטול כל הוי"ק למקורן ושרשן א"ס ב"ה משא"כ כשאין בחי' התכללות כל המדרגות ההפכיים אוי אין השלימות. כמו כבוד חסד מאחר שיש כנגדה ההפכי ומנגד לה. והיינו שקו האמצעי דעת תפארת יסוד הם תכלית השלימות מצד שעושים התכללות הב' קוין דימין ושמאל. והיו ענין השלום, וכמאר"ל ע"פ במלך שלמה שהשלום שלו. והיינו עמ"ש המשל ופחד עמו עשה שלום במרומוי. מים ואש שאין מכבין זה את זה והוא מצד גילוי אור שלמעלה משניהם שע"ז מתבטלים שניהם וכמ"ש באג"ה סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום. וכן כבוד התפארת שכולל ב' בחי' חו"ג יחדיו והיו ענין התפארת שהוא ע"י שכלול מ' גוונים שהיו הדר ותפארת משא"כ גוון אחד לבד. ולהיות התכללות זו זהו מצד גילוי תוספת אור במדת התפארת מבחי' כ"ע שלמעלה מכולם ועי"ז נעשה שלום ביניהם ולכן נק' והנורא בתוספת וא"ו המורה על המשכה זו מכ"ע. ועי"ן מזה בוח"ב יתרו דע"ס ע"א והנורא דא יעקב כ"ו ושזהו וירא ויאמר מה נורא המקום הזה כו'. כי ארון אותיות נורא שהארון הוא כלי לגילוי דת"י הנק' נורא כו' כמ"ש בזהר הרקיע ר"פ בראשית. והפרדס כ' בערך נורא. תפארת מצד הגבורה מלשון יראה ופחד. אבל מהזהר שם פ' יתרו לא משמע כן אלא דיראה זו נמשך מצד גילוי השלימות עליון. והביא רא"י ע"ז ממש ירא את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו ומבואר במ"א פ"י כי אין מחסור אין הוא הכתר שמשם נמשך מלוי כל החסרונות. א"כ יראה זו נמשך מבחי' אין והוא יראה עילאה שלמעלה מהחכמה ע"ד אם אין חכמה אין יראה כמ"ש בלק"ת גבי שבועות בד"ה וידבר אליהם כו'. ואפ"ל כי יראה עילאה היא גבורה דע"י שבמו"ס. ושרש בחי' והנורא הוא תפארת דעתיק העולה עד הכתר דעתיק כו' שהוא בחי' והנורא שממנו נמשך יראה עילאה הנ"ל. וגבורה דעתיק אינו דין כ"א אדרבה שמשם מיתוק כל הדינין כו'. והנה על בהמ"ק נאמר מה נורא המקום הזה כי היכל קדוה"ק מכוון נגד כסה"כ. והוא כחי' דכריאה ששרשו מכח"ב דאצילות כמ"ש במ"א. ועי"ן מזה בלק"ת בד"ה שבת שבתון. ועד"ו יובן ענין ימים ניראים שהם עשיית ע"י שבהם נמשך ומתגלה בחי' והנורא אל עליון כו'. וע' מזה בחי' היקון ע' דקכ"ב ע"א דפי' אל עליון הוא הכתר כו'. ופי' נוראותיך ל' רבים היינו דעת תפארת יסוד ק' האמצעי. וע' בפרדס שער המכריעין כי הדעת מכריע בין חו"ב וכמ"ש מזה בלק"ת בביאר ע"פ החלצו מאתכם. וכן היסוד ז"א מכריע בין נו"ה. והיינו ע"י שדתי' עולים עד הכתר ועי"ז עושים התכללות ההפכיים יחדיו. ועי"ן בזהר פ' אמור דצ"ז ע"ב קשורא לדעילא כו' ע"ש. וכמ"א בחורף תקס"ז ביאר ו' דהנורא הקו

חזום, כי הרשימו שרש הכלים שהם כח הגבול, והקו הארת אור א"ס כו' יקוו המים, ואמר כו' קוינו לו ע"ש *11.

יד

פרשת כי תבוא, תקכ"ח

ושבת עד הוי' אלקיך, כי עבודת התשובה צריכה להיות עד אשר שם הוי' שהוא למעלה מהעולמות יהי' אלקיך, אלקים בגימט' הטבע, בראשית ברא אלקים *12.

טו

וזאת הברכה

ולא ידע איש את קבורתו [ארז"ל ספ"ק דסוטה] אותם שעמדו למעלה נדמה להם למטה ולאותם שעמדו למטה נדמה להם למעלה, וביאר זה המגיד נ"ע, כי הנה מרע"ה השיג החייו מ"ט שע"ב אבל שער החמשים לא אתייהב למטה כמ"ש בגמ' ובתיקונים (סוף תיקון כ"ב), וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייתם שאז השיג שער החמשים, והוה ענין ולא ידע איש את קבורתו וכמ"ש בזהר פ' יתרו (דפ"ט ע"א) מה ע"ק טמירא מכל טמירין כו' ע"ש. אמנם פי' לעליונים נדמה להם למטה כו' היינו כי שער החמשים דבינה הוא הממוצע בין חכמה לבינה כי חכמה היא בחי' אין ובינה נק' יש והממוצע ביניהם המחברם הוא שער החמשים ולכן לעליונים היינו לגבי בחי' אין ממש נדמה למטה כי השער החמשים כיון שהוא הממוצע בין אין ליש א"כ הוא למטה מבחי' אין ולגבי תחתונים בחי' יש והשגה נדמה שהוא למעלה דהיינו שהוא בחי' אין ממש *13.

*11 (11) רשימות לתהלים קאפ' קמה, ו.

(12) תורת החסידות ע' 23, ראה שם. וראה לקו"ת ד"ה שובה ישראל (הראשון), אה"ת דרושים לשבת תשובה ד"ה שובה ישראל. ובכ"מ, ובסה"מ תשי"ב ד"ה שובה ישראל (ע' 21): והנה רבנו בשם מורו המגיד ממעזריטש בשם מורו הבצע"ט פי' שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעונך לכן שובה ישראל, ואופן התשובה הוא עד כי הוי' יהי אלקיך והוא ע"י התעוררות פנימי בתוקף עצמי, וכיאר רבינו נ"ע דכלל השלובים הנה האות הראשון גובר ובשמות הוי' ואלקים הנה האות הראשון הוא היריד דשם הוי' ואות השני הוא האי דשם אלקים וכן כולם עד אות י דשם אלקים וההמשכה היא באות מ' דשם אלקים דאותיות השלוב הם הוי' אלקי ופירושו דשם הוי' נרגש בפנימיותו שהוא אלקי ממש וזה גורם התעוררות פנימי בתוקף עצמי להיות מושל ומולך על עצמו שהוא את מ' דשם אלקים המרמו לענין התוקף עוז וספי' המלי מצד שרשה הנעלם לכן היא מ"ם סתומה ומתגלה ע"י תשובה עילאה שהיא התשובה דמורי ישראל.

*12 (12) לקו"ת במדבר (יב, א).

טז

ישע'י

הי' מרגלא בפומי' דהה"מ נ"ע עמ"ש קורא הדורות מראש שקורא את הע"ס מראש הוא בהי' א"ק להיות נמשכים ומתגלים למטה כאדם הקורא לחבירו הנראה לו שם ראובן בא לכאן *".

יז

אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, אנכי מי שאנכי, שהוא נעלם ונסתר גם מנאצלים ויותר עליונים, הלביש עצמותו ית' בכמה צמצומים להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים שרפים חיות ואופנים מלאכים ועולמות עד אין מספר, וצמצומים עד אין שיעור, עשיתי ארץ הלוו הגשמית, ואדם עלי' בראתי, האדם הוא תכלית ההתהוות, ובראתי בנימ' תרי"ג, הוא תכלית האדם, וכדאי' בפרדס * בשם ספר הבהיר: אמרה מדת החסד לפני הקב"ה, רבונו של עולם מימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברם עומד ומשמש במקומי, כי אברהם שהוא נשמה בגוף ועוסק בהכנסת אורחים לפרסם אלקותו יתברך בעולם הזה התחתון הוא למעלה במעלה ובמדריגה לגבי מדת החסד דאצילות, ואמרה מדת החסד לפני הקב"ה הוא קנאתה דמדת החסד דאצילות אשר קנאה בעבודת אברהם אבינו ע"ה *".

(* שער כ"ב ס"ד.

12** בוך באברויסק גומ. 14 (ערה, א), לקו"ת מסעי (צה, ב), ביאה"ז להצ"צ, תרומה ע' קנט), ע"י"ש, 13* קונטרס תורת החסידות ע' 11, מועתק בזה סיפור אה"ז ע"ד תורה זו (גרס"ש שם ע' 10):

כ"ק דודנו הגאון הצדיק הר' יהודא ליב בעל שארית יהודא זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אחי הד' כ"ק רבינו הוקן זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מספר להוד כ"ק אאזמיר אדמיר הרה"ק צמח צדק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, את אשר שמע מהד' כ"ק אחיו רבינו הוקן כבואו בפעם הראשונה מאת מורו ורבו הרה"ק המגיד ממעזריטש נ"ע.

פעם ישבו החבריא קדישא — הן המה כבוד קדושת תלמידי הה"מ נבג"מ זי"ע — ושוחחו ביניהם במעלת מדריגות מלאכי מרום, אופנים חיות הקדש במרכבה העליונה אשר בכל עולם ועולם.

אחד התלמידים דבר במעלת המלאכים שהם שכלים נבדלים, וכל חיותם הוא דבר ה', והשני דבר במעלתם של האופנים וחיות הקדש אשר הם תמיד באהבה ויראה שהוא רצוא ושוב, כמו שפירש רש"י ע"פ החיות רצוא ושוב כמראה הבוק, ומבאר אופן היראה הגדולה של החיות, והשלישי מהחברים הקדושים מבאר במעלתם של השרפים שהם עוד למעלה במדריגה, להיות עמידתם הוא בעולם הבריאה.

יח

ירמ"י

הפכתי אבלם לששון כי ת"ב חל ביום א' דפסח, כי גם האבל והשחתה של חורבן בהמ"ק שהי' תוקף הדין עכ"ז מלובש בו חסד כמו אב המכה את

ואחדים מתלמידי החבריא קדישא דברו בענין הספירות דאצילות, והסבירו עילוי ספירת התפארת על שאר הספירות, ועילוי ספירת הבינה על ספירות המדות, ובעילוי ספירת החכמה על ספירת הבינה, ובעילוי ספירת הכתר שהוא בחי' גולגלתא, ובפרט פנימית הכתר, ואשר כללות כולם הם אורות נאצלים בעלי דעה והשכל, משבחים ומפארים ליוצרים כל אחד לפי גדלו ולפי מעלתו.

החבריא קדישא בקנאתם הפלאת מעלת רוממות נעימות ידידות עבודתם של הנאצלים העליונים, התלהבו והתלהטו ברשפי אש להבת שלהבת געגועי עבודת השי"ת, הנה רובם ככולם מרחשים בשפתותיהם וקולם לא ישמע, כולם רועדים וגועים בבכי'.

אחדים מהחבריא קדישא היו פניהם להבים, עיניהם לטושות, וכפיהם פרושות מבלי הנועה כהלוני רעם, ואחדים נגנו בניגון חרישי, ולבם סוער אשר עוד מעט ונפשם תשתפך בחיק בורא כל הנשמות. כ"ק אחי — מספר הרי"ל — אמר לי, אשר על ידי מחזה זו אשר ראה, או, הונה אצלו — האט זעך בא אים אפגעלייגט — מה שאמר הרשב"י, בחד קטירא אתקטרנא, בי' אחידנא בי' להיטא.

בלי ספק — אומר כ"ק אחי — אשר באם לא הי' נכנס כ"ק מורנו ורבנו הרב המגיד לבית המדרש בשעה ההיא, כי אחדים מהחברים הקדושים היו כלים ממש בכלות הנפש מגדל תשוקת צמאונם להכלל בתביון עונו ית' ויתעלה, אבל מכיון שנשמעו צעדי מורנו ורבנו, הנה כרגע נעורו כל החבריא קדישא מעומק דביקותם הנפלאה ויעמדו הכן לקבל פני הקדש. כשנכנס מורנו ורבנו ישב בראש השלחן ויאמר תורה; אנכי עשיתי ארץ... [ככפנים].

כשגמר מורנו ורבנו את התורה חזר להיכל קדשו.

ובתורה זו הרגיע רוח קדשם של החבריא.

שתי מחזות — אומר הוד כ"ק אדמור'ר הזקן — ראיתי אז, געגועי החבריא קדישא והתרגשותם בהדרת קדש, ומתינתו הכי נפלאה של מורנו הרב המגיד נ"ע, אשר זה לקח אותי בכל עצמותי ואז נהייתי לחסיד. ביום השני י"ג אלול תרנ"ב, בההתועדות — פארבריינגען — בסעודת השבע ברכות של דודי ודודתי מחותניי הרב ר' משה שי' הכהן ורעייתו, הואיל הוד כ"ק אדמור'ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"ם וי"ע לבאר סיפור זה: דער רבי, דער ליטוועשער גאון חקרן און מקובל, איז געווארן א חסיד ניט דורך דער התפעלות פון אופנים און שרפים, נאך דורך דעם גילוי המחזון פון דעם מעורטשער מגיד.

בנו לטובתו ובכלות הדין יתגלה לע"ל האו" החסד שגדול יותר מן החסד שבחסד כו'. שהחסד שבגבורה יש בו תוקף יותר כו' זהו שכל מי שמתאבל הקב"ה משמתו שאחר הדין שממנו נמשך האבלות ע"י שמקבל זה הדין ונותן לבו לשוב אל ה' מתגלה החסד וזה שהקב"ה משמתו**.

• • •

דער רבי, האָט דערהערט דעם טיפּן וואָרט, אָן חסד דאצילות איז מקנא דעם מכניס אורח בכונה לשם שמים, און אויף דעם אָן יעדער איד, דאָרף זיך אַ עובד הוי' דורך השגה לפי ערכו, האָט דער רבי זיך מוסר נפש געווען.

• • •

תורת מורנו הרב המגיד ממעזריטש נ"ע תלמדנו בעוצם הפלאת מעלת האדם חכמתו בינתו דעתו ומדותיו, והוא כאשר עבודתו בעבודת השם יתברך הוא בשעבוד כחותיו השכליים, אשר אז הוא נעלה מכל נאצל היותר עלין. אמנם כל זה הוא כאשר האלקים עשה את האדם ישר, הנה מתחלת בריאת האדם וירידתו נשמתו בגופו, ניתן לו כל האפשריות להיות במעלת האדם, ולהשלים תעודתו בחיים אשר זהו תכלית ומטרת ירידתו נשמתו לעולם הזה התחתון.

אבל כל זה הוא רק מה שניתן להאדם העלילות וההכשרות להיות אדם, אבל אינו אלא הכשרות ועלילות לבד, ובכדי שיהי' במעלת האדם צריך עבודה ויגיעה גדולה.

והדוגמא לדבר מי שרוצה לבנות בית, הנה הגם שיש לו קרקע שיבנה עלי' את ביתו, ויש לו כל החומר בעצים ואבנים ועפר ברזל וזכוכית והדומה, הדרוש לו לצורך בנינו, בכל זה הנה מעצמו לא יבנה הבית, כי אם צריך לבנותו, ועולה לו בטרחה מרובה וביגיעה רבה.

ובאמת הנה אין המשל דומה לגמשל, דבנין מהות מעלת האדם אינו דומה לבנין בית, דבנין בית הנה מאחר שיש לו כל החומר הדרוש אל הבנין, ויש לו דעת בחכמת הבנין, הנה על ידי יגיעה וטרחה יבנה ביתו.

לא כן בבנין מהות מעלת האדם, הגם שהקב"ה נותן לו לאדם כל האפשריות וכל החומר הדרוש לו אל בנינו זה, אבל עם זה הנה החומר בא בלול ומעורב זה בזה ומעוטף בכמה לבושים מלוכלכים, כדוגמת לידת האדם בשפיר ושליא.

והמשל בזה: אבנים טובות ומאירות אופן גידולם הוא שנמצאים בנקיקי סלעים או טוננים בחול, ומלאים עכרויות אבק הנדבק בהם, וצריכים להוציאם מחתולתם העכור ולנקותם מהעפרוריות, ואז דיקא יאיזו באור החן והסגולה אשר הטביע בהן יוצר בראשית ית'.

והדוגמא מזה יובן במעלת האדם שהוא אבן טוב המאיר באור כי טוב, אבל בתחלת לידתו הוא עוד עטוף בלבושים גסים, ויש בו כמה עכרויות בשכלו ובמדותיו שצריך להפרידם, כדוגמת הסרת החולי עפר ואבק מהאבנים טובות, ואז הנה יאיר בו בהאדם אור נשמתו, וימלא את תעודתו בחיים אשר בגללה ירדה הנשמה.

ראה גם התמים חוברת א' ע' [טז] כט.
13** רשימות על קהלת (ע' רמט).

ועדו פי' הה"מ נ"ע בענין והפכתי אבלם לששון כו'. שלעיל יהי ט"ב מועד כו' כי ט"ב חל ביום שהל יום א' דפסח שהוא חסד. אלא ט"ב הגבורה שבחסד. שמפני האהבה שחרו מוסר ומ"מ עכשיו הוא גבורה ודין, אבל לעיל שישלמו הדינין יתגלה פנימיות ותוכיות האהבה שהי' מלובש בדיון עד שמרוב האהבה שינה טבעו להתלבש בדיון כו', לכן או יהי' לששון***."

יט

יחזקאל

שמעתי מרבינו הזקן בכפר פיענא בשם הרב המגיד עה"פ דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, שכפי המדה שהאדם מראה מלמטה כן מראין לו מלמעלה."

כ

בעמדם תרפינה כנפיהם. בעמדם בתפלה המלאכים מרפים אהוי"ך שלהם שנופלים ממדריגתם לגבי המשכות אהוי"ך שלמטה."

כא

הושע

יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו. יחינו מיומים זיינען די צוויי ימים ראשונים פון העברת הערלה וכניסה לבריתו של אאע"ה, וואָס דאָס איז בדמיון חיי בדמיון חיי צוויי מאָל, ביום השלישי, שלישי למילה, יקימנו ונחי' לפניו."

כב

פי' המגיד נ"ע ע"פ אמרו אליו כל תשא עון שהוא בחי' מקיף הכללי שכולל ומקיף כל הד' עולמות בשה שמשם נמשך להיות נושא עון ועובר על פשע**."

כג

עובדי'

חזון עובדי', כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עה"ב ובה' נברא העוה"ו", עובדי' איז דער עובד י"ה, חזון עובדי' וואָס דער עובד זעט**."

13*** אה"ת ישעי' (ע' שג), ומסיים שם: עדין יובן גי"כ דלא סתרי אהודי הרבות (פ' תולדות פסיו) והגמרא (שבת פט, ב — בפ' כי אתה אבינו אם קאי על אברהם או על יצחק, עיי"ש). — בהג"ל ראה אה"ת תשא (ע' בא ואילך), מסעי (ע' אישפד ואילך).
 13 לקו"ש כרך ד' ע' 1262, וראה שם. להעיר מתורת הבעש"ט עה"פ ה' צלך (הובא בסי' קדוש לוי פ' גשא): הבעש"ט הרי מוכיח תמיד את העולם בזה הסוק ה' צלך, דהיינו כמו שהצל עושה מה שהוא עושה כך הבורא ב"ה בכיכול עושה מה שהוא עושה.
 14 תריא יתרו סט, א. עיי"ש בארוכה.
 15 קונטרס חיי אלול התשי"ג ע' 22.
 15* סה"מ תרכ"ט ע' קיו.
 16 מנחות כט, ב.
 17 קונטרס חיי אלול התשי"ג ע' 22.

כג א

מלאכי

וזהו הנאמר בשם הרה"מ נ"ע ע"פ (מלאכי ג) אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם שזהו מה שתובע הקדב"ה את ישראל כיון שאני הוי' לא שניתי והיינו מצד שאני לאחר שנברא העולם לבדו ממש כמו קודם שנבה"ע בלי שום שינוי כלל (ולכן אנו אומרים וכל מאמינים שהוא לבדו הוא ולא אמר הוי' לבדו כי גם עכשיו הוא לבדו ממש בלי שום שינוי כלל כ"ר) מטעם דכולא קמי' כלא חשיב וא"כ כל העולמות לגבי עצמותו הוא אפס המוחלט וא"כ אין מציאות אמיתי וולתו ית'. והנה כשהייתם מרגישים זאת היה צ"ל לכם כלות הנפש כו' אך האמת הוא מצד חסרון כח הדעת כי אעפ"י שמבינים ומשיגים ענין זה דאני הוי' לא שניתי מ"מ אין ענין זה שייך להם לפעול כן בנפש מצד העדר הרגשת זהו התביעה דלמה אינם מייגעים את עצמם להוציא כח הדעת שבנפשם מהעולם אל הגילוי כו' וד"ל (כי באמת בהעלם יש בחי' הדעת בכל א"א מישראל אפי' באותם הנק' זרע בהמה ולכן ע"י עכדה וגייעה רבה יוכל להוציא מן העולם אל הגילוי כמשי"ת)*.

כד

משלי

נר הוי' נשמת אדם וביאר הפסוק נשמת אדם תלמדנו, ובתוך אמירת התורה אמר, ע"ד השגתו וידיעתו של הרה"צ ר' משולם זוסיא בהסוגיא דערכין שהוא מצד הנשמה*.

כה

תהלים

וכמ"ש במ"א בשם מורי הה"מ ז"ל ע"פ כוסי רוי' בגימ' רכ"א לוגין דין המשומר הוה כמבואר בדברי רז"ל דהיינו מדת ארך אפים דארך בגימ' רכ"א והוא בחי' א"א שנק' כתר בכלל כידוע, ולהיות כי עליות המל' תהי' אז במדריגת הכתר ממש ע"כ אמר כוסי רוי' כו'*

כו

אחת שאלתי מאת ה' וגו' אמר הקב"ה לדוד אתה אמרת אחת ואתה מבקש שאלות הרבה... בכל דרכיו כו'.

ואמר הרב המגיד ז"ל נ"ע הטעם שבאמת שאל דבר אחד לבד והדברים

17* מלח הרמון שמת (ע' שמא).

18* לקי"ד ע' תקכת. ראה שם בארוכה.

18* סידור עם דא"ח (קג, ד), ובפלה הרמון בראשית (קי, ג): בשם הרה"מ נ"ע רוי' גימט' ארך כי יתעלה הכוס דודו למעלה בבחי' כתר הכללי למעלה מבחי' המשכת הכתר בבחי' בינה (שזהו אחי' הא' דכתר למעלה מבחי' אחי' השני ובינה כו').

הנוספים מסתעפים מזה הדבר שמוכרחים להיות ממילא להיות זה הדבר כו' ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד, וממילא באים עם זה השאר דברים".

כז

עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר, ואמר מוריניו הבעש"ט נ"ע העלי' משם אלקים וההמשכה משם הוי', וביאר הה"מ נ"ע דכאשר העלי' הוא משם אלקים דשם אלקים עולה או ההמשכה משם הוי' דשם הוי' נמשך, והסביר רבינו נ"ע עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר דיש ג' אופני עבודה בשופר דר"ה תקיעה צעקה בקול פשוט שברים בקול נפסק דגנוחי גניח בלב בשבר, ותרועה ילולי יליל בקלא פנימאה דצעקת הלב וכת' אשרי העם יודעי תרועה יודעי דייקא ואו הוי' באור פניך יהלכון בהילוך בהרחבה, וצ"ל מהו ביאורו דהה"מ דכאשר העלי' הוא משם אלקים דשם אלקים עולה או ההמשכה משם הוי' דשם הוי' נמשך, דמשמע מזה דיש איזה תנאי בהעלי' שנעשה משם אלקי' והתנאי הוא דשם אלקים עולה בעלי' זו, דממוצא דבר מוכן דיש אופן עלי' אשר גם העלי' ההיא באה משם אלקים אבל בהעלי' ההיא אין שם אלקים עולה, וכן ההמשכה משם הוי' שנעשה ע"י עלי' זו אינה דומה להמשכה שנעשה דכאשר אלקי' עולה דאו דוקא הנה שם הוי' נמשך, וזהו שהסביר רבינו דבשופר דר"ה יש ג' אופני עבודה, דתקיעה עם היותה בקול פשוט אבל היא צעקה בקול, ולמעלה מזה הוא העבודה דשברים דגנוחי גניח אבל זהו שבירה, ולמעלה מזה צעקת הלב בקלא פנימאה דעבודת התרועה ע"י הידיעה הוי'ע ההזדככות שנעשה כלי לקבלה להיות באור פניך יהלכון...

וזהו שאמר הבעש"ט העלי' משם אלקים, וידוע דע"ז נמשך גילוי אור עליון משם הוי' שהוא בחי' גילוי, וזהו וההמשכה משם הוי', אמנם יש אופן עלי' דנעשה ע"י שבירת הגשם והחומר, דזהו ג"כ מהגבר' קשות דשם אלקים, וזהו שביאר הה"מ דענין העלי' הוא כאשר שם אלקים עולה היינו ע"י הכירורים ולא בדרך שבירה ח"ו, ואו הנה ההמשכה הוא משם הוי' גילוי אור עצמי, וזהו שהסביר רבינו דעלה אלקים היינו העלי' האמיתית הוא ע"י העבודה דתרועה שהוי'ע הזדככות דוקא, וכת' אשרי העם יודעי תרועה, כאשר ההזדככות הוא ע"י ידיעה דוקא, היינו ענין ההתבוננות בהשגה דשם אלקים ואו הנה הוי' באור פניך יהלכון דכל ההליכות שלהם גם בעניני עולם יהי בהרחבה בטוב רוחני וגשמי".

כח

אשרי אדם עוז לו כך מסלות בלבבם... והה"מ ממעזריטש נ"ע פי' עוז הוא תורה ויש כמה בני אדם שאומרים דברי תורה הם דברי רוח, אבל מי שיש בו מסלות השם בלבבו מכון התורה לאמיתתה".

19) לקרית מסעי (צו, כ) אוה"ת עקב ע' תקעה, ושם באריכות, ד"ה אני לדוני, תרכ"ט.

19) סה"מ תרצ"ח ע' 10, 19. עיי"ש.

1) סה"מ תש"ה ע' 104, עיי"ש.

כט

איוב

... מה שאמר הה"מ ז"ל ע"פ עושה שלום במרומיו כו' דמהיכן סיבת השלום בין שני הפכים חסדים וגבורות כו' אין זה כ"א כאשר יבא עליהם הארה גבוה משניהם מאד נעלה עד שמתבטלים שניהם ממציאותם ואז יעמדו בבחי' ביטול מופלג עד שאין א' מרגיש עצמותו כלל ומכש"כ שירגיש את השני שהוא היפוכו כו' וכמו שאנו רואים בשני שרים המופלגים בהתחלקות זה מזה כאשר יבוא לפני המלך מפני עוצם הביטול ישכחו על עצמם ויוכלו לדבר שלום וע"ז כו' וכמ"כ יובן למשכיל למעלה שעיקר הטעם במה ששם הוי' אינו אלא במדת ת"ת דוקא ולא בחסד או בגבורה כידוע היינו לפי שבמדת ת"ת יש התחברות מכמה היפוכים כאחד דהיינו גוון אדום ולבן וירוק כו' וא"א שיסבלו הפכים כאחד אם לא שימצא בהם בחי' הביטול מעצמותם כנ"ל והיינו לפי ששורה שם הארה גבוה מכולם כנ"ל. והנה ענין שם הוי' הוא הארת אא"ס ביה יר"ד הוא צמצום כו' כידוע שהוא הגבה מאד נעלה מכל המדות דאצילות ויתבטלו לגמרי מפניו עד שישכנו כאחד וכל שהביטול ביותר יתיר יוכל לשכון אא"ס שם כידוע לכך במדת חסד לבדו שאין בו הביטול בתכלית שהרי הוא יש ודבר מה דהיינו השפעת החסד כו' או הגבורה בפ"ע שהוא מדת הסתלקות מלמטה למעלה כו' אין בהם אור שם הוי' של המאציל כ"כ כמו במדת ת"ת להיות כי מדת ת"ת כלולה מכמה הפכים יש בהם הביטול ביותר שמה ישכון אור שם הוי' העצמיות ביותר וכמ"ש במ"א דז"ל *.

כטא

מגילה

שפי' קדוש ה' הה"מ ז"ל ע"פ מארו"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו דהיינו שהתלבשות במדה גדולה הוא ספי' חסד עליון להחיות עולמות אין קץ ממש היא ענה גדולה אצלו ית' שישפיל עצמו כ"כ להתלבש במדה זו דכלא חשיבא ממש קמי' *.

ל

אבות

וכמ"ש הרב המגיד פי' המשנה עשה רצונך בטל רצונך כו' כי יש ב' מיני רצון. רצון שלמעלה מן השכל אכן יש ג"כ רצון שלמטה מן השכל שע"י השכל נעשה הרצון לכך אמרו עשה רצונך בטל רצונך כו'. דהיינו שיהי' ביטול

19" (ביאורו"ז — לאומרי האמצעי — ר"ס לך (ת. ג.) וראה ג"כ סלח הרמון בראשית (לו. ג.) שם שמוח (צ' רסא.) סה"מ תשי"ד ע' 182.
* דרמ"צ קיח. ב.

רצון בתכלית ובמקור מפני רצונו ועי"ז נעשה רצונו כרצונך שיהי' התגלות רצונו וחכמתו גם ברצונך בדברים תחתונים וגשמיים***.

לא

זבחים

וכן אמר מורי

פנה לכבש כבשי דרחמנא הוא ענין דרך כבושה בחי' הצנע לכת ולבטש עצמו ופנה לטובב כ"ע בחי' קבועמ"ש שהוא א"מ כו'***.

לב

מדרש תנחומא — ויקהל

ארו"ל צמצם שכינתו בין שני בדי הארון, הלא לית אתר פנוי מיני' ומלא כל הארץ כבודו, את השמים ואת הארץ אני מלא.
ופי' המגיד נ"ע כי הנה בכל העולם עם היותו מלא כל הארץ הוא בבחי' העולם מהעולם שלכן נקרא סתימו דכל סתימין. רק בין בדי הארון הי' אורו יתברך מתגלה בבחינת גילוי, אך זה הגילוי גופא הוא בחינת צמצום אצלו יתברך, שהוא יתברך בעצמו הוא סתימו דכל סתימין, ואי אפשר להתגלות רק הארה בעלמא, לכך כל בחינת גילוי הוא בחינת צמצום אצלו יתברך. וקצת משל ע"ז כמו עד"מ כשהרב מעמיק מאד באיוו שכל עמוק מאד וכל שכלו ומחשבתו בעמקות השכל ההוא, ובעת טרדתו בעמקות מחשבתו מדבר אותו בדבור ג"כ, הנה אצל הרב הארת השכל שיצא בדבור ממנו הוא כלא חשיב לגבי עיקר עמקות השכל שבמחשבתו שלא נמשך ונתגלה כלל בדבור, אבל לגבי התלמיד השומע אזי הדבור של הרב הוא אצלו הגלוי והמחשבה של הרב הוא ההעלם, ואצל הרב הוא להפך שזה הגלוי הוא העלם כו'***.

לג

זהר

כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר כו'. שמעתי ממורי הה"מ ממעורייטש ע"ה על מאמר הזהר שכינתא אולא מודוך לדוך ומאתר לאתרי כו' שכינתא הוא עולם הדבור שלמעלה אולא מודוך לדוך ומאתר לאתרי כו' היינו שכל המעשים הנעשים תחת השמש וכל הדבורים של בנ"א למטה אף

19*** הנחות הר"פ ז"ל (ע' מג).

20* הנחות הר"פ ז"ל (ע' נד), ביאה"ו — להציץ — במדבר (ע' תסט), אוה"ת יתרו (ע' תתסג).

20** לקו"ת אמור (לה, ב), אוה"ת חנוכה, כרך ה' (תחקבה, א).

כל הדב"ט במילי דעלמא במו"מ וכה"ג ספורי מעשיות מחדושי הזמן ממלחמות האומות וכה"ג הכל נשפע מלמעלה כי איך יוכל למצוא בהם כח הדבור לאשתי במילי הדיוטא או כח המח' בזה אלמלי לא הי' נשפע זאת מלמעלה מעלה. והיינו שבחי' אדה"ע דאצי' מוציא בהבל פיו העלין דיבורים כאלה שישתלשל מהם בריבוי ההשתל' למטה בעוה"ז צי"א הדבור של מילין דעלמא כל הדב"ט וכה"ג שזהו נשפע מלמעלה. ואי לזאת נאמר בזהר לית לך קלא או מלה דאתאביד מעלמא כו' פי' שכל הדבורים שלמטה אף כל הדב"ט ומלין הדיוטא מוכרחים להתברר ולהתעלות למעלה בבירור אחר בירור שמתחלפים צירופים בצירוף אחר צירוף בחילופים ותמורות דתמורות עד שיוכל להתעלות לקדושה לשרשם כמקדם ובזה ימצא חילוקים גדולים יש דיבורים שמתעלים ומתבררים במשך עשר שנים ויש אשר צ"ל ג' שנה דלא כל הברורים שוין באיכות התבררותם כו'. אבל לית לך קלא דאתאביד מעלמא שלא יתברר ויחזור לשרשו בחי' המלי' הדב"ע של אדה"ע כנ"ל. ועז"נ בזהר דשכינתא אולא מדוך לדרך ומאתר לאחר כו' היינו שבחי' עולם הדיבור שלמעלה משפיע הדיבורים האלו הנמצאים למטה. שאין כל הברורים שוין כו' ולא אתאביד מעלמא אפי' דבור א' כולם מוכרחים להתברר ולחזור למקורם ושרשם כמקדם. אך אפן התבררותם הוא דבר פלאי שלמעלה מהשכל. ולזה אמר הכותב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין שבחי' התפירה דיוסף שמחבר כל המתבררים ותופרם כאחד היא עלי עין למעלה אף מן השכל וכש"כ שהוא למעלה מהדעת דו"ל. ובוה יובן שכל המעשים הנעשים תחת השמש אף כל העסקים של עוה"ז בעניני מו"מ שלפעמים יקרה סחורה זו ולפעמים סחורה אחרת הוא נשפע הכל מלמעלה דרך שבי' ומוכרח להתברר כמקדם לכך לפעמים יקרה סחורה זו ולפעמים סחורה אחרת באופן הברורים והכל לפי העת והזמן כו'. ואף כל המלחמות בין האמות הוא צורך איזה בירור מהם אף שאין שייכות זה לקדושה. והיינו כענין שאמר הבעש"ט ז"ל שהי' איזה מלחמה ז' שנים בין שני גוים בשביל שיבררו הקולות מתרועעת המלחמה כו' ויעשה מהם איזה יגון שיעבוד הצדיק את ה' בניגון ההוא כו' וד"ל.*

לד

לש"ע יו"ד הלי טריפות

הנהגה פלפול זה אם די בהסרת הדלדולים במקום יציאת ובלית הסירכא להדי' הי' בקיץ תקל"ב בהיותי בבית אדמו" רבי' הגדול הגאון המפורסם מוהר"ר זוב בער ג"ע בק"ק ראוונע הסכימה דעתו הק' דדי בכך וראיתו היתה מסוכא כסדרן מחיתוך לחיתוך דמכשרינן בגמ' ולא חיישינן אולי מתפשט קרום דק מהסוכא גם על גב האונא אם יקלפנה לשם (שהוא דבר ההווה ורגיל כנ"ל שהוא ענין שאילתנו) מכלל דקרום זה שעל הריאה התמימה ונקי' להלאה ממקום בליטת הסוכא אין שם סוכא עליו אלא הפשטת

* מאה שערים (כת, א).

ליחת הסרסא הנראית וכולטת מחיתוך לחיתוך שהיא כסדרן וסותמת מנקב שבחיתוך לפרשיי ולנקב אחר על הגב לא חיישינן משום דלא מחוקינן ריעותא במקום למקום (ולהתוס' לא חיישינן שתתפרק על הגב) **.

לה

ע"ח

מ"ש בע"ח שאור א"ס ב"ה אינו מתייחד אפי' בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספי' חכמה היינו משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה וכו' **.

לו

ונקדים מ"ש בע"ח דשם אל בחסד ושם אלקים בגבורה ושם הוי' בתפארת והרי שם הוי' הוא ראשון וגדול מכל השמות ולמה תפארת שהוא שלישי בסדר המשכת המדות עליונות ססדרן חג"ת הנה הוא נק' בשם עליון וגבה מספירת חסד שהוא ראשון בהמדות. ותיריך ע"ז המגיד וצוק"ל כי הלא ידוע שענין שבה"כ שהיה בעולם התהו הוא מחמת שהיה כל מדה בפני עצמה ולא היה התכללות המדות זה עם זה וענין עולם התיקון הוא שנעשה התכללות המדות שזה צריך לזה חסד כלול עם גבורה וגבורה עם חסד וע"י מה נעשה ההתכללות שהרי התכללות זו היא ענין חיבור ב' הפכים חו"ג אש ומים הנה זהו ע"י הארת אור א"ס המאיר בהן שע"ז הם בבחי' ביטול לאור א"ס ב"ה המאיר בהן וע"ז יוכלו להתחבר יחדיו. חוה ענין עושה שלום במרומיו והיינו שלא תהיה כל מדה בתגבורת עד שלא תוכל להתחבר עם מדה שכנגדה כמו שהיה בעולם התהו כ"א שתתכלל ג"כ עם הפכה מחמת הביטול כו'. והנה עם היות כי מדות חו"ג דאצ"י מאיר בהן אור א"ס ב"ה כי איהו וגרמיהו חד אעפ"כ נק' כל מדה בשם בפ"ע היינו זה בחי' חסד ולכן הוא שם אל כדכתיב חסד אל כל היום וזה הוא בחי' גבורה ונק' שם אלקים הרי מ"מ הם ב' בחי' הפכים והיינו משום דכאשר מאיר אור א"ס ב"ה בהמדות עליונות בבחי' גילוי רב אזי דוקא נעשה ההתכללות ויחד המדות להיות לאחדים ממש. וזהו פי' הוי' אחד שהוא ענין להיות יחד המדות ממש שלא יהיו ענפין מתפרדין והיינו ע"י המשכת אור א"ס ב"ה בהם דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כי החי"ת מורה על ז' רקיעים והארץ שהוא בחי' מעלה ומטה והי' הוא ד' רוחות העולם מזרח מערב צפון ודרום והיינו בחי' ששה קצוות ששרשן משה מדות עליונות וע"י גילוי אור א"ס ב"ה בהן שזהו ענין אלף אלופו של עולם מתייחד' באחד ממש אמנם כאשר אין מאיר בהן אור א"ס ב"ה בגילוי רב רק כפי בחי' האור השייך להמדה היא בפרט אזי הן המדות חסד בחי' בפ"ע וגבורה בפ"ע. רק כאשר נצרך שיהיה התכללות אז מאיר בהן אור א"ס בגילוי רב יותר מכפי מדתם וע"ז תוכלל המדה בהפכה להיות לאחדים

** שו"ת אדה"ו סי' יד (נפסה בסוף חלק ו' משו"ע אדה"ו. תמצט, א.)
(20) תניא סליה בהגהה שם. נתבאר בכ"מ. ראה תניא שם.

ממש נמצא אור א"ס ב"ה אין מאיר בהם בתמידות (ר"ל בגילוי רב) רק לפרקים בעת רצון כאשר נצרך שיתכללו זה בזה ביחוד גמור. והנה יחוד התכללות זו בין המדות ח"ג הוא ע"י התפארת שמדתו הוא שהוא ממוצע בין חו"ג והוא בחי' התכללות וכו' הוא שנמשך ומאיר התארה מא"ס ב"ה בגילוי רב וכמשנ"ת למעלה דח"ת נק' קדוש ע"ש שנמשך בו מבחי' כתר שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות (וע' באג"ה בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ובח"ב תרומה קע"ה ב' ע"ס והבר"ח התיכ"ן) וע"י גילוי זה נעשה התכללות ההפכיים דהיינו שהוא המחבר חו"ג וממשיך בהם גילוי זה. ונמצא א"כ מאחר שכל בחי' ומדת מדת התפארת הוא ענין התכללות המדות ביחוד גמור ממש מיכרח שיהיה בו הארת אור א"ס בתמידות מאחר שהוא מדת ת"ת היינו התכללות (וע"י בהרמ"ז פ' יתרו בדרך ע"ח והנה בכל תפארת יש כללות ח"ג כאחד כו'). והתכללות אין יכול להיות בלתי הארת אור א"ס ולכן נק' תפארת בשם עליון וגבוה מכל המדות היינו שם הוי' מאחר שמוכרח שיהיה בו גילוי אור א"ס בתמידות (ועמ"ש בד"ה החלצו) משא"כ בחו"ג שאין בהם הארת אור א"ס עדין שבת"ת רק בעת שנמשך היחוד שזהו ענין אמליכתיה למעלה ולמטה ולד' רוחות שאוי נעשה התכללות המדות שיתכללו וכו' ביחוד גמור ולא בתמידות כנ"ל***.

לז

בשם הרה"מ נ"ע שמה שהמקובלים נתנו טעמים בכונת הבריאה כולם אינם מספיקי' לאמיתת כונת הבריאה כי א"א לומר שהכונה הוא בשביל היפוך החשך שגורם עונג הלא קמ"י כחשיכה כאורה ואיך יכול להיות שיקבל עונג מזה כיון שאינו דבר חדש אצלו וגם הטעם דלהיות לו דירה בתחתונים אינו מספיק כיון שלפניו מעומ"ט שוין. אך באמת אינו צריך לטעם כלל כי ענין הטעם מקורו הוא העונג והיינו מה שמרגיש חסרון השלימות בנפשו מצד איזה דבר הנחסר אצלו ומרגיש בנפשו שכאשר ישיג הדבר יושלם בנפשו עי"ז וסיבה זאת נק' טעם והוא מביא לנפשו שיצמצם א"ע להתלכש בעשר כחות שלה להשיג הדבר שישלימנו משא"כ למעלה הוא שלימותא דכולא ואין בו שום חסרון ח"ו ואיך יכול להיות טעם ועונג באיזה דבר למעלה שהטעם ועונג מורה על שלימות החסרון וזה לא שייך למעלה ח"ו. אלא שרש מקור הבריאה הוא בחי' רצון עצמי ופשוט למעלה מן הטעם ועונג לגמרי כו' אך אחר הרצון שייך לומר בחי' תענוג משלימות הרצון ולא משלימות עצמותו ח"ו כמשל האדם כשעושה הסכם בנפשו להיות רוצה באיזה דבר שאין לו עונג בזה כלל שרצון זה נמשך מעצמות נפשו שלמעלה מגילוי אור הנפש נק' עונג ורצון זה הוא כמו נצחון כו' אך כשנשלם הרצון הזה נולד בזה עונג גדול (כידוע שהעונג שבמדת הנצחון הוא עמוק בנפש מאד עד שיפקיר כל מיני עונג לגבי' כו').**

*** (20) לקרית תוריע (כג ג) ראה גם במאמרי אדה"ו — הנחות הרי"ם ז"ל (ע' קנד.) רשמות הצי"צ לתהלים (ע' הקנט.) ד"ה מצה זו תרי"ם ע' עב.
 (21) טלח הרמון שה"ש (לת ב).

לח

יעדע זאך דארף האבן אַ הקדמה. די הקדמה צו תורה שבכתב איז דער לובן פון די ד' שיטין, אַ אור " פון העלם העצמי וואָס קען ניט נתגלה ווערן אין אותיות. די הקדמה צו תורה שבעל פה איז מאימתי קורין את שמע, מאימתי איז מלשון אימה ופחד, דורך דעם קען זיין קורין את שמע, די אימה ופחד רופט אַרויס דעם שמע ישראל, בערבין ערב איז לילה און ערב איז מתיקת, דאָס הייסט אַ עס דאַרף זיין אתהפכא מרירו למיתקא. אָבער ווי אַזוי מאַכט מען אַז עס זאָל זיין ממרירו למיתקא, אויף דעם זאָגט ער — משעה, מלשון וישע, פון דעם קער, שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן, כהנים זיינען משרתי קודש, אכילה איז פנימית. בתרומתן — דאָס איז וואָס עס איז מרוםם ומובל פון זיי, זאָלן זיי עס אַרײַנטראַגן אין אַ פנימית. די הקדמה צו גמרא איז...".

דער רבי ר' זושע האָט איבערגעזעצט די תורה אומעטום וואו ער איז געגאַנגען און דורך דעם האָט ער מגלה געווען ביי צענדליגע אידן די אהבה מסותרת".

טל

כמו ששמעתי מרבתי " כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית וכו' עד שהי' מתבטל במציאות לגמרי".

מ

וכן אמר הה"ק המגיד ג"ע שאע"פ שארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי

(22) ראה שיחת י"ט כסלו ה'תשי"י (לקי"ד כרך ד' תקצ"ח, א).

(23) סיום המאמר חסר בהרשימה.

(23*) ס' השיחות ה'תשי"ד ע' 67. ספר המאמרים ה'תשי"ד ע' 138.

(24) משיחת כ"ק אדמו"ר (מהר"י"צ) ג"ע ליל שש"ס, תשי"ד (נוסחא בס' השיחות

ה'תשי"ד ע' 97 ואילך):

דאָס צווייטע מאָל ווען הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האָט מיט מ"ר געלערנט דעם תניא איז צוקומענדיג צום מאמר (כ"ג) פון אגה"ק, עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, וואָס ער איז מבאר דאָרטן דעם חילוק פון השראת השכינה ביו קביעת שכר דיחיד, און רעדט דאָרט וועגן די מעלת הנשמות אויף מלאכים און פירט אויס, כמו ששמעתי מרבתי כי אילו נמצא מלאך אחד וכו' תפול עליו אימתה ופחד וכו' משכינתא דשריא עליהו, האָט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזעצט מכח דעם לשון "ששמעתי מרבתי", וואָס פריער אין תניא (פ"ה) זאָגט ער דעם לשון: ששמעתי ממורי און דאָ זאָגט ער ששמעתי מרבתי, האָט ער אויף דעם געזאָגט, ששמעתי ממורי מיינט ער הוד כ"ק הרב המגיד ממעזריטש און ששמעתי מרבתי מיינט, מורנו הבעל שם טוב און הרה"מ ממעזריטש.

(24*) אגרת הקודש כ"ג, וראה סה"מ תשי"ד ע' צה. לקי"ד כרך ג ע' תסה ואילך.

בבשר כו' אלא אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי היינו במי שלא חסא מעולם אבל הבעית צ"ל כל מיני רע ואיסורים מאוסים אצלו ושיאמר אי אפשי כו' בכדי שלא יפול ח"ו".

מא

אין דער היים איז עפעס גאָר אַנדערש. אין דער היים בעדאַרף מען טאַקע האָבן אַ שטול, אַ בעטל, אַ טיש, אַ מנורה".

מב

ביי דעם מעזריטשער מגיד איז געווען אַ סדר פון משמרות וואָס די תלמידים פלעגן משמש זיך דעם מגיד.

דעם סיפור האָט דערציילט הרה"צ ר' זוסיא צום אַלטן רבי'ן, וואָס ער האָט געהערט פון זיין ברודער הצדיק ר' אלימלך.

איינמאָל ווען עס איז געווען ר' אלימלך'ס משמר, און ער איז געווען אין אַ דערבייאַקן צימער, האָט ער געהערט ווי דער מגיד רופט אים. איז ער אַריין צום מגיד אין חדר. זאָגט אים דער מגיד: הערסט מלך וואָס מען זאָגט אין מתיבתא דרקייע, אַז אהבת ישראל איז ליב האָבן אַ רשע גמור ווי אַ צדיק גמור".

אַ צדיק האָט בכח צו מעורר זיין כחות הנשמה וואָס זיינען פאַראַן בהעלם אין יעדער נשמה און געבן כח אייף תשובה טאָן. אַ מגיד פון דער חבריא קדישא האָט כח מעורר צו זיין אַז אַ רשע גמור זאָל תשובה טאָן.

אין דער פרי האָט הצדיק הרי"א דערציילט דאָס דער חבריא. האָבן זיי געזאָגט מען דאַרף זיך נעמען צו דער אַרבעט, און זיי האָבן אַ סך פאַרבאַכט אין דעם ביאור פון דעם וואָרט מיט ביאורים און סיפורים פון מאמרי חז"ל וואָס רייזן און דערציילן וועגן בעלי תשובה.

אין דעם איז אַריינגעקומען אַ עובר אורח אין האָט זיך צוגעהערט צו דעם וואָס זיי ריידן. פלוצלונג האָט דער עובר אורח אַנגעהויבן לאַכן און האָט זיך צושריען אויף דער חבריא קדישא: וואָס האָט איר זיך צוזאַמענגעקליבן אין בית הכנסת און זיצט און רעט וועגן תשובה און לערנען תורה, וואָס תורה וואָס תשובה טאָן. אין האָט שטאַרק מבטל געווען און אַפגעלאַכט פון דער חבריא קדישא.

25) לקו"ת ואתחנן (ט, ד). מים רבים, תרל"ו (ע' רלד). סה"מ תשי"ד (ע' 136). הובא ונתבאר בלקו"ש כרך ד' ע' 1182 ואילך. ובסה"מ תשי"ה דיה שובנו אלקי ישענו (ע' 42): דרך צדיק יכול לומר כן [אפשי וכו'] מפני שמובל ומרוחק בעצם מן הרע אבל בעי"ת צ"ל אי אפשי כי בעי"ת להיות שהי' בתוך הרע גם שיצא ממנו צדיק שמירה יותר, אמנם והו' בעי"ת בתשו"ע אבל בתשו"ע מתהפך לגמרי ונעשה מובל בעצם מן הרע לגמרי ויכול לומר אפשי ואבי שבשמים אסר עלי, והיינו שיש בו מעלת הבעי"ת וגם מעלת הצדיקים. הובא

די חבריא קדישא האָבן זיך געשטעלט דאָונען און זיינען געווען אין אַ גרויסער התעוררות מיט בכיות עצומות, נאָכן דאָונען האָבן זיי געזאָגט מזמורי תהלים בהתעוררות.

דער אירח איז געזעסן און געלאַכט מוז דער חבריא קדישא און האָט זיי אָנגערופן בטלנים, אָבער די חבריא קדישא האָבן גערעט צו אים און מציייר געווען ווי אַ איד איז טייער באַ השי"ת, ביז ער איז נתעורר געוואָרן בתשובה, אין משך פון עטלעכע טעג האָבן זיי אים געמאַכט פאַר אַ בעל תשובה גמור.²⁶

מג

מורנו הבעש"ט האָט זייער מחבב געווען דעם צווייטען טאָג שבועות. תיכף נאָך די התגלות פון מורנו הבעש"ט, וואָס דעמאָלט איז געווען די התנהגות בוריות און עפ"י שר"ע, קבלת שבת בזמנה וכו', איז געווען דער סדר דעם צווייטען טאָג שבועות צו דאָונען בהשכמה און מאַכן אַ סעודה קלה ביי וועלכע עס זיינען געווען אַ מגין תלמידים כדי צו בענטשן אויף אַ כוס של ברכה. שפעטער אין מיטען טאָג איז געווען אַ סעודה גדולה און מורנו הבעש"ט פלעגט אַ סך פאַרברענגען, אַזוי פלעגט זיך מורנו הבעש"ט מתנהג זיין ביז יום הסתלקותו. דער מעזריטשער מגיד האָט מבאר געווען דעם טעם דערפון, ווייל דאָס איז דאָך די ערשטע 24 שעה ווי אידען האָבען מקבל געווען די תורה, מילא דאָרף מען זייער מחבב זיין דעם טאָג און בפרט לדעת ר' יוסי שבו' בסיון ניתנה התורה, וואָס דאָס איז אַ מעלה נפלאה.²⁷

מר

(הנה הר"ק בוי"ק המפורסם מוהרר"ב ז"ל אמר שע"כ נק' ת"ת גופא שאין הקב"ה מתפאר בשרפים ומלאכים שעובדין אותו כי הן מוכרחים לכך שאין להם היצה"ר אבל במי מתפאר השי"ת ישראל אשר בן אתפאר מפני שישראל מלובשים בלבוש הגוף הדבוק ביצה"ר המטיתו להתענג בתענוגי הגוף ואעפ"כ הם עובדים להשי"ת, בזה השי"ת מתפאר. וא"כ עיקר התפארות של השי"ת מפני הגוף וע"כ נק' ת"ת גופא ע"כ ודפח"ח).²⁸

מה

(ואגב זה אכתוב מה ששמעתי מהרב בוי"ק מוהרר"ב ז"ל נבג"מ שיש

גם בדיה באחי לגוי, השי"ג (קובץ ירו' שבט, ע' כה), ובהערות כ"ק אומ"ר שלישיא שם: וראה רמב"ם ג' דעות פ"ב, ובשמונה פרקים לרמב"ם פ"ד.

(26) לקו"ד כרך ב (ר"ה, א). להעיר מכר הקמח ערך גר. וראה אה"ת וישלח רמב" ב. לקו"ש כרך א' (ע' 68).

(27) להעיר מהומר דבורה פ"ב (הערות כ"ק אומ"ר שלישיא).

(28) ספר השיחות — קין השי"ת ע' 116. וראה לקו"ש כרך ב' (ע' 299).

(29) ספר השיחות היתשי"ר ע' 135. הובא ונתבאר בארוכה — בלקוטי שיחות כרך ד

ע' 1027 ואילך.

(30) ביכל באברויסק—האלף פ, ב.

להתענות יום א' לפני עיוהכ"פ מבעוד יום, כמו שמפסיקין ביוהכ"פ, ואו
 יתענה הלילה והיום שקודם עיוכ"נ ולא יאכל בלילה השייך לעיוהכ"פ רק
 יאכל בעיוהכ"פ שחרית, היינו שיתענה שני לילות ויום א' ואו יחשב לו הפסקה
 זו כמו הפסקה של ד' ימים כי התענה יום א' לפני עיוכ"פ וגם הלילה של
 עיוכ"פ ואכילת עיוכ"פ חשוב כאלו התענה ב' ימים, שזהו פי' הגמ' שנחשב
 לתענית הול"ל כל האוכל ושותה בתשיעי כאלו התענה כו' ובעשירי ודאי
 מתענין ולמה אמר כאלו התענה ט' ויו"ד, אלא היינו הפסקה של ב' ימים
 ואח"כ תענית יוכ"פ הוא תענית רביעי, ותענית של הפסקה של ד' ימים עולה
 אלף ושמונים תעניות. ע"כ שמעתי ומצאתי סברא זו כאלו התענה ב' ימים
 בעיוכ"פ בס' תוה"ר ובס' גט פשוט³¹.

מו

הרב המגיד אמר:

נשיאותו של מורנו הבעש"ט עשרים ושש שנים³² כמנין שם הוי' וכמנין
 שני פעמים אחד³³.

מז

נאמר בשם הרה"מ נ"ע שלכן תיקון הראשון מתחיל בשם אל"ף למ"ד
 להיותו נמשך מבחי' חסד דעת"י מקור נשמת אברהם כו'³⁴.

מח

ומורי המגיד נ"ע פי' מ"ש כתר עליון אע"ג דאיתו אור צה כו' אינם
 הוא קדם עילת העילת שהוא מפני שהכתר הוא למעלה מכל העיס לכך הוא
 משיג יותר הביטול איך שאין ערוך אל המאציל א"ס ב"ה לכך הוא אוכם ובחי'
 חושך היינו כמו המראה השחור שאינה נגבחה לעולם נגד המראה הלבן כן
 הכתר הוא אוכם שהוא בבחי' ביטול ואין בו הגבחה נגד נהורא חיורא אור א"ס
 ב"ה שלמעלה מהכתר כו', וזהו שרש ענין יראה בושת³⁵.

מט

מה ששמעתי ממורי ע"ה בענין יראה פנימי' וחיצוני' דיראה פנימי'
 יראה בושת ד"מ כמו שיש בושח לפני אדם גדול בדורו וצדיק כו' שהבושה
 היא מפנימיותו ולא מחיצוניותו וזו היא יראה עילאה להתבושש מאור א"ס ב"ה
 המלוכש בחכמה עילאה כ"ח מ"ה דכולא קמיה כלא ממש חשיבא וע"י בטול
 זה החכמה תחיה וכו' וכמ"ש בפל"ט בהג"ה ומה נמשכה ג"כ הבושה וכו' וזהו

(31) שם פא, א.

(32) תצד — תקב.

(33) לקו"ד ע' 1054.

(33*) פלח הרמון — בראשית (עה, ג).

(34) לקו"ת בלק (טט, א), אה"ת שמות (ע' קכא) בתוספת ביאור. שם ואתחנן (ע'

קיד), פלח הרמון שמות (ע' מח) — וראה או"ת ד"ה ביאור הפסוק ויצא יעקב (יד, א).

י של שם הוי"ה ב"ה ויראה חיצוני' היא ד"מ כמו היראה ופחד ממלך גדול ונרא. שבחינת גדולת מלכותו היא מבחי' חיצוניתו שהיא התפשטות מלכותו על ארצות ומדינות רבות ורבי רבבות אטשים כו' וזהו ה' אחרונה של שם הוי"ה ב"ה שיש לה התפשטות אורך ורוחב כו' המורה על בחינת התפשטות מלכותו מלכות כל עולמים בלי גבול ותכלית ובבחינת א"ס ממש. כי מדת מלכותו מיוחדת בו ית' בתכלית היחוד ומה שהעולמות הברואים שבתוכם הן בבחי' גבול ותכלית הוא מחמת צמצומים רבים ועצומים לצמצם האור והחיות ונמשך ממדת מלכותו יתברך וזאת היא מעלת ומדרגת המלאכים והנשמות זו על זו גבוה מעל גבוה כו' כי לפי רבוי הצמצומים באור הנמשך ממלכותו ית' ככה יתמעט האור והחיות המחיה ומהוה את הנשמה או את המלאך מאין ליש וככה מתמעט מדת היראה והפחד בנשמה או במלאך. ואם תפול אימתה ופחד על איוה מלאך ביתר שאת ממעלת ובחינת מדרגתו או יתבטל ממצויאותו ויחזור לבקורו והיה כלא היה. וזהו שארז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה בנייהם ושרפם אצבעו הקטנה דייקא היא מדת מלכותו מדרגה העשירית שבי"ס":

ג

וכמו שאמר הח"מ נ"ע שהמחשבות זרות של צדיקים גמורים פוגמים יותר מעונות חמורות של הע"ה וזהו וסביביו נשערה מאד כו' (בתילים סי' נ') וארז"ל מלמד שהקב"ה מודקדק עם סביביו כחוט השערה (פ' בת' דיבמות קכ"א ב'). ועיי' טעם ע"ז בפרדס שער כ"ט שער הטעמים פ"ג סד"ה פסק ובת"ז ריש תקון י"ט (דל"ז ע"א)".

גא

מי שהוא מעמיק בכל לבו ובכל חפצו לעצמות האלקות דוקא הנה גם בעיונו בפרטיות יכוין הכל אל המח' הכללי' דעצמות דוקא ולא יפול מכללות הכונה כלל מחמת צמצום הכונה הפרטיות מאחר שכל הפרטים אינם נמשכים התולכים רק אחר הכלל דוקא כידוע לכל הולך בדרך אמת לה' לבדו דוקא כמ"ש ז"ל אליו ולא למדותיו רק כללות ענין ההתבוננות בפרטי מדותיו הוא רק כדי שיבוא לעצמותו ומתותו דוקא ולא לכוון העיקר רק בכונה של הפרט כמו בשביל איוה לימוד לעצמו גם בעיונו בס' הוהר ובכתבי האר"ז"ל צ"ל עדין דוקא וד"ל (וכאשר מקובל ה" א"א" מו"ר ז"ל נ"ע בדבר זה מפי הח"מ ז"ל כפי גמור וכך שמעתי מפיו ז"ל)".

גב

ידוע בשם הח"מ ז"ל דהומן עצמו הוא בא ונמשך בבחי' בריאה יש

- (35) הערה לתקון חצות — נדפס בסידור עם דא"ח ועוד כמה סיווגי הביד. וראה אוה"ת וארא (ע' קכא). שם בשלח (ע' תב). פלח הרמון שמות (ע' שכו). ועוד.
- (36) לקרית בלק (ע' ב).
- (37) אדמ"ר הוקן.
- (38) שער היחוד (ה' א).

מאין והוא בחי' נברא מחדש כו' כשאר כל הנבראים ורק בבחי' האצ"י הזמן דשם הוא בבחי' נאצל מאין ליש כו', והיינו שנמשך ובא מלמעלה מהזמן דאין שם בחי' זמן כלל".

נג

ומרגלא הייתה בפומי' זחרב המגיד נ"ע א' לגבי רבבות נק' ערך מ"מ. אבל נברא לגבי מהות אצילות אין שייך כלל לומר ערך כמוהן הכל".

נד

ובשם המגיד נ"ע אור הגבורה בכלי החסד כי כל השפעה אף שלהמקבלים הוא חסדים אכן על עצם ההשפעה שירד ונשתלשלה למטה הוא בחי' גבורות וצמצומים שנשתלשל ממקום גבוה ונתצמצם לירד מטה מטה".

נה

אור הגבורה בכלי החסד אמר המגיד נ"ע משל ע"ז כמו ההשפעה מהמשפיע אל המקבל הרי אצל המקבל הוא התגלות החסד ולגבי אור ההשפעה ה"ז ירידה וצמצום, וכמו"כ הוא למעלה בחי' מלכות כשנעשית ראש לשועלים ה"ז בחי' חסד לגבי ב"ע, ובמלי' ה"ז ירידה וצמצום עצום".

נו

בשם הה"מ ז"ל דלכך המלאכים יותר נצחיים מן הנשמות לפי שיש להם בחי' היראה ביותר מהנשמות כו'".

נז

ידוע בשם הרה"מ נ"ע דשם א"ס לא יתכן על העצמות שהוא למעלה מגדר גילויי התפשטות לגמרי רק על גילויי התפשטות אורו יתכן לומר שם א"ס א"ס להתפשטותו והיינו מלי' דא"ס וכו'".

נח

הבעש"ט נ"ע קודם שנתגלה והי' עוזר — א באהעלפער — והי' מוליך את הילדים לחדר ומביאם חזרה הי' מנשקם מרוב חיבה באהבת ישראל, ואמר הרב המגיד ממעזריטש נ"ע:

(39) סידור עם דא"ח (עה, ד), עיי"ש.

(40) הנחות הרי"ם ז"ל (ע' לח), ביאורו להצ"צ (ע' תצט).

(41) הנחות הרי"ם ז"ל (ע' נו), אה"ת ויקרא כרך ב' (ע' תקפו), שם במדבר —

הוספות (ע' אהלד).

(41*) סה"מ היתש"ד ע' 210.

(42) סידור עם דא"ח (פב, ג), ובפלת הרמון שמות (ע' רפג): בשם הרה"מ נ"ע

בענין יראת ה' לחיים כו' שכל מי שיש בו בחי' ביטול ביותר מצד המשכת מדת המלוכה עליו הוא חי וקיים יותר כו' ולכן מלאכים עליונים חיים וקיימים יותר כו'.

(43) פלת הרמון לך (מד, א), שם וארא (ע' מ), עיי"ש. וראה סי' תקס"ב ע' רעט.

המשך תרס"ז ע' קסה ואילך, ועוד.

הנני מתברך — ער ווינטש זעך — לנשק ספר תורה באותה חיבה אשר
הבעש"ט נ"ע היי מנשק ילד מישראל שאמר אלף בית".

נט

הרב המגיד האט געזאגט:

אז מיר זיינען געווען חג השבועות ביים רבי'ן — מורנו הבעש"ט —
איז געווען נפתחו השמים ואראה מראות אלקים.

און ווד כ"ק אדמו"ר הוקן האט געזאגט: אז מיר זיינען געווען ביים
רבי'ן — הרב המגיד ממעזריטש — חג השבועות האט מען געזעהן און
דערהערט.

דער בערדיטשעווער איז געווען אַ עמקן גדול. אמאָהל האָט ער געזאָגט
אַ ענין אין נגלה און האָט אָנגעהויבן מיטן פסוק הנה ד' רוכב על "עב" "קל",
האָט ער געזאָגט ע"ב קושיות און ק"ל פירוקים. ווד כ"ק אדמו"ר הוקן האָט
אויף דערויף געשריבן פיר הונדערט בייגן. און האָט געזאָגט דערנאָך, אַז דאָס
קומט ניט צו דעם וואָס מ'האָט געזעהן שבועות ביים רבי'ן".

ס

בעת די ערשטע יאָרצייט פון בעש"ט אום שבועות, ווען דעם בעש"ט'ס
זוהן הרה"ק ר' צבי האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט אַז די גאַנצע פמליא
של מעלה האָט זיך איבערגעטראָגען צום מעזריטשער, האָט דאָן דער מעזרי-
טשער מגיד אויך געפרעגט ביי אַלע זיינע תלמידים: וואָס געדענקסטו?.

סא

ובשם ההמ"ג הגדול זצוק"ל נמצא כתוב שהדמיון לעליות שבתפלה הוא
כענין שעושים לשחוק ולשמח את הרואים (גק"א בל"א אַנשטעל) שההדיוט
מלביש א"ע בגדי שר גדול או רב וחכם ומתנהג בשעת מעשה כמו חכם
מופלג או שר גדול ממש בכל תנועותיו והיינו בזכות ודקות (איידלקייט),
ורוממות ערך של שר או חכם ובאמת עומד בהדיוטותו לעצמו כמו שהי'

(44) ס' השיחות התשי"ד ע' 163. סה"מ תשי"ט ע' 87. עיי"ש.

(45) סה"מ התשי"א ע' 272.

(46) סה"מ התשי"י ע' 265, ושם (ע' 262): ווד כ"ק רבינו הוקן האט מקבל געווען
מרבנו הרב המגיד ממעזריטש, וואָס ער האָט מקבל געווען מרבנו מורנו הבעש"ט דעם וואָרט:
וואָס געדענקסטו?

אַט דער וואָרט — וואָס געדענקסטו — האָט מחי' געווען מיט אַ חיות פון תחית המתים
די חסידים לדורותם. תחית המתים הייסט חיים ארוכים, חיים אמיתיים, מיתה איז הפסק,
און חיים ארוכים איז חיים בלי הפסק, וואָס דאָס איז חיים אמיתיים, עס איז ניטאָ דער העדר
החיים, עס איז מעהר ווי לעבען. אין עבודה איז דאָס, אַז ניט נאָר וואָס מען לעבט אַליין,
נאָר מען באלעבט אויך אַנדערע.

ואעפ"כ שולט בגופו בשעת מעשה דקות וזכות הרבה יותר ויותר מכל עת תמיד והוא עושה זאת בעצמו ע"י כפי' שכופה א"ע להמצא בערך זה ומה בא השחק וההנאה לרואים שהדיוט גמור ממציא לעצמו מדרי' שר גדול או חכם גדול".

סב

ורבינו [הזקן] אאזמר זצ"ל פי' ששנה הם י"ב ר"ח הם י"ב גבולי אלכסוני' של המדות כמ"ש מזה באורך בדרוש מחר חודש", ומסתמא שמע כן מהמגיד זצ"ל".

סב א

גז' בע"ח שבתהו היו הספירות זת"ז היינו בחי' נקודות חסד בפ"ע ואינו כלול מגבורה כו', משא"כ בתיקון קוין התכללות חו"ג כו', ופי' הה"מ ז"ל הטעם שמפני שבתהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלי, לכך כשנאצלה מדת החסד היתה בטילה לעולם לעילתה (מפני ריבוי האור והכלי קטן מהכיל כו') ולכך נשארה כמו שהיתה חסד, ולא הי' יכולתה להתכלל עם מדה אחרת, מפני שבטילה תמיד (ג' שהוא ע"ד שחורה אני כו' לית בי' חיזורו כו' וביטול זה הוא מניעת ההתכללו' עם הבירו שהיא בחי' השפעה כי אידי דטרוד למיבלע כו' אינו סובל דבר אחר זולת הביטול) וזהו בחי' נקודה משא"כ בתיקון ריבוי הכלים ומיעוט האור (וזה כמ"ש במ"א דבתהו הי' ביטול יותר ולכן הבהמה יש בה ביטול יותר מהאדם) ואין הביטול כ"כ יוכל להיות ג"כ להתערב עם בחי' אחרת כמו חסד עם גבורה כו' (ועבמ"ש אצלינו במאמר יר"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ענין' י"ס דעגולים התחתון בטל ומוקף מהעליון ואינו בחי' בפ"ע רק העלול דבק בעילתו כו', וזהו ענין שוקי החיות כנגד כולן הנ"ל א"ת ג' די"ל שייך כאן, לכן מרוב דביקותו בעילתו אינו מתחבר לבחי' אחרת, ועגולים הוא תהו וכנו' בע"ח שהיו פנים של כל ספי' למעלה ולא לשלמטה הימנה כו' ע"ש)⁴⁰.

סב ב

הרב המגיד היה שוהה בתפלתו כמה שעות והי' בסביבה שלו איש א' למדן וי"ש ומתפלל ע"פ כוונת אריו"ל ולא היה מאריך כ"כ והי' לו לפלא, האיט הנ"ל הי' עשיר והיה נוסע פעם בשנה לליפציג ושוהה כדי מסחרו

דער נקודת הענין א"ו, אן חיים אמיתיים איז קדושה * און קדושה איז אין סוף.
 (47) שני המאורות (קטו, סע"א).
 (48) נדפס במאמרי אדה"ז — ס' תקס"ח (ע' תקכח), וראה אה"ת בראשית (כרך א' ה, א).
 (49) סה"מ תרכ"ח (ע' קמד).
 (50) אוה"ת נשא (ע' רנד).

* ראה ד"ה אתה הבדלת, הש"ת (סח"מ ה"תש"י ע' 41).

וחרר לביתו ויושב כל השנה על התורה ועבודה. פעם א' עבר לרגל מסחרו דרך מעזריטש ונשאר שם לראות התפלה של המגיד. ונכנס אליו ושאל ממנו שהוא מתפלל ג"כ ע"פ כוונת האריו"ל ואינו מוכרח להאריך כ"כ. שאל לו המגיד ממה הוא מתפרנס. וא"ל שיש לו מעט סלעים וניסע פעם בשנה על יריד ומביא סחורות הידועים לו ומוכר אותם בעירו תיכף ומהריח מתפרנס. שאל לו ומתיכן תדע שהרווחת א"ל אני כותב הסך שהוצאתי על הסחורה וההוצאות וכאשר אני מוכר אני כותב כמה פדיתי ואני מנכה הקרן וההוצאות מסך הנפדה ומה שנשאר הוא הריח. א"ל הרב המגיד ולמה לך לבלות זמן לנסוע על היריד ולבוא תכתוב על הנייר הקרן וההוצאות ותכתוב הפדיון ותנכה הקרן וההוצאות מן הפדיון. והתחיל הסוחר לצחק וכי מן הכתיבה יבוא הריח בלא נסיעה וקניה ובהכרח צריך לנסוע ולקנות סחורה ולבלות זמן ולמכור ואז יוכל להיות ריח. א"ל המגיד הכוונת הם ג"כ כמו הסחורה אם לא תהיה קשור בדעתך כאלו אתה שם הוא כאלו כותב הקרן והריח אשר מזה לא יש שום תועלת אבל אם תקשור נפשך שמה ויהיה שהות לקנות דבר חפץ אז תריח בהכוונת וע"כ צריך ע"ז שהות זמן בעת התפלה".

ס ב

סימן התפלה אם היתה רצויה לפני הקב"ה קצת היא ההכנעה דהיינו אם אחר התפלה נשאר הכנעה בלב זה נקרא הרשימו דהיינו ההכנעה ועונה ואם ח"ו לא כן הוא אז בודאי אינו רצוי כלל. תפארת אדם".

ס ב

וכמ"ש ב' הה"מ נ"ע המשל מלב מלכים אין חקר. שטרוד בענינים הגדולים וכשרוצים להמשיכו שיפנה לבקשת ההדיוט הוא ע"י שמביאין לבנו הקטן ומשתעשע בו או שמביאין דבר חידוש כמו צפור המדברת כי כלום חסר מבית המלך ואין כל דבר חשוב נגדו למאומה רק שמצד החידוש יתפעל שהציפור מדבר כו".

51) גני נסתרות, אור נעיר (ע' א).

52) אוה"ת במדבר (ע' ק).

כללים ושאלות

כללים שמסר רבינו הה"מ ממעזריטש נ"ע לאדמו"ר הזקן נ"ע ושאלות ששאל אדמו"ר הזקן ממנו והתשובות שהשיב לו עליהם.

דע כי יש ב' מיני השפעות. חלק מאכל הפשוט לחם מן הארץ וחלק אוכל לחם מן השמים. ואמנם ההפרש שביניהם כי לחם מן השמים מה שרצו שיהי' דהיינו שחשבתם עשה טעם באוכל כי בשביל מח' נמשכו ויהי' המח' כלי להאוכל (ושמעתי שזהו טעמים התחתונים) אמנם הטעם לא ניכר בתוך האוכל כי גזון א' הוא ומאכל הפשוט הגזון שבו בטעם המאכל. אמנם באוכל מן השמים לא הי' שביעה כי לא ראו הטעם. וז"ש ואכלתם אכול ושביע שלעיל שכולם יהיו צדיקים שאוכל יהי' משביע להם כי בעת"ז רצו דוקא בדבר שיש בו פסולת כי האדם עולם קטן ויש בו חלק מחזיר וחזיר רוצה בצואה (ושמעתי כי זהו שהשיב השי"ת לאיוב מעשה ליתן ושור הבר אפס כי גם ליתן יש באדם וכל העולמות השי"ת רוצה שבדיבורו יומשך עליו אברים חדשים שמרמזו בעולם) ושמעתי ממנו כל האוכלין אוכל אדם לרפואה כי פעמים כתי' בפסוק מכל מאכל אשר יאכל ולמה נק' מאכל אמנם המאכל הפשוט אין בו טעם אפס שיש בתוכו דבר טוב דהיינו טעם ברוחני' מזה המאכל גזון אוכל הרוחני וזה המאכל איננו שום מאכל כלל אפס שהוא כלי להאוכל הרוחני. ובוהו שהוא אוכל מאכל פשוט הוא מתאכל הרוחני. וזהו ל' מפעיל שהוא יוצא לשני. גם כאן דבר היוצא לשני שהוא מאכל את האוכל הרוחני. אמנם הוא התורה האותי' כל כן בשרש האתי' דהיינו בשרש בש"ר ב"ית שי"ן רי"ש יש באלו האותי' טעם בשר וכן לח"ם למ"ד מ"ם ח"ית יש טעם לחם. אמנם האותי' עצמן הן נק' אוכל שהם אותי' האוכל עצמו והיא התורה והתורה היא רפואה כי כן כתי' רפואת תהי לשריך וזהו כל האוכלין אוכל אדם לרפואה כלומר האוכל עצמו אוכל אדם לרפואה. והנה אמרו דור המדבר אין להם חלק לעוה"ב כי עוה"ב הוא הבא תמיד כנאמר בס' הבהיר. ולע"ל הוא דבר אשר איננו תמיד כ"א לע"ל והוא המאכל של אוכלי המן במאכל הרוחני שאין בו שום פסולת כי במאכל יש בו פסולת והפסולת אשר בו מקלקל הטעם. אמנם הטעם בעצמו גובר על הפסולת כי מלתא דעבידא לטעמא לא בטיל כי כן בטעם לא היו ביטול והטעם הוא הרוחני' שבתוכו ובכל דבר ודבר יש בו פסולת אפי' באבנים יש בו המראה הירוק אשר הוא חלק מיתה שבתוכו כידוע לבני אבנים שכן המח' יש בו סיגים כנאמר כספך הוא המח' ל' כוסף שכוסף לשרשו הי' לסיגים. ואמנם הרוחני' שהוא טעם האיין שבתוכו אין בו סיגים כי כן דבר האיין אם הי' בו סיגים הי' נק' יש כי כן דבר היש אשר הוא מחובר כבר בפסולת האוכל ודבר מחובר בוודאי יש בתוכו ישות וכן בכל דבר השרש הוא האיין כנאמר ונוגה לאש והיו שאש בעצמו

איננו אור אפס שנמשך לתוכו אור. והאור עדיין איננו אש (ושמעתי ממנו שזהו סוד יחיד אור מים רקייע) והוא עדיין אין ודור המדבר לכן שאלו היש ה' כו' כלומר אם יש בתוכו היש או האין כי י"ש שם בתוך האי"ן. אמנם המרגלים מש"א וזה פריו כי הפרי ה' קטן לפי דורם כי היו מעולם גבוה יותר. אמנם משה רצה לתקן זה ולא עלתה בידו כי השי"ת אמר שלה לך לדעתך אמנם ד"ע לא ה' בזה כ"א ד"ת והסכמה עליונה לא ה' (וזהו סוד כי אל דעות הוי') וזהו דור המדבר אין להם חלק לעיה"ב. אמנם בעולם היותר גבוה לע"ל יש להם חלק. ואשר נכנסו לא"י נאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם. אמנם לע"ל יתוקן שגם דור המדבר יוכלו לכנסו בתוכה כנאמר ואכלתם אכול שיאכלו האכול בעצמו ולא המאכל וישבעו והוא לחם המלאכים והוא גורם ללמוד תורה כי לא נתנה אלא לאוכלי המן והללתם את שם ה' אלקיכם והם אמרו בלתי אל המן עיינינו דהיינו לחכמים הנק' עיני העדה טוב המן ולא ליתר האנשים. והנה האוכל הרוחני הוא האי"ן עליו נאמר למעני למעני אעשה כו'.

שאלתי למה אר"א ח"א כו' הלא התענוג בא מהת"ת. והשיב למשל אם משפיע קודם בבנו שכל ואח"כ בותן לו שכל יותר גבוה ונמצא קודם שכל קטן ואח"כ שכל גבוה. אמנם גבי האב ה' מתחלה השכל היותר גבוה ואח"כ צמצם עצמו בשכל קטן (וני"ל כי זהו סוד נכנס ראשון יוצא אחרון) וזהו סוד קמץ שמסתייר עצמו בבנו מה שנותן לו שפע.

דע ונהר יוצא מעדן כלומר מכח התענוג הנק' נהר כשיש לו ורודף אחר התענוגים או הבהירות יוצא ממנו. ואמר שנק' התענוג רחובות שמתרחב על כל שאפי' מה ששונא כשבא לתענוג אוהב אפי' מה שאינו בטבעו (ופ"א שמעתי שזהו התענוג מה שנשתנה הדבר למשל בפורים בא שמחה מה שמשנים בגדי אשה לאיש ואיש לאשה). עוד אמר שבעולמות עליונים העולם העשירי בא לעולם היציר והיציר לבריאה נמצא שפנימי' היציר מתלבש במלוושי אותי' העשירי והבריאה באותי' היציר נמצא שמשתנה המלוושים וזהו השמחה.

הנה בה' בראם בה' מוצאות הפה. ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכי' נפח נמצא שכל האותי' מגיע עד שרשן כי כן תמיד בסוד מטי ולא מטי. ובזה הדבור כשבא לשרשו עושה גוונין דהיינו גוונין לתתא מסב' דילן. ואף שלמעלה לא יש גוונין מ"מ גוונין. וכן המח' היא באותי' והולכים למעלה וכן בדיבור ובמעשה יש אותי' כי כח הפועל בנפעל דהיינו החכ' כמבואר. וזהו סוד ג' ספרים גפתחים מחדו"מ שאלו עושים רושם למעלה ולכן אמר בס"י המליך אות יו"ד במעשה כי כח הפועל דהיינו החכ' שהיא אות יו"ד במעשה ועיקר התגלות במעשה כי סייג לחכ' שתיקה ובאות יו"ד המח' היא מתיחדת עלי' באות ה' וי"ו בלב וממנה בא ההבל והאותי' לחוץ ואו נופל ברשה ויראה עליו כי באות יו"ד מתגלה היראה ואו מתגלה הניקוד קמץ כי בן שיש תענוג מגידל החדוה והשמחה נפתחו לו אורות הרבה כי כן בקי"ס ה' להם תענוג שנגאלו גאולה שלימה וכן כשתינוק בא אצל אביו או

בתהחברות עם אביו מגודל התענוג נפתחו לו מקורות הרבה שהי' אח"כ מית שיצאה נשמתן. וזה רמו ניצוץ כשבא לאביו נפתח לו מקור והוא פתח והמקור שנפתח הוא רקיע שנתגלה לו והניצוץ והרקיע הוא ניקוד קמץ. והנה נאמר אאלפך חכ' אאלפך בינה כשלומד ומבין נמצא האל"ף מתגלה במח' קודם הה' מוצאות הפה שכן בקול עדיין לא נתגלה המוצאת ואעפ"כ הוא באל"ף וזאת האל"ף הולכת עם כל המוכבים כי כן לא יש שום דבר שלא יחבור בה"א שהוא הברת ה"א. אמנם זאת האל"ף הנסתרת היא בקמץ והנראית במח' בין האותי' אחה"ע הוא בפת"ח שכן אלופינו הוא בפתח והאל"ף עצמו הוא בקמץ והקול הולך על שית עוקין דריאה כי כן חמשה נגד חמשה מוצאות ושישית נגד האל"ף זהו לית אתר פנוי מיני' במח' אותי' ואח"כ נתצמצם כי אח"כ בא לקול ונתצמצם בלא אותי' כי קול בלא אותי' ואח"כ בא לדבור אותי'. יש ואין האין שלו הוא דרך העולם נבנה מבטן האם בנין נבה"ע.

שאלה. מהו עולם שנה נפש. והשיב. עולם הוא עיבור שנה הוא זמן ויניקה. נפש הוא שכל מוחין.

שאלה. מהו תלת פרקין שיש להארץ. תשובה. ראש תוך סוף.

שמעתי ממנו שסוד מטי ולא מטי הידוע הוא סוד קר ולח והוא סוד החיוני (וגם קר הוא הסתלקות למעלה ולח הוא כח החיוני כי ממנו נמשך כח החיוני).

שאלתי אם שעשועי' אמיתי' כנודע והשיב שאמת הוא השעשועים כי כן צוה והעלהו לעולה ואמר הוא שלא לשחוט אותו רק להעלותו וזוה שרצה לשחוט כי לא ידע האמת הי' השעשועים. ונמצא חזרתי השאלה הלא האהבה צמצם א"ע בשכל קטנות וא"ז אמתתו. והשיב וירד ה' עה"ס הלא גם בתחלה הי' כך לית אתר פנוי מיני' מכה"כ אעפ"י שבא לעולם המורגש הנרגש בעולמות התחתונים (נ"ל לוי * כי זהו אמת שנתגלה אמיתותי בכל העולמות).

שמעתי ממנו מש"א כח הפועל בנפעל. וזהו סוד שמרדכי יש לו התגלות בפורים והבן. וסוד כח הפועל כי חלק הוי' עמו כי כ"א מישראל הוא אבר השכינה.

בתורה יש איר שהיא פשוט שעדיין הם מרומזים בקליפות דהיינו במעשה לבן ובלעם ואח"כ ההוגה בה טועם טעם בשר ואח"כ בא עליהם דברים שקשים כגידין ואח"כ הם עצמות התורה וליחזקאל נתגלה עצמות התורה ולכך כתי' ותקרב עצם על עצמו שכן דרך של שני אחים כשנוסעים זמ"ז אזי מתעוררי' אהבה ביניהם ובבואם נתגלה האהבה והאהבה הזאת מגיע אפי' עד חש הראי' שכן דמעות הולכים מעיניהם בנסעם זמ"ז לכן בט"ב נולד משיח.

לוי : כ"ה בשני כתיב, ואולי צ"ל : לוי = לומר.

אימא אחיפת מנהא לברתא כי המח' שואלת האותי' שלה להדיבור כי מחמ' בא הדיבור. והו מטבילין כלי בתוך כלי המח' נתונה בתוך כלי הדיבור. בינה קיימא לשאלה שהיא מלי' (אי"ו) ואל"ף שבמילוי ס"ג מבינה מ"ה. והו שאלה בבעלים (ואפשר שכן אין לו תענוג כ"א מבינה).

שאלה. האיך אנו מתפללים הלא אנהנו בני רחל. ואשה התובעת בפה אין לה כתובה. והשיב כי אנהנו במדריגת צדיקים אשר גבוה יותר ממל' ואמר שהוא כתוב בזה"ק*.

דע שמתנה שעשיר פתחה ידו ויש לו דביקות עם העני ומחמת זה הוא גותן לו וכן הוא ניקוד של חנו"ן הוא ניקוד פת"ח כי כן מרמו על פתיחת העשיר, ושור"ק מרמו על התקשרות העשיר בעני. וכן הוא נקודת ה'סכת ושמע ישראל היום ומה שניקוד הה"א ב' ג"כ בפתח כי כן סוף מעשה הי' במח"ת (חסר) ועי"נ פקח עיניך וראה שוממותינו כי השכינה בסתימו דעינין. כי כן או מצמצם עיונותו על דבר א' בלבד. ועיונותו שב לשרשו ואינם בפתיחו דעינין הלכך צריך להתפלל בלחש בסתימו דעינין. והו סוד הצמצום שמצמצם א"ע רק במ"ח זו (חסר) והו הסוד מה שרומז בזאת יבוא אחרן אל הקדש כי יותר שהתינוק הוא רך בשנים אביו יש לו תענוג כי הוא קרוב אל התענוג כי עדיין לא שהה כ"כ בזמן כי אחר עולם התענוג מתחיל עולם הזמן. והנה במח' קדומה כאשר עלה ברצון לברוא העולם אוי נגמר במח' כל המלאכה ואח"כ כשמתחיל לפרט האיך שיעשה אוי נתגלה דרך פרט ודבר מה. שהוא שם בסוף כאן נתגלה בראש כי כן דבר התחתון יוצא תחלה ולכן התחיל לילך דרך תשר"ק אמנם לא נתגלה רק הבי"ת והאל"ף נתגלה במ"ת במאמר אנכי.

דע אין מוסרין אלא ראשי פרקים. כי כן סוף הקול מתגלה בדבור. הגם שבכאן נק' סוף אעפ"כ ראש נק' למדריגה תחתונה לכן יספר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל כי כן הוא מי שהוא רחום עד שלא ריחם רחום הי' בכח. אמנם ע"י הדבור מעוררים המדות שיתגלה א"ע במדות דרחום פ"י כי בתחלה לא המשיך א"ע במדת רחמים וע"י דבור התגלה א"ע. לכן יספר אדם כי כן סיפור הוא ל' בהירות ל' ספיר וממילא יבוא באלו המדות ויתגלו אלו המדות ואח"כ ימשיך השפע מאלו המדות בתפלה לכן כיון שראשי הפרקים מוסרין היינו בוודאי שסוף מח' הראשונה נתגלה דהיינו שסוף עצמותו אבל * ממדותיו יוכל לידע א"ע כיון שמתגלה בכאן ראשי הפרקים שלו דהיינו מה שהוא שם סוף לגבי מה שהוא משפיע בתוכה נעשה אצלה ראש זה חכ' בראש חכ' בסוף.

שחורה אני ונאווה. שכל עליות של האדם הוא במדת ענה שאו כיון שהוא אי"ן אין שום מחיצה המונע עלות. והו שחורה אני ונאווה שחורה אני

בוה"ק : מרה : ולפע"ד יחזי רמה, א (הערת כ"ק אדמו"ר שלישי"א). והא לקמן סי' סד.
אבל : בכת"י ב' : אי"כ

הקטן ואז ונאזה שאז אני יכול לעלות כי כן מדת אי"ן אוהבת את העונה. וכן כל האתני מצומצמים במלת יו"ד.

הנה כתי' בפסוק כי חלק הוי' עמו להיות כ"א מישראל אברי השכינה וצריך האדם לראות ולחפש באיזה עולם הוא מאברי השכינה הן באהבת הבורא ית' והן ביראת הבורא הן בתי' הבורא אותה הסיבה שמתעוררת בזה המדה יראה לאחז א"ע בסנסגיו.

הנה ידוע * שבשביל האדם נבראו כל העולמות נמצא במח' שהוא בהכינה ומבהינה זאת המח' הולכת בכל הבנין. כן מחשבת הבורא ית' באדם נמצא מח' ישראל תקוע בכל הבנין והיינו בכל העולמות כי ישראל יכולים להעלות את כל העולמות כי המה קשורים בכל העולמות כי גדול כח ישראל כי גדול כח הבן ממה האב כי בו תלוי דו"ג ונמצא כח דו"ג ב' ובאתר דו"ג שריין טובא שריא והוא טוב הגנוח (ושמעתי ממנו כי טוב הגנוח הוא אריך כי כן כתי' טעמו ודאו כי טוב כי טעמים הם בכתר ע"כ). וזהו כלל ופרט וכלל. כלל ראשון הוא מח' קדומה שבו כלל הכל כל הבנין, ופרט התחלת הבנין וכלל הוא האדם שבשבילו נברא הכל נמצא הוא כולל הכל.

שמעתי ממנו הפי' כלל ראשון ופרט הוא ו"ק הוא האדם הוא מלכותו וזהו לא ה' ימים טובים לישראל הוא טוב הגנוח כחמשה עשר הוא י"ה.

א"ב ג"ד רמזו הנה הא"ב שיצא לא ה' יכול להתגלות כ"א ברמז באתי' כפולות ואל"ף הוא בסוף א' כי כן נתחב"ס סוף מעשה עבמח"ת.

האדם שמראין לו גדולת הא"ס ב"ה בשכלו הוא נק' התגלות השכינה ומזה נמשך היראה. וזהו אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא דוקא לגבי משה פי' התגלות השכינה שהי' למשה לכן היתה לו היראה מילתא זוטרתא.

ותפארתיך עבור על פשע. האלקי רבש"ק * אמר כמו התינוק אשר אוזו בוקן האב אעפ"י שאין זה מד"א אפי"ה יש לו להאב התפארות מזה הדבר בעצמו. ופי' רבש"ק * כי הא"ס ב"ה הוא רק טוב ומחשבתו הק' הוא בטוב. רק כשמחול עון בית ישראל אוי במחשבתו זה העון ומתלבש מחשבתו בזה העון למחול לו אעפ"י שאין ד"א מהבן שבעבורו יתלבש האב בזו המח', אפי"ה ותפארתיך התפארות הוא אצלך עבור על פשע כשאתה מלביש מחשבתך בפשע ונושא עון העון הוא נושא לך כביכול *.

הנה ידוע : בכת"י ב' : הנה בני ישראל, ידוע.
רבש"ק : בכת"י ב' : רשב"ן.
כביכול : ביכל באבדויסקוואלף (טא, א), ביכל הורחיק.

סד

בד"ה • ועשית חג שבועות

צדיק הוי' בכל דרכיו. דרכיו היהודים העליונים ששם הוי' משפיע במל' בעת המסוגל כו' (שזה נק' דרך כמ"ש דרך גבר בעלמה כו') נעשים ע"י שמתלבש בבחי' היסוד שאו נק' צדיק כו'. וידוע שפנימי' השפע תיטי' מרובה כו' שזה נק' יחוי"ע תלוי במעו"ת בנש"י שבגופים דוקא. והו' וישמחו בך ישראל מקדשי שמך כו'. שישראל מיחדין קדושת השם עם קדושת עצמותו ממש אתה קדוש. ולכן נק' ישראל בשם צדיק ועמך כולם צדיקים כו' כי כמו שלמעלה כח המיוחד עצמו' אלקות כו' עם בחי' השם הוא היסוד שנק' צ"ע כן למטה המיוחד עצמו' אלקות בבחי' השם ופועל להמשיכו למטה בגילוי בעולם העשי' הגשמי הוא ע"י צ"ת איש הישראלי (וכמ"ש בשם הרה"ק * בענין האלקים בשמים ואתה על הארץ שאתה על הארץ הוא בדוגמת האלקי' בשמים והיינו כנ"ל שאתה הוא המיוחד קובה"ש וממשיך יחוד זה בגילוי על הארץ בדוגמת היסוד המיוחד יחוד הנ"ל בשמים למעלה כי היסוד נק' אלקי' כידוע בזהר עמודא דאמצעי' נטיל לימינא וצדיק נטיל לשמאלא כו' וד"ל). ועיקר היחוי"ע תלוי בצ"ת כו' כי לא יתעורר היסוד למעלה בלתי התעוררו' מצ"ת נש"י כו' ועיקר זמן היחוד הוא בעת התפלה כו' בח"י ברכאן דצלותא ע"י איש ישראל שנק' צדיק כו' והוא ג"כ נק' סולם מוצב ארצה דוגמת צ"ע כו'. ובוה יובן מה שנמצא בכתבים בשאלות אדמוהו"ק ג"ע להה"מ ג"ע איך אנו מתפללים הלא אנחנו בני רחל כו' והשיב כי אנחנו במדרגת צדיק כו' ואמר שכתוב בזהר כו'. והוא בזהר ויחי רמ"ה ע"א ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוק' כו' והכא אשכחנא דהיא אתערת רחימותא כו' וזהו השאלה הנ"ל ואח"כ אמר ת"ח תלת נשמתין כו' חד נשמתא עילאה דלא אתפסת כו' יעו"ש ובע"ב מטיים שם ת"ח אתערותא דרחימו אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוק' כו' יעו"ש וזהו כהתירוץ הנ"ל כו' וד"ל *.

בד"ה ועשית חג שבועות : בביכל כתיי א' בא קטע זה בהמשך להשאלות (ואולי כי מציון לשאלות הג"ל).

הרה"ק : בכתיי נמצא כאן מקום פגוי.
וד"ל : ביכל באברויסקוואלף (גז, ב).

הגהות וביאורים

באור תורה

— נלקטו מספרי רבותינו נשיאינו הק' —

•

סה

וארא

לד"ה וידבר גו' ויצום

וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל.. וידוע הקושיא בדשלמא לפרעה הוי' צריך לצוות.. אבל לבני ישראל למה צריך לצוות.. והנה בס' אור תורה בשם הרה"מ נ"ע תירץ שתיבת ויצום הוא מלשון צוותא והתחברות, שחיבר שני הבחי' דמשה ואהרן יחד, ועיי' יוכלו בני' לצאת מאמ"צ. וצריך להבין תירוץ זה.. ועתה יובן ענין וידבר כו' אל משה ואהרן ויצום כו', הנה אהרן הוא שושבינא דמטרוגיתא, והוא עיקר המוציא את בני' מצרים, והיינו כי מצרים דקדושה הוא בחי' מצרים וגבולים, שהוא בחי' ההשתל', ואהרן הוא פועל בכללות נש"י בחי' אה"ר בכלות הנפש שלא ירצה שום דבר רוחני וגשמי, וכמ"ש (תהלים ע"ג) מי לי בשמים כו', רק ליכלל במהותו ועצמותו כו', והו"ע יצי"מ בכ"י כו', וזהו בחי' ק"ש למס"נ באחד אליו ולא למדותיו כו', ואח"כ הוא בחי' משה שרשבינא דמלכא, שהוא ממשיך אוא"ס עצמו שלמע' מהשתל' מלמע' למטה, והיינו ע"י תומצ"ג, וזהו בחי' שוב שאחר הרצוא שבק"ש כו', והנה ע"י המשכה זאת נכנע גם בחי' פרעה שהוא בחי' עורף, כמו העורף שהוא חזק מאד כן הוא חוקף הרצון שבנה"ט, שבטבעו רוצה להיות בבחי' יש לעצמו ולגרמי', ומדות הטבעי' המה חזקים מאד למעלה מן השכל כו', אך ע"י התורה נכנע רצון זה הטבעי ונעשה בו בחי' ביטול, כמ"ש (דברים ו') בכל לבבך בשני יצריך כו' (פ"ט דברכות) (כידוע דהתורה נק' עוז לנה"א ותושי' שמתשת כח הרע דנה"ט כו'). והנה מש"א ויצום פ"י הרה"מ נ"ע שהוא מל' צוותא והתחברות, היינו שאהרן פועל בחי' העלאה, ומשה פועל בחי' המשכה, שהמה שני הדרכים דרר"ש, לזאת צריך לחברם ולייחדם שלא יהיו הפכים רק אדרבה הרצוא ממשיך שוב, והיינו ע"י כח המייחדם שהוא למע' משניהם יחד, וכ"ז הוא תירוץ על קושי' הן בני' לא שמעו כו', דכ"ז כשאינו מתחבר אהרן עמו אבל כשיתחבר אהרן עמו אזי ישמעו בני', וגם פרעה יהי' נכנע כו', כמשי"ת במא' שאחר זה כו', וד"ל.²

(1) לע"ע, מפני סיבות טכניות, נלקט רק חלק מהנמצא בספרי הבי"ד.

(2) פלח הרמון וארא (ע' נג ואילך).

סו

בהעלתך

לד"ה בהעלתך את הנרות

ונוערך על דברי הה"מ נ"ע באר"ת פ' בהעלותך ע"פ עשה לך ב' חצוצרות כסף וז"ל פי' ב' חצי צורות ע"ד על דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (הג"ה עמ"ש בזה בתנ"א ע"פ ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר עכ"ה) כי האדם הוא רק ד' מ' דבור מלכות וכשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נקרא אדם (הג"ה ר"ל כי אדם פירושו א' דם עמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו סעי' ב' כי גם בתורה נאמר וזאת התורה אדם א' דם כו' ע"ש ובהביאור שם סעי' א' ענין שופך דם האדם באדם. ע' בלק"ת מהאריו"ל ע"פ זה בשם כנפי יונה ובכוונות עשר מכות. אזי אינו אדם דקדושה כ"א אדם בליעל. במא"א א' ל"ב. או כקוף בפני אדם ע"ד שאמרו פ' בראשית עפ"מ"ש וילוד בדמותו בצלמו שמקודם היו כקופין כו' ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון סעיף א' ענין מ"ד ימי הספירה משש"פ עד שבועות הא דם נעזר ונעשה חלב וא"כ שבועות נעשה אדם א' דם. וע' פעי"ח שער ספירת העומר פ"ד מענין א' דם. ובמא"א ד' ט"ז. ויש להעיר עוד ממ"ש בלק"ת פינחס בד"ה קדש ישראל בענין לא תאכלו על הדם ובביכעל פערטיל דסמיליאן דס"ט ע"ב פי' כשהנפש היא עדיין על הדם ולא בתוכו שלא נתלכשה להיות א' בביטול הנפש התחתון. ור"ל הנה"ב שבדם היא הנפש התחתון ובק"ש באמרו בכל גפשו שמוסר הרצון הגשמי של גה"ב נעשה אדם א' דם. פי' שהאל"ף מתלכש בדם. אל"ף היינו הנה"א ע"ד מופלא סמוך לאיש ועמ"ש בד"ה מראיהם ומעשיהם בענין נוצר חסד לאלפים ובביאור ע"פ ויקרא דתקס"ז פי' אדמו"ר אדם ה"ע אל"ף דבור ומעשה שהם ג' בחי' בי"ע ולפי שז"א דאצילות יורד בבי"ע לברר בימי החול ע"כ נק' אדם משא"כ בהיותו באצילות הוא בחי' כי לא אדם הוא כו' ועמ"ש ע"פ כמים הפנים כו' לב האדם כו' ועמ"ש עוד מענין הדם שרומז לל"ת בד"ה אלה פקודי בענין הדפק ובהביאור שם שהדם מבינה והדפק מאבא והוא א' דם ע"ש עכ"ה).

ב) והקב"ה עשה כמה צמצומים (ע' בסש"ב ח"ב ס"ט בהג"ה) דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו (הג"ה ור"ל כי בא"ס נאמר כי לא אדם הוא וא"כ זה שיקרא כביכול אדם עד שיהי' אחדות עם האדם והיינו ע"י התלבשותו בע"ס ג' קוין ציור אדם עמ"ש בד"ה זכור ושמור ובד"ה טוב לחסות בה' מבטוח באדם ובענין ג' בחי' אדם היינו דרך כלל מודומ"ע א' ד' מ"ס. והו' ע"י צמצומים. ועמ"ש בד"ה אתם נצבים סעי' ה' גבי והוא ית' השפיל א"ע כו'. ועמ"ש בביאור כי כארץ תוציא צמחה בסופו בענין לעברך בכרית. ומ"ש בענין הכרובים בד"ה מי יתנך עכ"ה). והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיות (עמ"ש סדי"ה ראשי המטות) עד שיעלה דרך כל העולמות (עמ"ש בד"ה האינינו בענין והרוח תשוב) ויהי' אחדות עם הקב"ה (שיהי' בבחי' למען חיך באג"ה ססי' ד')

ובד"ה והקרבתם אשה עולה. כמו האדם עם חיות עצמו ממש. אינן ע"ד מ"ש סד"ה ואשה כי תדור כמו אהבת האשה לאיש ברשפי אש שהוא ג"כ תרי פלגי גופא) עד שיבוטל במציאות ואז יקרא אדם (עמ"ש בד"ה אדם כי יהי בעור בשרו ובחז"ב צ"ד סע"ב). ועמ"ש בד"ה תקעו השני ס"ג והנה כו' צריך העליון לירד כו' והתחתון צריך לעלות כו' ע"ש). והנה ועל דמות הכסא שהוא יתברך מכוסה שם (הג"ה בלק"ת סוף שה"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשי' פ"י כי הפרסא שבין אצילות לבריאה הוא הנק' כסאי ווי"ש כגן שהוא יתברך מכוסה שם כי הפרסא הוא עדי"מ המשל שמכסה ומסתיר על השכל שבתוכו כנוכר בד"ה והבדילה הפרכת. ובביאור ויקרא תקס"ז פ"י שלכן נק' בורא חשך שעולם הבריאה נק' חשך שאין אור א"ס מושג שם כמו באצילות והיינו מחמת הפרסא הנ"ל. והנה אין ערוך מדות דבי"ע לגבי מדות דאצילות כמש"ש בלק"ת ע"כ זה שיהי' נק' אדם הוא ע"י הפרסא הנ"ל ולכן על דמות הכסא דקרא דמות כמראה אדם. וע"ש פ"י השמים כסאי שכסא הנ"ל נמשך מהכתר הנק' שמים והוא נמשך ע"י תשובה. ויש להעיר מזה לענין בכסא ליום חגיגו דפי' בוח"ג שופטים ער"ה א' דסליקת להווא אתר דאתמר ביה במכוסה ממך כו' ושם פ"י היינו כתר. וי"ל כסא היכל קדה"ק כו'. ואע"ג דענין ועל דמות הכסא לפ"י הה"מ שייך לחצוצרות חצי צורות. וענין בכסא ליום חגיגו נאמר שופר. מ"מ הרי בבהמ"ק הי' ברה"ג ג"כ חצוצרות עכ"ה) ע"ד וענן ואש מתלקחת (הג"ה ענין הענן למעלה הוא ג"כ בחי' חשמל ופרסא הנ"ל כמש"ש במ"א ע"פ את קשתי נתתי בענן וזוהו נמשך ואש הם השרפים דבריאה הנק' לאשי עכ"ה) וענן פ"י מקודם החשכות שורה באדם שאינו יכול להתפלל בהתלהבות ואח"כ ואש מתלקחת שבא להתלהבות (הג"ה ענין בד"ה לכן אמור לבניי בס' וארא בענין עיבור ולידה שיש בהמדות וזהו ענין וענן ואש. ועמ"ש סד"ה ויקרא בלק"ת ר"פ ויקרא בפ"י ולא יכול משה לבוא כו' כי שכן עליו הענן עכ"ה). והנה דמות הכסא שהוא יתברך מכוסה כמו מראה אדם כמו שנתעורר בו כך נתעורר אצלו יתברך אם נתעורר בצדיק אהבה נתעורר למעלה אהבה וכן בכל המדות (הג"ה עמ"ש בת"א בד"ה רני ושמחי בפ"י ה' צלך שהוא כמו הצל שלך שכמו שהאדם מעורר בנפשו כך מתעורר אעדל"ע למעלה וזהו ענין נר הוי' נשמת אדם שע"י נשמת אדם בחי' רצוא ושוב מתעורר נר וגילוי שם הוי' וע' בוח"ב תצוה קפ"ד בענין כמראה אבן ספיר דמות כסא שג"כ הפי' כנ"ל. ולהעיר מענין צדיק מושל ביראת אלקים וכמ"ש ותגור אומר ויקם ועוז"ב צ"ד סע"ב כנ"ל. ואפ"ל עוד היות ידוע ענין אורות וכלים שהאור מצד עצמו הוא בלי מה בלי מהות וע"י הכלי נעשה תואר ותמונה בתאור ואזי נק' אור החסד כו'. והנה כלים דאצילות נעשים אורות לבי"ע. אי"כ כמו שאורות דאצילות נק' בלי מה לגבי הכלים עדי"ז הכלים דאצילות נק' בלי מה לגבי בי"ע. והנה נשי' הנק' אדם בי"ע ע"כ הם עושים תמונה באור האצילות שבבי"ע להיות כפי הכלים שלהם ולכן אם נתעורר בצדיק אהבה שהוא כלים דבי"ע נתעורר למעלה כן באצילות שבבי"ע.

ג) וזהו כשמביא א"ע בהזדככות גדול למעלה מכל העולמות (הג"ה ע"ד מי לי בשמים ג"ע העליון כו' וכענין שרפים עומדים ממעל לו עכ"ה)

ויהי' אחדות עמו ית' (עמ"ש בד"ה שימני כחותם בענין כי עזה כמות אהבה כפרישותא דנפשא מן גופא) כמו שהוא ית' אינו חושב רק את האדם (ע"ד מחשבתו של ישראל קדמה לכ"ד ותכלית הבריאה דירה בתחתונים וע' בד"ה כי אברהם לא ידענו שע"ס דאצילות לא הוצרך רק בשביל ביי"ע) שכל מה שחושב אינו אלא בשביל האדם (ועמ"ש ע"פ רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' ומ"ש ע"ז ברבות תולדות פס"ה גבי ויחי כי זקן יצאק כו' כמ"כ להיפך האדם לא יהי' לו שום רצון רק רצון הבורא ית' כמ"ש בס"ב פמ"ט בענין כמים הפנים כו') ע"ד כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כמ"ש כי זה כל האדם. וכל העולמות וכל המלאכים הם ברשות והוא בהם כמלך בגדוד וכמ"ש דהע"ה וחסידיך ירננו ואיתא בזהר ר"פ ויצא קמ"ח ב' לויך ירננו מבע"ל. אך כמו שהיא רצה כך רצה הקב"ה ואפילו זנוג האבות הוא תורה שלימה (עמ"ש בענין יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שהוא מפני שהיו בביטול וזהו ענין וישתחוו) ואלו נחסר ויבא גם אל רחל. ויאהב ויעקב את רחל. היה הספר תורה פסולה שהכניסו הקדוש ברוך הוא בהם ואורייתא וקדשא בריך הוא חד. ואף על פי שהוא גשמיות גדולה נתענג הקדוש ב"ה בהם (והרמב"ם במ"ג ח"ג ביאר שכל עבודתם לא הי' רק להעמיד אומה שיקבלו אחדותו ואמונתו של הקב"ה ובוה א"ש מ"ש ואלו נחסר ויבא גם כו'). וזהו שתי הצורות כסף כי האדם הוא חצי צורה שהוא רק דם והיינו שהוא עד"מ כמו הכלי להאור שהכלי בלא האור אינו כלום ול' חצי צורה כי באדם נאמר וייצר כו' יוצרך ישראל וכן הגם כי הדם הוא הנפש זהו רק עד"מ נפש החיובית שהיא כלי לבד להשכל ונפש המדברת. כן ביי"ע בכלל נק' רק נפש. ואף ביי"ע דכללות א"ק נק' בריאה). ואל"ף לבד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה (עמ"ש בד"ה אני ישנה בפי' כאלו עשאוני שעשיית הכלים דע"ס זהו כאלו עשאוני ממש כי עי"ז נעשה התגלות שלימותו כו') וכשיתדבקו יחד נעשו צורה שלימה (ע"ד זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם וע' זח"ג ד"ז ע"ב שכי' מהו אחד כו' אח ז"א ד' מל' או דוקא הם אחד משא"כ בלא נוק' פלג גופא אקרי. י"ל שזה שיהי' גילוי אחדותו למטה היינו ע"י המל'. וזהו אשתו כנוספו דמיא שהיא לגבי הדכר ז"א כגוף לנשמה. וזהו ענין אוצר ששמו גוף. וע' זח"א ויחי דרמ"ה סע"א. וגם כמ"ש ברע"מ ס"פ פינחס דרני"ז ע"ב קדם דברא עלמא למאן אתקרי רחום ותנון כו' ושרש חיבור זה היינו כריתת ברית ב' חצאין ב' כתרם ע"י וא"א כמ"ש בענין לעברך בברית וזהו ג"כ ענין תאומתי כשני תאומים ולכן בכל צרתם לו צר). והנה שתי הצורות הם נו"ה כי נו"ה הם ב' פלגי גופא ולכן שניהם שם א' צבאות וזהו ענין משה ואהרן נו"ה דאבא ועמ"ש ע"פ ויצום כו' ועיין בפרדס שער מהות והנהגה פכ"ד שביאר הא דנו"ה תרי פלגי גופא כי שניהם עושים פעולה א' לענין היחוד שהם ב' ביעים המבשלים הזרע. ובאג"ה ס"ו ט"ו נתבאר ענינם שבהם ועל ידם ההשפעה גם איהו בנצח ואיהו בתוד לכן הם שתי הצורות העלאת מ"ן המשכת מ"ד. עיין מזה בביאור דמזר חדש.

ד) ויש להעיר שלכן בארון הי' חצי אמה וכן בשאר כלי המקדש וביוי"ט חלקהו חציו להי' וחציו לכם. וזהו ג"כ ענין תמים תהי' עם הוי'

אלקין. י"ל פ' תמים כו' עם כו' היינו שיתדבקו יחד או הוא אדם צורה שלמה תמים. משא"כ האדם בפ"ע אינו תמים רק חצי צורה כנ"ל. והנה ארז"ל בקהלת רבה ס"פ אין אדם שליט ברוח כבוד גדול חלק הקב"ה למשה שאמר לו עשה לך שתי חצוצרות ולא ליהושע כי משה נק' איש האלקים וארז"ל מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלקים ברבות פ' הברכה והיינו כי חצר הכבוד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון והו ענין יהי רקיע כו' מבדיל כו' לכן מה שנק' משה איש ע"ד אשרי איש ירא את ה' זהו רק למטה מהפרסא אבל מהפרסא ולמעלה אינו איש כלל כ"א אלקים. וכן למעלה בו"א שם מלוש יסוד אימא שבו התגלות עתיק כו'. א"כ עכ"פ ה' ודאי בחי' ב' חצי צורות מאחר שגם בו ממש מחציו ולמעלה כו'. ולכן ארז"ל ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי זה משה שבא לאלף דור. ברבות ויקרא פרשה ב'. כי כשהוא בבחי' ב' חצי צורות או הוא דוקא אדם א' דם שאלופו של עולם מלוש בו וזהו ענין מחציו ולמעלה אלקים והיינו לפי שהי' ונחננו מ"ה והו משה נתנבא בזה אסה"מ היינו יחוד זוי"ג שמשא בסיהרא והיינו ג"כ ב' חצי צורות. והו עשה לך דוקא שתי חצוצרות. משא"כ ביהושע שהי' כפני לבנה ולא זכה לגילוי אסה"מ אין כאן גילוי חיבור ב' חצאי צורה ממש. שהוא כשז"א מאיר במל' והיו לאחדים ממש וכענין מ"ש ע"פ ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו שהם זוי"ג ושמו להם ראש אחד כתר א' לשניהם אלא זכה רק לגילוי המל' בחי' לבנה. וע' תוספת פ"ג דמנחות דכ"ח א' לתירוץ א' רק חצוצרות דמשה הי' של כסף אבל על השיר היו תוקעין בחצוצרות מקרני בהמה וכ"מ ס"פ במה מדליקין דל"ו ע"א וע' בתויו"ט סוף מסכת קנים מ"ש מהתוספת דובחים דס"ח ע"א. ועיין בתוס' פ"ג דעכו"מ דף מ"ז סע"א מזה. ואפ"ל כי של משה דוקא הי' מכסף כי כסף מורה על האהבה והתשוקה כמ"ש הה"מ ז"ל כאן. כסף לשון תאה שתהא אתה מתאוה להקב"ה והקב"ה יאהב אותך. עד"מ האב שאוהב את הבן והבן אוהב את האב שהם גוף א' שיש להם געגועים זע"ז. וכ"א בעצמו אינו בשלימות ואינו רק חצי צורה. ושניהם ביחד הו צורה שלמה והגמשל מובן עכ"ל. והו במשה דוקא משא"כ בשאר נביאים. ואפ"ל דחצוצרות כסף הם זוי"ג דאצילות ושאר חצוצרות מקרני בהמה הם בו"ג דבי"ע א"ו חצוצרות כסף גו"ה דאבא כמ"ש במא"א ח' ג'. וחצוצרות דקרני בהמה הם בנו"ה דוי"ג כו'. ובמל"מ פ"ג מה' כלי המקדש דין ה' העלה דהרמב"ם ס"ל כאותו תירוץ שבתוס' דחצוצרות של כהנים היו משל כסף ושל לויים מקרני בהמה והיינו כי כהנים הם חסד והו ע"ד וחסדיך ירננו שבוהר ר"פ ויצא שהוא למעלה מבחי' שיר הלויים כמ"ש במ"א.

(3) רשימות הציצ לתהלים קאפ' צח, ז (ע' שנו ואלך).

סו

מסעי

לד"ה ויסעו ממרה ויבאו אלימה

ויסעו ממרה ויבאו אלימה וגו' עיין באור"ת מהמגיד נ"ע על פסוק זה בענין ההעלאות מדברים תחתונים בענין ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. מים המרים נק' השכל שבמדריגות התחתונות מים תחתונים בוכין אגן בעינן למהוי קדם מלכא. וזהו כמו במי סוטה שלקח מקרקע המשכן שנתמשכן בשבירה ואם לא טמא הוא נהפך המחשבה וזה אצלו לורע (ע') סד"ה ויאבק איש בת"א פ' וישלח) שמכחה נתחזק לעבודתו ית' כידוע שבכל דברים רעים יש דבר טוב (ע') ת"א פ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי וע' חז"ג קע"ח ב' אלמלא דינא כו' וע' רבות ר"פ חקת ע"פ מי יתן טהור מטמא אבל אם הוא טמא ח"ו אזי רע לו (ועוז"ג אמור צו"א רזא דסתרא דא תרתין אחתין כו' דהא בדיקו דאשת חיל כו') וזהו ויבאו מרתה שנפלו לדבר רע (י"ל היינו ק"נ עה"ד טו"ר א"ג כוונתו לדבר רע ממש ח"ו ה' ישמרנו והכל א' כי ממי נמשך הרע משלוחי הדין שמגבורות קשות דנוגה) ולא יכלו לשתות שהאף שבגבורה לא נתגלה להם (ר"ל דהרע הוא ע"ד כי מנסה ה' אתכם לדעת כו' כמו כי ה' אמר לו קלל כמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ובאגרת הקודש, וכשעומד בנסיון ומקבל באהבה אזי שובר הקליפה והדין הקשה ונמשך ומתגלה הניצוץ אלקות שבו וזה ענין האה' שבגבורה כי חושך שבטו שונא בנו כו' ברבות ר"פ שמות והקב"ה רמו לאברהם שיבחור שעבוד מל' כו' אכן כשבוטט ולא יכול לקבל ח"ו נק' ולא יכלו לשתות (הטעם) כי מרים הם פ"י העם לא היו טובים כי אם היו טובים ה"י אדרבה משם בא להם טובה יתירה שבכל דין יש בתוכו חסד ואם היו שוברין הדין היו באין להטוב (ועמ"ש סד"ה ויעש משה נחש נחשת ובאגה"ק סי' י"א וסי' כ"ב וכן פ"י ברבות ויקהל פ"ן כי מרים הם א"ר לוי הדור ה"י מר במעשיו) וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה הוא איתיות אלקים רק הצירוף הוא כך אלי מה (ור"ל שנתהפך מהמרירות והדין הנמשך משם אלקים לבחי' חסד הנק' אלי) מה נק' דבר שאינו מושג והחסד שבידו אינו מושג וזהו אלי הוא חסד ומה לשון אינו מושג ואלי אל יוד החסד הנמשך מהחכמה (ר"ל שעיי"ז באו לבחי' החסד הנמשך מהחכ' שהוא מה שלמעלה מההשגה היינו למעלה מהחסד הנמשך מהבינה כו' ע' באג"ה סי' ד' שהוא ענין האה' שלמעלה מהשכל המושג ובוו לבחי' זו ע"י ויסעו ממרה כו' כנ"ל שהוא בירור האה' שבגבורה כו', ע' בהרמ"ז פ' שמיני דל"ה סע"ב בענין אלישבע ובמא"א אות א' סע"ח אלישבע נק' המל' בהיותה מתוקנת ומקבלת הש"ע נהורין שהם סוד אלי ויש לה מוחין דאימא ס"ג הנק' א"ל וזהו אלי שבע, א"כ עדי"ז י"ל בפ"י אלימה שע"י שמבררת בחי' מרה דאתהפך מרירו למיתקו כו' נמשך גילוי ש"ע נהורין ושם ס"ג כו', וזהו ושם י"ב עינות מים וע' תמרים, להעיר מענין יריחו עיר התמרים בחי' צדיק כתמר יפרח כו' צ"ע וצ"ת ונמשך ג"כ ע"י בירור מרירו כי תמר לשון מרירות אלא שהוא ג"כ גי' שמש שעיי"ז

נעשו מתוקים (דבש תמרים) ועי' מכ"ז ג"כ בת"א פ' בשלה סד"ה וירא ישראל ומענין מרירו למיתקו בפ' מקץ בד"ה גר חנוכה מצוה ובחז"א בראשית ד"ד סע"א ובהרמ"ז שם המתקת ק"נ להחזירה אל הקדושה כו' וטעמין מרירו למיתקא שמרירות היסורין טועמין בהם טעם מתוק והמק"מ כ' הדין שהוא מר ממתיקין אותו ויש לומר שני הפי' שע"י שטועמין בהם טעם מתוק ע"י התבוננות שאין רע יורד מלמעלה ומלובש בזה טוב הגנוז כמ"ש באג"ה סי' י"א עי"ז באמת נמתק הדין...

ויבאו מרתה ברע"מ פ' נשא קכ"ד ב' בגין דהו ישראל עם ערב רב כולוהו הו אילנא דטור"ר וע"ד חציו מתוק מסט' דימינא וחציו מר מסטרא דשמאלא ובזמנא דערב רב הו מחסיאין לון לישראל הוי כאילו הו כולוהו מסטרא דרע ומיא אתהדרו כולהון מריין כהוא עץ מר במיא הה"ד ויבאו מרתה כו' עכ"ל מלשון זה משמע דק"ג הנק' אילנא דטור"ר עדיין רק חציו מר ושהיו מים המרים זה כשק"ג מתחברת לגקה"ט. ואפשר לדחות דאילנא דטור"ר היא המל' ולא ק"ג כו' ועי' בחז"ב שמות ט"ו ב' בענין שקדים ת"ח שקדים מנהון מרירן מנהון מתיקין ורמיזא אית לון אית מארי דדינא קשיא כו' וישקוד ה' על הרעה כו'. להעיר מענין מרים ולא יכלו לשתות מים ממרה מבואר לעיל בשם המגיד ג"ע והיינו כדאיתא בחז"א ר"ד ע"א מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא עכ"ל. וכי הרמ"ז שם וז"ל זה כלל גדול בעבודת ה' ורמוז בפ' סו"מ ועי"ט ירצה הרע תעשה אותו טוב והוא המתקת קליפת נוגה להחזירה אל הקדושה זה בעשיית המצות ולימוד התורה וקבלת היסורין שהיא אחת ממ"ח מעלות שהת"ר נקנית בהם שבוה מזדכך החומר וחוזר רוחני ואמר וטעמין מרירו למיתקא שמרירות היסורין טועמין בהם טעם מתוק עכ"ל. ועמ"ש ע"פ כי גר מצוה כו' ודרך חיים תוכחת מוסר הרי שדרך חיים שהוא העוה"ב או פנימיות התורה שלמע' מנר מצוה ותו"א שהוא חיצוניות התורה הנה הוא נמשך ע"י תוכחות מוסר דוקא כי ע"י היסורין נזדכך הכלי עד שיוכל לקבל גילוי הפנימיות ועי' בהרמ"ז ר"פ פנחס ע"פ מוסר אביך ועי' בת"א פ' יתרו בד"ה וכל העם רואים שלכן גק' גלות מצרים כור הברול כו' וזהו ענין לשתות מים ממרה דוקא שבח"י מרירות היסורין הי' ממשיך לו לשתות מים עליונים כו' ואפשר ג"כ מהפכין חשוכא לנהורא ע"י קיום מ"ע ולימוד התורה וטעמין מרירו למיתקא ע"י קיום מצות ל"ת וד"ס שזהו בח"י עליונה יותר ועז"נ שחורות כעורב כו' וד"ש ושם נסחו היינו אם יוכלו לשתות מים ממרה ע"ד הג"ל שזהו ענין הנסינות וזהו ונפש רעבה כל מר מתוך פי' ונפש רעבה היינו ע"ד למען ספות הרוה את הצמאה שכנ"י גק' צמאה ליוצרה וזהו רעבים גם צמאים ולכן כל מר מתוק דטעמין מרירו למיתקא כנ"ל.

והגה המגיד ג"ע פי' בענין ולא יכלו לשתות מים ממרה שהאבה שבגבו' לא נתגלה להם ויובן זה עפ"מ"ש במ"א ע"פ או השמח בתולה במחול כו' והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמתים מיגונם בירמי' סי' ל"א י"ג וזכור בגמרא פ"ט דברכות דג"ה ע"ב לאומרו בהטבת חלום כי גם הגלות בבל

נק' היינו כחולמים וזהו ענין שלש הפוכות להפוך המר למתוק והאבל לשון. ויש להבין גם אם יבנה בהמ"ק בב"א ולא יהי' אבל בט"ב מדוע יהי' יו"ט ושמוחה בט"ב הלא אין כאן אלא היציאה מן היגון ויהי' א"כ כאילו לא נחרב שלא יהי' ט"ב יום מר ואיך יהי' יו"ט. אך הענין יובן ע"פ הקדמה הידוע דכל עיקר ההשתלשלות הוא במדת החסד כמ"ש חסד אל כל היום שהרי כל השפעה גם על הגבורות הוא חסד כשירד ומתמצם בשביל המקבל שיוכלו לקבל, ומכש"כ ההתלבשות שמתלבשים ובי"ז מעילה לעלול בירידות המדרגות בודא' חסד גדול הוא כגון שמתלבש השכל במדה שזהו חסדים מגולים מצד שחפץ ורצון הטוב להטיב הוא שמתלבש בכמה לבושים כדי שיוכל המקבל לקבל השפע וכל שהחסד יותר אזי יותר נמשך ומתלבש בכמה לבושים כו' (ע"ד וידבר שלשת אפים משל וכן התורה נק' תורת חסד לפי שהיא בחי' ירידה שירדה ח"ע ונתלבשה למטה ונק' משל הקדמוני) ונמצא כל עיקר התלבשות הפרצופים הוא מחמת חסד עליון וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה (וזהו ג"כ ענין יומא דאזיל עם כולוהו יומין שהוא החסד שנותן כח בכל הספירות שיהיו נמשכים ומתפשטים כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דק"ג ע"ב גבי ודא ענגא חדא דכולוהו קשירין ב"י והיינו כנ"ל שלהיות המשכה והתפשטות מכל בחי' זהו מחמת החסד) והנה עכ"ז חסד זה אינו פנימי' החסד לבד אלא בחי' היצונית לבד (כי בכל השפעה א"א להתגלות הפנימיות ממש כמ"ש במ"א בביאור ע"פ ששים המה כו' אחת היא יונתי) אבל הפנימיות אינו מתגלה אלא בההיפוך דהיינו כשמתלבש בדין וצמצום גמור זהו נמשך דוקא מפנימ' החסד ויובן זה עדי"מ אב האהב את בנו מצד הטבע הנה אהבה זו ישנה אליו בלבבו בתמידות אך הוא בהעלם בטבע אב לבן, והנה כשהבן נופל לארץ או מתנפץ בצואה וכדומה אזי ירגו ויכעס עליו האב מאד על אשר הושפל ונמאס כ"כ והרי כעס זה הוא בא לידי דין גמור שמכהו ומייסרו ע"ז אבל עכ"ז אע"פ שהכהו ועשה בו הדין הנה האה' הוא שהכריחו לכך כ"א לא הרי' אהבו לא הרי' אכפת לו כלל אם הושפל או נמאס כמו שלא יכעוס בנפול לארץ בן חברו כו', ואדרבה בכעס זה באה האה' הטבעית בהתגלות גדולה ובהתלהבות רשפי אש תשוקת עזו האה' ביתר שאת הרבה מכמו שהי' האהבה תחלה בהעלם בלבבו שהרי מחמת עזו אהבתו אליו נגע ללבבו מה שנטפף בצואה וכל שהבן יקר בעיניו יותר אזי יותר יגע ללבבו כו', נמצא האה' נתגברה יותר בשעה שכעס ורגז עליו והיא בחי' פנימי' עזו האהבה (שנגע ללבו מאד עד שנתלבש גם בהדין שהוא היפוך מחיצוני' האהבה וחסד ואי"ז אלא מחמת פנימי' האהבה שגובר על היצונית האהבה והחסד ומבטלה ומתלבש בהיפוכה) ומתחלה הי' בלבו רק היצוני' האה' כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ כרע שכב כארי וכלבי' שבחי' החסד שבגבו זהו ענין ארי ולביא כי ארי' גי' גבורה ואעפ"כ פ"א אל הימין והוא הענין כנ"ל ואפ"ל שכב כארי זהו ענין הגלות כמ"ש האלשיך והוא מענין על משכבי בלילות זהו נמשך מבחי' החסד שבגבו כדלקמן) אך התלבשות גבו' ודין שהפנימי' אה' מתלבשת בכעס של רוגז להכותו דהיינו בהפכה ממש, נמצא בכעס זה יש שני הפכים דהיינו הפנימי' של כעס זה הוא רק בחי' המימות רשפי אש

תשוקת האה' וחיצוניות הכעס בא לידי דין גמור להכותו ולייסרו היסוף האה' היא הלבשה בדבר המנגד ממש אבל אין ההלבשה אמת שהרי אנו רואים אחר שיוסר ההלבשה של ההכאה נשאר פנימיות הכעס לבד דהיינו עוז אהבתו שהביאתו לידי כעס זה ואז יבכה האב עליו בעין חמלה יתירה למה הכהו כי היתה ההכאה דין ממש והרי אנו רואים מזה שלאחר ההכאה נשארה פנימי' האהבה שבאה ברשפי' אש הכעס בהתלהבות יתירה בשביל הדין להכותו אבל אחר ההכאה נשארה במעלתה מצד עוז האהבה שהיא כעת בהתלהבות רשפי' אש ביתר שאת הרבה מכמו שהיתה תחלה בהעלם כו'.

ולמכ"ז יובן הנמשל בת"ב, שנחרב בהמ"ק מפני עוונות בני' שהי' בבחי' כעס ורוגז גדול ששפך כאש חמתו כו' כמבואר במגילת איכה הרי כעס זה יש בו פנימי' וחיצוני' כנ"ל במשל ופנימיותו היא האה' ברשפי' אש שבאה בגילוי' גדול מהעלם מפני שבני בכורי ישראל הבן יקיר לי אפרים, וצר לה' מאד לכלותם בעוונם ועון ביטול תורה והצער הזה הוא מחמת פנימי' האה' דוקא כנ"ל והוא בא ברשפי' אש הכעס עד להחריב ולהשחית בלע ה' ולא חמל כו' וזהו כענין הנז' בפרדס שער חמישי פ"ג בשם ספר הבהיר המים הרו ויילדו אפילה כן הוא במד"ר פ' בא פט"ו מורה כי עלת וסבת הגבורה שהיא האפלה היתה החסד שהן המים וכן נדרש בוהר מיא אעדו חשוכא וראיה אברהם הוליד את יצחק והוא ז"ל כתב וכמה קשה ענין זה להולמו כו' ע"ש ולפמש"כ אתי שפיר, וזהו הנדרש בברכות ר"פ שמות ע"פ חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר ומבואר שם דהמוסר זהו ענין הגלות שגלו למצרים הרי זה בא ונמשך מפני האה' דוקא כדברי ספר הבהיר, אך בחי' כעס זה שבא לידי דין גמור לאחר שעשה הדין וכלה הרוגז דהיינו לע"ל שיובררו הגבו' קשות ששפך כאש חמתו תשאר פנימיות האהבה שהיתה מסותרת בהכעס ואזי יש ריבוי תוס' אור באור חסד עליון מכמו שהי' תחלה גילוי החסד ואה' שהוא רק בחי' חיצוניות וזהו שלעתיד לבא יתגלה פנימיות האהבה תשעה באב מועד ושמחה דוקא מה שעכשיו חג הפסח הוא יום טוב וגילוי החסד והאהבה והיינו חיצוניות חסד עליון לבד שהוא ירידת השפע מעילה לעלול בהתלבשות רבות שכל זה בחינת פנימיות האהבה הוא בהעלם כמו מה שמטבע הטוב להטיב הוא רק חיצוניות הגילוי אבל לא בריבוי תוס' אור בהתלהבות פנימיות האהבה שהוא הנמשך על ידי הכעס כו', אך כ"ז שהכעס מלוכש בחיצוני' הלבוש שהוא הדין הגמור בזמן הגלות ה"ז היפך האהבה ממש אבל אחר שינחם ה' על עמו וישוב ללבו עוז האה' כו' הרי מחמת הכעס הקדום בא לידי גילוי פנימי' האהבה (זהו ענין שבת נחמו שלאחר ט"ב כו' וכן כל שבע דנחמתא) והיינו הטעם שלע"ל יהפכו הקללות לברכות כי הקללות הוא מצד הכעס ולאחר שקבלו השעבוד גליות יהיו הקללות עצמן ברכות יתירה מפני פנימי' האה' שיש בהן היינו בחי' החסד שבגבו' שהוא פנימי יותר מעצם החסד כו' וזהו שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי אברהם הוליד את יצחק היינו החסד שבגבו' זהו גבוה מבחי' חסד לאברהם עצמו, וזהו יובן היטב הפסוק והפכתי אבלם לששון דוקא אבלם ויגונם יהופך לששון ויו"ט, אך איך יהופך מן הקצה אל הקצה הענין

הוא שגם בתחלה הי' התלבשות בכעס בבחי' שני הפכים וכשיסירו הלבוש יתראה בגילוי בחי' הפנימי' וזהו הפכתי שנהפך המר ממש למתוק ואוי הוא מתיקות גבוה יותר מדבר המתוק בעצם כי הוא פנימי' האה' ודיש ומתוקים מדבש ונופת צופים. זהו ענין המדרש באיכה ע"פ השביעני במרורים הרוני לענה באיכה סי' ג' ט"ז השביעני במרורים זה יר"ט הראשון של פסח דכתיב בו על מצות ומרורים יאכלוהו הרוני לענה מה שהשביעני בליל יום טוב הראשון ש"פ הרוני בליל ט"ב לענה הוי לילי יום טוב הראשון ש"פ הוא ליל ט"ב עכ"ל המדרש. שט"ב ופסח ענין א' הוא כנודע מהסימן א"ת ב"ש כו' שט"ב יחול ביום שחל א' דפסח וזהו א"ת כו' והיינו לפי שט"ב הוא הכעס והדין נמשך דוקא מצד פנימיות האה' אשר חיצוניותה הוא בחי' התגלות חסד עליון שביד"ט של פסח שהוא גילוי אור חסד עליון בכל הפרצופים ועכ"ז הפנימיות הוא בהעלם כי אית חסד ואת חסד היינו חסד דלגאו שהוא הפנימיות וחסד דלבר שהוא החיצוניות שהחיצוניות הוא חסד דאצי' הפנימי' הוא חסד דעתיק וביד"ט של פסח הגילוי מבחי' אצי' אך עיי' הדין שבט"ב נמשך ונתגלה חסד דלגאו ופנימיות האה' וכמ"ש ויהפוך הי' לך את הקללה לברכה כי אתה כו'.

ועתה מתורץ הקושי' הג"ל בענין והפכתי אבלם לששון ונחמתי מיגונם דלא הנחה מן היגון בלבד הוא אלא גילוי פנימי' אור האה' וחסד שמתגלה לאחר כלות היגון שהוא אה' עליונה יותר מגילוי האה' שמקודם סי' ע"ב תוכן הדרוש ע"פ והפכתי אבלם לששון. נמצא עולה מזה שהחסד שבגבו' מה שהמים הרז וילדו אפילה זהו גבוה יותר מעצם החסד ועמ"ש כה"ג ע"פ שחורה אני ונאווה שעי' בחי' שחורות כעורב נמשך גילוי עליון יותר מעיי' בחי' ושער רישי' כע"ג והיינו שעי' החשך של הלילה והגלות יהי' גילוי בחי' שבעתים כאור שבעת הימים שלמעלה ממדת יום כו', וזה שאמר המגיד נ"ע בפי' ולא יכלו לשתות מים ממרה שהאה' שבגבו' לא נתגלה להם ור"ל כי מרה זהו הדין הגמור וגבורות הקשות וכמו ת"ב שנק' יום מר, אך באמת יש בחי' מים במרה שהרי המים הרו וילדו אפילה דהיינו סיבת הגבו' נמשך מחמת פנימיות האה' שמחמתה נמשך ונתלבש בדבר ההפך מהאה' הוא בחי' מרה כו' ומי שמבין דבר זה לאמתו ומקבל באה' כמ"ש באגה"ק סי' כ"ב ור"ל וכמו אב רחמן חכם וצדיק המכה בנו שאין לבן חכם להפוך עורף לנוס למצוא לו עזרה או אפילו מליץ יושר לפני אביו הרחמן והצדיק וחסדי רק להיות ישר יחוו פנימו עם אביו פב"פ לקבל * הכאותיו באה' לטוב לו כל הימים כו' ויראה לעין גודל אהבתו של אביו * אליו המקלקלת השורה כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כמ"ש אם רחץ הי' צואת בנות ציון כו' ברוח משפט כו' וכמים הפנים אל פנים תתעורר האהבה בלב כל משכיל ומבין יקר מהות אהבת הי' אל התחתונים אשר היא יקרה וטובה מכל חיי העולמים כולם כמ"ש מה יקר חסדך אליקים (פי' החסד שבגבו' שנק' חסדך אליקים) כי טוב חסדך מחיים וכו' כי החסד שהוא בחי' אה' הוא חיי החיים שבכל העולמות כמ"ש מכלכל חיים בחסד ואז גם הי' יתן הטוב ויאר פניו אליו בבחי' אהבה מגולה אשר הי' תחלה

מלובשת ומסותרת בתוכחת מגולה וימתקו • הגבו' בשרשן ויתבטלו הדינין נסיו עכ"ל ועל מעלה זו שקבל הדין באהבה נשתבח שאל המלך ע"ה כמ"ש ברבות סדר אמור פכ"ו באו וראו בריה שבראתי בעולמי כו' ושמן על מדה"ד שפוגעת בו עכ"ל ונק' לכך שאול בחיר ה' בשמואל ב' סי' כ"א ו' ופ"י רש"י בת קול יצאה ואמרה בחיר ה' וע"ז נשתבחו ישראל בפסוק גפן מצצרים תסיע כמ"ש ברבות סדר בחקתי פל"ז מה גפן זו יש בה יין ויש בה חומץ זה טעון ברכה וזה טעון ברכה כך ישראל חייבין לברך על הטובה ועל הרעה כו' ע"ש ובמשנה פ"ט דברכות וזהו ענין לשתות מים ממרה שמבינים החסד שבגבורה בחי' מה יקר חסדך אלקים כנ"ל ועי"ז ממתיקים הדינין ממש ומתבטל הלבוש המר ונתגלה פנימי' האהבה. ובוהו מתורץ הקושי' שהקשו המפרשים האלשיך ומהר"א למה החסיר הוא ית' מהן מים כו' בהיות המים דבר הכרחי מאד והביאם מרה ושם מצאו מים אבל מרים הם ולפי הנ"ל אי"ש שכדי להיות גילוי מ"ת צ"ל תחלה זיכוך האומר שזהו א' מן מ"ת דברים שהתורה נקנית בהן כו' והיינו בחי' החסד שבגבורה ואר"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום ולכן רצה ית' שיוכלו לשתות מים ממרה דוקא וגם זהו עיקר ענין בירור ק"נ להפכה מחשוכא לנהורא וממירו למיתקא כנ"ל. וברבות סדר בראשית ט"פ י"א כל מה שנברא בשי"ב צריכין עשי' החרדל צריך למתוק התורמסין צריכין למתוק כו' ע"ש וזהו אשר ברא אלקים לעשות מה שכבר נברא צריך לעשות ולהתקן וכ' במא"א תורמס נק' ק"נ שצריכה מיתוק ומיתוק זה היינו ע"י שהאדם ממתיק הגבו' שלו היינו היצו"ד שהוא גבו' קשות וכשמהפך האה' להיות ואהבת ככל לבכך בשני יצריך ביצ"ט וביצו"ד זהו ענין המתקת המר ואזי נק' טוב מאד. והנה הם לא יוכלו לשתות מים ממרה והיינו כי מרים הם ופ"י ברבות סדר ויקהל פ' גון דקאי על הדור ההוא שהי' מר במעשיו ור"ל ע"י הערב רב שהיו ביניהם שקועים בעצמם בקליפת נוגה וא"כ איך יוכלו להפוך המר למתוק.

• • •

סח

והנה הה"מ נ"ע פ"י באי"ת • בענין ויסעו ממרה ויבאו אלימה וד"ל ויבאו מרתה שנפלו לדבר רע ולא יכלו לשתות שהאהבה שבגבורה לא נתגלה להם והטעם כי מרים הם מ"י העם לא הי' טובים כי אם היו טובים הי' אדרבה משם בא להם טובה יתירה שבכל דין יש בתוס' חסד ואם היו שוברין הדין היו באין להטוב. וזהו ויסעו ממרה ויבאו אלימה הוא אותיות דלקים רק הצירוף הוא כך אלי מה מה נק' דבר שאינו מושג והחסד שבו אינו מושג. וזהו אלי הוא חסד ומה לשון אינו מושג ואלי אל יו"ד החסד הנמשך מהחכמה עכ"ל.

ולבאר דבריו נבואה על הסדר ויבאו מרתה שנפלו לדבר רע י"ל היינו ק"ג עה"ד טו"ר א"נ כוונתו לדבר רע ממש והכל א', כי ממי נמשך הרע משלוחי הדין שמגבורות קשות דנוגה ולא יכלו לשתות שהאהבה שבגבורה לא נתגלה להם ר"ל דהרע הוא ע"ד כי מנסה ה' אתכם לדעת כו' וכמו כי ה' אמר לו קלל וכשעומד בנסיון ומקבל באהבה אוי שובר את הקליפה והדין הקשה ונמשך ומתגלה הניצוץ אלקות שבו והרע האהבה שבגבורה כי חושך שבטו שונא בנו כו' והקב"ה רמו לאברהם שיבחר שעבוד מל' אכן כשבוטע ולא יכול לקבל ח"ו נק' ולא יכלו לשתות והטעם כי מרים הם שהעם לא היו טובים, וכן איתא ברבות ויקהל פ' נ' כי מרים הם א"ר לוי הדור ה' מר והנה ויסעו ממרה ויבאו אלימה הוא אותיות אלהים רק הצירוף הוא כן אלי מה ר"ל שנתהפך מהמרירות והדין הנמשך משם אלקים לבחי' חסד הנק' אלי ופי' אלי חסד הנמשך מהחכמה שהוא מה שלמעלה מההשגה היינו למעלה מהחסד הנמשך מהבינה והרע האהבה שלמעלה מהשכל המושג ובאו לבחי' זו ע"י ויסעו ממרה שהוא בירור האהבה שבגבורה כו'.

ולחבין בתוס' ביאור ענין פירושו של הה"מ ג"ע שהאהבה שבגבורה לא נתגלה להם, ויובן זה עפ"מ"ש במ"א בענין הפכתי אבלם לששון וניחמתים ושמתים מיוגנם.. פנימי' האהבה [כמועתק לעיל...]

ומשם ויבאו אלימה כבר נת"ל אות א' הפי' בשם הה"מ כי אלימה פי' אלי מ"ה היינו החסד הנעלם וזכו לזה ע"י ויסעו ממרה שהוא ג"כ חסד שבגבורה שהוא מה שהחסד נעלם תוך הדין ולכן עי"ז זכו לגילוי חסד דמ"ה היינו מה הוא בחי' חכמה כח מ"ח וכמ"ש משה ונחנו מה שהוא מה שלמעלה מבחי' בינה והשגה כו' ובת"ז דקמ"ד ע"ב בתיקון ששי שאחר השבעים תיקונים וז"ל צדיק כתמר יפרח ועלה אתמר דמתה לתמר דאתמר בה ויבאו אלימה כו' מבואר דמפרש אלימה הוא המל' וא"ש דשם י"ב עינות מים שהם י"ב שבטים ששרשם מהמל' וע' תמרים היינו מה שמשתלשל מהם ע' נפש דיעקב וא"כ פי' ויסעו ממרה הוא ק"ג שדוקא ע"י בירור דמרה נמשך להיות ויבאו אלימה הוא מל' דאצי' והיא ודאי עלי' עצומה מההיפוך אל ההיפוך, ומה שנק' המל' אלימה י"ל מפני שהיא מקבלת מבחי' מי כמוך באלים הוי' וזבח"ג בתחלת האידרא דקב"ח ע"א משמע דמפרשו על ע"ק וכ"ג מ"ש ע"ז בגמ' פ"ה דגיטין דנ"ו ע"ב מי כמוך באלמים כו' ושותק אשר השתיקה הוא מבחי' מו"ס דא"ק כנודע מענין שתוק כך עלה במחשבה שהוא למעלה מהשכל המושג, ובכלי יקר ע"פ מי כמוך כ' שאין כוונתם ז"ל להוסיף מם אלא באלים הוא בחזקים כמו שפרש"י וכך פירוש כי כל השומע עלבונו ומתאפק להיות כמתריש וכושב את יצרו הרי הוא חזק ותקיף כי איזהו גבור הכושב את יצרו כך כבי' בזמן שהקב"ה שותק כו' ע"ש, וע"ז ארו"ל רפ"ד דאבות פסוק טוב ארך אפיים מגבור כו' וא"כ הכל הוא בא"א ומו"ס והמל' כנס"י כשמקבלת מבחי' זו שיהי' בה ג"כ בחי' חיזוק הנ"ל ע"י שמקבלת מבחי' משכיל לאיתן נק' אלימה והוא ג"כ מלשון ובריא אלם שהוא היפוך ענין מחלה ומרה המחלשת גילוי כח הגשמה בנוף ע"ד כשל בעוני כחי כ"א תכלית בריאת

הנפש מבלי שום חולה כו' גם אולם ענינו אמת כמ"ש ואולם חי אני והמל' נקי אלימה שהיא מקבלת מבחי' אמת והוא בחי' אמונה וכמ"ש תתן אמת ליעקב. גם כענין ואני אפתח לך כפתחו של אולם. וזהו ענין ויבאו אלימה. גם ענין מי כמוך באלים הוי' י"ל ע"ד והי' הוי' לי לאלקים שבחי' שם הוי' יהי' בבחי' שם אלקים לגבי עצמות או"א"ס וכמו שעכשיו שם אלקים לגבי שם הוי' ועז"נ מי כמוכה באלים הוי' שאין ערוך בחי' שמות דאל ואלקים לגבי בחי' שם אלקים דשם הוי' כשהוא בבחי' אלקים ולכן נאמר הפסוק זה בקי"ס לפי ששם נאמר עד יעבור עמך הוי' היינו למעלה משם הוי' היינו התגלות עצמות או"א"ס בחי' כי גאה גאה כו' אדון הנפלאות כו' כמ"ש בת"א ע"פ אשירה להוי' ואוי שם הוי' יהי' בבחי' אלקים לגבי עצמות או"א"ס. ועז"נ מי כמוך באלים הוי' כו' נאדר בקודש עצמות אור א"ס וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'. והנה כאשר שם הוי' יהי' בבחי' אלקים אזי והאבן הזאת שהוא כנס"י תחי' בית אלקים. וכמ"ש בת"א פ' ויצא וזהו"ע ויבאו אלימה אותיות אלקים בבחי' מל' כשמקבלת מבחי' מי כמוך באלים הוי' מי אל כמוך כו' ושם שתיים עשרה עינות מים ע"ד ששם עלו שבטים שבטי י"ה ש"ב שבטים דנוק' מקבלים מאו"א ומכתר וזהו עדות לישראל כו'. וזהו ויחל משה אבל בימי דניאל כתיב לא חלינו כמבואר ברבות (כי תשא פמ"ג) והיינו כי משה הוא בחי' דעת וזהו משה מלגאו ויעקב מלבר כי יעקב תפארת ומשה דעת פנימי' התפארת וע"כ משה דוקא יוכל להמתיק הגבורות כי הדעת ממשיך מהכתר וע"י הדעת נעשה חיבור ויחוד פנימי' דחוב"ב כו'.

סט

תהלים

לד"ה אהור וקדם צרתני

והנה פי' הנסירה בנפש מבואר קצת באו"ת מהמגיד נ"ע ברמזי תלי' ע"פ אהור וקדם צרתני וז"ל יובן ע"פ משארז"ל אדה"ר וזהו דו פרצופי' נבראו ואח"כ נסרו הקב"ה. והנה יש להקשות הלא הקב"ה באורייתא ברא עלמא וגם האדם שהוא עולם קטן והיכן מרומז הנסירה בתורה. ונ' לתרץ עפמ"ש בגמ' אחד מהמדות שדורשין בה התורה גורעין ומוסיפין ודורשין כמו ולקח מדם הפר וארז"ל דם מהפר יקבלנו שאם נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול פ"ב דזבחים דכ"ה א' ובתוס' פ"ק דסנהדרין ד"ב ד"ה לטטפת. ור"ל שגורעין המם מתיבת מדם ומוסיפין אותו על תיבת הפר. והנה זה"ע דמיון הנסירה שגורעין ונוסרין מתיבה זו ומוסיפין על תיבה אחרת. וכמ"כ היתה הנסירה באדה"ר. ומ"ש גורעין ומוסיפין ודורשין רומז על אדם התחתון ומה גם אם הוא בעל תשובה וידוע כי א' ממדות בע"ת הוא שינוי מעשה והיא עיקר התשובה יותר מכל התעני' וסיגופי' ולזה אמרו גורעין ומוסיפין ודורשין פי' שיראה הבע"ת שיהי' במעשיו ג"כ מדת נסירה והיינו שיראה

לגרוע מעניני עוה"ז ומתאוות הגשמיות ומותרות וכל שאר צרכי הרשות רק יספיק עצמו בכדי הכרחי לקיום נפשו ובריאותו. וע' מזה בשע"ת להר"י זצ"ל שער א' סעי' כ"ג בענין ההכנעה בכל לב כו' וסעי' למד שבירת התאוות הגשמי' כו' ולא יומשך אחר תאוותו גם בדברי' המותר' כו' ע"ש וזהו"ע גורעין לגרוע ולהתפשטות נה"ב. ואח"כ ומוסיפין שיראה להוסיף במעשה עבודת הש"י כמשדור"ל בתד"א אם הי' רגיל לקרוא פרק א' או דף א' למוד ב' פרקים כו' וכיוצא בשאר המצות ויראה להוסיף בכל עבוד' הקדש בכוונה בק"ש ובתפלה ובדו"ר וגם במדות טובות ע"ד שאמרו הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה היה רחום כו'. וענין ודורשין ע"ד ודרשת חקרת והיינו להיות בבחי' בר לבב כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ דרשו ה' בהמצאו. ומה שצ"ל גורעין דוקא מתאוות נה"ב ואח"כ ומוסיפין על כח נה"א היינו כי על נה"א ונה"ב נאמר ולאום מלאום יאמץ כמ"ש בת"א ע"פ מהלכים בין העומדין והיינו שא"א להיות שניהם בתוקף אלא אם נה"ב בתוקף ע"כ נה"א חלש וכמוכן ממ"ש בגמ' פ"ג דפסחים מב"ב ע"פ ולאום מלאום יאמץ ובפי' רש"י שם הרר"י בשע"ת שם כי כ"ז שאדם הולך אחר התאוה נמשך אחר החומר וירחק מדרך נפש המשכלת כו'. ועוד כמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה בפ' נסכים פ"ב כי היסוד אש האלקי שבו הוא במדה וגבול ומתלבש בנפשו החיוני' ולכן כשמשמש בו בעניני גופו כמו בכעס וכל מיני תאוה כו' וקנאה ושנאה ודומיהן מתמעט ונחסר מן המדה ושוב לא יתלהב לבו כ"כ בעבודת ה'. ולכן צ"ל גורעין מנה"ב ע"י לעולם ירגיו אדם יצ"ט על יצה"ר כו' יעו"ש ספ"ג. וזהו"ע לאכפ"י לט"א כמו עוצם עיניו מראות ברע ולא תתורו אחרי לבבכם ועי"ז אח"כ ומוסיפין כי מלבד מה שיוסיף כח בנה"א מצ"ע בע"ס שבה עוד זאת שגם מה שגרע מנה"ב יתוסף על נה"א והיינו בחי' לאתהפכא חשוכא לנהורא שהכח יסוד האש הטבעי שבנה"ב להתאוות כל תאוה יתהפך מן החושך מן העוה"ז הגשמי להיות מתאוה לדבקה בו ית' וכמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה ואתחנן פ"ב ועמ"ש בד"ה מי אל כמוך ושם פ"ד בפי' נושא עון כו' שגם כח המתאוה שהי' מלובש בתאוה רעה ישוב לאה' ה'. וזהו"ע ומוסיפין כמ"ש ע"פ יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' אחר מה שהוא בחי' אחורי' שמשם יניקת היצה"ר יתהפך להיות בחי' בן שהוא אהבה וכמאמר בכל לבבך בשני יצריך וע' זח"ג בהעלותך קנ"ד ב' ע"פ ונוסף עוד. וכ"ז הוא ע"י הנסירה. *

ע

והנה בענין הנסירה הקשה באור תורה * מהמגיד ז"ל דקוב"ה באורייתא ברא עלמא. וא"כ היכן מרומז הנסירה בתורה. * אך הענין הוא ע"פ

(6) אה"ת ואתחנן (ע' שסד ואל"ך).

באור תורה : ד"ה אחר וקדם צרתני — נדפס לעיל עט. ב.

(*) ההערות ומי"מ ולקמן — הם של כ"ק אדמו"ר שלישי"א. נעתקו מסה"מ תש"ס שם. היכן מרומז הנסירה בתורה : צ"ע והא כתיב ויקח אחת מצלעותיו. ע"י בפרשיי ובמדור פ"ח. ולדעת שמואל במד"ר מ"ז נחא. וי"ל דויקח אין זה כענין נסירה. ע"י ת"ו ת"י נח (מאמר דש"ס ח"י, עת"ר).

מש"א בגמרא אחת מהמדות שדורשין בהן את התורה, והוא גורעין ומוסיפין ודורשין וכמ"ש ולקח כו' מדם הפר כו' וארו"ל (ובחים ד' כה ע"א) דם מהפר יקבלנו, שאם נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול כו' שגורעין המים מתיבת דם ומוסיפין על תיבת הפר, והנה זהו ענין הנסירה שגורעין ונוסרין מתיבת זו ומוסיפין על תיבת אחרת, וכמ"כ היתה הנסירה באדה"ר, ומ"ש גורעין ומוסיפין דורשין, וזו על האדם התחתון, ומה גם אם הוא בע"ת, וידוע דאחת ממדות הבע"ת, הוא שינוי מעשי, שישנה מעשי ודרכיו שז"ע עויבת החטא בפועל, ואופן השינוי צ"ל שישנה אל קצה האחרון, * דהנה הבע"ת בהיותו בסורו, הוא דלבו כלב האבן והולך בשרירות לבו, דאין מעצור לרוחו כלל גם בדבר שהוא בעצמו יודע אשר זה נוגע לו במאד, וידוע דמה שאין ממלאין חפצו ומשאלותיו, הוא בסיבת עניניו הלא טובים (אם שוהו בדרך עונש ח"י, או מניעה כו'), ובכ"ז אינו יכול להעמיד צ"ע בזה מפני שרירות לבו, (די עצם ויולדייט פון האַרצען), והתקשרותו בעניני עולם וחומריותו, ולזאת כאשר שב אל הוי', הנה ראשית כל יתרחק בתכלית מהענינים שהי' בהם עד עתה, ולך לך אמרינן לנוירא כו', וז"ע גורעין, שצריך לגרוע ולהתרחק ביותר ממעשיו הקודמים, ויתנהג באופן ההפכי לגמרי מהקודם, דהנה תחלה הי' בתוקף הרע ר"ל לבלי להתפעל משום דבר, לא מבעי ענין אלקי, אלא דגם ענין שכלי אינו פועל עליו לעכבו משרירות לבו, והוא כבהמה ממש בתוקף גדול, שהוא תוקף טבעי, ואח"כ כשמתעורר בתשובה, הרי מחליף צורתו, שהוא בתוקף גדול בעניני הקדושה, וכל דבר תורה וענין אלקי פועל בו התעוררות הוזה גדולה בנפשו, אמנם כ"ז הוא עדיין תוקף הטבעי שנתהפך לקדושה, וצריך להפכה ממהות למהות, שהי' התוקף תוקף דקדושה, שהוא ביתר שאת יותר עז, שז"ע ומוסיפין כו', דהיינו שהענינים שהי' מרוחק מהם יהי' עתה מקורב להם יותר מאדם אחר כו', דבע"ת בסורו וקלקולו, ה"ה מרוחק בתכלית הריחוק מאלקות וענין אלקי, דעיקר עניניו שהולך בשרירות לבו, (הנקי' זחות הלב, די האַרץ איז אָפּען און גלוסט אַלץ, וכמבואר בדרך החיים), ומקושר ר"ל בכל הענינים החומרי' וזה כל ענינו, וענין אלקי קלעפט אים גאַר ניט, ומכ"ש שיהי' איזה הרגש הביטול, דלזה אינו שייך כלל, הנה כשבא לכלל תשובה, הנה ראשית דבר הוא, שהענינים שהי' מרוחק מהם יהי' עתה מקורב להם יותר מאדם אחר כו', והיא עיקר התשובה יותר מכל התעניתים וסיוגים, וזהו עבודת הבע"ת כל היום בקומו השכם בקר, עד שכבו, לעיין ולהשיג צ"ע, להשתנות בכל עניניו ודרכיו ממש מהקודם, דבמה שהי' מקורב בתחלה יהי' בתכלית הריחוק, ובמה שהי' מרוחק בתחלה, וזאס ער האַט גאַר קיין קלעפט ניט געהאַט, אין אלקות און ענינים אלקי, יהי' עתה בתכלית הקירוב, ולזאת אמרו גורעין ומוסיפין דורשין, פ"י שיראה הבע"ת שיהי' במעשיו מדת נסירה, דהיינו שיראה לגרוע מעניני עוה"ז ומתאות הגשמיים ומותרות וכל צרכי הרשות, רק יסתפק עצמו בכדי ההכרח לקיום גופו ובריאותו, ועל כל דבר ודבר ידון בעצמו אם צריך הוא להדבר הזה, וידדקק על עצמו ביותר, בדקדוק גדול, ובכל דבר ודבר יהי'

אל קצה האחרון: ראה רמב"ם הלכות דעות סי' ה"ב, שמונה פרקים להרמב"ם סי'.

כל השתדלותו לשבור את הרצון שבוה, דעיקר גדול בכע"ת אז ער זאל ברעכען זיינע רצונות, כמ"ש בשע"ת לרבנו יונה * דהבע"ת צריך לשבור תאוותו שכל מה שהוא רוצה ומתאוה, אפילו מדברים המתירים יפרוש מהם. להיות כי התאוה היא אשר היתה בעוכריו, (והיא היא אשר) גרמה הרעה לנפשו לעבור על רצון הוי"ו, לזאת כששב אל הוי"ו, צריך לשבור הסיבה העיקרית הקודמת שגרמה לו הריחוק כו'.

קיצור. הבעל תשובה צריך לשנות מעשי, להתהפך ממהות למחות, וזהו גורעין, מעניני העולם, שבירת התאוה, ומוסיפין בקדושה.

(ז) והנה השבירה היא על ידי הפרישות בפועל ממש, ניט טאן וואס ער וויל, שעיי"ז דוקא נשבר רוח התאוה כו', דכשם שע"י שמשמש בכחותיו הטבעיים הבהמים ה"ה מתגברין, דסיבת התגברות כחות הטבעיים והבהמי' הוא ע"י שמשמש בהם. דאמר רב (ברכות סא. א) יצה"ר דומה לזכוב ויושב בין שני מפתחי הלב, והנה זכוב בגימט' טוב, * שהיצה"ר אומר לאדם שהוא מבקש טובתו, ולכן אינו בא עליו לפתותו בתחלה בענינים חמורים, (וכידוע * בהדרגות שלו שנק' הולך עומד ויושב, שמתחלה דרך אגב, ואח"כ מתעכב במעט, ואח"כ נעשה יושב כו'), אלא בדברים קלים, דראשית כל מראה לו הנהות העולם, אז וועלט דארף מען, ועושה בהאדם קרירות כללי, (מאכט אין אים אַ כללות'דיקע קאלטקייט, ופועל בו וועלטיקע הנחות, מה שנאה בעניני עולם, ומגונה בעניני עולם), ובמילא המסחר צריכים, ומאחר שצריכים להתעסק, הרי הנהגת העסק באופן כך וכך, דכן הוא הנהגת העולם, ומראה לו שלרגלי העסק צריכים לעשות באופן כך וכך, וכמו שרואין במוחש בכמה בני אדם שכיון שמגיע לעניני עסק, משתנה מהות מדותם ומתירים לעצמם לשקר כו', והנה מלבד זאת שע"י הנהגות כאלו נכנסים ר"ל ברשות הנה"ב, ונשכח מלבו כל האמת דוברכך הוי"ו אלקיך בכל אשר תעשה, הנה נעשה בעל מדות רעות דשקר וגנבת דעת כו', ומתייגע במאד בעסקו, ואינו יכול לקבוע זמנים לתורה, וגם התפלה היא בלתי קבועה ובמהירות, כי המושל הוא הנה"ב, מיט וועלטיקע הנחות, ואך לפי שהוא (הנה"ב), לא השתרש עדיין, לכן עוד מסכים על התפלה בכלל, אבל משליך בו זיקים ואבני בליסטראות, שהם המח"ז, דלפעמים הנה האדם נוכר שאין צריך לחשוב עתה כי הוא זמן תפלה, ובתוך כך גובר עליו הנה"ב בטענה, הלא נוגע לו במאד, וכאשר ירויה יוכל לעשות צדקה וכו', ובמילא לבד זאת שמבלבלו מתפלה, הנה אינו מניח לו לקבוע עתים לתורה, בטענה כי הוא בעל עסק, ויתן צדקה, וזה מוליכו מדחי אל דחי ר"ל, עד שנעשה הנחה, שבשביל העסק צריכים גם לייגע, אבל לקבוע עתים לתורה אינו יכול, כי אין הזמן גרמא לו, ובתהו ילך, ובהבל יבלה ימיו ושנותיו, עד כי במשך זמן רואה ומסתכל במהות עצמו ומשותמם מאד, איך

בשע"ת לרבנו יונה : שער ראשון עיקר ט.

בגימט' טוב : קריגים ודן ידן מאמר יג. הובאו בקהלת יעקב בערכו. מאורי אור

ז, ד.

וכידוע בהדרגות : ראה סוכה נב, ב. זח"ג רסו, סע"ב.

הגיע לידי מעמד ומצב כזה, שכחותיו הטבעי' הבהמי' יהי' בתוקף גדול כזה, וכחותיו הרוחני' יהיו חלשים ביותר, דהסיבה לכ"ז הוא רק השימוש. והנה כשם שע"י שימוש בכחות הטבעיים מתגברים, הנה כמו כן להיפך על ידי העדר הפועל נשבר רוח התאווה הטבעית כו', והפי' העדר הפועל, הוא שלא לעשות (טאקע ניט טאן) בפו"מ, ולא כטעות הטועים בעבודה, וחושבים, דכאשר פועלים בעצמם שלא לעשות הדבר (כמו אכילה שתי' דיבור והדומה) בלב ולב, * הרי כבר פעל זיכוך ובירור. הנה לבד זאת דעוד ספק גדול, אם אמת הדבר שפעלו בעצמם, שלא יהי' בלב ולב, הנה לבד זאת בזה עוד לא פעלו בעיקר הדבר, שהוא שבירת הרצון, שבוה דוקא נשבר רוח התאווה. קיצור, שבירת התאווה הוא דוקא ע"י הפרישות בפו"מ, יוכיח זה מהתגברות כחות הבהמיים ונה"ב ע"י השימוש בהם.

ח) והנה כשם שהבעל תשובה הרי העיקר הוא שיגרע בכחות הנה"ב ויוסיף בהנה"א, הנה כמו"כ הוא בכל אדם, בתחלת עבודתו צריך לנסר ולגרוע מתאות נפשו הטבעית, שז"ע שכחי עמך ובית אביך, היינו היציאה מהרגילות הקודמת, שזהו התחלת העבודה, להסיר חומרי' וגסות הרע, (אשר כן הי' הדבר בחסידים הקדומים, * שבקרבם אל הוי' להתעסק בעבודה, הנה ראשית העבודה היתה, שעשו הסכם בנפשם, שכל דבר המותר, אך שיש לו איזה רצון וחמדת הלב לזה, לא יעשה זאת כו', וע"ז נעשה שבירת התאווה, והצליחו בזה הרבה, מה ששבירתן זהו תקנתן כו', דע"י השבירה הלזו עשו יסוד ושרש להתיקון הבא, שהחי' עבודה תמה בכל עניניהם כו'). וזהו גורעין, שצריכין לגרוע מהתפשטות הנה"ב, דהנה את זה לעומת זה עשה אלקים, וכשם דנה"א הרי יש בו מוחין ומדות, הנה כמו"כ הנה"ב יש בו ג"כ מוחין ומדות, * אלא שהנה"ב עיקרו מדות ושמו מוכיח עליו שנק' נפש הבהמי', דאדם יש לו דעת, ובהמה אין לה דעת ועיקרה מדות, והמדות הם שאינם ע"פ השכל כלל, דגם האדם הרי יש לו מדות, אמנם מדותיו הם ע"פ השכל, והשכל פועל חלישות בהמדות, משא"כ הבהמה הוא מדות בלבד, והם בתוקף גדול, כמו כן הנפש הבהמית עיקרו מדות ובתוקף גדול, והנפש האלקית עיקרו מוחין, דבאמת ה"ה חלוקין בשרשן, דהנה"א שרשו מהתיקון, דעיקרו מוחין, והנה"ב שרש המשכתו הוא מהתוו דעיקרו מדות, וכידוע מענין ז' מלכין קדמאין דתהו שהם ענפין מתפרדין, דוהו מדות דתהו, שהם ספירות מתחלקות, דכל אחת לא יכלה לסבול ספירה זולתה, ומה גם ספירה ההפכי', דספי' החסד דתהו לא יכלה לסבול ספירה אחרת, ומכ"ש ספירת הגבורה, וכ"א אמרה אנה אמלוד, וזהו סיבת השבירה דוימלוד וימת כו', ובתיקון העיקר

בלב ולב : ע"פ לשון הכתוב דברי הימים א' יב, לג, וכפי' ויקר פכ"ה, ב, הובא ברש"י שם.

בחסידים הקדומים : ראה קונטרס העבודה ספ"ב, שיחת י"ג תמוז תרצ"א (קונטרס טו), קונטרס ח"י אלול תש"ג שיחה וא"ו.
ג"כ מוחין ומדות : ראה ספר הקיצורים לתניא ע"י סא ואילך, ד"ה ויבוא עמלק תש"ט (קונטרס טב) ספ"ב ואילך.

הוא המוחין, וההתכללות ש"ע"י המוחין, שהוא התכללות מנימי. וכמאמר * שם מ"ה דאיתו אורח אצילות, דעושה ההתכללות בהספירות, משא"כ בספירות דתהו, שהם נקודות ובלתי מתכללים כלל, ואדרבה מנגדים זה לזה. וכאשר נפלו בשבת"כ, הרי נתהווה מזה נפשות הבע"ח ונה"ב שבאדם ומכל מקום הנה"ב הרי יש בו שכל ג"כ, דעם היות דעיקרו מדות, מכל מקום הרי יש בו מוחין ג"כ, שהוא מפני אדם שבפני שור. ובפרטיות הם ב' מדרי' * , דהמוחין הם נה"ב (מפני כללות ציורו שהוא בהמי), והמדות הם יצה"ד שהוא ציור הרע. וזהו גורעין שצריכים לגרוע מהנה"ב, ולא מבעי שציור הרע צריכים לגרוע אותו כולו. (וכמשי"ת אי"ה) אלא דגם המוחין שלו צריכים לגרוע, והוא ע"י כח ההגבר' שבגפשו, כי יש בכח הנה"א להתגבר על הנה"ב גם בהיותו בתקפו וגבורתו, שמושרש ומשוקע ר"ל בהמדות רעות כו'. מ"מ יש כח ותוקף בנה"א להתגבר עליו, (שז"ע משביעין אותה וכמ"ש במ"א *). ולשלוט על רוח תאוותו, וכמו האדם דיש בו כח לשלוט בבהמה, דהגם שמצד ענין הגבורה, הרי הבהמה בתוקף יותר מכמו האדם, ומ"מ האדם שולט בבהמה גם בעת שהיא בתקפה וגבורתה, ואופן השבירה הוא בלי שום טענה ומענה, שגזר עליו (הנה"א על הנה"ב), לפרוש מהם בפועל ממש, ואינו נכנס עמו בדברים והסברים. כי בדברים לא יוסר עבד (ובפרט בהיות הנה"ב בתקפו שציור הרע, שאינו כלי לשמוע איזה דבר), ורק ירעים עליו בקול רעם ורוגז, ושולט עליו לעצור בעדו, שלא יעשה בשום אופן מה שהוא חפץ, בין שהוא בענין אכילה ושת"י דיבור והדומה, או שהוא באיזה ענין שיהי', ועיי' נשבר חומרי' וגסות הנה"ב כו'.

קיצור. בכל אדם צ"ל גורעין מהתפשטות נה"ב, מהמדות ומהמוחין, ע"י נה"א שבכחה להתגבר על נה"ב גם בהיותה בתקפה.

(ט) והנה אח"כ מוסיפין היינו שיראה להוסיף במעשה עבר' השי"ת, וכשארז"ל בתד"א * אם הי' רגיל לקרות פרק אחד יקרא ב' פרקים, דף אחד יקרא ב' דפים כו', וכיוצא בשאר המצוות, ויראה להוסיף בכל עבודת הקודש, בכונה בקריאת שמע ובתפלה, ובדחילו ורחימו, וגם במדות טובות, ע"ד הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה הי' רחום. וי"ל שז"ע תשובת המשקל, שלפי ערך שקידתו שהי' מקודם בענינים החומרים, והי' מתענג בהם, נגד זה צריך להכביד ע"ע עול הקדושה, כמו עול תורה ועול מצות, ולהיות משוקע בהם ולהתענג בהם כו', ומי שהוא בעל גפש (ועביד אדעתי' דנפשי', לתקן נפשו, הנה) מה טוב שיהי' מדה כנגד מדה, היינו בדבר הדומה, ואותו הכח יתן בקדושה ביתר שאת כו', ולפ"ז י"ל דגורעין ומוסיפין, זהו תשובת הגדר ותשובת המשקל כו', דגורעין הוא תשובת הגדר, שגודר וצורך בעד התפשטות

וכמאמר שם ט"ה : הקמת תיקוני זהר בסופה.

הט ב' מדריגות : ראה תורה אור ס' מקץ רד"ה מי כהוי' אלקינו.

בתד"א אט הי' : הובא באגרת התשובה ספ"ט, ובהגהות הצמח דק שם כתב : ע' ויקרא רבה סכ"ה ע"ש. — וצ"עק בשינוי הסדר במארו"ל זה כמו שהובא באור תורה (רמזי תהלים) מכמו שנעתק באגה"ת.

הגה"ב, וכמו בהשגה ח"י רעה, שגודרין בעדם בגדר של ברזל שלא יוקף, הנה כמ"כ הוא ענין תשובה זו, הוא התגדרה וההעצרה בהתפשטות הנה"ב, דעוצם עיניו מלראות מה שהוא מתאוה, ואוסם אוניו אשר לא ישמע במה שהוא חפץ, דכ"ז הוא בכח וגבורה, שגודר בעד הנה"ב, שאינו יכול לזוז משם. ומוסיפין הוא תשובת המשקל, דבאופן שהי' תחלה מקושר ונתון בעניני העולם, הנה באופן כזה יתן את עצמו אל הקדושה, וענין ודורשיו, ע"ד ודרשת וחקרת, והיינו לפשפש ולחפש גם דקות הרע שבו לבערם, ולהיות בבחינת בר לבב, דלכבו הי' טהורה ונקי' והוא דמה שמשיג במוחו יתקבל בהלב, דהנה ההשגה הוא טוב, (והיינו דכל אחד ואחד משיג בכי טוב), וכמו בענין דהוי' ואלקים כולא חד, הנה בהשגה הי' מושג בהשגה טובה וכידוע ענין זה בארוכה, דכאשר אנו רואין שיש איהו מציאות הרי בהכרח דיש איהו דבר שממנו נגשה, והדבר שעושה את היש הזה הרי אינו ממחוחו של היש, דהלא יש מיש הוא שקר גמור, ובהכרח שהמהווה הוא אין, והיינו האין האלקי, דכן מרגיש האדם זאת בנפשו, ומהו הוא מבין איך שהוא בעולם דהעיקר הוא האין האלקי, ואי"כ יודע כי הטבע (בגימט' אלקים) הנה באמת הוא למעלה מהטבע, וזה משיגים בטוב, אמנם השגה זו אינה באה ללב, כי פרעה אותיות העורף, שעומד במיצר דגרון, ומפסיק אשר ההשגה כמו שהיא במוח, לא תגיע אל הלב, וזהו ג' שרי פרעה, שהם קנה ושט וורדין, דפרעה אמר לא ידעתי את הוי', ומי הוי' אשר אשמע בקולו, דמשם אלקים ידע גם פרעה, דשם אלקים בגימט' הטבע, מזה ידע גם פרעה, אבל משם הוי' שהוא למעלה מדרך הטבע, אמר פרעה מי הוי', וע"י שריו הנ"ל, (אשר בד"כ הוא הנחות העולם הנ"ל), שהוא הקרירות בעניני אלקות, והרתיחה בעניני עולם כו', מונע ומעכב אשר ההשגה כמו שהיא במוח לא תגיע אל הלב, וענין וחקרת הוא לדרוש גם אחר העלם הרע, והיינו דקות הרע, דזהו סיבת מניעת אור ההשגה בלב, אמנם כאשר וחקרת כו' ומסיר דקות הרע או נעש' בר לבב, דבר יש בו ב' פ', הא' לשון טהור ונקי, והב' מלשון תבואה ופרי, דכאשר עוסק בעבודה להסיר המיצר דגרון הנ"ל, או נעשה לבבו טהורה ונקי', שיוכל לקבל בלב ההשגה כמו שהיא במוח, ואז הנה לבבו תתן פרי, דלבא פליג לכל שייפין, דזהו ענין הלב שנותן כח ועזו בכל אבר, וכידוע בענין דפיקא דלבא, * והיינו דכל האברים פועלים פעולתם כפי הראוי להם כו', והא בהא תליא, דכאשר הלב טהורה ונקי', יכולה לקבל ההשגה כמו שהיא במוח, אז הנה לבא פליג לכל שייפין, דכל האברים עושין בפועל, כמו שהוא השגת מוחו כו'.

קיצור. ימשיך דאח"כ מוסיפין בקדושה, גורעין ומוסיפין, תשובת הגדר ותשובת המשקל, ודורשין, ודרשת וחקרת אחר דקות הרע והעלם הרע, ואז נעשה בר לבב, דההשגה מתקבלת בלב ולבא פליג לכל שייפין.

פרעה אותיות העורף : לקוטי תורה להאר"זיל פ' וישב ור"פ שמות, ובכ"מ, ראה ככ"ז תורה אור וראו ביאור לדי' לכן אמור לבני ישראל, ובהוספות לתו"א ר"פ ויחי, דפיקא דלבא : ראה ת"ז ת"י ס"ט דף קה, טעמי מצות להרחיז פ' וירא לקוטי תורה ביאור לדי' אלה מקודי פ"ו.

(י) והנה עוד מי בל' דורשינן, ע"ד כי תדרשנו בכל לבבך, דהנה לפעמים כאשר האדם עומד ר"ל במצב רוחני שפל במאד, שהוא מלוכלך במדותיו ועניניו, אשר לבא לפומא לא גליא, ורק האדם בעצמו יודע זאת, וכמאמר הלב הוא שמבייש את האדם, לפי שהוא יודע מה הוא, דלעצמו (בינו לבין עצמו), הוא יודע מה הוא, ואשר מעמדו ומצבו הרוחני הוא רע ומר במאד, והנהיב שבתחלה הוא המסית ומדיח כנ"ל, הנה אח"כ הוא מוריד את האדם ומשפילו בתכלית לומר לו איך תרהיב עוז לגשת אל הקודש, להתקרב אל העבודה, ומוריד את האדם ביותר, והאדם בעצמו יודע מזה, כי יודע הוא אשר האמת הוא כך, כי מצבו גרוע ושפל במאד מאד, והנה אחרי כל זה אל יפול לב האדם עליו לאמר גואש ח"ו, אלא יתן אל לבו לשוב אל הוי', והוי' יסלח לו, וזהו ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך כו', וענין הדרישה הוא כמו דרישת השופט, שחוקר ודורש באיזה משפט ע"מ, שהדרישה אין זה דשואל בלבד, כי אם ענין הדרישה, שחוקר בענינים אחרים ושואל דברים מן הצד, דברים כאלו אשר לכאורה אין להם שייכות לענין זה, ומכל הענינים האלו, ה"ה בא אל הדבר הזה אשר הוא צריך לדעת, וזהו ובקשתם משם, דשם הכוונה על הקליפ' וסט"א. * וגם משם יבקש וידרוש כו' כי הוי' הוא אלקים, דהוי' ואלקים כולא חד, ומצאת כי כן הוא, רק כי תדרשנה בדרישה וחקירה, בכל לבבך כו', דאלקות יכולים למצוא בכל מקום ובכל דבר כו', והיינו דבכל מקום שהוא (גם אם ח"ו עומד במצב גרוע ושפל במאד, אל יאמר גואש ח"ו, וכאשר ישים אל לבו), יכול למצוא ענין אלקי לעורר נפשו בזה, והוא כאשר יתבונן על ההיפך מדרכי הוי', איך שהוא דחוק מה' בתכלית הריחוק, כמו עוברי רצונו, והרי גם לעוברי רצונו נמשך להיות חיות, ומאין נמשך להם שפע חיות להיות להם חיות וקיום, הכל הוא מרצונו ית', שרצונו ית' הוא המחי' אותם, כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו', וה"ה היפך רצונו לגמרי, ואיך נמשך להם איזה חיות, אך על זה אמרו, כמה ארך אפים לפניו, * שמבחי' ארך אפים נמשך ונשתלשל ממדרי' עליונות דרך נפילה לתחיות העכו"ם, אף שהם עוברי רצונו, ואם לעוברי רצונו נמשך מבחינת רצה"ע שלא ע"י השתל', שאם הי' ע"י השתלשלות לא הי' נשפע להם החיות, שהרי בסדר השתל', ההשפעה הוא ע"פ דין וחשבון, ונמשך דוקא למי שהוא בטל כו', כ"א שמקבלים מבחינת א"א שלא ע"י השתלשלות כו', אם כן לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, שיושפע בחינת הרצון העליון שהוא למעלה מעלה מגדר השתלשלות, (ומה שנק' עושי רצונו יגל לפי שהוא איש ישראל בעצם, ובפרט כשמתעורר לשוב אליו ית' כו', וגם הוא איש ישר, שמודה שמגיע ממנו ורוצה לשלם כפי השגת ידו, איש ישר הכוונה נקודת הלב תמימה היא), והראי' שהתעורר בתשובה, אלא שהנהיב מורידו ומשפילו עוד יותר ויותר כנ"ל, בזה שאומר לו מי אתה כו'.

הקליפוט וסט"א: כי לשון זה הוא דבר שיכול להתראות עליו... וא"א לומר כך רק על הקבי"ה כמ"ש זה אליו ואנוהו, כי מלא כל הארץ כבודו, אבל מקום ומשכן הקליפות נק' שם כלומר עמוק מאד למטה (לקרי' חקת ספ"ב, ד"ה אני לדודי — האי — פ"ב, ע"ש). ארך אפים לפניו: ראה בכ"ז בקונטרס ומעין מאמר ה, ואילך.

וזהו כי עמך הסליחה, אתה חייב לסלוח, דאתה הפך בתשובה, ועמך מדת הסליחה ראוי כי מאחר שהעבד מכיר בחטאו ונכנע, אתה תרבה לסלוח ועמך הסליחה, שאינו כמו במלך בשר ודם שתלוי בנימוסי המדינות כו', שזהו ע"פ סדר השתלשלות, אבל עמך הסליחה היינו שלא ע"פ סדר השתלשלות, בבחינת חכמה ומהות כו', וכאשר יתבונן דמבחינת עצמות אור אין סוף הטוב כל עלמין נמשך בפשו לטייע לו ולהאיר נפשו כו', תהי' התעוררות נפשו בבחינת פנימי' נקודת הלב, שהוא בחינת תשובה עילאה שקדמה לעולם. וזהו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, (דבכל לבבך שיהי' בר לבב, ובכל נפשך נפש רצון, * דכל רצונו יהי' רק בזה, והיינו) שיתהפך לבו מן הקצה אל הקצה, ואתהפכא חשוכא לנהורא, ע"י בחי' רעותא דלבא זו, למאוס בחיי עולם הזה ותענוגיה, ולמשוך לבו ונפשו לדבקה בו ית' כו'.

קיצור. ובקשתם משם, קליפות וסט"א, שמצבו שפל ביותר, ובכ"ז ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, שיהפכם מן הקצה אל הקצה. והוא ע"י ההתבוננות אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אכ"כ שיומשך מלמעלה מהשתל' ששם הסליחה.

(יא) וזהו דורשין ענין הדרישה הוא התגלות בחינת פנימיות הלב, בחינת רעותא דלבא שמצד שרש הנשמה כו', דבצדיקים מאיר גילוי אור עצם הנשמה על ידי התפלה, וכמ"ש בלק"ת ד"ה יונתי בענין קומי לך. וכנודע דהתפלה הוא התחברות הארת הנשמה המלובשת בגוף, עם שרש ומקור הנשמה, שז"ע סולם דתפלה, שראשה מגיע השמימה כו' כמ"ש במ"א. * אבל בעי' דהארת נשמתו ירדה למטה נאחות בפח, שהוא הנה"ב, וא"א לעלות למעלה כו', וזהו יונתי בחגוי הטלע, וא"א לה לפרוח בכנפים שהן האהבה ויראה שבלב כו', העצה הוא הראני את מראיך, שע"י הסתר עי"ז יבוא לבחינת רצוא כו', והוא ענין ובקשתם משם הנ"ל, אמנם עי"ז נעשה תוקף הרצון ביותר גם מבצדיקים, דעיקר עבודתם הוא בבחי' סדר והדרגה, וגם בחינת רעותא דלבא שלהם הוא בבחינת סדר והדרגה כו' וכמ"ש במ"א. אבל בבקשת ע"י ובקשתם משם הנ"ל, נעשה הרצוא בתוקף ההתפעלות ביותר, שלא בסדר והדרגה, שז"ע בסתר המדריגה כו', אשר בדרך כלל הוא כמ"ש מי יתגן כאח לי, אמצאך בחוץ*, מי יתגן כאח לי קאי על בעלי תורה, שע"י עסק התורה מאיר גילוי אלקות בנפשו כו', ואמצאך בחוץ קאי על בעלי

נפש רצון : כמ"ש אין נפשי אל העם הזה (ירמי' סו, א). — ראי' זו הנוכח בתורה אור מקץ ד"ה רני ושמחי, ובכ"מ בדא"ת, ולכאורה צ"ע מפני מה אין מסתייען ממש"ג בתורה — בראשית כג ח — אם יש את נפשכם, וי"ל דשם מרבר בלע"ז וסט"א, אשר בבואה דבבואה לית להו (ראה לקו"ת סד"ה כי תצא — השני — וביאורו), ולכן אין מזה ראי' גמורה לפי' ובכל נפשך דקדושה, וע"פ חילוק זה מובן ג"כ דאין ראי' ממש"ג — תהלים כו, יב — אל תחנני בנפש צרי, — וגם בזה נראה עד כמה מדויקים בחזרת הדאית אפילו פרטים שבאו בספל ובורך אגב.

כמ"ש במ"א : ראה לקו"ת ד"ה יונתי וביאורו בענין קומי לך.
מי יתגן... אמצאך בחוץ : ראה בכ"ז בארוכה בתו"א פי תרומה ובלקו"ת שה"ש ע"פ זה.

עסקים, שהגילוי אלקות בהם הוא ע"י בחינת חוץ, והיינו מה שנראה אלקות בהנהגת העולם בהשגחה פרטית כו'. והוא מה שמתוך ההעלמות וההסתרים נראה האור האלקי, ע"י שיתן דעתו ולבו על כל דבר, אך בהשכל בהשגחה ואינו ע"פ הטבע כ"א בכח אלקי שמביא לאיזה כוונה פנימי כו'. ואז הוא רואה דמשמ ומגן הוי' אלקים, דכשם שהמגן ונרתיק על השמש, הוא בשביל שיוכלו לקבל אור השמש, כמ"כ ההסתר דהטבע, הוא בשביל שיהי' השפעה גשמי' ויושלם הכוונה פנימי' ביחוד כל הדברים הגשמי', לאשר באמת הוא דהוי' ואלקים כולא חד, דהטבע עצמה היא למעלה מהטבע.

קיצור. יפרש ודורשין התגלות פנימיות הלב. בצדיקים הוא ע"י התפלה, בבניית ע"י ההסתר, ובקשחם משם. ובכלל הא' החילוק דכאח לי ואמצאך בחוץ, בעלי תורה ובעלי עסקים.

(יב) **אמנם** צריך להבין למה זה הוא הסדר באופן כזה דוקא, גורעין ומוסיפין, שצ"ל תחלה גורעין מתאוות הנה"ב, ואח"כ ומוסיפין על כח הנפש האלקית ולמה לא יהי' תחלת העבודה בנה"א, שהרי גורעין ומוסיפין זהו ממדות התורה, וע"פ התורה הלא האלקים עשה את האדם ישר, והי' צ"ל התחלת העבודה בנה"א, דהרי ענין הנסירה אינו רק גבי בע"ת, שהגבירו כח הטבעי דנה"ב, כ"א בכל אדם בעבודתו צ"ל מדת הנסירה, וע"פ התורה שהאלקים עשה את האדם ישר, הי' צ"ל תחלת העבודה בנה"א, להאיר נפשו באור האלקי, ע"י התבוננות והשגת אלקות, ובהתעוררות אלקי באהוי"ר, להכניע עי"ז המדות טבעיים דנה"ב כו'. אך הענין הוא דהנה בהב' נפשות דנה"א ונה"ב יש בכל אחד ואחד מישראל, כמ"ש ונשמות אני עשיתי, הגם דעיקר החיות דישראל הוא הנה"א, וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים, דהנשמה האלקית זהו החיות המחי' אותו כו'. (וכן נראה במוחש בכמה ענינים כו'). ומ"מ הרי הנה"ב קודם לבוא, דלפתח חטאת רובץ, דמשעה שננער לצאת מיד היצה"ר בא, וכמארז"ל (סנהדרין דצ"א ע"ב), ועמ"ש הרמ"ז באורך ר"פ וישב דקע"ט, היצ"ט בא לאחר י"ג שנה, ולכן היצה"ר נק' מלך זקן וכסיל, והיצ"ט נק' מלך מסכן וחכם, ונק' בקהלת ילד השני, ובס"ב כ' ונפש השנית בישראל כו', דנפש האחת היא מצד הקליפה, ונפש השנית * היא חלק אלקה ממעל כו'. והגם דקודם י"ג ג"כ הנשמה האלקית היא המחי' אותו, מ"מ אין הנשמה האלקית בבחינת התפשטות והתגלות * וע"ד שקודם התפלה הנשמה באפס, וכמ"ש חדלו כו' אשר נשמה באפס, ועל ידי התפלה דוקא מתפשטת ומתגלה בגוף כו', כמ"כ בכללות ימי האדם, עד י"ג שנה, הוא עד"מ נשמה באפס, והתפשטות שלה לאחר י"ג שנה כו', והטעם מה שהנה"ב בא קודם, הוא מהכלל הידוע * דקליפה קדמה לפרי, דכן הוא גם בגשמיות, כמו בפרי

ונפש השנית : ראה בכ"ז בספר הקיצורים והערות לתניא ע' עב ואילך.
התפשטות והתגלות : להעיר משו"ע לרבנו הזקן תאו"ח מהדורא בתרא ס"ס ד.
מהכלל הידוע : לקוטי תורה להאר"זיל ס"פ וישלה, ספר הלקוטים שם, ועיי"כ ח"ב

האגוז שיש בו ד' קליפות*, הרי תחלה צומח הקליפה ואח"כ הפרי. וכמו רבי מאיר רימון מצא תוכו אכל קליפתו זרק, דרימון הוא פרי חשובה, דהמצות נמשלו לרימון, וכמ"ש כפלה הרימון רקתך, שאפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרימון כו', יש לו קליפה והיא מקדמת לבוא. ואח"כ בא האוכל שהוא התוך כו'. וכך בתבואה תחלה צומח התבן והמוץ, ואח"כ החטה, ובתחלת הצמיחה נראה שהן העיקר, וכן חושבים א"ע לעיקר. וכדאי' במד"ר וישלח שמדיינין אלו עם אלו כו'. וכמ"כ בהשפעת השכל, תחלה אומרים המשלים והצעות דברים שא"ז עיקר, וה"ה כמו המוץ והתבן, ואח"כ אומרים עיקר השכל כו', והיינו דעיקר המכוון בא לבסוף כו'. והענין הוא*, למי שכן הוא בשורשן, דתהו קדם לתיקון. דהגם שעיקר הכוונה הוא בחינת התיקון דוקא, וכמ"ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה, וכמאמר דין אהני ליי* ודין לא אהני ליי כו'. וכמ"ש ואהב את יעקב, וקדם במחשבה, דיעקב הוא הבכור באמת כו', ומי"מ התהו קדום אל התיקון כו'. וכמ"כ בהשתלשלות והתנוות העולמות, דהתנוות הקליפות קדום להתנוות הפרי כו'. והנה סיבת הדבר, למה באמת התנוות הקליפות קדמה לפרי, שאם הי' התנוות הפרי קודם לא הי' אפשר להיות כלל התנוות הקליפה, ומכ"ש שלא הי' אפשר להיות שילביש את הפרי, ולזאת צ"ל התנוות הקלי' קודם. והדוגמא לזה הוא כמ"ש בע"ח* בענין אורות וכלים, דהקשה, למה הי' צ"ל הצמצום, שיתעלם האור לגמרי ויתגלה מציאות הכלי, ואח"כ נמשך האור מבחינת האור אין סוף שלפני הצמצום, ומפני מה לא נשאר בתחלה אור הקו כו'. ותיריך דאם היה האור תחלה לא הי' אפשר להיות התנוות הכלי, אבל לאחר שנתהו הכלים, אינם מתבטלים גם כשמאיר בהם אור הקו כו'. ובדוגמא כזאת י"ל בענין הזה, שאם הי' בתחלה התגלות הפרי, לא הי' אפ"ל התגלות הקליפה, ובפרט שילביש את הפרי, ולזאת צ"ל תחלה התנוות הקליפה ואח"כ הפרי כו'. וזהו ג"כ מה שהנהיב קדום לבוא ואח"כ הנפש האלקית כו'.

קיצור. יקשה דצ"ל התחלת העבודה בנה"א. יקדים דנה"ב קדם לבוא לנה"א. קליפה קדמה לפרי, תהו לתיקון, והסיבה דלאחר התנוות הפרי א"א שתתוהו הקליפה ומכ"ש שתלביש הפרי, דוגמא מהתנוות האר"כ.

(ג) והנה מאחר שהנהיב אקדמי טעניתי, הנה כאשר הנפש האלקית בא ומתגלה לאחר י"ג שנה, הי' מתעלם בהנה"ב, דהיינו שהנהיב מעלים ומסתיר עליו כו'. ולזאת צ"ל תחלה גורעין ואח"כ מוסיפין, דהנה נת"ל דגורעין הוא להסיר חומרי העב, וכענין שכחי עמך כו' דהיינו החומרי שהוא מורגל בהם מצד התולדה כו', הרי קודם ההסרה הזאת מוסתר ונעלם

שיש בו ד' קליפות : זח"א רסג, א. מקדש מלך לזהר ח"א יט, סע"ב. הובא ונתבאר בערכי הכינויים להצ"צ (נפססו בספר החקירה אשר לו) ערך אגוז. והענין הוא : ראה בכ"ו בספר קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך. דין אחני ליי : ראה בראשית רבה פ"ג, ז. שם פ"ט. קהיר פ"ג, יא. לייש קהלת רמז תתקסח. מדרש זוטא קהלת שם. זח"א רסב, ב. כמ"ש בע"ח : שער א' סוף ענין ג.

הנה"א בחומרי' דנה"ב, דרשע מכתיר את הצדיק, ואינו נראה ונרגש בו כלל איזה ענין אלקי כו'. דהנה הנה"א בעצם הוא כלי לאלקות. ולכן הנשמות נק' כסא להקב"ה, וכמ"ש הוא קיים ושמו קיים וכסאו נכון, דקאי על נשמות שנק' כסא*, לפי שהן כלי לאלקות. דכאשר עוסק בהשגה אלקית, ה"ה מבין ומרגיש את הענין האלקי, שבא בבחינת הנחה טובה בנפשו, והאור האלקי מאיר בנפשו שמתפעל בזה כו', אבל כ"ז הוא כשהנפש האלקית הוא בהתגלות, משא"כ כשהוא מוסתר בהנה"ב, הרי אין מאיר בו האור האלקי, וכמ"ש כי אם עיונותיכם היו מבדילים כו', וכמ"ש באגה"ת פ"ה, דאין שום דבר חוצץ ומפסיק לפניו כ"א עיונותיכם היו כו', לפי שהם נגד הרצה"ע ב"ה כו', ולזאת בהכרח להסיר תחלה החומרי' העב ע"י ההגברה על נפשו בבחינת כפי' בפועל כו', בכדי שיתגלה הנפש האלקית במקצת עכ"פ, ואז יכול להאיר נפשו באור האלקי ע"י השגה כו', אבל תחלה צריכים להסיר החומרי' בכדי שיתגלה הנפש האלקית, ואח"כ באמת צ"ל העבודה מצד הנפש האלקית כו', וכמ"כ מצד הנה"ב גופא, צ"ל תחלה שבירת החומרי' העב, בכדי שיהי' באפשרו להתתקן כו', דכ"ז שהוא בתוקף יותר, אי אפשר לפעול בו ההכנעה והביטול, מפני שאינו מתפעל כלל מהאור אלקי, ואין האור דנפש האלקית פועל בו הביטול, אם לא בענין התשובה, שזהו התגלות יתרה מהנפש האלקית ה"ז פועל גם כשהנה"ב הוא בתוקף כו', אבל העבודה שע"פ טעם ודעת, אינו פועל בהנה"ב כשהוא בתוקף, ולזאת צריכים לשבור תחלה כללות החומריות שלו, ומה גם שעיקר התיקון והבירור לעשותו כלי שייך בהכחות שלו, והיינו להפכם לאלקות, שגם הוא ירצה באלקות כו', וכאשר הוא בתוקף הישות אינו בערך כלל שיונח אצלו איזה ענין אלקי, וירצה באלקות כו', כ"א צ"ל תחלה שבירת החומרי' העב, שזה צ"ל בבחי' העברה לגמרי, דגם בהכרחיות שלו, הרי הציור הרע צריך העברה לגמרי, רק הכח המתאוה יכול להתהפך כו' וכמ"ש במ"א*, ומכ"ש שהחומרי' הכללית א"א להתתקן שהרי זהו ציור הרע שמוטבע ומושרש בו כו', כ"א צריכה שבירה והעברה לגמרי כו', ואח"כ יוכל להיות העבודה בתיקון הכחות שלו* כו'.

נשמות שנק' כסא : ראה ברכות לב, א : כסא של שלש רגלים, ולהעיר שעולם הבריאה הוא עולם הכסא וגם עולם הנשמות, כידוע, וכמ"ש במ"א : ראה דרושים דפריה אדומה (לקו"ת פ' חקת ועוד), הכחות שלו כו' : סה"מ תשי"ט ע' 220 ואילך.

אמרות קודש

— מרבתינו נשיאינו הק', ע"ד הרב המגיד ממעזריטש —

○

עא

הרב המגיד ממעזריטש איז געקומען צו מורנו הבעש"ט אַכט יאָר פאַר די הסתלקות פון בעש"ט.¹

עב

דעם מגיד האָט דער בעש"ט ניט גענומען ניט מיט מופתים און ניט מיט מקיפים, דער מגיד האָט געזוכט השכלת נקודת החכמה און אַז ער האָט דאָס געפונען באַ דעם בעש"ט איז ער געוואָרן זייער.²

עג

מורנו הבעש"ט האָט מקבל געווען פון אחי השילוני.³ און האָט די עגינים מגלה און מוסר געווען צו זיינע תלמידים הקדושים און האָט בוחר געווען את רבינו המגיד ממעזריטש⁴ און האָט אים מסמיך געווען אַז ער זאָל זיין דער מנהל און מנהיג עדת הצדיקים תלמידי מורנו הבעש"ט און די עדת הצדיקים הנסתרים.⁵

עד

רבינו הבעש"ט נסתלק ביום חגה"ש דשנת תק"ך (אמנם מסופקני⁶ אם ביום א' נסתלק א' ביום ב' דחה"ש, אבל זה ודאי שזמן הסתלקותו הי' בחגה"ש) ותומי קיבל הרבנות בנו הרב ר' צבי, וכה ניהל הרבנות, והיו כל התלמידים

- (1) סה"ש התשי"ד ע' 131. וראה אגה"ק ההי"מ משנת תקי"ב (התמים חו' ב') [א]
- כו : בעוד ימים אחדים אבוא להתראות וכו'.
- (2) לקו"ד ע' 72.
- (3) ראה שיחת חה"ש תשי"ח אות וא"ו ובהערה שם (נדפס בס' המאמרים תשי"ט ע' 172).
- (4) להעיר מאגה"ק של הבעש"ט לתלמידי הרה"צ וכו' מפולגא מיום ד' בלק תקי"ט : בסוד סודות אודיעך כי גלה אלי מורי נ"ע חי . . גילה לי הרבה דברים מכבשונו של עולם, וגם גילה לי שמקומי ימלא על כסאי תלמידי הקדוש שר התורה בער נ"י (התמים חו' ששית, כד [558]).
- (5) ספר המאמרים התשי"י ע' 250.
- (6) דאה שיחת כ' כסלו תרצ"ג אות א, שאח"כ נפשט הספק, והסתלקותו היתה ביום א' דחה"ש (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בתורת שלום ע' 83).

בצוותא חדא. לתקופת השנה כחה"ש בעת עריכת השולחן. וישבו כל התלמידים. אמר הרב ר' צבי: היינט איז באַ מיר געווען דער טאָטע און האָט מיר געזאָגט. אַז די שכינה און פמליא של מעלה מיט'ן גאַנצן פעקל, האָט זיך אַריבער געטראָגן צו אײך. ר' דובער (כוונתו אל המגיד ממעזריטש), ועמד ר' צבי ופשט את בגדו הלבן ולבשו את הרב ר' דובער ממעזריטש, והרב המגיד ישב על כסא הרבנות מעת ההיא, ולא סרב כלל!

עה

• • •

אחרי הסתלקות מורנו הבעש"ט נבחר בנו הרה"צ ר' צבי לנשיא ומנהיג. אמנם כעבור שנה ראשונה ראתה החבריא קדישא כי בן מורם ורבם חלוש בכחותיו ולפי המצב או הי' דרוש עוז ותעצומות ואיש אשר רוח בו לעמוד בראש ההנהגה, וידאגו מאד.

בסעודת יר"ט שני של חגה"ש כיום הראשון אחר היאצ"ט הראשון של מורנו הבעש"ט, ישב כ"ק הרה"צ ר' צבי בראש השלחן מלוּבש בבגדי קדש של כ"ק אביו מורנו הבעש"ט וכל החבריא קדישא עוטרם אותו. לאחר שגמר לומר תורה עמד מלא קומתו ויאמר:

היום בא אלי אבא הק' ויודיעני כי הפמליא של מעלה עם משמשיהם שהיו רגילים להיות אצלו עברו היום להקדוש וגורא מרנא ורבנא ר' בעריניא בר' אברהם, אשר ע"כ בני תמסור לו את הנשיאות במעמד כל החבריא קדישא והוא ישב במקומי בראש השלחן ואתה בני תשב במקומו, ודע כי תצליחו, ופי שנים ברוחו!.

ותוך כדי דבור פנה להרה"ק ר' דובער בברכת מו"ט ויששט את בגדו העליון ויתנו לכ"ק מרן ר' דובער וילבש את בגדו של כ"ק ר' דובער וישב במקומו.

ומיד ישב הרה"ק ר' דובער בראש השלחן וכל החבריא קדישא עמדו על רגליהם לשמע את התורה אשר יאמר הנשיא החדש. וע"פ המסורה הנה התורה הראשונה אשר אמר הי' דרוש על פסוק מראיהם ומעשיהם כאשר יהי' האופן בתוך האופן.

הוד כ"ק אאזמ"ר הרב בעל צמח צדק מסר לבנו כ"ק אאזמ"ר מוהר"ש אשר הדרוש מראיהם ומעשיהם הנדפס בספר תורה אור פרשת יתרו הוא הדרוש הראשון שאמר כ"ק הרב המגיד ממעזריטש בשעת קבלו את הנשיאות בחג השבועות שנת תקכ"א. כפי אשר שמע רבנו הוקן מפי הרה"ק רמ"מ

(7) ספר השיחות — תורת שלום ע' 83.

(ד*) להעיר גם מאנה"ק הבעש"ט להתיימ משנת תקי"ב: אבל בשחק עדי כי פי שנים יהי' ברוחו (התמים חו"ב ע' כו [120]). נדפסה לקמן ע' 78 סי' קט.

מהאראדאק בעל פרי הארץ שהי' באותו מעמד. רק שרבנו הזקן ביאר אותו צ"ם סגנונו הוא.

ואף שגם בימי נשיאותו של כ"ק הרה"צ ר' צבי הי' הרה"ק ר' דובער מנהיג ההנהגה כללית מ"מ הורגשה חלישות בעבודה הכללית עד אשר עברה הרינה במחנה המגנדים אשר בנין מורנו הבעש"ט מתמוטט ח"ו, אמנם מכיון שנתמנה הה"מ לנשיא הנה במשך כשלושה חדשים נתבצרו כל מרכזי העבודה הן אותם שבואהלין ופאדאליע והן אותם שבליטא ובפולין, ומרכז המרכזים שאצל מורנו הה"מ עבד בשקידה רבה.

• • •

בימי נשיאותו של כ"ק הה"מ הוכפלה התעמולה והוטבה ההסתדרות. כי במשך הזמן נתרצבו אופני התעמולה ע"י מאות ואלפים תלמידים וחסידים בכל מרחבי המדינה.

עוד בימי מורנו הבעש"ט היו כמה מתלמידיו עוברים ושבים במדינת ליטא ואחדים מהם גם נתישבו בערים האמעל, באברויסק ודובראונוע ובעירות הקטנות אשר סביבותיהם.

כאמור הנה תלמידי מורנו הבעש"ט היו מסודרים בעבודתם, רובם היו גדולים בתורה ובבואם לאיזה עיר היו יושבים בביהמ"ד, מתדברים עם בני תורה ועושים תעמולה לשיטתו של מורנו הבעש"ט.

ובתחלת נשיאותו של מורנו הרב המגיד חיזק את התעמולה במדינת ליטא וישלח למדינת ליטא תלמידים גבורי כח בידיעת תורת החסידות** אבל למורת רוח לא הצליחו במלאכותם עד כי שלח התלמידים גבורי כח בידיעת התורה הנגלית.

כשתי שנים עברו תלמידיו במדינת ליטא ויצליחו לקנות לב חלק נכון מבני תורה חדשים וגם עוררו לב הישנים וביניהם הרה"ק רמ"מ ממינסק הרה"ק ר' ישכר בער מקאבילניק אשר נסעו למעזריטש.

כחצי שנה עשו הנוסעים למעזריטש אצל הה"מ ויחזרו הביתה ובבואם הביתה כבר היו מלאים מזיוה הדרה של תורת החסידות עד כי התחילו לעשות תעמולה לשיטת מורנו הבעש"ט והרב המגיד בין בני התורה במינסק ובקאבילניק.

כעבור שנה לביאתם של התלמידים הרה"ק הרמ"מ הרי"ד הג"ל ממעזריטש הגיעה פקודה מועדי הארצות דבריסק וסלוצק בהכרזת חרם על כל הבני תורה המחזיקים בשיטתם של הבעש"ט והה"מ.

** (7) חסיד כ"ק מורנו הבעש"ט זליטא וכתום הרה"ק רמ"מ ממינסק (בעל ספר "פרי הארץ", נולד בעיר קטנה סביבות מינסק ואח"כ הפתיק מושבו למינסק ויתחשב בין העולים אצל הבני תורה במינסק) הרה"ק ר"ד מקאבילניק (עיר קטנה ברוסיה הלבנה, הי

אבל החסידות כבר נתפרסמה ומיום ליום נתרכו בני תורה אשר הקשיבו לקח בתורת החסידות. וככה נתרחב חוג דורשי לימוד תורת החסידות עד כי בשנת תקכ"ה נוסדו שלשה מרכזים גלויים: א) בליובאוויטש, ומנהלו הרה"ק ר' ישכר דוב הג"ל. ב) בקארלין ומנהלו הרה"ק ר' אהרן. ג) בהארדאק ומנהלו הרה"ק רמ"מ מוויטעבסק***. הג"ל****.

עו

מאמר אדה"ז, ד' וישב ב' כסלו תקנ"ט: אור שנברא ביום ראשון שמש ג' ימים, ג' דורות (כפירוש הרמב"ן) — הבעש"ט הרב המגיד — און האָט זיך אָפּגעשטעלט*.

עז

... וכן מאשר בכל דור ודור גם אחר הנביאים השי"ת מראה אותות ומופתים בישראל... ואחריהם בדור שלפנינו הבעש"ט ז"ל אשר כמוהו לא הי' מימות הראשונים פלאי פלאות גיסיס היוצאים מהטבע היו נראים על ידו כאשר שמעתי מאאומ"ר נ"ע* שהוא ותלמידו הה"מ נ"ע היו רואים מסוף העולם ועד סופו ממש בעין ראי' והיו אומרים מה שהיו רואים כאשר הי' נראה בעליל לתלמידיהם, והיינו ע"י שהי' גלוי לפניהם אור שנברא ביום ראשון שהשי"ת גנוז בתורה**.

עח

דער בעש"ט און דער מגיד זיינען אין דער בחי' פון כתר. אין כתר איז פאָראַן עתיק און אריך; דער בעש"ט איז בחי' עתיק און דער מגיד איז בחי' אריך**.

עט

הרה"ק ר' פנחס מקארעץ כותב (ערב סוכות תקכ"א) להה"מ נ"ע זי"ע רוב תודה לך בעד ההוכרה שזכר ונשא אותי כ"ק על מחשבותיו הק' ביום

אח"כ מ"מ בעיר ליובאוויטש) לא הי' דעתם נוחה מאופן התעמולה ובמשך השלש שנים הראשונות התקדמו.

בהואו ממעוררש העתיק מושבו לעיר ויטעבסק וגר שם איהו חדשים וע"פ פקודת כ"ק מורנו הרב המגיד העתיק מושבו לעיר הארדאק וישב שם עד עת מסעו לאה"ק ת"ו עם מקושריו בקיץ תקל"ו.

7****) התמים חר' ב' ע' מו [140] ואילך.

8) ראה לקו"ש בראשית תשל"ב.

9) לקו"ד כרך א' ע' מב.

9*) = רבנו הזקן.

10) סי' החקירה להצ"צ (סה, סע"א). וראה לקו"ש כרך ד' ע' 1137 ואילך ובהערות

שם.

11) סה"מ תשי"ט ע' עו. סה"ש התש"ב ע' 19. וראה לקו"ד (ע' 72) באו"א קצת.

הכפורים, וידע כ"ק כי באותו הרגע שזכיתי להעלות על זכרונו הק' תיכף הרגשתי בפה.

ההפלאה הוא בזה אשר הה"מ ג"ע הנה בזה שהעלה אותו על זכרונו הק' פעל דבר של פועל ממש, וואס מיט מחשבה העלפט מען יעגעם ארויס ממקומו ומצבו בגשמיות וברוחניות".

פ

דער בעש"ט האָט מגלה געווען דעם ענין פון דער התקשרות אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

דער מעזריטשער מגיד האָט מגלה געווען די השכלה והשגה אין דער התחברות פון די דריי אהבות מיט דעם ביאור פנימי פון די דריי אופני אהבה בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך".

פא

בבואי [=ריבנו הזקן] לביהמ"ד [של הה"מ] מצאתי כי הרב המגיד עסוק בשאלת ריאה שהובאה, בשמעני את דברי התורה שהואיל הרב המגיד להציע בפסק ההלכה תהיא ועמקי סברותיו וגאונותו בדברי גליא שבתורה, החלטתי להתעכב איוה זמן במעזריטש".

פב

ווען מיר האָבן געהערט אַ תורה פון רבי'ן [הה"מ] איז דאָס ביי אונדז געווען תורה שבעל פה, און ווען מיר האָבן געהערט אַ מעשה פון רבי'ן איז דאָס ביי אונדז געווען תורה שבכתב".

פג

צו דעם מגיד — האָט מען געדאַרפט לערנען, ולא הספיק ענין ההתקשרות בלבד, כ"א היו צריכים להיות אצלו לראותו ולהתלמד מאתו ההנהגה".

פד

בי"ט כסלו תקנ"ט "בעת תפלת מנחה ראה כ"ק אדמו"ר האמצעי את מורנו הרב המגיד ממעזריטש ואמר לו, כעת יצא הנשיא אביך" מבית הסתר וטובל צער" ובקרוב יפטר גם מזה".

- 12 לקו"ד כרך א' ע' 4, וראה ג"כ אר"ת להה"מ ד"ה בן פורת יוסף (כב, א), שה"מ תש"ח ע' 196—197.
- 13 שיחת ל"ג בעומר התש"ח (בלקוסי דבורים ע' 1028), וראה שה"מ תש"ט ע' ב.
- 14 שה"מ תש"ח ע' 176 ואילך.
- 15 לקו"ד ע' 198, שה"ש התש"ג ע' 64, שה"ש התש"ד ע' 58, עיי"ש, התמים ח"י ד' ע' [קפ] כס.
- 16 שה"מ תש"ט ע' 89, עיי"ש.
- 17 יום גאולת כ"ק אדמו"ר הוקן ממאסרו.
- 18 הוא כ"ק אדה"ו.
- 19 הכוונה לשואתו אצל זמננד — בארוכה עדכ"ו ראה בית דבי היא פי"ה.
- 20 מגילת י"ט כסלו, המאסר והגאולה (כפר חב"ד, תשכ"א; ברוקלין, תשכ"א), לקו"ד ע' 1062.

סה

די אמונה פשוטה, זאגט הוד כ"ק רבינו הזקן, וואָס מיר תלמידי הרב המגיד האָבן געהאַט אין כ"ק הרב המגיד, מיט דער מסירת נפש איבער געגעבענקייט צו אים, האָט מיר געגעבן אַ תוקף עו אױסצופאַלגן אַלע ציווים פון רבינו המגיד בדיק גמור מיט אַ מסירות נפש פנימי ועצמי."

טו

אַז דער רבי — דער מעזריטשער מגיד — פלעגט זאָגן אַ תורה פלעגט ער זאָגן: שאַ שאַ הערט סודות. דער שאַ שאַ פון דעם רבי'ן איז געווען צוליב מלאכים וואָס זיינען געווען הערן די דברי תורה וואָס דער רבי וועט זאָגן. דעם רבי'נס תורה איז סודות התורה, וויילע אפילו די דברים המובנים זיינען סודות ורזין דאורייתא וואָס דאַרפן גתבאר ווערן בע' פנים שבתורה."

טז

פתגם רבנו הזקן:

ה"מ נ"ע ה' יכול להמשיך יראה עילאה בתיטק בן יומו כו'."

טז

וכידוע בהה"מ ז"ל שהגיע בסוף ימיו לזה [ראי' והכרה חושית בכח הפועל האלקי בנפעל כמו שיהי' לע"ל שידע כל פעול כו' שזוהו דוקא ע"י מס"נ האמתית בהודככות גדולה מאד בנה"ט בכל כחותי' החומריים להפוך כל תאוה חומרית מן הקצה לקצה דוקא שאז דוקא עינים לו לראות בראי' חושי' בכח אלקי שבכל בריאה ופעולה גשמית] אחר כל הצומות וסיגופים ועצם הטהרה וקדושה בעבודה תמה שבמוח ולב בשר דוקא כמו שאמר בפירוש על מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי שהי' סומא בעין א' כו' שא"א להיות זה כ"א במי שיכול להכיר בכל רוחני שבגשם עד כללות אור החיות האלקי הרוחני שהוא כח ומקור לכל פעולה ובריאה מאין ליש והוא זכה לזה שזוהו בחי' התלבשות דראי' הרוחניות לראות בגשמיות גם מסוף העולם עד סופו ולראות העתידות" עד שקרוב לנבואה ורוה"ק דהכל עיני אחד כמובן מתוך כל הנ"ל וד"ל."

טז

אמנם כן דרך באי בשערים שערי הספר המובא לבית הדפוס להודיע

(21) סה"מ תשי"ח ע' 170.

(22) לקו"ד כרך ב' ע' 508, וראה לקו"ש כרך ד' (ע' 1138).

(23) בית רבי ח"א בסופו.

(24) ראה ס' התקיות להג"צ סה סע"א (הוצתק לעיל סימן עז).

(25) שער האמונה — לאדמו"ר האמצעי — מה, א. ע"י ש.

מעלת ותועלת החיבור ועל מה אדני הספר הוטבעו. לזאת גם אנחנו באנו להודיע בישראל נאמנה אמיתת סיבת התעוררת רוח קדשו של אדונינו אבינו מִרְדֵּי האלהי הגאון נִיעַ לחבר חיבור השִׁיעַ הלכו' בטעמיהו ונימוקו אחריהם. כי כבר גלוי ונודע בשער בת רבים את כל תוקף ופרשת גדולת חממתו ותבונתו מנעוריו אשר בעודו בן חֲמֵי שנה גמיר לכולא תלמודא עם כל נושאי כליהם ספרי הראשונים והאחרונים לא הניח דבר גדול וכו'. וכאשר היותו בן עשרים לרדוף לדעת את ה' כפי עומק תבונתו ורחב דעתו ואמיתת טהרת וקדושת לבבו הנאמן לפני ה' לא מצא בכל עיונו כדי המספיק למלאות כל עמקי משאלותיו ובפרט בידיעת סתרי התורה וסודותיה המאירים לנפש באור החיים כדי שביעה להשביע נפשו ורוחו רוח קדשו. מאת ה' היתה לו זאת שהורהו בדרכיו לילך באור ה' לכתת רגליו לעלות לפני ולפנים להיכל קדשו של האי סבא קדישא אור עולם מופת הדור הגאון האלהי החרוף מִרְדֵּי דוֹב בְּעַרְ נִיעַ מִמִּדְקָא מְעוּרִישׁ אֲשֶׁר רוח ה' הופיע עליו כנודע וזכמפורסם. שמה מצא מרגוע לנפשו והשביע בצחצחות נפשו ואכל מעץ החיים אילנא דאורייתא וחי לעולם בחיי החיים כמשׁיה צדיק באמונתו יחיה ובעודו עומד לפני ה' שם נתעורר רוח קדשו של מורֵנו סבא קדישא הנִיל כיד ה' עליו השכיל ומשמים אסכימו על ידו לעשות אך טוב לישׁרל בדברי הברית זו התורה הנגלית לנו ולבנינו שהיא שקולה כנגד כל המצות וכל חפציהם לא ישוּוּ בה ודרוֹל אפי' חפצי שמים כו' ואין לו להקבִיחַ בעולמו אלא דִּיא של הלכה וכמו שהאריך אִיא מִרְדֵּי דִל בחיבורו בהלכות תִּית בביאור מצות ידיעת התורה שהיא חובה על כִּיא מִישׁרל לידע כל תריִג מצות וסירזשיהן כמו שניתנו למשה בסיני שבביאוריהו ניתנו כמִישׁ ואתנה לך את לוחות האבן והתרו' זו תורה שבכתב והמצוה זו תורה שבעִיפ. ומפני שצרכי ישראל מרובים ובפרט בצוק העתים הללו שהיוקר יאמיר וטרדת הפרנסה מוטלת עכאִיא בנפשו יביא לחמו ועִיכ דעתם קצרה לבא בארוכה בעיני ים התלמוד והפוסקים לידע מוצא הדין בארוכה ומילתא בטעמא דזוקא וגם לגדולים אשר להם יד ושם בתלמוד תכבד עליהם העבודה להכריע בין הפוסקים לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא עפִי הסכמת האחרונים אשר מימיהם אנו שותים ובדרכיהם אנו הולכים. כי ברוב המקומות יש דיעות מחולקות זה מקשה זה מפרק זה בונה זה סותר. וכידי אדם אין ברירה שיבור לו דרך ישרה. אשר על כן על כל דברי האגרת הזאת משמא אסכימו על ידי הרב הקדוש הנִיל לחפש בחפש מתופש בתלמידיו למצוא איש אשר רוח אלהים בו להבין ולהורות הלכה בתורה מתן ומסיק אליבא דהלכתא הלכות בטעמיהן. לעשות מלאכה זו על סדר השִׁיעַ אריה ויִירִד שהן הדינים הנצרכים שלהן מצוות קדימה על השאר ולסדר כל פסקי דינים הבאים בשִׁיעַ ובכל האחרונים בלשון צח מילתא בטעמא. ויחבר בכבוד אאמורִי זִל אשר בו בזמנו הִי מלא וגדוש מים התלמוד והפוסקים והפציר בו עד בוש ואמר לו אין נכון והכס כמוך לירד לעומקה של הלכה לעשות מלאכה זו מלאכת הקודש להוציא לאור תמצית ופנימית טעמי ההלכות הנזכרים בכל דברי הראשונים והאחרונים זקוקים שבעתיהם כל דבר על אופניו בלי בלבול ותערובות ופסק ההלכה המתברר ויוצא מדברי

כל הפוסקים עד חכמי זמנינו. היתה התחלתו בהיותו יושב בשבת תחכמוני במקום חתנות של הרב הקדוש הנ"ל שם הואיל באר את התורה בהלכות פסח ציצית והלכות פסח ושניהם נגמרו שמה".

צ

בעת הסעודה סיפר כ"ק אאמ"ר — אדמ"ר הזקן — וזה לשונו הקדוש:

א) שבת פ' וישלח תקל"ג, דעם לעצטען שבת פון דעם רבין " בעלמא דין האט דער רבי געזאגט, ליגענדיק אין בעט, במעמד כל החבריא קדישא: וישלח יעקב מלאכים, זאגט רש"י מלאכים ממש, דעם ממש פון די מלאכים האט יעקב געשיקט צו עשרן, אבער די רוחניות פון די מלאכים איז געבליבן מיט יעקב'ן.

נאך תפלת ערבית והבולה האט דער רבי געזאגט: חזון עובדי', כי ביה' הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא העוה"ז, עובדי' איז דער עובד י"ה, חזון עובדי' וואס דער עובד זעט.

ב) ביום א' י"ז כסלו האט מיר דער רבי געזאגט אז אין די ג' ימים אחרונים פון מסירת הפקדון — הסתלקות — זעט מען נאך דעם דבר ה' וואס אין יעדער גשמי, וואס דער דבר הוי' איז דער מהות פון דעם גשמי.

ג) בלילה ההוא האט מיר דער רבי געזאגט ווי אזוי עס בעדארף זיין דער סדר פון דעם ליל שמורים קודם יום הכנסת הילד לבריתו של אאע"ה.

ד) ווען דער רבי האט מיר געזאגט דעם סדר פון דעם ליל שמורים האט ער מיר געזאגט: פארוואס פרעגסטו ניט דעם סדר פון שלום בן זכר, האב איך געזאגט דעם רבין: אז איך פיהל, אז די שיחות הקדוש וואס דער רבי איז מיר מוכה זיינען בדרך אתערותא דלעילא, טלא דנטיף מעתיקא קדישא.

בעת אשר כ"ק אאמ"ר — אדמ"ר הזקן — הזכיר דברי קדש אלו גשען על זרועות קדשו הוי' בדבקות גדולה משך שעה חדא — מה שהטיל עלינו פחד נורא, כי דבקות זו היתה מעין הדבקות דיום הקדוש, וביום הקדוש דיהוהכ"פ הנה פני קדשו מוסכות אל הקיר, ובשעת הסעודה היו פני קדשו — הנראים מבין כיסוי ידי קדשו — לוחטים ומאירים. כשנתעורר כ"ק אאמ"ר מהדבקות המשיך:

דאתמר ב' ואתם תחרישון, לא תתערו מידי. ויגעע מורי הרב המגיד בראש קדשו לאות הסכם.

ה) דער רבי האט מיר געזאגט דעם סדר פון יום הכנסת הילד לבריתו של אאע"ה הסדר דשלום בן זכר.

(25*) מהקדמת הרבנים בני הגאון המחבר ז"ל לשר"ע אה"י.

(26) הרב המגיד ממעזריטש נ"ע.

(27) מנחות כט, ב.

(ו) דער רבי האָט מיר געזאָגט: חוון עובדי', דער עובד י"ה זעט, בן יולד לך וקראת אותו בשמי, ובליל השמורים קודם יום הכנסת הבן לבריתו של אאע"ה תזכור ותזכיר את אשר הגדתי לך בלילה זה.

(ז) אין די דברי קודש וואָס דער רבי האָט מיר געזאָגט ביום הסתלקותו האָט ער געזאָגט: יחינו מיומים" ביום השלישי יקימנו ונחי' לפגיו...".

צא

סיפור רבנו הזקן:

כאשר נסתלק מורי ורבי עשו התלמידים הגרלה מי יזכה בהטהרה. ואח"כ הגרלה שני' על אדות פרטי אבריו הק', ובגורלי עלה טהרת ראשו הקדוש²⁸.

נרעדתי או מגודל הזכות ונפחדתי מאימת הדין והקטרוג ח"ו, והרגשתי תלישות הרעת ביראה ופחד מחברי ובני גילי הגדולים ממני בשנים ובשימוש את כ"ק מורי ורבי.

עודני משתומם דואג וכרגע נזכרתי על המאורע אשר כ"ק מורי קרא אותי ואת בני גילי הרה"ק ר' ליב כהן הרה"ק ר' זוסיא מאנאפאלי ויאמר לי, ספר לי איזה מעשה אירע בעת אשר ישנתי.

הרה"ק ר' פנחס ה' מנגד לשיטת מורנו ורבנו לדבר דברי תורה בפרסום²⁹, באמרו כי דברים רמים ונשאים כאלו צריכים זהירות, ביום ההוא מצא הרה"ק ר' פנחס שני עלים כתובים³⁰ ויקפיד על זה.

כשראיתי אשר הרה"ק ר' פנחס הוא בקפידא אמרתי לו המשל הידוע מן מלך שנחלה בחולי עצום והרופאים אמרו שאין תרופה למכתו רק בדרך סגולה לשחק אבנים טובות ולשתות מהמים ההם. ויאמר המלך לעשות כן. ויחפשו באוצר המלך אחר האבן טוב עם הסגולה הנפלאה ולא נמצאה באוצר המלך. ובין כך נתגברה מחלתו של בן המלך.

ויחקור אחד החכמים וימצא אשר בכתר המלך ישנה אבן אחת שאין דוגמתה בכתרי המלכים והאבן ההיא יש בה הסגולה לרפא מחלתו של בן המלך ויגידו למלך את דברי החכם, אבל בינתים הורע מצבו של בן המלך כל כך עד אשר הרופאים אמרו שאם ישפכו מי הרפואה לתוך פיו ספק אם יקבלם והאבן היקרה מכתר המלך תלך לאיבור בלי כל תועלת.

(28) גרסם לעיל סימן כא.

(29) סה"ש ה"תש"ג ע' 155.

(30) בסיפורים הנדפסים מכבר כתוב שהובילו את הה"מ ג"ע למקוה לטבול, ואמר רבינו [הזקן] הנה רז"ל אמרו גדולים צדיקים במיתתן כו' ע"כ יניחו את מורנו שיטבול בעצמו, וכן ד"ה שהניחוהו וטבל בעצמו ג"פ (בית רבי ח"א פ"ד הערה ב).

(30*) ראה גם לקמן סימן צז.

(31) דברי וורתו של כ"ק מורי ורבי מתגוללים בחצר לרוח היום.

ויען המלך ויאמר, יקר הוא כתר המלכות שהוא עטרת תמארת לעושי וכבוד געלה לנושאו, והאבן היקרה היא נור העטרה המכתירה, אבל כל זה הוא כאין וכאפס לגבי מהותו ועצמותו של בן המלך אשר כדאי שישחקו את האבן היקרה אפילו על הספק, פן ואולי תגיע טפה אחת לתוך פיו של בן המלך וירפא מחליו.

כשגמרתי המשל לפני הרה"ק ר' פנחס התחיל לשחוק ויאמר צדקת בדבריך והוא לימדו זכות על השיטה לומר דברי תורה ברבים ואשרי הרב שיש לו תלמידים כאלו.

וכששאלני מורי ורבי מה אירע בביהמ"ד בשעה שישנתי סימתי לפניו את כל האמור בקיצור נמרץ.

ויאמר כ"ק מורי ורבי "הצלחני, כי בשנתי ראיתי קטרוג גדול ר"ל עלי ועל כל תורת מורי הבעש"ט, ובין כך ראיתי אותך עומד וטוען ומלמד זכות ודבריך נתקבלו וזכיתני ואת תורתך ותורת מורנו הבעש"ט."

צב

... יענעם יאָר — תקל"א — האָט הוד כ"ק רבינו הוקן סאַרבראַכט מיט זיי אין שלשת ימי הגבלה אין האָט געזאָגט: דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו משה'ן, הנה אנכי בא אליך בעב הענן וגו' וגם כך יאמינו לעולם, וזאָס איז דער וגם כך יאמינו, גלייך ווי השי"ת גיט שוחד צו משה'ן. דער אבן עזרא זאָגט אויף דעם, והיתה הנבואה בספק אצלם וגם כך יאמינו שאתה נביא, דער רמב"ן פרעגט עס אָפּ און זאָגט, כי זרע אברהם לא יסתפקו בנבואה. האָט הוד כ"ק רבינו הוקן מצדיק געווען דעת האבן עזרא, נאָר באופן זה, אז די ספיקות זיינען גיט געווען אין די אמונה פון נבואה בעצם, נאָר די ספיקות זיינען געווען אויב דער איז דער און אויף דעם קומט די הבטחה וגם כך יאמינו, אָז זיי וועלען וויסען אָז דער איז דער.

און הוד כ"ק רבינו הוקן האָט מוסיף געווען: אַלע ווייסען פון בעש"ט, פון הרב המגיד, נאָר דער ספק איז צי דער איז דער, דער בעש"ט דער איז דער רבי, מיר דאַרפען וויסען, אָז אונזער רבי איז דער רבי. חסידים האָבען דאָן שבועות ביי קבלת התורה געפילט אין רבי'ן דעם אנכי עומד בין ה' וביניכם, אין דעם מעזריטשער מגיד."

צג

ובפרט הגאון האמיתי ר' דובער הג"ל [ממעזריטש] אשר ידוע ומפורסם לכל אשר העובד האלקים הזה לא הגיח שום ספר בנגלה ונסתר אשר נמצא במדינתנו אשר לא חזר אותו ק"א פעמים וזה ה' קודם התקשרותו לרבו

(32) כ"ק ד"ו הגר"ל אחי רבנו הוקן סיפר לכ"ק אאומ"ר הרה"ק בעל צמח צדק את הסגנון שאמר אז כ"ק ההי"מ ג"ע כפי אשר שמע במאהליב מהרה"ק הרמ"מ מהאראדאק בשם הרה"ק ר"ל כהן שהי' באותו מעמד כנ"ל.

(33) החמים חוברת ב' ע' [עב] מט. וראה שם חוברת ח' ע' 1 [802]. סה"מ תשי"א ע' 161.

(34) ספר השיחות התשי"ד (ע' 132).

תאלקי הקדוש הבעש"ט.. לבד עוצם השכלתו וחריפתו הי' געלה מכל גאוני בני דורו".

צג א

רבינו הוקן האָט געזאָגט לכ"כ אחיו מהרי"ל:
דער רבי — געמיינט דעם הרב המגיד — האָט זיך דאָ למטה אין עשי' הגשמיות געפירט מיט דעם סדר פון די ספירות אין עולמות הרחניים למעלה, אין דער וואָס אין געווען קלאָר אין דעם סדר גילוי הספירות בעולמות העליונים, אין פון די עניני הנהגה פון רבי'ן — הרב המגיד — האָט ער געקאָנט וויסן דעם זמן פון ישעות היום אָדער ישעות הלילה, על דרך ווי משה רבינו אָז ער אין געווען אין הימל האָט ער געוואָסט ווען עס אין יום ולילה".

צג ב

די שעה קבועה וואָס הרב המגיד האָט קובע געווען אויף צו חזר'ן די מאמרי תורה פון מורנו הבעש"ט, אויך די סיפורים פון מורנו הבעש"ט, וואָס הרב המגיד פלעגט איבערגעבן צו רבינו הוקן, אין געווען אין אַ שעה קבועה ומסודרה בחול, בשבת קודש ובמועד. בעפאר הרב המגיד פלעגט אָנהויבן דעם לימוד אָדער דעם סיפור פלעגט הרב המגיד זאָגן בקול תחנה ותפלה: א"ל הוי' ויאר לנו. און לסוף הלימוד אָדער לסוף הסיפור בגמר השעה של לימוד, פלעגט הרב המגיד זאָגן: יהי רצון שיאר יתגלה אור חיי' יחידה בחב"ד שבנפש בגילוי ובהצלחה.

מורנו הבעש"ט און הרב המגיד אין געווען דרכם בקדש, אָז ספירת העומר פלעגט יעדער פון זיי, בזמן נשיאתו, סופר זיין בתור עובר לפני התיבה בבית הכנסת. ווען הרב המגיד האָט סופר געווען ספירת העומר במנין לפני העמוד אין תפלת ערבית ליל התקדש הוד שבהוד, האָט רבנו הוקן דערפילט דעם גילוי חב"ד שבנפשו און פון דאָן אָן האָט רבנו הוקן געווען במחש' דעם קיום תפלת וברכת הרב המגיד, א"ל הוי' ויאר לנו. און תפלתו וברכתו פון הרב המגיד אָז באַ אים, רבנו הוקן, אין מאיר חב"ד שבנפשו בהתגלות אין הצלחה מופלגה אין זמן במחשבה און אין שרייבן בסגנון קצר המחזיק את המרובה".

צג ג

דער מגיד האָט געוואָלט אָז עס זאל נתגלה ווערען די נקודה פנימית ועצמית, דער מגיד האָט זיך פאָרגומען מיט די בני תורה אידען, בעלי השגה הבונה, דאָס אין די נקודה שמאלית פון סגול".

(35) סיפורים נוראים (מהרה"ח זכ"ר ר' יעקב קאדאניר) ע' יח.
(36) משיחת כ' כסלו תשי"ו — נוספה בקובץ ליזבאוויטש (הוצרת יא סיע ב וואילן).
(37) שם ע' 3.
(38) לקוטי דבורים כרך ד' ע' 1156. עיי"ש.

מנהגי הרב המגיד

— מלוקט מספרי ב"ק רבותינו נשיאינו הק' —

○

צד

מנהגי הרב המגיד ברובם מה שקיבל מרבנו הבעל-שם-טוב בשם מורו הבעל' ח"י: מנהגים כלליים¹ ומנהגים פרטיים².

צה

דער מעזריטשער מגיד האָט מדקדק געווען אויף סדר³.

צו

אין מעזריטש באַ דעם מגיד איז געווען אַ סדר מיוחד אויף ניגונים⁴.

צו

די הנהגה פון מעזריטשער מגיד — תלמיד און ממלא מקומו פון בעל שם טוב — איז געווען צו ריידן חסידות בגלוי (ניט אָנגעטאָן אין לבושים פון סיפורים וכדומה). דאָס איז אָבער געווען נאָר פאַר זיינע תלמידים וגדולי תורה, אָבער ניט פאַר אַלעמען⁵.

צח

מורי זלה"ה הי' גוהג כשנפלה לו איזה השגה הי' אומרה בפה אף שלא יבינו השומעים כ"כ שהי' מדברה רק כמו בפ"ע כו'. והטעם לזה הוא בכדי להמשיך את ההשגה שנפלה לו בזה העולם בבחי' יציאת הדיבור כשמדברה בפיו ע"ז שמדברה בצי"א הדיבור ממשיכה לעוה"ז ואזי כשימשיכנה לעוה"ז יוכל אחר אף שהוא בסוף העולם להשיגה ע"י יגיעתו בתו"ע שיוכל ליפול במוחו זו ההשגה מאחר שישנה בעוה"ז ע"י שהמשיכה בדברו אותה ביציאות הדיבור כנ"ל לכך יכולה ליפול במוח אחר ע"י יגיעתו כנ"ל. אבל אם לא הי' ממשיכה לעוה"ז ע"י הדיבור כו' אף שייגע אחר הרבה לא ישיגנה במוחו שאינה נמצאת בזה העולם שהיא בשמים כו' וד"ל. וזה הי' כוונתו שהי' מדברה בפ"ע שלא לצורך השומעים רק בכדי שימשיכנה לעוה"ז כו' ויוכל ליפול במוח אחר כשייגע בתורה ותפלה כנ"ל וד"ל⁶.

(1) הכוונה — השייכים לכל ערת החסידים.

(2) הכוונה — של הרבנים. ועייניכ שיחת נח שבט תרצ"ו בתחלתו (לקו"ד ע' 448).

סה"מ תש"ט ע' 172.

(3) היום יום ד' תמוז.

(4) לקו"ד ע' רעט.

(5) נמצא בביכל כתי"י — הועתק בלקוטי שיחות כרך ג' ע' 874 (ראה שם).

(6) מאה שערים סי' ט.

צט

הרב המגיד הי' מכין בכל ערב שבת וערב יו"ט חלק דג לסעודת שבת ויו"ט.¹

ק

ווען הוד כ"ק רבינו הוקן איז געווען ביי מורו ורבו הרב המגיד ממעזריטש האָט ער געזעהן, אָז רבו המגיד דאָווענט די תפלת המנחה פון ערב ר"ה מיט אַ אַריכות גדולה און מיט אַ קול ניגון פון התעוררות און בכיות עצומות, אַזוי ווי איינער זעגענט זיך פון זיין אהב נאמן, און נאָך פון בייטאָג האָט ער אָנגעפאָנגען צו זאָגען תהלים מיט אַ התעוררות פנימית ביז תפלת ערבית.

די תפלת ערבית פון די ערשטע נאָכט ר"ה האָט הרב המגיד ממעזריטש געדאָווענט באַריכות גדולה עטליכע שעות מיט בכיות עצומות, נאָכדעם האָט ער געזעסען סעודת יום טוב און האָט דערביי גיט גערעדט קיין שום וואָרט, אפ"י גיט אין עניני תורה, און האָט געבענטשט ברכת המזון אויף אַ כוס און געגעבען די שיריים פון כוס של ברכה צו זיינע תלמידים און האָט מוסיף געווען וויין צום כוס כשיער חיוב ברכה אחרונה.

אַזוי אויך אין די קרשעהמ"ט פון די ערשטע נאָכט ר"ה האָט הרב המגיד מאַריך געווען עטלעכע שעות מיט גרויס התעוררות און האָט עוסק געווען אַ גאַנצע נאָכט באַמירת תהלים.

• • •

אַט אין דעם סדר האָט כ"ק רבינו הוקן מדריך געווען זיינע קינדער און אייניקלעך און אַזוי האָבען זיך געפירט אבותינו רבותינו הקדושים בכל דור ודור.

ערשט נאָך תפלת ערבית פון די צווייטע נאָכט ר"ה פלעגען הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זאָגען מאַמרי חסידות ברבים.

אין די סעודה פון די צווייטע נאָכט ר"ה פלעגען הוד כ"ק אבותינו הקדושים דערציילען סיפורי מעשיות און הנהגות שונות פון כ"ק מורנו הבעש"ט און זיינע תלמידים, די רביים און זקני החסידים, פון זייער לעבענס־פיהרונג און מנהגים און אויך פון די הנהגות פון חסידים אנשים פשוטים — מאַרק מענטשן און דאָרף הענדלער.²

קא

הרב המגיד הי' עונה [באמירת לחיים] לחיים ולברכה.³

(7) לקרי' עי' תקכה.

(8) סה"ש ה'תש"ב ע' 2.

(9) היום יום כט אדר, עיי"ש.

קב

דער מגיד האָט אויך געהייסן אויסלערנען בע"פּ די שירת האזינו".
 איד האָב געהערט פון גדולים אַז שירת האזינו דאַרף יעדער איד קענען
 אויף איסווייניק. ווען די ביזנעס לייט וואָלטן וויסן די גרויסע שפע ברכה
 אין זייער ביזנעס וואָס שירת האזינו אויף איסווייניק קאָן איפּטאָן. וואָלטן
 זיי געווען אין דעם אַ סאך מער גוהר".

קג

המגיד ישב בביתו [כי הבעש"ט הי' עסוק בנסיעות שונות].
 עוד זאת: בימי נשיאות המגיד כבר הי' מפורסם ענין החסידות גם
 במרחקים. ע"י נסיעות החבריא קדישא. ורבים מבע"ב בינונים נתקשרו לתורת
 החסידות והיו נוסעים למעזריטש".

קד

המגיד הי' לו זמנים קבועים שאמר תורה עבור אדה"ז ביחידות. ברובם
 היו תורות ששמע מהבעש"ט".

קה

רבינו הקדוש [הה"מ] דרכו בקודש הי' להתבחד בתורו".

קו

דרכו בקודש הי' לדבר בחשאי כדברי חכמים אשר בנחת ישמעו".

קי

כן הי' דרכו בקודש כאשר הי' ברצונו להסתכל בדבר פרטי הוצרך
 לצמצם ראיתו הרחנית בלבישת הברילין כי בלא זה נראה לו כל פרטי דברים
 שבעולם כאחד והי' קשה לו להסתכל דוקא בפרט".

-
- (10) ס' התולדות — מהר"ש ע' 74. ראה ס' הזכרונות ח"א פכ"ס ממהר"ל מפראג ע"ז.
 (10*) סה"ש ה"תשי"א ע' 56.
 (11) היום יום ג כסלו.
 (12) סה"ש ה"תשי"ב ע' 44.
 (13) סיפור אדה"ז — הובא בסיפורים נוראים (ע' יח).
 (14) סיפור אדה"ז — הובא בסיפורים נוראים (ע' יט).
 (15) סיפורים נוראים (ע' כ).

קח

השוחטים אשר התלמדו על הסכינים המלוטשים אשר קיבלו מרבם ורבם מרבם עד רבותינו הראשונים שהמציאו דבר זה הם השויב המפורסמים דמעזריטש אשר החזיק על ידם קדוש עליון נשיא אלקים רבשכבה"ג המגיד זצוקלה"ה נבג"מ, ואחריו כל ישרי לב תלמידיו הצדיקים המפורסמים ששתו בצמא את דבריו דא"ח".

קחא

מורנו הבעש"ט און הרב המגיד איו געווען דרכם בקודש, אן ספירת העומר פלעגט יעדער פון זיי, בזמן נשיאותו, סופר זיין בתור עובר לפני התיבה בבית הכנסת".

16) ממכתב כ"ק הרה"ק מהרי"ל — אחי רבנו הזקן — ע"ז סכינים מלוטשים — נדפס ב"התמים" חר"ה (ע' לד [458]), עיי"ש בארוכה.
17) קובץ ליובאוויטש ח"י יא עמוד 3.

אגרות קודש •

קט

(גו' 100) ב"ה יום ב"ת קרח תקי"ב מעובד

כבוד הרב הגאון הקדוש המפורסם לשם טוב בקי בנגלה ובנסתר
המקובל האלקי וכו' וכו' מוהר"ר דובער יח"ג

האנשים אשר באו אלי מסרו לי בע"פ כי כ"ק י"ג גמר בדעתו הק'
לבא אלי לחסות תחת צילי בצל יראת ה' שיהי' נועם ה' עליו אבל מחמת
שאני רואה כי עוד מסופק כ"ק י"ג אם יכוון את המטרה ע"כ באתי בשורותיים
הללו כי בל יאמין לדברי שוא ושקר אשר הפוזזים מגישים לפניו כי בשקר
יסודם אני לא כן אנוכי עמדי אני רוצה רק לעשות טובה לבני אדם לא חו"ש
להורידן יבחזן נא פעם הראשון ויבוא ויתוכח אתי ואם חו"ש בל איטיב בעיני
כ"ק י"ג אז הנבירה יהי' בידו אבל בשחק עדי כי פי שנים יהי' ברוחו וישבע
בצחצחות כשמו וגם אלי יהי' למסעד ידע כ"ק י"ג כי זהו המכתב הראשון
אשר אני כותב גידון ענין כזה לזולתי אבל ידעתי כי הוא הקדוש אשר בו
בחר ה' שיפרסם תורתו תורת ה' התמימה ע"כ ישוב מעקשות ולוות שפתים
ויבוא אלי ואז טוב יהי' לנו ולכל ישראל כי טובים השנים מן האח"ד ר"ל
אם יהי' נכללים באח"ד ואסיים באח"ד ה' אלקי ישראל

דברי ידי"ג מרחוק ומקרוב רק עפ"י השמועה מחכה לראותו בקרוב
בתוך פינות ביתי ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעוזבו

המכתב הזה שולח לכ"ק הדרתו י"ג ע"י תלמידי התורני איש קדוש
מ' נחמן יח"ג מארדענקא יצ"ו

קי

(גו' 99) ב"ה יום א' בלק תקי"ב לוקאטש

אל כ"ק הרב הק' המפורסם ומאוד נעלה מו"ר ורבשכבה"ג וכו' מוהר"ר
ישראל נ"י בעש"ט בק"ק מעוזבו
מכתבו מיום ב' קרח ק' בעוד ימים אחדים אבוא להתראות ואם מה'
יצא הדבר יגמר בכי טוב
דברי הק' באמת

דובער במוהר"ר אברהם

* מהרב המגיד ממעוריטש — בצירוף אגרות הקדוש מהבעש"ט והלמידי הה"מ
... שתוכנון שייך להה"מ — נעתקו מה"התמים" — היועזת בשם: גניזה החרסנית. ראה
עודו "התמים" חוברת א' ע' [1] ס ואל"ך. שם ע' 851 ואל"ך (הוצאת קה"ת, תשל"א).

האמת אניד ולא אבוש כי רואה אני סימן טוב בתלמידו המוכיז הרב
 מוהר"ן נ"י מארדינקא כי הוא צדיק וקדוש ורבו לא כ"ש, הוא תלמידו בעצמו
 נפח בי רוח חיים וע"כ מיחל אני לכט"ס א' ד' דובער הנ"ל

קיא

(נו' 71) ב"ה יום ד' דברים מעובז ת"ק"ב

לכ"ק הרב הגאון הק' איש אלקים החסיד המפורסם בקי בנגלה ובנסתר
 וכו' מוהר"ר דובער בהרב הק' מ' אברהם שיחי'

קבלתי גי"ק ומכתלי מכתביו ניכר שגמר בדע"ק לבוא אלי ואם כי
 רואה אנכי בחוש כי מנגד גדול הוא לדרכנו לע"ע אבל אקוה כי אם בא יבוא
 איה"ש יטעום מעץ הדעת ויחי' לעולם ידע כ"ק י"נ כי דברים העומדים
 ברומו ש"ע יש ביני ובינו ע"כ ימהר לבוא ולהשתקע דווקא
 דברי ידידו הדו"ש בכל עת ועונה

ישראל במוהר"ר בע"ש ממעובז

קיב

לכ"ק הרב הק' רשכבה"ג מ' ישראל נקרא בעש"ט יחי'
 באם הדרך ק' מכתבו הק' אבל מסיבת חליי אשבות פק"ק ש"ק ואי"ה
 אחר ש"ק אבוא לקבל פ"ק י"נ בגילה ורעה ולבי אומר לי כי טעיתי עד כה
 והש"ת יכפר

דברי דו"ש מלונ"ה דובער במוהר"ר אברהם

קיג

(נו' 260) ב"ה ב' נח לאדמיר תק"טוא"ו

לתלמידי הגאון הק' שר התורה ק"ש מ' דובער נ"י

אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי קול קורא פנו דרך לצאת ולבוא
 לבו"בה על משך ב' חדשים ע"כ אני נתן המשרה על שכמו הק' יחי' לנהג
 את הכל כרצונו הק' וכחו ככחי וידו כידי ומברכיו ברוכים יהי' מאת ה'
 אכ"ר

ד' מורו הנתן מהודו עליו

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעובז

קיד

(נו' 8) ב"ה עש"ק גימ"ל מ' אב ת"קט"ת וא"ו

לתלמידי הרב הגאון הק' שר התורה איש אלקים וכו' מוהר"ר בעריני'

יחי'

כאשר שמעתי כי מכניס אתה את ראשך בין הרי המחלוקת שבין הני תרי גאוני ועמודי ארץ ה"ה הג' הק' מ' יעקב בהג' הק' מ' צבי נ"י והג' הק' מ' יהונתן נ"י אני מזהירך מעתה שבל תתערב על ריב לא לך מטעם הכמוס אתי רק והיו עינך רואות את מורך וד"ל
ד' רבך ומורך דוש"ת

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעוזבו

וכן גם כתבתי לתלמידי הג' הק' מ' י"י... * נ"י

קטו

(נ"י 208) ב"ה עש"ק של סליחות ת"קט"ו מעוזבו

לתלמידי המובהק הרב הגאון הקדוש שר התורה איש אלקים וכו'

מוהר"ר דובער נ"י
אדש"ה מ' גיה"ק קבלתי והנה איעצך בני בכל עת שתמצא לטהר א"ע במקוה תרחוץ ידיך ומצתך במים ותכוין את כוונת המקוה שלמדתיך זה כבר בביתי והנני מוסיף כי בב' ימים של ר"ה הקדוש הבע"ל קודם התקיעות תצייר ג"כ את צורתך לפניך וגם צורת קדשו של מורי הידוע שזכית לראותי פעם אחת ואז תלך בטח דרכיך הקדוש בלי שום קטרוג ופגע רע חו"ש רק תשכיל ותצליח ותדע שזה השגחה מן השמים שהי"נ זה אתה מתפלל בכפר לא בצוואת חדא אתי עמי שולח לך ב' תלמידי ה"ה הרב הק' נאמן ביתי מוהר"ן מארדענקא נ"י שיהי' ש"ץ כי קולו ערב ובוקע וקיעים והשני ה"ה הרב הקדוש והטהור וכו' תלמידי מר"ה קהת מוועריש נ"י שיהי' בעל תוקע וגם שיפרשו... לך ע"י והש"ת יתן כוח"ט ותפילתנו יעלו למעלה רא"ש אכ"ר

ד' רבך דו"ש תמיד מחכה לראותך במהרה ברב חריש

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש

קטו

(נ"י 55) ב"ה ג' וירא תקט"ז

לתלמידי הרה"ק וכו' מוהר"ר נחמן נ"י מארדענקא נאמן ביתי יורו א"ע לשלוח לי הלעמפיל שלי של חנוכה כי איה"ש אחר ש"ק הבע"ל נטעה מפק"ק ללבוב ובשם נתעכב איה"ש עד אחר חנוכה ולמעשה"ש לראות שיהי' סדר הבית על נכון והעיקר להשגיח בעינים פקוחות על תלמידי המובהק הגאון הק' מ' בערינ"י יחי' על בריאתו שבל יסגף א"ע חו"ש ויקבל הרפואות כאשר מסרתי קודם הנסיעה
דברי רבו דו"ש

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעוזבו

שלום וכ"ט לביב ולכל הנלוים לי יחי'

* הערה: במקום הנקודות, האוריימל מסושטש וא"א לקרות.

קיז

(נו' 29) ב"ה מוש"ק וישב ת"קטז"י"ן מעזבו

תלמידי המובהק הרה"ג הק' שר התורה וכו' מ' בעריני'

תדע כי בצרה גדולה אנחנו נתפס בשבי' תלמידי היקר מ' י"י נ"י
תגלה זאת ברבים צריכין לזה מאתים אדומים ובידי יש רק חמישים אדומים
תראה לאסוף מאה אדומים ותביא אותם אלי

ד' מורך ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קיח

(נו' 73) ב"ה ערב חנוכה ת"קטז"י"ן מעזבו

תלמידי המובהק הגאון הקדוש רועה נאמן לבי"ת ישראל נפשי
קשורה בנפשו וכו' מ' בעריני' שי"ג

גייה ק' אבל אין שוה לי כי יש לי געגועים גדולים לראות פניך ע"כ
איני מסכים שתשתקע שם בשום אופן בעולם ע"כ בא תבוא תכף וחוז' לזה
אין באפשרות שישתמשו ב' כתרים ואין מלכות נוגע בחברתה וד"ל ברמיזא
דכרי רבך ומורך דבך לך ...

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קיט

(נו' 167) ב"ה אור ליום בי"ת ויגש ת"קטז"ו פק"ק מעזבו

חיים ארוכים אל כבוד ידיד נפשי וידיד ה' הרב הגאון הקדוש איש
אלקים ונורא רב פעלים שר התורה תורת אמת וכו' וכו' קש"ת מהר"ר
יעקב יוסף הכהן יחי' אבדק"ק פולנאה

פלצות אחזתני אתמול בלילה אחר חצות הי' משמר שלי ללמוד
משניות כל הלילה בעת שינת אדמו"ר יחי' הקדוש הי' גונה וקורא אותי
בוה"ל בערילי קים ציא מיר ואני תכף הלכתי ושאלתיו בזה"ל מה רוצה הרב
וענה לי בערילי גיאי באלד אין קלייזיל שלי וקח את המטה שלי החדש
והביא אותו אלי תכף אבל מהר וקח ותכף לקחתי והבאתיו לכ"ק וכאשר קיבל
את המטה מידי נתן אותו תכף בחזרה אלי ואמר לי תן תכף את המטה בחזרה
לאותו האיש העומד למולך ואמור לו כי הרב אינו רוצה לקבל מאתך מתנה
שנתת לו כי אין באפשרות שלו לתקנך ואני איני רואה שום ב"ג אבל
לקח המטה מידי אבל לא ראיתיו והמטה נעלם מידי וברכי כשלו ודא לדא
נקשן מרוב פחד וקרא אותי אדמו"ר י"ג בזה"ל בערילי קים אער האשט

מורא שרעק דיך נישט דער מענש האט עובר גיווען על כל התורה כולה ר"ל אין האט מיר גישיינקט דעם שטעקין און איז געשטארבן. וזה כמה חדשים אז מיטשי מיך מיט איהם וועגין אלקון אין סי עלפט נישט. ע"כ אזוי ווי ער האט מיר אנגיהיבין נאך אמאל דער קיטשין האב איהם אנגיבין דעם שטעקין זיינים ער איז פין פיליגאה אין פלעג זיין אבן בית בא מיין יוסילין יחי עכ"ל הק' של רבינו יח"ג כ"ז ראו עיני וכפלא זה לא ראיתי עוד אבקש מכ"ק י"ב אם אפשר יודע כ"ק מי הוא להשבני ובוה אשאר ידי"ב אהבו באמת אהבה רבה רחמיתא עיזא בלונ"ח

דובער במוהר"ר אברהם

קכ

(נו' 111) ... ב"ה אור ליום גימ"ל תק"ט"ז לבוב
לתלמידי המובהק הרב הגאון הק' שר התורה איש אלקים וכו' מוהר"ר
דובעריני נ"י

רבות נפלאתי עליך הלא דברנו טרם נסיעתי שתכתוב לי מדי שבוע בשבוע מבריא אתך הטוב וממשטר ביתי ומכל הנלוים אלי וזה ב' שבועות שלא ק' שום ת"א אשר ע"כ אבקש למעה"ש לבל לצערני חו"ש ותכף בקבלתך מכתבי זה תכתוב לי מבריא אתך הטוב ובוה תשוב נפשי כי נפשי קשורה בנפשך ותודיעני ממשטר ב"ב ומהחובות אם שלמו, איה"ש בעוד חודש ימים אשוב לביתי האסיפה מהרבנים יחי' תחל איה"ש בשבוע הבע"ל השי"ת יעזור שהצד הטוב תנצח אכ"ר

דברי מורך ורבך אוהבך בתם לכב מחכה מכתבך עד מהרה
שלום לכל הנ"ל

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעובו

קכא

(נו' 146) ב"ה יום ג' ויקרא תקט"ז מעובו
לתלמידי הרב הק' איש אלקים מ' נחמן נ"י מארדענקא
למעה"ש להוסיף על דמי שבוע של הרב הק' בן גילי מ' דובער נ"י
כי גבר חלש הוא ואם שהרב הג' מפילגאה אינו מסכים לזה אבל אני מסכים
ודברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ופרט שיש לחשוש ממחשבתו
הק' כמלוא נימא וכחוט השערה ולולא היו יודעין העולם גדול קדושתו היו
מובילין לי' רבנים וגאונים מני' לבי וכו' מנאי מורו ורבו דוש"ת

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעובו

קכב

(נו' 141) ב"ה סלאיטא א' זירא תקי"ז
לתלמידי הרב הגאון הק' איש אלקים שר התורה וכו' מ' דובער נ"י
אחי"ש'ה אודיעהו כי בטלתי דעתי ורצוני מפני רצוני ודברתי עמהם

קשות כגידין וביה פעלתי עליהם שלא ישובון עוד לכסלה. איה"ש בעוד
ימים אחדים אשוב לביתי יאמר שלום לכל אנ"ש יחי'
דברי רבו וחברו אוהבו באמת

ישראל בע"ש ממעזבוז

קכג

(נו' 24) ב"ה אחר בדיקת חמץ דהאי שתא תקי"וי"ן לפ"ק
חג שמח וכשר אל כ"ק ידי"ג וכן גילי ק"ש מ' מרדכי הצדיק נ"י
הנני שולח שליח מיוחד לכק"ש יבוא תכף על החג הקדוש אלי איה"ש
ובל יהי' בהכפר ובל יודע לאיש ממנו הנני ערב בדבר חוץ לידוע ומכיר
אותו תלמידי הק' בן גילנו מ' בעריני' יחי' והוא ממילא מכיר אותו מכבר
וד"ל הנני מוכן לקבלו בשמחה מרוב כל איה"ש
ד' דו"ש ישראל בע"ש ממעזבוז

קכד

(נו' 32) ב"ה ה' ה' אייר תקי"ז מעזבוז
לתלמידי שר התורה מ' דוב נ"י
לא טוב עשית בזה שגלית הסו"ד הטמור' מתלמידי הרב מרשקאב נ"י
אבל מוחל אני לך במ"ג ומעתה כל תעשה דבר בלי ידיעתי
ד' מורך ורבך אוהבך

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש

קכה

(נו' 31) ב"ה א' שלח תקי"וי"ן
לידי"ג תלמידי הרה"ג הקדוש שר התורה ק"ש מ' בעריני' נ"י
גי"ה הגיעני בזה הרגע והנה מכותלי מ"ק הכרתי שכתר"ה אינו מסכים
לדעת חבריו תלמידי הקדושים והוא שואל בענין חוות דעתי הקלושה ע"כ
אשיב לכ"ק כי הגם שדעתי נוטה לדע"ק כי במקום שיש חלול ה' אין חולקין
כבוד אפילו לרב אבל הלא אמחז"ל אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים
ע"כ עצתי אומן שיהי' כ"ק נ"י נשמע לחבריו ותקותי חזקה שלא יטה מעצתי
רק אם חו"ש עוד ישוב לכסלה עוד הפעם אז אני ג"כ אהי' מה... עין בדעת
קדשו וד"ל והשי"ת ברוב רחמיו הרוצה בתשובה יתן בלב אותו האיש הידוע
לשוב בב"ב אכי"ר
ד' מורו דו"ש בלונ"ח

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבוז

קכו

(נו' ..) ב"ה ד' קרח טידילקאב
לתלמידי הרב הגאון הקדוש שר התורה וכו' וכו' מוהר"ר בעריני'
יחי'
אם בבריאות הנכונה אתה תבוא תכף לפה כי צריכין אנחנו להתוכח

עם משטיננו וצריכין לזה ענק היודע מה להשיב לדינא ולעמוד דבריו ע"פ התלמוד וד"ל ואם אין ביכולתך לבוא תראה שיבוא עכ"פ תלמידי הרב מסולאה נ"י

דברי מורך אוהבך בלונ"ח

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קז

(גו'... ב"ה ה' קרח ת"קיו"י"ן מעזבו

לתלמידי היקר חביבי יושב בעומק לבבי הרב הגאון הקדוש וכ' מ' יעקב יוסף הכהן נ"י

איה"ש אחר ש"ק נוסע אני על זמן ג' חדשים למדינת וואלחיי ע"כ אני מודיע לכ"ק כי על מקומי ישאר תלמידי המובהק הרב הק' לו דומי' תהילה מ' בערינני' נ"י וידו כידי ממש ובטוח אני בו שיעמוד תלמידים הרבה ויאיר פני תבל ויוכל כ"ק י"ג לשאול את הכל מפיו וכל אשר יאמר כן יעשה כי פי כפיו ופי שנים ברו"חו וד"ל אני רואה כי כל תלמידי קלעפין צי איהם כמעט ווי צי מיר ועתה שלום מאת מורך ורבך אוהבך באמת ובני"ח ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קח

(גו' 304) ב"ה ה' חקת תק"יו"י"ן מעזבו

הושלש ת"י סך אלף אדומים זהב טהור מיד הרבני מ' שלמה כהנא נ"י ע"ז האופן שבאם אחיו הרבני מ' חיים כהנא נ"י ימסור לידי או ליד תלמידי הרב הגאון הק' מ' דובער נ"י ספר תורה עם מענטילי סאטין גישטיקט עם זהב וגם כתר תורה כסף מוזהב אזי למסור המעות הנ"ל ליד הר' חיים הנ"ל ע"ז באעה"ח ביום ובשנת הנ"ל

ישראל בע"ש ממעזבו
דובער במוהר"ר אברהם

קט

(גו'... ב"ה ד' דברים מעזבו תק"יו"י"ן

לתלמידי הרב הגאון הק' שר התורה בוי"ק וכי' דובערינני' נ"י

האמבטאות בל תקח כי לדעתי מותרות הם רק תמשוח את רגליך בכל יום קודם השינה בשמן מעורב עם פאטיש כאשר למדתיך והשי"ת ירפאך אכ"ר

ד' מורך ורבך

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קל

(גו' 33) ב"ה ד' עקב תקיויין באר

למורי ורבי הקדוש והנורא שיחי'

עודם עומדים במורדם אבל בטוח אני בגודל קדושת מור' הק' יחי' שהוא יפלים כקש חללים חללים ויתמו חטאים וחוטאים גם יחדו מן הארץ ואז ימלא הארץ דעה אנסי'

עבדו הכותב ברתת דובער בן חוה

קלא

(גו'...) ב"ה

אנחנו בצוותא חדא בצירוף כל המודים על האמת ובצירוף כל אחבי' מאמינים בקוב"ה ובעבדיו הצדיקים החסידים הישרים והתמימים מבטלים בביטול גמור כעפרא דארעא את כל החרמות שעשו... בעיר שקלאב ביום י"ט תמוז דשנת ת"ק"י"ז לפ"ק על מורנו ורבינו ר"שכב"ה"ג הב"עש"ס שליט"א ועלנו הח"מ ועל כל אחבי' הנלוים אליו ואם כי עפי' דתה"ק צריכין לבטל חרם רק אותן האנשים שחרמו אבל עפי' צווי של כ"ק אדו"מ"ו"ר שליט"א נתן לנו כח הרשאה לבטל בעצמנו בכדי להניח דעתו הק' ודעתנו הקלושה וע"כ אנחנו משנין לטובה בכל תוקף ועוז כי החרם שעשו עלינו... בעיר שקלאב ביום י"ט תמוז דשנת ת"ק"י"ז לפ"ק בטל הוא ואין בו ממש כי כשקר יסודו מראשו לסופו ואין בו לא חרם ולא שמתא ר"ל אבל יש בו הכל ורעות רוח ואין בו ממש כלל ובטל ומבוטל הוא כעפרא דארעא ע"ז בא"עיה"ח ביום ה' ואחנן ת"ק"י"ז לפ"ק פק"ק מעזבו

נאום ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו
 ונאום יעקב יוסף הכהן מפילנאה
 דברי הק' ישעי' מיאנוב
 השפל יצחק מדראהביטש
 נאום ליב פיסטינער
 דברי דוד פורקעס
 דברי דוד ממיקאלאיוב
 ונאום דוד לאהקים
 הק' מנחם מנדיל מכאר
 דברי דובער במוהר"ר אברהם ממעזריטש
 ונאום זאב וואלף קיצעס
 הק' שמשון בהר"ם מאניפאלי
 הזעירא דמן חבריא צבי הירש
 סופר סת"ם בבית רבינו הבעש"ט שליט"א

כפני נכתב ובפני נחתם ביום ובשנת הג"ל ובאתי על החתום פק"ק הנ"ל מאיר מרגליות אבדק"ק לבוב ואסטראה

קלב

(נו' 283) ב"ה

אנחנו הח"מ קבלנו עלנו לבל להשיב לכל מנגדנו למטוב ועד וכו'
וגם מוחלים אנחנו בכל מיני מחילות לכל מסטינגו מבני ישראל במחילה
גמורה כי יתמו חטאים כתיב לא חוטאים חו"ש ובוה יחדש השי"ת עלינו
בכב"י שנה טובה ומתוקה בעה"ח ביום ערב יוהכ"פ שנת ת"ק"יח"ת פק"ק
מעזבו

נאום ישראל בע"ש ממעזבוז במוהר"ר אליעזר
ונאום דובער במו"הר"ר אברהם
ונאום יעקב יוסף הכהן
ונאום

קלג

(נו' 113)

ב"ה יום ה' לך ת"ק ט"ת מעזבוז

לתלמידי הרב הק' בקי בנגלה ובנסתר איש אלקים מו"הר"ר יעקב
יוסף הכהן נ"י

שמעתי שהי' לו ויכוח עם הרב הגאון הק' לא מכירי הר' דובער נ"י
שיסע אלי והוא הגאון הנ"ל אינו רוצה ע"כ הנני מן המודיעין כי הכל מן
שמיא אפילו ריש גרעיניתא ובפרט אבן טוב ומרגליות כזה הגאון לכש"כ
ע"כ בל יהין כ"ק י"ג לעשות עוד כזה כי לא באלה חפצתי אין לך דבר שאין
לו מקום אין לך אד"ם שאין לו שעה זאת אוכל לבשרו כי בטח איה"ש
יפול בגורלנו אכ"ר

ד' רבו ומורו מברכו בכט"ס

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבוז

קלד

(נו' 71)

ב"ה יום ג' עקב אניפאלי' ת"ק"ג

אל כבוד תלמידי המובהק איש אלקים גאון וחסיד רב פועלים קדוש
ומאוד נעלה וכו' מו"הר"ר דובער נ"י

אבקשהו שיקבל המפתח מהמ"וכ"ז התורני מ' אשר נ"י ויפתח את
השאנק שלי ושם בהפידיל אשר מונח שם השטררימיל של יו"ט שלי מונח
שם ספר סגולות קטן כ"י נכתב על קלף ויקח את הספר הק' ויעיין בו ויחפש
שם בדף מן למ"ד עד מ"ם כמדומה לי ששם ב' סגולות לחולי געל זיכט
ר"ל ויעתיקם על נייר נקי וישלח אותם תכף אלי אבל זהיר וזהיר בל יביט

הוספות — אגרות קודש

מד

על השער של הספר כ"י שכל יראה חו"ש מי הוא המחבר היינו מי שכתבו והעתיקו אותו ושלחו אלי וד"ל
דברי רבו אהבו אהבה נאמנה ודו"ש תמיד

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קלה

(נו' 186)

ב"ה א: ויקרא ת"ק"ד מעזבו

לתלמידי המובהק או"ג נצמד לי כבן יקיר לי הרב הגאון הק' שר
התורה וכו' מוהר"ר יעקב יוסף הכהן נ"י בפולגאה

מכתב גי"ה קבלתי וששתי מאוד שב"ה זכה לזה המדרגה ובעד זה
הרשתי ממורי הידוע לכ"ק י"ג לקרוא אותו שיבוא לפה על שבת קדש פ' צו
הבע"ל כי ניתן לי רשות לעשות עליות נשמה כאשר בשנת ת"ק"ז וסביב
למסתי אז באותה העת הקדושה יעמדו ג' גבורי ישראל תלמידי הק' מו"הר"ר
בעריני' וכ"ק י"ג ותלמידי הק' מו"הר"ר זאב קיצעס נ"י והשי"ת יעלנו
למעלה ראש

דברי מורו ורבו אהבו בלוג"ח

ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

קלו

(נו' 131)

ב"ה א' משפטים ת"ק"ך לפ"ק מעזבו

לכ"ק אדו"מו"ר הקדוש והנורא לו דומי' תהילה רבינו הבעש"ט שיח"י
עד ביאת יגון א"נס"ו

אדש"ה בפשוט ידיים לפני הדום רגלי קודש אחלה פני מו"ר א' מב'
פנים או שיעמיס המשא על תלמיד אחר מתלמידי הק' יחיו או שבל יתאחר
בדרך הקדוש וימהר לבוא לבית נאווה קדשו כי גבר חלוש אנכי וכל ה"עם
ע"ומדים ע"לי מבוקר ע"ד ע"רב יחיו לזה יש כעת ענין גדול אשר קשה לי
לבדי לעמוד על דעתי הקלושה לתן עצה וזהו קבלתי מכתב מידידי ה' וידיד
נפשנו הרב הגאון הק' מו"ה קהת מוועריש נ"י שכותב שם באריכות אבל אני
אקצר וזהו שזה עשרה ימים שנסתמו ממנו כל מעינות החכמה ר"ל והיינו
אפילו פסוק חומש עם רש"י אינו מבין ואפילו הג' תפלות אינו מבין ובלילה
דווקא בכל לילה ולילה בתוך השינה לומד אתו מגיד עד הקימה ושלח פ"ג
ושואל ומבקש עצה מכ"ק אדו"מו"ר י"ג אני שלחתי לו אבנט אחד מאכנטי
אדו"מו"ר לשמירה לע"ע אבל נחוץ לעסוק בזה ולבלי לעזוב זה הדבר אי

לזאת תומ"י ישיב אותי אדו"מו"ר דבר מה לעשות או שיברך אותי כ"ק אדו"מו"ר הקדוש שיח' שמה שאעשה יהי' טוב פדיון עשיתי תכף בטוח אני בחסדי אדו"מו"ר הקדוש שיח' כי חיש מהר ישיב אותי דבר על כל דברי המכתב בבית נאווה קודש ב"ה כלם בחו"ש ומצפים ביאת מו"ר י"נ דברי תלמידו המשתחוה מרחוק מול הדרת קדשו ועומד הכן לקראת ביאתו לחיים ולשלום

דובער במהר"ר אברהם

מקיים אנכי פקודת מו"ר שעל מכתב אחתום את שמי לבית אבי דייקא דברי הני"ל

קלו

נ' 84

ב"ה ג' ויקרא ת"ק"ך, מעזבו

לתלמידי המובהק הרב הגאון הקדוש איש אלקים המאיר לארץ ולדרים עלי' כו' כו' ק"ש מוהר"ר יעקב יוסף הכהן נ"י ראבדק"ק פולנאה

גי"ה ק' הקשת מאד לשאול בני וגם תלמידי וכן גילי הרה"ק מ' בעריני' נ"י כבר שאל אותי לגלותו ולא גליתיו אבל עתה אני רואה כי בא העת לגלות גם לך גם לו אבל מחמת שהענין הק' והנורא הזה אין מגלין אלא מפה לאוזן ע"כ באלו הימים אגלהו לכ"ק תלמידי המובהק מ' בעריני' נ"י והוא ימסור לך אות באות כאשר קבלתיו ושמעתי ממורי הקדוש אָבֵל הפתקאות עם השמות והאותיות הקדושים שקבלתי ממורי הקדוש אמסרם לתלמידי הני"ל נ"י במתנה ואלמדהו איך לצרפם בקדושה ובעד זאת בכדי למלאות רצונך הק' הנני שולח לך פה שהם י"ד במספר והם כתב ידי עם הנוצה והדיו שקבלתי ממורי או וד"ל

ד' מורך ורבך דוש"ת

ישראל במהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבו

הנני שולח המכתב בצירוף הפתקאות ע"י ציר מיוחד

קלח

נ' 281

ב"ה א' קרח ת"קכ"ף לפ"ק מעזבו

לכבוד הרב הגאון הק' סיני ועוקר הרים איש אלקים שר התורה מ' יעקב יוסף הכהן אבדק"ק פולנאה

אבקשו לשלוח אלי על משך ב' שבועות תשובת רשב"ץ מאוד נחוץ לי

ידידו אוהבו באמת

דובער במהר"ר אברהם

קלט

(גו' 187)

ב"ה קאריץ תקכ"א ע"ס

גמר טוב לכ"ק אדו"מור' האלקי שר התורה מ' דובער יחי'
מכתבו הק' קבלתי ושמתתי הנני ברב תודה לכ"ק י' בעד ההוכרה
שזכר ונשא אותי כ"ק י"ג על מחשבותיו הק' ביוהכ"פ וידע כ"ק י' כי באותו
הרגע שזכיתי להעלות על זכרונו הק' י' תכף הרגשתי בפה והסימן שהי' בין
תפלה מנחה לנעילה ואסיים ברכ שלום והג שמח.

מנאי פנחס שפירא מקאריץ

קמ

(גו' 230)

ב"ה א' לך ת"קכ"א

להרב הקדוש והנורא שר התורה רב"שכבה"ג וכו' מו"ה דובער נ"י
א"ה אחר ש"ק אבוא למח"ק ואביא אתי הכתבים הנעלים אשר מסר
לי מר חותני אדו"מור' הק' הבעש"ט ז"ל הכ"ם שאמסור אותם רק ליד קדשו
דייקא ובל יודע איש
דברי ידו הדר"ש ומצפה לראיתו

יחיאל חתן מרר הבעש"ט ז"ל הכ"ם

קמא

(גו' 189)

ב"ה ג' שלח ת"קכ"א מעזבז

חיים ארוכים אל כ"ק איש אלקים מופת הדור גאון קדוש הרב ר' דוד
נ"י ממיקאלאיב

בטה וזכר כ"ק הדבורים הק' שיצאו מפה קדוש רבנו הגדול והק'
רשכבה"ג מרר הבעש"ט נבג"מ ביום אחרון של פסח בעת שאכל שלוש
סעודות כמנהגו הק' שביום אחרון של פסח אכל ג' סעודות בכל שנה ובשנת
תק"ך עמד כ"ק י"ג אצל השלחן הק' והוא מרר נ"ע נתן טעם על מנהגו הק'
לאכול ג' סעודות ירשום נא כ"ק כל הדבורים הק' וישלח אלי כי נחוץ לי מאוד
דברי ידו דר"ש בלג"ח נס"ו

דובער במיזריד אברהם

קמב

(גו' 220)

ב"ה יום ד' תולדות תקכ"ב בית קאריץ

אל כבוד ידיד ה' קדוש ומאוד נעלה הרב המגיד הק' מהר"ר דוב
ממיזריטש יחי'

אספתי וקבצתי מאה הזוכים ושולח אותם ליד קדשו שיתלכם

דברי הק' ליב בן שרה

קמג

(נו' 127)

ב"ה יום שנכפל בו כי טוב תק"ך בי"ת לסדר ואתה תחזה פק"ק קאריץ
להדא גברא רבא ויקירא עושה פלא ידיד ה' וידיד נפשי הרב הצדיק
הקדוש שר התורה רשכבה"ג וכו' וכו' מוהר"ר דובער מ"מ מק"ק מעזריטש
הן כל יקר ראתה עיני כל הכתבים אשר נכתבו בכ"י קדשו ממש
קבלתי וב' מאמרים מהם זכיתי אני בעצמי לשמוע אותם יוצאים מפיו קדשו
והטהור האלקי מרן הבעש"ט זי"ע אני שמעתי אותם בזה"ל איך פאר שטאיי
נישט וואש הייסט עס אויג אז אביסל ליים מיט וואשער פאר שטעלט עס צוא
זעהן עכ"ל הק' זי"ע וזה אמר במעמד תלתן ה"ה כ"ק הרב מפולנאי י"ג
והרב הק' מקאריץ י"ג ואני

דברי זעירא דמן חברי קדישא הק' חיים במו"ה אי"ה
מ"מ פק"ק קראסנע

אי"ה אחר ש"ק אשוב לביתי

קמד

(נו' 254)

כ"ה ערב ר"ה תק"כ"ז פאלוצק
אל כ"ק רב חביבי איש אלקים מאוד נורא בקי בכל בנגלה ובנסתר
מו"ה מנחם מנדל בהגאון מו"ה משה שיחי' נצח
טהרת ידיו הקדושים קבלתי ומוכן ומוזמן אנכי לגשת אל הקודש
הקדשים על חג הסכות הבע"ל לכ"ק הרב המגיד אדוננו מו"ר הק' שיחי' כי
בטחוני חזק בו שתהה על קנקנו ואך טוב נאמר בו
אלה דברי ידידו"ש מברכו...

ישראל מפאלוצק

קמה

(נו' 13)

ב"ה יום א' חקת תקכ"ח מעזבוז
אל כ' בני מחמדי קדוש וטהור ר' אברהמיני יחי'
תראה לשמוע לעצת הרופאים למעה"ש והשיעורים תלמוד רק קודם
חצות היום דוקא וכלילה לא תלמוד בשום אופן בעולם לא והשי"ת ישלח לך
רפואה שלמה מן השמים בתוך שאר חולי ישראל אמן
אביך אוהבך אהבה אין קץ

דובער במוהר"ר אברהם

קמו

(נו' 282)

ב"ה יום א' לך תקכ"ט ראוונא
חיים ארוכים ושלום אל כ"ק תלמידי המובהק איש קדוש וצדיק תמים
כש"מ משולם זושע יחי' מאניפאלי

הוספות — אנרות קודש

מו

ידע כ"ק כי עפ"י גורל הובחר להיות שליח מצוה ע"כ יבוא תכף אלי
ואשלח אותו אי"ה בשטו"מ אנ"ס
דברי רבו דו"ש תמיד מברכו

דובער במוהר"ר אברהם

קמו

(גוי' 672/2)

ב"ה ה' ויגש תק"כט"ת ראווא

לתלמידי התורני הוותיק קדוש וטהור וכו' מ' משולם זוסי' י"ג
לא אחת ולא שתיים אמרתי לך שבל תחקור אחר עבודתי לבי בטח
בחסדי השי"ת כי לא תמנו שזה האיש אשר דיבר סרה עלי ועל אדו"מו"ר
נבג"מ הק' הבעש"ט זי"ע בל ישוב וידח נדח רק אם באופן שיתחרט ואז ושב
ורפא לו וד"ל
ד' אהובו ר"מ

דובער במוהר"ר אברהם

קמח

(גוי' 66/16)

ב"ה יום ד' במדבר תקכ"ט

לכבוד מר חותני התורני הנגיד מו"ש מופלג בתו"ר רוזף צדקה
שת"ו מוהרי"ל סג"ל י"ג ולחמתי הצנועה א"ח ולו"ג עם כל מ"ב כלם יעמדו
על הברכה של רב חיים ושלום וכט"ס
ת"ל בעד הבריאה יתן השי"ת לבשר ולהתבשר כל טוב בכבי' אנט"ו
תדעו שבל אוכל למלאות רצונכם בשו"א בעולם כי דברי מי שומעין וכ"ק
אדמו"ר הח"מ י"ג אין מניחני לנסע לביתי ויפקד עלי שאחוג חג השבועות
הק' הבע"ל אתו עמו במתיצתו הקדושה יתן ה' לקבל התורה ברתת ובשמחת א"ו
מנאי חתנכם וב' מברכם בכט"ס

שניאור זלמן בהר"ב

קמט

ב"ה ת"קכ"ט קאריץ

חיים ארוכים חיים של שלום חיים של ברכה אל כבוד ידידי וידיד ה'
וידיד כל נפשות ישראל הרב הגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה לו דומי'
תהילה מוריגו ורבינו הר"ר ד"ר ב"ע"ר יחי' המגיד משרים מכל בני הגולה.
פקודתו שמרה נפשי אבל לא פעלתי כי לבם לב אבן ואטם אונם
משמוע דבר ה' לדעתי טוב ונכון הדבר שישלח פקודתו ע"י חד מבני עלי'
דפומי' ממלל רברבן אליבא דשמעתתא כי הם המנגידים הם גאונים מפורסמים
אשר ע"כ ישלח להתוכח עמהם בר אוריין וד"ל זאת מצאתי לגלות את כ"ק
כי בריאתי אינה בשלימות יזכור גא אהבתנו ויתפלל בעדי לרפואה שלמה זה
שטי"ת שנים מיום פטירת אדמו"ר הגדול והקדוש הבעש"ט זצ"ל זי"ע וע"י
ואני לא זכיתי לראותו אף פעם אחת בחלומי ובלילה הזה חזיתיו שתי פעמים

ולא בחלום דברתי אתו עמו פנים אל פנים ומתוך דבריו הכרתי כי צרות רבות עוד יעברו עד אשר יתגדל ויתקדש שמי' רבא בעלמא והשיית יכפר דברי יידו וחברו ועמיתו מברכו בכל טוב המצפה לראותו ברב שמחות וכל הקמים עליו יפלו כק"ש לפני רוח ואמ"ת מאר"ץ תצמ"ח

הק' פנחס שפירא מקארין

יאמר שלום לחברותנו אחי וידידי הנאמנים... הצדיקים הק' הרבנים הגאונים... כלם וגם המה יתפללו בעדי... לרפואה שלמה בכלל כל... פנחס הנ"ל

קב

(גו' 20)

ב"ה ה' וישב תקלמ"ד ראבנא לידיד ה' וידי"נ התורני מוה"ר אברהם בן שרה יחי' רבות נפלאותי על כ"ק יחי' שלחתי לו ע"י בני מחמדי מ' אברהמיני' יחי' סך ה' אדומים לפרנסת השבויים ואח"כ שלחתי לו עוד יר"ד אדומים ואין לי עוד קבלה עתה אחכה לקבל ע"י המוכיז הרב נ"י מכתב מכ"ק דברי יידו"ש המעתיך בעדו לטובה

דובער במוהר"ר אברהם

קנא

(גו' 120)

ב"ה עש"ק וישב תקלמ"ד אניפאלי לאחי היקר צדיק וחסיד קדוש ונורא מ' אלימלך יחי' החוה"ש ב"ה אתי אי"ה אחר ש"ק מוכן אנכי לעלות למקום מקדשנו לכ"ק מו"ר הח"מ י"ג לראוונא ע"כ עצתי שיבוא ג"כ להנות מנועם זיו כ"ק י"ג ומה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד יקח אתו התפילין בעד בני יקירי יחי' כי ברצוני שיהי' הבר מצוה שם דברי אחיך מחכה לישועות כלל ישראל עד מהרה

הק' משולם זוסע במוהר"ר אברהם מאניפאלי

כל ב"ב יחי' ד"ש

קגב

(גו' 303)

ב"ה יום ב' ויגש תק"ל לביק תלמידי הק' תפארת ראשי גאון וחסיד וכו' וכו' מוהר"ר זלמינא יחי' אם כי אין דרכי בכך אבל נעתרתי לבקשתך ורושם אני לך הנהגה

בכדי שתלך לבטח בדרך הקודש אכי"ר וזהו א') עיקר למוד הקבלה יהי בלילה דווקא עד שעה אחר חצות אם לא תבין כל תהרהר הרבה רק תרשום הענין ותשאל אותי או בן גילך הוא בני הקדוש אברהמיני יחי' ואו תשכיל וד"ל ב') זמן השינה ל"פ מן וא"ו שעות ג') האכילה פ"א ביום ופ"א בלילה למע"ה ד') למע"ה שבל תסגף א"ע ה') ללמוד בכל יום ספר הק' חסד לאברהם מן הרב האולאי הק' ד"ל ואו תאיר עיניך ובוה שלום יהי לנו ונוכה ללמוד וללמד לשי"י...

ד' מורך

דובער במהר"ר אברהם

קנג

(גו' א/48)

ב"ה יום ב' ויחי ת"קלמ"ד ראונא אל כבוד בני יקירי קדוש וטהור משוש כל כמר אברהמיני יחי' הן אמת שהרשתי לך לנטוע אבל הרשתי לך רק על שבת א' ע"כ אבקש שתקב בקבלת מ' זה תבוא כי השיי יודע כי נפשי קשורה בנפשך ד' אביך ומורך דו"ש באהבה רבה תמיד

דובער במהר"ר אברהם

קנד

(גו' 185)

ב"ה יום ה' שמות ת"קלמ"ד אל כבוד קודש הקדשים הרב הגאון איש אלקים בקי בכל וכו' וכו' וכו' ק"ש מר"ה שמעלקא הורוויטץ י"ג אד"ש בטח ידוע לכ"ק מה שהעיר ע"י אדומ"ו הה"מ הק' י"ג לעסוק בחיבור שלחן ערוך החדש אוכל לבשרו כי ב"ה אני עוסק בו וה' מצליח בידי לכיין אל האמת לאמיתו וה' יגמור בעדי לטוב שאוכה לגמרו וליטע אהבתו ויראתו בלב כל ישראל אנס"ו יקבל קונטרס א' לדוגמא מנאי אהבו בלי"מ

שניאור זלמן בא"א מר"ר מ' ברוך ולהתית

קנה

(גו' 239)

ב"ה יום ה' בא ת"קלמ"ד ישפות ה' חו"ש למר חותני הקצין הגגיד התורני מוסלג בתויר מהר"ל סג"ל י"ג בויטעבסק אי"ה בעוד חודש ימים אבוא לביתי בהסכם כ"ק אדומ"ו הה"מ הק' י"ג שלום לכל ב"ב יחי' ולזריג תחי' מנאי התנכ' דו"ש

שניאור זלמן בא"א מר"ה ברוך ולהיה

קנו

(גו' 344)

ב"ה יום ה' בשלח ת"קלמ"ד
ברתת ובזיעה ובקידה משתזחה מול כבוד א'דומ"ור לו דומי' תהילה
מ"מ דק"ק ראונא יחי' נצח
אני איני בקו הבריאה ומבלבל אותי מתורה ומתפילה ישלח דברו
וירפאני בעזרת השי"ת ע"י התורני המוכיז לקבל פ"ג בעד עבדו השפל
שלמה בן רייזיל מקארלין

קנו

(גו' 307)

ב"ה ה' אמור ת"ק למ"ד ראבנא
לבני הקדוש מ' אברהמיני' יחי'
מכתבך קבלתי ותש כוחי להאריך ע"כ אכתוב בקצור כי את אשר יאמר
לך תלמידי ה"רב הק' מ' זלמינא י"ג תשמע בקולו כי כל ה"ג"ה ה"יוצא
מפיו היא ברוח ה"קודש
ממני אביך אהבך לעד ומברכך בכט"ס
דובער במהר"ר אברהם

קנו

(גו' 105)

— ב"ה יום ב' קרח ת"קלמ"ד פה ק"ק קארלין
לידי"ג הרב תחסיד הק' בוצינא קדישא נור ישראל וכו' מו"ה ר"ר
חיים חייקא י"ג מהמדורא
אדשה"ט אודיע לכ"ק כי ב"ה הוטב מצב בריאותי אבל איני עוד בקו
הבריאה בטח באלו הימים יקבל כ"ק את פני קודש הק' אדומ"ו הק' והנורא
שיחי' נצח א' יזכור גא אותי לבריאה נכונה ולחיים ארוכים ולשלום ולמסור
לכ"ק י"ג כי איה"ש בקרוב אעלה לבית אלקים להנות מנועם זי' קדשו י"ג
ואקריב מנחת בכורים כ"י קודש מהרה"ק ר' אדם בעש"ט ז"ל אשר אנה ה'
לידי ועתה שלום וכט"ס ידידי"ג באמת
הק' אהרן בא"א הרב הק' זי"ע מקארלין

קנט

(גו' 18)

ב"ה עש"ק דברים ת"קלמ"ד לאוני
למשוש לבי ונפשי ורחמי הרכ הקדוש כמלאך אלקים וכו' מו"ה אברהם
י"ג בן כ"ק אדומ"ו הה"מ י"ג

זה

חוסמות — אגרות קודש

יזכור נא אותי לפני כ"ק אדומ"ו י"נ רפואה שלמה אזני הימין כי זה
יום הג' שגזל ממנו ליחה פ"נ יתן בעדי נ"ח פ"ע"ח
דברי המאמין בהרופא חנם ובעבדיו הק'..

שניאור זלמן בן רבקה

קס

(גו' 76/2)

ב"ה יום גי"מ"ל עקב ת"קלמ"ד ראזנא

לדבתהו מ' ססערנא תחי'
אדומ"ו הה"מ יח"נ פקד עלי שבכל ימי הריונך תשתה בכל יום קודם
השינה צנצנת חלב עם כף דבש ואני מאמין באמו"ש שיועיל לך בעוהש"י

מנאי ב' שניאור זלמן

קסא

(גו' 285)

ב"ה יום א' וישב תקל"א לפ"ק פ"ק לאזני

אשתחווה בקידה על אפיים מול הדום רגלי קודש הקדשים אדומ"ו
רשכ"בה"ג לו דומי' תהילה מורנו ורבנו הה"מ הק' מריה ד" ב" מראזנא
יחי' גצה ס"ו

אד"ש הק' י"נ אשוב מפני היראה ומפני הכבוד שחס מלהזכיר שיד"נ
הרב ה"צ הק' מריה זושע י"נ אמר תורה אני מעיד שזה לא הי' בעיר שהי'
שוכן שם כ"ק אדומ"ו י"נ חס ושלום רק זה הי' באם הדרך אשר נסע אתי יחד
ואז אמר ע"פ והרקותי לכם ברכה ואמר יקר מאוד וגם הרב הק' י"נ מריה
ר"ן י"נ מ"מ ג"כ שמע ע"כ בל יתרעם כ"ק אדומ"ו י"נ על קדוש וטהור
כזה ומגודל בטחוני אקוד באימה וביראה ואומר קדוש

שניאור זלמן בן רבקה

קסב

(גו' 287)

ב"ה

הושלש ת"י חמישים רז"כ מהנגיד ר' משה בעו פישביץ נ' שבאם
יביא אלי הנגיד ר' חיים כ"ץ נ"י כל חלקי הרמב"ם והטורים עם ב"י ובי"ח
ז"ל אזי תכף אחזיר המעות סך הנ"ל ליד ר' חיים הנ"ל ואקבל קבלה שאין
לו שום טר"מ מעתה
היום יום ב' מקץ ת"קלי"א פק"ק אניפאל'

דובער במוהר"ר אברהם

קסג

(נו' 259)

ב"ה א' ויחי ת"ק"א שקלאב
לכ"ק אדומ"ו הה"מ המפורסם רבש"כבה"ג נזר ישראל מרנא ורבנא
מק"ק ראבנא
התאמק בל אוכל הן אמת שכ"ק י"ג פקד וצוה עלי שי"ג חדשים בל
אבוא לפניו זיו הדרת כסא קדשו מטעם כמוס וקדוש אשר גלוי וידוע רק לפניו
אבל האמת אגיד שאין עוד נשמה בקרבי כל רמ"ח אברי וגידי בוערים בי
גא להרשני לבוא יהי מה שיהי בטות אני שכל יכול הוא לטובה וירשני
לגשת אל הק' פנימה אנ"ס
תלמידו העלוב

שניאור זלמן בן רבקה

קסד

(נו' 225)

ב"ה ד' שמות ת"קל"א
לכ"ק אדומ"ו הה"מ י"ג
א"דש"ק בקידה אודיע כי ב"ה פעלתי הרבה על לבותיהם ולבי חזק
כי אי"ה בעוד ימים אחדים יבואו להנות מנועם זיו הדרת כ"ק אדומ"ו י"ג
ד' תלמידו העלוב

שניאור זלמן בן רבקה

קסה

(נו' 75/2)

ב"ה א' ויקרא ת"קל"א וויטעבסק
אל כ"ק אדומ"ו הגאון המפורסם קדוש ונורא שמו הה"מ בק"ק ראוונא
שי"ג אנס"ו
זה כשבוע ימים שבכל יום כחצות כבד עלי ראשי ערך שעה אחת
גא להזכר על זכרו קדשו רפואה שלמה במהרה בכב"י

שניאור זלמן בן רבקה

פ"ג ח"י זהובים

קסו

(נו' 352)

ב"ה
הושלש ת"י מיד הרבני החסיד הנגיד כמ"ר אליה' במו"ה פסח
מאוסטראה סך ארבעים אדומים שבאם יעשה השי"ת עמו נס ואחיו יצא
לחרות עולם בדבר שאסרוהו בכלא ע"ם בלבול או אמסור כל הסכום הנ"ל
ליד כ"ק אדומ"ו הה"מ י"ג כ"ז נעשה ונגמר ביום ד' ויקרא ת"ק ל"א ראבנא
נאום שניאור זלמן בא"א מריה ברוך ולה"ה

קסז

(גר 150)

ב"ה קאריץ ד' בהר תקל"א לפ"ק

אל כבוד ידי"נ אדומ"ו וכן גילי רבש"כ"בה"ג לו דומי' תהילה מוהר"ר
דובער מגיד מישרים מק"ק ראונא שלי"ט
הכל קבלתי ואי"ה אחר ש"ק אבוא לכי"ק ואו גמתיק טוד
דברי חברו עתמו ותלמידו המתאבק להדום רגליו

פנחס שפירא מקאריץ

קסח

(גר 302)

ב"ה א' שלח ת"קל"א

לכ"ק הרב הק' איש אלקים וכו' מ' אברהם י"ג בן כ"ק א'דומ"ו
הה"מ י"ג

אד"ש מכתב קדשו ק' ביום עש"ק ובכל מאודי ורצוני אמלא פקודת
הק' של א'דומ"ו הק' בוריות יתרה ובעוד איזה שבועות אבוא אי"ה לכ"ק
י"ג ואו אמסור מפה לאחזן ק' את הכל באריכות
דברי ידידו אהבו אהבת נפש עולמים ודר"ש ושלם כ"ק אדומ"ו
הה"מ הק' י"ו

שניאור זלמן בן רבקה

קסט

(גר 262)

ב"ה ג' עקב תקל"א

לכן גילי וידידי הצדיק הגאון הק' מ' זלמינא נ"י
בפקודת אאמ"ר י"ג שבל יתערב על ריב לא לו ואמר לי בזה"ל
אברהמיני' שרייב מיין זלמינין לעבין אז טעג קימין וואש ער וועט זיך
דארפין קריגין לשם שמים אין וועט מצליח זיין אי"ה עכ"ל הק'
ד' ידידי'ש כאח

אברהם במוהר"ר דובער

קע

(גר א/51)

ב"ה יום עש"ק עקב תקל"א ראונא

לאהובי הגאון האלקי הסוד הק' מוהר"ר מענדיל נ"ו מפק"ק הנ"ל
ק' מכתבו ואם שנדברתי שביום עש"ק בל אבוא בכתובים אבל מפני
הנחיצות יצאתי מגדרי ואשיב בקצרה במקום שראוי להאריך כי בשום אופן
שבעולם איני מסכים שיסע עמו בצותא חדא ורק בזאת גאות לי כי יבוא

אתו עמו יחדיו אלי אי"ה אחר ש"ק ואז נראה אם החבורה קדושה מסכימים לזה וד"ל
 ד' רבו ומורו ומברכו בנשיאות חן בעיני או"א

דובער במוהר"ר אברהם

קעא

(נו' 27)

ב"ה זכור ברית ער"ה תקל"ב פק"ק אניפלי

אני הח"מ היות אין אדם יודע סופו ע"כ אני רושם בדעה צלולה ומיושבת איך יתנהגו אתי לאחר אריכת ימי ראשית כל אם ברצון השי"ת אחי' בדעה או כאשר עתה אוי תלמידי התורנים יחיו אשר יעמדו או יקראו לפני מלה במלה האדרא קדישא מספר הזוהר הק' עד גמירא אות באות (ב) כל יגע בגופי ובכל בגדי התכריכין שום ב"נ זולת אלו אשר יבואו בח"י על הגליון הזה לא זולתם מהעת אשר ישכבו איתי על הארץ הנקרא אפהייבין עד אשר יניחו אותי בהגולל

(ג) כל חפצי בגדי חול יתחלקו בין תלמידי המובהקים יחיו
 (ד) כל מעות השלשה אשר ימצאו בהתבה שלי חכף אחר שבעה לקיים מה שכתוב כמו

(ה) קאלפאק על ראשי יעשו לי מחתיכת בד שמונה בהטו"ת שלי כל הימים מיום פטירת מו"ר הבעש"ט הק' ז"ל והוא נשאר מהבגדי קודש שלו והסימן בד קודש ילבש והש"י המח" את הכל יאריך ימי ושנותי בככ"י ברב טוב אכ"ר דברי הכו"ח ביום הני"ל ובשנה הני"ל

דובער במוהר"ר אברהם ממעזערטש

בפינו הח"מ בא כ"ק אדומ"ו על החתום בח"י קדשו

השפל באמת מנחם מענדיל בהרב מ"ה משה מוויטעבסק לוי יצחק בהגאון מהר"מ ז"ל
 גאום משולם זוסיל במוהר"ר אברהם מאניפאלי *..... במוהר"י ז"ל
 ד' אלימלך במוהר"ר אברהם ז"ל
 שניאור למן בא"א מ"ה ברוך זללה"ה

קעב

(נו' 170)

ב"ה.

אנחנו הח"מ מגישים פתקא זו לבקש רחמים בעד אדומ"ו הק' רבשכבה"ג מרנא ורבנא וכו' וכו' קש"ת מוהר"ר דובער בן חוה שיתרפא במהרה

הערה : במקום הנקודות האוריינל מטושטש וא"א לקרות.

הוספות — אגרות קודש

2

ברפ"ש מן השמים בכה קדושת תפלת ופעולת כ"ק מו"ר הנורא מרן הבעש"ט
נ"ע על צדקה מגדבים אנתנו קס"א זהובים

וע"ז באע"ה פק"ק אניפאלי שנת תקל"ב יום בית וירא

גאון בנו אברהם במוהרי"ר זובער
יעקב יוסף הכהן מפולנאה
שמאל שמעלקא הלוי ממשפחת הורוויץ
פנחס הלוי הורוויץ
יעקב שמשון בן ראסי'
חיים חייקא מהמדורא
משולם פייביש הלוי מזכארו
שלמה לוצקער מסקאל
מנחם מענדיל בהרב ר' משה מוויטעבסק
אברהם במ"ה אלכסנדר מקאליסקא
משולם זוסיל מפק"ק הנ"ל
ליב מוכיח מפולנאה
הק' לוי יצחק במוהרי"ם ז"ל
אלימלך במ"ה א' מליזענסק
ישראל במ"ה שבתי ז"ל מקאזניץ

אנתנו הח"מ השלוחים שנבחרנו מעדתנו הק' למסור בהשליחות את הפ"ג
לארון הק' של כ"ק אדומ"ו הק' וכו' מו"ר הבעש"ט נ"ע

הק' עוזיאל מייזליש מאוסטראדזא
שניאור זלמן בן רבקה מלאוני

כל חכמי קלו"ו דק"ק בראד מגדבים הדלקה על ציון הק' עד שנה
תמימה.

אפרים שמש כהן פייגיל מבראד

קעג

(גו' 26/ג)

ב"ה ד' חיי שרה תקל"ב

לבן גילי ארי"ג איש אלקים קדוש שמו מו"ה זושע נ"י
אני איני בקו הבריאה ע"כ ימהר לבוא כי בעוד ימים אחדים יבוא
עת משמתי לשמש את אדומ"ו תה"מ הק' יחי' ויזכה כ"ק למלאות מקומי
על המשמר כי אם אין אני לי מי לי זולתו שימלא את מקומי וד"ל.
דברי ארי"ג באמת דוש"ת באהבה

שניאור זלמן בא"א מו"ה ברוך זללה"ה

קעד

(נו' 2...)

ב"ה א' תולדות תקל"ב ראבנא

לתלמידי הרב הגאון הק' מופת הדור צמיד פתיל אלי וכו' מ' זלמינא י"ג
מגודל חולשתי וטורדתי שכחתי לתת לך כל הספרים הנחוצים לך
לברר וללבן הענין על בוריו כנתנתן מסיני ע"כ אני שולח לך ע"י ציר
מיוחד כל הספרים ולבי נכון ובטוח בטהרת מוחך וקדושת דעתך אשר חנגך
החונן דעת יתברך שתברר הענין כנתנתן מסיני אנס"ו.
דברי רבך הקשור לך לעולם

דובער במהר"ר אברהם

קעה

(נו' 181/24)

ב"ה יום ג' ויצא ת"ק למ"ד בי"ת ראבנא

לבני יקירי משוש לבי הקדוש כמר אברהמיני' י"ג
ת' להשי"ת בעד הבריאות.

בני מחמדי אם כי קשה עלי כעת מלאכת הכתיבה אבל כל אוכל לתן
מעצור ברוחי להודיע אותך וזהו אתמול בלילה אחר חצות נגלה אלי כ"ק
מורי ורבי האלקי הבעש"ט נבג"מ ואמר לי בזהל"ק תדע בני בעריני' שבכרמך
אשר נטעת יש גפן אחד אשר זה מאות שנים לא נטע גפן כזה בישראל והוא
עודנו צעיר בימים זכה לגילוי אלי' ז"ל זה ב' פעמים לא בחלום רק במראה
פא"פ ע"כ תדע את אשר לפניך איך להתנהג אתו עמו וד"ל ונרתעתי ושאלתי
את מורי נ"ע מה שמו וענה לי שמו שניאור זלמן ונחרדתי מב' טעמים א'
מפני שהעלים ממני תלמידי הק' מ' זלמינא נ"י הדבר. וב' שקודם ארבעים
שנה לזה לא זכה שום ב"ג זולת ד' ה' אישים אלוקיים ואח"כ נעלם רבי הק'
נבג"מ מעיני אשר ע"כ בני מחמדי אני אומר אשרי חלקי ואשרי חלקך אשר
בחרתיו לאח לך וד"ל ראוי שתזהר בו כבוד גדול ומעתה כל אשר יאמר לך
תעשה... תהרהר אחריו ח"ו ולמעה"ש כל תגלה אותו כ... אנחנו מזה וד"ל
יותר אין רק חוי"ש וכל טוב... ורצון אביך הכותב בגילה זרעדה ושמחה.

דובער במהר"ר אברהם

ב"ב ב"ה בחו"ש

קעו

(נו' 171/d)

ב"ה ד' מקץ אניפאלי ת' קל"ב

אל כבוד ידיד ה' וידי"ג הרב הגאון הק' חבירי ובן גילי וכו' מ'
זלמינא נ"י
בפקודת כ"ק אאמו"ר י"ג אם שיהי' באפשר לקנות בעדו תשובת
רדב"ו כל החלקים דפוס אמשטרדם דוקא יקנה אותם בכסף מלא כי נחוצים

המה לכ"ק אאמרי' י"ג מאוד אבל רצון קדשו שאם יקנה אותם ישלחם ע"י שליח תיכף ובלי יעכבם בידו עד אשר יבוא אי"ה על שבת שירה כמדובר ובוזא אטיים בשלום מאדוה"ש השי"ת יעזור להתראות בקרב הימים בלב שמח מרוב כל בגוי' דברי חבירו עמיתו בן גילו אוהבו באמת גס"ו

אברהם באאמרי' דובער

קעז

(גו' 283)

ב"ה ד' שמות תקל"ב ב"ת לבני היקר ממוש' לבי קדוש וטהור מני בטן מ' אברהמיני' יחי' נ' הנני מזהירך שבל תתענה תענית שובביים ואי"ה על שבת שירה הבע"ל תבוא לביתי ובוזא שלום יהי' לנו דברי אביך המעתיר בעדך

דובער במהרי"ר אברהם

קעח

(גו' 218)

ב"ה ד' ויקרא תקל"ב ראבנא לידיד' ה' הרב הק' איש אלקים נורא מ' זושע י"ג אני כותב בפקודת כ"ק אדומ"ו הה"מ י"ג שיבוא על ש"ק לפה כי נחוץ לענין גדול. ד' ידו"ש הכותב בפקודת הק' י"ג שניאור זלמן בא"א מ"ה ברוך זללה"ה

קעט

(גו' a/49)

ב"ה יום ג' אמור תקל"ב ראונא לתלמידי הקשור בעבותות אהבה צדיק חסיד איש אלקים מ' מ' זושע יחי' מק"ק אנאפאלי' ק' מכתבו ורבות אנחותי ולבי דוי אבל האמס לנצח חסדו חו"ש הוא השי"ת כל יכול כי הוא למעלה מן הזמן, ומן המקום לא כש"כ כי הוא מקומו של עולם וכל אדם הוא עולם קטן וד"ל. ד' רבו אהבו

דובער במהרי"ר אברהם

קפ

(גו' 175)

ב"ה ל"ג בעומר תקל"ב שפיטאווקא ישפות ה' חיים ושלום אל כ"ק ידיד' ה' וידידי בלוי"ג ה"ה מחות' הרב הגאון הק' איש אלקים שר התורה עמוד הימיני וכר' מהרי"ר שניאור זלמן נ"י.

תיכף בקבלתו האג' הזאת למסור לכ"ק מר"ר הקדוש שי"ג שת"ל
פעלתי הכל לטובה וכאשר הבטיח אותי כ"ק י"ג כן הי' ב"ה ואי"ה אקוה
בכח קדושת מר"ר הקדוש י"ג שאפעול עוד שיסע אתי ביחד מפה להנות
מנועם ויו קדשנו ולשמוע לקח טוב אכי"ר וע"י אני מבשר הבשורה טובה
לאדמו"ר י"ג.

ד' מחות' אוהבו אהבה בלתי מוגבלת

הק' לוי יצחק בהגאון מזהר"מ ז"ל

קפא

(נו' d/116)

ב"ה יום ה' בהעלותך תק"ל בי"ת. לפ"ק ראונא

אל כבוד חברי ובן גילי הרב הגאון הק' איש אלקים שר התורה וכו'
מזהר"ר יעקב יוסף הכהן מ"מ וראב"ד ק"ק פולנאה נ"י.
אדשה"ט שולח לו ע"י תלמידי המובהק הרב הגאון האמתי וכו' מ'
זלמינא יחי' את כל אשר ביקש ממני כ"ק י"ג יכול לדבר אתו מכל בנגלה
ובנסתר כי ידיו ר"ב לו ויראתו קודמת לחכמתו אני רואה בו סימן טוב ב"ה
רק אני רואה בו שדרך אחרת אתו לעלות על הסולם בית אלקים אבל מה
איכפת לנו כונתו רצויו ושלמה ולפני הרחבת דעיתו וגודל מוחו אין ח"ו
הדרך הק' מסוכן לפניו אדרבה יעשה חי"ל וד"ל ישלח לי ע"י תלמידי את
הנרצה המדובר.

דברי ידידו דו"ש ומעתיר בעדו לטובה בכל עת ועונה

דובער במזהר"ר אברהם

קפב

(נו' 112)

בעוה"י יום ג' שלי"ה ל"ך אנ"שים התקלי"ב פה פינסק ליטא

אורך ימים ושנים לכ"ק אדמו"ר רבן שכבה"ג הנשר האלקי הג' בנגלה
ונסתר וכו' וכו' קש"ת מזהר"ר דוב מגיד משרים שיחי' נצח
מפני היראה מוכרח אנכי לגלות את אזני קודש אדמו"ר יחי' שהיום
הריחו אותי ממשדתי והיום מוכרח אנכי לעזוב את מקומי לברוח כי
ירא אנכי פן ח"ו יגעו בי לרעה ח"ו שולח המכתב ע"י משמשי נ"י ואני פני
מועדות ג"כ לבוא לעלות ולהתראות לפני הדר גאונו הקדוש יזכור אותי
לטובה ולשלום
דברי תלמידו המתאבק בעפר לפני הדום רגליו הק' י"ג הכותב בדמע
בחיל ורתת.

הק' לוי יצחק בהגאון הק' מהר"ם זללה"ה בן חאסי

כותב אנכי מכתבי זה במרתף וד"ל

קפג

(נר' 29/c)

ב"ה ה" שלח ראבנא תקל"ב.
 לבני יקירי וחביבי משוש כל הרבני וכו' מ' אברהמיני' יחי'
 תמסור לתלמידי בן גילך הק' מ' זלמינא יחי' כי לא טוב עשה בזה
 שהעלים מאתי שברצוני לסגף א"ע ע"כ תאמר לו בשמי שבשום אופן אני
 איני מסכים לזה שיסגף א"ע ח"ו כי צריך הוא לחוק גופו כי בו תלויים הר'
 אמות של הלכה וממנו אש ד"ת וד"ל. אביך אהבך
 דובער במוהר"ר אברהם

נכון שתבוא לפה בקרוב

קפד

(נר' 71/2)

ב"ה יום ה' ואתחנן תקליב אנאפאלי'
 לכ"ק בן גילי וחברי הגאון הק' המפורסם איש אלקים שר התורה וכו'
 מ' יעקב יוסף הבהן נ"י מפולנאה
 בלילה הזה חזיתי ונגלה אלי בחלום מו"ר הק' הבעש"ט זי"ע ואמר לי
 בזה"ל קדשו דאש זע איך זיך מיט דיר בזה העולם דאש לעצטע מאל עכ"ל
 הק' זי"ע. ע"כ בשם שהוא כהן יפתור לי לטובה כי לבי אומר לי וכו' השי"ת
 יאריך ימי ושנותי אכי"ר
 ד' אהבו מחכה לראותו

דובער במוהר"ר אברהם

קפה

(נר' 47/a)

ב"ה
 הן הושלש ת"י ד' מאות אדומים מהנגיד התורני ר' קלונמוס קלמן
 נ"י על אופן זה שבאם יתרפא בנו יחידו כמ"ר מרדכי בן שרה יחי' מחליו
 הקשה או אתן שני מאות אדומים על מצות רמב"ם ז"ל ומאה אדומים על
 בנין ביהכ"ג החדש דפה ומאה אדומים אחלק כפי חות דעתי.
 ובוה באעז"ח ביום ג' ראה תקליב פק"ק אניפאלי'.

דובער במוהר"ר אברהם

עד א' שניאור זלמן בא"א מ' ברוך זללה"ה
 עד ב' משולם זוסיל במוהר"ר אברהם

קפו

(נר' 198)

ב"ה יום א' דסליחות תקליב אניפאלי'.
 היות שאין אדם יודע מתי יהי' אחר אריכת ימיו ע"כ רשם אני
 הח"מ את הדיברים לבני יקירי וחביבי צדיק וקדוש אברהמיני' יחי' וזהו

א. בכל יום יתפלל מנחה ומעריב דוקא בצבור.
 ב. ילמוד הלכה בכ"י מספר היד החזקה ע"י הסדר.
 ג. בין תפילין דרש"י ור"ת יטעום מעט ואח"כ ילמוד.
 ד. תהלים יאמר בכ"י ל"פ מן ד' מזמורים רק בכונה עצומה כאשר
 הד' מזמורים בליל יוה"כ"פ.
 ה. למה"ש שבל יהי' בהתבודדות יותר מן יום אחד בחודש אבל
 באותו היום כל ידבר גם עם ב"ב י"ג.
 ו. בל יקמץ ומה שישאר מההכרח יתן לצדקה.
 ז. ילמוד בכ"י בהכתבים הנכתבים בכ"י ששמעתי בעצמי מאדמו"ר
 כ"ק הבעש"ט זי"ע.

ח. ביום היארציית שלי כל יתענה אבל אדרבה יעשה סעודה ויתן
 צדקה יותר מיכולתו.
 ט. בהטלית שלי של יו"ט שהוא במתנה אלי מכ"ק אדומ"ו הק'
 הבעש"ט זי"ע יתפלל רק ביום הקדוש.
 י. יתפלל מתוך סדור פשוט שאין בו שום פירוש.
 י"א. על קברי ילך רק פ"א בשנה ביום היא"צ שלי.
 י"ב. אם מנגד' יחרחרו ריב ידום וד' ישלם להם.

י"ג. מתלמידי י"ג ישמע לעצת הק', ר' מענדילי נ"י, וידבק א"ע
 במדות הק' ר' יהודה ליב הכהן נ"י, ובענוות הק' ר' זושע י"ג, וידע כי שקול
 הדע"ת הראשון של תלמידי הותיק הק' ר' זלמינא בעל השו"ע יחי' היא נבואה
 קטנה וכל היוצא מפיו יעשה כי אם הי' בדורו של אדומ"ו הבעש"ט זי"ע
 ג"כ הי' מצוין וד"ל. ובכל דרכיו ישמע לו כי חכמתו ובניתו ודע"תו הם
 עד אין חקר גם כל יתערב דוקא שתלמידי הק' מ' זושע י"ג יהי' רועה צאן
 קדשים כי הוא הקדוש כבר עלה למעלה מזה הדרך וד"ל.

ועתה אני חותם בחתימת ידי הגליון העד הזה ולבי מלא תקוה שאתה
 בני תמלא אחרי דברי הכתובים באמת וצדק, והש"ת יאריך ימי ושנותי
 בבריאה נכונה וכח"ט בככ"י.

דברי אביך המעתיר בערך ובעד כלל ישראל

דובער במוה"ר אברהם

בפנינו הח"מ נכתב ונחתם ובאע"ה ביום ובשנת הג"ל פק"ק אניפאלי'

עוזיאל מייזליש אבד"ק אוסטרואוצע וריטשעוד
 הק' שלמה מלוצק מק"ק סקאהל יצ"ו

קפו

(גומ' 311)

ב"ה עשרת י"ת תק"ל גימל אניפאלי'
 חתימה טובה לכבוד קדושת תלמידי הרב הגאון הק' עטרת ראשי איש
 אלקים וכו' וכו' מוהר"ר זלמינא יחי'
 עוד הפעם אבטל רצוני מפני רצונו ואכתוב לו סדר הלמוד וזהו בבקר
 קודם התפלה ילמוד רק נגלה ודוקא הלכה. בתפילין דר"ת ילמוד... החק
 לישראל מדי יום ביומו, ואח"כ ילמוד טור עם ב"י דייקא כי מטהר ומזכך
 הנשמה מאוד, וכן קבלתי ממורי הקדוש הבעש"ט נבג"מ. בצהריים ילמוד
 גמרא בעיון עם תוספות ואלפסי ורא"ש ז"ל. ובערב אחר מעריב ילמוד רמב"ם
 הקדוש כי ק' ממורי הק' ז"ל שהוא סגולה ליראת שמים ולבער החיצונים
 וד"ל. ובלילה ילמוד קבלה ומה שיתקשה בל יהרהר בזה הענין הרבה רק
 ירשום הענין וישאל אותי או את בני הקדוש אברהמיני' בן גילו. ק"ש שעל
 המטה יקרא במלבוש העליון ועם אבנט דוקא. כן ק' ממורי הקדוש ז"ל ועתה
 יפתח ה' את לבבנו במאור תוה"ק ולעבדו בשמחה אנס"ו.
 דברי מורו אהבו לעד

דובער במוהר"ר אברהם

קפח

(גו' 188/c)

ב"ה. בין כסא לעשור תקל"ג אניפאלי'
 גמר חתימה טובה אל כ' ידי"ג וידיד ה' צדיק תמים מוהר"ר חיים
 חייקא נ"י.
 את כל מ' קבלתי ורואה אני בחוש כי אתו הצדק אבל עצתי אומן שבל
 יריב עמהם רק אדרבה יראה להשתדל בכל השתדלות לעשות שלום כי
 באמת כלם יר"ש רק עצת היצר ר"ל בעוונתם. והש"י יעזור לעשות תשובה
 שלמה ולעבדו בשמחה מרוב כל אכ"ר.
 ד' רבו אהבו בלונ"ח

דובער במוהר"ר אברהם

קפט

(גו' 191/c)

ב"ה. ג' נח תקל"ג אניפאלי'.
 להקצינים הנגידים התורנים חסידים יראים ושלמים אנ"ש יח"ג.
 כאשר נחנך כעת מעות הרבה על פדיון שבויים מאחב"י יחיו. ע"כ
 אני שולח את תלמידי הרב הגאון הק' וכו' מ' זלמינא י"ג לאסוף מעות,
 ובזכות המצוה רבה יפדה ה' אותם מכל צרה וציקה ר"ל וירומם קרן הצלחתם
 למעלה ראש בגר"ר וחיים ארוכים ושלום וכט"ס.
 דברי יידיים המבקש עזרה בעד אחב"י ומעתיר בעדם

דובער במוהר"ר אברהם

קצ

(נ"ו א"ן)

ב"ה. יום א' ויצא תקל"ג פק"ק אניפאלי.
 רב חיים ושלום רב אל כ"ק יד"נ איש אלקים נורא הגאון המופ' מוהר"ר לוי יצחק נ"י.
 אד"ש בפקודת רבנו מאור הגולה הק' ש"נ תכף יבוא חזרה לפק"ק כי גברה המחלה מאד ר"ל אנחנו כל חברתנו הק' משמשים את אדו"מ י"נ למשמרות.
 הכותב בדמע ומיחל לישועת הש"י שיתרפא כרגע ברפוש'ש אכ"ר. ידידו"ש בל"נ מחכה לראותו תכף.
 שניאור זלמן בא"א מו"ה ברוך זללה"ה

כל החבורה הק' דו"ש הטוב.

קצא

(נ"ו 13/2)

ב"ה

רושם אני את הדברים אשר מסר לי אאמו"ר זי"ע ביום ח"י כסלו תקל"ג יום א' לפני הסתלקותו זי"ע במעמד תלתא אני וחברי הרב הק' מ' יהודה ליב הכהן נ"י והרב הק' מ' זלמינא נ"י וגם כל הדבורים ששמענו. ראשית אמר בזה"ל מיינע קינדער איר זאהלט זיך אלטין אין אינ"ים וועט איר אלץ איבער קימין וועט איר גיין אלץ ווייטער ניט צודיק ה"ו והרמו הוא בא"חד ומי ישיבנו.
 ואח"כ בא גם הרב הצ' הק' מ' זושע נ"י ושאל מי בא והשיב ר' זלמינא נ"י הר' זושע בא רמו לו באצבעו הק' שיגש אליו ויגש לקח אותו בידו הימנית ואמר לו בזה"ל הק' דיא זושע מיינער בישטי אויף דעם עולם אין דארטין וועשטי אויך זיין לעבין מיר אזוי ווי דער גו"ב.
 ואח"כ שאל אם יש הרב הק' מ' מנדילי מוויטעבסק נ"י וענה ר' זלמינא כי איננו וגנח מאוד ושאל אם ר' ליב כהן נ"י יש וענה ר' זלמינא יש והביט עליו ואמר לו בזה"ל קדשו גם אתה תהי' במחיצתי כי שפתי כה"ן ישמרו דע"ת ואני מעולם הדעת ואח"כ אמר וקרא בזה"ל זלמינא זלמינא ואתה תשאר לבדך אבל אני אראה דיך ארויש שלעפין פין אלע דיינע צרות ווארים נאך דיר וועל באמת ביינקין ואח"כ אמר בזה"ל אין דיא אבהמיני' לעבין דיא זאלשט נאר שוויגיין אין זיך פירין ווי ביז יעצט אין פאלגין זלמינין לעבין וועט דיר גוט זיין אין דער עיקר איז זאלשט זיך ניט מסגף זיין ווארים אז סיא ווערט אקליין לעחילי אין גוף ווערט אגרוישער לאך אין דער נשמה אין דיין נשמה איז גאר עפיס אנדערש ואמר אגיטי נאחס וישן.
 ע"כ שמעתי מפיו ק' נ"ע ז"ל הדבורים האחרונים

אברהם במוהר"ר דובער

קצב

(נר 276)

ב"ה ה' תשא את ראש בני יִשְׂרָאֵל תִּקְלֵג
 לכבוד אדומי' הק' צדיק הדור וכו' וכו' מוֹהֲרֵר א' י"ג בן
 אדומי' התי"מ הק' ג"ע הכ"ם
 בקידה על אפים אשתחזה מרחוק מול זיו הדרתו ואגלה סוד כמוס כי
 כ"ק אדומי' החי"מ הק' הכ"ם אמר לי בזה"ל הק' בייח כסליו טרם יום
 הסתלקותו זלמינא זערצע דיא זאהלשט טין וואש מעגליך אז מיין אברהמיני'
 לעבין זאהל בלייבין זיצין אויף מיין שטיל אין טאמיר חוי"ש וועט ער גיט
 וועלין זאהל מגדילע דער ליטוואק עכ"ל הק' ג"ע ע"כ לדעתי הקלושה בל
 יסרב כ"ק י"ג בן גילנו הרב הגאון הק' מו"ה מגדילע י"ג אמר לי שבשום
 אופן בעולם בל ישב על כסא מלאך ה' צבאות כי לא ינחלו אחרים את
 כבודו וד"ל אי"ה על חג הפסח הק' הבע"ל אבוא להנות מנועם זיו כ"ק
 אדומי' י"ג
 תלמידו לעד

שניאור זלמן בן רבקה מלאזני

קצב

(נר 26)

ב"ה ה' בשלח תִּקְלֵד אניפאלי'
 לכ"ק אדומי' הקדוש מו"ה א' י"ג בן כ"ק אדומי' התי"מ נבג"מ מראונא
 פנים אל פנים בל אוכל להזכיר את כ"ק י"ג מפני היראה ע"כ נלחצתי
 ע"י מכתב דכירנא את אשר פקד עליו כ"ק אביו אדומי' נבג"מ ג"ע שבל
 יתענה שום תענית זולת הדי' צומות ויום הקדוש ועתה עוד אוכור את כ"ק
 י"ג מורא רבך כמורא שמים וגם כבוד אב אני בל אבוא מעתה לעמוד לפני
 כסא קדשו י"ג עד אשר ישבני ע"י השליח בכי"ק שסלח לי ואז אבוא לפני
 כ"ק י"ג
 דברי הכותב ברמת ורעדה ממש מפני היראה ומפני הכבוד לא כ"ש
 תלמידו וחרבו ואהבו באמת

שניאור זלמן בן רבקה

קצב

(נר 117) (מעכר לרף)

ב"ה י"ט אלול תקל"ד אניפאלי'
 שלום אל כבוד מחו"ת הרב החסיד המפורסם צדיק הדור גאון קדוש
 מוהר"ר ישראל מ"מ מק"ק קאזניץ שלי"טא
 לכתובה וחתימה טובה
 אחדשה"ט כמשפט כתביו הק' קבלתי אבל אין רוחי נוחה מהם כי
 אדוננו י"ע מאור עינינו אמר לי בעודנו בחיים חיותו בזה"ל הק' איך האב

ליב אן שפיצליך נאר גלייך ע"כ בדעתי שאין להעלותם על הדפוס וד"ל אבל כ"ז אין שוה לי כי אדמו"ר הק' מאור עינינו נסתלק ואנה פננו מועדות אנה אני בא טרם הסתלקותו כמו מחצית שעה אמר לי בזה"ל לייבילי גידיינק מיך וועט דיר הייביג גיט זיין וד"ל אבקש להשיב לי... המנחה
דברי מחו"ת דוש"ת אוהבו לנצח

יהודה ליב הכהן מאניפאלי... רבינו נ"ע

ע"י שלום לכל ב"ב י"ג
אני זוסיל מאניפאלי דוש"ת ומחכה לראותו במהרה
דברי משולם זוסיל במו"ה אברהם ז"ל

קצה

(נו' d/72)

ב"ה ה' שמות תקלמ"ד"ה אניפאלי

אל כבוד ידיד ה' וידידי או"ג איש חי צדיק וקדוש מופת הדור
והדרו וכו' מ' זושע נ"י מפה ק"ק הנ"ל

פליאה גדולה אלי על צדיק כמוהו הלא אני והוא וגם... הרב הגאון
הק' מ' זלמינא נ"י שמענו מפה קדוש א"אמו"ר נ"ע וז"ע בזה"ל מיא
בעדארף זיין בא זעך גאר נישט אבער נישט קליין אדרבה גאר גרויש ע"ד
ויגבה לבו בדרכי ה' וד"ל ע"כ עצתי נישט נאך גיבין וד"ל וכוה בטח אי"ה
יצליח וכל הקמים עלינו יפלו כקש לפני רוח ואנתנו נקום ונתעורר אנס"ו
דברי ידידו אוהבו באמת המחכה לישועות כ"י א"ס ומעתיר בעדו
לטובה

אברהם במוה"ר דובער

קצו

(נו' 110)

ב"ה יום ג' יתרו דהאי שתא ת"קל"ה אניפאלי

לכבוד חברי ותלמידי ה"ה הרבנים הגאונים הק' מטיבי לכת מנהיגי
הדור צדיקים וחסידיים אישים השמימים ה"ה מוה"ר לוי יצחק יחי' וה"ה
מרנא ורבנא מוה"ר שניאור זלמן יחי'

בקצרה אודיעם כי נחוץ לי לראות את כ"ק פנים אל פנים לטכס
עצה נכונה וטובים השנים מן האחד ועפ"י צוואת כ"ק אמרו"ר האלוקי ז"ע
אתם השנים כי מי שורה דעה אם לא אתם אקות כי עד מהרה תבואו
דברי אוהבכם בלונ"ח המעתיר בעדכם לטובה

אברהם במוה"ר דובער

קצו

(ג'...)

ב"ה א' מקץ תיקלוא"ו

שלום וברכה לכבוד הרב הג' הק' ברו"ק חסידא ופרישא המפור' איש אלקים וכו' מו"ה ישראל י"ג מק"ק טאלאצק יצ"ו
אד"ש אודיע את כ"ק י"ג כי גמרתו בדעתו בהסכמ' שבל אסע לארה"ק תוב"ב ומכמה סיבות שונות והסיבה העיקרית היא כי על מי אוכל לעזוב את אנ"ש אחב"י י"ג כ"ק י"ג יוכל לנסוע ביחד עם ידי"ג מר"ר הרב הק' מו"ה מ' מנדיל י"ג לחיים ולשלום ודכירנא עוד בבית אדומ"ו הה"מ ג"ע פעם אחת דברנו מנסיעת רבנו הק' הבעש"ט זלה"ה ואמר אדמו"ר ג"ע כי יש נשמות שצריכין דווקא א"י ויש נשמות שצריכין דווקא חוץ לארץ עכ"ל הק' ז"ל הש"י יאיר עיננו בתורתו לעבדו באמת בלב שלם יידידיש בלונ"ח שניאור זלמן בא"א מו"ה ברוך זלה"ה

קצח

(ג' 17/2)

ב"ה יום א' תרומה ת"ל"ז וויטעבסק

לכבוד אדמו"ר הרב הגאון הקדוש לו דומי"ה תהילה וכו' וכו' וכו' קש"ת מוהר"ר מ"מ יח"ג
מכתבו הק' קבלתי והנה אם שאני אין בכחי לעלות לא"י ת"ו וגם כי אדמו"ר הה"מ נבג"מ ונ"ע אמר לי בפירוש יוצא מפיו קדשו שאני בגדר נשמתי איני צריך לזה אבל אעפ"כ אני כפוף לכ"ק י"ג ונוסע אני עם כ"ק אדמו"ר יח"ג וכאשר יסכים כ"ק מרן י"ג כן יקום ובוה אסיים ואומר שלום דברי תלמידו וידידו"ש המתאבק בעפר רגלי חכמים לעולם

שניאור זלמן בן רבקה

קצט

(ג' 282)

ב"ה יום ה' וישב תקל"ח

לכ"ק הרב הק' אדמו"ר מו"ה מ"מ יחי' יושב בהר ה' בעיר הק' טבר"י ת"ובב"א
מאוד מאוד לפלא בעיני על אשר מאם הדרך הק' לא קבלתי שום ת"א מכ"ק יח"ג מיום הפרד כ"ק יח"ג בעיר מוהליב אבל הש"י ברוב רחמיו האמתיים גחני בדרך אמת ואת אשר כמה בשרי ואותה נפשי לי והוא ידוע לכ"ק יח"ג כי מרן הק' הבעש"ט זלה"ה ג"ע נתן פעם אחד פ"ג לכ"ק אדמו"ר הה"מ זלה"ה ואמר הבעש"ט ג"ע בזה"ל איך האב נאך קיין מאל קיין פ"ג נישט גיגעבין אייך הר' בער מעג איך גיבין ווארים איהר וועט מיר גישט קאלי' מאכין פאר ריחטין יאה עכ"ל הק' זה ה' בערב ר"ה תקי"ז בטח ועתה

אנה ה' לידי הפ"נ הזה אשר בל"ס הוא כ"ק של מרן הכעש"ט נ"ע וממקור
נאמן ויסוד מוסד נודע לי כי זהו ואני כאשר נפשי ר"נ קשורה בנפש כ"ק
הרב שיחי שולח אותו במתנה לוטה פה לכ"ק יח"נ ובעד זה יהי' לבבו הק'
קשור ללבבי כאשר לבבי עם לבבו הק' והעיקר בכל עת מצוא להזכיר אותנו
לחיים ולשלום ולכל טוב סג"ו בעד הפ"נ הק' נתתי ש"ס שלי עם ח' אדומים
כ"כ הוא יקר בעיני אבל הן כל יקר מכל ראתה עיני בו בכ"ק הרב הק' מורד
יח"נ דברי תלמידו נפשו קשורה בנפשו לנצח סלה ועד

שניאור זלמן בא"א מו"ה ברוך זלה"ה וכן רבקה

פ"נ בעד פ"נ

כל הבורחנו אנ"ש יחי' דו"ש הטוב

ר

(גו' 141)

ב"ה"ש

אל כבוד חתני היקר הרב הצדיק הק' וכו' מו"ה נתן יחי' אבד"ק
מאקאווע יצ"ו
גלילות ידך קבלתי אבל מאוד גרמת לי עג"נ ר"ל עצתי שבל תלך
בדרך אתם מנע רגליך מנתיבתם וכאשר שמעתי ממורי הרב המגיד הק' ז"ע
בוה"ל תמ"ס תהי' ר"ל אם בחפצך להיות תמ"ס ובל יחסר לך מאום או
עם ה' א"לק"י"ך דווקא תשמח בחלק אלקי שלך לא תקנא זולתך עכ"ל הקדוש
וד"ל ובוהו אסיים בשלום ובכוח"ט ביום ועש"ק נצבים ת"ק ל"ח

ד' חמיך חיים חייקא מהמדורא

רא

(גו' 6)

ב"ה א' וארא תקנ"א פראבישטש

שלום לקרוב קרוב ה' ליראיו האי צדיקא גמורא גדול מרבן שמו וכו'
מו"ה ברוך שליט"א נכד מורנו ורבנו נבג"מ ממעוכו
גיה"ק קבלתי וכן קבלתי מכתב קדוש מיד"נ הרב הגאון הק' מ'
זלמינא י"נ אוכל להשיב לכ"ק רק דבר אחד ששמעתי מפי קדושת אאמור'
הקדוש ז"ל בוה"ל דער טאטע ז"ל האט מיר איינמאל גיזאגט או ווער עש
וועט קריגין אויף מיין זלמינין לעבין איז גלייך וויא ער קריגט אויף דער
הייליגער תורה ווארים אין איהם איז נכלל דיא גאנצע תוה"ק עכ"ל הק'
וד"ל יותר אין ובטוח אני שיבין כ"ק יח"נ מעתה
דברי ידידו באמת בלב שלם

שלום במוהר"ר אברהם

רב

(נו' 54)

ביה ה' בראשית תיקוניין

חיים ארוכים אל כ"ק הרב הצדיק קודש עליון נפשי קשורה בנפש
ממש ק"ש מ"ה יהודא ליב הכהן ש"נ ס"ו עד ביאת ינון בבא"ט

אד"ש הסכם כ"ק על הדפסת ספרי הק' לקוטי אמרים מיום ג' תבוא
נתן בלבי עוז ותעצומות ועוד באותה הלילה ראיתי את כ"ק אדומ"ו ה"מ
ג"ע יושב על כסא קדשו והוא עומד עליו והה"מ נבג"מ נענע לו בראשו ואמר
לו בזה"ל ק לייבני דאס זאג עך דיר אז זלמינס ספר איז תורה מג"ע העליון
ע"ב לה"ק ותחי נפשי ז"ו אין רק יוסיף השיי חו"ש ולעכדו בדעת והשכל
נס"ו

ד"ש כאח ממש בן גילו

שניאור זלמן בא"א מ"ה ברוך זלה"ה

• • •

רג

כדי • שלא להוציא הנזיר חלק נציג כאן דבר יקר כדי לכות את
הרבים והיא מכתב קודש מאת הרב המחבר זלה"ה הוא רבינו הגדול הקדוש
האלקי אור העולם מורינו ורבינו דוב בער נבג"מ המגיד ממעזריטש להרב
האלקי קודש קדשים הדמי לבר אלהין כק"ש רבי ליב שרה"ס נבג"מ זי"ע
מה שנתנו בעת הליכתו בשביל פדיון שבתי ישראל וז"ל הטהור אות באות.

הנני מן המודיעים נידן האיש הנוכחי ה"ה התורני הרבני מוה"ר יהודה
ליב בה"ר יוסף איש הנקרא בפי כל רבי ליב שרה"ס מראוני העוסק
במצוה רבה שאין למעלה הימנה כאשר יפרש שיחתו באר היטב פה אל פה
דברים שאין להעלותן על הכתב בכך אם יראוהו אנשים המקשיבים לקולי
וסרים למשמעתי עצתי אמונה להיות לו לעזרו ולסעדי ולהתאמץ את עצמו
בכל מיני התפעלות הן בגופם הן בממונם כי מעיד אני עליו שאין בדבריו
שום נתפל ועקש ועולה לא נמצא בשפתיו וירא את ה' מרבים ואין לך מצוה
גדולה מזו ונבון יבין לאשורו להיות מן הוריון המקדימין ובודאי שכרו
יהיה כפול ולאשר שבטוח אני במדת טובים לדברי המועטין יחיוק כמרויין
אמרתי לקצר וכל טוב מהם לא יבצר וה' הרועה אותם מעודם יברכם בנפשם
ומאודם: הכ"ד דורש שלומם היטיב

דוב בער במהור"ר אברהם זלה"ה
מ"מ דק"ק מעזריטש ודק"ק קאריש

רד

נוסח ההסכמה — בספר הלכה פסוקה • (טורקא, תקכ"ה)

הסכמת הרב המגיד משרים החרף המפורסם

דק"ק מעזריטש גדול זק"ק קאריץ

אנכי הרואה ראיתי חן מן בני עלי' ובידו מגלה עשה מנופה בייג נפה.
ועל קשיות חוקים. הנה זה בא לפרקי' דרש דרש: תנא והדר מפרש. ה"ה
הרבני המושל' ומפלג מהר"ר טודרוס הנותן אמרי ספ"ר הלכה פסוקה ואף
שהי' דרכי להיו' מן הנמנעים מליתן הסכמה על שום ספר אמנם שאני הכא
דאיכא פנים חדשות: ועביד דינא לנפשי'. ומקצר את האמרים מן הפוסקים
ששמנו כן הוא כי יורה יורה ידין ידין כי אמריו אמרי יראה. הלכה תבאה.
וראי לעלות על מזבח הדפוס הכ"ד המדבר לכבוד התורה תקכ"ה לפ"ק

ה"ק דוב במהור"ר אברהם זצלה"ה
מגיד משרים דק"ק מעזריטש גדול
וק"ק קאריץ

* הועתק מספר הנ"ל.

רה

קטע מבית רבי • אודות הרב המגיד

האחד המיוחד הוא רבינו הגדול הה"מ ממיזעריטש וראונא הר"ר דובער נ"ע אשר כבר נודע בשער בת רבים יקר תפארת גדולתו וכל הארץ מלאה תהלתו. הוא ה' האחד המיוחד שבתלמידי אור שבעת הימים אור ישראל וקדושו רבינו הקדוש הבעש"ט נ"ע. ועוד טרם באו לרבינו הבעש"ט נ"ע ה' מלא וגדוש מים התלמוד בבלי ירושלמי תוספתא ספרא וספרי וכל מדרשי חז"ל וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים עד להפליא. וגם בחכמת הקבלה ה' לו עשר ידות. וכמה געגועים ה' לרבינו הבעש"ט עליו שיבא אליו למען יאציל מרוח קדשו עליו עד כי חפץ ה' בידו הצליח. ואז נעשה תלמידו ורבינו הבעש"ט מסר לו כללי דאורייתא כולה. ואחר פטירת רבינו הבעש"ט נ"ע התחיל הוא לגלות אור תורת רבו הקדוש ולהפיץ מעיינותיו חוצה ונהרו אליו תלמידים רבים גאוני ארץ קדושים וטהורים אשר רוח ה' הופיע עליהם מרוח

* ח"א רכ"ה.

- (1) אופן כיאתו אליו ע"י כתר שם טוב ובהקדמת סי' לקריא מהה"מ וכשכתי הבעש"ט נ"ע.
- (2) בשבחי הבעש"ט כתוב שהרה"ק ר' מיכל מולאששוב נ"ע אמר שאחר ספירת רבינו הבעש"ט נ"ע הראו לו שמעיינות התורה שהיו נמשכים להבעש"ט נ"ע נמשכו אח"כ לתלמידו הה"מ ממיזעריטש נ"ע יע"ש.
- (3) הנוסעים להה"מ נ"ע היו הרבה מאד. אך להיות תלמידים מובהקים לו קבל רק יחידי סגולה. והרבה גדולים היו אצלו והה"מ אמר להם שהם אי"צ לזה הדרך. והרבה היו שאמר להם שאינם ראויים עדיין לזה. ואעפ"כ היו הרבה מהם נשארים שם. שאם שאינם ראויים להיות תלמידיו נשארו להיות משמשים להה"מ ותלמידיו. והיו נקראים בשם מסיקי התנור (הרובנקסט). ואמר רבינו שהם היו ג"כ אנשים גדולים מאד. וסיפר שפי"א באו אליו שלשה מהם להסיק התנור אצלו כלילה ורבינו שכב לישן אך לא היה ישן עדיין ושמע איך הם מדברים וע"ו. האי שאל מתבריו מהו המלא על אאע"ה שרצה לשחוט את יצחק בנו שמרעישים העולם בזה. מי זה לא היה עושה זאת אם היה הש"ת בעצמו אומר לו כזאת. הלא כמה וכמה שממנו נמשם על קדושת שמו אף כי לא דבר ה' בהם (וקדשו) זו הביא רבינו באגה"ק שלו אגרת כ"א יע"ש). א"ל חבריו מה דעתך בזה. אמר להם אני חושב בך. שעל כל ישראל אין זה רבותא כי יש להם זה בירושה מאמת הקדושים משאי"כ אברהם ה' בן תרח כו' ואעפ"כ כו' הרי זהו רבותא גדולה כו'. אך חבריו לא הספיקו זה להם לתירוץ מספיק כי הלא אעפ"כ הלא הש"ת בעצמו דבר עמו זמי זה לא ישמע לדברי הש"ת בעצמו יהי מי שיהי (ויותר רבותא הוא שהגם שהי' בן תרח הכיר את בוראו לב' שנים. אבל לאחר שכבר הכיר מה זה רבותא ששמע לדברי הש"ת שא"ל בכבודו ובעצמו כו'). והשיב ה"י שהמלא הוא מהוריות שקם בבוקר השכם ולא המתין איתה יום או לפחות איתה שעות להשתעשע עם בנו כי הש"ת לא אמר לו שילך תיכף כו' (ותירוץ זה הובא ג"כ באגה"ק הג"ל יע"ש). אך ה"ב לא קבל גם זה לתירוץ מספיק כאמור אם ה' הי' אומר לי לא הייתי מתחין גם על אור הבקר כי גם באישון לילה הייתי רץ לקיים מצותו כו'. והשיב ה"י שהמלא העדי הכתוב בעצמו ולא חשכת את בנך כו' ממני. ולכאורה תיבת ממני מיותר. אך הכתוב מעיד שגם אח"כ לא הי' שמחת אברהם ממה שלא נשחט יצחק ונשאר בחיים כ"א שגם אז שמה ממה שקיים מצות הש"ת שלא לשחוט כו' (ותירוץ

קדשו אשר הופיע בבית מדרשו¹. (וגם הרבה מחבריו תלמידי הבעש"ט היו באים אליו לפרקים להשתעשע עמו כו'). ולשמע שמעו הטוב הגיע השמועה גם לרבינו שהי' במדינת רייסין ותגדל התשוקה אצלו לבא להסתופף בצל קדשו. והש"י הי' בעזריו להביאו אל מחוז הפצו. וכאשר בא לשם וירא את האור כי טוב נשאר שם לשתות בצמא דברי קדשו. חזיבה יתירה גודעת לו מרבינו הה"מ נ"ע (כמ"ש לעיל) עד שמסר לו כל סתרי חכמתו וסמך עליו בשתי ידיו הקדושים אשר ממנו ישקו העדרים עדרי צאן קדשים בכל מדינות רייסין וכאשר דבר איש האלקים כן הי' כמבואר כ"ז לעיל באריכות יעו"ש.

דו

נוסח המצבה:

פ"ג אדמ"ר רשכבה"ג המאוה"ג הגאון בנגלה ובנסתר כל רז לא
אגס ליה הנשר האלקי בוצינא קדישא איש מופת הלוא הוא מורנו
ורבינו מו"ה ר' דובער זללה"ה גפטר שנת תקל"ג י"ט כסלו

זה הוכח בס' קדושת לוי להרה"ק מברדיסשוב נ"ע בס' זירא יעו"ש עפ"י. ואמר רבינו
שכא"א מהם מה שאמר התניק במדינה זו (כל"א ח"ט ער ח"ט געזאגט ח"ט ער
דערבאיי געהאלטען כו').

רשימת הספרים

— מפפרי רבותינו נשיאינו הק' ותלמידיהם —
מהם נלקמו ההוספות:

o

- (א) תורות ופתגמי הרב המגיד
(ב) הגהות וביאורים בתורת הה"מ
(ג) אמרות קודש — ע"ד הה"מ
(ד) מנהגי הה"מ
(ה) אגרות קודש

ספרי כ"ק ארמו"ר הזקן:

לקוטי אמרים — תניא	מאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ ז"ל
תורה אור	מאמרי אדה"ז — אתהלך לאוניא
לקוטי תורה	מאמרי אדה"ז — תקס"ב
סידור עם דא"ח	בוגה ירושלים
שלחן ערוך	מאה שערים

ספרי כ"ק ארמו"ר האמצעי:

תורת חיים בראשית, שמות	עטרת ראש
ביאורי הזהר	שער היחוד
שערי תשובה — ב' חלקים	שער האמונה
דרך חיים	שערי אורה

ספרי כ"ק ארמו"ר הצמח צדיק:

אור התורה — ע"ס: בראשית — ו' כרכים.	רשימות על שה"ש, קהלת ורות
שמות — ו' כרכים. ויקרא — ב' כרכים.	רשימות על תהלים
במדבר — ד' כרכים. דברים — ד' כרכים.	ספר המצות — דרך מצותיך
ג"ך — כרך א'. ביאה"ז — כרך א'.	

ספרי כ"ק ארמו"ר מהר"ש:

והחריט, תרלי"א	זאת חנוכת המזבח, מצה זו, יונתי.
מים רבים, תרל"ו	תר"ם
וככה, תרל"ז	ספר המאמרים תרכ"ח, תרכ"ט
חייב אדם לברך, תרל"ח	

ספרי כ"ק ארמו"ר מהורש"ב:

- ספר השיחות — תורת שלום

ספרי כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ :

ספר הזכרונות — ב' כרכים	ספר המאמרים : תרצ"ט—תשי"א
קובץ מכתבים — תהלים	ספר השיחות : קיץ ת"ש—תש"ה
קובץ מכתבים ג'	לקוטי דבורים — ד' כרכים

ספרי כ"ק אדמו"ר שליט"א :

ספר התולדות — אדמו"ר מהר"ש	לקוטי שיחות — ה' כרכים
	היום יום

ספרי חסידים :

סיפורים נוראים	שני המאורות
בית רבי	פלח הרמון — ע"ס בראשית, שמות, שה"ש
התמים	ביכל כתב"יד, באברויסק וואלף

**ספר
מצות דבריו ליעקב**

הוא לקומי אמרים אשר חנה ונזק דכח מחק שפתיו יסמרו דעת
 ויבא. ויהי פה קדוש יאמר אמתות טהורות
 נהר נהרם במורה אל תרם אור הרקנו אל רבי ומליר מללא כחוב הרור שגורלי
 כמפנים שפתו דבר כמלך מלכה אמר אמרם יאי ויפה כעתו וירי הודם כחדש
 תירי שבת נאמנו ה"ה סרב סגור החריף ונקי כמלה ובכספר גלון קטלרע
 ישראל האלון חודם שרשא נוציאל קדישא גללה עמוקים שבו הטוב טרע
 לעסקים כסדר מו' **רוב בער** לאלהיה ש"ל פ"ע נק"ה מעדרתם ואלרי
 קהלות תהילתם כישראל ענדל עשלת תהלות כשה"ל ומחוק
 כדכורו כמבוא והקדום כזה יתאר ככל כ"י היעב"ל פ"ה כהקדמות הספר הזה
 ומטעם כלל משיקנסהו כזה לקדום ההקדמות מתקאל' אגד סוף עשלת מרעע לטעם:

הובא יצתה לכתב המשם עם כמה לקומי'ם חדשים מהו ב' כהמבד
 אלל"ם ע"י ארבעי כחשלה כהורה וביראה ונתחזקת מהו
 שלמה משכדו אברהם מלויצק זמם כ' פטל וקטי מלמיה י"ח

תפס פה לק קארעין

תחת מתקנת ארבעי יחזיקם. צחל חוסר הלכום ו'תוף פארשי'ם
 סמל'תק לעיטסקי בטוי'אסטוי לאנק. ד"פ

אין דער פילאזאפוס. יידיש'ה פון דע' אפון **יאהן אקמאן**
קריינר ש"ס וילנע

בשנת תל"ז דבריו ליעקב אהרן וצאנז'ער **לישראל** לפ"ה

מוקסמיליא (מוקסן) משער הוצאה השני (קארעין, תקמ"ד)

ספר מגיד רבין ליעקב

והוא לקוטי אמורים אמרי נועם ונוף דבש מחק בכתיב
 דעת וחזרה יבקשו משהו פה ק' וש
 יאמר אמרות טהורות טהור גברא בגבורה של הורה אור חורן של
 רבי ומאיר נמצא בתו' תרור סגולתו כשמי' שמעו דבר המ'ין מלכ'
 אמר אמרא יאי ויפה בעתו מלך חודש כחדשו ומירי שבת בשבתו
 ה"ה ה"ב הגדול החריף ונקי רגליו ונגמקו גאון תפארת ישראל
 ה"א' חסידא ומדינה בוציל קדישא גולה עמוקים שמו הטוב כודע
 למרחקים כבוד מו' רוב בעיר זללה'ה שה' מ"מ דק' ק' ונעורט
 וטארי קדימת חסידות בישראל יגודל מעלת חסידות בעה"מ ומהות
 החסידות הטורה והקדושה היא יתכבד הכל באר היטב א"ה בהקדמות
 המספר הזה ומוטב על כל מעיין בספר הזה לקרוא ההקדמה מתחלה
 ועד סוף וימצא מרגוע לנפשו

הזכא

לכית הדפוס באמת עינא בקיחא על ענין סידור
 המספר ה"ה ה"ה ה"ה הרבני המובלג בתורה וביראה
 ובחסידות מו' שלמה כמו' אברה' בלויצק יתלם ב' פעלו' מ' ש'

נדבם פה קק קארעין

החזק ממעלת ארונינו המיוחד הגדול החסיד הרוכס יוון
 טשאזשארסקי סטאלניק לטענוקקי מטארהבני לאגרי יר"ה
 ברפוס' המשותפים ה"ה מו' בני היש בהרצני מו' ארית ליכ' יצ"ו
 ותחזו ה"ה מוהרר שמואל במה'ו' ישבר בער סג"ל
 בשנת מגיד רבין ליעקב חוקיו ומשכיליו ליעזראל לפ"ק

טאקסימיליא (מוקטן) משער הוצאה הראשונה (קארעין, חקמ"א)

**ספר
אור תורה**

הודו אחס ראו לקטיה יקרים מוכב

ומשו נחמדי אשר היה עמוי

ומטין כל מכוסיס מהרב הגדול בלאקי

המנוח מוכרר **דוב בער** זל"ה אשר

בכל קטי ארץ אור תורה

היה זורח לאתרו הלכו רבים וכן שלמים

אולי יזכו לענוס מופת טף אמרתו וכבר

כחו מקלת דבריו נדפסו בספר לקטו

אשרי והארץ האיר' סכבוד תורה וכע'

ז'ינו פעם נתיח לאור' ירדיו אשר היו

גנוזים בחומתא דגושפיקה דמלכא מאן

מלכא רבנן היה הרב המפורסם בניגל

קדישא מוכרר **ישעיהו** ט"ע דק"ק

דנוויץ והי' מהשמש

באמרוח כאלו הגע' ימים ונח

העם שיגלו דברים האלף בין החיים ראינו

לקבלו נדפסו על נייר יפה ובזאתו' נאות

ומעבדח וזה שמו אשר יקראו לו ספר

אור תורה כי נספ' הוה 'הבל' המאו'

שבתורה וכבילי' וכתובי'

יחבר' יתן להמאמר הלזה יחזור אחט

למוטב אל"ר :

נדפס בקק קארעץ בשנת

תקס"ד לפ"ק

מאקסימיליא משער הרצאה ראשונה

מפתח

לפסוקי תנ"ך, ש"ס, זהר ונוסח התפלה

— המכוארים בספר אור תורה —

○

בראשית

א. א	בראשית	בט.א
א. ג	ויאמר אלקים יהי אור	ב.א. ב.ב. בט.ד
א. כו	בעשה אדם בצלמנו	ב.ג. ב.ד
א. כז	ויברא אלקים את האדם בצלמו	ב.ד. ל.ד
א. לו	והנה טוב מאד	ב.ד
ב. א	ויכולו השמים והארץ	ג.א
ב. ב	ויכל אלקים ביום השביעי	ג.ג. ק.א.ב
ב. ז	ויפח באפיו נשמת חיים	ט.א
ב. ט	ועץ החיים בתוך הגן	ח.א
ב. טו	לעבדה ולשמרה	י.א
ב. יט	וכל אשר יקרא לו האדם	ד.ב
ב. כא	ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם	ג.ד. ק.א.ב
ה. א	זה ספר תולדות אדם	ד.א
	נח	
ה. ט	ואלה תולדות נח	ה.א
ה. יד	עשה לך תיבת עצי גפר	ז.א
ה. טז	צוהר תעשה לתיבה	ז.ב
י.א. כט	אבי יסכה	ח.ב
	לך	
י.ב. א	ויאמר ה' אל אברם לך לך	ז.ג
יד. כ	ויתן לו מעשר מכל	י.ג
טו. א	במחזה	ע.ג.ד
י. א	אני אל שדי	ז.ד
	וירא	
יח. ד	והשענו תחת העץ	ח.א
כב. א	והאלקים גסה את אברהם	ס.ה.א
כב. ז	ויאמר יצחק אל אברהם	ט.ד
	חיי שרה	
כד. א	ואברהם זקן בא בימים וה' ברכ	ז.ג. ק.ט.ג

סד

תולדות

י.א.ד	וואלה תולדות יצחק בן אברהם	כה, יט
י.א.ד. יג.ד	אברהם הוליד את יצחק	כה, יט
ד.ג	וידו אוחות בעקב עשו	כה, כו
א.ג	יושב אוהלים	כה, כז
י.ב.ב	ויואהב יצחק את עשו	כה, כח
י.ב.ב	ויגדל האיש	כו, יג

ויצא

ה.ד. יח.ג	מלאכי אלקים עולים ויורדים בו	כת, יב
א.ג	ויירא ויאמר מה נורא	כת, יז
י.ד.ד	והיה ה' לי לאלקים	כת, כב
י.ד.ד	וישא יעקב רגליו	כט, א
י.ד.ד	ורחל באה עם הצאן	כט, ט
כ.א.ד	שם הגדולה לאה	כט, טו
ט.ו.א	ורחל היתה יפת תואר	כט, יז
א.ג	ויואהב יעקב את רחל	כט, יח
ט.ו.א	ותקרא את שמו גד	ל, יא

וישלח

א.ג	וישבע יעקב	לא, ג
קיא.א	ויותר יעקב לכדו	לב, כה
י.ז.א	ויזרח לו השמש	לב, לג
י.ז.ד	וימלוך באדום בלע בן בעור	לו, לב

וישב

י.ז.א. פ.ו.ב	וישב יעקב	לו, א
י.ז.ג	ואביו שמר את הדבר	לו, יא
י.ז.ג	ותשב בפתח עינים	לח, יד
י.ז.ד	חזתמך ופתילך ומטך	לח, יח

מקץ

י.ד.ד	ויבא יוסף לעשות מלאכתו	לט, יא
י.ח.ג	ובגפן שלשה שריגים	מ, י
י.ט.ב	והיה האכל לפקדון לארץ	מא, לו
י.ח.ד	ועל פיך ישק כל עמי	מא, מ
י.ח.ג	וירכיבהו במרכבת המשנה	מא, מג
י.ט.ג	וירא יעקב כי יש שבר במצרים	מב, א
י.ט.ג	ויכר יוסף את אחיו	מב, ח
י.ז.א	וזאת הארץ תסחרו	מב, לד

ויגש

י.ט.ג	ויגש אליו יהודא	מד, יח
-------	-----------------	--------

מ פ ת ח

סה

מה, ה כי למחיה שלחני
מו, כט ויאסור יוסף מרכבתו

יחי
מח, ו אפרים ומנשה כראובן ושמעון
מח, טו ויברך את יוסף ויאמר
מט, ב הקבצו ושמעו בני יעקב
מט, י לא יסוד שבט מיהודא
מט, יב חכלילי עינים מיין
מט, יז הגושך עקבי סוס
מט, כב בן פורת יוסף
מט, כד ותשב באיתן קשתו

שמות
א, א ואלה שמות בניי
א, טו שם האחת שפרה
ב, א וילך איש מבית לוי
ג, ג אסורה נא ואראה
ג, ו אנכי אלקי אביך
ד, כז ויפגשו בהר האלקים
ה, ב מי ה'
ה, כג ומאז באתי אל פרעה

וארא
ה, ב וידבר אלקים — אני ה'
ה, ג וארא אל אברהם
ה, ז וידעתם כי אני ה'
ה, יב ואני ערל שפתים
ה, יג וידבר — ויצוום אל בניי
ה, כג ויפן פרעה ולא שת לבו
ה, כג דרך שלשת ימים נלך

בא
י, א למען שתי אתותי
יב, ב תחודש הזה לכם
יב, כא משכו וקחו לכם צאן
יב, כז ואמרתם זבח פסח לה'
יג, י ושמרתם את החקה

בשלה
יד, טו מה תצעק אלי
יד, כז וישב הים לפנות בוקר

כג, א
כג, ב
כג, ג
כג, ד
כג, ה
כג, ו
כג, ז
כג, ח
כג, ט
כג, י
כג, יא
כג, יב
כג, יג
כג, יד
כג, טו
כג, טז
כג, יז
כג, יח
כג, יט
כג, כ
כג, כא
כג, כב
כג, כג
כג, כד
כג, כה
כג, כו
כג, כז
כג, כח
כג, כט
כג, ל

טו. א	או ישיר משה	לא.ד
טו. ב	עזי וזמרת יה	לב.ג
יז. א	והיה כאשר ירים משה ידו	לכ.ד

יתרו

יח. א	וישמע יתרו	לג.א
יט. ו	ואתם תהיו לי ממלכת כהנים	לד.א
יט. טז	ויהי ביום השלישי	לג.ג
יט. כ	וירד ה' על הר סיני	לד.ד

משפטים

כב. יט	זבחה לאלקים יחרם	לז.ב
כג. יט	ראשית בכורי אדמתך	לה.א
כג. יט	לא תבשל גדי בחלב אמו	לה.ד
	תרומה	
כה. ב	דבר — ויקחו לי תרומה	לה.ג. לו.א
כה. מ	וראה ועשה כתבניתם	גר. קא.ג

תצווה

כו. כ	ואתה תצווה את בני	לה.ג
כח. יב	יפתח ה' לך את אוצרו הטוב	נה.ג

כי תשא

לב. יג	זכור לאברהם	לו.ג
לג. יט	וחנותי את אשר אחזק	לו.ג
לג. כ	כי לא יראני האדם חיי	לז.ב
לד. ז	נוצר חסד לאלפים	מו.ג
לד. ל	וייראו מגשת אליו	נג.ב

ויקרא

ה. א	ושמעה קול אלה	פז.ב
------	---------------	------

צו

ו. ב	צו את אהרן ואת בניו זאת תורת העולה	לח.א. נב.ב
ז. לד	חזה והתנופה	לח.ב

אחרי מות

טו. ג	בזאת יבוא אהרן אל הקודש	קד.ד
יח. ה	וישמרתם את חוקתי .. וחי בהם	לח.ג

קדושים

יט. יז	הוכח תוכיח את עמיתך	מא.ב
יט. כו	לא תאכלו על הדם	צו.א
יט. לב	מפני שיבה תקום	מא.א.ג

אמור

כא א אמור אל הכהנים
כג. מב בסוכות תשבו שבעת ימים

בהר

כה. כ וכי תאמרו מה נאכל

בחקותי

כו. ג אם בחקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם
כו. ד ונתנה הארץ יכולה
כו. ט והפריתי אתכם
כו. ח ואם מך הוא מערכך
כו. י ואם המר ימירנו

במדבר

ז. א גזר אלקיו על ראשו

נשא

ז. יג שלשים ומאה משקלה

בהעלתך

ח. ב בהעלותך את הגרות
ט. י איש איש כי יהי טמא לנפש
י. ב עשה לך שתי חצוצרות כסף
יא. כו ויתנבאו במחנה
יב. ג והאיש משה עניו מאד
יב. יד ואביה ירק ירק

קרח

יח. יט ברית מלח עולם

חקת

יט. יד זאת התורה אדם כי ימות באוהל

בלק

כג. ט הן עם לבדד ישכון
כג. כא אלקיו עמו ותרועת מלך בו
כד. ה מה טובו אוהליך יעקב
כד. יז דרך כוכב מיעקב — ומחץ פאתי מאב

פינחס

כו. כ ונתת מהרדך עליו
כז. ו עולת תמיד העשויה בהר סיני
כח. ח אשה ריח גיחוח לה'

מטות

ק.ד. לא, יז וכל אשה יודעת איש

משעי

נג. ט. ויסעו ממרה

דברים

נא.א. א. א. אלה הדברים

נא.א. א. יז. לא תכירו פנים במשפט

נא.ב. ב. כח. אוכל בכסף תשבירני

ואתחנן

נא.א. סא.א. ג. כג. ואתחנן אל ה'

נא.ג.ד. ק.ו.ג. ד. ז. מי גוי גדול — בכל קראינו אליו

ט.ו.ד. ד. כד. כי ה' אש אוכלה

נא.ב. ה. כה. וצדקה תהיה לנו

עקב

נב.א. ח. ד. שמלתך לא בלתך מעליך

נט.ב. ח. יט. והיה אם שכוח תשכח

נב.ב. ג.ד. י. יב. מה ה' אלקיך שואל מעמך

נב.ד. ג.ג.ב. יא. יב. ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה

נג.ג. יא. יג. והיה אם שמוע

קי.ב.ב. יא. טז. וסרתם ועבדתם

ראה

נד.ב. טו. יט. כל הבכור אשר יולד

שופטים

נה.ב. טז. יח. שופטים ושוטרים

קט.ו.ד. יז. טו. שום תשים עליך מלך

כי תצא

נה.ג. כא. י. כי תצא למלחמה

נה.ג. כב. ז. שלח תשלח את האם

נה.ד. כב. ח. כי תבנה בית חדש

נה.ד. כד. כ. כי תחבוט זיתך

כי תבוא

נו.א. כה. א. והיה כי תבוא אל הארץ

פ.ט.ד. כה. ח. ויוציאנו ה' ממצרים

נו.ג. כו. טו. השקיפה ממעון קדשיך

ב.ג. כח. ל. ישגלנה

נצבים

נח.ג. קה.ג	הנסתרות לה' אלקינו	כט, כח
נט.ג	ושב ה' אלקיך את שבותך	ל. ג
נט.ג	ומל ה' אלקיך את לבבך	ל. ו
נד	ראה נתתי לפניך את החיים	ל. טו
נא.א	העדותי בכם היום את השמים	ל. יט

האזינו

ס.א	יעדוף כמטר לקחי	לב, ב
לא	כנשר יעיר קנו	לב, יא
וזאת הברכה		
יד.ב. ס.א.א	וזרח משעיר למו — מימינו אש דת	לג, ב
כ.ב	וללוי אמר תומיך	לג, ח
ס.א.ב	וקרני ראם קרניו	לג, יז

יהושע

לב.ב	שמש בגבעון דום	י, יב
צה.ד	כי ארץ הנגב נתתני	טו, יט

שמואל-א

פג.ג. צו.ד	וחנה מדברת על לבה	א, יג
צ.ג.א	ויתן עוז למלכו	ב, י

שמואל-ב

צ.א.ד	צדיק מושל	כג, ג
-------	-----------	-------

מלכים-א

ג.ג	ויחכם מכל האדם	ה, יא
-----	----------------	-------

מלכים-ב

צ.א.ג	איש אזור	א, ח
-------	----------	------

ישעיה'

פד.ב. ק.א	כי רחץ ה'	ד, ד
צ.ג.ב	וטוכה תהי' לצל יומם	ד, ו
פה.א.ב. צ.א.ד	שרפים עומדים ממעל לו	ו, ב
פד.א	אודך ה' כי אגפת בי	יב, א
פט.ב	הנה ה' רוכב על עב קל	יט, א
ל.ג	ונגף ה' את מצרים	יט, כב
מג.א. פד.ג	או יחזיק במעווי	כז, ה
א.ג. כ.ב. צ.ב.ד	יעקב אשר פדה את אברהם	כט, כב
צ.ג	אשריכם זורעי על כל מים	לב, כ

ס.ג.	ל.ג. ו	יראת ה' היא אוצרו
פ.ג.ג.	לה.י—נא.	יא זפדויי ה' ישובון
פ.ז.ב.	מ. ג	קול קורא במדבר
פ.ט.ב.	מ. ט	על הר גבוה עלי לך
צ.ז.א.	מ. לא	וקוי ה' יחליפו כח
כ.ז.א.	מב. יג	ה' כגבור יצא
קט.ז.א.	מג. ד	מאשר יקרת בעיני נכבדת
פ.א. פ.ג.	מג. כא	עם זו יצרת לי
פ.ח.א.	מט. ג	עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
פ.ז.ד.	נא. ד	כי תורה חדשה מאתי תצא
פ.ג.ד.	נד. א	רני עקרה לא ילדה
צ.ז.ב.	נד. יג	וכל בניך למודי ה'
פ.ז.א.	נד. טו	הן גור יגור
פ.ב.ב.	נה. ח	כי לא מחשבותי מחשבותיכם
פ.ה.ג.	סו. ח	כי חלה וגם ילדה ציון

ירמיה

צ.כ.ד.	ב. ב	זכרתי לך חסד נעורייך
א.א.	ב. ג	ישראל ראשית תבואתה
פ.ח.ג.	ט. כב	אל יתהלל חכם בחכמתו
פ.ד.	יז. ז	ברוך הגבר אשר יבטח בה'
פ.ח.ג.	יז. ד	הושיעני ונושעה
פ.ג.ב.	לא. כב	נקבה תסובב גבר

יחזקאל

ס.ח.א. ס.א.א.	א. כד	בעמדם תרפינה כנפיהם
מ.ה.ד.	א. כו	ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם
כ.ה.ג.	ב. ט	והנה מגלת ספר
צ.ז.א.	כד. ו	הוי עיר הדמים
פ.ז.ד.	לו. ג	התחיינה העצמות

הושע

מ.ז.ד.	יא. א	נער ישראל ואזהבהו
פ.ה.ג.ד.	יא. ג	אנכי תרגלתי לאפרים
ח.ב.	יב. יא	זביד הנביאים אדמה
ק.י.א.	יד. ב	שובה ישראל

עמוס

ל.ד.ב.	ג. ז	כי לא יעשה דבר
מ.ז.ד.	ז. ב	מי יקום יעקב כי קטן הוא
צ.ג.	ט. יא	ביום ההוא אקים את סוכת דוד

עובדיה

צ.א.ב	והיה בית עשו לקש	יח
	מיכה	
צ.ב	לכו ונלכה אל הר ה'	ד. ב
	נושא עון ועובר על פשע — כי חפץ חסד	ז. יח
צ.ו.ב. ק.יא	הוא	
כ.ו.ב	כימי צאתך מאמ"צ	ז. טו
א.ג. פ.ט.ג	תתן אמת ליעקב	ז. כ
	חבקוק	
ט.ז.ב	וצדיק באמונתו יחיה	ב. ד
	זכריה	
פ.ד.א	רני ושמחי בת ציון	ב. יד
כ.ה.ג	מגילה עפה	ה. ב
ס.ח.ב	עוד ישבו זקנים וזקנות	ת. ד
	תהלים	
ס.ה.א	אודה ה' בכל לבי	ט. ב
ע.א.ב	ה' צדיק יבחן	י. א. ה
ס.ו.א	לא רגל על לשונו	טו. ג
ס.ו.א	שויתי ה' לנגדי תמיד	טז. ח
ס.ו.ב	וצפונך תמלא בטנם	יז. יד
ס.ו.ד	אני בצדק אחזה פניך	יז. טו
נ.ח.ב	אמרת ה' צרופה	יח. לא
ס.ז.ד	יום ליום יביע אומר	יט. ג
ג.א	תורת ה' תמימה	יט. ח
ס.ח.ב	ישגבך שם אלקי יעקב	כ. ב
ס.ח.ב	דרכיך ה' הדיעני	כה. ד
ס.ח.ב	סוד ה' ליראיו	כה. יד
ע.ה.א	הורינו ה' דרכיך	כז. יא
ס.ח.ד	מה רב טובך אשר צפנת ליראיך	לא. כ
ס.ח.ג	והבוטח בה' חסד יסובבנו	לב. י
ס.ח.ד. פ.ג.א	חסד ה' מלאה הארץ	לג. ה
ס.ח.ד	בדבר ה' שמים נעשו	לג. ו
ו.ד. ט.ט.א	עין ה' אל יראיו	לג. יח
ס.ח.ד	גדלו לה' אתי	לד. ד
כ.ג.ד	יראו את ה' קדושיו	לד. י
ו.ד. נ.ג.ב. ט.ט.א	עיני ה' אל צדיקים	לד. טז
ט.ט.ג	מציל עני מחזק	לה. י

סט.ב	דברי פיו און ומרמה	לו. ד
ס.ח.ד	ה' בהשמים חסדך	לו. ו
סט.ד	שלח אורך ואמתך	מ.ג. ג
ע.א.	גדול ה' ומהלל	מ.ח. ב
סט.ד	כי לא כמותו יקח הכל	מ.ט. יח
כח.א.ב	מציון מכלל יופי	נ. ב
ע.א.	ולרשע אמר אלקים	נ. טז
פ.א.ב	לך ה' החסד	ס.ב. יג
פ.ח.ד	לדעת בארץ דרכך	ס.ה. ג
ע.א.ג.	כוש תריץ ידיו לאלקים	ס.ח. לב
פ.ב.ג. פ.ג.	ואני תפילתי — אלקים ברב חסדיך	ס.ט. יד
ע.ג.ג.	כי אלקים יושיע ציון	ס.ט. לו
ע.ד.	בים דרכך ושבילך במים רבים	ע.ז. כ
א.א.	ויקם עדות ביעקב	ע.ח. ה
כ.ג.ג.	שמו את ירושלים לעינים	ע.ט. א
ע.ח.ב. ע.ב.ג.	תקעו בחדש שופר	פ.א. ד
ע.ג.ב.	אענך בסתר רעם	פ.א. ח
ג.ב. כה.ב. כו.א. נט.ב. צ.ב.ד.	כי שמש ומגן ה' אלקים	פ.ד. יב
ע.ז.א.	אשרי אדם עוז לו	פ.ד. יג
קיד.ד.	שמרה נפשי כי חסיד אני	פ.ו. ב
א.ב. כו.א. ע.א.א.	עולם חסד יבנה	פ.ט. ג
פ.א.א.	וכיראתך עברתך	צ. יא
ל.ז.ג.	כי בי חשק	צ.א. יג
ע.ה.ג. פ.ב.ד. צ.ו.ב.	להגיד בבוקר חסדך	צ.ב. ג
ע.ו.ג.	צדיק כתמר יפרח	צ.ב. יג
ע.ו.ג.	להגיד כי ישר ה' צורי	צ.ב. טז
ע.ח.א.	הרים כדונג נמסו	צ.ז. ה
ע.ב.ב.	רוממו ה' אלקינו	צ.ט.ה.ט
ע.ה.ב.	גבורי כח עושי דברו	ק.ג. כ
פ.א.	הכפירים שואגים לטרף	ק.ד. כא
פ.א.א.	הכפירים שואגים לטרף	ק.ד. כא
ח.ד. יד.א. ל.ג.ג. מז.ד.	כולם בחכמה עשית	ק.ד. כד
ע.א.ד. ע.ב.א.	יהי כבוד ה' לעולם	ק.ד. לא
י.ח.ג.	מטה עוזך ישלח ה' מציון	ק.י. ב
ע.ב.א.	מנחל בדרך ישתה	ק.י. ז
ע.א.ד.	יזכור לעולם בריתו	ק.יא. ה
י.ג. ע.ב.ג.	כח מעשיו הגיד לעמו	ק.יא. ו
י.ט.ד.	חנון ה' וצדיק	ק.טז. ה
פ.ג.	מן המיצר	ק.יח. ה
פ.ב.ד.	סבוני כדבורים	ק.יח. יב

מ פ ת ה

סמ

ל.ט.ב	קיה, יז	לא אמות כי אחיה
ע.ו.ד	קיה, כ	זה השער לה'
כ.ד.ד	קיש, יח	גל עיני ואביטה
ע.ג.ב	קיש, נט	חשבתי דרכי
ט.ז.ב	קיש, פט	ה' דברך נצב בשמים
כ.ה.א.ג	קיש, צו	רחבה מצותיך מאד
פ.ד	קיש, צח	מאובי תחכמני
פ.א.א	קיש, קסב	שש אנכי על אמרתך
פ.ג	קכ.א ה	ה' צילך על יד ימינך
פ.א.ד	קכו, א	שיר המעלות בשוב ה'
ע.כ.ב	קכו, ו	הלוך ילך ובכה
פ.ג	קלה, ב	הללו עבדי ה'
פ.א.ד	קלו, יג	לגחור ים סוף לגורים
נ.ו.ג	קלח, ב	כי הגדלת על כל שמך אמרתך
כ.א	קלט, ב	בנתה לרעי מרחוק
ע.ט.ב	קלט, ה	אחור וקדם צרתני
ק.ט.ד	קלט, טז	ימים יוצרו
נ.ה.א. ע.ו.ד	קמה, יח	קרוב ה' לכל קוראיו
ע.ד.ד	קמה, יט	רצון יראיו יעשה
ע.ה.ג	קמו, א	הללי נפשי את ה'
פ.ד	קמו, ה	ולתבונתו אין מספר
ס.ד.ד	קמו, ח	המכסה שמים בעבים
ע.א.ב	קמו, א	הללו את ה' מן השמים
ע.ד	קנ, ו	כל הנשמה תהלל יה

משלי

ג.א	א, ו	להבין משל ומליצה
פ.ו.ד. פ.ז.ב	א, כ	חכמות בחוץ תרונה
ו.ג. ק.ג.ג. ק.ה.ד	ג, יט	ה' בחכמה יסד ארץ
צ.כ.ב	ג, כ	בדעתו תהומות נבקעו
צ.כ.ד	ה, יט	דדיה ירווך בכל עת
צ.כ.א	ו, ו	לך אל נמלה עצל
צ.א.ג	ו, ט	עד מתי עצל תשכב
צ.כ.א	ז, ה	לשמרך מאשה זרה
י.א.ג	ח, ל	ואה' אצלו אמון
י.ח.א	י, ה	אגור בקייץ
מ.ח.ג	יא, ב	ואת צנועים חכמה
צ.ה.ג	יג, טו	ערום יעשה כדעת
נ.ח.ב	טו, טו	כל ימי עני רעים
נ.ו.ד	טו, כג	ודבר בעתו מה טוב
פ.ו.ג	טו, ל	ושמועה טובה תדשן עצם

יא.א	עטרת תפארת	טז, לא
צב.ג	ותפארתו עובר על פשע	יט, יא
צב.ג	עקב ענוה יראת ה'	כב, ד
ז.ד	טוב עין הוא יבורך	כב, יט
פד.ג	אמר עצל ארי בחוץ	כב, יג
קד.ד	שבע יפול צדיק וקם	כד, טז
עד.ג. צא.ג. קה.ד	ושמועה טובה מארץ רחוקה	כה, כה
פוב	עוזבי תורה יהללו רשע	כה, ד
קז.ג	מי עלה שמים וירד	ל, ד
פח.א	לעלוקה שתי בנות	ל, טו
צט.ג	דרך הנשר בשמים	ל, יט
פה.א	טעמה כי טוב סחרה	לא, יח
צא.ב		

איזכ

פח.ד	אדם לעמל יולד	ה, ז
צח.ג	הן שמים לא זכו בעיניו	טו, טו
א.א. יב.ד. לג.ג. צב.ב	והחכמה מאין תמצא	כה, יב
מא.ב	כתר לי זעיר	לו, ב

שה"ש

סא.א	שה"ש אשר לשלמה	א, א
סא.ג	משכני אחרוך נרוצה	א, ד
סא.ד	איכה תרעה	א, ז
סב.א	צאי לך בעקבי הצאן	א, ח
סב.ב	אשכול הכופר	א, יד
סב.ג	כתפוח בעצי היעד	ב, ג
סג.א	סמכוני באשיות	ב, ה
סג.א	דומה דודי לצבי	ב, ט
סג.א	השמיעני את קולך	ב, יד
סג.א	צאינה וראינה	ג, יא
סג.ג. כב.ג. כג.א	כחוט השני שפתותיך	ד, ג
סג.ג	באתי לגני אחותי כלה	ה, א
סג.ד	ראשו כתם פז	ה, יא
סד.ד	לכה דודי נצא השדה	ז, יב

רות

לוג.ג. צוג	עיניך בשדה אשר יקצורון	ב, ט
------------	------------------------	------

איכה

פד.ד	טבעו בארץ שעריה	ב, ט
פב.ג	נשא לבבינו אל כפים	ג, מא

קהלת

צה.ד	קהלת (רש"י)	א. א
ג.א	כיתרון האור מן החושך	ב. יג
פ.ח.ב	החכם עיניו בראשו	ב. יד
צ.ג.ב	כי אלקים בשמים	ה. א
צה.ג	ברבות הטובה רבו אוכליה	ה. י
צ.ד.א	טוב שם משמן טוב	ז. א
צ.ב.ב	כעס בחיק כסילים ינוח	ז. ט
צ.ב.ב	החכמה תחיה את בעליה	ז. יב
ז.ג	אמרתי אחכמה	ז. כג
פ.ג.ב	לך אכול בשמחה לחמך	ט. ז
פ.ו.ג	עיר קטנה ואנשים בה מעט	ט. יד
י.ז.ג	ראיתי עבדים רוכבים	י. ז

אכתר

מ.ג.ד	ובהגיע תור נערה ונערה	ב. יב
-------	-----------------------	-------

דניאל

צ.ו.א	ידע מה בחושכא	ב. כב
-------	---------------	-------

דברי הימים א

ע.ו.ד	תוד והודר לפניו	טז. כז
צ.ו.ד	דע את אלקי אביך	ט. כח

ברכות

ק.ה.א	אשר המלך שמקלטין אותו בביתו	ג. א
ק.ד.ד	אמר דוד שמרה נפשי — ולא חסיד אני	ד. א
צ.ח.ג. ק.ו.ג	תפילין דמארי עלמא	ו. א
צ.ט.ב	אליהו לא נענה כי אם בתפלת המנחה	ו. ב
ק.ג	גדול הנהגה מיגיע כפו	ח. א
צ.ו.א	לא יאכל אדם עד שיתפלל	י. ב
ק.ד.ד	כל הלך ז' לילות בלא חלום	יד. א
ע.ב.ד	כל הקורא ק"ש בלא תפילין	יד. ב
כ.א.ב	פתח פיך ויאירו דבריך	כב. א
ע.ה.ג	תפילות אבות חיקנום	כו. ב
ק.י.ב.ב	יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם	כח. ב
	אין עומדים להתפלל אלא מתוך	ל. ב
י.ט.ד. ק.ב.ג. ק.ח.ג	כובד ראש	
ק.ד.ד	אל יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה	לא. א
ק.ט.ו.ד	מי שאין לו דעת אסור לרחם עליו	לג. א
ל.א.ג	צדיקים עושים דצוננו של מקום	לה. ב
ק.ט.ו.ד	הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם	לה. ב

ק.ה.ד	ב"ש אומרים שברא מאור האש	נב, א
ד.ב	יודע הי' בצלאל לצרף אותיות	נה, א
קיא.ג	נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות	נח, א
ע.ט.ב	ג.א. ג.ג. ע.ט.ב	סא, א
קיא.ד	אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה	סג, ב
סח.ב	שבעל הקורה יכנס בעובי הקורה	סד, א

שבת

ק.ט.ב	ת"ד שעה ראשונה מאכל לודים	י, א
קב.ד	כל עיר שגגותיה גבוהים	יא, א
קח.ד	ג.ה.ג. קח.ד	לא, א
צ.ט.ג	נשאת ונתת באמונה	לא, א
טז.ג	עד שיבלו שפתותיכם מלומר די	לב, ב
ט.ד	בה"ש לא הכריעו בו חכמים	לד, ב
קב.ג	חותמו של הקב"ה אמת	נה, א
מ.א	בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאי	פה, א
קטו.ב	הבא לטהר מסייעין אותו	קד, א
ד.א. לד.ב	כל השומר שבת כהלכתו	קיה, ב
קיא.ב	אלמלא לא שמרו ישראל אלא ב' שבתות	קיה, ב
מז.א	שנכרתו י"ג בריתות	קלב, א
מט.ג	אין מול לישראל	קנה, א

עירובין

צ.ט.א	שאלו ואלו דברי אלקים חיים	יג, ב
ד.ד	לא ר' מאיר שמו	יג, ב
ה.א	מראה מ"ט פנים טהור	יג, ב

פסחים

ק.ט.ד	למאיר ובא קרא יום	ב, ב
קז.א	לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה	ג, ב
לח.ג	צדיקים דומין לפני השכינה כנר לפני האבוקה	ח, א
צ.ד.ב	ס.א. צ.ד.ב	נ, א
קד.ב	פעם אחת חל י"ד להיות בשבת	סו, א

יומא

ה.ב	ר' מאיר דייק בשמא	פג, ב
קט.ג	גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד	פו, א

פוכה

טז.ג	אם פגע בכך	נב, ב
צג.ב	לא ראינו שינה בעינינו	נג, א
קה.ב	אם אני כאן הכל כאן	נג, א

נג, א אשרי ילדותינו שלא בישה את זקנתינו י.ב.ב

ביצה

טו, ב לוו עלי ואני פורע קיד.ג
 טז, א שכל ימים היה אוכל לכבוד שבת קט.ד
 כה, ב מפני מה ניתנה התורה לישראל קח.ד

ראש השנה

טו, ב ג' ספרים נפתחין בריה ק.כ.ג
 כ, ב מיט שערי בינה נמסרו למשה ק.ב
 כז, א התורה חסה על ממונם של ישראל ק.א.ד
 לא, א זכור ושמור בדבור א' נאמרו לד.ד. קי.ב.ג
 לא, א שיתין אלפי שנין פ.ג.ג
 לב, א בראשית נמי מאמר הוא ב.ב

תענית

כה, ב כל העולם לא גיזון אלא בשביל חנינא בני ה.ג
 כה, ב כל העולם בנחת וחנינא בצער מ.ג.א
 כו, ב ביום חתונתו זה מית כה.יד

חגיגה

ד, א איזהו שוטה המאכד מה שנותנים לו ק.ג.א
 יב, א כי טוב לגונזו צ.א.ב
 יב, ב העולם עומד על עמוד א' כ.ז.ד
 יב, ב כל דבור ודבור היוצא מפי הקב"ה ה.ד
 טו, א זכה נוטל חלקו וחלק חבירו ה.ד. קי.ג.ג
 טו, א בת קול מכרזת שובו בנים שובבים ה.ד
 טו, ב תוכו אכל קליפתו זרק ה.ב
 כ, ב חומר בקדש מבתרומה מ.ג.ג

מגילה

ב, ב מנצפ"ך צופים אמרו ל.ו.ב
 י, א היתר נדרים פורחין באויר קה.ג
 י, ב כ"מ שנאמר ויהי ב.ב
 יב, ב במדה שאדם מודד מודדין לו ל.ו.ד
 יג, ב ישנו עם אחד אמר ל.ט.ב
 יד, ב מה ששלח יאשיהו המלך לחולדה נ.ג.א. ק.ח.ב
 כד, ב האומר איני עובר לפני התיבה ק.ד
 כד, ב העושה תפילתו עגולה ק.א.ב. קי.ב.א
 כד, ב ציפן זהב ק.א.ב
 לא, א כ"מ שאתה מוצא גדולתו צ.ח.ג. קי.א.ד

מו"ק

ת. ב אין נושאים נשים במועד קי.ב. ב

יבמות

י.ג. א כל תיבה הצריכה ל' בתחילה
 עט. א ביישנים, רחמנים גומלי חסדים
 פ. ב סדים אין לו זקן קי.א.א

כתובות

ה. א גדולים מעשה הצדיקים
 טו. ב כיצד מרקדין לפני הכלה
 נט. ב אין אשה אלא ליופי
 קג. א כבד את אביך לרבות אחיך הגדול
 קד. א עסקתי בתורה בכל עשר אצבעות קטו.ד
 קי.ד
 צו.ד
 סו.ג
 צט.א

גדרים

ה. ב לע"ל יוציא הקב"ה חמה מגרתיקה
 לב. א בן ג' שנים הביר אברהם את בוראו כו.א
 קי.א.ג

פוטח

ה. א בשמתא מאן דאית ביה
 לו. ב שראה דיוקנו של אביו יד.ד. יח.ד. פ.א.ד
 לח. ב אל תקרא יבורך אלא יברך ו.ד

קידושין

ל. ב בראתי יצה"ד בראתי תבלין
 שלשה שותפין באדם
 לא. א בשעה שאמר הקב"ה למשה אנכי ולא יהי לך
 פב. א אברהם אע"ה קיים כל התורה כולה ע.ב
 לה.ב
 לד.א
 ז.ד

כבא קמא

ב. א ארבעה אבות גויקין
 כו. א פתח בכד זסיים בחבית קי.ד
 קי.א.א

כבא מציעא

פו. א עד אברהם לא היה זקנה
 פו. א הצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה קו.ג
 קי.א.ג

כבא בתרא

טו. ב בת היתה לאברהם י.א. קו.ד. קי.ב.א
 עה. א פני משה כפני חמה נ.א
 קלט. ב הבנים יירשו והבנות יזונו כב.ג. פד.א

פנהדרין

יט. ב כל הלומד את בן חבירו תורה קי.א.א

עב

מ פ ת ח

צ.ג.	אלקיכם בהן הוא	ל.ט. א
צ.ט.ד	ביעתא בת יומא לא משתבח	ס.ד. א
ק.ח.א	אסור להגות השם באותיות	צ. א
ק.ח.א	אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או	צ.ח. א
פ.ח.ד	כולו חייב	
	אני יודע אם לעמל שיחה	צ.ט. ב

מכות

צ.ג.ג	רצה הקב"ה לזכות את ישראל	כ.ג. ב
-------	--------------------------	--------

שבועות

צ.ד.ג	דכל ישראל ערבים זה בזה	ל.ט. א
-------	------------------------	--------

ע"ז

כ.ה.א. כ.ו.א	לעיל יוציא הקב"ה חמה מצרתיקה	ג. ב
--------------	------------------------------	------

אבות

ק.י.ג.א	אל תהיו בעבדים המשמשין את הרב	א. ג
ק.י.ג.ג	יהי ביתך פתוח לרוחה — בית וועד לחכמים	א. ד
צ.ט.ב	הרחק משכן רע	א. ז
צ.ח.א	נגד שמא אבד שמיה	א. יג
ק.ב.א	אם אין אני לי מי לי	א. יד
ק.י.ד	איהו דרך ישרה	ב. א
ק.י.ב.ב	דע מה למצלה ממך	ב. א
ק.ט.א	עשה רצונו ברצונך	ב. ד
ק.ט.ז.ד	אל תעש תפילתך קבץ	ב. יג
ק.ח.א	השונה ומפסיק ממשנתו	ג. ז
ק.ט.ו.ג	כל שמעשיו מרובים מחכמתו	ג. ט
ק.א.ג. ק.י.ב.א	סייג לחכמה שתיקה	ג. יג
ק.ט.ו.א	איזהו חכם הלומד מכל אדם	ד. א
ט.ו.ג. ק.ב.א	איזהו גבור הכובש את יצרו	ד. א
כ.ה.ב	שכר מצוה מצוה	ד. ב
ק.ח.א	יפה שעה אחת בעוה"ב	ד. יז
ק.ו.ג	בעשרה מאמרות נברא העולם	ה. א
צ.ט.ג	הפוך בה	ה. כב
ק.ב.ד. ק.ט.א	העוסק בתורה לשמה	ו. א
ק.א.ד	חיי צער תחיה	ו. ד

זבחים

מ.ז.ב	עלה בכבש ובא לו לקרן דרומית מזרחית	נ.ג. א
-------	------------------------------------	--------

מנחות

נ.ה.ד	שתוק כך עלה במחשבה	כ.ט. ב
-------	--------------------	--------

ק.י. א כל העוסק בתורת עולה ק.ב.ד

חולין

ז. א פלוג מימין לא.ד

ס.ג. ב ראה ודאה הכל אחד נ.ד.א

ק.כז. א כל מה שיש ביבשה מ.ב.א

תמיד

ל.ב. א איזהו חכם הרואה את הנולד ק.י.ג

נדה

ל. ב משביעין אותו פ.ז.ג

כלים

ל. ד אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה ק.י.ג

מכילתא

ב.א. יב אשה אחת ילדה במצרים סיך בכרס א' ה.ג

תנחומא

וירא וירא בזכות שאמר אברהם למלאכים ח.א

וישב ויوسف מסלסל בשעריו הי' ק.י.א.ב

משפטים אם יש דין למטה אין דין למעלה נ.ד.ג

בראשית רבה

א. ד ישראל עלו במחשבה א.א. ב.ג. כ.א. כ.ב. פ.ג.ד

י. ב משל לאמבטי ג.א

י. ו אין לך כל עשב שאין לו מזל צ.ד.ד

כ. יב בתורתו של ר"מ כתנות אור באלף ב.ג. ד.ד. צ.א.ג

כ.ב. יג כשבא קין לפני אדה"ר ד.א

ל.ג. ד גדולים צדיקים שמהפכים מדה"ד לרחמים ק.י.א.ד

ל.ז. ז ראשונים קראו בניהם ע"ש המאורע ד.ג

מ.ד. יב אברם אינו מוליד ח.ג. י.ג

נ.ט. א ואברהם זקן — עטרת תפארת י.ב

ס.ג. ב ואלה תולדות — עטרת זקנים בני בני י.א.א

ס.ח.ט הקביה מקומו של עולם א.ד

ע.ה. יב שור זה יוסף וחמור זה יששכר ט.ו.ג

שמות רבה

מ.ה.ו. בא ואראך אוצרות של מתנת חנם ד.א

ויקרא רבה

י.א. ז כל מקום שנאמר והיה אינו אלא שמחה ל.א.ב

כ.ד. ט קדושים תהיו יכול כמוני ל.ח.ג. ל.ט.ב

מ.ב.א	כ.ו. י	שבעת ימים — אדם ובהמה תושיע ה'
		במדבר רבה
מ.ו.ג	י.ה. ט	ראה חסידותו של אהרן
צ.ד.ב	כ.א. כד	ביום השמיני עצרת
		דברים רבה
ק.ה.ד	ב. לו	כשעלה משה למרום
נ.ד.ג	ה. ז	אמר הקב"ה כשאתם שומרים את המשפט
		שה"ש רבה
	א	לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש
א.א		הזה לכם
		מדרש תהלים
פ.א.ד	ק. ד	מה ראה ארונו של יוסף
		ילקוט שמעוני
	ח"ב	רמו קעז מלמד שהביא הקב"ה כל בהמות
ד.ב		וחיות לאדה"ר
		תורת כהנים
מ.ג.א	ר"פ	ויקרא דבר הלמד מענינו
מ.ג.א	ר"פ	ויקרא דבר הלמד מסופו
		תנ"כ"א
א.ד	ט—כ	מה יגיעו מעשי למעשי אברהם
		זהר ח"א
כ.ה.א	ה. א	באורייתא ברא קב"ה עלמא
ל.ב	ה. ב	שיש מעלי שבתא
ג.ב	כ. א	ה' אלקים שמא שלום
נ.א	מ.ה. ב	כי טוב לגנוז והיכן גנוז
ג.א	נ.ה. ב	אדם אינו שלם עד שיהי' זכרונו בה
ט.ד	ק.ב. ב	האיל שנברא ביה"ש
ק.ג.ד	ק.ג. ב	בין תרין צדיקים עלמא יתיב
מ.ו.ג	ר.ט. א	אית חסד ואית חסד
נ.ב.ד. פ.ט.ב. צ.א.ד	ד.כ.ה. א	אנא סימנא בעלמא
כ.ג	ר.כ.ו. ב	ברכתא דבנין
ק.ג.א	ר.ל.ט. א	כד מלכא בקסטירא
		זהר ח"ב
ג.ב	כ.א. ב	שבלעם היה בקליפרס
ע.ג.ג	פ.ו. א	וכל התורה שמו של הקדב"ה
פ.ו.ב	צ.ד. ב	זכי יהבין ליה גפשא

א.ד	איזהו חסיד המתחסד עם קונו	ב קיד.
ק.ו.א	ועד הוא אחד בתלופי אתון	קלד. א
ד.ב	באסתכלותא ברא קב"ה עלמא	קסא. א
מ.ח.ד	איהו ברוך ואיהי ברכה	קסב. א
ד.ב	שהיריעות נגד הרקיעים	קסד. ב
ב.ב	יהי אוד דא חסד	קסז. א
פ.א.ד	ראה וינס החוצה	רל. ב
פ.א.ד	ע"פ כי מי בו ליום קטנות	רנבא

זחר ח"ג

ג.א	למה נברא החושך	ב מז.
ע.ג.ג	אורייתא וקוב"ה כולא חד	עג. א
מ.ז.ב	שובו בנים שובבים	קכו. א
ח.א	מאן דאית ליה עיינין	קנב. א
י.ח.א	יעקב הכריח התיכון	קפו. א

תיקוני זחר

ב.א	הקדמה ישראל — שיר אל	הקדמה
פ.ט.ב	בינה ליבא	הקדמה
כ.ב.א	האותיות נקראים סוסים	תי' ה
ל.ט.ב	ההוא מלה דלא נפיק בדחילו ורחימו	תי' ז
נ.ב.ג	שכל האותיות הם פנים נגד אחור	תי' לד
י.ד.ב	אין בין מים העליונים לתחתונים	תי' לח

ספר יצירה

נ.א	פ"ה מ"ו המליך אות ו' בהרהור
-----	-----------------------------

נוסחאות התפילה

צ.ב.ג	אלקיי אברהם אלקיי יצחק
צ.ה.ד	השיבה שופטינו כבראשונה
צ.ה.ב	רצה והחליצנו
י.ד.ג	הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח
צ.ז.א	ומזעדים לשמחה

הערות וציונים •

לספר

לקומי אמרים

•

בהענינים המובאים בספר זה — ביאורם עפ"י תורת
חסידות חב"ד, יכול הלומד להסתייע במפתח הענינים
שנדפסו בספר המפתחות לספרי חב"ד.

(נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודה לייב שי' גראנער)

•

	דף	עמוד
התנצלות : נדפסה רק בהוצאה הראשונה (תקמ"א) ואח"כ בהוצאת ירושלים תש"א.	א	ב
שירת המתחלת הקדמת, הקדמת הספר : בכת"י : הקדמה — תקומה זו ושלאחר נדפסו גם לספרו של סותב ההקדמה דברת שלמה ולקחא, תר"ח, וכותב שם (תמו"ל) : לאשר כי ה"י רצון המחבר הקדוש להודיע שני ההקדמות הללו בראש ספר זה [דברת שלמה], הגם כי כבר נדפסו בהספר ליקוטי אמרים זה כמה.	ב	א
שו"ה יראת, יראת הרוממות ואהבת המלך : ר"ת שם ה"י (ולהעיר מהתחלת ספר יד החוקה להרמב"ם : יסוד היסודות ועמוד החכמות — ר"ת ה"י), בכת"י הר"ת לא הודגשו.		
יראת . . ואהבת . . תקועה : ראה תניא ספ"ב.		
שו"ה הם, הבבית : = הבלתי בעל תכלית.		
שו"ה הם, ממעטין ומקטינים א"ע : חולין פט, א (הוכח בפרשי' עה"ט ואתחנן ה' ו'). ראה ספר המאמרים — אידיש, ד"ה אין הקב"ה בא בטרונא, שו"ה על, אלפים אלוף . . אלוף : ראה לקו"ת שה"ש בתחלתו, והתרים — תרל"א פ' תו"מ, סה"מ תשי"ח (ע' 272 ואילך) ובהערות שם.		
שו"ה נראה, בכל דור ודור וכו' : ראה תניא פ"ב.		
שו"ה מאריך, ובגודל חשכת גלותינו . . והאיר וכו' : להעיר מביאור ומשל הידוע מאד"י (התמים ח"י ב' ע' [עב] מט. חר"י ע' ג [802]).		
שו"ה ונעלה, ומזהיר . . מן ההגשמה ח"ו : ראה שרש מצות התפלה פ"ב (נדפס בשהמ"צ להצ"צ קטו, א) ומה שכתב שם בשם הבעש"ט בזה, שו"ה יתירה, דעת : בהוצאה השני (תקמ"ד) — מטתיים כגון עמוד הראשון של ההקדמה, ואחרי שורה זו באה עוד שורה : נאום אשר זעליג בן מהר"ר צבי הירש יצ"ו.	ב	ב
שו"ה של, והתאחדותה : להעיר מקונטרס תורת החסידות פ"ב.		

* מפני טיבות טבניות — באו הערות וציונים רק לחלק מהספר.
חלק גדול מלקי"א נדפס גם באור תורה, וכפי שאנחנו בציונים והערות שם. כן נסמן שם לספרי רבותינו נשיאנו הקי"ש ממאור תורת אלו.

עד

הערות וצינונים לספר לקוטי אמרים

עמוד	פרק	
ג	ב	ש"ה ודיבור, כמאמר ז"ל : ראה תולדות יעקב יוסף פ' וירא. ש"ה הקדוש, מוהר"ר : בכת"י אחרי חיבה זו מקום סנוי (ולא נכתב שם השם דוב בער).
ד	ב	ש"ה הקדוש, גילוי אליהו : ראה ספר השיחות היתשי"ג ע' 167 ואילך, ובכ"מ. ש"ה שהבעש"ט, שיחת עופות וכו' : להעיר מהקדמת הרח"ו לעץ חיים ע"ד הארז"ל.
א	ג	ש"ה בגלות, המר, טמאה : כ"ה בכת"י ובדפוסים אחרים. בכמה דפוסים נשמטו שתי תיבות אלו (ואולי מפני יראת הצנזור). ש"ה כיום, ובוזאי יש תמיד צדיקים : להעיר מתניא פ"א : ולכן אמרו"ל במדרש ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים עמו ושתלן בכל דור ודור וכו' וכמ"ש וצדיק יסוד עולם. ש"ה נשען, ימינו בה' ובעבדיו : להעיר ממכילתא בשלח עה"פ ויאמינו בה' ובמשה עבדו, עיי"ש.
ב	ג	ש"ה עתה, זה כמה מחמת : בדפוסים אחרים : זה כמה זמנים מחמת.
א	ד	ש"ה ובאמת, כי תחלת . . להטיב לברואיו : ראה ע"ח שער הכללים בתחלתו.
א	ה	ש"ה אר"י, אר"י וכו' : מקור מאמר חז"ל זה הוא כשיר השירים רבה פ"א עה"פ הביאני המלך, ושם : ר' ינאי אמר לא היתה התורה צריכה להדרש אלא מהחודש הזה לכם ומפני מה גלה הקדוש ב"ה לישראל מה ביום ראשון . . בזכות שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע מיד גלה להם. — בכמה הוצאות (של לק"א) נדפס : אמר רבי יצחק, ועפ"י מדרש הג"ל צריך לתקן (כנראה שהטעות באה מהמובא בפרש"י עה"ת בתחלתו אמר ר' יצחק וכו' — אבל אינו מדרש זה המובא כאן). ובאור תורה בתחלתו : במדרש לא ה"י צריך להתחיל וכו'. — לכללות מאמר זה להעיר מהמבואר בכ"מ בספר זה (ובאור תורה) על מאמרו"ל (רות רבה רפ"ב) כמי נמלך כנשמותיהן של צדיקים, הביאור ע"פ דא"ח ראה ד"ה בשעה שהקדימה, תרס"ג בסופו. סה"מ קיץ הש"ת ע' 17 ואילך, סה"מ היתשי"ג ע' 15. ובכ"מ. ש"ה הצמצום, ואלה . . הוליד : ראה בכ"ז אר"ת ד"ה במדרש ואלה תולדות (יא, א). יצחק יעקב : כ"ה בכת"י ובדפוס ראשון, וראה להלן בד"ה אברהם הוליד (ט, ד). ש"ה בזוהר, בזוהר זכי יתיר וכו' : ח"ב צד, ב. ראה ד"ה ויחלום תשי"ח סעיף ד' ואילך (נדפס בסה"מ תשי"ח ע' 85). ש"ה כשגולה, כשנולד . . אלא נפש הבהמית : להעיר מקהלת רבה פ"ה, אבות דר"נ סט"ו. וראה שו"ע אדה"ו חארי"ח מהדו"ב סימן ד' בסופו. לקוטי שיחות כרך ג' ע' 763 ובהערות שם. ש"ה באהבתו, משרה אותו . . את הקב"ה : להעיר מפי הה"מ על מאמר רז"ל דע מה למעלה ממך (נדפס להלן ג, ג). ש"ה אותו, שלא יפסוק מחשבנתו אפילו רגע אחד : ראה כתר שם טוב ח"א ד"ה מעלה גדולה, תניא רפ"ד, ספ"ב. ש"ה אנו, אנו מחזיקים אותו ית' : להעיר מבראשית רבה (סט, ג) עה"פ והנה ה' נצב עלי. נתבאר בארוכה באה"ת ויצא (כרך ה', תחלת, א ואילך). בשיחת ש"פ גח תשכ"ה (לקרי"ש כרך ה' ע' 294) עיי"ש. ד"ה והי עקב, השל"א.

	עמוד	דף
שׁוֹיָה לַהַתְּפַלֵּל, מִיד בְּשֹׂאוֹמֵר . . אצלו: נמצא בכשׁ״ט ח״א ד״ה מִיד כְּשֹׂאוֹמֵר.		
שׁוֹיָה הוֹלֵךְ, וּבְכָל הַיְכַל דִּינָן אוֹתוֹ: לַהֲעִיר מִתְּנִיא פְּכִיט (לו, ב).		
ד שׁוֹיָה כְּעִינָן, וּבִזָּה מַעֲלָה אֶת הַמִּזֵּז: רָאָה כְּשִׁיט ד״ה מִהֲבַעֲשִׁיט . . מִיזוּ שְׂבָאִין, שֶׁם ד״ה יָחֻשׁוּב שְׂבַתְּפַלְתוֹ.		ה
א שׁוֹיָה דְּבַמְצָרִים, דְּבַמְצָרִים, עַד גְּמִירָא: לְכַאוּרָה צִ״ע הַשִּׁיכּוֹת כָּאן. לְכַלּוֹת עֵינָן הַמּוֹבָא כָּאן — דְּבַמְצָרִים הִי גְלוֹת הַדַּעַת וּבִיצִיאַת מְצָרִים הוֹצֵאת הַדַּעַת — רָאָה בְּלִקּוּת דְּרוּשֵׁי פִי צוּ, סִידוּר שַׁעַר חַהֲמִ״צ. שַׁעַר הָאֲמוּנָה לְאֲדוּמִיר הָאֲמַצְעִי, דְּרַמִּ״צ לְהַצִּיץ מְצוֹת חֲמִץ וּמְצָה. וְעוּדָה. שׁוֹיָה וְהִגָּה, וְהִנֵּה אֵיל אַחֵר . . לְשׁוֹן שִׁינּוּי: הוֹבָא בְּאַהֲרֵית יִירָא (כֶּרֶךְ א' ק, ב). עִי״ש.		ו
שׁוֹיָה רֵק, דָּבַר א' הַמְּחַבְּרִים: רָאָה אֲנִיִּיךְ סִיב.		
ב שׁוֹיָה אוֹתוֹ, אֲהַבָּה וִירָאָה כֹּאחַת: רָאָה לִקּוּת וְאַתְחַנֵּן ד״ה וִידַעַת פִּיב. אוֹר הַתּוֹרָה וַיֵּשֶׁב (רסו, א). וְרָאָה גַם תְּנִיא סְפִי״ט.		ו
ג שׁוֹיָה וְזָהוּ, וְזָהוּ קוֹל . . הַתְּעוֹרְרוֹת: רָאָה תּוֹרַת הַבְּעֵשִׂיט עַל מֵאֵמֶר דְּוִיל בְּכָל יוֹם בַּת קוֹל וְכוּ' — נִדְפַס בְּכִשׁ״ט ח״א ד״ה קוֹשִׁיא מִהֲבַעֲשִׁיט. הוֹבָא וְנִתְבָּאָר בְּלִקּוּת חֲצָא (לו, ד). לִקּוּת שֶׁלַח (מו, ב). שׁוֹיָה יִרְדֵּה, עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמֵיט רַבִּים: רָאָה תּוֹרַת הַבְּעֵשִׂיט עִיט זֶה (נִדְפַס בְּסֵפֶר הַזְּכוּרֹגוֹת ח״ב ע' 427).		ו
שׁוֹיָה מְלָאכָה, וְזָהוּ פִי, עַד גְּמִירָא: צִ״ע שִׁיכּוֹתוֹ לְכָאן. שׁוֹיָה הַשּׁוֹכֵת, דַּתְּפַלָּה נִקְרָא שְׂבַת: רָאָה וְזָר פְּנַחַס דְּרַמִּ״ז עִיב, פְּקוּדֵי דְר״ס סְעִיב. נִתְבָּאָר בְּלִקּוּת בְּהַר ד״ה וְאֵת שְׂבַתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ (מֵא, א) בַּתְּחִלְתוֹ.		
ד שׁוֹיָה גִּזּוּ, כָּל מִי . . בַּחֲכַמְתּוֹ: נִדְפַס בְּכִשׁ״ט ח״ב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוּ' וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ.		ו
שׁוֹיָה אֵיחָא, אֵיחָא בְּגִמְרָא . . מִישׁ אֵין: נִתְבָּאָר בַּתּוֹרָה אוֹר בְּשֶׁלַח (סו, ב). אוֹר הַתּוֹרָה — לְהַצִּיץ — בָּא ד״ה הַחֲדוּשׁ הוּנָה סְעִי ד' (ע' רַגְנָה) וְשׁ״ג. שׁוֹיָה נִמְצָא, וְזָהוּ פִירוּשׁ . . אֵימְתוֹ עֵלִין: צִ״ע שִׁיכּוֹתוֹ כָּאן. נִדְפַס בְּאוּרֵיחַ (קסו, ב) בַּחֲזוֹר קִטְע בְּפִ״ע.		
שׁוֹיָה פִירֵשׁ, פִירֵשׁ אֶל תַּעֲשׂ: נִדְפַס בְּכִשׁ״ט ח״ב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוּ' וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ.		
א שׁוֹיָה בְּעִינּוֹת, מְצוּה לֹא לִשְׂשׂ . . פְּנִי . . פִירוּד חִי: רָאָה תְּנִיא סְפִלִיט, רִפ״מ.		ז
שׁוֹיָה מִרַת הוּי, הַנֵּס חוּץ לְדֶרֶךְ הַסֶּבַע . . נֵס עִ״פ דְרָךְ הַסֶּבַע: תּוּרָא מְגַלַת אֶסְתֵר (צג, א. צג, ג). וּבְכ״מ.		
א שׁוֹיָה אֵיזְהוּ, אֵיזְהוּ שׁוֹסָה . . רוּחַ שְׁטוֹת: נִתְבָּאָר בְּלִקּוּת וַיִּקְרָא (ג, ד) וּבְכ״מ. רָאָה גִ״כׁ כְּשִׁיט ח״ב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוּ' וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ.		ח
ב שׁוֹיָה בְּעוֹלָם, שִׁישְׂרָאֵל הֵם עֵינָן הַחַיּוֹת וְכוּ': לַהֲעִיר מִמֵּאֵמֶר רִוִּיל (תְּעִינָה ג, ב. זח״ב ה, ב) כֶּשֶׁם שֶׁאֵי לְעוֹלָם בְּלֹא רוּחוֹת כֶּךָ אֵיִא בְּלֹא יִשְׂרָאֵל. נִתְבָּאָר בַּתּוֹרָה אוֹר בְּשֶׁלַח (סוה, ב). לִקּוּת אַחֲרֵי (כו, א).		ח
ב שׁוֹיָה מְעִינָי, יְכוֹל לְהַפְּשִׁיט . . לְדַבֵּק עַצְמוֹ: לַהֲעִיר מִתְּנִיא מִלִּיא: בְּשַׁעָה שֶׁהוּא עֶצֶב בְּלִיאָה מִמִּילֵי דְעִלְמָא כּוּ' אוּי הִיא שַׁעַת הַכוּשֵׁר לְהַפֵּךְ הָעֶצֶב לְהִיּוֹת מִמֵּרִי דְחוּשְׁבָנָא כּוּ' לְעוֹלָם יִרְגִּיזוּ וְכוּ', עִי״ש.		ט
ג שׁוֹיָה כָּל, כָּל הַעוֹסֵק . . הוּי אֶלְקִים: נִדְפַס בְּכִשׁ״ט ח״ב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט וְכוּ' וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ.		ט

	עמוד	דף
ד	ט	ט
ד	ט	ט
א	י	י
ב	י	י
ג	י	י
ד	י	י
א	יא	יא
ב	יא	יא
ד	יא	יא
א	יב	יב
ב	יב	יב
ד	יב	יב
ב	יג	יג
ג	יג	יג

שׁוֹיָה שְׁמֵרָה, שְׁמֵרַת הַרְחֵמֵנוּת נוֹלַד כְּשִׁשׁוּרָה דִּין עַל הָאָדָם : לַהֲעִיר מִדְּרַךְ מִצּוֹתֶיךָ לַהֲצִיץ (קִיָּה, ב) דִּיָּה שְׁמַעְתִּי מִקְרוֹשֵׁי עֲלִיּוֹן.

שׁוֹיָה כְּבִיכּוֹל, זֶה הַמְּשַׁל . . אַחֲוֵתִי כְּלָה : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב בְּדִיָּה הַגִּיל.

שׁוֹיָה כְּשִׁישׁ, כְּשִׁישׁ לִמְלֶךְ . . בְּבוֹרָא יְתִי : גִּדְּפָס — עִם שִׁינְיִים קָלִים — בְּכַשִּׁיט חִיב סִדְיָה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ. וְרָאָה שֵׁם דִּיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי תּוֹרֵי זֶה.

א שׁוֹיָה אוֹתָהּ, לְבוֹרָא יְתִי. וְכֵן : בְּכַשִּׁיט שֵׁם לְאַחֲרֵי תִיבַת יְתִי — בַּא הַקְּטַע זֶה הַמְּשַׁל . . אַחֲוֵתִי כְּלָה, גִּדְּפָס לְעֵיל בְּדִיָּה צְדִיק מוֹשֵׁל.

ב שׁוֹיָה בּוֹהֵר, בּוֹהֵר . . לְעַצְמוֹ : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי תִיקוֹן.

שׁוֹיָה בְּגִמְרָא, בְּגִמְרָא הַצְדִיקִים . . לְבוֹרָא יְתִי : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב דִּיָּה זֶה. שׁוֹיָה הַמְּשַׁל, הַמְּשַׁל הוּא . . לְמַעֲלָה : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי כְּשִׁישׁ לוֹ.

ג שׁוֹיָה כְּשֶׁהוּא, כְּשֶׁהוּא מַחֲשֵׁב . . שְׂרוּצָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי בְּכָל דְּרַכִּיךְ.

ד שׁוֹיָה יִשִּׁים, יִשִּׁים כָּל . . הַעֲלִיּוֹנִים : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט שֵׁם. שׁוֹיָה הַעֲלִיּוֹנִים, וְיֵשׁ בְּאָדָם . . אֲצִלוֹ תְּמִיד : גִּדְּפָס בְּכַשִּׁיט חִיב בְּדִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי תּוֹרֵי זֶה.

א שׁוֹיָה לְהִיּוֹת, שְׂצַרִיךְ לְבוֹא לְמִדְרִיגַת אִיִן וְאַחֲכֵי כּוֹי : רָאָה כּוֹה תּוֹיָא בְּהוֹסְפוֹת (קִיָּה, ד) וְבַכִּיָּמ.

ב שׁוֹיָה הַמְּצוּהָ, הַמְּצוּהָ הִיא אֲבֵר הַשְׁכִּינָה : בְּתִיּוֹ תִי רַמִּיָּח סִיקוּדִין אִינּוֹן רַמִּיָּח אֲבֵרִין דְּמַלְכָא — הוֹבָא וְנִתְבָּאָר בְּתַנַּיָּא פְּכִיָּנ.

ד שׁוֹיָה אִיִן, שְׁמֵרַת אֲדוּנִי הִיא נְגִילַת : וְאַעֲפִיִיכּ בְּנוֹגַע לְנֵס פּוֹרִים „לֹא נוֹכַר שֵׁם הוֹיִי בְּמַגְלָה וְלֹא שֹׂאֵר הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַקְּבִיָּה” (תּוֹרָה אֹרֶךְ ג, ב. עִיִּישׁ).

א שׁוֹיָה פִי, גִי סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרִיָּה : רָאָה צּוֹאֵת הַרִיבִישׁ דִּיָּה זֶה, כְּשִׁיט חִיב בְּרִיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט כּוֹי, פִי הַמְּשַׁנָּה.

ב שׁוֹיָה אֵיתָא, אֵיתָא בּוֹהֵר : חִיָּג רְנָה, ב. וְרָאָה בְּסִפְרָא עֲבֹדַת יְהוֹיָכִי לְהַרְמִיק סַעֲרֵי הַ.

שׁוֹיָה דִישׁ, גִי מִינֵי אֲהַבָּה . . אִמִּי : רָאָה כְּכִיּוֹ תּוֹרָה אֹרֶךְ דִּיָּה רִנִּי וְשִׁמְחִי (לו, א) וְבַכִּיָּמ.

ד שׁוֹיָה שִׁיר, שִׁיר הַשִּׁירִים וְכוּי : רָאָה גַם לְקַמֵּן סִימָן עֲדָר (וְשֵׁם בִּיאֹר עַל תּוֹרָה זֶה).

ב שׁוֹיָה עֲלִמִין, (נִרְאָה חֲסֵר כֹּאן) וְלִפְנֵמִים : בְּאִרְיָת (גַּה, ג) שֵׁם גִּדְּפָס דִּיָּה זֶה — אִיִן הַתִּיבּוֹת „נִרְאָה . . כֹּאן” — זִמְהַתִּיבָה „וְלִפְנֵמִים” (סִימָן סח) עַד גְּמִירָא — בַּא בְּהַמְשָׁךְ אִי לְהַגִּיל. וְהַגִּירָאָה שֵׁם : עֲלִמִין מְמַלָּא וְלִפְנֵמִים בַּא הָאָדָם לְעוֹלְמוֹת שְׁפִלִים וְמֵאֻסִים וְחוֹשֵׁב מַחֲשַׁבּוֹת שֶׁל הַבַּל הִי צְדִיק יִבְחֵן.

ג שׁוֹיָה יַחֲשַׁב, נֵם אִנִי עֲשִׂיתִי שְׁמִיךְ מִנְהוֹ : רָאָה כְּשִׁיט חִיָּא דִּיָּה מִהֲבַעֲשִׁיט שֵׁם נוֹדְמָן. סִפְרָא הַמֵּאֲמָרִים — קוֹנְטְרַסִים כִּרְךְ בִּי (שֵׁט, א) וְבַמְּכַתֵּב שֵׁם (שֵׁט, ב).

שׁוֹיָה מִיָּז, חֲמוֹר כְּמוֹ לִילַד כּוֹי : לַהֲעִיר מִחֻגִיא סִיָּז. עִיִּישׁ.

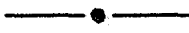
שׁוֹיָה הַלֵּל, הַלֵּל . . קִיּוֹם הַעוֹלָם : לְכַלְלֹת מֵאֲמַר זֶה רָאָה תּוֹרַת הַבְּעֲשִׁיט עִיָּם לְעוֹלָם הִי דְּכֹרְךְ נִצַּב בְּשָׁמַיִם (וְהוֹבָא וְנִתְבָּאָר כְּשַׁעֲרֵי הַיַּחֲוֹד וְהַאֲמוּנָה — לְרַבְנָא חֲזַקָן — פִּיא. וְרָאָה קוֹנְטְרַסִים חִיָּי אֵלּוּל הַתְּשִׁיבָה עִי 13 וְאִילָךְ).

	עמוד	דף
א שו"ה צער, תפילין . . מוחין : ראה משנת חסידים ריש תיקון תפילין. סידור הארז"ל כונת תפילין. תניא רפמ"א.		יד
ב שו"ה חכמה, מביא הצניעות חיות לבניו : ראה יומא מז, ב. טשו"ע אריח סי' רמא. תניא ספ"ב.		יד
שו"ה ומכת, למדת אין . . וממילא בא החיות : להעיר ממארו"ל אין אני והוא וכר (סוטה ה, א). וראה תניא פ"ו (י, ב) : ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתבי. עיי"ש.		
ג שו"ה המנחה, מנחה הוא עת דין : ראה סידור הארז"ל כונת מנחה ולהעיר ממאמר רו"ל (ברכות כו, ב) : יצחק (גבורה) תיקן תפלת המנחה. שו"ה וחה, כמשל המלך וכר : ראה ג"כ לקרית ראה (לב, ב). ד"ה אני לדודי ה'ש"ה.	יד	
א שו"ה שהזמן, יצה"ר . . כח התאוה : ראה לקרית חקת (גו, ד). ובכ"מ.		טו
ד שו"ה ויסעו, ויסעו ממרה . . נעלה גם כן : נדפס באר"ת מסעי (ג, ג). וראה בורספות סימן סג, סת.		טו
ב שו"ה נעלה, והנה כתיב . . גדלות כניל : נדפס באר"ת וישב ד"ה ותשב בפתח עינים (יו, ג). (באר"ת מסעי הניל לא נמצא קטע זה כאן, ולכאורה צ"ע שייכותו כאן).		טז
שו"ה בן, והבעש"ט אמר . . וזהו פי' : נדפס בכש"ט ח"ב ד"ה מהבעש"ט כר פי' על מה שאמרו בנהר.		
ג שו"ה מהחכמה, וזהו . . הצרה : תיבות אלו נמצאות בכש"ט בסיום מאמר הבעש"ט הנ"ל.		טז
ד שו"ה כותבין, תמונת אות צ' י"נ : מצת שמורים (לא, ב). ובשו"ע אדה"ז חאר"ח סי' לו סעי' ב' (ע"ד אות צ') : ועל פי קבלת האר"י ז"ל כל הצד"י שבתפילין היא ראש ימין כמו י"ד הטובה ושמאלה גו"ן כפוסה.		טז
א שו"ה בתפלה, בתפלה . . מדת חכמה : נדפס בכש"ט ח"ב ברי"ה מהבעש"ט כר פי' על מה.		יז
ב שו"ה חכלילי, חכלילי . . גדולה : קטע מזה הרבא ונתבאר באור התורה בראשית (שס"ט, א).		יז
ג שו"ה שעלי, אות הח' . . תמונת ו"ז : מצת שמורים שם. שו"ע אדה"ז חאר"ח סי' לו סעי' ב' אות ח' : וב' רגלי צ"ל כב' זיינין לכתחלה וע"ס קבלת האר"י ז"ל צ"ל רגל הימנית כמו וי"ו.		יז
ב שו"ה שאלולי, שאלולי הצמצום לא היו יכולין להיות העולמות האלו : ראה ע"ח בתחלתו.		יט
שו"ה הבעש"ט, הבעש"ט ז"ל והכהנים הלויים : נדפס בכש"ט ח"ב ד"ה מהבעש"ט כר בשמוכ"ח.		
א שו"ה חסידותו, וא"י עמרם לא טעם טעם חטא : ראה שבת גה, ב. שו"ה כזה, יוס א' חיוס א' של מע"ב : ראה שו"ת הרשב"א ח"א סי' ט. אוה"ת וישב (רסח, א). וראה ג"כ לקרית דאתחנן (יא, ב).	כ	
ב שו"ה הגמצאים, במחשבה הם קדומים לכל . . אנא אמלוג : ראה בראשית רבה בתחלתו. לקרית נצבים (גא, ב). ד"ה ואלם חי אני (נדפס בדורמ"צ). ובכ"מ בלק"א ואר"ת לזה"מ.	כא	
שו"ה אך, כי לא היו . . עיכוב השפע וכר : לכללות עינים אלו [חסד שבחסד, גבורה שבחסד] — ראה כש"ט ח"ב ד"ה מהבעש"ט כר בשמוכ"ח. שער היהוד והאמונה רפ"ו, מים רבים — תרל"ז פ"ה. סי' המאמרים תש"ב		

	עמוד	דף
ע' 28 ואילך. וראה ג"כ ד"ה משיב הרוח, תקס"ב. ד"ה ויתן לך, תקס"ב. תורת חיים תולדות ד"ה ויתן לך האלקים.		דף
ג שו"ה שניהם, שניהם הולידו את יעקב: ראה לעיל ד"ה אברהם הוליד. שו"ה כ"ד, נקראו כהנים לויים: ראה בכש"ט שם. לעיל ד"ה ויפגשוהו.	ג	כא
ד שו"ה שעושין, מכוונים ושווים למחשבת הבורא ית': כמובן שאין בזה מניעת ענין הבחירה — ראה בכ"ז תורת חיים תולדות ד"ה ויתן לך (פ"א ואילך).	ד	כא
א שו"ה ליוסף, בכור נקרא חכמה: ראה פרדס שער ערכי הכינויים פ"ב ערך בכור.	א	כב
ב שו"ה איכריה, דעצם התקשרות. . . ונמשך מהמוחין: ראה לקו"ת ואתחנן (ג, ב).	ב	כב
שו"ה לפי, שיוסף ה"י מעלמא דאתכטיא: ראה תר"א ויגש ד"ה וילקט יוסף (מ, ב).		
שו"ה שהי, פרעה לשון גילוי: מאו"א אות פ' סכ"ד.		
שו"ה והי, והי האוכל. . . מ"ן וד"ל: לכללות מאמר זה ראה באוה"ת להצ"צ (שמג, ב).		
א שו"ה מ"ש, מ"ש האר"ז"ל: לכללות מאמר זה — ראה דרמ"צ מצות האמנת אלקות פ"א ואילך, אוה"ת בראשית ד"ה ויאמר לו יהונתן וביאוריו. ובכ"מ.	א	כג
ב שו"ה עין, מטתכל בדבר מביא ברכה: להעיר מלקו"ת ד"ה ואתחנן וביאורו.	ב	כג
שו"ה שהסתכלות, שהסתכלות עושה כלי: עץ חיים ש"ד פ"ג.		
ג שו"ה שב, ופעולת השבירה היתה צורך העולם: להעיר מביאור הכתוב לא לתוהו בראה אלא לשבת יצרה בלקו"ת במדבר (מ, ד).	ג	כג
שו"ה תענוג, תענוג להשיי וכו': ראה תורת חיים תולדות ד"ה ואלה תולדות יצחק פ"ב.		
ד שו"ה הי, והנמשל. . . דבוק בתענוג רוחני: ראה בכ"ז סידור שער ברהמ"ז. דרמ"צ מצות אכילת קרשים. ובכ"מ.	ד	כג
ב שו"ה ובאו, וישטמוהו וכו': הובא ונתבאר באוה"ת ויחי (תי, ב).	ב	כד
שו"ה על, על הר. . . והעלם למעלה: ראה אוה"ת יתרו (ע' תתנו. תתנח). שו"ה עושים (הב'), עיקר התקשרות שלהם ה"י בעולם המחשבה: ראה תו"א לך (יא, ד). ובכ"מ.		
ג שו"ה אלא, במחשבתו נלחם. . . לילה: ראה זח"א פו, ב. אוה"ת בראשית ד"ה ויחלק עליהם לילה.	ג	כה
שו"ה אינו, לחודי ה' כביכול כאלו מלמד להשיי: הובא ונתבאר ברשימות הצ"צ לשה"ש (ע' ז).		
ד שו"ה לברוא בכל דבר. . . יש בו עשרה דברים: להעיר מתגיגה יב, א. נתבאר בשער היחוד והאמונה פ"י. ובכ"מ. וראה בחז"א"ג למהרש"א שם. שו"ה כיון, עשרה שמות שאינם נחלקים: ראה אבות דר' גתן פל"ד. וראה ג"כ שבועות (לה, א). מסכת סופרים רפ"ד. זכמובן שאין לזה סתירה למיש הרמב"ם ה"י יסודי התורה רפ"י ובשו"ע יו"ד סי' רעו. ראה ג"כ להג"ל, ובקטת סופר (סי' יא ס"ה) פסק כן להלכה ואכ"מ.	ד	כה
שו"ה סגולתו, סגולתו לשון סגולתא: פרדס שער ערכי הכינויים ערך סגולה. וראה שם שער הפעמים ערך סגולתא. הביאור ע"פ דא"ח — ראה אוה"ת בראשית (יב, ב).		

	עמוד	דף
א שריה וכשכל, כמבואר במ"א : ראה לעיל ד"ה ויאסור יוסף מרכבתו. ועוד.		כו
ג שריה לא, אל יאמר אי אפשר . . כשחטא צריך שיהא נמאס : ראה ספרא ס"פ קדושים. וראה דמב"ם הל' דעות פ"ב. ובשמונה פרקים לרמב"ם פ"ד. הובא ונתבאר בלקו"ת ואתתנן (ט, ד). לקוטי שיחות כרך ד' (ע' 1182). ד"ה באתי לגני תשי"ג ס"ז. ובכ"מ.		כו
שריה שדוא, וציו"ר ל הוא כ"ו וכן מ גם כן כ"ו : פרסם שער האתחית פט"ה.		
ד שריה היר"ה, ג' ידות יש וכו' : ראה בכ"ז לקו"ת נשא (כא, ב).		כו
א שריה מתנהג, מתנהג היר"ד לפי הוראות הדי שהוא בראש : ראה פרסם שער הצירוף פ"ג. נתבאר בשער היחוד והאמונה פ"ב.		כו
ב שריה איתא, איתא בזהר . . חכמה : לכללות מאמר זה להעיר מדרושי לקו"ת שלח (המבואר בענין מרגלים).		כו
שריה לאסוקי, כי מטרע"ה . . וגם דורו : נתבאר בע"ה שער הארת המוחין פ"א. שער הפסקים פ' שמות עה"פ ויקם מלך חדש.		
שריה השכחה, השכחה באה מחמת הנפילה : להעיר מוח"א קצג, ב. נתבאר בתניא פל"ז (מו, א).		
שריה צריך, צריך ה"י להקים . . דור השני . . דור המדבר : ע"פ המבואר בלקו"ת בענין חטא המרגלים שלא רצו להשפיל א"ע לבחי' מעשה, שזוה תכלית ענין נתינת התורה, לכאורה צע"ק כאן.		
ג שריה לרש, הצדיק נקי ציון . . כל המשכות . . ע"י הצדיק : להעיר מפרסם שער הצורות פ"ג. שער ערכי הבינויים ערך יסוד, צדיק, ציון. ראה ג"כ ד"ה בריש הרמנותא, תרצ"ה (נדסס בספר המאמרים — קונטרסים שלג, ב). לקוטי שיחות פ' קרח (ע' 1050) ובהערות שם.		כו
שריה רחמים, שיאשיהו שלח . . מחולדה הנביאה . . ואמרו רז"ל : מלכים ב, כב. מגילה י"ב, ב.		
שריה שאע"פ, שאותיות הנבואה . . לכסא רחמים : להעיר מחד"א"ג מהרשי"א שם.		
שריה הוא, צריך נלקחה : צ"ל : צריך לחקור על השורש שלה מאיזה עולם.		
ד שריה הרב, שע"י הניגון יכול להפוך פ"י האותיות : ראה פרשי' עה"פ ורחל באה (ויצא כט, ד).		כו
ב שריה הנה, הנה ח"ע עד גמירא : כ"ו המשך לריה כשעלה משה למרום.		ל
א שריה בגזן, שיש נוסחאות שונות וכו' : לכללות מאמר זה — ראה הקדמה לשער הסולל.		לא
ב שריה שאינו, סיכר : צ"ל : מכיר.		לא
ב שריה עולה, עולת תמיד : באה"ת פנחס (ע' איתנו) כתב הצ"צ : וי"א שהוא מכ"ק אאומ"ר ני"ע [רבנו הוקן] האי"ו כרור.		לה
ד שריה פירוש, פירוש השמות : בכמה דפוסים נשמט תורה זו.		לט
ג שריה ונחזור, ונחזור לענין עד גמירא : כ"ו המשך לריה ויכול השמים.		מב
א שריה וידבר, וידבר גוי ויצום : ראה בהוספות סימן סה.		מו
ג שריה התורה, יפה שעה אחת : לכאורה הוא ענין בפ"ע ואינו שייך להקדם.		מו

	עמוד	דף
ד שויה ולהיה, שלא ידאג אדם וכו' : להעיר משוית צ"צ שצד המלואים חלק שני סימן סב (לט, א).		נא
שויה שילד, שילוד עד גמירא : המשך לד"ה כל הבכור.		
ב שויה אור, אור הראשון נגזר לצדיק לעתיד לבוא : חגיגה יב, א. בראשית רבה פ"ג ו (וכ"ה בירושלמי ברכות פ"ח, ד). אבל במדרש רות בותר חדש פה, א איתא שהוא בתורה (עין ג"כ זח"א רסד, א. זח"ב קמט, א), ובדגל מחנה אפרים פ' בראשית בשם הבעש"ט באריכות. ובמאור עינים שמות עה"פ התפתח ותרצהו מבאר לפי פי זה הלי לעתיד לבוא" (הערת כ"ק אומ"ר שליט"א ד"ה ואתם הרבקים. תרפ"ד ע' 5).		נו
ג שויה כמו, ברי פנחס ב"י וכו' : דאה לקמן סי' רלט (נג ד) באריא.		נו
ג שויה וכאשר, ממחנה : צ"ל : ממנה.		נז
ג שויה קטן, והיכן מרומז הנסירה : ראה בהוספות סימן סט, ע		סב

ציונים והערות לספר אור תורה

- א. ציונים לתורות הה"מ הנמצאים בצוואת הריב"ש,
 כתר שם טוב, לקוטי אמרים (להח"מ)
 ב. לתורות הה"מ שהובאו (נתבארו) בספרי רבותינו נשיאתנו הק'
 ג. אי איזה הערות

o

(נערכו ע"י הרב התמים ר' יהודה לייב שי' גראנער
 והרב התמים ר' אהרן שי' היטריק)

עמוד	דף	
א	א	במדרש לא הי' צדיך להתחיל התורה : ראה גם לקו"א סי' א*.
א	ב	ועפ"ז יובן פ"י הפסוק ויאמר אלקים יהי אור : בהבא לקמן בכללות — ראה אוה"ת בראשית (כרך ג') תצא, ב' ראלך.
ב	ב	ויאמר אלקים . . . אור המתקיים : לשון הכתר שם טוב סוף ת"א. בראשית נמי מאמר הוא : ראה גם לקמן ד"ה ואתה תצוה (לו, א). ד"ה הנה אמרו רז"ל (קו, ג). הובא ונתבאר בד"ה זהחרים, תרלי"א (ע' סא). סה"מ תשי"א (ע' 140). ובכ"מ. ויאמר אלקים יהי אור : לקו"א סי' נט.
ג	ב	בתורתו של ר"מ : ראה גם לקמן ד, ה. אוה"ת תולדות (כרך א, קמט, ב). שם יושב (כרך ב, ערב, א). שם זיקרא (כרך ב, ע' תקנד). נעשה אדם בצלמו : ראה כתר שם טוב ח"ב. אוה"ת משפטים (ע' אירסו. ארצת). שם מגלת אסתר (ע' בישפב).
ד	ב	יש לתמוה . . . והנה טוב מאד : צוואת הריב"ש סו, ב. נכפל לקמן גז, א. ראה לקו"ת האויגו (עו, א). אוה"ת בראשית (כרך ג', תקל, סע"א). ביאוה"ו להצ"צ (ע' קמד). ד"ה חייב אדם לברך, תרלי"ח (ע' נא). ויברא אלקים את האדם בצלמו : לקו"א סי' רה.
א	ג	ויכולו השמים והארץ : לקו"א סי' קע. סה"מ תרכ"ט (ע' יז). שו"ה שמי, למה נברא החושך : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 239 הערה ב'.
ב	ג	כל האומר ויכולו בשבת : נכפל לקמן קא, ב. ראה אוה"ת הנוכה (כרך ה, ע' התקנב, ב). שם יתרו (ע' תתעד). שם תשא (ע' איתתקנט). שם ויקרא (כרך א, ע' גג).
ד	ג	שו"ה עיין, עיין לקמן סימן ת"ס וכו' : צ"ע הכוונה בזה.
א	ד	שו"ה כי, כשברא . . . מלך : להעיר מסדרי"א סי"א.
א	ד	שו"ה האדם, כשברא . . . נקי באדנות : ראה ב"ר (פ"ו, ד) : זאני מה שמי א"ל לך נאה להקראות ארניי שאתה אדון לכל בריותיך.
א	ד	איתא במדרש כשבא ק"ן לפני אדח"ר : לקו"א סי' קפו. ראה אוה"ת בראשית (כרך ג', תקיג, ב). חרי"ג, ב). שם במדבר (ע' מז). שם פנחס (ע' אקצג).

* הסימנים — כפי שנדפסו בהוצאת קה"ת, תשל"ג.

עח

	עמוד	דף
ב	במדרש וכל אשר יקרא לו האדם : ראה גם לקו"א סי' רמד (ושם בשינויים קלים והשמטת כמה שורות), אה"ת בראשית (כרך ג', ע' תקמ"א, ב), בתולדות יעקב יוסף פ' שמות הובא זה בשם הבעש"ט.	ד
ד	שו"ה כל, וכבר אמרנו בסימן . . . בסי' הנזכר ע"ש : צ"ע הכוונה בזה (גם בדפוס ראשון חסר ציון הסימן).	ה
ב	שו"ה אף, שהיה : צ"ל : שהי'.	ו
ד	שו"ה ידוע, ששם חן . . . יוצא משם הוי' : מאוי"א מעי' הי' סעי' צ"ב ובי"נ שם.	ו
ב	שו"ה לעשות, כמ"ש בסימן א' וע"ש : צ"ע למה מכוון ציון זה. צהר תעשה לתיבה : צוחת הריב"ש (ז, א). וראה בסי' הבעש"ט (לדוד, תרח"ץ) ע' 122 ובהערות שם. אה"ת גז (כרך ג', ע' תר"ד, א).	ז
ג	ויאמר הי' לך לך : ראה אה"ת בראשית (כרך ג', תקכ"ג, ב, תקכ"ד, ב) : עוד גז' באה"ת שם פ"י מחודש בענין ח"ת וכו'. עיי"ש. שם ואתחנן (ע' רעו). שם חצא (ע' תתרי"ב). וראה גם אה"ת ראה (ע' תרנד).	ז
ד	שו"ה כל, איך קיים כל התורה כולה וכו' : ראה בכ"ז אה"ת לך לך (כרך ר', ע' 2154 ואילך).	ז
א	במדרש בשכר שאמד אברהם : לקו"א סי' רנז. ראה אה"ת בראשית (כרך ג', תקל"ב). שם זיקרא (ע' קעה). שם דרושים לסוכות (ע' אחשנ"ג). סה"מ תרצ"ט ע' 54.	ח
ב	בזוה"ק אברהם אברהם : ראה ד"ה כטח בהוי" תש"ב (סה"מ תש"ב ע' 83).	ח
ד	איתא בזוהר כו' אותו איל נבראו בע"ש בין השמשות : ראה גם לקו"א סי' ז, רג (ושם עם שינויים), וראה אה"ת וירא (כרך א' ג, ב). שם יתרו (ע' תתס). שם חקת (ע' תתי"ט).	ט
ג	בת הי' לאברהם : נכפל לקמן קיב, א. הובא ונתבאר בשיחת שבת מבה"ח כסלו, פ' חיי שרה, תש"ג.	י
ד	במדרש ואברהם זקן : ראה אה"ת פנחס (ע' א"רב).	י
ג	שו"ה כבר, כבר בארנו . . . הי' מוצאות הפה : לעיל ת, סע"ד.	י
ד	שו"ה צדיקים, אינו : צ"ל : אינם.	יא
א	אברהם הוליד את יצחק : לקו"א סי' לה. וראה לעיל ד"ה ויאמר אלקים יהי אור (ב, ב). לקמן ד"ה ויאסור יוסף מרכבתו (כ, ב).	יב
ד	שו"ה רק, רק אין יראת אלקים במקום הזה . . . הוא משיב : בדפוס ראשון, וכן בשאר הדפוסים, בא קטע זה בהמשך אחד לד"ה במדרש ויהי לי שור. אבל לכאורה זהו ענין בפ"ע וצ"ל פסקא חדשה.	יג
א	שו"ה כמ"ש, אפילו כ"ע . . . חשכין קמ"י : הובא ונתבאר בכ"מ בד"א. ראה לקמן בהוספות סימן מח (יד, א) ובהערות שם.	יד
ב	שו"ה ראש, בארנו . . . ע"ש : ראה לעיל ט, א ואילך.	יד
ג	שו"ה ומלת, ופירושו נתי' בסימן : צ"ע הכוונה בזה (לא נסמן באיזה סימן).	יד
ב	והי' הוי' לי לאלקים : צוחת הריב"ש.	יד
ד	ורחל באה עם הצאן : לקו"א סי' יח.	יד
	שו"ה מובן, רחל העליונה . . . ידבק יעקב : להעיר עדין מתניא פמ"ה. במדרש ויהי לי שור וחמור : ראה אה"ת וזאת הברכה (ע' איתתעני).	טז
ד	הטעם כו' פניאל ביד ואח"כ פנואל כו' : ראה אה"ת וישלח (כרך ב', רמ, ב, רמב, ב). שם (כרך ד', תתפ, ב, תתפ"א, א). שם שמות (ע' סה).	טז
א	ואת הארץ תסחרו : לקו"א סי' קי.	יז
ב	שו"ה לשון, לשון עלול : כ"ה בדפוס ראשון, ובלק"א : לשון עלי.	יז

	עמוד	דף
א רמז הפ' וישב יעקב : ראה תו"א, תו"ת, אה"ת ד"ה וישב. לקו"ש כרך א ע' 76.		יז
שו"ה לעוה"ז, כמשל המלך . . . ולקמן בע"ה : יח, א.		
ג ותשב בפתח עינים : לק"א באמצע סי' פד (טו, ב) בשינויים קלים.		יז
ד שו"ה א"י, א"י : צ"ל : א"י.		יז
חנותך ופתילך ומטך : ראה אה"ת חנוכה (כרך ב', שכב, ב).		
ב שו"ה ר"ל, ארץ סוחרים וכו' : ראה במקומות המסומנים לד"ה רמז הפ' וישב יעקב.		יח
ג שו"ה התקשרות, כדאיתא בז"ה : אולי צ"ל : כדאיתא בגיד הנשה (צב, א).		יח
ד וירכיבהו במרכבת המשנה : לק"א סי' קא.		יח
א שו"ה דשכינתא, שעצם התקשרות הוא החכמה : להעיר ממאמר חז"ל אין קישוי (יסוד התקשרות) אלא לדעת.		יט
ב והי' האכל לפקדון לארץ : לק"א סי' קב.		יט
ג שו"ה זהו, רבינו ז"ל : צ"ל : רבותינו ז"ל.		יט
א שו"ה עשה, עשה הבקשה למען וכו' : להעיר מהגויא סי' כח : אדם המתפלל כו' ישפיל נפשו לה' . . . ירחם ה' על נפשו הנמשכת מאתו ית' . . . ולמענו יעשה כי חלק ה' ממש עמו. עיי"ש.		כ
ויאסור יוסף מרכבתו : לקו"א סי' צט.		
ג ויברך את יוסף : לק"א סי' קמב.		כ
א שו"ה גוי, וידוע כי השמחה באה מחמת תענוג ונחת : לכאורה, להעיר מיו"ט שמצותו בשמחה (מועדים לשמחה) אף שאין בו ענין התענוג.		כא
שו"ה, רוחני, כאשר בא אל האדם איזה תענוג . . . שהתענוג חשביע : להעיר מלקו"ד (כרך ד' ע' 1420) : דער צדיק ר' נחום פון טשערנאביל ג"ע איז געווען שמן פון אמן יהא שמ"י רבא, ווארום מיר זעהען דאס במוחש, און מיא זעהט א אידן לערנען קומט צו פשוט אין גשמיות אין לב ובשר הגשמי, און איך וואלט זיצן צווישן הונדערט לומדי הורה, איז אויב מיא דארף א פונט ברויט א טאג וואלט איך מער גיט דארפן וויא א פערטיל, און אויב מיא דארף א האלב פונט, וואלט גיווען גינוג א אכטיל.		
א שו"ה שמחה, ונקרא זה כבי' כעין פרנסה : להעיר מד"ה ואתה קדוש יושב תהלות ישראל (בסה"מ אידיש ע' 138). עיי"ש.		כא
ד חכלילי עינים מיין : לק"א סי' פט (בשינויים קלים). ראה אה"ת ויחי (כרך ב', שסט, ב, שעד, ב).		כא
א שו"ה אות, תמונת נ"ן שהוא בן זבת : כנראה חסר כאן, ובלק"א : שהוא ו"ז שהוא בן זבת. ראה שו"ע אה"ת חאו"ח סי' לו סעי' ב' אות ח : וע"פ קבלת האר"י ז"ל צ"ל רגל הימנית כמו וי"ו [ורגל השמאלית זי"ו]. וי' ששה מדות, ז"א (בן) ; זי' מלכות (בת).		כב
א הנושך עקבי טוס : לק"א סי' קעה.		כב
א בן פורת יוסף : לקו"א סי' קו.		כג
שו"ה שיעשר, מחשבתו . . . כדי שיוכר בלב המלך : להעיר מסיפור הידוע מהה"מ עם הרה"ק ר' פנחס מקארץ (נרפס לעיל סימן עט).		
שו"ה דבוק, דבוק בתענוג רוחניות וכו' : בכ"ז ראה קונטרס ומעין מאמר א' פ"ב ואלך.		
ב שו"ה וזהו, וזהו דהיינו : כ"ה ברפוס ראשון, ובלק"א : וזהו יהי דן דהיינו.		כד
ג שו"ה והנה, כישראל : צ"ל : כשישראל.		כד
ד ותשב באיתן קשתו : לק"א סי' קעד.		כד

	עמוד	דף
ב	בג	דף
ב	כג	כג
א	כד	כד
ב	כד	כד
ד	כד	כד
א	כה	כה
ב	כה	כה
ד	כה	כה
א	כו	כו
ב	כו	כו
ג	כו	כו
ב	כו	כו
ג	כו	כו
א	כח	כח
ב	כח	כח
ד	כח	כח
ג	כט	כט
ד	כט	כט
א	ל	ל
ב	ל	ל
ג	ל	ל
ד	ל	ל
ג	לא	לא

שו"ה כמו שכתוב, כמו שכתוב בדרושים הקודמים: ראה לעיל ד, סעי"ב ואילך.
 ואלה שמות (הג'): לק"א סי' צב.
 אנכי אלקי אביך: לק"א סי' צה.
 ויפגשוהו בהר אלקים: לק"א סי' צג.
 שו"ה לבד, שבכל מקום שהמחשבה... שם הוא וכו': להעיר ממאמר הבעש"ט במקום שרצונו של אדם נמצא שם הוא נמצא כולו (מים רבים, תרל"ו פק"י"ג לקו"ד ע' 226. ובכ"מ).
 שו"ה מגובלים, מגובלים: צ"ל: מגובלים.
 שם האחת שפרה: ראה לקמן.
 דרך שלשת ימים נלך במדבר: נכפל לקמן כה, ה. לק"א סי' קעט.
 שו"ה והנה, שבכל חלק מהתורה כלול בו כל התורה: להעיר מהמבואר בכ"מ במאמר חו"ל (סוכה כה, א ועוד) העוסק במצוה פטור מן המצוה, כי במצוה זו יש גם מצוה השני' וכו'.
 שו"ה שכה, שהשכל: צ"ל: שהשכר.
 שו"ה אלו, ע"פ מ"ש בסימן: צ"ע הכוונה, וראה לעיל ב, א.
 שו"ה בטלים, מהדוד: צ"ל: מדה"ד.
 שו"ה הכל, הכל: צ"ל: הנה.
 שו"ה שבא, כמבואר במ"א בארוכה: ראה לעיל א, א ואילך.
 שו"ה ממצרים, נחזור לראשון עד סוף הפסקא: צ"ע שייכותו כאן.
 וידבר ה' גוי ויצונו: לק"א סי' קעת. ראה אוה"ת בשלח (ע' תסא). תצוה (ע' איתקפ). פלח הרמון שמות (ע' נג, נז) עיי"ש. לעיל בהוספות סי' סה.
 ויפן פרעה: לק"א סי' כה.
 או יאמר וכו': לכאורה פסקא זו היא ד"ה ויפן פרעה, וצ"ע.
 דרך שלשת ימים: נמצא לעיל כה, ד.
 שו"ה המופלאים, ומכו"י: צ"ל: ומכוסים.
 שו"ה בזה, הביורר שהכניס... בהתורה וכו': ראה גם בהוספות סימן ה.
 שו"ה שבתורה, לא ה"י צריך להתחיל עד סוף הפסקא: כ"ז נכלל בד"ה במדרש לא ה"י צריך להתחיל (לעיל א, א).
 החודש הזה לכם: לק"א סי' קפד. ראה אוה"ת בא (ע' רסב).
 משכו וקחו לכם: לק"א סי' קכד.
 שו"ה דרך, לסי' סתומה: צ"ע הפי'. ובלק"א: מ"ם פתחה.
 ואמרתם זבח פסח: לק"א סי' קנט.
 שו"ה לנצח, התענוג מה"י שהוא: צ"ע. ובלק"א: התענוג מה שהוא.
 ושמרתם את החקה הזאת: לק"א סי' צו.
 וישב הים לפנות בקר לאיתנו: ראה לק"א סי' רלט. ב"היום יום" ע' כ: שבת בשלח שנת תרכ"א אמר הציצ המאמר ראו כי ה' הנופס בלקו"ת. וסיפר אח"כ לבנו אאזמו"ר: שבת בשלח שנת תקט"ה אמר אאזמו"ר זה המאמר. אח"כ קרא אותי וסיפר לי, אשר בשנת תקכ"ט בהיותו במעזריטש, קרא אותו הה"מ לחררו וא"ל שבת בשלח שנת תקט"ז אמר הבעש"ט מאמר ע"פ וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, לתנאו כמארז"ל, בשנת תקכ"א (שנה אחרי הסתלקות הבעש"ט) ה"י אצלי — המשיך דבריו הה"מ — רבי (הבעש"ט) ואמר המאמר והוסיף ביאור בענין עושין רצונו — ולא דברו — של מקום, והיום ה"י אצלי מורי לחזור המאמר, ואמר הה"מ המאמר לפני אדמוה"ו, והוסיף ביאור בענין גנאי נהרא שזהו כענין קריעת ים סוף. וסיים הציצ היום היו אצלי הבעש"ט הה"מ ואאזמו"ר

	דף	עמוד
וכל אחד אמר לי המאמר בסגנונו. — כעבור איזה שעות קרא הצ"צ את אאזמור — אדמור"ר מהר"ש — עוד הפעם ואמר לפניו ביאור על המאמר. הובא ונתבאר בארוכה בלקו"ש פ' בשלה, תשל"א. עיי"ש.		
או ישיר משה : לקי"א סי' קס.		
ג שו"ה דמיתוך, ועיין בסי' : צ"ע הכונה.	לב	
עזי וזמרת י"ה : לקי"א סי' רז.		
א שו"ה הלצה, שפרעה ויועזבין לא היו מאמינים בשם הוי' : ראה גם לעיל כו, ב.	לג	
א בשעה שאמר הקב"ה למשה : לקי"א סי' קכב.	לד	
שו"ה ומי, ומי שיש לו כח הראות . . . כח הפועל : ראה בזה שער האמונה — לאדמור"ר האמצעי — מה, א [הועתק בהוספות לה, ב סימן פח].		
ד זכור ושמור בדבור א' נאמרו : נכפל לקמן קיב, ג.	לד	
א ראשית בכורי אדמתך : בתוכן תורה זו — ראה גם לקמן פ' קדושים ד"ה מפני שיבה תקום (מא, א).	לה	
ג המשך פסוקים ויקחו לי תרומה : ראה אוה"ת תרומה (ע' א'שכג). שם נצבים (ע' א'רז).	לה	
שו"ה כל, עז"מ הנשמה וכו' : ראה אוה"ת תרומה (ע' א'תקד).	לה	
ד שו"ה חיות, והנשמה בעצמה אין לה תמונה : ראה תניא פנ"ב.	לו	
א שו"ה והלא, בראשית נמי מאמר וכו' : בהבא לקמן — ראה לעיל ד"ה בראשית נמי מאמר (ב, ב).	לו	
ד שו"ה כי, כי כל מה שאדם רואה . . . בהשגחה פרטית : להעיר מתורת הבעש"ט : כל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע, הוא הוראת הנהגה בעבודת השם, וזהו כל ענין העבודה, להבין ולהשכיל מכל דבר ודבר דרך בעבודת השם (התמים חו"ח ע' [ת] מז. היום יום ע' נב. סי' השיחות קיץ היש"ת ע' 11, 73, 133. ובכ"מ).		
שו"ה והלא, ואם רואה דבר עבירה יחשוב שגם הוא עשה זאת : להעיר מלקו"ת בהעלותך ד"ה וזה מעשה המנורה (לג, א) : וכל אדם צריך לתלות החסרון בו והטוב שלו שמה הוא מאחר שעלה למעלה ורעת אחרים שמה הוא שלו. עיי"ש. וראה סי' השיחות — קיץ היש"ת ע' 83.		
כל מה : ראה לקמן מ, ב ד"ה מפני שיבה.		
ב חזה התנופה ושוק התרומה : ראה לקו"ת מטות (פה, ב). אוה"ת מגלת אסתר (ע' ב'תכח).	לח	
ג ושמרתם את חזקתיה : לקי"א סי' רכז. ראה אוה"ת ויקרא (כרך א', ע' ק).	לח	
במדרש קדושים תהיו יכול כמוני : ראה לקי"א סי' רמה.		
ב עוד במדרש קדושים תהיו : לקי"א סי' רמה, רמו.	לט	
ב שו"ה מפני, כלל הדברים וכו' : ראה בציונים והערות לעיל לוף לו, ד ד"ה כי כל מה.	מ	
ד שו"ה מה, מה לי לדבר . . . עם השליח . . . והולך אל המלך : להעיר מתורת הבעש"ט עה"פ תפלה לעני גוי לפני ה' ישפוך שיחה.	מ	
א שו"ה פני, ראשית בכורי אדמתך, עד סוף הפסקא : ראה לעיל לה, ד.	מא	
ב והדרת פני זקן : לקי"א סי' קעו.	מא	
ג שו"ה השתנות, באפס הגי' : בלקי"א : באפס הנ"ל — ועד"ז בשורה הבאה.	מא	
א אמור אל הכהנים : לקי"א סי' כג.	מב	
במדרש שבעת ימים : לקי"א סי' רמט.		
ג וכי תאמרו מה נאכל : לקי"א סי' קפט.	מב	

	עמוד	דף
שׁוֹיָה רִ"ח, רִ"ח בִּיד הַצִּינּוֹר . . כְּשִׁבִיל : להעיר משל"ה חלק תושב"כ ד"ה נחזור לעניננו, שפירש כן. וכ"ה בכ"מ בס' תולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט *	ב	מג
שׁוֹיָה אַמְרָה, מִדַּת הַצְּדִיקִים . . וְלֹא הִי' לוֹ צַעַר כֻּלָּל מִחַמַּת זֶה : להעיר מהמסופר עם הרה"ק ר' זוכיא מאגיפאלי, — הובא ונתבאר בלקו"ש כרך ד' ע' 1081. עיי"ש.	ג	מג
שׁוֹיָה עַתָּה, להעלות בקדושה . . צִרִיךְ הָאָדָם לְהַתְעוֹרֵר מֵאֵד מֵאֵד : להעיר מסיפור הבעש"ט עם ר' חיים הכהן ראפאפורט (לקו"ד כרך ד' תקפ"א, א ואילך. וראה שם תקצ"ו, א ד"ה הבעל).	ד	מג
שׁוֹיָה כִּי, העושה מאהבה . . לַפַּעַמִּים אֵינוֹ מֵרְגִישׁ לְדַקּוּק : להעיר מהמבואר בפרש"י עה"פ (ר"פ בהעלתך) ויעש כן אהרן מלמד שלא שינה=למרות ההתלהבות וכו'.	ג	מד
וְאִם הֵמָּה יִמְרִינוּ : ראה רשימות הצי"צ על מגילת רות (ע' רכ"ד).	ד	מד
שׁוֹיָה לַפְּנִי, כמו האב . . כֵּאלֹהֵי הוּא לַפְּנִי : ראה לעיל ד"ה ויבא אלקים (ב, ד).	א	מה
עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוּצוֹת כֶּסֶף : לְקִיָּא סִי כֵּט. ראה אוה"ת כי תשא (ע' איתתה. ב"ח). שם בהעלתך (ע' שסט). שם ד"ה (ע' איתלו). רשימות לתהלים (ע' שנו),=רשימה זו — נדפסה בהוספות ע' 40 סימן סו.	ד	מה
שׁוֹיָה מִשֶּׁה, יהושע : צ"ל יהושע, וכן בשורות הבאות לקמן.	א	מו
וְאֵבִי יִדְוֹק יִרְק : ראה אוה"ת בהעלתך (ע' תב). שם ראה (ע' תשפה).	ב	מו
ד"ה יִנְתִּי תִרְיָם (ע' כט). פלח הרמון שה"ש (צא, סע"א). קדושת לוי (להר"צ כו' מברדיטשוב) פ' כי תשא ד"ה ויעבור, ואילך.	ב	מו
במדרש ואהרן מה הוא : לְקִיָּא סִי רַנ. ראה לקו"ת ויקרא (ו, ד).	ג	מו
מְקוּשֵׁשׁ לְשֵׁשׁ נִחְוֵן כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֵהר : זַח"ג קְנֹז, א. וראה לקו"ת שלח ד"ה ויהיו בניי גוי מקושש עצים (מב, ב).	ד	מו
שׁוֹיָה הַרְהוּרִי, הרהורי תשובה . . הוּא מִלְמַעְלָה : ראה ד"ה אריב"ל כו' בכל יום ויום, תרפ"ח. ולהעיר גם מאוה"ת ראה (ע' תתה) : אך בכדי שיוכל לבוא לבחי' זו [שיהפך לבו וכו'] הוא ע"י התגלות י"ג מדה"ר וכו'. עיי"ש.	ב	מו
שׁוֹיָה יוֹתֵר, שאפילו כתר כו' : לעיל ד"ה ביאור הפסוק ויצא יעקב (יד, א). ראה בהוספות סימן מח.	ג	מו
אֵינוֹא בְּזֵהר אֲלֵמְלֵא לֹא הִכָּה מִשֶּׁה אֵת הַסַּלֵּעַ : לְקִיָּא סִי קִיט.	ד	מו
שׁוֹיָה כִּי, השכחה באה הנפילה : בְּלִקְיָא : השכחה באה מחמת הנפילה. הן עם לבדד ישכון : לְקִיָּא סִי קִסו (לט, ד). ראה אוה"ת הצוה (ע' איתרה). שם בלק (ע' תתקיא). שם עקב (ע' תתקכ). ד"ה איכה ישיבה, תשל"א ס"ה (ע' 6).	א	מח
שׁוֹיָה מִשְׁאִיכָה, משא"כ בעמידת י"ח, עד סוף הפסקא : שייך להתחלת ד"ה טעם למה אין נזכר בברכות שמונה עשרה מלכות שבלק"א ס' קסו הנ"ל.	א	מט
מֵה טוֹבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב : לְקִיָּא סִי קִסג. ראה אוה"ת בלק (ע' אילו ואילך). שׁוֹיָה הַפּוֹעֵל, ובדרך נקי : בְּלִקְיָא : ובדרך כללות נקי.	ב	מט
זֶרֶךְ כּוֹכַב מִיַּעֲקֹב : לְקִיָּא סִי קְלוּקְלָה. ראה אוה"ת בלק (א'נב). הפ"י אין מול לישראל, הובא במאור עינים לקוטים ד"ה כשרצה אברהם, בשם הבעש"ט.	ג	מט

(* הערת הרב יעקב עמנואל ש"י שוחט.

דף	עמוד	
מט	ד	ומחץ פאתי מואב: לקי"א שם. וראה לקו"ת בהעלתך (לב, ג). אוה"ת יתרו (ע"איו). שם ויקרא (כרך ב/ ע' תקצב). שם רשימות על קהלת (ע' רלט).
נ	א	שו"ה א, א: צ"ל: אן. ונתתה מהודן עליו: לקי"א סי' קכח. שו"ה נושאי, ב' לוחות הנקי ע"י משה: בלקי"א: ב' לוחות הגיתנים ע"י משה.
נ	ב	עולת תמיד: לקי"א סי' קנח. ראה אוה"ת פנחס (ע' איקטו) סעיף ב/ ושם כותב הצי"צ: וי"א שהוא מכי"ק אאומ"ר ג"ע [רבנו הזקן] ואינו ברור. שו"ה מצות, ובדרך כלל עשר הדברות: ראה בכראשית רבתי לר"מ הדרשן פ' בראשית ועוד (הובא בתר"ש יתרו (כרך טו) ע' רג). שו"ה וכולם, וכולם נאמרו בדבור אחד שהוא אנכי: במכילתא יתרו פרשה ד: מלמד שאמר הקב"ה עשרת הדברות בדבור אחד וחזר ופרט, אבל לא מצינו שדבור האחד הי' אנכי. ואפ"ל שכונתו "שהוא אנכי" עפ"י המובא בסי' פנים יפות פ' יתרו: אמרו חז"ל כל התורה נכללת בעשרת הדברות, וכולן כלולין באנכי הי' אלקיך שהוא אחדות התורה וכולן כלולין באל"ף של אנכי. ובתו"ש (שם, ע' רד) מציין לוח"ב פה, ב: תאנא בשעתא דאתמר אנכי כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא עלתה בסטרא כלהו הו חלילן בהאי מלה כו'. אשה ריח ניחוח להי: לקי"א סי' קנד (רק עד התיבות: שנובח את יצרו). שו"ה שמדבק, שמבדק: צ"ל: שמדבק.
נ	ג	ויטעו ממרה: לקי"א סי' פד. ראה אוה"ת ויצא (כרך ה', תתמה, ב). שם תשא (ע' ב' אלפים ואילך. — גרפס לעיל (כה, א) סימן סח) שם מסעי (ע' אישעז ואילך. אישפו. אישפו — גרפס לעיל (כב, ב) סימן סז).
נא	א	אלה הדברים: לקי"א סי' קח. לא תכירו פנים במשפט: לקי"א סי' רד. ואתחנן אל הי': לקי"א סי' קכב. ראה לקו"ת ואתחנן (ג, ג). אוה"ת בראשית (כרך ג', תעז, ב). שם חקת (ע' תתפג). שם ואתחנן (ע' ס).
נא	ג	שו"ה הבריאים, יום ליום יביע אומר: ראה לקמן ד"ה יום ליום יביע אומר (סו, ד).
נא	ב	בכל קראנו אליו: לקי"א סי' קיג.
נב	א	שמלתך לא בלתה: ראה אוה"ת שלח (ע' תקכג).
נב	ב	מה הי' אלקיך שואל מעמך: ראה לקו"ת ואתחנן (י, סע"ג).
נב	ג	או יאמר מה הי' שואל: לקו"א סי' טו.
נב	ד	אויץ אשר הי' אלקיך דורש אותה: לקי"א סי' קכ.
נג	ד	ולדבקה בו: בצוואת ריב"ש.
נד	א	יש לתמוה: נמצא גם לעיל ב, ד.
נד	ב	דא"ה ורא"ה: לקי"א סי' רלא (ושם: ראה ודאה).
נד	ב	כל הבכור: לקי"א סי' רט.
נד	ג	שו"ה סדום, ארזה נא ואראה: אוה"ת נ"ך ישעי' (ע' קנו).
נה	ג	כי תצא למלחמה: לקי"א סי' כ.
		שלח תשלח את האם: לקי"א סי' סו.
נז	א	שו"ה הוא, ממלא כל עלמין: בלקי"א שם: גראה בכאן חסר. שו"ה והנה, והנה נאמר על מאמר רז"ל, עד סוף הפסקא: בלקי"א סי' רכא. — כנראה שזה מאמר בפ"ע ואין לו קשר עם ד"ה השקיפה.

	עמוד	דף
א הנטורות לה' אלקינו : ראה אוה"ת נ"ך ישעי' (ע' קסד).		ט
ב ושב ה' אלקיך את שבותך : לק"א סי' נו.		ט
א ומל ה' אלקיך את לבבך : לק"א סי' קטו (חלק).		סא
א שה"ש אשר לשלמה : לק"א סי' סד.		סא
ב קרני ראם קרניו : לק"א סי' סב.		
א שויה בלב, כנפים נקרא עד סוף הפסקא : גם לקמן צו, ד. וראה לקמן סה, א.		
ב משכני אחריו נרוצה : לק"א סי' קעב.	סא	
ג שויה המשל, מה שהעולם אומרים וכו' : ראה כתר שם טוב ח"ב בסופו. צאי לך : לק"א סי' עד.	סא	
ד אשכול הכופר : לק"א סי' קעב.	סא	
א השמיעני את קולך : לק"א סי' נא.	סב	
ב שויה פרסאות, וזהו צאנה וראני עד סוף הפסקא : לק"א סי' יט.	סב	
א באתי לגני : לק"א סי' כח.	סג	
ב ראשו כתר פז : לק"א סי' קסד.	סג	
ד לכה דודי נצא השדה : לק"א סי' כו.	סג	
ד קפיטל סי' אודה ה' : צוואת הריב"ש.	סד	
א לא רגל על לשונו : לק"א סי' ריט.	סה	
א שויתי ה' לנגדי תמיד : צוואת הריב"ש (בתחלתו).	סז	
ב וצפונך תמלא בטני : צוואת הריב"ש. לק"א סי' רסט.	סז	
א שויה האותיות, בעמדם תרפינה כנפיהם : ראה לעיל שה"ש ד"ה שה"ש אשר לשלמה (סא, א). לקמן ד"ה כנפים נקראים (צו, ד). וראה תו"א יתרו (סט, א).	סח	
ב ישגבך שם אלקי יעקב : ראה אוה"ת עקב (ע' תקסד, תקעח).	סח	
דרכיך ה' הודיעני : לק"א סי' קצד. וראה אוה"ת שלח (ע' תקצו).		
סוד ה' ליראיו : ראה אוה"ת עקב (ע' תקסד).		
ד חסד ה' מלאה הארץ : לק"א סי' קצה.	סח	
ב דברי פיו און : בצוואת הריב"ש. וכן ד"ה או יאמר עד פיתוי יצר הרע כנוכר (סט, ג).	סט	
ג שויה כנוכר, מציל עני מחזק ממנו : מכאן עד סוף הפסקא — בלק"א סי' קמ.	סט	
א אל תבוא במשפט עמנו : ראה ביאוה"ו — להצ"צ — תשא (ע' רצא).	ע	
ב או יאמר גדול ה' : בצוואת הריב"ש.	ע	
ד כל הנשמה תהלל י"ה : לק"א סי' רא.	ע	
א בים דרכך ושבינך במים רבים : רשימות לשה"ש (ע' קסג). עיי"ש.		
ב הללו את ה' מן השמים : לק"א סי' עא.	עא	
ד יהי כבוד ה' לעולם : לק"א סי' ח.	עא	
ג כח מעשיו הגיד : לק"א סי' צד.	עב	
א תקעו בחודש שופר : לק"א סי' קיח. ראה אוה"ת קרח (ע' תשכב). רשימות לתהלים (ע' קצ).		
ב חשבתי דרכי : בתולדות יעקב יוסף פ' חקת מביא זה בשם הבעש"ט.	עג	
ג כי אלקים יושיע ציון : לק"א סי' קעו. ראה אוה"ת תרומה (ע' א'תמח). רשימות שה"ש (ע' קנא).	עג	
ד רצון יראיו יעשה : ראה לק"א סי' ריא.	עד	
א הורינו ה' דרכיך : צוואת הריב"ש. כתר שם טוב.	עה	

	עמוד	דף
ב גבורי כח עושי דברו : כתר שם טוב. ראה ביאה"ז — להצ"צ — בלק (ע' תקיג).		הה
ג צדיק כתמר יפרח : בצוואת הריב"ש. להגיד כי ישר ה' : לקי"א סי' דטו.		עו
א שו"ה וזהו, אשרי אדם עוז לו בן : הובא ונתבאר בסה"מ תשי"ה ד"ה זה (ע' 104).		עז
א כתיב הרים כדונג נמטו : בצוואת הריב"ש.		עח
א אחר וקדם צרתני : לקי"א סי' רנה. וראה אוה"ת ואתחנן (ע' שסד — נדפס לעיל בהוספות סימן סט). רשימת לתהלים (ע' שסג, תקכ"א). סה"מ תשי"ט (ע' 218 ואילך — נדפס לעיל בהוספות סימן ע).		עט
ג ה' צילך : ראה קדושת לוי ט' בשלח ופ' נשא ע"פ זה ושם בשם הבעש"ט.		פ
ב לך ה' החסד : ראה לקי"א סי' רמ"א.		פ"א
ד שיר המעלות : לקי"א סי' רכח"ט.		פ"ב
ד להגיד בבקר חסדיך : נמצא גם לקמן צ"ה ב.		פ"ג
טבוני כדבורים : לקי"א סי' רח.		פ"ד
ג או יחזיק במעוזי : לקי"א סי' סב.		פ"ה
ד ועינינו מאירות כשמש וכירח : ראה אוה"ת חנוכה (כרך ה', תתקמ"ב, א). שם ד"ה (ע' א"ת). רשימת לשה"ש (ע' קקנה).		פ"ו
א שרפים עומדים ממעל לו : ראה לקמן צ"א ד.		פ"ז
ד אנכי תרגלתי לאפרים : לקי"א סי' ס.		פ"ח
א הן גור יגור : לקי"א סי' סה"ו.		פ"ט
ב ושמועה טובה : לקי"א סי' ב.		פ"י
ד חכמות בחזק תרונה : לקי"א סי' צ"א (יח, א). ראה גם לקמן ק"ה ד.		פ"יא
ב קול קורא במדבר : לקי"א סי' סט.		פ"יב
ד כי תורה חדשה : לקי"א סי' ו.		פ"יג
ד פ"י הפסוק לדעת בארץ דרכך : ראה לקי"א סי' כ"ד.		פ"יד
אדם לעטל יולד : לקי"א סי' צ"ה.		פ"טו
ב הנה ה' רוכב על עב קל : לקי"א סי' ק"ד בסופו (כ"ג, א). על הר גבוה עלי לך : לקי"א סי' קט.		פ"טז
ג תתן אמת ליעקב : לקי"א סי' קיד.		פ"טז
ד ויוציאנו ה' ממצרים : לקי"א סי' קכה.		פ"טז
ב לכו ונלכה אל הר ה' : לקי"א סי' קכ"ו.		צ
ג אשריכם זורעי על כל מים : ראה לקי"א סי' קמ"א.		צ
ביוט ההוא אקיס את סוכת דוד הנופלת : לקי"א סי' קס"א.		
ב טעמה כי טוב סחרה : לקי"א סי' קפ"ח.		צ"א
ד שרפים עומדים ממעל לו : ראה לעיל פ"ה, א.		צ"א
ב אלקים בשמים ואתה על הארץ : לקי"א סי' קצ"א.		צ"ב
וסוכה תהי' לצל יומם : לקי"א סי' רנ"ט.		
א טוב שם משמן טוב : לקי"א סי' רס (בשינויים).		צ"ג
ג ברבות הטובה : לקי"א סי' רל"ח.		צ"ה
ערום יעשה בדעת : לקי"א סי' רל"ז.		
ד כי ארץ הנגב נתתי : לקי"א סי' רל"ב.		צ"ה
א הוי עיר הזמים : לקי"א סי' רט"ו.		צ"ו
ג עיניך בשדה : לקי"א סי' ק"ו.		צ"ו

	עמוד	דף
ד כנפים נקראים : ראה לעיל סא, ב. סח, א. וראה אוה"ת תצא (ע' תקלט. תתקנא).	ד	צו
א ומועדים לשמחה : ראה אוה"ת פנחס (ע' א'רג).	א	צו
וקוי ה' יחליפו כח : לק"א סי רכז.		
ב להגיד בבקר חסדך : נמצא גם לעיל פב, ד.	ב	צו
וכל בניך למודי ה' : ראה אוה"ת ויקהל (ע' ב'קלב). שם ראה (ע' תשעה). שם האזינו (ע' א'תרלו). רשימות לתהלים (ע' רחצ). רשימות לשה"ש (ע' צ).		
ג כשנופלת לו מחשבה זרה : צוואת הריב"ש.	ג	צו
אלקיכס כהן הוא : ראה לק"א סי קניקנא. וראה אוה"ת תרומה (ע' א'שמט). ביאוריהו — להצ"צ — יתרו (ע' רמ).		
ד אין אשה אלא ליופי : לק"א סי קנב. וראה אוה"ת תצא (ע' תתקמה).	ד	צו
א נגד שמא אבד שמי' : לק"א סי רב. וראה אוה"ת ויחי (כרך ב', תמה, ב). שם ויחי (כרך ה', תתד, ב).	א	צח
א עסקתי בתורה : לק"א סי סג.	א	צט
אלו ואלו דא"ח : לק"א סי פח.		
ב אליהו לא נענה : לק"א סי עו.	ב	צט
הרחק משכנ רע : לק"א סי עז.		
ג הפוך בה : לק"א סי עח.	ג	צט
נשאת ונתת באמונה : לק"א סי עט.		
ד בים נדמה להם : לק"א סי רית.	ד	צט
ד האומר איני עובר לפני התיבה : לק"א סי ד.	ד	ק
ב העושה תפילתו עגולה : לק"א סי ה, סי קצב. וראה לקמן ד"ה זה קיב, א. כל האומר ויכולו : נמצא גם לעיל ג, ג.	ב	קא
א אם אין אני לי : צוואת הריב"ש.	א	קב
א יצוהו גבור הכובש את יצרו : כתר שם טוב. וראה סה"מ תשי"ט ע' 92.		
ג ג' ספרים נפתחים : צוואת הריב"ש.	ג	קב
ד העוסק בתורה לשמה : צוואת הריב"ש.	ד	קב
כל עיר שנגותי גבוהים : לק"א סי כא.		
א איזהו שוטה : לק"א סי כב. וראה אוה"ת ויחי (כרך ב', שצ, א).	א	קג
לא הכל בקריאה : לק"א סי צא. וראה לעיל פו, ד. אוה"ת וישב (כרך ב', רעו, ב). שם תרומה (ע' א'תכח. א'תלה). שם ג"ך ישעי' (ע' רנו).		
ג היתר נדרים פורחין באויר : לק"א סי קכט. וראה אוה"ת מטות (ע' א'רעח). וראה גם אוה"ת ויצא (כרך ב' תתנב, ב).	ג	קה
ד ב"ש אומרים : לק"א סי קל.	ד	קה
כשעלה משה למרום : לק"א סי קלא.		
ג תפילין דמארי עלמא : לק"א סי קלה.	ג	קו
א לעולם ישנה אדם לתלמידו : לק"א סי קלט. וראה אוה"ת חיי שרה (כרך ה', תשפא, ב). שם תרומה (ע' א'תנו). שם בהעלתך (ע' תב. תכו).	א	קז
ג עד אברהם לא ה' זקנה : לק"א סי קפז. וראה אוה"ת חיי שרה (כרך ה', תשפא, ד). שם תבוא (ע' תתשטו). פלח הרמון שמות (ע' מז).	ג	קז
א יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב : לק"א סי קעט בסופו (מו, ג). — וכנראה שצ"ל פסקא בפ"ע.	א	קח
אסור להגות השם באותיותיו : לק"א סי קפג.		

	עמוד	דף
אין עומדים להתפלל אלא מתוך כבוד ראש : ראה אה"ת תשא (ע' איתלד). שם מסעי (ע' איתלה). סיה"מ להצ"צ (רגו, א).	ג	קח
ת"ר שעה ראשונה מאכל לודים : ראה לק"א סי' רה.	ב	קט
גדולה תשובה : לק"א סי' רנו.	ג	קט
ארבעה אבות נזיקין : צוואת הריב"ש.	ד	קי
אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' : ראה אה"ת חקת (ע' תתיח). שם צ"ך מלאכי (איתקמד).	ד	קיא
בת היתה לאברהם : נמצא גם לעיל י, א. העושה תפלתו עגולה : ראה לעיל קא, א (ובמצויין שם).	א	קיב
דע מה למענה ממן : צוואת הריב"ש. לק"א סי' קצח. וראה סי' השיחות תשי"ד ע' 23 (ושם בשם אה"י). הכ"מ.	ב	קיב
זכור ושמור בדבור אחד : נמצא גם לעיל לה, ד.	ג	קיב
אמר דוד שמרה נפשי : לק"א סי' רמב.	ד	קיד
מאשר יקרת בעיני : לק"א סי' קפה.	א	קטו
מי שאין בו דעת : לק"א סי' קצב. הרבה עשו כרשבי' : בצוואת הריב"ש. גדולים מעשה הצדיקים : לק"א סי' יא. אל תעש תפלתך קבע : לק"א סי' יב. שום תשים עליך מלך : לק"א סי' יא בסופו.	ד	קטו

השמחה :

א	מא	שור"ה בחלב, אפי' תאוות תשמיש יהי' הכל לשם שמים : להעיר מתניא פ"ו — בלוח התיקון לדף יב, א : וכן החיות שבטפות זרע שיצאו ממנו בתאוה בהמית שלא קדש עצמו בשעת תשמיש עם אשתו טהורה. — ראה טעמי מצות להרחי"ן סי"ט בראשית. וראה ד"ה ואתם הרבקים, תרפ"ו (נדפס בסה"מ תשי"א ע' 207) : בימות המשיח יודככו הגופים . . זמ"מ הרי יהיו גופים שיולדו מאב ואם גשמי בתאוה גשמי טבעי . . לא בשביל למלאות תאוות נפשו כ"א . . בשביל העמדת בנים.
---	----	---

הוספות להערות וציונים

הערות וציונים לסי' לקומי אמרים ולוחות השואה

(נערכו ע"י הרב התמים ר' יעקב עמנואל שי' שחט)

- (א) על רוב דברי הלוק"א כבר הערותי במקבילות שבכשי"ס ובאות"ה והמעין ימצא ההערות ע"י לוחות השואה מלקו"א לכשי"ס ומלקו"א לאר"ת.
- (ב) לא עמדתי על שנויי גרסאות ונוכחאות כי רבים הם והמעין ימצאם בעצמו ע"י לוחות השואה הנ"ל. ולהעיר שבלקו"א הוצ' ירושלים תשלי"א (שהיא ההוצאה הכי מדוייקת מסי' לקו"א) עמד המו"ל על חלק גדול משנויים אלו.
- (ג) ההערות וציונים דלהלן המה רק דרך אגב, ומעט מזעיר, שלא להכפיל ההערות שבהוצ' ירושלים הנ"ל ושבהוצ' קה"ת והערותי שבכשי"ס ואות"ה. (כן באו כגון כמה תקוני דפוס שבהוצ' קה"ת).

(ד) כן כאן המקום להעיר משי"כ בסי' יושר דברי אמת לרמ"ס מזכריו (וכבר הוכחו דבריו בלקו"א וקטעים בכשי"ס סי' רמ) וז"ל: „כלל זה יהי' בידך אף שבודאי אתה בעצמך מבין זה רק מחמת שנתגלו כתבים אלו של הק' מו"ה דוב בער זצ"ל לכמה אנשים ומועטים הם שיכלו לדמות אליו לעשות כמעשהו אשילו לנגוע בקצהו, והם רואים שם שכותב בכמה מקומות סגנון זה — דהיינו שמאהבה רעה שבאה לאדם יכול לאחוז באהבת הבורא בחשבו ק"ו אם רצוני גוטה לאהוב שטות זה שהוא פסולת שנפל בשבירה ק"ו לשורשו לאהבת הבורא שממנו נלקחה זאת האהבה, וכן ביראה רעה וכן בהתפארות הגרועה וכן בניצוח וכו', והם חושבים, אותם שאינם בעלי שכל, שרואים זה, שדבר פשוט הוא ללמוד ק"ו בגמרא, אבל שם הוא ללמוד וכאן הוא לעשות שא"א ללמוד ק"ו זה אם לא יהי' מופשט מגשמיות, כי אם הוא דבוק בגשמיות ובתאוות ומקבל תענוג מהם לרצונן אוי בודאי אינו יודע כלל מאהבת הבורא ומיראתו ותפארתו וכו' כי לא טעמו כלל והכתוב אומר טעמו וראו כי טוב ה', וח"ו יפול בשוחה עמוקה אם לא ישמור א"ע מאד וצריך להרחיק א"ע בכל הרחקות הנמצאים בספרי מוסר. רק מי שהוא מופשט מגשמיות ואפ"ה מתעורר בלבו לפעמים אהבה רעה או יראה רעה כי עדיין לא נברר ונפשט כל צרכו והפסולת רוצה לאחוז בו ולהדפנו אוי הוא עצה שלו שיציא יקר מוולג וילמוד ק"ו ויתעורר עי"ז באהבת הבורא ויראתו מאד מאד (ג"א יותר) וכו' [עיי"ש כל ההמשך (והבאתי דבריו בתוסי' ציונים בהערותי לכשי"ס סי' רגג עיי"ש היסב) ועיי"ש עוד משי"כ]. אמר הרב ר' בער זלה"ה משל נחמד על ענין זה מענין המחשבות זרות המתגוללות ומתנפלות עלינו הרבה בתפילה וצריך טרחא גדולה להבריחם ויותר מחשבות הפניות הזרות שכמעט אין ביכולת להכניעם אם לא בעזר אלקים. ואמר הוא זלה"ה בזה סודות נפלאות ע"ז הלא קצתם כתובים בכתבים אשר במחניכם, אבל דברים ההם הם בערך אנשים גדולי הערך ואנחנו לא נדע מזה מאומה אין להעלות מחשבה זרה לשרשה" וכו' (עיי"ש כל ההמשך). ועיי' בתניא רפכ"ח „ואפילו אם גופלים לו הרהורי תאוות ושאר מחשבות זרות בשעת העבודה בתורה או בתפילה בכונה אל ישית לב אליהן אלא יסח דעתו מהן כרגע ובגם אל יהי שוטה לעסוק בהעלאת המדות של המחשבה זרה כנודע כי לא נאמרו דברים ההם אלא לצדיקים" וכו' עיי"ש. ועיי' שם בהערתי לכשי"ס סי' רגג שהארכתי וד"ל.

ש"ה	ד, ע	ש"ה
דבמצרים	ו, א	ו
<p>דבמצרים היו גלות הדעת כו' — כל הענין בארוכה בתו"י ס"פ בשלח בשם הבעש"ט ולהעיר שיסודותו בכתבי האר"ל עיי"ש בלקו"ת ובשער הפסוקים פ' שמות בביאור מראה הסנה וכן בשער הכתונות ענין הפסח דרוש א'.</p>		
וכיזא	ו, ג	י
שהוא	ז, א	יג
כי	ח, ג	כו
כל	ט, ב	ל
כל	י, א	טל
דברים	י, ג	מד
אברהם	י, ד	מו
כשצריך	יא, ב	נ
ושב	יא, ג	נב
ושב	יב, א	נח
קא	יב, ב	סא
והוא	יב, ג	סו
ששורה	יג, א	צו
יש	יד, א	קי
לבחי	יד, ב	קי
כי	יד, ג	קיב
לשון	יד, ד	קיו
ביחזקאל	יז, א	קכב
קקדושת	יז, א	קלג
ג"כ	יז, א	קלג
שונות	יז, ב	
מכחן		
שאינו		
ע"כ		

דבמצרים היו גלות הדעת כו' — כל הענין בארוכה בתו"י ס"פ בשלח בשם הבעש"ט ולהעיר שיסודותו בכתבי האר"ל עיי"ש בלקו"ת ובשער הפסוקים פ' שמות בביאור מראה הסנה וכן בשער הכתונות ענין הפסח דרוש א'.

מים רבים . . . למדת החכמה — עיי' לקמן כי רלה. כשלומד . . . אצלו — ראה לקמן סי' מד. וכ"ה במאור עינים ריש לקוטי מס' שבת בשם הבעש"ט ובכש"ט סי' שכ (בשם הקדושים). כי א"א . . . כנודע — ראה או"ת לה, ב שו"ה כמ"ש והערתי שם. — עיי' לקמן סי' לו.

צ"ל : כל הדיבורים שמדברים. — עיי' לעיל סי' יג והערתי שם.

של עצבות קשה להעלותו — עיי' תניא פ"א (מכתבי האר"ל) שהעצבות מקליפה וס"א.

אברהם וכו' — עיי' או"ת ד"ה להגיד בבוקר (עה, ג) והערתי שם. — להעיר מגיטין מה ע"ב ס"ת שכתבו מין כו'. כשצריך לבקש כו' יחשוב כו' — בענין עבודה לצורך גבוה עיי' הערתו לכש"ט סי' רסח וש"נ.

ושב וכו' — ראה ברש"י עה"פ (דברים ל, ג) ממגילה כט, א ורג"כ אגרת התשובה ספ"ו.

תפילין נקרא דביקות — עיי' או"ת קיב, א שו"ה תפילתו והערתי שם. והוא ההיול"י כו' — עיי' לעיל סי' מח ולקמן סי' קי ועוד.

ואברהם וכו' — עיי' לעיל סי' לד.

יש ג"כ כו' וכללותם הם ז' עממ"ו. — עיי' לקמן סי' קמו והערתי שם.

לבחי אין כו' שהיא בחי' חכמה וכו' — עיי' הערותי לאו"ת י, א וכד, ד.

זש"כ וכל כו' — עיי' לקמן סי' קמט ואו"ת צו, ג. — עיי' לקמן סי' קכו ובכש"ט סי' ערב והערתי שם.

לשון הודאה — ראה או"ת פח, ב, קז, ד וקט, א והערתי שם. מסגנון סי' זה נראה שהיא תשובה שהשיב הרה"מ בעצמו בכתב. צ"ל : שער ראובן אחד וגו' (כלשון הכתוב ביחזקאל מח). והנה הי"ב שערים . . . כמבואר — עיי' זח"ג קע סע"א ועיי"ש ח"ב קכח, ב והג' דח"ו שם.

כמבואר בכתבי האר"י זלה"ה — פע"ח פתח דבר לשער א' וכן בשער הכתונות, נגיד ומצוה ושוע האר"ל.

(כאן ערכב המדפיס שורה הבאה לקמן אחרי שו"ה דרקיעא, וצריך להיות :) למי שאינו זוכר (נ"א מכיר) את שבטו ואינו יודע באיזה שער.

כנגד תיקון ה"ג שהוא נקח שהוא מקבל מכל הי"ב תיקונים — ראה זח"ב קעז, א (בההיא מולא דכלא נגדין כו' כולא בהאי מולא שכיח וסתים) ושם ח"ג קלד, ב (דבי' אחידן כלא וכו').

צ"ל : שאינו מכיר.

ע"כ יאחזו כו' השוה לכל נפש — עיי' בהקדמה לס' שער הכולל, ובשערים מצויינים בהלכה סי' יח סק"ג, ובסידור הגאונים והמקור בלים (ירושלים תש"ל) ח"א וש"נ.

	ש"ה	דף, ע'	ס"י
קלד	ג	התלהבות	כמ"ש אשה וגו' — עיי' לקמן ס"י קנד ובאות ד"ה צו את אהרן (לח, א).
קמג	לה, א	וצריך	וצריך להתלבש בעובדא — עיי' באו"ת עב, ד ואילך ובהערותי שם, ולהעיר מוציג קה רע"א.
קמו	לה, ג		— להעיר מורכי צדק ס"י ה.
		ובשבע	— באריכות יתירה בצוואת ריב"ש ד"ה יחשוב שבתפלתו הולך. ועיי' או"ת צא, ג ד"ה פ"י הפסוק כי שבע יפול ושם ד"ה וצפונך (סו, ב והערתי שם) ולקמן ס"י רסט.
קנג	לה, א		מחין (צ"ל : מחי) ז' עממין — עיי' בס' בעל שם טוב פ' שמות אות יאיג (ובהערות שם) בשם הבעש"ט. ורג"כ לעיל ס"י קי.
קסה	לה, ד	דבר	— עיי' לעיל ס"י פ"ד ענין ראיתי את העבדים על הסוסים (סז, ב שו"ה תם, והוא באו"ת יו, ג, ועיי"ש בהערתי) ולקמן ס"י קעה.
		העוה"ז	— בכל הדפוסים שראיתי מובא ס"י זה אחרי ס"י קפה.
קסו	מ, ד		ע"כ נרמז בשם זה כו' — עיי' כש"ט סס"י קטו. ועיי' בס' אורח לחיים פ' וירא בשם הרה"מ פ"י של זה השם כ"ו [מספר כ"ו הוא הו"ה] זו [כלו] אף בכאן הוא שם הוי"ו כי מלא כל הארץ כבודו].
קסח	מא, ב	שם	במה שהמחשבה כו' — ראה לעיל רס"י צג והערתי במקבילו באו"ת כד, א.
קפא	מז, ג		— עיי' אגה"ק ס"ח וסס"י כ.
קצ	מט, ג		ונודע מהבעש"ט כו' — עיי' בהערתי לאו"ת כז, ב.
		למעלה	— עיי' אגה"ק ס"י ז.
קצו	ג, ב		זהו . . . הכלי — שלהי צחאת ריב"ש ד"ה גם זה (והשוה שם ד"ה אם חושק לאיזה מצוה, וא"כ ג"כ בכש"ט סס"י רא).
קצז	ג, ג	זה	ראשית . . . למע' — שם ד"ה ראשית דבר (אחרי ד"ה הני"ל) בשנויים קלים.
רב	גא, א	ע"ד	ובמחשבה נעשה למעלה פנ"י הכלי — עיי' ע"ח ש"מ דרוש ב' ולקמן רס"י קצז.
ריו	גג, ב	עבירה	— ראה כש"ט ס"י רכג.
רכא	גה, א		זה הכלל מהמחשבה וכו' — עיי' ע"ח ש"מ דרוש ב' ולעיל ס"י קצ.
רכג	גה, א	רואה	כבר . . . שנתחדש — שורה זו צ"ל בריש ס"י רג שכבר נכתב לעיל ס"י ז.
רלח	גז, ב		עבירה גורמת שכחה — להעיר מכש"ט ס"י שפא והערותי שם.
רנח	סו, א		— ראה זח"ג ת ע"ב ובכש"ט ס"י לו. ועיי' נתיבות עולם למהר"ל נתיב העבודה פ"ה.
רסב	סח, ד		שהיא נוק' . . . המשפיע — עיי' הערתי לאו"ת כ, ד.
רסג	סט, א		— עיי' היטב בהוספות לכש"ט (הוצ' קה"ת) ס"י כו ובהערות שם.
רסד	סט, ב		צ"ל : רואה או שומע.
			— עיי' לעיל ס"י ריד ורכב.
			— עיי' או"ת ד"ה וצפונך (סו, ב ואילך) ובהערותי שם.
			— להעיר מבראשית רבה סה, כב ותנחומא — באבער תולדות ס"י י
			וכב ע"פ המבואר בס' עשרה מאמרות ומובא באגה"ק ס"י כז.
			— ראה זח"ג יא סע"ב, ועיי' לקמן בהוספות ס"י ח.

לוח השואה מדברי הלקו"א המובאים בכש"ט

בכש"ט סי'	לקו"א סי'
קצח	ד שו"ה להתפלל — מיד כשאומר
רפט	י שו"ה גנזו — כל מי
רצרא	יב
רצב	כב
רצב שו"ה ממצאות	כו שו"ה כמשל — כמשל אחד
רצב שו"ה יש	כט שו"ה שורה — וכשמתדבק
רצג	לב
רצד	לג
רצה (בשינוי הסדר)	לו'לז
רעג	לח'לט
ערד	מ
רעז	מא
רעט	מב
רפא שו"ה לכריאה	מג
רפג'רפד	מה
רפג שו"ה כן	מז ישים . . עולמות העליונים
רפו	ו'יש באדם . . תמיד
רפה שו"ה ולפעמים	מט ולפעמים . . רוצה
רצט	לפעמים . . הכאב
רצט שו"ה כשמדבר	נ שו"ה וגבוה — כשמדבר . . העולמות
שא שו"ה פי	נג שו"ה השפע — ויחשוב . . הבקשות
שא שו"ה אורחים	נו
שא שו"ה האדם	נח האדם . . מחשבתם
שו	סד שו"ה הקטן — וכאשר . . אותו ית'
שו	ע
שיב שו"ה בכל	עז
שיג	עח שו"ה דהענין — אין דיבור . . מעשה
שיד שו"ה ולדבקה	פ שו"ה בבורא — כמו השר . . המלך
שפז	פד שו"ה בן — והבעש"ט . . וזהו פי
שפז שו"ה וזהו	פה שו"ה מהתכמה — הבא . . מכח הצרה
שפז שו"ה שתהא	פז
שצ שו"ה כי	צב שו"ה איש — הנה . . איש וכו'
שצא	שו"ה הבורא — ובוה . . הקב"ה
שצ	צג שו"ה את — אמר . . התחתון
שצ שו"ה כלול	שו"ה כיון — כיון . . כאן
שצ שו"ה כאן	שו"ה פשוט — ובוה . . פשוט
שצה שו"ה לחומריות	ק שו"ה ואת — הנה . . העולם
שצח	קד שו"ה יונקים — הנה . . בעצם
שצה שו"ה כי (בשינוי הסדר והשמטות)	קז שו"ה שכן — צריך . . הזמן
שצח שו"ה בעיניו	קטז הנה . . יצה"ר
שצח שו"ה ארו"ל	קכו שו"ה קיומו — כי . . זמן

בכש"ט סי'	לקו"א סי'
תיא	קמד
ת	קמו יחשוב . . המחשבה
תו (וראה ג"כ סי' רכז)	קמז
תו שו"ה שהוא	קנא שו"ה מזמניות — וכן . . לאין כו'
תז שו"ה הקב"ה	קנב שו"ה אין — הקב"ה . . בו
תז שו"ה להיות	שו"ה ולמה . . מאד
ת שו"ה המחשבה (בשינוי הסדר והשמטות ועיי' הערתי שם)	קט (לה, ד) שו"ה מחמת — כמשל . .
תז שו"ה ומלחמה	(לו, ב) בלא עם
רא שו"ה יחשוב	קסב שו"ה אחדות — ואם . . עליו
ראה רז שו"ה לעוררו (בשינויים והשמטות)	קצ שו"ה זהו — כשיבא . . בא לשמה
ראה לו	ריג שו"ה וגמשול משל וכו'
ראה רז שו"ה ידעת	רכא
	רלח

הוספות להערות וציונים לס' אור תורה (הוצ' קה"ת)

(נערכו ע"י הרב התמים ר' יעקב עמנואל שי' שחט)

<p>החכמה הוא האין כו' — ראה לקמן וירא י' רע"א והערתי שם. ועיי'ע יב, ד שו"ה כמ"ש; וד"ה במדרש ביום הזה (לג, ג); וד"ה והחכמה מאין וד"ה והחכמה תחי' (צב, ב).</p> <p>שבכל אדם . . יעקב — עיי' לקמן עה, ב שו"ה המכריע ואחרו רז"ל וכו'. המדות המה עיקרים וכו' — להעיר ממו"נ ח"ב פ"ד ושמונה פרקים פ"ב עיי"ש.</p> <p>רמז הפסוק ויאמר כו' — כש"ט סי' רמז. וראה לקמן ס"פ נצבים נט סע"ד.</p> <p>כ"מ שנאמר ויהי כו' — עיי' לקמן צב, ב ד"ה הוא אמר; צב, ד ד"ה ורב חסד וד"ה כי שמש.</p> <p>ד"ה נעשה אדם — נמצא בכש"ט סי' דמב. ועיי'ג"כ לקמן ד"ה ויברא אלקים.</p> <p>ד"ה יש לתמוה — נמצא בצוואת ריב"ש, ובלקו"ת לאדה"ו פי' האוינו מביאו בשם הרה"מ.</p> <p>ד"ה ויברא אלקים — עיי' לעיל ד"ה נעשה אדם. וקב"ה . . הזמן — נמצא בכש"ט כ"י ת (נט, ב).</p> <p>כי ההסתכלות וכו' — עיי' ר"פ וירא (ת, א) שו"ה בזהר מאן וכו', ופי' ויחי (כא, ב) שו"ה כנודע שהסתכלות וכו'; ושה"ש (סד, ג) שו"ה וחכמה נקי' וכו', ופסוקים רד"ה עיניך (צו, ג).</p> <p>שבת . . לגי' קוים — ראה זח"ב רד ע"א (וש"נ בצוצי זוהר) שבה שי' בת שי' הא אוקמוה רזא דתלת אבהן וכו'. ועיי' לקמן כו, ד שו"ה אי' בסי' הזוהר.</p> <p>ד"ה במדרש וכל אשר — עיקר הדברים בתו"י פי' שמות סי' ה. ובצפנת פענח בתחילתו (הוצ' ניו יארק תשי"ד ד"ו ע"ג וד"ט ע"ד) בשם הבעש"ט. ועיי' קובץ ליובאוויטש חוב' ב בתשובות וביאורים * לכ"ק אדמו"ר שליט"א סי' א וש"נ.</p> <p>וידוע שמדת היסוד וכו' — עיי' הערתי ללקו"א סי' רלה (נה, ד). בשביל חנינא וכו' — ביאור זה בכש"ט סי' ה ורס"י רנו בשם הבעש"ט. ולהעיר שנמצא כבר בשל"ה חלק תושב"כ, דרוש צאן יוסף, בד"ה ונחזור לענינינו עיי"ש. ורג"כ לקמן ר"פ בחקותי (מג, ב) ולקו"א ססי' קסה (לט, ב). ועיי'ע לקמן טז רע"א, גב סע"ד, ופס סע"ב, ולקו"א ססי' קלד (לב, ב).</p> <p>כל הרהורי . . עיי' הצדיק — עיי' כש"ט כ"י ער, ועיי' לקמן ד"ה זכה נוטל (קיג, ג) והערתי שם.</p> <p>בת קול מכרות וכו' — עיי' ביאור בת קול כו' בכש"ט סי' קמה רנה ושס, בשם הבעש"ט. ולהעיר שביאור זה כבר נמצא בסי' חרדים, מצות</p>	<p>דף עמ' שו"ה א א החכמה</p> <p>ד באמת למדות</p> <p>ב ב רמז</p> <p>אמר</p> <p>ג</p> <p>ד</p> <p>ד ב הפועל בהקמתך</p> <p>אותם</p> <p>ה ג וידוע רז"ל</p> <p>ד ויובן</p> <p>רז"ל</p>
--	---

* נדפס כעת בחוברת בפ"ע (קה"ת, תשל"ד).

	דף עמ' שו"ה
התשובה פ"ו, בריה סגולה ששית עיי"ש. ועיי"כ בס' דרך חיים לכ"ק אדה"א פ"א.	
ד"ה צוהר תעשה — נמצא בצוואת ריב"ש. וראה לקמן פד רע"ב.	ז ב
על דרך — תיבות אלו אינן בצוואת ריב"ש אלא הר"ת עכ"ל, ולפי זה נראה שמכאן ואילך אינו מהבעש"ט.	על דרך
ד"ה אני איל — ראה לקמן פ' שמות כה, א.	ד
בס"י — צ"ע ונראה שצ"ל (כמו במקבילו בלקו"א סי' רנז) „בורשים הקודמים“, דכן מבואר הענין שם בלקו"א ריש סי' רנב (שו"ה על „שבכל דיבור . . . ואמירות“) ובמקבילו לקמן פ' תבוא גז, ג (שו"ה שמך).	ח א פרשיות
חסר כאן וצ"ל: והדיבור הוא ענף האדם וגם.	ח ב וגם
ד"ה איתא בזוהר — בענין חכמה המחברת עיי' הערתי לקמן פ' קדושים מא, ג.	ט ד
וכן יש . . . שניהם כא' — עיי' כש"ט סי' לו וסי' שמט מה שהביא הבעש"ט בשם הרמב"ן ובשם האלגזי (ולהעיר שכבר מפורש כן בדברי חז"ל בספרי פ' ואתחנן סי' לב עה"פ ואהבת עיי"ש).	וכן
ואין. הוא החכמה — ראה סי' קיצורים והערות לתניא מכ"ק אדמו"ר הצ"צ (עמוד ק סי' ז) וז"ל: הנה החכ' — באגה"ת פ' ד' כי היו"ד כו' שכל הנעלם כו' ובאג"ה ד"ה ויעש דוד שם קדמות השכל שבנפש המדברת, ובד"ה להשכילך בינה הרי האין שהוא חכמתו ית'. וכן שיטת הה"מ באו"ת סי'פ בראשית [נראה כונתו לסד"ה לא ה' צריך, לעיל א, א — ועיי"ש בהערתי] וכ"כ פ' וירא ד"ה איתא בזהר, ובאג"ה סי' יד וסס"י טו. וצ"ע בס"י יז פ' שהח' היא ממכ"ע ולפי' הגיל י"ל שהוא סוכ"ע, ותולה אם החכ' נק' אצ"י שבאצ"י או בריאה שבאצ"י. וע' בלק"ת ביאור וידבר אלקים דגבי דרושי שבועות ושם פ"א. עכ"ל.	י א חכמים
ועיי' לקמן פ' קדושים ד"ה והדרת (מא, ב) ומבואר שם שח"ב שניהם י"ש כו' עיי"ש (ורג"כ ד"ה והחכמה מאין וד"ה והחכמה תחי' — לקמן צב, ב — שהחכמה נק' יש) וכתר איהו אי"ן (וכדאי' בזו"ג רנו סע"ב ועוד). ברם עיי' יו"ט של ר"ה — תרס"ו לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ד"ה בסכות תשבו וד"ה ביום השמ"ע (ע' ססד ואילך) דכתר וחכמה הם אפס ואין כו' עיי"ש היטב ודו"ק. ולהעיר מוח"ב קכא סע"א דחכמה איקרי קדש וכתר קדש הקדשים, ועיי"כ תקו"ז המ"ב פא, ב (וכן שם ת"ע קכו, א וקלג, ב) אי"ן כליל תלת ספירין א' כתר י' חכמה י' בינה — וראה מש"כ ע"פ בפרדס להרמ"ק ש"ה פ"ד.	
וז"ש כח מעשיו וכו' — עיי' לקמן ד"ה כח מעשיו (עב רע"ג).	ג אל
כי עיקר התלהבות וכו' — ראה לקמן טו, ד שו"ה כזה ידוע כי העובד וכו'.	יב ג הוא
שהתורה . . . ההוא — ראה לקמן נו, ב שו"ה כי השם יתברך גותן התורה וכו'; ק סע"ד שו"ה נקרא כי התורה היא תמידית וכו'. ורג"כ כש"ט סי' שב (לט, ג) שו"ה וגם ביאר; ושם סי' שצג נו רע"א שו"ה כמו שלימד הבעש"ט וכו' (ועיי"ש בהערתי).	יד א ידועה
ד"ה והי' ה' לי — נמצא בצוואת ריב"ש.	ד
ד"ה וישא יעקב — עיי' כש"ט סי' גז.	
ד"ה ורחל באה — ראה לקמן ד"ה ורחל היתה (טו, א) וד"ה וצפונך (סו, ב).	
ד"ה המוכיח.	

דף עמ' שו"ה	טו א	ד"ה ורחל היתה — ראה בדיבור לפני זה ובהערה שם.
	ב וזהו	וזהו עני המתפרנס וכו' — ראה לקמן נד, ב ד"ה או יאמר, וקיג, ב
	טז א מאותיות	רצון צנו"ר — ראה לקו"ת להאריו"ל פי תולדות ופי' כי תשא; אנה"ק כי כח; ועיי' קובץ ליובאויטש ג"ב בתשוב"ב לכ"ק אדמו"ר שליט"א סי' יד.
	ב וכתוב	זכ"ב ה' . . ית' — עיי' לקמן ד"ה הללו את ה' (עא רע"ב); שהיה"א פי"א מהבעש"ט.
	יז א ואת	הנה . . העולמות — כש"ט סי' שצה.
	לעכדה	וזהו וישב — ראה לקמן ית, א שו"ה והנה כתיב; פי, ב שו"ה וישב יעקב.
	ג ראיתי	ד"ה ואביו שמר — בנועם מגדים פי' משפטים בשם הבעש"ט. סוסים נק' האותיות כו' — ראה צוואת ריב"ש סד"ה אם אדם מתפלל. ולהעיר מתקו"ז סת"ה (כ סע"ב) וראה לקמן כב, א ד"ה הנושר.
	ד בלע	פי' ריב"ש . . וזה פי' — כש"ט סי' שפז. וראה לקמן קא רע"א ובצוואת ריב"ש ד"ה יחשוב שבתפלתו הולך.
	יח א והנה	כתיב וישב יעקב כו' — ראה לעיל ר"פ וישב.
	כ ד אינו	יראה היא שער לאהבה וכו' — ראה לקמן כג רע"ד ובהערה שם וש"נ.
	הקב"ה	דרכו של איש כו' — ראה לקו"א סי' רכא; תניא פמ"ג ואנה"ק סי' יח. ולהעיר מזח"ג קמה ע"א וע"ב.
	כב א קויתי	א"י בזוהר . . רסן — ראה לעיל יז סע"ג ובהערה שם.
	ב והגמול	צריך . . בחכמה עשית — בכש"ט סי' שצה (בשינוי הסדר והשמטות) ועיי' בהערותי שם.
	ג והנה	כשישראל . . ציון — עיי' זח"ב קלד, א וזח"ג רט, א.
	כג ג ר"ל	ד"ה ואלה שמות (הא') — בצוואת ריב"ש.
	ג"ד וגו'	ראובן . . השמות — עיי' כש"ט סי' לא ותג.
	ד תחילת	הנה . . ברוך הוא — כש"ט שלהי סי' שצ וסי' שצא. תחילת . . הוא יראה — ראה לקו"א שלהי סי' קי (כד, ד), ועיי' בהקדמת סי' דרך חיים לכ"ק אדמו"ר האמצעי, ורג"כ מש"כ בלקוטי לוי יצחק על הזוהר לזח"ג נו.
	כד א כ"א	תחילת הכל היא היראה וכו' — לביאור כל הענין ראה לעיל ויחי (כ סע"ד), לקמן יתרו (לה רע"ב), האוינו (ס סע"א), אגדות (קו שלהי ע"ד); לקו"א סי' רכא (נד, א), ורג"כ לקו"ת לאדה"ז פי' מסעי (צו סע"ב) והשוה שם עוד פי' ואתחנן (י סע"ג).
	לבד	ויראה . . תתאה — להעיר מתקו"ז ת"ג ית רע"ב ושם רת"ח כה, א, ועיי"ש ג"כ תס"ט קטז, ב.
	ב אמר	שבכל מקום . . רק שם — פתגם הבעש"ט, ראה כש"ט סי' נו, ערה, וססי' רח (שהוא לקמן בחקותי מג, ד). ועיי"ש עוד סי' רפג (והוא מלקו"א סי' מה).
	כה א וזהו	אמר ריב"ש . . אחדות פשוט — כש"ט סי' שצ.
	ד הענין	זהו רחבה וכו' — ראה לעיל לך לך (ז, ד).
	כו א כי	המצוה צריך לעשותה וכו' — עיי' לקמן ד"ה או יאמר תקעו (עב, ד). כי שמש . . כל בכור וגו' — כש"ט סי' רמו. ועיי' לקמן ד"ה כי שמש (צב, ד), ובשעה"ה"א לאדה"ז פי' דו.
	כז ב שעשועים	כי התענוג תמיד אינו תענוג — פתגם הבעש"ט כדאי בלקו"א סי' קסח (מא, ב שו"ה מהבעש"ט) וכש"ט סי' קכא. וראה עוד לקו"א ססי' קו (כג סע"ג) ולקמן גג סע"ד וסד"ה עיניך (צו, ג), ועוד. ולהעיר מגדה לא ע"ב.

ד"ה וידבר ה' — עיי' לקוי"א סס"ו ומשי"כ שם.
 שמציון הושתת העולם וכו' — עיי' ספרי פ' עקב סי' מ עה"פ ארץ
 אשר ה' וגו' וברמב"ן על פסוק זה; תענית י, א וזח"א רנה, ב וח"ב
 כב, ב וקנב, ב ועוד. ראה ג"כ לקמן ע"ב ד"ה או יאמר הענין, ובפסוקים
 ד"ה רמו הפסוק טוב טעם (צד, ג).

דף עמ' שו"ה
 ג
 כח א שמציון

מציון הושתת וכו' — ראה לעיל ע"א ובהערה שם.
 כמשל . . . וליהנות ממנו (ולקמן שו"ה בלא) ודבור של ישראל . . . בלא
 עם — כשי"ט סי' ת (בשינוי הסדר והוס', עיי"ש בהערות).
 והחכמה מאין וכו' — עיי' לעיל וירא (י, א) והערתי שם.
 שבמ"ה לא ה' שבירה ואדרבא וכו' — ראה ע"ח ש"י פ"ב ופ"ג ועוד.
 ועיי' לקמן ד"ה טבעו (פד, ד), ד"ה כי ארץ (צה, ד) וד"ה עיניך (צו,
 ג); לקוי"א סי' כו ועוד. ועיי"ג"כ לקו"ת לאדה"ו פי' אמור (לו, ג ואילך)
 ופי' מסות (פו, א ואילך).

דף עמ' שו"ה
 כח ב מציון
 לב א כמשל
 לג ג והחכמה
 לד ב כמ"ש

ד"ה ראשית — ראה לקמן ד"ה מפני שיבה (מא, א).
 שברית הלשון וברית המעורר הם סוד אחד — ראה כשי"ט סי' שיח בשם
 הרה"מ. ועיי' ראשית חכמה שער הקדושה פי"א.
 צריך האדם . . . העולם כולו — כשי"ט סי' ריא ועיי"ש בהערתי.
 כל מה שאדם רואה וכו' — עיי' לקמן מ, ב ד"ה מפני שיבה וד"ה והי'
 אם (נט, ב), וד"ה קול קורא פז, ג (שו"ה ונוכר), ושלהי ד"ה מי עלה
 (פח רע"ב שו"ה במעשה), ולקוי"א רס"י רלח ובמקבילו באו"ת צה, ג.
 ואם רואה דבר עבירה וכו' — עיי' כשי"ט סי' קטו וסי' שסג ובסי'
 בעש"ט פי' בראשית סי' קכד — קל. ולהעיר מקידושין ע, א: כל
 הפוסל וכו'.

לה א
 ד וזהו
 לו ג לתתא
 לו ד כי

לא אמות כי אחי וכו' — להעיר מזח"ג רפו סע"ב (וש"ג בנצוצי זהר),
 ואגרת התשובה לאדה"ו פי"ז.
 כלל הדברים כל מה וכו' — עיי' לעיל ר"פ ויקרא והערותי שם וש"ג.
 שבא לו כו' לעורר לו וכו' — עיי' כשי"ט סי' לה, קעז, קפ ורס"י רז
 (והערותי שם), ועיי' לקמן פי' ברכה ד"ה מימינו (סא, א).

לט ב לא
 מ ב מפני
 ג שבא

משל לאיש חיל וכו' — כשי"ט סי' רז וראה בהערתי שם.
 שצריך שיהא קימה קודם הזקנה וכו' — ראה זח"ג פז ע"ב ושם רכז
 רע"ב, וזו"ח בראשית ז סע"א. ולהעיר מעי"ז יס ע"א.

ד מקורב
 מא א שצריך

וזהו ראשית וכו' — ראה לעיל ר"פ משפטים לה סע"א.
 לא תשא עליו חטא וכו' — ראה ערכין טז, ב (הובא ברש"י עה"פ).
 מקובל . . . כתר — ראה פרדס להרמ"ק ש"ח פ"ג ושיעור קומה סי' צג.
 זח"ב שניהם י"ש — עיי' משי"כ לעיל ס"פ וירא (י, א).
 וההתחברות . . . עיי' חכמה — עיי' לעיל ט, ד ד"ה איתא בזוהר; יתרי
 לג, ג; ולקמן תהלים עז, ב; ואגדות קג, ג; ולקוי"א סי' קי.

פני
 ב לתוכחה
 ג לחכמה
 גקי
 וההתחברות

מחכמה ע"כ נאמר קודש כו' — ראה זח"ב קכא סע"א.
 כוננת אמין שהוא יחוד כו' — בשוה"ג דספד"צ פ"ג (זח"ב קעה, א);
 תקו"ז תי"ח לד, ב; ועוד. ומובא ג"כ בספר חסידים סי' יח עיי"ש.

המובחר
 מג ב ושמעתי

בשביל חנינא וכו' — עיי' לעיל ר"פ נח (ה סע"ג) והערתי שם.
 רמז המשנה . . . העליון כנזכר — כשי"ט סי' רח.
 שעיקר עבודת הבורא וכו' — ראה לקמן תבוא (נו, ג שו"ה והי"ה);
 ועיי' לקוי"א רס"י קלד (לא, ג שו"ה העולם).

בשביל
 ג זרת
 הלא

	דף עמ' שו"ח
שההבל . . . וכן המחשבה — עיי' לעיל לו רע"ד (והוא בכש"ט סי' ריא) ולקו"א סי' נז.	מג ג כביכול
וזה אפשר רמז וכו' — עיי' לקמן ד"ה חומר בקודש צח רע"ג.	ד שהוא
וזה ידוע שבמקום וכו' — עיי' לעיל רד"ה ויפגשו בהר (כד סע"א) ובהערה שם.	והתלהבות
והנה ידוע . . . בחקותי כנזכר — כש"ט סי' רז (בשינויים קלים והשמטות). שהאותיות נקרא כלים כוי' — עיי' לקו"א סי' מב.	תזכך ידוע
שאם באה לאדם וכו' — עיי' לעיל ר"פ ויקרא לו סע"ד ובהערותי שם.	שאם
והוא עדי"מ וכו' — עיי' לקמן ד"ה או יאמר גדול ה' (ע, ב) וכש"ט סי' קעב.	והוא
לשון תלכו כלומר וכו' — ראה לקמן ד"ה הלוך ילך (עב, ב).	מד א ואמר
וז"ש אם בחקותי וכו' — עיי' לקוטי לוי יצחק על זוהר לזח"ג קיג, א (ע' שכח"שכט).	ב וז"ש
אינו מרגיש לדקדק כ"כ — עיי' לקמן רד"ה ומל ה' (נט, ג) וסר"ה ועיניו (פד, ד). ולהעיר מברכות ל סע"ב ופרש"י שם.	ג שלו
האדם הוא רק ד' מ' כוי' — עיי' לקמן ד"ה הוי עיר (צו, א) ובהוספות סי' סו.	מה ד האדם
וכשמחזק . . . 'קרא אדם — כש"ט סי' רצב. ועיקר הדברים בנן פורת יוסף בדרוש לשה"ג תקכ"ה (קי, ג) בשם הרה"מ.	שורה
אם נתעורר בצדיק וכו' — ראה לקמן ד"ה נתן עיניו בו (קיא, ג) ובהערתי שם.	נתעורר
ותפארתי עובר על פשע וכו' — ראה לקמן ד"ה ותפארתי (צב, ג) ובהערתי שם (יצריך לתקן כאן ושם שצ"ל ותפארתי).	מו ב ותפארתי
ד"ה וירא את ישראל — מובא בסו"ס דודאים בשדה בשם הבעש"ט.	מט א
וקודם שזרעוהו (חסד) — עיי' לקו"א סי' קי (כד, ד).	ב כמה
אין מזל לישראל וכו' — עיי' לקמן שה"ש סב סע"ב. ולהעיר שפירוש זה מובא במאור עינים, לקוטים (ד"ה כשרצה אברהם), בשם הבעש"ט.	ג דרך
ד"ה אשה ריח — עיי' לעיל פי' צו (לת, ב) ורג"כ לקו"א רס"י קלד (לא, ג).	נ ב
והוא יום ליום יביע אומר כוי' — ראה לקמן תהלים ד"ה יום ליום (סז סע"ד).	נא א הברואים
וזהו פי' הבה לנו כוי' — כש"ט סי' שפז ועיי"ש בהוספות (והוצ' קה"ת) סי' חט; ובפירוש הבעש"ט על הודו ד"ה ויצעקו גוי' ממצוקותיהם יצילים.	ב וזהו
ור"י בע"ש זלח"ה אמר וכו' — ראה לקמן ד"ה אל יפטור (קה, א).	נב א ישראל
ד"ה מה ה' — עיי' לקמן ד"ה או יאמר עיני ה' (סט, א) ובהערותי שם.	ב
ולהעיר שעיקר הדברים ברבור זה מובא בס' עץ הדעת טוב, לקוטי שה"ש, בשם הבעש"ט.	ד יהי
על דרך בא אתה כוי' — עיי' לעיל ס"פ נח (ז סע"ב).	על
על דרך שאמר רשב"י וכו' — עיי' לעיל פי' נח ה סע"ג ולקמן פסוקים פט סע"ב.	נג ב הגה
חכמים נקראו עיני העדה — ראה במדבר טו, כד ובשהש"ר פ"א עה"פ עיניך יונים. ורג"כ ויקרא ד, יג והוריות ה ע"א זח"ג כ ע"א. ועיי' אגה"ק סי' יד.	עילא
והנה יש יראה פנימיות וכו' — ראה סידור אזה"ז, הערה לתיקון חצות (קנא, ג) בשם הרה"מ (מובא לקמן בהוסי' סי' מט).	כדי
כוי' להיות ירא בושת וכו' — ראה לקמן ד"ה ישגבן (סח, ב).	ד
ד"ה ולדבקה בו — נמצא בצוואת ריב"ש.	

דף עמ' שו"ה	
הוא	כי תענוג תמידית כו' — עיי' לעיל וארא כו, ב והערתי שם.
נד ב	ד"ה או יאמר — עיי' לעיל ויצא טו, ב והערתי שם; תשא לו, א; ולקמן תהלים עט סע"ג ואגדות ד"ה המוכיח (קיג, ב).
נה ג תקח	ר"י ב"ש זלה"ה אמר וכו' — עיי' לקמן ד"ה מעשה בגר (קח, ד) ובהערתי שם.
נח ב שם	שם האחת וכו' — עיי' לעיל כד סע"ד.
נח ג ועפ"י	יובן ג"כ הפסוק כו' — עיי' לקמן נט, א ד"ה איתא בנוהרי.
נט ב	ד"ה והי' אם — עיי' לעיל ר"פ ויקרא לח סע"ב והערתי שם.
נט ג כביכול	לא נתגלה היום — ראה לקו"א סי' טו ועיי' לקמן צד, ב שו"ה י"ל.
ג	ד"ה ומל ה' — עיי' לעיל סד"ה אם בחקותי (מד, ג) והערתי שם והשוה ג"כ לעיל פי' בהר מב, ד שו"ה אנפהא דמלכא כו'.
ד שיקבל	בספר יצירה (וכן לקמן בשו"ה צורך) — נראה שצריך לתקן כמו במקבילו בלקו"א סי' קטו "במ"א".
וז"ש	וז"ש ויאמר וכו' — לעיל בראשית ד"ה ויאמר אלקים (ב סע"ב) עיי"ש.
סא א	ד"ה מימינו — עיי' לעיל פי' קדושים מ שלחי ע"ג ובהערתי שם.
ב והאדם	והאדם יתן . . . ברוך הוא — כש"ט סי' שו.
ג משכני	משל אב וכו' — עיי' קרושת לוי פי' שמות משל הבעש"ט עה"פ הוא ינהגנו.
ד המשל	מה שהעולם אומרים וכו' — עיי' כש"ט סי' תכא ביתר אריכות.
סב ב וזהו	וזהו אי"ן מזל לישראל כו' — עיי' לעיל בלק מט, ג.
סג א	ד"ה דומה דודי — בס' כתבי קודש (ד"ת מהבעש"ט המגיד ועוד) נמצא שם בשם הבעש"ט, ועיקר הדברים מבואר בלקו"א סי' קסו (וחלק הגדול מסי' זה — מדף לט ע"ד שו"ה מלמעלה וזה הן עם לבדו — נמצא לעיל פי' בלק מת, א) עיי"ש. ורג"כ לקמן ד"ה הללו (עב, ב).
סד ג ראשית	שמשה זכה לבינה לבד — ראה זח"ג רכג ע"א וזו"ח יתרו לב, ד. ובזח"ב רכא ע"א; משה דא רזא דדעת, ברם עיי' זח"ג רכג ע"ב (ד"ה אמר בוצ"ק) ושער הפסוקים להאריז"ל פי' עקב (עה"פ ראיתי את העם הזה וגו') ודו"ק. ועיי"ג"כ בשער הפסוקים להאריז"ל פי' שמות. וראה לקמן ד"ה אלקיכם כהן (צו, ג) משה יקרא השכל.
סה א קפטיל	אודה ה' . . . מחמת ב' טעמים הנזכרים (סה באמצע ע"ד) — נמצא בצוואת ריב"ש קרוב לסוף הספר. וחלק ממנו (מסה ע"א שו"ה ויש [את אברהם] . . . עד ע"ג סוף שו"ה אברהם) נמצא ג"כ בכש"ט סי' רמה.
סו א שויתי	שויתי ה' . . . יהבן וגו' — בריש סי' צוואת ריב"ש וכש"ט סי' רכ.
ב אמרו	אמרו . . . למדריגה — כש"ט סי' ריט.
פעמים	פעמים . . . בעצמו — כש"ט ססי' רכ.
בעצמו	פעמים . . . מעצמו — בצוואת ריב"ש ובכש"ט ססי' רכ.
ג בהסתכלות	ד"ה וצפונך (עד קרוב לסופו) — סו ע"ד שו"ה רישא — רישא זכל רישין) — נמצא בצוואת ריב"ש, ועיי' בלקו"א סי' רסט. ולעיקר הדברים במאמר זה עיי' לעיל יד, ד ד"ה ורחל והערתי שם; לו ע"ד והערותי שם, ועוד.
והמתיקות	אם הסתכל בפתע כו' הוא כח אלקה וכו' — להעיר מעיז כ ע"א וברושלמי שם פ"א ה"ט.
ההוא	ובדומם יש ג"כ חיות כו' — עיי' שער היחוד והאמונה לאדה"ז פ"א ע"פ ע"ח של"ט פ"ג, ועוד.
	כי יש בכל מקום חיות אלקה ממעל — עיי' בארוכה בפרט לרמ"ק ש"ד ספ"י וש"ן פ"ה, ועוד.

	דף עמ' שו"ה
ד"ה יום יום — ראה לעיל ר"פ ואתחנן נא, א.	סז ר
יראת ה' היא הירא' הרוממות כו' — עיי' לקמן סט, א ובהערותי שם.	סח ג עיקר
ד"ה והבוטח — כש"ט סי' רל, ולעיקר הדברים ראה זח"ב קפד רע"ב	והבוטח
ורש"י ר"ח סע"א, ולהעיר מסוטה ח ע"ב (ועוד כעין זה). ועיי' לקמן	
ד"ה ה' צילך (פ, ג) ובהערתי שם, וד"ה דע מה למעלה (ק"ב, ב), ובהוסי'	
בסוה"ס סי' יט.	
שבכל מקום וכו' — עיי' לעיל ד"ה ויפגשוהו (כד סע"א) ובהערתי שם.	שבכל
כי יש ג' יראות וכו' — ראה זח"א יא ע"ב, תקו"ז ה' ע"א ואילך ות"ל	סט א כי
עג ע"ב; דמב"ם ה"ל יסוה"ת פ"ב ה"ב ופ"ד ה"י"ב; סי' העיקרים מ"ג	
פ"ל"ב. ועיי' לעיל ד"ה מה ה' (גב, ב) וד"ה או יאמר ארץ (נג, ב), ופי'	
האזינו ס, ב שו"ה שהיא, וד"ה סוד ה' (סח, ב).	
אבל יראת הבושה הוא למע' מאהבה — ראה סידור אדה"ו, הערה לתקון	מאהבת
חצות, ועיי' תניא פמ"ג בענין הבחינות דאהבה, ועיי' היטב בלקו"ת	
תורת שמואל לכ"ק אדמו"ר מוהר"ש המשך מים רבים תרל"ו פניו	
ואילך, ורג"כ המ"מ בהערה הקודמת וצרף חובהל"ב שער אהבת ה'	
(ושם בעיקר ההקדמה ופי' ב"ג).	
אבל עין ה' וכו' — עיי' לעיל ד"ה והבוטח בה' (סח, ג).	ב יש
ד"ה דברי פיו — בצוואת ריב"ש.	
ד"ה או יאמר — בצוואת ריב"ש ועיי' כש"ט ססי' עח ולקמן ד"ה עד	
מתי עצל (צא, ג).	
מציל עני וכו' — צריך להיות דבור בפני עצמו (וכ"ה בלקו"א סי' קמ)	ג כנוכר
ואינו שייך להנ"ל.	
ד"ה כתיב שלח — כש"ט סי' רפ"א.	ד
דכל הדנים . . . עמנו — עיי' רש"י לשמות טו, ז; במדבר י, לה; ולא, ז	ע א אל
(ע"פ מכילתא וספרי שם), ועיי' זח"ג עג, א; שמו"ר ב, ה; ושהש"ר	
ה, ב; ותוכר דבורה להרמ"ק פ"א סי' ד.	
אדם שיש לו כו' — להעיר מכרכות ג, ב; ג' דברים מרחיבין ועתו	פי
של אדם כו'.	
ד"ה או יאמר — שלהי סי' צוואת ריב"ש.	ב
נמצא כי הכל הוא ממוך כו' — עיי' לקמן ד"ה לך ה' החסד (פא, ב; ;	עיי
וקטעים דשם בכש"ט סי' קצא וססי' קצג).	
משל לבן חביב כו' — ראה לעיל בחקותי מג סע"ג (והוא בכש"ט סי'	
רז), וראה ג"כ כש"ט סי' קעב.	
העבודה האמיתית . . . עצמינו — ראה לקמן ד"ה שונא מתנות (צה, ג)	ג העבודה
וד"ה ת"ר (קט, ב) ורג"כ ד"ה הוריגו עה סע"א.	
ד"ה הללו — ראה לעיל טז רע"ב ובשהיוה"א לאדה"ז פ"א בשם הבעש"ט.	עא ב
ורג"כ לקו"א ססי' עדר, ועיי' בפרסם להרמ"ק ש"ו פ"ה, וכן שם ש"ד	
ספ"י, ועוד.	
משל למלך כו' — ראה לקמן סד"ה כי רחץ (פד, ב).	הדבר
ד"ה יחי כבוד — עיי' לקמן ד"ה אין (צו סע"ד) ובהערותי שם.	עכ א
ד"ה הללו — עיי' לעיל ד"ה דומה דודי (סג, א) והערתי שם.	ב
ד"ה הלוד ילך — עיי' כש"ט סי' ל וסי' קנה מהבעש"ט.	
ד"ה כח מעשיו — עיי' לעיל פי' חיי שרה י סע"ג.	ג
והנה ג' ידות נמצאו וכו' — עיי' זח"ג רמו ע"ב ורפג סע"א.	שבראש
ויש במצות ג' בחינות וכו' — עיי' לעיל וארא כה רע"ד.	ד ויש
וזהו יפה כו' — ראה לקמן ד"ה אליהו חי (צה, ב) וד"ה יפה (קת, א).	עג א צריך

הוספות להערות וציונים צא

העבירות	דף ע"מ שו"ה
ב	ד"ה חשבתי — עדין מהבעש"ט על פסוק זה בתוי"ו פי חקת שלהי סי ו, ושם ססי יב (מובא בכש"ט סי קמא) עיי"ש, ועייג"כ בכש"ט סי קפח.
ג	אחרות
ב	שמסתפק
ד	ד"ה רצון — השהה לקו"א סי ריא.
א	עה
ב	היטיב
ג	ואלקה
ג	קבלה
ג	עו
ב	כ"א
א	עח
ב	כי
ב	האדם
ג	ובפרט
ג	פ
א	פא
ב	ב
א	תענוג
ב	המשמרות
ד	אך
	<p>העבירות . . להשי' — עיי' כש"ט סי כט וסי' רסד.</p> <p>ד"ה חשבתי — עדין מהבעש"ט על פסוק זה בתוי"ו פי חקת שלהי סי ו, ושם ססי יב (מובא בכש"ט סי קמא) עיי"ש, ועייג"כ בכש"ט סי קפח.</p> <p>וכל התורה וכו' — ראה לקו"א סי רכג ועיי"ש עוד סי ריד.</p> <p>לפי שהוא . . אינו מתאוה לכלום — עיי' לקמן קה, א (שו"ה ואי"ן אינו מתאוה לשום דבר) ורג"כ כש"ט ססי' שצא.</p> <p>ד"ה רצון — השהה לקו"א סי ריא.</p> <p>ד"ה הוריני — בסו"ס צוואת ריב"ש, וסוף מאמר זה [משו"ה עבירה (הוריני ה')] עד שו"ה הדרכים (שאינם כבושים)] בכש"ט סי רלו (בשינויים קלים).</p> <p>וזהו יכול האדם לידע ולהתנהג — להעיר ממאמר אין הקב"ה בא בטרוניא, בסה"מ — אידיש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ושי"ג. ועייג"כ לעיל ע, ג שו"ה העבודה והערתי שם.</p> <p>ד"ה גבורי כח — בכש"ט סי רלד.</p> <p>והנה יצחק כו' והנה יעקב וכו' — עיי' כש"ט סי רו, ועיישג"כ סי ג ועייג"כ לקו"א שלהי סי ג, ולהעיר מכוזרי מ"ה סכ"א, חובה"ל"ב שער היחוד פי א"ג, ספר החינוך סי כה ועוד.</p> <p>והנה יעקב . . מדת רחמים — בכש"ט סי רי.</p> <p>ד"ה צדיק כחמר — בצוואת ריב"ש. ועיי' לקמן ד"ה המוכיח (קיג, ב) והערתי שם.</p> <p>כ"א מהם כולל מ"י וכו' — ראה תקו"ז תמ"ז סד ע"א ושם תס"ט קטז, ב, ועוד, ומבואר בפרדס הרהמ"ק ש"ה (בפרט פ"ה) וש"ח (בפרט פי א, ב, ג, י, יא). ולהעיר מהל' יסוה"ת פ"ד ה"א וה"ב (והשוה זח"ב כג, ב — כה, א). ועיי' היטב לקמן סו"ה רמז הפסוק טוב (צה, א משו"ה עליו).</p> <p>ד"ה כתיב הרים — שלהי צוואת ריב"ש.</p> <p>כמו כן יש כו' — ראה כש"ט סי רנח. ועיי' זח"ג מא ע"ב וע ע"א (מובא באנה"ק סי כה) ורג"כ כש"ט סי לא.</p> <p>מרומו הנסירה — עיי' לקו"א סי קלו.</p> <p>ובפרט הבעל תשובה לא די וכו' — ראה של"ה מסי יומא בערך הלי תשובה, סוף מאמר ענין מהות התשובה.</p> <p>ד"ה ה' צילן — ראה דברי הבעש"ט על פסוק זה בקדושת לוי פי בשלח ושם בדרוש לפורים ובפי גשא, וכן בלקוטי שיחות לכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' 421, ובהוסי' לכש"ט סי ס. ועיי' לעיל ד"ה והבוטח בה' (סח, ג) והערתי שם.</p> <p>ד"ה בפסוק שש אנכי — בכש"ט סי רט בקיצור.</p> <p>ד"ה לך ה' חסד — מתחילתו עד שו"ה זה בכש"ט סי קצא; ומכאן ע"ג שו"ה הוא (וזהו לך) עד שו"ה בעצמו (חסד גדול) שם סוף סי קצג. ועיישג"כ סו"ס שנד. ועיי' בקדושת לוי פי בשלח ד"ה עוז משל אב שמנסה את בנו (ד"ה) מרגלא בפומי' דמו"ר הצדיק מי דוב בער ג"ע"י). כמשל הצפור המזדברת כמבואר במ"א — ראה לקמן ד"ה עם זו (פו רע"ד) וד"ה אין אשה (צח רע"א) ובהערות שם.</p> <p>עדי"מ חותם המלך וכו' — ראה לעיל ד"ה ה' צדיק (עא, ב).</p> <p>דריב"ש זללה"ה אמר כו' — ראה לעיל ס"פ נח (ו, ב).</p> <p>ד"ה טבעו בארץ — ראה כש"ט סי שיד ולעיל פי שמות כג, ד (שהוא</p>

	דף עמ' שו"ה
בכש"ט סי' שצא).	
ד"ה שרפים עומדים — השוה לקמן צא, ד ועיי' כש"ט סו"ס קמה ולקמן ד"ה דע מה למעלה (קיב, ב).	פה א
כי רגלים נק' אמונה וכו' — עיי' אגה"ק סי' א ולקו"ת לאדה"ז מסעי (צ, ג).	ב האמונה
וישב יעקב — ראה לעיל ר"פ וישב (יו, א).	פו ב וישב
דרך משל מלך וכו' — עיי' לקמן ד"ה אין אשה (צח רע"א), ובהוס' סי' סב, ד. ורג"כ לעיל ד"ה גשא לבנינו (פג רע"א), ועיי' ד"ה יהי כבוד (עב סע"א).	ד דרך
ד"ה חכמות בחוץ — ראה לקמן בד"ה לא הכל בקימה קג סע"ב ואילך שנכפל ביתר אריכות.	
והאי"ן אינו מתאנה כו' — עיי' לעיל עה, ב שו"ה שמסתפק ובהערתי שם.	פו א והאי"ן
כי כל מה וכו' — עיי' לעיל לו, ד שו"ה כי והערותי שם.	ג וגזכר
כשנופלת וכו' — עיי' לעיל וישב יו, ד שו"ה בלע והערתי שם, ולקמן ד"ה כשנופלת לו (צג, ג).	ד בערבה
שאין עתה התורה וכו' — עיי' כש"ט סי' רמב ועיי"ש ג"כ בס"י פד (יא ע"ב).	פח א הוא
נמצא זה הכלל וכו' — עיי' לעיל לו, ד שו"ה כי והערותי שם.	ב במעשה
תורה לשמה כשמה שהוא מורית כו' — ראה זח"ג נג, ב ולקו"א סס"י קכב ולקמן ד"ה כל העוסק (קט, א).	ד תורה
וזהו לשם ה' — ראה כש"ט סי' רד.	יראה
וזהו אורייתא וכו' — עיי' לעיל ד"ה כי אלקים עג, ג שו"ה אחדות ובהערתי שם.	בלבר
ד"ה הנה ה' — בכש"ט רס"י שצח.	פט ב
זצדיק נקרא וכו' — עיי' לעיל ד"ה ארץ אשר נב סע"ד.	מקדמות
האבות היו עושים כו' בתפילין — עיי' סהרי תורה זח"א קסב סע"א ובסו"ס תקו"ז ת"ו קמד רע"ב.	האבות
ד"ה תתן אמת — עיי' לקמן ד"ה חותמו של הקב"ה (קב, ג).	ג
נמשך אהבה . . . ומהמחשבה — עיי' לקמן ד"ה כה אמר ה' (צג, א) ובד"ה שרפים עומדים (פה, א וצא, ד), ולהעיר מרמב"ם ה"ל יסוה"ת פ"ב ה"ב וה"ל תשובה פ"י ה"ו; וראה עוד סהמ"צ עשין סי' ג ומו"ג ח"ג פכ"ח ופנ"ב.	צ ג בבחינת
ד"ה עד מתי — עיי' לעיל ד"ה או יאמר דברי פיו (סט, ב).	צא ג
ד"ה שרפים עומדים — עיי' לעיל ד"ה שרפים עומדים (פה, א) ובהערתי שם. ורישא דהכא, ד' שורות הראשונות, איתא בכש"ט סי' קעג.	ד
ד"ה הוא אמר — עיי' לעיל בראשית ב רע"ב ובהערותי שם.	צב ב
ד"ה והחכמה מאין — עיי' לקמן (סוף עמוד זה) ד"ה והחכמה תח"י ועיי"ע לעיל בראשית א, א והערתי שם.	ב
ד"ה וחכמה תח"י — עיי' הערה הקודמת.	ב
ד"ה טוב עבו — בצוואת ריב"ש.	ג
ד"ה אלקי אברהם — עיי' לעיל ד"ה להגיד בבוקר (עה, ג).	ג
ד"ה עקב ענוה — עיי' לקמן ד"ה חלצה במנעל (קב, א).	ג
כל דבר שבקדושה . . . והוא רשימו — ראה ע"ח של"ד שלהי פ"ג ושמי"ז פ"ו ועיי"שג"כ ש"ו פ"ו. ומבואר בפרדס להרמ"ק שי"ד פ"א (מובא בשל"ה בתחילתו, בבית ה' ד"ה ואז יתברר ענין קודם שנברא).	בתמידות

	דף עמ' שו"ה
ד"ה ותפארתך (צ"ל : ותפארתו) עובר — ראה לעיל ר"פ קרח מו, ד ולקמן בהוס' כס"י סג (יט, א).	ג
ד"ה ורב חסד — עיי' לעיל בראשית ב רע"ב ובהערותי שם, ולקמן בד"ה כי שמש.	ד
ד"ה כי שמש — עיי' לעיל פי' וארא כו, א (והוא בכש"ט סי' רמו) ועיי' הערה הקודמת.	
ורעיא מהימנא נקרא השכל — להעיר מלעיל סד, ג והערתי שם.	צג א ורעיא
וסוכ"ה פי' רוקק . . . סכ"ייה — להעיר ממגילה יד ע"א וכש"ט רס"י תב.	ד וסוכ"ה
וכל העי' שרים . . . לכל העולם — עיי' לעיל כח ע"א והערתי שם.	צד ג להשפעתם
נמשיל משל וכו' — עיי' לעיל עז ע"ב והערתי שם.	צה א השכל
ד"ה שונא מתנות — עיי' לעיל ע ע"ג והערתי שם.	ג
ד"ה ברבות הטובה — עיי' לעיל בתקותי מג, ד (הקטע שבכש"ט סי' רז) והערותי לר"פ ויקרא לו, ד.	ג
ד"ה ערום יעשה — בקיצור בצוואת ריב"ש ד"ה כל חכם יעשה בדעת (וצ"ל כל ערום), ומובא ג"כ בדגל מחנה אפרים פי' קדושים בשם הרה"מ (בשינויים).	
כי החכמה וכו' — עיי' לעיל לה, ב ובהערתי שם.	ד מעצמו
ד"ה ידע מה — בכש"ט סי' קע.	צו א
כי עיקר האדם וכו' — עיי' לעיל ד"ה עשה לך (מה, ד) והערותי שם.	בשר
ועיקר השבירה היתה וכו' — ראה לקו"ת תזריע (כג, ג) בשם הרה"מ (לקמן בהוס' סי' לו).	ג כי
ד"ה וכן בניך — השוה לקו"א סי' קמט ועיי"ש ג"כ בססי' קיב (כה סע"ג).	צו ב
ד"ה כשנופלת לו — בצוואת ריב"ש, ועיי' לעיל וישב יו, ד ולקמן קא רע"א ובהערותי שם.	ג
משה יקרא השכל — עיי' לעיל סד, ג והערתי שם.	עצמו
וצריך לאחוז . . . שהוא אי"ן — בכש"ט ססי' תו ולהעיר מסוטה ה ע"א.	ד מחמת
שאהבה ויראה עליונים דהיינו חכמה ובינה — ראה תקו"ת ת"י כה ע"ב ועיי"ש בכסא מלך אות א'.	תנועה
ולמה . . . יופי גדול — בכש"ט סי' תז.	צח א ולמה
כמשל הצפור המזברת וכו' — עיי' לעיל פג רע"א, פו רע"ד ולקמן בהוס' סי' סב, ד, ועיי"ג"כ לעיל ד"ה יהי כבוד (עב, א).	הדבר
הגוי"ף נקרא אשה — ראה מו"נ ח"א פי"ז ועיי"ע שם פ"ו, ועוד.	אשה
פי' יפה שעה א' וכו' — עיי' לקמן ד"ה יפה קח סע"א.	ב וזהו
כי הזמן הוא בריאה וכו' — ראה בהוס' בסוף הספר סי' גב, ועיי' מו"נ ח"ב פי"ג ופ"ל (וכן שם ח"א פני"ב), ואגרות כ"ק אדמו"ר שליט"א בכטאון חב"ד חוברת לג ע' נא"גב. ועיי"ע בספר החקירה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ כת, א ואילך וקת, א ואילך.	והי'
וזו חומר בקודש וכו' — עיי' לעיל בתקותי מג, ד.	ג תמיד
כי בדעת . . . מכח הדעת — עיי' לקמן ד"ה מי שאין בו (קטו, ד) ובלקו"א ססי' ו (ו ע"א שו"ה שיש), ולהעיר מתניא פ"ג ועיי' ע"ח שכ"ג פ"ה ופ"ח ושם ש"מ פ"ו. ועיי"ע ד"ה כל ימי עני (קת, ב) והערתי שם.	צט א כי
כשנפל ממלכותו כו' — עיי' גיטין דף סח, ועוד.	שלמה

	דף עמ' שו"ה	
	ב	
ד"ה הרחק משכן רע — בכש"ט סי' שיב. בנועם אלימלך פי' וישב (בהרחבת הדיבור) ובעבודת ישראל פי' מסעי מובא בשם הרה"מ (והמשל מובא ג"כ בסי' עץ הדעת טוב, במאמרים לער"ה, בשם הרה"מ), ברם עיקר הדברים נמצא גם בסי' תוי"ט פי' עקב ססי' ד עיי"ש, ורג"כ בסי' אגרא דפרקא סי' קמח בשם הבעש"ט.	ג ב"ה	
אין דיבור . . . מהדיבור מעשה — בכש"ט שיג.	ק ד נקרא	
כי התורה היא תמידית וכו' — עיי' לעיל יד, א והערתי שם.	לשון	
מיד כשאומר . . . ושורה אצל — בכש"ט סי' קצח.	קא א מצ"ע	
והאותיות הם היכולות וכו' — עיי' לעיל וישב יז, ד, ובפסוקים צז, ג והערתי שם.		
ד"ה העושה — השוה לקמן קיב, א ד"ה העושה.	ב	
סייג לחכמה . . . שהוא חכמה — בכש"ט סי' רכה.	ג סייג	
ואם רואה . . . יסגף א"ע — להעיר מזה"ג קסח ע"א אעא דלא סליק נהורי' לבטשון ב"י וכו'.	מחשבתו	
ואמרו . . . ומקיימו — בכש"ט סי' רכו.	ד לעלות	
לראות תמיד . . . ומקיימו — עיי' לעיל ד"ה וצפונך (סז, ב ואילך).	ד	
ד"ה התורה חסה — בצוואת ריב"ש ובכש"ט סי' ריח.	קב א	
ד"ה הלצה — עיי' לעיל ד"ה עקב עונה (צב, ג).		
ד"ה אפ' אין — בצוואת ריב"ש.		
ד"ה איזהו גבור — השוה כש"ט סי' קעא. ועיקר המשל מובא ג"כ בשם הבעש"ט בלקוטי שיחות ח"ב ע' 474 (בנמשל אחר).	ג	
ד"ה חותמו — עיי' לעיל ד"ה תתן אמת (פט, ג).		
ד"ה ג' ספרים — בצוואת ריב"ש, והשוה לקו"א סי' נח (ומשם בכש"ט ססי' שא).		
וד"ש רז"ל אין עומדין וכו' — עיי' לקמן קח, ג.	המחשבה	
העוסק . . . חיות מלמעלה — בכש"ט סי' רד. לשמה פי' לשם ה' — שער המצות להאריז"ל פי' ואתחנן (וכן בשער מאמרי רז"ל, מסי' אבות) כי לשמה ר"ל לשם ה' ר"ל שימשיך התורה לאות ה' וכו' עיי"ש.	ד העוסק	
כשאדם מדבר . . . אויס גירעט) — בצוואת ריב"ש ובכש"ט סי' רד (עד חיות מלמעלה).	קב ד התורה	
ד"ה כל העוסק — בכש"ט סי' רצג.	ד	
ד"ה איזהו שוטה — קטעים ועיקר הענין מובאים בכש"ט סי' רצב, ועיי' לעיל ד"ה עשה לך (מה ד) והערתי שם.	קג א	
וכתיב חכמות וכו' — ראה לעיל ד"ה חכמות בחוץ (פה ד ואילך).	ב ראה	
ונופל עליו יראה וכו' — עיי' לעיל ד"ה אפרים ומגשה (כ ע"ד שו"ה בדה"ל: ויראה היא מה שתפול עליו וכו').	ד מ"ה	
בגין דאיהו וכו' — ראה זח"א יא ע"ב.	חכמה	
בדאשית יר"א בוש"ת — ראה זח"ג רנז, א; תקו"ז ה ע"ב (ושם סת"ו ורת"ו ועוד).	קד א דבר	
ואי"ן אינו מתאוה כו' — עיי' לעיל עד, ב והערתי שם.	ואי"ן	
משל נפלא וכו' — עיי' בצפנת פענח (הוצ' ניו יארק דל"ו ע"ג) ענין ומשל זה בשם הבעש"ט.	ג משל	
יש מדריגה וכו' — עיי' לעיל ר"פ עקב (גב סע"א) בשם הבעש"ט.	קה א כי	
וע"ד הוא אח"ד וכו' — ראה זח"ב קלד, א ובנצוצי אורות שם. ועיי' קובץ ליובאוויטש ג"א בתשו"ב לכ"ק אדמו"ר שליט"א סי' יב.	ן א בוהר	
כי הגוף נקרא נוקבא — ראה לעיל צח, א שו"ה אשה והערתי שם.	בעולם	

הוספות להערות וציונים

<p>והנה שכל האנושי וכו' — ראה פ"א דה"ל ע"ז להרמב"ם, ומי"נ ח"א פל"ו.</p> <p>א"ל שהוא מדה הראשונה מי"ג המדות כו' — עיי' לקוטי שיחות לכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד ע' 1348'9.</p> <p>בשלה — צריך להיות שלח.</p> <p>שהתחלטה היא מתיקון א"ל — ראה לעיל ע"ב והערתי שם.</p> <p>תורה הוא לשון הוראה ומוטר — זח"ג נג, ב וראה לקמן קט, א ד"ה כל העוסק והערתי שם.</p> <p>ד"ה פירוש המשנה — עיי' כש"ט סי' רלה.</p> <p>ד"ה יפה שעה אחת — ראה לעיל ד"ה אליהו חי (צת, ב).</p> <p>ד"ה כל ימי — שלהי צוואת ריב"ש, ולהעיר מתורת הרה"מ באור המאיר, דרוש לפסח ד"ה מתחילה (ונכפל שם בדרוש לשבועות ד"ה ויהי מקץ). ועיי' לעיל צט, א (כי בדעת כו') והערתי שם.</p> <p>ד"ה אין עומדין — בצוואת ריב"ש. ובדגל מחנה אפרים פ' כי תשא ופ' בחקותי, וכן באור המאיר פ' נשא, בשם הרה"מ. ועיי' לעיל קב סע"ג.</p> <p>ד"ה מעשה בנר — עיי' לעיל תצא (נה, ג) בשם הבעש"ט. ועיי' בכש"ט סי' שצד והערתי שם.</p> <p>ד"ה כל העוסק — עיי' לעיל (קב, ד) רד"ה העוסק בתורה.</p> <p>שהוא לשון מורה דרך כו' — עיי' לעיל פה רע"ב והערתי שם וקו סע"ד.</p> <p>ד"ה עשה רצונו — עיי' לקמן ד"ה עושים רצונו (קיא סע"ד) ובהוס' סי' ל.</p> <p>ד"ה כיצד מרקדין — עיי' כש"ט סי' קעט.</p> <p>ד"ה ארבעה — בצוואת ריב"ש.</p> <p>ד"ה רבי אומר — בצוואת ריב"ש.</p> <p>ולכן מי שיש לו וכו' — עיי' לעיל ד"ה וצפונך (סו, ב) והערתי שם.</p> <p>ד"ה נתן עיניו — ראה לקמן ד"ה זכה נוטל (קיג, ג) ועיי"כ לעיל מה, ד ש"ה נתעורר (אם נתעורר בצדיק וכו') ועד, ג שו"ה והנה.</p> <p>ד"ה עושים רצונו — עיי' לקמן בהוס' סי' ל ורג"כ לעיל ד"ה עשה (קט סע"א).</p> <p>ד"ה טיג — עיי' לעיל קא סע"ג ד"ה סייג, וצע"ק.</p> <p>ד"ה העושה תפילתו — ראה לעיל קא, ב ד"ה העושה.</p> <p>תפילתו ע"ש נפתלת"י שמדבק — ראה ר"מ בן סרוק, רשב"ם וספורנו לבראשית ל, ח: תורה אור לאדה"ז תרומה עט סע"ד ואור התורה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ויחי ד"ה נפתלי אילה סי' א"ב (שפ, א).</p> <p>וד"ש הר"ן — צ"ל האריו"ל (כמו במקבילו בלקו"א סי' קצב), וכן הוא בכתבי האריו"ל בפע"ח שער גפילת אפים פ"ב ובשער הכוונות ענין גפילת אפים דרוש ב' עיי"ש, ועיי"כ בכש"ט סי' קעט.</p> <p>דע . . הוא ממך — סו"ס צוואת ריב"ש וראה במאמר היושבת בגניס תשי"א לכ"ק אדמו"ר שליט"א כסי' ב ולקוטי שיחות ח"ב ע' 298.</p> <p>ועיי' לעיל ד"ה והבוטח בה' (סח, ג) וד"ה ה' צילך (פ, ג) והערותי שם, וכן ד"ה שרפים עומדים (פה, א) והערתי שם. ועיי"ע בכש"ט סי' קמה.</p> <p>וסרתם . . אחרים — בצוואת ריב"ש (בד"ה מריב"ש כי לא מחשבותי) בשנויים קלים. ובמאור עינים ר"פ שמות מובא כ"מרגלא בפומי' דהרב בעש"ט, וכן בדגל מחנה אפרים פ' תרומה ופ' קדושים.</p> <p>ד"ה הלואי — בכש"ט סי' זדה.</p>	<p>דף עמ' שו"ה</p> <p>ד נקראים</p> <p>קו ב משה</p> <p>בפרשת</p> <p>ג שהתחלטה</p> <p>ד אותם</p> <p>קח א</p> <p>ב</p> <p>ג</p> <p>ד</p> <p>קט א</p> <p>שהוא</p> <p>א</p> <p>קי ד</p> <p>קיא א חזור</p> <p>ג</p> <p>ד</p> <p>קיב א</p> <p>תפילתו</p> <p>ב שלא</p> <p>דע</p> <p>שלמעלה</p> <p>ב</p>
--	---

הוספות להערות וציונים

דף עמ' שו"ה קיג ב	ד"ה המוכיח — ראה לעיל ד"ה צדיק כתמר (עו, ג) וד"ה איזהו גבור (קב, א) וד"ה מותר להתגרות (קז, ג). וכן לעיל פי' ויצא טו, ב שו"ה וזהו והערתי שם.
בניו ג	צדקה יותר מעולה וכו' — ראה זח"ב קכט, א ובנצוצי אורות שם. ד"ה הבנים יוצאים — עיי' לקמן ד"ה הרבה עשו (קטו, ד) ורג"כ לעיל ד"ה הן גור (פו, א) וד"ה מעשה בגר (קח, ד).
קיד א עד"מ	עד"מ מי שרוצה לירד וכו' — מקורו בזח"א קיב רע"ב (והשוה משכ"ש פא ע"ב), מובא ומבואר בתו"י נשא רס"י יז ובדגל מחנה אפרים ר"פ שמות.
קטו ג רצה	שהאזם עומד להתפלל כו' שבא לו מ"ז ולמה וכו' — להעיר מדברי הצואת ריב"ש המובאים ומבוארים באגה"ק סי' כה.
ד	ד"ה מי שאין בו — עיי' לעיל צט, א וקח, ב וש"נ בהערות. ד"ה הרבה עשו — בצואת ריב"ש ובכ"מ בספרי בעל תו"י בשם הבעש"ט, ראה כש"ט סי' ד.
	ד"ה אל תעש — בכש"ט סי' רצ.
	ד"ה שום תשים — עיי' לעיל שמות כג, ד שו"ה והנה היראה וכו' והיא המחברת וכו', וסת, ב ד"ה סוד ה' ליראיו.

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מפתחות

(א) מפתח ענינים (ב) מפתח שמות ספרים ואנשים
(ג) מפתח פטוקי הנ"ך ומאמרי חז"ל

•

נערך על ידי
הרה"ת ר' יעקב עמנואל שחט שי'

הוצאה המושיית

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מפתח

ה	חלוקת ס' א"ת לסימנים ולוח השוואה
כב	לוח השוואה מל"א לא"ת
כה	מפתח ענינים
נב	מפתח שמות ספרים ואנשים, פתגמים ובטויים אי רגילים
נד	מפתח פסוקי תנ"ך
ע	מפתח מאמרי חז"ל: תלמוד בבלי
צב	תלמוד ירושלמי
צג	מדרשים
קה	זהר
קכז	נוסחאות הסידור ופיוטים

MAFTEICHOS
MAGID DEVARAV LEYAAKOV—OR TORAH
Copyright © 1979
Fifth Printing 2004

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway • Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 • FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue • Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 • FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ערכתי מפתחות לספרי לקוטי תורות כ"ק אדוננו מורנו ורבנו הרב המגיד [ממעזריטש] זי"ע אשר יצאו לאור על ידי מערכת „אוצר החסידים“ בהוצאת קה"ת.

קונטרס זה כולל מפתח ענינים, מפתח שמות ספרים ואנשים (ובטויים אי רגילים), ומפתח פסוקי תנ"ך ומאמרי חז"ל כר הנמצאים בספרים: מגיד דבריו ליעקב והוא לקוטי אמרים — הנסמן בר"ת ל"א, אור תורה — הנסמן בר"ת א"ת, וקוני' הוספות לספרי הרה"מ — הנסמן באות ה"י.

מטרת המפתחות היא לשמש עזר לזכור ולמצוא דברי חפץ על פי נושא או מקור מסויים — בבחינת עשו סימנים וציונים לתורה. להקל על הגשמת מטרה זו הובאו במפתחות כמעט כל הפסוקים ומאמרי חז"ל אשר בספרים הנ"ל — לרבות אלו אשר הוזכרו ברמיזא בעלמא וכר.

ודא לאודועי: בקשר לעריכת מפתחות אלו חלקתי את ספר אור תורה לסימנים לתועלת כללית, ובפרט לחלק בין הרבה דרושים המובאים שם ברצף אחד ללא הפסק בינותם² — וכל הדרושים מסומנים במפתחות על פי מספרי סימנים אלו. בריש קונטרס זה מובא לוח חלוקת ספר אור תורה לסימנים על פי ד"ה (וגם על פי דפי ועמודי הוצאת קה"ת) באופן שאפשר להשתמש בו לכל הוצאות הספר.

נוסף על זה ערכתי גם כן לוח השוואה למקבילות לדרושי ספר אור תורה³ אשר בספרים לקוטי אמרים⁴, לקוטים יקרים⁵, אור האמת⁶ (וגם כתר שם טוב⁷ וצוואת הריב"ש⁸). חשיבות מיוחדת יש ללוח זה לעמוד על שנויי הנוסחאות המרוכבים, וגם באשר הרבה דרושים בס' אור תורה לקויים בחסר ויתר — נוסף על רבוי טעותי הדפוס — עד שלפעמים אינם מובנים כלל. לשלמות הדבר הבאתי כאן ג"כ לוח השוואה לדרושי ס' לקו"א שיש להם מקבילות בס' אר"ת. בדעתי הי' לערוך מפתח ענינים מפורט יותר, ועוד הוספות, ברם לע"ע לא

(1) כל אלה יצאו לאור בכרך אחד ע"י מערכת „אוצר החסידים“ — קה"ת, ברוקליו, נ"י. התש"ג: התש"ד.

(2) נראה שכבר נעשה נסיון לחלוקה כזו (ע"י מהדיר ספר אור תורה?). שכן ציין שם בכמה דרושים לעיין „בסי" (כרם בלי תוס' אותיות הסימנים). ולהעיר שציונים אלו גרמו לטה"ד נוספות שלפעמים נדפס „בסי" (בספר יצירה) במקום „בסי".

(3) מקבילות לדרוש שלם או קטעים ממנו.

(4) על פי סימני הוצאת קה"ת הנ"ל.

(5) על פי סימני הוצאת ירושלים התש"ד.

(6) על פי דפי הוצאת הוסיאטין תרנ"ט (ברוקליו תשי"ב).

(7) על פי סימני הוצאת קה"ת התש"ג, התש"ד.

(8) על פי סימני הוצאת קה"ת התש"ה.

אסתייע מילתא. ובאמת גם על המוגש בקונטרס מפתחות זה יש להעיר מדברי הרה"צ כו' הר"ש מלויצק בהקדמתו לספר לקוטי אמרים:

„יראתי לגשת אל הקודש פנימה להעלות על מזבח הדפוס דברי קדשו של אדמו"ר האלקי מוהר"ר דוב בער בעל המחבר זלה"ה כי הם דברים שעומדים ברומו של עולם ומילין לצד עלאה ימלל אשר לאו כל מוחא סביל דא ובדבריו הקדושים רמוזים הבנת כמה מאמרים מעץ חיים ומכוונת האר"י ז"ל ומזהר... לא מצאתי ידי ורגלי להכניס את עצמי בהדפסת הספר הקדוש הזה, אפילו לכתוב דברים כאלו היה רחוק מאד בעיני כי הם חכמות ראמות עד דלא יכיל למללא בפומא כי הם כהררים התלויים בשערה על דרך נודע בשערים בעלה כשיעורא דלבא והמ"י וכל שכן להביא בכתב עט סופר יושר אמרי שפר...".⁹

אם תלמיד מובהק — מהחברייא קדישא אשר זכתה להתאבק בעפר רגלי הרב המגיד ולשמוע אמרותיו הנעימים דא"ח מפורשים יוצאים מפה קדשו, ונכנסו דבריו בלבם כאש בוערת ונתלהבה נפשם לעבודת הבורא¹⁰ — כותב ככה, אנו מה נעני אבתריה ואיך אעזו פנים לערוך מפתח ענינים (אפילו בקיצור) כאילו הבנתי דברי הרה"מ להפשיטן מגשמיותן ולהוציא מהם תמצית הענינים כו'. ברם לבד מה שעשיתי את זה בפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרי ידועים דברי הרב המגיד להרה"צ הר"ש הנ"ל — ומובאים בהקדמתו הנ"ל:

„ופעם א' שאל אותי אדמו"ר זלה"ה למה אין אני כותב מה שאני שומע, והשבתי לו החשובה כנ"ל, גם אמרתי כי ראיתי כותבי כתבים ומקצרים מאד מכוונת אדמו"ר ולפעמים אינם מבינים וכותבים לפי הבנתם, ואמר לי אף על פי כן איך שיהיה נכתב הכל טוב למען היות למוכרח לעבודת הבורא ב"ה. ואמרתי לו למה אדומיו רוצה וחושק לזה, וכך אמר לי וכי קטן בעיניך דבר שביקש דוד המלך ע"ה אגורה באהלך עולמים ר"ל ב' עולמות".¹¹

ע"כ מובן שאם יועילו מפתחות אלו למטרה זו אפילו במשהו כדאים הם למרות אי-שלמותם ולזכות גדול יחשב לי ולכל הנלוים עלי שזכיתי לעשות רצון יראי ה' וחשבי שמו.

האותיות שלאחרי שמות הספרים מתיחסים לאותיות הסימנים בספר הנסמן. ציון מחז"ל הוא למקום הראשון שזכר בש"ס, מדרשים, זהר כו' לבד אם מקור אחר מובא בפנים או מדויק ומתאים יותר ביחס לתוכן הסימן בו מובא¹². ויהי רצון שמפתחות אלו יתרמו להפצת המעינות חוצה — וכמאמר רשב"י (זח"א ק"ח, א) וכד יהא קריב ליומי משיחא אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא... ובהוא זמנא אתגליא לכלא וכ'.

יעקב עמנואל בן שרה שאשע שחט

י"ד כסלו ה'תשל"ט

(9) בהוצאת קה"ת דף ב' סוף עמוד ג' ודף ג' עמוד א'.

(10) שם ב, ד.

(11) שם ג, ב.

(12) ומה"ט הוכרחתי לפעמים לציון כמה מקורות, ונסמנו ציונים כאלו במפתח עצמו.

מפתחות

לספר מדל"י [והוא לקו"א] ולספר אור תורה

חלוקת ספר „אור תורה”¹ לסימנים

ולוח השוואה למקבילות² בספרים מגיד דבריו ליעקב (לקוטי אמרים)³, לקוטי יקרים⁴, אור האמת⁵, כתר שם טוב⁶, צוואת הריב"ש⁷.

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
בראשית					
א	א,א	א	יח,ב		
ב	במדרש בראשית		רפ		(כש"ט רמז)
ג	ב,ב		רלה	עח,א	
ד	ויאמר אלקים	נט	יז,א		
ה	בג,ג		רכו	לט,ב	
ו	נעשה אדם		רמט	עז,ב	כש"ט רמא
ז	יש לתמוה		עח	צו,א	צה"ר קל
ח	ויכרא אלקים	רה			
ט	ענין אחר			כט,ב	
י	ויכלו השמים	קע,קעא		סו,ב	
יא	כל האומר				
יב	זה ספר		רפח	ז,ב	
יג	איתא במדרש	קכו		מג,א	
יד	במדרש וכל	רמד		נד,ב	כש"ט ת
נח					
טו	ה,א		רפא		
טז	ג,ג		רפא		

- (1) דפים ועמחים ע"פ הוצאת קה"ת, ברוקלין תשל"ג, תשל"ד.
- (2) בין אם מובא כל הסימן כמו שנדפס באור תורה או רק קטעים הימנו!
- (3) ע"פ הוצאת קה"ת, ברוקלין תשל"ג, תשל"ד.
- (4) ע"פ הוצאת ישיבת תו"א, ירושלים תשל"ד.
- (5) דפים ועמחים ע"פ הוצאת ברקלין תש"כ.
- (6) ע"פ הוצאת קה"ת, ברוקלין תשל"ג, תשל"ד.
- (7) ע"פ הוצאת קה"ת, ברוקלין תשל"ה.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

ו

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כשיט וצוה"ר
יז	ז.א עשה לך				
יח	ז.ב צוהר תעשה			כ.א צה"ר עה	
יט	(מפריד) ואל אמה			כ.א צה"ר עה	
לך לך					
כ	ז.ג ויאמר ה'		ריד	ע.ט.א	
כא	ז.ד אני א"ל			מ.ג.א	
וירא					
כב	ח.א במדרש כשכר	רנו			
כג	ח.ב בווה"ק אברהם			ט.ו.א	
כד	ח.ג איתא אברם		רמא	פ.ח.א	
כה	ט.ד וירא את			מ.ב	
כו	ויאמר יצחק			כ.א.ב	
כז	איתא בווהר	רג			
כח	י.א (ווהו) והנה איל	ז		י.ט.ב	
חיי שרה					
כט	בת ה'				
ל	י.ב במדרש ואברהם		רפכ		
תולדות					
לא	י.א במדרש ואלה		רפג		
לב	י.ב אברהם הוליד	לה		מ.ו.א	
לג	ואלה תולדות			ל.ג.א	
לד	(אצל) פי' אחר			ל.ג.ב	
לה	י.ב ויאהב יצחק			ל.ג.ב	
לו	בפסוק ויגדל		רפד		
לז	רק אין			מ.א	
ויצא					
לח	י.ד ביאור הפסוק		רפה	צ.ב.א	צה"ר קב
לט	י.ד והי' ה'				
מ	וישא יעקב				
מא	ורחל באה	יח		מ.ז.ב	
מב	ורחל היתה			ל.ז.ב	
מג	ותקרא את			מ.ב.א	

סימן	אור תורה דף ועי' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף ועי'	כש"ט וצוה"ר
וישלה					
מד	טו,ג		רסה	צג,א	
מה	טז,ד			מב,א	
מו	יז,א	ק		מח,ב (98)	כש"ט שצה
מז	יז,ב			כא,ב	
וישב					
מח	יז,א		רסז		
מט	יז,ג			כג,ב	
נ		פד		ט,א	כש"ט שפז
נא	יז,ד		רסח		
נב	יח,ג			יג,ב	
מקץ					
נג	יח,ג	קא		לה,א	
נד	יט,ב	קב		מח,ב (98)	
נה	יט,ג			כז,א	
ויגש					
נו	יט,ג		רסט		
נז	כ,א	צט		מח,א (97)	כד,ב
ויחי					
נח	כג	קמב		ס,ב	
נט			מב	ג,ב	
ס	כא,א		רעא	צה,א	
סא	כא,ד	פט		לח,א	
סב	כב,א	קעה		לז,ב	
סג	כב,ב	קז		כה,א	כש"ט שצה
סד	כב,ד	קעד		לה,ב	
שמות					
סה	כג,א		ערב		
סו	כג,ג		רעח	צה,ב	צה"ר קכד
סז		צב		כה,ב	כש"ט שצ"שצא
סח	כד,א	צה		כז,ב	

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

ח

כש"ט וצוה"ר	אוה"א דף וע'	לקו"י	ל"א	אור תורה דף וע' ד"ה	סימן
כש"ט שצ	כו,א		צג	ויפגשו בהר	סט
				שם האח"ת	ע כד,ד
	סט,א (ל,א)		קעט	דרך שלשת	עא
	ד,ב			וידע אלקים	עב כה,ד
וארא					
(כש"ט רמו)		ערה		סמיכת הפרשה	עג כה,ג
	ו,א			בא-ל שדי	עדא כז,א
	ו,א			(עצמותו) ואבאר עוד	עדב כז,ב
	ו,א			(ממצרים) נחזור לראשון	עדג
				ואני ערל שפתים	עה כז,ג
	לח,ב		קעח	וידבר ה'	עו
	סט,א			ויפן פרעה	עז כח,א
	מח,ב (96)		כה	או יאמר	עח כח,ב
	צו,א	רעו		במדרש לכן	עט כח,ג
	סט,א (ל,א)		קעט	דרך שלשת	פ כח,ד
בא					
	עה,ב	רנא		למען שתי	פא כט,ג
	יח,ב		א	(שבתורה) לא הי'	פב כט,ד
	עב,ב		קפד	החודש הזה	פג ל,א
	מח,א (95)		קכד	משכו וקחו	פדא
	מח,ב (96)		קכד, ריב	או יאמר	פדב ל,ב
	ס,ב		קנט	ואמרתם זבח	פה ל,ג
	ל,א		צו	ושמרתם את	פו ל,ד
	לא,ב			כל מקום	פז לא,ב
בשלח					
		רפו		מה תצעק	פח לא,ג
			רלט	וישב הים	פט
(כש"ט ת)	סא,א		קס	אז ישיר	צ לא,ד
	כב,א		רו	עזי וזמרת	צא לב,ג
	ע,ב			ויאמר אם	צב
	כז,ב			והי' כאשר	צג לב,ד
יתרו					
			קטו	וישמע יתרו	צד לג,א

ט מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
צה	לגג		קכב		
צו	לד,א			ג,ב	
צז	בשעה שאמר	קכג		נג,ב	
צה	לד,ד		מו	(מג,ב)	
צט	זכור ושמור		רפז		
משפטים					
ק	לה,א		צז		
תרומה					
קא	לה,ג		רנח	עא,א	
תצוה					
קב	לה,ג			ה,ב	
קג	לז,א				
כי תשא					
קד	לז,ג			ד,ב	
קה	בפסוק וחנותי		קלא	(צז,ב)	(כש"ט ריא)
קו	לז,ב				
ויקרא					
קז	לז,ג				
צו					
קח	לח,א		קיד		
קט	לח,ב		רסא		
אחרי					
קי	לח,ג		רכז		
קדושים					
קיא	לח,ג		רמה		
קיב	לט,ב		רכח	לט,ב	
קיג	עוד במדרש		רמו		
קיד	לט,ג		רמז-רמח		
קטו	מ,ב		ריג		כש"ט רו

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

י

אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
מפני שיבה		קט		
הוכח תוכיח		רלט	עז,א	
והדרת פני	קעו		סז,א	
אמור				
אמור אל	כג		מח,א (95)	
במדרש שבעת	רמט			
בסוכות תשבו		רמח	עה,ב	
בהר				
וכי תאמרו	קפט		עא,ב	
בחקותי				
אם בחקותי		קיח		כש"ט רזרח
(זרה) או יש לומר		קיח		
ונתנה הארץ				
והפריתי אתכם				
ואם המר ימירנו			מד,א	
נשא				
נזר אלקיו	עב		י,ב	
(האור) או יאמר	עג		י,ב	
בגמרא כתיב		קל		
שלשים ומאה				
בהעלותך				
בהעלותך את			טז,ב	
איש איש		רג	פא,א	
עשה לך	כט		יא,א	כש"ט רצב
ויתנבא במחנה				
והאיש משה		א	מ,א	
ואביה ירק			לד,א	
שלח				
למה שלח		רסג	פג,ב	
מקוש לש"ש		עט	צוב	

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

יא	כש"ט וצוה"ד	אוה"א דף וע'	לקו"י	ל"א	אור תורה דף וע' ד"ה	סימן
					קרח	
				רנ	במדרש ואהרן	קמ מוג
					חקת	
					זאת התורה	קמא מזג
		נג,א		קיט	איתא בוזהר	קמב מזד
					בלק	
				קסו	הן עם לבדד	קמג מח,א
	סד,ב			ריט	וירא את ישראל	קמד מט,א
				קסג	מה טובו	קמה מט,ב
	סכ,ב				או יאמר	קמו
	מד,ב		רכא		דרך כוכב	קמז מט,ג
	נט,א			קלז"ח	ומחץ פאתי	קמח מט,ד
	נט,ב			קלח		
					פנחס	
				קכח	ונחת מהודך	קמט נא
	נה,א			קנח	עולת תמיד	קנ
	סב			קנד	אשה ריח	קנא,א נב
	סב (עח,ב)				(שזובח) וחילופיהם בגולם קנה"ו	קנא,ב
	סב			קנו	(לחלקים) השכינה נק'	קנא,ג
	סב, מ,ב					
					מסעי	
				פד"פה	ויסעו ממרה	קנב נג
	(כש"ט שפז)		ח,ב			
					דברים	
				קח	אלה הדברים	קנג נא,א
	מט,א			רד	לא תכירו	קנד
					אוכל בכסף	קנה נא,ב
	(קו,ב)					
					ואתחנן	
				קכב	ואתחנן אל ה'	קנז,א נא,א
	נג,ב			קכב	(אומר) וצדקה	קנז,ב נא,ב
	נג,ב			קיג	בכל קראיניו	קנז נא,ג
	נב				ומי גוי גדול	קנח נא,ד
	לז,ב					

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

יב

כש"ט וצוה"ר	אוה"א דף וע'	לקו"י	ל"א	אור תורה דף וע' ד"ה	טימן
עקב					
	יח,א			שמלתך לא	קנט נב,א
	(לו,א)	רמד		מה ה' אלקיך	קס נב,ב
	כט,ב	ריח	טז	או יאמר	קסא נב,ג
	לוב			או יאמר	קסב נד,ב
	לוב			(שכינתי) מה ה'	קסג
	נג,א		קכ	ארץ אשר	קסד
	נז,א			או יאמר	קסה נג,ב
	כח,ב			מפני מה	קסו נג,ג
צה"ר קיא"קיב	כז,ב			ולדבקה בו	קסז נג,ד
	לוב			או יאמר	קסח נד,ב
ראה					
	צה"ר קל	עח		יש לתמוה	קסט נד,א
			רלא	ראה ודאה	קע
			רט	כל הבכור	קעא נד,ב
שופטים					
		קכז		שופטים ושוטרים	קעב נד,ג
	עוב	רלו		שופטים ושוטרים	קעג נה,ב
כי תצא					
	מח,א (95)		כ	כי תצא	קעד נה,ג
	יח,א		סז"סח	שלח תשלח	קעה
	פוב	קצו		כי תבנה	קעו נה,ד
	טז,א			כי תחבוט	קעז
כי תבוא					
		קלב		המשך הפסוקים	קעח נו,א
		קלג		השקיפה ממעון	קעטא נו,ג
			רנא"ג	והנה נאמר	קעטב נו,א
		פח		והיה אם שכוח	קפ נט,ב
נצבים					
	מד,ב			איתא בזוהר	קפא נט,א
	יז,א		נז	ושב ה'	קפב נט,ג
	נא,א		קטו	ומל ה'	קפג

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה יג

סימן אור תורה דף וע' ד"ה ל"א לקו"י אה"א דף וע' כש"ט וצוה"ר

האזינו

קפד ס,א במדרש כי שם קלה פ,א

ברכה

קפה ס,א מימינו אש יט,ב צד קפה ס,א,ב וקרני ראם יז,ב סב

שיר השירים

קפו ס,א שה"ש אשר לשלמה יז,ב סד כש"ט שו
 קפח ס,א,ג משכני אחרוך לה,ב קעג
 קפט ס,א,ד איכה תרעה ח,א
 קצ ס,ב,א צאי לך י,ב עד
 קצא ס,ב,ב אשכול הכופר סז,א קעב
 קצב ס,ב,ג כתפוח בעצי קפו
 קצג ס,ג,א סמכוני באשישות מ,ב
 קצד דומה דודי כא,א
 קצה השמיעני את נא מז,א
 קצו צאנה וראנה ה,א
 קצז ס,ג,ב או יאמר יט ה,א; מז,ב
 קצח ס,ג,ג כחוש השני י"א,ב
 קצט ס,ג,ד באתי לגני כח סכ,ב
 ר ראשו כתם קסד
 רא ס,ד,ד לכה דודי כז י"א,ב

תהלים

רב סה,א קפיטל ט רסד צ,ב כש"ט רמה; צה"ר קלב
 רג סה,ד (שיעור) או נ"ל רסד צ,א,א
 רד סז,א לא רגל ריט קוב
 רהא שויתי ה' קעט פכ,ב כש"ט רכ; צה"ר ב
 רהג (חילוק) וכן האדם קפ פכ,ב כש"ט רכ; צה"ר ג
 רהג סז,ב (הב') כלל גדול קפא פכ,ב כש"ט רכ; צה"ר ד
 רהד אמרו על קעח פכ,ב כש"ט ריט
 רהה פעמים האדם קפב פג,א כש"ט רכ
 רהו (בעצמו) פעמים יכול קפג פג,א כש"ט רכ; צה"ר לו
 רו וצפונך תמלא (רסט) לז,א צה"ר צ
 רז סז,ד יום ליום ו,א
 רחא סח,א (התפארות) ולילה ללילה ו,א

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

יד

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
רחב				ו,א	
רט	סח,ב			לב,ב	
רי	דרכיך ה'	קצד			
ריא	סוד ה'			ע,ב	
ריב	סח,ג		רו	פ,א	כש"ט רל
ריג	סח,ד				
ריד	(הצמצום) יראו את ה'			כד,א	
רטו	חסד ה'				
רטז	בדבר ה'	קצה		לו,ב	
ריז	גדלו לה'			ג,ב	
ריח	סט,א			ג,ב	
ריט	עיני ה'			טז,ב	
רכ	או יאמר			לו,ב	
רכא	סט,ב		רלז	עז,א	צה"ר קיז
רכב	או יאמר		ר	פא,ב	צה"ר עד (כש"ט עח"י
רכג	סט,ג	קמ		ס,א	
רכד	סט,ד			צט,ב	כש"ט רפא
רכה	כי לא		מ	קד,ב	
רכו	ע,א		רנו	עא,א	
רכז	אל תבוא			א,א	
רכח	גדול ה'			ד,א	
רכט	ע,ב		רסו	צד,ב	צה"ר קלח
רל	ע,ד	רא		ד,א	
רלא	ביום דרכך			ד,ב	
רלבא	עא,א		רצב	ז,א	
רלבב	משל למלך		רצג	ז,א	
רלג	עא,ב	עא		י,ב	
רלדא	ה' צדיק			יג,ב	
רלדב	(הדבר) משל למלך		מה	יג,ב	
רלה	עא,ג			טו,א	
רלו	עא,ד			טו,א	
רלז	יהי כבוד	ח		יט,ב	
רלח	עב,א				
רלט	יהי כבוד				
רמ	עב,ב		קצה	פכ,א	
רמא	הללו את ה'		עא	(כח,א)	
רמב	הלוך ילך		עב		

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

כש"ט וצוה"ר	אוה"א דף וע'	לקו"י	ל"א	אור תורה דף וע' ד"ה	סימן
	כ.ב.		צד	כח מעשיו	רמג עב.ג
	נ.ב.		ק"ח	תקעו בחודש	רמד
	מ.א.ב			או יאמר	רמה עב.ד
	מ.א.א			חשבתיו דרכי	רמו עג.ב
	ס.ח.א		קעז	אענך בסחר	רמז
	כ.ט.א			כי אלקים	רמח עג.ג
	ע.ו.א			להשתבח בתהלתך	רמט עד.ד
	כ.ה.א			רצון יראיו	רנ
כש"ט רלו) צה"ר קמ	ע.ח. ב	ר"ז		(ומקובלת) או יאמר	רנא עה.א
כש"ט רלד	מ.ב.ב	רטו		הורינו ה'	רנב
	פ.א.א	רב		גבורי כח	רנג עה.ב
(כש"ט ר"י)		קכט		הללי נפשי	רנד עה.ג
צה"ר קכה		רעג		להגיד בבוקר	רנה
			רטו	צדיק כתמר	רנו עוג.ג
				להגיד כי ישר	רנז
		רעז		רמז הפסוק הוד	רנח עו.ד
				זה השער לה'	רנט עז.ד
צה"ר קלט	(צ.וב)	קכח		כתוב הרים	רס עח.א
		קלד		רמז הפסוק תקעו	רסא עח.ב
	פ.ג.ב		רנד"ה	אחור וקדם	רסב עט.ב
	כ.א			אלקים ברוב חסדיך	רסג פג
	כ.א.א			ה' צילך	רסד
	מ.ג.ב			הללו עבדי ה'	רסה
	ל.ב.ב			מן המצר	רסו
	ל.ג.א			ולתבונתו אין	רסז פ.ד
	ל.ז.א			מאויבי תחכמי	רסח
	ל.ז.ב			ברוך הגבר	רסט
	ל.ח. ב			הכפירים שואגים	ער
		פב		וכיראתך עברתך	רעא פא.א
כש"ט רט		קכ		בפסוק שש	ערב
כש"ט קצא, קצג		קי		לך ה' החסד	רעג פא.ב
				(בעצמו) או יובן	עדר פא.ג
			רמא	או יובן ע"פ	ערה
			רלט	לגזור ים סוף	רעז פא.ד
			רכח	שיר המעלות	רעזא
			רכט	(נוקבא) קרי וכתוב	רעזב פכ.ג
			רכה	ואני תפילתי	רעח

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

טז

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ד
רעט	פכ"ד		ק		
רפ	להגיד בבוקר סבוני כדבורים	רח			

פסוקים מלוקטים

רפא	פבג	נשא לכבינו		בב	
רפב	פגב	הטוב כי		דא	
רפג		לך אכול		דא	
רפד		נקבה תסובב		דב	
רפה	פגג	ותנה מדברת		דב	
רפו		ופדויי ה'		הא	
רפז	פגד	רני עקרה		הב	
רפח	פדא	רני ושמחי		הב	
רפט		אודך ה'		הב	
רצ		או יאמר		הב	
רצא	פדב	כי רחץ ה'		וב	
רצב		(תשובה) ישמע מהיכלו		וב	
רצג		ושבתי וראיתי		חא	
רצד	פדג	או יחזיק	פב	חב	
רצה		אמר עצל		טב	
רצו	פדד	טבעו בארץ	פ	יבא	(כש"ט שיד)
רצז		ועינינו מאירות		יבב	
רחץ	פהא	דרך הנשר		יבב	
רצט		(נשר) כי לא מחשבתי		יבב	
ש		שרפים עומדים		יגא	
שא	פהב	שש כנפים		יגא	
שב		או יאמר		יגא	
שג	פהג	אנכי תרגלתי		יגב	
דש		כי חלה		ידא	
שה	פהד	אנכי תרגלתי	ס	יזב	
שו	פוא	והן גור יגור	סה"ו	יחא	
שז	פוב	ושמועה טובה מארץ	ב"ג	יחב	
שח	פוג	ושמועה טובה תדשן	ג	יטא	
שט		עיר קטנה	ט	כא	(יבא)
שי		עם זו			
שיא	פוד	חכמות בחוץ	רכ		
שיב	פזב	או יאמר			
שיג		או יאמר	פז		

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
ש"ד	קול קורא	סט		לח,א	
שטו	פז,ד כי תורה חדשה	ו	רנ	(לח,ב)	(כש"ט רמב)
שטז	פח,א עבדי אתה				
שיז	מי עלה				
שיח	פח,ב החכם עיניו				
שיט	צדיק מושל				
שכ	פח,ג הושיענו ונושעה			מז,ב	
שכא	אל יתהלל		ריט	מח,א (95)	
שכב	פח,ד פירוש הפסוק לדעת	כד		מח,א (95)	
שכג	אדם לעמל	צה		לא,א	
שכד	פט,ב הנה ה' רוכב	קד		מט,א	כש"ט שצח
שכה	על הר גבוה	קט		מט,ב	
שכו	פט,ג תחן אמת	קיד		נא,א	
שכז	פט,ד ויוציאנו ה'	קכה		נד,ב	
שכח	הילוך תהא				
שכט	צ,ב לכו ונלכה	קכז		נה,א	
של	צ,ג אשריכם זורעים	קמא		ס,א	
שלא	(במלת) או יאמר			ס,ב	
שלב	ביום ההוא אקים	קסא		סא,ב	
שלג	צא,ב והי' בית עשו			כח,ב	
שלד	טעמה כי טוב	קפח		עא,ב	
שלה	לא תירא	קפח		עא,ב	
שלו	צא,ג פירוש הפסוק כי שבע		רנג	עד,א	
שלז	רמז הפסוק וללוי		רנד	עד,ב	
שלח	איש אזור		רמז	עה,ב	
שלט	עד מתי עצל		רמה	עו,א	
שמ	צא,ד שרפים עומדים		רכט	עז,ב	כש"ט קצג
שמא	(עומדים) בשתים יכסה		רל	עז,ב	
שמב	(והוא) מלא כל		רכב	עז,ב	
שמג	צדיק מושל		רלג	עח,א	
שמד	צב,א לשמרך מאשה		רכה	עח,א	
שמה	לך אל נמלה		רד	פא,א	
שמו	ופרוס סוכת			כב	
שמז	צב,ב הוא אמר ויהי			כא,ב	
שמח	והחכמה מאין			כא,ב	
שמט	כעס בחיק			כא,א	
שנ	בדעתו תהומות			כג,ב	

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

יח

סימן	אור חורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ר
שנא	והחכמה תחי'			כג,ב	
שנב	טוב עבד			כח,א (מד,א)	צה"ר קיד
שנג	אלקי אברהם			כח,ב	
שנד	עקב ענוה			לב,א	
שנה	ותפארתך עובר			לא,ב	
שנו	זכרתי לך			לב,א	
שנז	ורב חסד			לב,ב	
שנח	כי שמש			לז,ב	
שנט	דדיה ירווך			מ,א	
שס	כה אמר ה'				
שסא	עוז בידך			מה,א	
שסב	פי' הפסוק אלקים	קצא			
שסג	רמז הפסוק וסוכה	רנט			
שסד	רמז הפסוק טוב				
שסה	(הי') או י"ל עפ"י	רס			
שסו	רצה והחליצנו	רנט			
שסז	שונא מתנות	רס			
שסח	ברכות הטובה	רלח			
שסט	ערום יעשה	רלז		(מב,א)	צה"ר צח
שע	כי ארץ הנגב	רלב			
שעא	קהלת שקיהל	רכב, רכ			
שעב	השיבה שופטינו	קג			
שעג	ידע מה בחשוכא	קא		(מא,א)	כש"ט קע
שעד	הוי עיר	רטז			
שעה	אין כאלקינו	צו			כש"ט רו
שעו	סוד כי חפץ חסד	צב			
שעז	עיניך בשדה	קו		לו,א	
שעה	דע את	קצג		ג,א	
שעט	וחנה מדברת	סד		יז,ב	
שפ	כנפים נקראים	סד		יז,ב	כש"ט שו
שפא	ומועדים לשמחה				
שפב	וקוי ה'	רכד			
שפג	להגיד בבוקר	ק			
שפד	וכל בניך			ב,א	
אגדות חז"ל					
שפה	למה היו	צזג		ב,א	

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

יט	כש"ט וצוה"ר	אוה"א דף וע'	ל"א לקו"י	אור תורה דף וע' ד"ה	טימן
	צה"ר פט	ב,א		כשנופלת לו	שפו
		ב,א	קנ	אלקיכם כהן	שפזא
	כש"ט תו	ב,א	קנא	(עצמו) כי קביר	שפזב
	כש"ט תז	ב,ב	קנב	איך אשה	שפח צז,ד
		ג,א		יהי רצון	שפט צח,א
		ד,א	רב	נגד שמא	שצ
		ו,ב	רצ	אליהו חי	שצא צח,ב
		ו,ב		חומר בקודש	שצב
		ז,א	רצא	תפילין דמרי עלמא	שצג צח,ג
		ח,א		כל מקום	שצד
		ח,ב	פג	עסקתי בתורה	שצה צט,א
		י,א	פח	אלו ואלו דא"ח	שצו
		יד,א	פח	או יאמר	שצז
		יא,א	עו	אליהו לא נענה	שצח צט,ב
	כש"ט שיב	יא,א	עז	הרחק משכן רע	שצט
	כש"ט שיג	יא,ב	עח	הפוך בה	ת צט,ג
		יב,א	עט	נשאת ונתת	תא
			ריח	אמרו רז"ל	תב צט,ד
		יג,א		או יאמר	תג קב,ב
		טז,ב		מ"ט שערי בינה	תד
		טז,ב		גדול הנהנה	תה קג
	כש"ט קצח	יט,א	ד	האומר איני עובר	תו קד
		יט,ב	ה	העושה תפילתו	תז קא,ב
		יט,ב	ה	ציפן זהב	תח
				כל האומר ויכולו	תט
	כש"ט רכה	פ,א	קצ-קצא	סייג לחכמה	תי קא,ג
	כש"ט רכו	פ,א	קצב	(לעלות) ואמרו רז"ל	תיא קא,ד
		קז,א	קעו	וחיי צער	תיב
	כש"ט ריח; צה"ר קט	פ,ב	קעז	התורה חסה	תיג
		מ,א,ב	רסב	חלצה במנועל	תיד קב,א
	צה"ר סב	ק,ה,א	מא	אם איך אני לי	תטו
	(כש"ט קעא)	מ,א,א; קד,ב	מג	איזהו גבור	תטז
		ק,ה,א		חותמו של הקב"ה	תיז קב,ג
	(כש"ט שא) צה"ר קכג		(נח)	ג' ספרים נפתחין	תיח
	כש"ט רד	צ,א	עו	העוסק בתורה	תיט קב,ד
	כש"ט רז; צה"ר קג	צ,א	עז	(התורה) כשאדם מדבר	תכ
	כש"ט רצג	ב,מה,ב	לב	כל העוסק בתורת	תכא

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

כ

כש"ט וצוה"ר	אוה"א דף וע'	לקו"י	ל"א	אור תורה דף וע' ד"ה	סימן
	מז,ב		כא	כל עיר	תכב
כש"ט רצב	מח,א (95)		כב	איזהו שוטה	תכג
	לד,א		צ"צא	לא הכל בקימה	תכד
	(מד,א)	קכא		בגמרא פעם אחת	תכה
				כל הלך	תכו
				אל יפטור	תכז
	נד,ב	מז		אין בן דוד	תכח
	נד,ב			אשרי המלך	תכט
	נד,ב			(הקב"ה) ואוי לבנים	תל
	מא,א			אם אני כאן	תלא
צה"ר צו	מא,ב			אם אין אני לי	תלב
	נה,ב		קכט	היתר נדרים	תלג
	נה,ב		קל	ב"ש אומרים	תלד
	נו,א		קלא-קלב	כשעלה משה	תלה
	נח,ב		קלד	הנה אמרו רז"ל	תלו
	נט,א		קלה	תפילין דמארי עלמא	תלו
	נט,א		קלה	(נקרא) כי מי גוי	תלח
	נט,ב		קלט	לעולם ישנה	תלט
	עא,ב		קפז	עד אברהם	תמ
	עב,א	רנו		מותר להתגררות	תמא
כש"ט רלה	כט,א	רטז		פירוש המשנה	תמב
	כט,א			הולך ואינו עושה	תמג
			קעט	יפה שעה אחת	תמד
	עב,ב		קפא	(אלפיים) א-ל הוא	תמה
	עב,ב		קפג	אסור להגות	תמו
	עד,ב			הפורש עצמו	תמז
צה"ר קלא	עה,ב	רמו		כל ימי עני	תמח
		רלח		אמרו רז"ל למה	תמט
צה"ר עג	לט,א	רכד		אין עומדים	תנ
	עט,א	ריג		מעשה בגר	תנא
	פ,ב	רה		מפני מה ניתנה	תנב
	פא,א	רא		כל העוסק בתורה	תנג
	פא,ב	קצז		עשה רצונו	תנד
	צז,א		(רו)	ת"ר שעה ראשונה	תנה
	פד,ב		רנו	גדולה תשובה	תנו
	כא,א			אשריך כלים	תנו
	כא,א			איזהו חכם	תנח

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה כא

סימן	אור תורה דף וע' ד"ה	ז"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ד
תנט	קיד			כאב	
תס		כיצד מרקדין		כבא	צה"ר קכא
תסא		ארבעה אבות		כבב	
תסב		מפני מה יש		כבב (כטא)	צה"ר קכב
תסג	קיאא	רבי אומר		כבב	
תסד		כל הלומד		כגב	
תסה		פתח בכד		כגב	
תסו	קיאב	סריס אין לו		כדא	
תסז	קיאג	אלמלא לא שמרו		כדא	
תסח		בן ג' שנים		כדב	
תסט		יהי ביתך בית		לכב	
תע		יהי ביתך פתוח		לכב	
תעא		נתן עיניו		לכב	
תעב	קיאד	הצדיקים אומרים		לגא	
תעג		גדולים צדיקים		לגא	
תעד		אין התורה		לגב	
תעה		כל מקום		לדא	
תעו	קיבא	עושים רצונו		לדא	
תעז		כל חיבה		לוב	
תעח		בת ה' לאברהם		לזב	
תעט		סייג לחכמה		מא	
תפ	קיבב	העושה תפילתו	קצב	מבב	צה"ר קמב (צה"ר עו)
תפא		דע מה	קצח		
תפב		(שלמעלה) וסרתם	קצט		
תפג		הלואי שיהיה	פו		
תפד	קיבג	אמרו רז"ל	רעט		
תפה	קיגא	זכור ושמור	רפז		
תפו	קיגב	אל תהיו	קיט		
תפז	קיגג	המוכיח לחבירו	קיז		
תפח	קיגד	זכה נוטל	קטז		
תפט	קידא	הבנים יוצאים	קיג		
תצ	קידב	זה הכלל	קיב		
תצא	קידג	(ולא) או יש לומר	קיב		
תצב	קידד	אמר הקדוש ב"ה	קיא		
תצג	קטוא	אמר דוד	רמב		
תצד		איזהו חכם	קה		
תצה		אהבה דוחקת	קד		
		מאשר יקרו	עגא		

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

כב

אור חורה דף וע' ד"ה	ל"א	לקו"י	אוה"א דף וע'	כש"ט וצוה"ד
קטוב (בעיני) עוד יש לומר	קפה		עגא	
קטוב הבא לטהר	רכ			
קטוג כל שמעשיו		צה		
קטוד מי שאין בו	קצג			
ק גדולים מעשה	יא		כטא	
ק הרבה עשו				צה"ר מז
ק (ליוצרו) וכשהוא רואה				צה"ר מח
ק אל תעש	יב		כטא	כש"ט רצ
ק שום תשים	יא		כטא	

לוח השוואה מל"א לא"ת *

ל"א סימן	א"ת סימן	ל"א סימן	א"ת סימן
א	א, פב	כז	רא
ב"ג	שז"שח	כח	קצט
ד	חו	כט	קלד
ה	תז"תח	לב	תכא
ו	שמג (עוד המצמנות של מנהג)	לג	לר

ז	כח	נא	קצה
ח	רלו	נו	קפב
ט	שט	נח	(תיח)
יא	תק	נט	ד
יב	תקג	ס	שה
יג	תקב	סב	קפו
יד	קסא	סד	קפז (שעט"שפ)
יח	מא	סה"סו	שו
יט	קצו	סז"סח	קעה
כ	קעד	סט	שיד
כא	תכב	עא	רלג
כב	תכג	עב	קכח
כג	קיט	עג	קכט
כד	שכב	עד	קצ
כה	עח	עו	שצח

(* שניהם ע"פ הרצאות קה"ח.)

מפתחות לספר מדליי ואור תורה

כג

א"ת סימן	ל"א סימן	א"ח סימן	ל"א סימן
צז	קכג	שצט	עז
פד א"פד ב	קכד	ת	עח
שכז	קכה	תא	עט
יג	קכו	רצו	פ
שכט	קכז	רצד	פב
קמט	קכח	שצה	פג
תלג	קכט	קנב (עד דף נ	פד ויסעו... נעלה ג"כ
תלד	קל	שלהי ע"ד)	
תלה	קלא-קלב	נ	והנה עד גמירא
	קלד (לב, א) והנה ארוז"ל...	קנב (דף נ'	פה
תלו	קלד (ב) בחוכמתא ודו"ק	שלהי ע"ד	
תלז-תלח	קלה	עד גמירא)	
קמו	קלו- (ריש) קלח	שצו-שצז	פח
קמח	קלח ומחץ (עד גמירא)	סא	פט
תלט	קלט	תכד	צ"צא
רכג	קמ	סז	צב
של	קמא	סט	צג
נח	קמב	רמג	צד
שפו	קמח	סח	צה
שפד	קמט	פו	צו
שפז א	קנ	שכג	צח
שפז ג	קנא	נו	צט
שפח	קנב	מו	ק
קנא א	קנד	נג	קא
קנא ב	קנה-קנו	נד	קב
קנא ג	קנו	שכד	קד (בסופו) הנה ה' כו'
קנ	קנח	שעז	קו
פה	קנט	סג	קז
צ	קס	קנג	קח
שלב	קסא	שכה	קט
קמה	קסג	קנז	קיג
ר	קסד	שכו	קיד
	קסו (לט, ד) הן עם לבוד	קפג	קטו
קמג	(עד גמירא)	רמד	קיח
י	קע-קעא	קמב	קיט
קצא	קעב	קסד	קכ
קפח	קעג	קנו	קכב (עד המצוה הזאת)

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

כד

א"ח	ל"א	א"ח	ל"א
סימן	סימן	סימן	סימן
רנז	רטו	סד	קעד
שעד	רטז	סב	קעה
תב	ריח	קיה	קעו
רד	ריט לא... שלמד אח"כ	רמח	קעז
קמד	ראה (עד גמירא)	עו	קעה
תצז	רכ	עא, פ	קעט
שעא(בסופו)	(בסופו) וסוד השבירה	חמד (שצא)	(בסופו) יפה שעה א'
שעא	רכב	תמה	קפא
שפב	רכד	תמו	קפג
	רכה (בסופו שו"ה ולא מטי)	פג	קפד
	ואני תפילתי (עד גמירא) רעח	תצז	קפה
קי	רכז	קצב	קפו
רעז א	רכח	תמ	קפז
רעז ב	רכט	שלד-שלה	קפח
קע	רלא	קכב	קפט
שע	רלב	שסב	קצא
שסט	רלז	תעט	קצב
שסח	רלח	תצט	קצג
רעו	רלט אי'... ימי מילה	די	קצד
פט	וזהו (עד גמירא)	רטז	קצה
ערה	רמא	תפ	קצח
תצב	רמב	תפא	קצט
יד	רמד	רל	רא
קיא	רמה	שצ	רב
קיג	רמו	כז	רג
קיד	רמז-רמח	קנד	רד
קכ	רמט	ח	רה
קמ	רנ	ראה תנה (בפרט)	רו
קעט ב	רנא-רנב-רנג	משו"ה רחמנא)	
רסב	רנד-רנה	צא	רו
תנו	רנו	רפ	רח
כב	רנז	קעא	רט-די
שסג	רנט	(רנ)	דיא
שסה	רס	פד ב	ריב
(רו)	רסט	קטו	ריג

א. מפתח ענינים

אהבה: ל"א א, יט, סא, פא, פד, צג, צט, ק, קד, קט, קיב, קכה, קלד, קלה, קסד, קפו. א"ת א, טז, לא, מו, נו, סט, צג, צח, קל, קצב, קצז, ר, רב, רה, רט, ריח, רלא, רמו, רפט, שכה, שכז, שכט, שנג, שנו, שנח, שס, תלו, תסד, תסז, תצד. ה" יב.
אהבה בלא יראה: א"ת רלה.
אהבה בתענוגים: ל"א ע.
אהבה גרועה: א"ת קכו.
אהבה ויראה: ל"א ז, לב, ס, סד, עט, קנ"א, קצ, רג, רכא, רכח, רנג, רנח, רנט. א"ת טז, כה, לד, לח, מד, נט, עג, צג, צט, קכד, קלב, קסג, קעג, קעט, קפא, קפג, קפד, קפה, קפז, ריט, רכ, רלג, רלה, רמה, רעז, שא, שב, שג, דש, שה, שמא, שנח, שסג, שסז, שפ, שפז, חא, תכא, תפד, תצח. ה" כ.
עיי"ע דחילו ורחימו.
אהבה טבעית: ל"א קפו. א"ת קצב.
אהבה מסותרת: א"ת רמו.
אהבת עולם: ל"א קד, רכה. א"ת קצג, רלח, רעח.
אהבה קדומה: ל"א רכה. א"ת רעח, דש.
אהבה רבה: ל"א קד. א"ת קצג, רלח. ה" ב.
אהבה רעה: ל"א י. א"ת לו, רצט.
אהבת ה': ל"א קעג. א"ת קפח, רה, רכ, תד.
אהבת ישראל: ל"א צט, קעד. א"ת נו, סד. ה" מב.
אהל: ל"א קסג. א"ת קמה, קמו.

אב: א"ת כ.
אב, חודש מנ"א: ל"א קלד. עיי"ע תשעה באב.
אבוקה: ל"א רמה. א"ת קיא.
אבות: ל"א כו, קט, רסה. א"ת עג, צב, רנה, רס, שכה, שכט. עיי"ע אברהם, יעקב, יצחק.
אביון: ל"א קסו. א"ת רכג.
אבימלך: א"ת לו.
אבי"ע: ל"א קסד. א"ת ר, רכה, שעה. עיי"ע בי"ע.
אב"י: ל"א פז.
אבנים (אותיות): ל"א צ"צא. א"ת תכד.
אברהם: ל"א לד, לה, נ, עט, צז, קיב, קכג, קכד, קלה, קסב, קסד, קפז, רנו, רסה. א"ת ב, טו, טז, כ, כא, כב, כג, כה, כז, כט, ל, לא, לב, לז, עג, פד, צז, ר, רב, רלד, רנה, רס, שכט, שנג, תא, תה, תלו, תמ, תסז, תעז. ה" א, ב, ג, יז, מז. עיי"ע אברם.
אברים: א"ת רפד.
אברך: ל"א קא. א"ת נג.
אברם: א"ת כ, כד.
אגג: א"ת שסא.
אדם: ל"א פד. א"ת נ.
אדם: ל"א כב, כט, סד, סזח, קיא, קיב, קכו, קנב, קע"עא, רטז, רנו. א"ת ו, י, יג, כב, לו, קח, קלד, קעה, קפד, רעג, ש, שי, שמ, שמה, שעד, שפ, שפת, תכג. ה" יז, סג.
אדם החכם: א"ת תיא.
אדם הראשון: ל"א רמד. א"ת יד.
א"ק: ה" טז.
אדמימות: ל"א פט. א"ת סא.

צא, רכו, רכו, רכז, רכח. א"ת מג, סא,
קי, קמו, קצו, רעו, תכד.
אותיות השבירה: ל"א עה, ריג,
רכח. א"ת קטו, רעו, ת.
אותיות התורה: ל"א קכב, רלו.
א"ת סה, פא, קה, קסז. ה" ה.
אותיות התפלה: ל"א פד, קז. א"ת
ג, סג.
אותיות טעמים-נקודות: ל"א קלו,
קעה. א"ת סב, צ, קמו. עיי"ע
טנ"א.

אותיות הא"ב

א: ל"א כט, נד, קסא, קסב, קסד,
קסט, רמג, רמד, ער. א"ת לג,
קלד, קסה, קפא, ר, רג, רנח, שלב,
שנא, תצב. ה" סג.
א' קדומה: ל"א ער.
אלי"ף: ל"א קלט. א"ת תלח, תסג,
ה" לו.
א"ב: ל"א קסד. א"ת קיד, ר. ה"
סג.
אי"ק בכ"ר: ל"א קפת. א"ת שלה.
ב: ל"א קסא, רלו, רנא, רעא. א"ת
קעט, שלב, תסג. ה" סג.
בכ"ר: ל"א קא. א"ת נג.
ג: ל"א צא, קסא, ערב. א"ת שיא,
שלב.
גל"ש: ל"א קא, קפת. א"ת נג,
שלה.
ד: ל"א נד, פא, צא, קד, קית, קסא,
קסה, קסו, רעג. א"ת מד, עג,
קמג, קצד, רמד, שיא, שלב, תסו.
ד"ו: ל"א רמט. א"ת קכ.
ה: ל"א קסה, רמב, רנב. א"ת כד,
ל, לג, קעט, תעו, תצב. ה" סג.
ה' עלאה: ל"א עה, קכט. א"ת תלג.
ה' תתאה: ל"א עה, קכט. א"ת
תלג. ה" מט.
ו: ל"א קלד, קסה, רנדרנה, רנט,

אהרן: ל"א קסח"ט, רג. א"ת קמ,
קצח.
אוזן: א"ת רנח.
אזיר: ל"א קפג. א"ת תמו.
אוכלי המן: ה" סג.
אומות העולם: ל"א קי, קל, קעו, רנח,
רס. א"ת עז, רמח, שסה, תלד.
עיי"ע ישראל ואו"ה.
אוצר: ל"א קפח. א"ת קעט, רפו,
שלד.
אוצר הטוב: א"ת קעט.
אוצר המלך: א"ת ריא.
אוצרות של מתנת חנם: ל"א קכו,
רלד"ה. א"ת יג.
אור, אורות: ל"א מז, נט. א"ת ב, ד,
ה, קצח.
אור א"ס: ה" לו.
אור הגנוז: ל"א קפח, רנא. א"ת קעט,
שלד.
אור העליון: א"ת ב.
אור הראשון: ל"א רלד.
אור וחושך: ל"א קע"עא: א"ת י.
אור חזר: א"ת רסו, תסה.
אור מקיף: א"ת רסד.
אורות וכלים: ל"א צח. א"ת שכג,
ה" סכ.
אורח, אורחים: א"ת רנב.
אושפיון: א"ת קכא.
אותיות: ל"א ד, טז, מז, נא, סד, פז,
פט, קיד, קטז, קכג, קעו, קפד, קפח,
רו, רמב, רנג. א"ת ב, ג, יח, מד,
סא, פג, צא, צב, צו, קג, קיד, קכג,
קסא, קעט, קפו, קצה, רמח, רצה,
שכו, שכט, שלה, תו, תכט, תסד,
תסה, תסח, תצב. ה" סג. עיי"ע
אתון, העלאת אותיות.
אותיות גדולות: ל"א צ"צא. א"ת
תכד.
אותיות המחשבה: ל"א יט, פט, צ-

- רסא. א"ת רסב, שסג. ה" יג.
 וא"ו: ל"א קלא. א"ת תלה.
 ויה: ל"א קכט. א"ת קה, תלג.
 ז: ל"א קסה, רנדרנה. א"ת רסב.
 ח: ל"א פט, קיח, קלא, קלד, קסד
 רנדרנה. א"ת סא, ר, רמד, רסב,
 תלה. ה" לו.
 ט: ל"א קסו, רנא. א"ת קמג, קעט.
 י: ל"א טו, צ"צא, קטו, קיח, קלד,
 קלו, קנה, קסד, קסח, רמב, רנא.
 א"ת כג, כד, לח, מד, נא, ס, עג,
 קיד, קמו, קנא, קעט, ר, רג, רמד,
 רנח, שסד, תכד, תסו, תצב. ה"
 מט, סג.
 כ: ל"א צ"צא. א"ת שמט, תכד.
 לו: ל"א נד, צ"צא, קטו, קכד, קלט,
 רנא. א"ת לג, פד, קעט, שיא,
 תכד, תלח, תעו.
 מ: ל"א יז, צ"צא, קטו, קסח, רל,
 רלו. א"ת קלה, שיא, תכד.
 מנצפ"ך: א"ת קג.
 נ: ל"א כא, צא, קכט, קסח, קעה.
 א"ת סב, רנח, שיא, תכב, תלג.
 ס: ל"א יז. א"ת שמט.
 ע: א"ת שמט.
 פ: ל"א קיח, קסד. א"ת ב, רמד.
 צ: ל"א פו, צ"צא. א"ת שיא, שנא,
 תכד.
 ק: ל"א קסה.
 ר: א"ת שנא, תסג.
 ש: ל"א קיח, קסח. א"ת מד, עג,
 רג, רמד.
 אז: א"ת צ, קעב, רנט.
 אח הגדול: עיי"ע כבוד אח הגדול.
 אחד: ל"א קלא, רלה. א"ת תד, תלה.
 ה" ד, לו.
 אחדות: ל"א כט, צג, קי, קלד, קסב,
 קסד, עדר. א"ת סט, עד, קלד, ר,
 רס, רפו, רצט, שנט, שצא, שצג.
- אחור וקדם: ל"א קסח.
 אב"א: ל"א רסו.
 אחת שאלתי: ה" כו.
 איה: א"ת צ.
 איל: ל"א ז. א"ת כז, כח.
 אילן: א"ת קפד.
 איך: ל"א א, ז, יא, כז, מח, עד, פ, פו,
 פו, פח, צ"צא, צח, קו, קי, קלד, קלו,
 קמו, קננא, קסד, קעב, קעו, קעח,
 קפא, רכד, רכח, רלג, רמט, רנ.
 א"ת א, כז, כח, לו, עו, פכ, צה, קכ,
 קמ, קמו, קפט, קצ, קצא, ר, רא,
 ריד, רמח, רעו, רצו, שיא, שכג,
 שמח, שנא, שע, שעו, שפב, שפז,
 שצד, שצו, תד, תכד, תמה, תעה,
 תק. ה" יג, סג.
 איך סוף: ל"א קלד, קנו, רסא. א"ת
 קנא. ה" לה, נו, סג.
 אי"ק בכ"ר: ל"א קפת. א"ת שלה.
 איש: ל"א קי. א"ת לו, ק, קא, עדר.
 איש הירא: ל"א ריא.
 איש הישראלי: ל"א עדר.
 איש הנלכב: ל"א צג, צח. א"ת סט,
 שכג.
 איתן, איתנים: ל"א פו, קד, קז, רל.
 א"ת סג, רלו, תד.
 אכילה, אכילה ושתייה: ל"א לו, לו, נ,
 ע, קלא, רלח. א"ת ס, קעח, רה,
 שמט, שסח, תיא, תיג, תל, תלה,
 תמח, תנה, תס.
 אלו: ל"א קפא. א"ת תמה.
 אלה: ל"א קח, רכח. א"ת לג, קנג,
 רעו.
 אלקות: ל"א קסב, קעו. א"ת רמח.
 עיי"ע גלוי אלקות.
 אלול: ל"א קיג. א"ת קנו.
 אליהו: א"ת שלח, שצא.
 אליו: ל"א קיג. א"ת קנו.
 אלילים: ל"א קכג. א"ת צו.

קעד, שפת, תו, תצב.
 אש זרה: א"ת שדמ.
 אשת חיל: ל"א קפח. א"ת שלד.
 אשר: א"ת רנח.
 אשה פוטיפר: א"ת מא, נב.
 את: ל"א טו, סד, ק, קכב, קכג, קלז,
 קסא. א"ת ב, מו, צו, קג, קה, קמו,
 קנו, קסא, קעט, רלג, רמא, שלב,
 שעט.
 אתון כסדרן, למפרע: ל"א קפד. א"ת
 פג.
 אחעדל"ע: ל"א קכד. א"ת לא, פד,
 קכד, רכט, רסד. ה" ט.
 אחעדל"ת: ל"א קכד, קצח, ריב. א"ת
 לא, פד, רג, רכט, רסד, ש, תיח, שפ.
 ה" ט.
 באר שבע: א"ת לח.
 בהירות: ל"א סה, קד, קסד, קסת.
 א"ת ר, רעט, שו, שטו, שנת, שסא,
 שפג.
 בוקר: א"ת רנה, רעט, שפג, תנא.
 בור: א"ת תס.
 בושה: ל"א טו, כו, פו. א"ת לח, קסא,
 קסה, רא, ריא, ריח, רלה, שיח,
 שפו. ה" מט.
 בחור: ל"א ריח. א"ת תב, תג.
 בחרות: א"ת ק. עיי"ע שני
 הנערות.
 בחירה: ל"א קצ.
 בטחון: א"ת ריב, רסא, רסט.
 ביטול: ל"א ב"ג, צא, צב, קו, קסב, רנ.
 א"ת סז, צה, קמ, שז, שיא, שעו,
 שצר. ה" כט, לו, סב.
 ביטול דינים: א"ת ער.
 ביטול היש: ל"א כט, עד. א"ת
 קלד, קצ, שנב. עיי"ע הכנעה.
 ביטול העולם: א"ת רפו.
 ביטול הרהורים: א"ת רו.

אלימ: ל"א קפג. א"ת תנו.
 אלימה: ל"א פד. א"ת קנב.
 אמא: א"ת יט.
 אמונה: ל"א ד, נג, עט, פא, קכד, קפב,
 קפט, קצ, קצא, ריב. א"ת יח, פד,
 קו, קכב, רה, רעט, שא, שב, שמא,
 שס, שסב, שעח, שפג, תא, חו, תיח.
 אמוראים: עיי"ע תנאים ואמוראים.
 אמירה: ל"א סד, קי, קלד, רסד. א"ת
 ג, רלה, שעט.
 אמירה לגבה: ל"א ר.
 אמן: ל"א קפט. א"ת קכב.
 אמח: ל"א קיד, קפט. א"ת ב, קכב,
 קעב, שכו, תיז. ה" ו.
 אני: ל"א רמט. א"ת קב, קפט.
 אנכי ה" יז.
 אנסאה נהירין: ל"א קפט. א"ת קכב.
 אנשי כנה"ג: ל"א רסא.
 אספקלריא: ל"א רלא. א"ת קע.
 אספקלריא המאירה: א"ת יא, חט.
 אף: א"ת רפט.
 אפס: ל"א קסו, רכה. א"ת קיח, רעח.
 אפרוחים: ל"א כא.
 אפרים: א"ת נט.
 אצבע, אצבעות: ל"א פג. א"ת שצה.
 אצילות: ל"א פו, רנא. א"ת קעט,
 רלב.
 א"ק: ה" טו.
 ארק: עיי"ע שבוי הארון.
 אריך אנפין: א"ת שעו.
 ארך אפים: א"ת כה.
 ארץ: א"ת שנא.
 ארץ ישראל: א"ת קלח.
 ארציות: א"ת מח, נא, שב. עיי"ע
 גשמיות.
 אש: ל"א קיד, רנט. א"ת מד, צה,
 קצג, רג, שכו, שלא, שסג. ה" ט.
 אש חרשות: א"ת רפא.
 אשה: ל"א ד, כ, קי, קנב, רמב. א"ת

ביטול ממציאות: ל"א צ-צא. א"ת חכד. ה" כט.
ביטול רצון: ה" ל.
בין השמשות: ל"א ז. א"ת כז, כח.
בינה: ל"א יד, עה, עת, קד, קט, קלא, קנ"גא, קסא, קסד, רא, רל. א"ת קמא, קצח, ר, רל, שיב, שלב, שנט, שפז, ת, תלה, תעג. ה" סג. עיי"ע חו"ב, חב"ד, כח"ב.
בינונים: ל"א נח. א"ת תיח.
בי"ע: ל"א רנא. א"ת קעט.
ביעתא: ל"א עט. א"ת תא.
ביצים: ל"א כא.
בירור: ל"א קצב. א"ת קעת, רנה, שכט, תעט. ה" לג.
בירור ניצוצין: ל"א קצב, רכ. א"ת נא, פא, תנא, תעט, תצז. עיי"ע העלאת ניצוצין.
בירור אוחיות: ה" ה.
בית: ל"א קכב. א"ת תסח.
בית השואבה: ל"א רנט. א"ת שסג.
בית מושב: א"ת תסח.
בכור: ל"א קכד, קכט. א"ת פד, תלג.
בכל: ל"א קלה. א"ת כט, קנח, תלז, תעז. ה" ד.
בכ"ר: ל"א קא. א"ת נג.
בלהה: א"ת מח.
בלעם: ל"א ק-א. א"ת י.
בן: ל"א קיב. א"ת רלו, רפת, שטז, שעח, תפח.
בן מלך: א"ת תפח.
בנות: ל"א קל. א"ת תלד.
בנים: ל"א כא, קל. א"ת תלד.
בעל מום: ל"א רנדה. א"ת רסב.
בעל עבירה: א"ת שלט.
בעל תשובה: ל"א קטז, קסא, קסה, רנדה, רנו. א"ת לו, רנו, רסב, שלב, תנו. ה" מ.
בעלא דמטרוניתא: א"ת שמג.

בעלאל: א"ת קב. ה" ח.
בקיעה: ל"א קלח. א"ת קמח.
ברא כרעא דאבוה: ל"א רמ.
בראשית: ל"א צ-צא, קכו, קלד, ר, רמט. א"ת יג, קכ, תכד, תלו.
בראת"י: ה" יז.
בריאה: ל"א רלג. ה" יז, לו, נב, נג.
בריאת האדם: א"ת מח. ה" יז.
בריה"ע: ל"א כז, לג, צח, צט, קיא"יב, קלד, קלה, קסב, קסו, רלד, רנח, רסד, רסה. א"ת ב, יא, כג, כד, מד, נא, נו, קמג, קפג, רא, רלג, רסג, דש, שכג, שכט, תט, תלו.
ברית: ל"א פג, רלט, רנ. א"ת קמ, רלו, רעו, שצה.
ברית הלשון: א"ת ק.
ברית המעור: ל"א קצז. א"ת ק.
ברכה, ברכות: ל"א קמב, קסו. א"ת נח, קל, תעת, תצא.
ברכות הנהנין: ל"א קסו.
ברכת התורה: א"ת קעח.
בשר: א"ת תצד.
בת קול: ל"א ט. א"ת טו. עיי"ע כרוזים.

גאווה, גאות: ל"א כא, קצ. א"ת סו, קעז, קעז, קפט, רה, שכא, שמט, שנב, תכב, המב, תמג, תמט, תסכ, תקא. עיי"ע גדלות, גסות הרוח, התנשאות, התפארות.
גאולה: ל"א רלה. א"ת תכח.
גאולה השלישית: ל"א רסה.
גבור: א"ת רכט.
גבורה: ל"א רסה. א"ת ב, כה, כז, שנו. ה" לו.
אור הגבורה: ה" נד, נה.
גבורה שבחסד: ל"א קנט. א"ת פה.
גבורות: ל"א קיב, קלד. ה" נד.
גד: א"ת מג.

גדול: ל"א רסח.
 גדולה: א"ת קפד. ה" כטא.
 גדולה וגבורה: ה" יג.
 גדי: א"ת קטז.
 גדלות: ל"א כא, קב, קכד, קמג, קסב.
 ריב. א"ת לו, נד, פד, תכב.
 גוונים: ל"א קל. א"ת שס, תלד.
 גולם: ל"א רלו.
 גוף: ל"א צח, קנב, רא. א"ת רל, רפד,
 שכג, שפח, שצד, תיד, תנב, תפג,
 תצד. ה" ג מד.
 גוף ונפש: א"ת רנד, רעג, רפח,
 תפג.
 גוף ונשמה: ל"א רנו. א"ת כב, כד,
 קא.
 גורעין ומוסיפין ודורשין: ל"א קלו,
 רנד"ה. א"ת רסב.
 גלגול: א"ת קלג, תצ.
 גלוי אלקות: ל"א צג. א"ת סט, עו,
 קעת. ה" לב.
 גלוי מדת הוי": ל"א טו.
 גלוי שכינה: ל"א קכה. א"ת שכו. ה"
 סג.
 גלות: ל"א ו, טו, עו. א"ת שצט.
 גלות הדעת: ל"א ו.
 גלות השכינה: ל"א רכח. א"ת רעו.
 גל"ש: ל"א קא, קפח. א"ת נג, שלה.
 גן עדן: ל"א רסב.
 גנב: א"ת שב.
 גניחה: ל"א רכה. א"ת רעח.
 גסות הרוח: ל"א קו, קעו. א"ת רמח,
 שעו. עיי"ע גאווה, ישות.
 גפן: א"ת נב.
 גר, גרים: ל"א עח. א"ת כ, שכט,
 תנא.
 גרוי: א"ת תמא.
 גשמיות: ל"א כ, פו, קכג, קסב. א"ת
 צו, קו, קעד. עיי"ע ארציות.

דאגה: ל"א רט"י. א"ת לט, קעא.
 דבור: ל"א יט, לב, לט, מב, מט, נד, נו,
 נח, סד, סט, עח, פד, פו, פז, צ"צא,
 צח, קכב, קכו, קמד, קמו, קנג, קעט,
 קצ, קצא, ר, רכו, רכת, רלו, רנכ"ג,
 רסד, עדר. א"ת ה, יג, כד, מט, נ,
 נו, ס, עא, עד, פ, צו, קט, קמא, קנו,
 קעט, קפז, קצו, קצח, רטז, ריז, רלב,
 רנג, רעז, רצב, שיא, שיד, שכג,
 שסא, שסב, שפ, ת, תיא, תיח, תכ,
 תכא, תכד, תעא, תעג. ה" לג, סג.
 עיי"ע העלאת דבורים, קול הדבור.
 דבור טוב, דבור רע: ל"א לט, מה.
 א"ת תכ.
 דברי קדושה: ל"א לג.
 דברי רשות: ל"א רנו. א"ת תנו.
 דברי שטות: א"ת שצג.
 דברי תורה: ל"א לא, נ, קע"עא. א"ת
 י, תפח. ה" כח.
 דברים בטלים: ל"א מו, סה, סט, צח.
 א"ת פא, שו, שיד, שכג, תל. ה"
 לג.
 דבקות: ל"א ה, יח"כ, ל, לו, מב, נא,
 עט, פ, פב, קז, קיב, קצב, קצט, ריג,
 ריד, רטו, רטז, רלז, רנט, רסז, רסט.
 א"ת לו, מא, סג, קח, קכג, קכד,
 קסב, קסז, קצה, קצו, רמה, רנו,
 רעט, רצד, רצו, שיט, שלז, שמ,
 שסג, שסז, שסט, שעד, שפג, חא,
 חז, חי, תכז, תמב, תעט, תפא.
 דברות, עשה"ד: עיי"ע מספרים.
 דד, דדים: ל"א קד, קסו. א"ת קמג,
 שנט.
 דוד (המלך): ל"א קסו, רמב. א"ת
 קיד, רמא, שסא, תצב.
 דודי: א"ת קצד.
 דוד המדבר: ל"א קיט. א"ת קמב. ה"
 סג.
 דור ההסלגה: ל"א קלה. א"ת תלו.

הגרו: א"ת עד.	דורו של אברהם אבינו: א"ת טו.
הדר: א"ת רנת.	דורו של נח: א"ת טו.
הגשמה: ל"א קנד. א"ת קנא, קנט.	דחי מהיכל: ל"א מז. א"ת שפו.
הדרגת: ל"א קלח. א"ת קמח, רקד, תכו.	דחילו ורחימו: ל"א יג, לג, ס, סד, עט, רכח, רמו, רסב, עדר. א"ת ב, סו, קה, קח, קיג, קעט, קפז, רג, ריט, רעז, רצט, שה, שפ, תא, תמח, תצח. עיי"ע אהבה ויראה.
הוא"היא: ל"א רנ. א"ת קמ.	די: ל"א קיה. א"ת מר, רמד.
הוד: ל"א קכת. א"ת קמט, רנח.	דין, דינים: ל"א לה, מה, פד, קכה, קפט, רמב, רנח. א"ת לב, נו, עג, צט, קו, קכב, קנב, קעב, שכו, שצח, תצב. ה" חי.
הודיה: א"ת רב.	דיקנא, ד"ק: ל"א ס, קפז. א"ת שה, תמ. עיי"ע זקן, מספרים (י"ג ת"ד).
הולדה: א"ת כד, דש.	דירה: ה" מא.
הולך בטל: א"ת תס.	דכורא: א"ת חפג. עיי"ע זכר, זכר ונקבה.
הוצאת שז"ל: ל"א רסט.	דכר ונוקבא: ל"א צו, קלט. א"ת כד, מג, פו, צט, קטז, שדמ, חט, תלח, תפד. ה" סג. עיי"ע זכר ונקבה.
הודכות: ל"א כט, קכט. א"ת קכג, קלד, קמח. עיי"ע זיכוך.	דעה: ל"א ו, י, פח, קעה, קצג, רלה, רלו. א"ת עו, שנ, שסט, שצו, תצט. ה" כג. עיי"ע גלות הדעת.
היולי: ל"א פו, צ"צא, קי, קסו, רלג, רלו. א"ת קמג, שיא, תכד.	דרישה: ל"א י.
היכל, היכלות: ל"א פד. א"ת נ, רצב.	דרך: ל"א כד, קצד. א"ת ר, רלא, רלח, רנב שכב.
הילוך: א"ת קכג. עיי"ע הליכה.	דרך הישר: ל"א קסא. א"ת שלב, דתן ואבירם: ל"א י, רלה.
היסח הדעת: ל"א רסו.	הארות הבעש"ט: א"ת רה.
הכאות: א"ת רפט.	הארת הנשמה: ה" ב.
הכאת הסלע: ל"א קיט. א"ת קמב.	הבטה: א"ת מה.
הכנה: ל"א קסב, רכ. א"ת חצו.	הבל: ל"א רא. א"ת רל.
הכנסת אורחים: א"ת שעו.	הבנה: ל"א מג, קט. א"ת שכה, שנ, תעג.
הכנעה: ל"א ג, פ, פו, צח, קי, קסב, קעז, קעה. א"ת עו, רמח, רסה, רצו, שז, שכג. ה" סב. עיי"ע ביטול היש, ענות, שפלות.	הבער: א"ת תס.
הלואי: א"ת תפב.	הגבהת ימין על שמאל: ל"א רלה.
הליכה: א"ת רמב. עיי"ע הילוך.	
הלכה: א"ת נא, קיד.	
הלל הבבלי: א"ת תכה.	
המשכה, המשכות: ל"א קלד, קסה, קסת, קצח, רלג, רסא, רסה, עדר. א"ת מה, קסד, חפ. ה" טז, כז.	
המשכת חיות: ל"א צד. א"ת רמג.	
המשכת ח"ע: ל"א מג.	
המשכת טוב: ל"א מט.	
המתקה: ל"א קיב, קפט, רמב, רסו.	
א"ת ב, ל, מד, קכב, קצח, רב, רסא, חפט, תצב. עיי"ע כפיית דינים.	

הנהגת האדם: א"ת קעח.	העלאה נפש הרשע: א"ת תפז,
הנהגות ישרות: א"ת תצג.	תפט.
הסרת הדלדולים: ה" לד.	העלאה עבירה: א"ת שצח.
הסתכלות: ל"א כו, נה, צג, קו, קכו,	העלם: ה" לב.
קפה, רנו, רסט. א"ת יג, כב, ס, סט,	הפקר: ל"א צח. א"ת שכג.
קה, רו, שיח, של, שעז, תס, שצו.	הפרשה: א"ת תי.
הסתלקות: א"ת רסח.	הפשטה: ל"א רסו. עיי"ע התפשטות.
הסתלקות המוחין: א"ת קיב, תל.	הקדמה: ה. לחושב"כ לחושבע"פ: ה" לח.
הסתפקות: ל"א קעז, ריא. א"ת רמב,	הקטנה: ל"א קי, קלה, קעז. א"ת רמח,
רמח.	תלז.
הסתרה: א"ת קו.	הקמת המשכון: א"ת יא, תט.
העלאה: ל"א יט, מב, סדח, קלא, קעח,	הר, הריים: ל"א סדח, קט. א"ת סט,
רנו. א"ת עד, עו, קעה, קפא, קעז,	צ, צג, קעה, רס, שכה, שכט.
רכג, שיז, תל, תלה, תנו, תע.	הרי חושך: א"ת צ.
העלאה אותיות: ל"א קסט.	הרגשה: ה" כג.
העלאה דבורים: ל"א י, מו, נ, נו,	השגה, השגת אלקות: ל"א קעז, רכד.
סה, צח, קצ, רלה. א"ת ל, קה,	א"ת רמח, שפכ.
שו, שכג. ה" לג.	השגת הנשמה: א"ת קו: ה" כד.
העלאה המדות: ל"א לא, סדח, קעז,	השגת התורה: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
קצ, ריג, רסט. א"ת קטו, קכו,	השגחה, השגחה פרטית: ל"א סט, קכג,
קעה, קעז, רו, רמח, רנה, רצה,	קעח, קצה, ריג, רלח. א"ת עו, צו,
שג, שנו, תטז, תסה. עיי"ע תקון	קד, קו, קטו, קכג, קעב, קפ, רה,
המדות.	רטו, שג, שיד, שסח.
העלאה מחשבות: ל"א לז, מז, פד,	השפעה: ל"א קיג, קיח, קלד, קסו.
ריג. א"ת לז, מד, קטו, קנב, רח,	א"ת קה, קמג, קנו, רמד, רנה, שנו.
רכד, רלא. עיי"ע תקון	ה" לג, נד, נה, סג.
המחשבות.	השראת השכינה: ל"א כו, צ"צא.
העלאה מ"ז: ל"א ד, ס, פד, צא,	א"ת שיא, תכד.
קמו, רטו, רכ. א"ת נ, קכג, רנה,	השתוות: ל"א קצ. א"ת רה.
רנו, רפא, שה, שיא, תו, תצו.	השתחוויה: ל"א צא, קלג. א"ת שיא.
העלאה מ"ן: ל"א רלד-ה.	השתלשלות: ל"א קה. א"ת רנא, רסו.
העלאה מצוות: ל"א נ.	ה" נד.
העלאה ניצוצין: ל"א יא, כ, מא,	השתנות: ל"א י, מת, מט, פח, צ"צא,
צח, קב, קו, קו, קכג, קסב, קעה,	קי, קלד, קמט, קנה, קסו, קעב,
קעז, קצ, רכ, רכת, רלד, רלה.	רלד, רלה. א"ת צ, קיח, קמג, קנא,
א"ת נא, נד, סב, סג, צו, קכג,	קצא, שצו, תכד, תעה.
קעד, קעח, רמח, רעז, שיג, שכג,	התבוננות: ה" יב.
שלו, שעז, תיב, תיג, תסה, תק.	התגברות על יצה"ר: א"ת עדר.
עיי"ע בירור ניצוצין.	

התגלות: ל"א יד, לא, מד, ה" טז.
 עיי"ע גלוי.
 התגלות המדות: ל"א פד, א"ת קנב.
 התהוות: ל"א צ"צא, א"ת תכד.
 התהוות העולמות: עיי"ע בריה"ע.
 התחברות: ל"א פו, קיח, קלא, קסב,
 קסד, רלג, א"ת קיח, ר, רמד, רנה,
 שנא, ה" כט, לו, עיי"ע חבור,
 ממוצע.
 התחלקות: ל"א קנ"גא, א"ת ה, שפו.
 התכללות: ל"א ז, קי, קלד, קסד, קעט,
 עדר, א"ת כה, כו, כז, כח, ל, לד,
 עא, עג, פ, ר, רנח, תד, ה" יג.
 10 התכללות המדות: א"ת רנת, ה" לו,
 סב.
 התלבשות: ל"א ד, סה, א"ת רלט, שו,
 שמב, שנה, תו, ה" כט.
 התלבשות המדות: א"ת קצו.
 התלהבות: ל"א כט, עט, קלד, קנ"גא,
 קנד, ריב, רכ, א"ת לו, מד, פד, קח,
 קכג, קכד, קלד, קנח, קנט, קסז,
 קעח, קצג, רג, רמה, רנח, רסא, רצו,
 ש, שפו, תא, תצו.
 התמוטטות: א"ת ב.
 התנשאות: ל"א קב, א"ת נד.
 התעוררות: ל"א ט, י, סד, א"ת ש,
 שט, שפ, תה תכ, עיי"ע אתעדל"ע,
 אתעדל"ת.
 התעוררות השכינה: ל"א עח, א"ת
 ת.
 התעוררות פנימית: ה" יד.
 התפארות: ל"א ה, סד, פב, א"ת קעו,
 קעז, רצד, שפ, תח, תיח, תמא, תמג,
 ה" מד.
 התפשטות: ל"א יט, כט, ל, מז, נד, קנ"
 נא, קעט, רב, א"ת עא, פ, קלד,
 קצו, רסח, רפא, שעח, שפו, שצ,
 תטו, תכט, תלב, עיי"ע פרוש,
 פרישות.
 התפשטות הבורא: ל"א לו.
 התקשרות: ל"א י, מז, מט, סט, פ, פב,
 פו, קא, קי, קכב, קלד, קסד, קעז,
 קפב, רלה, רסא, רסב, א"ת נג, נה,
 קנו, רמח, רצד, רצו, שיד, שכא,
 תפח.
 התקשרות העולמות: ל"א קעט,
 קפב, א"ת עא, פ.
 התרחקות: א"ת לה.
 התרשלות: א"ת תכו.
 ר"ה: א"ת קה.
 ואהבת: ה" יב.
 והיה: א"ת פו, קכו, קעח, שלג.
 והנורא: ה" יג.
 וידעת: ה" חא.
 ויהי: א"ת ב, קפג, שמו.
 ויהי בנטוע: ל"א קסח.
 ויקרא: ל"א רנ"דה, א"ת רסב.
 ונטמתם: ל"א רמג.
 זאת: ל"א קלה, א"ת צט, קעב, רנט,
 תלז, תפד.
 זביחת היצר: ל"א ריב, א"ת פד.
 זה: א"ת קיח.
 זה לעומת זה: ל"א קי, א"ת רס,
 שלא.
 זהב: ל"א רלו.
 זווג: ל"א רלח, א"ת שסח.
 זולת: ל"א רנ"דה, א"ת רסב.
 זיכוי: א"ת קכג, עיי"ע הזדככות.
 זית: א"ת קג, עיי"ע שמן זית.
 זית שמן: א"ת קעז, עיי"ע שמן זית.
 זכות אבות: ל"א כו.
 זכי: ל"א ב"ג, א"ת שז.
 זכירה: א"ת צט, תפד.
 זכרון: ל"א נה, ריו.
 זכר: ל"א קיב, א"ת שנו, עיי"ע
 דכורא.

- זכר ונקבה: ל"א ד, קסח, קע"עא.
 א"ת י, קה, קסח, רפד, רפז, תו.
 עי"ע דכר ונוקבא.
 זלפה: א"ת מח.
 זמן, זמניות: ל"א קה, קכב, קנ"נא,
 קעט, רכה, רלד. א"ת נה, רעח,
 שפו, שצא, שצג, תכט, תמד. ה" נב,
 סג.
 זעיר אנפין: א"ת קעב, רלח, רנט,
 שעו.
 זקן: א"ת נה, קית. עי"ע דיקנא.
 זקן: ל"א קסט, ריח. א"ת קית, תב,
 תג.
 זקנה: ל"א רנו. א"ת ק, קטז, תנו.
 זרות: א"ת קח.
 זריח ונשכר: ל"א רסב.
 חבור: ל"א קלא. א"ת תלה. עי"ע
 התחברות.
 חג: א"ת רסא.
 חג הסכות: ל"א רס. א"ת שסה.
 חדה: א"ת רנח.
 חדוש: ה" סב.
 חדושי תורה: ל"א לא. א"ת קעז, רג,
 רנח.
 חוט השני: א"ת קצח.
 חולק עטה"ק: ל"א רנו. א"ת תנו.
 חומר. א"ת קסז, של, שצב, תנב, תע.
 חומר וצורה: ל"א צח, קטז, קלט, קסג.
 א"ת קיד, קמה, רפד, שכג, תלח.
 חוני המעגל: א"ת רלח, שפד.
 חוץ: א"ת שיג.
 חוק, חוקים: ל"א רכו. א"ת קי, קכד,
 רכו.
 חורבן: עי"ע נחרב.
 חורבן הבית: ל"א סה. א"ת שו. ה"
 יח.
 חושך: ל"א קיב. א"ת ב. עי"ע אור
 וחושך, השיכה.
- חזה: א"ת קט.
 חזון עובדיה: ה" כג.
 חזן: ל"א רכו.
 חטא: א"ת ז.
 חטא העגל: ל"א כו.
 חי: ל"א קלד. א"ת קו.
 חיה: א"ת שנא.
 חיות: ל"א יג, צג, קו, קיב, רנו, רסא,
 רסב, רסג, רסט, עדר. א"ת כב, סג,
 סט, קב, רו, תט, תיג, תכ, תכט.
 עי"ע המשכת חיות.
 חיזוק העולם: ל"א רסד.
 חימום: א"ת שלא.
 חיצון: ל"א קצז.
 חיצוניות: ל"א ה, רמב. א"ת תח,
 תצב.
 חיצוניות העולמות: ל"א צח, קעח.
 א"ת עז, שכג.
 חיצוניות התורה: א"ת רנח.
 חיצוניות התשובה: ל"א רמב. א"ת
 תצב.
 חיצוניים: א"ת קיד.
 חכם: ל"א ל, קמב, רלז. א"ת נח,
 שסט. עי"ע ת"ח.
 חכמים: ל"א קל, קנח, קסד, קעב.
 א"ת קנ, קסד, קסה, קצא, ר, תלד,
 תנח.
 חכמה: ל"א א, ז, י, כו, עד, צ"צא, צו,
 קא, קו, קי, קכג, קכט, קל, קלה, קנו,
 קסד, קסז, קע"עא, קעב, קעז, קפא,
 ריד, רכד, רלב, רלה, רמב. א"ת א,
 ב, י, כד, כז, כח, לח, מג, נא, נג, פב,
 פו, צה, צז, קיד, קמג, קנא, קסד,
 קעה, קצ, קצא, ר, רא, רמד, רמח,
 רנח, שיא, שיב, שיג, שמח, שנא,
 שעז, שעז, שפב, חי, תכד, תלג, תלד,
 תלו, תמה, תסת, תפת, תצב. ה" לה,
 מט, סג.
 חכמה עלאה: ל"א צ"צא, קלא,

חסיד: א"ת שצד.	קסט, קפו, רמג. א"ת כ, ס, קסה,
חסרון: ל"א לו, קמה. א"ת שיט, תנ.	קצב, שיא, תכד, חלה. עיי"ע
חסרון כח הדעת: ה" כג.	המשכת ח"ע.
חפץ חסד: ל"א צו. א"ת שעו.	חכמה תתאה: ל"א צ-צא, קלא,
חצות: א"ת חפב.	קסט, קע-עא, קפו. א"ת י, כ,
חשיכה: א"ת רעט. עיי"ע חושך.	קסה, קצב, שיא, תכד, חלה.
חשק: ל"א כ, קלד, קסג. א"ת ב, קמה,	חב"ד: ל"א רסח. א"ת כד, תד.
קעד, רט.	חור"ב: ל"א קט, קנינא, רמו. א"ת
חתימת זקן: א"ת נה.	קיג, קיד, קיח, קפא, שכה, שפו.
	ה" טו.
טבילה: א"ת רה.	חכמת שלמה: א"ת כ. עיי"ע
טביעת עין: א"ת נא.	שלמה.
טבע, טבעיות: ל"א טו, קנט, קסח,	חלבנה: ל"א נא. א"ת קצה.
קעח. א"ת עו, פה, קפא, רפד, רפה,	חלוס: א"ת רו, שצא, תכו.
דש, תעב.	חמדה: א"ת תסט.
טבריא: א"ת תל.	חמור: א"ת מד.
טוב: ל"א קסו, קפח, רכה, רלד, רנא.	חמורו של רפב"י: ל"א קיב.
א"ת קיח, קמג, קעט, ריג, רעח,	חן: א"ת טו, טז, תפו.
רפב, שלד, שסד: ה" סג. עיי"ע	חנה: ל"א סד. א"ת קפו, שעט.
המשכת טוב.	חנוך בן ירד: ל"א קלא. א"ת חלה.
טוב ומטיב: ל"א רלד.	חנניא, רחב"ד: ל"א קיא, קעב. א"ת
טוב ורע: ל"א פד, קמו. א"ת ז,	טו, קכג, קצא, רנ, תנה.
קנב, קסט, רעג.	חנם: ה" יא.
טוב עין: ל"א קו. א"ת שעו.	חסד: ל"א לה, פד, קפו, רנ, רנד"ה,
טיהור המחשבה: ל"א רט"רי. א"ת	רסה. א"ת ב, כה, כו, כט, ל, לב,
קעא.	מד, עג, קמ, קנב, רב, רטו, רנה,
טל: ל"א קסט.	רסב, רפא, רפב, שעו, תמ, תעו. ה"
טנ"א, טנת"א: ל"א קכג. א"ת צו,	ב, יז, חי, לו. עיי"ע חפץ חסד, רב
קעח. עיי"ע אותיות טעמים	חסד.
נקודות, טעמים, נקודות.	חסד עליון: ה" כט.
טעות: א"ת שעה.	חסד שבגבורה: ה" חי.
טעות דור ההפלגה: ל"א קלה. א"ת	חסד שבחסד: ה" חי.
תלו.	חסדים: ל"א רמב. א"ת חצב.
טעם: ה" לו.	חסדים גדולים: א"ת שסא.
טעמי המצוות: א"ת עג, קכד, רכו.	חג"ת: ל"א רסה. א"ת ב, עט, צ, צה,
טעמים התחתונים: ה" סג.	קיד, רנה.
טעמים: ל"א קכא, קכג. א"ת צו,	חור"ג: ל"א נט, רנח, רנט. א"ת ד, טז,
תמט. עיי"ע אותיות טעמים	ל, צג, צה, שסג.
נקודות, טנ"א.	חור"ג דאצילות: ה" לו.

ילדות: א"ת לו.
 ים: ל"א קסת. א"ת רלא.
 ימות: עיי"ע יום.
 ימי: עיי"ע יום.
 ימים: עיי"ע יום.
 ימין: ל"א קלד.
 ימין ושמאל: ל"א רלה.
 יניקה: ל"א קה, קסת.
 יסוד: א"ת טו, כא, צה.
 יסודות גשמיים, רוחניים: ל"א צ"צא.
 א"ת קו, קנט, חכד. עיי"ע מספרים
 (ד' יסודות).
 יסורים: א"ת רצ.
 יעקב: ל"א לד, ג, צו, צט, קלו, קסג,
 קסח, קעד, קעז, קפט, רסה. א"ת ב,
 כה, לו, לח, מא, מב, מד, מה, נא, נו,
 ס, סד, עג, צה, קיח, קכב, קמה, קמו,
 רמח, רנה, רס, שכט, שנג, חסד. ה"
 ה, ו.
 יצחק: ל"א לד, ג, צו, קפ, רסה. א"ת
 ב, כה, כו, לא, לה, לו, עג, רנה,
 רס, שכט, שנג.
 יציאת מצרים: ל"א ו, קנט, ריח. א"ת
 פה, תב.
 יצר הטוב: ל"א קצו. א"ת רנב, שעב.
 יצר הרע: ל"א ב"ג, עט, קצו, ריב,
 רנט. א"ת מד, פד, רכא, רכב, רכט,
 רמו, רנב, רעג, עדר, שז, שמה, שסג,
 שעב, תא, חטז, חמח, חנב, תפח.
 עיי"ע פתויי היצר.
 יראה: ל"א ד, יא, כו, מח, סא, עד, פא,
 צא, קי, קטז, קנו, קסא, קסד, קפח.
 א"ת ב, טז, כה, לו, לח, נט, סו,
 קנא, קס, קפ, קפד, קצ, ר, רא, רט,
 ריא, ריד, רעא, רצו, שיא, שית,
 שלד, שנג, שס, שסא, שעת, תה, תו,
 תפכ, תפד, תקג. ה" יג, סג.
 יראה חיצונית: ל"א קי. א"ת קסה,
 רכ. ה" מט.

יבולה: א"ת קכה.
 יבום: א"ת כ.
 יד: ל"א קיח.. א"ת כג, מד, צג, רמד.
 יד הגדולה: ל"א קית, קכה.. א"ת צג,
 רמד, שכז.
 יד החזקה: ל"א קיח, קכה.. א"ת צג,
 רמד, שכז.
 יד הרמה: ל"א קיח.. א"ת רמד.
 ידים: ל"א ס.. א"ת שג, שה.
 יהודה: ל"א פא.. א"ת נו.
 יהושע, ר"י: ראה מחז"ל בבא מציעא
 נט, ב.
 יובל: א"ת קכה.
 יום, ימים: ל"א רנו.. א"ת כז, רסא,
 חנו.
 יום הדין: א"ת רסא.
 יום הכפורים: ל"א קסא, רב.. א"ת
 שלב, שסא, שצ, תיח.
 יום טוב: א"ת שפא, תמח.
 יום השביעי: ל"א רנדה.. א"ת רסב.
 יומם: ל"א רנט.. א"ת שסג.
 ימים ימימה: ל"א צו.. א"ת פו.
 ימות המשיח: ל"א קצד.. א"ת רי.
 ימי חול: ל"א רב. א"ת שצ.
 ימים עליונים: א"ת קכא. ה" ד.
 יוסף: ל"א קא, רלט.. א"ת טו, מא,
 מה, נב, נג, נה, צה, רעו, תפו. ה"
 לג.
 יופי: ל"א יט.. א"ת מא, קצו, רו.
 יחור, יחודים: ל"א נח, רלח, רלט,
 עדר.. א"ת יח, מט, שסח, רעו,
 תיח, תפה. ה" לו.
 יחוד אור מים רקיע: ה" סג.
 יחוד הוי' ואדני': ל"א קפט, רט"רי.
 א"ת קכב, קעא.
 יחוד קובה"ו: ל"א כד. א"ת קסב,
 רנט, שכב.
 יין: א"ת צט, רג, תפד.
 ילד שעשועים: א"ת רצא.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

לז

יראה פנימית: ל"א צ"צא. א"ת
 קסה, רכ, חכד. ה" מט.
 יראת בושת: ל"א צא. א"ת קסה,
 רכ, שיא, שפט. ה" מת, מט.
 יראת ה', יראת שמים: א"ת רכא,
 רעא, שסו, תיד, תפכ.
 יראת הדין: א"ת ריב.
 יראת הרוממות: א"ת קסג, קפד,
 ריא, רכ, רנא, שנד.
 יראת חטא: א"ת קס.
 יראת עונש: ל"א קי, רמב. א"ת
 קס, ריא, רכ, שפט, תצב.
 ירושלים: ל"א קנו. א"ת קנא.
 ירח: א"ת רצו.
 ירידה לצורך עליה: ל"א י, קעז, רכה,
 רלה. א"ת רכד, רמח, רעו, רצה,
 שלו, שמה, תכו.
 ירידת הנשמה: א"ת שכח, שסו. ה"
 א.
 יש: ל"א קנ"נא. א"ת מז, צה, קיח,
 שמח, שנא, שפז, תד. ה" סג.
 ישורון: ל"א קלו. א"ת ס, קמז.
 ישות: א"ת תטו. עיי"ע גסות הרוח.
 ישמעאל: א"ת ב, עד.
 ישראל: ל"א א, כה, צו, קיא"ב, קיג,
 קל, קלה, קלו, קסג, קעד, קעז, קפט,
 ריח, רלג, רמט, רנ, רנח, רס. א"ת
 א, ב, ו, נא, ס, סד, עז, עח, פכ, פו,
 צ, קיח, קכ, קכב, קמ, קמה, קמז,
 קנז, רב, רג, רכו, רכט, רמח, רפד,
 שסה, תב, תלד, תלו, תנב, חסד. ה"
 מד, סג.
 ישראל ואו"ה: ל"א קעב, רנח.
 א"ת קצא.
 יששכר: א"ת מד.
 יתרו: ל"א קפו. א"ת צד, קצב, תד.
 כבוד: ל"א ת. א"ת רלו.
 כבוד ה': א"ת שמב.

כבוד נאצל: א"ת שעת.
 כבוד נכרא: א"ת שעת.
 כבוד אח הגדול: ל"א רסט. א"ת רו,
 ער.
 כבישת היצר: א"ת תטז.
 כבש: ה" לא.
 כהונה: ל"א קסד. א"ת ר.
 כהן, כהנים: ל"א צג, צט, קלא, קנ"נא,
 רג. א"ת נו, סט, קיט, שפז, תלה.
 כהן גדול: ל"א קעב. א"ת קצא.
 כוכב: א"ת רצג.
 כונה: ל"א ד, מב, נח, עט, קמג, קעט,
 קצ, רטז, רכ, רכו. א"ת עא, פ,
 קנט, קעת, רג, רסא, רפא, שעד, תא,
 תו, תיח, תצו.
 כוונות: ל"א נד. ה" נא, סב.
 כוונת הבריאה: ה" לו.
 כח: א"ת קסב, רכג.
 כח אלקה: א"ת רו.
 כח הבורא: ל"א לח.
 כח הצומח: ל"א קסז.
 כל: ל"א צא, קלה. א"ת טז, ל, שיא,
 תלו.
 כלבים עזי נפש: ל"א יב. א"ת תקב.
 כלה: א"ת תנט. עיי"ע קשוטי כלה.
 כלות הנפש: ה" כג.
 כלי קבול: ל"א קפט, רנט. א"ת קכב,
 שסג.
 כלים: ל"א צ"צא, צג, רנו. א"ת סט,
 שכא, חכד, תנו, חסד. עיי"ע אורות
 וכלים.
 כלל ופרט: ל"א קלד, קנח. א"ת קג,
 תלו.
 כלל ופרט וכלל: ל"א רמט, רס. א"ת
 קכ, שסה. ה" סג.
 כללות: ל"א קסד. א"ת ר.
 כנויים: ל"א קעז, רסא. א"ת מד,
 רמח.
 כנור: א"ת ש.

כנסת ישראל: ל"א ריב, רסו. א"ת פד.
 כנעץ: א"ת נא.
 כנפים: ל"א סד. א"ת רח, רפו, שא, שמא, שפ.
 כנפי ריאה: ל"א ב"ג. א"ת שו. עיי"ע מספרים (ה' כנפי ריאה).
 כסא הכבוד: ל"א רנו. א"ת חנו.
 כסא של רגל א', ג' רגלים: א"ת עד.
 כסף: ל"א רט, רלו. א"ת קלד.
 כעס: א"ת רב, שמט, חס.
 כפיים: א"ת רפא.
 כפיים דינים: ל"א קפט. א"ת קכב.
 כרובים: ל"א קעז. א"ת רמח.
 כרוזים: ל"א ט. עיי"ע בח קול.
 כתיבה: ל"א נח. א"ת ה.
 כתם: ל"א קסד, רלה. א"ת ר.
 כתנות עור - אור: ראה מחז"ל: בראשית רבה כ, יב.
 כתף: א"ת קית, שמט. ה" יג, מח.
 כתר מלכות: א"ת רנח.
 כח"ב: א"ת קיח.
 לא: ל"א קסו. א"ת קמג.
 לאה: א"ת מג.
 לבוש, לבושים: ל"א לב, קפה, רנו.
 א"ת כב, מג, שמב, שמו, חיג, חכא, תג, תצו. ה" צ. עיי"ע מלבושים.
 לבן: ה" ה.
 לבנת הספיר: א"ת ס.
 להבה: א"ת מד.
 לובן: ל"א קעב. א"ת קצא, קצח.
 לודים: ל"א רו. א"ת חנה.
 לוי: ל"א צט. א"ת נו, סו.
 לוי, לויים: ל"א צג, צט, קלא. א"ת נו, סט, תלה.
 לחם מן הארץ, מן השמים: ה" סג.
 ליל: ל"א קיב, רמב. א"ת חצב.
 לילה: ל"א קיב, רמב, רסט. א"ת כו,

תכו, תצב.
 לימוד: ל"א יג, מד, רסב. א"ת תצג.
 לימוד התורה: ל"א ריד, רכג, רנו.
 א"ת קמא, קסב, רה, ערב, תנו, תעג.
 לימודי ה': א"ת רנח.
 לימוד תורת רשע: ל"א נב.
 לכלוך: ל"א סט. א"ת שיד.
 לכס: א"ת קלג. ה" י.
 למעלה ריש ולמטה שיר: ל"א צ-צא.
 א"ת תכד.
 לשון: א"ת קסד.
 לשון הקודש: א"ת קסד.
 לשון הרע: ל"א רו. א"ת תנה.
 לשם שמים: ל"א עז, קלא, ריט, רנג, רנו. א"ת קמד, קעט, רנב, ש, שצט, תכט, תל, תלה, חנו, תצח.
 לשמה: א"ת שיז, חייט, חנג.
 מאד: א"ת לו.
 מאודיך: א"ת קסו.
 מאימתי: ה" לח.
 מאיר, ר"מ: ל"א רמד. א"ת קיד, שלח.
 מאכל: א"ת ס. ה" סג. עיי"ע אכילה ושתייה.
 מאכל לודים: ל"א רו. א"ת תנה.
 מאמר: א"ת צו.
 מאמרות, עשרה מאמרות: עיי"ע מספרים (י' מאמרות).
 מארי דינים: א"ת ער.
 מארי חסד: א"ת ער.
 מבעה: א"ת חס.
 מגילה עפה: א"ת קיד.
 מגן: א"ת שנח.
 מדה כנגד מדה: ל"א כט, לד, לט, קיב, קעז, רמא, רנ. א"ת קלד, קמ, רמח, ערה, ש, תה. ה" יט.
 מדות: ל"א ד, כו, ל, סד-ח, פג, פד, פח,

ע, עז, עח, פו, צ"צא, צג, קד, קח, קט, קכו, קכט, קמו, קמו, קסה, קעט, קצ, קצו, רט"ר, רכו, רנב, רסד. א"ת יג, כב, ס, סט, קד, קיח, קכג, קנג, קצא, קעט, רג, רו, ריז, רפה, שכה, שסא, שעט, שפו, שצב, שצג, שצט, ת, תי, תכד, תלג, תמד, תנת, חסד. ה" סג. עי"ע העלאה מחשבות.

מחשבה למחשבה: ל"א קכו. א"ת יג.

מחשבה קדומה: ל"א צט, קסח"ט. א"ת נו, ער. ה" סג.

מחשבה ראשונה: ל"א נה.

מחשבה דבור: א"ת מט, רנג.

מדרי"מ: ל"א קצא, רכו, רנו. א"ת כב, כג, כד, נו, קי, רמה, שסב. ה" סג.

מחשבות זרות: ל"א ד, י, לז, מז, סט, עח, פד, קז, קמו, קמח, קנג, קסה, רח, רטו, רכ, רכח, רלה, רלח. א"ת ג, סג, קה, קנט, רח, רלא, רנו, רעז, רפ, רצג, שיד, שסח, שפו, ת, תו, תטו, תלב, תצו. ה" ג. עי"ע העלאה מ"ז.

מטי ולא מטי: ראה מחו"ל זח"א טז, ב.

מטר: ל"א כז. א"ת רא.

מי: ל"א קלד, קסח. א"ת עג, צד, קמא, רפא, תעג.

מיד: א"ת חטו.

מילה: א"ת כא.

מילת אברהם: ה" א, כא.

מים: ל"א קיד, רנט. א"ת צה, רלא, שכו, שלא, שסג, שצד.

מים המרים: ל"א פד. א"ת קנב.

מים עליונים, מ. תחתונים: ל"א קלא, קסב. א"ת לח, תלה. (וראה מחו"ל: תקו"ז יט, ב.)

קי, קצ, ריד. א"ת ב, ה, ל, מג, קנב, קעה, קעט, קפב, רלב, רלח, רנה, רס, רצד, שה, שיז, שכא, שמט, שנט, שצה, שצו, חד, תו, תסט, תעג. ה" סג. עי"ע העלאה המדות.

מדות הרחמים: עי"ע מספרים (ט' מדות הרחמים, י"ג ת"ד).

מדות זרות, מ. רעות: ל"א רנד"ה. א"ת קיד, רס, רסב, תסב.

מדות טובות: א"ת תצג.

מדת הדין: א"ת עג.

מדין: ל"א ד. א"ת תו.

מדרגה, מדרגות: ל"א סדח. א"ת קעה, רה, רמב, רצה, רטו, תכו, תנא, תקא.

מדרגה תחתונה: א"ת תכה.

מה: ל"א כב, צח, קכג, רלב, רג, רנו, רסה. א"ת כב, לו, מז, צה, צו, קמ, שיז, שכג, שכט, שמח, שע, שעג, שצד, תכד.

מוחין: ל"א יג, לא, מד, רסז. א"ת קיח, שנ, שצג, חסד. עי"ע הסתלקות המוחין; מותרי המוחין.

מוכח, מוכחים: ל"א כג. א"ת קיט. עי"ע תוכחה.

מוטר: א"ת רכא.

מועד: א"ת תפג.

מופת, מופחים: ל"א כה. א"ת עו, עז, עח.

מורד במלכות: א"ת שצב.

מושב: ל"א קיד. א"ת שכו.

מותרות: ל"א ס. א"ת שה.

מותרי המוחין: א"ת חסה. עי"ע שערות.

מוכה: א"ת קח. ה" ט.

מזל: ל"א קלו, קעב. א"ת קמו, קצא. מחוקק: ל"א רלב. א"ת שע.

מחילה: א"ת שנה.

מחשבה: ל"א יד, ל, מה, מז, מט, סד,

מנצפ"ך: א"ת קג.	מין במינו: א"ת הע.
מנשה: א"ת נט.	מינים, ד': עיי"ע מספרים.
מסילה, מסילות: ל"א סט. א"ת שיד.	מיתה: ל"א קב, רמו, רסו. א"ת מז,
ה" כח.	נד, קיג, רכה, שצד.
מסירת נפש: ל"א ר.	מכלל: ל"א רנדה. א"ת רסב.
מספרים: ל"א קסד. א"ת ר. ה" נג.	מלא כל הארץ כבודו: ראה פסוקים:
(מספרים פרטיים):	ישעיה ו, ג.
ג' קוים: א"ת צ.	מלאך, מלאכים: ל"א סד. א"ת קפד,
ד' יסודות: ל"א ז, קיד. א"ת כו,	קפו, רב, רג, רכו, שפ, תצה. ה" ו,
כח, צה, קו, קנט, שכו, שצא. ה" ב.	כ, טל, נו.
ד' מינים: ל"א רנח, רס. א"ת שסה.	מלאכה: א"ת חט.
ד' עולמות: ל"א קצא. א"ת שסב.	מלבושים: א"ת שא, שמא, שפא.
ה' אלפינ: ל"א רמב. א"ת תצב.	עיי"ע לבוש.
ה' כנפי ריאה: ל"א רנב. א"ת קעט, קפא.	מלוי: ל"א קג. ה" יג.
ה' מוצאות הפה: ל"א סד, עה, עח,	מלח: ל"א רנ. א"ת קמ.
קיב, רמב, רנב, רסא. א"ת ג, כד,	מלך: ל"א צא, צב, קב, קסו. א"ת נד,
ל, קעט, קפא, רג, רלג, שעט, ת,	סו, קמג, קפא, ריא, שיא.
תצב. ה" סג.	מלך זוטא: ל"א צ-צא. א"ת תכד.
ו' קצוות: ל"א רנד-רנה. א"ת קעט,	מלך עלאה: ל"א צ-צא. א"ת תכד.
רסב.	מלך עלוב: א"ת שיב.
ז' אושפיזין: א"ת קכא.	מלכים דמיתו: ל"א קב. א"ת נד.
ז' ימי הבנין: ל"א ל, לו, מז, קלא,	מלכות: ל"א יא, סג, עח, פא, צ-צא,
קמו. א"ת קלב, רנח, שנט, תד,	צב, קב, קו, קסד, קסו, קפג, רסו.
תכו, תלה, תנא.	א"ת נד, סז, קו, קיד, קמג, קעב,
ז' ימי החג: ל"א רס. א"ת שסה.	קעט, קפא, קפד, ר, רמא, רנט, שעז,
ז' ימים עליונים: א"ת קכא.	ת, תכד, תמו, תקג. ה" כה, נה, סג.
ז' שני השבע, הרעב: ל"א קב.	ממון: א"ת תמו.
א"ת נד.	ממוצע: ל"א ז, רל. א"ת כו, כח,
ט' מדות הרחמים: ל"א קלט. א"ת תלח.	שנא. ה" טו, לו. עיי"ע התחברות.
י' (עשרה מישראל): ה" טל.	ממזר: ל"א קמח. א"ת שפו.
י' אצבעות: ל"א פג. א"ת שצה.	ממכ"ע: ל"א סד-ח, קלא, קלה, קסג,
י' הדברות: ל"א קלד, רסד. א"ת צו,	קצא, רכד. א"ת קמה, קעה, שסב,
י' מאמרות: ל"א רסד. א"ת כד, צו,	שפב, תיז, תלה, תלו.
קב, רלה. ה" ח.	ממש: ה" ו.
	מנוחה: ל"א קכו. א"ת יא, יג, חט.
	מנורה: א"ת קב.
	מנחה, תפילת מ.: ל"א נ. א"ת שצח.
	מנחת עני: א"ת שצח.
	מנין מישראל: ה" טל.

מעלי שבתא: ל"א קכד. א"ת פד.	י' מדות: עיי"ע י' ספירות.
עיי"ע ערב שבת.	י' מכות: ל"א י, רלה.
מעלת מלאכים ונשמות: ה" מט.	י' ספירות: ל"א רכג. א"ת תעג.
מעלת צדיקים: א"ת לו.	ה" טז.
מעמד הר סיני: א"ת שעב.	י' שכלים: ל"א פג, קלט, רכג. א"ת
מעקה: א"ת קעו.	שצה, תלח.
מעשה, מעשים: ל"א עח, קצ, קצו.	י' שמות: ל"א קיג, קעז, רכג. א"ת
א"ת רכח, ת, חסד, תצח. עיי"ע	קנו, רמח.
עובדא, עשיה, פעולה.	י"ב שבטים: א"ת נה.
מעשה בראשית: ל"א א, יא, קלד.	י"ג ברייתות: ל"א רנ. א"ת קמ.
א"ת א, פב, צט, תלו, תפד, תק.	י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן:
מעשה המצוות: ל"א צח, רנו. א"ת	ל"א קיג, קלט, רנ. א"ת מד,
כב, קכד, שכג.	קלו, קמ, קנו, תלח.
מעשה צדיקים: ל"א א, יא. א"ת א,	י"ג ת"ד: ל"א קלט, קפז, רנ. א"ת
תק.	מד, נה, קה, קלו, קמ, שעו, תלח,
מעשים טובים: ל"א צ"צא, קמט.	תמ. ה" מזו.
א"ת רמ, תכד.	י"ד עתים: א"ת שנט. עיי"ע כ"ח
מעשר: א"ת ל, תעח.	עתים.
מפתחא דכליל שית: ראה מחז"ל:	כ"ב אותיות: ל"א סד, רמב, רנב.
זח"ב קעז, א.	א"ת ל, קעט, קפא, קפז, רג, רלג,
מפתחות הפנימיות, מ. החיצוניות:	תצב.
א"ת קפד.	כ"ו: ל"א קסה.
מצודות היצר: א"ת תפח. עיי"ע פתוי	כ"ח עתים: ל"א סד. א"ת קפז,
היצר.	שעט, תכה.
מצוה, מצוות: ל"א ה, י, יב, נ, צח,	נ' שערי בינה: א"ת תד. ה" טו.
קכב, קלד, קסד, קעט, קצ, ריב, רכו,	ג"ן פרשיות: ל"א רנו. א"ת כב.
רנו, רנט, רסג. א"ת כא, מד, מח,	ע' לשונות: א"ת יד.
עא, פ, פד, קי, קכג, קכד, קלב, קנו,	ע" שרים: ל"א צ"צא. א"ת תכד.
ר, רכו, רפא, רפז, שכג, שדמ, שסג,	ע"ב שמהן: א"ת עט.
תז, חסב. עיי"ע מעשה המצוות.	ר' עלמין: ל"א קית. א"ת רמד.
מצורע: ל"א קלט. א"ת תלח.	רכ"א: ה" כה.
מצוות אנשים מלומדה: ל"א עח.	רמ"ח תיבות שבק"ש: ל"א רכו.
א"ת שלט, ת.	תמ"א: ה" ו.
מציאוח האמיחית: ה" כג.	תרי"ג מצוות: ל"א רנט. א"ת כא,
מצרים: ל"א ו, יד, צג, קכד, קעח.	שסג. ה" יז.
א"ת סו, סט, עו, פד, רלד. עיי"ע	ס"ד אותיות: ל"א רנג. א"ת קעט.
יציאת מצרים.	ס"ד נשמות: ל"א רנג. א"ת קעט.
מקדש: ל"א קפג. א"ת תמו.	מעון קדשו: א"ת קעט.
מקדש שלמה: ל"א כו.	מעין החכמה: ל"א רלב. א"ת שע.

קנד, קנט, קס, קסו, קסט, קעב, קעט, קפא, קפב, קפג, קפד, קפה, קפח, קפט, קצג, ר, רב, רג, רו, ריח, רכח, רכט, רלב, רלד, רלו, רמ, רמה, רמח, רנה, רסא, רסה, רסו, ערב, רעג, ערה, רעז, רפא, רפד, רפו, רפט, רצ, רצא, רצב, רצה, רצו, רצז, שג, שה, שו, שז, שט, שי, שיא, שיד, שיט, שכג, שכח, שלב, שמה, שמו, שנה, שסג, שסה, שסח, שעו, שפא, שפב, שפד, שפח, שצ, שצב, שצד, שצז, תב, תג, חד, חה, חט, חטז, תכה, תכו, תלא, תלח, תנא, תנו, תנח, תפכ, תפה, תפח, תצה, תצו, ה"ז, טז, חי, כט, לב, לז, מט, נה, סא, סב, סג, סד, סה, סז, סח, ט, טו, טז, כו, כז, כח, כט, לו, לז, מא, מז, מח, מט, נג, ס, סא, סג, סה, סט, עג, פ, פד, פו, פח, צב, צו, צח, צט, קז, קי, קיא, קכג, קלט, קמג, קנב, קסא, קסד, קסה, קסו, קסח, קע-קעא, קעג, קעד, קעז, קעח, קפב, קפה, קפט, קצו, רב, רד, ריג, ריח, רכג, רכד, רכח, רלג, רלד, רלח, רמא, רמט, רנ, רנב, רנו, רנח, רנט, רס, רסב, רסג, רסו, רסז, רסח, א"ת א, ו, ז, ח, ט, י, יא, כ, כד, כז, כח, לא, לז, לח, מג, מה, מח, נא, נו, נט, ס, סג, סד, סז, עג, עו, פב, פו, פט, צ, צב, צג, צד, צו, קב, קה, קו, קיב, קיד, קטו, קיח, קכ, קכב, קכג, קכד, קכט, קל, קלד, קמ, קמג, קנב,

מקוה: א"ת רה. מקום הטינופת: ל"א קפג. א"ת חמו. מקושש: א"ת קלט. מקטרגים: א"ת ער. מקיף הכללי: ה"כב. מרגלים: א"ת קלח. ה"סג. מרים: ל"א קלט. א"ת תלח. מרכב: ל"א קיד. א"ת שכו. משה: ל"א י, כו, פו, צג, קטז, קיט, קכב, קכח, קלא, קמט, קנ"נא, קסד, קע-עא, קעז, קפו, רא, רלב, רלה. א"ת י, יא, כג, סט, עג, עד, צג, צד, קכו, קלה, קלו, קלח, קמב, קמט, קנו, קסה, קצב, קצח, ר, רו, רל, רמח, רצו, שלא, שע, שפז, שצד, חט, תלה. ה"ג, טו, סג. משכיל: ל"א כו, פו. משכיל לאיחן: א"ת רלו. משכן: ל"א כו, נה, קכו, קסג. א"ת יג, קב, קמה. עיי"ע הקמת המשכן. משל: ל"א מב, קע-עא, רסח: א"ת י. משלי התורה: ל"א קע-עא. א"ת י. משלים בתורת הרה"מ: ל"א ב"ג, ז, ח, ט, כו, כז, לו, לז, מא, מז, מח, מט, נג, ס, סא, סג, סה, סט, עג, פ, פד, פו, פח, צב, צו, צח, צט, קז, קי, קיא, קכג, קלט, קמג, קנב, קסא, קסד, קסה, קסו, קסח, קע-קעא, קעג, קעד, קעז, קעח, קפב, קפה, קפט, קצו, רב, רד, ריג, ריח, רכג, רכד, רכח, רלג, רלד, רלח, רמא, רמט, רנ, רנב, רנו, רנח, רנט, רס, רסב, רסג, רסו, רסז, רסח. א"ת א, ו, ז, ח, ט, י, יא, כ, כד, כז, כח, לא, לז, לח, מג, מה, מח, נא, נו, נט, ס, סג, סד, סז, עג, עו, פב, פו, פט, צ, צב, צג, צד, צו, קב, קה, קו, קיב, קיד, קטו, קיח, קכ, קכב, קכג, קכד, קכט, קל, קלד, קמ, קמג, קנב,

נקה: ל"א קסח.	רנח, שמא.
נקודות: ל"א רמז"ח. א"ת קיד, קכג.	נוסח (נוסחאות) התפילה: ל"א קלג, רסא.
עיי"ע אותיות טעמים נקודות, טנ"א, סגולתא, פתח, צירי, קמץ, שורק.	נוצר חסד: ל"א רנ. א"ת קמ, רנה.
נקודא בהיכלא: ראה מחז"ל: זח"א טו, א"ב, ותקו"ז יט, א.	נוקבא: ל"א קא, קיב, קלט, קסא, קסה, קסו, ריג. א"ת יא, נג, קטו, שלב, תלח, חסו, תעזו.
נקיטת חפץ: א"ת עט.	נושא עון: ל"א סט. א"ת קו, שיד, שנה. ה" כב, סג.
נר: א"ת קלב.	נותן התורה: א"ת קעח.
נר"ץ דחכמה: א"ת כד.	נויקין: א"ת חס.
נשי מדין: ל"א ד. א"ת תו.	נח: א"ת טו, טז, תה.
נשיאות הבעש"ט: ה" מו.	נחלה מבוהלת: ל"א קב. א"ת נד.
נשיאת יד: א"ת עט.	נחרב: ל"א כא. א"ת תכב.
נשמה: ל"א נד, סט, רא. א"ת קב, קסב, רל, שי, שיד, שכת, שסג, תפג, תפח. ה" ב. עיי"ע ירידת הנשמה, עליית הנשמה, שורש הנשמה.	נחשים השרפים: א"ת שב.
נשמה יתירה: ל"א כת, לו. א"ת קצט, שיט.	נטילת ידיים: א"ת צג.
נשמה לנשמה: א"ת חפח.	ניגון: ל"א קכא. א"ת תמט. ה" לג.
נשמות עליונות: ה" א.	ניצוצין: ל"א מא, ק, קב, קז, קכג, קפ.
נשר: א"ת פג, רפו, רחץ.	א"ת מו, נא, נד, סג, פא, צו, קעח, קצו, שלג, שלו, חיב, חיג, חסה, תע.
נתיב: ל"א קצד. א"ת רי.	עיי"ע בירור ניצוצין, העלאת ניצוצין.
נתינה: ל"א כז. א"ת רא.	נס, נסים: ל"א טו, מח, קיט, רכה, רלה. א"ת פח, קמב, קפב, רעח, תעב, תצא.
סגולתא: ל"א קיג, רנד"ה. א"ת קנו, רסב.	נסיין: א"ת רב, שכת, תפת.
סגירו נהורא עלאה: ל"א קלט. א"ת תלח.	נסירה: ל"א קלו, רנד"ה. א"ת צט, רסב, תפד.
סדום: א"ת קעב.	נערוח: א"ת ק.
סדר האצילות: ל"א רנב: א"ת קעט.	נעריצין: ל"א ג. א"ת שח.
סדר התפילה: א"ת רסא. עיי"ע נוסח.	נעשה ונשמע: ל"א א, ריח. א"ת א, פב, תב.
סובב: ה" לא.	נפילה: א"ת רעט, רחץ, שפג, תנא.
סובכ"ע: ל"א קלה, קסג, קצא, רכד.	נפילת אפים: עיי"ע תחנון.
א"ת קמה, שסב, שפב, תיז, תלו.	נפלאותיו: ל"א י, רלה.
סוד היבום: א"ת כ.	נפש: א"ת תפח. עיי"ע גוף ונפש, עולם ונפש, עש"ן.
סוס, סוסים: ל"א פד, ריג. א"ת ג, קטו: ה" ז.	נפש הבהמית: ל"א ב"ג. א"ת שז.
סוף דבר: ל"א צו.	נצחיות התורה: ל"א ד. א"ת לח, תו.

מעשה המצוות, עשיה.
 עובדיה: ה" כג.
 עובר ירך אמה: ל"א רמ.
 עובר לפני התיבה: ל"א ד. א"ת תו.
 עיי"ע חזן.
 עז. א"ת רנח.
 עולם: א"ת רלב. עיי"ע עלמא, עש"ן.
 עולם האהבה: ל"א לד. א"ת תה.
 עולם האופנים: א"ת תה.
 עולם הבא: א"ת קעה.
 עולם הגשמי: ל"א קנב. א"ת שפח.
 עולם הדבור: ל"א יג. לט, נו, נח,
 עח, צא, קמד, קמו, קנ"נא, קצא,
 רכח. א"ת יח, ריז, רעז, שב,
 שיא, שסא, שסב, שפז, ת, תיח.
 ה" לג.
 עולם המשכה: ל"א קסח.
 עולם הזה: ל"א רסב. א"ת קעח,
 רלט, רצ, שכח. עיי"ע עולם
 הגשמי.
 עולם החכמה: א"ת לו.
 עולם החרות: ל"א עח, קסב, קסד.
 א"ת עב, קכה, ר, ת.
 עולם הכסא: א"ת תה.
 עולם המחשבה: ל"א ב"ג, יג, לט,
 נח, קט, קמד, קמו, קנ"נא, רכו,
 רכח. א"ת כד, ריז, רעז, שב,
 שכה, שסא, שפז, תי, תיח.
 עולם העליון: ל"א קלט. א"ת תלח.
 עולם העקודים: ל"א קלט. א"ת
 תלח.
 עולם הפירוד: ל"א כ. א"ת קעד,
 שסא.
 עולם השמחה: א"ת רפג.
 עולם התהו: ה" לו, סבא.
 עולם התחתון: ל"א קלט. א"ת
 תלח.
 עולם התמורה: ל"א פד. א"ת נ.
 עולם התענוג: ל"א קנט, רלג, רנב,

סיגופים: א"ת תי, תקא. עיי"ע תענית.
 סיני: א"ת שצד.
 סיוע ה', סיעתא דשמיא: ל"א רכ.
 א"ת רנב, רסט, עדר, שלו, תצו.
 ספורי התורה: ל"א כט, פד, קעז. א"ת
 יב, לח, פא, קלד, קנב, רמח, שטו.
 ספיר: א"ת ס.
 ספירה: ה" י.
 ספירות: ל"א רס. א"ת שסה. ה" ב.
 ספק: ה" ג.
 ספר: ל"א נב, נח.
 ספר וסיפור: ל"א רכט. א"ת רעז. ה"
 סג.
 ספר תורה: ל"א רנח.
 ספרי מוסר: א"ת רכב.
 סריס: א"ת תסה. וראה מחז"ל: יבמות
 פ, ב.
 עבד: א"ת רלו, רעג, שטז, שעח.
 עבדות: א"ת שלט.
 עבודה: ל"א סד. א"ת לו, קסו, קעח,
 קפד, קפז, תקא. ה" ד. עיי"ע
 עובד.
 עבודה אמיתית: א"ת רכט. עיי"ע
 עובד ה' האמיתי.
 עבודת ה': ל"א קכג, קנ"נא. א"ת ל,
 נט, רה, שא, שג, שנב, שנג, שפז,
 תיג, תל, תנב, תפה.
 עבודה זרה: ל"א קצט. א"ת תפא.
 עבור: ל"א קה. א"ת שמא.
 עבירה, עבירות: ל"א כב, פו, קד, קח,
 קעז, ריז, רנו, רנט. א"ת מדר, קעז,
 קפט, רמה, רפז, רצא, שכד, שדמ,
 שסג, שצח, תמח, תנו.
 עד: ל"א רנו. א"ת תנו.
 עובד ה' האמיתי: א"ת תפה.
 עובד ע"מ לקבל פרס: א"ת תנה,
 תפה.
 עובדא: ל"א קלב. עיי"ע מעשה,

- רנט. א"ת יא, כד, פה, קעט, רג.
 שסג, תט. ה" סג.
 עולם התקון: ה" לו, סב.
 עולם ונפש: ל"א כה. א"ת עז, עח.
 עיי"ע עש"ן.
 עולמות: עיי"ע פנימיות העולמות.
 עולמות, ד': ל"א קצא. א"ת שסב.
 ה" סג. עיי"ע אבי"ע, בי"ע.
 עולמות-נשמות-אלקות: א"ת יז, יח.
 עונג: ל"א קכג. א"ת צז. ה" לז.
 עיי"ע ענג, הענוג.
 עונש, עונשים: א"ת קס. עיי"ע יראת
 עונש.
 עור: א"ת שלח.
 עזות: א"ת תנכ.
 עזר ה': עיי"ע סיוע ה'.
 עין: ל"א קסד. א"ת קסה, ר, ריט.
 עין ה': א"ת טז.
 עינים: ל"א רנו. א"ת טז, כב, נא, קד,
 קסה, ריט, רכ.
 עירוב: א"ת תפג.
 עליה: ל"א קיב. א"ת רכד. ה" כז.
 עלי שבתפילה: ה" סא.
 עליית המצוות: ל"א קלד. עיי"ע
 העלאה מצוות.
 עליית הנשמה: ל"א מז.
 עליית העולמות: ל"א ק. א"ת מד, מו.
 עלמא דאחכסיא: ל"א קסא, רכה, רכו.
 א"ת רעח, שלב.
 עלמא דחירו: עיי"ע עולם החרות.
 עלמא דכסופא: א"ת רפח.
 עלמא דפרודא: עיי"ע עולם הפירוד.
 עמידה (שמ"ע): ל"א קסו. א"ת רסא.
 עמקיות התורה: א"ת תנג.
 עמרם: ל"א צה. א"ת סח.
 ענ"ג: ל"א קסח.
 ענוה: ל"א קלה רנ. א"ת קלו, קמ,
 קסה, שנד, שעג, שצד, תיד, תלא,
 תלד, תעד. ה" כטא, סג. עיי"ע
- הכנעה, שפלות.
 עני, עניות: ל"א עז, קסו. א"ת צח,
 רכג, שצח, תמח.
 עניו: א"ת שצד.
 עסק התורה: א"ת תיט. ה" ד.
 עסק התורה והמצוות: ל"א קפט. א"ת
 קכב, קעח.
 עפר: ל"א קיד. א"ת שכו. ה" ב.
 עץ החיים: ל"א רנו, רסב. א"ת כב.
 עצבות: ל"א מו.
 עצלות: א"ת מד, תכו.
 עצם, עצמות: ל"א סו. א"ת שו, שטו,
 שכא.
 עצרת: ל"א רס. א"ת שסה. עיי"ע
 שמיני עצרת.
 עקב: א"ת רלא.
 עקיבא, ר"ע: ל"א סזח. א"ת קעה.
 עקידה: ל"א ז. א"ת כה, כז, כח, ל.
 ערב: א"ת תנא.
 ערב שבת: ל"א ג. עיי"ע מעלי
 שבתא.
 ערבות: ל"א קעז. א"ת רמת.
 עריפה: א"ת קפד.
 ערך: ה" נג.
 עשיו: ל"א קעז, קפ. א"ת ב, לה, מד,
 רמח, שלג.
 עשוקים: ל"א רסט. א"ת רצג.
 עשיה: ל"א רסג. עיי"ע מעשה,
 עוכדא.
 עשיית המצוות: א"ת קכד. עיי"ע
 מעשה המצוות.
 עשן: ל"א רח. א"ת רפ.
 עש"ן (עולם, שנה, נפש): ל"א צו,
 קכב, רנו. א"ת פו, קטז, קכו, קנו,
 תנו. ה" סג. עיי"ע עולם ונפש.
 עשרת הדברות: עיי"ע מספרים (י'
 הדברות).
 עתים: עיי"ע מספרים (י"ד עתים, כ"ח
 עתים).

עתיקא: ל"א קנ"נא. א"ת צ, שפו.
 עתניאל בן קנז: ל"א רלב. א"ת שע.
 פאה: ל"א קלח, קלט. א"ת קמה,
 תלח.
 פגם: ל"א סט. א"ת סט. עי"ע תקון
 עונות (פגמים).
 פגם למעלה: א"ת שצב.
 פועה: א"ת ע.
 פועל: ל"א צו.
 פועל ותכלית: ל"א צח. א"ת שכג.
 פורים: א"ת קפב.
 פחד יצחק: א"ת ב.
 פחים קטנים: א"ת חסד.
 פיוטים: ל"א רסא.
 פירוד: ל"א צג. א"ת סט, רס, שב.
 עי"ע עולם הפירוד, פרידה.
 פלא: א"ת רג.
 פלפול: ל"א פח. א"ת שצו.
 פנחס, רפכ"י: ל"א רלד"ה.
 פניאל-פנואל: א"ת מה.
 פניה, פניות: ל"א קמה, קעד, רג, רנד"
 ה, רסב. א"ת לו, סד, סו, קיט, קעו,
 רג, רסב, שא, שג, תמד, תמח, תסב,
 תפה, תקא.
 פנים הנראים, פ. שאינם מאירים:
 א"ת דש.
 פנים אל פנים: ל"א רסו, רסו.
 פנים ואחור: ל"א קסה, קסח.
 פנים נגד אחור: ל"א טו. א"ת קסא.
 פנימיות: ל"א יט, לו, מב, נד, קצו,
 רמב, רנו, רסג. א"ת כב, קלב, קצו,
 שמא, תצב.
 פנימיות העולמות: ל"א צח, ק, קעח.
 א"ת מו, עו, שכג.
 פנימיות התורה: א"ת רנח.
 פסח: ל"א קנט. א"ת פה, קלג, תכה.
 ה" חי.
 פעולה למעלה: ל"א קפב, ריב, רנח,

עדר. א"ת פד. עי"ע עובדא.
 פקדון: ל"א קב. א"ת נד.
 פקידה: א"ת צט, תפד.
 פרה אדומה: א"ת כ.
 פרוש: ל"א רלו. א"ת שסט. עי"ע
 התפשטות, פרישות.
 פרוש מה: ל"א רו.
 פרידה: ל"א רסט.
 פריעת חוב: א"ת חצא.
 פרישות: ל"א כט, עב, עו, קא, קעג..
 א"ת נג, קכח, קלד, קפח, שצט,
 (תמו). עי"ע פרוש.
 פרס: א"ת תפה.
 פרעה: ל"א כה, קא, קעח. א"ת נג, נו,
 עג, עו, עז, עת, צד.
 פרצופים: ל"א קע"עא. א"ת י.
 פשטי התורה: א"ת רנח.
 פשפוש: ל"א רנד"ה. א"ת רסב.
 פתויי היצר: ל"א י. א"ת רמו, תפה.
 עי"ע יצה"ר.
 פתח: ל"א רסא, ער. ה" סג.
 פתח: ל"א קכט. א"ת תלג.
 פתחי ביהכ"נ: ל"א רכא.

צבור: ל"א רכו.
 צדיק, צדיקים: ל"א ח, ט, יא, לו, מא,
 נח, סה, פ, פא, פו, צ"צא, צח, צט,
 ק, קט, קיב, קכג, קלד, קלה, קסה,
 קעב, קעז, קעח, קעט, קפה, רו, ריא,
 ריג, רלא, רלג, רלה, רלט, רמא,
 רמה, רמט, רנ, רנא, רנו, רסא, רסט.
 א"ת טו, טז, לא, לו, לט, מד, מו,
 מח, נא, נז, עא, עג, עו, פ, פט, צו,
 קד, קיא, קטו, קכ, קכג, קמ, קסד,
 קע, קעט, קצא, קצו, ריח, ריט, רכג,
 רכט, רלב, רלו, רלז, רמח, רנו, רנח,
 ערה, רעו, רצו, רצט, שו, שח, שיא,
 שיט, שכג, שכה, שמ, שמג, תה,
 תטו, תיח, תכד, תכו, תלו, תמא,

תנא, תנה, תנו, תסט, תע, תעב, תפו, תפז, תפת, תפט, תצ, תצו, תק. ה"מב, נ, סג, סד.
 צדיק בעיניו: א"ת שלט. עיי"ע צדיק מדומה.
 צדיק הדור: א"ת טו.
 צדיק וטוב לו: א"ת תסא.
 צדיק ורע לו: א"ת תסא.
 צדיק יסו"ע: א"ת טו.
 צדיק לעצמו: א"ת רנו, תמא.
 צדיק מדומה: א"ת רכב.
 צדיק משפיע: א"ת רנו.
 צדיקים ובעלי תשובה: א"ת לו. ה"מ.
 צדק: ל"א רנא. א"ת קעט.
 צדקה: א"ת ל, תפו.
 צדקה רוחנית: א"ת תפו.
 צורך גבוה: ל"א יב, מ, נג, קמה, קנ"נא, קצ. א"ת נו, רה, שפו, תג, חקב.
 צורכי הבית: ה"מא.
 צחצחות: ל"א קסח.
 ציון: ל"א יט, כה, קט, קעז, רנד"ה. א"ת נא, עז, עח, קסד, קצו, קצז, רמח, רסב, דש, שכה.
 צירי: ל"א רנד"ה. א"ת רסב.
 צל: א"ת רסד.
 צלם: ל"א כב, קנט. א"ת פה, רכג, דש, תכג.
 צמצום: ל"א א, ב"ג, ח, כט, צ"צא, צג, צט, קד, קיג, קיח, קכד, קסב, קסד, קסו, קסז, קסח, קעג, קעז, רב, רה, רכה, רמה, רנד"ה, רסה. א"ת א, ב, ח, ט, לח, מד, נו, נט, ס, סט, עג, עה, פב, פג, פד, קיא, קיד, קלד, קמג, קנו, קסה, קסז, קפג, קפח, ר, ריג, רלו, רמ, רמד, רמת, רסב, רסג, רסו, רסז, רעז, רפו, שז, שכט, שמו, שמוז, שנח, שצ, תכד, תנח. ה"יז, לב, מט, נד, נה.

צנועים: א"ת רסה.
 צנור: א"ת קכג, רנה.
 צניעות: ל"א עד. א"ת קצ.
 צער: א"ת קכג, רכח.
 צפנת פענח: ל"א קא. א"ת נג.
 צרופים: א"ת שיב.
 צרופי אותיות: ל"א פד, רנג. א"ת נ, קעט.
 קבלת התורה: א"ת צו.
 קבלת עול: ל"א רסו. ה"לא.
 קדושה: ל"א ד. א"ת שדמ, תו.
 קדושת מוסף: א"ת צ.
 קדושת שבת: ל"א רב. א"ת שצ.
 קדם: ל"א קסח.
 קדמון: א"ת לח.
 קדמות השכל: ל"א ב"ג, קט, קכט, קל, רל, רלו. א"ת שו, שכה, תלג, תלד.
 קדש: ל"א רנט. א"ת שסג.
 קהלת: ל"א רכב. א"ת שעא.
 קודש: ל"א רמג, רנט, רסח. א"ת קיד, שסג.
 קול: ל"א צ"צא, קצא, רנב"ג. א"ת קעט, שסב, תכד.
 קול דבור: ל"א נו, קכט, קמה. א"ת כד, ס, צב, קה, קפא, שפו, תלג. ה"סג.
 קול שופר: ל"א סב, רסו. א"ת קפו.
 קטנות: ל"א רכח. א"ת כא, לו, רעז.
 קיום המצוות: א"ת מח.
 קימה: א"ת קטז.
 קל וחומר: ל"א קלט. א"ת מד, קלז, תלח.
 קלוסין: א"ת רב, תצה.
 קליפה: ל"א ד. א"ת קעז, שדמ, חה, תו.
 קליפות: ל"א מז. א"ת סו.
 קמץ: ל"א קכט, ער. א"ת תלג. ה"סג.

נו, צח, קסד, קצג, רפב, שט, שס,
 תצט. ה" יא.
 רחמים גדולים: ה" יא.
 רע: א"ת ז, קסט. עיי"ע טוב ורע.
 רע עין: ל"א קו. א"ת שעו.
 רעהו: א"ת תפו.
 רעי"מ: א"ת שס.
 רצוא ושוב: א"ת קפד.
 רצון: ל"א ח, פד, קיא, ריא, רלד, רלט.
 א"ת מד, פט, קנב, רט, רלז, רג,
 שעו, שפה, תנד, תעא, תעה.
 רצון הפשוט: ל"א רכה. א"ת רעה.
 רצון הקדמון: ל"א קיג, קלד, קסח,
 רלג, רלה. א"ת קנו, תלו.
 רצון עצמי ופשוט: ה" לו.
 רצון שלמעלה מן השכל, שלמטה מן
 השכל: ה" ל.
 רקיע: א"ת לח.
 רקיע וניצוץ: ל"א רג. א"ת קמ. ה"
 סג.
 רשימו: ל"א צח, קכו, קלט. א"ת יא,
 יג, קצח, שכג, שנד, תט, תלח. ה"
 סב.
 רשע: ל"א נב. א"ת מה, רכב, שב,
 שמה, תפו תפט.
 שאול: א"ת קיד, שסא.
 שבוי הארון: ל"א קסב, קצב. א"ת
 תעט.
 שבועה: ל"א סט. א"ת עט, שיד.
 שבועות: ה" מג, נט.
 שבח: א"ת תצה.
 שביל: א"ת רלא.
 שביעי: ל"א קפט. א"ת קכב, קפד.
 שכירה: ל"א כו, כז, לו, מז, פ, צח, קו,
 קצ, קצג, רכב, רכח, רלב, רסה.
 א"ת קמו, רא, רעז, רצו, שכג,
 שכט, שע, שעא, שעז, תצט. עיי"ע
 שביה"כ.

קנאי: א"ת קסד.
 קנה-וושט-וורידין: ל"א צ-צא. א"ת
 תכד.
 קנטר: ל"א ריט. א"ת קמד.
 קרבנות: ל"א לב, רמט. א"ת קכ,
 תכא.
 קרוב: א"ת רנט.
 קרי: ל"א קצו, רטי. א"ת קעט.
 קרי וכתיב: ל"א רכט. א"ת ה, רעו.
 קריאת שם: ל"א רמד. א"ת יד.
 קריעת י"ס: ל"א רלט. א"ת רעו, תג.
 קשוטי כלה: ל"א לא, פח. א"ת שצו.
 ראה: ל"א צג. א"ת סט.
 ראובן: א"ת נט, סו.
 ראות עינים: א"ת קצו.
 ראייה: ל"א קל, קסד, רלה. א"ת ר, רג,
 תלד. עיי"ע הסתכלות.
 ראש: א"ת רו, שיח.
 ראש תוך סוף: א"ת ה. ה" סג.
 ראש השנה: ל"א סג. א"ת רסא.
 ראשון: ל"א קפת. א"ת שלה, תד.
 ראשית: ל"א ז. א"ת ב, כז, כח, תד.
 רב: א"ת תסב.
 רב הסד: ל"א רג. א"ת קמ, שעו.
 רבים: א"ת קיד.
 רגלים: א"ת מ, שא, שמא.
 רוח: ל"א עט. א"ת תא.
 רוח הקודש: ל"א עז, רנט. א"ת כד,
 שסג, שצט, תלא.
 רוחני וגשמי: א"ת קו. ה" סג.
 רוחניות: א"ת חט, תיא, תיג. ה" ו.
 רוייה: ה" כה.
 רזין דאורייתא: א"ת רג.
 רחובות [הנהר]: ה" סג.
 רחום: א"ת קסז.
 רחל: א"ת ב, מא, מב.
 רחמים, רחמנות: ל"א ט, לה, נט, צט,
 קצג. א"ת ב, ד, טז, כה, לב, לז, מה,

השכינה.	שבירת הכלים: ל"א מב, רנו. א"ת תנו. ה" לו. עיי"ע שבירה.
שכל: ל"א ביג, כז, נ, עה, פו, קנ"נא, רכח, רל. א"ת צב, רא, רעז, רחק, שז, שט, שפו, שצג, תעה. עיי"ע קדמות השכל.	שבועה: א"ת תכו.
שכל ומדות: ה" ז.	שבת: ל"א קיו, קכג, קכד, קכו, רב, רלה, רנדה. א"ת יג, פד, צז, רמט, רסב, שמו, שסו, שצ, תכה, תמח.
שכליים, שכליים נבדלים: ל"א פג, קלט, רכג. א"ת שצה תלח.	שבת בראשית: ל"א רמט. א"ת קכ.
שכר: ל"א רמא. א"ת רעג, ערה.	שבת הגדול: ל"א קכד. א"ת פד.
שלום: ל"א פב, קע"עא. א"ת י, רצד. ה" כט.	שבת שבחון: ל"א רב. א"ת שצ.
שליח ערוך: א"ת רכא.	שדה: א"ת שכט.
שליא: ל"א רמב. א"ת תצב.	שוטה: ל"א כב. א"ת תכג.
שליח צבור: ל"א רכו.	שונים: ל"א יז.
שלמות: ל"א קסג, רו. א"ת קמה, חט. ה" יג.	שופטים: א"ת שעב.
שם (שם עצם, שם דבר, שם מושאל):	שופר: ל"א קמו. א"ת רסא. עיי"ע קול שופר, תקיעת שופר.
ל"א רמד. א"ת יד, סה, שסד.	שוקיים: ל"א ריג. א"ת קט, קטו.
שם שמים: א"ת קלט.	שור: א"ת מד, חס.
שמות או"ה: ל"א רנת.	שורק: ה" סג.
שמות ישראל: ל"א רנת.	שורש: ל"א קי, קיא-ב, קיג, קל, קלד, רנת. א"ת קנו, שיח, תלד.
שמות הק': ל"א קיג, קעז, רכג, רסא: א"ת קנו, רמח.	שורש הנשמה: ל"א רמד. א"ת יד.
אדני: ל"א טו, קסו, רב, רטר"ד, רמב, רס. א"ת קו, קכב, קעא, קפב, קפד, רטז, שסה, שצ, תצב.	שחוק: ל"א רכח. א"ת רעז.
אהי: ל"א ז. א"ת טו, כז, כת, לא. ה" ו.	שיבה: א"ת קיח.
א"ל: ל"א פא, קג, קלט, קפא, קפז.	שיחות חולקין: ל"א קפו. א"ת קצב.
א"ת נא, עג, קמג, רכט, תלח, תמ, תמה. ה" לו, מז.	שינה: ל"א לר, רסז. א"ת תל.
אל"ד: ל"א נד.	שיר: ל"א קלא, קצב. א"ת תלה, תעט.
אלקים: ל"א צב, קלה, קסו, רנו.	שיר השירים: ל"א סד, עדר. א"ת קפז, רג.
א"ת ב, יב, טו, טז, סז, עג, צד, קו, קסב, קפא, קפד, שנח, תלו, תנו. ה" יד, כז, לו.	שירה: ל"א סד, קצב, עדר. א"ת קפז, תעט.
אלקינו: ה" יב.	שירת היים: ל"א ריח. א"ת תב, תג.
י"ה: ל"א עט, רמו, רנג. א"ת קיג, קעט, תא.	שכחה: ל"א ד, קו, קיט, ריז, רלה. א"ת קמב, קפ, שעז, תו, תכו.
	שכינה: ל"א ד, יב, כא, כד, נח, סד, סט, עח, קנו, רמה. א"ת יז, יח, קיא, קנא, קפב, שב, שיד, שפ, ת, תה, תו, תכב, תג, חנט, תקב. ה" לג. עיי"ע גלות השכינה, השראת

שנה, שנים: ל"א קה. ה" סב.	הוי': ל"א יג, טו, קלט, קסה, קעז,
שני נערות: א"ת ק.	קפט, רב, רט"רי, רנכ"רנג, רנו,
שנים אמצעיות: א"ת ק.	רנו, רנח, רס. א"ת טז, כב, עג,
שנוי: ה" כג.	עד, פז, צב, צד, קה, קכב, קעא,
שנוי מעשה: ל"א רנדיה. א"ת רסב.	קעד, קעט, קפא, קפכ, קפד, רג,
שעה: ל"א רו. א"ת רלא, תנה.	רטז, רמח, שנח, שסה, שצ, שצג,
שערות: ל"א ס, קלט. א"ת שה, תלח,	תלח, תנו. ה" יא, יב, יד, כז, כט,
תסה.	לו.
שערות התפילין: א"ת רמו.	הוי'אלקים: ל"א לג. א"ת שב.
שערי בינה: א"ת תד. ה" טו.	כוז"ז: ל"א קסה.
שער הני: א"ת תד. ה" טו.	צבאות: א"ת קעב.
שערי תפילה: ל"א קלג.	שריי: ל"א קכד, קעז. א"ת כא, מד,
שעשועים: א"ת עד, קפג, רכט, רנח,	עג, עד, פד, רמח.
רצא, דש, שי. ה" סג.	שם ס"ג: ל"א קצא. א"ת שסב.
שפחה: א"ת מג.	אהי אשר אהי: ה" נא.
שפיר: ל"א רמב. א"ת תצב.	שמות שניות: ל"א קסה.
שפלות: א"ת רסח, שעג, שצד, תלא.	שמאל: ל"א קלד. עיי"ע ימין ושמאל.
עיי"ע הכנעה, ענוה.	שמחה: ל"א מו, נג, קפט, רנט. א"ת
שפע: ל"א עח. א"ת טו, טז, מד, ח:	יט, לא, קכב, קעח, קפג, רב, רג, רה,
ה" יא.	רנח, רסא, שסג, שפא, תכה. ה" סג.
שפרה: א"ת ע, רמה.	שמחה הוללות: א"ת נט.
שקלא וטריא: א"ת רנח.	שמחת ביה"ש: ל"א רנט. א"ת שסג,
שרה-שרי: א"ת כד.	תלא.
שרים: ל"א צ"צא. א"ת תכד.	שמים: א"ת קעט, שיו, שצד. עיי"ע
שרי מעלה: ל"א קלה. א"ת תלו.	שם שמים.
שתיקה: א"ת תיתעח.	שמי שמים: א"ת קעט.
תאוה, תאוות: ל"א פ, קג, קנ"נא.	שמיני: ל"א רס. א"ת שסה.
א"ת נג, ק, קלג, קנה, רכו, רצו,	שמיני עצרת: ל"א רס. א"ת שסה.
שפז, חמו, תפג.	שמירה: ל"א קכב. א"ת צט, קנו,
תבונה: א"ת רסז.	תפד.
תבלין: ל"א עט. א"ת תא.	שמן: ל"א קסח. א"ת שסד.
תהומות: א"ת שנ.	שמן זית: ל"א ריו. א"ת קב.
תהילה: ל"א רנדיה. א"ת רסב, שכ.	שמנה עשרה: ל"א קסו. עיי"ע
תהילות: א"ת תצה.	עמידה.
תוכחה: ל"א צט, רג. א"ת נו, קיו,	שמעון: א"ת נט, סו.
קיט, תמא, תפו.	שמעון, רשב"י: ל"א קעז. א"ת קסד,
תורה: ל"א ד, פו, צד, קכב, קכט, קלד,	רמח, רצה, תקא.
קנד, קסד, קעז, קעט, ריב, ריד, רכג,	שמש: א"ת רצו.
	שמשון: ל"א כה. א"ת עז, עח.

רנב. א"ת לא, לה, מח, ס, עא, פ, פה, קסו, קעט, רג, רלז, רלט, רפא, רפג, רפו, רצו, רחץ, דש, שח, שיא, שלב, שעז, שפכ, שצג, תכד, תכז, תל, תסו. ה" לז, סג. עיי"ע עולם התענוג, עונג, ענג.

תענוגי הגוף: א"ת תפג.

תענוגי הזמן: ל"א קעג. א"ת קפח.

תענית: ל"א קצו. א"ת רה. עיי"ע סיגופים.

תענית של הטסקה: ה" מה.

תפארת: ל"א עט, פד, רסה. א"ת מא, מב, נב, צה, קנב, תא. ה" יג, כט, לו.

תפארת גופא: ה" מד.

תפוח: ל"א קפו. א"ת קצב, שס.

תפילה: ל"א ד, ה, י, יב, יג, מו, נג, סט, עט, פז, קלג, קמג, קמה, קנג, קעד, קצב, ריא, רטז, רכ, רכח, רלה, רסא, רסב, רסז, עדר. א"ת נו, סד, קנט, קסב, קצח, רג, רה, רת, רנ, רסא, רעו, רפא, רפה, רצג, שיד, שעד, שפו, הא, חו, תז, תיד, תטו, תיח, חמג, חג, חסב, תעט, תצו. ה" סג, סד.

תפילה בשם: א"ת שפה.

תפילה לשמה: ל"א קמה. עיי"ע צורך גבוה.

תפילה ע"פ קבלה: ל"א יג.

תפילה רצויה: ה" סבג.

תפילת צדיקים: ל"א צ"צא, רסא. א"ת קכג, תכד.

תפילין: ל"א פא, קט, קלה. א"ת שכה, שצג, הלז. עיי"ע שערות התפילין.

תפירה דיוסף: ה" לג.

תקון, תקון השבירה: ל"א מד, צח, קו. א"ת שכג, שלו, שעז.

תקן המדות: א"ת רנה, תסה.

רנח, רס, רסד. א"ת כא, לא, עא, פ, פד, צה, קח, קיד, קנא, קסב, ר, רכט, רמג, רמח, רנח, ערב, שטו, שסה, תו, תיט, תלג, תמא, תנב, תנג. ה" סג. עיי"ע דברי תורה, חדושי תורה, לימוד התורה, עמקיות התורה, עסק התורה, עסק התו"מ, פנימיות התורה.

תורה ומצוות: ל"א קעט. א"ת עא, פ, קפא, רמה.

תורה ותפילה: ל"א קו. א"ת שעז. תורה לשמה: א"ת שיו. עיי"ע לשמה.

תורה קדומה: ל"א קסב.

תושב"כ: ל"א קלט. א"ת רלה, תלח, תפד.

תושב"פ: ל"א קלט. א"ת רלה, שצב, תלח, תפד.

תחיית המתים: א"ת רנד.

תחנון: ל"א קצב. א"ת תעט.

תיבה, תיבות: ל"א יג, מז. א"ת יז, יח, יט.

תיבות התורה: א"ת קסב.

תינוק: א"ת כא.

תכלית: ל"א צו, צח. א"ת שכג.

תלמוד תורה: עיי"ע לימוד התורה.

תלמיד[ין] חכמ[ים]: ל"א ריט. א"ת קמד.

תמיד: ל"א קנח. א"ת קנ.

תמר: ל"א פד. א"ת נ, נא.

תנא: א"ת טו.

תנאים ואמוראים: ל"א יג, מד, רסה.

תנועות: ל"א לח, רסג. א"ת שיח.

תנופה: א"ת קט.

תניא: ל"א רל. א"ת רלו. עיי"ע איתן.

תעלומות חכמה: ל"א קכג. א"ת צו.

תענוג: ל"א ג, ח, צ"צא, קו, קיא, קלד, קנט, קסא, קסח, קעט, רכד, רלג.

תקן המחשבות: ל"א לו.	תרמוד: א"ת רצג.
תקן הניצ צין: א"ת תיג.	תשובה: ל"א עה, קטז, קכו, קסא, ריז,
תקן עונות (פגמים): ל"א ריד, רכג.	רמב, רנ, רנדיה, רנו. א"ת יג, לו,
תקן תשובה: א"ת תצ.	קלג, קמ, קעז, קפט, רכב, רכג, רמה,
תקוני דיקנא: ל"א קפט. א"ת קכב.	רסכ, רפז, רצא, שלב, תנו, תפט, תצ,
עיי"ע מספרים (י"ג ת"ד).	תצב. ה" יד, חי, מ, מב.
תקיעת שופר: ל"א סג. עיי"ע קול שופר.	תשעה באב: ה" חי.
	לעת"ל יהיה ת"ב מועד: ה" חי.

ב. מפתח שמות ספרים ואנשים (אחר זמן התלמוד), פתגמים, ובטויים בלתי רגילים

אין להרחיב שאלות במה שלפנים ולאחור: א"ת ב.	דרך הלצה: עיי"ע ע"ד הלצה.
אין מלך בלא עם: ל"א סג, קב, קיב, קלא, קסו, רב, רס. א"ת יב, מד, נד,	הדברים עמוקים מאד: ל"א רלג.
צ, קמג, שסה, שצ, תלה.	הואיל ואתא לידן נימא ביה מילתא
איש הנלכב: ל"א צג. א"ת סט.	בטעמא: א"ת רנה.
אלימלך, הר"א מליזענסק: ה" מב.	הטעם כמוס עמדי: א"ת קלג.
אפיקורסים: עיי"ע כמאמר האפיקורסים.	הכלל הוא: ל"א רכח. א"ת רעז.
בוה מתורץ הפליאה: ל"א כא.	הנמשל ארוכה מארץ מדה: א"ת דלד.
בכתבים: ל"א רג, רנדי-רנה. א"ת קמ, רסב.	הקדמונים הקשו: ל"א רסא.
בלשון אשכנז ער האָט אויס-גירעט: א"ת תכ.	הרב מורינו נר"ו: א"ת תמא.
במקום שאדם חושב שם הוא: ל"א קסה. א"ת קד, קכג, ריב, רנה.	הר"ן הקדוש (צ"ל האריז"ל): א"ת תעט.
בן הרב משם הרב: ל"א קכא.	התורה היא תמידית בכל דור: ל"א ד.
בספרים: ל"א קסו, רנו. א"ת קיח.	א"ת תו.
ברית מנוחה, ס': ל"א צ-צא. א"ת שיא, תכד.	וואָס געדענקסטו: ה" ס.
גרשון, שמעתי מפי הר' גרשון מליצק: א"ת קה.	זה הכלל: ל"א קצז.
דברים כאלו א"א לבאר בכתב: ל"א קלג.	זה המאמר אינו ממורינו: א"ת קלה.
	זהו חידוש גדול: ל"א רכח. א"ת רעז.
	זהו כלל: א"ת רז, שיו.
	חכמי המחקר: ל"א קלד. א"ת קסה, ש.
	חכמי הרופאים: א"ת תסה.
	טעמים בכוונת הבריאה אינם מספיקים לאמיתת כוונת הבריאה: ה" לו.
	יבוא למדרגה: א"ת רה.

מדרגה גדולה מאד: א"ת רה.	יודעי ח"ן: א"ת רסא.
מדרגות גדולות: א"ת שמא.	יחיאל מיכל, מו"ה רי"מ נר"ו: א"ת
מוסר לאדם: ל"א קצו.	קפט, תנב, תצג.
מופת גדול על חידוש העולם: ל"א צג.	יצחק, האריו"ל: ל"א קה, קלג, קלד,
קעת. א"ת סט, עו.	קצב, רמד, רסא. א"ת יד, רו, תעט.
מיכל, מהו' מ. נר"ו: עי"ע יחיאל	עי"ע כתבי האריו"ל, כוונות,
מיכל.	כוונת... ע"ח, פע"ח.
מינים: ל"א קכג. א"ת צו, רטו.	יש בזה חכמה נפלאה: ל"א לט.
מכוון התורה לאמיתתה: ה" כח.	ישראל, ריבעש"ט: ל"א סדח, פד, צג,
מע זאל זיך אריין טאן: ה" יב.	קסח, רטר"י. א"ת ג, סו, סט, קנט,
מקובל בידינו: ל"א קעו. א"ת קיח.	קעא, קעה, רה, רצה, תיג. ה" יב,
מקובלים: א"ת ג. ה" לו.	יד, כו, לג, מג, מו, נח, נט.
מרגלא בפומיה דהה"מ נ"ע: ה" טו,	יתתקן אי"ה בביאת משיח לגמרי
נג.	בב"א: ל"א ק. א"ת מו.
משה, הר"מ אלשיך: ל"א סה. א"ת	כוונות: א"ת קטו.
שו.	כוונת בני אלים: ל"א רנו.
משה, הרמב"ן: ל"א מח, רנב. א"ת	כוונת הלולב: א"ת צה.
קעט.	כוונת הפסת: א"ת כד.
משולם זוסיא, הרה"צ רמ"ז: ה" כד.	כוונת והמרחם: א"ת צה.
משל גשמי ואינו ראוי לכתבו: א"ת	כוונת נשמת: א"ת טו.
קפט.	כוונת ק"ש: א"ת קפד.
משנת חסידים, ס': א"ת צט, שמו,	כל הנופח מתוכו [ועצמותו] נופח:
תפד.	א"ת מד, רל. ה" סג.
נגיד ומצוה, ס': א"ת קסו.	כל מה שאדם רואה ישים אל לבו
נודע מחכמי המחקר: עי"ע חכמי	(וכדו'): ל"א סט, ריג. א"ת קו,
המחקר.	קטו. עי"ע השגחה.
נראה בחוש: ל"א קלא, רלג, רלו.	כל מה שיש למטה יש למעלה: א"ת
א"ת חלה.	כד.
נשאל מן הרה"ק בעהמ"ח: ל"א עדר.	כלל גדול [הוא]: ל"א צו, קפב, קצ.
סברת המינים: עי"ע מינים.	א"ת יא, רה, תט, תיג.
סוף מעשה במחשבה תחילה: ל"א פד,	כמאמר האפיקורסים: ל"א קעה. א"ת
קיא, קיד, קסב. א"ת יא, צה, קכ,	עו.
קנב, שכו, תט, תנח. ה" סג.	כתבי האריו"ל: ל"א צח, קיח, קלג, רנ,
סכנה יש בדברים אלו: א"ת רנב.	רנד"ה, רנו, רסט. א"ת כד, עג, צד,
ספרי המקובלים: א"ת ג.	קמ, קעח, רמד, רנח, רסב, ער, שכג,
ספרי מוסר: ל"א רנד"ה. א"ת רסב.	שנו, שצג, תנו, תפו. ה" נא.
על דרך האמת: ל"א רסא.	לומדים ע"ד האמת: א"ת רנח.
על דרך [ע"פ] הלצה: א"ת צד, שסד,	מגדולת עבר ניכר גדולות רבו: א"ת
חמו, תצא.	נב.

תלו.	על פי רמו והלצה: א"ת תנה.
שלחן ערוך: א"ת תכה.	עץ חיים, ס': ל"א קלד, קלט, קסב,
שמואל, מהרש"א: א"ת רנח.	רסה. א"ת ט, צג, דש, תלח. ה"
שמעתי מקשים על האי לישנא: א"ת	לה, לו, סבא.
קבג.	עשרה מאמרות, ס': א"ת רפז.
תוספות: ל"א קלא. א"ת קסו, תלה.	פוסקים: עיי"ע קושיית הפוסקים.
תחילת המחשבה היא סוף המעשה:	פליאה, ס' הפ.: א"ת עג.
א"ת צה. עיי"ע סוף מעשה	פרדס, ס' הפ.: ה" יז.
במחשבה תחילה.	פרי עץ חיים, ס': ל"א רנו. א"ת כב.
תמצא מרגוע בכמה ענינים: ל"א	קדמונים: עיי"ע הקדמונים הקשו.
קסח.	קושיית הפוסקים: ל"א קכד. א"ת פד.
תענוג תמידי אינו תענוג: ל"א ג. קסח.	קלירי, ר"א הק: ל"א רסא.
א"ת לה, עד, קסו, רסז, רצז.	שכל האנושי מחייב: ל"א קלה. א"ת

ג. מפתח פסוקי תנ"ך

ב,ד: ל"א קיב, קלה, קמד, קסב, קסד,	תורה
רמב, רנב. א"ת כד, ל, עג, קעט, ר,	בראשית
שב, תלח, תצב.	א,א: ל"א צא, צז, צט, קיא, קטו, קלד,
ב,ז: ל"א רא, רנב, רעא. א"ת מד, ס,	רמט, רנ, רנא, רנג, רנח. א"ת ב, ג,
קו, קח, קעט, רל. ה" סג.	נו, קכ, קמ, קסה, קעט, קפא, קפג,
ב,ח: ל"א קסח.	רכ, שיא, תכד, תלו. ה" יד.
ב,ט: ל"א רנו, רסב. א"ת כב.	א,ב: א"ת ב.
ב,י: ל"א קט, קסח. א"ת שכה.	א,ג: ל"א נט, קטו, קס, קעז. א"ת ב,
ה" סג.	ד, צ, קפג, רמח.
ב,טו: א"ת מח.	א,ד: ל"א קפח, רכה, רנא.
ב,יט: ל"א רמד. א"ת יד.	א"ת קעט, רעה, שלד.
ב,כא: א"ת יא, חט.	א,ה: ל"א רלה, רנה. א"ת ב, רסב.
ג,ו: ל"א כה. א"ת עז, עח.	א,כז: א"ת ו.
ג,כא: א"ת ה, יד, שלח.	א,כז: ל"א קנט, רה. א"ת ה, ט, פה,
ד,א: א"ת ריא.	ש, דש.
ד,ה: ל"א רו.	ב,א: ל"א קע, קעא. א"ת י, יא, חט.
ד,כה: ל"א כד, קנו, קסח, רלז.	ב,ב: א"ת יא, חט.
א"ת קנא, שסט.	ב,ג: א"ת יא.
ה,א: א"ת יב.	

כא, יב: א"ת כד.
 כב, א: ל"א ז, רג. א"ת כז, כח, רב.
 כב, ב: ה" סג.
 כב, ג: א"ת פח, צה.
 כב, ד: א"ת כה.
 כב, ז: א"ת כו.
 כב, יא: א"ת כג, ל.
 כב, יג: ל"א ז, רג. א"ת כז, כח.

חיי שרה

כד, א: ל"א רנו (קלה). א"ת טז,
 (כט), ל, (תלח), תנו. ה" ד.
 כד, מ: א"ת תה.

תולדות

כה, יט: ל"א א, לה, צט. א"ת א, לא,
 לב, לג, לד, לו, עג, פב.
 כה, כז: ל"א רמד. א"ת יד.
 כה, כז: ל"א קעו, קעז. א"ת ב, קיח,
 רמח.
 כה, כח: ל"א קפ. א"ת לה.
 כו, ח: ל"א עד. א"ת קצ.
 כו, יג: יד: א"ת לו.
 כז, ד: א"ת לה.

ויצא

כה, י: א"ת לח.
 כה, יא: ל"א צא. א"ת שיא, חכד.
 כה, יב: ל"א קלג, קעז. א"ת טו, נא,
 קיח.
 כה, יג: ל"א עט, צז. א"ת תא.
 כה, יז: ל"א עט, רסה. א"ת ב, תא.
 כה, כא: א"ת לט.

כט, א: א"ת מ, תפה.
 כט, ט: ל"א יח. א"ת מא.
 כט, י: ל"א רלט. א"ת רעו.
 כט, טז: ל"א פט. א"ת סא.
 כט, יז: ל"א רלט. א"ת מב, רעו.
 כט, יח: ל"א כט, עט. א"ת ב, מב,
 קלד, תא. ה" סו.
 כט, ל: ל"א כט. א"ת קלד. ה" סו.
 כט, לה: א"ת רב.

ה, ב: א"ת י.
 ו, ד: א"ת שסד.
 ו, ה: א"ת טו.
 ו, ז: א"ת טו.
 ו, ח: א"ת טו, טז.

נח

ו, ט: א"ת טו, טז, תה.
 ו, יד: א"ת יז.
 ו, טז: א"ת יז, יח, יט, רצה.
 ז, א: א"ת טו, טז, יט, קסב.
 (י, ה: א"ת רלה).
 (י, יד: ל"א כה. א"ת עז, עח).
 יא, כט: ל"א רנו. א"ת כב.

לך לך

יב, א: א"ת כ.
 יב, ה: א"ת טו.
 יב, יג: ל"א עד. א"ת קצ.
 יד, יד: ל"א קיב.
 יד, יח: א"ת ל.
 יד, כ: א"ת ל.
 טו, א: ל"א קעז. א"ת רמח.
 טו, ב: ל"א קפט. א"ת קכב.
 טו, ו: ל"א קפט. א"ת קכב.
 טו, יד: ל"א קב, קכד. א"ת נד, פד.
 יז, א: א"ת טז, כא.
 יז, ד: ה" א.
 יז, יג: א"ת ק.
 יז, יז: ה" ג.
 יז, יט: א"ת צט, תפד.

וירא

יח, ג: א"ת טו.
 יח, ד: ל"א רנו. א"ת כב.
 יח, ה: א"ת רג.
 יח, יט: א"ת ל.
 יח, כא: א"ת קעב.
 יח, כז: ל"א קסב, קעז. א"ת עג,
 רמח. ה" ב.
 כ, יא: א"ת לו.
 כא, א: א"ת צט, תפד.

מ,י: א"ת נב.

מקץ

מא,לו: ל"א קב. א"ת נד.
מא,מ: ל"א קא. א"ת נג, צה.
מא,מג: ל"א קא. א"ת נג.
מא,מה: ל"א קא. א"ת נג.
מא,מא: א"ת נט.
מב,א: ל"א קב. א"ת נד.
מב,ו: א"ת טו, מד.
מב,ח: א"ת נה.
מב,כג: א"ת כד.
מב,לד: ל"א ק. א"ת מו.
מג,יד: א"ת מד.

ויגש

מד,יח: א"ת נו.
מה,ה: ל"א קב. א"ת נד.
מו,כט: ל"א צט. א"ת נו.
מז,יב: א"ת טו.
מז,יד: ל"א קב. א"ת נד.

ויחי

מז,כג: א"ת כד.
מח,ה: א"ת נט.
מח,ו: ל"א קיט. א"ת קמב.
מח,טו: ל"א קמב. א"ת נח, ס.
מח,טז: ל"א קמב. א"ת נח.
מט,ב: א"ת ס.
מט,י: א"ת ס, רג.
מט,יב: ל"א פט. א"ת סא.
מט,יז: ל"א כה, קעה. א"ת סב, עז, עח.
מט,יח: ל"א קעה. א"ת סב.
מט,כב: ה" לג.
מט,כב"כג: ל"א קו. א"ת סג.
מט,כד: ל"א קו, קעד. א"ת סג, סד.
נה: ל"א קצו.

שמות

א,א: ל"א צב. א"ת סה, טו, סז.
א,יב: ל"א קעח. א"ת עו.

ל,א: א"ת רח.

ל,ח: ל"א קצב. א"ת תעט.
ל,ט: א"ת מג.
ל,יא: א"ת מג.
ל,יג: א"ת קה.
ל,כ: א"ת לו.
ל,כב: א"ת צט, תפד.
ל,כה: א"ת מד, ה" ה.
לא,כה: ל"א קיח. א"ת רמד.
לא,כט: א"ת מד.
לא,נג: א"ת ב.

וישלח

לב,ד: ה" ו.
לב,ו: א"ת מד.
לב,ח: ל"א קלח, קעז. א"ת קמח, רמח.
לב,כה: א"ת תסד.
לב,כו: ל"א קפב.
לב,לא-לב: א"ת מה.
לג,ט: ל"א קעז. א"ת רמח.
לג,יא: ל"א קעז. א"ת רמח.
לג,כ: א"ת מד.
לה,י: א"ת תסד.
לו,לב: ל"א פד. א"ת נ.
לו,לב וכו': ל"א קב, קעז. א"ת מו, נד, רמח.
לו,לט: א"ת מו.

וישב

לו,א: ל"א ב, ג. א"ת נא, מח, שז.
לו,ב: א"ת מה, מח, צה, תפו.
לו,ג: ל"א קעז. א"ת מח, רמח.
לו,יא: א"ת מט.
לח,יד"טו: ל"א פד. א"ת ג, קו.
לח,יח: א"ת נא.
לט,ד: א"ת טו.
לט,ט: א"ת נב.
לט,יא: ל"א יח. א"ת מא.
לט,יב: ל"א יח, רלט. א"ת מא, נב, רעו.

א,טו: ל"א סב, רנב. א"ת ע, קעט, קפו.
 ב,א: ל"א צה. א"ת סח.
 ב,ב: ל"א קסו. א"ת קמג.
 ב,ג: ל"א צג. א"ת סט, קלה, שלא.
 ב,יא: ל"א י, רלה.
 ב,כה: ל"א צב, רלה. א"ת מה, סו, עב.
 ג,ג: א"ת יא, דש, תט.
 ג,ד: א"ת כג.
 ג,ה: א"ת קכה.
 ג,ו: ל"א צה, קסו. א"ת סח, צב, קמג, (שנג).
 ג,יב: א"ת רנח.
 ג,יג: א"ת: ה" ו א.
 ד,י: ל"א צג, קעו. א"ת סט, רמח.
 ד,יד: ל"א צג. א"ת סט.
 ד,טז: ל"א צג. א"ת סט.
 ד,כב: ל"א קפט. א"ת קכב.
 ד,כו: ל"א צג. א"ת סט.
 ה,ב: א"ת עג.
 ה,ט: א"ת רלא.
 ה,כב: ל"א קכה. א"ת קמט.
 ה,כג: א"ת עג.
וארא
 ו,א"ב: א"ת עג.
 ו,ג: ל"א קכד, קעו. א"ת עג, עד, פד, רמח.
 ו,ו: א"ת עג.
 ו,ז: ל"א קעת. א"ת עו.
 ו,ח: א"ת עט.
 ו,יב: א"ת עה.
 ו,יג: ל"א קעת. א"ת עו. ה" סה.
 ז,א: א"ת צד.
 ז,יב: א"ת עז.
 ז,כג: ל"א כה. א"ת עז, עח.
 ח,כג: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
בא
 י,א: ל"א קעת. א"ת עו, פא.

יב,ב: ל"א א, קפד. א"ת א, פב, פג.
 יב,יב: ל"א קכד. א"ת פד.
 יב,כא: ל"א קכד. א"ת פד.
 יב,כג: ל"א קנט. א"ת פה.
 יב,כו: ל"א קנט. א"ת פה.
 יב,כז: ל"א קנט. א"ת פה.
 יב,כט: א"ת עג.
 יג,ב: ל"א קכט, קל, קלה. א"ת תלג, תלד, תלח.
 יג,ג: א"ת צט, תפד.
 יג,י: ל"א צו. א"ת פו.
בשלח
 יד,י: ל"א רמב. א"ת תצב.
 יד,יד: ל"א קס, ריח. א"ת צ, תב.
 יד,טו: ל"א קנא, קס. א"ת פח, צ, שפז.
 יד,טז: ל"א קיט, קלד. א"ת קמב.
 יד,כו: ל"א קס, רלט. א"ת פח, פט, צ.
 יד,לא: ל"א קכד, קכה. א"ת מד, פד, שכז.
 טו,א: ל"א קס, קצב. א"ת צ, קעב, רנט. ה" ז.
 טו,ב: ל"א רו. א"ת צא.
 טו,ו: ל"א קלד.
 טו,יא: א"ת רג.
 טו,כג: ל"א פד, ריח. א"ת קנב, תב, ה" סו.
 טו,כו: א"ת צב.
 טו,ז: ל"א קו, קעו, קעת. א"ת לו, עג, עו, רמח, שעז.
 יז,ז: ה" סג.
 יז,יא: א"ת צג.
 יז,טז: ל"א רב. א"ת שצ.
יתרו
 יח,א: א"ת צד.
 יח,יא: ל"א קפו. א"ת קצב, חד.
 יט,א: א"ת צה.
 יט,ג: א"ת קפד.

כי תשא

לא, יז: ל"א רנה. א"ת רטב.
 לב, ד: ל"א רנד. א"ת רסב.
 לב, י: א"ת עד, קד.
 לב, יג: ל"א כו, קמט. א"ת קד, שפד.
 לב, לב: ל"א פו.
 לג, ו: ל"א צו.
 לג, ח: ל"א רלא.
 לג, יג: א"ת טז, קה, קיח.
 לג, יט: ל"א קעו. א"ת קה, קיח.
 לג, כ: א"ת קו.
 לד, ו: ה" יא.
 לד, ז: ל"א קלג, רנ. א"ת קמ, רנה.
 לד, ח: ל"א קעו. א"ת קיח.
 לד, י: א"ת קו.
 לד, ל: א"ת קסה.

ויקהל

לה, ל: ה" ח.
 לה, לב: ל"א קכו. א"ת יג.

פקודי

מ, לה: א"ת שצג.

ויקרא

א, ב: ה" ט.
 א, ט: ל"א כ, קלד, קנד. א"ת קנא,
 קנח, קעד.
 א, טז: ל"א עו. א"ת שצח.
 ד, ה: ל"א קלו, רנד. א"ת רסב.
 ה" סט, ע.

ה, א: ל"א סט. א"ת קו, שיד.
 ה, ד: ל"א קכט. א"ת חלג.
 ה, יב: ל"א קכט. א"ת תלג.

צו

ו, ב: ל"א קנד. א"ת פד, קח, קנא.
 ו, ג: א"ת קעח.
 ו, ו: ל"א קנד. א"ת קח, קנא. ה" ט.
 ז, לד: א"ת קט.
 ח, לה: ל"א רלה.

שמיני

ט, כב: ל"א רלה.

יט, ו: ל"א פא. א"ת צו.

יט, ט: ל"א ו. א"ת שטו.

יט, טז: א"ת צה.

יט, יח: א"ת צה.

יט, כ: א"ת צח. ה" סג.

כ, א: ל"א רסד. א"ת צט, קלב, תפד.
 ה" ח.

כ, ב: ל"א קכג, קנח, רסד. א"ת צו,
 קלב, קנ.

כ, ג: ל"א קכג. א"ת צו, קלב.

כ, ז: ל"א סט. א"ת שיד.

כ, ח: א"ת צט, תפד.

כ, יב: ל"א קכג. א"ת צו, רו.

כ, יג: ל"א רכג.

כ, כא: א"ת קעב, קעח.

משפטים

כב, יט: א"ת קו.

כג, ב: ל"א רמו. א"ת קיד, קכו, רנח.

כג, יט: א"ת ק, קטז.

כג, כא: ל"א קסח.

כד, א: א"ת קפד.

כד, ז: ל"א א, ריח. א"ת א, פב, תב.

כד, י: ל"א קא. א"ת נג, ס.

תרומה

כה, א: א"ת קג.

כה, ב: א"ת קא.

(כה, ג: ל"א רלו).

כה, ה: א"ת צב.

כה, ט: ל"א נה.

כה, יח: ל"א קסד, קעו. א"ת ר, רמח.

כה, מ: ל"א כו, קכו. א"ת יא, יג, תט.

כו, ה: א"ת תפה.

כו, כח: ל"א קלו, קלח. א"ת קמו.

כו, י: ל"א קנח. א"ת קנ.

תצוה

כז, כ: א"ת קב, קג.

כז, ג: ל"א רמג.

כח, יח: ל"א קלו. א"ת קמו, רסו, שי.

במדבר

א,א: א"ת צה.

נשא

ו,ב: ל"א קכט. א"ת תלג.

ו,ז: ל"א עב, עג. א"ת קכט, קכט.

ו,כז: ל"א ריח. א"ת קל, חב.

ו,יג: א"ת קלא.

בהעלתך

ח,ב: א"ת קלב.

ט,י: א"ת קלג.

י,ב: ל"א כט. א"ת קלד. ה" סו.

י,לה: ל"א קסת.

יא,ה: ה" יא.

יא,ו: ה" סג.

יא,כב: א"ת טו.

יא,כו: א"ת קלה.

יב,ג: ל"א קעז, קעח. א"ת עג, עז, עז.

קלו, קסה, רמח.

יב,ו: א"ת רו.

יב,י: ל"א קלט. א"ת תלט.

יב,יג: ל"א קלט. א"ת קלו, תלט.

יב,יד: ל"א קלט. א"ת קלו, תלט.

שלח

יג,כז: ה" סג.

יג,ל: ל"א פד. א"ת קנב.

יג,לב: ל"א פד. א"ת קנב.

יד,יח: ל"א קלט. א"ת שעז, תלט.

טו,כד: א"ת ס.

קרח

טז,יא: ל"א רנ. א"ת קמ.

יז,כג: ל"א רנ. א"ת קמ.

יח,יט: ל"א רנ. א"ת קמ.

חקת

יט,יד: ל"א רסז. א"ת קמא.

כא,ו: א"ת שב.

בלק

כב,לה: ל"א קכ. א"ת קסד.

כג,ז: ל"א קע. א"ת י.

יז: ל"א רלה.

יטז: ל"א רנד. א"ת רסב.

יא,מג: ל"א רמג.

תזריע

יב,ג: ל"א רמט. א"ת קכ.

אחרי

טז,ג: ל"א קלה. א"ת צט, קמ, קעב.

קפר, רנט, תלח, תפד. ה" סג.

טז,ה: ל"א קסא. א"ת שלב.

טז,ל: ל"א עט, פ, קעב. א"ת קצא.

רלח, תא.

יז,יד: ל"א רטז. א"ת שעד.

יח,ה: ל"א רכז. א"ת קי.

קדשים

יט,ב: ל"א רמה, רמו, רמו, רמח.

א"ת קיא, קיב, קיג, קיד.

יט,ח: א"ת קיז, תמא.

יט,כו: ל"א רטז. א"ת שעד.

יט,לב: ל"א קעז. א"ת לו, קטו, קטז.

קיה.

אמר

כא,א: ל"א כג. א"ת קיט.

כא,י: ל"א קכט. א"ת תלג.

כא,יח: ל"א רנד. א"ת רסב.

כב,כז: ל"א רמט. א"ת קכ.

כג,טז: א"ת תד. ה" י.

כג,מב: א"ת קכא.

בהר

כה,א: א"ת קכו.

כה,ד: א"ת רסא.

כה,כ"א: ל"א קפט. א"ת קכב.

בחקתי

כו,ג"ד: א"ת קכג, קכד.

כו,ד: א"ת קכה.

כו,ט: א"ת קכו.

כו,מד: ל"א צב, צז. א"ת סז, פז.

כו,ב: ל"א קכט. א"ת תלג.

כו,ח: ל"א פב. א"ת רצד.

כו,לג: א"ת קכו.

כג, ט: ל"א קסו, רס. א"ת קמג, שסה, חס.

כג, י: ל"א לז. א"ת קמו.

כג, כא: א"ת יב.

כג, כג: א"ת רכט.

כד, ב: א"ת קמד.

כד, ה: ל"א קסג. א"ת קמה, קמו.

כד, ו: ל"א קלו, קעב. א"ת מג, קמו, קצא.

כד, ט: ל"א קעו. א"ת רמח.

כד, יז: ל"א קלו, קלח. א"ת כד, מד, קה, קמו, קמח.

כד, כא: א"ת תד.

פנחס

כז, כ: ל"א קכח. א"ת קמט.

כח, ו: ל"א קנח. א"ת קנ.

כח, די"טו: ל"א קנח. א"ת קנ.

כט, לה: ל"א רס. א"ת שסה.

מטות

לב, א: א"ת קג.

לד, י: ל"א קכט. א"ת תלג.

לא, ג: ל"א כה. א"ת עו, עח, תיד.

לא, יז: ל"א ד. א"ת תו.

מסעי

לג, ט: ל"א פד, פה. א"ת קנב.

ה" סז, סח.

דברים

א, א: ל"א קח. א"ת קנג.

א, יז: ל"א רד. א"ת קנד.

ב, כח: א"ת קנה.

ואתחנן

ג, כג: ל"א סד, קכב. א"ת קנו, קפו, שעט.

ג, כד: א"ת רפא.

ד, ד: ה" סג.

ד, ז: ל"א קיג, קלה. א"ת קנו, קנח, תלח.

ד, טו: ל"א ריח. א"ת תב.

ד, כד: ל"א רמה. א"ת מד, קיא, קנח, קסז.

ד, כו: א"ת ב.

ד, ל: ל"א רנו. א"ת תנו. ה" יד.

ד, לד: א"ת עט.

ד, לט: ה" חא.

ה, יב: א"ת צט, תפד.

ו, ד: ה" יב, יג.

ו, ה: א"ת קסו, רג. ה" יב.

ו, כה: ל"א קכב. א"ת קנו.

עקב

ז, יז: ל"א קי.

ז, יח: ל"א קי.

ח, ד: א"ת קנט.

ח, י: א"ת קל.

ח, יט: א"ת קפ.

(ט, כז: ל"א קמט. א"ת שפד).

י, יב: ל"א טז. א"ת קס, קסא, קסב, קסג.

י, יז: א"ת קל. ה" יג.

י, כ: ל"א רמה.

יא, ד: א"ת קכג.

יא, יב: ל"א קכ. א"ת קסד, קסה.

יא, יג: א"ת קסו.

יא, יד: א"ת קסו.

יא, טז: ל"א קצט. א"ת תפא.

יא, כא: ל"א עדר.

יא, כב: א"ת קסו, קסח.

ראה

יג, ה: א"ת מג, קיא.

יג, טו: ל"א רנד. א"ת רסב. ה" סט, ע.

יד, א: ל"א קפו. א"ת קצב.

טו, יט: ל"א רט, רי. א"ת קעא

שפטים

טז, יח: א"ת קעב, קעג.

יז, ח: א"ת רג.

יז, ט: ל"א קלד. א"ת שיב.

יז, טו: ל"א יא. א"ת תקג.

לג,ה: ל"א צט. א"ת נו, שלז.
 לג,יז: ל"א סב. א"ת מד, קפו.
 לג,כא: ל"א קסד, רלב. א"ת ר, שע.
 לג,כח: ל"א קיח, קסד, קפה.
 א"ת נא, ס, ר, רמד, תצו.
 לד,ו: ה" טו.

נביאים

יהושע

א,ח: ל"א צח. א"ת קח, שכג.
 ו,כד: ל"א קפח. א"ת שלד.
 י,יב: ל"א קס, רלט. א"ת פט, צ.
 טו,יט: ל"א רלב. א"ת שע.
 כד,ב"ד: א"ת עד.
 כד,יט: א"ת מד.

שופטים

ה,ד: א"ת צב, צה.
 יד,ג: ל"א כה. א"ת עז, עח.

שמואל א'

א,יג: ל"א סד. א"ת קפו, רפה, שעט.
 ב,א: א"ת שסא.
 ב,ג: ה" סג.
 ב,י: א"ת שסא.
 ג,ד: א"ת עט.
 ה,ב: ל"א כה. א"ת עז, עח.
 ו,יב: ל"א קצב. א"ת תעט.
 ז,כג: א"ת שצא.
 י,כב-כג: א"ת שסא.
 יב,יב: ל"א צו.
 טו,ב: א"ת צט, חפד.
 טו,ט: א"ת חצט.
 יז,ו: א"ת רסט.
 יז,יד: ל"א קעז. א"ת רמח.

שמואל ב'

א,כד: ל"א רנו. א"ת תנו, תפג.
 ז,כג: ל"א ו.
 יב,יג: א"ת רסא.
 יג,ו: א"ת רלא.

יח,יג: ל"א ריג. א"ת קטו.
 כ,טז: ל"א קי.
 כ,יט: ל"א רנו. א"ת כב, קפד, תמב.
כי תצא

כא,י"א: ל"א כ. א"ת קעד.
 כב,ו: ל"א כא. א"ת תסו.
 כב,ז: ל"א סז, סח. א"ת קעה.
 כב,ח: א"ת קעז.
 כד,ט: ל"א צג. א"ת סט, קכו.
 כד,כ: א"ת קעז.
 כה,יז: א"ת צט, תפד

כי תבוא

כז,א-ב: א"ת קעח.
 כז,ח: ל"א קכה. א"ת שכז.
 כז,טו: א"ת קעט.
 כז,טז: ל"א קלד. ה" סג.
 כח,א: א"ת צב, קעט.
 כח,י: ל"א פא. א"ת שצג.
 כח,יב: א"ת קעט.
 כח,ל: א"ת ה.

נצבים

כט,כח: ל"א קכט, רנג. א"ת קעט.
 קפא, תלג.
 ל,ב: ה" יד.
 ל,ג: ל"א נו, נח. א"ת קפב.
 ל,ו: ל"א קטו, קטז. א"ת קפג.
 ל,טו: א"ת ז, קסט

האזינו

לב,ב-ג: א"ת קפד.
 לב,ה: א"ת תב.
 לב,ט: ל"א צו. א"ת נט. ה" סג.
 לב,י: ל"א קפה.
 לב,יא: ל"א צט, קלו, קסב, קפד, רכה,
 רג. א"ת נו, פג, קמ.

לב,יז: א"ת רמה.

לב,לט: ל"א ריב. א"ת פד.

וזאת הברכה

לג,א: א"ת שמג.
 לג,ב: ל"א קלט. א"ת לח, קפה, תלט.

ו,ב: א"ת נב, ש, שא, שב, שמ, שמא.
ו,ג: ל"א לו, לח, פא, קכג, קסה, קפט,
קצ, קצה, רסב, רסט. א"ת נא, עד,
צו, קפד, רסח, שא, שיח, שמב, תנט,
(רטו). ה" לב, סג.

ט,ו: ל"א רלו.

י,טז: א"ת שמב.

יא,ט: ל"א ק. א"ת מו, צו, קו.

יב,א: א"ת רפט, רצ.

יט,א: ל"א קד. א"ת שכד.

יט,כב: ל"א קנט. א"ת פה.

כה,א: ל"א ריב. א"ת יח, פד.

כז,ד: א"ת כד. ה" כג.

כז,ה: ל"א פכ, קפט. א"ת קכב, רצד.

כט,יג: א"ת נט, רנה, שלט, ת.

כט,כב: ל"א צט, קסח. א"ת ב, נו,

עג, קצג, שס.

ל,כ: א"ת עג.

לב,כ: ל"א קמא. א"ת של, שלא.

לג,ו: ל"א קפח. א"ת ריא.

לג,יח: ל"א פד. א"ת נ.

לה,י: א"ת רפו.

לח,טז: א"ת תכו.

מ,ג: ל"א סט. א"ת שיד.

מ,ט: ל"א קט. א"ת שכה.

מ,כו: ל"א רכח. א"ת רעו.

מ,לא: ל"א רכד, רכה. א"ת שפב.

מא,ד: ה" טו.

מא,ח: ל"א קיב, קסד. א"ת טז, ל, ה,

רסד.

מב,יג: א"ת עג.

מג,א"ב: ל"א סט. א"ת שיד.

מג,ד: ל"א קפה. א"ת תצה, תצו.

מג,ז: ל"א קכג. א"ת צו.

מג,כא: ל"א רנה. א"ת רסב, שי.

מד,ו: ל"א קיד, קסו. א"ת קמג, שכו.

מה,יב: ה" יז.

מח,יא: א"ת פח. ה" סג.

מט,ג: ל"א סג, צט, קפט, רנ, רנו.

כב,לא: ל"א רנב. א"ת קעט, שיז.
כג,ג: ל"א לו, קיב, קלח, קפה, רלט,
רמא. א"ת מד, נא, ס, פט, קמז,
רנח, ערה, רצט, שיט, שמג, תנד,
תצו.

מלכים א'

א,א: א"ת תנו.

(א,ב: ל"א צא. א"ת שיא).

ב,מה: ל"א קסו. א"ת קמג.

ד,ז: ל"א צו.

ה,ד: ל"א פא.

ה,י: ל"א קפו. א"ת קצב.

ה,יא: ל"א קעא, קפו. א"ת י, קצב.

ה,יג: ל"א כה, ריג. א"ת עו, עח,

קטו.

ו,ז: ל"א קכו, רלב. א"ת שכט, שע.

ז,כו: ל"א קעח. א"ת עו.

(יח: א"ת רלא).

מלכים ב'

א,ח: א"ת שלח.

ג,טו: ל"א רנט. א"ת שסג.

ד,ב: ל"א רנט. א"ת שסג, תצא.

כב,יד: ל"א קכ. א"ת קסד, רפא.

ישעי'

(א,א: ל"א רכו).

א,כב: ה סג.

א,כז: א"ת קעב, רנט.

ב,ב: ל"א קסח.

ב,ג: ל"א קכו. א"ת שכט.

ב,ה: ל"א קכו.

ב,יח: א"ת צו.

ב,כב: ל"א רנ. א"ת קמ.

ג,ו: א"ת רכד.

ג,י: א"ת קעט.

ד,ד: ל"א ריח. א"ת רצא, חב.

ד,ו: ל"א רנט. א"ת שסג.

(ה,ז: ל"א קעב. א"ת קצא).

ה,יג: ל"א קסח.

ה,טז: ל"א רסו.

א"ת לא, נו, ס, קמ, רכט, שטז, תלו, חנו. ה" מד.
 מט,ז: ל"א צ.
 נב: ל"א קמה. א"ת שפז.
 נד: ל"א קכ. א"ת קסד, תמט.
 נא,ד: ל"א ו. א"ת שטו.
 נג,ז: א"ת רח.
 נד,א: א"ת רפז.
 נד,ז: ל"א רסה.
 נד,יג: ל"א קיא, קיב, קמט. א"ת שפד.
 נד,טו: ל"א סה. א"ת שו.
 נה,א: א"ת צה.
 נה,ח: ל"א רכת. א"ת רעז, רצט.
 נה,יב: א"ת קו.
 נה,טו: א"ת רפא.
 נו,א: א"ת קעב, רנט.
 (נו,טו: א"ת שצד).
 נו,יט: א"ת לה.
 נח,ט: א"ת קעב, רנט.
 נח,יא: ל"א קסח.
 נח,יג: ל"א קכג. א"ת צו.
 נח,יד: ל"א קנט, קסח, קפה.
 א"ת פה, קעז, רפא, רפג, רצז, רחץ, שב, שיב.
 ס,יט: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
 ס,כא: א"ת קעח.
 סב,ה: א"ת רפז.
 סב,ח: א"ת עט.
 סב,י: א"ת רב.
 סג,ט: ל"א רנג. א"ת קעט.
 (סג,טו: ל"א ו).
 סו,א: ל"א קלב. א"ת תלה.
 סו,ד: א"ת ריב.
 סו,ח: א"ת דש.
ירמ"י
 ב,ב: א"ת שנו.
 ב,ג: ל"א צא, קל, קעו. א"ת ב, מג, קיח, תכד, תלד.
 ב,לו: ל"א קצו.
 ג,יד,כב: ל"א ט, רנ. א"ת קמ.
 ד,ג: א"ת תמב.
 ה,כב: א"ת רצג.
 ט,כב: ל"א קנו. א"ת קנא, שכא.
 ט,כג: ל"א קנו. א"ת קנא, קעב, רנט, שכא.
 טו,יט: ל"א רנד. א"ת רסב.
 יז,ז: א"ת רסט.
 יח,ו: ל"א קסג. א"ת קמה.
 כג,כד: ה" לב.
 ל,יז: ל"א קכ, רנד. א"ת קסד, רסב.
 לא,ב: א"ת לה.
 לא,יב: ה" יח.
 לא,כ: א"ת תה.
 לג,יג: ל"א קסד. א"ת ר.
 נא,מד: ל"א קסב.
יחזקאל
 א,א: ה" נט.
 א,ד: ל"א כט. א"ת קלד, קנט.
 ה" סו.
 א,ה: ל"א רה. א"ת ח.
 א,י: ל"א רה. א"ת ח.
 א,יג: ה" סג.
 א,יד: א"ת קפד.
 א,כד: ל"א סד, עדר. א"ת קפז, רח.
 שפ. ה" כ.
 א,כו: ל"א כט, קכב, קפה. א"ת כג, קלד, רג, חצו. ה" יט, סו.
 ב,ט: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
 ב,י: ל"א רכה.
 טז,ו: ה" כא.
 טז,ז: ל"א קכד, ריב. א"ת פד, פו.
 יז,יג: א"ת קסב, רכט.
 כד,ו: ל"א רטז. א"ת שעד.
 כט,ג: ל"א כה. א"ת עז, עח.
 לב,כז: ל"א רסג.
 לז,ג: ל"א ו. א"ת שטו.
 לז,ז: ה" סג.

ב,כ: ל"א קפג. א"ת תמו.
ג,ז: ל"א רמז. א"ת נא, קיד.
ג,יא: א"ת צט, תפד.

זכרי

ב,יד: א"ת רפח.
ג,ז: א"ת מד.
ד,ז: ל"א רכח. א"ת רעז.
ד,י: ל"א רכח. א"ת רעז.
ה,ב: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
ה,ד: ל"א קצד. א"ת רי.
ט,ט: א"ת מד.
יד,ח. ל"א קסו. א"ת קמג.
יד,ט: ל"א קסו. א"ת קמג, קפד.

מלאכי

ב,ו: ל"א רנד. א"ת רסב.
ב,ז: ל"א קסח.
ג,ו: ה" כגא.
ג,ז: א"ת שצד.
ג,י: א"ת קעט.
ג,כד: ל"א קמב. א"ת נח.

כתובים

תהילים

א,ב: ל"א קכב.
א,ג: ל"א קפז. א"ת קצב.
ג,ט: ל"א רס. א"ת שסה.
ה,י: א"ת שי.
ט,ב: א"ת רב, רג.
ט,ג: א"ת רג.
י,ד: ל"א כא. א"ת חכב.
יא,ה: ל"א סח, קל. א"ת קעה, רלד, תלד.
יב,ה: ל"א כא. א"ת שב, חכב.
טז,ג: ל"א ריט. א"ת רד.
טז,ח: א"ת רה, תיא.
טז,יא: ל"א רנח.
יז,יד: ל"א רסט. א"ת רו.

לה,כג: ל"א רסח.
מד,ל: ל"א קכט. א"ת חלג.
מח,לא: ל"א קלג.

הושע

ו,ב: ה" כא.
יא,א: ל"א רג, רס. א"ת קל, קמ, שסה.
יא,ג: ל"א ס. א"ת שג, שה.
יב,א: ל"א פא.
יב,ת: א"ת מח.
יב,יג: א"ת כג, צה.
יד,ב: ל"א רנו. א"ת תנו. ה" טו (הערה 12).

יואל

ב,כו: ה" סג.

עובדי

א,א: ה" כג.
א,יח: א"ת מד, שלג.

עמוס

ב,ט: א"ת מה.
ג,ג: ל"א קסב.
ג,ז: ל"א קכג. א"ת צו.
ז,ב: ל"א רג, רס. א"ת קמ, שסה.
(ז,ה: ל"א קעז. א"ת רמח).
ט,יא: ל"א קסא. א"ת שלב.

יונה

א,ה: ל"א רג. א"ת קמ.

מיכה

ד,ב: ל"א קכו. א"ת שכט.
ו,ח: ה" לא.
ז,ה: ל"א ריט. א"ת קמד.
ז,טז: א"ת עג.
ז,יח: ל"א צז, רנו. א"ת שעז, חנו.
ה" כב.

ז,כ: ל"א קיד, קפז, קפט. א"ת ב, טז,
ל, קכב, קעב, רב, רנט, שכו, שעז,
תמ, תעז.

חבקוק

ב,ד: א"ת מד, רנה.

- יז,טו: ל"א רסט. א"ת רו.
 יח,ז: א"ת רצב.
 יח,יב: ל"א קס. א"ת צ, רסח.
 יח,לא: א"ת רג.
 יט,ג: ל"א קכב. א"ת קנו, רו.
 יט,ח: ל"א קסד, קע. א"ת י, ר.
 יט,ט: ל"א קכב.
 כ,ב: א"ת רט.
 כא,ג: ל"א קלד. א"ת קב, תלו.
 כב,ד: א"ת תצה.
 כב,ז: ל"א קעו. א"ת רמח.
 כג,ה: ה" כה.
 כה,ד: ל"א קצד. א"ת רי.
 כה,ו: א"ת רלב.
 כה,יד: א"ת ריא.
 כז,ד: ל"א יב. א"ת תקב. ה" כו.
 כז,יא: א"ת רנב.
 כט,יא: א"ת רנח.
 לב,ב: א"ת קעח.
 לא,כ: ל"א רנא. א"ת קעט, ריג.
 לב,י: א"ת ריב.
 לג,ה: ל"א קצה. א"ת רטו, רפא.
 לג,ו: ל"א עא, צא, צו, צח, עדר.
 א"ת ל, מד, ס, פו, קפא, רטו, רלג,
 רמא, רפה, שכג, תכד.
 לג,ט: ל"א רסד. א"ת שמו.
 לג,יח: א"ת טו, קסה, ריט, רכ.
 לג,כ: א"ת קו.
 לד,ד: א"ת קא, קג, ריז, (ריח).
 לד,ט: ה" סג.
 לד,י: ל"א צב, קפח, ריא. א"ת סו,
 ריד, שלד.
 לד,יא: ל"א קפח. א"ת שלד, תנה.
 לד,טו: ל"א ג, קפו. א"ת טו, קד,
 קסה, קצב, ריט, רכ, שז.
 לה,י: ל"א קמ. א"ת רכג.
 לו,ד: א"ת רכא, רכב.
 לו,ו: ל"א קצה. א"ת רטו, רכב.
 לו,ז: ל"א רמט. א"ת קכ.
- לט,ה: ל"א רנה. א"ת רסב.
 (מב,ג: ל"א קסו. א"ת קמג).
 מב,ט: ל"א רנט. א"ת שסג.
 מג,ג: א"ת רכד.
 מז,ו: ה" כו.
 מח,כ: א"ת רכח, רכט.
 מט,ה: א"ת ש.
 מט,יח: א"ת רכה.
 נ,ב: ל"א כה. א"ת עז, עח.
 נ,ג, ה" נ.
 נ,טז,יח: א"ת רכו.
 נא,ז: א"ת ק, רעג.
 נא,יז: ל"א קמו. א"ת קעב, רנט,
 שב.
 נב,ג: ל"א קפו. א"ת מד, עג, תמ.
 ה" לו.
 נה,כג: א"ת רה.
 נו,ט: ל"א ט. א"ת רג, שט.
 ס,יז: ל"א פה. א"ת קנב.
 סב,יג: ל"א רמא. א"ת רעג, עדר,
 ערה.
 סז,ג: ל"א כד. א"ת שכב.
 סח,ה: ל"א עט. א"ת תא.
 סח,כ: ל"א רנו. א"ת תנו.
 סח,כו: א"ת רג.
 סח,לב: א"ת רלה.
 סט,יד: ל"א רכה. א"ת רנ, רסג,
 רעח.
 סט,לו: ל"א קעו. א"ת רמח.
 עא,ט: א"ת רנט.
 עז,ט: א"ת רלה.
 עז,טז: א"ת עט.
 עז,כ: א"ת רלא.
 עח,ה: א"ת ב.
 עט,א"ב: א"ת סו.
 פא,ד: ל"א קיח. א"ת רמד, רמה,
 רסא.
 פא,ח: א"ת רמו.
 פא,י: א"ת רפו.

א"ת כד, לח, ס, סג, צה, קיד, קמ,	פב, ו: א"ת צד.
קעח, קעט, קצא, קצב, רנח, ער,	פד, ו: א"ת רנח. ה" כח.
שסה, תכד, תלח.	פד, יב: ל"א פא, קטז, קע, קעז, קעט.
קד, לא: ל"א ח, קטו. א"ת קפג, רלו,	א"ת י, עא, פ, עג, קפא, רמח,
רלט.	שנח.
קו, ב: א"ת רב.	פה, ג: א"ת רסא.
קו, מז: א"ת רמט.	פה, ח: א"ת קו.
קו, כג"כד: ל"א י, רלה.	פה, יד: ל"א רסג.
קט, כב: א"ת רג.	פו, א: ל"א קסו.
קי, ב: א"ת נא.	פו, ב: ל"א רמב. א"ת תצב.
קי, ז: א"ת רלח.	פט, א: א"ת רלו, שכא.
קיא, א: א"ת רג.	פט, ג: ל"א קד, קיב, רכה רג. א"ת ב,
קיא, ד: ה" יא.	כט, עג, קמ, רלב.
קיא, ה: א"ת רלו.	ד, יא: א"ת רעא.
קיא, ו: ל"א צד. א"ת ל, רמג.	צא, יא: א"ת רעא.
קיא, י: ל"א ז, כו, צא, קכט, קל, קסד,	צא, יד"טו: א"ת קו.
קפח, רג, רכד. א"ת כז, כח, קעח,	צב, א: ל"א קכו. א"ת יג.
קפא, קפד, ר, רא, שיח, שלה, שפב,	צב, ג: א"ת רנה, רעט, שפג.
תד, תכד, תלג, תלד.	צב, י: ל"א קעה. א"ת סב, עב, רס,
קיב, א: א"ת לו, עדר.	שנט.
קיד, ג: ל"א רלט. א"ת רעו.	צב, יג: א"ת רנו.
קטו, י: ל"א רמו. א"ת קיג.	צב, טז: ל"א רטו. א"ת רנו.
קטז, ה: א"ת נה.	צו, ו: ל"א סו. א"ת שו.
קטז, טו: ל"א רט. א"ת קעא.	צו, ה: א"ת רס.
קיה, ה: א"ת קו, רסו.	צו, יא: ל"א מז, קל. א"ת שצד, תלד.
קיה, יב: ל"א רח. א"ת רפ.	צח, א: ל"א קצב. א"ת תעט.
קיה, יז: ל"א רמו. א"ת קיג.	צח, ג: ל"א רכא.
קיה, כ: ל"א קלה, רכא. א"ת נט,	צח, ו: ל"א רסו.
קעב, קפד, רנט, תלח.	צח, ח: א"ת רס.
קיה, כג: ל"א פב. א"ת רצד.	צט, ט: א"ת רמ.
קיט, יח: ל"א קעט. א"ת עא, פ.	קא, ה: ל"א קעז. א"ת רמח.
קיט, נט: א"ת רמו.	קא, ז: א"ת רמח.
קיט, סב: ל"א רמב. א"ת תצב.	קב, : ל"א קלג.
קיט, פט: ל"א עא, עדר. א"ת מד,	קג, יט: ל"א קפג. א"ת חמו.
רלג.	קג, כ: ל"א עח. א"ת רנג, ת.
קיט, צו: ל"א קעט. א"ת עא, פ.	קד, ד: א"ת שז.
קיט, צח: א"ת רסח.	קד, כא"כב: א"ת ער.
קיט, צט: א"ת תצג.	קד, כד: ל"א צא, קז, קי, קלה, קסח,
קיט, קל: א"ת רג.	קעב, קפו, רמח, רג, רנב, רס.

משלי

א, ה: ל"א קע. א"ת י.
א, ט: ל"א צה. א"ת סח.
א, כ: ל"א צא, קלא, קלב, קסט.
א"ת קסה, שיא, שיב, שיג, תלה.
ג, ג: א"ת ה.
ג, ו: ל"א קלא, רנו, רנט. א"ת לט,
קפא, רנב, שסג, תנו.
ג, ח: ה" סג.
ג, יט: ל"א כז, צא, קז, קכ, קל, קלה,
רג, רכה. א"ת כ, כז, כת, סג, קסד,
רא, תכד, תלד, תלח, תעז.
ג, כ: א"ת שנ.
ד, כב: א"ת קעח.
ד, כז: א"ת יד.
ה, ה: ל"א קב. א"ת נד.
ה, יט: ל"א קד, רכה. א"ת שנט.
ו, ו: א"ת שמה.
ו, ט: א"ת שלט.
ו, כג: א"ת קלב.
ז, ה: א"ת שדמ.
ח, כא: ל"א קעו. א"ת קיח, קעח.
ח, ל: א"ת לא, עד.
ט, א: א"ת רנח, תד.
ט, ג: א"ת תעט.
י, ה: ל"א ב. א"ת נא, שז.
י, כה: ל"א קכג. א"ת טו, צז.
יא, ב: ל"א עד, קסו. א"ת קמג, קצ.
יב, ד: א"ת כד.
יב, ט: א"ת שנב.
יב, כז: ל"א קפ.
יג, טז: ל"א רלז. א"ת שסט.
יג, כה: א"ת תנה.
טו, ג: ל"א קצב. א"ת תעט.
טו, טו: א"ת חמח.
טו, כ: ל"א קיב, קלא, קסא. א"ת מג,
שלב, תלה.
טו, כג: א"ת קעט.
טו, כז: א"ת שסז.

קיט, קס: א"ת רו.
קיט, קסכ: ל"א רסד. א"ת ערב.
קכא, ה: א"ת רסד.
קכד, ז: ל"א קסד. א"ת ר.
קכו, א-ג: ל"א רכת. א"ת רעז.
קכו, ו: א"ת קכג, רמב.
קכו, ז: א"ת רמב.
קלב, ט: ל"א כט. א"ת קלד. ה" סו.
קלג, ב-ג: ל"א רנ. א"ת קמ.
קלד, ב: א"ת צג.
קלה, א-ב: א"ת רסה.
קלה, ד: ל"א קיג. א"ת צה, קנו.
קלו, : א"ת רב.
קלו, י: ל"א קכד. א"ת פד.
קלו, יג: ל"א רלט, רסא. א"ת רעו.
קלח, ב: ל"א רנב. א"ת קעט.
קלט, ב: ל"א צט. א"ת נו.
קלט, ה: ל"א קסה, קסת, רנד.
א"ת מד, נא, רג, רסב. ה" סט.
קלט, יב: ה" לז.
קלט, טז: ה" ד.
קלט, טו-יז: ל"א רנו. א"ת תנו.
קלט, כא: א"ת תמא.
קמב, ג: ל"א רטז. א"ת שעד.
קמה, א: א"ת קל.
קמה, ג: ל"א קסד. א"ת ר.
קמה, ח: ה" יא.
קמה, יח: א"ת קעב, רנט.
קמה, יט: ל"א ח, קעב, ריא. א"ת יט,
קצא, רלז, רנ, רנא.
קמו, א-ב: א"ת רנד.
קמו, ד: ל"א קסד. א"ת ר.
קמו, ה: א"ת רסז.
קמו, ח: ל"א כז. א"ת רא.
קמו, י: ל"א ריג. א"ת קטו.
קמו, יא: ל"א ריג. א"ת קטו.
קמח, א: ל"א עא. א"ת רלג, רמא.
קמט, י: א"ת רמט, שכ.
קנו, ו: ל"א רא. א"ת מד, רל.

ל,יט: א"ת רחץ.	טו,ל: ל"א ג. א"ת שח.
ל,כ: א"ת תל.	טז,א: א"ת רנ.
לא,ג: א"ת שדמ.	טז,ג: א"ת רה.
לא,ד: א"ת כד.	טז,כח: ל"א קו, ריב, רסט. א"ת יח,
לא,טו: א"ת טו.	ס, פד, קעב, רלה, רנט. שב, שיח,
לא,יח: ל"א קפח. א"ת שלד.	שעו, תנה.
לא,כא: ל"א קפח. א"ת שלה.	טז,לא: א"ת ל.
לא,כג: ל"א עט, קלט, קעט. א"ת נט,	טז,לב: א"ת תטז.
עא, קעג, תא, תד, תלט.	יז,ו: א"ת לא.
לא,כו: ל"א רעג. א"ת רלה.	יט,ב: א"ת ת.
לא,ל: ל"א ד, קי, קפח. רכא.	יט,יא: ל"א רג, רנו. א"ת קמ, שנה,
א"ת שלד, חו.	תנו. ה" סג.
איוב	יט,כג: א"ת תכו.
ב,א: א"ת רסא.	כ,כא: ל"א קב. א"ת נד.
ה,ז: ל"א צח. א"ת שכג.	כ,כו: ה" כד.
ז,יח: ל"א רא. א"ת רל.	כא,א: א"ת ריז.
יא,ו: ל"א קכג. א"ת צו.	כב,ד: א"ת שנה, חיד.
יב,יא: ל"א קכג. א"ת צו.	כב,ט: ל"א קו. א"ת שעז.
יב,יב: ל"א קצד. א"ת רי.	כב,יג: א"ת רצה.
טו,ה: ל"א לה.	כג,טו: א"ת לא, ס.
טו,טו: ל"א קסת. א"ת שצד.	כד,ג: ל"א צב, רנג. א"ת סו, קעט.
יט,כו: ל"א רסא.	כד,ד: ל"א ו, עה, פח, קצג.
כ,כו: א"ת תכב.	א"ת שצו, ת, תצט.
כב,כח: ל"א רסא.	כד,טז: ל"א קל, קעז. א"ת רמח,
כה,ב: ה" כט, לו.	שלו, תלד.
כו,יא: ל"א רסד.	כה,ג: ה" סכד.
כח,יב: ל"א א, ז, קכג, קלד, קלה,	כה,יג: א"ת לו.
קעב, קפא, רג, רכח, רלה. א"ת א,	כה,כה: ל"א ב, ג. א"ת קכו, שז.
לו, כז, כח, פב, צה, צו, קצ, קצא,	כו,יג: א"ת מד.
רנח, רעז, שמח, שמט, תלח, תמה.	כו,יא: ל"א קפו, רלט. א"ת פט, קכג,
כח,כז: ל"א קסד. א"ת ר.	קצב.
כח,כח: ל"א עד, קטז, קעז.	כו,יט: ל"א קסד, רג, רנד, רס.
א"ת רמח, שנג.	א"ת לא, קל, קמ, קסה, ר, רב,
לא,א: ל"א קצו.	רסב, שסה.
לג,לג: ל"א קכט, קסד, ער. א"ת לג,	כח,ד: א"ת תמא.
ר, תלג.	כח,כג: א"ת תפו.
לד,יט: ל"א כז, קסב, קעב.	כט,ד: א"ת קעב.
א"ת קצא, רא.	ל,ד-ה: א"ת שיו.
לו,ב: ל"א קעו. א"ת קיח.	ל,טו: ל"א עח. א"ת ת.

קהלת

א,א: ל"א רכב. א"ת שעא.
 א,ד: א"ת טו.
 א,ה: ל"א רכ. א"ת תצו.
 א,ז: א"ת קעט.
 א,ח: ה" לג.
 א,ד: ל"א רכ. א"ת שעא, תמו.
 ה" לג.
 ב,יג: ל"א קע, קעא, רפו. א"ת ב. י.
 קצב, רסח, שסא.
 ב,יד: א"ת רו, שיח, תכו.
 ג,א: ל"א קו, רלח. א"ת סג, שסח.
 ג,יד: ל"א צב. א"ת סד.
 ג,כ: ל"א קסב.
 ד,א: ל"א רסט. א"ת רצג.
 ד,ו: ל"א רס. א"ת שסה.
 ה,א: ל"א קצא. א"ת שסב.
 ה,ז: ל"א קלה. א"ת תלח.
 ה,י: ל"א רלח. א"ת קצו, שסח.
 ז,א: ל"א רס. א"ת שסד, שסה.
 ז,ט: א"ת שמט.
 ז,יב: ל"א י, עד, צו, קו, קכג, קכד.
 ריב, ריד, רלב, רלה, רמח, רנ.
 א"ת מה, סג, פד, פו, צו, קיד, קמ,
 קצ, שנא, שע. ה" מט.
 ז,יד: ל"א קי, קעח. א"ת עו, רס,
 שלא.
 ז,כג: א"ת כ.
 ח,א: א"ת צב.
 ח,ד: א"ת ריו.
 ט,ז: א"ת רפב.
 ט,יד: ל"א ט, י, קטו. א"ת שט.
 ט,טו: ל"א י.
 ט,יח: א"ת תנה.
 י,א: א"ת תנה.
 י,ז: ל"א פד. א"ת נ.
 יא,ג: א"ת קנט.
 יב,יג: ה" סו.

לו,ז: ל"א רסג.
 לו,כב: א"ת קפה.
 לו,כח: ל"א פט. א"ת סא.
 מא,ג: ל"א רנ. א"ת לא, קמ.
שיר השירים
 א,א: ל"א סד, עדר. א"ת קפו, רג.
 א,ד: ל"א קעג. א"ת קפח.
 א,ה: ה" סג.
 א,ו: ל"א עדר.
 א,ז: א"ת קפט.
 א,ח: ל"א עד. א"ת קצ.
 א,ט: ל"א קס. א"ת צ.
 א,יד: ל"א קעב. א"ת קצא.
 ב,ג: ל"א קפו. א"ת קצב.
 ב,ה: א"ת קצג.
 ב,ז: ל"א קל. א"ת קטו, תלד.
 ב,ט: ל"א ד. א"ת קצד, תו.
 ב,יד: ל"א נא. א"ת קצה.
 ג,יא: ל"א יט, פט, קו, קעט. א"ת סג,
 עא, פ, קצו, קצו.
 ד,ג: א"ת קצח.
 ה,א: ל"א כח, לו. א"ת קצט, שיט.
 ה,יא: ל"א קסד, רלה. א"ת ר.
 ז,ו: ל"א ג.
 ז,ז: ל"א ע.
 ז,יב: ל"א כו. א"ת רא.
 ח,ו: א"ת שפו.
 ח,ז: ל"א י, רלה, רס. א"ת שסה.
 ח,ח: א"ת לא.
 ח,יב: ל"א קיח. א"ת רמד.
רות
 ב,ט: ל"א קו. א"ת קד, שעז.
איכה
 ב,ח: ל"א סה. א"ת שו.
 ב,ט: ל"א פ. א"ת רצו.
 ב,יז: א"ת שמו.
 ג,כג: ל"א רסו.
 ג,מא: א"ת רפא.

דה"א	אסתר
ה,א: ל"א קא. א"ת נג.	ב,יב: ל"א רלח. א"ת קכג, שסח.
יד,יז: א"ת שסד.	דניאל
טז,כו: ל"א סו. א"ת רנח, שו.	ב,כב: א"ת שעג, שצד.
יז,כא: ל"א סד. א"ת קפו, שי, שפ.	ז,ט: א"ת ל.
כח,ט: ל"א רלו. א"ת רנה, שסט,	ח,יב: א"ת רלה.
שעה.	ט,יח: ה" סג.
כט,יא: א"ת צה, רו.	עזרא
כט,יד: א"ת רג.	א,י: ל"א קעב. א"ת קצא.
כט,כה: ל"א קכח. א"ת קמט.	נחמי
דה"ב	ט,ו: ל"א קכג. א"ת צו.
ח,ד: א"ת רצג.	
כ,כא: ל"א רכה. א"ת רעח.	

ד. מפתח מאמרי חז"ל

תלמוד בבלי *

ברכות

- יב, א – מאימתי קורין את שמע: ה" לה.
- ג, א – אר"י .. (פ"א הייתי מהלך בדרך) ונכנסתי לחורבה א' .. (מתורבות ירושלים) להתפלל בא אליהו וכו' ה" לך להתפלל חפלה קצרה: ל"א קלט. א"ת תלט.
- הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו: ל"א רפא, חכט.
- ואי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם: א"ת תל.
- ד, א – לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני כר שכל מלכי מזרח ומערב ישנים כר ואני חצות לילה כר שכל מלכי כר ואני ידי מלוכלכות בדם וכו': ל"א רמב. א"ת תצב.
- ה, א – לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר: א"ת רנב.
- אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה: א"ת קפה.
- ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל .. ע"י יסורין ואלו הן תורה א"י והעוה"ב: א"ת רצ.

(*) הציונים אשר נסמנו – כגון יבא – מסמנים משנה.

- ו, א - עשרה קדמה שכינה ואחיא: א"ת יב.
 שהקב"ה מניח תפילין: ל"א עג. א"ת קכט.
 נשבע ה' בימינו .. זו תורה .. ובזרוע עזו אלו תפילין: א"ת עט.
 הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו א"ל ומי כעמך ישראל וגו' .. בחד
 ביתא בשאר בתי .. כי מי גוי גדול וכו': ל"א קלה. א"ת שצג, חלו.
 חלה.
- ו, ב - דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזין בהן: א"ת רסא.
 אליהו לא נענה אלא בתסלת המנחה: ל"א עו. א"ת שצח.
 ו, ב - כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה: ל"א כט. א"ת קלד (ע"פ גי'
 הצ"צ בהוספות סי' סו עיי"ש).
- ו, א - מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו: א"ת תסא.
 ו, ב - מותר להתגרות ברשעים בעה"ז שנא' עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי
 תורה יתגרו בס: א"ת תמא.
 ח, א - לעולם יכנס אדם שני פתחים בביהכ"נ וכו': ל"א רכא.
 גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים: א"ת תה.
 ח, ב - כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה השיעי
 ועשירי: ה" מה.
- י, א - שעשה לה דדים במקום בינה: א"ת שנט.
 י, א - צר צורה בתוך צורה: ל"א רעא.
 י, ב - מ"ד לא תאכלו על הדם לא תאכלו קדם שתחפלו על דמכם: ל"א רטו.
 א"ת שעד.
- יא, א - התפילין .. נאמר בהם פאר: ל"א קלה. א"ת חלו.
 י"ב, ב - ולא זכיתי שתאמר יצ"מ: א"ת שז.
 יד, א - כל הלך ד' ימים בלא חלום נקרא רע שנא' ושבע ילין וגו': א"ת תכו.
 יד, ב - כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו: א"ת רמה.
 הרצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלימה יפנה: ל"א ע.
 יז, א - העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' כר אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם
 בראשיהם ונהנים מזיו השכינה: ל"א רסב.
 עולמך תראה בחייך: ל"א רסב.
- יז, ב - כל העולם כולו נוונים בשביל חנינא בני חנינא בני די לו בקב תרובין
 וכו': ל"א קסה, רו. א"ת טו, קכג, קסת, תנה.
 כ, ב - אמר מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע כתיב בתורתך אשר לא ישא גר הלא
 אתה גושא פנים לישראל כר אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל וכו':
 א"ת קל.
- כב, א - פתח פיך ויאירו דבריך: א"ת ס, צב.
 כו, ב - תפילות אבות תקנום: א"ת רנה.
 תפילות כנגד המדין תקנום: א"ת קצח.
 כז, ב - יה"ד שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר דם .. ולואי: א"ת שפט,
 חמב.

- י"ל, ב – אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש: א"ת נו, תיח, תג.
 חזייה דהוה קא בדה טובא .. א"ל אנא תפילין מנחנא: ל"א פא.
 לא, א – אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו: א"ת
 תכו.
 לב, א – אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר: ל"א פו.
 שתפטו משה להקב"ה וכו': א"ת קד.
 ומה כסא של שלש רגלים וכו' כסא של רגל אחד כו': ל"א כו. א"ת
 עד.
 לג, א – וכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו: ל"א קצג. א"ת חצט.
 לג, ב – הא"ל הגדול הגבור כו' אי לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא ואתו
 אנשי כנה"ג ותקנינהו בתפילה וכו': ל"א רסא.
 יראת שמים .. לגבי משה מילתא זותרתא היא: א"ת קסה. ה" סג.
 ילד, ב – אם שגורה תפלתי בפי וכו': א"ת רנ.
 לד, ב – מקום שבע"ת עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין: ל"א קח. קעב.
 א"ת לו, קצא, רג, רנו.
 יין המשומר בענביו: ה" כה.
 לה, א – תרושי המשמח אלהים ואנשים אם אנשים משמח וכו': א"ת רג.
 לה, ב – [כאן בזמן שישראל] (צדיקים) עושים רצונו של מקום כו': ל"א רלט.
 א"ת פט, קסו.
 רשב"י אומר אפשר אדם כו' חורע בשעת זריעה כו' תורה מה תהא עלי
 וכו': א"ת קח.
 הרבה עשו .. כרשב"י ולא עלתה בידן: א"ת תפת, תקא.
 מ, ב – כל ברכה שאין בה הזכרת השם כו' שאין בה מלכות אינה ברכה: ל"א
 קסו.
 מח, ב – וכל כך למה (היו מאריכות בדבריהן – רש"י) .. כדי להסתכל ביפיו של
 שאול: ל"א פד. א"ת קנב.
 ינא, ב – בש"א שברא מאור האש ובה"א בורא מאורי האש: ל"א קל. א"ת
 תלד.
 נב, א – ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול: (ראה לקמן ב"מ נט, ב).
 נב, ב – וב"ה סברי טובא נהורא איכא בנורא: ל"א קל. א"ת תלד.
 נג, ב – גדול העונה אמן כו' שהרי גוליידין יורדין ומתגרין במלחמה וגבורים
 יורדין ומנצחין: ל"א קפט. א"ת קכב.
 נד, ב – ארבעה צריכין להודות: ל"א מט.
 נה, א – בצל א"ל היית וידעת: ה" תא.
 ידע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ: ל"א קכו, רנג.
 א"ת יג, קכ, קעט.
 נה, ב – אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו (מה שהוא מהרהר ביום –
 רש"י): א"ת רו.
 נו, ב – שינה אחד מששים למיתה: ל"א רסז.

נה, א – וברוך שברא כל אלו לשמשני*: ל"א כט. א"ת קלד.
 נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות: א"ת תע.
 סא, א – אשה מזרעת תחילה יולדת זכר: ל"א קל. א"ת תלד.
 ס, ב – דר"ע דהוה קאזיל באורחא וכו' כבייא לשרגא כו' אכלי לחמרא אמר כל
 דעביד רחמנא לטב: ל"א סח. א"ת קעה.
 סא, א – דו פרצופין ברא הקב"ה באדה"ר וכו': ל"א קסה, קסת, רנד. א"ת י,
 יא, צט, רסב, תט, חפד.
 דגברא סגי ברישא וכו': ל"א קסח.
 כליות יועצות: ל"א קנח. א"ת קנ.
 לב מבין: ל"א קסד, רנד. א"ת קעט, ר, רג.
 סא, ב – צדיקים יצ"ט שופטן .. רשעים יצ"ר שופטן: א"ת שעב.
 סג, ב – שאין ד"ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה (ראה לקמן זח"ב
 קנח, ב).
 סד, א – יענך ה' גו' אלקי יעקב ולא אלקי אברהם ויצחק מכאן לבעל הקורה
 שיכנס בעובי של קורה: א"ת רט.
 ת"ח .. וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך: ל"א רנג. א"ת קעט, תנה.

פאה

*א, א – ותלמוד תורה כנגד כולם: א"ת קעט.

שבת

ד, ב – שדי נופו בחר עיקרו: ל"א צג. א"ת סט.
 י, א – ת"ר שעה ראשונה מאכל לודים שני כו' שלישית כו' רביעית כו' חמישית
 כו' ששית כו': ל"א רו. א"ת תכב.
 יא, א – כל עיר שגגותי גבוהין מביהכ"נ לסוף הרבה: ל"א כא. א"ת תכב.
 ל, ב – א"ת שושנים אלא ששונים: ל"א יז.
 שאין שכינה שורה .. אלא מתוך שמחה של מצוה: א"ת רג.
 לא, א – מפני מה עיניהן של תרמדין תרוטות: א"ת רצג.
 גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל א' דחפו
 כו' דעלך סני לחברך לא תעביד וכו': ל"א סז-סח. א"ת קעה, תנא.
 נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה: ל"א עט. א"ת תא.
 לא, ב – יראת שמים .. מפתחות החיצוניות: א"ת קפד.
 לב, א – כי יפול הנופל ממנו ראוי זה ליפול: א"ת קעו.
 שמגלגלין זכות ע"י זכאי: ל"א רכ. א"ת תצו
 לב, ב – עד שיבלו שפתותיכם מלומר די: ל"א קיח. א"ת מד, רמד.
 לג, א – סימן לעבירה הדרוקן: ל"א ד. א"ת תו.
 לג, ב – נשים דעתן קלה עליהן: ל"א קסח.

(* צ"ע. ועיין ברשימות הצ"צ לתהלים צח, ז (מוכא בהוספות לט' מד"ל וא"ת סי' סו –
 ראה שם ע' 42 שו"ה בסש"ב) שגורס מאמר אחר לגמרי – מוכא לעיל ברכות ו, ב.

- לד, ב - בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה ספק כולה מן היום ספק כולה מן הלילה: ל"א רג. א"ת כז.
- מ, ב - כל מקום מותר להרהר חוץ כו' לאפרושי מאיסורא שאני. ל"א קפג. א"ת חמו.
- נה, א - חותמו של הקב"ה אמת (ועיי"ש פי' רש"י): ל"א קיד. א"ת שכו, חיו.
- נה, ב - ד' מתו בעטיו של נחש (שלא חטאו - רש"י) .. ועמרם אבי משה: ל"א צה. א"ת סח.
- נט, ב - וכתיב בהו בצדיקים ותגור אומר ויקם לך: ל"א רסא (וראה סוטה יב, א).
- סג, א - ואין מקרא יוצא מידי פשוטו: ה"ג.
- סו, ב - הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה: א"ת תפח.
- סז, ב - גר גדי וסנוק לא: ל"א קעב. א"ת קצא.
- סז, ב - כל השוכח עיקר שבת כו': ל"א י, רלה.
- סח, א - בחינוק שנשבה לבין הנכרים: ל"א רלה.
- עז, ב - דברי שא חשוכא והדר נהורא: ל"א קב. א"ת נד.
- פז, ב - ר' יוסי אומר בשבעה בו (נתנו עשה"ד לישראל): ה"ג.
- פז, א - משה .. ופירש מן האשה: ל"א קטז, קעז, קעח, רלב. א"ת כג, עז, רמח, שע, שצד.
- ויגר משה דברים שקשיך לאדם כגידין: ל"א ו. א"ת שטו.
- פח, א - בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי כו' ביום תליתאי בירחא תליתאי: ל"א רמח. א"ת קיד.
- מה תפוח זה פריו קדם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע: ל"א קפו. א"ת קצב.
- פח, ב - כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל וכו': ה סג.
- הוריד טל שעתיד להתיות בו מתים והח"י אותם: ל"א קסט.
- אשר תנה הדרך על השמים א"ל הקב"ה למשה החזיר להן תשובה וכו': א"ת רנח.
- קד, א - מנצפ"ך צופים אמרום: א"ת קג.
- אלף בית אלף בינה: ל"א קח, קסא, רמח. א"ת טו, קיד, קנג, שלב.
- גימל דלית גמול דלים: ל"א צא. א"ת מג, מד, שיא, תכד.
- קוף קדוש: ל"א רנד. א"ת רסב.
- מ"ט מהדרה תגי דקוף לגבי ריש כו' אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי: ל"א קסה, דנד. א"ת רסב.
- בא ליטהר מסייעין אותו: ל"א רכ. א"ת קפד, תצו.
- שין .. אחרא כרע"י קאי: א"ת עג.
- קה, ב - מזה כנגד מדה: ל"א רמא. א"ת ערה.
- קיג, א - דר"י קרי למאני מכבודתי: ל"א קפה. א"ת תצו.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

קטו, ב"קטז, א – ויהי בנסוע כר שאין זה מקומה כר שספר חשוב בפ"ע הוא כר
ז' ס"ח כר עתידה פרשה זו שחיעקר מכאן ותכתב במקומה כר
מאי היא: ל"א קסח.

קיה, א – נחלה בלא מצרים כל המענג את השבת נותנים לו שנא' אז תחענג וגר
נחלת יעקב אביך: ל"א קפט, רלג, רנה, רסה. א"ת קכב, רסב.
קיה, ב – כל המשמר שבת כהילכתה אפילו עובד ע"א כדור אנוש מוחלין לו:
ל"א קכג, קכו. א"ת יג, צז.

אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהילכתן מיד נגאלין: א"ת חסו.
יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בצפורי: א"ת תל.
חיתי לי דלא סגינא ד"א בגילוי ראש .. דקיימית מצות תפילין .. מצות
ציצית: א"ת תצ.

קיט, ב – כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף
להקב"ה במ"ב: א"ת יא, חט.
בי מלה"ש מלויין לו לאדם בע"ש כר ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו:
א"ת שעב.

קלב, א – מה למילה שכן נכרתו עלי י"ג בריחות: ל"א רנ. א"ת קמ.
קלג, ב – הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה ה"י חנון ורחום: ל"א רמו,
רנ, רנד. א"ת קה, קיא, קמ, קסז, רסב (וראה ג"כ סוטה יד, א).
קמו, א – ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן: א"ת שעב.
קמח, ב – הנח לישראל מוטב שיהו שוגגין כר: א"ת תמא.
קנג, א – מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם: ל"א מז.
קנו, א – אין מול לישראל: ל"א קלז, קעב. א"ת קמו, קצא.

עירובין

יג, ב – ר"מ .. שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו שהוא אומר על טמא
טהור ומראה לו פנים וכר: א"ת יד.
לא ר"מ שמו אלא ר' נהוראי ולמה נקרא שמו ר"מ שהוא מאיר עיני
חכמים בהלכה ולא נהוראי שמו וכר: ל"א רמד. א"ת ה, יד, שלח.
אלו ואלו דא"ח: ל"א פח, רמו. א"ת נא, קיד, שצז, שצז.
לכל תכלה גר רחבה מצותך מאד דבר זה אמרו דוד ולא פירשו כר אמרו
יחזקאי ולא פירשו עד שבא זכרי' כר מגילה עפה וגר: ל"א קעט.
א"ת עא, פ.

יח, ב – מקצת שבחו של אדם אומרים לפניו וכולו שלא בפניו מקצת שבחו בפניו
דכתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה: ה" טו.
כא, א – ואומר אני רואה מגילה עפה וגר, [התורה]: ל"א רמח. א"ת קיד.
כא ב – כל ההוגה בהן [בכל שעה שאדם מחזר בד"ת מוצא בהן טעם – רש"י]
טועם טעם בשר: ל"א ו. א"ת שטו.
בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים עד שבא שלמה
ועשה לה אזנים: א"ת רנח.

- נג, א - דוד גלי מסכתא [שהי' יגע בתורה ומורה הוראות וכו' - רש"י] שאל
לא גלי מסכתא: ל"א רמו. א"ת קיד.
- נג, ב-נד, א. - אשכחתי' לההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישא כו' אם ערוכה
ברמ"ח אברים שלך משתמרת וכו' א"ת למצאייהם אלא
למוציאייהם בפה וכו': א"ת תעג (ראה זח"ג לט, א-ב).
- נד, א - נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו כו': ה" סג.
- סג, א - אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט: ה" ט.
- ע, ב - (ברא) [יורש] כרעי דאבוה: ל"א פב, רמ. א"ת רצד.

פסחים

- ב, א - למאיר זבא קראו יום: ל"א רנו. א"ת תנו.
- ג, א - (באיש) בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב: ל"א קיד. א"ת שכו.
ז, ב, ח, א - אין בודקין כו' ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר .. האי משך נהורא
והאי מקטף איקטופי: ל"א רמה. א"ת קיא.
- ח, א - למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה: ל"א צב, רמה, רנ.
א"ת סז, קיא, קמ, רצו, שצד.
- כז, ב - ושמו בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפור: א"ת קעח.
- מט, ב - עם הארץ אסור לאכול בשר: ל"א קצא. א"ת שסב.
- נ, א - לא כעוה"ז העוה"ב העוה"ז נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דלי"ת אבל
לעוה"ב כולו אחד וכו': ל"א נו. א"ת קפה, קפו.
- זה שמי לעלם וגו' .. לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"א
ונקרא אני באל"ף דלי"ת: ל"א רס. א"ת קפד, שסה.
- נ, ב - יש (עצל) [שפל] ונשכר: א"ת מד.
- לעולם יעסוק כו' שמתוך שלא לשמה בא לשמה: ל"א קצ, רמב. א"ת
תצב.
- נד, א - ו' דברים נבראו קודם שנברא העולם .. תורה וכו': א"ת לה.
- נו, א - משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה כו' התחילו עבדי' להביא לה
בחשאי: ל"א קלא. א"ת תלה.
- סו, ב - חציו לה' וחציו לכם: א"ת קלג.
- הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם [שישמח בו במאכל ומשתה - רש"י]
מ"ט וכו': ל"א לו. א"ת שיט.
- סו, א - פ"א חל י"ד להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם
לאו כו' מי גרם כו' עצלות שבכם שלא שמשתם כו' שכח ולא הביא
סכין מע"ש מהו וכו': ל"א קיט. א"ת קמב, תכה.
- ראה מעשה ונוכר הלכה: ל"א קיט. א"ת כ, קמב.
- פב, ב - הוראת שעה היתה: א"ת רלא.
- פז, ב - לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם
גרים וכו': ל"א קכו. א"ת שכט, תנא.

פח, א - לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב וגו' אלקי יעקב כו' ולא
 כאברהם שכתוב בו הר וכו': ל"א צג, קכו. א"ת סט, שכט.
 קו, א - זכור את יום השבת לקדשו וזכרוהו על היין: א"ת צט, תפד.
 קיב, א - וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים: א"ת עד.
 יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק: ל"א כת, קיז, קסו.
 קסח, קעד. א"ת כד, סד, קמג, קצט, רנה, חסו.
 קיב, ב - שאין כל אצבעות שוות: ל"א פג. א"ת שצה.

שקלים

יד, ד - לקיץ המזבח: א"ת שמה.
 יז, א-ג - שלש עשרה השתחויות היו במקדש .. והיכן היו משתחוים כו' כנגד
 שלשה עשר שערים: ל"א קלג.

ראש השנה

ד, א - האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיי בני כו' הרי זה צדיק גמור: א"ת
 קלג.
 ח, א-ב - תקעו בחדש שופר גו' איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה:
 א"ת רמה.
 י, ב - בחשרי נברא העולם: ל"א קכו. א"ת יג.
 טז, א - זכרונות כדו שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר: א"ת רסא.
 טז, ב - די דברים מקרעין גזר דינו של אדם .. ושנוי מעשה: ל"א רנד. א"ת
 רסב.
 חייב אדם להקביל פני רבו [ברגל]: א"ת תמא.
 שלשה ספרים נפתחין בר"ה וכו': ל"א נח. א"ת תיא. ה" סג.
 יז, ב - ר"א רמי כתיב ולך ה' חסד וכתיב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כו':
 א"ת רעג.
 ברית כרותה ליי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם: ל"א קיג, רנ. א"ת קמ,
 קנז.
 כא, ב - ג' שערי בינה נבראו בעולם וכולן נמסרו למשה חסר אחד כו': א"ת
 תד. ה" טו (וראה זח"ג רכג, א).
 כד, א - אמר קרא כו' מכאן שראש ב"ד אומר מקודש: ל"א צו. א"ת פו.
 כה, א - אתם אפילו מוידין: ל"א צו. א"ת פו.
 כז, א - זכור ושמור בדבור אחד נאמרו: א"ת צט, תפד.
 כת, א - עתים חלים: א"ת רו.
 יכט, א - זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן:
 א"ת תפט, תצ.
 ל, א - ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה: ל"א קכ, קלו, רנד. א"ת
 קסד, רסב.
 לא, א - שיחא אלפי שני הוה עלמא וחד חרוב: א"ת רפו.

לב, א - עשרה מאמרות שבהן נברא העולם כו' ט' הו' בראשית נמי מאמר הוא :
ל"א קלד. א"ת ג, קב, תלו.

יומא

- ב, א - ביתו זו אשתו: ל"א ריג. א"ת כ, קטו.
 יט, ב - השח שחית חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם בם ולא בדברים
 אחרים (שיחת הילדים וקלות ראש - רש"י): ל"א צח, קכג. א"ת צו,
 שכג.
 כא, ב - ובמקדש שני .. דמחוסר ה"א אלו ה' דברים שהיו בין מקדש ראשון
 ולמקדש שני וכו': ל"א קעט. א"ת עא, פ.
 אש אוכלת אש דשכינה: א"ת רמה.
 כח, ב - אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה כו' יצחק אבינו כו' יעקב אבינו כו':
 ל"א קעט. א"ת עא, פ.
 קיים אברהם אבינו כל התורה כולה כו' אפילו עירובי תבשילין וכו':
 ל"א קסד. א"ת כא, ר, תנב.
 לה, ב - אשת פוטיפר משדלחו בדברים בגדים שלבשה לו שחרית ולא לבשה לו
 ערכית וכו': ל"א יח, רלט. א"ת מא, נב, רעו.
 לח, ב - ואין טוב אלא צדיק: ל"א קסו, רנא. א"ת קעט, קמג.
 עד שלא כבתה שמשן כו' זרחה כו': א"ת טו.
 לט, א - עבירה מטמטמת לבו של אדם (אוטמת וסותמת מכל חכמה - רש"י) ..
 ונטמתם (חסר א' - רש"י) בם וכו': ל"א רמג.
 התורה חסה על ממונן של ישראל: א"ת תיג.
 מד, ב - שבעה זהבים הן: ל"א רלו.
 מה, א - [מדם הפר דם מהפר יקבלנו וקסבר] גורעין ומוסיפין ודורשין: ל"א
 קלו, רנד. א"ת צט, רסב, תפד.
 נד, ב - מציון נברא העולם .. מציון מכלל יופי אלקים הופיע: ל"א כה. א"ת
 עו, עח.
 נה, ב - רא"א עולם מאמצעיתו נברא רי"א עולם מן הצדדין נברא כו': א"ת
 נא.
 סז, ב - את משפטי תעשו דברים שאלמלא לא נכתבו דין הוא שיכתבו כו' את
 חוקותי תשמרו וכו': א"ת רכו.
 יסח, ב - לשון של זהורית כו' הי' הלשון מלבין שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים
 כשלג ילבינו: ל"א קעב. א"ת קצא, קצח.
 סט, ב - הבשוהו תלתא יומי ובעו ביעתא בת יומא בכל א"י ולא אשתכח: ל"א
 עט. א"ת חא.
 [אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבנין] איה גבורותיו: ל"א ו.
 עה, א - [ל]הגדה שמושכת לבו של אדם כמים: א"ת רנה.
 פג, ב - ר' מאיר הוה דייק בשמא: ל"א רמד. א"ת יד.
 פו, א - גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד: ל"א רנו. א"ת תנו.

פו, ב - גדולה חשובה שזדונו נעשות לו כשגגות כר שזדונו נעשות לו כזכויות כר כאן מאהבה כאן מיראה: ל"א עו, קטז, קעב, רנו. א"ת לה, לו, קצא, רצא, שצה, תנו.

סוכה

- ה, ב - ומאי כרוב .. כרביא .. ואפי זוטרא: ל"א קעז. א"ת רמת. היינו כרוב היינו אדם: א"ת קל.
- יד, א - למה נמשלו חפלתן של צדיקים בעתה לומר לך מה עתה זה מהפך את התבואה וכו': ל"א צא, קכ, רנו. א"ת קסד, תכד, תנו. חפלתן של צדיקים מהטכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות: ל"א לו. א"ת שיט.
- כא, ב - שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד שנאמר ועלהו לא יבול: ל"א קכג, קפו. א"ת צו, קצב, שיז.
- מז, א - שמיני רגל בפני עצמו הוא: ל"א רס. א"ת שסה.
- נב, א - לעת"ל מביאו הקב"ה ליצה"ר ושחטו כר צדיקים נדמה להם כהר גדול: א"ת רכט.
- כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו: א"ת רכט.
- נב, ב - [יצה"ר] ולכסוף קראו אורח .. שנא' ויבא הלך לאיש גר לעשות לאורח: א"ת רנב.
- אם פגע בך מנוול זה משכחו לביהמ"ד אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפורצין: א"ת מד.
- אבר קטן יש לו לאדם מרעיבו שבע משביעו רעב: ל"א פג. א"ת שצה.
- נג, א - יש מהן אומרים אשרי ילדותנו כר ויש מהן אומרים אשרי זקנותנו כר אר"א אומרים אשרי מי שלא חטא וכו': א"ת לו.
- אם אני כאן הכל כאן: א"ת תלא.
- חניא אריב"ח כשהיינו שמחים שמחה ביה"ש לא ראינו שינה בעינינו וכו': ל"א רנט. א"ת שסג.
- נה, ב - הני ע' פרים כנגד מי כנגד ע' אומות: ל"א רס. א"ת שסה.
- פר יחידי כנגד .. אומה יחידה משל למלך בוי"ד כר: ל"א רס. א"ת שסה.
- נו, ב - אוי לרשע אוי לשכנו: א"ת תפז.

ביצה

- יד, ב - אין שורה פחותה משלשה בני אדם: א"ת ס.
- טו, ב - א"ל הקב"ה לישראל בני לוו עלי .. ואני פורע: א"ת תצא.
- טז, א - אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו חי אוכל לכבוד שבת כר אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים וכו': ל"א רנו. א"ת תנו.

נשמה יחירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת כו': ל"א כח. א"ת קצט.
כה, ב - מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עוין: א"ת תנב.

תענית

ג, ב - כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל: ל"א קס.
א"ת צ.
מטרא רזיא לאילני: א"ת קפד.
ה, א - בא יבא ברנה כו' קנה זרת שכולת זרתיים: א"ת קכג.
ה, ב - יעקב אבינו לא מת: ל"א קכו, קצג, רסה. א"ת שכט.
ו, א - יה"ר שיהו צאצאי מעיך כמותך: ל"א קמב. א"ת נת.
ז, א - מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך: ל"א קיד. א"ת שכו.
ח, ב - אי לא דצריך לברייתא בעינן רחמי ומבטלינן לי: א"ת קפד.
שאינן הברכה מצוי' לא בדבר השקול כו' ולא בדבר המנוי: א"ת תעח
(ועיין לקמן זח"ב רכה, א).
ט, א - מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא: א"ת קג.
יא, א - זה שפירש מן הציבור: א"ת תמו. (תדבא"ז טו).
יא, ב - שמש משה כל שבעת ימי המילואים: ל"א רלה.
יד, ב - לא הכל בקימה ולא הכל בהשתחוי' מלכים בקימה ושרים בהשתחוי'
וכו': ל"א צ-צא. א"ת תכד.
י"ט, א - מעשה שאמרו לו לחוני המעגל התפלל שיהיו גשמים כו' ירדו כתיקנן
כו' כבן שהוא מתחטא על אביו וכו': ל"א קמט. א"ת רלח, שפד.
כב, א - מסתייך דקא מגנית אכולה כרכא: א"ת תנה.
כד, ב - מהא לא תובנון דמעשה נסים הוא (ובמה דאפשר להתרחק ממעשה נסים
יותר טוב ונכון - רש"י): א"ת תצא.
רחב"ד הוה קא אזיל כו' פסק מיטרא כו' אתא מיטרא: ל"א קיא, קעב.
א"ת מד, קכג, קצא.
מאי אהניא לי' צלותא דכ"ג לגבי רחב"ד וכו': ל"א קעב. א"ת קצא.
כה, א - גדול הי' נס אחרון יותר מן הראשון: א"ת חק.
מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק: ל"א קלד. א"ת
רפה.
כה, א-ב - צדיק כתמר יפרח וגו' .. מה ארוז אין עושה פירות וכו': א"ת רנו.
כו, ב - לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב: ל"א קלד. ה" סג.
ביום התונתו זה מתן תורה: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
לא, א - אין אשה אלא ליופי: ל"א קנב. א"ת שפח.

מגילה

ו, ב - יגעתי ומצאתי תאמן: ל"א קמ, קסא. א"ת רכג, שלב.
י, ב - כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער: ל"א קטו. א"ת ב, קפג
(וראה ויק"ר יא, ז).

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה פא

- יג, ב – ישנו עם אחד .. ישנו מן המצוות: א"ת קיב (וראה אס"ר ז, יב).
יד, א – ולמה נקרא שמה יסכה שסכתה ברוה"ק [שנאמר כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה]: ל"א רנו. א"ת כב, כד.
רמה קרני בה' רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשכו בקרן נמשכה מלכותן שאול כר לא נמשכה מלכותן: א"ת שסא.
יד, ב – חולדה .. ויאשיה גופי' היכי שביק ירמיה ומשדר לגבה אדר"ש מפני שהנשים רחמניות הן: ל"א קכ. א"ת קסד, תמט.
יח, א – מנין שקראו הקב"ה ליעקב א"ל שנאמר ויקרא לו וגו': ל"א קסו.
א"ת מד, נא. קמג, רכט.
יח, ב – שאני ר"מ דמיקיים ב' ועפעפיך יישירו נגדך .. אלו דברי תורה וכו': א"ת יד.
כא, א – איך ישיבה אלא לשון עכבה: א"ת מח.
יד, ב – האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אלא בלבנים לא יעבור: ל"א ד. א"ת תו.
העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה [שלא תכנס בראשו – רש"י]: ל"א ה, קצב. א"ת תז, תעט.
ציפן זהב ונתנו על בית אונקלי שלו [על בית יד לבושו מבחוץ – רש"י] ה"ז דרך החיצונים [בני אדם ההולכים אחרי דעתם חוץ מדעת חכמים כו' – רש"י]: ל"א ה. א"ת תח.
כח, ב – הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות: א"ת נא, רנח.
כט, א – שבכל מקום שגלו שכינה עמהן: ל"א צב, קסא. א"ת סז, שלב.
לא, א – כל מקום שאתה מוצא (גדולתו) [גבורתו] של הקב"ה אתה מוצא ענותותו: ל"א קב. א"ת נד, שצד, תעד. ה" כטא.

מועד קטן

- ה, א – רמו לציון קברות מן התורה כו' וטמא טמא יקרא טומאה קוראה לו ואומרת לו פרוש: ל"א רנד. א"ת רסב.
ח, ב – אין נושאין נשים במועד .. לפי שאין מערבין שמחה בשמחה.
טז, ב – צדיק מושל יראת אלקים .. מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזרה ומבטלה: ל"א צא, קפה, רמא. א"ת מד, ס. ערה, תכד, תצו.

חגיגה

- ד, א – אי זהו שוטה זה המאבד כל מה * שנותנים לו: ל"א כב. א"ת תכג.
** א – היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו... רא"א יש להם על מה שיסמכו שנאמר כי יפליא כי יפליא שתי פעמים אחת הפלאה לאיסור ואחת הפלאה להיתר: ל"א קכט. א"ת תלג.
** יא, ב – אלא אם כן הי' חכם ומבין מדעתו: א"ת נד.
המסתכל ברי' דברים (ראוי) [רתוי] לו כאילו וכו': ל"א קסד. א"ת ר.

(* בחוספתא פ"א דתרומות: את מה שנותנים לו.)

- יב, א – אור שברא הקב"ה ביום ראשון .. כיון שנסתכל הקב"ה כו' וראה כו' עמד וגנוז .. לצדיקים לעת"ל: ל"א עב, רנא, קפת, רלד, רלה. א"ת קכח, קעט, שלד. (מובא ג"כ בנוסח המתאים יותר לזח"א רסד, א האור הראשון .. גדול ואין כל ברי' יכולה להסתכל בו גנוז וכו', זח"ב קמח סע"ב ההוא אור אתגניז ואיהו אודמן לגבי צדיקיא לעלמא דאתי כו' אלמלי אתגניז מכל וכל לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא).
- אני א"ל שד"י אני הוא שאמרתי לעולם די: ל"א עב, קכד, קעז. א"ת כא, מדר, עג, עד, פד, קכח, קצג, רמח.
- מאי שמים אריב"ח ששם מים: א"ת שצד.
- יב, ב – הארץ על מה עומדת .. על עמוד אחר וצדיק שמו: ל"א קעת. א"ת עו.
- יג, א – מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה: ל"א קעט. (א"ת חמד).
- יג, ב – מי גרם לי שאחי שמש לעובדי פסילים וכו': א"ת צו.
- יד, א – כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה וברא ממנו מלאך אחר כו': ל"א רג. א"ת טו, קמ.
- (חרשים בשעה שפוחת בדברי תורה הכל נעשין כחרשים: א"ת רפא).
- ונכון זה המבין דבר מתוך דבר: א"ת ס, שנ.
- יד, ב – במזוטי חתן וכלה: א"ת רג.
- ארבעה נכנסו בפרדס: א"ת קכג.
- אמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים וכו': ל"א קלא, רלט. א"ת רעו, חלה.
- טו, א – ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אראב"י כמלא נימא: א"ת לח.
- אחר קיצץ בנטיעות .. מאי היא חזא מט"ט וכו': א"ת שעה.
- כא"ו"א יש לו ב' חלקים כו' זכה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בני"ע נתחייב וכו': א"ת טו, תפו.
- טו, ב – ר"מ רמון מצא חוכו אכל קליפתו זרק: א"ת יד.
- כ, ב – חומר בקדש מבחרומה שמתבלין כלים בתוך כלים לתרומה: א"ת מד, קכג, שצב. ה" סג.

יבמות

- ד, ב – אליו תשמעון כו' כגון אליהו בהר הכרמל [שהקריב בכמה בשעת איסור הבמות כו' – רש"י] הכל למי שעה וכו': א"ת רלא.
- יג, ב – כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה: א"ת תעו.
- כא, א – דהאל לישנא דקשה הוא כו': ל"א עב. א"ת מד, קכח, רכט.
- מט, ב – כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה: ל"א קעז. א"ת יא, עג, רמח, תט.
- ס, ב – כל אשה יודעת איש וגו' – העבירום לפני הציץ כו' סימן לעבירה הררוקן: ל"א ד. א"ת תו.

- סא, א – אתם קרויין אדם ואין העו"כ קרויין אדם: א"ת ו.
 סב, ב – לפקוד את אשתו: ל"א קב. א"ת נד.
 סג, א – כל אדם שאין לו אשה אינו אדם שנא' זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם: א"ת י.
 סג, ב – מצא אשה מצא טוב .. בתורה משתעי קרא: ל"א רמב. א"ת תצב.
 סד, א – שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים: ל"א ריא. א"ת רנ.
 עט, א – שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים: ל"א רמת. א"ת ב, קיד, רס.
 פ, ב – איזהו סריס .. ואלו הן סימניו כל שאין לו זקן וכו': ל"א קעו. א"ת נה, קית, תסה.
 פו, ב – בעשורים וארבעה מקומות נקראו כהנים ליום: ל"א צט. א"ת נד (וראה מפתח הפסוקים דברים יז, ט).
 פח, א – ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו ואר"ה מלמד שיצא בלא התימת זקן: א"ת נה.
 צו, ב – אגורה באהלך עולמים .. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע יה"ר שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז כו' שפתותיו דובבות וכו': ל"א הקדמה.
 קא, א – חלצה .. בסנדל .. שאין לו עקב פסול: א"ת תיד.
 קכא, ב – וסביביו נשערה מאד מלמד שהקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה: ה" נ.

כתובות

- ה, א – גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ: ל"א יא. א"ת תק.
 טז, ב – כיצד מרקדין לפני הכלה: א"ת תנט.
 יז, א – מה נתינתה בששים רבוא אף נטילתה בששים רבוא: ל"א רנג. א"ת קעטב.
 סג, א – רחילא בתר רחילא אזלא: א"ת שפן.
 *סד, ב – והשחקים: ל"א רכת. א"ת רעו.
 קג, א – כבד את אביך ואת אמך .. וי"ו יתירה לרבות את אחיך הגדול: א"ת רז.
 קד, א – שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה: ל"א פג. א"ת שצה.
 קה, ב – האי צורבא מרבנן דמרחמין לי בני מתא לאו משום וכו': א"ת תמא.
 קי, ב – כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמאל דא"ש שניר וסת תחלת הולי מעים: א"ת תמח.
 קיא, ב – ואתם הדבקים גר וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה .. כיוצ"ב אתה אומר .. ולדבקה בו וכו': א"ת קסז.

נדריים

- כא, ב – צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה: א"ת תעא.

- *לא, ב - גדולה מילה שנכרתו עלי' שלש עשרה בריתות: ל"א רנ. א"ת קמ.
- לב, א - בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו כו': א"ת תסז.
- לב, ב - עיר קטנה זה הגוף: א"ת רפח.
- *לג, א - המודר הנאה מחבירו .. ופורע את חובו [אלמא לא מהני לי' כו' - רש"י] .. (לג, ב) לגבי מודר הנאה דיהיב ליה ע"מ שלא לפרוע: א"ת תצא.
- מא, א - אין עני אלא בדעה: א"ת תמח.
- עז, ב - החכם מחיר .. בעל מפר: ל"א קטט. א"ת תלג.

סוטה

- ג, א - אין אדם עובר עבירה א"כ נכנס בו רוח שטות: ל"א כב. א"ת תכג.
- ג, ב - וכל העובר עבירה אחת בעוה"ז מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין כו': ל"א רסג.
- ה, א - כל אדם שיש בו גסה"ר אמר הקב"ה אין אני יכולין לדור בעולם כו': א"ת קפט.
- בשמתא דאית ביה ובשמתא דלית ביה: ל"א קב. א"ת נד.
- יח, ב - במדה שאדם מודד בה מודדין לו: א"ת קה.
- י, א-ב - א"ת ויקרא אלא ויקריא מלמד שהקריא א"א לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב (למד לבריות לקרות כו' - רש"י): ל"א רנו. א"ת כב.
- יא, א - שפרה שמשפרת את הולד .. פועה שהיתה פועה לולד (בדברים ערבים לשעשעו - רש"י): ל"א סב, רנב. א"ת ע, קעט, קפו.
- בשעה שכורעת לילד יריכותיה מצטננות כאבנים: א"ת רסז.
- יב, א - אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת שנאמר ותגור ואומר ויקם לך: ל"א רסא.
- יג, ב - (ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו כו') שנסתתמו ממנו שערי חכמה: ל"א רלב. א"ת שע.
- יד, א - הראנו היכן משה קבור עמדו למעלה נדמה להם למטה למטה נדמה להם למעלה: ה" טו.
- להלך אחר מדותיו של הקב"ה וכו': א"ת מג, קסז, קסח, רצט (רג"כ שבת קלג, ב).
- כז, ב - אז ישיר משה וכני ישראל וגו' .. ומה ת"ל לאמר מלמד שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבר ודבר כו': ל"א ריח. א"ת תב, תג.
- לד, ב - שלח לך אנשים אר"ל שלח לך מדעתך: ה סג.
- לו, ב - ויבא הביתה לעשות מלאכתו .. באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון: ל"א יח, רלט. א"ת מא, נב, רעו.
- לח, ב - טוב עין הוא יבורך וגו' א"ת יבורך אלא יברך: א"ת טו.
- מז, ב - מאי אשכולת אר"י אמר שמואל איש שהכל בו: א"ת קא.
- ימח, א - משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתאות: ל"א סד. א"ת קפו.

גיטין

- ז. ב - אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה: א"ת מג.
 כג. ב - עובר ירך אמו הוא: ל"א רמ.
 לא. ב - ורוח דרומיה קשה מכולן: ל"א י.
 נו. ב - מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים מאן אינון שמעי' ואבטליין:
 ל"א קיט. א"ת קמב.
 סח. ב - (שלמה) מלך והדיוט: ל"א פח. א"ת שצו.
 פח. א - החרש והמסגר גר שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין וכו': א"ת
 רפא.

קידושין

- ב. ב - וביאה אקרי דרך: ל"א כד. א"ת שכב.
 שדרכו של איש לחזר על אשה: ל"א צב. קי. קמ. א"ת כו. נט. סז. קפד.
 רכג.
 יכת. ב - אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: ל"א ר. ריג. א"ת קטו.
 ל. ב - בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין: ל"א עט. א"ת מד. רכט. תא.
 יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום כו' ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו
 כו': א"ת רכט. עדר.
 שלשה שותפין הן באדם הקב"ה ואביו ואמו: א"ת ק.
 לא. א - בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי לך אמרו או"ה לכבוד עצמו הוא
 דורש וכו': ל"א קכג. א"ת צו.
 גדול מצווה ועושה כמי שאינו מצווה ועושה: א"ת תנב.
 לב. ב - אין זקן אלא זה שקנה חכמה: ל"א קכט. קסט. קעג. ריה. רנו. א"ת לו.
 קיה. תב. תלג. תנו.
 לג. א - אין בעלי אומניות רשאין לעמוד מפני ת"ח בשעה שעוסקין במלאכתן
 כו' אריב"א בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים
 מפני ת"ח אין עומדין: א"ת קעט.א.
 לט. ב - ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה: א"ת מד.
 מ. ב - למה צדיקים נמשלים בעוה"ז לאילן שכולו עומד במקום שהרה וכו':
 ל"א מא.
 מט. ב - על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקדשת שמא תרהר בתשובה
 בדעהו: א"ת חפז.
 פא. א - סקבא דשתא ריגלא: א"ת תפג.
 יפב. א - מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה וכו':
 ל"א קסד. א"ת כא. ר.

בבא קמא

- יב. א - ארבעה אבות נויקין השור והבור והמבעה וההבער: א"ת חס.

- כה, א - ואביה ירק ירק בפניו הלא חכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה י"ד יום:
 ל"א קלט. א"ת קלו, תלט.
 כז, א - סתח בכד וסיים בחבית: א"ת תסד.
 עב, א - ולא אכלי בשרא דתורא: ל"א קלא. א"ת תלה.

בבא מציעא

- מג, א - בצרודין וחתומין שנו: א"ת שי.
 נט, ב - יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ: א"ת רנח.
 עמד ר"י על רגליו ואמר לא בשמים היא כר אין אנו משגיחין בבת קול וכו': ל"א פח, קיב, קמט. א"ת ס, קכו, רנח, שיב, שפר, שצו.
 אשכחי ר"נ לאלהו א"ל מאי עבד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חיך ואמר נצחוני בני נצחוני בני: ל"א קיב, קמט. א"ת ס, רנח, שיב, שפר.
 פד, א - אהבה דוחקת את הבשר: ל"א צג, קסד. א"ת גא, סט, ר, תצד.
 פז, א - שצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה: א"ת תעא.
 שהאשה צרה עיניה באורחים כר: ל"א קסו.
 עד אברהם לא הי' זקנה: ל"א קפז. א"ת תמ.

בבא בתרא

- ד, א - מאי רכא מלכותא .. מהכא ויקראו לפניו אברך: ל"א קא. א"ת נג.
 ח, ב - שבי קשה מכולם: א"ת שסא.
 טו, א - איתן האורחי זה הוא אברהם: ל"א קז. א"ת סג, רלו.
 טז, א - שטן כר' לשם שמים נתכוונו: א"ת רכט.
 אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל דכתיב הנה נא ידעתי וגו' מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה: ל"א עד. א"ת קצ.
 טז, ב - וה' ברך את אברהם בכל .. בת היתה לו לאברהם ובכל שמה: ל"א קלה. א"ת כט, ל, תלח, תעז.
 יז, א - שלשה לא שלט בהן יצה"ר כר' וי"א אף דוד דכתיב ולבי הלל בקרבי: א"ת רג.
 כא, א - צוותא: ל"א ה, קכב, קעח, רנט. א"ת עו, קג, שסג, תז.
 ס, א - וירא את ישראל שוכן לשבטיו מה ראה ראה שאין פתחי אהליהם מכוונין זה לזה אמר ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה: ל"א ריט. א"ת קמד.
 עג, ב - ואמר רבב"ח א"ל ההוא טייעא תא אחוי לך מתי מדבר אזלי חזיחינהו ודמו כמאן דמיבסמי וגנו אפרקיד כר: ל"א רסז.
 עד, ב - כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם: ל"א קסו. א"ת מג, קמג.
 עה, א - ונתת מהדך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה וכו': ל"א קכח. א"ת קמט, רצז.
 עה, ב - עתדין (ישראל) צדיקים שאומרים לפנין קדוש כר: א"ת רמט.

- יפו, א - חייב להטיף לו שלש טיפין וכר: ל"א צח. א"ת שכג.
 קיט, ב - סרט המקרא ודרשהו: א"ת רנח.
 ככג, א - קשתי זו בקשת: ל"א קעד. א"ת סד.
 ככג, ב - ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וכו' ש כי אתילד יוסף כר שנאמר
 הרי בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו': א"ת מד (ור'
 בר"ר עג, 2).
 יקלט, ב - הבנים יירשו והבנות יזונו: ל"א קו, קל. א"ת סג, רפת, חלד.
 קמא, א - בת תחילה סימן יפה לבנים: א"ת מג.
 קנח, ב - אוירא דארץ ישראל מחכים: א"ת קלח.
 קסה, א - רוב בגול כר והכל בלשון הרע: א"ת תנה.

סנהדרין

- ז, א - כי רחימתין הוה עזיזא אפותיא דספסירא שכיבין: א"ת נא, שנה.
 יז, א - ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע מכניס את ישראל לארץ:
 א"ת קלה.
 יט, ב - כל המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו: ל"א קסד.
 א"ת ר, חסג.
 כ, ב - שום חשים עליך מלך שתהא אימתו עליך: ל"א יא. א"ת תקג.
 לח, א - אנברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא: א"ת צט, תפד.
 לח, ב - בשעה שבקש הקב"ה כר' הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפם: ה" מט.
 לט, א - אלקיכם כהן הוא .. כי קברי' למשה במאי טביל כר' א"ל בנורא טביל
 וכר: ל"א קנ. א"ת שפו.
 סה, ב - אי בעו צדיקי ברו עלמא: א"ת ס.
 יצ, א - כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: א"ת קעח.
 [ואלו שאין להם חלק לעוה"ב כר'] אף ההוגה את השם באותיותיו:
 ל"א קפג. א"ת תמו.
 צב, ב - וא"ת אותן שנים שעתידי הקב"ה לחדש בהן את עולמו [ויהי' עולם זה
 חרב אלף שנים כר' - רש"י] .. צדיקים מה הן עושין הקב"ה עושה
 להם כנפים כנשרים וכר: א"ת רפו.
 צז, א - שני אלפים תורה וכר: (ל"א פו). א"ת קכו.
 צח, א - איך בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב: א"ת תכח.
 צט, ב - כי אדם לעמל יולד .. וכר' ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל
 שיחה כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפידך הוי אומר לעמל
 תורה נברא: ל"א צח. א"ת שכג.
 כל העוסק בתורה לשמה משים שלום כר' שנאמר או יחזיק במעווי יעשה
 שלום לי שלום יעשה לי: ל"א קפט. א"ת ככב.
 יקח, א - דור המדבר איך להם חלק לעוה"ב: ה" סג.
 קח, א - צדיק תמים הי' בדורותיו אר"י בדורותיו ולא בדורות אחרים ור"ל אמר
 בדורותיו כ"ש בדורות אחרים כר: א"ת טו.

קי, א – וישמע משה גר .. שחשדוהו מאשת איש כר: ל"א רלא. א"ת קע.

שבועות

כו, א – ת"ר האדם בשבועה [שיהא אדם בשעת שבועה שיהא לכו עליו – רש"י]
 כר: ל"א קכט. א"ת חלג.
 (ל, ב – אשת חבר הרי היא כחבר: ל"א קעו. א"ת קיח.)
 לח, ב – היכי משבעינן לי' .. צריך לאתפושי חפצא בידיה: א"ת עט.
 לט, א – שכל ישראל ערבים זה בזה: ל"א קעז. א"ת רמח.

עבודה זרה

ב, ב – שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוה: א"ת תנב.
 ג, א – מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת: א"ת נא.
 ג, ב – לעתיד לבא .. הקב"ה מוציא חמה מגרתיקה .. רשעים נידונין בה
 וצדיקים מתרפאין בה: ל"א קעז, קעט. א"ת עא, עג, פ. רמח.
 יח, א – עונות שאדם דש בעקביו בעוה"ז מסוכין לו וכר: ל"א קח.
 יט, א – אשרי איש ירא את ה' .. אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש [כשהוא
 בחור .. קודם ימי הזקנה – רש"י]: א"ת לו, עדר.
 בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר
 בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וגו': א"ת יד.
 כ, ב – ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה כלילה:
 ל"א קצז.
 כד, ב – וישרנה הפרות וגו' מאי וישרנה אר"י משום ר"מ שאמרו שירה ..
 מזומר שירו לה' שיר חדש וגו': ל"א קצב. א"ת תעט.

הוריות

יב, א – כשמן הטוב וגו' כמין שחי טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו וכר
 (ראה לקמן מדרש תהלים קלג).
 יג, ב – חמשה דברים משכחים את הלימוד .. והרגיל בזיתים: ל"א ריז. א"ת
 קעז.
 חמשה דברים משיבים את הלימוד .. והרגיל בשמן זית .. כשם שהזית
 משכח לימוד של שבעים שנה כך שמן זית משיב לימוד של שבעים
 שנה: ל"א ריז.

מכות

כ, ב – [ואיזהו סוף זקנו] שבולת זקנו: ל"א קכט. א"ת חלג.
 יכג, ב – רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות כר:
 ל"א רנט. א"ת שסג.
 כד, א – בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה: א"ת רנה.

אבות

- א, ג - אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ לקבל פרס: א"ת רעג, תפה.
- א, ד - יהי ביתך בית ועד לחכמים: א"ת תסח.
- א, ה - יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך: א"ת תסט.
- א, ז - הרחק משכן רע: ל"א עז. א"ת שצט.
- א, יג - נגד שמא אבד שמה: ל"א רב. א"ת שצ.
- א, יד - אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני: א"ת תטו, תלב.
(א, יד - ואם לא עכשיו אימתי: א"ת קכג.)
- ב, א - רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרך של מצות: א"ת תסב.
- דע מה למעלה ממך: ל"א קצח. א"ת ש, שמ, תפ.
- ב, ד - עשה רצונו כרצונך כר בטל רצונך וכר: א"ת תנד. ה" ל.
- ב, ה - ולא עם הארץ חסיד: ל"א רמב. א"ת תצב.
- ב, יג - אל תעש תפלתך קבע: ל"א יב. א"ת תקב.
- ג, ד - והמהלך בדרך יחידי וכר: א"ת תמב.
- ג, ז - המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה מעלה עליו הכתוב וכר: א"ת תמב.
- ג, י - כל שמעשיו מרבין מחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת: א"ת תצח.
- ג, יג - מעשרות סיג לעשר: א"ת תעח.
- סיג לחכמה שתיקה: ל"א רכד. א"ת שפב, תי, תעת. ה" סג.
- ג, יד - חבה יתירה נודעת (לנו) [להם] שנקראו בנים למקום: א"ת רכט.
- ג, יז - אם אין יראה אין חכמה: ל"א צב, קי. א"ת סז.
- ג, יח - וגימטריאות פרפראות לחכמה: ל"א קסה.
- ד, א - איזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי וגר: א"ת תצג.
- איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור וגר: א"ת מד, (רכט), תטז.
- ד, ב - שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה: ל"א י, ריז, רנט. א"ת שסג.
- ד, ב - ששכר מצוה מצוה: ל"א קעט. א"ת עא, פ.
- ד, יג - [שלשה כתרים הן] כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות: ל"א קסד.
א"ת ר.
- ד, טו - והוי זנב לאריות וכר: ל"א קב. א"ת נד.
- ד, יז - יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז: ל"א קעט.
א"ת רמה, שצא, תמד.
- ד, כ - אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו: א"ת תיא.

ה, כב - לידע ולהודיע ולהודע שהוא א"ל הוא היוצר: ל"א קעח. א"ת עו.
ה, א - בעשרה מאמרים נברא העולם: ל"א קלד, רסד. א"ת כד, צו, קב, רלה, תלו.
ה, ו - נבראו בערב שבת בין השמשות .. ואילו של אברהם אבינו: ל"א רג.
א"ת כו.
ה, ז - וחילופיהן בגולם: ל"א קלד, קנה. א"ת קנאב.
ה, יד - הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו, עושה ואינו הולך כו: א"ת תמג.
ה, כא - בן בג בג אומר הפך בה והפך בה: ל"א עח. א"ת ת.
ה, א - כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה: א"ת תיט, תנג.
ה, ד - וחיי צער תחיה: א"ת תיב.
ה, ה - אל תבקש גדולה לעצמך: ל"א קמה.
ה, יא - כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי וגו': ל"א קכג. א"ת צו.

זבחים

יג, א - עלה בכבש ופנה לסובב ובה לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית וכו': ל"א רג. א"ת קמ. ה" לא.
קב, א - הלא אהרן אחיך הלוי [שהי' ראוי להיות לוי כו' - רש"י] והלא כהן הוא אלא ה"ק אני אמרתי אתה כהן והוא לוי עכשיו הוא כהן ואתה לוי: ל"א צג. א"ת סט.

מנחות

כט, ב - שחוק כך עלה במחשבה: ל"א סח. א"ת קעה.
כט, ב - כי ביה ה' צור עולמים .. אלו שני עולמות שברא הקב"ה כו' העוה"ז בה"י והעוה"ב ביו"ד: א"ת כד. ה" כג.
א"ת בהבראם אלא בה' בראם: ל"א קמד, קסב, רמב, רנב. א"ת כד, קעטב, תצב. ה" סג.
לו, ב - השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה: א"ת צט, תפד.
לו, א - הנחה דבשמאל מנ"ל .. מידכה כתיב בה"י כהה: א"ת קנו.
פד, ב - מראשית ולא כל ראשית: א"ת קעח.
פה, א - [אמרי לי' יוחנא וממרא] למשה חבן אתה מכניס לעפריק: א"ת עו (ראה לקמן לק"ט שמות י, כג).
קי, א - זאת התורה לעולה וגו' כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם: א"ת קח (וראה לקמן זח"ג קנט, א).
זאת תורת החטאת וגו' כל העוסק בחורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בחורת אשם כאילו הקריב אשם: (ל"א לא). א"ת רסא, (חכא).

חולין

ז, א - רפכ"י .. פגע ב"י בגינאי נהרא א"ל גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך א"ל

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

צא

אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני כו' א"ל אם אי
אתה חולק גזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם חלק לי: ל"א י, רלד-
רלה, רלט. א"ת פט.

ז, א"ב - רמו ליה שערי לחמרי לא אכל כו' עשרינהו ואכל: א"ת קיב.
ז, ב - צהבו פניו של רבי: ל"א קלט. א"ת חלט.
גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם: ה" טו.
מב, ב - דשף מדוכתיה: ל"א רכ. א"ת חצו.
ס, א - כל מעשה בראשית בקומתן נבראו: א"ת צט, תפד.
ס, ב - דשגא בטיהרא מאי אהני: ל"א צב, רמב, רמו. א"ת סז, צה, קיד, תצב.
סג, ב - מין ראה ודאה אחת היא: ל"א רלא. א"ת קע.
עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל: ל"א רלא. א"ת קע.
פט, א - גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם
כתיב ואנכי עפר ואפר ואילו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה: א"ת עג.
צא, א - ויותר יעקב לכרו אר"א שנשתייר על פכין קטנים: א"ת תסד.
צא, ב - עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה (פרצוף אדם שבארבע חיות בדמות
יעקב - רש"י) ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה: א"ת נא.
ומלאכי השרת אין אומרים שירה אלא כו' פעם אחת בשבוע ואמרו לה
פעם אחת ביובל: א"ת רב.
ואין מלה"ש אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה: א"ת רג
(ראה לקמן שמו"ר כג, ז).

צא, ב"צב, א - אחת אומרת קדוש כו' ברוך אופנים הוא דאמרי: א"ת רב.
צב, א - ובגפן שלשה שריגים .. זה אברהם יצחק ויעקב: א"ת נב.
קט, ב - כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותיה: ל"א ריג. א"ת קטו.
קכו, א - כל שיש ביבשה יש בים: ל"א קי, קלא, קס, קעו. א"ת צ, קית, תלה.

ערכין

טו, ב - ילשון תליתאי [זה לשון הרכיל וכו' - רש"י]: ל"א רו.

תמורה

טז, א - [אלף ושבע מאות ק"ח וג"ש וד"ס נשתכחו בימי אבלו של משה אר"א]
אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו: ל"א רלב. א"ת שע.

כריתות

ו, א - שבולת נרד: ל"א קטט. א"ת תלג.

תמיד

כח, א - כל המוכיח את חבירו לש"ש זוכה לחלקו של הקב"ה [למחיצתו כלומר
בתוך מחיצתו וכו' - רש"י] שנאמר מוכיח אדם אחרי: א"ת תפו.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

צב

לב, א – איזהו חכם הרואה את הנולד: א"ת תנח.
מה יעביד איניש ויחיה א"ל ימית את עצמו: ל"א רסז.

קנים

יג, ו – זקני עם הארץ כל זמן שהם מוקינים וכר: א"ת קיב.

כלים

יל, ד – אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה: א"ת תנז.

נדה

יג, ב – המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי: א"ת קטו.
כל המכניס ידו למטה מטבורו כר: א"ת רצה.
יז, א – באלו דידיבי [מגרש הזבובים]: ל"א רכח. א"ת רעז.
ל, ב – למה הולד דומה במעי אמו .. וראשו מונח לו בין כרכיו: ל"א רמ.
שמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע: ל"א סט. א"ת שיד.

ידיים

יד, ד – בו ביום בא יהודה גר עמוני כר' וכי עמונים ומואבים במקומן הן כבר
עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות כר' התירוהו לבא בקהל:
א"ת שסא.

ירושלמי

ברכות

א, א – עורה כבודי וגו' .. אעירה שחר אנא הוינא מעורר שחרה שחרה לא הוה
מעורר לי: (ל"א י). א"ת רג.

ערלה

א, ג – דאכיל מן חבריה בהיה מסהכל ביה: ל"א כז. א"ת רא.

שקלים

ו, א – תורה שנתן הקב"ה למשה אש לבנה חרותה באש שחורה וכר: א"ת קט.

סוכה

ה, א – למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש כר: ל"א רנט.
א"ת שסג, תלא.

חגיגה

- ב. א – כנשר יעיר קנו וגר .. נוגע ואינו נוגע: ל"א צט, קלו, קסב, קפד, רכה, רנ. א"ת נו, פג, קמ, קמז.
ב. א – והיו הדברים שמחים כנחיתתן מסיני והיתה האש מלחכת אותן וכו': א"ת רג.

סנהדרין

- א. א – כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו: א"ת טז.
ב. א – כד אתא רחמנא למיפרוק ית ישראל לא שלח לא שליח ולא מלאך אלא הוא בעצמו [בכבודו ובעצמו נגלה על עמו ולפדותן – פ"מ] וכו': ל"א קעח. א"ת עו.
י. ב – אם איני מקבלו בחשוכה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בע"ת מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה כו' הה"ד ויתפלל אליו ויעתר לו וגר"א לעזר בר"ש בערבייא צווחק לחתרה עתרתה: ל"א רנו. (וראה זח"א קנו, א).

תוספתא

- ר"ה א, יא – אמרו לפני שופרות כדי שחעלה תפלתכם בתרועה לפני: ל"א סב. א"ת קפו.

מדרשים

מכילתא

- בשלח – מס' דוהי פ"ו. שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא בשכר האמונה כו': ל"א קפט. א"ת קכב.
מס' דשירתא פ"ג. שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכו': א"ת עג.
יתרו – מס' דבחדש ד'. שהתורה אש ומאש נחנה ובאש נמשלה: א"ת קח.
מס' דבחדש ד'. את כל הדברים מלמד שאמר עשרת הדברות בדבור אחד כו' וחזר ופרטן דיבור דיבור בפ"ע: ל"א קלד, קנה. א"ת צט, קנ, תפד.

ספרא

- ויקרא (ריש) – ב"ג מדות התורה נדרשת מק"ו מג"ש וכו' דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו וכו': ל"א קיג, קלט, רנ. א"ת מד, קלו, קמ, קנו, תלט.

קדשים יא – מנין שלא יאמר אדם .. אי אפשי לאכול בשר חזיר וכר: ל"א קטז. ה" מ.
 (אמר יג – אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אר"ש ביותר כל מקום שיש בו חסרון
 כיס: א"ת קח.)
 בחקתי (ריש) – אם בחקתי תלכו להיות עמלים בתורה: א"ת קכג.

ספרי

בהעלותך צט – אין דבר בכל מקום אלא לשון קשה א"ת צו.
 שלח קז – אשה ריה ניחח לה' נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני: ל"א קלד.
 שלח קיא – מה העובר על כל המצות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים בתורה
 אף העובר על מצוה אחת .. ואיוו זו ע"ז כו: א"ת כא.
 מטות קנג – שכשם שנתנבא משה בכה אמר כך נתנבאו נביאים בכה אמר
 ומוסיף עליהם משה שנאמר בו זה הדבר: א"ת קג.
 דברים טו – נכנס ראשון ויוצא אחרון: ה" סג.
 ואתחנן לב – שאין לך אהבה כמקום יראה ויראה במקום אהבה אלא כמדת
 הקב"ה בלבד: ל"א ז, (סא). א"ת כח.
 ואתחנן כז – הוי' זו מדת רחמים .. אלקים זו מדת הדין: ל"א צו, קעז, רנו.
 א"ת לט, קפד, רב, רמח, תנו.
 האזינו שו – כי שם ה' אקרא נמצינו למדים שלא הזכיר משה שמו של מקום
 אלא לאחר כ"א דבר ממי למד ממלה"ש שאין מלה"ש מזכירים את
 השם אלא לאחר ג' קדושות וכו' אמר משה די שאהיה בפחות
 משבעה כמלה"ש: א"ת קפד.

בראשית רבה

א, א – התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה וכו': ראה זח"ב קסא, א
 וש"נ.
 א, ד – שעלו במחשבה להבראות .. וישראל: ראה זח"א כד, א וש"נ.
 א, יד – את השמים לרבות חמה ולבנה ומולות ואח הארץ לרבות אילנות חשאין
 וכו': ל"א קלד. א"ת תלו (ראה רש"י בראשית א, יד).
 ב, ה – יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים: א"ת תיא.
 ג, ז – שהי' בורא עולמות ומחריבן: א"ת נא.
 ג, ח – מתחילת ברייתו של עולם צפה הקב"ה מעשיהן של צדיקים: ל"א קטו.
 א"ת קפג.
 יום אחד .. שבו הי' הקב"ה יחידי בעולמו כו': ל"א דלה (וראה לק"ט
 בראשית ה, א).
 ד, ג – המים העליונים תלויים במאמר: ל"א קכו. א"ת יג.
 ה, ה – תנאין התנה הקב"ה עם הים כר הה"ד וישב הים לאיתנו לחנאו שהתנה
 עמו: ל"א רלט. א"ת פט.

- ח, ז - בנפשותן של צדיקים נמלך: ל"א ח, צא. א"ת רלו, רפו, תכד (וראה ז"ח קכא, א).
- י, ב - משל לאמבטי שהיתה מלאה מים והיו בה שני דיוסקוסים נאים כר נעשו כלים הה"ד ויכולו השמים וגר: ל"א קע-קעא. א"ת י.
- י, ו - אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל: ל"א קי, קיג, קסג, קסד, רס. א"ת קמה, קנו, ר, שסה (זח"א פו:).
- יב, ט - בהבראם באברהם בזכותו של אברהם: ל"א קיב, קלה, קסב, קסד. א"ת ב, כד, ל, עג, ר, תלח.
- יב, טו - אם בורא אני את העולם .. במדת הדין היאך יכול לעמוד אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים: א"ת רנה.
- יג, ג - מזכיר שם מלא על עולם מלא: ל"א רנח.
- יד, ח - ויצר את האדם וגר .. ממקום כפרתו נברא המד"א מזבח אדמה תעשה לי: א"ת קח.
- יד, ט - על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלט לבורא מ"ט כל הנשמה תהלל י"ה כל הנשימה תהלל י"ה: ל"א רא. א"ת מד, רל.
- יב, כ - כתנת עור .. בתורתו של ר"מ מצאו כתוב כתנת אור: א"ת ה, יד, שלח.
- יג, יג - ויצא קין .. פגע בו אדה"ר א"ל מה נעשה בדיןך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי התחיל אדה"ר מטפח על פניו אמר כך היא כחה של תשובה כר מיד עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת: ל"א קכו. א"ת יג.
- יב, ט - כי נחמתי גר ונח מצא חן אתמהא אלא אפילו נח שנשתייר מהם לא שהי כדאי אלא שמצא חן: א"ת טו.
- ל, ד - כל מי שנכפל שמו יש לו בעוה"ז ויש לו בעוה"ב: א"ת ל.
- ל, ו - אלה תולדות נח הה"ד פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיו של צדיק מצוות ומע"ט: א"ת טו, מח (ראה תנח" נח ב).
- לג, ג - אשריכם הצדיקים שהופכין מידת הדין למידת רחמים: א"ת תעב.
- לז, ז - הראשונים .. היו מוציאין שמן לשם המאורע אבל אנו .. מוציאין לשם אבותינו: ל"א רמד. א"ת יד.
- לח, ז - מקדם .. מקדמונו של עולם: ל"א קסח.
- מב, ג - בכל מקום שנאמר .. והיה שמחה: ראה ויק"ר יא, ז וש"ג.
- מו, א - אר"א בעלה נתעטר בה והיא לא נתעטרה בבעלה רבנן אמרי מורתה לבעלה .. כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה: א"ת כד.
- מו, ו - האבות הן הן המרכבה: ל"א כו, צו, רסה. א"ת לו, צב, רס.
- מח, יא - וסעדו לבבכם אין כתיב כאן אלא וסעדו לבכם ה"א אין יצה"ר שולט במלאכים: א"ת רג.
- נ, ב - אברהם שהי כחו יפה נדמו לו כדמות אנשים: ל"א רנו. א"ת כב.
- נו, ז - אין דור שאין בו כאברהם וכו': א"ת ב.
- נט, ה - ומי מברך את אברהם הקב"ה מברכו שנאמר וחי ברך את אברהם בכל: א"ת ל.
- סג, ב - ואלה תולדות יצחק וגר עטרת זקנים בני בנים .. ותפארת בנים אבותם

- כו' אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות יעקב כו' הה"ד כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וכו': א"ת לא, עג.
- סד, ז – ויגרל האיש וגו' אר"ח עד שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך: א"ת לו.
- סח, ט – הקב"ה .. מקומו של עולם: ל"א רמה. א"ת ב, קיא.
- סח, ט – הסוס טפילה לרוכב: ל"א ריג. א"ת קטו.
- סח, יב – המלאך שלישו של עולם: ל"א סד, קנב. א"ת קפו, שפ, שפח.
- עולים ויורדים ביעקב .. ישראל אשר כך אחפאר את הוא שאיקונין שלך חקוקה למעלן עולין ורואין איקונין שלך וכו': א"ת נא.
- ע, ח – וישא יעקב רגליו .. כיון שנתבשר בשורה טובה וכו': א"ת חפה.
- עג, ז – ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' כיון שנולד יוסף נולד שטנו של עשו: א"ת מד (וראה ב"ב קכג,ב).
- עה, ו – ויהי לי שור וחמור .. שור זה משוח מלחמה (משיח בן יוסף) שנאמר בכור שורו הדר לו חמור זה מלך המשיח שנאמר עני ורוכב על החמור וגו': א"ת מד.
- עה, יב – שור זה יוסף כו' חמור זה יששכר כו': א"ת מד.
- עו, א – הבחור שבאבות זה יעקב: ל"א קעו, קעז. א"ת קיח, רמח, רנה.
- פא, ב – מהו אמ"ת אר"ל אל"ף בראשן של אותיות מ"ם באמצע תי"ו בסוף: ל"א קיד. א"ת שכו, תיו.
- פד, ו – אלה תולדות יעקב יוסף .. שכל מה שאירע לזה אירע לזה: ל"א קעז. א"ת צה, רמח.
- פד, ח – וישראל אהב את יוסף .. שהי' זיו אוקונין שלו דומה לו: א"ת צה.
- פד, יג – וילכו אחיו לרעות את וגו' נקוד על את לומר שלא הלכו אלא לרעות א"ע: א"ת מח.
- פה, ט – חותמך זו מלכות כו' ופתילך זו סנהדרין כו' ומטך זה מלך המשיח כו': א"ת נא.
- פו, ח – בזכות עצמותיו של יוסף נקרע הים לישראל הה"ד הים ראה וינוס וכו': ל"א רלט. א"ת רעו.
- צ, ג – יוסף משלו נתנו לו פיו שלא נשך בעבירה ועל פיך ישק כל עמי וכו': ל"א קא. א"ת נג.
- צ, ג – אברך אב בחכמה [ורך בשנים]: ל"א קא. א"ת נג.
- צד, ה – שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו: א"ת ב.
- צו, ג – ואין מות אלא לשון השפלה: ל"א קעז. א"ת מז, רמח (וראה זה"ג קלה, ב).
- צו, ב – ויברך את יוסף וגו' .. ר"י ור"ל רי"א לרועה שהוא עומד ומביט בצאנו רל"א לנשיא מהלך והזקנים לפניו ע"ד דר"י אנו צריבין לכבודו ע"ד דר"ל הוא צדיך לכבודנו: א"ת ס.
- צח, יד – יהי דין נחש וגו' מה נחש זה כו' כך שמשון בן מנחם וכו': ל"א כה. א"ת עז, עח.

שמות רבה

- א, לב - יתרו כומר לערוב הי' וראה שאין בה ממש וכו': א"ת חד.
 ב, ו - באברהם אברהם יש בו פסק .. אבל משה משה אין בו פסק וכו': א"ת
 כג (ראה זח"ג קלת, א).
 ה, יב - הכרם אלו ישראל דכתיב כי כרם הי' צבאות בית ישראל: ל"א קעב.
 א"ת קצא.
 טו, ד - ואין הרים אלא אבות וכו': א"ת רס.
 כא, ה - ומהו ופרעה הקריב אלא שהקריב את ישראל לחשובה שעשו: ל"א
 רמב. א"ת תצא.
 כג, ה - בשביל האמונה שהאמין אברהם להקב"ה .. ממנה זכו ישראל לומר
 שירה על הים וכו': ל"א קנט. א"ת פה, (פח) (ראה לקמן זח"ב קע, ב;
 ומדרש וישע).
 כג, יא - כל השירות שנאמרו בעולם לשון נקבות לומר כר אבל לע"ל אין עוד
 צרות בו .. באותה שעה אומרים שיר לשון זכר שנאמר שירו להי' שיר
 חדש: ל"א קצב. א"ת תעט.
 כז, ג - ליתרו מהו אומר איתן מושבך וגו': א"ת חד.
 לג, ד - כי כל בשמים ובארץ אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא
 למטן: א"ת כד.
 מב, ב - ואין אמירה אלא לשון רך: א"ת צו, קפד.
 מב, ט - או יהודי או צלוב: א"ת תנב.
 מב, ט - ועתה הניחה לי .. וכי משה הי' תופס בהקב"ה וכו': א"ת קד.
 נב, ד - שלמה כשבנה ביהמ"ק הוא נבנה מעצמו פ' שכתוב והבית בהבנות:
 ל"א רלב. א"ת שע.
 מתכבה כר והי' קורא אותה בתי לא זו מתכבה עד שקראה אחותי ועד
 שקראה אמי וכו': ל"א סא, קכד. א"ת פדב.

ויקרא רבה

- ב, י - אברהם קיים את התורה כולה כר' יצחק קיים מש"כ בתורה כר' יעקב קיים
 מש"כ בתורה כר': א"ת תנב.
 יא, ז - כל מקום שנאמר ויהי צרה: א"ת שמו (וראה לעיל מגילה י, ב).
 כל מקום שנאמר והי' שמחה: א"ת פז קכו, קעח, שלג.
 יג, ג - תורה חדשה מאתי תצא [חדוש תורה מאתי תצא]: ל"א ו. א"ת שטו.
 יז, א - אשרי אדם עוז לו כר' יכול לכל ת"ל מסלות בלבבם אלו דשבילין
 דאורייתא כבישין בלבהון: א"ת רנח.
 כב, א - מה שתלמיד ותיק עתיד (לחדש) [לומר] כר': ל"א קעו. א"ת לא, רמח.
 כג, ב - גאולתן של ישראל קשה לפני הקב"ה ליגאל הה"ד או הנסה גוי לקחת לו
 גוי מקרב גוי וגו' .. אלולי שאסר הקב"ה עצמו בשבועה לא נגאלו וכו'
 אר"ב גאלת כזרוע עמך כר' אר"י מלכוא לקחת לו גוי עד מוראים

- גדולים ע"ב אותיות כו' רא"א בשמו גואלן ששמו של הקב"ה ע"ב
אותיות: א"ת עט.
- כד, ט – קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושי למעלה מקדושתכם:
ל"א רמה, רמוח. א"ת קיא, קיב, קיד.
- כה, א – אם נכשל אדם כו' מה יעשה ויחיה אם הי' למוד לקרות דף אחד קורא
שני דפים ואם הי' למוד לשנות פרק א' ישנה שנים וכו': ל"א רנד.
א"ת רסב.
- כו, ד – אליהו [שלא חטא הוא] חי וקיים לעולם: א"ת שצא.
- כו, י – והי' ז' ימים תחת אמו ר"י דסכנין בשם ר"ל אמר משל למלך שנכנס
למדינה וגזר כל אכסנין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונא
תחילה כך אמר הקב"ה כו' שאין ז' ימים בלא שבת ואין מילה בלא שבת
כו' אר"י משפט אדם ומשפט בהמה שוים וכו': ל"א רמט. א"ת קכ.
- (כט, יא – כל השביעין חביבין לעולם .. בשנים שביעי חביב כו' בימים שביעי
חביב וכו': ל"א קפט, רסה. א"ת קכב, שסה).
- לד, ג – הלל הזקן .. אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך א"ל לגמול חסד עם
הדין אכסניא בנו ביתא: ל"א רנט. א"ת שסג.
- לד, ו – ח' שמות נקראו לעני אביון כו' עני כמשמעו אביון שהוא מתאוה לכל:
ל"א קסו.
- לו, ד – שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות יעקב דכתיב ויקם עדות ביעקב ואין
עדות האמור כאן אלא שמים וארץ כד"א העדותי בכם היום את השמים
ואת הארץ אר"ב שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל וכו': א"ת
ב.
- שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל דכתיב בראשית ברא אלקים
ואין ראשית אלא ישראל שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ראה
לקמן אותדר"ע ב'): ל"א צא, צז, צט, קיא, קסו, רמט, רנ, רנג, רנת.
א"ת מד, נא, נו, קכ, קמ, קמג, קעטב, רג, תכד.

במדבר רבה

- א, ז – במדבר סיני מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה באש ובמים
ובמדבר וכו': א"ת צה.
- יב, ד – המלך שלמה זה הקב"ה ששם שלום וכו': ל"א יט, סד. א"ת קצו, קצז,
שפ.
- יב, יא – מי הקים כל אפסי ארץ כו' שהקים אוהל מועד שהעולם הוקם עמו כו'
משהוקם המשכן נתבסס העולם וכו': א"ת קב.
- יב, יג – את המשכן שהוא שקול כנגד העולם כו' כיצד וכו': א"ת קב.
- טו, ד – בהעלתך את מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה כו' היא מעצמה
נעשית וכו': א"ת קב.
- טז, טז – הי' אומר דוד דרך השחר מעורר ב"א אבל אני אעירה שחר אני מעורר
השחר: ל"א י. (א"ת רג).

- טז, ה - כיון שאמרו למשה נשלחה אנשים כר א"ל הקב"ה .. למודים הם לכך איני צריך לנסותם וכר: א"ת קלח.
- יח, ט - ואהרן מה הוא כי תלינו עליו בוא וראה חסידותו של אהרן הצדיק בשעה שהציק משה שמן המשחה על ראשו נודעו אהרן ונבעת אמר למשה אחי כר ומעלתי כר לפיכך כר כשמן הטוב וכר: ל"א רנ. א"ת קמ (וראה לעיל מד"ת קלג).
- יט, ג - כשבקש הקב"ה לבראות את האדם נמלך במלה"ש כר כינס כל בהמה חי' ועוף והעבירן לפניו א"ל מה שמותן של אלו לא ידעו כיון שכרא אדם העבירן לפניו כר אמר לזה נאה לקרות שור ולזה ארי כר שנאמר ויקרא האדם שמות: ל"א רמד. א"ת יד (ורג"כ לעיל תחומא שמני').
- כא, כד - ביום השמיני עצרת תהי לכם וגר' משל למלך שעשה סעודה ז' ימים וזימן כל ב"א שבמדינה וכר: ל"א רס. א"ת שסה.

דברים רבה

- א, ה - יתרו שהי' יודע שחזר על כל בתי עו"כ שבעולם ולא מצא בהם ממש ואח"כ בא ונתגייר לזה נאה לומר עתה ידעתי וגר: ל"א קפו. א"ת קצב.
- ב, יד - כשמתכנסין מלה"ש לפני הקב"ה לומר אימתי ר"ה ואימתי יו"כ הקב"ה א"ל לי מה אתם שואלים אני ואחם נלך אצל בי"ד של מטה כר אשר תקראו אתם: א"ת שצג.
- ב, לו - בשעה שעלה משה למרום שמע למלה"ש אומרים להקב"ה בשכמל"ו וכר: ל"א קלא-קלב.
- ה, ז - שופטים ושופטים אמר הקב"ה לישראל בני חייכם בזכות שאתם משמרים את הדין אני מתגבה שנאמר ויגבה ה' יבאות במשפט וע"י שאתם מגביהין אותי בדין אף אני עושה צדקה ומשרה קדושת בנייכם מנין שני והאל הקדוש נקדש בצדקה ואם שמרתם את שניהם הצדקה והדין מיד אני גואל אתכם גאולה שלמה מנין שני' כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות: א"ת קעב, רנט.
- ז, ג - נמשלה התורה .. בשמן וכר: א"ת קג.

שיר השירים רבה

- א [א], יא - (א, יא) במלך שלמה שהשלום שלו: ל"א עדר א"ת קפו.
- א [ב], ב - (א, יג) וכיצד הי' הדיבור יוצא מפי הקב"ה רשב"י ורבנן רשב"י אומר מלמד שהי' הדיבור יוצא מימינו של הקב"ה לשמאלן של ישראל כר ורבנן אומרין וכי יש שמאל למעלה והלא כתיב ימינך ה' נאדרי בכח וגו' אלא וכר: ל"א קלד.
- א [ד], ב - (א, כט) ר"י אמר לא היתה התורה צריכה להדרש אלא מהחדש הזה לכם ומפני מה גלה הקב"ה לישראל מה ביום ראשון ומה ביום שני

עד יום ששי בזכות שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע מיד גלה להם: ל"א א. א"ת א, פב.
 א [יד], ב - (א, ס) מהו אשכול איש שהכל בו: ל"א קעב. א"ת קצא.
 א [טו], ב - (א, סג) עיניך הן סנהדרין (החכמים) שהם עינים לעדה הה"ד והי אם מעיני העדה: ל"א קיח, קכ, קל, קסד, קעב. א"ת קסד, קסה, קצא, ר, רמד, שיב, תלד. ה" סג.
 א [טו], ג - (א, סד) ילדה אשה אחת במצרים ששים רבוא בכרם אחת: א"ת טו.
 א [טז], ב - (א, סו) היחה השכינה מתמצעת בין שני בדי הארץ: ל"א ג. א"ת שז. (השוה לעיל תנחומא ויקהל ז).
 ח [יא], א - (ח, טו) קרא למלה"ש חברים: א"ת לא.

איכה רבה

פתיחה ה - או עיר הדמים אוי מן קמי דקרתא דשפכו דמים בנווה: ל"א רטז. א"ת שעד.
 א, ל - אפילו דרכים מבקשין תפקידן הה"ד דרכ ציון אבלות מבלי באי מועד וכו': ל"א פד, צו. א"ת קנב.
 א, לג - בזמן שישראל עושין רצונו של הקב"ה מוסיפין כח בגבורה של מעלה: א"ת רנה.
 ג, יג - (השביעני במרורים זה יו"ט הראשון של פסח כר הרוני לענה מה שהשביעני בליל יו"ט הראשון של פסח הרוני בליל ט"ב לענה) הוי ליל יו"ט הראשון של פסח הוא ליל ט"ב: ה" יח.

קהלת רבה

א [יג] - (ד, טו) טוב ילד מסכן וחכם זה יצ"ט ולמה נקרא שמו ילד כי אין מזדווג לאדם אלא מבן י"ג שנה ולמעלה: א"ת רנב.
 ז [ה] - (א, ב) שכל מי שמתאבל הקב"ה משמחו: ה" יח.

תנחומא

נח ב - פרי צדיק עץ חיים גו' .. תולדותיו של אדם אלו מעשיו הטובים: א"ת טו, מח (וראה בר"ר ל, ט).
 וירא ד - אתה אמרת והשענו תחת העץ אני נותן להם מצות סוכה וכו': ל"א רנו. א"ת כב.
 וירא ח - ואין ויגש אלא תפלה: א"ת נו.
 וישב ח - כיון שראה יוסף את עצמו בכך כר מסלסל בשערו וכו': א"ת תסה.
 בשלח כ - לא נתנה התורה לדרוש אלא לאוכלי המן וכו': ה" סג.
 משפטים יח - שבהמ"ק שלמטן מכון כנגד ביהמ"ק שלמעלן: ל"א קלג.
 תרומה א - תרומת המשכן קראה הקב"ה לשמו שנאמר ויקחו לי תרומה: א"ת יג, קנו, רפו (וראה שמו"ר מה, ו).

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה קא

- תשא כז – באותה שעה הראה לו כל אוצרות כ"ר אוצר גדול מכולם .. חנם אני עושה ונותן לו מזה כ"ר: ל"א קכב, קכו, רלד"ה. א"ת יג, קנו, רפו. ויקהל ז – בארון .. ששם צלו של הקב"ה שהוא מצמצם שכינתו שם וכ"ר: ל"א ג. א"ת שז. ה" לב. (השנה לעיל שהש"ר א, סו).
- פקודי ג – האדם שהוא עולם קטן: ל"א רמה, רנד. א"ת ב, לח, קיא, רסב. ה" סג.
- פקודי יא – ולא היו יודעין ולא יכולין להעמידו כ"ר ומי העמידו משה שנאמר ויקם משה את המשכן: ל"א רלב. א"ת שע.
- שמיני ח – העבירן הקב"ה לפני אדה"ר כל בריות שברא וא"ל מה שמו של זה והוא אומר לו כ"ר שכן כתיב וכל אשר יקרא לו האדם נפש וגו': ל"א רמד. א"ת יד. (ורי לעיל במ"ר יט, ג).
- אחרי ט – בקש יהושע לשחק את החמה א"ל שמש בגבעון דום לא אמר עמד אלא דום למה אמר לו דום שכל זמן שהוא מקלס יש בו כח להלך דמם עמד וכ"ר: ל"א קס. א"ת צ.
- קדשים י – שלמה שהי' חכם נטע כ"ר והי' שלמה יודע איזה הוא הגיד שהוא הולך לכוש ונטע עליו פלסלין: ל"א כה. א"ת עז, עח.
- נשא טז – בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאווה שיהא לו דירה בתחתונים וכ"ר: ה לו.
- נשא ל – שיגאלו ישראל גאולת עולמים בזכות יעקב [ובזכותך] הם נגאלין כ"ר: ל"א רסה.
- חקת ח – בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה כ"ר הלכה בשם אומרה ר"א בני אומר עגלה בת שנחה ופרה בת שתים וכ"ר: ל"א צט. א"ת לא, נו, רנח.
- שופטים יא – אברם אינו מוליד אברהם מוליד שרי אינה מולדת שרה מולדת: א"ת כד, ל.
- (ברכה ד – ואין עתך אלא תורה שנאמר ה' עוז לעמו יתן וגו': א"ת רנח. ה כח (ראה זח"ב נח, א)).

תנחומא הקדום

- נח ו – מהו בדורותיו יש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי צדיק בדורותיו וכ"ר: א"ת טו.
- נח כו – כתיב בנח את האלקים התהלך נח וכתיב באברהם התהלך לפני כ"ר הקטן הי' אוהו בו כ"ר שלא יפול והגדול הי' הולך לפניו וכ"ר: א"ת טו.
- חיי"שרה ד – ואברהם זקן .. עד שבא אברהם כ"ר שנאמר עטרת תפארת שיבה והיכן את מוצאה בדרך צדקה תמצא מי הי' זה אברהם שכתוב בו כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו' א"ל הקב"ה חייך שאתה ראוי לזקנה לכך נאמר ואברהם זקן: א"ת ל.
- ישב יז – ותשב בפתח עינים אריב"ל בפתח שכל העינים תליות בו ומקוות להקב"ה: ל"א פד. א"ת נ.

בשלח יב - אז א' אחד ז' שבעה הרי שמנה אמר משה בזכות המילה שניתנה לשמנה נקרע הים ונקלס באו אר"ל לגזר ים סוף לגורים שכן בלשון ארמי קורין למהולין גזורים בזכות המילה נקרע הים: ל"א רלט. א"ת רעו.

בשלח יג - כשישראל עומדים ומקלסין להקב"ה אותה שעה תרפינה כנטיהם: א"ת רח.

משפטים ד - אם יש דין למטה אין דין למעלה: ל"א רסו. א"ת קעב. בלק יט - הן עם לבדד ישכון כשהוא משמחן אין אומה שמחה עמהן כו וכשהאומות שמחין בעוה"ז הם אוכלים עם כל מלכות ומלכות ואינן עולה להם מן החשבון וכר: ל"א רס. א"ת שסה.

פרקי דר' אליעזר

פכ"ז - אברהם החחיל ראשון לעשר בעולם לקח את כל מעשר כר ונתן לשם בן נח שנאמר ויתן לו מעשר מכל: א"ת ל. ספל"ד - ולעתיד לבא הקב"ה מוריד תחיית הטל ומחיה המתים וכר: ל"א קסט.

מדרש תהלים

יז, ה - נעימות בימינך נצח .. בר"ה באין כל באי עולם ועוברין לפני כבני מרון כר עבר ר"ה וכל ישראל באים ביה"ב ומתענים בו וכר: א"ת רנח. סח, ט - כיון שביקש הקב"ה ליתן תורה לישראל כו אין רצוני אלא בסיני שהוא שפל מכולכם שנאמר מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח וכר: א"ת שצד.

פט, א - משכיל לאיתן וגר זש"ה כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי וכר: א"ת שכא.

קיד, ט - הים ראה וינס מה ראה .. ארונו של יוסף יורד לים אמר הקב"ה ינוס הים מפני הנס מן העבירה שנאמר וינס החוצה וכר: ל"א רלט. א"ת רעו (ראה זח"ג רל,ד).

קלג, א - כשמן הטוב וגר .. כמין שני טפי מרגליות היו תלויין לאהרן בזקנו אר"פ תאנא כשהוא מספר עולות ויושבות בו בעיקרי זקנו ועל דבר זה דאג משה אמר שמא ח"ו מעלתי בשמן המשתה יצאת ב"ק ואמרה כטל חרמון מה טל אין בו מעילה וכר: ל"א קסח, קסט, רנ. א"ת קמ.

פסיקתא רבתי

פכ"א פיסקא עשה"ד סי' ו' - בדמיות הרבה נדמה להם כו לזה בחור לזה זקן כיצד כשנגלה הקב"ה על ים סוף .. לא נראה להם אלא כבחור כו וכשנגלה הקב"ה על הר סיני .. לא נראה להם אלא כזקן: ל"א ריח. א"ת נה, קל, חב, חג.

שם סי' יט - נאמרו עשרת הדברות כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם וכר: ל"א רסד. א"ת רלה.

אותיות דר"ע

ב - בראשית בשביל ג' שנקראו ראשית .. ישראל מנין שנאמר קדש ישראל לה'
ראשית תבואתה (ראה לעיל ויק"ר לו, ד וש"נ).

מדרש ויושע

כשעה שרדפו המצריים את בני ישראל כר' אז נשאו קולם בבכר' ואף
משה בכה עמם מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר למשה משה כבר
זכור אני התפלה שהתפלל אברהם אוהבי וכר': א"ת פח.

אליהו רבה

פי"ח - מצינו במשכן שעשה משה שלא שלט בו שונא ולא נהפך שולחנו על
פניו: ל"א כו.
מה ת"ל א"ת תורתך .. מאל"ף ועד תי"ו: ל"א טז, סב, סד, עא, ק, קכב,
קלו. א"ת ב, ג, מו, צו, קג, קה, קמו, קנו, קסא, קפז, רלג, שעט (וראה
לקמן זח"א כט, ב).
[הוכח תוכיח] את עמיתך שעמך במצוות אתה מוכיח וכר': א"ת קיו.
פכ"ה - לפיכך יהיו אומרים כאור"א אימתי [נ"א בילק"ש ח"א רמז תת"ל: חייב
אדם לומר מתי] יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב: א"ת ב.

ילקוט שמעוני

ח"ב תשו - אחת שאלתי א"ל הקב"ה דוד בתחילה אתה אומר אחת שאלתי
ואח"כ אתה שואל כמה שאלות כר' א"ל .. ללכת בכל דרכיו וכר':
ה" כו.

מדרש הגדול

ויצא כט, לג - מאי שמעון שם עון: א"ת נט.

לקח טוב

בראשית א, ה - יום אחד .. ללמדך כי מיוחד היה היום ההוא: ל"א רלה (וראה
בר"ר ג, ח).
בא י, כג - אמר לו פרעה למשה תבן אתה מכניס לעפרים: א"ת עז.

פרקי היכלות

מלך עלוב: א"ת שיב.
כשהקב"ה שורה על הכסא נופל על החיות אש חרשות: א"ת רפא.

ספר הבהיר

מב (צה) - ואילן אחר יש לו להקב"ה וכו' י"ב גבולי אלכסונון: ה" סב.

מט (קמג) - שלישיית (הבונה) .. ועשה בו דורותיו כר ואין דייר כאלקינו (פי כבינה - אור הגנוז): א"ת יא, חט.
 נב (קס) - העוה"ב מתרגמין עלמא דאתי וכו': ה" סג.
 נו (קצא) - אמרה מרת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי וישמור משמרתי וכו': ה" יז.

ספר יצירה *

א, א - בספר וספר וספור: ל"א רכט. א"ת רעזב.
 א, ג - וברית יחיד מכוונת באמצע כמלת הלשון וכמלת המעור: א"ת ק.
 א, ז - ולפני אחד מה אתה סופר: ל"א קא, קפח. א"ת נג, שלה.
 א, ח - [בלום] פ"ך מלדבר: ל"א ער.
 ואם רץ לבך שוב [למקום]: ל"א קלא, קסד. א"ת ה, תלה.
 ב, ג - עשרים ושהים אותיות .. קבועות בפה: ל"א קמד.
 ב, ד - אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע: ל"א רכד. א"ת שפב.
 ג, ה - חקקן וחצבן וצרפן וחתם בהן .. בעולם .. בשנה .. בנפש: ל"א קכב, קנו. א"ת קכו, קנו, תנו.
 ד, ט - (נ"ב) המליך אות פ' בממשלה וקשר לו כתר וצרפן זב"ו: ל"א קית, קסד. א"ת ב, רמד.
 ד, יב - אבנים בונות [פירוש אבנים אותיות - מפרשים]: א"ת תכד.
 ה, א - י"ב גבולין באלכסונו: ה" סב (וראה לקמן ספר הבהיר מד).
 ה, ב - (נ"ב) המליך אות ר' בהרהור כו' וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש: ל"א קנח. א"ת קנ.
 (נ"א) אריה בעולם ואב בשנה וכוליא ימין בנפש: ל"א קלד.
 (נ"ב) - המליך אות י' במעשה כו' ויד שמאל בנפש: ל"א קיג. א"ת קנו. ה" סג.
 ו, א - שי"ן שורקת: א"ת עג.

ספר רזיאל

כד"ה בראשית ברא אלקים - [ונתיעץ הקב"ה עם תורתו היאך לבראות עולמו והתורה היתה כתובה בזרועו באש לבנה על אש שחורה] והי' ע"ג שמות של הקב"ה חקוקים בימינו כו' פשט ידו ולקח שם אחד כו' ולקח שם שני כו' ולקח שם שלישי וכו': א"ת עט.

תרגום ירושלמי

בראשית א.א - בראשית - בחוכמא ברא: ל"א צא, קלד, רנא, רנח. א"ת ג, קסה, קעטב, תכד, תלו.

(*) נ"א - הנדפס בכלל. נ"ב - הנדפס ע"פ נוסח הארז"ל.

תרגום אונקלוס

בראשית

- ב, ז - לרוח ממללא: א"ת מד, ס.
 לו, ג - ארי בר חכים הוא ליה: ל"א קעו. א"ת מח, רמח.
 מא, מה - גברא דמטמרן גלין ליה: ל"א קא. א"ת נג.
 מט, כד - [אבן ישראל] - אבהן ובנין זרעא דישראל: ל"א קעד. א"ת סד.
 שמות
 כ, כא - בכל אתר די אשרי ית שכינתי לתמן: א"ת קעב, קעח.

ז ה ר

זח"א

- א, ב - מי קיימא לשאלה וכו': א"ת קמא, תעג.
 ג, א - את ט .. טובך סתים בגוון וצפון בגוון: ל"א קסו, רנו. א"ת קמג, קעט.
 ג, ב - מאי בראשית בחכמה: ל"א קכ, קעו. א"ת ב, קיח, קסד, קעח.
 מפתחא דכלא .. והוא סגיר ופתח וכו': ל"א קד, קכט, רל. א"ת תלג.
 ד, א - וטעמין מירא למחקא: ה" לח.
 ד, ב"ה, א - ובכל מלה דאתחדש באורייתא ע"י ההוא דאשתדל באורייתא כו' השמים החדשים והארץ החדשה וכו': ל"א רנג. א"ת קעט.
 ה, א - באורייתא ברא קוב"ה עלמא: ל"א צד, קיד, קסד, קעז, קעט, רנ, רנג, רנד, רנח. א"ת ל, עא, פ, קה, קמ, קעט, ר, רמג, רמח, רסב, שטו, שכו. (וראה זח"ב קסא, א).
 ה, ב - שבת .. שבת דמעלי שבתא: ל"א קכד. א"ת פד. (וראה לקמן זח"א מז, ב).
 עגולא ורבוז דלגו: ל"א יו.
 ו, א - נקודא עלאה דקיימא בהיכליה (ראה לקמן זח"א טו, א ותקו"ז יב, ב).
 ז, ב - ראשית חכמה יראת ה' .. זה השער לה' ודאי וכו': ל"א קלה, רכא. א"ת נט, תלח.
 יא, ב - פקודא קדמאה דכלא .. יראת ה' .. פקודא תניינא דא איהי פקודא דיראה אתאחות בה ולא נפקא מינה לעלאין ואיחי אהבה וכו': א"ת נט, קפד.
 יראה דאיהי עקרא למדחל ב"נ למאריה בנין דאיהו רב ושליט וכו': ל"א צא. א"ת שיא, תכד.
 רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין: א"ת רו, שיח.
 וכלא קמיה כלא חשיבין: א"ת רלו. ה" כגא; כטא; מט.
 האי רצועה רעה אלקי ליה: א"ת רלא. (וראה תקו"ז ה, סע"ב).

- טו, א"ב - רזא דא בראשית .. נקודא והיכלא כ"ו ההיא נקודא זרע בנו ההוא היכלא וכ"ו: ל"א רנ. א"ת קעט. (וראה תקו"ז יב, ב).
- טז, ב - מטי ולא מטי: ל"א צט, קלז, קמ, קסו, רא, רכה, רמה, רנ. א"ת מד, נו, קיא, קמ, קמג, קמו, קסז, רכג, רל, רנה, שצד. ד" סג.
- יז, ב - מיין עלאין .. מיין תחאין: ל"א קלא, קסב. א"ת תלה. (וראה זח"א סב, א).
- יח, ב - בשכמל"ו יחודא דלחחא יחודא עלאה שמע ישראל: ה" ד.
- כ, א - שמא שלים כחדא הוי אלקים: ל"א קע. א"ת י.
- כ, ב - בשר לבושא דאדם גופא דיליה: א"ת קא.
- כא, א - מתמן ולהלאה לית מאן דיכיל לאסתכלא ולמנדע וכ"ו: ל"א קלד, רסא.
- כא, ב - משה .. בעלה [תניינא] (דמטרוניתא): ל"א קכח. א"ת קמט. (וראה זח"א רלו, ב).
- כב, א - אומנא .. דא שכינתא: א"ת יח, פד.
- כד, א - ישראל עלה במחשבה. ל"א פד, צג, צט, קיח, קפה, ריח. א"ת ו, נו, סט, קנב, רג, רמד, רפז, דש, תב.
- ו' ובן י' כגוונא דא א (ראה תקו"ז יט, ב).
- כה, א - ממקומו שכינתא עלאה: ל"א יב. א"ת תקב.
- כהבראם בה' בראם .. דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהי כהבראם: ל"א קסב.
- דור הולך ודור בא והא אוקמוה (קה"ר שט) דלית דור כ"ו ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא וכ"ו: א"ת טו.
- כו, א - בענג דאיהו ע' עוך נ' נהר ג' גן: ל"א קסח.
- כו, א - לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה: א"ת מח.
- כט, ב - א"ת לעילא והוא חילא דכליל כ"ב אתוון דאפיק א"ת א' ת' אלקים דא: (ראה לעיל בע' תדבאר פי"ח וש"נ. השוה ג"כ זח"א טו, ב ותקו"ז תי"ט מא רע"א).
- לא, א - כי כל דא צדיק .. דאחיד בשמיא ובארעא כלו דיסודא דעלמא וכ"ו: ל"א צא, קכג, קלה, קעח, רו. א"ת טז, עו, צה, צו, שיא, תכד, תלח. אחיד בתפארת דאקרי שמים: א"ת קעט.
- לא, ב - בראשית .. חכמה כמה ת"י בראשית בחכמתא .. ובהאי ראשית אפיק וכ"ו: ל"א צא. א"ת תכד.
- לד, ב - ס סחימא דאיהו ס מלסרבה המשרה: ל"א רלו.
- מה, ב - וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז אותה: ל"א קעו, קפח, רכה, רנא. א"ת קיח, רעח, רפכ, שלד. (וראה חגיגה יב, א).
- מו, ב - חד דמעלי שבתא דלילא וחד דיומא וחד דעד"א דאיהו שבת הגדול: ל"א קכד. א"ת פד.
- מח, ב - זכור לדוכרא שמור לנוקרא: א"ת צט.
- מט, ב - אלין לעילא ואילן לתתא: א"ת ז, קסט.
- נד, ב - בר נש כד איהו בחלמיה אחיין וכ"ו: ל"א רסט.

- נה, ב - ויקרא את שמם אדם .. דאפילו אדם לא אקרי אלא דכר ונוקבא כחרא:
א"ת י.
- נט, ב - יוסף .. זכה דאקרי צדיק: א"ת טו, צה, תפו. (וראה זח"ג רלו, א).
סא, ב - ואוביד שנאיתון דישראל בימי יהושפט .. בלא זמנא: ל"א רכה. א"ת רעח.
- סג, ב - אחינא ברזא דשמא קדישא באינן ארבע מינין שבלולב וכו': ל"א רנת,
רס. א"ת שסה. (וראה זח"א רכ, ב).
- סד, א - ישראל כד מטו לחג מתערי כר ולא ייתון לינקא כר ישראל אתיין וינקין
מנה בלחודייהו כר לכס ולא לשאר עמין וכו': ל"א רס. א"ת שסה.
- עא, א - ובשעתא דבני נשא עברין כר וכדין שלטי בהו חיות ברא דהא לא חמו
בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחוי: ל"א כב. א"ת תכג.
- עד, א - ר"ש פתח והבית בהבנותו וכו': ל"א קכו.
- עז, א - כיון דאתער ב"נ אתערותא בקדמיחא כדין אתער אתערותא דלעילא:
א"ת רסד. (ראה זח"ג צ, ב).
- עט, א - גופא דאיהי לגבי נשמתא כנוקבא לגבי דכורא: א"ת תפג. (ראה זח"א
קפא, ב).
- עט, ב - נשמתא לנשמתא [חיה] אתערא לגברא ביראה וכחכמתא: א"ת שנא,
תפח.
- בתשובה דאתקרי בינה: א"ת ע. (ראה זח"ג קכב, א).
- פו, א - אברהם .. בגין דחמא שמשא כר אמר דא הוא מלכא וכו': ל"א קכג.
א"ת צו.
- פו, ב - דכד ברא קב"ה עלמא לא הוה קאים והוה מתמוטט וכר אברהם כר
יצחק כר יעקב ויפקן מניה כר אתקיים עלמא בניניה: א"ת ב, (עג).
בהבראם א"ת בהבראם אלא באברהם באברהם אתקיים עלמא: ל"א
קסב. א"ת ל (ראה בר"ר יב, טו).
- חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו אלא כד אתער לתתא וכו': א"ת
חית. ה"ט.
- פח, א - וברכאן דלעילא לא משתכחי אלא במה דאית ביה ממשא ולא איהו
דיקניא כר מה יש לך בבית: ל"א רנט. א"ת שסג, חצא.
- צ, א - אתא נורא ואסתר: א"ת רג.
- צד, א - ומאן חסד חסד אל תו תנינן אלריה הכי הוא וכו': א"ת עג, שסג, חצא
(ראה זח"ג צ, ב).
- צה, ב - בן חורין כד"א יובל היא כר כל חירו מיובלא קא אחי: א"ת קכה.
- קג, ב - כל חד .. לפום מה דמשער בלביה: ל"א עט. א"ת תא, תד. (ראה ת"ז
ת"ע קלה, ב).
- קי, א - איך יצה"ר מתפתה אלא באכילה ושחיה: א"ת תמח.
- קיב, ב - מתל לב"נ דבעי לנחתא גו גובא עמיקא וכו': א"ת תפח.
- קיד, א - לאתערא בשופר ולאתערא קול דכליל באשא ומיא ורחא וכו': ל"א
סב. א"ת קפו.

- קיו, א – אני ולא מלאך: ל"א צג. א"ת סט.
- קיה, א – ועתידים להיות בטל של אור גדול של מעלה: ל"א קסט.
- קיט, ב – נסה לאברהם לא כתיב אלא את אברהם: א"ת רב.
- קכ, א – וירא את המקום דא הוא יעקב: א"ת כה.
- קכ, ב – והנה איל אחר גר"ת הוא איל דאתברי בין השמשות הוה וכן שנתו היה: ל"א ז, רג. א"ת כו, כח.
- קכב, א – לשדה נעבד דא אשה זרה כד"א לשמרך מאשה זרה וכו': א"ת שדמ.
- קכד, א – מאתים עולמות כו' הה"ד ומאתים לנוטרים את פרינו: ל"א קית. א"ת רמד.
- קכט, א – ואברהם זקן בא בימים באינן יומין עלאין: ה"ד.
- קל, א – כד ב"ג נאים כו' מחזי ביקר סבר אפי דע"י אלא כמה דאתמשיך כו' סלקא אזלא ושטיא ובקעא וכו': ל"א רסט.
- קלב, ב – ובמנחה דהוא שעתא דדינא קשיא: א"ת שצח.
- קלד, ב – אורייתא כלא שייפין ופרקין וקיימין אלן על אלן: ל"א ה. א"ת שטו.
- קלו, א – ויעתר לו ה' א"ת ויעתר לו אלא ויתתר לו חתירה חתר ליה קב"ה וכו': ל"א רנו. (ראה ירוש' סנה' י, ב).
- קמ, א – והאלקים נסה את אברהם מאי נסה הרמת נס וכו': א"ת רב.
- קמ, א – (מה"ג) יהי או"ר יהי ר"ז: א"ת רג. (ראה זח"ג רטו, ב).
- קמ, ב – ה' צדיק יבחן .. אתא אברהם כו' וירד אברם מצרימה וכו': א"ת רלד.
- קמא, ב – חכמות בחוץ תרונה .. אלן חכמה עלאה וחכמתא זעירא: ל"א צא, קלא. א"ת קסה, שיא, תכד, תלה.
- קמה, א – ה"א בתראה דאיהו דבור: ל"א עה, רנב. א"ת קעטב. (ראה ת"ז תס"א צד, א).
- קמח, ב – וחסידיך ירננו לוייך ירננו מבעי ליה וכו': ל"א כט. א"ת קלד.
- קמח, ב – (ס"ת) ואתקרי ישראל .. ועליה כתיב והבריא החיכון וכו': ל"א קלו. א"ת קמו. (ראה זח"ב קעה, ב).
- קמט, ב – סולם .. יסוד דעלמא .. מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא .. כמה דברית איהו סיומא דגופא וכו': א"ת קעטא.
- קנא, א – יובלא (בינה) אע"ג דדינין מהערין מינה וכו': א"ת קצח.
- קנג, א – לאמשכא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל וכו': ל"א יח. א"ת סא.
- קנג, ב – דבין תרין צדיקי יתבא עלמא: ל"א צא. א"ת שיא, תכד.
- קנו, ב – ויבא יעקב דא תפארת קדישא: ל"א עט. א"ת צה, תא.
- קסב, א – יעקב שלימא נטל אינון מקלות תפלין דרישא וכו': ל"א קט. א"ת שכה.
- קסד, א – אפילו צדיק גמור איהו אקרי חי: ל"א קלד.
- קסה, ב – יצה"ר .. ויצה"ט .. אינון תרין מלאכין ממש ממנן ואינון משתכחין תדיר בהדיה דב"ג וכו': א"ת שעב.
- קעה, א – וישראל לית לך תוקפא .. בר בפומהון כתולעתא דא דלית לה תוקפא

מפתחות לספר מדל"י ואור הורה

קט

וכר: ל"א נד.

קפא, ב - לא תקח אשה דא גופא לבני דא נשמתא: (ל"א קנב). א"ת רפת, שפח. (ראה זח"א עט, א).

קפז, א - אעא הוא אדם דכתיב כי האדם עץ השדה: א"ת קפד.
קצה, א - דפרעה דאיהו אמר לא ידעתי את הוי' כו' ובשמא דהוי' לא הוה ידע
וכר: א"ת עג, צד. (ראה זח"ב נב, ב).

קצו, א - קב"ה אמר לאברהם .. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול כד אתא יוסף
לארעא דמצרים וכו': ל"א קב. א"ת נד.

קצו, ב - ויקרא לפניו אברך מאי אברך קשירו: ל"א קא. א"ת נג, נה.
קצו, א - דרך הוא אורח פתיחא לכלא כו' נתיבותיה אלין אינון דנפקין מלעילא
וכר: ל"א קצד. א"ת רי.

רג, ב - זרח השמש דא הוא יעקב (רחמים) וכר: א"ת ער.
רד, א - כד ברא קב"ה עלמא ברא ליה באתון דאורייתא: א"ת ג.
רה, ב - באת ביי"ת דאיהו סימן ברכה וביה אשתכליל עלמא ואתברי כו' דאל"ף
.. דאתקרי ביה ארור לא אתברי ביה עלמא וכר: ל"א קלד.

רו, א - עלמא תתאה לא אתברי אלא מגו חכמה תתאה: ל"א קעא. א"ת י.
רי, א - בית פרעה .. ביתא דאתפרעו ואחגליין מניה וכר: א"ת נו.

רכג, א-ב - דתניא כתיב ותרב חכמת שלמה וכר: ל"א קפו. א"ת קצב.
רכה, א - [אר"ש] ואנא סימנא בעלמא: ל"א קט, קכ, קעו. א"ת קסד, רמח,
שכה, שמ.

רכז, ב - ויברך את יוסף כו' דברכתא דבנוי רב"נ ברכתיה איהו: ל"א קמב.
א"ת נח.

רל, ב - כרתי ברית לבחירי .. דא איהו צדיק דמיניה נפקין ברכאן לכלהו תתאי
וכר: א"ת רלו.

רלד, ב - מאי ויאמר הא אוקמוה כד"א ויאמר בלבו ואמרת בלבבך אמירה
בחשאי: ל"א קלד. א"ת תלו.

רלו, ב - משה איש האלקים .. מארי דמטרוניתא: א"ת שמג (ראה זח"א
כא, ב).

רלז, ב - מה אריה ולביא לא נפלין אלא בגין למטרף טרפא וכר: ל"א קעו.
א"ת רמח.

רלט, א - אלף זעירא מחל למלכא כו' מלך עלאה כו' מלך זוטא וכר: ל"א צ.
א"ת תכד.

רמו, א - ועלמא עלאה אקרי ד' שנין וכר: ל"א רג. א"ת כו.
[שבעה] ימים [ושבעה] ימים אלין דכורין ואלין נוקבין: ל"א צו.
א"ת פו.

רנה, א - מתמצית גופא של א"י העולם שותה: ל"א כה. א"ת עז, עח.
רנו, ב - ב"י מאמרות נברא העולם כו' וכלהו כלילין בקרא קדמאה וכר: ל"א
קלד. א"ת תלו. (ראה ז"ח ב, ד).

כהנים מסטרא דחסד אהו: ל"א קסד א"ת ר.

רסו, ב - סולם דא צלותא: ל"א קלג.

זח"ב

- ג, א - אית בינייכו גול או גנבה .. נשין וכר': א"ת רנח.
 ו, א - אשדיכם זורעי על כל מים .. מים מחוקים כו' מיין מירדין וכר': א"ת שלא (ראה זח"א סו, א. פ, א).
 ד, א - הצבי .. בזמן שהוא בורח .. מחזיר את ראשו לאחוריו וכר': א"ת קצד.
 יח, א - אית מארי דדינא .. ואית מארי דרהמנותא: א"ת ער.
 יט, א - מ"ט לא נזכר שמו .. מפני שבצנעא הלך כו' הה"ד וילך איש וכר': ל"א צה. א"ת סח.
 כ, א - בשעה שעלה במחשבה כו' ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העוה"ז והעולם של מעלה: א"ת צה, חי.
 כא, ב - משה אשתמש בכחרא קדישא כו' ובלעם אשתמש בכחדין תתאין ולא קדישין וכר': ל"א קע. א"ת י.
 כד, א - צפון עביד דהבא דמסטרא דתוקפא דאשא אתעביד וה"ד מצפון זהב יאתה: א"ת קפה.
 לב, ב - ויהי היום דא ראש השנה וכר': א"ת רסא.
 לד, א - בא אל פרעה .. דעייל ליה קוב"ה .. לגבי תנינא וכר': ל"א כה. א"ת עז, עח.
 לו, א - ונגף ה' את מצרים נגוף ורפא נגוף למצרים ורפא לישראל .. ממאי שנמולו: ל"א קנט. א"ת עב, פה.
 ופסח ה' על הפתח .. זהו פתח הגוף .. זו מילה: ל"א קנט. א"ת פה.
 לו, ב - בפלגות לילא שמעו חד קלא דמכרזא ואמר מתערין קומו ניימין אתערו וכר': א"ת תפב.
 לו, א - דרשב"י מדני שוקין דטבריא: ל"א קט. א"ת רצה, שכה.
 לח, ב - ליל .. הלילה .. נער כתיב מ"ט כו' מדקבילת דכר אתקרי נערה: ל"א רמב.
 ליל עד לא קבילת דכר .. ובשעתא דאתחבר כו' הלילה וכר': ל"א קיב.
 מב, ב - כגון המקור דימא הא חד נפיק מיניה מעין וכר': א"ת שכא.
 ואל מי תדמיוני כו' בלא צורה ודמיון כו' ולא בשום אות ונקודה כו' ותמן לית מאנא למתפס ליה ולמנדע ביה דייעא כלל כו' לבתר כו' י' .. מעין נובע חכמה: ל"א קלד, רסא.
 כגין דישמודעון ליה במדות דיליה כו' בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא וכר': ל"א רסא. (ראה זח"ג רנו, ב).
 מט, ב - מהו אשר תנה הודך אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא וכר': א"ת רנח.
 נא, ב - מאן דאיהו טפשא חמי אנפוי דמלכא נהירין וחייכן ולא אסתמר מיניה: ל"א רד. א"ת קנד.
 נב, ב - אלי דייקא בעתיקא תליא כלא: ל"א קכד, קנא, קס. א"ת פד, צ, שפז.
 דקריעת ים סוף בעתיקא תליא: ל"א רכה. א"ת רעח.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה קיא

- ופרעה לא סבר כו בכל חכמתא דיליה לא אשתכח דשמא דא שליט בארעא ועל דא אמר מי הוי: א"ת עג, צד. (ראה זח"א קצה, א).
נד, א – וכולם פתחו באז כו וכד אתחבר נהירו דאל"ף ומטי לויי"ן וכו': ל"א קס. א"ת צ.
נו, א – קרוב ה' לכל קוראיו וגו' מאי באמת כ"ד תתן אמת ליעקב וכו': א"ת קעב, רנט.
נח, א – אורייתא אקריית עוז כד"א ה' עוז לעמו יתן: א"ת רנח.
נח, ב – אילנא חד רברבא עלאה כו ע' אנפין סלקין בגויה ואתזנן מניה גוטא דאילנא דאיהו עקרא דשליט עליהו וישראל אחידן ביה כו ועל דא ע' פרי החג למיהב שלמא לע' ענפין וכו': ל"א רס. א"ת שסה.
סב, א-ב – ישראל אשר בך אתפאר .. ומאי פארא דיליה דאתחבש בתפילין וכו': ל"א קלה. א"ת תלו.
סג, ב – כל יומא ויומא מתברך מההוא .. יומא שביעאה ומתברכאן כל שיתא יומין וכו': ל"א רנה. א"ת רסב.
עח, ב – ואפילו א"ב ט' יום אינון דיליה ולא יתיר ואתאביד ולא אשתכח (עיי"ש בנצוצי אורות): ה" קלד.
עח, ב-עט, א – הגדול הגבור והנורא מאי והנורא דא יעקב כו שלים בכלא כו ובכל אתר דהוי שלימות שכיח אקרי נורא וכו': ה" יג.
פ, ב – אחות לנו קטנה דא כנ"י דאקרי אחות לקב"ה כו ומלאכי עלאי הוו אמרי אחות לנו קטנה וכו': א"ת לא.
פב, א – לא דמי רישא דמלכא לרגלוי דמלכא: א"ת רכד.
פב, ב – תרי"ג זיני עיטא יהיב אורייתא לבר נש למהוי שלים במאריה וכו': א"ת רמה.
פג, א – אז תענג על ה' עם ה' לא כתיב אלא על ה' וכו': ל"א קנט. א"ת פה. (ראה זח"ג צד, ב).
תהלתו דא הוא שכינת זיו יקריה דקב"ה וכו': ל"א רנה. א"ת רסב.
פג, ב – כאספוקא דא דאיהי מליא מכלא: ל"א קסט.
פד, ב – תרין לוחין .. מההוא טלא עלאה כו תרין כפורי מינייהו ואתגלידו ואתעבידו תרין אבנין יקירין: ל"א קסט.
פה, א – ויהודה עוד רד גו' .. כד אמר קב"ה לישראל ואתם תהיו לי גו' נאמן הוה יהודה וכו': ל"א פא.
אורייתא מחכמה דלעילא נפקת: ל"א מה, קעו. א"ת כ, קיח.
פח, ב – שבת שמא דקוב"ה וכו': א"ת תל.
פט, א – מה עתיקא קדישא טמירא מכל טמירין וכו': ה" טו.
פט, ב – כי ששת ימים גו' ששת ימים ודאי ולא בששת והני יומין קדישין עלאין וכו': ל"א רנה. א"ת רסב.
צ, ב – באלין עשר אמירן אתגליפו כל פקודי אורייתא גזירין ועונשין דכיא ומסאבא ענפין ושרשין וכו': א"ת רלה.
אורייתא שמא דקוב"ה הוי: (ראה לקמן קכד, א).

- צא, א - ל מגדלא דפרח וסליק באוירא: ל"א קכד, קמ. א"ת פד, רכג. (ראה ז"ח סו דע"ב).
- צג, א - אין עני אלא מן התורה ומן המצות: ל"א קמ. א"ת רכג.
- צד, ב - ב"נ כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא כו זכה יחיר יהבין ליה וכו': ל"א ב. א"ת שז.
- צה, ב - וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעשק גו פלשתים וכו': ל"א קסב, (קצב).
- צח, א - הוד והדר לבשת אלין תריין בדי ערבות [נצח והוד - זח"א רסב, א]: ק, ב - ואפילו מלה דב"נ ואפילו קלא לא הוי בריקנייא וכו': ה" לג. (סוד היבום) ואחזה אבהו: א"ת כ.
- קז, א - דוד בריחא דמלכא הוה: א"ת דסא.
- קי, א - ההרים ואלין אינון תלת קדמאי: ל"א קס. א"ת צ.
- משכיל לאיתן בזמנא דההוא גבר קם בחיובתא כו ומתחברין לגביה וכו': א"ת שכא.
- קי, ב - חד מפתחא גניו וסתים כו שמיה .. איתן כו דא איהו תני"א אית"ן .. בריחא לבר מגופא: ל"א רל. א"ת תד. (ראה ת"ז מד, א).
- אית"ן לגבי תושב"כ תני"א לגבי תושבע"פ: א"ת רלו.
- קיב, ב - בכל יומא הוה אקדיש שלמה כו וחמן איהו תרמוד כו וחב לאתריה כו אמר ושבתי אני ואראה וכו': א"ת רצג.
- קיג, א - ואראה את כל העשוקים גר אינון ינוקין דמתין בתוקפא דאמהון (ראה ר"ח, ש"ד פי"ז): ל"א רסט.
- קיד, ב - איזהו חסיד המתחסר עם קונו: א"ת ב.
- קטו, א - בן עמרם דסליקת לבינה: ל"א צה. א"ת סח. (ראה זח"ג רכג, א).
- קטז, א - ברכה דקב"ה מימינא .. קדושה משמאליה: א"ת קל.
- קטז, ב - בהלכה .. דאיהי שכינתא: ל"א רמו. א"ת קיד.
- קיח, א - אדניי בהפוך אתון דינ"א .. דינא דמלכותא דינא: א"ת קפד.
- קכא, א - מחכמה .. מאתר דאקרי קדש: ל"א רמג, רסח.
- קכא, ב - חכמה אקרי ראשית: א"ת ס. (ראה זח"א ג, ב).
- קכד, א - אורייתא כלא שמא דקב"ה: ל"א פד, קעז, ריד, רכג. א"ת סה, עט, קנב, רמח, שיז.
- קכט, א - מאן דאשתדל בחר מסכנא כו ומאן דאשתדל בחר חייביא איהו אשלים יחיר: א"ת תפו.
- קלד, א - וע"ד הוא אח"ד בחלופי אתון: ל"א קלא. א"ת תלה.
- מכריזי .. צאינה וראינה גר פוקו למחמי כו כדן ס"א לא ניחא ליה וכו': ל"א קו. א"ת סג.
- קמז, ב - ההוא נהורא קדמאה גניו ליה קב"ה לצדיקיא ומאן אינון צדיק וצדיק: ל"א רנא. א"ת קעטא, קעטב.
- קמח, א - ז' זיני זהב אינון כו זהב סליק יחיר איהו על כלא כו אקרי זהב כד כו ואסתלק ביקר דחילו: ל"א רלו. א"ת קפה.

- קמט, א – דעובדא דמשכנא כגונא דעובדא דשמים וארץ: ל"א קכו. א"ת יג.
 קנה, ב – קב"ה כניש' כל פמליא כר פתחי ואמרי ומי כעמך כישראל וגו': ל"א
 סד. א"ת קפז, שפ.
 קנה, ב – אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה: ל"א רסו. א"ת
 תעג.
 קסא, א – אסתכל בה באורייתא וברא עלמא .. באסתכלותא דאורייתא ברא
 עלמא: ל"א מה, קכו. א"ת יג.
 באורייתא אתברי עלמא .. ובגינה אתקיים עלמא וכו': ל"א קסד.
 א"ת ר.
 קסב, א – איהו ברוך ואיהי ברכה: ל"א קסו, קסז. א"ת קמג.
 קסב, ב – רוח אמשיך רוח ואייתי רוח: ה"ט.
 קסג, א – ובכל מה דרעותיה דמאריה אתעביד איהו מקטרגא כו' אלא ודאי
 רעותא דמאריה עביד וכו': א"ת ער.
 קסג, ב – צדיקא או זכאן די בדרא .. ודא אינון אנפי שכינתא כו' איהי בסתימו
 ואינון באתגליא: א"ת קד.
 קסד, ב – עשר יריעות אינון דאינון עשרה רקיעין: ל"א קכו. א"ת יג.
 קסו, א – יהי אור דא אור קדמאה דאיהו ימינא .. יהי אור דא שמאלא: ל"א
 נט. א"ת ד.
 קע, ב – מה תצעק גר ויסעו והוה קשה קמיה כו' ואלמלא דאשגח קב"ה בזכות
 אברהם וכו': א"ת פח. (ראה שמ"ר כג, ה).
 ולית לך עשבא ועירא כו' בראשיתא דלילא עד כו' כל לילא כו' עד
 פלגות לילא וכו': ל"א רסו. א"ת שסה.
 קעה, ב – והבריה התיכון גר דא הוא יעקב: ל"א קיח, קסו, קסח. א"ת מד, נא,
 ס, צה, קמג, רמד.
 גבורה דהוא דינא תקיפא נפקא מבינה: ל"א קפת. א"ת שלה.
 מאן מיס .. דא חסד: א"ת ב, רנה. (ראה זח"ג רנה, א).
 קעו, א – אברהם ירית אחסנא דחסד נפק יצחק בדינא .. יעקב נפק ברחמי:
 א"ת רנה, רסו. (ראה ז"ח תולדות).
 קעז, א – מפתחא דכליל בשית וכו': ל"א קד, קכט, רל. א"ת קכו, תלג. (ראה
 זח"א ג, ב).
 דיקנא מהימנותא .. בחליסר מתפרש כו': א"ת נה. (ראה זח"ג קלא,
 א).
 חליסר בההיא מזלא דכלא נגדין: ל"א קלג. (ראה זח"ג קלד, ב).
 קעז, ב – האי מאן דחזי בחלמיה דאחיד דיקנא וכו': ל"א קפט. א"ת קכב.
 קעח, א – [ד"א:] ובכוונת אמ"ן דהוא כליל תרין שמהן הוי' אדני': ל"א קפט.
 א"ת קכב.
 קפ, א – דאת יו"ד .. רישא לעילא וקוצא לתתא ושיעורא דילה תלת נקודין כו'
 דאת י' תלת נקודין: ל"א קלו. א"ת לת, ס, קמז (ראה זח"ג י, ב).
 קפג, ב – בימא דר"ה דאיהו יומא דדינא וכו' (קפ"ד, א) בר"ה מטא זמנא דההוא

- חויא כו' לאתערא דינא עלאה כו' אתתקף ס"א ואשתכח מקטרגא וכו':
א"ת רסא.
- קפו, א - החדש הזה לכם גו' .. איהו בסדורא כסדר דאתון אביב דאיהו אב"ג
כו' אבל ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתון תשר"י: ל"א קפד.
א"ת פג.
- קפו, ב - בהני ז' יומין קדישין למיזן לשאר ממנן דברבן דעמין וכו': ל"א רס.
א"ת שסה.
- קפו, א - חדוה דישראל דא יומא תמינאה דעצרת וכו': ל"א רס. א"ת שסה.
[מבור"ך] שירותא קשה וסופיה רך מ"ב קשה ודינא איהו .. לכתר ר"ך
וכו': א"ת עג.
- קצג, ב - אחיד בדוועיה כו' אחבק בגופא וכו': ל"א קמט. א"ת קד, שפד
(ראה ת"ז נד, ב).
- קצו, ב - בשעתא דעברו ישראל ית עגלא כו' הוה מלה"מ אשתכח כו' עד
דאתוקם משכנא וכו': ל"א קכו. א"ת יג.
- קצח, ב - וירא יעקב גו' תבירו דגלותא חמא דהוה ליה במצרים וכו': ל"א קב.
א"ת נד.
- רד, א - שבת ש' בת: ל"א קכו. א"ת יג.
- רט, ב - וקב"ה פקיד לארעא דישראל .. ומתמציתא דההוא פקידא נטלין אינון
ע' ממנן וכו': ל"א רס. א"ת שסה.
- רי, ב - והשביע בצחצחות נפשך כו' כד"א צחא צמא וכו': ל"א קסה.
- רטו, א - דרך איהו פתוח לכלא וכתשין ביה כל מאן דבעי וכו': ל"א קצד.
א"ת רי, רלא.
- רכא, א - אשר פקד ע"פ משה דא רזא דדעת: ל"א קיט. א"ת קלת, קמב.
רכב, ב - וכל ההוא דלתתא סוספיתא דדהבא ואיהו חתוכא דיליה: ל"א רנח.
כי שמש ומגן גו' שמש דא הוא רזא דשמא קדישא הוי' וכו': א"ת
עג.
- רכה, א - דברכתא לא שריא במלה דקאים כו' בחושבנא כו' אי ההוא חושבנא
אתיא מסטרא דקדושה ברכתא שריא עליה תדיר כו' מנלן ממעשר
וכו': א"ת תעת.
- רל, ב - מה דאיהו באתגליא יתיר איהו אדכר כו' שמא דגניז איהו הוי' שמא
דאיהו באתגליא איהו אדניי וכו': ל"א נו. א"ת קפב.
- דימא כיון דחמא ארונא דיליה (דיוסף) מיד אתבקע כו' הים ראה וינס
הים ראה הר"ב וינס ויצא החוצה: ל"א רלט. א"ת רעו.
- רלא, א - בשעתא דברא קב"ה לאדה"ר דו"נ אתבריאו והוה תרווייהו כו' עד
דנסר לון קב"ה ואתקין לה וכו': א"ת צט, תפד.
- רלו, ב - דבעינן גו' רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלא דיפוק לבר ויתחוי כו'
וכך הוה ישראל עבדי כו' ביומא דכפורא וכו': א"ת רמו.
- רלח, ב - משה דהוה מדוא מגו אספקלריא דנהרא: ל"א קסד. א"ת ר.
רלט, א - כמאן דארה בריחא ואתבסם: ל"א רסו.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

קטו

- רמא, א – משכן כמלכא דאתי כר ולא מיתחא כל אוכלסין דיליה עמיה וכר:
ל"א כו.
- רמה, ב – צלותא דיחיד סלקא עד דמטא לפתחא דהיכלא דא כר אי יאה כר פתח
פתחא כר ואי לא יאה דחי לה לבר וכר: ל"א ד, מז, פד. א"ת ג, תו.
(ראה ת"ז לד, א).
- רנב, א – לאשגחא בעלמא באינון עיני ה' דאולן ושטאן בעלמא וכר: ל"א רכח.
א"ת רעז, א.
- רנד, ב – [סליק גו מחשבה ואפיק נצוצין כר ובריר פסולת] מגו מחשבה
ואתבריר: ל"א רמב, רס. א"ת שסה, תצב.
- רעו, א – אמת ואיקרי בה יעקב שלימא: א"ת רנה.

זח"ג

- ד, א – דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרון רעים: ל"א צה, קסח, קע. א"ת י,
סח, צב.
- ה, א – אמתי אקרי קב"ה גדול בזמנא דכ"י אשתכח עמיה הה"ד בעיר אלקינו
הוא גדול: א"ת רכח.
- ו, א – בקר .. איהו .. סיומא דגופא (נצ"א: שהיסוד נק' בקר): א"ת צה.
ז, ב – ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים: ל"א ג, פב, קד, קיו, קכד, קסו, רכב.
א"ת כד, לא, מג, מד, ס, פד, קיב, קמג, רכח, רפג, רצד, שח, תכד, חסו.
דכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי כר וכד מתחברן כחדא תרי פלגי
אתעבידו חד גופא: ל"א ריג. א"ת קטו.
- ח, ב – לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים כר שירותא דדרגין חסד ופחד ואינון
פתחין דעלמא: ל"א רכא.
- י, ב – רישא דכל רישין: א"ת נו, רו (ראה זח"ג רפט, ב).
- דכלהו עלמין .. על י' קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו [נ"א
אתבריאוו ואשתכללו] דכתיב כולם בחכמה עשית: ל"א קלו, רנא, רנב.
א"ת קמו, קעט, ב.
- שלימו דשמא קדישא י' כר ושמא קדישא אשתכלל ביה ואשתכח סתים
בגויה: א"ת רנב.
- י' .. אב לכלא .. ה' רזא דבינה והיא אימא עלאה: א"ת פז (ראה זח"ג
רצ, ב).
- בן דא ו' .. ברא וברתא ו"ה .. ה' ברתא: א"ת פז (ראה זח"ג רצ, ב).
- י, ב"יא, ב – עשרה שמות אינון כר ומשתנין שמחן וכר: ל"א קיג, קעז, רכג.
א"ת קנו, רמח (ראה שבועות לה, א).
- יא, א – אלקים דדינין ביה אתערין והוא דינא תקיפא .. הוי' הוא רחמי דשלימו
דא הוא תפארת: ל"א רנו. א"ת טז, עג, קפד, רב, תנו. ה" כט.
- אדניי דא מלכות קדישא: ל"א כא, רס. א"ת קפד, שסה, תכב.
- יא, ב – אלקים ובכל אתר הוא גבורה: א"ת טז.

- צדיק דאיהו יסוד (אדניי דהא) דינא דמלכותא .. ודא איהו צדק: א"ת
קעטא.
- יא, ב"ב, א – עשרה עשרה הכל בשקל הקדש כו' עשרה למ"ב ועשרה דמ"ת וכו':
א"ת רלה. ה" ח.
- יג, א – חמא במאי ברא אתינא לקמך: ל"א קד, רכה, רכח, א"ת נט, רעזא.
יג, ב – אורייתא תוהא כו' נפש כי תחטא מה דין הוא דתחטא וכו' ושמעה קול
אלה והא אומינא לה באומאה דשמי וכו': ל"א סט. א"ת קז, שיד.
טז, ב – [ונרגן מפריד אלוף מפריד] אלופו של עולם ודא קב"ה: ל"א כט, (ריב).
א"ת ס, פדב, קלד, שיח, תנה.
- ונרגן מפריד אלוף כ"ד חייביא עבידו כו' מפריד למטרוניתא כו' ..
הה"ד אבדה האמונה מאי אמונה דא כנ"י וכו': א"ת יח, פדב.
- יז, א – דישראל דאינון אברים דשכינתא: א"ת רפד.
תשובה אימא עלאה .. ודא ה' עלאה: ל"א עה.
דחכמה איהי י' בינה ה': ל"א טו, פה, צא, קטז, קסת, קסט, רמב, רמו,
רמח, רנא, רנב, רס. א"ת כג, כד, לח, מד, נא, ס, ע, קיג, קיד, קנב,
קעטב, רנח, שסה, שפו, תכד, תצב. ה" מט, סג.
- כ, א – משה שושבינא דמלכא .. אהרן שושבינא דמטרוניתא: ל"א קסח, רנ.
א"ת קמ, קצח.
- כא, א – דוד המלך ע"ה אמרו על ההוא עולם בתראה דאיהו עבד דדוד מלכא
אחיד ביה בההוא עולם וביה ירית מלכותא: ל"א רמו. א"ת קיד, רמא.
- כד, א – למלכא דזמין אושפזין כו' והוה ליה למלכא בת יחידאה אמרה ליה כו'
א"ל חיך ברחי וכו': ל"א רס. א"ת שסה.
- כו, ב – באשא דמדבחה .. מבערא רוח מסאבא וכו': ל"א קנד. א"ת קנא, א.
תנאים ואמוראים אתון דמסטרא דמצות דקב"ה אתיתו: ל"א מד, רסה.
דאורח אומנא למחתך לבושין בכמה חתיכות ותלמיד דלאו איהו בקי
וכו': ל"א כז. א"ת רא.
- כח, א – חכמה כ"ח מ"ה: ל"א צא, קכג. א"ת לו, צה, צו, שיא, תכד. ה" מט.
ל, ב"לא, א – א"ל בכל אתר חסד הוא .. חסד א"ל כל היום: ל"א פא, פה, קסו,
קעז, קפו, א"ת מד, עג, קמג, קנב, רמח, רפא, תמ. ה" מז.
- לג, א-ב – ח"ח .. צריך שיהא ביה חסד ועפ"י דאיהו חכמה חסיד ומאן דלית
ביה חכמה לאו איהו חסיד ובג"ד אוקמה ולא ע"ה חסיד: ל"א רמב.
א"ת תצב.
- לד, א – שמן עלאה .. דשריא בגו חכמה עלאה דכלא: ל"א רג, רס. א"ת קמ,
שסה.
- לח, א – דכד ברא קב"ה עלמא .. נטיל יצחק כו' נטל אברהם כו' נטל ליצחק
וכו': א"ת עג (ראה זח"א פו, ב).
- לט, א-ב – מאן דאשתדל באורייתא .. ארים קליה בה דאורייתא בעי לארמא
קלא וכו': א"ת תעג.

- מ, ב - חסדי דוד הנאמנים כר כל יומי דוד מלכא הוה משתדל כר ויחזונון
 כחדא: ל"א רמב. א"ת תצב.
- מג, ב - דכר דנפיק מגו ימינא הוא שלטא כר וע"ד וילדה זכר כתיב: ל"א קל.
 א"ת תלד (ראה ת"ז פט, ב).
- מו, ב - וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא אקרי קהלת: ל"א רכב.
 א"ת שעא (ראה ערך רש"י - קהלת).
- דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא כר כיתרוק האור מן החשך
 תועלתא דנהורא לא אחייא אלא מן חשוכא: ל"א קע. א"ת י.
- מט, ב - צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה: ל"א קלט. א"ת תלט.
 נג, ב - אמאי אקרי תורה בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים דלא אחידע: ל"א
 קכב. א"ת תמא, תנג.
 וראש דא חכמה: א"ת לח.
- נו, ב - בזאת יבא אהרן .. לאודהרא בהאי זאת ודא היא יראת ה': ל"א קלה.
 א"ת צט, קפד, תלח, תפר.
- נז, ב - ואל יבא בכל עת גוי כמה יעול בזאת בזאת יבא אהרן גוי כר: א"ת
 קעב.
- סא, א - תרין קיימין דאקרון למודי ה' ואקרון צבאות [נצח והוד - זח"ג יא, ב]:
 א"ת רנח.
- סא, ב - דקב"ה סליק כר ואמליך באורייתא: א"ת רנח.
 סה, א - אלקים דא גבורה הוי דא שלימו דכלא רחמי: א"ת טז.
 סט, ב - כל חידו וכל נהירו וכל וותרנותא דעלמין כלהו חליין באימא עלאה וכר:
 ל"א יד.
- ע, א - עשר כתרין עטרין קיישיין .. ולית תמן פרודא לקביל דנא אית עשר
 כתרין דלא קדישיין וכר: א"ת רס.
 ואורייתא דהיא שמא קדישא עלאה סתים וגליא וכר: ל"א רמב. א"ת
 תצב (ראה זח"ג קנב, א).
- עב, א - חותמן ופתילך ומטך .. אלין נצח הוד יסוד: א"ת נא.
 עג, א - קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא: ל"א קכט. א"ת תלג.
 פה, ב - משפט .. רחמי: ל"א רד. א"ת קנד.
- פו, א - הוכח חוכיח .. אי איהו ב"נ דיכסוף לא יימא ליה כר אלא .. כמאן
 דמשתעי במלין אחרנין כר ידכר מאן דעבד ההוא חובא כר בגין דאיהו
 ידע בגרמיה וכר: א"ת קיו.
- פז, ב - מפני שיבה תקום אוהר ליה לב"נ עד לא יסתלק בסיכותא וכר: א"ת
 לו.
- פח, א - כתיב דרך וכתיב ארח כר דרך דשאר קרסולי ב"נ אזלו בה ארח דאיהו
 אתפתח מן זמנא וכר: ל"א קצד. א"ת רי, רנב.
 צב, א - בעובדא דלחתא אתער עובדא דלעילא: א"ת רג, תיח (ראה זח"א עז,
 ב, זח"ג קי, ב).
- צד, ב - מאי ענג כר אז תענג על ה' דהאי ענג על ה' הוא: ל"א קסה. א"ת

- רפג, שיב (ראה זח"ב פג, א).
 צו, ב - מאי עצרת כנישו: ל"א רמו. א"ת קיד.
 צט, ב - בעינן לזמנא שופר כו' סדרא קדמאה .. לגבי אברהם כו' תניינא ..
 !אתריה דיצחק כו' תליתאה לרישיה דיעקב וכו': ל"א סב. א"ת קפו.
 צט, ב - (ר"מ) בההוא שופר סלקא ההוא קלא כלילא באשא ורוחא ומיא
 ואתעביד מנייהו קלא חדא ואתער וכו': ל"א סב. א"ת קפו.
 קא, א - משכיל [מהרח"ו: אותיות מי שכל] מיא דאחכימו וכו': א"ת שצד.
 קג, ב - בסכות תשבון שבעת ימים שבעת ימים כתיב ולא בשבעת ימים ..
 אושפיוין עלאין: א"ת קכא.
 קח, א - ביראה .. ודא מלכות שמים: ל"א פא.
 קי, ב - צריכין ישראל לשתפא לה' בהליכה דלהון בהקיץ דלהון וכו': ל"א מ.
 קטו, ב - לכלתם כתיב בלא וי"ו כו' רחימותא דנפשאי כו' והוה דיירא בשוקא
 דבורסקי כו' דמי בעיגוי כשוקא דרוכלי וכו': ל"א צב. צו, קכד. א"ת
 סז, פד,א, פו.
 קיט, ב - ות"ח א"ל שדי הא אוקימנא דביה ספוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די
 וכו': ל"א קעו. א"ת רמח.
 קכב, א - תשובה דא איהי בינה כו' תשובה תשוב ה' .. דאת ה' דאי איהו דוי
 דברים וכו': ל"א עה, רנו. א"ת תנו.
 קכג, ב - י"ה יראה ואהבה כו' הנסתרות יראה ואהבה דאינון במוחא ולבא וכו':
 ל"א עט, רנג. א"ת קעטב, תא (ראה ת"ז כה, ב).
 והנגלות [התורה והמצוות וכו'] עבד ליה פומא באתגליא לאתעסקא
 באורייתא וכו': ל"א קכט. א"ת תלג. (וראה ת"ז קכט, א).
 קכו, א - בכל יומא ויומא כרוזא קארי ואמר .. שובו בנים שובבים וגו': ל"א
 ט, רנ. א"ת טו, קמ, שט.
 קכט, ב - כתיב הנה עין ה' אל יראיו וכתיב עיני ה' גו' וכו': א"ת קסה.
 קלא, א-ב - י"ג תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא .. ומתפתחי בי"ג תרעי
 דרחמי כו' לקביל דא א"ל רחום גו': ל"א ס, קפו, רנ. א"ת מד, נה,
 קה, קמ, שה, תמ.
 קלא, ב - (קמ, א) נימין דדיקנא לא אריכין כולי האי וקשיין אלין דרישא לא
 קשיין אלא שעיעין .. רכיכי וכו': ל"א קלט, קפט. א"ת קכב, תלט.
 י"ג מבילין מעתיק דעתיקין (א"א) .. כי חפץ חסד הוא וכו': א"ת
 שעו.
 קלג, ב - אית חסד ואית חסד כו' חסד דע"י כו' חסד דקשוט .. כי חפץ חסד
 הוא: ל"א רנ. א"ת קמ, שעו (ראה זח"ג קמ, ב).
 תקונא שביעאה .. כללא דכל שיתא תקונין דאמינא .. באור פני מלך
 חיים .. פנים דלבר דכד נהרין .. וכל שיתא תקונין קדמאין דבדיקנא
 ביה כלילן .. ואמת דא הוא תקונא שביעאה וכו': ל"א קפט. א"ת
 קכב.
 מה תפוח זה כליל בתלת גווי: א"ת שס.

מפתחות לספר מדל"י ואור חורה קיט

- קלד, א - הכל תלוי במול ואפילו ס"ת בהיכל: ל"א קלו. א"ת קמו.
שערי .. דנפקי ממותרי מחא: ל"א קעו. א"ת קיח.
- קלד, ב - והאי תקונא דתליטר .. דביה אחידן כלא כר הוא כליל כלא: ל"א קלג.
- קלה, ב - וימלוך .. וימח .. כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה: ל"א קעו. א"ת מז, רמת.
- קלח, א - בכלהו אתר כר אברהם אברהם .. פטיק טעמא בגווייהו חוץ ממשה משה דלא פטיק טעמא בגווייהו: א"ת כג, קלו.
- קמ, ב - חסד דו"א אקרי חסד עולם ובסד"צ קרי ביה לחסד קדמאה דע"י רב חסד ובדו"א חסד סתם: ל"א רנ. א"ת קמ, שעו.
- קמא, ב - וייצר .. בתרי יחי"ן כר דצר צורה בנו צורה: ל"א רעא.
מבין תריין דרועין .. דאחקרי תפארת: א"ת קפד.
- קמו, א - אתמסר דא לכהן דאתי מחסד וכו': ל"א כג, רלה. א"ת קיט.
כחן בעי לזקמא ימינא על שמאלא וכו': ל"א רלה.
- קמו, ב - וברכתא דרב המגונא סבא הכי אמר קב"ה יפקח עיני עלך: ל"א יד.
נשבץ הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה: ל"א קסא. א"ת שלב.
- קנב, א - גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך מה דתחות לבושא כר טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא וכו': ל"א רמב, רנו. א"ת כב, הצב.
- קנה, א - האי [מנחר לאחורא: ל"א קסח.
- קנו, א - וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת וכו': א"ת קלט.
- קנט, א - דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו מקרב כל קורבנין דעלמא לקמיה קב"ה: א"ת קח.
- תלת עלמין אית ליה לקב"ה [הנה הם ד' עולמות אבי"ע אלא כר אביי - מהרח"ו]: ל"א קיד, קסד. א"ת יז, יח, ר. (ראה זח"ג קצ, ב).
- קנט, א"ב - תלת עלמין אית ליה כר כגוונא דא .. עשה את האדם כדין אית ליה תלת עלמין וכו': א"ת קטו.
- קעג, ב - דשכינתא .. ירושלם איהי וירושלם שמה ודאי: ל"א קנו. א"ת קנאג.
- קעט, א - עשר אצבעאן דסליקו דלהן לעשר ספירין: ל"א פג. א"ת שצה.
- קפט, ב - [ובגפן שלשה שריגים] .. ואינן תלת דיוקנא דאבהן [חותם הארת חג"ת כו' - מוהר"ח"ו]: א"ת נב.
- קצ, ב - תלת עלמין אינן כר [בי"ע - ראה מוהר"ח"ו]: ל"א רנא. א"ת קעטב, (ראה זח"ג קנט, א).
- קצא, א - אל תראוני שאני שחרחרת גר .. בשעתא דאיהי גו רחימו סגי כר דלא אתחזייתא מנה אלא ועירו דנקודה חדא וכו': ל"א עדר.
- קצא, ב - אברהם (חסד) דכתיב יומם יצוה ה' חסדו .. יומא דכל יומין כלילין ביה כר אקרי יומם ולא יום וכו': ל"א רנט. א"ת שסג.

- קצג, ב - כי עשית פל"א כי עשית אל"ף וכו': ל"א קסב, רלה.
ומהו אלף הא תנינן אלף בית אלף בינה [.. פלא דא הוא חד דרגא
מאינון פלאות חכמה וכו']: ל"א רג. א"ת קמ (ראה שבח קד, א).
קצד, ב - יהי דין נחש עלי דרך דא שמשון: ל"א כה. א"ת עז, עח.
קצו, א - איכה תראה בהרבן בית ראשון איכה תרביץ בהרבן בית שני: א"ת
קפט.
רטו, ב - דאור רז אתקרי: א"ת רג (ראה זח"א קמ, א).
ואשתמודעון כל ממנא בכנוייה אבל כר בשם הוי דאיהו חיי כל כנויין
וכל שם וכנוי סהיד עליה וכו': א"ת מד (ראה זח"ג רנו, ב).
רטז, ב - ה' מאברהם .. דאתמר בה .. בהבראם בה' בראם אמר לאברהם בגין
האי ה' דאתוסף בשמך כר' ה"א לכם זרע וזרעתם בה"א כי וכו': א"ת
כד.
סליק יין כחושבן סוד: א"ת רג.
רכג, א - בינה איהי דמשה: ל"א קכח, קלב, קסד, רא, רלה. א"ת קמט, ר, רל,
חלה (ראה זח"ב קטו, א).
וה' נתן חכמה לשלמה חכמה זעירא ובעא לסלקא מתתא לעילא
דאתרחיקת מניה בגין דאפילו לבינה לית ב"נ דעלמא דיכיל לסלקא בר
ממשה: ל"א קפו. א"ת קצב.
רכג, ב - גוף וברית חשבינן חד: א"ת קעט, א.
א"י מים עליונים ומים תחתונים דלית בינייהו אלא כמלא נימא דאיהו ו
נטוי בינייהו וכו': א"ת לח.
רכה, א - איהו סובב כ"ע כר' איהו ממלא כ"ע כר' איהו מזיה לון וכו': ל"א
סו, קיד, קלא, קלה, קסג, קצא, רכד, רמה. א"ת נא, קיא, קמה, קעה,
שכו, שסב, שפב, תכח, חלה, חלח.
רכז, ב - וכגוונא דאינון ה' כנפי ריאה .. לקבלא האי קול הכי נמי צריכין למהוי
ה' תקונין דפומא וכו': ל"א רנב. א"ת קעט, ב.
רכח, א - תליסר מכילן דרחמי דאורייתא דאתמר בהון ביי"ג מדות התורה
נדרשה: ל"א קלט. א"ת קלו, תלט.
רכח, ב - ולית פקודא דלאו איהי שקילא לכל אורייתא כר' כל מצוה איהי
שקילא לתרי"ג: ל"א קלד, קסד. א"ת ר.
[דקב"ה] ושכינתיה איהי [קול] דדבור וכו': ל"א נג, עח. (ראה זח"ג
רל, א).
רל, א - ה' שכינתא דבור דיליה: ל"א נג, עח, רנב. א"ת קעט, ב.
איהו אמת ואיהי אמונה: ל"א קפט. א"ת מד, קכב.
רל, ב - ד' בגדי לבן ד' בגדי זהב מסטרא דתרוין שמתן הוי אדניי: ל"א סא.
שכינתא כלילא מי' ספירן: ל"א עח. א"ת ת.
רלה, א - ובקנה ו' עוקאן .. דבהון סליק קלא וכו': ל"א רנב. א"ת קעט, ב, רג.
ה" סג.
רלו, א - צדיק יסוד עלמין דרגא דיוסף הצדיק. א"ת טו, צה, תפו.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

קכא

- רלת, א - ותרין יודיין אינון יודי עלאה מן הוי .. יודי זעירא איהי מן אדניי ..
והאי איהו חכמה בראש וחכמה בסוף: א"ת כ.
- רלת, ב - נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ואוקמוה רבנן דלית אדם אלא ישראל
וכר: א"ת ו.
- רלט, א - מאן יש חכמה מאין כר ובגינה אתמר להנחיל אוהבי יש: ל"א קעו.
א"ת צה, קיח, שנא.
- רמא, ב - באחי לגני גר אכלתי יערי וגוי .. ומסגיאו דרחימו כר בגין רחימותא
אכיל ושחה וכר: ל"א לו, א"ת שיט.
- רמג, ב - בשבת דאיהו ה: ל"א רמט, א"ת קכ.
- רמו, ב - יד הגדולה בימינא יד החזקה בשמאלא צמודא דאמצעיתא מתמן איהי
יד רמה: ל"א קיח, א"ת רמד.
- רמו, ב - אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולין כנגדה טפיים ואינון ברזא דא:°:
ל"א רנד, א"ת רסב.
אדם דאיהו מחשבה: א"ת קלו.
- רמט, א - אילת השחר .. דלית בכל חיון דעלמא רחמנות כוונה בגין כר אזלת
למרחוק כר ותחלק לון כר וממה דפליגת לון איהי שבעה כאלו אכלה
יתיר וכר: ל"א קס, א"ת צ.
- רמט, ברנא - יומין עלאין אינון שס"ו כחושבן משכ"ו יומין תתאין זמנין כר
סליקו למהוי אינון יומין שס"ה וכר: א"ת פד.
- רנב, ב - קדיש לי (כל בכור) חכמה: ל"א קכט, א"ת תלג.
- רנה, א - דחסד איהו מים גבורה אש: ל"א רנט, א"ת שסג.
- רנה, ב - ובשר מבשרי מסטרדא דגבורה: א"ת תצד.
- רנו, א - ח"ס די .. הא חסד: ל"א רנד, א"ת רנה, רסב (ראה ת"ז סז, ב).
בירחא שביעאה דביה כל פקודין אלין מים רבים לא יוכלו וגר וכר:
ל"א רס, א"ת שסה (ראה זח"ג רנט, א).
- רנו, ב - וביום השמ"ע .. ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה ואתקריאת שמחת
תורה ומעטרין לס"ת בכתר דיליה וכר: ל"א רס, א"ת שסה.
כי כתר: ל"א קסה.
- בחכמה יסד ארץ באבא יסד ברתא: ל"א צב, רעג, א"ת סז, צט, קט,
תפד.
- רנו, א - ר אתקרי קול: ל"א רנב, א"ת נו, קעט.
בראשית יר"א בש"ת: ל"א צא, א"ת קסה, רכ, שיא, תכד.
- רנו, ב - קודם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אלין דרגין ע"ש בריין דהוו עתידין
להבראות דאי לאו בריין וכר: ל"א פד, קסו, רלד, רסא, א"ת מד,
קמג, קנב, קעטב, ער (ראה זח"ב מב, ב).
- רנו, ב - כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עוברין דיליה: א"ת מד (ראה זח"ג
רטו, ב)
- רנט, א - שבעים פרים אלין אינון לקבל שבעים ממנין כר מים רבים גר אלין

- אינון מים די מנסכי ישראל וכו': ל"א רס. א"ת שסה (ראה זח"ג רנו, א).
- רסה, א – אר"י זכאה חולקיה דמשה דהכא אמר אלקינו דאר"ש משה בדרינא עלאה יתיר אתאחד כו' ובגין דאתאחד על כלהו כו' אמר להו לישראל ה' אלקיך כו' בכל אתר אלקיך והכא אלקינו: א"ת קפד.
- רפ, א – דרגא דאברהם ימינא כו' יד הגדולה: ל"א קכד. א"ת פדא.
- רפא, א – דכד חבו ישראל וקב"ה הוה בעי ליסרא לון אימא הות רביעא עליהו כו' קב"ה .. תריך בני מלכא ומטרוניתא וכו': ל"א טו (ראה זח"ב קפט, א"ב).
- רפח, ב – מצחא דאתגלי בע"ק רצון אקרי: א"ת שעו.
- רפט, ב – רישא דכל רישין: א"ת נו, רו (ראה זח"ג י, ב).
- רצ, ב – ביו"ד .. אקרי אב לכלא .. ה' דא אימא .. אב ואם דאינון י"ה בן ובת דאינון ו"ה: א"ת כ, פז (ראה זח"ג י, ב).
- תבונה אקרי בשעתא דינקא לתרין בנין ב"ן וב"ת דאינון ו"ה כו' דכלא כליל באלין אתוון ב"ן וב"ת אינון ו"ה: ל"א פט, קסד. א"ת סא, ר.
- רצב, א – הוינא מצטער על עלמא דלא יערע בדינוי דצדק ולא יוקיד עלמא בשלהובוי: ל"א רנב. א"ת קעטב.
- רצז, א – לכל אשר יקראוהו באמת מאי באמת בחותמא דגושפנקא דמלכא וכו': א"ת רנט.
- רצז, ב – שחת לו לא בניו מומם .. אר"י לו לא כלומר לגרמייהו עבדין דא: א"ת חב.
- שב, א – אברהם .. מדת הגדולה מדת החסד: ל"א רנו. א"ת קפד, תנו (ראה ז"ח כו, ג).

תיקוני זהר

הקדמה

- א, ב – א"ת לרבות שכינתא תתאה: א"ת קעטא.
- ג, א – ישראל שי"ר א"ל: א"ת ב.
- ג, ב – איהו וגרמיה חד בהון: ל"א קעז. א"ת רמת. ה" ב, לו.
- ה, ב – בראשית יר"א בש"ת: ל"א רמט. א"ת קכ.
- ו, ב – ואית כבוד נברא כגוונא דכבוד נאצל וכו': א"ת שעח.
- ז, א – שכינתא .. ואיהי בית כנישתא דלעילא: ל"א כא, רמו. א"ת קיד, תכב.
- ה' עלאה אתפשטת עד הוד נ' תרעין: ל"א יז.
- ז, ב – רקיע וניצוץ אינון י"ו וכו': ל"א רנ. א"ת קמ (ראה ת"ז כ, ב).
- וייצר חמן צרי: ל"א רנב. א"ת קעטג.
- מ"ה כחושבן אד"ם: ל"א כב, רנו. א"ת כב, תכג.
- ה, א – אתוון דאינון כסוטוון וטעמי מנהיגי לון כו' וטעמי אינון נשמחין וכו': ל"א פד. א"ת ג, קעת. ה" ז (ראה ת"ז כ, סע"א).
- ב' מלכות: ל"א רנא. א"ת קעטב.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה ככג

- י, א – חוור .. מחסד כ"י סומקא .. מן גבורה כ"י כלילא מתריק גוונן חוור וסומק איהי מעמודא דאמצעייתא וכ"י: ל"א ד. א"ת חו.
בראשית ב"ת ראש"י: ל"א קכו. א"ת יג.
- י, ב – ואיהי רצועה בידא דקב"ה לאלקאה ביה חייביא ובגין דא מאן דרחים לקב"ה כ"י דינטיר ליה קב"ה הא כ"י ולא עיקר רחימו דיליה איהו וכ"י: א"ת רלא.
- יא, ב – וכיומא תליתאה נחיתת לעמודא דאמצעייתא כ"י הה"ד ויהי ביום השלישי בהיות הבקר: א"ת צה.
- יב, ב – ראשית נקודה בהיכליה כגוונא דא ג: ל"א קטו (ראה זח"א טו, א; ת"ז יט, א).
- יז, א – סתימא על כל סתימין: ה" לב.
חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא: א"ת צג, שג.
תפארת גוסא: ה" מד.
מלכות סה תושבע"פ קרינן ליה: ל"א רמו. א"ת קד, רנג.
בינה לבא ובה הלב מביין: ל"א קט, קסד. א"ת ר, שכה (ראה ברכות סא, א).
כתר עליון איהו כתר מלכות: ל"א קא.
יז, ב – צדק מלכותא קדישא: ל"א רנא. א"ת קעטא, קעטב, קעטב, ולא מכל אלין מדות כלל: ה" לו.
- ת"ה יט, א – בראשית ב"י ראשית נקודא בהיכליה כ"י [האי נקודא נפיק מינה קו דסתים כ"י וכד איהי ס סתימאה דאיהי מ"ם רבתא מלסרבה המשרה וכ"י]: ל"א קד, קטו, קיז, קלז, קסג, קסח, רלו, רנא, רעא. א"ת קמה, קמו, קעטב, רג, שכה, חסג.
- ת"ה יט, ב – דמים תתאין אינון בוכין ואמריין אנן בעינן למהוי קדם מלכא וכ"י: ל"א פה, צח, קכו, קלא, קלב, קעה, רכח. א"ת יג, סב, קגב, רעזא, שכג, תלה.
- י' מסטרא דא וי' מסטרא דא ו' באמצעייתא כגוונא דא יו"י דאיהי א: ל"א קסב.
- ת"ה כ, ב – ו' רקיע: א"ת לח.
ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגוסא איהו כסוס לרוכב כ"י ואינון כמתג ורסן לאותיות: ל"א קעה. א"ת סב (ראה ת"ז ת, א).
- ת"ו כ, א – קב"ה איהו מלך אסור ברהיטים איהו אסור עמהון בתד"ר כ"י באתר דרהטי דמוחא: ל"א ג.
- ת"ו כ, א – צווחין בצלותין ביה"כ ככלבים הב הב לנו כ"י ואינון עזי נפש כ"י וכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין וכ"י: ל"א יב. א"ת נו, תקב.
- ת"י כ, ב – סליקת עד דלא אשכחין לה אתר ושאלין מלאכין בגינה איה מקום כבודו להעריצו וכ"י: א"ת קפד.
- ת"י כ, ב – י"ה דחילו ורחימו או"א: א"ת צט, קפא, חפד (ראה זח"ג ככג, ב).
ואורייתא בלא דו"ר לא פרחת לעילא .. ותורה ומצוה בלא דו"ר לא

- יכילה לסלקא וכו': ל"א ס, סד, קד, רכה, רמו, רנג. א"ת קה, קח, קיג, קעטב, קפז, קצח, ריט שה, שמא, שפ, תמח, תצח.
 פרשיין דק"ש דאינון רמ"ה תיבין כו': ובגין דלא יעבדון הפסקה תקינו למהדר שלד"צ ה' אלקיכם אמת: ל"א רכו.
- תי"ג כח, א – בינה מי: א"ת קמא, תעג.
 תי"ח לד, א – כד קראן ישראל כל חד וחד לקב"ה בק"ש או בצלותא או בכל פקודא אם שכינתא לאו איהי תמן לא נחית תמן הה"ד בכל מקום אשר אזכיר גר' ותרגם אונקלס וכו': א"ת קעב.
 תי"ח לד, ב – יאקדונק"י תרוייהו ביחודא חדא בסוד אמן: ל"א קפט. א"ת קכב (ראה ת"ז מ, א).
 תי"ט לט, ב – רייכוני באשישות .. אינון תרי אשות: א"ת קצג.
 תי"ט מ, א – ח' אתוון דאינון יאקדונק"י דסלקין לחשבן אמן: (ראה לעיל תי"ח לד, ב).
- שכינתא דאתקריאח זאת: ל"א קלה, קס. א"ת צ, תלח.
 תי"ט מ, ב – ש' שבת הגדול בינה: ל"א קכד. א"ת פד, א.
 תי"ט מא, ב – שפה כלילא מה' תקונין דאינון אחה"ע בומ"ף וכו': א"ת כד.
 תכ"א מג, ב, מד, א – והאתנים .. אינון תנאים ואלין תנאים אתני"ם בהפוך אתוון כו' איתן בהפוך אתוון תני"א: ל"א פו, רל (ראה זח"ב קי, ב).
- תכ"א מד, א – ובגין ויך משה את הסלע גר' דא גרים כו' דאם לא דמחא בה לא הוו טרחין ישראל לתנאין ואמוראין באורייתא דבע"פ וכו': ל"א קיט. א"ת קמב.
 תכ"א מו, ב – נשאו נהרות אלין אינון ב' נקודין כו' דסליק על גבייהו .. חולם וביה אתעבידו סגולתא: ל"א רנד. א"ת רסב.
 תכ"א מט, א – רוח תפארת: ל"א עט. א"ת תא.
 ומבינה נביאים: ל"א רכו.
- תכ"א נד, ב – אדבק במלכא ואחיד בדרועא דימינא ואמר וכו' לאברהם ולבחר אחיד בשמאלא כו' אחיד בגופיא וכו': ל"א קמט. א"ת קד, שפד (ראה זח"ב קצג, ב).
 תכ"א נה, ב – קידושין דיליה מסטרא דשמאלא כו' ברכה דיליה מסטרא דימינא: א"ת קל.
 תכ"ב סג, ב – דבור חד דכליל עשר אמירן כו' דעשר דברן בדבור חד אתאמרו: א"ת צט, תפד.
 תכ"ב סה, ב – דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד: ל"א קעו, רנו. א"ת נא, קיח, קל, תנו.
 תכ"ב סז, א – ואחוון בשמח"ה איהי מחשב"ה: ל"א פט. א"ת סא.
 תכ"ב סז, ב – חס על די מן חסד: ל"א רנד. א"ת ל, רנה, רסב (ראה זח"ג רנג, א).
 תכ"ה ע, ב – ואיהי חולה בגלותא וכמה אסיין ת"ח קא משתדלין לגבה כו' עד

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה קכה

- דייתי ר"מ כר ואייתי לה תפוח כר וארחת ביה וכו': א"ת שס.
תכ"ו עב, א – נעל איהו גופא [ואמאי בחליצה נעל וכו']: א"ת קכג, תיד.
ת"ל עד, א – מי דאיחי אימא עלאה: א"ת קמא, תעג.
תל"א עו, א – גופא דהאי עלמא דאחקרי סנדל .. דעליה אתאמר ליה של נעליך
מעל רגליך: א"ת קכג.
תל"ד עו, א – כל אתוון חזרין אנפין דא מן דא ולאן אינון אנפין באנפין וכו':
ל"א טז. א"ת קסא.
תל"ה עז, ב – בראשית בתשרי אתברי עלמא חסר א' למהוי בראשית וכו': ל"א
קכו. א"ת יג.
תל"ח עז, ב, עט, א – בזמנא דיהא פורקנא בעלמא כר דבההוא זמנא יהא עת
רצון דהא תרין שמהן כחדא יאקדונק"י א"ו תקרא וה' יענה
מיד א"ו יאקדונק"י ב' שמהן וחי' אתוון כו' ובזמנא דיפקון
ישראל מן גלותא יתחברון כחדא בההוא זמנא א"ו ישיר
וכו': א"ת קעב, רנט.
תמ"ב פא, ב – תלת אומנין הוו כו' אמר לכל אחד מתלת יומין דיפיק אומנותיה
וכו': א"ת קעט, א.
תמ"ז פד, א – ז' יום השביעי צדיק .. דירית כו' שבע ברכאן כו' בגין דאיחו כליל
שבע ספירן .. אתקרי יום השביעי כלל שבע וכו': ל"א רנה, רס.
א"ת רסב, שסה.
דלית ספירה דלא אתכלילת בעשר: ל"א רס. א"ת רנה, שסה
(ראה ת"ז קטו, ב).
תמ"ז פד, ב – אית טפל בט' ואית תפל בת' וכו': א"ת רנה.
תנ"ו פט, ב – אלקים הא אוקמוה תמן דחילו: א"ת טז, קפד.
וכד שליט דכורא על נוקבא איהו דכר כו' ברוא דאשה כי תוריע
וילדה זכר וכו': ל"א קל. א"ת תלד.
תנ"ז צא, ב – דלית אתר פנוי מניה לא בעלאין ולא בתתאין: ל"א קסה, קסז.
קסה, קצא, רסב. א"ת שסב, תיז. ה" לב, סג.
תס"א צג, ב – קול ודבור דאינון ברא וברתא כו' ר' ברא ה' ברתא .. קלא
דכורא: ל"א פט, רנג. א"ת סא קעט, ב.
תס"ט קא, ב – אדכר קהלת בה כ"ח זמנין עת כו' ואינון י"ד אלו י"ד במלוי
דסיהרא .. ואלו י"ד בחסרונא וכו': ל"א סד. א"ת קפז, שנט.
שעט, תכה.
תס"ט קיב, א – ויבן לו בית בת י': ל"א רנא. א"ת קעט, ב.
תס"ט קטו, ב – אור גניז ושמיר וקדמון וצה ומצוחצה: ל"א צט. א"ת נז.
תס"ט קטז, א – ועל י' עלאה אתמר כי ידע שמי שם י': א"ת קו.
תס"ט קטז, ב – דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה וכו': [ראה לעיל תמ"ז
פד, א (ועייג"כ זח"א כד, ב ות"ז לא סע"א)].
ת"ע קכו, ב – כי בי רזא דשמא דמ"ב כ"י ב"י ירכו ימיך וגר': א"ת קו.
ת"ע קכט, א – דו"ר דאינון י"ה .. ואינון נסתרות כו' ר' אתלבש בפומא .. ה'

אתלבש בנוסא .. ואינון תורה ומצוה ועלייהו אתמר וה'נגלות
 וכר': ל"א קכט. א"ת תלג (ראה זח"ג קכג, ב).
 ת"ע קכט, ב - סחים כקמץ דאיהו סחים במחשבה כר' פתח .. מסטרא דחכמה
 דבה אתפתח ואתגלייא מחשבה סתימא וכר': ל"א קכט. א"ת
 תלג.
 ת"ע קל, ב - אם ההוא אתר דההוא אבר איהו פגים בחובא דעביד ב"נ כר' דעליה
 אתמר כל איש אשר בו מום לא יקרב: ל"א רנד. א"ת רסב.
 ת"ע קל, א - דאם חסר אבר חד דלא שריא עליה קב"ה בגין ההוא אבר אתחזר
 לעלמא בגלגולא עד דאשתלים באבריו דיליה למהוי בלהו שלמין
 וכר': א"ת תצ.
 ת"ע קל, ב - כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צה ואור מצוחצח איהו
 אוכס קדם עלת העלות: ל"א צט, רנ. א"ת ב, לח, (נו), קמ. ה"
 מח.
 כל חד איהו מקבל כפי שעוריה: ל"א עט. א"ת צב, חא, חד
 (ראה זח"א קג, ב).

זהר חדש

בראשית

ב, ד - העולם .. במאמר אחד נברא .. ואצטריך כל חד וחד לאתגלואה לאפקא
 כל חד וחד עובדיו וכר': ל"א קלד. א"ת תלו.

תולדות

כה, א - ויתן לו מעשר מכל אר"י האי קרא לא ידענא מי נתן מעשר למי אלא
 הקב"ה נותן לו מעשר נוטל אות אחת כר' אות ה' כר' הה"ד ולא יקרא
 עוד את שמך אברם והיה שמך אברם וזהו המעשר שנתן לו הקב"ה:
 א"ת ל.

כו, ג - אברהם ידע ליה לקב"ה מגו אספקלריא דיליה [מגו חסד] דאיהו מדת
 הגדולה מדת החסד ימינא דמלכא וע"ד אחיד בה כר' ועביד טיבו עם כל
 בני עלמא ואוקמוה דהא עובדיו סליקו ליה בהאי דרגא: ל"א צו, רסה.
 א"ת רב, רנה.

יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה דאקרי פחד יצחק ודחיל ליה לעלמין:
 ל"א צו, רסה. א"ת רנה.

יעקב ידע ליה מגו דרגא דתפארת דאיהו כליל מחסד ופחד ואקרי אמת
 ואחיד בה הה"ד תחן אמת ליעקב: ל"א צו, רסה. א"ת רנה, תפו.
 יוסף ידע ליה מגו ההיא אספקלריא דאקרי כל ואקרי יסוד [עולם] ואקרי
 צדיק כר' וכתוב צדיק יסוד עולם: א"ת תפו.

יתרו

לא, ג - ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י"ה משה רבנו איהו ליה כנשמתא
 דחיי: ל"א רא. א"ת רל, תפח.

מפתחות לספר מדל"י ואור תורה

קכו

לא, ד - אסור לעמא קדישא לאסתכלא ברשיעיא ואורייתא דילהון צריך
לאתכסאה מינייהו וכו': ל"א נב.

לג, ב - נשמתא אייה מסטרא דבינה .. דנשמתא ורוחא ונפשא דאינון באורח
אצילות מבינה ותפארת ומלכות: ל"א רא. א"ת רל, תפח.

שיר השירים

סג, ד-סד, א - אורייתא דבע"פ הוה אמרה לגבי אורייתא דבכתב כר למהוי כולהו
קשיטין לגבי תושב"כ כר דא אמר מותר דא אמר אסור דא
איהו קישוטא דכלה כד מקשטי לה דא אמר כך מקשטי כר דא
אמר לאו הכי וכו': ל"א פח. א"ת שצו.

סו, א-ב - לי דא מגדל רפרא באורא דאיהו מלך גדול: ל"א קטו.
עב, ב - דלית בכל אתוון את דמתקנא לאולדא בר את ה' וכו': א"ת כד (ראה
זח"ג תטז, ב).

עד, ד - עד דסלקין אתוון לשחק רבוא כחושבן שבטיהון בישראל דאינון תריסר
וסלקין לש"ר וכו': ל"א רנג. א"ת קעטב, (ועיין בנצו"ו לז"ח שם).

תיק"ח

קב, א - ויונה קדישא .. אזלא מנדדא מדוך לדוך ואם אשכחתי צדיק בעלמא
אתדבקת ביה וכו' (ועיין פרדס"ר שער אבי"ע פ"ו): א"ת קצו.

קכא, ג - ונשמתהון דצדיקיא .. נמלך בהון קב"ה וברא עלמא: א"ת רפו.

הגדה של פסח

אני ולא מלאך: ל"א צג. א"ת סט.
[אני ה'] אני ולא אחר: ל"א קכד. א"ת פד.
[ובמורא גדול] זו גלוי שכינה: ל"א קכה. א"ת שכז.
חכם מה הוא אומר: א"ת שמח.

נוסחאות הסידור ופיוטים וכו'

(ע"פ א"ב)

אדניי שפתי תפתח וגו': ל"א ד. א"ת תו.
איה מקום כבודו: ל"א קס. א"ת צ.
אין כאלהינו .. מי .. נודה וכו': א"ת שעה.
אלהי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב: א"ת צב, שנג.
ברוך אתה ה': ל"א יג.
האל הגדול הגבור והנורא: ל"א רסא. א"ת שנג.
הדור נאה: א"ת מז.
הושיענו ונושעה כי תהילתנו אתה: א"ת רמט, שכ.
הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם: א"ת צה, רפכ.
הפוחה בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע: א"ת לח.

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה: א"ת שעב.
 ובשם כל ישראל: ל"א רנג. א"ת קעט,ב.
 הזאלילים כרת יכרתון: ל"א קכג. א"ת צו.
 ומרעדים לשמחה: א"ת שפא.
 ועינינו מאירות כשמש וכירה: א"ת רצו.
 ופקדנו בפקדח כו': א"ת צט, תפד.
 ופרוס סוכת שלום: א"ת שמו.
 זכר ליציאת מצרים: ל"א צו. א"ת פו.
 זמן שמחתנו: ל"א רס. א"ת שסה.
 טועמיה חיים זכו: ל"א קכג. א"ת צו.
 לשם יחוד כו': ל"א קלה. א"ת תלה.
 מלך עוזר: ל"א קסו. א"ת קמג.
 נעריצך: ל"א ג. א"ת שח.
 רצה והחליצנו כו': א"ת שסו.
 אותיות שמך המיוחד תקרב אחד אל אחד והיו לאחדים בידי וכו': ל"א רנח.
 אל תבוא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל חי: א"ת רכו.
 אלקינו בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך: ל"א סט. א"ת קו, שיד.
 הילוכך תהא בנחת עונג קרא לשבת כו' כדת נפש משיבת: א"ת שכת.
 המצא לנו בקשתנו: ל"א נג.
 כי קטן יעקב ודל: ל"א קעו. א"ת רמח.
 מה תקלטון למלך בשעת הזעם: א"ת רב.
 עוז בידך וגבורה בימינך: א"ת שסא.
 עוקר הרים וטוחנן זה בזה: ל"א סח. א"ת קעה.

ISBN 0-8266-5533-5

9 780826 655332